SINGVLARIA THEOLOGIAE MORALIS AD SEPTEM ECCLESIÆ SACRAMENTA.

ACCESSIT AD CELEBRIORA CHRISTIANI ORBIS IVBILÆA APPENDIX.

AVCTORE
ANTONIO DE QVINTANADVEÑAS
E SOCIETATE IESV.

Perillustri, & Reuerendissimo P. & D. D. Colendissimo

P. ALOYSIO SQVADRONO

S. NICOLAI IN LITTORE ABBATI VIGILANTISSIMO.

VENETIIS, MDCXLVIII.
APVD TOMASINVM.
Superiorum permissu, & Priuilegijs.

PERILLVSTRI.
ET REVERENDISS^MO P. ET D. COL.^MO
P. ALOYSIO SQVADRONO
ABBATI S. NICOLAI IN LITORE VIGILANTISSIMO.

ETsi, vbi primùm intentos ad Te internæ mentis oculos, tuam ad patrocinium huiusce Operis è meis egredientis Typis suscipiendum opem imploraturus, meamque in Te animi propensionem, quantulauis externa declaratione, apertu:us direxissem, innumerabilia, quibus vndique fulges, merita, & notissimæ, quibus eminenter ornaris, Virtutes sese cumulatim obijcientia quodammodo, vt impossibilia dictu, me terruissent, & territum à proposito penè semouissent; titubantem tamen terrore, & iniecto motu hærentem reuocauit illa, qua singulos respicis, humanitas; reuocatum confirmauit, qua ad Te confugientes consolaris, benignitas; aliaque, quæ Te comitantur, attributa, Te non humilem dicatæ seruitutis expositionem, nec oblatum virtutem redolens munusculum aspernaturum induxerunt. Etenim qui diuinis animi dotibus per se ipsos abundè affluunt (REVERENDISSIME PRAESVL, AMPLISSIME MOECAENAS) nullatenus corruptibiles, quos humana natura ventitare solet, Thesauros appetunt; immò verò, si quidquam remunerationis à sibi deuinctis exoptare possunt, pergrata demonstrationis cuiusdam intimæ vota in aliquo leuidensi munusculo, quod generosam non deceat conditionem, insculpta vbique approbabunt, approbata æqui bonique consulent, & sic consulta libenti fouebunt animo. Quamobrem, cùm Te ex eiusmodi Heroum numero, quadam gloriæ præeminentia publicari hactenus audiuerim, & celebri laudum fama ita publicatum reipsa expertus fuerim, nemini mirum videri debet, si diuriùs aliquam sum perscrutatus ansam, qua & non inconuenienti oblata, tua aliquatenus venerari possem merita, & internam, quam tibi inuiolabiliter dicaui, obseruantiam patefacerem. Te verò prædictis ornatissimæ mentis dotibus ita exuberare, vt à me nil nisi humillima obsequentissimi famuli testimonia expectes qui dubitet, & ABBATEM SQVADRONVM nouerit, puto neminem. Hoc equidem nomine audito quidquid in integerrimo perfectæ Religionis Professore laudabile; quidquid in solicito Sacri Gregis Pastore plausibile; quidquid in celeberrimo Virtutum possessore gloriosum optari potest; in Te vno peculiari Laude reperiri; In Te vno plausibili Fama emicare; in Te vno Gloriosa Celebritate splendescere clarè apparebit, apparenter confirmabitur. Hic, si in se ostentantem confluentium Honorum gurgitem ingredi per-

tentarem, Archimedes alter haud dubiè viderer, qui ingenuè quidem; sed inaniter, in Vasculo vitreo immensos, & quasi impenetrabiles Cęli motus formare, & vt in eo suum quisque munus obiret, efficere conatus est. Tale quid leuibus in folijs, nec in restrictis huiusce loci angustijs, tentare non potest, nec debet animus; Sed se dumtaxat meritis astrictum, astrictione nutibus obsequentem, obsequio, si iusseris, paratissimum dare, dicare; asserere contendit. Qua contentione Temet, vt Sacer Heros, Religionis cultu clarissimus, Virtutum ornamentis perfulgidus, Honorum gradibus eminens, Dignitatum perfunctionibus singularissimus in Clientelam hæc SINGVLARIA THEOLOGIAE MORALIS à Viro doctissimo elaborata è meis prælis prodeuntia benignè suscipias, deprecatur. Neget fortasse quispiam Tibi conuenientia? At nunquid singularem Vitæ exemplaris, Sacrorum Morum, Doctrinarumque Phænicem Singularia Moralis Theologiæ deceant? Huc tetendit ausus meus, id aggressa est hæc oblatæ submissionis protestatio. Nam ad quid inconcinno Verborum numero Te incomparabili prudentia cęnobia rexisse publicem? Quid opus, vt in eiusmodi rerum Religiosarum, ipsorumque Religiosorum regimine Te Vigilantissimum describam? Quid in cęteris munijs maximè solicitum Te figurem? Hæc mea vice vna omnium vox Venetijs collaudat; Hæc sonora præclaræ Famæ tuba quouis aliò collaudata decantat; His decantatis regius Diui Georgij apud Venetos Conuentus Testis oculatus gloriatur: & eisdem id gentium S. Nicolai in Litore Monasterium gaudens superbit. Quis ille est, qui in Diui Georgij Claustrum ingressus, qui æquo passu splendida suspiciens ædificiorum ornamenta nouiter, Te Regente, adaucta, Tuam non sentiat celebrari Vigilantiam, Tuam non audiat exaltari Gloriam? Ex inspecto igitur Laudum gurgite confestim secedo, REVERENDISSIME PRAESVL, & ad portum reiterandi tibi sacratæ seruitutis voti, quo, vt per exiguum meæ gratitudinis indicium in his expressum paginis placido vultu excipias oro, prætеriris, qui hinc inde ante oculos se se exerunt, rerum laudandarum fluctibus sciens, prudensque appello. Votis tandem preces sursùm directas adiungens, his ego D. Opt. Max. obtestor, vt Te reiterato Abbatis Titulo dignum, cęterisque in excelsa Religione gradibus nobilem supremo eiusdem Apice, quod breuì futurum esse pro meritis, confido, dignetur, nobilitet. Vale, HEROS PRAESTANTISSIME, & ad meam ipsius protectionem, veramque Euseuiarcharum normam, diutissimè Vitam transige.

Venetijs 3. Nonas Augusti 1648.

Paternitatis Tuæ Perillustris, & Reuerendissimæ

Addictissimus seruus, & Cliens
Christophorus Tomasinus.

OPERIS INSCRIPTIO, ET DISPOSITIO.

SINGVLARIA Moralis Theologiæ has meas qualescumque lucubrationes, vel vt veriùs loquar, horas subsecinas inscribens; Singulares, inauditas, nouissimas & Disputationes offerre, & Decisiones proferre non prouocari solum, sed cogi videor. Inscriptio enim, seu Nomen, vt Isidorus l. 1. Ætym. loquitur, est quasi Notamen, quod nobis vocabulo suo res notas efficiat. Ast in has sanè non redegi angustias, tum Singularium nomenclatio: tum Sapientium exemplar persuadent. Singulare enim, seu casus Singularis, vt ad plurale oppositus sæpe in Iure, sæpissimè in Doctoribus accipitur. Consulatur quæso Rebuffus in l. 122. de verb. signif.

Hac forsan vsurpatione sapientissimi Iuris prudentiæ viri sua Opera Singularia Iuris inscripsere; cum tamen in eis antiquas, vulgares, communes, præuiasque tam in Iure, quam in Doctoribus vel omnes, vel ferè omnes quæstiones discutiant, ac sententias in lucem edant. Hi, qui quidem sublimi sapientiæ laude suo in æuo vtroque laureati iure floruerunt, sunt satis Iuris peritis noti, Ludouicus Pontanus, Mathons Mathesilanus, Henricus Beuerint, Franciscus Cremensis, Petrus Gerardus de Petra Sancta, Antonius Corsetus, Hypolitus a Marsilijs, Guillermus de Ludo, Suarius de Mantua, Patauinus Amanellus, Ioannes Antonius Trigona, Bartolus de Saxo Ferrato, Aloysius de Albertis, alijque plures, quos longum esset recensere.

Sed herclè ad aliam propriorem, ac dilucidiorem vsurpationem in huius operis inscriptione adspiraui: Singularia enim Theologia Moralis, has meas Disputationes, & Decisiones inscribens, non antiquas, non vulgares, non præuias, non tritas luci tradere intendi, sed Singulares, speciales, ac nouas, iuxta significationem, quam Iurisperiti ad l. Singularia ff. si certum petatur huic nomini Singulare tribuunt: Singulares igitur Disputationes, & Decisiones intendo, casus in primis quàm plurimos in hoc volumine proponens à nullo vsque modò nec leuissime adumbratos; In mensa enim Sapientis, vt Carthusianus init. l. 2. senten. sapienter iudicauit, noua semper fercula proponi debent; immo & veteribus hæc anteponenda, vt Christus Scriptores docuit cum dixit: Omnis scriba doctus similis est Patrifamilias, qui profert de thesauro suo noua, & vetera: vbi Augustinus l. 20. de ciuit. cap. 4. Noua, inquit ponanda sunt priùs, quæ vt firmius probemus, assumemus, & vetera.

Alias autem ex his Decisionibus à Doctoribus antea adumbratas edere nunc fateor, sed sanè leuissimè illi has attigere, ego verò noniter ex professo discussio iuris authoritate fulcio, rationum pondere stabilio; similiterque alias peruulgo, quæ & si in sapientium ore versabantur, numquam authoritate, & ratione discussa lucem viderunt, clarissimaque hoc volumine fruentur nouis resolutionibus adaucta: Pigri enim est ingenij contentum esse ijs, quæ ab alijs sunt inuenta: aiebat Quintilianus l. 10. inst. c. 2. addebatque Philo Iudæus l. 1. de vit. Moys. Præclara ingenia multa nouant circa scientias; Anima enim benè nata præceptis obuiam sese offerens, à se ipsa magis, quàm à Magistris adiuuatur.

Alias denique disputationes propono à pluribus ex professo agitatas, sed ab eorum vestigijs segregatus vulgares desero sententias; Rectius arbitrans, vt cum Plinio l. 1. Epist. ad Tacitum loquar, in tanta re ratione magis quam authoritate superari. Cum Nulli, verbis vtor Theodoreti l. 1. de curand. Græc. affect. mihi hominum magis parendum esse, quam rationi existimem, quæ consultanti mihi optima videatur, Veneror sanè antiquos Doctores, sed sic veneror: Vt temporum nostrorum ingenia non despiciam: neque enim quasi lassa, & effœta natura iam nil laudabile parit, vt sentiebat Columela præf. l. 1. Sic veneror, vt non impellar eorum vestigia sequi tritamque semper incedere per viam sine rationis excussione; nam vt rectè Seneca l. de vita beata: Tritissima quæque via, & celeberrima, maximè decipit: nihil ergo est magis præstandum quàm ne pecorum ritu sequamur antecedentium gregem, pergentes non quà eundum est, sed quà itur. Hinc prudenter l. 1. §. sed nec, C. de vetere iure enucl. suos monebat Imperator Iustinianus Iudices. Neque ex multitudine Authorum quod melius, & æquius est iudicato: cum possit vnius forsan, & deterioris scientiæ, & maiores in aliqua parte superare. Quod quidem principem locum obtinet in hac Moralis Theologiæ disciplina: de qua liceat profferre quod Tullius l. 3. de Offic. de Platonica Academia: Nobis, inquit nostra Academia licentiam dat, vt quodcumque maximè probabile occurrat id nostro iure liceat defendere.

Scopus autem horum Singularium prolixas controuersias texere, integrum de Sacramentis opus edere, prorsus abhorret: Sic enim eorum Essentiam, Materiam, Formam, Subiectum, Dispositionem Ministrum, plurimaque alia inculcare adigeretur, quibus tum veteres, tum neoterici Doctores scatent: quod quidem, laboriosum erit potius, verbis vtor Polibij, quàm vtile, aut subtile: non enim expedit, vt de his, quæ prius à multis rectè dicta sunt, iterum sermo habeatur. Singulares ergo, ac magna ex parte nouas, aut speciales ad septem Sacramenta spectantes, praxique nimis præuias Disputationes, & Sententias prodam. Ad has stabiliendas; roborandas, dilucidandas, vtriusque iuris principijs, ac legibus, Conciliorum statutis, Pontificum indultis, & decretis, Doctorum assertis, Theologorumque doctrinis vtor: sic enim; non aliter prastiturum, qui Auctoris nomen, & dignitatem assequi meretur, Seraphicus Doctor his verbis in prologo sentent. sapienter demonstrauit: Aliquis, inquit; scribit alienam materiam nihil addendo: vel mutando, & iste merè dicitur Scriptor; Aliquis scribit aliena, addendo, sed non de suo, iste Compilator dicitur. Aliquis scribit & aliena, & sua; sed aliena tamquam principalia, & sua tanquam annexa ad euidentiam, & iste dicitur Commentator. Aliquis scribit & sua, & aliena, sua tanquam principalia, aliena tanquam annexa ad confirmationem, & iste debet dici Auctor.

Singularia hæc vectum Sacramentorum tramitem à Baptismo ad Matrimonium sequuntur. Ordinis Sacramento de Celebratione Missarum, ac Horarum Recitatione Tractatus non incongrue adnecti sapiens quis iudicabit: sicut & Pœnitentiæ adnectimus Appendicem celebriora Christiani Orbis Iubilæa amplectentem; in quibus Clauium potestatem, pœnaque à culpa in Pœnitentia condonata dimanantis veniam veneramur. Breuitati ita studeo; vt forsan huic operi illud Ausonij Galli in Paulino *accomodare liceat.*

Breuis nihil est, nec plenius istis

Quæ firmata pr· bant: aut infirmata reclinant;

Potius rationibus, quam Doctoribus sententiæ nostræ, & scatent, & nituntur: tum qui plures ab alijs non agitata, tum quia alia à pluribus explosa. Et mihi sanè Expositio ratione facta semper potior est illa, quæ fit qua umque authoritate *vt Henricus* ar.16. sum.theol. q.8. *sentiebat. Hoc nostrorum Singularium opus: Hic huius voluminis labor est:* Ad cuiuscumque igitur manus deuenerit, *verbis vtor Moysis Aegyptij lib.*1. opus hoc, si inuenerit in eo illud quod vult, det gratias Deo; Quod si nihil vult, tis inuenerit in eo: repútet ac si non esset liber compositus.

Censura Doctissimi, & Reuerendissimi Patris Ioannis Diaz Morquecho ex sacra B.Mariæ de Mercede Familia.

SVpremi, Regalisque Senatus iussui obtemperans; volumen, cui Titulus; *Singularia Moralis Theologiæ ad Septem Ecclesiæ Sacramenta,* imponitur, cuique adnectuntur, *Ad celebriora Christiani Orbis Iubilæa* Tractatus varij, Authore Reuerendo P.Antonio de Quintanadueñas è Societate IESV, vidi, & perlegi. In illo Thesaurus absconditus, quo sopiti excitentur; præclari Theologi ditescant, & Doctiores maioris sapientiæ diuitias accumulent, inuenitur. In illo nouum Ambrosiæ ferculum, & Nectaris poculum subtili ingenio propinatur. *His enim doctrinæ cibis (vt* cum Eusebio loquar) *reficitur anima, his delitijs saturatur, & pinguescit intelligentia.* Denique ista Singularia Moralis Theologiæ, sunt singularis eruditionis, tam nouitate, aut singularitate assertionum, quam maturiori (vt tanti Authoris) iudicio deprompta, securiori doctrina firmata, & grauissimorum Patrum copia fulcita. Quando non Iesuita proles, hos tàm locupletes fructus parturiuit? Nullatenus vacuum nomen IESVS in illa extitit Familia, vt de aliquibus Veteris Testamenti aiebat Bernardus: *Illa enim vocabula in illis, nec lucent, nec pascunt, nec medentur, sicut in nostro Iesu.* Verba sunt Bernardi. At verò in Societatis *Iesu* palmitibus non ita, sed frondes flores, & flores fructus vberrimos parturiunt; sicut in nostro *Iesu*, lucent in verbis, pascunt in exemplis, & languores animæ suis medentur scriptis. Nihil incongruum nostræ fidei, & conscientiæ securitati inueni: prælo potest mandari, & vtinam quàm citius ad morum profectus feliciter, in lucem Author iste, & alia opera edat. Matriti in Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum Cœnobio Calceatorum Kalenda Octobris anno 1644.

Euseb. Domin. 20. post Pentecost.

Ber. ser. 15. in Cant.

Censura Domini Ioannis Martinez de Amaya, Doctoris in sacra Theologia eximij.

DE mandato Domini Doctoris D.Christophori de Mantilla Prouisoris, & Generalis Vicarij totius Archiepiscopatus Hispalensis, legi, & recognoui librum, cuius titulus est: *Singularia Moralis Theologiæ ad Septem Ecclesiæ Sacramenta, cum appendice ad celebriora Christiani Orbis Iubilæa,* Authore R.P.Antonio de Quintanadueñas è Societate IESV. Opus singulare, & præclarum mihi visum est, in quo eruditè, & accuratè discutit Author singulares casus, & difficultates, quæ in administratione, & receptione Sacramentorum occurrere possunt: maxima cum prudentia, & dexteritate eligit opiniones Iuri Canonico, Constitutionibus Apostolicis, Sanctorum Patrum, & Doctorum placitis magis consentaneas, cum claritate, soliditate, & vbertate doctrinæ. Quare gratum fore existimo Sapientibus, vtpote proprio ingenio, & labore concinatum, non transcriptum ab alijs. Et ita inter tot præclaras lucubrationes, quæ quotidie prodeunt circa Theologiam Moralem, in pretio futurum existimo viris doctis, non solum Theologis, sed etiam Iuris prudentibus, & vtilissimum his, qui curam animarum gerunt. Nihil in eo reperi, quod Fidei Christianæ, Catholicis, & pijs moribus consonum non sit, imò dignissimum prælo ad communem vtilitatem, & disciplinam. Sic sentio, in Sacrario Sanctæ Ecclesiæ Hispalensis 5. Idus Iulij, anno Domini 1644.

Facultas R.P. Prouincialis Societatis IESV in Prouincia Bætica.

EGo Petrus de Auiles Præpositus Prouincialis Societatis IESV in Prouincia Bœtica, potestate ad hoc mihi facta à R.Admodum P.N.Mutio Vitelleschi Præposito Generali Societatis IESV, facultatem facio, vt opus inscriptum: *Singularia Moralis Theologiæ ad Septem Ecclesiæ Sacramenta,* cum Appendice *ad celebriora Christiani Orbis Iubilæa,* Auctore P. Antonio de Quintanadueñas nostræ Societatis Theologo; & eiusdem Societatis grauium, doctorumque virorum iudicio approbatum, typis mandatur. In quorum fidem has litteras manu nostra subscriptas, & sigillo officij nostri munitas, ac Secretarij nostri testimonio firmatas dedimus, Malacæ in nostro D.Sebastiani Collegio die 2.Augusti anno 1644.

Petrus de Auiles. *Felicianus de Figueroa Secretarius.*

Facultas Ordinarij Hispalensis.

DOctor Christophorus de Mantilla Prouisor, & Vicarius Generalis huius Hispalensis Diæcesis ab Eminentissimo D.D.Gaspare de Borja, & Velasco, S.R.E.Cardinali, ac Hispalensi Archiepiscopo, facultatem concedo, vt typis mandetur Liber inscriptus: *Singularia Moralis Theologiæ ad Septem Ecclesiæ Sacramenta, cum Appendice ad celebriora Christiani Orbis Iubilæa,* à P.Antonio de Quintanadueñas è Societate IESV compositus. Hispali 2. die Iulij, Anno 1644.

INDEX TRACTATVVM, SINGVLARIVM, ET DVBIORVM,

Quæ in hoc Volumine continentur.

AD BAPTISMVM.

Singularium Tractatus Primus.

SINGVLARE I.

Ad Confirmationem.

Singularium Tractatus secundus.

Ad Poenitentia.

Singularium Tractatus Tertius.

AD EVCHARISTIAM.

Singularium Tractatus quartus.

AD EXTREMAM VNCTIONEM.

Singularium Tractatus Quintus.

AD ORDINEM.

Singularium Tractatus Sextus.

De Celebratione Missarum.
Singularium Tractatus septimus.

XXII.

De Recitatione Horarum.

Singularium Tractatus Octauus.

AD MATRIMONIVM.

Singularium Tractatus Nonus.

AD

AD PÆNITENT. SACRAMENT.

APPENDIX,

Celebriora Christiani Orbis Iubilaa continens.

Ad Iubilæum Communionis generalis singulis mensibus in Societate IESV, ac in alijs Religionibus occurrens.

APPENDICIS TRACTATVS I.

AD IVBILAEVM 40. HORARVM.

APPENDICIS TRACTATVS II.

Ad Iubilæa pro Christi D. B. Virginis, & Sanctorum Festiuitatibus Concessa.

APPENDICIS TRACTATVS III.

Ad

Ad Iubilæa, ac Indulgentias Regularibus, eorumque Ecclesijs concessas.

APPENDICIS TRACTATVS IV.

An Iubilæum S. Mariæ de Angelis, Nuncupatum de Portiuncula.

APPENDICIS TRACTATVS V.

Ad Iubilæa concessa visitantibus septem, vel quinque Altaria, aut Ecclesias.

APPENDICIS TRACTATVS VI.

Ad Iubilæum Missionum Societatis Iesu.

APPENDICIS TRACTATVS VII.

in

Ad Iubilæum Anni Sancti.

Appendicis Tractatus VIII.

Ad Iubilæa pro mortis articulo, tam Sæcularibus, quam Regularibus concessa.

Tractatus Nonus.

FINIS.

AD

AD BAPTISMVM, PRIMVM ECCLESIÆ SACRAMENTVM, SINGVLARIVM TRACTATVS PRIMVS.

SINGVLARE I.

Quid consulendum, si Parochus, aut Obstetrix fateantur, se ex pluribus, quos baptizauerant, circa aliquos sibi omnino ignotos, baptizandi intentionem non habuisse?

1 NON semel, aut iterum, sed aliquoties hoc accidisse cognoui. Quidam enim Parochi, & Obstetrices; hæ ex Sarracenorum, illi ex Hebræorum genere orti, iam conscientiæ stimulis agitati, iam mortis periculo expositi, iam tortura pressi, fassi sunt, ex omnibus, quos per longum tempus, v.g. decennium, baptizauerant; pluribus, quorum memoriam, aut nomen minimè tenebant, materiam, & formam Baptismi, absque intentione baptizandi, immò positiua non baptizandi, applicuisse. Hac de re ego olim Hispali consultus, tunc respondi, quod modò respondendum esse non dubito: omnes scilicet illos per totum illud tempus ab his Parochis, & Obstetricibus baptizatos, iterum baptizandos esse sub conditione; siuè ij infantes, siue adulti, immò & senes iam existant: ijs demptis, quos cum intentione, siue formali, siue virtuali baptizatos esse post diligentem memoriæ inuestigationem, quæ sine dubio adhiberi debet, certò cognoscatur.

2 Ad huius, & aliarum resolutionum examen, ac probationem supponendum est. 1. Baptismum, vtpotè sacramentum characterem imprimens, iterandum non esse. Quod fide Catholica teneri, ex Florentino sub Eugenio IV. Carthaginensi III. *can.* 38. Trident. *sess.* 7. *de sacr. cap.* 9. *& de Bapt. can.* 11. docent Theologi cum S. Thoma 3. *p. q.* 66. *art.* 9. Hancque iterationem ab initio nascentis Ecclesię prohibitam esse constat ex lib. 6. *const. Apost. c.* 15. S. Cypriano *epist.* 6. *ad Iul.* Tertul. *epist. de bapt.* August. *lib. de Fide ad Pet. cap.* 3. Iustino Martyre *q.* 14. *ad Orth.* Gregor. III. *epist.* 4. Vigilio. 1. *epist. ad Euch.* Zacharia *epist.* 2. & alijs Patribus, ac Pontificibus. Hinc rebaptizans fit irregularis *cap.* 2. *Extra, de Apost.* & re baptizatus similiter. 1. *q.* 7. *c. Qui in qualibet*, & vtrique ex iure ciuili pœna capitis decernitur, *l.* 2. *C. Ne sanctum baptisma iteretur*. Quæ penæ intelligendæ sunt de rebaptizatione absoluta, non conditionata iuxta dicenda Sing. 8.

3 Supponendum 2. Fide etiam Catholica haberi, intentionem baptizantis, requiri ad valorem baptismi. Sic ex Trid. *sess.* 7. *can.* 11. latissimè probant Petrus de Cabrera *tomo* 3. *in* 3. *p. q.* 64. *art.* 8. *disp.* 5. & Vazquez *tomo* 2. *in* 3. *p. disp.* 188. Nec audiendi sunt Bartholomæus ab Angelis *exam. conf. de sacram. dial.* 1. §. 31. (citans D. Thom. & Vigerium) Syluester *verb. baptis.* 7. *num.* 12. Tabiena *Bapt. num.* 9. Armilla *num.* 60. Alensis, Gabriel,

& Durandus, apud Filiucium *tom.1. tract.1. cap.5. num.80.* existimantes, peruersam ministri intentionem, seu illius deffectum suppleri à Deo, non quoad characterem, sed quo ad gratiam saltem in collatione Baptismi, & aliorum sacramentorum præstitam. Quod Gregorius de Valentia *tom.4. disput.3. punt.3.* Probabile censet: *Probabiliter*, ait, *arbitrantur Theologi, Deum in infantibus supplere defectum ministri, quando hic malitiose subtrahit intentionem; & in adultis eundem defectum ministri suppleri per deuotionem, & fidem ipsius suscipientis.* Quam sententiam Singulari sequenti reijciendam omnino probabimus.

4 Supponendum est 3. Baptizandos, seu rebaptizandos esse omnes illos, de quorum baptismo certitudo non habeatur. Ad cuius certitudinis gradum inuestigãdum, necnon huius, & aliarum resolutionum probationes elucidandas, quid hac de re in iure statuatur proponere necessum est. Sic *cap. Placuit de consecrat. dist.4. ex Concilio V. Carthag. c.6. Placuit de infantibus, quoties non inueniuntur certissimi testes, qui eos baptizatos esse sine dubitatione testentur, neque ipsi sunt per ætatem idonei de traditis sibi sacramentis respondere, absque vllo scrupulo baptizandos esse; ne ista trepidatio eos faciat sacramentorũ purgatione priuari. Cap. cum itaque de consecr. dist.4.* ex Leone Papa *ad Leonem Rauen. Episc. epist.35. cap.1. Cum itaque Baptismi sui nihil recordetur, qui regenerationis est cupidus, nec alter attestari de eo, qui sciat consecratum, nec ille, qui consecratus,* &c. *indagate, vtrum nemo penitus sit qui testimonio suo iuuare possit ignorantiam nescientis, & cum constiterit hunc, qui baptismatis indiget sacramẽto sola inaniter suspicione prohiberi, accedat intrepidus ad consequendam gratiam; cuius in se nullum scit esse vestigium: nec vereamur huic salutis ianuã aperire, quã numquam antea docetur ingressus.* Item ex ipso *ep.90. ad Rust. cap.16.* & refertur *dist.4. in c. si nulla*, ibi. *Si nulla extent indicia inter propinquos, aut familiares, nulla inter clericos, aut vicinos, quibus hi, de quibus quæritur, baptizari fuisse doceãtur; agendũ est, vt renascantur; ne manifestè pereãt: in quibus, quod non ostenditur gestũ, ratio non sinit vt videatur iteratum.* In VI. Sinodo *can.84. Quoties non inueniũtur firmi testes, qui illos absq; vlla dubitatione baptizatos esse dicãt, nec ipsi propter ætatem de tradito mysterio aptè respõdere possint, debere baptizari.* Idẽ in Cõcilio Africano *c.39.* Vvormaciẽsi *can.7.* & alijs.

5 Supponendum 4. Omnes Doctores cõmuniter asserere ex prædictis testimonijs vnicum saltem testem oculatum, & fide dignũ, de quo nulla suspicio esse possit perniciosi mendacij, necessarium esse, & hunc sufficere, qui asseueret aliquem esse baptizatum, vt is iterum non baptizetur. Sic docent Paludanus *4. dist.6. q.4.* Sotus *in 4. d.3. q. vnica, art.9. ad 4.* S. Antoninus *3. p. tit.14. cap.13. §.12.* Syluest. *verb. Testis. q.5.* Tabiena *Bapt.5. n.9.* Turrecremata, Hugo, & Glossa *in c. Paruulos de consecr. dist.4.* Petrus de Ledesma *c.5. de Bapt. dif.2.* Suar. *to.3. in 3. p. disp.22. sect.2.* Vazquez *tom.2. in 3. p. d.146. c.3. n.24.* Layman *l.5. tr.2. c.5. n.3.* Comitolus *l.1. resp. cap.1. n.4.* Iacobus Granado *tom.5. in 3. p. cont.4. de Bapt. tr.1. disp. 8.* Ioannes de la Cruz *sum. dub.3. de Bapt. conc. 2.* & est communis Doctorum: inter quos rectè notãt noster Suarius, & Granado, quod tunc exigerentur plures testes, quando vnus talis conditionis esset, vt non sufficeret ad certitudinem moralem; & noster Ildephonsus de Sandoual *tract. de Æthiop. instruct. l.3. cap.7. fol.263.* ãit, hoc intelligendum de Baptismo puerorum, non verò adultorum, ob singularem dispositionem requisitam ex parte baptizati in his, & non in illis.

6 His positis, probatur resolutio. Nullus est, qui testificari possit aliquem horum in particulari (quorum baptismus cum debita intentione collatus post diligentem inuestigationem ignoratur) baptizatum fuisse cum intentione: ergo debent sub conditione omnes hi baptizari. Antecedens est certum; consequentia manifesta, cum neque ipsi baptizati, neque qui baptismo adfuerũt testari possint: his enim constare non potest de intentione baptizantis, neque ipse baptizans; cum fateatur nullo modo meminisse, an his necessariam intentionẽ applicuerit, neque alius: cum ipse baptizans nulli patefecerit suam intentionem, aut deffectum illius respectu eorum, de quibus dubitat: ergo cum nullus sit testis intentionis requisitæ ad valorem baptismi; ac certum sit pluribus materiam, & formam sine intẽtione applicatas; nullus etiam est testis baptismi omnium horum; & ita iterari debet ex Canonico iure, vnicum saltem exposcente, vt non iteretur; immo firmos: aut certissimos testes, vt expostulant VI. Synodus, & Carthaginensis V. Item nulla extant indicia, ex quibus cognoscatur, aut præsumatur hunc potiùs, quam illum ex omnibus prædictis cum intentione baptizatum esse. aut sine illa; nec est maior ratio, quare credamus hunc, quam illum fuisse: ergo cum omnibus sit necessarius ad salutem ęternam baptismus, omnibus sub conditione iterandus est.

7 Probatur 2. Quia ex communi Theologorum consensu, quos n.11. referemus, certitudine saltem morali constare debet de baptismo alicuius: vt non iteretur: igitur si hęc haberi non possit, vt nõ potest de baptismo ho-

rum

tum omnium; iterari necessum erit. Quod clarius patebit, si certitudinis moralis naturam cognoscamus. Hæc autem est, vt Aristoteles 1. & 2. *Æthic.* & S. Thomas *ibi lect.* 2. docent, *quædam existimatio, qua putat homo hoc, vel illud esse verum, & ita sicut sibi repræsentatur, & ad illud, sic existimatum, mouetur coniecturis, quæ in illo genere rerum habentur pro bonis, & verosimilibus, vel mouetur quibusdam rationibus apparentibus*, Seu, vt alij asserunt: *ex l.* 2. *§. idem. ff. de aqua pluu. Est, quæ prudenti non sinit prudenter formidare, vel, qua attentis circunstantijs prudentis animus quiescit*: aut vt à Thoma Sãchez *lib.* 2. *de Matrim. disp.* 45. *num.* 4. describitur est: *quæ Virum prudentem attentis circunstantijs occurrentibus certum redderet.*

8 At quis prudens prudenter existimaret, animo quiesceret, aut certus redderetur de Petri, v.g. aut Pauli, aut Francisci Baptismo, si in omnibus dubitat, aut non recordatur baptizans, debitam intentionem in Baptismo conferendo habuisse; præsertim cum hinc constet aliquos ex his non esse baptizatos: indeque nec leuissimum signum sit, hunc aut illum, & sic de alijs omnibus in particulari, baptizatum esse? Et si ex his omnibus aliquis virum prudentem interrogaret: Numquid ego ritè baptizatus sum: aut egeo iteratione Baptismi? Proculdubio ei responderet, se satis formidare, cum certus non esset, neque sine reuelatione posset: ergo necessariò singuli baptizati debent sub conditione.

9 Probatur 3. Quia iterãdum esse Baptismum, quando dubium est de ipsius valore, non solum asseritur ab omnibus Theologis, sed definitur ab Alexandro III. *cap.* 2. *de Bapt.* sic; *De quibus dubium est, an baptizati fuerint, baptizentur his verbis præmissis: Si baptizatus es, non te baptizo, sed si nondum baptizatus es, ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* Idem statuitur in Catechismo Romano *cap. de Bapt.* & in Manuali. *can.* 18. *de Bapt.* ergo cum de vnoquoque in particulari dubium sit an illi adhibita fuerit debita intentio à Parocho; nullius enim in particulari certò recordatur, licèt in confuso sciat aliquos sibi ignotos à se cum intentione baptizatos; Baptismus omnium est iterandus.

10 Aduerte tamen dubiũ hoc tripliciter contingere. Aliud est negatiuum seu facti: quando scilicet nullæ sunt rationes, quibus verisimiliter probari possit Baptismus, aut contrarium eius: vt si reperiatur puer expositus sine vllo testimonio, de quo ignoratur an sit natus ex parentibus infidelibus, aut fidelibus: & tũc sine dubio iterandum esse docent Theologi, & statuunt S. Leo Papa *sup.* S. Gregorius III. *ep.* 4. *ad Bonif.* & *cap. paruulos, cap. si nulla,* *sup.* Aliud est dubium positiuum non de valore, sed de Baptismo ipso, vt præcedens negatiuum: & contingit quando vtrinque sunt probabiles coniecturæ, quibus probari possit aliquem esse, aut non esse baptizatum: sed neutrum potest certitudine morali constare. Atque in hoc casu posse immò consultius esse sub conditione Baptismum conferri, si coniecturæ sint à parte negatiua, nemo dubitabit. Denique dubium aliud est, & præsentis casus proprium, quãdo constat aliquem fuisse baptizatum: incertum tamen, aut dubium est, an Baptismus fuerit validus, aut quia defuisse prudenter dubitatur intentio necessaria, vel materia, aut forma, aut applicatio harum ad subiectum capax: & hoc vocatur dubium iuris.

11 Igitur quoties hoc tertio modò (vt in secundo dicebamus) dubium probabile, prudens, seu morale occurrit, vtrum quis verè sit baptizatus, debet iterum sub conditione baptizari. Sic tenent Doctores communiter, Paludanus, Sotus, S. Antoninus, Tabiena, Ledesma, Layman, Ioannes de la Cruz, Granado supracitati: sic etiam Scotus *in* 4. *d.* 3. *q.* 3. Syluester *verb. Bapt.* 4. *q.* 9. Rossella, *n.* 7. Angelus, *tit.* 4. Sã *n.* 3. Armilla *nu.* 43. Comitolus *sup. n.* 4. Vazquez *sup. c.* 4. *n.* 20. Aegidius *de Bapt. q.* 66. *dub.* 2. *art.* 9. Becanus *de Bapt.* Valentia *disp.* 4. *de Bapt. q.* 14. *punct.* 4. Sebastianus Episcopus Oxomensis *ad q.* 66. *art.* 6. Rodrig. *sum. c.* 1. *num.* 4. Nauarrus *c.* 27. *num.* 426. Molfesius *de Bapt. c.* 1. *n.* 43. & 81. Bonacina *t.* 1. *d.* 1. *q.* 1. *nu.* 36. citans Viualdum Enriquez Nugnum & S. Thomam. Villalobos *de Bapt. n.* 1. *diff.* 7. Gaspar Hurtado *disp.* 1. *de Bapt. diff.* 12. Zambranus, seu noster Didacus Aluarez *de casib. occurr. in art. mort. dub.* 1. *d n.* 1. Sandoual *sup. cap.* 5. §. 1. & plures alij.

12 Ratio est, quia si ille non baptizetur, grauissimo se exponet periculo (si fortè baptizatus non fuit) æternæ damnationis: quia nullũ aliud sacramentum poterit validè suscipere; atque ita sine contritione, & voto saltem baptismi nunquam iustificabitur, si adultus sit; si verò infans solo Baptismo potest salutis ianua ei patere: ex alio capite conditione apposita nulla fit iniuria sacramento; quia absolutè non iteratur, nam vt dicitur in *cap. veniens de Presbytero non baptizato: Non intelligitur iteratum quod ambigitur esse factum.* Et *cap. solemnitatis* 1. *dist.* 1. *de consecr. Talis trepidatio non facit reiterationem; quoniam non monstratur esse iteratum, quod nescitur esse factum:* tum quia hanc conditionalem administrationem non solum licitam, sed necessariam omninò faciunt, & necessitas maxima veri baptismi, & dubium morale antecedentis.

13 Quod verò in præsenti casu dubium sit verum, morale, prudēs, ac probabile de baptismo omnium eorum, quibus in particulari intentionem applicuisse Parochus, aut Obstetrix omnino ignorant, aut non recordantur, vel dubitant; licet sciant aliquos sibi ignotos baptizasse cum intentione debita; patet: quia dubium morale existit, *quando intellectus pendet in æquilibrio in neutram partem potius inclinans*, vt S. Tho. 3. *p. d.* 17. *q.* 1. *art.* 4. *corp.* Durandus, *ibi q.* 2. *ad* 2. Syluester *dub.* 1. S. Antonin. 1. *p. tit.* 3. *cap.* 10. §. 9. Cordoua *lib.* 3. *quæst.* 2. Sotus 4. *dist.* 27. *q.* 1. *art.* 3. Nauarr. *cap. si quis autem. num.* 13. & Thomas Sanch. *l.* 2. *de Matr. q.* 41. *num.* 2. docent; seu, vt explicat Comitolus *sup. Tunc est verum dubium, cum mens nostra ob paria rationum pondera in neutram partē propēdet, sed quasi iniecta compede progredi nequit*: aut vt loquitur Vazquez, *n.* 22. *Quando pro vtraque parte* (scilicet baptizatum esse vel non esse) *tales sint coniecturæ, & indicia, vt intellectus ad neutram partem plenè cōuincatur, sed omnino sine assensu maneat*: aut vt ait Sa *sup. Quando anceps est animus post diligentissimam indagationem*: sed hic in neutram partem inclinari, propendere, nec conuinci intellectum, sed omninò ancipitem, & sine assensu manere necessum est: cùm constet aliquos ex his esse baptizatos, alios non esse; & incertum, dubiumque sit, quinam sint baptizati, aut qui nō sint; & cum neque hi, neque illi dignosci valeant, nullius singularem baptismum verū esse possumus assentiri; sed circa omnes suspensos manere, & de omnibus dubium maximū habere: sic igitur omnes baptizari debent sub conditione. Vnde rectè Sotus *sup. art.* 9. *ad* 4. *Dum præmissa solerti indagine neutri parti possit assentiri, sed suspensus semper maneat animus, sit ne baptizatus infans, nec ne, tunc res est dubia conditionalem baptizationem expostulans*. Idem Valentia, & Granado *sup.*

SINGVLARE II.

An in sententia asserente Deum supplere peruersam baptizantis intentionem, cum ea baptizati, iterum baptizari debeant?

1 Singulari antecedenti retulimus sententiam asserentium, à Deo suppleri, cum abest, intentionem ministri; vnde conditionalem baptizationem necessariam, immò licitam non esse: forsanque illi Theolog. Bartholomæus ab Angelis, Syluester, Tabiena, Armilla; Zanardus, Angelus, Alensis, Gabriel, Durandus, & alij hanc sententiam amplectentes, voluerunt, suppleri à Deo intentionem, quoad deletionem peccati originalis, & infusionem gratiæ, ne finis, qui est adeptio gratiæ sanctificantis, frustretur. At licet vera esset sententia relata; adhuc licita, & necessaria esset iteratio baptismi; tum ad impressionem characteris baptismalis, qui non suppletur à Deo; tum quia vix probabilitatem aliquam illi opinioni concedunt Doctores plures, imò illam meritò reijciunt, & oppositam, vt omninò certam, defendunt Filiucius 1. *tract.* 1. *cap.* 5. *num.* 3. Syluius in 3. *p. q.* 68. *art.* 2. *ad* 4. *arg.* Fernand. de Heredia *disp. mixtis de sacram. part.* 9. *dub. vnico, num.* 17. Homobonus *de bonis examin. Eccles. part.* 1. *tract.* 4. *cap.* 2. *q.* 10. Naldus *summ. verb. sacram. nu.* 10. Enriq. *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 3. Hurtado *de sacr. disp.* 4. *dif.* 4. & alij communiter. Probant, quia nulla lex, seu promissio Dei, aut ratio est, in qua fundetur hoc intentionis supplementum, & eam requiri de fide est.

2 Adhuc, etiam si probabilis, aut probabilior esset hæc opinio, iterandos esse huiusmodi baptismos sine dubio asserendum est; cum sit communis Theologorum sensus iterandos fore sub conditione omnes eos, in quibus baptizans vsus est opinione probabili circa essentialia, v. g. circa formam, vt si baptizaret in nomine Christi: vel Genitoris, Geniti, & Procedentis ab vtroque, & sic de alijs formis dubijs: idem est circa materiam; si baptizet cum gutta aquæ, cum lixiuio, glacie, rore, vel niue nondum resolutis: aut si baptizatur infans non in capite, pectore, aut scapulis; sed in manu, pede, brachio, vel alia sui corporis parte. Similiter si datur solum probabilis applicatio materiæ, vel formæ, etiam in casu necessitatis, aut aliorum essentialium, inter quæ intentio ministri est, iterandum est sacramentum.

3 Hanc sententiam docent Valentia *sup. num.* 26. Ægidius *dub.* 1. *num.* 9. Layman, Suarez Hurtado Ledesma *sup.* Villalobos *num.* 3. *dif.* 3. Vazq. *num.* 26. Granado *num.* 7. Angles 1. *p. in* 4. *q.* 1. *de Bapt. art.* 5. *diff.* 1. Sotus *lect.* 1. *de Baptis.* Rodrig. *cap.* 25. Baconius *in* 4. *d.* 6. *q.* 2. *art.* 1. Zambranus *cap.* 1. *de Bapt. dub.* 1. *n.* 2. & est communis. Baptismi ergo hi iterandi sunt; tum ob receptionē sacramenti, quod extra controuersiam non recipitur sine debita intentione, etiam in sententia relata, & ad illud recipiendum præcepto diuino tenemur; tum, quia etiam si in hac opinione reciperetur sacramentum, & gratia peccatum originale delens, ex eo quod Deus suppleat de potentia absoluta (vt notat Valentia *sup. punct.* 3.) intentionem ministri; adhuc cum solùm opinionis certitudinem habeat, non

habet

habet eam, quæ deobligare possit à repetitione baptismi, & ita repetendus est; ne si forsan sit falsa, vt communiter à Doctoribus existimatur, sic baptizatus æternæ damnationis periculo se exponat.dubiusque semper maneat de sui baptismi effectu; siquidem tot sapientes dubitant de illo,& hoc dubium necessariò est annexum opinioni, quæ est assensus vnius partis non firmus, & certus, sed cum alterius formidine, vt docent S.Antoninus 1. *p.tit.* 3. *cap.* 10. §.9. Sylvest. *verb. opinio.* Sotus,4.*dist.*27.*q.*1.*art.*9. Nauarrus *cap. si quis autem.num.*11.Cordoua,*q.*2.& Thom. Sanch. *sup.*

4 Sed si obijcias;difficillimum,immò & moraliter impossibile videri,omnes, & singulos, quos in casu huius, & primi Singularis asserimus, ob intentionis defectum non fuisse validè baptizatos,iterum baptizari posse; cū singulorum omnium meminisse non valeant Parochus,aut Obstetrix; plures prætereà iam erunt per varia loca dispersi; alij item Sacerdotes, aut matrimonio coniuncti, quibus, si baptismus iteretur, etiam sacramenta Ordinis, & Matrimonij iteranda erunt, quod difficillimum est: quia scandalum maximum sequeretur; & graue damnum ijs, qui sine intentione baptizasse patefacerent; ergo cum hac difficultate, & incommodis hæ baptismi repetitiones fieri non debent.R.His omnibus incommodis,& difficultatibus præferendam esse salutem spiritualem eorum, qui verè non sunt baptizati, cum periculo se exponant,si adulti sint, æternæ damnationis, si verò infantes decedant, vitam æternam ammissuros certum sit. De ijs verò, qui de suo baptismo dubij, pænitentiæ, & matrimonij sacramenta receperunt, infrà Singulari 10.11.& 12.necnon Tractatu 6. Singul.1.2.& 3. dicemus.

5 Si verò Parochus inualidè baptizans recordetur eorum, circa quos intentionem in baptismo detorsit, eos secretò admonere, & baptizare poterit, etiam si sint plurimi, & magno sibi labore stet. Si tamen aliquorum recordetur, non verò omnium, idem circa hos aliquos faciat. Si omnes ignorat, tunc Episcopo per Confessorem, aut virum doctum sub secreto nunciandus est hic casus,nec necessum erit,quod exprimat ex malitia, aut praua intentione,scienterve perpetrasse;cum ex ignorantia, negligentia, aut incuria potuerit id accidere, ac si vtatur æquiuocatione,ne se prodat,permittat dubios dicere,non expressa causa, si hoc satis sit ad remedium, quod circunstantiæ suadebunt.Episcopus verò publicare faciat inter Missarum solemnia, aut alio modo, si necessum fuerit, omnes ab illo Parocho N. baptizatos, baptizari iterum deberi sub conditione. Præterea baptismi liber lustrandus est, vt ex eo cognoscantur, qui ab eo Parocho sint baptizati. Si verò de aliquibus dubitetur, an extra ciuitatem, vbi Parochus munus obiuit, degant, per Parochum sui oppidi, vel per cognatos monendi sunt. Si scandalum, seu perturbatio aliqua oriatur, non ideo ab his erit abstinendum; cum necesse sit, vt scandala veniant; & melius est cum illis, vel non baptizatos, vel de baptismo dubios ad vitam ingredi; quam sine illis gehennæ periculo exponi. De obligatione Parochi ad manifestationem huius casus, consule Singulare 26.

6 Ex prædictis infertur, idem omninò asserendum esse, cum Parochus, aut Obstetrix ex pluribus, quos baptizauerant, aliquibus omninò sibi ignotis:aquam rosaceam,ex herbis expressam, aut non naturalē, seu dubiam materiam, aut formam applicuisse fateantur: omnes enim iterum baptizandi sub conditione sunt, exceptis ijs, quos certò sciret, ritè baptizasse, post diligentem memoriæ excussionem. Similiter idem dicendum in ijs euentibus, quos non semel, sed sæpè accidisse colligitur ex nostro Ildephonso de Sandoual *lib.*3.*instr.Aethiop.cap.*2.*&* 3. Cum scilicet plures Aethiopes, ex S. Thomæ insula, vel alijs Angolæ, seu Guineæ partibus aduenientes, ipsa in naui, aliove in loco simul baptizantur,aqua vel non omnes abluente,quia omnibus simul, nou cuilibet sigillatim dispersa est; vnde contingere potest, quod aliquorum capita non tingat, vel saltem non sufficientēr; aliquorum solum capillos abluat; præcipuè cum hi ita sint coaceruati in magna ipsorum copia, vt ægrè aqua ad caput possit peruenire. Omnes igitur ij, exclusis illis, quos sufficienter ablutos esse in particulari certò sciatur: baptizari debent sub conditione; cum non constet, quibusnam sufficiens ablutio adhibita sit, & ita dubium sit prudens de omnibus.

7 Sic etiam iterum baptizandi sunt omnes pueri,qui,vt sæpius accidisse testatur Sandoual *c.*6.simul cum matribus Aethiopibus, aut in earum vlnis accubantes, baptizati sunt,& ignoratur,aut dubitatur,an aqua abluerit matres solùm, vel etiam pueros; licèt inaduertentia sit in causa. Et in vniuersum,cum tam de pueris, quàm de adultis Aethiopibus baptizatis, est aliquod prudens dubium,omnes sub conditione iterum sunt baptizādi, etiam si aliquos omninò ignotos generaliter, & in confuso rite baptizatos sciatur; cum hi assignari nequeant in particulari. Quod rectè probant Sandoual *sup. lib.*3. *cap.*7. & doctissimus

simus noster Didacus Ruiz de Montoya in instructione, quam pro baptizandis mancipijs, aut Aethiopibus ex varijs Prouincijs, ad Hispaniam aduenientibus, Archiepiscopo Hispalensi D. Petro de Castro & Quiñones obtulit. In his dubium non leue sæpe oriri expertus sum; an Aethiops baptizandus ad eum rationis vsum peruenerit, vt dentur consensus, cognitioque baptismi ad illius valorem in eo requisita; vel si certò cognoscitur vsu rationis tunc potiri, an consensum, & cognitionem prædictam habuerit. In quocumque ergo ex his dubijs baptizandi sunt sub conditione præfati Æthiopes. Et vtinam singulis annis, vel saltem tertio quoque à Prælatis hi inquirirentur, præsertim, qui de nouo aduenissent; vt de eorum baptismis per viros doctos examina fierent; quod maximè necessarium existimo; præcipuè Hispali, Vlysippone, ac alijs vrbibus, & locis, ad quæ appellere solent.

SINGVLARE III.

Vtrùm omnes infantes, & adulti à Paganis, Iudæis, Sarracenis, aut Hæreticis baptizati, iterum baptizandi sint sub conditione?

1 Validum esse baptismum ab his collatum, dummodo verã materiam, & formam seruent, intendantque facere id, quod facit Ecclesia, deffinitur ab Innocentio III. in Concilio Lateranensi. & Eugenio IV. in Florentino, *decreto fidei*, à Tridentino *sess. 7. can. 4. de Bapt.* & latissimè probatur à Sebastiano Episcopo Oxomẽsi *ad q. 66. ar. 9.* Bellarmino *lib. 1. de Bapt. c. 7.* Vazquez. *q. 67. d. 147. c. 1.* ac alijs: & oppositum sentire hęresim esse ait Zanardus *de Bapt. c. 4.*

2 Deinde Communis Theologorum sententia docet ab his baptizatos iterum baptizari non posse, etiam sub conditione, dummodo ex alio capite non constet, aut probabiliter dubitetur aliquid essentiale Baptismo ab his collato defuisse, sicut dicitur dubitari moraliter de Baptismo collato à fidelibus: Sic etiam hos non baptizandos iterum, statuitur in *cap. Romanus, & cap. A quodam, cap. si qui, cap. quamuis, cap. solet etiam, cap. ostenditur, c. In de quibus de consecrat. dist. 4.* Idem *c. Arrianos causa. 1. quæst. 1.* ac alijs locis, & in Concilio Vvomarciensi, *can. 5.* & Constantinopolitano. 3. *can. 95.* Videantur Ballerminus, & Vazquez *sup.*

3 Nihilominus tenendum omninò existimo, omnes infantes, & adultos à prędictis baptizatos, licet ex alio capite nõ dubitetur de valore sui baptismi, iterũ baptizari posse, & deberi, ex hoc pręcisè, quod sint Pagani, aut Iudæi, Sarraceni, aut Hæretici, qui illis baptismum administrarunt. Probatur 1. Quia vt Baptismus validè administretur debet minister applicare materiam, & formam necessariam, ac habere intentionem baptizandi, seu faciendi id quod intendit Ecclesia, aut (quod idem est) ad quod fuit baptismus à Christo D. institutus: sed prudenter præsumi potest hos infideles in aliquo horum defficere; ergo ab his collatus iterari debet. Maior est certa, minor probatur, quia si Pagani, Iudæi, & Sarraceni sint, negãt, vel odio prosequuntur Baptismum, & Ecclesiam; illiusque sacramẽta, aut illorum institutorẽ Christum verè non agnoscunt. Quomodo ergo, si prudentes simus, non sit præsumendum, aut debitam materiam, vel formam, non applicuisse; aut veram intentionem faciendi, quod Ecclesia facit, & Christus instituit non habuisse? Quomodo non verebimur prudenter, Baptismum sibi aut ignotum, aut quid fictitium existimatum infantibus ritè contulisse?

4 Si Hæretici sint, vix vllus reperietur ex quocumque hæresum gremio, qui in aliquo ex essentialibus ad Baptismi valorem perniciosissimè non erret: iam enim necessitatem illius, effectum, & finem negant; iam sanguinem, ignem, lac, ceruisiam, & vinum, vt Lutherus cẽsuit, aliamve improportionatam materiam illi assignant: iam innumeras, omnesque inualidas formas inducunt, iam ministri intentionem tollunt, sic Khemnitius, Caluinus, & Lutherus. Circa Trinitatis vnitatem, & personas, quarum fide, nomine, & expressione confertur Baptismus, plures hæretici enormiter errarunt, sicut & circa alia ipsius valori necessaria: vt videre licet apud Castrum *de hæres.* Paleotum *Elencho vt Baptis.* Entiq. *præem. de Bapt.* Beirlinch. *theat. v. Bapt.* Zanardum, *c. 7. de Bapt.* & Bellarminum *contron. de Bapt.* Ergò prudentissimè timeri, dubitari, & præsumi potest de his omnibus administrasse validè baptismata omnia, eaque sub conditione iteranda erunt.

5 Accedit experientia, qua compertum est aliquos hæreticos, ex Prædicantibus in Anglia præcipuè, aqua rosacea vti, dum baptizant nobilium proles: aut etiam aspergere solas vestes, ne eis molesta sit aqua frigida corpus contingens; alios formam Baptismi ex se de concionatoria pronũtiare, iubẽtes pueros ab alijs aqua aspergi. Sic testatur noster Aegidius *ad q. 66. de Bapt. art. 9. dub. 1. n. 96.* Plures substantialem formæ sensum mutant. vt Arriani, Zingluani, Marcitæ Priscillianistæ,

tæ,& alij apud Beierlinch.& Zanardum *sup.* Cur igitur non iterabitur ab his collatus, ed sola causa,quòd ab his collatus sit? De Denterio Episcopo Arriano baptizasse *in nomine Patris per Filium in Spiritu S.* testatur Nicephorus *l.16. cap.35.* & Sigonius *de Occid. Imper. lib 16.cap.510.* Plures filios Longobardorum ab hæreticis baptizatos baptizari iterum fecit S.Gregorius,vt cōstat ex *l.1. regist. ep.17.* vide similia apud Berdeu. *l.7.cap. 50.& 57.* & Bozium *de sign. l.5.cap.2.* Egregie sane ad rem istam Concilium 1. Carthaginēse in responsione Cæcilij: *vna fides*, inquit, *unum baptisma, non apud hereticos,vbi spes nulla est,& fides falsa; vbi omnia per mendaciū aguntur: vbi exorcizat dæmoniacus, sacramentum interrogat, cuius os,& verba cancer emittunt:fidem dat infidelis,veniam peccatorum tribuit sceleratus,& in nomine Christi tangit Antichristus, benedicit à Deo maledictus,vitam pollicetur mortuus. Quam rem fugere, ac unum baptisma tenere, quod soli Ecclesiæ à Deo concessum est.*

6 Probatur 2. Quia adhoc, vt fidem faciamus alicui deponenti de Baptismo alterius, debet esse testis oculatus, de quo nulla suspicio possit esse perniciosi mendacij,& si talis non est, potest iterari, vt ex Canonico iure,& communi Doctorum probauimus Singulari I. num. 4. & 5. ergo, vt fidem faciamus alicui asserenti, se ritè baptismum administrasse, nulla suspicio de illius administratione debet esse; sed hæc non abest ab infidelibus,& hæreticis in administratione Baptismi,quia aut negant hunc, aut execrantur,aut inutilem iudicant,aut perniciosè circa materiam, formam, & alia illi essentialia errant: ergo sufficiens fundamentum est, vt Baptismi omnes ab his collati sub conditione iterentur.

7 Confirmatur ex sententia Paludani *in 4. d.6.q.4.art.1 concl.2.* Soti *d.3.q. vn.art.9.* Nauarri *c.27. n.246.* S.Antonini *3.p. tit.14. cap. 13.§.12.* Syluestri *bapt.4.q.9.n.7.* Zambrani *de bapt.dub.5.n.2.*& aliorum asserētium,quod licèt sufficiat,vt credatur quis baptizatus,testimoniū saltèm vnius vetulæ benè examinatæ,non verò sufficere asserunt, si testis sit suspectus in fide,& religione; & eos, qui hunc tantummodo testē de suo baptismo habuerint,rebaptizandos esse sub conditione: ergo nec sufficiet testimonium asserentis, se ritè baptizasse aliquem, cum baptizans non solum sit suspectus in fide,sed à fide alienus,illi inimicus, & baptismi execrator, vt sunt Pagani, Sarraceni, Hebræi, & plures Hæretici: ergo securi de valore sui baptismi esse non possunt ab his baptizati, & rebaptizati debent sub conditione.

8 Probatur 3. ex sententia Vazquez *tom.2. in 3.p.dub.146.c.4.nu.26.* Ochogauiæ *de bapt. q.11.n.8.* Hurtadi *disp.1.de Bapt.diff.12.*& aliorum asserentium,pueros expositos inter Sarracenos,aut Iudæos,etiamsi testimonium afferant sctiptum in charta, se baptizatos esse affirmans,adhuc baptizandos sub conditione; quia cum sit infidelium testimonium, fidem non facit, nec moralem certitudinem in rebus fidei, cuiusmodi est sacramentorum administratio: ergo nec fidem, nec certitudinem hanc faciet Iudæus, Sarracenus, Paganus,aut Hæreticus asseuerātes,se ritè Baptismum alicui contulisse. Immo etiam si Catholicus testis oculatus esset de Baptismo ab his collato,aquam naturalem videret infundi,corpus sufficientissimè ablui, verba formæ simul, & rectè proferri audiret; adhuc cum grauis suspicio esse posset de intentione baptizantis propter dicta,iterandus erit sub conditione, vt patebit ex dicendis Singulari 5. Propter has, & similes rationes olim in Belgio,vt testatur noster Ægidius *sup.n.69.* baptizabātur iterū omnes ab hæreticis baptizati.

9 Testimonia autem, quæ ex iure Canonico afferuntur, statuentia baptismos à Paganis, Iudæis, Sarracenis, & Hæreticis collatos non esse iterandos, solùm concludunt, quod ij validè possunt administrare hoc sacramentum, illudque ab illis cū debita materia, forma, & intentione collatum, validum existere, vt ex ipsis testimonijs patet, ac ex definitione Florentini in decreto de Armenis constat, vbi dicitur; *Minister huius sacramenti est Sacerdos, cui ex officio cōpetit baptizare: in casu autem necessitatis nō solùm Sacerdos,vel Diaconus, sed etiam laicus,& mulier, immo,& Paganus, & hæreticus baptizare potest: dummodo formam seruet Ecclesiæ,& facere intendat quod facit Ecclesia.* Idem in Tridentino *sess.6.* Nos autem dicimus probabiliter dubitari,& prudēter præsumi posse hos omnes,cū baptizant in aliquo essentiali; vel ignorantes,vel errantes malitiosè defficere, & ita omnes ab his baptizatos, iterum baptizari debere sub conditione; ne forsan si ritè baptizati non sint, æternæ damnationis periculo se exponant.

10 Quod autem hoc dubium,aut suspicio sit sufficiens ad iterationem, infra iterum patebit,& propter hæc fortè Gregorius II. *epist. ad Bonifac. Episc.* vt refertur *cap. Quos à paganis de consf.dist.4.* sic ait: *Quos à paganis baptizatos esse asseruisti, si ita habetur, vt denuo baptizes in nomine Trinitatis mandamus.* Vbi notat Ægid.*q.67.de bapt.n.1.* baptizare iussisse,quia non seruatus ritus Ecclesiæ, & Vazquez *sup. c.2.n.6.* quia deffuit inuocatio Trinitatis; & addit: *Et certè valde credibile est hūc,vel alium deffec-*

nis feruens, & animum prouocans, vt ipsi etiam in dignitate Episcopali constituti, & timorata conscientia præditi fassi sunt, morumque dissolutio, aut Ecclesiæ Romanæ fidei nullus amor, ne odium dicã, præsumptionem, suspicionemque generant sufficientem ad iterandum sub conditione baptismum ab ipsis collatum; cũ adhoc nõ solum coniectura, aut suspicio, sed vestigiũ etiam leue suspicionis sufficiat, vt doctissimi Theologi docẽt.

6 Horum vnum, vel aliud testimonium proferam pro hac, & alijs huiusmodi assertionibus. Suarez *tom. 2. in 3. p. d. 22. sect. 2.* ait, iterum aliquem baptizandum esse sub conditione, *quando sunt apparentia indicia ad credendum hominem non esse baptizatũ: & aliunde apparentes coniecturæ, quæ oppositum persuadeãt, si coniecturæ verè efficiunt rem dubiam*. Reginaldus *l. 17. c. 7. n. 53.* ait, iterandum sub cõditione baptismũ, *quando sunt aliqua indicia ad suspicandũ aliquid de necessarijs baptismi esse omissum, aut eum, qui offertur, esse iam baptizatum; non tamen sufficientia ad ferendum absolutum iudicium*. Hurtado, *disp. 1. de Bapt. diff. 12.* sic. *Quoties pro parte negatiua siue facti, siue iuris est probabilis opinio, aut saltem est prudens, seu probabilis coniectura, aut suspicio: quamuis pro parte affirmatiua sit prudens, seu probabilis opinio, seu indicium: tunc baptismus non est moraliter certus, & est prudens timor, ac proinde periculum manendi re ipsa absque baptismo*. Et addit, quod ad non rebaptizandum, *nulla debet esse prudens coniectura, nec suspicio*. Quod in hoc casu non leuis adesset, omnibus patet.

7 Confirmatur itidem hæc præsumptio, aut suspicio ex experientia, qua compertum est in aliquibus Regnis, & præcipuè in Valentiæ Regno, vt testatur Iacobus de Bleda *l. de expulsione Moriscorum consec. 11.* Moriscos, & Moriscas, suos infantes non baptizare, nec baptizari permittere. *Vnde*, inquit, *inhibentur Morischa esse obstetrices, et adesse partubus aliarũ Morischarũ, obidque in omnibus eorũ oppidis sunt obstetrices Christianæ dessignatæ, quæ quãdo vocãtur iam reperiunt Moriscas peperisse: sed tamen hoc celãt, illis applaudentes: & maiora celãt; nam Morischarum astu multi paruuli non baptizãtur; & idcirco vnus plerumque paruulus ad deludendos Parochos baptismo offertur, & loco aliorũ recenter natorũ baptizatur*. Hæc ille: cum antea dixisset, has omnes Moriscas execrari baptismum, nullumq; suis infantibus præbere. Et licèt Moriscæ obstetrices, aut ex hoc genere quilibet laicus, vir, aut femina, benè, quoad mores, apud omnes audirent, adhuc ab his baptizatos ob necessitatis causam, rebaptizari sub conditione iudicarem, propter genus, & rationes sequẽti resolutione proponendas. Hinc ipse Beda *sup.* & Enriquez *c. 31. n. 1. lit. I.* Filios harum Morischarum rebaptizandos semper sub conditione asserunt.

Si verò Parochus, aut Sacerdos hoc sanguine infecti, præclarum semper fidei, & vitæ testimonium præbuissent, tunc suspicio hæc euanescere videtur. Optarem autem nec hos in Parochos, aut Confessores eligi.

SINGVLARE V.

V. Omnes infantes à parentibus, cognatis, obstetricibus, vel ab alijs laicis, viris, aut feminis ob mortis periculum, aut aliam causam domi, vel alibi baptizati; baptizari iterum possint, & debeant sub conditione?

1 Plurium Doctorum sententia, & Parochorũ praxis, hos absolutè, & sine distinctione baptizari non posse, etiã sub conditione, docent. Sic Sotus *in 4. dist. 3. q. vnica*, Victoria *q. 36.* Alfonsus de Castro *l. 1. c. 7. de leg. pænali.* Zerola *verb. irregularitas. §. 12.* Alij asserunt examinandos esse eos, qui baptizarunt: vtrum legitima materia, & forma vsi fuit, intentionem habuerint, ac sufficientem corporis partẽ abluerint: & si ritè fecisse reperiãtur, cæremonias tantummodò supplendas esse; si vero deprehendatur saltem rationale dubium, an aliquid essentiale baptismo defuerit, tũc sub cõditione repetendũ esse baptismum. Sic statuitur in Catechismo Romano *p. 2. c. 2. §. 43.* in decretis Prouinciæ Mediol. *t. 25. de Bap. c. 31.* in Synod. Granat. ann. 1572. *tit. de Bap. n. 4.* & in alijs, doceturque à Soto *in 4. dist. 3. q. vn. ar. 9.* Aegydio *q. 66. ar. 9. dub. 1. n. 94.* Suar. *disp. 31. sect. 6.* Nauarro *c. 27. n. 426.* Laiman *l. 5. c. 5. n. 3.* Merchantio *candelabro sacram. tract. 2. de bapt. c. 2. q. 4.*

2 Ego censerem, omnes ferè infantes, ob mortis periculum præcipuè, domi à parẽtibus, cognatis, obstetricibus, alijsve laicis viris, aut feminis baptizatos, communiter iterũ baptizandos esse sub conditione. Probo. 1. auctoritate Pastoralis Melchinensis, quod sic habet: *Si re diligenter requisita dubium fuerit, vtrum puer sit baptizatus; vel si sit baptizatus ab obstetrice, sub conditione baptizetur*. Et iterum: *Conditionalis baptizatio facienda est circa infantes, qui ab obstetricibus baptizati esse referuntur*. Idem statuitur in Synodo Iprensi sub Martino Rythovio *tit. 12. c. 5.* Sic testatur Sylvius hanc sententiam sequens *in 3. p. S. Tho. q. 66. art. 9. dub. 2.* *Et si qui baptizatum, inquit, domi ab Obstetrice, postea sub conditione baptizat, nõ fit regularis; quæritur tamen*

men an peccet, verius arbitramur nō peccare; quia semper licet ea forma conditionata vti, quando est dubiū de baptismo ritè collato: Quando autem Obstetrices domi baptizarūt, semper est eiusmodi dubium, ne vel subito necessitatis casu turbatæ aliter quam referant, dixerint. Hæc vir doctissimus professor Theologiæ in Academia Ducrena. Idem docet Molanus ab ipso citatus, *tract.4. suæ pract.c.3.* dicens: *Et si Obstetrices asserant se baptizasse infantem, potest tamen eum in templum defertur sub vsitata conditione baptizari.*

3 Si igitur, iterum baptizari possunt sub conditione omnes infantes baptizari ab Obstetricibus, quæ examinatæ, & instructæ esse debent de modo baptizandi, vt decernitur in Catechismo Romano *p.2.§.4.c.2.* & in omniū Diœcesum Synodis, ac docetur à Soto, & Ægidio *sup.* Suario *disp.31. sect.6.* & alijs communitet. (immo & teneri sub mortali rectum baptizandi ordinem scire asserunt Viualdus *de minist.bapt.num.9.* Paludanus *in 4.dist.5.q.2.* S. Antoninus *3.p.c.13.§.4.* Rodriquez, *sum.c. 27.* Sā *verb.Bapt.n.12.* Enriquez *c.29.* Granado *tr.de Bapt. d.1.n.7.* Nauarrus *c.22.nu.6.* & alij) à fortiori baptizandi iterum erunt infantes baptizati à parentibus, cognatis, alijsue fœminis, & viris laicis, qui non ita instructi sunt de baptizandi modo, & baptismi forma: nec vllam in huius sacramenti administratione experientiam habent, vt habent Obstetrices? & sic Bartolus *in l.si quis, C.Ne Bapt.reiteret,* ait; *Bonum consilium esse baptizare puerum sub conditione, qui baptizatus est domi propter periculum mortis.*

4 Probatur 1. quia prudenter de omnibus fere baptismis ab huiusmodi personis in casu necessitatis collatis dubitare, aut suspicari possumus; validè ne ministrentur; quia parentes cognati, familiares, & alij partui adstantes, videntes periculum mortis, aut infantis, aut parturientis: huiusue etiam vehementissimos dolores, & clamores, in non leuem turbationem incidunt, quam augent famularum strepitus, medicamentorum cura, & solicitudo, consanguineorum dolor, & sæpius lachrymæ, suspiria, aliæque feminarum acclamationes, ac alia huiusceemodi, quæ magnam attentionem impediunt in collatione baptismi necessariò adhibendam, vt rectè forma proferatur, & materia applicetur. Hinc sapienter Syluius *supra: Vt,* inquit, *paruulorum saluti consulatur, securius est, eos tametsi ab obstetricibus domi baptizatos, postea baptizare sub conditione, nec potest in iterationis crimen venire, quod factum esse omninò nescitur, vt ait S.Leo Pap.ep.37.*

5 Probatur 2. ex ignorantia, qua communiter præsumitur huiusmodi laicos, viros, vel feminas laborare circa essentialia baptismi, aut baptizandi modum. In quodam Veneti dominij oppido testatus est Parochus Paulo Comitolo, vt ipse refert *l.1.resp.c.1.n.7.* quod in sua parœcia inter cētum vix vnum reperieret, qui baptizandi peritus esset; in quo casu ipse Comitolus censuit, omnes illius oppidi expositos infantes, etiam cum chirographo de suo baptismo testante, rebaptizandos fore sub conditione. Victoria *q.36.de Bapt.* narrat, se præsente adductum fuisse puerum ad baptisterium, alijs baptizatum esse asserentibus, alijs negantibus, quem Parochus sub conditione baptizauit. Ciuitate Xerecij in nostra Bætica, reperta est quædam obstetrix, etiam ex approbatis, quæ longo tempore sic baptizauit; *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & gratiæ Spiritus S.* Quæ res delata ad Archiepiscopum D. Petrum de Castro & Quiñones, omnes ab hac baptizatos iterum baptizari iussit; illaque officio priuata fuit. Sic testatus P. Ioannes Muñoz Prouincialis olim huius nostræ Prouinciæ.

6 Plures baptismos ab huiusmodi laicis collatos inualidos fuisse ex illorum ignorantia, experientia item, compertum est, cum interdū materia vsi fuerint inepta, v.g. aqua rosacea, aut ex herbis odoriferis expressa, formaque similiter non debita, dicentes; *Baptizo te in nomine Spiritus S. & Beatissimæ Virginis,* vel *in nomine Angelorum, & Sāctissimæ Trinitatis,* vel *Pater noster,* vel *Aue Maria,* cū aquæ infusione recitantes, vel *ego te offero sanctissimæ Trinitati,* & his similia. S. Bernardus, *ep.34.ad Henric.* narrat quendam laicum suo tempore ex imperitia plurimos baptizasse, *in nomine Dei, & sanctæ, ac Crucis ficaucis.* Et S. Vincentius refert *conc.2. Dominicæ 3. Quadragesimæ:* quod cum Theologus quidā eximiā concionem habuisset, accedens quædam vetula manus ei exosculata es dicens; *Benedicta sit dies, in qua vos baptizaui in nomine S Trinitatis, B. Mariæ Virginis, & omnium Angelorum.* Itaque se non baptizatum cognoscens, denuò baptizari curauit. Quid simile accidisse cuidam Sacerdoti Societatis nostræ in hac Bætica Prouincia, & Marchionis de Priego filio à fide dignis audiui; & alios similes casus referre poteram, ex quibus horum laicorum ignorantiæ, & errores plures in hac materia apparerent, qui præcipuè reperti sunt in feminis, vtpote quæ partubus præsertim adstant, nascentesque, aut recenter natos pueros statim baptizant, timentes ne sine baptismo illico pereant, periculumque mortis sæpius excogitantes, cum nullum est.

7 Ob hanc forsitan causam, & mulierum ignorantiam in baptismo conferendo, seuere ipsis illius administrationem interdixit Clemens

mens Romanus, *l.3. Const. c.9.* dixit: *De mulieribus verò baptizantibus scitote, quæ hoc tentant, non mediocre periculũ eas incurrere: quamobrem non hoc consilium demus: periculosum enim est, immò verò prater legem, & impium.* Vbi S. Pontifex nõ damnat, vt inualidum baptismum à fœmina administratum sub legitima materia, & intentione: validum enim esse definitur ab Vrbano II. *epist. ad Episc. Brixiens.* & refertur *36. q.3.* nec vt illicitum in casu necessitatis: tunc enim licitum esse statuitur à iure, *c. Mulier. de cons. dis.* 4. & à Theologis defenditur *in 4. dist.6.* sed periculosum esse dicit, ob dubium, credo, quod de suo valore oriri potest, ex ignorantia mulieris illum conferentis. Vndè rectè Syluius *sup.* de Baptismis ab Obstetricibus collatis ait: *Experientia notum est multas in materia, vel forma errare, interdum verò per malitiam, quia sunt sortilegæ, vel ob aliud.* Ob illud periculum, & hanc experientiam sapienter decretum est in Prouincia Mediolanensi, vt ex eius decretis, *ti. de bapt. c.30.* constat, quod Obstetrix, quæ probata esse iubetur, *cum baptizat curet quoad fieri potest, vt duæ saltem mulieres, ac mater præsertim, si potest, testes præsentes adsint; quæ in baptizando verba ab ea prolata audiant.*

8 His, alijsque allatis præcedentibus Singularibus consonat Synod. Granatensis, celebrata anno 1572. sub sapientissimo Archiepisc. D. Pedro Guerrero, qui Tridentinæ Synodo ad fuit, hancque post illam celebrauit. Sic *tit. de bapt. nu.4.* habet: *Si aconteciere, que por absencia del Cura, o de otro Sacerdote, alguna persona rustica, idiota, o maliciosa, de quien con alguna probabilidad se pueda presumir, que no guardò la forma devida, o no tuvo la intencion, que la S. Iglesia tiene, baptizare en casa algũ infante, o adulto, mandamos al Cura, que informado desto de los que se hallaron presentes al baptismo, si uviere duda probable, le torne a echar agua, diziendo estas palabras: Si non es baptizatus, &c.*

9 Dixi in cõclusione 1. *omnes ferè*, & nõ omnes generaliter; quia potest esse Obstetrix ita benè instructa, & diù experta in administratione baptismi, & his necessitatis, aut periculi casibus ita assuefacta, vt nulla præsumptio, vel suspicio haberi possit de baptismo rectè collato, aut de turbatione aliqua ipsius. Quod de parentibus, cognatis, & alijs laicis difficilliùs præsumitur: cùm hi, neque ita instructi, neque assuefacti, nec experti sint in huiusmodi casibus, vt turbatione aliqua præpeditis de recta baptismi administratione timere, aut suspicari prudenter non valeamus. Dixi 2. *si laicis viris, aut feminis*: quia si Parochus, aut alius Sacerdos expertus, aut sapiens domi ob necessitatem baptizaret infantem, rebaptizandus hic non foret, cum scientia, & experientia horum, nullum prudenti suspicioni, aut probabili dubio locum relinquere videantur; ni aliqua specialis circunstantia occurrisset in baptismo, quæ his tunc attentionem subripuisse, turbationemque ingessisse præsumeretur. Idem dicendum si baptizans, & si laicus, seu sæcularis, esset verò vir sapiens, & in baptismi administratione expertus.

10 Sed obijces 1. Sotum *supra*, & alios acriter reprehentes Parochos, infantes ab obstetricibus ob necessitatẽ baptizatos, iterum sub conditione baptizantes. R. 1. Hos DD. solùm reprehendere eos, qui vniuersim, & indiscriminatim omnes domi baptizatos, à quocum que baptizati sint, rebaptizant: quod quidem dignissimum reprehensione existimo iuxta limitationem positam. R. 2. Hanc reprehensionem intelligi, si interim moralis certitudo adsit, legitimè infantes domi baptizatos fuisse, vt explicant Layman *l. 5. trac. 2. c. 5. n. 3.* Suarez *disp. 31. sect. 6.* & Zambranus *de bapt. c. 1. dub. 1.* At frequenter, non adesse hanc certitudinẽ, sed aliquale dubiũ, præsumptionemque sufficiẽtem allatæ rationes satis probant.

11 Obijcies 2. Sufficienter abscinditur qualibet præsumptio, aut suspicio de nullitate baptismi ab his collati, si Obstetrices, vel aliæ personæ domi infantem baptizantes diligenter examinentur de illo: quomodo formam protulerint: qua aqua, & quam corporis partem abluerint, an simul cum aquæ infusione verba pronunciarint, intentionemque necessariam habuerint; & si de his omnibus sufficientem reddiderint rationem, baptizari sub conditione infantes illicitum erit: cum iam certitudo moralis de baptismi valore ex hoc examine habeatur.

12 R. 1. Hæc omnia locum habere in Obstetrice, Sacerdote, vel laico, in quibus propter scientiam, & experientiam nulla esset suspicio turbationis in huiusmodi euentibus: non verò in alijs, de quibus prudenter timere aut suspicari possumus, eos tunc turbatos propter causas supra relatas, cum non ita sapientes, & instructi sint, in formæ verbis vel alijs ad baptismi valorem necessarijs. Licet enim postea animo sedato, & maxima cura, ac attentione, aut reflexione, nulla turbationis causa occurente, rectè respondeant, & rationem reddant, quæ satisfaciat, adhuc certũ non est, se ita baptizasse tunc; cũ plura euenire poterant attentionem turbantia; sæpius enim cõtigit aliquos notitia, quã omnino habent, nõ rectè uti, aut interrogationibus quas omnino callẽt, sapienter non satisfacere propter turbationem ex præsentia grauium

virorum, alijsve de causis ortam: & tamen postea de his interrogati, rectam de vsu, & interrogationibus rationem reddunt; & mirantur se ita in præcedenti occasione fecisse, aut respondisse. Tum, quia forsan obstetrix, vel quiuis alius formam debitam non protulisse cognoscet, aut recordabitur; & ne dedecus subeat, officiũ amittat, aut seuerè puniatur, baptismi defectum celat. Hinc sapienter Syluius *sup.* ait: *Quando autem obstetrices domi baptizarunt, semper est eiusmodi dubium* (de baptismo scilicet rite collato) *ne vel subito necessitatis casu turbatæ aliter, quam fecerant, dixerint; aut semel, & iterum deprehensæ quod benè baptizarint, deinceps malitiose errent; ac nihilominus asserant, se more solito baptizasse.*

13 Mirè his omnibus consonat Ægidius *q.66. art.9.n.95.* dicẽs: *Nota tamen primò in quibusdam Episcopatibus in libris Ritualibus, Pastoribus præscribi, vt baptizatos in necessitate ab obstetricibus vulgò rebaptizent. Prælati autem interrogati, cur hoc statuant, respondent: se hoc facere, quia sæpe deprehendunt obstetrices non satis firmiter, & certò callere rationem baptizandi; aut etiam si dum examinantur, benè respondeant, & videantur eam callere, tamen dum vrget tale periculum prolis facilè turbari, ita vt postea vix sciant, an legitimè baptizarint. Atque ita semper aliquod subesse periculum, quod in re tanta maximè faciendum est, & sufficiens videtur causa, vt possit proles sub conditione rebaptizari.* Hæc ille, cui nouissimè adhæret Leander de Sanctis. Sacram. *tom.1. tr.2. d.3. q.54.* quem post hæc scripta perlegi.

SINGVLARE VI.

V. Parochi teneantur sub mortali diligenter inquirere de valore Baptismi eorum, qui domi ab obstetricibus, vel ab alijs baptizati, ad Ecclesiam deferuntur?

1 MAxima sanè reprehensione dignos hac in re inuenio plures Parochos, qui solùm interrogantes; an puer iam baptizatus sit domi, nullumque examen de illius baptismo facientes: Quis, quomodo, quibus verbis, qua aqua illum contulerit; baptizare desinunt infantem, ommissasque cæremonias tantummodò supplent. In quo peccatum mortale ab ijs committi ni aliunde sufficientem haberent notitiam de baptismi valore, nullo modo ambigo: sicut etiam peccare lethaliter; si diligenter non inquirant de baptismi valore, quando aliquod illius dubium est, aut esse potest, docent Zambranus *de bapt. dub. 1. cap.1.n.10.* Grafis *de irregul. lib.4. cap.26.n.60. & 61.* Rodriguez, *tomo 1. sum. cap.25. nu.5.* qui ait, debere semper inquirere de eorum baptismo, qui in domo baptizantur. Idem docet Barbosa, *de officio Paroch. cap.18.n.37.* ac Victoria, *de bapt. q.36.* & omnes hi asserunt, hanc inquisitionem faciendam, cum obstetrices baptizant.

2 Probatur hoc ex Canonico iure. *Cap. Placuit. Cap. Si nulla. Cap. Paruulos. Cap. Cũ itaque de consecr. dist.4.* vbi precipitur diligens inquisitio de baptismi valore, cum de illo dubium est. Hoc verò non leue existere; an ij, qui domi baptizantur, ritè baptizati sint, dum non constat de baptizante, & modo baptizandi, nemo dubitabit; ac probatum iam est: & Doctores omnes, Ægid. Sotus, Suarius, Nauarrus, & Laiman *sup. Sing.5.* & alij cum S. Thom. *3.p.q.66.* docẽt, examinari deberi huiusmodi baptismos. Sic etiam decernitur in Catechismo Romano *p.2. cap.2. §.43.* in Synodo Granatensi anno 1572. celebrata. *tit. de bapt. n.4.* & in decretis prouinciæ Mediolanensis. *tit. de bapt. 25. cap.31. ibi, Parochus verò, cum perquiret ex decreto nostro, an infans baptizatus sit, diligẽter obstetricem, & testes, etiam de verbis prolatis, interroget, vt sic constet, an baptismi forma rectè adhibita sit, an verò secus; quam ob rem oporteat infantem à se baptizari.* Cũ ergo hæc decreta sint in materia graui, obligant sub mortali Parochos, ad quos hęc cura pertinet.

3 Probatur ratione: quia res magni momenti hæc est; si enim sine hac diligenti inquisitione absolutè baptizat Parochus, maximam irrogat iniuriam sacramento; cum periculo se exponat illius materiam, & formam irritam faciendi: ac in irregularitatem incurrẽdi iure Canonico. *Cap. eos quos, de cõsecrat. dist.4. Cap. secundo. extra. de Apostatis.* statutã. Præterea se exponit periculo grauissimũ committendi peccatum, quod à Concilio Toletano III. *Sacrilegum opus:* à Leone I. *ep.35. ad Episc. Raue. inexpiabile facinus* nominatur. Item se exponit periculo excommunicationis in Toletano III. & Lateranensi sub Innocentio III. *cap.4.* latæ: immo & se subijcit capitis pęnæ impositæ iure ciuili. *l.2. C. ne sanct. Baptisma iteretur;* ad versus rebaptizantes stabilitæ.

4 Præterea, si Parochus non baptizat eum, qui domi baptizatus dicitur, æternæ damnationis periculo exponit infantem, qui fortè baptizatus ritè non est: eum saltem sine baptismo in re suscepto saluari non valeat ante rationis vsum: & post illum iam adultus alia sacramenta validè suscipere sine illo, & iustificari sine contritione, & voto baptismi non possit. Ergo cũ Parochus obligatus sit, etiam ex iustitia, ad rectam sacramentorum administrationem, sub graui culpa tenebitur præstate

tare omnem diligentiam necessariam, vt baptismus, qui magis necessarius est, quam reliqua sacramenta, ritè administretur, nullumque de ipsius valore extet dubium. Sicut extaret in his, qui à laicis domi baptizantur, si non fiat de illo dicta diligens inquisitio, vt resolutione antecedenti probaui.

SINGVLARE VII.

Qualis, & quanta debeat esse Parochi inquisitio de baptismo eorum, qui domi iam baptizati, ad Ecclesiam deferuntur?

1 IN euentu hoc, & alijs, in quibus dubitatur de baptismi valore: ad illum inuestigandum, antequam iteretur sub conditione censeo primùm cum Soto. *in* 4. *dist.* 3. *q. vnica. art.* 9. Reginaldo. *l.* 27. *ca.* 7. *n.* 14. & alijs, non esse opus diligentia exacta metaphysicè, aut physicè: sed sufficere præstare moralem, & prudentem: eam scilicet, quæ à viris prudentibus, & timoratis exhiberi solet in casu graui, aut in re magni momenti: sicut à Tridentino diligens inquisitio requiritur ad excutiendam conscientiam, vt peccatorum mortalium quis recordetur ad ea confitenda, vt dicitur, *sess.* 14. *cap.* 5. ibi: *Postquam diligenter se excusserit, & can.* 7. *Peccata mortalia, quorũ memoria cũ debita, & diligenti præmeditatione habetur.* vbi DD. Nauarrus, Valentia, Sotus, Vazquez, Zerola, Suarez, Enriquez, Reginaldus, Nugnus, Sayrus, & alij apud Bonacinam *de pœnit. q.* 5. *sec.* 2. *p.* 2. *n.* 2. eam diligentiam, seu inquisitionem adhibendã aiũt, quæ in negotio arduo à prudentibus adhiberetur.

2 Deinde addo, adhuc requiri maiorem diligentiam in baptismo inuestigando, quam in conscientia excutienda: (præcipuè si is non iterandus esset) ob maiorem illius necessitatem, quam integritatis in confessione seruandæ: maximè cum ad hãc paulò maior, quam mediocris diligentia in indagandis peccatis sufficiat: quin sufficientem fecisse iudicaretur qui omitteret molestiorem, etiam si alia occurrerẽt peccata eiusdem speciei cum ijs, quę tunc in mentem venerant: vt Nauarrus, Reginaldus, & alij DD. supra citati apud Bonacinam. *n.* 3. docent. Nec qui fragili memoria laboraret teneretur ea scribere, vel statim, ac committit, confiteri, etiamsi præuideat fore, vt eorum obliuiscatur. Sic Enriquez, Conich, Reginald. Pesantius, Vazqnez, Valentia, Suarez, Zerola, & alij apud Bonacinam. *n.* 4.

3 Igitur, licèt iuxta dicta, ad excutiendã conscientiam non sit necessaria omnis diligentia moraliter possibilis: nihilominus ad cognoscendum valorem baptismi tanta requiritur, quanta possibilis est moraliter: nam cum hic maioris momenti, & necessitatis negotium agatur in ordine ad salutem consequendam, potiori titulo erit omninò necessaria omnis diligentia moraliter possibilis: eo modo, quo à Doctoribus, apud Thomam Sanchez, *to.* 1. *sum. lib.* 2. *cap.* 10. exposcitur hæc ad deponendam conscientiam dubiam de peccato graui, vel vincendum dubium de aliquo debito. Immo maiorem etiam ego exhibendam iudicarem ad non iterandum baptismum dubium, quam quæ adhibenda est in inquirenda morte vnius ex coniugibus, vt alter possit nubere, vel si nupsit cohabitare cum coniuge. De qua diligentia, seu certitudine agunt Thomas Sanchez, Ponce, Vera-Cruz, & alij, cum de impedimento ligaminis.

4 De Baptismi porro inquisitione, sic Leo Papa. *ep. ad Episc. Rauen.* vt refertur. *Cap. Cum itaque, de consecrat. dist.* 4. *Quoties talis persona inciderit* (de cuius scilicet baptismo dubitetur) *sollicita primùm examinatione discutite, & longo tempore (nisi fortè supremus finis immineat) indagate, vt nemo penitus sit, qui testimonio suo iuuare possit ignorantiam nescientis.* De omnibus verò baptismis domi à laicis administratis prudens dubium occurrere probauimus *Singula.* 5. Excusabitur verò ab huiusmodi exactiori inquisitione, & examine Parochus, si sciat infantem domi baptizatum esse ab obstetrice, sacerdote, vel laico, de quibus nullo modo dubitet ritè baptizasse: tum ob horum scientiam, & experientiam sibi notam, tum ob illorum examen sæpius factum.

5 Eandem dictæ exactissimæ diligẽtiæ necessitatem probo: nam semper, *Malo certiori occurrendum esse*, asserunt Doctores, & habetur. *Cap. iuuenis, de spons. Cap. si quis autem, de pœnit.* certius, & maius malum est, non iterum baptizare in dubio, cum à baptismo salus æterna dependeat: quam irreuerentia sacramenti iterati, & hæc conditione, ac dubio qualicunque excusatur, & culpa vacat, ac pœna vtroq; iure sancita libera est: ergo, &c. Hoc rectè docet Vazquez *tom.* 2. *in* 3. *p. disp.* 136. *c.* 3. *& disp.* 146. *c.* 4. *nu.* 31. *Periculum*, ait, *repetendi baptismũ, quod videtur esse contra Religionem, minorem obligationem inducere, vt à repetitione abstineamus, quã periculum salutis proximi, vt ei iterum cõcedamus: & ita maior ratio habenda est huius vtilitatis proximi, quam religionis debitæ sacramento; cum in remedium illius, vt finem, omnia sacramenta, vt media instituta sint.* Sic ille, etiam loquẽs de repetitione absoluta baptismi. Quid diceret vbi repetitioni conditio additur, cum per hanc nulla iniuria irrogetur sacramento, dũ absit contemptus, & quæcũque

prudens præsumptio sit nullitatis baptismi, & ita ad iterationem negandā maxima (quæ moraliter sit possibilis) exhibenda est inquisitio, & procuranda est certitudo; non verò tanta diligentia requiritur, cum agitur de concedendo baptismo.

6 Hinc rectè noster Didacus Ruiz de Montoia in relata instructione pro baptismo Aethiopum, & mācipiorum ex Guinæa, Angola, & alijs prouincijs aduenientium, sic ait. *nu.* 15. *Si el examinador no pudiere aberiguar cosa cierta, y quedare con alguna duda problable, aunque le parezea ser mas probable, que està baptizado, deve ser baptizado sub conditione.* & n. 16. *Advierta el examinador, que dexar de baptizar al que verdade ramente no està baptizado, es de mayor peligro, que baptizar sub conditione al que esta ya verdaderamente batizado. Y por tanto para determinar q̄ no se baptize no basta el parecer de vn examinador, sino sea menester, que otro vea si le parece lo mismo: si concordaren ambos en que està validamēte baptizado, no se baptize, pero si descordaren, sigase el pareçer d.l que dize se baptize sub conditione.* Hæc ille.

7 Animaduertat tandem Parochus, quod si inuenerit obstetrices, aut laicum ignarum linguæ Latinæ, qui formam latinè in baptismo ab illo ob necessitatem collato protulerit; prudenter suspicari poterit eam non rectè prolatam, inualidèque baptizatum esse infantem. Vnde rectè monent S. Antoninus. 3. *par. tit.* 14. *c.* 13. §. 4. Toletus. *lib.* 2. *c.* 29. Sà *bap.* n. 12. Suarez. *d.* 12. *sec.* 2. & alij quod quando baptizat aliquis idiota, dicat formā vulgari sermone, quia latino se exponit periculo errādi.

SINGVLARE VIII.

Cum quædam nobilis femina crebris, vehementibusque scrupulis diu de sui baptismi valore hæsitaret, licet leuissimo dubij, aut suspicionis fundamento; quæsitum est, an baptizari iterum posset sub conditione?

1 Hic casus ad me olim peruenit Hispali, & diligentem inquisitionem de baptismi tempore, loco, ac ministro faciēs, nullum inueni fundamentum, vnde suspicari, nec dum dubitari posse videretur de ipsius valore: cum à Parentibus Christianis, & inter Christianos hæc femina orta, à Parocho in Ecclesia fuerat baptizata, vt ex baptismi libro constabat. Nihilominus crebri, vehemētesque stimuli lōgissimo tēporis interuallo, quinque scilicet; aut sex annis feminam pupugerūt; quæ licet timoratæ conscientiæ minimè in alijs rebus se scrupulose gerebat, in hac mœrore pene cōficiebatur, anxietatibus cruciabatur; nec oratione, aut frequenti penitētiæ, & Eucharistiæ perceptione, nec cōsilio, & dictis sapiētium sæpius repetitis, quod est præcipuū remedium contra scrupulos, vt docent Florentius. 1. *to. sum. tit.* 3. *cap.* 10. §. 10. Gerson. 3. *p. de remed. contra scrup. Alphab. lit. Q.* Cordoua. *q.* 13. *init.* & alij, quiescere poterat: immò semper existimabat, ac audacter asserebat, se ritè baptizatam non esse.

2 Viros Doctos hac de re consului, omnes ferè baptismi iterationem, etiam conditionalem in hoc casu denegandam docebant, vnus concedendam cum formidine consuluit, huius consilio, qui apud me doctissimus semper, & meritò existimatus, baptismus sub conditione iteratus est, & statim pacatus est feminæ animus, factaque est tranquillitas magna. Idem accidit cuidam nostræ societatis fratri, qui ex consilio virorum sapientium simili dubio, & scrupulis agitatus, baptismum conditionaliter recepit. Sic ipse, qui adhuc viuit, mihi narrauit.

3 Huius resolutionis fundamentum censeo esse quod scilicet hi crebri, vehementesque scrupuli, anxietates, mœrores, cruciatus, post tot remedia, & consilia sapientium non sedati, generare videbantur aliquale dubium, aut suspicionem de primi baptismi valore, & hāc sufficientem ad conditionalem ipsius iterationem, aut anxiæ dubitationes feminæ meritò existimari poterant Spiritus sancti inspirationes; nam iuxta Augustinum. *Ep. ad quemdam Comitem: Spiritus S. sanctum opus semper inspirat, vt cogitemus: compellit nos, vt faciamus suadet, vt ipsum diligamus; confirmat, vt teneamus; custodit vt non perdamus.* Nec dæmonis instigatio, siue tentatio esse potuit, quod femina mœrore cōficeretur, maximūque bellū in spiritualibus pateretur pro suscipiendo baptismate, quod dæmoni adeò exosum est, ac aliunde cognoscit necessarium ad salutem, aduersus quam ipse semper armatur. Lōgum preterea interuallum temporis idem suadet, vt rectè Hieronimus *in Marcum*; *Spiritus virtutis instigationes fortiter recondit: Spiritus scientia oblimonem lubricam diu se ingerere non sinit.*

4 Fundamentum secundum est, quia in casibus occurrentibus, dum peccatum non interueniat, semper inclinandum est in fauorem animarum, & præcipuè in ijs, quæ ad baptismum cōducunt, vtpote ad salutem ita necessarium. Sic in præsenti inter alios plures docent Vazquez. *tom.* 4. *in* 3. *p. q.* 66. *dist.* 22. *sect.* 2. Suarez *hic art.* 9. *disp.* 22. Zambranus *du.* 1. *de bap. cap.* 1. *n.* 10. & Laiman *lib.* 5. *trac.* 2. *c.* 4. ergo in hoc inclinandum fuit, non solum

pro-

propter iterationem baptiſmi,ex cuius valore ita efficacia,& ſubſtantia aliorum ſacramentorum,& gratia illis annexa, immo,& æterna ſalus pendent, ſed etiam propter internam cõſolationem,ac quietem animæ huius feminæ; nimis enim durum videtur,illam omnino,& abſque vllo remedio,cum iam omnia alia tẽtata ſint,in his vehemẽtibus, & crebris ſcrupulis,anguſtijs, anxietatibus,cruciatibus, ſpiritualibuſque deſolationibus integro vitæ ſpatio relinquere,vt relinqueretur re ipſa, ſi baptiſmus conditionalis illi non conferatur, in cuius collatione, nec pœnam, nec culpam aliquam interuenire ex ſequentibus apparebit.

5 Fundamentum tertium eſt: Quia ſi denegari huic poterat, aut debebat baptiſmus, maximè quia rebaptizans iniuriam faceret ſacramento, exponens ſe periculo bis ſcienter conferendi illud, & incideret in irregularitatem,committeretque lethale peccatum; ſed nihil horum fuit verendum, cum debita intentio, & conditio poſita omne periculum iterationis excludat, & irregularitas à iure ſtatuta ſit contra rebaptizantem,& rebaptizatum abſolutè, non contra eum, qui iterum baptizat ſub conditione, etiam ſi ſcienter, & abſque cauſa faciat,co quod non hic, ſed ille abſolutè, & propriè baptizet,& imitetur rebaptizando hæreticos, ſine conditione rebaptizantes:ergo,&c. Maior eſt certa,minorem docent communiter Doctores,Sotus *diſ.3.ar. 4.* Enriquez.*cap.3 t.de baptiſmo.nu.1.* Valentia *diſp.1.q.3.pur.c.4.* Nauarrus *cap.27.n.246.* Ioannes Valerius *diferent.vtriuſque fori ver.irregul. diff.2.n.1.* Auila *de cenſ.cap.7.diſp.7.dub.3.* Toletus *lib.1.ca.65.n.5.* Nugnus *3.p.q.66.art.9.n. 18.& 19.* Fernandez *exam.p.2.ca.10.§.11.n.1.* Yribarna *4.ſent.to.1.diſt.6.q.8.diſp.24. ſect.2.* Sylueſtr *3.p.q.66.ar.9.* Bartolomæus ab Angelis *exam. dialog.2.§.129.* Gaſpar Hurtado *de irregularit.diſp.11.diffic.1.* Tannerus *3.p.diſp.4. q.2.dub.4.n.120.* Poſſeuinus *de off.Cur.ca.16.n. 18.* Homobonus *conſult.volum.1.p.4.reſp.153.* Leander à ſactam. *tr.2.d.6.q.9.* & alij contra DD. oppoſitum immeritò aſſerentes, Victoriam *cap.36.* Sayrum *de cenſ.lib.7.cap.8.n.36.* Fernandez de Heredia *de bap.p.4.dub.2.nu.5.* & alios,quos ipſe affert.

6 Nec pœnam capitis à lege 2.*cod. Ne ſanctum baptiſma.* impoſitam incurrere baptizantem iterum ſub conditione,rectè notat Ioannes Præpoſitus *3.p.q.66.art.9.dub.3.nu.103.* quia pænæ ſunt reſtringendæ. Nec hac puniri poſſe etiam ſcientem priorem baptiſmũ fuiſſe validum,& illicitum iteratum baptiſmum, etiam ſi in fraudem legis apponeret cõditionem,cũ tamen rebaptizando illam apponat, contra ipſum Præpoſitum omnino ſentio.Immo, & ſi quis mente ſolum conditionem apponeret,& non expreſſis verbis,hac pœna afficiendus non eſſet;dum probari poſſet hanc mentalem conditionem appoſuiſſe: ſicut nec irregularitatẽ incurſurum aſſerunt Palacios *diſp.6. q.6. col.3.* Nauarrus *c.27.n.246.* Peña, & alij Recentiores, quos tacito nomine citat,& ſequitur Enriquez.*c.31.n.1. lit. D.* quia hic abſolutè non rebaptizat.

7 Et licet Doctores omnes doceant, peccatum mortale committere eum, qui iam baptizatum, etiam ſub cõditione ſcienter rebaptizat;at Valentia,Tannerus, Nauarrus, Enriquez,*ſup.* Sotus *diſp.3.art.9.* Villalobos, *tom.1. tract.5. diffic.7.n.2.* Suarez *d.22. ſect.2.*& Petrus de Ledeſma *cap.4.concl.2.* id intelligunt, & explicant, quãdo hic baptiſmus conditionalis confertur ſcienter abſque vlla cauſa ei, de cuius baptiſmo nullũ prudẽs dubium, aut ſuſpicio extat,vt hæc in præſenti adfuiſſe præſumitur ex rationibus allatis,ſicque baptizãs & baptizatus ob has rationes, aut præſumptiones à peccato excuſantur in hac cõditionali baptizatione iterata.Illum verò,qui nullo modo eſt baptizatus, ſub conditione baptizare, ſolùm eſſe veniale ſentiunt Ledeſma, & Villalobos *ſup.* Ludouicus de S.Iuan *ſum. q.1.de bapt.art.8.dub.2.concl.1.*& Diana *addit. ad 3.p.reſ.6.* Mortale tamen ego exiſtimarem, cum in re adeo graui,ad ſacramentorum adminiſtrationem ſpectanti contra Eccleſiæ conſuetudinem faciat:apponendo conditionem vbi baptiſmus antea, nullus fuit.

8 Sed obijcies: Has omnes præſumptiones, & coniecturas potius eſſe debiles ſcrupulos, quam dubium, & ſuſpicionem ſufficientem ad hanc iterationem,& ita exequi hanc non licere: cum ex communi Theologorum conſtet, non quolibet timore, aut ſcrupulo iterandum eſse baptiſmum: alioquin omnes ferè rebaptizarentur conditionaliter, cum nulli conſtare poſſit metaphyſicè,nec phyſicè,ſeu infallibili notitia, vt loquitur Laiman *lib.5. cap.3.n.3.* de ſuo baptiſmo: intentio enim baptizantis eſt occulta; formæ potuit inaduertenter ineſſe aliqua inuerſio,&c. Vnde rectè Thomas Sanchez in manuſcriptis, quæ olim in noſtro Granatenſi Collegio vidi *tract. de baptiſmo. dub.6. concl.2.* ait. *vt iteretur baptiſmus ſub conditione non eſt opus vehemens dubium prioris baptiſmi, ſed ſatis eſt dubium aliquantulum probabile arbitrio prudentis, ita vt non iudicetur potius ſcrupulus.*

9 R.ſcrupulum multiplicem eſſe. Alius oritur ex apparentia aliqua contra id,quod quis credit,opinatur,vel dubitat,vt docet Nauarrus,*cap.ſi quis.n.23 & ſum.c.27.n.279.* Cordo-

tia, vel est formido tenuis, procedens ex quadam anxietate angusti cordis, quæ simul stat cum opposita opinione, vt aiunt Sotus *de secre. membr. 3. q. 2. concl. 3.* Thomas Sanchez *sup.* & alij, & hunc esse propriè scrupulum, & contra ipsum operandum asserunt DD. citati, Florentius, Gerson, & plures alij. At in hac femina non apparens quid, sed vehemens impulsus; non metus leuis, aut formido tenuis, sed maximæ, ac perseuerantes anxietates, ingentesque formidines, quæ de opposito omnem excludebant opinionem: nec femina dubitabat, an esset baptizata, sed non esse tenaciter iudicabat, & firmiter credebat: ergo hic non aderat propriè scrupulus, qui vocatur formido leuissima, contra quam agendum sit: nec coniecturæ mouentes, hoc supposito, ad conferendum baptismum leues scrupuli sunt censendi.

11 Aliud est scrupuli genus non propriè, scilicet *mediocris quædam formido*, verbis, Corduba vtor, *quæ est de ratione assensus opinatiui, quæ etiam dicitur leuis credulitas, vel suspicio.* Sic *sup. ex ea, inquisitioni. de sent. excommunic.* Albertus Magnus *in lib. de 4. coeuis*, & Florentius 1. *p. sum. tit. 3. cap. 10. §. 9.* Et *hic*, vt addit Corduba, *compatitur secum fortem assensum opinatiuum, & fidem humanam: vel est alia magna, & vehemens formido, quæ maiorem partem assensus, & aliquando totum assensum expellit, & tunc erit idem, quod dubium propriè sumptum.*

12 Hoc scrupuli genus in præsenti casu occurrere non dubito: cum hæc femina non mediocrem solùm, sed vehementem formidinem habuerit de baptismi sui valore, & hæc steterit cum fide humana, aut certitudine morali de opposito, & cum vehemens fuerit pauor exclusit à femina assensum, vel in integrum, vel partem, de valore sui baptismi, cum fortiter existimauerit non esse baptizatam. Qui *scrupulus*, vt inquit Cordoua, *est dubium, sicut & alius est suspicio.* Qualecũque autem dubium, aut prudentem suspicionem, vt docet Reginaldus *lib. 27. cap. 7. n. 53.* sufficere ad iterationem conditionalem baptismi probauimus Singul. 4. Et si exitus acta probat; effectus huius baptismi iterati, scilicet pax, lætitia, & tranquillitas magna, quã post, illius collationem femina hęc adepta fuit, satis necessitatem iterationis indicãt, ne dicam ostendunt, quia vt refert noster Sandoual *l. 3. instruct. Æthiop. ca. 1.* expertus ipse est ingenti quiete, pace, & gaudio perfundi Æthiopes vel post primi baptismi veram susceptionem, vel post dubij iterationem, manifestantes se Spiritus sancti gratia perfusos, cuius effectus, aut fructus est, iuxta Paulum *ad Galat. 3. Pax, & gaudium.* Non ergo fuerunt leues scrupuli coniecturæ, quæ compulerunt ad conferendum baptismum huic feminæ.

13 Postremò nollem ministros huius sacramẽti circa ipsius iterationem in quolibet dubio, vel suspicione probabili, se nimis scrupulosè gerere: *ne dum speciem quandam cautionis tenemus*, vt loquitur Leo I. *epist. 35. ad Episcop. Rauenens. damnũ regenerandarũ incidamus animarum.* Semper igitur propendeant, cum dubij sunt, in iterationem baptismi ob summam illius ad salutem necessitatem. Consulatur Ioãnes Sanctius *Select. disp. 40. & 44. qui. n. 40.* rectè ait, rebaptizandum esse sub conditione, vbi de baptismo dubium est, *ex quocũque capite oriatur dubitatio, cum ratione dubij licitè fiant, quæ alias non fierent, & vndequaque oriatur ambiguitas, apposita conditione sit vincenda.*

14 Hinc ipse asserit, sub conditione baptizandum eum Adultum, de quo dubitatur, an sit mortuus, vel viuus, si vnicus tantùm testis, etiã Paganus, dicat baptismũ petijsse, etiam si dubitetur de veritate testis, aut si vel audientes non satis recordentur, an testis asseruerit expostulatum esse: nec compareat testis, à quo sciatur, vel si post petitionem baptismi Adultus dicat, se iam nolle recipere, si dubitatur an ex phrenitide renuat baptizari, & in similibus, euentibus, in quibus probabilis dubij vestigium pareat. Hæc sunt, quæ virum doctum huius feminæ baptismo conditionali annuentem mouere. Ast ego, nisi dubium, aut suspicionem prudentem ex defectu vel materiæ, vel formæ, vel vtriusque applicationis, intentionis, vel ministri ortam deprehenderem, iterationem hanc consulere non auderem: sed nec eam in præsenti casu damnarem.

SINGVLARE IX.

An infans inter Catholicos expositus ad Ecclesiæ, vel alicuius domus valuas, scriptum habens collo appensum, baptizatum esse testificans, sit sub conditione rebaptizandus?

1 Communior Theologorum sensus, hunc non esse, nec sub conditione, baptizandum, asserit. Sic S. Antoninus *3. p. tract. 14. cap. 13. §. 12.* Paludanus *4. dist. 6. art. 1. concl. 1.* Ricardus *dist. 4. art. 4. cas. 4.* Gabriel *dist. 4. q. 2. art. 3. dub. 4.* citans Scotum, & Holchot: Sotus *dist. 3. q. vnica art. 9.* Marsilius *q. 4. art. 4. dub. 7.* Syluester *Bapt. 4. q. 9.* Viualdus *num. 65.* Tabiena, & Rosella *num. 7.* Angelus *nu. 26. §. 8.* Llamas 1. *p. cap. 12. §. 53.* Villalobos *diff. 7. de Baptism. num. 4.* Petrus de Ledesma

Ledesma *diffic.2.c.5*.Nauarrus *c.27.num.246.* Ochoagauia *de bapt.q.11.n.8.* Zanardus *c.5.* & omnes antiqui,& Neotherici, vno,vel altero excepto ex ijs,qui opera prælo mandarũt. Præterea idem tenent ex Societate nostra Comitolus *respons. lib.1.q.1.* Vazquez *to.2. in 3.p.disp.146.cap.4.n.26.* Suarez *q.66. disp.22. sect.2.* Granado *tom.5. in 3.p. contr.4. tract.1. disp.8. num.10.* Laiman *lib.5.tract.2.c.4.nu.3.* Zambranus *dub.5.de bapt. nu.2.* Gaspar Hurtado *disp.1.de bapt. diff.12.* & alij.

2 Probatio prima horum est, quia testimonium sufficiẽs ad certitudinem moralem generãdam de baptismo huius infantis est eius schedula, illum baptizatum esse asseuerans. Nec credibile videtur aliquem in re tam graui fallere voluisse: cum expositus sit inter fideles,& à fidelibus,qui baptismum venerantur, ac eius necessitatem recognoscunt. Secũda, quia si testimonium vnius testis,etiam vetulæ,sufficit, ne iterum baptizetur infans: sufficiet etiam hæc schedula. Tertia,quia discrimen est assignandum inter afferentem,& non afferentem schedulam: hoc autem nullum erit,nisi quod hic, non ille sit baptizandus sub conditione.

3 Adhuc tenendum omnino est,& executioni protsus mandandum, hos omnes infantes baptizandos sub conditione,nisi constiterit à quo sint baptizati, & hi sint tales,vt nullum dubium,aut suspicio prudens de recta baptismi administratione superfit. Probatur 1. ex iure Canonico *cap.Placuit dist.4. de consecrat.* ibi: *Placuit de infantibus, quoties non inueniuntur certissimi testes, qui eos baptizatos esse sine dubio testentur, &c. absque vllo scrupulo eos baptizandos esse.* Et Synodus VI.can.84. *Quoties non inueniuntur firmi testes, qui illos absque vlla dubitatione baptizatos esse dicant, nec ipsi propter ætatem de sibi tradito mysterio aptè respondere possint,debere baptizari.* Idem in concilio Africano *cap.39.*& Vvormaciensi *can.7.* Sic Torreblanca *lib.2.pract.cap.4.* ait: *Vnde expositus baptizandus, in quacumque ætate saltem sub conditione, quando de eius baptismo non constat. Constare autem non dicitur per schedulam simplicem,etiam subscriptam,quam tales expositi portare solent,aut per assertionem vnius vetulæ,vt arbitrantur Paludanus, Sotus,& Enriquez. Sed per sufficientem probationem; vel per ipsius baptizati assertionem; si solum agitur de baptismo iterando, vt decisum est in Concilio Carthaginensi quinto cap.6. relatum in cap.Placenit de consecrat. distinct.4.* Hæc ille.

4 Et in Rituali Pauli V. §.*de bapt. paru. statuitur:Infantes expositi,& inuenti,si re diligenter inuestigata, de eorum baptismo non constet, sub conditione baptizentur.* Vbi notandum verbum *constet*, quod significat *claram probationem*,vt notat Mascardus *de probat. conf.75. num.21.* At schedulam nec noto sigillo, aut Subscriptione firmatam, quæ à quo scripta sit indicet, firmum,aut certissimum testem,aut constans testimonium non esse,nec in vllo foro, & tribunali fidem humanam facere, immò & nullo modo probare,docent Roman. *cons. 204. num.3.* Cardinalis Tuschus *tom.7. concl.74. num.25.* qui etiam dixerat ibidem *nu. 18.* cum Zauarela *cons.73. num.2. Scriptura, quæ non est publica manu confecta, vel Subscripta,quæ non habet sigillum authenticum,vel non est in iudicio facta, neque de mandato iudicis,non probat.* Et *num.25.* cum Mascardo *concl.111. Si autem Apocha,* idest schedula, *non est à testibus subscripta, nec munita, regulariter non probat.* Et *conclus.76. num.10. Scriptura priuata non subscripta, & non recognita nihil probat.* Sic *cap.1.& 2. de fide instr.* Baldus *Rubr. C.de fide instrum.* Cornel. *cons.19. col.2. lib.2.* Alexander *cons.105.num.4. lib.3.* & alij. At hæc schedula omnibus his caret, sigillo, subscriptione, testibus, recognitione,& iudicis mandato: ergo nullam fidem,aut probationem facit.

5 Probatur 2. ex nonnullis Conciliorum,ac Prælatorum decretis, in quibus statutum est consilio grauissimorum Episcoporũ, & Doctissimorum virorum,vt huiusmodi infantes: etiamsi collo appensam afferant hanc schedulam, dummodò alia via de baptismo non constet, iterum baptizandos esse sub conditione. Sic in III.Concilio Mediolanensi, sub S. Carolo Borromeo *tit. de Bapt. infant. fine,* ibi: *Infans expositus licet appensum collo scriptum habeat, quo ille baptizatus significetur si tamen re diligenter prærequisita quemadmodũ in Concilio Romano,adhuc dubium sit, eum baptizatum esse, ea conditionis forma baptizetur: si tu es Baptizatus, ego te iterum non baptizo, &c.* Vnde colliges, schedulam non existimari in hoc Concilio testimonium adeò sufficiens,vt à rebaptizatione conditionali excuset. Idem statutum esse in Synodo Camaracensi testatur Marchantius *Candelabr. Sacram. tract.2. de bapt. cap. 2. q.4.* In Hispalensi Archiepiscopatu tempore sapientissimi, & dignissimi Præsulis D.Petri de Castro & Quiñones,consilio sapientium virorum idem sancitum,& obseruatum fuit: sicut etiam Illustris. D. Fr. Didacus Mardones in sua Cordubensi Diœcesi, idem obseruandum iussit post sedulas Doctissimorum Theologorum consultationes,ac affixum fuit decretum hoc in S.Iacinti Xenodochio, necnon in Orphanotrophio

ciuitatis Toletanæ, pro his expositis infantibus assignato.Sic etiam censere aliqui Theologi à Venetiarum Patriarcha congregati; licèt alij oppositum affirmarunt, vt testatur Comitolus *sup.*

6 Probatur 3. auctoritate plurium Doctorum ex nostra Societate, qui de hac re consulti sunt, & quorum Subscriptiones apud me habeo, Ij ergo asserebant hos pueros, siue schedulam affetant, siue non, sine dubio baptizandos esse sub conditione;ab Episcopisque in suis diœcesibus hoc statuendum, & obseruandum. Sic docuerunt,& Subscripserunt sapientissimi Didacus Ruiz de Montoia, Michael Vazquez, Didacus de Cordoua, Franciscus Ruiz, Ioannes Baptista Gonçalez, Franciscus de Aleman, Gundisaluus Ramirez: Petrus Melgarejo,Ioannes Baptista Lanzabeche, Ildefonsus Fernandez de Cordoua, Ioannes Munoz, Ferdinandus de Mendoça, Mathæus Rodericus, ac fere omnes rem ex professo discusserunt.

7 Nec deffuit, qui in lucem hanc sententiam ediderit;nam doctissimus Marchantius *Caade labro sacram. tr.2. de Bapt. c.2. q.4.* hæc habet: *Pueri expositi si Scriptum habeāt collo appensum quo indicetur esse baptizati,res magis videtur dubia: multi enim tunc putant,ne quidē sub conditione baptizandos; at tamen Synodus Camaracensis (si res aliter non posset constare) statuit sub conditione baptizari posse. Ratio esse potest, quia tale testimonium non est ita certum, vt fidem indubiam faciat: ergo cū in casu dubij semper inclinandum sit in fauorem baptizandi, ac periculo exponatur eius salus ob carentiā baptismi; & altera ex parte examine diligenti præmisso, & conditione apposita non videtur periculum reiterationis baptismi, nulla videtur fieri tunc iniuria sacramento. Fauent aliqua iuris capita de consecr. dist.6. cap. placuit cū seqq.* Hæc ille; quæ etiam referuntur: nec improbatur à Diana *p.5. tr.13 res.85*. Eamdem sententiam nouissimè edidit F.Leander de Sanctiss. Sacram. *tom.1. tr.2. de Bap.q.4.* pro eaque citat Bartolum, Gabrielem, & Turrecrematam merito. cum hi, & expresse loquantur de Expositis schedulam afferentibus.

8 Probatur 4. quia plures rationes præter assignatas non solum suadent præsumptionem, vel suspicionem prudentem ad collationem baptismi in præsenti casu iuxta dicta Sing. 4. & 8. sed etiam excitant vehemens dubium de baptismi valore. 1. Quia feminæ hos Expositos baptizantes non sunt cōmuniter obstetrices approbatæ, & instructæ: hæ enim ad huiusmodi partus, vt magis celentur, non vocantur sepissime, sed aliæ, vel ignaræ huius administrationis, vel de quarum scientia meritò dubitari valeat. 2. Quia frequenter hæ sunt vilissimæ conditionis feminæ, quæ sicut in parturientium peccatis (ex his enim sæpius oriuntur) interuenere; ita in illarum partubus. Aliquando sunt Morischæ, Æthiopissæ, vulgò *Gitanas*, vel sagæ, & huiusce farinæ aliæ, vt palam faciunt sagæ, quæ a sacratissimo fidei Tribunali punitæ sunt, quia veneficijs, & superstitionibus in his baptismis vsæ sunt. Quis ergo prudentes non timebit, aut dubitabit de his, & similibus feminis, quod vel ex ignorantia, vel ex malitia invalidè baptizauerint? 3. Quia cum schedulę huius Scriptor, licet fide dignissimus existeret, solum ea, quæ hæ feminæ illi dictauerunt, aut dixerunt, scripserit; (ipsæ enim frequenter scribere nesciunt) harum, non Scriptoris auctoritatem talis schedula haberet; hoc autem vix, aut ne vix quidem auctoritas est ad rem tanti momenti propter dicta.

9 4. Quia iudicium vnius tantummodò viri docti aliquid exactè examinantis opinionem efficit probabilem, vt ex pluribus DD. probat Thom.Sanchez. *l.1. sum.c.9. n.7.* & à fortiori dubium efficiet prudens: cum ergò plures viri Docti relati rem hanc ex professo discutientes, dandum esse huiusmodi baptismum censuerint: dandus est.

10 Ad rationes oppositas R. Ad 1. Non ex maiori Doctorum numero communiorem, aut certiorem opinionem censendam, sed ex eorum grauitate, ac fundamentorum verisimilitudine.Quod docuit rectè Thomas Sanchez *l.1. sum.c.9.n.9.* dicens: *Non dicitur opinio cōmunis ex Authorum numero, qui priorum vestigia; instar ouiū, sequentes, nulla excussione præmissa, eam affirmant, sed communis dicitur, si pauciores Doctores habeat qui vtriusque partis rationibus discussis, & perpensis eā affirmant.* Sic in præsenti.

11 Ad 3. R. credi posse vni vetulæ, seu testi afferenti alicuius baptismum, non verò huic schedulæ. 1. Quia si vetula, seu testis cognoscitur, quis, & qualis fuerit, & si ille fide dignus existat, dubium morale de baptismi valore tollet; at si non cognoscitur, vt contingit, ex schedula, quomodo dignus fide existimandus? Quomodo ei credendum? Quoque pacto moralem certitudinem generabit? Porro Scripturæ huic eadem fides, quæ Scribenti, aut proferenti habenda est, & cum de Scriptore nō constet, neq; de auctoritate schedulæ, vt fidem faciat, constare potest. Sic Thuscus *conc.76. verb. Scriptura, & conc.74. n. 7. & 8.* ait *Scripturam nō probare cū suspecta habetur, & producitur à persona vili, & solita falsificare*, vt hic accidit. *& n. 14.* addit, quod ad hoc ut *Scriptura simpliciter probet, uel testis, necessum esse non solum, ut scribens cognoscatur, sed ut in iudicio scriptum cū iuramento deponat.* Neutrū in hoc

hoc casu inuenitur, & ita nullam faciet scriptum collo pueri appensum probationẽ, nullamque merebitur fidem.

12 Hæc omnia confirmantur, cum falsitas huius scripti, si contingat, vergat in magnum præiudicium Tertij, periculum nempe salutis æternæ: ad probationem autem rerũ, quæ in damnum Tertij possunt vergere; maior certitudo, & probatio scripti, & testium requiritur, quàm ad alia, vt docent Tiraquellus *de retract. conuentio.* §.1. *glo.* 7. *n.* 57. Fuschus *sup. n.* 30. & *concl.* 76. vbi. *a n.* 2. *ex l. iubemus, l. exẽplo, C. de probat.* cum Gemin. Socin. Cuma. Castrens. Rom. & Alexan. asserit: *Scripturam priuatam non probare in præiudicium Tertij.*

13 Ad 2. R. nolluisse scribentẽ in re ita graui fallere; sed forsan Scribens nil aliud testatur in schedula, quam quod audit a femina, & testis de auditu alieni facti non probat: ut docent Gemin. *cons.* 242. *num.* 5. Alexand. *cons.* 72. *num.* 8. *l.* 1. Soc. *cons.* 47. *nu.* 16. Thusc. *verb. testis conc.* 180. *nu.* 1. De femina verò prudenter suspicari, aut timeri potest, quod validum baptismum, vel scienter, vel ignoranter non confecerit propter dicta *n.* 8. & 10. Ad 3. aio, discrimen esse inter afferentem, & non afferentem schedulam: nam de puero sine illa exposito, vel nullum, vel ferè nullum extat dubium baptizatum non esse, de exposito cum schedula aliquod dubium extat; non maximum: sufficiens tamen ad iterandum sub conditione, cum ad hoc quælibet prudens suspicio, præsumptio, aut timor sufficiant, vt diximus Sing. 4. & 8.

14 Hinc colliges 1. iterum baptizandos esse conditionaliter non solũ deinceps exponendos, sed qui hactenus expositi sunt cum eiusmodi schedula; etiam si senes modò, & Sacerdotes, ac Episcopi sint in omnibus enim eadem est dubitandi ratio, ac periculum saluationis perseuerat. 2. Quod si schedula inueniatur subscripta, & Subscribens ignoretur, aut è vita discesserit, eodem modo rebaptizandus est infans, ac si subscriptionẽ non haberet: nam vt rectè ex Castro *cons.* 407. *lib.* 1. & Socin. *cons.* 33. *conc.* 2. docet Thus. *sup. conc.* 74. *nu.* 18. *Scriptura habẽs subscriptiones non probat quãdo non potest fieri recognitio, vel quia mortui, vel ignoti, vel non inuenti sunt testes, vel subscribentes.* 3. Etiam si qui fide digni testarentur, se characteres, seu scriptionis formã cognoscere, recognoscentes illam, & illius subscriptionẽ esse viri docti, & timorati, immò facta collatione charactetũ, de manu illius scripta appareat; hoc tamẽ non probat, nisi testes viderint illã scribi, vt asserit Tusch. *sup. c.* 76. *n.* 15.

15 Si sit hæc schedula subscripta, & Subscribens cognoscatur, tenentur qui horum puerorum curam gerunt, de illo inquirere, an sit vera illius subscriptio, quomodo, qua aqua, quibus verbis baptizatus fuerit infans. Quod si fuerit in hac re expertus, optimamque baptismi administrati rationem reddat, ita quod nulla prudens suspicio perseueret, baptizandus nõ est infans expositus, nec sub conditione: secus verò baptizandus est, iuxta dicta Singul. 4. & 5. Si eiusmodi non fuerit Subscriptor, non sufficiet cognoscere Subscribentem, quia vt docent Gemin. *cons.* 142. *num.* 3. Roman. *cons.* 204. *n.* 6. Thus. *verb. Testis, concl.* 178. *n.* 1. *Testes deponentes in scriptis, & non verbo, non probant.* Vltimò, etiamsi viginti, aut triginta diebus à natiuitate exponantur infantes cum schedula, baptizari debent: adhuc enim perseuerant rationes dubitandi supra allatæ. Sic viri docti à me consulti.

SINGVLARE X.

Quid facere debeant Episcopus, Sacerdos, aut Confessarius ita dubij de suo baptismo, vt iterari sub conditione necessarium sit?

1 Concors est omnium Theologorum sensus, immo & fidei documentum, nullum sacramentum validè suscipi sine baptismo validè suscepto; hic enim, vt definitur à Florentino. *Primum omnium sacramentorum locum tenet, quod vitæ spiritualis ianua est: per ipsum enim membra Christi, ac de corpore efficimur Ecclesiæ.* Et vt dicitur in *c. veniens de Presb. non baptizato. Cum baptismus sit fundamentum omnium sacramentorum, ante susceptionem baptismi, non suscipitur aliud sacramentum: quoniam vbi fundamentũ non est super ædificari non potest.* Vnde nec Sacerdotalis, nec Episcopalis ordo sine illo validè susceptus est; & si de baptismi valore dubitatur, eodem gradu de huius Ordinis valore dubitari debet: ac dubium probabile, & morale sufficiens ad iterandum baptismum, sufficiet ad iterandum Sacerdotalem, & Episcopalem Ordinem, ac alia sacramenta, vt rectè præter alios dotet Sebastianus Episcopus Oxomensis *in* 3. *p. q.* 6. *art.* 9.

2 Sit conclusio; Quicumque Episcopus, vel Sacerdos, qui probabiliter, aut prudẽter, dubius est, ijs. s. dubij, aut præsumptionis gradibus, quos Sing. 1. 4. 5. & 6. retulimus, de sui baptismi valore, omnes Ordines susceptos, vel saltẽ Sacerdotalem, & Episcopalẽ, potest, immò & sub graui culpa tenetur sub conditione iterũ suscipere. Hanc conclusionem & si apud nullum expressam inuenerim, inueni tamen similes, ex quibus constat: & probatur.

Pri-

3 Primò,quia quoties dubium probabile(non scrupulus aut vanus timor) occurrit, an ordo sit verè collatus, siue quia materia est dubia, siue quia sunt opiniones, pro vtraque parte,aut rationes sufficientes dubitandi.(v. g. quod non tetigerit physicè instrumenta) potest, & debet iterari sub conditione: cum enim in neutram partem intellectus absolutè inclinetur,nec valeat quis sibi persuadere certitudine morali esse ritè ordinatum: immò rationabiliter dubitet, vtrum sit ordinatus;debet ita dubius se gerere,ac si ordinatus non sit; nam si non sit verus Sacerdos, non consecrat Christi corpus, nec veram Encharistiam alijs ministrat: si Hostia ab ipso consecratur: si hic confessarius existimatur, inualidè absoluit ex quo plurium damnatio fortè sequeretur. Si non est verè Episcopus valide ordines non conferet, ac ab illo sic ordinati, cum vere Sacerdotes non sint, nec valide absoluent, consecrabunt, &c. Item Chrisma necessarium necessitate præcepti ad Baptismū: necessitate sacramenti ad Confirmationem, & extremam Vnctionem, valide non consecrat: ergo si cum dubij sunt de baptismi valore, dubij sunt de sui Ordinis valore Episcopus, & Sacerdos; quoties propter dubium morale tenentur baptismum sub conditione repetere, tenentur etiam ordines iterare suos. Sicut enim periculo se exponunt æternæ damnationis, non repetendo baptismum, de quo dubitant: ita periculo se exponunt nihil efficiendi, & peccandi grauiter non consecrando, absoluendo, ordinando,&c. quæ in maximum fidelium detrimentum cedunt.

4 Probatur 2. quia Sacerdos, qui certò cognosceret non fuisse baptizatum valide, absolute esset sine conditione vlla baptizandus,& ordinandus,vt constat ex *cap.si qui de presb.non baptizatos.* Vbi. *Si quis Presbyter ordinatus,deprehenderet se non esse baptizatum,baptizetur,& iterum ordinetur*;ergo si quis dubitaret,conditionaliter esset ordinandus, sicut & baptizandus. De hoc videtur loqui Innocentius III. *cap.veniens sup.*dum ait: *Mandamus,quatenus ipsum per singulos Ordines, vsque ad Sacerdotium promouere procures,nec permittas eum in Sacerdotio ministrare: quia non intelligitur iteratum,quod ambigitur esse factum.*

5 Sed si roges: an iterari debeant à Sacerdote,& Episcopo omnes ordines sub hoc baptismo dubio suscepti? Respondeo, de Sacerdotali, ac Episcopali non esse ambigendum: cum sint ita necessarij ad salutem fidelium, ex eorūque defectu notabile nocumentum Ecclesiæ pararetur. Sic docet Granado *tract.1. de Sacram. d.4.à num.7.& contr. 9.de ord. d.6. num.* At verò reliquos ordines; minores scilicet. Subdiaconatum, & Diaconatum iterari tunc posse: sed necessum non esse, ipse addit: cum horum munera suppleri valeant per sacerdotalem potestatem, ac nullum actum habeant annexum, absolutè necessarium ad salutem fidelium; & aliunde cum opinione, aut ratione probabili sibi possit persuadere, ordinem fuisse validum; non est cur ad illius iterationem obligetur. Idem dicit de iteratione sacramenti Confirmationis, cum dubius quis esset de ipsius valore.

6 Confirmat hæc Diana 5.*p.trac.* 13.*res.*55. asserens,eum, qui inualidè administrauit Sacerdotalem, & Episcopalem ordinem teneri,etiam cum magno vitæ,& honoris periculo, iterum conferre hos ordines, aut curare, vt iterentur: si verò administrauit Diaconatum,& Subdiaconatum,non teneri cum hoc periculo honoris, & vitæ hunc defectum manifestare, si postea ab ipso, vel ab alio validè administratus est presbyteratus: nam vt docent Sotus 4.*dist.*24.*q.*1.*ar.*4. Sanchez *to.*2. *l.*7.*consf.dub.*14.*n.*3. & ipse Granado *sup. tr.*2.*d.*1.*n.*8. ac ab omnibus doceri debet cum Sanct.Thoma *q.*33.*art.*5. Sacerdos ritè ordinatus, licet alios ordines non susceperit potest omnium ordinum functiones validè exercere, quia in eo virtualiter continentur.

7 Sed ego existimo, sub graui culpa teneri ad conditionalem etiam Subdiaconatus, & Diaconatus receptionem in hoc casu,nisi graue nocumentum timeretur vitæ, aut famæ, sequereturve notabile scandalum: cum enim tam ex præcepto Ecclesiastico,quam Diuino sacerdotiū sine his ordinibus ante susceptis licitè suscipi non possit,& non sit grauis causa ab huius præcepti obseruatione excusans: atque deinde eo modo,quo sacerdotium secreto conferendum est, hi inferiores ordines conferri valeant,ad illorum iterationem tenebuntur, qui ad sacerdotij repetitionem obligātur: si de illis etiam dubitant,licet grauius teneantur ad hoc, quam illos repetendos ob rationes num.3.assignatas, & ita Ochogauia *tr.*2.*de conf.q.*41.*n.*6. absolute docet, eum qui baptismum,& ordinem inualidè administrauit,teneri etiam, cum periculo vitæ, & honoris hos defectus manifestare. Decretum denique Innocentij *supra* allatum *cap. veniens*, statuēs, per singulos ordines ad sacerdotium peruenire Sacerdotem de suo baptismo dubium, aut de nullitate certum, si aliquando grauiter obligat,tunc erit, cum nullum graue incommodum in horum susceptione inueniatur.

8 Hinc colliges nullum actum ordinis Episcopalis

copalis posse ab his licitè exerceri, donec ab hoc dubio se expediant, & certitudine morali constet de valore baptismi; quia operabuntur cum practico dubio: & periculose exponent nihil conficiendi in administratione sacramentorum. Sic in simili Corduba *l.3.q.5.* Vazquez 1.2.*q.19. artic.6.d.67.* & Sanchez *l.1.sum.cap.10.à n.3.*

9 Immo, etiam si Sacerdos, aut Episcopus, dubitantes de suo baptismo neque celebrare, neque sacramenta alia administrare, aut conficere vellent, ad huc tenerentur non solum ad conditionalem baptismi repetitionē, utpote sacramenti ad salutem necessarij, sed etiam Ordinis Sacerdotalis, & Episcopalis ac consequenter ad alios, quos hi supponūt, 1. Propter scandalum ortum ex eo quod nō celebraret sacerdos, & Episcopus Confirmationis, & Ordinis sacramenta, aliasque functiones pontificales non exerceret. 2. Quia actiones aliæ, quæ ex Episcopali iurisdictione dimanant, v.g. assignationes Parochorum; facultates ad confessiones audiendas, beneficiorum, & Capellaniarum collationes, & innumera alia, iam mala fide, ab ipso prodirent. 3. Quia si verè Sacerdotes, & Episcopi sunt, quia validus extitit baptismus, de quo dubitum exortum fuit; gratiam Dei in vacuum receperunt: siquidem se abstinent à functionibus Sacerdotalibus, & Episcopalibus. Propter quam rationem Ricardus Durandus, Paludanus, Nauarrus, Catharinus, Angelus, Astensis, & alij apud Enriquez *cap.23. de ord. nu.2. lit.G.* asserunt, absolui non posse Sacerdotem, qui proponeret non celebrare per integrum annum; & hunc grauiter peccare, si saltem ter, aut quatuor in anno non celebret, docent Ioannes de la Cruz, Villalobos, Homobonus, Spina, & alij apud Dianā, *p.1. tract.14. resp.19.* Praxis verò seruanda in his ordinibus sub conditione conferendis, videatur Tractatu 6. de Ordine.

10 Postquam verò Episcopus iam sub conditione baptizatus, & Sacerdotali, ac Episcopali ordine initiatus sub conditione est, intentionem habeat, vt debet, reualidandi, seu de nouo concedendi omnes facultates ad sacramenta administranda, aliaque peragenda ab ipso concessa. Confessor verò sic iam baptizatus, & ordinatus, noua facultate ad audiendas confessiones, aliaque Sacerdotis, Confessoris, aut Parochi munera obeunda, non eget: cum concessa iam ab Episcopo sit, & sublatum iam est impedimentum, aut potius dubium de baptismi, & ordinis valore.

SINGVLARE XI.

Quid præstare debeant ij, qui ordines ab Episcopo, & absolutionem sacramentalem perceperunt à Confessore de suo baptismo dubijs?

1 NON posse Episcopum conferre ordinem, quē non habet, docēt S. Antonin. *3.p.tit.14.c.16.§.17.* Astēsis. *2.p.l.6.tit.4.art.3.col.2.* Siluester cū Reynerio. *Ordo 2. q.1.* Sà *n.23.* Summa Pissana. *verb. Ordinatus.2.* Enriquez *de ord. c.5.n.2.* addens *litt.H.* hanc esse communem sententiam: quam licet non audeat negare noster Granado *de ord. disp.1. n.11. & 10.* asserit tamen posse conferre omnes ordines, si sacerdotiū recepit; cum in illo veluti eminenter, ac virtualiter contineantur, & illud conferendo formaliter, eminenter alios confert. At sicut si vere baptizatus non fuit, cum neque sacerdos, neque Episcopus existat, nullos ordines vere conferat; ita si dubitatur; an sit baptizatus, dubitabitur, an eos contulerit, & ita iterari debent sub conditione tam sacerdotium, quàm alij propter rationes Singulari precedenti allatas: aut saltem in omnium sententia, sacerdotium est repetendum, & ex consequenti quoad illud Episcopus tenebitur hunc defectum manifestare ex sententia Ochogauiæ, & Dianæ *sup.*

2 Qui verò sacramentalem absolutionem mortalium receperunt à Confessore, de cuius baptismo dubitatur, repetere debent omnes huiusmodi confessiones: sicut enim ille, de cuius baptismo dubitatur, sub eodem dubij gradu caret potestate ordinis, & iurisdictionis, sine qua valide pænitentiæ sacramentum administrare non valet; sic etiam sub eodem dubio inualidæ omnino sunt absolutiones ab ipso datæ, & ita debent hæ confessiones repeti; sicut iterum confitenda sunt peccata mortalia, de quibus dubitatur, an absolute, vel ritè propalata sint legitimo Confessario: aliter enim periculo se exponit pænitens non accipiendi verum sacramentum, & permanendi in mortali.

3 Nec obstat. 1. quod pænitens potuerit per contritionem iustificari, vel per confessionem postea factam alteri legitimo Confessario (si forsan prior non fuisset verè baptizatus) quia de priori iustificatione quis erit sine metu, cum certus esse nequeat, an ad veram contritionem peruenerit? Nec posterior confessio tollet, quod cum cognouerit defectum primi Confessoris, teneatur repetere confessiones illi factas; sicut tenetur confiteri peccata mortalia, quorum oblitus est

in

in aliqua est confessione valida, etiam si indirectè ab illis sit absolutus, immò, & illa de quibus dubitat, an confessus fuerit, nec ne, vel quæ cõfessus fuerit coram Sacerdote, de quo prudenter dubitat an legitimam haberet iurisdictionem, nisi adesset opinio probabilis, aut cum errore communi titulus coloratus iurisdictionem supplens.

4 Nec obstat 2. quod hic Confessor, siue Parochus sit, siue non: siue regularis, aut sæcularis, vt verus Sacerdos, & Confessarius sit existimatus, & ita videatur erga illum adesse titulus coloratus, & error communis interuenire: nam hoc non sufficeret, vt validè absoluat, & alia Sacerdotis, & Confessoris munera obeat: cum in hoc casu ius humanum *in l. Barbarius, ff. de offic. Praet.* stabilitum non suppleret defectum veri tituli: nec adesset titulus coloratus; cum ad illum requiratur, vt non adsit impedimentum iuris diuini, vel naturalis, quod non potest suppleri ab Ecclesia, cum non habeat potestatem in superiorem, & hæc solùm supplere possit defectũ iuris humani, vt supplet, cum titulus, ac error communis concurrunt. Sic docent Paludanus *4. dist. 17. q. 6. art. 1.* Bonacina *de matr. q. 2. p. 8. nu. 25.* Caietano. *ver. Confes. iterato.* Reginaldus *l. 10. nu. 97.* & alij apud Sanchez *lib. 3. de matr. dist. 22.* Baptismus verò, & potestas ordinis collata in sacerdotio iure Diuino requirũtur in Cõfessario, & Episcopo, vt sacramenta valide conficiant; & ita eius defectus suppleri non possunt ab Ecclesia, etiam si communiter existimentur pro vero Episcopo, & Confessario. Vnde rectè Caietanus *sup.* ait; *Tunc gesta, v. g. absolutio peccatorum, & alia tenent, ratione publici officij propter communem errorem facti, cum titulo, cum non deficit potestas ordinis, quia ista non potest suppleri à iure positiuo.*

5 Quod etiam tenendum, si baptismus Confessoris, aut Episcopi dubius redderetur ex opinione probabili, v. g. Quia in pede solum, aut sub pelle secundina lotus est: licet enim cum opinio probabilis adest, v. g. an quis possit absoluere à censuris, an sit verus Parochus vt matrimonio assistat, &c. tunc censetur adesse error communis, & titulus coloratus, ac Ecclesia supplet hunc defectum, & confert iurisdictionẽ, vt probant Lesius *l. 2. c. 29. d. 8.* Enriquez *l. 5. de pæn. c. 13. n. 4.* Sanchez. *sup. n. 61.* & alij, quos refert, & sequitur Bonacina *q. vlt. de pænit. p. 7.* quia, vt proximè dixi, iuris humani defectum tunc supplet, non verò supplere posset defectum circa essentialia baptismi, v. g. materiam, formam, intentionem, aut subiectum illius. Et sic ex cõmuni DD. rectè docent Sanchez *l. 3. matr. d. 22.* Auila *de cens. 2. p. c. 7. d. 7. dub. 7.* Bonacina *sup. n. 36.* non esse validas absolutiones ab eo, qui non est Sacerdos, licet errore communi, & titulo colorato habeatur pro verò Sacerdote, ac proinde iterandas fore.

6 Secus esset de matrimonijs, quibus adesset Parochus, vel de ipsius licentia Sacerdos de suo baptismo dubius; cum enim hæc conditio, seu assistentia sit iuris positiui, illã supplere potest cum errore communi titulus colotatus, qui adesset ex eo quod Parochus sit à legitimo superiore constitutus. Sic Bonacina *de matr. q. 2. p. 6. num. 30.* ait, validum esse matrimonium contractum coram laico, cui Parochus concessit facultatem assistẽdi, cum existimatur errore communi, & titulo colorato Parochus, vel Sacerdos. Sicut essent validæ absolutiones datæ à Parocho nominatim excommunicato; vel cuius beneficij collatio ab Episcopo facta, fuit inualida ob occultum impedimentum, v. g. excommunicationem, aut aliud iuris positiui, vel à publico clerici percussore, aut Confessario, cui iam facultatis confessiones audiendi tempus est elapsũ, vel cui ore solum, & non vera intentione Episcopus facultatem concessit, & aliæ similes, si adest error communis eius impedimenti. quod iurisdictionem tulit, & simul titulus, qui est beneficium, vel licentia semel verè data, aut quæ data existimetur, vt ex DD. probat Bonacina *sup. num. 27.* Idem iudicandum de impedimento suspensionis, vel irregularitatis, vt cum Sanchez, Reginaldo, & alijs asserit Bonacina *num. 31.*

7 Circa obligationem, quam haberet Confessarius de suo baptismo dubius manifestandi hunc defectum ijs, quorum confessiones audiuit, vt ipsi eas repeterent, dicendum censeo, non teneri sub graui culpa, si illi graue damnum, aut apud alios scandalum sequeretur ex manifestatione; tum quia pænitentes possent per aliam confessionem, vel per contritionem iustificari: tum, quia si pænitentes propter graue damnum ipsis impendens, aut alijs, possunt aliqua peccata mortalia in confessione celare cum proposito ea alteri Confessario confitendi postea, vel statim accommode sine periculo, aut damno hoc possit, vt fieri debere sentit Enriquez *lib. 1. de pæn. cap. 12. n. 3.* vel cum tempus confessionis obliget. vt ex Suario docet Granado, *3. p. de sacr. contr. 7. tr. 9. d. 5. sect. 3. n. 21.* poterit etiam hic Confessor propter easdem causas relinquere admonitionem, & permittere pænitentes non integrè confiteri de illis peccatis. Sic Diana *p. 5. tr. 13. res. 55.*

8 Ego autem consulerem, vt illos omnes, quorum confessiones audisset, hortaretur, vt confessionem facerent generalem, vel saltem par-

particularem alteri Confessario, vel, vt sibi; iam sub conditione baptismo, ac Sacerdotio repetitis, iterum confiteantur, se in generali accusantes de omnibus peccatis, quæ cum ipso antea confessi essent: ex quo nullum graue incommodum sequetur;proptereaque ad hoc exequendum non leuem diligentiam adhibere debet; ne forsan aliquis horum è vita decedat confessione postremò ipsi facta, & de salute periclitetur, si contritionis actum non ellicuit, & ipse Sacerdos verè non existebat,quia validè nō acceperat baptismum. Et si in omnibus animæ dubijs *semitam debemus eligere tutorem*, vt statuitur *c.ad audientiam,& c.si quis aut. de pæn. d.7.* ex S.Augustino *hom. 41.Tene certum,dimitte incertum*,à fortiori ijs, quæ ad valorem sacramentorum,& præcipuè baptismi,ac pœnitentiæ spectant,vtpote quæ sunt ad salutem ita necessaria.

SINGVLARE XII.

Quidam Religiosos professus,de sui baptismi valore verè dubius, rogauit, an Religionem posset desserere, aut teneretur professionem ratificare, & an valida extitissent acta ipsius & Subditi & Prælati?

1 INdubitatum est, quod si alicui qui Religione est professus, de sui baptismi nullitate constaret,nulla esset illius professio,& Religionem posset desserere: licet enim independenter à baptismo tria vota paupertatis, castitatis, & obedientiæ validè nuncupari possent,& hæc Religionis virtutis essent actus; tamen illa voventem in statu non constituerent veri Religiosi, nec vota essent Religionis à Pontifice approbatæ;quia hæc supponunt baptismum, ratione cuius Religiosi;& fideles omnes Pontifici; Religionum confirmatori,& legislatori,subduntur. Vnde qui dubitaret de sui baptismi valore, eodem dubij genere de suæ professionis valore dubitare valebit,eamque suo arbitrio desserere posset, si baptismi nullitas constaret; cum ab hoc professio necessariò dependeat.

2 Nihilominus tenendum omninò est,quodcumque dubium siue iuris,siue facti,siue practicum,siue speculatiuum,siue negatiuum,siue positiuum, siue leue, siue magnum extet Religioso de sui baptismi valore, nullo modo ei licere Religionē desserere, sed in ea tenetur perseuerare, donec illi certitudine morali constaret non esse baptizatum.Neminem vidi id asserentem in forma,& in speciali: sic tamen in simili casu de matrimonio noster Didacus Ruiz de Montoya in relata pro Nigris instructione,*n.46. Quando vno de los contrayentes,o ambos se baptizarē sub conditione, se les avise,que para mas seguridad consientan de nueuo en el matrimonio. Pero no deven ser tenidos por libres del vinculo del matrimonio,aunque no quisiessen consentir.* Sic ergo Religio,& Religiosus,inter quos hoc spirituale matrimoniū initum est, de baptismi valore dubitarent, neuter à vinculo illius liber erat censendus.

3 Ratio est,quia nemo qui rem bona fide incipit possidere,si postea incipiat dubitare, an sit aliena,& fecerit, vt debet sufficientem diligentiam, quamuis adhuc maneat dubius, non tenetur eam restituere, quia in pari causa potior est possidentis ratio, & ideo in foro exteriori hic manu tenebitur in sua possessione;quoad hāc enim potior est causa possidentis,quam non possidentis, licet æqualis esset vtriusque quoad proprietatem. Hanc sententiā tenent Sotus, Victoria, Couarrubias, vterque Medina,Ledesma, Burgos de Paz, Veracrux, Cordoua, Bañez, Molina, Salon, Manuel, Gratianus,Lopez,& Enriquez, quos citat,& sequitur Thomas Sanchez *lib.2.de matr.d.41.n.12.* idem docet Syluester *Restitutio 4.q.1.*Lesius *lib.2.cap.14.dub.4.nu.23.*Villalobos *to.2.trac.11.diffi.12.n.2.*Diana *p.1.trac.1. d.3.p.2.n.4.*& alij apud ipsum;ergo cum bona fide Religio cæperit possidere Religiosum, propter dubium de nouo adueniens, nondum illius veritate, quauis diligentia, detecta,nec Religio potest illo priuari, nec ille eam desserere.

4 Immò, si magis inclinaretur intellectus ad credendam nullitatem baptismi,adhuc idem dicendum esset, si adhuc perseueraret dubiū. Sic colligitur ex doctrina Sanchez. *l.1.sum.c. 10.n.9.*Vazquez *1.2.q.19.art.6.d.66.cap.7.n. 4.*Salas *1.2.q.21.tract.8.d.vnica sect.23.num. 231.* Trullench.*lib.7.decal.cap.11.dub.4.num. 2.*Bonacina *d.1.de rest.q.2.p.2.n.6.* & aliorum apud ipsum, asserentium nihil restituendum ab eo, cui certò debitum non constet, licèt illud deberi magis inclinetur: dubius de sua obligatione. Quamuis Salon Bañes, vterque Ledesma, & Sotus apud Sanchez *lib. 2. de matrimon. d.4.n.12.* illos tunc sequutus, nec non Valentia *2.2.d.3.q.16.p.2.* doceant, aliquid restituendum esse iuxta maiorem, vel minorem inclinationem. Confirmatur idem in matrimonij statu, pro quo in dubio semper est standum,& si adhuc dubitatur de impedimento post illius inuestigationem, non est necessaria illius dispensatio, & vterque coniux petere,& reddere debitum potest, vt in Tractatu nono dicemus. Sic Sanchez *lib. 8. de matrimon.disp.6.nu.18.* Barbosa *de potest. Episc.*

*Epiſc.p.2.alleg.*35 *n.*18.Caſtro Palao *to.*1.*tr.*3. *d.*6.*p.*5.*n.*10. Diana *p.*1.*tr.*6.*miſc. reſol.*82. & alij: ſic ergo pro Religionis ſtatu iudicādum eſt in dubio noſtri caſus.Vide quæ latè de his dubijs proſequitur Sanchez.

5 Quod verò tunc Religioſus teneatur profeſſionem ratificare poſt iteratū baptiſmum, non dubito, tum propter dicta, quorum hoc conſequens eſt: tum quia ex ſententia omnium Doctorum, quos numero antecedenti retulimus,& Singulari 13. referemus, tenetur quiſque ſufficientem diligentiam præſtare vt ſe à dubio debiti expediat, cui adſtrictum eſſe dubitat: ergo in debito profeſſionis, quod Deo, & Religioni debere prudenter dubitat poſt ſuum baptiſmum,debet ab eo ſe expedire,profeſſionem iterando, cum aliunde Religionem deſſerere nō valeat,illiuſque priuilegijs,& commodis temporalibus,ac ſpiritualibus fruatur: quibus aliter nequit iuſte vti, & ea abſque onere reſtitutionis retinere: ſicut iniuſtus, & reſtitutioni obnoxius eſset poſſeſſor rei, quam neceſsariò fruiturus eſt, ſi ea vtatur dubius, an aliena eſset, nec ne, & ſe à dubio hoc nō vult expedire,cū poſset,vt Sanchez cū alijs probat *lib.*2.*de matr.d.*41.*à n.*20.

6 Confirmatur, quia cum quis certus eſt de debito,incertus de ſolutione,tenetur ſoluere, quia ex poſseſſione debitum exigendi,actionem habet creditor, dum certum eſt illud, nec hic in dubio ea priuari iuſtè poteſt, vt docent Thomas Sanchez *lib.*1. *Decal.cap.*10. *n.*12. Vazquez 1.2.*q.*19.*art.*6.*d.*66.*cap.*7.*nu.* 43. Caſtro Palao *to.*2.*tract.*1.*p.*2.*nu.*14. Trullench. *lib.*7. *Deca.dub.*6.*n.*2. Bonacina *de contr. d.*1.*q.*2. *p.*2.*nu.*15. Leſius *lib.*2. *c.*14.*dub.*4. & alij: ergo, cum certò conſtet Religioſo de debito Religionis, ex quo in illa omnia profeſſorum propria,tam temporalia,quam ſpiritualia ad ipſum peruenerint,& pertinebunt neceſſariò;cum ab illa egredi non valeat, tenebitur debitum ſoluere,aliterque erit in peccato mortali; ſicut qui fictè profeſſus fuiſſet, & ſcienter poſt profeſſionem inualidam in Religione viueret, teneretur profeſſionem abſolutè ratificare, ſi vellet in Religione viuere,quia abſolutè nulla fuit:ita in noſtro caſu Religioſus dubius de baptiſmo, tenebitur profeſſionem dubiam ratificare,& in Religione perſeuerare.

7 Ea autem,quæ geſſit vt profeſſus,v.g.deciſſiua ſuffragia in electionibus, functiones munerum,& ſimilia,& ſi forſan prælatus fuit,quę præſtitit vt ſuperior,v.g.facultates,quas conceſſit Religioſis ad accipiendum,& elargiendum munera, vel pecunias,contractus, quos inijt,& huiuſmodi alia, valida ſunt ob titulū coloratum,ſcilicet errorem communem cum titulo,etiam ſi baptiſmus nullus eſset: immo & facultates,quas conceſſit ad abſoluendum ſuos ſubditos à reſeruatis, effectum ſunt ſortitæ, licet ſi ipſe abſolutionem dedit,non valebit, cum non niſi à vero ſacerdote, & verè baptizato,hæc dari nequeat;nec ſuppleri ab Eccleſia defectus ſacerdotij, & baptiſmi, vt potè requiſita ex iure diuino,ſupra quod Eccleſia iuriſdictionem non habet. At vero iuriſdictio reſeruandi caſus, & concedendi facultatem ad illos, necnon quælibet peccata abſoluendi,& ſacramenta adminiſtrandi non eſt iure diuino annexa baptiſmo,& ordini ſacerdotali; & ita Epiſcopi Vicarius, qui non eſset initiatus; immo nec uerè baptizatus, ſi in eo titulus coloratus,& error communis interueniret, poſset has facultates concedere iuxta ea,quæ Sanchez *lib.*2.*de matr.d.*22. Salas *de leg.diſp.*10.*ſect.*3. Bonacina *q.*2.*de matr. p.*8.*n.*25. & alij docent. Vide Singul.10.& 11.

SINGVLARE XIII.

V. Dubius de ſuo baptiſmo teneatur ſub mortali à dubio hoc ſe expedire, & baptiſmum ſub conditione recipere, quam primùm ei de vero dubio conſtet?

1 NOn eſt ſermo de illo,qui leuibus circa hoc pungitur ſcrupulis iuxta dicta Singulari 8. hic enim dumtaxat ſcrupulum deponere debet:ſed de illo; qui non contemnendo fundamento dubitare incipit de valore ſui baptiſmi,quem ſub mortali teneri ad præſtandam diligentiam, vt ſe à dubio hoc expediat,nō dubito.I.Quia quilibet tenetur diligētiam pręſtare in depoſitione cōſcientiæ dubiæ in re tāti momēti,ne ſit perplexus ſemper, vt docent Gerſon 2.*p. tr.de nat.et qual.conſc.*Cordoua *l.*3.*q.*12.Adrianus *quodl.*2.*art.*1.*litera F.*S.Bonauentura *in* 2. *dub.*39.*q.*3.*n.*24.& Zambranus *prael.*2.*num.*2. 2. Quia quilibet tenetur ſub graui culpa ad exequendum neceſſaria,vt ſe à periculo damnationis expediat,& vt in illo non maneat,vt maneret,qui in hoc dubio perſeuerare voluerit,diligentiamque,vt ſe ab illo liberet,omiſſerit: aliter ſalutem ſuam non procurabit,ad quam procurandam ex præcepto diuino obligatur.

2 Quia qui dubitat, an debitor ſit pecuniæ, vel famæ,aut alius grauis obligationis,de his tenetur inquirere,vt his ſatisfaciat, ſi de illis conſtiterit: ergo dubius de ſuo baptiſmo tenebitur ad inquirendum,an baptiſmum validè receperit, ſine quo ex præcepto diuino, & neceſ-

necessitate medij saluari non potest. Et si facta omni diligentia iuxta dicta Singulari 7. adhuc perseueret dubium prudens, vel probabilis solùm opinio de valore baptismi, illum sub conditione recipere tenebitur, vt sæpe Singularibus præcedentibus docuimus cum nostro Didaco Granado *contr.3. de sacr. trac.1.d.4.num.7.* ne si verum baptismum antea non suscepit, æternæ damnationis periculo se exponat.

3 Deinde in nostra difficultate dicimus, quod simul ac alicui de dubio hoc morali, & probabili constet, baptizandus est sub conditione, si Adultus sit. Ita sentire videntur Suarius *tom.3.in 3.p. d.31.* Reginaldus *lib.27. nu.55.* Vazquez *d.146.n.29.* & Villalobos *diff. 12.n.13.* Ratio est, tum quia semper obligat Adultum preceptum se conuertendi ad Deū, & ingrediendi in Ecclesiam per baptismum, vt fiat membrum Christi, & particeps sacramentorum: tum quia, vt probant Sotus *in 4. dist.5. q.vn. art. 3.* Suarius *sup. sect.20.* Caietanus *3.p.q.68. art.3.* Vazquez *dist. 149. cap.4.* Valentia *q.3.p.4. assert.3.* Enriquez *de bapt.c. 4.* Granado *tr.4.dist.2.nu.5.* Machado *to.1.l.3. p.1.tract.2.docum.1.num.8.* & alij communiter Adultus tenetur Diuino præcepto recipere baptismum cum commodè possit: sicut tenetur credere cum primum ei proponuntur Diuina mysteria: ergo sine legitima causa, illius susceptionem differre in casu dubij erit peccatum mortale, quia dilatio hæc est in re graui, & maximè necessaria saluti.

4 Causa autem differendi baptismum conditionalem non potest adesse sicut in absoluto Catechumini: perfectior, scilicet, instructio, maior reuerentia sacramenti, & certior in fide firmitas: hæc enim omnia supponuntur in Adulto inter Christianos enutrito. Vnde is, qui dubitat, statim, ac certus fit de dubio, tenebitur baptismum conditionatum accipere: sicut absolutum Catechumenus simul, ac dispositus est, ex Diuino præcepto tenetur, vt ait Ledesma. Vide de hoc latissime Vazquez *quæst. 68. art.3. dist.150.c. 1.2. & 3.*

5 Sed dari materiæ paruitatem in hac dilatione non dubito; ita vt etiam si iam certus sit de verò primi baptismi dubio, ac nulla adsit differendi causa, illum ad tres, aut quatuor dies differre (nisi vitæ instaret periculum, aut actio, ad quam validus baptismus necessariò prærequiriretur) non esset culpa lethalis; sed venialis. Probatur 1. Quia idem diuinum præceptum obligans Adultum ad suum baptismum, obligat parentes, vel eos, qui infantium curam gerunt ad baptismum illis procurandum, vt docet Sotus *in 4.dist.5. q.vn.art.3.* & communiter Theologi: ergo sicut hi non obligantur ad illius administrationem statim vt natus est infans: nisi vitæ periculum adsit: etiam si tunc possent recipere, sed ad octauum, vel duodecimū diem à natiuitate, differre possunt absque peccato: ita nec dubij de suo baptismo peccabunt differendo illud paucis diebus. Attamen nō possunt differre ad duodecim dies suum baptismum, cum non suffragetur huic dilationi vsus Ecclesiæ, seu diuini præcepti interpretatio, vt suffragatur in infantium baptismo: & ratio discriminis est, quod infantes, vtpote rationis vsu carentes non priuantur in hac dilatione bonis spiritualibus, quibus Adulti meriti capaces, ac rationis compotes; & quia strictius obligantur suam sibi velocius salutem procurare, quam Parentes Filijs, & Tutores infantibus.

6 Nec huic dilationi obstat, quod hoc præceptum sit iuris diuini: talis enim, immo & naturalis est adimpletio voti, vel iuramenti ingrediendi Religionem, elargiendi talem eleemosynam, & illam differre ad breuē tempus, etiam sine causa, non esset mortale, sicut nec longum cum illa, & nihilominus dilatio baptismi longè breuior debet esse, quàm adimpletionis votorum ob ingentem baptismi ad salutem, & ad vitam spiritualem ineūdam necessitatem. Dixi autem horum dilationē sine causa esse venialem, quia nequit nō esse peccatum, licet leue, se tanto bono sine causa priuare, etiam per breue tempus.

SINGVLARE XIV.

Vtrum Parochi, Parentes, & Domini sub graui culpa teneantur baptismum conditionatum procurare subditis, filijs, & seruis de primo baptismo verè dubijs?

1 Hos, quibus alias extra necessitatē ex officio incumbit baptizare, teneri sub mortali extra necessitatē baptizare sub conditione illos, quorum baptismus non est moraliter certus, seu de quorum baptismo est morale dubium, iuris, vel facti: siue hi sint Paruuli, siue Adulti docent Zambranus *c.1. de bapt. dub.1. num.7.* Vazquez *tom.2.in 3.p. dist.146. cap.4.* Gaspar Hurtado *disp.1.de bapt. dif.12.* & alij. Cum ergo Parochis ex officio, & Ecclesiæ institutione incumbat administrare Parochianis sacramenta, & præcipuè baptismum, illi tenebuntur in dubio administrare.

2 Probatur 1. Quia si tenetur sub mortali inquirere de valore baptismi illorum, qui iam domi baptizati ad Ecclesiam deferuntur, vt probauimus Singulari *6.* à fortiori tenebitur dubium de suo baptismo baptizare, si de dubio vero illi constat. 2. Quia ratione charitatis tenetur vti materia, & forma certa in baptismo, & alijs sacramentis, de quibus nulla opinionum varietas sit, vt late probat Vazquez *1.2.d.62.ca.2.& 3.* ne permittat illum fortasis damnari, si re ipsa verum non confecit sacramentum, sicut non confecisset, si opinionem, quæ re ipsa non esset vera, esset secutus; ergo tenebitur etiam propter eandem charitatem, & rationem non relinquere dubium baptismi valorem, 3. Quia quilibet tenetur in administratione sacramẽtorum propter ipsorũ valorem sequi tutiorem partem, ommissa etiam probabiliori, vt docent Theologi 1.2. & late Vazquez *sup.c.3.& tom.2. in 3.p. c.4. nu.29.* Tutior autem pars est, quam si quis sequatur nullum periculum superest salutis ei, cui sacramenta administrantur, & ipsi, qui ministrat: ergo tenebitur ad hanc iterationem baptismi dubij, cum sit pars tutior. 4. Quia Parochi tenentur vera, & valida sacramenta suis subditis ministrate, & hi, qui de veritate, & validitate, v.g. Baptismi sunt dubij habent ius ad hoc, quod sub conditione baptizentur; ergo &c.

3 Præterea, Parentes teneri ad procurãdam hanc conditionalem iterationem suis liberis indubitatum est: cum grauiter teneantur ex pietate iuxta communem sententiam ad filiorum, curam in spiritualibus, quoad mores & institutionem, vt ex Theologis docet Ægydius, Trulench *in Decal. l.4.c.1.dub.3.nu.1,* Deinde si occasiones, aut pericula peccandi grauiter à filijs non auertunt, grauiter parentes peccant, vt ait Trulench *num.1.* ergo ad periculum auertendum æternæ damnationis, cui expositi sunt dubij de suo baptismo, si non baptizentur iterum, grauiter adstringentur similiter ad verũ, & validum baptismum filijs procurandum. Nomine autem parentum intelliguntur hic omnes illi, qui ob parentum mortem, absentiam, aut aliam caussam, infantium, vel adultorum curam habent, vt Tutores, Curatores, cognati, & alij, quibus eorum cura incumbit, iuxta ius, vel naturale, vel positiuum.

4 Teneri etiam Dominos ad hunc baptismum ea proportione, qua ad suorum seruorum procurandum, certum est ex naturali, & diuino iure. Sic *ad Timoth.5. Si quis suorum, maximè domesticorum curam non habet, infidelis est, & infideli deterior.* Vnde grauiter peccare, si sint notabiliter negligentes in procurandis ijs, quę sunt necessaria ad salutem seruorum, vt est susceptio sacramentorum, Missæ auditio, occasionum lethaliter peccandi abscissio, & alia, huiuscemodi, est communis Doctorũ; vide Nauarrum *sum. cap.14.* Azorium *c.39.q.13.* Trulench. *sup. dub.5.* ergo à fortiori tenebuntur ad certum baptismum illis procurandum, vt pote qui ianua est ad salutem, & ad sacramenta cætera.

5 Hinc rectè probat noster Sandoual *lib.3. pro Nigrorum instruct. cap.8.* Dominos, & nauium armatores, vulgo *los Armadores:* teneri grauiter ad procurandum, vt statim ac Nigri ex Guineæ, Angolæ, & aliorum locorum prouincijs ad portum accesserint, de suo baptismo inquiratur, & si dubium de eo sit, conditionaliter baptizentur, antequam veneant *& n. 20.* addit hanc etiam obligationem ex iustitia Prælatis Ecclesiasticis, & Parochis illorum portuum incumbere; hic enim ipsi tunc sunt veluti aduenæ, & vagi, ac baptismi necessitas dilationem vllam, nisi, vel trium tantum, aut quatuor, ad summum, dierum non patitur. Sic sapientissimus D D. Petrus de Castro, & Quiñones Hispalensis Archiepiscopus Hispali iussit fieri.

6 Addendum 1. Quemlibet alium, siue sacerdotem, siue laicum ex charitate, aut misericordia grauiter teneri ad administrãdum conditionatum baptismum cuilibet de ipsius valore verè dubitanti, vel ad inquisitionem prædictam in dubio faciendã, si proprius Parochus aut abesset, aut nollet, quia misericordia exigit, vt proximo in ea necessitate existenti securius salutis suæ remedium procuretur. Sic Hurtado *sup.* Specialiùs ad hoc adstringuntur Religiosi, quorum institutum sit in proximorum salutem incumbere, vt Dominicanorum, Iesuitarum, & aliorum ex Mendicantibus; sunt enim, Prælatorum voluntarij velut Coadiutores, & ideo tot priuilegijs locupletati. Idem dicendum, si Parentes, Tutores, ac Domini aut abessent, aut nollent suorum baptismum procurare. Adendum 2. Quod licet prædicti Parochi, Parentes, Domini, aut alij iudicarent sufficiens dubium non extare ad iterandum baptismum, cum à viro docto sufficiens existimaretur, tenentur illum iterare, cum in his sequenda sit tutior pars, & si tenetur Confessarius se accommodare opinioni pænitentis probabili; à fortiori Parochus tenebitur se accommodare iudicio viri docti, ac pii in rebus, ex quibus, vt in hac, salus æterna sui subditi, vel pendet, vel creditur pendere.

SIN-

SINGVLARE XV.

Quomodo disponendus sit Adultus recepturus conditionalem, vel absolutum baptismum circa Intentionem, & Notitiam illius? vbi de baptismo Æthiopum, aut Nigrorum, qui veniunt ex Guinæa, Angola, & alijs Prouincijs.

1 Adultorum nomine intelliguntur modò, qui ad annos discretionis peruenere, possuntque percipere saltem confusè, aut rudi, vt aiunt, Mineruâ, ea fidei mysteria quorum, iuxta Theologos, est necessaria cognitio ad recipiendum baptismum. Sic noster Ildefonsus de Sandoual *instruct. pro Æthiopibus l.3. c.7.* Et notandum quod si iam compleuere septenium, regulariter censentur rationis vsum habere, vt docent Sà, *Bapt.nu.*11. Bartol.ab Angelo §.33. Vazquez *d.*155.*c.*30. Sanchez, & alij; quos sequitur, & affert Bonacina *de legibus, & de baptism. q.*2. *p.*6. *num.*11.

2 Igitur cum ex Concilijs, SS.PP.& DD.constet, ad baptismum absolutum conferendum Adulto requiri tria ex parte recipientis, intentionem recipiẽdi, notitiam mysteriorum, & dolorem de peccatis: vt Theologi omnes docent cum S.Thoma *3.p.q.*68. *ar.*7.*& in 4. dist.*4. Bonauentura, Ricardus, Paludanus, Sotus, Durandus, Ledesma, Toletus, Corona, Vega, Suarez. Enriquez, Ioseph de Acosta, & alij apud Sandoual *l.*3. *c.*5. eadem requiruntur in Adulto ad baptismum conditionalem, vt probat Sandoual *c.*10. Cum enim prudenter timeatur, aut dubitetur nullum baptismum, seu inualidum accepisse, ex parte sui disponendus est baptizandus, ac si absolutè baptismum esset recepturus; aliter periculo se exponet vel non recipiendi validè, vel saltim sine gratia. Vnde sicut administraturus Adulto baptismum absolutum tenetur illum non administrare, nisi conuenienter dispositio, vt docet Suarez *d.*32. *sect.*2. sic etiam nec nisi ita disposito tenetur administrare, qui administraturus conditionalem. Aliter grauiter peccabit, nisi illum ignorantia excuset, vel mortis periculum, ob quod baptizandus instrui non valeat.

3 Intentio recipiendi sacramentum requiritur actualis, vel virtualis in Adulto recipiente baptismum conditionalem. Et sine hac intentione, conditionali saltem ad conditionalem præeunte, vel concomitante baptismus non erit validus iuxta omnes DD. *sup.* citatos: sicut non esset validus administratus Adulto, si hic eum reciperet absque absoluta, & vera intentione recipiendi sacramentum. Sic Sotus 4.*dist.*5. *art.*7. Pitigianus *d.*4.*q.* 5.*art.*1. Grafis 2.*p. lib.*1. *c.*3.*nu.*37. Bonacina *sup.nu.*22. Enriquez *c.*24.*n.*3. Vazquez, Aegydius, Filucius, Hurtado, & Candidus apud Leandrum à Sacram. *d.*5. *tr.*2. *q.*20. sic & alij communiter: immo nec intentio debet esse vi, vel metu graui, & iusto extorta, vt valeat sacramentum, vt docent Nauarrus *c.*22.*n.*10. Bonacina *nu.*21. Enriquez *num.*3. Corona *de bapt. fol.mihi* 26. & communis.

4 Aduertas tamen in hac intentione necessariò inuolui cognitionem saltem confusam, & rudem de baptismo: non enim intentionem veram recipiendi illum habere potest nisi aliquo modo illum cognoscat; nam nihil volitum, quin præcognitum. Ex huius cognitionis defectu inualidi sunt plures baptismi, qui administrantur Aethiopibus. *A los Negros boçalos, que vienen de Guinea, Xolofe, Mandinga, y otras partes,* de quibus sic loquitur noster doctissimus Didacus Ruiz de Montoya, instruct. pro illorum baptismo, facta anno 1621.*n.*9. *Destos casi todos vienen sin baptismo, que sea valido, porque no se les dize nada del Baptismo, ni de la Fè, ò Religion Christiana, ni ellos entienden otra cosa mas de la que veen: y por consiguiente deven ser baptizados sin condicion.* Et nu.10. *Los de Congo, y Angola tienen de ordinario alguna manera de enseñança, y de pedirles su consentimiento, y por esto requieren mas examen, para q̃ conste si ubo lo necessario, para que valiesse el baptismo. Porque algunos vienen tarde, acabada ya la declaracion, y exortacion, que les avian hecho: otros no la entienden, porque no la oyeron; y todos estos de ven ser baptizados sin condicion. Otros llegaron a tiempo, que oyeron, y entendieron lo que se les enseñava, y con estos serà necessario examen.* Hæc ille.

5 Notitia, quam habere debet Adultus circa fidei mysteria, licet semper supponi debeat in ijs, qui inter Catholicos enutriti ad annos discretionis peruenerunt, & vltro in ætate progressi sunt: non ita in ijs, qui solùm eos attingerunt, & in ijs, qui ex Sarracenorum, aut Hebræorum genere ad fidem accesserunt, vel ex Guinæ, Angolæ, alijsve Aethiopiæ Prouincijs adducti, iam conuersi, immo & baptizati, sed de baptismo dubij, illum accipere, vel sub conditione, vel sine illa volunt. De hac sic noster Didacus Ruiz de Montoya *instructione relata num.*26. *Los mysterios substanciales, que sera forçoso enseñarles, y que ellos los entiendan conforme la capacidad, talento, y suficiencia de*

cada uno, son un solo Dios, Criador de todas las co sas: El misterio de la Santissima Trinidad. Padre y Hijo, y Espiritu Santo, tres Personas, y un solo Dios verdadero, q el Hijo de Dios se hizo hombre por salvarnos, que murio, y està glorioso en el cielo, que ay otra vida, y en ella gloria para siempre; q no se pueden salvar sin el Baptismo, y sin la loy de N.S. Iesu Christo. Que todo esto creemos los Christianos porq lo enseño Dios N.S. q no es possible engañarnos. Et n.27. *Aunque no sera forçoso saber las oraciones de memoria, pero con todo esso ayudara mucho, y se dispondran mejor.* Et nu.29. *De todas estas cosas ni le digan mucho sino mui poco, y muy toscamente dicho a su modo, y repetido muchas vezes, y dàdoles tiẽpo y espacio para entenderlo.* Hæc ille, quæ comprobat Sandoual *l.3.c.7.* & consonant ijs, quæ docent Theologi *ad q.16. S.Thom.* & S.Patres, ac Interpretes in id *Matth. vlt. Docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, &c.* & Pauli *ad Heb.11. nu.6. Credere enim oportet accedentem ad Deum, quia est, & inquirentibus se remunerator sit.*

6 Hæc autem debet baptizandus credere fide supernaturali, seu supernaturali motiuo; aliter gratiam non recipiet, licet recipiat baptismũ, & illius characterem vt docẽt Theologi cum S.Thoma *3.p.q.68. art.8.* Coninch. Pitigianus, Angelus Chamerota, Enriquez, Valentia, & Reginaldus apud Bonacinam *d.2.q.2.p.6.nu.23.* & Granadum *sup.n.4.* Consule Sanchez *l.2.sum.cap.3.nu.24.* In articulo autem mortis posse baptizari non cognoscentem, nec credentem hæc mysteria docent Ioannes Sancius *select. d.44.n.41.* Villalobos *dif.1.n.7.* & Leander à Sacram. *to.1.q.24.* Hæc omnia, & quæ in Singulari sequenti statuemus, pro Sarracenorum baptismis proportionatè obseruanda sunt.

SINGVLARE XVI.

V. Dolor de peccatis, & illorum confessio in conditionato Adulti baptismo requirantur?

1 Requiri in Adulto recepturo baptismum conditionatum, vel absolutum, non ad valorem illius, sed ad gratiæ effectum, dolorẽ de peccatis mortalibus præteritis, qui satis est vt sit attritio, constat de fide ex Tridentino *sess.6. can.7.* Carthaginensi *c.83.* & *Actorum 3. Pœnitentiam agite, & baptismum vnusquisque vestrum.* Sic Theologi cum S.Thoma *q.68.art.4.* Suarius *d.28. sect.2.* Ægydius *q.62.ar.1.dub.2.* Hurtado *d.4. dif.5.* Machado *to.1.l.3.p.1.tra.1.doc.7.n.4.* Molfesius, Candidus, Llamas, Ledesma, Villalobos, quos citat, & sequitur Leander à Sacram. *tr.2.d.5.q.36.* Nec sufficit, quod sit naturalis hic dolor, sed procedere debet ex motiuo, & auxilio supernaturali, saltèm propter merum gehennæ, aut turpitudinem peccati. Ita Magister. *4.d.4.* Suarius, Valentia, Bonacina *sup.* & alij communiter: quia attritio naturalis non est proportionata dispositio ad gratiam, quæ est forma supernaturalis.

2 Non verò esset necessarie, vt hæc attritio, existimaretur contritio, sed sufficit attritio scita, vt docent Suarius, Ægydius, Hurtado, Leander, & Machado *sup.* necnon plures alij apud Enriquez *l.2.de bap.cap.26.n.3.* & Granadum *sup.n.6.* qui omnes meritò reijciunt Caietanum asserentem, nullum actũ doloris requiri, sed satis esse accedere ad baptismũ, cum proposito illum recipiendi in remissionem peccatorum. Venialia verò detestari, vt gratiam cõsequatur baptizandus, non est necesse: nã ea in baptismo remittũtur baptizato, si nõ sit affectus ad illa, vt ait Granado *n.9.*

3 Non omittã hic aurea nostri Didaci Ruiz verba pro Nigrorum, ac rudium instructione ad hunc dolorem. Sic.n.n.28.ait: *En el mismo dia, que se vuierẽ de baptizar, poco antes del baptismo les exortẽ a dolor de sus peccados, diziendoles de la gloria, que por ellos se pierde, y el tormẽto eterno que merecen, y quã grãde mal os ofender al q nos crio, y nos sustẽta y nos à hecho tãtos beneficios. Y sera cõueniente hazerles decir algunas palabras, que signifiquen dolor de sus peccados sobre todas las cosas, y ppósito firme de guardar la loy de N S. y nunca mas pecar Tã bien es necesso entonces de dezirles a los mas Bozales, que aquel la agua que les quieren echar en la cabeça es agua de Dios para que sean hijos de Dios, y vayan al cielo con N.S. Iesu Christo.* Hactenus ille.

4 Confessio non est necessaria, nec facienda recepturo baptismum conditionalem, quia si primus non fuit validus, peccata omnia hunc secundum præcedentia non cadunt sub clauibus, & ita non possunt sacramentaliter absolui, vt docent Theologi cum S. Thoma *q.68.art.6.* Sotus *d.39. ar.2.* Ledesma *q.9.* Canisius *l.1. de corrupt. pro bapt.* Enriquez *n.1.* Coninch *sup.* Bonacina *nu.24.* Confessio autem, quam adulti baptizandi olim faciebãt, vt referunt Tripartita *l.9.c.29.* Nazianzenus *orat.40.in S.Bapt.* Tertullianus *c.20.de bapt.* nõ erat sacramẽtalis, vt falsò Pamelius *ib.n.136.* & Caietanus *in Matth.3.* excogitarunt: sed solum humilitatis, & tunc confitebantur in generali sine certo numero, vt instruerentur de obligatione, & modo restitutionis, & de emendatione vitæ, vt cum alijs docet Enriquez *nu.1.lit.H.* addens *nu.4. Ante baptismum iniungendũ est adultis, vt si quid debeãt proximis*

pro

pro iniuria, & damno dato satisfaciant.

5 Si verò primus baptismus fuit validus, tunc & si sub conditione administretur iteratus, perinde se habet, ac si nullo modo administraretur, & ita nec illum, sicut nec absolutum præcedere debet confessio; immo improportionata est, etiam si sub conditione daretur absolutio. Adde quod, nec Adulto debitè baptizando, vel absolutè vel conditionatè necessum est, vt in memoriam reuocet omnia peccata sua, ac si ea, aut eorum species, confessurus esset, vt de illis attritionem habeat; sed sufficit de omnibus in generali eam habere. Sic Ragutius *de bapt. q.* 4. Sancius *select. d.* 44. *num.* 41. Archangelus *dist.* 4. Candidus *dub.* 11. & Leander *q.* 30.

SINGVLARE XVII.

Quæ praxis obseruanda sit in administratione Baptismi conditionalis tam Puerorum, quam Adultorum circa Tempus, Locum, & Ministrum?

1 SVppono, baptismum esse iam collatum, vel solemniter in Ecclesia à Parocho, vel ob necessitatem domi ab obstetrice, aliave femina, aut viro, & post huiusmodi collationem dubium emersisse, de ipsius valore, sufficiens ad iterationem sub conditione.

2 Circa tempus: si sit periculum vitæ siue in Adulto, siue in Puero, de cuius baptismi valore dubitatur, non est dubium, quin statim conferri debeat conditionalis baptismus (sicut & absolutus) ne de æterna salute ob dilationem periclitetur. Sic indicant SS. Patres Clemens Romanus *lib.* 6. *const. cap.* 15. Basilius *homil.* 13. Nazianzenus *orat. in S. Bapt.* Chrisostomus *homil.* 1. *in acta*, & alij. Si non sit periculum puer baptizari debet statim, ac dubium hoc notum est, si duodecim, aut quatuordecim dies à natiuitate ipsius præcessere: sicut enim vltra hoc tempus illius baptismum absolutum protrahi esset culpa lethalis, vt docent Sotus 4. *d.* 5. *q. vn. art.* 3. Granado *tr.* 4. *d.* 4. *n.* 2. Naldus *n.* 3. Valentia *q.* 3. *p.* 4. Beirlinch *V. Bapt.* Enriquez *c.* 4. *n.* 3. & apud ipsum Ledesma, Tabiena, & Bellarminus, Bonacina *d.* 2. *p.* 2. *n.* 7. & alij; sic conditionalem, differre sine causa: siquidem probabiliter creditur, aut timetur, infantem non esse baptizatum.

3 Ita Adultus statim ac commodè possit baptismum recipere tenetur iuxta dicta Singul. 13. Et si ad differendum absolutum baptismum dari posset aliqua rationabilis causa, vt notat Hurtado *diff.* 16. v.g. melior instructio, euitatio scandali, aut damni spiritualis, aut corporalis, hæc nunquam ocurret in conditionali, cum secretò administrandus sit, non in templo, sed domi, aut vbicumque baptizandus maluerit: nam lex, vt in Ecclesia celebretur, de absoluto, & solemni loquitur. Circa ministrum dicimus, quod licet ille, qui est Minister solemnitatis, & ex officio sit solùm sacerdos, vt ex Concilio Florentino *instruct. Armen.* probant Theologi cum S. Thoma 3. *p. q.* 67. *art.* 7. S. Antoninus, Coninch, Valentia, Nugnus, Suarez, Enriquez, Philiarcus, Toletus, Angelus, apud Bonacinam. *d.* 2. *de bapt. q.* 2. *p.* 5. *n.* 2. ex præcepto Ecclesiæ solus Parochus est, vel ex ipsius licentia Sacerdos, vt ijdem DD. docent apud eumdem *nu.* 10. At hunc conditionalem nostri casus baptismum, siue pueri, siue Adulti existimo à quolibet tam Sacerdote, quam Diacono, Subdiacono, immo, & laico posse licitè administrari: etiam si commodè haberi possit Sacerdos, & Parochus: ac sine illius licentia.

4 Probatur, quia tam Parochus, quam Sacerdos ministri sunt ex officio, & Ecclesiæ institutione ad celebrandum solemniter baptismum, aut absolutè illud cōferendum; conditionalis verò nec solemnis est, nec absolute baptismus, sed solùm conditionaliter supplens defectum, qui dubitatur adesse; ergo à quouis administrari potest, sicut ad iterandum matrimonium, vel dubium, vel nullum ante bona, vel mala fide contractum, non est necessaria Parochi præsentia; quia tunc solùm suppletur defectus, vel denuo inuentus, vel existimatus.

5 Probatur 2. Quia sicut non est mortale, vt in necessitate non seruetur ordo præferendi virum, feminæ, & Diaconum laico, &c. nisi adsit Sacerdos, nam hoc præsente nemini licet sine mortali baptizare, vt docent Sa, *verb. bapt. n.* 7. Suarez *d.* 41. *sect.* 4. Rodriguez *cap.* 25. *concl.* 1. Enriquez *lib.* 1. *cap.* 28. Coninch *q.* 67. *dub.* 2. Toletus *lib.* 9. *cap.* 19. *nu.* 8. Grafis 2. *p. lib.* 1. *cap.* 4. *nu.* 2. Valentia *d.* 4. *q.* 2. *p.* 1. Reginaldus *lib.* 28. *n.* 44. & alij: ita nec erit mortale non obseruare illum ordinem in baptismo conditionali: & licet lethale sit extra necessitatem baptizare, qui non sit Sacerdos iuxta S. Thomam 3. *p. q.* 67. *ar.* 3. Enriquez, Suarius, Rodriguez, Grafin, & alios *sup.* propter prohibitionem Ecclesiæ, & vsurpationem alieni officij, adhuc lethale non esset conditionaliter baptizare, cum non sit absolutè baptizare, propterea que nec vsurpare munus alienū, nec absolutè prohibitum, cum de hoc nulla extet lex, aut ius ciuile vel Ecclesiæ: sed consulendum est vt eiusmodi bap-

ptismi ratificentur,vel à Parocho,vel à Sacerdote experto:ne iterum nouum subrepat dubium de ipsorum valore.

SINGVLARE XVIII.

Quæ praxis obseruanda circa Patrinum, Ritus, & Conditionem in baptismi conditionalis administratione?

1 Patrinus non est necessarius neque adhibendus in conditionato baptismo. 1. Quia nō est obligatio illum adhibendi in baptismo sine solemnitate, domi, aut alibi etiam absolutè collato, vt docent Theologi *in 4. d. 42.q.67.art.*8. & notant Rodriguez *to.1. sum. c.*227. Layman *tr.2.c.9.n.*5. Sanchez *de matr. l.7.d.*62. Suarez *q.67.ar.*8.& Hurtado *de matr. d.*18.*dif.*6. ac statuitur in Manuali tit. *de bap.* ergo à fortiori in baptismo conditionali non solemni. 2. Quia hic ritus institutus est pro vero, absoluto, & certo baptismo; conditionatus non est absolutus & ignoratur, an sit verus, ac certus.

2 Hinc, si quis etiam à parentibus assignatus in hoc conditionali baptismo baptizandum teneret, ac materialiter susceptoris munus gereret, nullo modo esset verus susceptor, nec cognationem contraheret spiritualē: hanc.n. conditionatus baptismus non parit; sed absolutus, solemnis, & verè collatus. Sic Nauarrus *cons.*1.*num.*1. & Naldus, *num.*4. Vnde Sanch. *l.7.de matr.d.*62.*nu.*15. Hurtado *sup.* Diana *p.* 1.*tr.3.res.*7. asserunt, quod si quis in baptismo non solemniter propter necessitatem collato, vellet verè, & propriè susceptoris munus obire, adhuc hic non contraheret cognationem: cum non sit in illius potestate illam cōtrahere, nisi seruētur petita ab Ecclesia: quin immo, etiam si tunc infantem teneret, susceptoris munus propriè nō obiret, quia ad hoc solemnitas requiritur, vt docent Gallegos, Sotus, Emmanuel, Vega, & Suarez apud Sanchez, & Dianam *sup.* ergo à fortiori in baptismo non solemni, & conditionali nō contrahetur. Nec enim, vt arbitror inter baptizantem, & baptizatum illiusque parentes in hoc contrahitur, cum absolute non conficiatur sacramentum, sicut conficitur in absoluto, etiam non solemni, seu priuato, in quo inter parentes baptizatum, & baptizantem cognationem contrahi asserunt plures Doctores. Consule Granadum 3.*par.contr.4.tr.*2. & adde, quod eo dubij gradu, quo dubitaretur de primi baptismi valore, dubitari posset de cognatione spirituali in eo contrahenda.

3 Solemnitates, aut Ritus non sunt iterandi in conditionali baptismo, cum iam in primo præcesserunt. Sic Enriquez. *l.3.c.2.n.1 lit.N.* Bonacina *p.vlt.n.*22. Moure 3.*p.c.2.§.*8. Vinaldus *ap.ipsum*, & alij contra S. Antonin. 3.*p.tit.* 13.*c.*14.§.2. Bart.ab Ang.*dial.* 2.§.69. Reginal. *l.*28.*n.*34. Sotum, & Paludanum apud Enriq. *l.3.n.*4. immeritò asserentes, repetendos hos Ritus quando baptismus nullus, iam solemniter antea factus, iteratur. Probo. 1. Quia hi instituti sunt ab Ecclesia pro baptismo absoluto, certo & solemni, vt de Patrino dicebamus. 2. quia iuxta Coninch. *lib.1.q.2.n.*2. Zambranum *c.1 d.*4. Layman *l.5.c.5. nu.*4. & alios hæc conditionata baptismata conferri debēt præcisso omni scandalo, remotis arbitris clausis ianuis, domi, vel secreto loco, paucis, vel nullis adstantibus, & si qui adsint, vt parentes, eis exprimatur iterationis causa; ergo absque cæremonijs, & solemnitatibus.

4 Enim verò, si infantis, vel Adulti baptismus primus domi ob necessitatem sine ritibus administratus, inualidus, vel dubius postea deprehendatur, suppleantur in Ecclesia cæremoniç in baptismo conditionali in ea conferendo: quia cum hæc suppleri debeant sub mortali, cum validus præcessisset baptismus sine illis collatus, vt sentiunt, Sotus 4.*d.* 6.*q.2.art.*3. Viguerius *cap.*16.§.1. Zambranus *dub.*17.*nu.*1. & alij; licet Caietanus apud Valentiam.*t.4.d.4.p.*4. veniale solùm esse secluso contemptu immeritò dicat; à fortiori in conditionato, cum dubius sine illis præcessit. Si aliquod emergeret scandalum, aut graue dānum in ijs supplendis (etiam si non præcessisset) tam in conditionato, quam in absoluto baptismo infantis, vel Adulti, eas non supplere peccatum non esset. Tunc consulam, vt secretò domi à Parocho suppleantur, si potiùs, sed nota cum nostro Didaco Ruiz *instr. relat. nu.*6. suppleri has debere in baptismo Aethiopum, seu Nigrorum, qui ex suis prouincijs, sine illis baptizati veniunt, & cum Layman *cap.8.num.vlt.* supplendas fore cum tempore pestis omissæ sunt ob periculum infectionis, aut Parochi occupationes.

5 Conditionem non esse necessariò exprimendam in his baptismis conditionatis, sed sufficere, vt mente retineatur, docent Nauarr. Sotus, Rodriguez Victoria, & alij apud Bonacinam *q.2.par.2.nu.*20. Sed Suarez *to.3.in 3.par. d.22.sect.*2. Chapeabile *de bapt.cap.*1.*q.*1. *ver.* 6. Enriquez *c.31.nu.*2. P. Ledesma *c.5.concl.*2. Villalobos *d.7.c.*3. Granado *d.8. nu.*6.& Layman *sup.* asserunt, exprimi debere, si dubium de valore baptismi notorium sit, si verò occultum, intelligendum tacitè. Semper ego, ni adesset incōueniens, exprimendam consulerem iuxta formulam assignatam à iure: & Ritualibus

libus: *Si baptizatus es, non te baptizo, sed si nō es baptizatus, ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.* Sic Abbas *in cap. 2. n. 3. de bapt.* Sotus *d. 6. q. 8.* Vazquez *d. 146. c. 3.* Ochagauia *q. 11. n. 5.* & Leander à SS. Sacram. *to. 1. tra. 2. q. 43.* Hæc omnia proportione seruata obseruanda erunt in administratione conditionali aliorum sacramentorum; Pęnitentiæ, Confirmationis, Ordinis, & Matrimonij, quæ tria sine solemnitate, & sub secreto tunc conferenda sunt iuxta alibi dicenda.

Singulare XIX.

Parochus quidam inualidè administrauit pluribus annis baptismum: interrogatum est, an cum graui temporalium bonorum, famæ, & vitæ detrimento teneretur hoc ita propalare, vt baptismi omnes iterari possent?

1 Affirmatiuè respondeo, sicut olim consultus respondi, ac in simili de obstetrice inualidè baptizante docuerunt Truleneh. *l. 1. Deca. c. 5. dub. 6. n. 10.* Layman *l. 1. tr. 3. cap. 3. num. 2.* & dubitauit Diana *3. p. tra. 5. res. 5.* Probo 1. Nam ex cōmuni Theologorum salus animæ vnius pręferenda est vitæ corporali cuiusuis: ergo à fortiori præferenda fuit vitæ huius Parochi, & quibusuis alijs eius bonis, salus non vnius dumtaxat, sed tot innocentium. 2. Quia in extrema, vel graui necessitate spirituali proximi vita, honor, & facultates exponi debent à quocumque cuicūque periculo, aut damno temporali, vt cū S. Thoma *2. 2. q. 26. art. 5.* docēt Suarius *de char. d. 9. sect. 3. n. 2.* Bonacina *d. 3. q. 4. 4. n. 2.* Castro Palao *tra. 6. d. 1. p. 6.* Trulench *sup.* & alij iuxta id 1. Ioan. 3. *Et nos debemus animas pro fratribus ponere:* ergo, &c. Quod autem hæc fuerit grauissima; imò extrema necessitas, patet, quia plures infantes ex tot, quos baptizauerat hic Parochus, moraliter certum erit morituros ante discretionis annos, & sic vita æterna defraudandos fore; Adultos verò actum contritionis elicituros, quo baptismi defectus suppleatur, difficile, ac valde dubium fuit.

2 Probo 3. Quia ex his quosdam qui ad sacerdotium, & Confessarij munus, venerūt, vel venturi sunt, non consecraturos, non validè absoluturos esse omnino indubitatum est: ex quo alijs fidelibus grauissimum imminebat in spiritualibus nocumentum: ergo hic Parochus nullo modo exonerandus fuit ab obligatione propalandi hos defectus ob metum damni cuiuscumque quantumuis grauis, vitæ, honoris, & facultatum, incurrendi: aut ex eo quod possint aliqui per contritionem saluari, vt immeritò vult Diana *sup.*

3 Probo 4. ex sententia Syluestri *verb. bapt. 2.* Bañez *2. 2. q. 26. art. 2.* Ledesmæ *to. 1. tra. 4. conclus. 4.* Ochagauiæ *de bap. q. 7. n. 3.* Granadi *contr. 4. tract. 4. in 3. p. d. 4. nu. 5.* Molfesij *de bap. cap. 1. n. 85.* Suarij *de char. d. 9. sect. 2. n. 3.* Valentiæ *q. 4. d. 3. p. 3.* Coninch *d. 25. dub. 7. nu. 88.* Lorcæ *22. sect. 3. d. 28. n. 32.* Fagundez *in 1. Decalog. li. 1. cap. 28. nu. 4.* & aliorum asserentium, non solùm Sacerdotem, sed laicum quemlibet teneri exponere periculo propriā vitam vt infantem, alias sine baptismo discessurum, baptizet: licet de Adulto non ita rigorosè loquantur: ergo eum non vnus, sed plures infantes sint sine baptismo discessuri, si se non proderet Parochus, ad id cum hoc periculo obligandus fuit. Præsertim eum ei ex officio competeret validum baptismum ministrare.

4 Immo, etiam si inculpabiliter, bonaque fide, nec dū ex culpa lata, aut ignorantia crassa, vel etiam malitiosè baptismum inualidè administrasset, teneretur, etiam cum periculo vitæ, & famæ, ad damnum resartiendum aptiorique; quo posset modo, reiterationem baptismorum procurandam, iuxta ea, quæ Theologi, Medina *de rest. q. 7.* Lessius *lib. 2. cap. 7. dub. 7. n. 32.* Trulenc. *lib. 7. Dec. cap. 6. dub. 2. n. 3.* Bonacina *d. 1. de rest. q. 2. p. 7. nu. 1.* Sanchez *l. 1. consil. cap. 4. dub. 5.* & plures alij docent. Parochum, Confessarium, Concinatorem, Theologum, Iurisconsultum, vel quemuis alium ex officio, vel professione docentem falsa, nociuumque dantem consilium, etiam bona fide, & inculpabiliter, teneri ad restitutionem damni sequentis ex eius consilio, doctrina, vel facto, non solùm ex charitate, sed etiam ex iustitia: saltem dum perseuerat eorum officium, vt notat Sanchez.

5 Sed si roges, quid faciendum, si Parochus hic nollet se prodere cum hoc vitæ, & famæ periculo? Dicendum est. 1. quærendas esse omnes vias, quibus hæc baptismorum ratificatio fieret, minori vitæ, aut famæ periculo, quo fieri posset, iuxta dicta Singulari. 1. & 2. non propalata Parochi peruersa intentione aut alia ipsius culpa in administratione baptismi, & forsan obtendendo, baptismum iterandum ob iustas causas, seu ad tollendos scrupulos, periculumque nullitatis euitandū. 2. Si hæc iteratio fieri non possit sine hoc vitæ, aut famæ periculo, & Parochus nollet illi se exponere, nec se prodere, etiam de sua obligatione edoctus, asserunt Layman, Diana *sup.* & Trulench. *lib. 1. cap. 5. dub. 6. nu. 10.* illum posse absolui: si firmiter proponat abstinere ab huiusmodi sacrilegijs, ne in despeta-

perationem veniret; cum homines illi per contritionem saluari possent.

6 Sed ego cum distinctione responderem; si Parochus certus sit iam Adultos esse omnes, quos inualidè baptizauit, & nec Sacerdotes esse ex illis, nec futuros esse, probari, ac practicari poterit Dianæ, & Trulench sententia, ex eo quod per contritionem saluari possint malè baptizati: si verò Adulti non sunt, vel sint Sacerdotes; ego non auderem Parochum absoluere propter graue nocumentum nu.2. & 3. tactum: nam si cum illo damno, aut periculo tenetur Parochus tempore pestis visitare infirmos, & eis baptismum & pœnitentiam ministrare, cum hæc sint ex necessitate medij ad salutem, & sub diuino, & humano præcepto cadant (non de Confirmatione, & Extrema vnctione id sentiendum) vt probant Trulench *sup.c.*14. Lopez 1.*p.instruct.cap.*76. & alij: immo; & Eucharistiam ministrare debere sentiunt Nauarrus *cap.*25.*n.*233.& Trulench; quanto potiori iure tenebitur Parochus exponere se periculis vitæ, & famæ, ne periculo exponantur tot infantes decedendi sine baptismo, & Adulti sine contritione, ac vitam æternam amittant?

Singvlare xx.

Qualis, & Quanta sit futura necessitas, vt infantes licitè domi baptizentur?

1 PRohibitio non noua solum, sed vetustissima etiam extat, ne infantes domi extra necessitatis casum baptizentur. Hæc habetur in VI. Synodo *can.* 59. Meldensi I. *can.* 48. Coloniensi V. *cap.*15. Mediolanensi *ti.*25. in Canonico iure *C.Clericos de cons.dist.*4.ac Clement.vnica *de bapt.*& in Manuali *can.* 12. Vnde in huius violatione vtpote rei grauis, & ad rectũ Ecclesiæ ordinem, ac magnam talis sacramenti reuerentiam spectantis, peccatum lethale committi expressè asserunt Sotus *4.d.* 5.*q.vn.art.*3.Reginaldus *li.*27.*n.*35.Bonacina *p.vlt.de bap.n.*19. Granado *cont.*4.*tr.*6. Nugn. *q.*17.*art.*4.*conc.*2.Ochagauia, Antonius Hinogosa Villalobos, Ledesma; & alij, quos citat & sequitur Leander à SS.Sacram.*to.*1.*tr.*2.*d.*3. *q.*6. satisque innuit VI.Synodus, grauem imponẽs pœnã, nam *si quis* (inquit) *contrafecerit si Clericus est deponatur, si laicus excõmunicetur.*

2 Immo, quatuor peccata mortalia cõmitti à laico, ac etiam à Subdiacono, vel Diacono domi infantem baptizante extra necessitatem colligitur ex Doctoribus. Primum, quia administrat extra Ecclesiam iuxta dicta. Secundum, quia cum non sit Sacerdos Sacramentum sine necessitate administrat; *quod graue peccatum esse constat inter omnes*, vt loquitur Ægydius *q.*67.*dub.*1.*num.*1. Tertium, quia baptizat vsurpando iurisdictionem Parochi, quod graue est iuxta Doctores omnes, vt notat Enriquez *lib.*3.*c.*19.*num.*2.*lit.M.* addens: *Quod si Parochus, vel Sacerdos infantem alterius Parochiæ baptizaret, peccaret mortaliter.* Quartum quia extra necessitatem baptismum celebrat sine solemnitate, in quo grauiter delinquitur, vt docent Granado *cont.*4. *tra.*2.*d.*1.*num.*5. Reginaldus *num.*46. Lesius, Azorius, & alij, quos citat, & sequitur Bonacina *q.vlt.p.un.nu.*4. Vnde si Parochus proprium subditum sic baptizaret dupplex peccatum committeret; primum scilicet, & vltimum; si Sacerdos non Parochus triplex; ni aptius mauis, vnicum tantùm mortale ab his committi duplici, triplici, vel quadruplici malitia affectum. Sic etiam grauiter peccare his baptismis directè cooperantes, vt parentes, qui infantem tradunt, innuunt Doctores, ac exprimit Reginaldus *n.*47.

3 His suppositis, in nostra difficultate loquens Coninch *dub.*1.*num.*11. de necessitate, ob quam ab alio, quam à Sacerdote, aut Diacono administrari queat baptismus, etiam ex commissione Episcopi, sic ait: *Tunc censetur esse, quando est probabile periculum, ne aliquis moriatur sine baptismo, nisi iam baptizetur.* Eodem ferè modo diiudicanda necessitas erit, vt domi fiat licitè baptismus, etiam si à Sacerdote, vel Parocho, cum vtrumque solùm ex præcepto Ecclesiastico habeatur. Cui addo, ad huiusmodi priuatum baptismi modum domi absque peccato ministrandum, satis esse non solùm quodcumque probabile dubium, sed etiam quemcumque prudentem timorem, præsumptionem, aut coniecturam periculi in eo sensu, quo hæc ad iterationem conditionalem baptismi sufficere, supra Singulari 4. & 5. exposuimus; cum non minus dedeceat, aut strictiùs prohibeatur eius iteratio, quam hæc administratio priuata. Si autem illam suspicio, vel prudens timor excusat à culpa propter ibi allata, à fortiori hunc baptismum excusabit?

4 Sed animaduertas vellim ex sapientissimo nostro Didaco Aluarez, seu Zambrano hoc in re documentum, *Cauẽdum est maximè*, inquit, *cap.*1.*de bap.dub.*15.*nu.*5. *ne ille, à quo petitur, vt ministret in periculo mortis baptismũ, propter scrupulos relinquat morientem sine baptismo, expectans ministrum magis idoneũ, sed si dubitet, an opportunè veniat, vel non talis idoneus ministret baptismũ, quia ea pars est tutior; & idẽ est si dubitet,* (adde si præsumat, coniiciat, aut suspi-

cetur

cetur) *an sit periculum mortis, & si pro rei qualitate, aut tempore non possit rem examinare, numquam discedat à loco, in quo est baptizandus periclitans, sed mittat alium, qui aduocet idoneum ministrum, vt si interim necessitas vrgeat, ipsemet baptizet. Vnde Parochi deberent exhortari omnes vt sciant formam, & modum baptizādi, quod scire satis laudabile est, vt docet S. Antoninus, 3. p. tit. 14. c. 13. §. 4. late. Pius V. de bapt. §. 5. Pœna autem Clerici ob cuius negligentiam moritur aliquis sine baptismo, est, vt deponatur, vt decernit Martinus III. cap. Quicumque, de consecrat. dist.* 4. Hæc ille, tu vero ad baptizationem domi faciendam accommoda; & perpende grauissimum peccatum committi tam à Sacerdote, quam à laico, ob cuius incuriam, aut negligentiam infans sine baptismo, in hoc & similibus casibus discederet.

5 Consulantur Medici, & obstetrices, circa signa, ex quibus dubitari, conijci, vel timeri prudenter valeat, infantes recenter natos in aliquo vitæ periculo versari, vt sic illis opportunè baptismus administretur. Interim hæc à me habe ex Medicorum doctrina: infans qui sine lachrymis, aut singultibus nascetur (hæc enim indicia sunt vitæ, & sensuum viuacissimorum, quibus aeris frigiditatem, & intemperiem sentimus ex calore veteri materni egressi) satis indicaret, se viuidos sensus non habere: siquidem hanc intemperiem non sentiret: & sic hunc aliquo modo de vita periclitari præsumendus est. Sicut etiam si magnū temporis interuallum in egressione ab vtero materno consumpsit, vel nimiam in hoc passus est molestiam, aut suffocationis inchoatæ signa profert.

6 Item in proximo vitæ periculo est, qui intempestiuè, ad quintum, sextumuè, aut ante septimum mensem, vel etiam in octauo nascitur; nam qui ante septimum mensem prosilit, sufficienter nutritus, aut roboratus à natura non est, & qui in octauo nascitur, egreditur in mense experimento, & Medicorum doctrina periculosissimo: quare in his casibus sufficiens motiuum adest coniectandi mortem celerem infantis: nam de omnibus ita nascentibus experientia compertum est, aut statim post natiuitatem, aut paulò post mortem subire. Hæc signa leuiter tetigisse sit satis. In alijs signis, seu coniecturis, ex quibus aliqua, & si aliquantulum leuis suspicio periculi oriretur, minimè scrupulosè procedendum est, nec refert, quod sæpe baptizans experiatur non fuisse verum periculum, cùm id ex charitatis zelo existimatum fuit, ac ideò his euentibus baptismus infantibus non negetur, vt notat Reginaldus *lib. 27. num. 4.* Et forsan inter hæc pericula, etiam referri posset, quod timeretur, aut morbus, aut mors, si infans ex cubili per vias extra domū baptizandus deferretur ob temporis intēperiem, aut distantiam Ecclesiæ, & differri baptismum vsque ad tempus præfixum, aut paulò post, vel non debeat, vel non sit obligatio.

7 Alias causas ad conferendum domi baptismum, etiam si à Parocho conferatur, non approbo v. g. vt infantis vitæ cura non molestet, vt velocius sacramenti gratiam acquirat, & similes his; inter quas aliā sic damnat Armilla *verb. baptis. num. 25. A peccato,* inquit, *non excusantur Magnates, qui primo pueros baptizari faciunt in domo sine solemnitate extra necessitatis casum, sed propter maiorem pompam, vel expectationem Compatrum; non enim hæc est sufficiens causa, & illi verè non efficiuntur Compatres, quia iam erat puer baptizatus, vt dicit Angelus verb. baptismus.* Hæc ille. Quæ approbant Nauarrus *cap. 22. nu. 40.* & Layman *lib. 5. tract. 2. de bapt. cap. 6.* Causa verò esset sufficiens, si Sacerdos, seu parochus, qui in Ecclesia erat baptizaturus infantem, esset hæreticus, vel is, de quo, rite baptismum non administraturum, prudenter præsumeretur. Si verò alicubi sit consuetudo domi baptizandi absque necessitate, aut causa corruptela existimanda, vtpote Concilijs, iuri communi, SS. Patribus, & DD. opposita.

SINGVLARE XXI.

Quinam sint Regum, & Principum, Liberi, qui domi sine causa licitè baptizari possunt?

1 Excipiuntur in lege prohibente baptismum absque necessitate domi fieri, Regum, aut Principum Filij, Nepotes, & omnes ex his descendentes: hi enim sine causa domi baptizari possunt. Sic Clemens V. in Concilio Vienensi: *Præsenti prohibentes edicto, ne quis de cætero in Aulis, vel Cameris, aut alijs priuatis domibus, sed dumtaxat in Ecclesijs, in quibus sunt fontes adhoc specialiter deputati, aliquos (nisi Regum, vel Principum, quibus valeat in hoc casu deferri, Liberi extiterint, aut talis necessitas emerserit, propter quam nequeat ad Ecclesiam absque periculo propter hoc accessus haberi) audeat baptizare. Qui autem secus præsumpserit, aut suam in hoc præsentiam exhibuerit, taliter per Episcopum suum castigetur: quod alij tentare similia non præsumant.* Eadem exceptio, seu concessio habetur in Rituali

Rituali Pauli V. nouissimo sic: *Necessitate excepta in priuatis locis nemo baptizari debet, nisi fortè sint Regum, aut magnorum Principum Filij, id ipsis ita deposcentibus*.

2 Nomine autem *Regum* ij intelliguntur, qui regioni alicui, vel Ciuitati legitimè imperant, vt supremi Domini. Sic Reges Romanorum dicebantur, vt est apud Ciceronem. 2. *de Offic.* quibus imperium vnius vrbis permittebatur. Nomine *Principum*, iuxta Glossam solùm intelliguntur ij, qui potestatem supremam in Republica habent, & superiorem non agnoscentes Regibus æquiparantur. Sic etiam docent Thuscu. verbo *Princeps, tom. 6. conclus. 665.* Suarez *disput. 30. sect. 2.* Reginaldus *lib. 27. cap. 5. num. 35.* Vazquez *disp. 166. cap. 2. num. 8.* Hurtado *disp. 5. diff. 2.* & alij, excludentes, vt expressè excludunt Glossa, Thuscus, & Suarez, Barones, Comites, Marchiones, immo & Duces. Vnde Fulgo. *consil.* 20. nomine Principis Ducem Mediolani; Socin, *cons.* 138. *lib.* 1. Ducem Vrbini, Ducem Ferrariæ; Alexander *sup. consil. 1. num. 12. lib. 2.* Ducem Mantuæ Thuscus *sup.* Ducem Camerini non venire statuunt.

3 Hoc autem non probo; quia hi supremi Domini sunt, non recognoscentes in sua ditione superiorem: & non ita strictè sumendum esse nomen Principis, nonnulli iudicabunt; cum priuilegium Principis latè interpretandum: sed filij Ducum: seu *los hijos de los Duques, y Grandes de España, o de otros grandes Potentados de otro Reynos*, seu vt loquitur Granado trac. 4. d. 4. *Potentatus Nobiles*, possent vti hoc priuilegio: præsertim si adsit dispensatio, vel potius interpretatio, aut epichæia iuris communis ab Episcopo facta, cum illud ob eximiam nobilitatem, & domus splendorem Principibus concedatur, vt innuit Glossa *hic*: & Vocabularia vtriusque iuris; *Principum* nomine, *quemlibet sæcularem Dominum*, vt 33. q. 5. & *Prælatum* Ecclesiæ, vt *dist. 35. cap. Ecclesia*, comprehendi doceant. Vnde omnes Filios, ac Nepotes Ducum Marchionum, Comitum, *o de otros Señores de Titulo, con dominio superior, y vassallos*, vel eorum, qui ratione muneris principatum, seu præexcellentem honorem, aut prærogatiuā potiuntur, vt Vicereges, Oratores Regū, vel Pontificum, vulgo *los Embaxadores*, nec nō supremi Præsides Regij Senatus Castellæ, & forsan aliorum vt Ordinum, Indiarum, Belli, & Institiæ: dum hoc honore, ac familiæ splendore fruuntur; ac his similes sub hoc nomine non improbabiliter contineri aliqui fortè existimabunt.

4 Quod autem omnes descendentes à Principibus fruantur hoc priuilegio, patet: quia hi omnes sub Liberorum nomine intelliguntur, vt docent Aulus Gelius *lib. 2.* Vlpianus *in tit. de policit. l. inter liberos.* Calistratus. *lib. 6.* Alciatus, & Rebufus in *l. 220. de verb. signific.* Paulus, *ff. de grad. affinit. l. iurisc.* & est communis; nam. *l. 220. de verbor. signific.* sic ad rem nostram: *Liberorum appellatione Nepotes, & Pronepotes, cæterique, qui ex his descendunt continentur: hos enim omnes Liberorum appellatione lex duodecim Tabularum comprehendit*. Extendendum ergo est hoc priuilegium ad hos omnes, etiam si legitimi non essent; vel saltem solùm naturales; nec renuit Glossa hic.

5 Animaduertant tamen Principes; baptismos celebrandos in suis Capellis, seu Oratorijs cum omni solemnitate, & ritibus, quibus in Ecclesia administrandi erant, & non aliter, cum extra necessitatem hos ommittere sit peccatum mortale; & solùm conceditur illis priuilegium, quoad loci circunstantiam, non quoad obseruationem cæremoniarum; nec est ratio sufficiens ad illud extendendum ad hanc omissionem, vt rectè notant Vazquez, & Suarez *sup.*

SINGVLARE XXII.

An sit lethalis culpa baptizare aqua non benedicta in baptismo solemni?

1 Aliquando vidi hyemis tempore Parochos aliquos baptizasse aqua tepida non benedicta; ne frigida baptismalis fontis tenerrimis infantibus noceret. Hoc culpam esse lethalem docet Bonacina *dist. 2. de bapt. quæst. 2. p. 7. num. 19.* & Nugnus *q. 71. art. 4. concl. 2.* innuere videtur Suarius, *d. 31. sect. 2.* Et probari poterat ex antiqua consuetudine Ecclesiæ, vim legis habente; quia ab Apostolorum tempore aqua benedicta baptismos administratos fuisse constat ex S. Basilio, Cypriano, Augustino, Ambrosio, Tertulliano, Dionysio, Cyrillo, & alijs sanctis Patribus; qui videri possunt apud Suarium *sup.* Vazquez *dist. 156. de baptis. cap. 2. à num. 8.* Enriquez *lib. 2. cap. 6. num. 4. lit. C.* docentes sacratissima mysteria in benedictione huius aquæ significari, eamque ob tanti sacramenti reuerentiam adhibendam. Vnde materia grauis graue peccatum inferens hæc videtur.

2 Sed culpam lethalem non committi existimo. 1. Quia nullum extat præceptum, nec diui-

diuinum, nec positiuum de hac baptismalis aquæ benedictione præmittenda. 2. Quia relinquere vnum, vel alterum ex non substantialibus in Missæ celebratione, quæ ad conficiendum, & administrandum sacramentum Eucharistiæ ordinatur, non est culpa lethalis, vt docent Azor *lib. 10. cap. 9.* Enriquez *lib. 9. c. 35.* Granado *contr. 6. de Eucharist. disp. 14. num. 3.* Vazquez *apud ipsum*, Gauantus *in Rubr. Miss. tit. 11. à pag. 210.* & Suarez *tom. 3. dist. 84. sect. 2.* ergo nec relinquere in administratione baptismi, benedictionem aquæ, cum dignitate inferior sit Eucharistia Baptismus.

3 Tertiò item; Quia ex grauitate, vel leuitate materiæ colligitur grauitas, vel leuitas peccati in trasgressione cuiusuis præcepti, & nominatim in ommissione Rituum, qui præscribuntur in celebratione Missarum, vt docent omnes Doctores relati; si autem ommissio fiat alicuius ceremoniæ grauioris, continentisque specialem significationem, materia erit grauis, vt si quis ommitteret mixtionem aquæ, & vini, fractionem Hostiæ, aut mixtionem; vel signa omnia, vel plura, quæ fiunt super oblata, & alia huiusmodi; ergo ex grauitate materiæ censenda erit lethalis, vel non lethalis ommisso alicuius Ritus in celebratione solemnis baptismi: sed materia grauis non videtur quod aqua sit benedicta cum solùm ob maiorem decentiam benedictio addatur aquæ; ergo, &c.

4 Consonat his Granado: *Peccabit grauiter,* inquit *contr. 4. de bapt. tr. 2. d. 1. n. 5. si baptizans conferat baptismum sine debita solemnitate, idest, sine illis cæremonijs, quas Ecclesia præscripsit; si autem vnam, vel alteram rem minimam prætermitteret, culpa esset leuis.* Aqua non benedicta baptizare, quid leue debet existimari, cum benedictio nec ad essentiam, nec ad integritatem sacramenti, nec ad iustificationem, intentionemuè baptizandi, nec ad essentialem baptismi solemnitatem; nec ad grauis significationem mysterij pertineat. Nec leuissimum suborietur scandalum, si aqua non benedicta fiat baptismus; sicut orietur, si alij exteriores Ritus, insuflationes, vnctiones, & similes deessent in solemni baptismo, vel sine stola, aut superpeliceo fieret; ergo; &c.

5 Et licèt ab Apostolorum temporibus originem trahat aquæ benedictæ vsus pro celebrandis baptismis tamen non est consuetudo ad peccatum graue inducens, ob materiæ leuitatem, iuxta ea, quæ docent Doctores in materia de legibus. Similiterque plures Ritus in Missæ celebratione originem ducunt ab initio nascentis Ecclesiæ, vt videre est in libro inscripto *Ordo Romanus*, & apud S. Isidorum, Albinum Flacum, Amalarium, Vualfridum, Radulphum, Durandum, & alios, qui de Ritibus scripsere: & eorum ommissio non est mortalis; igitur ex eo quod aquæ baptismalis benedictio sit ab Apostolis, non fit, grauem esse ommissionem eius; & ita patet ad rationem dubitandi.

6 In priuato autem baptismo non requiri aquam benedictam (licet si facilè inueniatur consultius erit ea baptizare) indubitatum est; nam vt nouissimè, & sapienter, vt solet loquitur Zacharias Pasqualigius ex Cleric. Regular. *decis. 75. num. 3. Quando priuatim ob necessitatem vrgentem baptizatur infans, baptismus non est alligatus modo, quo vtitur Ecclesia, quia non est solemnis, sed priuatus.* Et *num. 5.* addit: *Sicut quilibet potest esse minister, ita etiam quolibet modo conferri potest.* Hæc ille: tu etiam conditionali baptismo potiori titulo accommoda, qui & priuatus, & non absolutus est, sicut alius.

SINGVLARE XXIII.

Sarracenus ad vltimum supplicium Hispali damnatus, conuersus est ad Catholicam fidem; quæsitum fuit, an Baptismus suscipiendus foret iuxta patibulum, vel antea, vt Eucharistia ei ministraretur?

1 HOc dubium mouit Ioannes Sanchez *Select. disput. 40.* asserens, baptismum non differendum ad pedem patibuli, sed conferendum pridie ante supplicium, aut ipso die primo mane, vt postea Eucharistiam suscipiat: sicque huius sacramenti gratia etiam fulciatur: & ad mortis dolorem patienter portandum, tentationesque Dæmonis illa hora imminentes, vincendas. Viatico hoc reficiatur plectendus.

2 Pietatem huius Doctoris veneror, sed oppositam ego semper consului, & exequar, vt semel executus sum, sententiam: ac probo. 1. Quia omnia sacramenta ex se instituta fuit pro salute æterna securius consequenda: sed hanc hic Sarracenus securius consecuturus erat, si baptismum circa vltimum vitæ punctum susciperet, quam si inter ipsam acceptionem aliqua dies, immo & aliquot horæ intercederent: ergo consulenda fuit baptismi dilatio ad vltimum vitæ quadrantem, seu ad patibuli pedem.

3 Maior est certa. Minor probatur, quia exiter

gua, vel potius nulla mora interueniente inter baptiſmum, & mortem, omnis peccato via occludetur, indeque pęna omnis æterna, aut temporalis in purgatorio luenda vitabitur,& in longo tempore à baptiſmi ſuſceptione ad mortis executionem interueniente, timeri prudenter poteſt, ne aliquod peccatum mortale Sarracenus ille committeret: cum ſimiles, vtpote barbaros, in fide non ſatis radicatos, ac inexpertos in ſpirituali bello, paria, vel maiora committere frequenter aſſuefactos, facilè lapſuros verendum ſit; & aliunde non ita facilis via huic pateret ad commiſſi peccati remiſſionem obtinendam: præſertim cum nec ad actus contritionis elliciendos, nec ad præparanda neceſſaria pro confeſſionis valore ſatis inſtructus ſit; ergo cum diſpoſitio baptiſmi facilior ſit, & certior ſalus æterna eius, qui poſt immediatam ſuſceptionem baptiſmi morti traditur, dilatio baptiſmi huius Sarraceni ad patibuli pedem fuit conſulenda.

4 Confirmant ſententiam hanc verba Eminentiſſimi Cardinalis, ac Doctiſſimi Patris noſtri Ioannis de Lugo *diſp. 9. de Sacram. ſect. 6. num. 8.* vbi ait: *Addere poſſumus in eodem caſu melioris etiam conditionis eſſe eum, qui differt baptiſmum, etiam culpabiliter vſque ad mortem: quia baptiſmus affert illi remiſſionem omnimodam omnium peccatorum totius vitæ, etiam quoad pœnam, quem fructum non conſequitur, qui debito tempore multis retrò annis baptizatus fuerit.* Hæc ille. Nec obſtant, quæ immediatè ſit addit: *Hæc tamen omnia ſunt per accidens, nam per ſe loquendo, melioris conditionis eſt, qui citò baptizatur: ex tunc enim poteſt mereri de condigno, per omnia bona opera, quæ facit, & ſit capax omnium aliorum Sacramentorum; quo fiet vt excedat, omnibus penſatis, illum maiorem fructum quem per accidens ille alius habebit ob dilatum baptiſmum.*

5 Non inquam hæc obſtant; nam ſolùm locum habent in illo, qui culpabiliter baptiſmum differt, vel ſaltem in illo, qui poſt baptiſmi ſuſceptionem per magnum temporis ſpatium id eſt, vt ipſe loquitur, *multis retrò annis*, ſuperſtes Sacramenta recepturus, immo, & frequentaturus eſt, aliaque opera bona. v. g. Ieiunia, elemoſinas, orationes, & his ſimilia executurus: ex quibus omnibus augeat gratiam, mereaturque de condigno. Sic ipſe ſapientiſſimus Cardinalis ſe ipſum explicat. *Quia toto, inquit, illo tempore intermedio poteſt mereri de condigno, & augere gratiam, & recipere alia Sacramenta, quæ ratione compenſabit, & ſuperabit, quod ille alius poſtea habebit maioris gratiæ Sacramentalis.* Denique non negat, (vt arbitror) per ſe non eſſe differendum, baptiſmum ad mortem vſque, quod afferit Sanchez; ſed per accidens in his infidelibus barbaris, ſupplicio afficiendis, dilationem ſemper eſſe conſultiorem vir ſapientiſſimus ſatis innuit: vel potius oſtendit.

6 At in præſenti, cum capitaliter plectẽdus, ita exiguo temporis ſpatio fruatur ad ſacramenta recipienda, & bona opera exercenda: immo fere ineptus inueniatur, vtpote in Sarracenorum ſecta nutritus, & Chriſtianæ Religionis prorſus alienus, nequit dari hæc cõpenſatio, & exceſſus gratiæ, quem adquireret ex receptione Euchariſtiæ, ac ex aliquibus bonis operibus, quę breui illo tempore, quod à baptiſmo: vel eodem ſupplicij die, vel antecedenti interueniret: conſulendum ergo, fuit, quod baptiſmus Sarraceni morte afficiendi ad vltimi ſupplicij horam differretur ob maiorem, aut certiorem ſalutis æternæ ſecuritatem, & bona, quæ cum noſtro Lugo recenſui, ac tandẽ Ioannes Sanchez *Negari non poteſt, quin æqua ratio ſit, & maxime in fauorem damnati, illum nõ baptizari niſi ad pedem patibuli, ſcilicet mora modica interueniẽte inter baptiſmũ & baptizati mortem, vt nullus peccato locus ſit.*

7 Nec obſtant, quæ immediatè addit. *At fauorabilius damnato erit Euchariſtiam illi etiã ad miniſtrari ob rationẽ allatam num. 3.* Hæc erat; *ex illius enim ſuſceptione maior gratia baptizato accreſcit*, non inquam obſtãt, nam hoc gratiæ augmentum, ſicut & fortitudo maior ad mortem ſupportandam; & Demonis tentationes tunc ſuperandas ab Euchariſtia prouentura, poſtponenda ſunt in præſenti maiori ſecuritati ſalutis ęternę obtinendæ, vt proximè dicebamus; Porro hæc Doctrina Sãchez locum haberet, ſi vtrumque ſacramẽtum ſimul, ſeu immediatè ante mortẽ, ad patibuli pedẽ adminiſtrari valeret, quod indecens eſt, quoad Euchariſtiã, nõ verò, quoad baptiſmum: licet eodem ſupplicij die Euchariſtiam adminiſtrare poſſe dãnatis ad mortem, immo, & expedire ſtatuemus, Tracta. 4.

8 Sed obijcies, ex diuino præcepto teneri quemcumque fidelem aliquando; ſeu aliquoties in vita, & præſertim in mortis articulo Euchariſtiam ſumere, vt probant Suarius *diſp. 46. de Euch. ſect. 3.* Vazquez *diſp. 214. cap. 2. & 3.* & Lugo. *diſp. 16. ſect. 2.* Valentia *q. 8. p. 4.* Enriquez *l. 8. cap. 3.* Granadus *contr. 6. tract. 10. diſp. 3.* & nunc eſt communior; ergo cum hic iam ſit fidelis, & mortis articulo inueniatur, nec detur aliud tempus, in quo ſemel ſaltem recipiat, niſi antecedenti vel eodem ſupplicij die, vel poſt baptiſmum ad patibuli pedem ſuſceptum, & hoc poſtremum dici nequeat; cum indecens ſit ita immediatæ poſt Euchariſtiæ ſuſceptionem ſuſ-

pendi

pendi, speciebus sacramenti nondum consumptis, superest, quod sit consultius anteponere baptismum, vt debito tempore Eucharistiam suspendendus recipiat.

9 Vrgetur ex sententia Doctorum, quam Eminentissimus Cardinalis Lugo *disp.16. sect. 2.n.17.* vocat communem, & docent omnes, etiam non baptizatos obligari præcepto Diuino à Christo imposito ijs verbis: *Nisi manducaueritis Carnē Filij hominis, &c.* & ijs: *Hæc quotiescumque feceritis, &c.* ad Eucharistiam sumendam, & ideo peccare specialiter contra illud eos, qui non procurant per baptismum reddi aptos huic susceptioni Eucharistiæ: ergo cum hic capitaliter plectendus fiat aptus ad Eucharistiam recipiendam in mortis articulo, & semel saltim in vita, si baptismum die antecedenti, vel in ipso supplicij die per quatuor, aut sex horas ante supplicium suscipiat, ad eum hoc tempore recipiendum tenebitur, & Parochus, vel qui illius curam gerit, quoad hoc, tenebitur id consulere, vel exequi.

10 Licet negari sine temeritatis, aut improbabilitatis nota non possit diuinum præceptum de Eucharistia suscipienda adesse, vt docent S.Thomas *in 4.d.9.q.1. art.1.* Caietanus *art.1.*, Gabriel *in Cano. lect.* 87. Syluester *Euch.3.* Bonauentura *dist. 12. art.vlt.* & alij: assero ex eo grauiter obligari ad Eucharistiæ receptionem baptizatos tantum non verò infideles: cum baptismus sit sacramentorum omnium ianua, per quam omnes necessariò ingressuri sunt ad ea recipienda: si ergo per illam intratur in Ecclesia, quomodo qui non dum per baptismum ingressus est, accedere tenebitur ad alia ipsius sacramenta: cum nemo ad moraliter impossibile, seu ad prohibitum obligari possit?

11 Hinc ex Ecclesiæ vsu, & communi Theologorum docet noster Lugo *disp.13. sect.1. num.4.* Catechumenum non esse Eucharistiæ capacem, nec ex præcepto obligatum ad eius susceptionem: ergo hic Sarracenus, qui Cathecumenus adhuc erat, ad eam non tenebitur: nullus enim tenetur ad recipiendum sacramentum, cuius est incapax. Sic pueri ad Eucharistiam suscipiendam, etiam in articulo mortis non tenentur, vsque dum ad annos discretionis perueniant, seu attingant eam ætatem, in qua iuxta Ecclesiæ consuetudinem licitum est cōmunicare, vt docet Granadus *sup.n.21.* & vt sapienter Lugo *sup.* dixit: *Sacramenta hac relicta sunt, vt ab Ecclesiæ Pastoribus tanquam salubria pascua ouibus ministrentur: debet ergo prius homo fieri ouis intra Christi gregem visibilem, vt Ecclesia Pastores possint eū sacramentaliter pascere.* Et infra: *Cum Eucharistia ex sua institutione significet nutritionem, supponit iam genitum illum per baptismum.*

Ad instantiam respondeo: Verum esse teneri Adultum recipere baptismum statim, ac commode possit, vt ex communi Doctorum acerui Singul.13. at iuxta ipsos, vt cum nostro Hurtado *diffic.16.de bapt.* notaui, differri aliquandiu posse dixi, si occurrat aliqua rationabilis causa; maior v.g. Cathecumeni instructio, aut perfectior ad illam dispositio, aliquodve bonum spirituale. In præsenti autem præter maturiorem instructionem, maximum bonum spirituale in huius baptismi collatione differenda vsque ad pedem patibuli consistit, vt vidimus.

12 Enim verò cum tam baptismus, quàm Eucharistia ordinentur à Christo Domino primariò, & per se ad vitam æternā consequendam, tunc administranda, tam ex obligatione, quàm ex deuotione erunt: cum magis eius administratio ad securiorem vitæ æternæ consecutionem prudentis arbitrio suscipienda expedire videatur, vt in hoc casu videtur securior reddi, si regulariter iuxta patibulum (immediatissimè in quantum fieri queat) ad mortis supplicium baptismus capitaliter plectendo administretur: & ob vtilitatem maximam illius cedet iuri suo (si ita loqui fas est) Eucharistia, vt in simili locuti sunt aliqui sapientes.

13 Animaduertendum tamen est, 1. Quod si baptismo ad patibuli pedem suscepto, supplicium differatur per duas saltem horas, ob aliquam causam; plectendus tenebitur diuino, & Ecclesiastico præcepto Eucharistiam sumere, etiam si sit vespere, & ipse non sit ieiunus, iuxta dicenda tract.IV.2. Quod siue in carcere siue ad supplicij patibulum conferatur: cum Patrino, solemnitate, & ritibus, ac si in Ecclesia celebraretur, administrandus est.

SINGVLARE XXIV.

An lethaliter peccaret, qui puerum rationis impotem ad susceptoris munus in baptismo obeundum offerret, ac Parochus, qui eum admitteret? Vbi de Nominibus in baptismo imponendis.

1 Negatiuè respondendum, probari videtur. 1. ex sententia S. Thomæ *4.dist.42. q.2.art.1. ad 5.* Manuelis *1.tom.c.226. nu.1.* Vegæ *1. tom. capit. 33. cas. 39.* Nauarri *lib.4. cons. tit. de cogn. spirit.* Enriquez *lib.12.de matrim.c.11.num.2.* & aliorum certam ætatem in Patrino non exigentium, 2. Quia hoc munus pueris in iure non interdicitur,

dicitur.3. Quia nullum actum exercent in eo, ad quem vsus rationis necessarius sit: ergo qui ad illud pueros rationis impotes offerent,& admitterent,non peccarent, cum capacem,vel saltim non incapacem offerant,& admittant.

2 Sed affirmatiuè respondeo. 1.Quia non potest licitè eligi ad aliquod munus, cum, qui illius obligationes nec implere, nec cognoscere valet; sed pueri rationis vsu carentes Patrini munus nec adimplere, nec cognoscere valent: ergo,&c. Maior est certa. Minor probatur; quia Patrini munus est, pro baptizato *fidem profiteri, & diabolo,ac mundo abrenuntiare*, vt statuitur *in c.Paruuli, de consecr.d.* 3. Vnde ex Concil.Ilerdensi refertur *in c. vos ante.d.4.eod.tit.Quicumque viri,quacumque mulieres de sacro fonte filios spiritualiter susceperunt,cognoscant se pro ipsis fideiussores apud Deū extitisse*,& in Parisiensi II.c.54.decernitur:*Huiusmodi Patrinos debere,& vim tanti sacramenti,& quid pro baptizatis sponderint intelligere*. Item ex Tridentino *sess.24. de reform.c.2.* tenentur cognoscere *quam cognationem contraxerint,ne ignorantia vlla excusentur*,& vt loquitur S.Dionisius *c.vlt.de Hyer.*Patrino traditur baptizatus, *vt cuidam docto in diuinis pædagogo*. Quomodo ergo puer rationis expers has obligationes cognoscet,& adimplebit?

3 Et quod hæc sit materia grauis ad lethale inducens,satis ostendit sacratissima huius Ritus ab initio nascentis Ecclesiæ veneratio, & consuetudo: ac in tot concilijs seuerissimè promulgata constitutio. Et sanè qui puerum ad hoc munus offerret rem adeò graue illusoriam,ridiculam,ac puerilem,contempti bilemque faceret, ludibrio exponeret, nihilque habendam cognationem spiritualem in eo à Patrino iuxta Tridentinum cognoscendam, ac contrahendam indicaret: siquidem puerum offert,qui incapax est eam cognoscēdi:ac proinde:& contrahendi, vt docet Sanchez *lib.7.de matr.d.61.nu.4.* Nauarrus *cons.1.* Caiet. *repet.c.ad limina* 30. *q.1.§.4.* Enriquez, Manuel, & Vega *sup.* nemo enim obligatur ad id quod omninò ignorat,quando inducenda erat obligatio, vt probant Sanchez *d.30.* Vazquez *d.246. de ord. nu.25.* Aegidius *dub.* 14.*nu.*133.Rodriguez *c.96.nu.4.* & Bonacina *q.3.de matr. p.9.nu.14.*

4 Ex his patet solutio ad opposita. Ad 1. Quod licèt certa ætas non requiratur in Patrino, non assentior Abbati *cap.debitum, nu.3. de bapt.* & Lopetio 2.*p.cap.26.* asserentibus debere excedere baptizatum octodecim annis,nec Ancharano *cap.Debit.nu.7.* affirmanti debere esse annorum 14. & Posseuino *c.6. num.55.* annorum 12.attamen rationis vsum debet legitimus Patrinus baptismi, vel confirmationis cuiuscumque ætatis sit habere, qui necessarius est ad culpam lethalem contrahendam;sicque spiritualem contrahet cognationem, iuxta Sanchez *lib.7. de mat.d.16. n.3.& 4.* Ad 2.& 3. hoc interdici in Canonico iure,Concilijs,ac Tridentino palam est; siquidem actiones in Patrino ab eis exiguntur: quibus incapax est rationis impos, eæ scilicet,quæ nu.2.assignātur, ac aliæ,quas inuunt DD.Ledesma *c.13.conc.4.* Vazquez *d.148.art.* 7.Suarius *d.23.sec.3.* Angles *de cath.conc.2.* & Granado *con.4.d.6.n.3.* addens, responsa,& ritus baptismi percipiendos esse à Patrinis. Hinc ipsis in Concilio Ilerdensi *sup.*indicitur: *Ante omnia simbolum, & orationem Dominicam vos ipsi tenete,& illis,quos suscepistis de sacro fonte, ostendite.*

5 Et licèt non solùm puerum ad hoc munus eligentes,sed omnes directè,& principaliter huic electioni cooperantes in ea grauiter peccent; Parochi præcipue illum admittentes grauiùs peccabunt; illis enim ex Tridentino, ac ex munere suo cura ineptos reijciendi, & aptos iam admissos instruendi incumbit;sicut grauiter peccarent admittendo non baptizatum, qui *ex cap. in baptismate de cons. dist.4.* vel hæreticum, infidelem,aut Iudæum, qui *ex cap. per mulierem 30. dist. 1.* ac Tridentino *ses.24.c.2.* ab hoc munere arcentur; sicut etiam arcentur publice Pænitentes, ex Concilio Paris*l.1.c.54.* sicut ex Vazquez *dist.148. art.7.c.7.nu.5.* ac Suario *d.23.sect.3. n.7.* non confirmati; & ex Rituali Pauli V. publice excommunicati, aut interdicti, criminosi, aut infames.

6 Omnia ergo, quæ ad rectam huius sacramenti administrationem spectant, Parochis incumbunt; sicut, & nomina, quæ baptizandis sunt imponenda,non obscæna esse, ridicula, inanium Deorum, vel Ethnicorum, sed sanctorum,curare debent ex Rituali Pauli V. *tit.de sacril.*& Catechismo Pii V. 1. *p. c. 2.nu.* 75.immo nec etiam Hebræorum, qui sanctitate floruerunt, v. g. Dauidis, Moysis,Iacobi,&c. ego adderem; ne ansa daretur ad suspicandum,prolem,eiusve Parentes hoc sanguine infectos:quia vt Cassaneus *in cons. Burg.* Gerardus *singul.75.* Mandosius *cons.76. num.* 1. Tuscus *singul.14. litt. N.*& alii DD. *in cap.de Deposito*, docent; *Ex nomine præsumptio,seu suspicio oritur bona, vel mala*. Vnde rectè Vazquez *de bapt.71.ait; Cum plura iam Christianorum nomina habeamus,laudabile sanè est aliquod ex illis,relicto Gentilico, aut Iudaico, assumere*. Secus de nominibus SS.Hebræorum, qui ad vtrumque Testamentum, Vetus, & Nouum spectant, vt Ioachimi, Annæ, Iosephi, Zachariæ,

chariæ, Elisabeth, & similium, qui Christi tempore floruerunt: vel sunt nomina, quæ licet antea extiterint Gentilium modò sunt Sanctorum, vt Zenonis, Adriani Maximi, Romuli, vel quamuis non sanctorum, sunt nationum, aut familiarium propria: quibus vti non est prohibendum: vt apud Hispanos Garcia, Mendo, Gomez, Eluira, Violante, Vrraca, Leonora, & similia.

SINGVLARE VLTIMVM.

An liceat, ac deceat, Religiosos omnes, tam Mendicantes, quàm non Mendicantes, Sanctimoniales etiam, infantes è sacro fonte absque licentia, & culpa vlla suscipere?

1 NEc licere, nec decere probari videtur. 1. ex *ep. Non licet d.4. de consecr.* ibi. *Non licet Abbati, vel Monacho de baptismo suscipere filios, nec commatres habere.* 2. Ex Rituali nouissimo Pauli V. *tit. de Patr.* ibi. *Ad hoc munus admitti non debent Monachi, uel Sanctimoniales, neque alij cuiusuis ordinis Regulares à seculo segregati.* Idem prohibetur in Synodo Hispalensi, ac in alijs. 3. Ex Doctoribus asserentibus peccare ob hanc prohibitionem Religiosos, qui in baptismo susceptores sunt. Sic docent Angelus, Viualdus, Sanchez, Filiucius, Moure, Bonacina, Petrus de Ledesma, Candidus, Sà, & Vega, quos citat Leander à Sacram. *to.1. tr.2. d.7. q.16.* immo Sotus, Candidus, & Ledesma apud ipsum *q.77.* exprimunt lethalem culpam committere Abbates, & Monachos, si hoc munus obeant. 4. Quia indecens, & aliena à Religioso statu est cura instruẽdi pueros Patrinis incũbẽs, & cognatio in baptismo ab his cõtracta.

2 Sed licere & decere, nisi aliunde constitutio prohibens sit in aliqua Religione, existimo, & probo: Quia si ob aliquam causam Religiosis non liceret hoc munus, esset propter relatas prohibitiones, sed hæ non obstant, ergo, &c. Maior est certa, cum nullam malitiam, nec indecentiam intrinsecam afferat hic actus, vt probabimus nu.6. minor probatur, quia, prohibitio in *cap. Non licet*, sicut & aliæ iuri insertæ eam auctoritatem, aut vim præceptiuam solùm habent in decreto Canonico, quam extra illud, vt de omnibus sapienter probat Ioannes Antonius, Ecclesiæ Mediolanensis Præpositus *proœm. decret. f.1. pag.1.* Cum igitur hæc habeatur ex Concilio Altisiodorẽsi, celebrato anno 614. quod est Prouinciale, nec à Papa approbatum non potest omnes obligare. Et licet Generalis concilij esset, culpam grauem non induceret ex verbo *Non licet*, cum sæpius cum illo fine ea prohibitiones similes inueniamus. Sic in eodem concilio *can.15. Non licet mortuum super mortuum mittere*, & *can.18. Nõ licet Presbytero, Diacono, vel Subdiacono in Ecclesia, dum missæ dicuntur stare.* Nec ex materiæ grauitate, vt num.6. & 7. videbimus, hæc prohibitio obligat.

3 Præter quam quod licèt ex vtroque capite grauiter hæc prohibitio olim obligaret: modò autem non ita: Quia cum causa illius esset, vt verbis Emmanuelis Roderici *tom.1. q.13. art.1.* vtar, *quam tangit quædam glossa d.c. Monachi, verb. osculentur, scilicet ne osculentur feminas, in quibus tangitur, vt inquit Glossa, consuetudo aliquorum locorum, in quibus compatres osculabantur commatres. Propter quam consuetudinem decreuerunt Concilium, & Pontifices, ne Monachi compatres fierent.* Et addit, propter hanc rationem prohiberi in regula S. Francisci *ca.11. Ne fratres fiant compatres virorum, vel mulierum; ne hac occasione inter fratres, vel de fratribus scandalum oriatur.* Idem docet Miranda *to.1. manual q.3. art.1.* & satis innuitur in *c. Monachi de cons. dist.4.* ibi, *Monachi sibi Compatres, Commatres ve non faciant; nec osculentur feminas:* vbi pro *Nec*, legendum existimo, *Ne*, causam prohibitionis assignans: *Ne*, scilicet, *osculentur feminas.*

4 Cum ergo iam hæc consuetudo cessauerit, ob quam hæc lex prohibitiua emerserit; lex etiam cessabit: nam *legis ratione cessante cessat quoque eius dispositio*, vt ex *l. in omni ff. de adopt. l. quod dictum, ff. de pactis. l. final. ff. ad falcidia. l. si maritus §. scripsi. ff. ad leg. Iuliam de adulte. cap. cum cessante, de appel. cap. & si Christus de iureiur.* ac alijs probant Euerardus *topic. loco 85.* Tiraquel. *tractat. p.1. num.11.* Surdus *cons.475. num.24.* Pichardus *ad princ. inst. de lege falci. num.28.* Bertazol *repet. l. si quis maior C. de transact.* & plures alij. Præter quam quod sub hac prohibitione solùm comprehendi Monachos, qui solitariam vitam agũt, docent contra alios Aegydius *de bap. q.72. art.8.* ac Hurtado *d.2. dif.9.* & meritò, cum iuxta Isidorum *lib.7. Æthym. cap.13.* & Tuschum *v. Monach. conc.16.* Monachus, *Solitarium, Singularem, ac Tristem* significet. Et cum sit hæc lex in materia odiosa, restringenda est, & iudicandum sub ea non comprehendi eos, qui non exprimuntur manifestè iuxta legem: *Cum quidam ff. de lib. & posth. & cap. renouantes 22. dist. cap. odia 15. de regul. iuris l.6.* & forsan ob hanc causam in Rituali solùm arcentur ab hoc munere *Religiosi à sæculo segregati.*

5 Propter quam quod nec Ritualis Pauli V. aut Dioecesanarum Synodum prohibitiones obligare possunt, saltim grauiter; grauis enim obligatio in his, sicut in Rubricis Missalis, vt cum DD. notat Ioannes Baptista Scortia *de Missa lib.2.cap.17. tit.1.* significatur, vel per praecepti impositionem in virtute S.obedientiae, aut excommunicationis, aut grauissimis verbis illud significantibus; v.g. *grauissimè interdicimus*; aut *grauiter peccat*; vel cum materia decreti, aut Rubricae spectat ad integritatem sacramenti, seu sacrificij, aut ad reuerentiam magnam illius; quae non inueniuntur in praesenti. Hinc Granadus *disp.1. de bapt.num.3.* illud *c.placuit 16.q.1.* explanans: *Ne Monachus praesumat filium de baptismo suscipere, neque baptizare, neque infirmum visitare, nec mortuum sepelire*, ait; *Ego crediderim id non praecipi sub mortali in iure, & fieri posse, saltem sub veniali.*

6 Porrò munus hoc nullam afferre Religioso statui indecentiam patet: quia cum Patrinus, vt loquitur S.Thomas *q.67.art.7 fungatur vice nutritij, & pædagogi, informãdo, & instruendo eum quasi nouitium in fide de his, quæ pertinent ad fidem, & vitam Christianam*; quae magis propria, ac decens cura Religiosis, nõ solum Mendicantibus: quibus proximorum salus, & iuuentutis educatio incumbit, vt praeclaro Praedicatorum, & Societatis Iesu Ordini, sed & Monachalibus; vt ex constitutionibus S. Benedicti, & Basilij olim incubuisse constat? Et licèt concederemus hanc susceptorum curam, pueros instruendi, ab omni Religioso statu, ac praecipuè Monachali alienam: ne illa distraherentur Monachi, vt indicant Doctorum aliqui, cum haec ad parentes filiorum, qui subleuantur, spectet, vt spectare asserunt Suarius *disp.25. sect.3.* Aegidius *art.8. num.6.* Vazquez *d.148.cap.7.art.8.* Nugnus, Corona, & Grafis, quos citat, & sequitur Bonacina *d.2.p.5.num.18.* Angles *de conf. art.vlt. contr.3.* Enriquez *lib.2. cap.14.* Sà *num.15.* & alij cum S.Thoma; liberi omninò Monachi ab hac occupatione, & obligatione erunt.

7 Et licèt verùm sit Religiosos, siue licitè siue illicitè susceptores sint, spiritualem cognationem cum baptizato, & illius parentibus contrahere, vt docent Sanchez *lib.7. de matr. d.60.* Rebellus *lib.3.2.p.q.7.* Zanardus *c.6.de bapt.* Angelus *num.8.* Sylnester, & Tabiena *nu.5.* Gallegus *de cog.cap.6.* Viualdus *1.p.num.69.* ac est communis sententia: Quae illis indecentia prouenit; cum contrahatur etiam in confirmatione, & tunc nulla cognoscatur indecentia? Aliter nec liceret, nec deceret Religiosos vnquam, saltim extra necessitatem baptizare: at licere & decere probant Manuel Rodriguez *tom.1.q.13. art.1. ex cap. doctos 16.q.1.* & Portel. *ver.Bapt.num.5.* Atque Eugenius IV. *c.Placuit.16.q.1.* & Clementina *1. de priuil.* solum prohibent: ne id fiat sine Ordinarij licentia, vt explicant Rodriguez, Glossa *c.peruenit, q.2.* & Paulus II. Fratribus de Mexico, & Prouinciae S.Vincentij de Chiapa anno 1501. Leo X. anno 1521. Fratribus Minotibus Paulus III. Fratribus Praedicatoribus Prouinciae de Mexico anno 1543. concesserunt posse baptizare solemniter in his Indiarum partibus & eorum Conuentibus, vt testatur Manuel *sup.* nemoque dubitabit Regulares posse habere beneficia curata, parochorum officio fungi, vt re ipsa funguntur in pluribus orbis locis. Ergo signum est, cognationem, quae ex baptismo contrahitur, nõ indecentẽ, nec incongruam esse Religioso statui, etiã si à susceptore Religioso cõtrahatur.

8 Igitur, cum ex dictis vel nullam, vel leuissimam culpam committant Religiosi, etiam ex ordine Monachali, de sacro fonte infantem suscipientes, etiam sine causa, si haec adsit, à veniali etiam culpa liberantur, sicut qui ex causa officij Diuini tempus, & horas anteponeret, vel posponeret, vel orationes ante sacrificium, vel post illud iuxta Missalis Rubricas dicendas ommitteret, nullum committeret peccatum, licet sine illa veniale foret. Causa autem sufficiens esset peritio, aut deuotio Parentum baptizandi ob virtutem, ac egregiam Religiosi famam, patriae vsum, sum ptuum excusatio, aliumve non ita commodè, inuenire Patrinum prole dignum, aut ad id munus nolle alium infantis baptizandi Parentes adstringere, vel quid simile rationi consonum, quamuis graue non videatur. Facultas Ordinarij, licet necessaria non sit, nec Praelati Regularis, nisi in Religione prohibitio vigeat; exposci tamen consulam, ne Parocho aliquod nocumentum emergat, cui in Rituali, ac saepe ex suae diecesis Synodo indicitur, ne Religiosos ad hoc munus admittat; hancque liberaliter absque vllo scrupulo etiã leuissima ex causa, Ordinarij, ac Praelati concedere possunt.

FINIS TRACTATVS I.

AD CONFIRMATIONEM, SECVNDVM ECCLESIÆ SACRAMENTVM, SINGVLARIVM,

TRACTATVS SECVNDVS.

V. Confirmandus doctrinam Christianam scire, aut saltem Sacramentum ab ipso suscipiendum percipere teneatur?

1 Affirmatiua pars statui videtur in Pontificali Romano iussu Clementis VIII. edito, vbi: *Nullus Christianæ fidei documentis non edoctus ingerat se ad percipiendum hoc Sacramentum Confirmationis, vel ad tenendum Confirmandum.* Expressiùs stabilitur in decretis Mediol. Prouinciæ *l.3.de vnc. tit.27. c.31.* Confirmatur ex Doctoribus asserentibus, pueris ante vsum rationis, seu ante septenniũ non posse, vel saltèm non expedire, administrari hoc sacramentum, nisi aliqua causa ad administrandum antea detur. Sic Sotus, Toletus, Sà, Suarez, Reginaldus, Enriquez, Grafis, Pitigianus, Chamerota, & Ledesma, quos citat & sequitur Bonac. *d.3.q.vn.p.4.n.4.* quibus adde Filiucium *tr.3.c.2.nu.36.* Syluium *3.p.q.72.ar.8.* Archangelum *d.7.p.73.* Ochogauia *q.8.n.4.* Granadum *d.2.tr.2.nu.4.* Hurtadũ *dis.10.* Layman *l.5.tr.3.c.5.n.2.* Zambranum *c.2.dub.5.n.2.* ac Catechismum Pij V. *p.2.c.3.n.17.* dicentem. *Nam adhoc pugnæ genus pueros, qui adhuc rationis vsu carent, nemo apto iudicarit.* Et vt docet Clemens Papa *l.3.const.cap.1. Chrisma confirmatio confessionis, seu professionis est.* Ergo scire debent fidem, quam in hoc sacramẽto confessuri, & professuri sunt: ac ideo rationis vsus in Confirmandis requiritur, *vt intelligere possint,* verbis vtor Suarij *d.33.sec.2. quid erga illos agatur.*

2 Nihilominus sit conclusio: Nullus Confirmandus tenetur, nec sub veniali scire Doctrinam Christianam ex eo precisè quod Confirmationem sit suscepturus. Probo. 1. quia neque ex illius institutione; neque ex consuetudine, aut præcepto aliquo, neque ex Doctorum auctoritate hoc requiritur; ergo, &c. Nõ ex institutione; quia in actionibus, in quibus Doctores aiunt, hoc sacramẽtum institutum esse, & consistere, nulla requiritur illius aut mysteriorum fidei in suscipiente cognitio, vt videre licet apud Suarium *d.32.sect.2.* Hurtadum *dis.3.* Granadum *d.1.tr.1.* Et confirmatur, cum ex Pij V. Catechismo *c.3.nu.17. p.2.* ac ex communi DD. cum S.Thoma *3.p.q.72. art.8.ad 2.* baptizatum esse sufficiat ad Confirmationem recipiendam. Non ex consuetudine: cum infantibus ante vsum rationis, & sæpissimè statim post baptismum dabatur olim sacramentum Confirmationis. Sic constat ex Ordine Romano *de Benedict.* Rabanò *l.1.c.30.* Alcuino *de Sabat.* S.S. Thoma, Dionysio, Augustino, Cyrillo, & alijs, apud Suarium *d.35.sec.1.* Modò autem infantes ante vsum rationis confirmari, palam est. Nec præceptũ extitisse, aut extare asserunt plures DD. cum S.Thoma *4.d.7.q.3.* dicentes expedire, vt ante vsum rationis pueri confirmentur, vt pote incapaces fictionis, & peccati. Sic Monte §.7. Vinaldus *nu.39.* Ledesma *dub.25.* Grafis *c.5* & alij.

3 Ad authoritatẽ Pontificalis R.1. non obligare sub peccato, & pluries nec sub veniali omnes illius regulas, nec in vsu aliquas esse v.g. ibi dicitur *Confirmãdos debere esse ieiunos,* & tamen pluribus in Diœcesibus post prandium Confirmationes fiunt. R.2. Ibi solùm loqui de Adultis Confirmandis, vt rectè ex verbo *ingerere* notauit Granado *tr.4.d.2.nu.3. Quia,* inquit, *in verbis adductis solùm dicitur, neminem se debere ingerere, nisi sciat rudimenta fidei: infantes autem non se ingerunt, sed ab alijs deferuntur; quare ibi sermo est de ijs, qui post vsum rationis Confirmantur.* Sanè in Adulto recepturo Confirmationem cognitio illius, intentio recipiendi, fides (ac per consequens seu per accidens respectu Sacramenti, notitia mysteriorũ fidei) & status gratiæ, siue per confessionem, siue per contritionem, si conscius sit culpæ lethalis, necessariò requiritur, vt Doctores fatentur, & tradit Pius V. *Catec. su.n.18. Qui adulta,* inquit, *iam ætate Confirmandi sunt, siquidem huius sacramenti gratiam, & dona consequi cupiunt, eos non solum fidem, & pietatem afferre, sed grauiora etiam peccata, quæ admiserunt, ex animo dolere oporteat.* Si vero contingat, quod Adultus Doctrinam Christianam omninò ignoret, non ideo Confirmationis receptionem differat, sed conteratur, vel confiteatur de peccato illius culpabilis

ignorantiæ, sicut de aliis, commissis, & instruatur de sacramento, quod receptus est, & tunc Confirmari valide, ac licitè poterit.

SINGVLARE II.

V. Capitaliter plectendis Confirmationem administrari oporteat? Vbi an etiam alijs moribundis?

1 Supposita communi ferè sententia asserenti, sub graui culpa non teneri Fideles ad suscipiendum hoc sacramentum, nisi graue peccandi periculum, aut contemptus ex eius omissione emergeret; hancque sine causa communiter ad leuem culpam inducere ex prodigalitate spirituali, vt docent Aegidius *q.72. art.*8. Tannerus *q.4. d.*2. Ochogauia *q.*12. *n.* 4. Granadus *tr.*4. *d.*1. *n.6.* ac alij: affirmatiue respondendum satis ostendunt Doctores illi, qui omnibus cuiuscumque ætatis moribundis Confirmationem administrandam censent, & vt rem valde utilem consulunt. Sic cum S. Thom. 3. *p. q.*72. *ar.*8. *ad* 4. S. Bonauent. *ibi. art.*3. *q.* 1. omnes antiqui, & ex Neothericis, Filiucius *c.*2. *n.*29. Layman *l.*5. *tr.* 3. *c.*5. *n.*3. Hurtado *dis.* 10. Grandus *tr.*2. *d.*20. *n.* 10. Zambranus *dub.* 5. *c.*2. *n.*4. Suarius *d.*35. *sect.*2. ac innumeri alij.

2 De capitaliter damnatis expressè locutus est Ioannes Sanchez *select. d.*4. *n.*4. dicens: *Si Episcopus charitate adeò ferueat, quod vocet nouum Fidelem puniendũ ad Ecclesiã, & ibi Cõfirmationis sacramentũ illi ministret, opus maximæ charitatis exercuturum sine dubio nemo dubitabit.* Sic fecisse Episcopum quendam testatur Viualdus *Candel. nu.* 41. *de Extr. vnct. Illustris admodum*, inquit, *Reuerendissimusq; Episcopus quidam (me præsente) duobus suspendendis cõfessis, & communicatis sacramẽtum Confirmationis vigilia Apostolorum Philippi, & Iacobi anno* 1589. *contulit.* Sic etiam in Regio huius Hispalensis vrbis carcere Centuriensis Episcopus D.D. Ludouicus Camargo (me vocante, & præsente) duobus alijs suspendendis pridie ante supplicium anno 1641. & 1642. Confirmationem ministrauit.

3 Nec minus indigent capite plectendi; quam alij moribundi, & sani huius Sacramenti effectibus gratiæ nempe, ac gloriæ augmento, & robore ad tẽtationes superandas; *Chrismatis* enim *Sacramento*, vt loquitur Pius V. *catech.* 2. *p. cap.*3. *num.*19. Fideles *aduersus omnes Carnis, Mundi, & Diaboli impetus robustiores fiunt, & eorum animus in fide omnino confirmatur.* Hoc robore, & si omnes moribundi maximè egent, eò magis plectendi, quò in morte magis mentis, & sensuum compotes, ignominiamque, ac horrorem supplicij nimis sentiunt. Præterea, quia, vt ex Tridentino *ses.*7. *de Sacr. can.*6. colligunt DD. cum S. Thoma *sup. sol.*2. primam gratiam aliquando hoc Sacramentum conferet, iustificando eum, qui bona fide putabat esse contritum, & solùm esset attritus. Hinc forsan Hugo Victorinus apud Viguerium *vers.* 1. ait. *Periculosum est aliquem ab hac vita absque Confirmatione migrare.* Recolantur alij moribundis vtilissimi Confirmationis effectus apud Tertullianum *de Res. c.*8. Basilium *ad Amph. cap.*2. nostrum Edmundum Augerium *lec.*6. *de Conf. cap.*4. nec non apud Dyonisium, Cyrilum, Iustinum, Damascenum, quos citat Bellarminus *à cap.*3. *ad* 6. Audiantur interim breuissimè collecti à Cypriano *ser. de vnct. Chrism. Huius*, inquit, *vnctionis beneficio, & sapientia nobis, & intellectus diuinitus datur; consilium, & fortitudo cælitus illabitur, & pietas, & timor inspirationibus supernis infunditur: hoc oleo vncti cum spiritualibus nequitijs colluctamur.* Cur igitur capite plectendi in ea adeo graui, ac difficili colluctatione, dessolatione, ac ignominia his effectibus priuandi erunt?

4 Nec obstat, 1. quod hi iam non sint pro fide pugnaturi, cum hoc sit per accidens, pugnamque aggrediantur in eo supplicio perferendo satis arduam aduersus omnes animi aduersarios, & vt verbis vtar Clementis Papæ *ep. ad Iulium. Nisi Confirmatus perfectus esse Christianus nequaquam poterit, nec sedem habere inter perfectos.* Vnde Viguerius *vers.*2. ait: *Morituris hoc Sacramentum dandum est, vt in resurrectione perfecti appareant secundum illud Eph.*4. *Donec occurramus in virum perfectum.* Nec obstat 2. sententia Nugni *q.*7. *ar.*2. Sa *nu.*1. ac Granadi *d.*2. *num.*3. asserentium, debere sub graui culpa Episcopum Confirmationes administrare in Ecclesia, cum longè probabilius sit fieri posse in quocumque loco decenti, vt docent Ragutius, Paludanus, Enriquez, Hurtado, Filiucius, ac alii, quos citat; & sequitur doctissimus Leander à Sanctis. *Sacr. tra.*3. *q.*13. (immo iuxta Filicium & Hurtadũ in loco etiam interdicto.) Hinc plures Episcopi docti, & timorati hoc Sacramentum in Palatiis suis conferunt. Et ad rem nostram Innocentius Papa *ep. ad Decent.* ait: *Si Episcopus aut potest, aut dignum ducit aliquem* (scilicet ægrotum, vel moribundum) *à se visitandum, & benedicere, & tangere Chrismate potest.* Et Ioannes Sanchez *sup. Si Episcopus adire carcerem vellet, & ibi Confirmationem ministrare, exemplum humilitatis, & curæ ingentis erga suas oues ostenderet.*

Nota

Nota tandem, quod si suspendendus, vel ilibet moribundus Confirmationem petat proprio Episcopo, illum sub mortali teneri eam administrandam, sicut grauiter teri opportunis temporibus, & si ex negligen omitteret, peccare mortaliter docent An lus, Viualdus, Filiucius, Ochograuia, Suas, Reginaldus, & Layman, quos citat & seitur Leander *sup. 3. q. 7.* quibus adde Sylstrum *n. 3.* Bonacinam *d. 3. q. vn. p. 1. nu. 2.* & ranadum *d. 2. tr. 4.* Quia si eam negaret mao fructu spirituali hunc Reum priuaret in ortis articulo, cum ita exiguum ad merita igenda tempus ei restabat. Hinc rectè San. arolus Borromæus *c. 27. decr. Mediol.* decert; *Si quis cum periculose ægrotat, se Chrismatis acramento confirmatum non esse meminerit: ac ropterea id sibi ministrari petat; tunc Episcos, si eo loci est, vbi ille ægrotat, vt sine hoc Saento decedat, cum charitate paterna inuisat, & onfirmet.* Sint igitur Episcopi nimis alacres, frequentes in Confirmatione administran a: S. Anselmum imitentur Cantuariensem rchiepiscopum, qui sæpissimè ad illam suscipiendam conuocabat; nec non Aloysium piscopum Iaponiæ, qui Nangasachi 8000. hristianos Confirmauit, ac innumeros in usitania, India, & China, vt refert Daurouus *tom. 3. catech.*

SINGVLARE III.

m Chrisma deficeret, Episcopus quidam Confirmandos iungebat oleo infirmoum: dubitatum est: an sacramentum teneret: vel illud iterare necessum sit?

Affirmatiuam partem asserentem tenere, forsan tuerentur Doctores omnes docentes, balsamum non esse ad Confirmationis materiã necessarium necessitate Sacramenti; sed solùm præcepti grauiter obligantis ex *c. vno, & c. Nouissime de consf. d. st. 5.* Sic Valētia, Nauarrus, Angles, Victoria, Viualdus, Chamerora, Sotus, & Couarrubias apud Sà *Confir. n. 7.* & Bonac. *q. vn. p. 3. nu. 2.* Sic etiam Iulius Caluus *Syno. cap. 3.* Zanardus *cap. 2.* Moure *§. 2. num. 3.* Philiarcus *de Sacra. tom. 1. p. 2. lib. 1. cap. 1. q. 2.* Reyna *de Confirm. num. 3.* Carillo *itiner. sec. 3. num. 6.* & plures alij. Probatur. 1. ex *cap. 1. de Sacram. non iter.* Vbi Innocentius III. interrogatus de eo, qui oleo tantùm fuerat Confirmatus, respondet *Nihil esse iterandum, sed cautè supplendum, quod incaute fuerat prætermissum.* 2. Quia vt docent Tannerus *de Extr. vnct. d. 1. q. 2.* Granad. *d. 1. nu. 3.* ac alij, si infirmus Chrismate Confirmandorum vngeretur, teneret Sacramentum: ergo è contra.

2 Sed in validè administrasse Confirmationem Episcopum illum sine dubio existimo quia defecit materia remota requisita ad Sacramenti valorem; nam hæc est Chrisma, quod conficitur ex oleo oliuarum admixto balsamo (cuiuscunque loci hoc sit) benedicto ab Episcopo consecrato. Sic ex SS. Dyonisio, Clemente, Fabiano, Gregorio Turonensi, & Magno, Bracharensi, & Florentino Concilio probat Sebastianus Episcopus Oxomensis *q. 72. ar. 3.* Sic sentiunt S. Antoninus, Sayrus, Suarez, Nugnu, Coninch, Enriquez, Pet. Ledesma, Pitigianus, Toletus, Grafis, Tabiena, & Syluester, quos affert Bonacina *sup. num. 1.* quibus addere possem innumeros alios, quos legi. Sic S. Thomas *q. 72. ar.* Sic Pius V. Catech. *cap. 3. n. 7.* Fundantur omnes, & meritò in Florentino *instit. Arm.* vbi: *Secundum Sacramentum est Cōfirmatio; huius materia est Chrisma confectum ex oleo, quod nitorem significat conscientiæ, & ex balsamo quod odorē significat bonæ famæ, per Episcopum benedicto.* Et Extremæ unctionis *materia,* ait, *est oleum oliuæ per Episcopum benedictū:* ergo cū his Episcopus nō applicuisset materiam sufficientem, Sacramentum non tenuit.

3 Nec obstat. 1. Nam in decreto Innocentij non negatur Sacramentum de nouo conferendum: quia non dicitur iterari quod prius factum fuit irritum; sed dicitur de nouo conferri. Ita explicant Paludanus, Durandus Adrianus, Turrecremata, & Recentiores apud Enriquez *lib. 3. cap. 4. nu. 1. lit. L.* qui ibi addit *Quia prior unctio fuerat publicè facta, vetat iterari publicè propter scandalū; sed tamē supplendum est cautè idest, in occulto est denuò consecranda unctio cum mixtione balsami.* Ita etiā explicant Episc. Oxomens. *sup.* Layman *cap. 2. num. 1.* Villalobos *dif. 3. nu. 2.* Alias explicationes inuenies apud Hurtandum *dif. 4.* Valentiam *d. 5. q. 1. p. 2.* & Bellarminum, *lib. 2. cap. 8. & 9.* idem sentientes.

4 Nec obstat. 2. Quia licet verum sit, quod validè ungeretur infirmus Chrismate Confirmandorum; cum in illo ita oleum, & balsamum permixta sunt, vt ibi vera natura olei, & in quantitate sufficiens ad ungendum reperiatur: non verò validè Confirmandus vngeretur oleo infirmorum. Discrimem est manifestum, nam in oleo infirmorum cum desit balsamum, non adest integra materia pro confirmandorum oleo essentialiter requisita; adest vero in hoc pro infirmorum oleo; cum hæc tantum sit oleum oliuarū; & quod simul habeat balsamum, quod pro infirmorum oleo inutile est non obstat;

cum

cum adhuc maneat essentia olei: nam *vtile per inutile non vitiatur*, vt constat ex *l.1. §. Item quaeritur, ff. de aqua quotid. & aest. l. qui testam. ff. de excusat. tutorum cap. vtile. & cap. non debet de reg. iur. in 6*, ac probant Thomas de Thomasetis *reg. 309.* Thuscus *tom. 8. lit. V. conc. 373.* Nec obstat, quod sit diuersa benedictio vtriusque olei; cum ad essentiam solùm requiratur Episcopi benedictio; quòd sit haec, vel illa ab Ecclesia institutum est, & ita sacramentum annullare non valet.

5 Sed animaduertas, quod si sub materia dubia, oleo scilicet dubie cum balsamo permixto, administrata fuit Confirmatio, sub conditione iteranda est, adhibita materia omninò indubitata, vt notat Cruz *direct. p. 11. de Confir. q. 72. dub. 2. concl. 1.* Sicut etiam iteranda est quandocumque valor illius est sub opinione; vt cum tempore pestis, vel alia ex causa Episcopus non manu, sed medio instrumento v.g. argentea virga, aut alio frontem Confirmandi iniunxit, ex qua vnctione Sacramentum non tenere affirmant Suarius, Ochogauia, Pesantius, Granadus, Diana, Layman, Reginaldus, Lublinus, Bonacina, Nugnus, & Aegydius apud Leandrum à SS. Sacram. *tr. 3. q. 2.* licet longè probabilius mihi sit cum ipso Leandro, cum Hurtado *dis. 6.* ac Heredia *dis. 5. p. 5. du. vni. num. 5.* tunc tenere, & cum causa graui licere; quia & saluatur essentia sacramenti, & cum medio instrumento Baptismus, & Extrema vnctio conferuntur, manu Ministri conferri dicuntur. Vnde rectè Pacianus Barcilonencis Episcopus, & celebris Historiographi Flauij Dextri Pater *de bap.* ait: *Lauacro peccata purgantur, Chrismate S. Spiritus superfunditur: vtraque verò ista manu, et ore Antistitis impetramus.*

SINGVLARE IV.

V. Liceat Matrimonium inire, Professionem in Religione emittere, aut Eucharistiam, aliavè Sacramenta suscipere, vel ministrare ante Confirmationis susceptionem?

1 CIrca haec rectè Suarius *d. 38. sect. 1.* ait; *Haec obligatio*, quod scilicet antecedat Cõfirmatio) *non habet locum respectu quinque Sacramentorum; nam baptismus necessariò antecedere debet; & licèt respectu Eucharistiae regulariter sit melius, vt Confirmatio antecedat: tamen hic ordo non est in praecepto, vt ex vsu Ecclesiae supra tacto constat: & quia nullibi extitit tale praeceptum, & idem à fortiori dicendum est de matrimonio, ac Extrema vnctione. De confessione verò non solùm non est praeceptum, verum potius consultius est, vt confessio praecedat, si homo habeat materiam eius.* Hec ille. Cõsonat Granadus *tra. 4. d. 2. de conf.* & Zambranus qui *cap. 2. d. 3. nu. 2.* ait: *Nulla erit culpa, si Eucharistia, vel alia Sacramenta praeter baptismum, & Ordinem ministrentur ante Confirmationem.* Nec non quo ad Eucharistiam idem docent Diana *4. p. tra. 4. res. 50. misc.* Leander *tr. 3. d. 5. q. 14.* & Praepositus *3. p. q. 72. ar. 8. num. 38.*

2 Idem sine dubio dicendum est in professionis emissione: cum haec, triaque vota in ea nuncupanda, aut eorum obseruatio ab huius sacramenti susceptione; ac effectibus non pendeant. At si in Religione aliqua graue praeceptum extaret de non emittenda professione ante Confirmationem, ad eam antea suscipiendam teneretur professurus. Nec deesset, qui probabiliter opinaretur grauiter ad id non teneri ratione professionis; cum non videatur praeceptum versari in materia graui, cum Ledesma *de conf. cap. 8. conc. 2.* Granadus *d. 1, num. 4.* Ludouicus de S. Iuan *q. 1. ar. 6. conc. 3.* Torreblanca *l. 2. cap. 6.* citans Sotum, Nauarrum, Enriquez, Aegydium & Bonacinam, nullum esse peccatum Confirmationem ex negligentia ommittere, affectant; licèt immeritò, cum sine dubio sit veniale; minimè vero mortale, vt sine fundamento solido aliqui antiqui Doctores docuerunt.

3 Circa receptionem Confirmationis ante Ordines diuersa ratio videtur militare, cum Tridentinum *ses. 23. cap. 4.* statuat *Prima Tonsura non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non susceperint.* Aliqui Doctores apud Leandrum *tr. 3. q. 8.*, asserunt lethaliter peccare, qui non confirmati Ordines suscipiunt: immo Maior *de irreg. l. 4. cap. nu. 1.* & Tabiena *vers. confirm. §. 2.* affirmant, perinde hos esse regulares, ac si per saltum promoti essent. At communiter non esse lethalem culpam, sed venialem tantùm docent Nauarrus, Viualdus, Victoria, Reginaldus, & Suarius, quos citat, & sequitur Barbosa *in Trid. hic.* Quibus addere possem alios plures, quos nuper vidi: immo Granadus nu. 9. ex Aegidio nec venialem adesse judicat; dicens: *Aegydius Coninch, si attente legatur, putat nec esse peccatum veniale, quod certe mihi sufficiẽter probabile videtur, quia nullum extat praeceptum non solum graue, sed leue.* Consonat Hurtado *dis. 11.* *In his*, inquit, *verbis Tridentini nullum continetur praeceptũ suscipiendi Confirmationem ante primam Tonsuram: immo neque imponitur ipsi Episcopo non tradendi*

m non Confirmato, sed in illis tantum contine- directio, & admonitio.

De administrante Sacramenta sic Manuel Rodriguez *to.1. sum. cap.69.* ait: *Añade So, que solamente peca venialmente aquel, que antes, que se confirma recibe, o administra à sa- biendas otros sacramentos; porque el Caracter baptismal es necesario para recebir, y admini- strar los de mas sacramentos, y no el Caracter de Confirmacion.* Sed probabiliter hos etiam à veniali excusarem, tum, quia connexio ne- cessaria non datur inter Confirmationem, & administrationem hanc; tum quia aliter tot venialia committerentur à Sacerdote, quot Missas celebraret, & insuper quoties Eucha- ristiam ministraret; tot à Confessore quot confessiones audiret, tot à Parocho, quot baptismata, & alia sacramenta conferret. Quod non leue absurdum videtur. Secus de Episcopo, qui non Confirmatus Confirma- ret: nam propter connexionem administran- tis & Sacramenti administrati hunc veniali- ter peccare docent Sotus 4.*d.*7.*ar.*8. *concl.*5. Victoria *num.*48. Suarius *sup.* Bonacina *d.*3. *q.vn.p.*4.*nu.*10. Zambranus *cap.*2. *dub.... nu.*4. Nauarrus *cap.*22. *num.*9. Granadus *tr.*2. *d.*1. *nu.*11. & alij communiter: immeritò Tãnerus *q.*4.*dub.*2. grauiter hunc delinquere asseruit.

SINGVLARE V.

V. **Ex priuilegio aliquo valeant Regula- res Confirmationis Sacramentum modo ministrare: vbi an etiam Ordines mi- nores valeant conferre?**

1 BVlla extat Adriani VI. 10. Maij 1522. quæ incipit: *Cha- rissime in Christo Fili,* & affer- tur ab Emmanueli in Bulla- rio, prima huius Pontificis, concessa Carolo Romanorũ, & Hispaniarum Regi pro Indorum conuer- sione: in qua hoc priuilegium concedi vide- tur his verbis: *Insuper, vt meliùs præfata con- uersio infidelium fieri valeat, & saluti anima- rum omnium in præfatis terris Indorum pro tem- pore degentium prouideatur, volumus, & tenore præsentium de plenitudine potestatis concedimus, vt præfati Prælati Fratrum, & alij, quibus ipsi de fratribus suis, in dictis Indijs commoranti- bus, duxerint committendum, in partibus, in qui- bus nondum fuerint Episcopatus creati, vel si fue- rint tamen infra duarum dietarum spatium ipsi, vel officiales eorum inueniri minimè possint, tam quoad fratres suos, & alios cuiuscumque ordi- nis, ibidem fuerint ad hoc opus deputati, ac fu- per Indos ad fidem conuersos, quã ad alios Chri- sticolas ad dictum opus eosdem mittentes, omni- modam authoritatem nostram in vtroque foro habeant, tantam, quantam ipsi, & per eos depu- tati de fratribus suis, vt dictum est, iudicauerint opportunam, & expedientem pro conuersione di- ctorum Indorum, & manutentione, ac perfecti- illorum præfatorum in fide Catholica, & obedien- tia Sanctæ Romanæ Ecclesiæ; & quod præfata authoritas extendatur etiam quoad omnes actus Episcopales exercendos, qui non requirunt ordi- nem Episcopalem: donec per Sedem Apostoli- cam aliter fuerit ordinatum.*

2 Igitur, cum administratio Confirmationis non requirat Ordinem Episcopalem: si con- ceduntur his Regularibus omnes actus Epi- scopales, non requirentes Ordinem Episco- palem, administratio etiam huius Sacramen- ti eis delegatur à Summo Pontifice. Quod ve- rò Confirmationis administratio essentiali- ter, seu necessariò non exigat Ordinem Epi- scopalem, licet Episcopus sit Ordinarius il- lius Minister, vt definitur in Tridentino *infra*; manifestè patet ex communi Theologorum asserentium cum S.Thoma 3.*p.* *q.*71. *art.*11. *& in* 4.*dist.*7. posse ex communicatione Pon- tificis simplicem Sacerdotem, tanquam Mi- nistrum extraordinarium, confirmare. Hanc tuentur contra nonnullos Richardus, Maior, Paludanus. Capreolus, Alensis, Marsilius, Fer- rata, Syluester, & S.Antoninus apud Suarium *disp.*36. *sect.*2. Item Bellarminus, Pesantius, Coninch, Nugnus, Couarrubias, Enriquez, Reginaldus, Petrus Ledesma, Nauarrus, Phi- liarcus, Pitigianus, Graffis, Angles, Victoria, Vazquez, Toletus, Suarius, Bartholomæus ab Angelo, quos citat, & sequitur Bonacina *disp.*3. *q.vn. p.*2. *num.*3. Quibus adde Recen- tiores Granadum *tract.*2. *disp.*1. Laymanum *l.*5. *tr.*3. *cap.*6. Hurtadum *diff.*13. Sanchez *l.*7. *conf.c.*1. *dub.*18. *nu.*5. & alios plures apud Leandrum à Sacram. *tract.*3. *tom.*1. *d.*2. *q.*2. constatque ex c. peruenit, *dist.*95. ex Triden- tino *sess.*7. *de ref. can.*3. & Florentino *instr. Arm.* Vnde Molfesius *tr.*4. *c.*2. *num.*27. de fide esse hoc tenendum asserit.

3 Sed vt nullus dubitationi locus relinquatur Leo X. bulla, quæ incipit; *Alias felicis recor- dationis, &c.* edita Romæ anno 1521. Apri- lis 25. hoc expressè concessit Fratribus Mi- noribus in infidelium terris, sic: *Nec non in casu necessitatis (Episcopis in prouincia non exi- stentibus) Confirmationis sacramentum, & Ordi- nationes, vsque ad minores ordines, fidelibus mini- strare, Capellas, & Altaria, necnon Calices, & paramenta Ecclesiastica benedicere, eisque indul- gentias, quas Episcopi in suis Diœcesibus cõcedere solent, impartiri, &c. possint. Necnon vti oleo San-*

cto,

Bo, & Chrismate antiquis vsque ad tres annos; cum in eisdem partibus oleum, & balsamum sine difficultate magna haberi nō possint; liberè, & licitè valeant. Nec non agregatos eosdem, vbi Episcopi non habetur, Clericali insignire Charactere, & ipsos ad minores Ordines promouere licere, etc.

4 Sed si opponas contra hanc sententiam. 1. Quod si non requiritur Ordo Episcopalis ad Confirmationis administrationem, sed sufficit Sacerdotalis, non solum in ijs Indiæ partibus Regulares, immo & Sacerdotes omnes sæculares, hanc validè administrabunt: etiam sine Pontificis commissione; sed etiam vbique terrarum. Respondeo, negando sequellam; quia sicut Confirmatio potestate Ordinaria administrata est actus Ordinis Episcopalis, ita etiam administrata ex Papæ commissione est actus Ordinis Sacerdotalis: ipsa tamen commissio est actus, non Ordinis, sed iurisdictionis, ac proinde fieri potest à Papa electo non consecrato, qui confirmare nequit. Sine hac autem iurisdictione validè Sacerdos non confirmabit: quia ei non competit absolutè hæc potestas ratione sui Characteris sacerdotalis, sed dependenter à delegatione Pontificis. Ita Suarius, Granadus, & Hurtadus, *sup.* addentes, hoc ita haberi ex institutione Christi, qui voluisse creditur, *vt Sacerdos*, (verba sunt Suarij,) *ex vi sua ordinationis esset, vt sic dicam, in potentia remota, vt adiuncta commissione, seu delegatione Pontificis posset hoc Sacramentum conferre. Sic Sacerdos, qui sine iurisdictione Papa, vel Episcopi, aut titulo colorato, eam præbente, absolueret à mortalibus extra mortis articulum, inualidè absolueret, licèt ex vi sua ordinationis habeat hanc potestatem, quia scilicet habet eam dependenter à concessione iurisdictionis.* Sed animaduerte non posse ab Episcopo hanc commissionem ad confirmandum concedi, vt contra Caietanum docent Doctores: Sed à Papa dūtaxat, & si hoc sine causa fiat, validè fiet, sed non licitè, vt cum Suario, & Ægydio notat Hurtadus. Abbates autem posse confirmare probat Barbosa *in Tri. sess. 7. cap. 1.* sed cum facultate Ordinarij loci. Sic concesserat Gregorius Papa ex sententia Congregationis.

5 Oppones 2. Si ex eo quod possint Regulares actus Episcopalem Ordinem necessariò non exigentes, in Indorum Prouincijs exercere, possunt Confirmare; etiam poterunt Tonsuram, & Ordines Minores in ijs partibus conferre; sed hoc est absurdum; ergo & illud: sequella est manifesta, cum certissimum sit posse Pontificem committere simplici Sacerdoti, vt Ordines minores conferat. Sic cum S. Thoma 4. *dist. 25. q. 1. art. 1. ad 3.* Doctores Capreolus, Aureolus, Deza, Ledesma, Paludanus, Syluester, Palatios, Richardus, Scotus, Angles, & alij apud Sanchez *sup.* & constat ex cap. Abbates *de priuileg. in 6. & cap. quantam dist. 69. & cap. cum contingat de æt. & qual.* vbi hoc communiter Abbatibus, qui non sunt Episcopi, conceditur.

6 Respondeo, concedendo ex priuilegijs relatis ab Adriano VI. & Leone X. concessis potuisse olim Regulares in Indorum terris, etiam sæcularibus conferre Ordines minores: sed modò non posse, quia quoad hanc partem hæc priuilegia reuocata sunt per Tridentinum *sess. 23. de Refor. cap. 1.* ibi *Abbatibus, ac alijs quibuscumque Exemptis non liceat in posterum intra fines alicuius Diœcesis consistentibus, etiam si nullius Diœcesis, vel exempti esse dicantur, cuiquam, qui regularis sibi subditus non sit, Tonsuram, vel minores Ordines conferre.* Et infra; *Non obstantibus, quibusuis priuilegijs, præscriptionibus, aut consuetudinibus immemorabilibus.*

7 Et licet probabilius sit, vt docet Thomas Sanchez *sup. dub. 19. num. 20.* reuocatum non esse à Tridentino priuilegium concessum Abbatibus conferendi Ordines minores: quia habetur in Synodo VIII. generali *cap. 14.* & reuocatio decretorum Concilij sufficiens non censetur, nisi in specie sic fiat mentio; *Non obstante aliqua lege, vel constitutione, etiam in Concilio generali statuta,* vt docet Couarrubias, Archidiaconus, Alexander, Felinus, Iacobatius, & Nauarrus apud ipsum Sanchez, item quia habetur in iure commune, *c. cum contingat;* & in generali derogatione priuilegiorum non comprehenditur insertum in corpore iuris communis, vt tenent Gregorius Lopez, Bartolus, Baldus, & Felinus, Perez, & Menochius apud Sanchez *dub. 21. num. 6.* at priuilegium concessum Regularibus ad Ordines minores conferendum in terris infidelium, cum neque in Concilio generali, neque in iure communi habeatur: sed in particulari indulto reuocatum est per Tridentinum. Vnde non est absolutè dicendum, vt minus verè docent Emmanuel *tom. 2. q. 99. art. 5.* & Hieronymus Rodr. *resol. 78. num. 5.* posse hos Ordines ibi conferri à Regularibus: hoc enim solùm locum habet, quo ad subditos Regulares, quibus possunt etiam nunc in dictis terris Prælati Minoribus initiare; quo ad hos enim non est à Tridentino reuocatum priuilegium. Enim verò cum neque in Tridentino, neque in alio Pontificio diplomate reuocatum sit priuilegium Regularibus concessum administrandi Confirmationem in Indo-

Iadorum plagis possunt eam modo administrare. Atque hoc etiam admitti videtur à Suario *disp.36. sect.2.* dicente; *Hanc facultatem* comfirmandi scilicet in remotis Regionibus *aly dicunt, concessisse Adrianum VI. quibusdam fratribus Minoribus pro Indijs: quæ concessio dicitur authentica haberi Hispali in monasterio. S.Francisci.*

SINGVLARE VI.

Practicæ obseruationes circa administrationem Confirmationis, quæ fieri valet a Regularibus in nouo orbe; vbi adnotantur alia circa vsum priuilegiorum in Indiarum, & infidelium Prouincijs.

1 OBset. 1. Circa personas, quibus conceditur præfactum priuilegium Confirmationem administrandi, quod scilicet, hę sint omnes Regulares, non solum Sancti Francisci, quibus illud concessit Leo X. sed & omnium Ordinum Mendicantium, ut exprimit Adrianus VI. dicens, *volumus, vt omnes Fratres Ordinum Mendicantium, præsertim Ordinis Minorum regularis obseruantia, qui sponte voluerint ad partes Indiarum præfatarum causa conuertendorum, & instruendorum in fide prædictorum Indorum, se transferre, liberè, & licite, possint, &c.* Similiter sunt omnes Regulares aliorum Ordinum non Mendicantium, qui priuilegiorum communicatione gaudent, vt omnes gaudere ostendemus, & sic singillatim de priuilegijs omnibus concessis pro Indorum conuersione testatur Emmanuel. *to.2. q. 99. art.5.* dicens: *Quibus omnibus gaudent religiosi in nouo orbe ob communicationem omnium gratiarum factam à Paulo III. vt testatur Cardinalis Burgensis in expressa concessione.*

2 Obserua. 2. Circa locum, posse Regulares confirmare, & alijs priuilegijs in bulla relata Alexandri VI. & Leonis X. contentis vti in omnibus infidelium regionibus prouincijs, ciuitatibus, & locis. Sic habetur ex Bulla Adriani, ibi. *Ad infidelium partes destinare, &c. Fratribus in terris infidelium existentibus.* Et Paulus III. in Bulla Societati Iesu concessa anno 1549. quæ incipit. *Licet debitum, &c.* concedit similia priuilegia pro infidelium, & Indorum conuersione, & ait; *Et cum aliquos ex fratribus, seu socijs Societatis huiusmodi in Sarracenorum, & Paganorũ, aliorumq; infidelium terras, & prouincias altas remotissimas miserit.* scil. Præpositus Generalis *possit eis authoritate nostra facultatem concedere,* &c.

3 Insuper his priuilegijs uti possunt in omnibus Iudiarum Regis locis, seu terris, tam in India Orientali, quàm Occidentali, vt notat uterque Rodriquez *sup.* & habetur in Bulla Adriani, qui loquens cum Carolo Romanorum, & Hispaniarum Rege, ait, *Exponi fecisti tuum flagrans desiderium, & augmentum Christianæ Religionis; conuersionemque infideliũ illorum præsertim, qui Christo duce tuæ ditioni sunt subiecti in partibus Indiarum.* Et postea ait se concedere prædicta priuilegia *fratribus in dictis Indijs, commorantibus.* Vnde hæc conceduntur in omnibus vtriusque Indiæ plagis, in Peruano Regno; in terra, quæ vocatur Firme, cum suis Prouincijs; in nouo Regno Granatensi; in ciuitate Chile cum suis Prouincijs, in noua Hispania, Iuxicam scilicet Regno cum suis Prouincijs, prouincia Guatimalæ, & Honduras: in Insulis S.Dominici, Puertorico, Cuba, & Xamaica, in Philippinis Insulis, in noua Segouia. Cazeres, & Camarines, Zebu, Nombre de Dios, & in omnibus alijs Indiæ prouincijs subditis Regi Hispaniarum, & etiam non subditis; cum hæ nomine terræ infidelium comprehendantur.

4 Obserua. 3. personas, quas confirmare, & circa quas vti his priuilegiis possunt Regulares, esse omnes habitatores Indiarum, & Prouinciarum infidelium; etiam si Christiani, ex christianisque orti sint, ac in Hispania, aliisuè Regnis nati; quia, vt inquit Emmanuel *to.2. q.99. ar.5.* hæc concessa sunt noui orbis incolis. Sed hoc intelligẽdum, nisi exprimatur in indulto, Indis solum, vel infidelibus aliquid concedi. Sic in Bulla relata Pauli III. concessum Societatis Religiosis, vt *cum ijs, qui ab infidelitate conuertuntur, tantùm, & in locis remotissimis, cum prius in gradibus non licitis, tamen diuina lege non prohibitis, matrimonia contraxerant, vt in eisdem manere possint dispensare possint.*

5 Obserua. 4. Quod etiam si sint Episcopi in aliquibus Prouincijs, vel locis infidelium, vel Indiarum: si tamen ab illis distent per duas diætas, seu per iter duarum dierum (sic enim ex Varrone Diætæ vocabulum latinæ linguæ periti interpretantur) possunt Regulares confirmare, & exercere, omnes actus Episcopales, Ordinibus minoribus, & ijs, qui Ordinem Episcopalem requirunt demptis. Sic expresè Adrianus VI. diplomate relato: *In partibus, inquit, in quibus nondum fuerint Episcopatus creati, vel si fuerint, tamen infra duarum diætarum spatium ipsi inueniri minime possunt, &c.* ac profanata reconciliare, vestes sacerdotales, pallas, corporalia, calices, & altaria benedicere, aliaue similia

quæ

quæ Episcopo iurisdictione Ordinaria competunt, possunt Regulares omnes, quibus sui Prælati id commiserint.

6 Sed hoc intelligendum, nisi Episcopi breuiter ad ea loca sint accessuri, & commodè hæc differri queant: tunc enim ipsi sunt expectandi, vt hæc exerceant: dum necessitas non vrgeat: qualis esset administratio Confirmationis pro moribundis, benedictio sacrorum vasculorum, aut vestium, quibus necessariò, & breui indiget Ecclesia, vt decenter diuina celebrentur: reconciliatio Ecclesiæ vrgens, ne priuentur fideles sacris officijs, & similia arbitrio boni viri. Sed aduerte, Chrisma conficere, seu benedicere, quo Confirmatio administranda sit, non posse Regulares, nec Sacerdotem vllum simplicem, nec ex Papæ commissione, quia est actus Characteris Episcopalis. Circa ea vero, quæ conceduntur Religiosis, Indiarum, & infidelium Prouinciarum habitatoribus, ipsisque Indis, ac infidelibus conuersis præfactas Bullas Leonis X. Adriani VI. & Pauli III. apud Emmanuelem, in Bullario, & circa ipsarum explicationem ipsum consule *tom.1. q.9. reg. q.31. ab. art.3. ad 6. & q.35. art.1. & 56. & 10. 2. q. 91. & 99. & q.119. & tom.3. q.23.* ac Hyeronimum Rodr. *ref.78.*

SINGVLARE VII.

An si non Confirmatus in Confirmatione Patrini munus obiret, lethaliter peccaret: vbi an cognationem spiritualem contraheret?

1 Affirmatiuam sententiam in priori dubij parte tuentur Syluester V. *Confirmatio.* Angelus *nu.11.* Victoria *nu.15.* Zambranus *cap.2. dub.6. n.3.* Nugnus *3. p. sef.10.* Coninch, *q.72. art.3.* Tannerus *q.4. dub. vlt.* Granadus *tra.4. d.3. n.3.* Suarius *q.72. art.10.* Filiucius *cap.3. num.63.* & alij. Similiter hanc tueri videntur Enriquez, Palacios, Toletus, Viualdus, & Vega, quos citat & sequitur Sanchez *l.7. de matr. cap.6. num.20.* Reginaldus, Hurtado, Vgolinus, Rebellus, & Pontius apud Dianam *p.3. tr.4. ref.26.* qui cum alijs relatis asserunt, quod non Confirmatus validè non obiret Patrini munus in Confirmatione, ac proinde nec contraheret cognationem spiritualem; sicut si non baptizatus in baptismo susciperet. Vnde si inualidè, etiam illicitè: cũ rem adeo sacram frustraneam, illusoriam & inutilem redderet; sicut qui scienter Sacramentum inualidè administraret, grauiter peccaret. Fundamentum eorum est ea Iuris prohibitio *cap. in baptismate de consf. dist.4.* ibi: *In baptismate, vel in Chrismate non potest alium suscipere in filio'um, qui non est ipse baptizatus, vel Confirmatus.* Vbi Zambranus; *Verbum non potest denotat culpam lethalem:* & Sanchez, *verbũ potest, præposita negatione tollit potentiam, & reddit actum nullum, vt probaui lib.6. d.36. nu. 20.* Accedit etiam Põtificalis Clement. VIII. eadem prohibitio, vbi; *Nullus, qui non Confirmatus potest esse in Confirmatione Patrinus, nec Pater, aut Mater; Maritus aut Vxor.*

2 Tantorum virorum sententiam veneror, oppositæ probabilitatem (mihi forsan maiorem) non negabo; cum Confirmatum esse Patrinum Confirmationis nõ requiratur: nec ex Christi institutione, vt nemo negabit, nec ex natura, aut necessitate huius muneris, nam hoc dumtaxat est, vt ex Pontificali constat, quod *Infantes per Patrinos ante Pontificem Confirmare volentem, teneantur in brachijs dextris: Adulti verò, seu alij maiores ponant pedem suum super pedem dextrum Patrini sui:* quoad spirituale; Ducis, ac Monitoris vicem gerere: ait enim Pius V. *catech. c.3. num.14. Cum fideles Sacramento Confirmationis, quasi firmissimis armis tecti, ac muniti in spirituale certamen descendant, Ducis ac Monitoris indigebũt: & ideo Patrini aduocandi sunt.* Nihil autem horum tam arctam inducit obligationem, vt mortale sit, Patrinum Confirmatum non esse: præsertim cum plures DD. ac inter eos Suarius *sup.* hunc solum ad ornatum, ac significationem adhiberi dicant. Et si Episcopus non Confirmatus sine graui culpa Confirmationem ministrare valet, vt Singu ari antecedẽti nu.4. diximus, à fortiori Patrinus non Confirmatus poterit suscipere; cum ille ex Christi institutione, vt Ordinarius Minister requiratur; hic solùm ex vsu, & Ritu Ecclesiæ.

3 Nec ex graui Ecclesiæ præcepto Confirmationis Patrinum Confirmatum esse exigitur: nam relatum *ex cap. In baptismate* cum sit ex Concilio Maguntino, quod Prouinciale est, à Papa non approbatum, non obligant totam Ecclesiam eius leges, etiam si sub præcepto statuerentur, vt notant Bellarminus *tom.1. lib.2. cap.10.* & Ludouicus de Torres *de fide d.18. dub.5.* Nec ex eo quod iuri Canonico sint insertæ maiorem obligationem imponunt, vt dicebamus *Trac. 1. Sing. vlt.* Nec Pontificalis regulæ grauiter obligant, nisi cum pertinent ad integritatem Sacramenti, vel cum DD. conueniunt eas sub mortali obseruandas ob materiæ grauitatem, vt docent Suarius *tom.3. in 3. p. d.8.*

*.8. sect.*2. Scortia *de Miss. lib.*2.*cap.*17.& Gaantus *tom.*1. *part.*3.*tit.*11. *&* 12. Quod in præsenti non euenit. Consule *tract.*1. *Singul.*25.

Nec verbum, *Non potest*, quod in iure, ac in Pontificali inuenitur, nullitatem inducere, vt Sanchez voluit, patet ex cap. *Non potest. de pænit.distinct.*1. ibi. *Non potest quisquam iustificari à peccato, nisi antea fuerit peccatum confessus:*& tamen sine confessione sacramentali cum contritione, de fide hominem iustificari. Sic *Marc. cap.*4. dixit Iesus Petro; *Sic non potuisti vna hora vigilare mecum?* Et *Luc.cap.*8.*Venerunt ad illum*, Iesum scil.*mater, & frater eius,& non poterant adire ad eum.* Poterat sanè physicè, moraliterque vtrumque fieri. sed cum difficultate, & ideo non posse dicitur. Aliquando *Non potest*, accipitur pro verbis *non decet, non expedit, non oportet*; nam vt ex *l.Nepos Proculo,ff.de verbor.signif.* docent Surdus *decis.*203.*num.*44. Gratianus Marchiæ *decis.*13.*num.*34.& Barbosa *de princ.lit.P.num.* 29. *Posse non dicitur quis ea, quæ honestè, aut decenter non potest.* Sic *Marc.* 26. dixit Christus: *Si non potest hic Calix à me transire*, & *Ioan.*13. *Quo ego vado vos non potestis venire*, & *Mar.*7. & *ingressus Iesus domum neminem voluit scire, & non potuit latere: & cap.*1. *Ita vt non posset manifestè in Ciuitatem introire*, idest, non deceret, aut expediret. Ac in hoc sensu vtitur in præsenti S.Thomas verbo *debet*, *q.*72. *art.*10. dicens; *Non debet aliud ad Confirmationem tenere, qui nondum est Confirmatus.*

5 Hinc probabiliorem iudico sententiam, quam sequuntur Paludanus, Rossella, Pet. Sotus, Nauarrus, Sa, Rodriguez, Lopez, Gallegos, & Tabiena apud Sanchez *num.*19. quibus adde Dominicum de Soto *dist.*42.*q.*1.*ar.* 3. Naldum *num.*5. Syluium 3.*p.q.*72. *art.*10. Syluestrum *Matrim.*8.*p.*7. ac Molfesium *tom.* 1.*tr.*4.*cap.*2.*num.*43. docentes, validè suscipere in Confirmatione, qui non est Confirmatus, cognationemque spiritualem contrahere: secus non baptizatus, cum vita spirituali in fide per baptismum acquisita careat, ac ideo Pater spiritualis esse nequeat, nec cognationem ab Ecclesia statutam contrahere, qui extra Ecclesiam est. Grauiter etiam hunc non peccare saltim dubitat Sa *num.* 15. dicens. *Peccat si sit Patrinus non Confirmatus, & fortè mortiferè.* innuit Diana 3.*p.tr.*4. *res.* 21. Igitur venialem culpam committere hũc si extra necessitatem suscipiat non dubito; hac etiam carere si cum causa id faciat, omnino existimo. Causæ autem sufficientes erunt, quas Tract.1. Sing.25. assignauimus pro Regularibus in baptismo infantes suscipientibus.

6 Hinc colliges, sine vllo peccato, ac necessitate posse eundem esse Patrinum eiusdem in Baptismo, & in Confirmatione; licet enim *cap.in catechismo dist.*4. sic prohibeatur; *In Catechismo, & in baptismo, & in Confirmatione vnus Patrinus fieri potest, si necessitas cogit: non est tamen consuetudo Romana, sed per singulos singuli suscipiant:* in hoc tamen decreto nullũ, nec leue præceptum affertur, sed solùm est quædam directio; & consuetudo opposita viget. Ita Bonacina *d.*3. *q. vn.p.*4. *nu.* 12. & Hurtado *dist.*14. Licet aliqui id non licere asserant. Similiter idem potest plures eodem mane, vel vespere tam in Confirmatione, quã in baptismo: sicut, & diuersis diebus suscipere: nec enim lex vlla, aut ratio id prohibent; sicut idem potest plures in eadem hora, & Confirmare, & Baptizare.

SINGVLARE VIII.

V. Omnes Regulares, Moniales etiam possint sine veniali culpa, ac etiam sine vlla causa adultos, vel infantes in Confirmatione suscipere?

1 HOc munus eis non licere decerni videtur *cap. Monachi de cons.d.*4. vbi; *Monachi ne fiant Compatres, Commatresue non habeant nec osculentur fæminas.* Vnde Thomas Sanchez *l.*7.*de matr. d.*60. *num.*1. asserit, non minus hoc peccare suspiciendo in Confirmatione, ac in baptismo, & si suscipiant veros susceptores esse, spiritualemque cognationem contrahere asseritque pro hac sententia Angelũ, Gaetanũ, Tabienam: vtrumque Ledesmam, Viualdum, & Gallegos. Quibus adde Laymanum *tr.*2.*cap.*9.*num.*3. Dianam 3.*par.* 4.*res.*21. Enriquez *l.*3.*cap.*3.*num.*4. Hoc etiam interdicitur in Synodo Panormitana edito anno 1615. ac in alijs aliarum Diœcesum.

2 Sed nullum committi peccatum, etiam si fiat sine causa, existimo, cum minime indecens sit hoc munus statui Religioso, vt patet ex dictis Singulari 7. nec hæc prohibitio iuris obliget, cum sit Concilij Prouincialis à Papa non approbati: nec verbum importat vel leue præceptum, sed solùm sit quædam directio, ac consilium, sicut sunt alia plura decreta Synodis, ac etiam iuri inserta. Immo, & si præceptum afferret non obligaret modò, cum cesset nunc causa illius, consuetudo nempe, quæ olim extabat, vt Compatres feminas, seu commatres suas osculatentur, quæ omnino iam deleta est,

iuxta dicta Singul.25.Tract.1, Et si adhuc extaret hæc prohibitio solùm Monachos, idest, solitariam vitam agentes:non verò alios Religiosos, nec Moniales ab hoc munere arceret,vt sentiunt Aegidius *q.72,ar.8.* Hurtadus, *d.2,dif.9.*& Chamerota *tr.2,de Sacr.c.4.dub.8,*

3 Igitur sine vlla causa,& culpa, ac sine Ordinariorum, aut Prælatorum licentia (ni id sit in sua Religione expressè interdictum)potest quilibet Regularis (saltem ex ordinibus non ..onachalibus,& ex his etiam meo iudicio) in Confirmatione esse Patrinus; nec vlla huius in Pontificali Clementis VIII, Rituali Pauli V.& Catechismo Pij V. vel leuis prohibitio extat. Et si causa exposcatur,etiam pro Monachis, petitio, aut deuotio Parentum sufficeret.Consule Sing.25. Tract.1,

SINGVLARE IX.

An Sacramentum Confirmationis virtutem habeat supernaturalem ad morbos expellendos, Dæmonesque abigendos: illiusque Chrismate ad hos fines vti liceat?

1 HAnc virtutem habere satis indicat Pontificale Romanum,dum in ipsius benedictione illam à Deo sic deprecatur Episcopus in balsami benedictione: *Sit nobis, Domine, fidei hilaritate c. n-ditum,&c, Vt quicumque baptismate sacro rerati, isto fuerint oleo perunchi,corporum,atque animarum benedictionem plenissimam consequantur.* Et postea in Chrismate: *Exorcizo te, Creatura olei,per Deum Patrem omnipotentem,&c.Vt omnis virtus aduersarij,omnis exercitus diaboli, omnisque incursio,& omne phantasma Sathanæ eradicetur,& effugetur à te.* Præterea cum hi, & similes effectus aquæ benedictæ ex eius benedictione, adscribantur; Chrismati etiam, quod quid sacratius est,potiori iure tribuendi erunt,

2 Hæc virtus manifestè patet ex historijs, ex quibus constat morbos sæpè fuisse Chrismatis virtute curatos. Hoc in Succia inunctus cæcus à S. Remberto II. Bremensis Ecclesiæ Archiepiscopo, visum recuperauit, vt refert Surius *to.1. 4.Febr.* Sicut etiam recuperauit cæcus puer confirmatus à B.Faro Episcopo Meldensi, vt idem testatur *tom.5. 28.Octob;* & alium puerum lunaticum sanauit hac sacra vnctione S.Malchus Episcopus Lesmor, vt scribit S.Bernardus in vita S. Malachiæ *cap.5.* Similes curationes omitto, quoniam obuiæ sunt in Exemplistis.

3 Dæmones obmutescere, & expelli virtute huius sacramenti euentus varij confirmant, Prudentius enim *lib. contra Iudæos,* narrat, quod cum interdum apud Ethnicos, Idola obmutescerent, & nil de sacrificijs peragi posset, quidam illorum Sacerdos Imperatori clamans dicebat: *Video Deos nostros à longè discedere, & de præparatis sacrificijs aliqua prælibarè, require nunc, Sacratissime Auguste, quis adest ablutus, balsamo vnctus, & abscedat protinus, vt accedant Dij, quos inuocamus, &c.* Simile huic refert Lactantius *l.4.de vera sap. c.7. Cum Dijs,* inquit, *suis immolant, si assistat aliquis signatam frontem gerens, sacra nullo modo litant; nec responsa potest consultus reddere Vates, cum enim quidam nostrorum sacrificantibus Dominis adsisterent, imposito frontibus signo, Deos illorum fugauerunt,&c.* A cæco Bubulco ludificationes Dæmonum confirmatione accepta effugatas refert Thomas Cantipratensis *c.57.p.32. lib.2.* Hinc de Iuliano Imperatore Prudentius *in Apotheosi* cecinit;

> *Ipse quoque exanimis posito diademate Princeps*
> *Pallet, & adstantes circunspicit,ecquis alumnus*
> *Chrismatis in scripto signaret tempora signo,*
> *Qui Zoroastraos turbaret fronte susurros.*

4 At ego Chrismate vti ad morbos,Dæmonesve expellendos non licere existimo: tum quia est contra Ecclesiæ consuetudinem nec vsquam ego adhuc legi viros doctos, & pios hoc sacro oleo extra sacramentum vsos fuisse ad aliquam curationem; vt infirmorum oleo vsi sunt: tum quia prohibitum est in Concilio Moguntiaco sub Carolo Magno, & Leone III. *cap.37.* vbi dicitur; *Presbyteri sub sigillo custodiant Chrisma, & nulli sub prætextu medicinæ, vel maleficy donare inde præsumant. Quod si fecerint honore priuentur.* Non autem mortalis culpæ reum damnarem eum, qui bona fide infirmo vngendo aliquando sacrum hoc Chrisma applicaret. Ast vt veneratio sacro huic oleo debitæ maximæ curæ sit nobis, meminerimus Ampullam illam Chrismate hoc plenam, quam ab Episcopis Donatistis pér fenestram in saxa proiectam Angelicæ manus susceperunt, illæsaque inter saxa resedit. Sic scribunt Optatus Meleuitanus *lib.2.cont.Donat.* & Breedemb. *l.1.col.sacr. cap.23.*

SINGVLARE X.

Quando expediat, ut Confirmandis nomina in Confirmatione mutentur?

Consuetudinem nomina mutandi in Confirmatione antiquam esse satis indicat Gregorius Turonensis *l 3. c.38.* Et si mutationis huius rationem scrutemur, eam inueniemus; quod cum olium apud Romanos, qui nouæ malitię adscribebantur, nomen suum illi dare dicebantur; sic qui Confirmantur illud dant, vel in baptismo acceptum Confirmantes, vel nouum in Confirmatione assumentes; quia de nouo Christianæ militiæ adscribuntur, & ad pugnam armantur, per baptismum enim solum membra Ecclesiæ facti sunt. Innuunt hoc satis S.P. Vrbanus *epist. decret.* S. Petrus Damianus *ser. 1. dedic. Eccl.* S. Ambrosius *l.3. de Sacr. c.7.* S.Prosperus *in sent. Aug.* Hinc S. Thomas *q.72. ar.10.* ait; *Licet Baptizatus sit membrũ Ecclesiæ, nondũ est adscriptus militiæ Christianæ, & ideo Episcopo, tãquam Duci exercitus, per aliũ exhibetur, iã militiæ Christianæ adscriptum,* Consule Viguerium *vers.5. de Confirm.* & Ludou. Lopez *2.p.c.67.q.101.*

2 Enim vero licet, sine culpa ulla nomen in baptismo acceptum pro arbitrio suo quivis Confirmandus in aliud commutare valet; vt Romanus dantibus nomen ad militiam licuisse ex constitutione Diocletiani, & Maximiani testatur Alciatus *l. 9. Paierg. c.16.* attamen ad hoc aliquam intercedere causam consultius erit; quia ut ait Hieronymus. *Hier.23. Vocabula mutata significant rerũ mutationem.* Causæ vero congruentes sunt, deuotio singularis in aliquem sanctum: maximum desiderium eum imitandi, aut eximium beneficium ab eo acceptum: nomen alicuius ex insignibus Progenitoribus, aut Benefactoribus conseruare, & similes, vt contingit in religiosæ professionis emissione, in qua etiam nomina mutari queunt, & aliquando solent. Aliæ assignantur in decretis Prouinciæ Mediol. *l.3. tit.27. cap.36.* ubi: *Curet Episcopus, ac Parochus, vt qui turpe, ridiculũve nomen habet neque planè cõueniens Christiano homini illud mutet, sumatque in Confirmationis sacramento nomen alicuius, qui veræ pietatis, sanctaque Religionis laude floruit.* Sic mutari expedit nomina Ethnicorum, aut Hebræorum iuxta dicta *tr.1. Sing.24. num.6.*

3 Exempla mutandi nomina à Deo habemus; nam Abrahę, ac Sarræ mutauit, & Christus Simoni, ac Saulo. Vnde Chrisostomus: *Deus,* inquit *hom. 18. in Ioan. militis a natiuitate nomina imposuit, quibusdam mutauit.* Baptismus Nominum mutationis in causa aliquibus est, ut notat Eusebius *l.8. hist. cap.7.* Alijs sanctioris vitæ professio, aut progressus, vel nouæ dignitatis acceptio, ut scripsit Polidorus Virgilius *l.4. c.10.* Alijs vt ad maiora excitentur, vt de Zenone Imperatore refert Nicephorus l.15.c.27. Alijs Singularia dona, quæ à Deo acceperunt; vt notat S.Th. *lec.1. ep. ad Rom.* Alijs alias causas assignat Alciatus *sup.*

SINGVLARE XI.

V. Teneantur Parochi scribere nomina eorum, qui in sua parœcia Confirmantur, &. Confirmandos suscipiunt? Vbi an baptismum administrantes ad id etiam, grauiter obligentur?

1 Hanc obligationem scribendi Cõfirmatos, & eorum susceptores Parochis inesse vel ex consuetudine, vel ex mandato docent Viualdus *de confir. num.39.* Zanardus *c.5.* Posseuinus *de off. curanti, cap.12. num.43.* & Barbosa de Paroc. *cap.7. num. 16.* statuiturque in Synodo Hispalensi *tit. de off. Rect.* ac in alijs. Quod intelligendum, nisi ex vsu, aut statuto ab Episcopi Notario, aliave persona scribi solcant, aut debeant; certumque est hanc etiam curam ad Episcopos spectare, vt notat Zanardus *sup.* Vtilitas, vel potius necessitas huius curæ manifesta est, cum notitia Confirmationis acceptæ sit adeo necessaria tum ad cognationem spiritualem sciendam inter Confirmatum, ac eius Parentes, & inter Confirmantem, ac Patrinos: tum ad ordines suscipiendos, tum ad lites aliquando decidendas, & ad alia huiusmodi pro vtroque foro.

2 Vnde maximè miror incuriam, vel potius ignorantiam aliquorum Parochorum (in Episcopis hæc præsumi non decet) qui nullo modo multis ab hinc annis describendis Confirmatis, eorumque Patrinis curant: cum contra hoc nec consuetudo, nec præscriptio vim habeant; sed sint meri ab vsus eiusmodi omissiones scribendi, vt quæ valde nociuæ rebus magni momenti.

3 Grauior autem obligatio adest Parocho scribendi baptizatos, & eorum susceprores, vt pote imposita à Tridentino *sess.24. de matr. ca.2.* vbi: *In libro eorum nomina describat doceat que eos, quam cognationem contraxerint, ne ignorantia vlla excusari valeant.* Idem in Ritual *can.6. & 91.* in Synodis. Med. *tit.25. c.17.* Hispal. Granat. ac alijs: docentque Fusc. *de visit. l.2. c.3. n.24.* Gratian. *discept. c.30. n.9.* Posseu.

de off.cur. cap.6. num.46. & Barbosa *de Paro. c.7. num.3.* Hos autem scribere maximè necessarium est ad plura magni momenti, ad cognoscendam ætatem, Parentes, fidem, spiritualem cognationem, & alia pro sacramento Ordinis, & Matrimonij requisita: ad plures lites vitandas circa hæc ipsa, nec non circa genus, patriam, hereditates, successiones, aliaque huiusmodi ad baptizandi, & eius parentes, ac cognatos spectantia, vt Singulari sequenti patebit.

4 Hinc existimo, quod Parochus, qui scienter, ac ex negligentia frequenter, seu plures baptizatos non scriberet: lethaliter peccaret. 1. Quia est lex à Tridentino imposita in re graui, & sub ea graui pœna: *Si Parochi culpa, vel negligentia secus factum fuerit, arbitrio Ordinarij puniatur* 2. Quia grauiter peccaret, vt ex DD. probabo tract.9. si coniugatos non scriberet: ergo similiter, cum æqua sit lex, & ratio. 3. Quia iuxta Aegydium *q.7. num.59.* Rodriguez *tom.1 sum.cap.226.* & Vegam *cap. 33. cas.39.* si culpa Parochi plures Patrini adhiberentur, illa esset forsan lethalis: ergo & esset; si multoties non constaret de Patrinis, quia illos non scripsit frequenter: si verò vnum, vel duos non scriberet forsan materie paruitas iudicanda.

5 In libro autem Confirmationis ætas Confirmatorum, nomina, & cognomina eorum, Patrumque & Matrum, & Parochiæ, in qua habitant, Patrinorum, seu Matrinarum, nec non ipsius Episcopi administrantis: tum dies, mensis, & Ecclesia, in qua Chrisma fuit administratum. Sic notat Barbosa *nu. 16.* Cui addo, quod si in Confirmatione mutetur nomen in aliud: hæc mutatio cum vtriusque nominis designatione exprimatur; aliter cognosci nequibit Confirmatus; si fiat huius libri cum libro baptismi collatio.

6 Circa baptismum nota, eodem hæc ferè modo scribenda; & si forsan domi fiat baptismus solemniter, vel non solemniter à Parocho, vel ab alio quocumque, scribenda etiam sunt, vt statuitur in decreto Mediolanensi *sup.* immo scribenda existimo, cum acciderit, Obstetricem, vel alium baptizantem affirmare baptizandi intentionem non habuisse, vel quotiescumque solemniter fit, etiā si conditionatè, adnotando conditionem adhibitam propter dubium sufficiens. Adde denique cum Barbosa scribendos eos, qui infantem domi iam baptizatum tenuerunt in exorcismo: licet ad hoc non ita grauiter ego obligarem.

SINGVLARE XII.

An Confirmationis, & Baptismi liber plenam fidem, aut probationem in vtroque foro faciat? Vbi de alijs similibus libris.

1 VTilissimam immo, & necessariam iudico huius dubij solutionem (præcipuè quo ad baptismi librum) ad plura, quæ passim se se offerunt circa cognitionem nem Parentum, ex quibus quis ortus; circa ætatem pro matrimonio ineundo; ordinibus suscipiendis: ac Religionis professione emittenda: pro liberatione à cura Tutorum pro ieiuniorum obseruatione: pro notitia Parochiæ: pro priuilegijs, iuribus, donationibus legatis, naturalitate, patria, domicilio, muneribus, nec non alijs occurrentibus circa inuestigationem cognationis spiritualis, Patrinorum, & similium, quæ vel aliunde non possunt probari, vel non ita sufficienter, & necessaria omninò est horum probatio: tum ad sedandas conscientias, tum ad lites dirimendas, ac ad plura alia.

2 Igitur quoad omnia fere, quæ ibi scripta inueniuntur, plenam facere probationem aut fidem Confirmationis librum, sententia sine dubio erit vtriusque iuris Doctorum, qui asserunt hanc probationem facere baptismi librum, cum æqua sit vtriusque ratio, ac æquè pro vtroque leges militare existimandum est. Sic tenent Mascardus *de probat.conclus. 1147.num.12.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancel.glos. 9.§.2.num.12.* Rebufus *de pacif.pos.217.* Genoa *de script.priuata lib.5.q.3.* ac alij. Probari ætatem plenè ex baptismi libro exprimunt Bellet. *disquis.cleric.par.1.tit.de Clerico teste, §. 1.num.11.* Franciscus Molina *de ritu nup.l.1. compar.9. num.14.* Piacecus *prax.Episc. par.1. cap.1.num.9.* Capetaquen. *decis.714.nu.1. p....* Menochius *lib.1.præsumpt.51.num.53.* Viual. *decis.184. num.15. lib.1.* Mandolius *sup.* Rodriguez *ad reg. Canc.lib.1.q.10.à num. 10.* Vera *decis.341.nu. 1. lib.1.* Riccius *prax.decis.249.editione 1. & edit.2. decis.218.* Seraphinus *decis.592. num. 2.p.1.* & alij plures; ergo & alia æquè etiam probantur in hoc, & in Confirmationis libro, cum eadem sit quoad omnia, & in vtroque authoritas, & custodia.

3 Probatur. 1. A similitudine, & authoritate simul: nam si mors, & sepultura plenè probantur ex libris defunctorum, quos Parochi habent, vt asserunt Menochius *sup.* Fuscus *lib.2.de visit. cap.2.num.28.* Decius *consil.146.* Cald. Pereira *in leg. si Curatorum verb. Minoribus, num.34.* Ioseph Ludouicus *decis.*

decis. Perus. decis. 55 *num.* 7. Molina *sup. nu.* 39. Cauallet. *decis.* 525. *num.* 3. Rota *decis.* 621. *num.* 4. *p.* 1. *recent.* & in Alexandrina beneficij 18. Aprilis 1625. ac alij: plenè etiam probabunt Confirmationis, & baptismi libri. Sicut etiam plenè probant Xenodochij libri, vt docent Surdus *cons.* 350. *num.* 36. Barbosa *de Paroc. cap.* 7. *num.* 13. nec non Confraternitatum libri, vbi mortui scribuntur, vt Velascus *consul.* 50. *num.* 1. *p.* 1. Rota *in Eluensi Eremitorij*, 7. Februari 1631.

4 Vrgetur ex alijs libris, qui etiam plenè probant, cum non adeo ingentis authoritatis, & custodiæ sint. Hi sunt censuales Ecclesiæ, vel Monasterij contra Censuarios, & Enphyteutas in eo descriptos, vt ex *l. Census & monumenta ff. de probat. auth. ad hac. C. de fide instr.* asserunt Felinus *in* 5. *comm. de præscrip.* Romanus *cons.* 127. *col.* 2. Baldus *in l. fin. C. sine censu.* Floria à S. Petro *cons.* 10. *num.* 10. *& seq.* Thuscus *lit. L. conc.* 345. & alij. Ex libris item Cameræ Apostolicæ, quos valorem beneficiorum taxatorum de consuetudine Curiæ plenè probare docent Ægydius Bellam. *cons.* 34. *num.* 35. Thuscus *sup. con.* 343. & idem de libris Matriculæ, quoad scriptos in illa, Baldus *in leg. Scrinarios, l. de testam.* Tuschus *concl.* 346. Et librum, in quo Pater sui filij natiuitatem notauit, tali anno, & die, ætatem filij plenè probare, etiam contra Tertium, sentiunt Salycetus *in l. si minorem nu.* 3. *&* 10. *C. de integ. rest.* Ruiz *cons.* 31. *nu.* 7. *lib.* 4. Bartholus *in l. de ætate num.* 12. *ff. de minor. cons.* 92. *lib.* 1. Baldus *cons.* 66. *lib.* 3. Alexander *cons.* 149. *lib.* 5. & Mascardus *concl.* 669. Ergo à fortiori plenè probabit Confirmationis, & Baptismi liber.

5 Probatur 2. quia Parochus scribens, vel saltim subscribēs in his libris est testis omni acceptione maior circa hanc Confirmationis, & Baptismi collationem, eiusque circunstantias; at testis omni acceptione maior, etiam si sint alij, vel instrumentum inferioris dignitatis illi contradicentes, plenè probat iuxta Baldum *cons.* 166. Crauet. *cons.* 16. *num.* 10. Mascardum *tom.* 1. *q.* 9. *nu.* 59. Immo est etiam tunc Parochus Notarius publicus; ob quod eius instrumenta plenam fidem faciunt. Præterea, quia libri hi custodiuntur in loco publico, & non suspecto, & sic custoditi plenè probant, vt docent Socinus *regul.* 21. & Tuschus *conc.* 346. *num.* 12. Vide quæ notaui pro hac, & vnius testis probatione in meo de SS. Hispalensibus libro in Aduertentijs initio illis positis, *aduerten.* 4. *num.* 3. *& aduerten.* 6. *num.* 6. & ad hoc plura etiam inuenies in hoc opere Trac. 7.

6 Animaduerte tandem 1. non omnia æqualiter probaui per hunc Confirmationis, & baptismi librum, horum enim susceptio, tempus illius, Confirmati, & baptizati, eorum Patrini, nec non baptizantes, & Confirmantes, ac in baptismo ætas plenè probantur; cum Parochus testis omni acceptione maior velut testis oculatus, & Notarius publicus adhunc affectum, hæc testetur, & ibi subscribat. Parentes verò non ita plena probatione inde constant; cum non ita de illis Parocho constet semper; plenè autem probarentur si constaret de his Parocho constare: sicut probatur plenè hos, vel illos pro Parentibus assignatos. Animaduerte 2. hæc omnia intelligenda nisi fraudem, aut errorem in his libris interuenisse probetur: vel euidenter oppositum appareat. Sic notat Gonzalez *sup.*

SINGVLARE XIII.

V. Cuicumque in aliena Parœcia, aut oppido, vel etiam in aliena Diœcesi Confirmari liceat?

1 AFfirmatiue respondeo, quoad primam Singularis partem: cum nulla extet in iure prohibitio, vt quis in aliena paræcia, vel oppido eiusdem Diœcesis confirmetur: immo si in aliqua Diœcesi hæc extaret, etiam sub præcepto: meritò dubitaretur, an illud grauiter obligaret, nisi constaret causam grauem ad illud imponendum mouisse, quæ vix excogitari valet. Ratio est, quia cum administratio Confirmationis spectet ad proprium Episcopum, vel ad alium, siue Titularis sit, siue non, qui pro proprio, ac ex eius commissione Pontificalia exercet, & vterque iurisdictionem æquè habeat, quoad hoc in omnes paræcias, & in ipsarum Parochianos: hos potest in quacumque, ac etiam in quocumque oppido illius diœcesis Confirmare.

2 Et si Episcopo Titulari, vel alterius diœcesis committatur à proprio, vt in vnica solùm ciuitate, v. g. Astigitana, vel in vna paræcia Hispalis Confirmaret: omnes Hispalenses alterius paræciæ, vel alterius vrbis, aut oppidi eiusdem diœcesis posset Agisti, & Hispali tunc in vrbe, vel paræcia assignata Confirmare; cum nemo teneatur in propria vrbe, vel paræcia Confirmari. Secus si exprimeret proprius Pastor, vt solum Astigitanos incolas, vel Parochos talis paræciæ Confirmaret: tunc enim alios Confirmare illi non liceret: nam iurisdictionem vsurparet, ac si in aliena Diœcesi,

negata Ordinarij illius licentia, Confirmaret, ac proinde nec Confirmandis id liceret, ficut non liceret baptiſmum, pœnitentiam, Ordinem, ac Extremam Vnctionem, accipere ab eo, qui non habet, quoad hæc illi ſacramenta conferrenda, iuriſdictionem. Dixi *Confirmandis*, idest, eius Parentibus, vel ijs; quibus eorum dum rationis vſu carent, hæc cura incumbit.

3 Quoad ſecundam partem reſpondeo; Nemini licere Confirmari in aliena Diœceſi abſque licentia ſui Ordinarij. Probo ex communi ſententia Enriquez, Suarij Bonacinæ, Filiucij, Ochogauiæ. Reginaldi, Chametotæ, & aliorum apud Leandrum à Sacr. *tr.* 3. *d.* 2. *q.* 9. aſſerentium, non poſſe abſque graui peccato Epiſcopum in aliena Diœceſi abſque licentia proprij Epiſcopi, vel Ordinarij Confirmare: ergo nec ab eo in ea Confirmari ſibi non ſubditus poteſt. Poſſe vero ab Epiſcopo tunc Confirmari aſſerentem dimiſſorias ſui Epiſcopi, vt ordinetur, mihi non eſt dubium; & docent Zambranus, Layman, Fagundez, & alij apud Dianam *p.*3.*tr.*4.*reſ.*24. Sicut & licite poſſe abſque culpa, & cenſura, aut pœna vlla Epiſcopum in propria Diœceſi ſibi non ſubditum Confirmare, aſſerunt DD. quos citat; & ſequitur Leander *ſup. q.* 8. tunc enim facile, præſumitur licentia proprij Epiſcopi.

4 Nota 1. Cum Zanardo c.2. Archiepiſcopo non licere in Diœceſi ſui ſuffraganei, abſque eius licentia Confirmare. Nota 2. Declarationem Cardinaliũ apud Bellarminum *in Trid. ſeſ.*7. *de Sacr. f.*64. ſic ſe habentem: *Omnes, etiam Prælati exempti, etiam iuriſdictione Epiſcopali, ſi ſunt intra fines Diœceſis, tenentur accedere ad Epiſcopum Diœceſis pro Confirmatione: ſi verò non ſunt in Diœceſi aliqua, adeant quam maluerint.*

Singulare Vltimum.

An ſine vlla neceſſitate, ac culpa idem poſſit eſſe Patrinus eiuſdem in Baptiſmo, & in Confirmatione, vel plurium in eodem veſpere, aut mane?

1 Negatiuam ſententiam quoad primam partem tuentur Ricardus 4.*diſ.*7.*q.*2. Sa *Confir.num.*14. Victoria *num.* 51. Zambranus *cap.* 2. *dub.*6. *num.*1. Layman *cap.*7. *nu.*1. Filiucius *c.*3.*num.*36. Suarez *com.q.*72. *art.*10. Diana 3.*p.tr.*4.*reſol.*21. Toletus *lib.*2. *c.*24. Vega *caſu* 11. Leander à Sacram. *d.*5. *q.*3. Enriquez *lib.*3.*c.*3. *num.*3. & communiter ferè DD. non verò exprimunt an ſit lethalis, aut venialis culpa; ſolus Barthol. ab Angelo *dialog.*3. §.45. & Leander venialem eſſe aſſerunt. Fũdantur *in cap. in Catechiſmo, de cõſec. diſt.*4. ex Higinio Papa vbi: *In Catechiſmo, & in Baptiſmo, & in Confirmatione, vnus Patrinus fieri poteſt, ſi neceſſitas cogit; non eſt tamen conſuetudo Romana, ſed per ſingulos ſinguli ſuſcipiunt.*

2 Sed ſine vlla neceſſitate, ac culpa poſſe eundem eſſe Patrinum ſentio; ſine his enim rectè poteſt vnus, & idem bis eſſe Pater ſpiritualis reſpectu eiuſdem, & cum eo ſpiritualem cognationem duplici titulo contrahere. Sic contrahunt Parochus baptizans Ioannem, & in Confirmatione ſuſcipiens: & Epiſcopus Confirmans Petrum, quem in baptiſmo ſuſcepit. Decretum Higinij non vrget, cum nec leue præceptum importet, ſed ſolum ſit directio quædam, vt cum DD. diceba-mus Sing.4. num.3. Nec eſt in vſu, quia vt Syluester *V. Confirm. fine*, illud referens, ait: *Hodie tamen, qui tenuit in Catechiſmo, tenet in Baptiſmo ſine peccato: quia eſt conſuetudo.* Nec extra illam eſt, vt qui tenuit in Baptiſmo, teneat in Confirmatione.

3 Quod verò idem plures teneat tam in Confirmatione, quàm in Baptiſmo eodẽ veſpere, vel mane; ac ſine vlla interruptione, nec ratio, nec lex vlla prohibet: ſicut poteſt diuerſis diebus: temporis enim diſtantia licitam nõ poteſt hanc actionem reddere, ſi illicita eſt. Sic etiam idem baptizat, & Confirmat plures eodem veſpere, vel mane. Nec obſtat id quod in Pontificali Romano decernitur: *Nullus præſentet niſi vnum, aut duos, non plures*; tum quia non eſt præceptum nec leue, ſed directio; tum quia non eſt in vſu, & ita non obligat: ſicut alia, quæ ibi habentur, v.g. *Confirmandi deberent eſſe ieiuni: Neque maſculi fœminis Patrini, neque fœminæ maſculis matrinæ eſſe deberent.* Vnicum ſolùm Patrinum, vel Matrinam adhibendam docent communiter DD. ſed ego vnum, & vnam ſimul adhiberi poſſe ſicut in Baptiſmo, ſentio cum Archangelo *diſt.*7.*pag.*68. Vltimo nota, quod ſi plures quam duo Patrini (ſcilicet vnus, & vna) adhibeantur in Confirmatione nullus contrahet cognationem ſpiritualem; cum à iure Eccleſiæ hæc adhibitio exorbitet. Sic Toletus *l.*2.*c.*23.*nu.*4. & alij. Licet oppoſitum teneant Sà, Victorellus, & Suarius, quos citat, ſequitur Leander *ſup.q.*9.

FINIS TRACTATVS II.

AD PENITENTIAM,
TERTIVM ECCLESIÆ SACRAMENTVM.
SINGVLARIVM,
TRACTATVS TERTIVS.

SINGVLARE I.

Casus in Hispalensi Diœcesi (ac simul in alijs) reseruati breuissimè exponuntur: Vbi quid in illis sub *Excommunicationis maioris* voce reseruetur.

1 LICET nullum peccatum sit iure communi Episcopis reseruatum, vt probat Suarius *to.4.in 3.p.d.29.sec. 3.n.6.* attamen posse casus sibi reseruare, vel cum excommunicatione maiori, vel sine illa, communis est Theologorũ sensus, constatque ex Tridentino *infra*. Sed maximè attendere debent Episcopi, vt licita sit hæc reseruatio, immò vt valida iuxta plures DD. quos citat, & sequitur Enriquez *lib.6. c.14.lit. P.* ne sit nimia, seu, ne potius in damnum sit, quam in bonum subditorum, quorum saluti consulere debent ex charitate, & iustitia. Quare sic eos admonet Tridentinum, cum hanc illis potestatem impertit *sess.14. cap.7. Neque dubitandum*, inquit, *quin hoc idem (causas*, scilicet, *aliquas criminum grauiores suo peculiari iudicio reseruare) Episcopis omnibus, in sua cuique Diœcesi: in ædificationem tamen non in destructionem liceat, pro illis in subditos tradita supra reliquos inferiores sacerdotes authoritate.*

2 Hac igitur omnes Episcopi, & locorum Ordinarij (quibus, etiam si Episcopi non sint, eadem omninò quoad hoc potestas inest) iam verbo tenus circa singulares personas, iam peculiaribus Edictis, iam in Synodis suis casus notant, & promulgant, quorum absolutiones sibi, Vicariovè suo omnino reseruāt, à quibus videlicet, absolui non possint subditi sine speciali facultate Ordinarij: vel nisi ipsi, vel Confessor habeant priuilegium aliquod Summi Pontificis ad eorum absolutionem.

3 Casus igitur pro hac Diecesi Hispalensi iam diù, & modò reseruati, tam in Synodo celebrata anno 1586. ab Eminentissimo Cardinali DD. Roderico de Castro approbata in Congregatione S. R. Cardinalium Concilij Tridentini, & à Sixto V. confirmata, quàm in celebrata anno 1604. ab Eminentiss. Card. D. D. Ferdinando Niño de Gueuara, ita proponuntur *tit. de pænit. & remiss. c.7. in 1. & 2.8. Los casos, que por costumbre, y constituciones antiguas de nuestro Arcobispado son reseruados à Nos, paraque ningun Confesor pueda absoluer dellos sin nuestra particular licentia, y comision, son los siguientes; Excomunion maior à Iure, vel ab homine; Iuramento hecho en daño de proximo: Homicidio voluntario: Sacrilegio, Sortilegio, matrimonio clandestino, Vsuras, y Renueuos, Diezmos retenidos.* Nec amplius explicāt dictæ Synodi hos casus, & ita in eorum intelligentia, ac praxi non leues difficultates passim suboriuntur, ad quarum solutionem, nec non ad earum, quæ pro casibus similibus reseruatis in alijs Diœcesibus, ocurrunt, hos explanare operepretium duxi.

4 Primus casus est: *Excomunion maior à Iure vel ab homine:* sub quo quamcumque excommunicationem in communi iure, vel in particularibus indultis à Pontifice latam aliqui forsan contineri existimabunt; præsertim cum Tridentinum *sup.* decernat; posse Episcopos reseruare peccata, *præcipue quoad illa, quibus excommunicationis censura annexa est.* Sed hoc non probo: incredibile enim mihi videtur, intentionem Episcopi esse omnes casus Papales sibi reseruasse, vt reseruaret sine dubio, reseruans sibi omnem excommunicationem maiorem: nam nullus est casus Papæ reseruatus, qui non prohibeatur sub excommunicatione, idest, quatenus eam annexam habet, & ex eo quod hæc non reseruetur. Papæ, nec casus etiam reseruatur, vt docent Suarius *d.39. sec.2. num.2.* Nauarrus *cap.27. num.261.* Toletus *l.3. cap.4. num.11.* Ludouicus à Cruce *d.1. in cruc. c.3. dub.1. num.2.* Layman *tr.6. cap.12. num.2.* Immo & plures alij casus sub hoc reseruarentur in hac Diœcesi, cum dentur in iure communi, & in Extrauagantibus Bullis extra corporis ius plurimæ excommunicationes, nulli reserua-

tæ, quæ videri possunt apud Filiucium *tom.1. ar.15. cap.12.* & Reginaldum *l.1. cap.12.* ergo nec hæ, nec illæ reseruantur in hoc. 1. casu.

5 Confirmatur hęc explicatio authoritate sacræ Congregationis pro consultationibus Episcoporum & Regularium, quæ ex Clementis VIII. mandato declarauit, præcepitque: *Quod Ordinarij non reseruent casus contentos in Bulla Cænę Domini, nõ specialiter reseruatos Sede Apostolicæ: non promiscuè eos, quibus annexa est excommunicatio maior à iure imposita, cuius absolutio nemini est reseruata: nisi iudicauerint aliquos nominatim reseruandos propter frequentiã, scandalum, aut aliam necessariam causam, non eos in quibus non datur absolutio nisi facta restitutione vel executione; non eos, in quibus licet adsit peccatum mortale, tamen versantur circa res parui momenti, & quæ frequenter euenire solent.* Ita refert Quaranta *verb. casus reser. fol.167.* Hinc Miranda *tom. 1. q. 46. ar.2.* enumerans inter casus ab Episcopis reseruari solitos. *Absolutionem excommunicationis maioris*, addit: *Quando talis Episcopo reseruatur: iam ab excommunicatione maiori à iure lata ipsi Curati possunt absoluere, & per consequens etiam Confessores Mendicantes.*

6 Igitur in hoc 1. casu solùm comprehendi existimo excommunicationes latas tum in ipsa Synodo Hispalensi, tum à Prælato, vel Vicario eiusdem Diœcesis; non verò alias latas à Papa, & sibi reseruatas, propter dicta, & quia iam cadũt sub reseruationẽ Principis supremi: nec latas in iure, aut extra iuris corpus: cum hæ (sicut & illæ modò relatæ) vt in plurimum respiciant vniuersale regimen totius Ecclesiæ: latæ vero ab Ordinarijs, singulare suæ Diœcesis regimen respicere debeant, vt licitè, & prudenter eas sibi reseruauerint, iuxta ea, quæ docet Sapientissimus Lugo *de pænit. d.20. sec.3.*

7 Ex his item non ferendæ, sed latæ solùm excommunicationes reseruantur: cum enim casuum reseruatio sit odiosa, strictè est interpretanda, vt asserunt Grafis *l.1. de cas. c.4. nu. 34.* Molfesius *tr.7. cap.20. nu.21.* Corolianus *p.1. sess.1. ar.5.* & alij communiter. Excommunicatio autem ferenda non est absolutè excommunicatio, sed erit. Quomodo autem hæc à lata dignoscatur consule Auilam *cap.2. de cens. q. vni.* Eodem modo explicandus est hic casus si in alijs Synodis, vel constitutionibus reseruatus inueniatur, sicut inuenitur in decretis Pacis Augustæ, seu *Badajoz*: sic: *Excommunion maior à iure.* Et in Granatensi ac Malacitana Diœcesi, *absolucion de excomunion maior.*

8 Sed si roges, quæ nam sint excommunicationes in Hispalensi Synodo latæ, ac proinde sub hoc 1. casu reseruatæ? respondeo eas collectas inueniri apud Ioannem Baptistam Porcel tractatu inscripto *Manuel de excommuniones* §. 10. easque similiter sparsas inuenies in Synodo celebrata anno 1604. ibi lege, primam *fol.77.* secundam *fol.83.* tertiam 88. quartam 100. quintam 103. sextam 104. septimam 109. octauam, nonam, & decimam 111. vndecimam 113. duodecimam 118. ac decimam tertiam 128. Alias, quæ latæ sunt pro tota sua Diœcesi ab Eminentiss. Card. DD. Gaspare de Borja, seu illius Vicario in singularibus Edictis, tu etiam præ manibus habebis: præsertim, quæ anno 1642. promulgatæ fuerunt contra Clericos priuilegio fori fruentes, qui prophanè & vestes, & crines affectabant, sicut ibi interdicitur; nec non contra Sacerdotes, qui ante missæ celebrationẽ, vel vna hora post illam, aut in Ecclesijs ac Sacristijs tabacum sumebant. Has omnes excõmunicationes si vita superstes sit, diuina fauente gratia tom.2. Singularium exponam.

SINGVLARE II.

Quid in Hispalensi, ac in alia quacumque Diœcesi reseruetur sub verbis, *Iuramenti, & Homicidij voluntarij?*

1 Hic est secundum casus *Iuramento en daño de Tercero*, & de falso iuramento sinè dubio intelligitur; si enim verum est, cum peccatum saltim graue non sit, immo & sæpe meritorium, reseruari nequit & quis in Tertii damnum verum iuraret, vel quod verum reputaret, licet in se falsum; praua tamen ei nocendi intentione, licet lethale committeret, non tamen reseruatum: quia intentio hæc non cadit sub reseruationem. Vnde Enriquez *lib.6. cap.4.* Granadus *22. cõtr.1. tract.15. d.13. nu.14.* & Lugo *disp.20. de pænit. sect. 2. num.15.* docent, quod si reseruaretur externum peccatum contra charitatem, si quis ex grauissimo odio, seu intentione praua aliquem leuiter læderet, in reseruationem, non incideret. Vnde hæc falsitas exprimitur in reseruatis pro aliis Diœcesibus. Sic in Cordubensi; *Periurio in daño del proximo*: & in Giennensi, *Iuramento falso en periuicio, o daño de Tercero.* Si verò esset dubium iuramentum, vel si iuranti existimatum vt falsum, & re ipsa verum esse detegitur, non reseruata iudico, quia absolutè, & in rigore non sunt falsa; & verba hæc, vtpote

potè in materia odiosa, in toto rigore sunt interpretanda.

2 Requiritur præterea vt sit casus reseruatus iuramētum hoc, quod fiat iuridicè, vt ait Laym. *tr. 6. c. 12. n. 4.* aliter plurima iuramenta, sæpe occurrenti, quæ essent casus reseruati, vt cum quis extra iudicium iurat cōtra res euentus, famam, aut genus proximi, sicque frequenter in reseruata incidendi occasiones daretur contra decretum relatum sacræ Congregationis à Clemente VIII. dimanans, vbi; *Ne locorum Ordinarij, quibus ius hoc reseruandorum casuum competit, plurium, quam opus sit reseruatione subditis sint onerosi, monentur omnes, vt paucos reseruent.* Hoc exprimitur in alijs Diœcesibus, vt in Malacitana: *Periurio hecho en juyzio:* in Leodiensi: *solemne periurium.*

3 Item requiritur, vt in graue proximi damnum iuramentum hoc vergat, cum reseruatio non solùm ponatur ob falsitatem iuramenti iuridici: alioquin omne periurium iuridicum esset reseruatum, sed etiam ob damnum proximi, quod si hoc sit leue, non cadet sub reseruationem iuxta infra dicenda; Sic in Granatensi Synodo reseruatur; *Periurio en daño notable del proximo hecho en juicio.*

4 Posset etiam hoc iuramentum à reseruatione excusari. 1. cum iurans non interrogatur iuris ordine seruato. 2. cum interrogans non est legitimus iudex, aut non habens eam probationem, quæ requiritur, vt ius habeat ad interrogandum iuridicè. Sic Chapeauille *de casib. reser. cas. 18. q. 2.* 3. Item si ex damno sibi inferendo, vel ex ratione sibi secreti commissi, vel alia causa liceret veritatem occultare. 4. Si ob vim, vel grauem metum tormentorum, vel aliunde prouenientem periurium committeretur. In quibus casibus & si peccaretur ob graue proximi damnum, non verò esset reseruatum ob rationes quas ex Doctoribus affert Molfesius *tr. 7. c. 20. à num. 57.* loquens de periurio reseruato in Religionibus.

5 Tertius casus est: *Homicidio voluntario.* Sicut in decretis Prou. Mediolanensis. *l. 5. tit. 6. c. 9.* & Pacis Augustæ: *Homicidas voluntarios.* Quod intelligendum est de homicidio iam effectu consecuto, vt exprimitur in Cordubensi, Granatensi, & Malacitana reseruatione sic: *Homicidio voluntario perpetrado.*

6 Voluntarium debet esse homicidium, prout distinguitur à casuali; illud autem duplex est, voluntarium in se, cum scilicet voluntas occidentis per se directè, & immediate fertur in ipsum homicidium; voluntarium in causa, cum non in ipsum, sed in aliud quidpiam fertur, quod est homicidij causa propinqua; vt si quis contendit verberare mulierem prægnantem, & interim illam occidat; vel enormiter aliquem vulnerare, non verò occidere; licet ex vulnere mors sit secuta. Sic Theologi ex S. Thoma *2. 2. q. 30. art. 10.* Igitur non sufficit quod in causa sit voluntarium homicidium; vt sub hanc reseruationem cadat, cum hæc strictè sit interpretanda. Sed necessum est, vt sit Voluntarium in se, & grauiter peccaminosum; tunc enim hic reseruatur etiam si sit occultum, vt notat Layman *tr. 6. c. 12. nu. 4.* & etiam si in foro ciuili non sit puniendum, vt cum vir vxorem in adulterio deprehensam occidit; hic enim mortaliter peccat, & vere homicida est: non vero, qui grauiter in occisione non peccaret, vt qui publica authoritate, vel pro sui, suorumque bonorum defensione alium occideret, seruato moderamine inculpatæ tutelæ. Consule Chapeauille *sup. q. 20.*

SINGVLARE III.

Quid sub nomine *Sacrilegij* reseruetur in Hispalensi, ac in quacumque alia Diœcesi?

1 QVartus casus est *Sacrilegium*, in hac, & in pluribus Diœcesibus reseruatus. Sed cum tot sint Sacrilegij species, & circa eam diuersa vitia versentur, meritò dubitant, etiam sapientes, quæ nam in hoc casu reseruentur. Nam si dicamus, omnes species reseruari, quæ sub ea Sacrilegij definitione à Theologis apud Azor *l. 9. c. 27.* tradita, continentur; quod sit *irreuerentia rei sacræ in eo quod est sanctificata*, vel iuxta S. Thomam *2. 2. q. 99.* *Sacræ rei violatio, seu irreuerentia*; plurima peccata, quæ frequenter (præsertim quoad lapsum carnis) committuntur, & ex quibus aliqua non ita atrocia existimantur, includet: quæ reseruari ab Ordinarijs non debent iuxta decretum relatum Clementis VIII. *vt non*, inquit, *passim, sed cum id videbitur communi bono expedire atrociorum tantùm, & grauiorum criminum absolutionem sibi reseruent.*

2 Igitur cum ex S. Thoma *2. 2. q. 99. art. 3.* ad tria genera rerum sacrarum reducant Theologi sacrilegium; ad *Personas, Locum, & Bona* Deo sacrata; quæ in his grauiora; seu atrociora crimina sunt, solùm in præsenti reseruari existimo. Quoad Personas, violatio tantùm Monialis professæ, seu coitus cum illa reseruatur, vt in Diœcesibus Leodensi, Mediolanensi, Granatensi, & Malacitana, ac alijs, & vt dicit Martinus de Frias *de cas. res. fol. 69.* hic casus communiter ab Episcopis reseruatur, vt pote qui nimiam atrocitatem

tatem

tatem criminis affert. Alia verò peccata luxuriæ licet sacrilegia sint, ab Episcopis non reseruanda fore docet Cancellarius Parisien-*ser.de Can.Do.*sis ac innuit ex Clementis VIII. mente sacra Congregatio *sup.* dicens: *In peccatis carnalibus reseruandis multa vtantur Ordinarij circumspectione propter periculum scandalorum vel frequentem reditum ad Ordinarios, in quo suspicionis aliquid cadere potest.* In quo decreto asserit Bellarminus *in Trid.sess.*14. *cap.* 7. restringi facultatem Ordinariorum quo ad reseruationem luxuriæ.

3 Si verò aliud in hoc genere peccatum, præter coitum cum Moniali, exprimatur, reseruatum manebit, vt in Gienensi Diœcesi reseruatur, *Ayuntamiento carnal con Monja profesa, o con otra qualquiera muger que aya hecho voto de castidad.* Vbi femina, quæ cum viro castitatis votum habente coiret, hanc reseruationem non incurret. Lex enim; præsertim odiosa ad plures personas quàm expressas extendenda non est. Occisio autem, grauis ve percussio, aut læsio personæ Ecclesiasticæ, vel Religiosæ cum toties in iure reseruentur, hic non reseruari existimo decernuntur verò in hac Synodo *tit.de immor.c.*27. pænæ pecuniariæ soluendæ ab his, qui Clericos, vel in Ecclesia alios cædunt.

4 Sacrilegium quoad Locum tunc reseruari ab Ordinarijs, ait Layman *tract.6. capit.*12. *num.*4.*cum violator locus sacer furto, sanguine, aut semine per fornicationem, aut voluntariam pollutionem.* Sic in Diœcesi de Badajoz reseruatur: *Pecado de la carne cometido en la Iglesia.* Sed cum neque hoc, neque pollutio voluntaria hic exprimantur, & non ita atrociora peccata quoad exterius videantur cum occultè patrantur, aut sine scandalo, hic forsan non reseruantur: secus si publicè, aut inter missarum solemnia, aut Eucharistiæ augusto sacramento manifestato, aut cum adeò publica seminis vel sanguinis effussione, vt Ecclesia pollueretur, ac reconciliatione indigeret.

5 Circa immunitatem Ecclesiæ, quoad delinquentes ab ea extrahere, eorum ve, aut aliorum quorumlibet de causis ad iudices Ecclesiasticos spectantibus cognoscere, nihil reseruari iudico, vt in Diœcesibus Granatensi, & Cordubensi, sic: *Quebrantar la immunidad, o la libertad Ecclesiastica;* tum quia non exprimitur: tum quia aliàs in iure reseruatur, tum quia in ipsa Synodo Hispalensi pœnæ aliæ imponuntur, & præsertim maior excommunicatio contra immunitatis violatores *tit.de immun.cap.*4.*&* 5. Vnde ad primi casus reseruationem hoc pertinebit.

6 Sacrilegium quoad Bona sacra hic reseruatum, committitur cum vasa, vestes, & alia quæ sunt Ecclesiæ bona propria iuxta reseruationem Diœcesis Gienensis sic; *Hurto de las haciendas de la Iglesia, o de otra qualquiera cosa del seruicio del altar, o del templo:* rapiuntur quia vt Sylvester *verbo sacrileg.* §.*tertium.* ait. *Statutum imponens pœnam pro sacrilegio, si factum est à ciuitate, intelligitur secundum leges. l.omnes populi. ff.de iust.& iure.& secundum Canones si ab Episcopo.* Secundum autem ius Canonicum 17.*q.*3.*cap. Sacrileg. Sacrilegium, & contra leges est, Si quis quod venerabilibus locis relinquitur, prauæ voluntatis studijs, suis tentauerit compendijs retineri.*

7 Horum furtum sacrilegium propriè esse docent Nauarrus, Valentia, Vazquez, Nugnus, & Suarius apud Bonacinam *d.* 3. *q.* 6. *num.* 17. Et licet iuxta hos Doctores etiam sit sacrilegium furtum rei non sacræ in Ecclesia: attamen in hoc sacrilegium propriè non committi, modo res non sit tradita Ecclesiæ in custodiam, aut pignus, vel alio modo sentiunt Lessius *l.*2. *capu.*45. *num.*14. Coninc.*de pænit.dist.*2.*dub.*4.*num.*22. Enriquez *l.* 3. *cap.*6. *num.* 5. & alij. Et licet secundum Canones alia sint Sacrilegia, quoad Ecclesiæ bona, tamen hæc aliunde sunt reseruata, vel sub excommunicatione prohibita, ideo hic non comprehēdi existimamus, siquidem non exprimuntur.

8 Tandem in communi vsu Hispalensis aut alterius Diœcesis, in qua sacrilegium indistinctè reseruatur, non comprehendi sub reseruatione omne id, quod Theologi pro sacrilegio accipiunt, patet: quia iuxta hos omnes, in mortali peccato accipere, vel ministrare sacramenta: ab vti verbis sacræ scripturæ: pingere imagines sacras indecore; ad proprium vsum vestes sacras reuocare, & alia, quæ videri possunt apud Bonacinam *dist.*3. *q.*6. *par. vn.de sacrileg.* & Reginaldum *l.*19. *a num.*57. sacrilegia sunt, & tamen non reseruata, nec vt talia à doctis Confessoribus audiri, ac absolui autumant sapientes. Secus si quoad publicam existimationem atrocia iudicentur, qualia sunt ea sacrilegia, quæ à Chapeauille *de seru. p.*1. *cap.* 10: in Diœcesi Leodicensi reseruata sic referuntur. *Publica, & enormis blasphemia in Deum, aut sanctos; insignis contumelia illata sacrosanctæ Eucharistiæ, aut sacris sanctorum reliquijs: ab vsus sacrosanctæ Eucharistiæ, aut sacrarum Reliquiarum, vel etiam sacræ Scripturæ ad exercitium artium magicarum.*

SINGVLARE IV.

Quid sub nomine *Sortilegij* reseruetur in Hispalensi, ac in alijs Diœcesibus?

1 QVintus casus est *Sortilegium*, in quo videntur reseruari omnes superstitionis, Incantationis, Diuinationis, ac Maleficiorum, seu Veneficiorũ, Magicæve, & Astrologicæ artis species, vt reseruantur in alijs Diœcesibus. In Giuiensi sic: *Encantamentos, conuuros superfliciones, ensalmos, y hechicerias*: in Granatensi, Malacitana; *Hechizerias; o encantamientos*; in Cordubensi; *Qualquier genero de hechizeria*: in Legionensi *Veneficium, maleficium, incantatio*. Et confirmatur *ex cap. Episcopi de Sortileg.* vbi hęc eradicari Episcopis ita indicitur; *Episcopi, eorumque ministri omnibus modis elaborare studeant, vt perniciosam, & à Diabolo inuentam, & magicam artem ex parochijs suis penitus eradicent.* Sic Plinius *l.28.cap.4.* Sortilegia pro magicis superstitionibus accipit.

2 Ast cum solùm *Sortilegium*, expresſè hic reseruetur, solum illa species peccati intelligitur, quæ in rigore Theologico; immo & proprio, ac grammaticali sensu tantùm est sortilegium: *Legis enim verba in potiori significatu sunt accipienda, & secundum sensum grãmaticalem. vt ex l.1. §.qui in perpetuum. ff. si ager. vectig. l.1. §.si is, qui nauem. ff. de exercitor. act.* Probat Barbosa *de princ. iur. lit. V. nu.13.*

3 Igitur, secundum sensum grammaticalem sortilegium est rei futuræ per sortes exploratio & sortilegi, qui per sortes aliquid prænuntiant, vel eligunt. Sic Cicero 1. *de diuin. Non me sortilegis: nec eos qui quæstus causa ariolentur*, & Horatius *de Arte*;

Et diuina futuri
Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.

Et ex S. Isidoro *l.8. Aetym.* ita 26.q. definiuntur: *Sortilegi sunt, qui sub nomine fictæ Religionis per quasdam quas Sanctorum sortes vocant, diuinationis scientiam profitentur, aut quantacumque scripturarum inspectione futura promittunt.* Et sortilegium a Theologis apud Caietanum *sum.* ita definitur *Sortilegium quo explicitè, vel implicitè ad Dæmones auxilium, seu consilium sorte recurritur, est, cum quis per sortes inquirit, quis fecerit furtum, aut aliquid huiusmodi ad diuinationem pertinens, & simile est si fortè quæratur, quid agendum.*

4 Vnde non omnes diuinationes, nec omnes Dæmonum inuocationes sub sortilegij propriè sumpti nomine, ac consequenter, nec sub hoc casu includuntur; sed eæ tantum, quæ fiunt per sortes, quas in consultorias, diuisorias, diuinatorias communis Theologorum cum S. Thoma *2.2. q.95. art.8.* distinguit: quarum vltimam semper illicitam; primam, & secundam aliquando licitas, aliquando illicitas esse latè docent Thomas Sanchez *l.2. num.38.* Antonius de Sousa *Aphorism. Inquisit. l.1. cap.53.* Suarez *l.2. de Relig. tom.1. cap.12.* Trullench. *in Decalog. l.1. cap.10. dub.9.* Bonacina *de superst. q.5. p.3. à nu.12.* & alij apud ipsos, ac nouissimè Ferdinandus de Castro Palao *tom.3. tract.17. disp.1. par.6. art.1. ad 12.* Tu autem animaduertes, quod superstitiones, diuinationes, aut sortilegia aliunde Pontifici reseruata: hic non reseruantur, sicut nec ij actus, qui ad peccatum mortale in hac materia non accedunt. De his superstitionibus, ac de pœnis impositis sortilegijs, diuinationibus, & maleficis, consule Castrum Palao *sup.* præsertim *punct.13.*

5 At verò licèt probabile sit sub hoc 4. casu omnes superstitionis species non reseruari in Hispalensi Diœcesi, attamen in eadem sub excommunicatione prohibentur, ac proinde sub primo casu comprehenduntur. *Sic tit. de sortilegijs cap.1. Establecemos, que de aqui adelante todas las personas, que vsaren de hechizos sortilegios, encantaciones, y adivinanzas, y de otros maleficios, o con ellos se aconsejaren, o fueren a ellos, o participaren en su delito en qualquiera manera (de mas de las otras penas en tal caso establecidas) los vnos y los otros incurran en excomunion ipso facto, &c. Cap.2. Sic Por quanto algunas personas traen consigo nominas, o rezan oraciones, y prometen por ello algunos bienes: o escusar algunos males, como q̃ no moriran en agua, fuego, &c. Mandamos sopena de excommunion maior que ninguna persona reze las tales oraciones, o semejantes y los que las tienen, rompan, y quemen dentro de un mes de la publicacion de las nuestras letras, y prohibimos que ninguna persona traiga nominas sin que primero sean examinadas por Nos: o nuestro Prouisor, &c.*

6 Hæc, & similia sub grauibus pœnis corporalibus prohibentur in Synodo Granatensi *ti. de sortilegis, & Reliquijs.* Et Episcopis reseruari ex communi consuetudine totius Ecclesiæ diuinationes, Magias, Sortilegia, incantationes, Veneficia, inuocationes Dæmonum, abusos, quoad hæc sacramentorum, & sacramentalium asserit Molfesius *tr.7. cap.19. n.13.* & Layman *tr.6. cap.12. num.4.* ait hic sortilegium esse *Magiæ exercitium, dummodò crimen graue sit.*

SINGVLARE V.

Quid referuetur in Hiſpalenſi Diœceſi, vel in quacumque alia ſub hoc verbo: *Matrimonio clandeſtino?*

1 Aſſignatur in Hiſpalenſi Diœceſi 5. caſus referuatus, *Matrimonium clandeſtinum*, ſicut etiam in Pacis Auguſtæ Diœceſi. Ad cuius explicationem ommiſſis ſex clandeſtini matrimonij modis, quos Hoſtienſis, Ioannes Andrea, Ancharanus, Paludanus, ac S. Antoninus apud Sanchez *lib.3. de matr. diſt.1. num.1.* enumerant, duas tantum ſpecies hæc reſeruatio comprehendere videtur. Prima eſt, cum ita clam fit matrimonium, vt teſtes, & Parochus deſiderentur: vel vnus ex his, ſcilicet teſtes, aut Parochus, ſecunda cum denuntiationes ad eius publicationem ab Eccleſia petitæ ſine Ordinarij licentia, ſiue permiſſu, non præexiſtunt. Has enim duas tantùm ſpecies matrimonij clandeſtini agnoſcunt Goffredus, Perez, Gutierrez, Spino, Salzedo, Caietanus, Sotus, Veracruz, Palacios, Enriquez, Capua, Bartholom. à Ledeſma, Ludonic. Lopez, & Emmanuel, quos citat, & ſequitur Sanchez *num.3.*

2 Quod in prima ſpecie locum habeat hæc reſeruatio; probo ex Doctoribus aſſerentibus, tunc incurri Synodalem excommunicationem in Diœceſibus, vbi matrimonium clandeſtinum ſub excommunicatione prohibetur. Sic Enriquez *lib.3. de matrim.cap.5. num.6.* & apud ipſum *lit. D.* Couarruuias, & Gallo, Nauarrus *cap.22. num.68.* Medina *l.1. inſtruc. cap.11.§.8.* Manuel *1.tom.edit.2.cap.221. num.1.* Bartholomæus à Ledeſma *de matrim.dub.8. fol.1230.* Ludouicus Lopez *2.p.cap.39.* Veracruz *1.part.ſpec.art.10.* in fine, & alij. Ergo, cum ſub reſeruatione prohibetur matrimonium clandeſtinum, reſeruatio tenebit in hac 1. ſpecie.

3 Nec obſtat, quod tunc ſit nullum: Quia vt docent Cardinalis *Clem. fin. q.12. de elect.* & Bertachinus *report.lit. P. verb. Pœna inualida:* Pœna impoſita in caſu alicuius actus habet locum, ſi actus interueniat, licet de iure non tenuerit, ſeu vt ex *l. Quid ergo 13. §. cum autem, ff. de his, qui notant; Quando lex reſpicit factum non curat de iuris effectu.* Et quoad hanc ſpeciem abſolutè clãdeſtina matrimonia nominantur, & iudicantur à Tridentino *ſeſ. 24. de Reformat.matr.cap.1.* & nihilominus ca irrita, & nulla deinceps eſſe declarat. Conſule Sanchez *ſup. diſt.2. num.3.* affert Molinam, Gutierrez, Veracruz, Vegam, Sotum, Cordubam, & alios docentes pœnas per Canones impoſitas matrimonio clãdeſtino incurri ob clandeſtinum inualidum: licet ipſe à num. 5. cum alijs oppoſitum ſentiat.

4 Aſt non ſolùm matrimonium hoc contrahere attentantes, ſed Parochum, & teſtes ipſi modo dicto cooperantes in hanc, vel ſaltim in relaram primi caſus reſeruationem cadere conſtat ex hoc Synodo Hiſpal. cum in ea hi omnes ita *tit. de ſponſ. capit.1.* excommunicantur: *Y porque el Parocho, o otro Sacerdote con menor numero de teſtigos, que dos otres, y los teſtigos que ſin el Parocho, o Sacerdote ſe hallaren preſentes al dicho contrato, y aſſi meſmo los dichos contrayentes (conforme al dicho Concilio) deven ſer caſtigados grauemente a arbitrio del Ordinario: ponemos, y promulgamos en los dichos contrayentes, y en las demas perſonas, que ſe hallaren preſentes ſegun dicho es, ſentencia de excomunion maior, en la qual incurren, ipſo facto.* &c. Ad hãc autem incurrendam neceſsũ eſt, vt Parochus, vel teſtes ſcienter, & maliriosè adfuerint: ſi enim ex ignorantia culpæ, vel huius excommunicationis quamuis hæc ſit vincibilis, aut craſſa, iuxta Dianam *3.p.tract.5.reſ.12.* & *13.* aut per vim, & metum iuſtum hoc fecerint, non incurrent.

5 Pro ſecunda etiam ſpecie, reſeruationem prædictam fieri minus dubitarem; immò certum exiſtimarem; cum hæc potius ſit, quam vitare cupiunt, Synodi, & puniri ſolent Ordinarij. Licet enim plures Doctores allati à Sanchez *diſputat.1. num.6.* aſſerant, pœnas in iure impoſitas pro matrimonio clandeſtino, non incurri, quando illicite omiſſæ ſunt denuntiationes, ac ſine licentia coram Parocho, & teſtibus matrimonium fit; cum non fiat clam, ſed publicè, & in facie Eccleſiæ; Quia Parochus, qui eſt perſona publica, & teſtes, Eccleſiæ nomine adſunt: at verior ſententia, quam tuentur Nauarrus, Rubeus, Blotus, Menochius, Cucus, Perez, Spino, Salzedo, Seguta, Ceruantes, Enriquez, Manuel, Petrus de Ledeſma, & alij, quos affert, & ſequitur Sanchez *num. 7.* docet propriè eſſe clandeſtinum, pœniſque clandeſtini ſubijci.

6 Probatur ex Concilio Lateranenſi, vt habetur *c.fin.de clandeſt.* vbi agens concilium de clandeſtinis, poſtquam dixerat denuntiationes faciendas, ait; *Si quis vero huiuſmodi matrimonia, ſit interdicta inire præſumpſerit,* &c. & ſubijcit pœnas. Conſonat Tridentinum *ſup.* ſic loquens de clandeſtinis; *Sacri Concilij Lateranenſis veſtigijs inhærendo, præcepit S. Synodus, vt antequam matrimoniũ contrahatur, ter à proprio Parocho denũtiationes fiant.* Ex lex *1. tit.p.4.* Sic *Ca para no ſer el matrimonio hecho encubiertamente à meneſter, que antes que lo deſpoſeſſe, diga el*

el Clerigò ante todos, como tal home se quiere casar.

7 Nec matrimonium hoc dicitur palam,& in facie Ecclesiæ fieri, cum Ecclesiæ solemnitas,& licentia desint. Et si hæc secūda species, & prima non comprehenduntur sub verbis huius reseruationis:illius lex nunquā sortietur,immo nec sortiri poterit effectum, & frustra illa erit lata. Quod vtrique iuri dissonat,nam ex *l.1.§.hac verba, §.Quod quisque iuris,l.pænali,§.docere, ff.nequis eum, cap.relatum, vbi Gloss.de Cleric. non resid. c.qualiter de pactis. Verba debent intelligi cum effectu.* Quod verò aliæ conditiones desint matrimonio, consummari.s.ante benedictiones, celebrari contra fidem sponsalium, aut tempore pro nuptijs interdicto, vel aliæ similes, sicut non constituunt matrimonium clandestinum, vt docet Sanchez *d.1 .n.1.2.*& 3.ita nec sub hac reseruatione comprehenduntur.

SINGVLARE VI.

Quid in verbis illis: *Vsuras, y Renueuos,* reseruetur in Hispalensi, ac in alijs Diœcesibus?

1 SExtus casus est, *Vsura*, quæ est vt definitur à Theologis cum S.Thom.2.2.q.68.*lucrum immediate ex mutuo proueniens.* hęc autem sub reseruationem hanc, ac similē Diœcesis alterius cuiusuis,cadit,cū est manifesta,sicut pænæ impositæ à iure. Vsurarijs non incurruntur, nisi in vsura manifesta facto,vel iure. Hæ autem habentur *cap. quamquam de Vsuris l.6.*& alibi apud Couarruuias *inf.* Infamia nempe iuris,priuatio Eucharistiæ,& confessionis,Ecclesiasticæ sepulturæ, oblationis offerendæ, & aliorum, quæ videri possunt apud Lesium *l.2.cap.20.dub. 22.*& Bonacinam *d.3.q.3. p.ult.*

2 Facto autem manifesti Vsurarij sunt, qui palam, ita ut nulla tergiuersatione negari possit ad usuram dant, vel accipiunt pecuniam. Iure autem is est manifestus Vsurarius, qui iudicis sententia de hoc crimine est conuictus, vel qui de seipso, legitimo iuris ordine, hoc crimen coram iudice confessus est, vel de quo illud per idoneos testes in iudicio est plenè probatum. Ita Bonacina *num.2.* & Lesius *nu.185.cap.* ex Couarrubia *l.3.variar.cap.3.nu.4.* Hæc autem Vsura manifesta hic reseruatur, quia in iure reseruatam non esse sub ex communicatione notauit Lesius *num.186.* sed in Synodo Hispalensi *tit.de Vsura cap.1.* excommunicatio maior fertur contra Clericos Vsurarios: corumque contractus Vsurarij annullantur.

3 Septimus casus est, *Renueuos*. Viros Doctos consului, & sub hoc verbo aiunt intelligi contractum, quo quis alteri triticum (idem intelligendum de hordeo) dat mutuo,vt tempore messis,eādem quantitatem reddat. Sed cum certum sit hunc casum,seu contractum non reseruati nisi in ijs circumstantijs,in quibus grauitet illicitus est,explanare oppottet,quando liceat,vel non liceat. Sotus *l.6.q.1. art.2.* putat in mutuo semper posse exigi eandem mensuram, seu idem pondus,siuè pretium crescat,siuè decrescat; quia in illo proportio, seu æqualitas spectatur corporum, quæ permutantur, non pretiorum,aliter esset venditio. Et ita qui mutuat decem modios tritici valentes nunc viginti argenteis, potest exigere totidem modios noui tritici, etiam si tunc valor crescat ad 25. argenteos.

4 Ast dicendum est.1.Si dubium est,V.triticum valiturum sit tempore messis pluris, aut minoris, quam nunc valet, potest mutuator exigere parem mensuram noui tritici æquè in se boni, eamque suo tempore accipere,etiam si pretium eius valdè creuerit: quia par est vtriusque conditio; sicut enim potest lucrum esse mutuantis, ita & detrimentum. Sic Lesius *l.2.cap.20.dub.17.num. 145.* Villalobos *tom.2.tra.22.dif.3.num.13.* Existimo tamen non licere cum eodem Lesio *num.146.* si probabile sit triticum valiturum pluris tempore messis, quia sub hac probabilitate dubium non est, vtrum minoris sit triticum valiturum; nam si hoc etiam probabile supponatur, primus dubij casus erit, non secundus meræ probabilitatis maioris petij, cum nequeat non adesse animus vsurarius, atque si effectu sequatur lucrum erit obligatio restituendi.

5 Si verò certum est pluris valiturum tempore messis, certum etiam est non posse mutuari, seu renouari ad æqualitatem, ita quod pro centum modiis nunc traditis alii centum ex nouo, vel veteri tritico tunc reddantur, cum triticum vetus, quia peioris conditionis minus forsan foret æstimandum, nisi enim aliqua causa lucri cessantis, damni emergentis, aut periculi interueniat erit manifesta Vsura, cum hæc iuxta Doctores apud Bonacinam *sup. par.2.à num.5.* committatur, quando speratur, vel intenditur lucrum immediatè ex mutuo, tanquam sibi debitum ex obligatione iustitiæ. Potest verò tunc compensari æqualitas pretij cum inæqualitate etiam tritici v. g. si mutuo nunc dem decem modios; dum valent 25. argenteis, possum pacisci, vt ex nouo tritico red-

reddas mihi duodecim modios, & dimidium: si tempore restitutionis singuli modij non valebunt nisi 22. argenteis; quia illis duodecim cum dimidio æquales erunt in æstimatione mei decem. Sic Lesius *num.* 146. Sylvester *verbo Vsura* 1. *q.* 17. Reginaldus *l.* 25. *num.* 186. Bonacina *p.* 3. *num.* 25. & alij contra Azorium 3. *p. l.* 7. *cap.* 10. *q.* 9.

6 At verò ratione lucri cessantis, vel damni emergentis, aut periculi, cui expouitur triticum, siue molestiarum, aut expensarum in eo recuperando, licet hic contractus, cum spe maiori lucri, dum hæc ad æqualitatem compensentur cum maiori tritici valore; quia vt est communis Theologorū doctrina, & copiosè probat Bonacina *p.* 4. & 5. ratione horum potest mutuator aliquid supra sortem accipere à mutuatario: nec vsura committitur, cum hoc augmentum non proueniat immediatè, & præcisè ex mutuo sed ex causis assignatis. Et hinc vsuram non committi in renouatione tritici docent nominatim Nauarrus *cap.* 17. *num.* 224. Molina *de iust. disp.* 311. *num.* 4. Rebellus *l.* 8. *q.* 4. *num.* 9. Azorius 3. *p. l.* 5. *cap.* 7. *q.* 1. Reginaldus *nu.* 187. & alij: inter quos sic Bonacina *p.* 3. *n.* 26. *Secundo colligitur non committi Vsuram, quando quis mutuat vetus triticum, vt tantundem noui sibi reddatur, si tantum valet vetus, quantum valebit nouum, aut quantum speratur valiturum, nam seruatur æqualitas inter datum, & acceptum & mutuator non reportat commodum cum damno mutuatarij.*

7 Igitur cum hic contractus est grauiter illicitus; quia est Vsura, tunc tantummodò est casus reseruatus. Nec obstat quod sufficienter reseruatus iam erat sub reseruatione Vsuræ, quia sæpe contingit tam in iure communi, quam in Synodis speciem supremam alicuius vitij reseruari, & simul exprimi infimam. Sic sacrilegium, & simul accessus ad Monialem professam aliquibus in Diœcesibus reseruantur. Præterea, quia ad hoc, vt quis incidat in hanc reseruationem non est necessum, vt sit manifesta Vsura eius, vt aliæ sunt, sed sufficit quod sit paliata, vt verè est paliata vsura Renouatorum.

SINGVLARE VII.

Quid contineatur sub his reseruationis verbis: *Diezmos retenidos?*

1 VLtimus casus est; *Diezmos retenidos*. Idem reseruatur in Episcopatu de Badaioz sic: *Vsuras, y Renueuos, y Diezmos retenidos*. Non reseruari in hoc casu Primitiarum retentionem pro certo existimo, quia cum solùm exprimat hæc reseruatio, quæ est quædam lex, decimas, & hæ sint quid diuersum à primitijs, ad illas non est extendenda, nam vbi lex non exprimit, nos exprimere non debemus *l. de pretio ff. de public. in rem. act. cap. consuluisti de maior. & obed.* Et *Verba in lege tantum valent, quantum sonant, seu demostrant voluntatem legislatoris* iuxta *l. Labeo §. idem ff. de suppel. leg. l. scire ff. de tut. & curat.*

2 Quod sint quid diuersum patet: nam nomine *Decimæ* intelligitur *quota bonorum debita Ecclesiæ ministris in ipsorum subsidium*, vt ex Hostiensi, Alexandro, Thusco, Azorio, ac alijs docet Bonacina *q.* 5. *p.* 1. *de decim. num.* 1. iuxta id quod S. Hieronymus *in Ezechiel* dixit, & affertur *C. Decimam. Decimam partem omnium frugum Leuitis tribui populus ex lege debebat.* Primitiæ verò sunt *primi fructus agrorum, & arborum*, iuxta id *Deuteron.* 29. *Tolles de cunctis frugibus tuis primitias, & pones in cartallo.* Vnde rectè Lesius *l.* 2. *c.* 39. *dub.* 6. *num.* 30. *Hinc patet*, inquit, *primitias distingui à decimis; primitiæ enim sunt primi fructus: decimæ sunt decima pars fructuum: illæ immediatè offerūtur Deo in gratiarū actionem pro frugibus terræ, deinde decedūt in vsum ministrorum; hæ proximè Sacerdotibus dantur in stipendium sustentationis ob ministerium spirituale.*

3 Igitur cum reseruatur decimarum retentio, non reseruatur detentio primitiarum; siquidem hæ non exprimuntur iuxta illud iuris axioma; *Verbo quod quis non expressit, mente non videtur comprehendisse: cap. in- de sponsal.* Vbi notat Thuscus *to.* 8. *lit. V. conf.* 89. *n.* 3. Nec obstat, quod in alijs Diœcesibus, vt in Cordubensi, Malacitana, Giennensi, Granatensi, & in alijs communiter vtriusque rei retentio simul reseruetur sic; *Retenimiento de diezmos, y primicias*; nam *ius vniuscuiusque prouinciæ ex facto oritur*, vt ex *l. si ex plag.* 52. *§. in cliuo, ff. ad leg. Aquil. l. fin. in princ. ff. de iur. iuran.* docent Menochius *cons.* 2. *nu.* 208. Antonius Monach. *decis.* 48. *num.* 6. & Barbosa *de princ. iur. lit. F. num.* 13.

4 Ast, licèt sub hoc vltimo casu non cōtineatur primitiarum retentio: continetur tamen sub primo, quatenus sub excommunicatione prohibetur in hac Synodo Hispalensi *tit. de decim. cap.* 1. vbi; *Mandamos so pena de excomunion maior, que todas, y qualesquier personas paguen fiel, entera, e igualmente de lo que cogieren, y no de lo peor (guardando el tenor de las prouisiones reales, que aqui van insertas, sin descontar, ni quitar cosa alguna por razon de lo que ubieren sembrado, ni por otros gastos, que en la sementera, o cosecha ubieren hecho, o hizieren, ni por otra cosa alguna) los diezmos, y primicias del pan, vino, y ganados,*

nados, y de todas las otras gananeias, y frutos, que Dios N.S. les diere, que son è fueren obligados à dezmar, conforme à dereebo, o costũbre legitimamente prescripta, y no bagan en ella fraudes, ni colusion alguna: e los que lo contrario bicieren, quere mos, que ipso facto incurran en la dicha senteneia de excomunion, y que no sean absueltos della basta que con efecto ayan restituido lo que vbieren dexado de diezmar.

5 Circa intelligentiam huius excommunicationis consule circa eam, quæ imponi iubetur à Tridentino *sess.25.de reform.c.12.* Enriq.*l.13.c.28.* Molinam *tr.2. d.756.* Nauarrũ *cap.* 17. Monetam *c.8.q.5.* & Bellarminum *ibi.* Hac tenus casus reseruati in Hispalensi Diœcesi: iuxta quorum explicationem aliarum Diœcesum casus explicari possunt.

SINGVLARE VIII.

V. Quodcumque peccatum mortale externum circa materiam casuum reseruatorum in quacumque Diœcesi, cadat sub reseruationem?

1 AFfirmatiua sententia suadetur, quia quælibet culpa lethalis capax est reseruationis, etiam si interna sit, vt probant Vazquez *de pæn. q.91. art.5. dub.2.* Suarez *disp.29.sect.2.num.13.* & alij: immo & mortale dubium, an sit tale, vel veniale, posse reseruari docent Suarius, Armila, Enriquez, Sanchez & Corduba, quos citant, & sequuntur Hurtado *disp.11.de pæn.dif.5.* Aloysius de Torres *disp.31.de pænit.dub.3.* Ratio est, quia ad absoluendum ab his requiritur iurisdictio, vt pote materia confessionis: ergo si externa sint, eo ipso quod certò accedant ad culpam mortalem cadent sub reseruationem. Atque in Religionibus reseruatur, aut statuitur reseruari posse. *Furtum de rebus conuentus in ea quantitate, quæ sit peccatum mortale*, vt ait Clemens VIII. in suo decreto de hac reseruatione edito anno 1593. & allato in 4. tomo Bullatij *fol.* 273. sic: *Proprietas contra votum paupertatis, quæ peccatum sit mortale.* Et ita in Religionibus reseruari videntur omnia peccata mortalia in singulis materijs, in quibus fit reseruatio; ergo idem iudicandum erit in Diœcesibus.

2 Adhuc dicendum existimo, non omnia mortalia externa circa materiam reseruatam versantia, sub reseruationem cadere, sed vt cadant requiritur in aliquibus casibus, quod quantitas grauiter excedat mortalis peccati quantitatem. Probatur ex Tridentino *sess.14. c.7.* grauissima peccata tantum reseruanda fore sic statuenti; *Magnopere verò Patribus nostris visum est, vt atrociora quædam, & grauiora crimina, non à quibusuis, sed à summis duntaxat Sacerdotibus absoluerentur. Vnde meritò Pontifices Maximi suprema potestate sibi in Ecclesia vniuersali tradita, causas aliquas criminum grauiores, suo poterunt peculiari iudicio reseruare. Neque dubitandum est, quin hoc idem Episcopi omnibus in sua cuique Diœcesi, in ædificationem tamen, non in destructionem liceat.*

3 Consonat Clemens VIII. ex cuius mandato sacra Congregatio Tridentini in decreto edito 26. Nouembr. anno 1602. quod affertur à Quaranta *verb.cas. reseru. fol.163.* sic Ordinarios admonet; *Sed ne locorum Ordinarij, ad quos casuum reseruatio spectat, in ea re modum excedant; eadem Sacra Congregatio illos rursum admonendos censet, vt non passim, sed cum id videbitur communi bono expedire, atrociorum tantùm, & grauiorum criminum absolutionem sibi reseruent: ne alioqui Sacramenti Pænitentiæ Ministrorum coarctata potestate sanctæ Matris Ecclesiæ piæ menti contrarius effectus subsequatur.*

4 Quis autem credet in vera sapientum existimatione omnia mortalia etiam externa, circa materiam reseruatam esse ex grauioribus, & atrocioribus criminibus? Reseruantur v. g. Iuramentum falsum, iuridicè factum in damnum Tertij in Hispalensi Diœcesi; sacrilegium, seu furtum de rebus sacris: contractus Vsurarius, & decimarum retentio, si damnum Tertio illatum, aut furtum est duntaxat duodecim aut quatuordecim argenteorum, aut retinetur in decimis hæc quantitas, aut in eadem solùm vsura committitur, quamuis hæc sint peccata mortalia, quis ea grauiora, & atrociora crimina dicet? Nemo sanè, cum hæc atrocitas regulariter existimanda sit non ratione solius qualitatis, seu speciei, sed etiam quantitatis; aliter qui ex Ecclesia, vel ex decimis vsurparet, aut retineret rem duodecim argenteis æstimabilem, atrocissimus latro, & sacrilegus grauissimus iudicãdus foret, quod est absurdum.

5 Hinc in decreto supra relato Clementis VIII. & allato à Quarãta *verb.casus fol.168.* admonentur Ordinarij; *Ne reseruent illos casus, qui & si mortale peccatũ induceant, res tamẽ sunt parui momenti, & quæ frequenter inter idiotas euenire solent, velut damni dati, &c.* Quantitas ergo duodecim argenteorum, licet sufficiens sit ad mortale, non tamen ad reseruationem prudenter in Diœcesibus faciẽdam: cum ad hãc requiratur grauitas valde con-

ſiderabilis, aut atrocitas in crimine reſeruato iuxta inſtructionem Tridentini, & Clementis VIII. Vnde licet furtum hoc ſit graue in ratione peccati, non tamen eſt in ratione reſeruationis. In quo ſenſu locum habere poteſt ſententia, quam ex Finellio, & Belloquio ſequitur Diana 5. *p. tract.* 5. *reſol.* 46. vbi ait, in caſibus reſeruatis dari paruitatem materiæ excuſantem à reſeruatione.

6 Ita proportione ſeruata dicendum de excommunicationibus de facto impoſitis in Concilijs, & Synodis, & ità in Hiſpalenſi, *tit. de ſent. excom. c.* 1. ſtatuitur. *Las cenſuras Eccleſiaſticas ſon armas de la Igleſia, y aſſi ſe an de exercitar con mucha diſcrecion, y prudencia, paraque ſean temidas, y no menoſpreciadas. Por tanto conformandonos con la diſpocisſion del S. Concilio Tridentino mandamos a nueſtros juezes, que no dẽ cartas de excommunion generales por coſas livianas, y de poca cantidad.* Et ſic ſtatutum eſſe circa reſeruationem caſuum, eſt intelligendum: cum etiam reſeruationes ſint arma Eccleſiæ.

7 Ad id, quod in contrarium allatum initio eſt. R. Quod licet fateamur capacem eſſe reſeruationis quamcumque mortalem culpã, & ita validam futuram reſeruationem circa illam factam iuxta ſententiam Syluestri, & Henriquez, quos refert, & ſequitur Suarius *de pœnit. ſect.* 4. *d.* 29. non tamen hæc eſſet prudens, nec licita iuxta eoſdem, ac alios, quos refert Henriquez *l.* 6. *cap.* 14. *nu.* 3. cum potius in deſtructionem, quam in ædificationem tenderet: & ſic credere debemus reſeruationes ab Ordinariis factas eſſe tantummodò atrociorum criminum iuxta mentem Tridentini, & Pontificum; atque ita non quodlibet mortale circa materiam reſeruatam reſeruare voluiſſe: Immo arbitraretur quis forſan, nec valide potuiſſe iuxta ſententiam Soti, & Ricardi, quos refert, & ſequitur Vazquez *q.* 19. *art.* 3. *dub.* 4. ac aliorum, quos ſequitur Enriquez *ſup. lit. P.* Porrò admiſſa capacitate reſeruationis in mortali admittetur poteſtas oſtenſa ex iuriſdictione neceſſaria ad eorum abſolutionem.

8 Ad id quod additur de Religionibus R. 1. Atrociorum criminum reſeruationem fieri à Pontifice, ac Epiſcopo ſtatuiſſe Tridentinum, non verò à Religionibus, cum non de harum, ſed de illorum reſeruatione ibi ſit ſermo. Diſcrimen ad hoc fuit manifeſtum; nam cum Regulares profiteantur perfectionis, ſtatum, non ita grauia peccata reſpectu illorum reſeruari par eſt; ſecus verò reſpectu ſæcularium, qui eum ſtatum non profitentur. Præterea, quia quod non ita graue eſt, ſi in ſæculari conſideretur, grauius eſt in Religioſo ſpectatum. Vnde illud quod vt quid graue reſeruari, & ſub excommunicatione prohiberi poteſt Sacerdoti, vel Religioſo ratione ſui ſtatus perfectioris, quem profitentur, non debet pro laico reſeruari; nam reſpectu illius non ita graue erit, vt notant Bonacina *de cenſ. d.* 1. *q.* 1 *p.* 3. *num.* 9. Auila 2. *q.* 9. 5. & alij. Sed animaduerte in aliquibus caſibus, eo ipſo, quod ſint mortalia peccata in materia reſeruata, ſub reſeruationem cadere, vt in ſuperſtitione, & ſortilegiorum ſpeciebus, & ſimilibus: eò quod hæc genere ſuo atrociora ſint peccata.

SINGVLARE IX.

V. Parochi reſpectu ſuorum Parochianorum & Confeſſores Ordinarij reſpectu Regularium ſui Conuentus, valeant ſine noua Prælatorum facultate abſoluere à caſibus reſeruatis?

1 AFfirmatiua pars probari poſſet ita; Parochi ratione ſui muneris ſunt Paſtores, & habent iuriſdictionem ordinariam in ſuas oues, non ab Epiſcopo deriuatam, ſed à ſummo Pontifice, à quo procedit parochiarum diuiſio: ergo illam Epiſcopus limitare nequit, reſeruando ſibi abſolutionem aliquorum caſuum, & ad illam impertiendam facultatem à Parochis anferendo. Quod argumentum proportionatè fieri poteſt reſpectu Confeſſoris Ordinarij Regularium, cum ſit velut Parochus illorum, & Prælatus velut Epiſcopus: ergo hi non indigent noua licentia ad abſoluendum oues ſuas à reſeruatis.

2 Sed hoc non poſſe, certum omninò eſt, & praxis ita fert: videmus enim Confeſſores ordinarios in Religionibus petere facultatem hanc à Prælatis; & Parochos ab Ordinario; ni Parochianus habeat Cruciatam, virtute cuius communiter abſoluuntur ſæculares à reſeruatis. Et ſi aliquis Parochus ſine Cruciata, aut ſine facultate tacita, vel expreſſa abſoluit: irrita cenſetur abſolutio; ergo &c. Probatur etiã ex facultate conceſſa Parochis ad audiendas confeſſiones, quæ eadem eſt omnino, ac illa, quę conceditur aliis Confeſſoribus ſæcularibus, & Regularibus, & in ea hæc clauſula ſemper in omnibus ferè Diœceſibus apponitur: *Por la preſente damos licencia, y facultad para que en eſta Ciudad, y nueſtro Arcobiſpado, oyga de penitencia a todas las perſonas, que con el ſe quiſieren*

con-

confessar, y los absoluera de todos sus pecados, excepto de los à Nos reseruados. Sic in Hispalensi, Granatēsi, Malacitana, Gennensi, Cordubensi, & alijs Diœcesibus.

3 Hanc sententiam vt omnino certam tuentur Suarez *d.29.sect.1.num.6.* Vazquez *q.91. ar.3.dub.10.num.10.* Nauarrus *sum.cap.27. num.263.* Bellarminus *in sess.14.cap.7.Trident.* Barbosa *de Parocho cap.19.num.42.* ac Lugo *de pœnit.disp.20.sect.1.nu.3.* Et probant, vel quia Episcopi habent ex concessione, seu commissione Pontificis facultatem reseruandi peccata, & Parochorum potestatem, quoad hoc limitandi, vt sentiunt Vazquez, & Suarez *sup.* vel quia hanc potestatem habent Episcopi directè à iure diuino, & indirectè à Pontifice, qui velut Pastor, etiam Parochorum, & omnium fidelium, Episcopis hanc reseruationem commisit, vt notat Lugo.

4 Confessores ordinarios Regularium non posse eos absoluere à reseruatis expressè decernit SS. D.N. Clemens VIII. suo decreto referendo Singul.11.num.4. Quoad hos enim casus manifestè reseruatos non habent hi maiorem potestatem, quā alij Confessores, non deputati, nisi cum negata licentia iurisdictio ad illos deuoluitur. Vnde immerito, Villalob. *t.1.tr.2.claus.9.§.2.nu.12.* & apud ipsum Curiel, Antolinez; Cornejo, & alij asserunt virtute Cruciatæ posse Regulares absolui à reseruatis à Confessario pro ipsis deputato: quia Bullæ Clementis, & Vrbani VIII. omnibus æquè vsum Cruciatæ quoad reseruata prohibent.

5 At, si ex consuetudine rectè introducta, & scientibus, ac consentientibus Prælatis in aliqua Diœcesi, Parochi, vel in aliqua Religione Ordinarij Confessores absoluerent à reseruatis, valida esset absolutio; consuetudo enim illa vim legis, aut facultatis haberet. Sed maximè attendendum est, ne sit corruptela, præcipuè in Religionibus; cum Pontifices, & nouissime Vrbanus VIII. hoc Confessoribus Ordinariis satis manifeste denegent, vt videbimus infra, ac contra ius positiuum fundatum in diuino iure (tale enim est potestas reseruandi casus, vt probāt Doctores plures) difficillime præualere poterit consuetudo; nisi dicamus hanc esse tacitam licentiam: cum Prælati sciant absolutionem à reseruatis dari ab his, & non impediant.

6 Si vero in licentijs, quas Episcopi, vel omnibus, vel aliquibus dant, concederent facultatem generalem absoluendi ab omnibus peccatis, & casibus, quamuis non adderēt: *Etiam à casibus per Nos reseruatis:* ab his posset tunc Cōfessor sine noua facultate, & sine Cruciata, aut alio priuilegio absoluere, quia *lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda l. de pretio, ff. de publ. in rem. actio. l. in fraudem. §. vlt. de testam. milit. l.1.§. generaliter. ff. de leg. præstan.* Riccius *prax. decis. 419. nu.1.* Ioannes Narbona, *de appellat. p.1. nu.27.* Sutdus *cons.271.n.28.* Valascus *cons.113.nu.21.* *Et qui nullum casum excepit, omnes, quos potest, comprehendit.* Solutio rationis dubitandi patet ex dictis, etiam admisso, quod diuisio Parochiarum sit à summo Pōtifice, & quod Parochi iurisdictionem habeant ab eodem non ab Episcopo immediate: de quo non disputamus.

SINGVLARE X.

V. Expediat, vel saltim liceat facultatem generalem concedi Parochis, vt in sua Parochia, & Confessoribus assignatis pro Regularibus, vt in suo monasterio, vel aliquibus personis particularibus, vt in Diœcesi, vel Religione, absoluant à reseruatis?

1 Posse Episcopos generaliter concedere Cōfessoribus quibuscumque licentiam generalem ad absoluendum sibi subditos à reseruatis in Diœcesi, dubium esse nō potest; cum possit delegare suam iurisdictionem quoad hanc partem sine vlla limitatione, & pro arbitrio suo, sicut, & pro illo possunt casus reseruare, vt statuit Trident. *sess.14.ca.7.* ijs verbis: *Causas aliquas criminum grauiores suo poterunt peculiari iudicio reseruare.* Nec lex aliqua, aut consuetudo hanc potestatem Ordinariis limitauit.

2 Sic etiam nec Religionum Prælatis, non solùm Generalibus, aut Prouincialibus; sed etiam immediatis monasteriorum, aut domorum hæc potestas limitata est, licet enim hi reseruationem casuum factam in Capitulis Generalibus, vel Prouincialibus auferre circa suos subditos, nequeant; possunt tamen alteri (etiam si Confessor Ordinarius illius contentus non sit) delegare generaliter facultatem ordinariam, quam Prælati habent ad absoluendum ab huiusmodi peccatis etiam futuris. Et si eam ita generaliter concedant sine vlla limitatione, intelligitur concessa sine onere comparendi, alias inutilis foret concessio generalis, si singulis vicibus ad Superiorem recurrendum foret. Et sicut hæc concedi potest Confessori, vt absoluat, sic & subdito, vt absoluatur; eadem enim est in vtroque ratio, & circa

circa neutrum coarctata est à iure hæc potestas.

3 Expediret autem, vt Episcopus in singulis locis suæ Diœcesis assignaret Confessarios pios, & doctos, quibus, vel in generali pro totius anni decursu, vel saltim pro præcipuis anni festiuitatibus committeret reseruatorum absolutionem, vt docet Molfesius *tr.7.cap.19. num.8.* & innuit Zerola *verb. casus ex Magist.sent. princ.3.* ac expresse decernit sacra Congregatio Cardinalium negotijs Episcoporum, & Regularium præposita, quæ ex mente Clementis VIII. scribens 26. Nouemb. 1602. ad Archiepiscopum Neapolitanum sic ait: *Insuper de ipsius Sanctitatis mandato ijdem Ordinarij moneatur, vt per totam suam Diœcesim, ac præsertim in ijs locis, qui à Ciuitate, & Cathedrali sede longiùs remoti sunt, Pœnitentiarios, aliosque Sacerdotes constituant, ac delegent, quibus facultatem absoluendi à casibus sibi reseruatis concedant, ita vt his quoque liceat tandem alijs Confessoribus si opus sit, etiā viua voce impartiri: idque maximè in solemnioribus, & præcipuis anni festiuitatibus, vt peccatores, quibus obuia, & facilis fuerit huiusmodi Sacerdotum copia ad peragendam confessionem alliciantur: quia alioquin plerique, vel ob id ipsum ommittere possent si necesse haberent, pœnitentiæ Ministros, quibus indigent, longiùs quærere.* Ita refertur à Quaranta *verf. casus f. 165.* Et hoc non solum expedire, sed omninò necessarium esse existimo in omnibus locis, vbi Cruciata non est concessa: & vbi Religiosorum conuentus non sunt qui ex suis priuilegijs ab his casibus absoluere queant, & in hoc debent se Ordinarij nimis faciles, & liberales ostendere.

4 Quoad Religiosos non ita facilè hoc admitterem; immò absolutè negarem expedire: cum semper intra domum habeant (vel citò habituri sint, si fortè mane, vel vespere absit) Prælatum, qui eam facultatem possit concedere, & strictiùs consulendum est perfectioni Religiosæ; quam sæcularium disciplinæ. Ast in aliquibus casibus existimarem hanc generalem facultatem concedendam. Nam. I. poterit Superior Confessario ordinario illam concedere pro occasionibus, in quibus Superior vel est occupatus, vel ipsi eundum est extra vrbem, & differri nequit sacrificium, vel communio, fine nota; quia si non communicat vel sacrificat Pœnitens cum ceteris, vel solito tempore, non leuis suspicio de graui peccato reseruato generaretur. I I. In Conuentibus paucorum Regularium expediet, vt Superior immediatus illā etiam concedat: ne cum petitur, colligi possit, quis nam sit is, pro quo petitur.

5 III. Etiam scrupuloso, pœnitenti aliquoties concedi oportet generalem facultatē, ne scrupulis angatur, & conficiatur, existimans se sine licentia absolui non posse, quia falsò iudicat se passim in reseruata incidere. IV. Pro aliquibus magnis festiuitatibus ter, aut quater in anno, etiam, forsan concedenda foret, nisi in destructionem potius, quam in ædificationem vergere cognosceretur. Quod, vt etiam priora, prudentiæ Superiorum est relinquendum, & praxi, quæ frequentior est in Religione standum. Generaliter verò omnibus Confessarijs ordinarijs, & pro omnibus subditis nullo modo concedenda est hæc facultas generalis: quia talis concessio est expresse contra finem intentum per reseruationem, vt patet ex Tridentino: qui est, vt Pœnitens, experiendo difficultatem, & onus illud comparendi ante Superiorem, cohibeatur à peccatis perpetrandis.

6 Nec dictis obstat quod Clemens VIII. in decreto pro reseruatis dicat; *Quod Confessoribus assignatis reseruatorum absolutio committatur, quando casus occurrerit*: nam non ideo negatur, quod etiam committi possit, antequam casus occurrat, seu pro casu futuro; solùm enim sibi modum, quo communiter delegatur hæc potestas adnotatur: quia tunc petitur à Pœnitente, vel Confessario, cum actò indigent ea.

SINGVLARE XI.

Practicæ, & selectæ obseruationes pro Regularium (nec non Sæcularium) Confessoribus quoad casus reseruatos.

1 OMitto plures, quia præuiæ in Doctoribus: quarū prima erat; quod ignorantia reseruationis siue iuris, siue facti, etiā si culpabilis sit, seu vincibilis excusat à reseruatione. I I. Casus dubius vel sub opinione positus, an sit mortalis, vel an sit reseruatus, talis non præsumendus est, & ita absolui potest à Confessario dubitante: & si post absolutionem reseruatus fuisse manifestetur, non est necessarius recursus ad Superiorem, I I I. Cum casus reseruatur, non comprehenduntur sub illo consiliantes, cooperantes, auxiliantes, &c. IV. Actio externa sub reseruatione prohibita ad consumationem accedere debet, vt talis sit: vt si reseruetur. *Lapsus carnis voluntarius opere consumatus*, osculia, amplexus,

plexus, tactus, visus grauiter libidinosi, etiã in ordine ad copulam, dum non sit subsecu-ta, reseruata non sunt, secus si reseruatur, *Quidquid est contra votum Castitatis, quod in actum externum prodeat*.

2 V. Mortuo, vel amoto Superiore casus sibi reseruante, illorum reseruatio cessat, nisi facta sit per modum statuti, vel constitutionis vel consuetudinis vim legis habentis ab eo, qui statutum, legemve condere potest; vel nisi aliter sit stabilitum in aliqua Religione. Sic in Societate Iesu, præcepta Generalium, saltem in scriptis promulgata, reseruationes etiam, aut Ordinationes, sicut & priuilegiorum communicationes non expirant morte Generalis, sed perseuerant donec à successore reuocentur; vt statuitur in V. Congregatione *decre.1.can.23.*& in VIII. *decre.67. can. 10.*notatq; Palao *t.3.tr.16.d.5.p.9.nu.1.* Vbi explicat præcepta, quæ in Societate sunt. Addunt Fagundez *l.2.in 2.Eccl.præc.cap.51.* & Pasqualigius *decis. 496. nu.6.* Quod reseruatio in visitatione Regularium à Prouinciali, vel Visitatore facta cessat cessante officio mandantium. Idem de præceptis, & censuris tenent.

3 VI. Si idem peccatum reseruatum sit Generali, & Prouinciali, vel Capitulo Prouinciali, qui potest absoluere à casibus Generali reseruatis, potest ab illo. Sic quoad casum Pontifici, & Episcopo reseruatum docent Suarius *d.31.sec.4.nu.5.*& Ludouicus de Torres *d.31. dub.9.* VII. Si ab eodem Superiore v.g. Prouinciali Capitulo (siue sit idem propter identitatem personę, vel dignitatis, seu prælationis) idem casus pluries reseruetur, etiam per statutum, ablata vna reseruatione, auferuntur reliquæ: Secus si à pluribus cum excommunicatione; ita vt dicantur plures esse propter plures excommunicationes reseruatas; Sic Suarius, & Torres, *sup.*

4 His prælibatis, sit prima obseruatio, Si Cõfessario pro Regularium confessionibus deputato Prælatus neget facultatem ad absoluendum sibi subditum à reseruatis, non est dubium, quin hic possit pro illa vice illum absoluere; nam expresse decernitur à SS. D. N. Vrbano VIII. qui postquam retulit decretum de casuum reseruatione à SS. D.N. Clemẽte VIII. editum anno 1593. Maij 26. in quo statuitur: *Superiores in singulis domibus deputent duos, tres, aut plures Confessarios pro subditorũ numero maiori, vel minori: iique sint docti prudentes, ac charitate praditi, qui à non reseruatis eos absoluant, & quibus etiam reseruatorum absolutio committatur quãdo casus occurrerit: in quo eam debere committi ipse in primis Confessarius iudicauerit*, &c. hoc concessit, vt patet in quarto tomo Bullarij *fol. 273.* nam ex ipsius mandato hæc adduntur: *Sanctitas sua deinceps declarauit, vt si huiusmodi Regularium Confessarijs casus alicuius reseruati facultatem petentibus Superior dare noluerit, possint nihilominus Confessarij illa vice pænitentes Regulares, etiam non obtenta à Superiore facultate absoluere*.

5 Sed animaduertendum, quod si Confessarius pro vna domo assignatus petat facultatem à Superiore alterius domus eiusdem Religionis ad absoluendum sibi subditum; si hic eam deneger, non potest ille eum absoluere; hæc enim concessio solùm locum habet respectu Confessoris illius domus, in qua ille commoratur, pro quo facultas exposcitur: secus si esset Confessarius pro vniuersa Prouincia, vel pro omnibus domibus alicuius ciuitatis v.g. Hispalis assignatus; tunc à quocunque ex illarum Superiore negetur, ad prædictum Confessarium iurisdictio deuoluitur.

6 Secũda obseruatio: Idem probabiliter dicendum, si viro prudenti, Religioso, & docto, ei videlicet, qui meritò in Regularium Confessorem eligi valeat, licet non sit ex designatis de facto, hæc facultas à Prælato denegetur: nam probabile videtur id, tunc maximè, si ex præcepto, regula, vel consuetudine instat necessitas communicandi, vel celebrandi, vel infamiæ periculum, nisi celebretur, aut communicetur, absolui potest ille, qui per huiusmodi virum facultatem petijt. Ita Enriquez *l.3. de pæn. cap.13. num. 6.* Rodriguez *tom.1. sum.cap.55.num.10.* Fagundez *in 3.præc.Eccl.cap.9.dub.17.num.17.* Trulencch *l.1. cruc. §.7.cap.2. dub.2. num.5.* Naldus *ver.Religios.num.44.* Diana *3.p.trat. 2.ref.126.* Tamburinus *de iure. Abbat. tom. 8.d.13.q.8. num.3.* & alij: quia tunc præsumitur licentia de præsenti, non ex ratihabitione de futuro, alterius Prælati, qui sit immediato Superior, v.g. Prouincialis, Generalis, aut Papæ propter vitandum scandalum, & ne oues suæ pereant.

7 Idem dicendum cum Superior licentiam committit eam petenti, sed cum obligatione se ipsum manifestandi iuxta doctrinam Sori, Enriquez, Ledesmæ, Nauarri, & Victoriæ apud Fagundez *num.23.* asserentium, tunc posse communicare præmissa confessione omnium aliorum peccatorum præter reseruatum, cum proposito confitendi illud, cum potuerit. Sed illud etiam tunc Confessori illi iudico confitendum, & ab eo absoluendum esse pænitentem ob licentiam tacitam, aut præsumptam aliorum

Supe-

Superiorum; quia vt ex Enriquez ait Trulench sup. *si iniustè negetur, habetur pro concessa*: & vt talē habendam fore docent plures DD. apud Leand. à Sacr. *t.1.tr.5.d.13.q.66.*

7 Tertia, Idem dicendum, si Superior licentiam concessurus commodè adiri nequit, & tempus vrget communionis, vel celebrationis, quia omnes communicant, vel celebrant, notamque incurrisset non sacrificans vel communicans: tunc absolui potest à reseruatis quilibet Regularis a Cōfessore Monasterij, vel à quocumque approbato, sine recursu ad Superiorem: huius enim facultas tunc præsumitur. Ita probabiliter Enriquez *l.3.cap.15.num.6.* & *7.* Trulench *sup. num.5.* Suarius *d.13.sect.3.* citans Canum, Sotum, & Ledesmam: & addunt, hoc etiam licere etiam si pænitens occultè sit excommunicatus. Adrianus, Paludanus, Sotus, & Victoria apud Fagundez *num.22.* docent posse quemlibet contritum in prædictis euentibus communicare absque confessione, si habeat reseruata oblita, & non adsit Confessarius pro illis. Trulench *num.5.* ait tunc etiam posse absolui quando adest *vtilitas magna communicandi, vel celebrandi in festis, in quibus solet ex speciali deuotione.* Tu verò prædictis *sup.* stabis.

8 Quartam proponere libuit ipsissmet verbis Cardinalis de Lugo, qui *dis.20.de pæn. sect.8. num.122.* ait; *Quando facultas conceditur, vt pænitens eligat Confessarium, qui pro hac vicè eum possit à reseruatis absoluere, vel Confessario datur licentia audiendi illum, & absoluendi hac vicè à reseruatis; tunc siue facultas concedatur Confessario, siue pænitenti, admitterem posse absolui à commissis similibus post licentiam concessam; atque etiam à commissis post habitam notitiam facultatis concessæ, quia concessionis verba non significant limitationem: & licet inde per accidens sequi possit occasio peccandi, id non facit illicitam talem concessionem.* Idem sentiunt Ioan. Præpositus *in 3.p.q.9.dub.3.nu.22.* Vgolinus *de Epis. cap.36.§.5.* & Barbosa *allegat.52.nu.9.* ac alij: Congruum enim est, vt Confessor tunc possit sine noua licentia cōstituere pœnitētem in statu gratiæ. Secus iudicandum, si solùm ea concederetur pro tali, vel talibus peccatis, pro quibus petitur nominatim: non ita verò cōmuniter contingit; sed petitur à Superiore: *Que le de sus vezes para absolver a un subdito suyo*; tunc.n. vt verbis Præpositi vtar; *Petitio, & concessio tacitè intelliguntur de similibus casibus, qui post illam concessionem clauibus bona fide subijciūtur.*

9 Quinta est; Si post licentiam habitam, & à pœnitente admissam, vel non admissam noua peccata commissa non fuissent: etiam si tres, aut quatuor, aut plures anni elapsi fuissent: adhuc posset pœnitens illo priuilegio vti, ratione.n. materiæ tunc verificarentur illa verba: *Hac vice.* Sic Chiapiavilla *de cas. c. 8. fol.66.* Ioannes Sanchez *select.d.12.num.9.* & Lugo *nu.127.* Quod intelligendum, etiam si Superior, qui licētiam concessit, mortuus, vel ab officio amotus sit: quia gratia facta non expirat morte concedentis.

Singvlare XII.

Selectæ aliæ obseruationes quoad casus reseruatos proponuntur?

1 Sexta, Religiosi iter agentes si secum defferant socium eiusdem Religionis sufficientem ad confessiones audiendas, cū illo confiteri debēt, & non cū alio: si verò est hospes, vel peregrinus in aliquo Conuentu sui Ordinis, cum Prælato, vel Confessoribus deputatis illius, non verò cum alijs sine licentia: & si tunc simul adest Socius itineris cum eo, si maluerit, etiam poterit. Si verò diuertat ad loca, vbi nec Monasterium sui Ordinis, nec Socius relatus adest, potest confiteri cuilibet, etiam sæculari approuato ab Ordinario; si nō adsit approbatus à suo Regulari Prælato. Hæc probat Suarius *tom.4.de Relig.cap.17.à n.10.* rectèque ait: standum esse regulæ; consuetudinive Religionis, aut Prælatorum Ordinationi, & addit in aliquibus Religionibus, vt in Carthusia, S. Hyeronimo, & Societate nostra facultatem concedi peregrinantibus, vt absoluantur à reseruatis cum onere comparendi. Quomodo autem hoc onus intelligantur, & an, & quomodo ignorantes, vel iam ritè confessos obliget consule Turrianū *d.11.* Lugū *d.13.se.16.a n.100.* Vazquez *q.93. ar.1.dub.à n.11.* & Ioan. Sanctium *c.12.à n.3.*

2 Societatis autem ius hac in re proponitur in instructione facta a V. Congregatione *nu. 6.* in hunc modum, *Iter agentes quando ad aliquem Societatis locum diuertunt potest eos à reseruatis Ordinarius loci illius Confessor absoluere, aut si is haberi non possit, quilibet alius Societatis Sacerdos approbatus, aut si is quoque desit etiam externus; in omnibus tamen his casibus cum onere, & obligatione vt se sistant post modum Superiori suo ad quem ituri, vel redituri sunt, eique, aut alteri de eius licentia confiteantur. Si vero accidat, vt aliquis tanquam hospes sit in aliquo collegio diu tamen moraturus puta spacium vnius, aut alterius circiter mensis, si is eo tempore in casum aliquem reseruatum incideret, poterit, ac debebit absolui à Superiore*

re illius loci, in quo est, vel de eius licentia sine obligatione sistendi se superiori eius loci, ad quem pertinet.

3 Septima obseruatio; Probabile aliquibus videtur; quod si Confessarius petat à Superiore facultatem absoluẽdi à reseruatis vnã personam, vel subditum ipsius, possit pro se ea vti. Ita Leon *de pot. conf. to. 2. recolec. 6. nu.* 131. Floronus *de rese. c. 3. §. 1. n. 1.* Diana 3. *p. tr. 3. res.* 126. & Villalobos *tr. 9. d. 64. n. 4.* Sed hoc mihi omnino displicet, nec ita in praxi tutum existimo, cum ex communi vsu petendi, & concedendi has facultates, semper illi, qui petit iurisdictionem, seu vices cõmitit Superior, vt alium à se absoluat, non vt absoluatur, & *verba intelligenda non secundum quod sonant, sed secundum mentem, & intentionem proferentis* vt ex *l. non omnis. ff. si cert. pet. l. 3. ff. si quis hoc interdicto, ff. de itin. c. propterea. de verb.* ac aliis probant Nauarrus, Tiraquellus, Surdus, Gonzalez, & Francis. Molina apud Barbos. *de princ. l. V. nu. 5.* Deinde, quia hic posset eligere virum non ita pium, & doctum, approbatum pro sua Religione, cui iuste denegari posset hæc facultas: cum ex mente Clementis VIII. & DD. in hac commissione pro reseruatis attendi, & eligi debeant à Superioribus scientia, & pietas personæ, cui eam tradunt Prælati.

4 Vltima sapienter præscribitur à nostra Congregatione V. *sup. num. 3. Caueat*, inquit. *Confessarius, ne quid elabatur ex quo pœnitens cognosci possit, quis ille sit, pro quo petitur, qui si timet ne ex notitia alicuius rei possit superior probabiliter, suspicari, quis ille sit, sciat omninò eam reticere debere, & omnem cautelam adhibere in casu proponendo, ne vlla ratione superior possit probabiliter cognoscere Auctorem. In quo si viderit proponendo casum in specie, occasionem suspicionis, dari, satis erit si in genere dicat, aliquem in casum reseruatum incidisse, qui nec damnum Societati, nec alteri, nec ipsi pœnitenti afferre possit. Vterque denique tam superior, quàm Confessarius memores sint obligationis sigilli, vt eius puritati, & integritati per omnia consulant.*

5 Ad hanc cautelam seruandam, cum quis petit solùm vices suas à Superiore, petat illi dicens; *Que le de sus vezes para un subdito suyo.* Quod si ille imprudenter, ne dicam crudeliter, interrogationibus personã, aut peccatum conijcere studeat, callide æquiuocationibus illum Confessarius à notitia quam longissime auocet, maximeque aduertat, ne vel minimum quidem vestigium Complicis detegat; immo nec ei dicat, an sit Complex: nec ex modo, aut tempore facultatem petẽdi indicet, an sit pro Sacerdote, vel pro non Sacerdote. Vnde minime petat tẽpore, quo non Sacerdotes pro communione regulæ aut deuotionis faciendæ solent cõfiteri, v. g. Sabbato pro nocturno tempore, nec pro matutino Dominicis, sed aliis diebus non festiuis: nec item petat in matutinis horis, in quibus solent Sacerdotes ad celebrandum confiteri. Nec etiam ansam vel leuissimam præbeat, vnde coniectet Superior an domi vel extrà; an recenter vel iam diu: an semel vel pluries, an contra hoc, vel illud votum, siue præceptum, aliisvé circumstantiis peccatum patratum sit. Memor tandem sit se violationis sacramentalis sigilli reum constitui si cum licentiam petit personam, aut casum proponit, ita se gerit, vt Superior vel minimum conijcere valeat. Sic docent Coninch *d. 8. dub.* 14. *n.* 111. & Layman *tr. 6. c. 12. nu. 7.* Quod intelligendum si per confessionem peccatum reseruatum Cõfessor nouit; si verò extrà illam, secretum sigilli naturalis violabitur, vt notat Hurtado *d. 11. dif. 16.*

SINGVLARE XIII.

Practicæ, & selectæ obseruationes pro Regularium (nec non sæcularium) Prælatis quoad casus reseruatos?

1 PRima est, quod nullus Prælatus Regularis, etiam Prouincialis, nec Generalis potest sibi vllos casus ad libitũ reseruare sine Capituli consensu: Constat ex decreto SS. D. N. Clemẽtis VIII. anno 1597. 26. Maij edito, ac etiã postea à SS. D. N. Vrbano VIII. confirmato, & promulgato, in quo postquã hi Põtifices casus, qui reseruari poterant à Regularium Superioribus enumerarũt, addunt: *Si quod aliud peccatũ graue pro Religionis conseruatione, aut pro conscientiæ puritate reseruandum videbitur; id nõ aliter fiat, quàm Generalis Capituli in toto Ordine: aut Prouincialis in Prouincia matura discussione & cõsensu.* Quare decretum illud, quod in Prædicatorũ constitutionibus c. 67. habetur: *Priores possunt aliquos casus peccati mortalis sibi reseruare, vt viderint expedire;* iam abrogatũ videtur. Imò nec facultatem generalem posse concedere alicui Prælato Capitulum vel Generale, vel Prouinciale, vt sibi reseruet casus meritò sentit Lugo *de pæn. d. 20. sect. 4. n. 46.* ac docet cum Molfesio, Megala, Peirino, Diana, & alijs ex declaratione Cardinalium non posse Prælatos Regulares sibi reseruare censuras. Sed animaduertas, quod in nostra Societate non potest Congregatio Prouincialis casũ vllum reser-

reseruare, Sic Suarius *tom.4.de Relig. l.2.cap. 18.num.15.* Et sic in quadam epistola, quam vidi, R. P. N. Mutius Vitelleschi respondit cuidam ex nostris.

2 Secunda: si supremus monasterij, seu collegij Prælatus à conuentu, seu domo absit per vnum diem naturalem: illius Vicarius, seu qui illius vices gerit concedere potest facultatem ad absolutionē à reseruatis. Sic Peirinus *priuil.Minor. to.1. const.4. Sixti IV. §.6. num.16.* Homobonus *exam.p.1.tr.5.cap. 4.q.21.* Bcia *p.4.cap.37.* Naldus *ver. Abesse nu.1 1. & Absol.nu.25.* quia tunc est absolutus Superior domus: nec par est, vt in eo statu detineatur subditus. Sed hoc limitat Diana *3.p.tr.2.res.26.* nisi eodem die Superior sit reuersurus, vel subditus in illum diem malitiosè confessionem distulit; vel in Religione statuatur oppositum: sicut de more aliā longè praxim esse in Societate nostra arbitror.

3 His itaque addo, quod si Vicarius, Sub Prior, Vice Rector, Minister, Præses, aut quo cumque nomine nuncupetur secundarius Superior, seu qui loco supremi adest, cum ille abest, habeat totum muneris pondus: si supremus ex ciuitate vnius diei itinere profectus est, potest dare hanc facultatem, non verò si in prædio vicino recreationis, aut visitationis causa per vnum, aut duos dies ille adest: & ad Vicarium tota cōuentus gubernatio non spectat. Tunc autem si communicandi, aut celebrandi vrgeat tempus, poterit eam concedere cum onere comparendi. Sic obseruandum in nostra Societate decreuit R.P.N. Claudius Aquauiua. In alijs Religionibus consuetudo à Superioribus cognita obseruetur. Nec obstabit, quod subditus in eos dies malitiosè absolutionē distulerit, cum vtatur iure suo. Consule Fagundez *in 2.præc.decal. cap.35. nu.4.* vbi circa votorū irritationem, confessionesque audiendas, & similia hanc doctrinam tuetur.

4 Tertia obseruatio sit, quam sapientissimus Suarius *to.d.47. sect.num.5.* ita proponit. *Crudele,* inquit: *Tyrannicum, & plane periculosum est velle, & ordinare superiores antecedenter, vt subditi sibi confiteātur, vt per eam confessionem accipiant notitiam eorum, quos emmendare volunt,* &c. & addit: *Id velle, & ordinare, quando moraliter cogunt subditos, vt sibi præsententur, vel confiteantur, vel illis præceptum imponendo hac de re, vel totam iurisdictionem ad se reseruando; quia non potest non hoc reddere confessionem odiosam subditis: & quia exponit superior moraliter subditos periculo committēdi sacrilegia, tacendique peccata in confessione.* Hæc ille. Cui consonat Clemētis VIII. decretum de casuum reseruatione, vbi ait: *Nisi Superiores admodùm prudenter, ac moderatè vtantur, nonnullos infirmiores, qui interdum Superiori suo conscientiæ maculas detegere formidant, adducere possent in æternæ damnationis periculum, & spiritualis remedij disperationem.*

5 Quarta, Peccāt mortaliter Superiores, nisi faciles se præbeant ad concedendas licentias pro absolutione reseruatorū, ac ad eas concedendas grauiter tenentur, cum maior pœnitentis vtilitas speratur, & graue damnum non timetur. Sic Enriquez, Syluester, Panormitanus, Rodriquez, & alij, quos citat & sequitur Fagundez *in 3.p.præc.Eccl.l.3.c.9. n.17.* Coninch, Corolianus, & Megala apud Molfesium *tr.7.cap.21.n.31.* Sotus, Angelus, Armilla apud Turrianum *d.31.de pæn.dub.8.* qui cum Nauarro *c.placuit.n.149.* addit solā verecundiam pęnitentis esse causam sufficientem, vt concedatur facultas per alium petita. Legant Prælati Doctorem Angelicum *in 4.d.17.q.3.ar.3.quæstiu.4.ad 6.* vbi inter alia ait: *Peccaret Sacerdos si non esset facilis ad præbendam licentiam alteri confitendi, quia multi sunt adeò infirmi, quod potius sine cōfessione morerentur, quā tali Sacerdoti cōfiterētur. Vnde illi, qui sunt nimis solliciti, vt cōsciētiā subditorū per confessiones sciāt, multis laqueū dānationis iniciunt, & per consequens sibi ipsis.*

6 Hinc admonetur Superior Societatis *in instr.pro cas.reser.nu.1.* quod *quando Confessarius petit facultatē absoluēdi à casu reseruato, nullo modo difficilis esse debet: sed facilis sēper, & prōptus in ea concedēda.* Vtinam sic fiat in omnibus, Religionibus, pluribus forsan sacrilegijs ianua occluderetur; quæ Superioribus hanc difficultatem ostēdentibus, curiositate aliquādo, vel malitia, aut ignorantia non vero disciplinæ zelo ductis, fortè tribuēntur.

7 Quinta: Non licet Superiori, cum ab eo facultas hæc petitur, interrogationes facere ex quibus pænitentem conijcere valeat. Sic docent Reginaldus *l.8.n.51.* ac Molfesius *tr.7.cap.21.num.42.* Hoc rectè in nostra V. Congregatione *instruct. pro cas.num.3.* ita dicitur; *Caueat Superior, ne cum ab eo petitur facultas, curiose inquirat, aut aliud quid faciat, vnde conijcere possit, quis ille sit pro quo petitur, & ne circunstantias alias exquirat, quā quæ ad rem pertinent.* Idem obseruandum quoad notitiam vel leuiter inuestigādam Complicis, aut peccati, vel circunstantiarū, quæ aliquo modo ad confessiones factas, vel faciendas detegendum vel longissimè conducant.

8 Vltima obseruatio: Nō licet Prælatis sententiam exequi Doctorum, quos afferūt, & impugnant Thomas Sanchez *l.3.de matr.d. 12.* Suarius *de pæn. d.33. sect.7. num.4.* Delrius *lib.6.disq. sect.2,* Valentia *d.7.q.13.p.3.*

& Fa-

& Fagundez *l.6.in 2.prac. Eccl.cap.2.& 3.* asserentium, licere illis vti notitia confessionis ad externam gubernationem, vt faciant, vel omittant aliqua, quæ aliàs non essent facturi, vel omissuri, etiã si id effici posset absque periculo detectionis confessionis; hoc enim iam interdictum est à Clemente, & Vrbano VIII. decreto relato in hunc modũ. *Tam Superiores pro tempore existentes, quam Confessarij, qui postea ad superioritatus gradum fuerint promoti, caueant diligentissime, ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in confessione habuerunt, ad exteriorem, gubernationem vtantur.*

9 Hinc rectè R.P. N. Generali Claudius Aquauiua in ea instructione, quã anno 1590. edidit de notitia habita per confessionem, sic pro Societatis Superioribus statuit: *Visum nobis est in Domino statuere, sicut & seuere statuimus pro reuerentia, qua semper Societas nostra coluit huius sacramenti inuiolabile sigillum, & libertatem, vt omnes Superiores diligenter caueant ne vel ipsi, vel nostrorum aliquis supra dictam doctrinam vnquam introducant; nec ea vtantur vllo modo; sed ita prorsus in omnibus casibus nostri se gerant Confessarij, ac si in Confessione nihil penitus audiuissent: sibique persuadeant, vt humanarum rerum regimen ab hoc sacramẽto longissimè distat, ita debere ab eo nullatenus pendere.* Hæc ille *doctissimè & religiosissimè*, vt Victorelus *not. ad l.3. c.7. sum. Tolet.* eum in hoc laudans, loquitur. Quam. egregiè hæc Augustini dicto consonant: *Illud quod per confessionem scio, minus scio, quam illud, quod nescio.*

10 Idem obseruare debet Superior quoad ea, quæ ex notitia ad confessionem conducente, spectant: Vnde sub sacramentalis sigilli obligatione tenetur nec à longè significare quis ab eo petierit facultatem, vt absoluatur; quia hæc petitio initium confessionis est: nec non celare tenetur quaslibet circunstantias, ex quibus directè, vel indirectè conijci valeat, pro quo ab ipso petita facultas. Hæc apud prudentes Superiores magni momenti sunt. In Conuentu, vel Domo parua, vbi pauci, v.g. quatur, quinque, aut sex Religiosi commorantur: si forsan horum aliquis, (quod Deus auertat) in reseruatum incidat, cum maius sit periculum vt Superior cognoscat eum, pro quo licentia petitur, expediet, vt iam dixi, vt facultatem generalem concedat Confessario ordinario domus ad absoluendum à reseruatis. In omni tandem euentu, paterno se gerat affectu, ne sacramentum hoc odiosum reddat, reseruationemque potius in destructionem, quam in ædificationem conuertat?

SINGVLARE XIV.

V. Ex Tridentino, aliovè decreto ante SS.D.N. Vrbanum VIII. edito ablata sit Regularibus potestas absoluendi sæculares à casibus Episcopo reseruatis?

1 AD Singularis subsequentis decisionem huius præsupponitur decisio, in qua tenendum omnino est, hanc potestatem ex Tridentino minimè Regularibus ablatam, posseque absoluere ab omnibus reseruatis per constitutionem Synodalem, vel per consuetudinem specialem vel per beneplacitum Episcopi, aut Vicarij. Sic Enriquez *l.6. cap.6.§.4. lit.Q.* Emmanuel *tom. 1. q.61. art.1. & 3.* Martinus Delrius *Disquis. Mag. l.6. c.6. sect.3.* Suarius *tom.4.3. p.d.30. sec. 2. n.16.* Ludouicus à Cruce *d.1. in Cruc. cap.3. dub.5.* Viualdus *candel. 26. de abs.* ac plures alij. Oppositum immeritò docuerunt Miranda Manuali *tom.2. q.46. artic.9.* & Sorbus verb. *casus reser. fol.106.*

2 Enim verò si in aliquo Tridentini testimonio hæc reuocatio inueniretur, in illo esset *sess.14. c.6.* vbi statuitur quod *Extra mortis articulum Sacerdotes cum nihil possint in casibus reseruatis, id vnum pænitentes persuadere nitantur, vt ad Superiores, & legitimos iudices pro beneficio absolutionis accedant:* sed in hoc non inuenitur; ergo. Maior supponitur à Doctoribus; Minor est certa, cum solùm statuat Concilium à non habente iurisdictionem ordinariam vel delegatam in reseruata, non posse hæc absolui; sic antea decreuerat: *Verissimum esse Synodus hæc confirmat, nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subdelegatam nõ habeat iurisdictionem.* Cum ergo Regulares haberent delegatam in reseruata Episcopis, vt nemini dubium est, ac constat ex eorum priuilegijs *verb. absol. quoad secul.* ex hoc testimonio illis non aufertur.

3 Hinc rectè Ludouicus de Beja *p.2. cas.21. §. Tandem*, ait: *Concilium cum dicit; quod nihil possint Sacerdotes in casibus reseruatis, prohibet iurisdictionem actiuam respectu casuum reseruatorum, ita vt nullus authoritate propria ab illis valeat absoluere, sed non prohibet eam, quam per priuilegia specialia concedit Papa Religiosis, vel alijs personis. Tandem quia intentio Concilij ibi nõ est limitare authoritatem summi Pontificis, nec de ijs loqui, qui ex commissione Papæ absoluunt, vt apertè constat. Tum quia priuilegia Religiosis in communi, & non in particulari concessa non videntur reuocata, nisi fiat de eis* specia-

specialis mentio, vt latè probat Henricus Salmantinus in relectione de priuilegijs. Hæc ille.

4 Circa decreta post Tridentinum, editũ est illud à Sacra Congregatione, in quo auctoritate, & mandato Clementis VIII. præcipitur: *Sacerdotibus omnibus tam sæcularibus, quã Regularibus per vniuersam Italiam extra Vrbẽ degentibus ad confessiones audiendas probatis,* &c. *Ne quis eorum sub prætextu priuilegiorum ab vllo ex casibus clare, vel dubiè in Bulla die Cænæ Domini contentis, vel aliàs quomodocumque Sedi Apostolicæ reseruatis, aut reseruandis, nec etiam à casibus, quos Ordinarij locorum hactenus reseruarunt, vel in posterum sibi reseruabunt, absoluere præsumat,* &c. Et infra; *Præterea nouerint pænitentes absolutionem, si quam obtinebunt contra huiusmodi prohibitionem esse nullam,* &c. *Datis Romæ die 9. Ianuarij* 1609. Affertur a Bellarmino *in Trid. ses.* 14. *c.* 7. à Molfesio *tr.* 7. *c.* 18. *sup. fol.* 107. a Quaranta *ver. cas. res.* & in constitutionibus Prædicatorum *c.* 68. Postea 7. Ianuarij 1617. eadẽ Sacra Congregatio ex Pauli V. mandato viuæ vocis oraculo habito decretum hoc confirmauit, atque innouauit, ac obseruari præcepit, vt videbitur apud Ludouicum à Cruce *sup. n.* 8. Sed solùm iutta Italiam non verò extra illam decretum illud, eiusque confirmationem, ac innouationem vim habere constat ex verbis *per vniuersam Italiam*, notantque Villalobos *p.* 1. *tr.* 9. *dif.* 67. Trulenc. *l.* 1. *in Cruc.* §. 9. *dub.* 3. *num.* 11. & Lugo *d.* 20. *de pæn. sec.* 1. *num.* 5. Vnde non rectè Thomas de Bene nouissimè *lib. de Comitijs dub.* 4. *sect.* 31. *corol.* 1. asseruit, omnibus Regularibus in generali interdici ex hoc decreto absoluere à casibus, & censuris Episcopo reseruatis.

5 Aliud eiusdem Congregationis decretum habetur in catechesi Neapolitana *f.* 287. cuius meminere Suarez, & Enriquez *sup.* vbi Episcopo de hoc interroganti, sic respondetur ex mente S.D. Gregorij XIII. *Hac de re cum Congregatio accuratè egisset, ac deinde illam ad S.D.N. retulisset, Sanctitas sua censuit: ex facultatibus per hoc Mare magnum, aliave priuilegia Regularibus concessa factam, eis non esse potestatem absoluendi à casibus sibi ab Episcopis reseruatis. Romæ* 10. *Sept.* 1577. Sed cum hæc sit epistola cuidã particulari missa, nec sufficienter promulgata vim legis in omnibus Christiani orbis plagis non habet, nec hæc affertur per verbum *censuit*. Et tandem cum standum iam sit decreto ex SS.D.N. Vrbani VIII. authoritate hac de re emanatũ, hæc relata ex Clem. VIII. Pauli V. ac Greg. XIII. mente intelligenda, & obseruanda sunt iuxta illud, quod modo proponam, & exponam.

SINGVLARE XV.

V. Extet aliquod Decretum SS. D. N. Vrbani VIII. prohibens Regularibus absolutionem à casibus Episcopo reseruatis ex vi suorum priuilegiorum?

1 HOc decretum extare videtur afferturque à Ludouico de la Cruz *d.* 1. *in cruc. c.* 3. *dub.* 4. *n.* 8. in hunc modũ; „Sacra Congregatio S. R. E. „Cardinalium negotijs, & „consultationibus Episcoporum, & Regula„rium præposita, censuit, per confirmationes „priuilegiorum, quas Regulares a Sede Apo„stolica post Sacrum Concilium Tridẽtinum „obtinuerunt, nequaquam reuixisse priuilegia „prius ab eodem Concilio, ac deinde etiam „ipsius Congregationis decretis sublata, at„que extincta si quæ habeãt, absoluendi à ca„sibus Ordinario loci reseruatis. Quemadmo„dum nec indulta absoluendi à casibus con„tentis in Bulla, quæ in die Cænæ Domini le„gi consueuit, vtpote sublata per annuam ip„sius Bullæ publicationem, vires aut robur „acquisiuisse, ex sequentibus priuilegiorum „confirmationibus; ac proinde Regulares cu„iusvis ordinis, congregationis, Societatis, & „instituti etiam necessariò exprimendi: nec „extra Italiam in vim priuilegiorum, aut „confirmationum eiusmodi, quas vel hacte„nus obtinuerunt, & deinceps fortè obtine„bunt: posse quemquam absoluere ab eisdem „casibus in Bulla Cænæ, aut Ordinario loci „reseruatis. At si secus egerint absolutiones „nullas, atque irritas fuisse, ac fore. Ab alijs „verò casibus, & censuris Sedi Apostolicæ re„seruatis, siquidem Regulares habeant à Se„de Apostolica absoluendi facultatem, illam „extra Italiam, minimè sublatam fuisse ijs„dem Sacræ Congregationis decretis hac de „re editis iussu sanctè memoriæ Clementis „VIII. Quam sacræ Congregationis senten„tiam Sanctitas sua ad se relatam approba„uit mandauitque ab omnibus, ad quos per„tinet inuiolabiliter obseruari. Romæ 17. No„uembris 1628.

2 Huius decreti mentionẽ faciens Trulench *l.* 1. *cruc.* §. 9. *dub.* 3. ait: *Qua declaratione stante nullo modo sustineri potest opposita sententia.* Nec obstat quod sit viuæ vocis oraculum ac proinde reuocatum videatur à Gregorio XIV. & Vrbano VIII. quia tantùm ea Oracula reuocata sunt prædictis Bullis, quæ priuilegia concedunt, non verò quæ sunt vel reuocationes priuilegiorũ, vel prohibitiones

tiones

tiones, & cætera, quæ priuilegia non sunt, vt in manuscriptis, quæ iam prælo mandabuntur, efficaciter probat ex ipsis Bullis doctissimus P. N. Ferdinandus de Mendoza.

3 Adhuc non reuocati per hoc decretum priuilegia Regularium quoad absolutionem Sæcularium à casibus Episcopo reseruatis probabilissimum existimo. Quia sicut lex non obligat ante sufficientem publicationem, nec reuocatio priuilegij, quæ est quædam lex, vt docent Suarius *de leg. cap.* 40. Salas *d.* 17.*sect.* 1.*num.* 8. Bonacina *de priuil. d.* 1. *qu.* 3. *p.* 8. *numer.* 20. & Doctores: sed hæc non est sufficienter publicata, nec intimata: ergo &c. Maior est certa: Minor probatur. I. Quia vt leges Pontificiæ (talis est hæc) obligent in toto orbe necessum est, vt promulgentur in omnibus Diœcesibus, & Prouinciis, vt afferunt Seratius, Toletus, Sa, Medina, Angelus, Sotus, Conradus, Miranda, Victorelus, & alij, quos citat, & sequitur Trulenc *in cruc. l.* 1. §. 7. *dub.* 9. *num.* 20. præsertimque hoc locum habet in legibus reuocatorijs priuilegiorum, vt notant Sotus, *l.* 1. *de iuſ. q.* 2. *art.* 4. Medina 22. *q.* 21. *art.* 4. & plures, quos affert, & sequitur Ludoc. à Cruc. *dist.* 1. *cruc. cap.* 1. *dub.* 13. *num.* 1. cum ergo hæc reuocatio in Diœcesibus non sit promulgata; vt Sapientes, & locorum Ordinarij fatentur non obligat in illis.

4 Nec Religiosos obligat hæc lex: cum ex doctrina Azorij *tom.* 1. *l.* 5. *cap.* 22. *quæst.* 7. Bonacinæ *sup. num.* 24. Salas *d.* 20. *sec.* 18. *num.* 126. & aliorum Doctorum, vt reuocatio priuilegij concessi Ciuitati, Communitati, Collegio, vel Religioni alicui, obliget, debet denuntiari, vel notificari ipsi Ciuitati, vel Religioni, siue Prælatis illius. Hanc autem notificationem minimè factam esse omnes ferè affirmant Religiosi, ac Prælati, quos etiam in litteris versatissimos hæc reuocatio latet.

5 Fateor sanè mihi nuperrimè innotuisse; & video Doctissimum, ac Eminentissimum Cardinalem Lugo, qui tot annis in nostro Collegio Romano Theologiæ primariam cathedram moderatus est, similiumque decretorum solertissimus inuestigator, ac compilator extitit; cum rem hanc ex professo discuteret, aliaque decreta afferret, huius nec leuissimè meminit, cum anno 1638. egregium hoc de Pœnitentia opus edidisset: decem nempe annos postquam decretũ hoc SS. D. N. Vrbani prodijt. Quo satis indicatur, quod vel reuocationem hanc Sapientissimus Lugo vim nullam habere existimauerit, vel quod ad eius notitiam non peruenerit, ac proinde non sufficienter promulgatam fuisse: siquidem eum latuit.

SINGVLARE XVI.

Ex Bullis Pontificijs ante Tridentinum concessis facultas Regularium ad absoluendum à casibus Episcopo reseruatis, extante etiam decreto SS. D. N. Vrbani VIII. adstruitur.

1 Concessam fuisse ante Tridentinum hanc potestatem Regularibus aperte constat ex ipsorum priuilegijs videndis in ipsorũ compendio *ver. Absol.* 2. *quoad sæc. verb. casus reseru.* ac apud Emmanuelem *to.* 1. *q.* 61. *ar.* 3. & Mirandam *to.* 1. *q.* 45. *ar.* 3. referentes priuilegia hæc à Sixto IV. Vrbano IV. Eugenio IV. & Iulio II. concessa Religionibus, & à Paulo III. nostræ Societati Bulla, quæ incipit; *cum inter cunctas*, edita anno 1545. in hunc modum.

2 *Nec non illis ex vobis, qui Presbyteri fuerint, quorumcumque vtriusque sexus Christi fidelium ad vos vndecumque accedẽtium confessiones audiendi, & confessionibus diligenter auditis ipsos, & eorũ singulos, eorũ peccatis, criminibus, excessibus, & delictis quãtumcũque grauibus, & enormibus, etiam Sedi Apostolicæ reseruatis, & à quibus uis ex ipsis casibus resultantibus sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis (exceptis cõtentis in Bulla, quæ die Cœnæ Domini solita est legi) absoluẽdi; ac eis pro cõmissis pœnitentiã salutarem iniungendi: nec non vota quæcũque per eos pro tẽpore emmissa (vltra marinis, visitationis liminum B. Petri, & Pauli Apostolorũ de Vrbe, ac S. Iacobi in Compostella, nec non Religionis, & Castitatis votis dũtaxat exceptis) in alia pietatis opera cõmutandi* &c. *plenariam, & liberam facultatem auctoritatis Apostolicæ beneplacito cõcedimus.* Vbi concedi facultatem absoluendi a reseruatis Episcopo patet: Qui enim dicit, *omnia*, nil excludit, & excipiẽdo solum reseruata in Bulla Cœnæ, omnia alia concedit; nam *exceptio firmat regulam in contrarium.*

3 Quod igitur hoc priuilegium (quo per cõmunicationem fruũtur aliæ Religiones) vel similia, illis concessa sint ante Tridentinum per prædictum decretum Vrbani VIII. non reuocentur, probo: quia in illo tantum reuocantur priuilegia aliunde à Tridẽtino extincta, licèt post illud cõfirmata fuerint vt ex ijs verbis patet: *Censura per confirmationes priuilegiorum, quas Regulares à Sede Apostolica post sacrum Concilium Tridentinum obtinuerunt, nequaquam reuixisse priuilegia prius ab eodem Concilio sublata, atque extincta, absoluendi à casi-*

G bus

bus Ordinario reseruatis; ergo cum hæc per Tridentinum extincta non fint, vt probauimus Singul.14. hoc decretum Vrbani VIII. nec circa illa, nec circa illorum declarationes versatur, ac proinde nec has, nec illa reuocat, seu annullat.

4 At verò cum postea additur: *Ac proinde Regulares cuiusuis Ordinis in vim priuilegiorũ, aut confirmationum eiusmodi, quas vel hactenus obtinnerunt, vel in futurum obtinebunt, nec posse quemquam absoluere ab eisdem casibus in Bulla Cænæ, aut Ordinario loci reseruatis*; cũ de ijsdem priuilegijs, & confirmationibus sermo fit, vt ostendit particula *Eiusmodi*, seu *Huiusmodi*, quæ relatiua est præcedentium cũ omnibus suis qualitatibus, vt docent Gloffa *c. Abbat. de elect. l. 6.* Rebuf. *l. 1. ff. de verb. signif.* Nauarrus *c. si quando, remed. 6. n. 5. de rescrip.* Octauianus *de præpos. dict. Hodie, pag.* 4. Gonzalez *reg. 8. cancel. glo. 4. n. 4.* Seraphinus *Rot. Rom. decis.* 388. *n. 6.* & Rota Romana apud Farinacium *dec. 373. n. 6. t. 1. p. 2.* si nec priuilegia, nec confirmationes illę abrogatę sunt, per Tridentinum, nec etiam per hoc decretum abrogantur iuxta dicta.

5 Accedit, quod hoc Regularium priuilegiũ absoluendi à casibus Episcopo reseruatis est insertum iuri communi, vt probant pluribus, solidisque fundamentis, ac præcipuè ex Clementina. *Dudum*, & Extrauaganti, *Inter cunctos*, Panormitanus, Felinus, Bonifacius, Ioannes de Ligniano. S. Antoninus, Angelus, Tabiena, & Armilla, quos citat, & sequitur Emmanuel *tom. 1. q. 61. art. 2.* communem Doctorum sententiam hanc appellans; ergo nec per Tridentinum, nec per hoc decretum abrogatur, cum in his, iuris communis expressa abrogatio non fiat; ac in generali derogatione priuilegiorum non comprehenditur insertum in corpore iuris communis: si non fiat huius specifica derogatio; vt docent Gregorius Lopez *l. 2. tit. 18. p. 3.* Glos. *l. hæres, ff. de iudic. et Auth. C. vbi de crim. agi oport.* Bartolus, & Baldus *ibi.* Felinus *c. 1. de rescript. n. 12.* Perez *l. 4. Ordin. tit. 4. l. 22. fol.* 837. Menoch. *l. 6. præsumpt. 4. nu. 25.* Sanchez *10. 2. consil. l. 7. c. 1. dub. 23.* & alij.

6 Vnde & si est reuocaretur potestas cõcessa quoad hoc ex vi priuilegiorum, non verò concessa ex vi communis iuris; nam vt rectè Barbosa *in ses. 14. Trid. c. 7.* in id; *cum nil possint in casibus reseruatis*, ait: *Multis sapientissimi Doctores indistinctè teneut, Concilium in præsenti non intendere derogare antiquo Regularium priuilegio, quod iuri communi insertum habent ratione fauoris, sicut, & ius commune, & posse Regulares absoluere à reseruatis Episcopo casibus, etiam post Tridentinum.*

Singulare XVII.

Ex alijs Pontificijs indultis post Tridentinum editis prædicta Regularium potestas stabilitur.

1 Supponendum est, in hoc Vrbani VIII. decreto confirmationes priuilegiorum quoad hanc potestatem post Tridentinum editas, annullari, non verò nouas illorũ concessiones: *in vim*, inquit, *priuilegiorum, aut confirmationum eiusmodi, quas vel hactenus obtinuerunt, vel in futurum obtinebũt.* Vbi, relatiuum, *Quas*, ad confirmationes tantum refertur, non ad priuilegia: nec ad hæc & illas simul; aliter diceret; *Quæ* iuxta Grammaticæ regulas, ac iurisperitos, Menochiũ Surdum, Cenedum, Pereitam, & alios apud Barbos. *d.* 273. Cõsonat declaratio Cardinaliũ apud Bellarm. *in ses. 14. Trid. c. 7.* vbi *Cõgregatio cẽsuit non posse Regulares absoluere à casibus Episcopo reseruatis in vim priuilegiorũ eis ante Concilium concessorũ. Die 22. Maij* 1594. Poterunt igitur si extent priuilegia post Trid.

2 Hæc autem extare constat ex Bulla Pij V. edita anno 1567. (in quo iam diu Tridentino finis impositus erat, vt patet in Bulla Pij IV. super eius confirmatione edita anno 1563.) Pius ergo V. non solùm confirmat sed de nouo concedit omnia, & singula priuilegia Mendicantibus à suis Prædecessoribus concessa, ita: *Necnon priuilegia, immunitates, facultates, libertates, indulta, dispensationes, exemptiones, fauores, & gratias tam spiritualia, quàm temporales*, &c. *modo, et forma etiam per viam communicationis, & extensionis actiue, & passiue inter se, & alios quoscumque Ordines respectiue de nouo concedimus, ac si de verbo ad verbum nullo penitus ommisso* &c. *exprimerentur.* Vbi nota. 1. à Sixto IV. Prædicatoribus, & Minoribus: & à Paulo III. Societati Iesu hanc facultatẽ absoluendi à casibus Episcopo reseruatis expresè concessam: Nota 2. Ly *de nouo concedimus*, idem esse, ac nouã facultatem tribuimus, vt docent Tuschus *t. 2. lit. C. concl.* 546. & Geminian. *cons. 65. princ.* Quod diuersum est ac *confirmare*, confirmatio enim est *actus præcedentis, seu iuris, aut facti conualidatio, defectuumque supplementum.*

3 Similes nouæ concessiones inueniuntur in alijs Bullis post Tridentinum editis. Sic Clemens VIII. in Bulla incipienti: *Romanus Pontifex*, &c. quæ affertur ab Emmanueli *f.* 513. edita anno 1582. pro confirmandis, & cõcedendis priuilegiis Cõgregationis S. Benedicti Vallisoleti: vbi, *Omnia & singula priuilegia quomodolibet concessa*, &c. *concedimus*

mus. Paulus V. Societati Iesu bulla incipienti: *Quantum*, data 1606. *Nec non priuilegia, facultates, exemptiones, immunitates, & indulta à prædictis, et alijs prædecessoribus nostris eidem Societati principaliter, vel per communicationē cōcessa, qualiacumque sint, & inde secuta quæcū que Apostolica authoritate tenore præsentium perpetuò approbamus, eaque omnia, & singula innouamus, ac de nouo concedimus.*

4 Vbi notandum. 1. à Paulo III. Societati concessam esse potestatē quoad absolutionē ab his casibus, vt Singul. anteced. n. 2. vidimus. 2. Quod verbum *innouamus*, quo utitur Paulus V. ac usus fuit Sixtus V. in Bulla: *Et si Mendicatium* anno 1587. apud Emmanuelem *fol.* 47. ubi. *Omnia & singula priuilegia, &c. Quoſcūq; illorū tenores, &c. per Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac Nos &c. approbamus, & confirmamus ac innouamus in omnibus, et per omnia, ac si specialiter, & expresse eisdem Fratrū Minorum per Nos concessa fuissent, decerminus, supplentes omnes iuris, & facti, ac solemnitatis defectus*, &c. nouam affert concessionem iuxta Doctores; idest, *noua facimus, seu nouiter concedimus.*

5 Præterea, quia plurima alia verba, & clausulæ, quas in prædictis, & aliis Bullis apponunt Pontifices, nouam etiam concessionē, dispositionem, aut legem afferunt post Tridētinum habitam. Talem est verbum *volumus*, vt docent Molina *de ritu nupt. l. 1. comp.* 20. *num.* 34. Menochius *cons.* 197. *n.* 21. Barbosa *lit. V. dict.* 378. Item *ex certa scientia*, in quo etiam derogatio cuiusque rei oppositæ inuenitur iuxta Tuschum *tom. 2. conc.* 340. Barbosam *clauſ.* 25. æquivaletque, *De plenitudine potestatis.* Item per clausulas; *Quorum omnium tenores, &c. pro sufficienter expressis, &c. nihil penitus omisso, &c. In omnibus, & per omnia, &c.* ac similes, comprehendi omnia priuilegia, ac si de nouo omnia exprimerentur, & concederentur, oppositaque derogari, probant Tuschus *to. 1. lit. C. concl.* 339. & 350. & *to. 2. c.* 354. Martha *clauſ.* 62. *par.* 1. & Barbosa. *clauſ.* 3.

6 Hinc Rectè Suarius *l. 8. de leg. c.* 18. *a n.* 12. & Hieronym. Rodrig. *qq. Regul. resol.* 77. docent, idem esse iudicium ibi de tacitis ac de inserto & expresso, hisque in clausulis nullum priuilegium excepi; quia qui omnia dicit nullum excipit. *l. Iulianus. l. Testatorē. ff. de legat.* 3. Clausula itē *supplentes*, &c. refertur ad solemnitē iuris positiui (ad quod spectat hæc facultas absoluendi a reseruatis Episcopo (ut docent Martha, Marchesanus, Vitalis, & Leo apud Barbosam *clauſ.* 104.

7 Nec obstat clausula, quæ in his indultis apponitur: *Dummodo decretis Tridentini non contrarietur:* nam minimè contrariari probauimus Sing. 14. Enim vero si hoc priuilegium solum haberetur ex vi Bullæ, Maremagnum nuncupata, vim non habere forsan diceremus; cum sacra Congregatio, vt refertur in Mediolanensi *fol.* 25. & à Barbosa *in ſeſ.* 14. *c.* 7. decreuerit: *Regulares per priuilegiū, quod Mare magnum vocatur facultatē nō habere absoluendi pœnitentes à casibus Episcopo reseruatis:* Ast cū habeatur ex aliis priuilegiis post Tridentinum, illud extare dicēdum est iuxta hoc eiusdem Congregationis decretum apud Barbosam *ſup.* & Sorbum *Comp. verb. casus reſ. Eadem sacra Congregatio ſuper ſeſ. de pœnit. c. n.* 11. & *c.* 7. *Trident. declarauit, nec Confessores vi priuilegiorum Rosarij, nec Patres Iesuitas posse absoluere pœnitentes à casibus Episcopo reseruatis, nisi priuilegia ipsa talē tradant facultatem, vel sint obtenta, aut confirmata post Tridentinum.* Huius etiam decreti nouissimè meminit Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regularium ver. absol. nu.* 4.

8 Sed nota tandem, 1. quod cū prohibetur absolutio à culpis, vel casibus reseruatis, nō prohibetur à censura reseruata; (nisi hæc inter casus reseruatos ennumeretur.) Sic Magala. *c.* 12. *n.* 7. Diana 3. *p. tr.* 2. *reſ.* 13. & Thomas del Bene *de immun. dub.* 4. *ſubſect.* 31. *corol.* 1. quia vt rectè docet Nauarr. *Sum. c.* 27. *nu.* 262. censura non est casus, sed pœna casus. Nota 2. Quod non prohibeatur absolutio hæc quoad Regulares, sed solum quoad sæculares absoluendos, vt docent Miranda, Rodriquez, & Peregriuus apud Nolsesium *tr.* 7. *c.* 71. *n.* 19. immo Episcopalis reseruatio Regulares non comprehendit, vtpotè ab hac iurisdictione exemptos.

SINGVLARE XVIII.

V. Regulares virtute Cruciatæ absolui possint à peccatis mortalibus non reseruatis?

1 NEgatiuam partem acriter, & sapienter defendit Doctissimus, ac Eminētissimus P. Lugo *diſp.* 20. *de pœnit. ſect.* 9. *à nu.* 194. Fundamentū præcipuum illius est: à Pontificibus omnem prorsus Cruciatæ vsum Religiosis prohiberi in ordine ad Sacramentum pœnitentiæ. Sic Pius V. in Breui, anno 1571. dicit: *Sed nostræ intentionis existere, quod ijdem Fratres, & Moniales quantum ad Sacramentum Pœnitentiæ, seu confessionis administrationem, dispositioni suorū Prælatorū subiecti sint, & Apostolica authoritate tenore præsentium declaramus.* Eadē habētur in pprio Motu Cl. VIII. in quo antea dixerat

Concessionem S. Cruciatæ, & aliorũ indultorum particularium quãtùm ad prædictum articulum eligendi Confessarium, & absoluendi à casibus reseruatis, cum Fratribus, & Sororibus Monialibus quorumcumque Ordinum, ac Congregationum, cuiuscumque instituti Mendicantium, tam Prouinciæ Hispaniæ, quàm extra eam vbilibet, locum minimè habere, neque censeri.

2 Et Vrbanus VIII. suo Breui edito die 19. Iunij anno 1630. ait: *Concessionem S. Cruciatæ quantùm ad prædictum articulum eligendi Confessarium, & absoluendi à casibus reseruatis cum Regularibus quorumcumque Ordinum, & Congregationum, Societatisque, & instituti Mendicantium, & non Mendicantium vtriusque sexus, locum minimè habuisse, nec habere, neque illis vllo modo suffragari potuisse, vel posse.* Ergo, cum ad absolutionem ab his mortalibus, sit eligendus Confessarius, & hæc electio prohibeatur; prohibetur etiã absolutio. Sic etiam Regulares Societatis Iesu in speciali Gregorius XIII. Clemens VIII. & Gregorius XV. prohibuerunt vti facultatibus Cruciatæ publicatæ, vel publicandæ, quoad eligẽdum Confessarium. Tandem, quia si Religiosus à quocunque posset absolui virtute Bullæ à mortalibus non reseruatis, magna ex parte deficeret perfectio regularis, quã Põtifices maximè intendunt in huiusmodi decretis.

3 Alij plures, doctissimique Recentiores, qui nondum typis opera mandarunt, & quos sępè audiui, affirmatiuam partem indubitanter tuentur; ex Scriptoribus verò alios plures, vt certum, id supponere testatur Trulench *lib.* 1. §. 7. *cap.* 1. *dub.* 9. *num.* 25. vbi; *Sic hoc*, inqnit, *videtur certum posita constitutione Vrbani, & Clementis VIII. posse Regulares eligere Confessariũ ex approbatis, etiam extra Religionem, si non habeant peccata reseruata Sedi Apostolicæ, ac suis Superioribus vt tenent Rodriguez in sum. tom.* 3. *cap.* 7. *& supponunt DD. citati: nam solùm loquuntur de peccatis reseruatis.* Rodriquez ibi, ita sensisse, & subscripsisse viros doctissimos Academiæ Salmanticensis testatur: & idem sentire videtur Ludouicus à Cruce *in cruc. d.* 1. *cap.* 1. *dub.* 12. & nouissimè Leander à Sacram. *to.* 1. *tr.* 5. *d.* 12. *q.* 62.

4 Ratio potissima horum DD. est quod in prædictis Pontificum indultis hæc absolutio à mortalibus non reseruatis non prohibetur; nec in eis aufertur potestas eligendi Cõfessorem ad illorum absolutionem. Nam vsus Cruciatæ solùm prohibetur in ordine ad pęnitentiæ sacramentum, in quo est concedenda absolutio à reseruatis: vt expressè cõstat ex Bulla Clemen. VIII. edita pro Societate nostra 16. Iunij anno 1565. vbi: *Hac nostra perpetuò valitura cõstitutione sancimus: Nulli Religiosorũ Societatis licere facultatibus Cruciatæ in quacumque mũdi parte publicatæ, vel publicãdæ quoad eligẽdum Confessarium, & obtinendã absolutionem à casibus reseruatis, uti: nec eis quoad hanc eligẽdi Cõfessarium, & obtinendi absolutionem, prædictã facultatem huiusmodi suffragari;* Idem ex Bulla Vrbani VIII. qui immediatè post dicta supra addit: *Et qd ijdem Fratres, & Moniales quantùm ad Sacramentum pęnitentiæ, seu confessionis administrationem Ordinariæ dispositioni suorum Prælatorum, & Sedi Apostolicæ, quoad sibi reseruata subiecti sint, eorundem tenore præsentium perpetuo declaramus.* At dictio *Quoad*, vt statuit Rota Romana *decis.* 911. n. 3. per Cardinalẽ Seraphinum, ac docet Barbosa *de dict.* 276. restringit, & limitat præcedentem dispositionem ad illam rem, ad quã accommodatur. Eandem limitationem afferunt dictio; *Quantum:* nec non pronomen *Hanc* vtpotè demostratiuum, iuxta Surdum, Tuschum, Cenedum & alios apud Barbosam *dict.* 114.

5 Nec Bullæ Clementis VIII. & Vrbani VIII. statuentiũ, *Cruciatæ concessionem, quantùm ad prædictum articulum eligendi Confessarium, & absoluẽdi à casibus reseruatis, &c. cum Religiosis locum non habere*, iuxta hos DD. opponuntur huic sententiæ. immo eam probant. Nam genuinus sensus est non valere *ad eligendum Confessorem, qui absoluat à reseruatis:* quia cum hęc particula, *Et*, ponitur inter duas partes, pars vnius copulatiuæ declarat aliam præcedentem, vt docet Surdus apud Barbosam, Mantica *decis.* 124. *n.* 9. Gõzalez *infr.* 9. Cenedus *pract. qq. sing.* 50. *nu.* 12. & Barbosa *dict.* 92. *num.* 5. seu, quando ponitur inter duo, quorum vnum alteri inest, ambo in vnum resoluũtur, estque vnum velut resolutio in alterum: vt docent Barbosa *num.* 6. & 7. Gutierrez *l.* 3. *pract. q.* 13. *nu.* 61. Gonzalez *ad regul.* 8. *cancell. glos.* 3. *num.* 13. Sensus, ergo est, in præsenti clausula, quod ad eligendum Confessarium, scilicet, ad absoluendum à reseruatis non suffragatur Religiosis concessio Cruciatæ, &c.

6 Hanc significationẽ inesse, hũcque sensum effici ex particula, *Et*, in iure docet vtriusque iuris lexicon vbi: *Aliquando, Et, sumitur, pro id est, vt c. ij de sponsal. & in Glo. Instit. de libertinis, verb. Et, & in c. ij. de rescriptis.* Imò & in sacra pagina, vt notat Laurentius, à Villavicẽcio de *Phrasib. script. ver. Et*, dicens: *Porro, Et, pro, ut, quod Hebræis frequens est, Gen.* 20. *Orabit pro te, & viues, id est, vt viuas. Et Gen.* 23. *Hebræo legitur: Et dabit mihi speluncã duplicẽ: pro quo latinus interpres, vt det mihi speluncã. Item pro relatione ponitur Es.* 3. *Et sicut*

Grex

Grex,quē nemo colligit.Hebraus,Et ficut grex, & nemo colligit. Hæc ille ibi; ita & nos hic; ad eligendum Confessarium, & absoluendum à reseruatis, idest vt absoluat, vel qui absoluat à reseruatis.

7 Hunc sensum in prædictis clausulis contineri satis ostendit proemium constitutionum vtriusque Pontificis;nam in Bulla Clementis VIII.sic habetur:*Cum in Bulla Cruciata, & alijs priuilegijs, quæ ab Apostolica Sede concedi solent,detur facultas eligendi Confessorem idoneum ab Ordinario approbatū, qui possit Christi fideles absoluere à casibus Ordinario reseruatis,& à quibusdam etiam,quæ dictæ Sedi reseruata sunt,Religiosi prædicti Ordinis,seu eorum nonnulli, etiam prædictis facultatibus vti præsumant.* Vrbanus verò VIII.repetens hoc idem Clementis procemium ait: *Nihilominus sicut Nobis, non sine animi nostri molestia innotuit, nonnulli Ordinis Fratrum Prædicatorum professores prætextu Bullæ eiusdem Sanctæ Cruciatæ,ac dictorum indultorum Confessarium huiusmodi,qui eos,vt præfertur, absoluat, eligere posse prætendant.* Ecce de absolutione solùm à reseruatis loquitur SS.D.N. ibi; *qui eos, vt præfertur,absoluat*, idest à reseruatis, de quibus supra locuti sumus,&c.Et idem id,quod Clemens intendit, intendere manifestar dicens: *præfataque constitutioni Clementis prædecessoris inhærentes, illamque tenore præsentium innouantes*, &c.

8 Igitur cum ex proemio legis, aut statuti Legislatoris animus, ac intentio, nec non totius decreti mens: extensio, aut limitatio colligatur,vt docent Tiraquellus *tit.cessante causa limit.1.nu.65.* Gutierez *pract.99.l.3.q.17.nu.90.& 91.*Paz *consil.92.nu.6.* Salas de leg.*disp.17.sect.9.num.13.* & alij,cum constet ex proemio harum constitutionum solùm absolutionem à reseruatis virtute Cruciatæ prohiberi, hanc solam contineri in toto illarum contextu sentiendum est.

9 Idem dicendum,eodemque modo explicandum,quodcumque aliud indultū, vsum Cruciatæ prohibens,scilicet,quoad reseruatorum absolutionem, non verò quoad alia. Vnde exceptis casibus in Religione reseruatis, ex virtute Bullæ posse quemlibet Regularem absolui ab omnibus peccatis, & censuris, à quibus virtute Bullæ possunt absolui Sæculares,colligitur ex prædicta sententia. Ac idem dicendum videtur iuxta hanc sententiam de commutatione votorum, & defruitione aliorum priuilegiorum, circa Oratoria,circa celebrationem Missarum,Sacramentorum administrationem, & receptionem,& indulgentiarum lucrationem,ac omnium aliorum, quæ generaliter omnibus Bullam sumentibus conceduntur:quia eadē est de omnibus ratio, & solùm vsus Bullæ, prohibetur quoad absolutionem à reseruatis in ea Religione, quā quisque profitetur, non verò quoad alia; immo nec quoad absolutionē à peccatis,quæ & si constet esse mortalia, non certò constat esse reseruata, quia dubium,vel opinio de hoc extat. Et per hoc paret ad potissimum fundamentum sententiæ negatiuæ.

10 Ad confirmationem R. parum, aut nihil derogari ex hoc disciplinæ religiosæ;siquidē graues culpæ,quæ reseruandæ videntur,reseruantur: quæ verò non censentur reseruandę, Ordinarijs Confessoribus relinquuntur absoluendæ.Vnde fit consensum Religionum esse parum curare de absoluente ab ijs peccatis,quæ reseruata non sunt.Quod aliquantulum deroget disciplinæ, huic exiguæ derogationi præponderat commune bonum ad quod pertinet, non ita arcum inflectere quod frāgatur;& nullus aditus pateat respirandi animabus præ pudore in commissis pene periclitantibus: præsertim si Ordinarij Confessarii rigorosiores, aut scrupulosiores iusto censentur: & Confessarius extra Religionem,vt decet,non est quærendus,nec de ignaris, aut minus timoratis eligendus.

11 Præterea, vt summum ius nullum est ius ita Religiosorum libertatem in angustias adigere, potius erit in destructionem, quam in ædificationem suæ conscientiæ;& non reseruati, innumerique casus existimabuntur reseruati: siquidem nec virtute priuilegij vllius,nec Cruciatæ ab aliquo mortali absolui possūt Regulares nisi à deputatis,quod maximè menti repugnat Pōtificum adeò limitantium casuum reseruationem. Atque propterea Regularīū Prælatis dictū putetur id quod ad Ordinarios dirigit Clemens VIII. decreto sæpè relato: scilicet: *Et ne locorū Ordinarij,quibus ius hoc reseruandorū casuum competit,plurium,quam opus sit reseruatione subdi tis,aut Confessarijs in animarū salute procurāda cooperatoribus,sint onerosi,monentur omnes,vt paucos,eosque tantùm,quos ad Christianā disciplinam retinendam, animarumque sibi creditarū salutem pro cuiusuis Diœcesis statu,& qualitate necessario reseruandos esse iudicauerint.*

12 Quod si adhuc aliquis nimis scrupulosus dubium esse censeat in hac Bullarum interpretatione, meminerit illius vtriusque iuris principij, quod *In dubio benignior pars interpretanda,& sequenda est*,iuxta *l.semper ff. de reg.iur.& cap.vlt. de transf.* Animaduertat item doctrinam fere communem, quod quando sub opinione est, (vt in præsenti iuxta aliquos contingit) an Confessarius

habeat iurisdictionem,quibusdam affirmantibus,aliis negantibus: licitum est Confessario,& Pœnitenti ministrare, & recipere hoc sacramentum cum opinione probabili. Ita Bonacina *d.2.de pec.q.4.p.9.num.16.*Ioannes Sanctius *d.44.num.34.* Granadus *1.2. cont.2. tra.22.d.4.sec.4.* Castro Palao *tom.1.d.2.p.5. num.9.*Sanchez *l.1.sum,c.9. nu.35.* Lesius *l.2. c.29.dub.8.num.68.* Malderus *1.2.q.19. ar.5, d.* & alij plures.

13 Immo, etiam si probabilior opinio iurisdictionem denegaret, & minus probabilis, dummodò verè sit probabilis, eam concederet, idem liceret Confessario, & Pœnitenti,vt docent Naldus, & Sanchez *sup.* Martinez *2.2.to.1.q.19.ar.6,dub.6.conc.7.* Villalobo *to.1, tr.1, dub.13, num.5.* Enriquez Salas, Vazquez,& alij, quos citat,& sequitur Diana *2.p.trac.de opin.prob.res.2.* Quia tunc etiã Ecclesia dat iurisdictionem propter commmuem vtilitatem, vt in errore communi, & propter magna incommoda, quæ nisi ita fieret,sequerentur. Hanc doctrinam aduerte: valde enim vtilis est pro resolutione plurium, quę in hac materia de pænitentia occurrunt,præcipuè quoad casus reseruatos.

14 Sed si obiicias, ex relata sententia sequi, posse quemlibet Regularem absolui virtute Cruciatæ ab omnibus ijs peccatis, & censuris à quocumque Confessore Sæculari, vel Regulari approbato ab Ordinario loci, vel à Prælato Regulari ipsius Pænitentis,à quibus potest absolui à Confessario deputato pro audiendis aliis Regularibus suæ domus: admitto id sequi, & teneri à viris doctis; Praxim tamen oppositam in nostra Societate credo esse, & huic in ea standum planè censeo, vtpote ad spiritualem perfectionem conducenti in Religione,in qua viget perfecta feruentioris disciplinæ obseruãtia.

SINGVLARE XIX.

Quam potestatem habeant Confessores deputati in Domibus Societatibus Iesu pro audiendis nostrorum confessionibus, in ordine ad absoluendum eos, à peccatis, & censuris: vbi quam etiam habeant Confessores Ordinarij aliorum Regularium respectu illorum?

1 Decisio huius dubij pendet omninò ex iis, quæ generaliter nostris Confessoribus,pro omniũ, etiam sæcularium, confessionibus audiendis, à Pontificibus sunt concessa. Hæc quæ à Paulo III. Bulla, quæ incipit: *Cum inter cunctas* & edita 3. Iunij anno 1545. ita habemus; *Illis ex vobis, qui Presbyteri fuerint, quorumcumque vtriusque sexus Christi fidelium ad vos vndecumque accedentium, confessiones audiendi, & confessionibus diligenter auditis,ipsos,& eorum singulos ab omnibus,& singulis eorum peccatis,criminibus,excessibus,& delictis quantumcumque grauibus, & enormibus, etiam Sedi Apostolicæ reseruatis,& à quibusuis,ex ipsis casibus resultantibus sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis(exceptis contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini solita est legi) absoluendi,plenam,& liberam facultatem auctoritate Apostolica per præsentes concedimus.*

2 Sed cum ex concessione Gregorij XIII. vti non possimus priuilegiis nostro, vel alteri Ordini concessis, nisi ad beneplacitum Præpositi Generalis: ipse ita hanc potestatem concessit,ac limitauit, vt constat ex nostris priuilegiis *verb. Absolutio, §.1.* Hæc facultas „ communicatur omnibus Confessariis à Su- „ perioribus deputatis, & ab Ordinario loci „ iuxta formam Concilij Tridentini *sess.23.c.* „ *15.de Refor,*approbatis,præterquã respectu „ excommunicatorũ generaliter ab homine, „ quos Superiores tantùm,& ij,qui ab eis spe- „ cialem licentiam obtinuerint, poterunt ab- „ soluere; excõmunicatos autem nominatim, „ ab homine,& illos Regulares, qui licentiam „ non habuerint extra suum Ordinem confi- „ tendi, ne Superiores quidem absoluant. „

3 Qui autem nomine Superiorum hic, & alibi præter Generalem, & Visitatorem intelligantur, sic declaratur in præfatione nostri compendij priuilegiorum vbi: No „ mine Prouincialis,Præpositorum, & Recto- „ rum, quorum non raro in compendio fit „ mentio; sub intelligendi quoque sunt Vice „ Prouinciales,Vice Præpositi,& Vice Recto- „ res, quando nimirum nullus est Prouincia- „ lis, Præpositus, aut Rector, vel adeo longè „ abest, vt pro rei exigentia consuli non satis „ commodè possit: qui omnes etiam nomine „ Superiorum in hoc compendio significan- „ tur: Nam reliquis Residentiarum,& Missio- „ num Superioribus,eorum Superiores,a qui- „ bus vel mittuntur, vel sub quorum cura, & „ directione viuunt,eas ex sibi concessis facul „ tates, iuxta constitutiones communicare „ poterunt,quas pro ratione locorum tempo „ rum, & personarum communicandos iudi „ cabunt. Sed notandum, quod hic non est „ sermo de Superioribus Residentiarum, vbi „ nostri commorantur permanenter, seu per modum collegij, licet ex rigore nostrarum constitutionum collegia non sint, vt in nostra Bætica prouincia, Residentia Giennensis,

sis, Salucarensis, & si quæ alia sit: sed de Residentijs, vbi sunt nostri transeuntes quidē, seu per modum diuturnæ missionis.

4 Sit conclusio: Confessor deputatus pro audiendis in domo Societatis confessionibus nostrorum, habet circa illos omnem potestatem, quam habet quilibet Confessarius Ordinarius circa externos, præterquam quoad casus reseruatos in Societate; nam quoad hos limitatur eius facultas à Pontificibus, & à Superioribus. Vnde sicut externos potest absoluere ab omnibus peccatis, & censuris Sedi Apostolicæ reseruatis in iure, vel per speciales constitutiones, exceptis ijs, quæ continentur in Bulla Cœnæ, quia quoad hos casus est limitata eius potestas; ita etiam potest absoluere nostros eiusdem domus, vel Collegij, vbi Confessor Ordinarius est, non verò alterius: cum iurisdictionem non habeat in illos. Ratio est, quia per nostra priuilegia possumus tam quoad nostros, quàm quoad externos (nō enim ij debent esse melioris conditionis quàm nostri) omne id, quod nobis non limitatur: nam sic in eorum præfatione statuitur, & in praxi obseruatur; sed per nostra priuilegia conceditur omnibus Confessarijs Societatis, vt possint absoluere quoscumque Christi fideles, ad eos vndecumque accedentes, ab omnibus peccatis & censuris, exceptis contentis in Bulla Cœnæ: ergo & possunt absoluere nostros: cum sub nomine Christi fidelium comprehendi non sit dubium, & nec Pontifex, nec Superiores Societatis ibi distinguāt, aut limitent facultatem ad externos tantū.

5 Confirmatur: quia sicut se habet Confessor Regularis approbatus pro Sæcularibus respectu illorum: ita se habet Confessor deputatus ad audiendas confessiones Regularium in aliqua domo, vel conuentu respectu illorum; ergo sicut ille potest absoluere Sæculares ab omnibus casibus, & censuris, in quibus eius potestas non est limitata, ita poterit hic suos Regulares.

6 Sed animaduertenda sunt aliqua. I. Eandem omninò potestatem inesse in Societate omnibus Confessariis, siue primo, seu Præfecto rerum spiritualium, siue secundo, aut tertio loco assignatis: pares enim eos fecerunt disertis verbis Patres nostri Generales, vt constat ex Epistola R. P. N. G. Claudij ad Prouincialem Beticæ 7. Aprilis 1603. ac ita praxis docet, statuitque decretum relatū Sing. 11. n. 4. à SS. D. N. Clemente, & Vrbano VIII. editum, in quo Pontifices hi grauiter obligant Prælato ad Confessarios hos assignandos, quibus generaliter delegent suā iurisdictionem quoad omnia, exceptis reseruatis, vt notat Suarez *to. 4. de Relig. l. 2. c. 16. à num. 3.* Cui non assentior dicenti: *Non esse mentem Pontificis, vt hi Confessores debeāt ad minimum, ac necessario esse duo, etiam in paruo conuentu*: cum præsumere debeamus Pontificis mentem fuisse occasiones sacrilegiorum rescindere, & aliquam eligendi libertatem permittere subditis; ad quod cōducet, quod duo saltim in paruo cōuentu, vel plures indifferenter, pro omnibus Religiosis assignentur in maximo; in quo singulos pro decem quibusque saltim assignandos autumant Sapientes.

7 Et licet Societati nostræ ipse Clemens VIII. viuæ vocis oraculo concesserit, *Ne Superiores in singulis domibus præter Confessarium Ordinarium teneantur deputare duos, vel plures Confessarios, qui à non reseruatis absoluant*; iam hoc reuocatum est à Gregorio XV. & Vrbano VIII. in generali Oraculorum reuocatione; ac præterea post hoc Oraculum Vrbanus VIII. oppositum fieri iussit.

8 II. Animaduertes eandem potestatem, & non maiorem, quam Confessores Ordinarij habent in Societate, inesse etiam Confessoribus deputatis sexto quoque mense pro confessionibus generalibus, vel particularibus excipiendis tempore Renouationis spiritus. Ita enim & praxis, & Superiores persuadent.

9 III. Quod omnia, quæ circa votorum commutationes, dispensationes, & similia possunt Confessores nostri ex nostris priuilegijs circa externos, possunt Confessores Ordinarij nostrorum circa nostros, nisi id expresse eis, vel in priuilegijs, vel à Superiore, qui eos designauit, seu à quo facultatem habet audiendi nostrorum confessiones, limitetur.

10 Vltimo notabis, hanc potestatem, quam habent Ordinarij Confessores nostrorum, esse delegatam respectu illorum, sicque non posse alijs ab ipsis Confessoribus delegari; quia iuxta decretum relatum Clementis VIII. & Vrbani VIII. Superiores eos deputant committendo illis suā iurisdictionem, quod delegatio est, & in hac delegatione eligitur industria personæ, vt constat ex ijs verbis; *Deputēt Superiores, in Domibus Confessarios, iique sint viri docti, prudentes, charitate præditi, &c.* Et ideo etiā subdelegari nequit, vt docet Suarius *sup. n. 9.* addens; *Quod vero talis iurisdictio committatur à Prouinciali, vel, à proximo Superiori parùm refert; quia ab vtroque; potest esse per modū delegationis.* Et cōcludit iuxta decretū Clemētis VIII. à quolibet ex his posse deputari Cōfessarios; sed attendendū in vnaquaque Religione quid praxi,

&

& moribus receptum sit: nam in nostra Prouincialium est designare ordinarios Confessores, & eis iurisdictionem delegare iuxta regulam 24. Prouinc. & 7. Rectoris.

11 Circa potestatem, quam habent Confessores Regularium in alijs Religionibus respectu illorum, nil dicendum occurrit; nisi omnia ea posse, quoad absolutionem à peccatis, & censuris, dispensationes, & commutationes, quæ sua priuilegia illis concedunt; nisi à Superiore limitentur, si verò nullum speciale priuilegium habent circa Regulares suæ domus, vel conuentus, tantùm poterunt à non reseruatis in sua Religione absoluere.

12 Amplissimam porrò potestatem, quam habent Superiores, & Confessores Ordinarij Benedictinorum, Minorum, Prædicatorum, aliarumque Religionum respectu suorum Regularium, inuenies in compendio Mendicantium, *Verbo Absolutio Ordinaria, & extraordinaria quoad Fratres*, & in Constitutionibus Prædicatorum. *c.46.* & 47. Vbi inter alia Innocentius IX. & Pius V. omnem eam iurisdictionem, quam Episcopi habent quoad absolutionem à peccatis, & censuris in suos Subditos, Superioribus Prædicatorum, & Confessoribus, quibus eam commiserint, concedunt, quoad fratres, & Moniales sibi subditos. Ampliorem verò in Bulla Maris magni Sixtus IV. concedit, & in alia eam confirmat. An verò per priuilegium vnius Religionis possit absolui Pænitens alterius Religionis, consule Suarium *sup. à nu. 11. ad 16.*

SINGVLARE XX.

An, & Quando prohibeantur Confessores Societatis Iesu absoluere nostros, & externos Excommunicatos nominatim, aut generaliter ab homine?

1 Limitaui proximo Singulari Nostrorum Confessariorum potestatem erga huiusmodi Excommunicatos, siue sint Sæculares, siue Regulares, vt vidimus *sup.* ex nostris priuilegijs. Iuxta illam igitur limitationem Regularis excommunicatus nominatim non potest a nostris absolui ab excommunicatione sine licentia sui Prælati. Idem in alijs Religionibus obseruandum est, si detur eadem limitatio. At cum ex virtute Cruciatæ possint validè, & licitè absolui huiusmodi excommunicati nominatim, satisfacta parte, in foro interiori, vt docent Couarruuias, Nauarrus, Enriquez, Auila, Sayrus, & alij, quos citat, & sequitur Trulench. *l. in cruc. §.7. cap.2. dub.10. num.2.* & sit probabilis sententia asserens posse Regulares vti Cruciata, ad absolutionem omnium peccatorum, & censurarum (exceptis casibus reseruatis in Religione) ex vi illius possent Regulares absolui ab huiusmodi excommunicatione, nisi hæc sit reseruata à Capitulo Generali, vel Prouinciali.

2 Excommunicatus autem nominatim ille est, qui publicè, proprio nomine, ac cognomine expresso, excommunicatus, & denunciatus est: licet, in tabella affixa non sit eius excommunicatio, seu nomen. Sed semper, siue hic nominatim excommunicatus sit Sæcularis, siue Regularis, remittendus est ad proprium Iudicem, seu Prælatum, vt notat Trulench. *num.1.* vt in foro exteriori absoluatur.

3 Excommunicatus generaliter ab homine per modum legis, aut statuti, benè potest absolui ex vi nostrorum priuilegiorum: quia hæc excommunicatio potius est à iure, à cuius excommunicatione possumus absoluere. Vnde Confessor quilibet Societatis potest absoluere quoscumque Sæculares ligatos excommunicationibus, quas in suis statutis, decretis, Synodis, & alijs legibus Ordinarij, Inquisitores, Nuntij Apostolici & ipsi Pontifices summi promulgarunt, & Confessores deputati pro nostris ex vi generalis delegationis, deputationis suæ possunt nostros absoluere, si incidant in excommunicationes latas à Prouinciali, vel à Generali, vel Congregationibus per modum legis, vt sunt censuræ impositæ in Societate, quæ potius à iure, quàm ab homine dimanare dicuntur.

4 Et licet peccata, pro quibus illæ censuræ imponuntur, sint in Societate reseruata, non ideo ipsæ sunt. Sic enim vltimus ex reseruatis proponitur: *Censuræ Societatis nostræ, seu peccata, quæ in nostris constitutionibus, Bullis, vel decretis annexam habent excommunicationem*. Vbi particula, *seu*, accipitur expositiuè, vt accipi solere docent Cardinalis Seraphin. Rotæ Romanæ *decis.393. num.9.* Octauianus Vulpellus *de proposit. & aduerb. dict. seu. num.7.* Barbosa *ibi num. 3.* Et ita iuxta hos accipitur *cap. licet in princip. de elect. & cap. bonæ el. & ibi* Glossa; vel dicere possumus accipi *correctiuè*, vt ex *c.1. de statu Regular. lib.6.* probat Barbosa *sup.* Et sensus est; *Item reseruantur censuræ, hoc est, peccata, quæ illis sint annexa*.

5 Excommunicatus ergo generaliter ab homi-

homine, qui à nostris ex vi priuilegiorum nostrorum absolui nequit, est ex secularibus, is qui trāsgreditur præceptum Episcopi, vel Nuntij, vel Inquisitoris, & ex nostris, qui transgreditur præceptum Prouincialis: vel Rectoris impositum, vel alicui in particulari, vel pluribus in generali sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, vt de seruando secreto alicuius rei, quæ domi contigit, vel quæ in consultatione agitata est, de non mittendis litteris, vel recipiendis absque licentia, de non diuertendo ad aliud hospitium cum iter agitur, de non transeundo per aliquem locum, & de similibus casibus præcepti, & excommunicationis, &c. Idem intelligendum est si sub excommunicatione lata præceptum nostris imponeretur ab aliis Superioribus, v.g. ab Inquisitoribus vel Nuntijs: vel à Pōtificibus Summis vt annis præteritis imposita fuit contra disputantes, & censurantes opinionem de Auxilijs; nec non contra censurantes sententiam de Immaculata B. Virginis Conceptione.

SINGVLARE XXI.

Selectæ Adnotationes circa absolutionem Regularium, & Sæcularium à prædicta excommunicatione; nec non circa facultates nostrorum Confessariorum.

1 Notandum est 1. Quod si imponens hanc excommunicationem, quæ generaliter ab homine lata dicitur, illam non reseruauit: probabile est ab ea absolui posse à quocumque approbato ab Ordinario, seu qui habet potestatem absoluendi ab excomunicatione à iure. Sic probat Suarius *tom. 5. disp. 7. sect. 2. num. 23. & disp. 19. sect. 2. num. 6. & tom. 4. disp. 28. sect. 3. fin.* contra Caietanum Vgolinum, & alios, quos refert *to. 5. d. 7.* quia hæc siue sit per præceptum superioris, siue per sententiam iudicis, si ab his non reseruetur, æquiparatur excommunicationi à iure non reseruatæ; solumque differunt in hoc, quod ea, quę est à iure durat mortuo, vel amoto statuente; illa verò, quæ generaliter ab homine est, finitur morte, vel amotione ferentis, quod non arguit strictius vinculum, vt notat Auila *infra*. Eandem sententiam tenent Nauarra *l. 4. cap. 5. dub. 8.* Aegidius *d. 14. dub. 16. num. 257.* Nauarrus *sum. cap. 27. num 44.* Entiquez *l. 3. cap. 28. num. 5.* Auila *de cens. 2. p. cap. 7. dist. 1. dub. 8.* alij, eamque vocat Suarius, communiorem, probabiliorem; ac in praxi tutam.

2 Notandum 2. Quod si Superior, Prouincialis, scilicet, aut Rector communicaret Confessario nostrorum facultatem ad absoluendum excommunicatos generaliter ab homine, vt potest, & solet, posset absoluere quem cumque ex nostris ita excommunicatum, etiam si excommunicatio lata esset ab eodē Superiore facultatem communicante, & in particulari in aliquem ferretur super aliqua re, vt ad manifestandum aliquod delictum alicuius, vel seruandum secretum, aut similia. Quod intelligendum etiam est, cum huiusmodi Confessarius est expositus ad audiendas confessiones sæcularium, & habet hanc facultatem absoluendi excommunicatos generaliter ab homine, absolutè, & sine restrictione ad externos tantùm; eo enim ipso quod deputetur ad audiendas confessiones nostrorum, potest vti eadem facultate erga nostros. Quia vbi lex, nec Superior distinguit, nec nos distinguemus, & *Generalis dispositio, aut concessio omnia, siue omnes species sub se contentas continet.* Ita ex *l. Si Chorus. ff. de leg. 3.* Franciscus de Molina *de ritu Nupt. l. 3. q. 187. num. 17.* Tuschus *to. 4. lit. G. conclus. 29.* Barbosa *de princ. lit. C. num. 6.*

3 Notandum 3. Quod etiam si tunc Superior Regularis hanc sibi excommunicationem reseruauerit, existimandum est, ab ea absolui posse a Confessario prædicto quemcumque ex nostris, quia probabilissimum est, non posse hunc sine consensu Prouinciæ, vel totius Ordinis, in Prouinciali, vel generali Capitulo reseruare sibi censuram aliquā, vt docent aliqui viri docti, contra Suarium *infra*; hæc. n. est materia odiosa; & aliter illuderetur decretum SS. D. N. Clementis VIII. pro casuum reseruatione editum; Vbi Sanctitas sua decreuit, vt *Nemo ex Regularium Superioribus peccatorum absolutiones sibi reseruet exceptis ijs, quæ sequuntur, aut omnia, aut eorum aliquod, prout subditorum vtilitati expedire in Domino iudicauerint.* Vbi nomine Superioris Generalis, Prouincialis; & Conuentualis Prælatus intelligūtur, vt explicat Suarius *to. 4. de Relig. l. 2. c. 18. n. 14.* addens: *Quemlibet horum posse sibi Subditis, hos, vel in his, aliquos casus reseruare, etiā si in sua Religione reseruati non sint, dummodo per suas constitutiones ea reseruatio non prohibeatur.* Si verò excommunicationem latam ab homine imponeret Superior Regularis circa casum aliàs reseruatum in Religione, tunc non posset ab hoc Confessor Ordinarius Regularium eos absoluere sine licentia Superioris.

4 Notandum. 4. Quod iurisdictio Confessoris

foris Ordinarij nostrorum durat, quandiu ipse durat in hoc officio, collegijque habitator existit, siue moriatur, siue amoueatur, aut mutetur Superior, à quo iurisdictionem habuit. Si verò ab officio Confessor amoueatur, siue maneat in ea domo, vel ab ea alibi moraturus egrediatur, iurisdictio expirat. Sic praxis docet in Societate, quidquid fit in alijs Religionibus. Et quidem licentia generalis, & sine restrictione perseuerat, ex iure communi donec non reuocatur. Hinc fit, quod si Confessarius nostrorum eat in aliud collegium, vel locum, recreationis, vel negotij alicuius causa perseuerans adhuc in suo munere, si inueniat in itinere, vel in ipso Collegio, aut loco, per quem transit, vel in quo manet, vt hospes, aliquem ex nostris subditum sui Collegij, vel domus, in qua ipse Confessor nostrorum est, potest eum absoluere ab omnibus censuris, ac peccatis, à quibus potest Secularem, exceptis reseruatis: à quibus etiam posset absoluere, si suus Superior facultatem absoluendi ab illis concessisset.

5 Notandum 5. Quod facultates, quæ alium de cuilibet Confessario ex societate tã pro nostris, quam pro externis exposito, concessæ sunt in ordine ad confessiones, vel nostrorum, vel Sæcularium, nec non circa priuilegia aliqua, vt ad absoluendum excommunicatos generaliter ab homine, ad aperiendum litteras sacræ Pœnitentiariæ, ad dispensandum in petitione debiti cum eo, qui consanguineam vxoris suæ cognouit, vel cũ eo, qui matrimonium contraxit post votum simplex castitatis, aut in votis Episcopo reseruatis, aut ad celebrandum per horam ante auroram vel per horam vnam, post meridiem, & similia, quæ concedi solent à Prouincialibus, vel Generali, non expirant morte, vel à motione concedentis, sed durant, donec ab illius successore reuocentur, vt statuitur in V I I. Congregatione *can.* I I. his verbis: *Qui Superiorum munus obeunt, maximè verò Prouincialium tenebuntur, vt primũ illis commodum fuerit subditos præsentes, & eo ram monere, vt priuilegia, & facultates à prædecessoribus concessas aperiant, vt illas ipsi vel confirment, vel abrogent, prout in domino expedire iudicauerint; vsque ad quam denuntiationem facultates omnes in suo robore manebunt, qua peracta si subditi illas non aperiant, pro abrogatis de facto habendæ erunt. Facultates etiam à Visitatoribus concessas tenebitur quisque Prouincialibus rogantibus aperire. Has tamen illi, nisi Generale admonito reuocare non poterunt.*

6 Notandum vltimò hæc non solùm de facultatibus concessis à Prouincialibus, sed etiam à Præpositis localibus, & Rectoribus intelligi, cum hi sub nomine Superiorum comprehendantur, vt Singulari *19.* nu. 3. vidimus, & particula, *maximè*, satis ostendit: cum hæc exprimat casum minus dubitabilem: scilicet, quod de Prouincialibus ibi loquatur, includendo etiam magis dubitabilem, quod scilicet etiam de Rectoribus loquatur. Sic hanc dictionem explicant Menochius, Azebedo, Rodriguez, Gutierrez, Cenedus, Tuschus, Bartholomæus Peret, quos citat, & sequitur Barbosa *de dict. lit. M. dict.* 168. Et ita etiam Rota Romana apud Farinacinm *dec.* 257. *nu.* 4. *to.* 1. *p.* 2.

7 Ast si subditus Præpositi v.g. Domus professæ Hispalensis ad Collegium Granatense habitationis ergo diuertat, licèt in itinere, seu in collegijs, per quę in itinere transir possit vti facultatibus, quas à Proposito habebat, tam quoad receptionem, & administrationem sacramentorum, quàm quoad alia v.g. ad dandam, vel accipiendam quantitatem grauem, tamen cum iam accessit ad Collegium, vbi habitaturus est, illis non potest vti, nisi denuo eas à Superiore illius Collegij obtineat. Secus esset si hæ facultates à Prouinciali forent concessæ.

SINGVLARE XXII.

Quam potestatem habeant Confessarij nostrorum, & aliorum Regularium in ordine ad absolutionem suorum à suspensione, & interdicto, ac ad dispensandum cum eis in irregularitate, vel in Ecclesiasticis præceptis, & legibus?

1 PRima conclusio; Confessarius Nostrorum potest absoluere quemcumque ex nostris à quacumque suspensione, siue à iure, siue ab homine generaliter lata: & idem est de interdicto. Patet ex priuilegio Pauli III. Singulari, 15. num. 1. relato in ijs verbis. *& à quibusuis ex ipsis casibus resultantibus sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, exceptis contentis in bulla, quæ in die Cœnæ Domini solita est legi, absoluere plenam, & liberam facultatem concedimus.* Cum ergo hæc potestas detur omnibus Confessariis Societatis circa omnes Christi fideles, & non limitata sit à P.N. Generali, vt constat ex nostris priuilegiis, quoad externos tantùm, quoad nostros vti ea possumus, cum sumus eorum confessarij deputati.

2 Secunda conclusio: Non potest Confessor Ordinarius dispensare cum nostris in irregularitate prouueniente ex praua ordinum susceptione, aut malo vsu, ex homicidio voluntario, bigamia, & mutilatione membrorum, ex defectu Natalium, ex vitio corporis, & alijs; quia dispensatio in his solum spectat, vel ad summum Pontificem, vel ad locorum Ordinarios; vel respectu nostrorum ad Superiores Societatis, scilicet Generalem Prouincialem, Præpositum, aut Rectorem iuxta modum, quo ijs in nostris priuilegijs communicatur, & videri poterit, *verbo dispensatio*. Potest verò Confessor dispensare in irregularitate ex defectu lenitatis, quæ nō censetur reseruata Superiori, vt à viris doctis audiui, verum eis non acquiesco.

3 Notandum tamen est priuilegium illud quod in nostro compendio *verb. dispensatio* §.6. ita habemus: *Per priuilegium Monachorum S. Hyronimi in Hispania, quilibet nostrum potest semel in vita dispensari in foro conscientiæ à Confessario per Superiorem deputato super irregularitate, quacumque occasione contracta. Concessit Sixtus IV. vt in libro priuilegiorum dicti Ordinis tit.12. fol.36. & refertur in manuscriptis, fol.56. pag.2.* Postea autem à P.N. Generali additur: *Hæc facultas communicatur omnibus Superioribus & alijs Confessarijs, quibus ipsi eam commiserint præter quam in irregularitate ex bigamia, & alijs tribus casibus in superiori §. contentis, qui Præposito Generali reseruantur.* Tres autem casus de quibus hic fit mentio, sunt homicidium, membrorum obtruncatio, sanguinis effusio. Quid autem possint circa dispensationem in irregularitate Superiores, & Confessores Regularium respectu illorum, videndum est in Compendio Mendicantium *verb. dispensatio*, & in priuilegijs, concessis alijs Religionibus.

4 Tertia conclusio: Non possunt Confessores Ordinarij nostrorum cum illis dispensare in ieiunio, in cibis vetitis, & in alijs præceptis Ecclesiasticis, hoc enim tam ex iure communi, quam ex nostro, solùm competit Superioribus, & pro ijs duntaxat casibus in quibus aliquod dubium est de obligatione præcepti. Sic Præposito Gen. Societatis concessit Iulius III. bulla, quæ incipit: *Sacræ Religionis*, edita anno 1552. Vbi. *Ad tui, & pro tempore existentis Præpositi Generalis Societatis huiusmodi arbitrium, circa ieiunia, & cibos prohibitos per te, vel alios Societatem ipsam professos, dispensandi facultatem concedimus.* Et Gregorius XIII. bulla, quæ incipit: *Exponi nuper*, eddita anno 1575. ad quoscúque, etiam si professi non sint, id à Generali posse committi ita concedit: *Quod omnia Societati concessa, & in posterum concedenda prædicto, & pro tempore existenti Generali huiusmodi, concessa esse intelligantur, qui illa per se ipsum, vel alium, seu alios ab eo, vel de eius commissione electos, seu eligendos quibuscumque locis, & personis Societatis, &c. communicare liberè, & licitè valeat.* Et in nostro priuilegiorum compendio *verbo dispensatio* §.7. dicitur: *Hæc autem facultas* (scilicet circa ieiunia, & cibos vetitos) *quoad gratiam à Iulio III. factam communicatur, omnibus Superioribus, & ijs quibus ipsi commiserint.*

5 Potestas verò dispensandi cum suis subditis ex causa iusta in alijs legibus Ecclesiasticis, vt in recitatione Horarum, in auditione sacri, & similibus, nō in generali, nec semper, sed pro hoc, vel illo tempore limitato, competit ex iure communi, seu ratione sui muneris omnibus Superioribus Regularibus, quia sunt veri Prælati illorum, vt docēt Caietanus 22. Metina *l.1. sum. c.14. §.10.* Syluester *verb. ieiunium q.7. dict.3.* Nauarrus *cap.21. nu.21.* Angles *1.p. dub.3. f.395.* Sanchez *l.5. consil. c.1. dub.5. num.19.* Azor. *to.1. l.7. cap.28. aliàs 29. q.9.* Fagundez *4. præc. Eccl. l.1. cap.9. num.5.* Suarez *to.4. de Relig.2. cap.12. num.18.* Dispensare etiam hi Prælati locales poterunt in præuenienda hora comedendi in die ieiunij, ac similibus, vt cum alijs docet Sanchez num.21.

6 Confessoribus autem Regularium, vel sæcularium in quantum talibus, nullum ius id concedit: licet committi possit à suis Superioribus. Hāc vero potestatem adesse etiam in Vice Rectoribus, & omnibus aliis qui ex vi sui instituti absentibus Superioribus, vicem illorum gerunt; non tamen in illis, qui Prælato domus subditi, secundum locum occupant, ipso præsenti, vt sunt Subpriores, Vicarii, & in nostra Societate Ministri. Esset verò hæc potestas in eis cum absente Prælato, omnis domus cura, & iurisdictio eis incumbit, suntque vices illius gerentes, vt notant Azor, & Fagundez *sup.*

7 Sed obijcies. Parochus potest dispensare in lege ieiuni etiam si facilis aditus sit ad Episcopum: ergo & Confessarius Ordinarius nostrorum, qui est veluti eorum Parochus poterit cum eis dispensare in eadem lege, ac per consequēs in aliis Ecclesiasticis, in cibis prohibitis, recitatione Horarū, &c. Respondeo concedendo antecedens: Ita enim docent Innocentius, Ioānes Andreas, Anchartanus, Caietanus, Medina, Vibaldus, Valentia, Syluester, Palacios, Azor. & alii, quos citat, & sequitur Thom. Sanchez *l.8. de matr. disp.9. num.27.* qui addit: *Idemque aiunt & bene Syluester, et Palacios circa dispensationem*

nem in esu carnium: Immo hoc extẽdunt Rosella, & Palacios ad confessarium; addit Palacios si electus sit per Bullam, quando ad Parochum, non est recursus: quod is Confessarius vicem eius gerat. Sed meritò Azor l.7. cap.29. q.4. id posse Confessarium negat; Quod ea authoritas dispensandi in ieiunio non probetur consuetudine, & non sit sola declaratio, sed vera legis relaxatio.

7 Sed negatur consequentia: Quia Confessor Ordinarius Regularium verè non est Parochus illorum: talis enim est Prælatus conuentualis, & ita hic habet iurisdictionem ordinariam, ille verò delegatam, vt probat Suarius to.4. l.2. cap.16. num.8. Et si ob consuetudinem, vt aiunt quidam ex DD. citatis, hæc dispensatio Parochis competit, nulla in Confessoribus apparet: at licèt ex opinione Rosellæ, & Palacios hoc concederetur Confessoribus Secularibus respectu illorum in absentia Parochi, non tamen concedendum est Regularibus respectu suorum, etiam in absentia Prælati: cum hanc iurisdictionem iam ex iure suo, & ex consuetudine sibi reseruatiut Prælati.

SINGVLARE XXIII.

Quam potestatem habeant Confessores Superiorum in Societate Iesu, & in alijs Religionibus circa absolutionem à reseruatis, & non reseruatis: nec non à censuris?

1 CERTVM est, Confessarios Ordinarios alicuius Superioris, v.g. Prouincialis, Præpositi, & Rectoris, eandem omnino potestatem habere circa illos, tam quoad absolutionem à peccatis, & cẽsuris, quam quoad commutationem, aut dispensationem votorum, quam habent circa nostros in illa domo, vel collegio: aliter Superior esset deterioris conditionis, quam Subditi; & sicut ea omnia, quæ diximus Singulari 15. & 16. conceduntur respectu nostrorum, quia prohibita non inueniuntur, ita etiam concessa sunt illis respectu Superiorum; non enim minus sunt hi eorum Confessores, quam illi cęterorum.

2 Deinde Confessores Ordinarij Superiorum localium in Societate Iesu non possunt eos absoluere à casibus reseruatis, nisi in absentia alterius Superioris supremi, & tunc cum onere comparendi coram illo. Ita vt si Rector incideret in reseruata, si facilis est recursus ad Prouincialem ab eo per se vel per alium petat facultatem: si verò non potest haberi statim recursus, absoluatur interim à suo Confessario: & cum se offerat occasio apta, comparebit. Sic respondit P.N. Generalis Claudius Aquauiua ad Prouinciam Castellæ, & sic statuitur in instructione pro reseruatis, facta à V. Congregatione num.6. Vbi postquam statutum fuerat iter agentes posse confiteri Confessario Ordinario Collegij, per quod transeunt, vel si hic desit alij Sacerdoti: cum onere tamen comparendi coram proprio superiore: additur.

3 *Idem autem quoad obligationem se sistendi seruãdum est Confessarijs Rectorum, & aliorum Superiorum localium, quando ij (quod Deus auertat) in aliquem casum reseruatum inciderent, & non esset præsens Prouincialis, cui talia reseruantur. Idem quoque ipsorum Prouincialium Confessarijs, cum præsens non esset is, qui ad eum finem à Generali esset destinatus.* Hoc intelligendum est citra periculum omne personæ cognoscendæ, pro qua petitur licentia, vel leuissimæ violationis sigilli, nam eius obseruationi vtpotè naturali, & diuinæ, omnia alia humana, & positiua precepta postponenda sunt: & ita cum huiusmodi, vel leuissimo periculo nec facultatis petitio, etiam si adsit Prouincialis, nec onus comparendi obligãt, Hoc autem onus numquam obligat Prouinciales: sine illo enim absolui possunt à suo socio, seu Confessore Ordinario: vt idem R. P. G. Claudius in epistola missa anno 1588. Ianuarij 28. declarauit.

4 Sed casus hi reseruati, in quibus est hæc obligatio Prælatorum localium comparendi coram alijs superioribus, sunt ij, quos in quantum Superiores, seu occasione sui muneris, non verò illi reseruati, quos non occasione illius, sed vt peculiares personæ commisserunt; de his enim à suo Confessario Ordinario, vel à quocumque, quem elegerint, poterunt sine onere comparendi absolui. Non auderem hanc doctrinam sequi nisi viris doctis, pijsq; nostræ Societatis placere cognouissem, eamque confirmasset R. P.N. Generalis Claudius Aquauiua, qui interrogatus an Superiores, qui quando actu erant Superiores, commiserunt aliqua reseruata, possint quando iam amoti sunt ab officio, illa confiteri Superiori; cui tunc subijciuntur, vel debeant confiteri Prouinciali, vel Generali. sic in responsis datis anno 1584. ad Prouinciam Bæticam §.9. respondit: *Si su pecado fuesse como de otro qual quiera particular, no sera necessario que tenga recurso al Prouincial, pero si el pecado fue como de vn Rector, v.g. que vsãdo mal de la potestad, y digni dad que tiene disperdicio los bienes del Colegio, ò como por tener como Superior las llaues de noche*

bi-o

brzo algun exceso, sera necessario, que se confiesse con el Prouincial.

5 Hinc infertur, nec cum actu Superior committit peccatū reseruatum absque abusu officij sui recurrendum non esse ad Superiorem maiorem: quod si tunc non est recurrendum ad hunc, sufficiet recurrere ad immediatum;& hic ipsemet est,qui in reseruatum incidit, vt persona particularis; ergo ipse poterit suo Confessario, vel alteri quem eligat,confiteri. Et congruum est,vt de his quæ,vt particularis persona commisit: vt particularis absoluatur.

6 Hæc obseruanda sunt in nostra Societate:in alijs autem Religionibus iuxta constitutiones, & consuetudines à viris probis, & doctis procedendum;standumque, (ni prohibitio sufficiens in aliqua Religione obstet) iuri communi, cōcedenti omnibus Superioribus tam mediatis, vt Generalibus, Prouincialibus,Visitatoribus,&c.quam immediatis, seu localibus, vt possint eligere Confessarium,qui eos absoluat ab omnibus peccatis,& censuris, à quibus ipsi possunt concedere suis subditis, vt absoluantur. Sic probat Faguudez *in 4.præc.Eccl. l.1.cap.*10. *nu.*6. & latissimè, ac nouissimè Zacharius Pasqualigius *decis.*96. 97.98. addens *decis.* 99. hoc etiam concedi Vicarijs Abbatūm, Priorum,Guardianorum, & cęterorum Superiorum conuentuum in horum absentia: citatque pro hac sententia Megalam, Corolianum, Leonem, & Dianam.

7 Hæc potestas fundatur in *Cap.Ne pro dilatione de sent.excom.*vbi. *Ne pro dilatione pęnitentiæ periculum immineat animarum permittimus Episcopis, & alijs Superioribus, nec non minoribus Prælatis exemptis, vt etiam præter sui Superioris licentiam prouidum,& discretum sibi possint eligere Confessarium.* Vbi nota I. non limitari vt electus sit intra Religionem eligentis,sed quilibet pius, & doctus eligi potest,siue Regularis,siue Sæcularis.II. Nec etiam limitantur casus, ad quos eligi valeat,& ita reseruati etiam includuntur III. Quod etiam si Prouincialis adsit, potest Superior localis eligere Confessarium,& Prouincialis, etiam si adsit Generalis:non enim absentia hæc petitur ibi, sed absolutè conceditur illa potestas.

8 Hanc autem etiam inesse Superioribus Clericorum Regularium Theatinorū,etiam si in ea extet decretum à Capitulo Generali anno 1601. ita editum: *Nemo nostrum sua peccata extero Sacerdoti confiteri queat, sed ijs sātummodo nostratibus Confessarijs, qui à Præposito domus fuerint designati,*&c. asserunt Diana 3.*p.tr.*2.*resol.*1. & Pasqualigius *decis.* 101. & 102. tum quia hoc derogare nō potest iuri cōmuni, seu priuilegio in illius corpore inserto, quod pro lege, seu iure cōmuni reputatur,vt docent Miranda, Enriquez, Layman, Ioannes de la Cruz, Villalobos, Burgos de Paz,Rebufius, Mandosius,& alij apud Dianam *sup.* tum quia, vt explicat Pasqualigius *decis.*101. & 102. hoc decretum non loquitur de Superioribus in specie, vt loquitur Canon iuris, & ita restringi debet ad non Superiores.

9 Secus est in nostra Societate circa decretum relatū n.3. & stabilitum à Cōgregatione V. celebrata Romæ quia expresse loquitur de Superioribus,tū quia confirmatū est à Paulo V.bulla quę incipit;*Quantū Religio*,edita anno 1606.vbi: *Laudabile Societatis institutū,cōstitutiones,*&c. *& quæcumque alia decreta, statuta, & ordinationes, quæ institutū,& Societatem huiusmodi, illiusque gubernandi rationem quomodolibet concernunt, in generalibus Congregationibus edita,nec non priuilegia,*&c. *perpetuò approbamus, & confirmamus, ac nostræ Sedis, & Apostolicæ auctoritatis robur adijcimus, eaque omnia, & singula innouamus,ac de nouo concedimus,*&c. Et postea hoc fieri ait: *Motu,scientia,& potestatis plenitudine,*&c. Ecce hoc Congregationis V.decretum approbatum ab hoc Pontifice, vtpote editum ante hanc bullam, ac à fortiori super hoc constitutiones, in quibus *p.*3.*cap.*6.*num.*2. statuitur: *Omnes assignato sibi Confessario, vel alioqui iuxta ordinem, quem quisque præscriptū habet à Superiore, confiteantur.* Dictio, omnes, nullum nec Superiorem excludit, vt ex pluribus DD. probat Barbosa *dict.*207.

10 Idem decernitur à Gregorio XIII. bulla; quæ incipit,*Decet Romanum.*anno 1575. ibi; *Nulli personarum Societatis liceat,nisi intra numerum eorum, qui ad confessiones personarum eius domus, aut Collegij audiēdas deputati sunt, Confessarium eligere,nisi ratione itineris,aut alia de causa ab eisdem Superioribus, alijs Confessoribus intra,aut extra Societatem confitendi facultas ad id specialiter daretur, Apostolica Auctoritate tenore præsentium perpetuo declaramus, statuimus & ordinamus, secusque facta irrita,& inania decernimus.*

11 Vbi notandum 1.Dictionem *Nulli* vtpotè vniuersalem negatiuā, omnes etiam Superiores,excludere, vt ex Menochio, Seraphino,Tuscho, Cenedo, Bartholomæo Peret,& alijs statuit Barbosa *dict.*195. Notandum 2. hoc decretū fieri à Gregorij XIII. vt ipse addit. *Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine,& cum quibusuis irritatiuis, reuocatiuis, &c. clausulis.* Vnde cū hoc decretū, & aliud Cōgregatio-

nis V.nec non constitutio nostra *sup.* relata, ex certa scientia, facta, & confirmata sint, etiam si iuri communi opponantur; vim habeant, vt rectè docet Pasqualigius *sup.decis.* 100. *num.*5. in hunc modum.

12 *Cum autem concessio, aut confirmatio ex certa scientia validet constitutionem aliàs inualidam,cõtrariam Canoni, sequitur etiam quod deroget priuilegio(etiam si habeat vim legis,)quoad eos, qui subsunt tali constitutioni. Quia cum Princeps non præsumatur ignorare, quæ sunt in corpore iuris,ex cap.1.de constit.in 6. præsupponitur derogare,dum confirmat, & validat constitutionem contrariam,quia facit actum suæ potestatis,qua extenditur, etiam ad derogãdas leges.* Quod verò concessio, vel confirmatio reddat validum quod aliàs erat,vel esset inualidum,probatur ex *c.*1.*de Pactis*,*ex c.*1.*& veniens de transf.*ac docent Glossa,& Innocentius *ibi.* Tuschus *V. Confir. con.* 340. Cabedo *Lusit. decis.*2.*nu.*3.*p.*3.Gabriel *tom.*3.*com.opin. l.*6.*claus.*1.*num.*1. Suarez *l.*8.*de leg.c.*18.*num.* 12.Castro Palao *p:*1. *tr.*3. *de priu.d.*4. *p.*2.§. 10.*num.*3. & alij, ex quibus Franciscus Leo *thesaur.fori Eccl.p.*4.*cap.*1.*nu.*55. addit; quod hæc clausula omne iuris obstaculum remouet; & Moneta *trac. decim. cap.* 9. *q.*3. *num.* 134. quod in ea præsumitur Papa voluisse vti suæ plenitudine potestatis.

SINGVLARE XXIV.

An Confessores Superiorum in Societate Iesu,ac in aliis Religionibus possint cum ipsis dispensare in ieiunijs,Horis Canonicis,& alijs præceptis Ecclesiasticis?

1 Circa dispensationem in ieiunijs, cibis vetitis, recitatione Horarum, & alijs Ecclesiasticis præceptis habet Confessarius Superioris Religiosi, vel quilibet alius ab eo electus ad hunc finem, cum eo eandem potestatem, quam habet idem Superior cum suis subditis, si ipsemet Superior eam illis committat, aliter deterioris conditionis,quam subditi erit;cum hi ad manus habeant Prælatum potentem cum illis dispensare, ipse verò hoc careat. Sic probat Thomas Sanchez *l.*8. *de matr. disp.*3. *nu.*3.vt omnino indubitatum;& satis ostenditur ex priuilegio concesso Regularibus, quod in nostro compendio est *verbo Prælatus*,§.3.vbi dicitur.

2 *Omnes Præpositi Societatis, ac Rectores,quoad Religiosos Societatis sibi subditos, possunt per se ipsos idem omnino, quod possunt Episcopi in Clericos, & laicos sibi subiectos, tam quoad facultatem absoluendi,& dispensandi in irregularitatibus, de quibus in Concilio Tridentino sess.* 24.*cap.* 6. *quam alias quascumque facultates concessit Pius V. Fratribus Prædicatoribus* 22. *Iulij anno* 1571.*& refertur in libro priuilegiorum fol.*127.*pag.*2. Et additur à P.N.G. *Hæc facultas reseruatur Præposito Generali,nisi prout in particulari in suis locis reperitur communicata in hoc compendio.* Communicari verò dispensationem in præceptis Ecclesiasticis vidimus Singul.22.

3 Posse Episcopos committere Confessario suo, vel alteri idoneo, vt dispenset cum ipsis in ieiunijs, aliisque Ecclesiæ præceptis, docent Paludanus,Gabriel,Angelus,Tabiena,Syluester, Enriquez, Antonius Gomez, & alij, quos citat, & sequitur Thomas Sanchez *l.*8. *de matr. disp.*3. *to.* 3. Immo & posse ipsum Superiorem verè, & directè secum dispensare in ijs omnibus casibus, & præceptis,in quibus potest cum suis subditis latissimè probat Sanchez *d n.*4.singillatimque pro Episcopis allegat *num.*8. S. Thomam, S.Antoninum, Turrecrematam, Syluestrem, Angelum, Tabienam, Armillam,& Viguerium. Pro Prælatis Regularibus affert. num. 9.Armillam,Molinam,Sa, Azorium, & Emmanuelem, quibus, adde Fagundez *prac.*4. *Eccl.l.*1.*c.*9.*n.*5. Sotum, & Caietanum apud eundem.

4 Nec obstat,quod ita quis in se iuridictionem exerceat sitque respectu sui Superior,& inferior: potest enim secundum diuersas rationes. Tutius tamen existimo, quod has dispensationes Confessario proprio, vel ad id eligendo committat Prælatus tam sæcularis,quam Regularis, ne veluti iudex fit in propria causa. Vnde R.P. N. Generalis in quadam sua Epistola ad Prouinciam Bęticã decreuit,quod Confessarij Superiorũ in Societate cũ ipsis dispensent in irregularitate, officio diuino, ieiunijs, & similibus, cũ opus fuerit. Ita testatur Pater Iacobus Granado se vidisse: & quod Prouincialis socius, qui est eius Ordinarius Confessor, dispenset in his cum ipso,habetur inter ordinationes à septima nostra Cõgregatione approbatas.

5 Placet pro dispensationibus à Superiore cum subdito faciendis, ac cum illo à Confessario, referre verba Thomæ Sanchez, ne difficiles in his se ostendant. *Hinc*, inquit, *lib.*5.*consil. cap.*1.*dub.*5. *num.*26. *infertur minus benè, & minus prudenter agere Prælatos, qui subditos recurrentes ad eos in suis dubijs pro dispensatione, nolunt consolari: si quidem tuta conscientia hoc possunt facere, vel dispensando omnino, si causa est omnino sufficiẽs, vel si non omnino sufficiens, dispensando, par-*

tim

tim, & partim commutando. Sic Nauarr. c.21. Hisp.nu.21.Lat.nu.22.Caiet.dict.art.4.Metina lib.1.sum. cap.14.§.10. Angles florib.1.part. matr.de ieiun.f.396.& alij. Hæc ille: vbi nota, quo etiam in cibi vetiti, vel ieiunij dispensatione admisceri potest commutatio in aliud pium opus, vt fiat.

SINGVLARE XXV.

V. Confessores Regulares, vel Sæculares approbati generaliter ab Episcopo Diœcesano pro hominum, & feminarum confessionibus audiendis, possint sine ipsius speciali licentia audire confessiones Monialium ipsi Episcopo, aut Regularibus subiectarum? Vbi alia de his Monialium Confessoribus.

1 Affirmatiua sententia suaderi videtur ex facultate, quæ ab Episcopo omnibus Confessoribus in hunc modum cõmuniter conceditur, *Por la presente damos licencia para que en esta Ciudad, y su Arçobispado oyga de penitencia à todas las personas, que con el se quisieren confessar, y los absoluera de todos sus pecados, excepto los à N. s reseruados:* Igitur cõfessiones Monialium Ordinario subiectarũ audire etiam poterunt; cum hæ non excipiantur in hac facultate, & Ordinarius illã concedens non minorem potestatem habeat in illas, quam in Sæculares suæ Diæcesis.

2 Adhuc sit conclusio; Non licet his Confessoribus confessiones Monialium, siue loci Ordinario, siue Regularibus subiectarũ audire sine speciali ad hoc Episcopi approbatione. Sic statuit Gregorius XV. in Bulla quę incipit: *Inscrutabili*, edita anno 1622. & affertur ab Angelo Maria Cherubino *to.4.Bullarij fol.98.* estque in hunc modum: *Confessores verò siue Saculares, siue Regulares, quomodocumque exempti, tam Ordinarij, quam extraordinarij ad Confessiones Monialium, etiam Regularibus subiectarum, audiendas, nullatenus deputari valeant, nisi prius ab Episcopo Diacesano idonei iudicentur, & approbationem, qua gratis concedatur, obtineant.*

3 Vbi notandum, præter generalem approbationem requisitam à Tridentino *sess.23.c.15.* nouam requiri pro Monialium Confessoribus, etiam si sint eiusdem Ordinis. Sic declarauit Cõgregatio Cardinaliũ Tridentini Interpretum, iam circa intelligentiam præfatæ Bullæ consultata, respondit, *Regulares generaliter ab Episcopo approbatos ad Confessiones personarum sæcularium audiendas, nequaquam censeri approbatos ad audiendas confessiones Monialium sibi subiectarum, sed egere quoad hoc speciali Episcopi approbatione.* Quod à fortiori intelligendum de sæcularibus Confessarijs circa confessiones Monialium Episcopo subiectarum, cum vrgentior ratio militet pro neganda hac facultate; illæ enim Moniales sub Regularium iurisdictione viuunt, aliæ verò sub Episcopi tantum iurisdictione.

4 Satis hoc declarat Gregorius XV. *sup.* dictione, *Etiam*, quæ est implicatiua, & exprimit casum magis dubitabilem, ac implicat minus dubitabilem, vt ex *l.etiam, ff.de verb.signif. l.Conuenticula, C.de Episc.& Cler. l.Etiam, C.si tutor*, docent Vlpian. *de prop. dict. Etiam, nu.1.* Bertazol. *de clauf. inst.clauf. 4.glos.17.* Cenedus *pract.qq.sing.51.num.1.& 5.* Ferrer. *consl.Catbal. glos.4. num.272.* Tuschus *lit.D. concl.275.* Menochius *de arbitr. l.4.q.49. num.8.* Gutierez *pract. §.3.q.32. nu. 13.* Rota Romana apud Farinac. *decis.68. num.4.* & alij. Igitur implicat vt minus dubitabile dictio, *Etiam*, hic, Sæculares, & Regulares non posse sine speciali facultate audire confessiones Monialium Episcopo subiectarum, exprimitque vt magis dubitabile sine ea etiam non posse Regulares Monialium sibi subiectarum confessiones audire; abrogatque Pontifex consuetudinem, vel priuilegium, si in oppositum extiterint, ac extendit in hoc Episcoporum iurisdictionem per dictionem, *Etiam:* de cuius natura est extendere se ad casum antea non dictũ, vt ex Rota Romana docet in nouissimis Farinacius *decis.408.num.1.*

5 Prælatos Regulares indigere etiã hac speciali approbatione ad audiendas confessiones Monialium sibi subditarũ decernere videtur Congregatio Tridentini, declaram Gregorij XV. Bullam sic de hoc interrogata explicãs: *Respondit Cõgregatio, Superiores Regulares electos, seu deputatos ante ipsius cõstitutionis explicationem, quibus alioqui facultas competat audiendi confessiones Monialium sibi subiectarum, posse durante eorum officio pergere sine alia Episcopi approbatione in confessionibus audiendis, illarũ tantum, qua sponte, ac proprio motu id ab eis petierint: At verò eos, qui postmodũ deputabuntur, vel qui in eorum officijs, & dignitatibus, expleto iam tempore à constitutionibus cuiusque Ordinis, vel aliàs legitimè prefinito ad aliud tempus confirmabuntur, nequaquam posse Monialium confessiones audire, nisi prius à Diacesano Episcopo idonei iudicati, atque approbati fuerint.*

6 Postea ad dubiũ 8. *An Confessiones, quas audiũt Superiores regulares electi, seu deputati, vel*

confirmati post publicationem, & scientiam teno ris dictæ bullæ, non obtenta Episcopi approbatione, sint nullæ, atque irritæ? Respondet Congregatio; *Confessiones huiusmodi nullas, atque irritas esse*. Has omnes declarationes affert Angelus Maria Cherubinus *tom.4. Bullarij f.* 10.& post omnes addit: *Quæ sacræ Congregationis responsa ad se relata fæl.recor. Gregorius XV. & S.D.N. Vrbanus VIII. in omnibus approbarunt.*

7 Nihilominus non improbabile forsan erit, Prælatos Regulares habentes generalem approbationem pro Diæcesi ab Ordinario, noua non indigere ad audiendas confessiones Monialium sibi subditarum: cum hoc expressè non prohibeatur in bulla Pontificis, & consuetudo ab Episcopis cognita, iā diu, ac modo vigeat: ex qua, præsumpta saltim specialis hæc licentia colligitur; illisque vtpote in Prælatorum munere constitutis ab Episcopis meritò concedi Sapientes existimabunt; cum ab eis etiam harum Moniliū Confessores assignentur. Nec Congregationis declaratio vim legis habet, etiā si approbata a Pontifice, cū ab ipso eius obseruatio non præcipiatur. Secus iudicandū circa confessiones Monialium Episcopo subditarum.

8 Sed animaduertendæ sunt aliæ huius sacræ Congregationibus pro his monialium Confessarijs declarationes ab eodem Cherubino ibi allatæ. Prima est: *Regularem ad audiendas confessiones Monialium vnius Monasterij ab Episcopo approbatum, minimè posse audire confessiones Monialium alterius Monasterij*, &c. Idem dicendum est de Confessore Sæculari. Secunda est, *Confessores extraordinarios semel deputatos, atque approbatos ab Episcopo ad Monialium confessiones pro vna vice audiendas haud posse pluries vi approbationis huiusmodi illarum confessiones audire, sed ab Episcopis toties esse approbandos, quoties casus deputationis contigerit.*

9 Ratio est, quia ex communi Doctorū approbatio limitata, vt hęc, euanescit, extra limites præscriptos loci, temporis, vel personarum, &c. vt probant Suarius *d.28. de pænit. sec.7.* & Reginaldus *l.1. nu.200.* Possent verò Confessores prædicti siue sæculares, siue Regulares dummodo generaliter sint ab Episcopo pro Diœcesi approbati eligi a quibuscumque Monialibus virtute Iubilæi, in quo conceditur facultas ad eligendum Confessarium ab Ordinario approbatum, vt ex Doctoribus probaui *libel. de Iub. duar. hebd. cap. 19. & 20.* Ac idem fieri potest virtute Cruciatæ quoad eorum absolutionem, pro quibus ipsa Regularibus prodest.

10 Ex dictis patet solutio ad rationem dubitandi, num. 1. positam; illa enim generalis licentia ad audiendas cōfessiones omnium subditorum illius Diæcesis, ab Episcopis ex consuetudine semper, ac ex Synodis, aut Edictis sæpius, nec non à Pontifice, vt vidimus, expressè quoad Moniales limitatur. Sic etiam docent Suarius, Sanchez, Reginaldus, & Emmanuel, quos citat, & sequitur Hieronymus Rodriguez *Resol.32. n.12.* quod Confessores Regulares approbati, vel deputati pro Fratribus non censentur approbati pro Monialibus Ordinis, sed specialem ad id debent habere facultatem à suis Superioribus.

SINGVLARE XXVI.

V. Moniales Regularibus, vel Episcopis subiectæ absolui possint à casibus Pontifici, & Ordinario, aut etiam in sua Religione vel Monasterio reseruatis, per Confessores ad earum confessiones excipiendas deputatos? Vbi de earum Confessoribus extraordinarijs.

1 Supponendum est casuum reseruatione ab Episcopo pro sua Diœcesi, nec nō pro monasteriis sibi subditis lata non comprehendi Moniales Regularibus subiectas, vtpote, quæ ab hac iurisdictione non minus, quā alij Religiosi Fratres, exemptæ sint iuxta sæpius dicta, & dicenda hic. Secus de Monialibus Episcopo subiectis, quos horum casuum reseruatio attingit, vt reliquos eius Diœcesis subditos.

2 Sit 1. conclusio: Prædictæ Moniales Ordinario loci subiectæ non possunt à casibus pro Diœcesi reseruatis per suos Confessores Ordinarios, absolui, nisi eis sit specialis facultas quoad hoc; possunt tamen sine illa ab his, alijsque Pontifici reseruatis absolui virtute Cruciatæ, vel alterius similis priuilegij. Prima pars satis probatur ex Singulari.9. & 14. cōstatque ex *c. si Episcopus, de pænit.* ibi: *Si Episcopus suo Subdito concesserit, vt sibi possit idoneum eligere Confessorem, ille quem is elegerit, in casibus, qui eidem Episcopo specialiter reseruantur, nullā habet penitus potestatem, cum in generali concessione illa non veniāt, quæ non esset quis verisimiliter in specie concessurus, nulla quoque potest consuetudine introduci quod aliquis præter sui Superioris licentiam, Confessorem sibi eligere valeat: qui eum possit soluere, vel ligare.*

3 Secundam probo; quia cum hi casus non sint pro Monialibus vt Religiosis, seu pro Regulari disciplina conseruanda reseruati, sed pro recto Diœcesis regimine, eorum

abso-

absolutio nō prohibetur à Clemente, & Vrbano VIII. cū visum Cruciatæ quoad reseruata interdicunt, sed solùm quoad reseruata in Religione, seu pro Religioso statu, & perfectione tuenda, vt satis patet ex harū bullarum proemio. Sic Clemens VIII. ait, quod *Religiosi prædicti Ordinis,* (scilicet B. Mariæ de Monte Carmelo) *seu eorum nōnulli etiam prædictis facultatibus vti præsumebant in detrimentum regularis disciplinæ,* &c. Et Vrbanus VIII. *Nos præmissis quantum Nobis ex alto conceditur, obuiare, ac felici tam eorundem Fratrum Prædicatorum, quam omnium, et quorumcumque aliorum cuiuslibet Ordinis, Congregationis, Societatis, & instituti, etiam speciali mentione, & nota digni, vtriusque sexus tam Mendicantium quàm non Mendicantium statui, atque directioni consulere volentes, præfatæque Clementis prædecessoris nostri declarationi inhærentes,* &c.

5 Vbi nota verbum *statui,* cui consulere vult Pontifex, idem esse ac Religiosam viuendi normam, & obseruantiæ, ac Religiosæ vitæ disciplinam. Vnde casus in generali pro Christianæ vitæ reformatione reseruati, vt reseruantur in tota Ecclesia à Papa, & in Diœcesibus ab Episcopis, hic non reseruantur, possuntque ab illis absolui vtriusque sexus Regulares virtute Cruciatæ, vel similis priuilegij, iuxta dicta Singulari 18.

6 Secunda conclusio; Sine licentia suorum Prælatorum, etiam virtute Cruciatæ, vel alterius similis priuilegij (excepto duarū hebdomadarum Iubilæo, vt docent DD. plures quos in meo tractu c.19. attuli) non possunt absolui à casibus pro sua Religione, vel monasterio reseruatis Moniales Regularibus subiectæ. Ita Doctores omnes, qui id de viris Religiosis tuentur, videriqque possunt apud Lugum *d.20.de pæn.c.9.n.*153. & Leandrum à Sacram. *tom.1.tr.5.d.12.q.58.& 60.* Satisque constat ex Bullis Clement. VIII. & Vrbani VIII. quarum verba expresse, ac æque de vtriusque sexus Regularibus, ac de omnibus Monialibus indistinctim loquētia iam Sing. 18. retulimus. Idem dicendum est de Monialibus Episcopo, vel Papæ immediatè subiectis, quoad casus sibi reseruatos, ad regularis disciplinæ statum pertinentes iuxta dicta nu.5. dummodo hi sint ex ijs, quos reseruari posse statuit Clemens VIII. In horum autem reseruatione obseruationes, quas Singul. 11. 12. & 13. proposuimus attendendæ sunt.

6 Clementis, & Vrbani VIII. decretis procul dubio reuocantur priuilegia concessa à Sixto IV. Carthusiensibus ad hoc, vt semel in anno & à Leone X. Monialibus S. Claræ, vt quarer etiam in anno, à reseruatis omnibus absoluerentur sine licentia suorū Prælatorum, vt videre licet apud Emmanuelem *to.1.q.26.ar.*10. Ac idem de similibus priuilegiis cuiliber alij Religioni iam antea concessis iudicandum.

7 Tertia conclusio; Non possunt à prædictis casibus reseruatis has Moniales, siue Episcopo, siue Regularibus subiectas absoluere Confessores extraordinarij, qui illis iuxta Tridentinum *ses.25.de Reg. c.10.ab Episcopo, & alijs Superioribus bis, aut ter in anno* offerri debent. Ratio est, quia nullā nouam iurisdictionem, & facultatē habent hi Confessores quoad absolutiones præter ordinariā, quā ordinarij habent. Congruum autem erit vt omnem suā, etiā quoad reseruata, concedāt Episcopi, & religionū Superiores, vt certior vberiorque sit fructus à Tridentino intētus.

8 Pro his extraordinariis proponere libuit declarationes Cardinalium Concilij interpretum. Prima est, quod *Episcopus potest dare Confessorem Monialibus subiectis Regularibus, quæ nulla ratione induci possunt, vt suis Regularib. confiteātur.* Affertur à Barbosa *in Trid. sup.* vbi ēt addit Bellarminus: *SS.D.N.Gregor. ex sententia sacræ Congregationis Concilij declarauit, quod possit Episcopus concedere Confessarium Monialibus extra ordinem tam Sæcularē, quam Regularem alterius Ordinis.* Quæ intelligenda, si Superiores nolint, vel negligentes sint in Confessoribus his concedendis.

9 Secunda, quod si pro his tribus vicibus Moniales Ordinario subiectæ, velint Regulares, vel Regularibus subditæ velint Seculares Confessarios, dummodo ex approbatis sint, renentur Episcopi, & alij Superiores Regulares eos concedere, & si non concedant, possunt ipsæ eos eligere, & cum eis confiteri. Sic S.Congreg. apud Barbos.

SINGVLARE XXVII.

Quid exequi valeat, vel teneatur Iudex: cum Reus ad mortem damnatus sacramentalem Confessionē facere non vult?

1 TEneri Iudicem sub graui culpa ad prouidendum huic de Confessore approbato Sæculari, vel Regulari, vt confiteatur peccata sua, & ad concedendum ipsi temporis spatium ad cōfessionem, & communionem faciendam, conscientiam excutiendam, animæquè res componendas necessarium docēt Nauarra *de resl.2.c.*28. Nauarrus *sum.c.25.n.23.* Enriquez *l.8.de Eucharist.cap.5.num.4.* Fagundez *lib.5.in 5.præc.de eccl.cap.16.nu.2.* & alij, inter quos id probat Antonius Gomez *to.3.Var. cap.14.de delict.nu.6.ex text. in L. Archigeron-*

 tes,

tes,c.de Episc. audiend. vbi id notant Baldus, Paulus de Castro,& communiter Doctores.

2 Addunt Castro,& Gomez,quod potest,& debet Episcopus per censuras prohibere,ne iudex sæcularis exequatur sententiam, nisi concesso prius tempore comperenri ad con fitendum; & hoc concedi deberi, etiam si ex concessione eius fuga timeatur, docent Nauarra *l.2.de rest.cap.3.num.226.* Syluester verb.*Iudex 1.q.11. dicto 6.* & alij. Iulius Clarus *q.99.n.2.* consulit,vt Iudex mittat virum Religiosum,vel Sacerdotem,qui mortis sententiam ante confessionem nunciet: ita aliquos consueuisse iudices testatur Paris de Puteo,*tract.synd.vers.Iudex f.82.*Sed hoc mihi numquam placuit, nec exequi volui, iudicis enim potius, aut eius Ministri munus, quàm Confessoris hoc est.

3 Hoc posito, si iudex omne tempus ad confessionem faciendam morti damnato concessit, illud, scilicet, quod concedi consuetum est, spatium v.g.duorum, vel trium dierum, & Reus noluit maliriosè in his confiteri,tenetur iterum ei aliquam dilationem v.g. duorum, & ad summum, trium dierum concedere, si speret fore, vt intra illud tempus pænitentiam agat, & confiteatur, dum modò non sit periculum alicuius scandali, vel damni, præcipuè communis ex ea dilatione: vel fuga Rei prudenter timeatur.

4 Similem conclusionem apud Bonacinam *disp.4.q.7. p.1. de Euch.* inuenio, asserit enim hoc tẽpus concedi debere à iudice, vt Reus se præparet ad confessionem,& communionem, etiam si noluerit hoc facere intra tempus consuetũ. In quo & si quoad Eucharistiam percipiendam,ego ambigerem, & iudices non ita grauiter obligarem, vt hãc dilationem concederent,non verò dubitarẽ illos constringere ad concedendũ hoc tẽpus ad pœnitentiæ Sacramentum; cum hoc sit magis necessarium ad iustificationem, & consequenter ad salutem consequendam.

5 Probatur 1.ex Clem.1. *de pænit.& remiss.* ibi;*Cum secundum statuta Canonica vltimo deputandis supplicio negari, si petant, non deceat pænitentiæ sacramentum: abusum damnabilem, in quibusdam partibus contra hoc introductum aboleri omnino volentes, iustitiarios omnes, & Dominos temporales, vt ab huiusmodi desistant abusu hortamur in Domino, & obsecramus per viscera misericordiæ Iesu Christi, locorum Ordinarijs nihilominus iniungentes, vt eos ad hoc cum primum commode poterunt diligenter monere,et si necesse fuerit Ecclesiastica censura compellere non omittant.* Vbi Glossa: *Nota, quod aliquando verba exortatoria, & deprecatiua imponunt necessitatem,quia habemus consilium reuerentiæ,quod obligat,sicut præceptum,quando materia est necessaria scilicet, ob reuerẽtiam personarum, quibus Papa scribit verbis deprecatiuis.* Ita se res habet hic.

6 Ratione probatur 2. Quia Iudex eo strictius ex iustitia, & iure naturæ tenetur consulere,etiam bono priuato cuiuslibet ex suis subditis,& corporis& animæ,quantum recta ratio dictat,& postulat,quo grauius dãnum, si non consulat, in illum redundabit: sed si non differat supplicij executionem, maximum omnium damnum suæ damnationis sequetur plectendo, vel prudenter timeri potest,vt sequatur: ergo,&c.

7 Confirmatur 1. quia constituto in extrema necessitate spirituali tenetur quilibet sub graui culpa ex charitate subuenire, etiã cum maximo boni temporalis:immo,& suæ vitæ periculo, aut detrimento, vt latè probat Fagundez in *præc.1. decal. l.1. c.28.* sed hic Reus constitutus est in extrema necessitate suæ spiritualis vitæ,in æternum amittendæ, si ei locus non concederur sacramento pænitentiæ recipiendo, quia eo difficilior,& incertior contritionis est actus; ergo,&c.

8 Confirmatur. 2. quia si infidelis ad mortem damnatus noluerit se ad fidem conuertere intra tempus,quod alijs Reis morte afficiendis concedi solet, & prudenter speratur fore, vt si ad duos vel tres dies suppliciũ differatur se conuertet, nemo dubitabit sub graui culpa teneri iudicem ad hanc dilationem cõcedendam, nisi maximum damnum ex ea timeatur: ergo ad hoc,vt fidelis se ad veram pænitentiam conuertat, ita ad salutem necessariam dilationem prædictam concedere iudex tenebitur.

9 Sed oppones,iure optimo priuari hoc sacramento Reum oolentem malitiosè vti eo, nec æquum est vt illi prosit malitia sua,& satis suæ obligationi facere iudicem,qui tempus consuetum concessit;& cum ipse sua culpa in hac spirituali necessitate se constituerit, indignum esse, cui in ea succurratur, vel saltem succurrere nemo tenebitur.

10 Respondeo extra dubium esse, quod illi, qui ludendo, vel luxuriosè viuendo sua bona temporalia,vel valetudinem,aut spiritualem etiam vitam prodegit, etiam si non solùm ex humana fragilitate, sed ex industria etiam,ac malitia,& dedita opera consumpserit, aut dilapidauerit, si in extrema, aut ingenti necessitate inueniatur, teneatur qui possit, succurrere. Nec enim obligatio pendet ex iusta, vel iniusta causa, ob quam quis in ita grauẽ deuenit necessitatẽ: sed ex ipsa necessitate,ad quã subleuandã charitas Christiana grauiter cõpellit: ergo similiter.

Quare

Quare neganda sunt omnia, quæ assumuntur, nec attendere debet iudex ad culpam Rei se in necessitate constituentis, sed ad suam subueniendi obligationem.

11 Si verò duobus, aut tribus diebus transactis ipse adhuc pœnitere, & confiteri noluit; iam certitudine, & experientia morali cognoscitur velle omnino Reũ se damnationi exponere, & poterit Iudex supplicium executioni mandare; satis enim apud Deum, & homines fecit iustitiæ, ac obligationi suæ.

12 Nota tandem in hoc sententiam Fagundez *in 5. præc. decal. c. 16. nu. 6.* cuius hæc sunt verba: *Si periculum, inquit, sit, ne aliquis scelestissimus homo euadat, & maxima inde damna Republicæ, vel Principi, vel Innocentibus timeantur, vt proditiones ciuitatis, plurimæ mortes ciuium, segetum incendia, aut rebellionis damna; tunc quidem, quando aliter optima custodia extrinsecus adhibita, euasione talis, ac tam scelesti hominis occurri non potest, sufficiet ei tempus ad solam contritionem concedere, & poterit perimi absque confessione, & Eucharistia, quia tunc non tam proceditur via iuridica ad punitionem Rei, quàm via ordinaria defensionis propria, & proximi: nec tam de puniendo crimine, quam de impediendo malo futuro agitur.* Hæc ille citans Nauarram *l. 2. de rest. c. 3. nu. 226.* & Lesium *tom. 1. l. 2. c. 29. dub. 11. num. 98.*

SINGVLARE XXVIII.

Quæ peccata confiteri debet, qui iam adultus sub conditione baptizatus fuit ob primi baptismi dubium: & quomodo hic absoluendus?

1 INdubitatum est solùm peccata mortalia, & venialia post validum Baptismum commissa, non verò ante illum, esse materiam remotam sacramenti pœnitentiæ; hæc enim postrema baptismus abluit; & cum extra Ecclesiam sint commissa, Ecclesiæ clauibus nequeunt subijci, de quibus Ecclesia non iudicat, iuxta illud *ad Corinth. 1. Quid mihi de his, qui foris sunt?* illa verò priora subijciuntur pœnitentiæ sacramento; cum illud ex Concilio Tridentino *sess. 14. cap. 1. & 2.* ac ex aliis Conciliis institutum sit *ad reconciliandos fideles lapsos post Baptismum*. Ita docent Theologi *ad q. 84. S. Thom. 3. p.* Videantur Valentia, *1. p. tom. 4. dis. 7. q. 1. p. 2.* Suarez *d. 18. sect. 1.* Vazquez *art. 2. num. 2.* Enriquez *l. 4. cap. 9.* Bonacina *de pænit. q. 3. p. 3. num. 4.* & plures apud ipsos. Fictionem verò, & alia peccata in ipsa Baptismi susceptione patrata, cadere etiam sub pænitentiæ Sacramentum docent Theologi maturiores.

2 Hoc posito; si primus Baptismus verè fuit validus omnia peccata post ipsum commissa confitenda sunt; si secundus sub conditione adminiſtratus, omnia post secundum: si denique dubitatur de valore baptismi primi, ego consulerem, ne dubitans confiteretur, donec à dubio expeditus conditionaliter iterum baptizaretur, loquorque de dubio eius generis de quo Tractat. 1. pluribus singularibus egi; nam si sit scrupulus tantùm leuibus nixus fundamentis, debet quiescere animo, & confiteri.

3 At postquam verè, aut cum aliquo fundamento dubitans iam baptizatus est sub conditione, & ante hunc Baptismum peccata, vel pauca, vel plura præcesserunt, quomodo confiteri, & absolui debeat ita exposuit noster Didacus Ruiz de Montoya *in instruct. pro Nigrorum Baptismo, num. 40. & 41.* *Al que se ubiere baptizado sub condicione, no le oi gan de penitencia, basta que tenga de que acusarse pecados hechos despues del ultimo baptismo, y de estos, primero que de otros ningunos le examine el Cōfessor, y luego le examine de los pecados, que auia hecho desde la vltima confession hasta el baptismo, y absuelvale con la forma acostumbrada, sin condicion alguna, teniendo intencion, que la forma caiga sobre todos los peccados, que fueren cometidos despues de el verdadero baptismo. A los enfermos, que estan peligrosos, si vuieren sido baptizados sub conditione, deben preguntarles luego los peccados hechos despues de la vltima confession y absolverlos diciendo; si es capax absolutionis, ego te, absoluo.* Hæc ille.

4 Vbi notandum, quod loquatur de ægroto, qui statim ac baptismum conditionalem recepit, confitetur, vel post illum nullum peccatum commisit: si enim aliquod commisisset examinandus, vt absoluendus esset, de hoc priùs, & postea de alijs ab vltima confessione, vsque ad baptismum conditionalem commissis, sicut superiùs dixerat.

5 Adde idem dicendum esse de illo, qui baptismum sub conditione recipit, quod de Adulto, qui absolutè recipit. Sic notat Ioannes Sanchez *select. d. 44. num. 41.* his verbis: *Adulto volenti baptizari opus non est in memoriam reuocare omnia peccata sua, vt de illis attritionem nãciscatur, quod necessarium est in Sacramento pænitentiæ, sed satis est illi atritionem generalem habere: quo sanè dolore in generali concepto congrua dispositione perficitur ad baptismi, & illius effectus susceptionem, vt docet Ragutius in lucerna Parochorum de baptismo quæsito 14. fol. 87.* Hæc ille: hæc & ego.

SIN-

Singulare ultimum.

Quando obliget ſtatutum Synodi Hiſpalenſis de non ſubſcribenda ſchedula confeſſionis, quam quis non audiuit?

1 SIc hoc ſtatuitur *tit. de Regul. c. 4. Porque ſomos informados, que algunos Religioſos, ò Clerigos ſeculares confieſan a algunas perſonas ſin eſtar aprobados, ni tener licencia nueſtra, y otros, que aunque la tienen es limitada para ſolos hombres, por no tener los 40. años, que la conſtitucion antigua requiere, para poder confeſſar mugeres uſan de una grande fraude, que es hazer que otros Confeſſores, que eſtan aprobados firmen las tales cedulas, o contrahazen, o falſean ellos ſus firmas, en que cometen grandes delitos, y graues ofenſas de N. S. Para remedio de lo qual S. S. A. mandamos, que el meſmo que confeſſare al penitente le de la cedula firmada de ſu nombre, diciendo en ella como ſe confeſſo con el, ſin que otro la firme por el, ni contrahaga la firma agena, ſopena de excomunion maior latæ ſententiæ, en la qual aſſi meſmo incurra el que la firmare por el.*

2 Suppono, hac excommunicatione non ligari Regulares, etiam ſi contra hanc legem faciant, quia exempti ſunt à iuriſdictione Epiſcopali, eiuſque ſtatutis, vt larè probat noſter Ioſephus de Alderete in ſua pro hac exemptione iuris allegatione; ſolùm ergo Confeſſores Sæculares huius Diœceſis ſub illa comprehenduntur; in eamque incurrent quando ſine graui, aut rationabili cauſa hanc ſchedulam ſubſcriberent, ſecus ſi hæc adeſſet. Vnde dicendum eſt. 1.

3 Si Cōfeſſor approbatus ſubſcriberet ſchedulam confeſſionis, quam non audiuit, ſed auditam eſſe, ſcit ab alio approbato, & cum ſufficienti licentia iuxta hoc decretum, in eius excommunicationem non incidit; quia ab approbato ſubſcribitur, & legis huius finis meus, & intentio eſt euitare, ne à nō approbato legitimè audiatur confeſſio, vel falsò, vel verè ſubſcriptio ſit approbati, & iuxta hunc ſenſum interpretari debemus legem hanc: quia *Ratio legis eſt anima illius, l. ſcire leges ff. de leg. l. non aliter ff. de legat. 3.* Et *Vbi ceſſat legis caſus, eius diſpoſitio, & pœna ceſſat;* vt ex pluribus legibus docent Bartholus, Tiraquellus, Pichardus, & alij apud Barboſam *prin. iur. lit. L. nu. 14.*

4 Dicendum. 2. Quoties de non ſubſcribenda (idem de non concedenda) ſchedula hac timeretur vllo modo violatio ſigilli Sacramentalis, non ſolùm poteſt, ſed grauiter tenetur Confeſſarius illam ſubſcribere: ſicut & concedere: etiam ſi poſt auditam confeſſionem, abſolutionē negaret: quia pænitens, vel è domo eijcere, vel debitum ſoluere, vel teſtimoniū falsū retractare, aut quid ſimile exequi recuſat. Ac proinde in hanc excommunicationē non incurrit: quia obligatio ſigilli, vtpote naturalis, & diuina, legi humanæ præferri omnino debet; ſeu potius hæc cum illius violatione nullo modo obligat.

5 Et licèt aliqui Doctores Salmanticenſes conſulti ab Enriquez, ipſeque *l. 2. de pæn. cap. 22. n. 4.* Medina *l. 2. c. 4. §. 1.* Bonacina *d. 5. q. 6. ſec. 5. p. 4. n. 7.* & Lugo *d. 22. ſec. 4. num.* 8. tunc negari poſſe ſchedulam aſſerant, quia Confeſſor nō tenetur cooperari occultationi peccati pænitentis; cum tamen ex huius negatione prudenter aliqua ſiniſtra ſuſpicio pænitentis timeri poſſit, vel aliqua verecūdia, aut confuſio illius; ea illi concedi, aut ſubſcribi debet: quia hoc aliquo modo conducit ad ſigillum, nam vt rectè Viualdus *eod. l. nu. 9. de ſigil.* ait: *Sub hoc ſigillo cadit quidquid per ſe, vel per accidens, directè, vel indirectè poſſet verecundiam, vel confuſionem, vel aliquod aliud nocumentum generare pænitenti.*

6 Quod autem ex negatione ſchedulæ ſæpè vel ſaltim aliquando timeatur aliquod periculum violationis ſigilli, autumant aliqui ſapientes, præſertim cum parentes à filijs, domini à famulis, magiſtri à diſcipulis, Superiores à ſubditis eiuſmodi ſchedulas expoſcere ſoleant. Rectè inter alios Bellonius *to. 2. de ſacram. d. 9. dub. 1. nu. 14. Quādo aliqui,* inquit, *ſtudioſi, aut famuli alicuius Principis tenētur ferre teſtimonium ſuæ confeſſionis, Confeſſarius debet hoc dare, etiam ijs, quos non abſoluit, ne negādo teſtimoniū hoc aliquomodo prodat ſigillū, & peccatorem, nec dando illud mentitur, quia tantùm teſtatur eos eſſe confeſſos, quod verū eſt.* Hæc omnia proportionatè accommoda ad cōceſſione ſchedulæ cōmunionis.

7 Dicendum 3. Quando intra tempus Paſchale; ſeu intra quindecim dies à Dominica Palmarum ad Dominicam in Albis, petit confeſſionis ſchedulam is, qui frequenter, vel aliquoties in anno confeſſus eſt alicui Confeſſori, etiam ſi tunc illi non confiteatur, poterit eam concedere, vel ſubſcribere, præſertim ſi vir timoratus ſit, & affirmat iam confeſſum eſſe. Idem dicendum ſi Sacramenta frequentare eum viderit, vel certò ſcierit, nec ſit cur ſuſpicetur, Confeſſario non approbato eum fuiſſe confeſſum.

FINIS TRACTATVS III.

AD EVCHARISTIAM. QVARTVM ECCLESIÆ SACRAMENTVM.

SINGVLARIVM, TRACTATVS QVARTVS.

SINGVLARE I.

V. Culpa lethalis sit lampadem coram Sanctissimæ Eucharistiæ Tabernaculo accensam non conseruari? Et cuius sit hæc obligatio?

1 Antiquissimam esse consuetudinem, vt lampas accensa ad Eucharistiæ Tabernaculum adstet, satis indicant, qui de Ecclesiæ Ritibus scripsere: hoc enim maximè decet tanti Sacramenti maiestatem, & fideliũ deuotionem: illis enim hoc lumine innotescit, in altari illo adesse lumen inaccessibile Christum Dominum. Huius rei curam Parocho mandauit, ni fallor, Paulus V. in Rituali vbi *de Euchar.* §.2. ita: *Parochus igitur summum studium in eo ponat vt tum ipse venerabile hoc Sacramentum, qua decet reuerentia, debitoque cultu tractet, & custodiat, & administret, tum etiam populus sibi commissus religiosè colat.* &c. Et §.6. *Lampades coram eo plures, vel saltem vna die, noctuque perpetuò colluceat, curabitque Parochus, vt omnia ad ipsius Sacramẽti cultum ordinata, integra, mundaque sint, vel conseruentur.* Idem statuitur in Synodo Mediolanensi *tit. de Euchar.* Secus erit si consuetudine, vel statuto ad Ecclesiæ Oeconomum, aliamve personam hæc cura spectet.

2 Igitur dicendum existimo, quod si ob notabilem, seu ob grauiter culpabilem Parochi, vel eius, cui cura hęc commissa est negligentiam, per integrum diem, ipso sciẽte, & consentiente, lampas accensa non sit coram Tabernaculo, peccatum mortale ab eo committeretur, & hoc videtur, etiam temoto scandalo: quia si intercedat, non est dubium. Probatur ex sententia Doctorum asserentium, ita strictè requiri lumen accensum in Missæ Sacrificio: *vt sine eo numquam sacrificare liceat*, vt loquitur Lugo *de Euchar. disp.* 30. *sect.* 2. *num.* 77. & addit ex Fagundez sententia *cap.* 22. *in* 2. *prac. num.* 19. *Imò addunt aliqui, si lumen extinguitur ante consecrationem, nec haberi possit, relinquendam esse missam, etiã si necesse esset consecrare ad dandum viaticum moribundo.* Sed cum hoc præcipuè sit, ne Eucharistiæ Sacramentum sine lumine existat: licet simul etiam sit propter sacrificij celebrationem, dicendum saltem erit, quod per integrum diem hoc sacramentum in Ecclesiæ Sacrario sine lumine esse; sine graui culpa non licebit, quia defectus hic est in re graui contra antiquissimam Ecclesiæ consuetudinem tum celebrandi cum lumine, tum illud apponendi coram Tabernaculo, & eadem reuerentia digna est Eucharistia in altaris sacrificio oblata: ac in Sacrario custodita; & licet hic non ita manifestè Hostia consecrata pateat, & consecratio ibi, & non hic exerceatur, at consecrationis terminus, seu effectus, à quo consecratio dignitatem suam sumit, in oblata Hostia inuenitur, & excessus manifestationis ita breui tempore durans vberius compensatur perseuerantia per spaciũ vnius diei. Vnde si solum per dimidiam, aut integram horam, aut aliquid amplius sine lumine existeret Eucharistia, peccatum graue non committeretur.

3 Hinc colliges, peccare Aedituos, qui ne oleum cõsumatur, noctu lampadem coram Tabernaculo positam extinctam relinquũt. Quod si per tres, aut quatuor noctes scienter exequantur, cum irreuerentia non leuis fit, non leuiter delinquent: & similiter Parochi qui sufficientem diligentiam In hac re non adhibent. Vnde illos admonet Barbosa *de off. Paroch. cap.* 20. *num.* 27. *Lampas ante Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum noctu, diuque semper ardeat, tum propter eius reuerentiam tum etiam, vt ingredientes Ecclesiam sciant vbi primum adorare debeant præsentiam Saluatoris nostri. Monet enim lumen adesse ibi candorem lucis æternæ Christum Dominum, & ad pietatem sumptionemque tam eximij Sacramenti nos assiduè solicitat*, Eadem Posseuin. *de offic. curati, c.* 12. *num.* 68.

SINGVLARE III.

V. Liceat intra Monialium chorum, vel clausuram Eucharistiam perpetuò conseruari, aut per vnum, vel alterum diem collocari?

1 Affirmatiuè respondent Emmanuel, & Hieronymus Rodriguez ille, *qq. reg. q. 47. art. 4.* hic *Resol. 98. n. 4.* & cōsentiunt doctissimi viri suppresso nomine citati à Miranda *tract. de Monial. q. 2. art. 19.* licet ipse nec negare, nec affirmare audeat. Probantque ex indulto Clementis VII. qui concessit, *quod Moniales sub obedientia Ministri Generalis Fratrum Minorum existentes possint in Ecclesia interiori in loco decenti habere Eucharistiam, sicut habent in exteriori.* Sic ab his refertur, & in compendio Mendicantium *verbo Moniales, §. 26.*

2 Sed nullo modo id licere, expressit meo iudicio Tridentinum *sess. 25. cap. 10.* sic. *Quod verò Sanctissimum Christi corpus intra chorum, vel septa monasterij, & non in publica Ecclesia conseruetur, prohibet sancta Synodus non obstante quocumque indulto, aut priuilegio:* ergo priuilegium Clementis VII. omnino abrogatū est ex hac prohibitione. Respondet ita Emmanuel cum alijs huic decreto: *Ecce vides duntaxat Concilium prohibuisse, quod Sanctissimum Christi corpus intra chorum, & non in publica Ecclesia conseruetur: ergo qui illud conseruat intra chorum, & simul in publica Ecclesia non violat hanc inhibitionem.*

3 Sed miror sanè Emmanuelem, & alios in re adeo manifesta ita sentire; cum euidentet, vt existimo, pateat, hic a Concilio utrūque præcipi, & quod intra Chorū non conseruetur Eucharistia, & quod in publica Ecclesia ponatur, ut expressius habetur inter declarationes Concilij, quas edidere Ioannes Gallemart, & Ioannes Sotealius. Sic enim Cardinales declarant hoc decretum: *Eucharistia non in choro Monialium reseruetur, sed in choro exteriori non obstante quacumque consuetudine contraria.* Præterea particula, *Et*, in verbis Concilij, nectens utranque prohibitionem, seu primam cum secundo decreto, hunc sensū reddit, *Intra chorum Eucharistia nō custodiatur, & tantummodo in publica Ecclesia conseruetur.* Cū ita æqualiter particula, *Et*, copulet, ut idem sit de vno, quod de altero ex copulatis, vt *ex l. si mihi ex Titio ff. de verb. oblig. & in l. Reos §. cum in tabulis. ff. de duobus Reis* docent Menochius *cons. 56. num. 35.* Bruner a Sole *loc. comm. verb. copula num. 2.* Cænedus *canon. qq. sing. 50. n. 1.* Rebuffus *comm. ad l. coniunct. 29. vers. 1. intell. ff. de verb. signif. p. 168.* & alij.

4 Vnde æqualiter & prohibetur, quod conseruetur intra chorum, & statuitur vt in Ecclesia publica apponatur, seu cum iuxta Sotdum *decis. 124. n. 9.* & Barbosam n. 25. per dictionē, *Et, pars vnius copulatiuæ declaret aliā:* dum in publica Ecclesia poni Eucharistiam iubet Tridentinum, a choro remouendam præcipit. Sicut præcipit a Tridentino Hispalensis Synodus *tit. de cust. Euch. cap. 16.* ita statuit: *Assi mismo mandamos, que en quanto a los Monasterios de Monjas se guarde lo dispuesto en el S. Concilio Tridentino, donde se prohibe, que no tengan el santissimo Sacramento dentro de su Coro, y clausura.*

5 Præterea, rationes, quæ videntur grauissimos Concilij Patres mouisse ad prædictum decretum, satis ostendūt eos intendisse præcipere, ne in choro conseruaretur Eucharistia. Nam indecens apparebat, hanc inter Moniales, & Monialium famulas ita proximè, diù, noctuque perpetuo adesse, & conseruari, quia insipientes famulæ aliquando Tabernaculum sacratissimum tangerent, immo, & hinc inde aliquibus ex causis mouerent. Sacerdotes item intra clausuram sæpius ad renouandam Eucharistiam ingredi necessum esset. Quorsum ergo simul, & in choro, & in publica Ecclesia foret conseruandum hoc augustissimum Sacramentum? Insuper, quis finis assignari valeat ad hanc custodiam cū consuetudo opposita vigeat, & seruari in Ecclesia satis, superq; sit pro veneratione, & susceptione tam Sæcularium, quam Monialium? Propter has, & alias rationes merito abrogatum est priuilegium relatum Clementis VII. vt notauit Hyeronimus Sorbus *in priuil. Mendic. verb. Monial. fol. 421.* sic: *Hæc concessio Clementis VII. hodie non habet locum per Concilium Tridentinum sess. 25. cap. 10. dicitur ibi, quod Sanctissimum, &c.*

6 At verò Eucharistiam collocari per vnum, vel alterum diem intra chorum Monialium ob aliquam magnam solemnitatem, aut necessitatem. v. g. tempestatis, afflictionis &c. Tridentino non aduersari probabile videtur cum hoc non sit conseruari; nam verbum hoc perpetuò, aut permanenter, vel saltim per longum tempus custodiri, aut retineri significat, vt ex latinę linguæ peritis constat. Hinc Cicero. *ad Att. l. 5. vt nos eam necessitudinem, quæ est nobis cum publicanis obtinere, & cōseruare patiamur, & in Cat. Iucundi sunt dies illi quibus conseruamur.* & probatur; quia Tridentinum solum intendit, abrogare vsum seu abusum monasteriorum, in quibus duplici modo, vt testantur Emmanuel, & Miran-

randa *sup.* conseruabant, seu perpetuò habebant Eucharistiam, vel in Ecclesia, & in choro simul, vel in choro tantum, & non in Ecclesia: quod vtrunque abrogat Tridentinum: non verò quod per duos, aut tres, dies in choro collocetur: dummodò simul sit in Ecclesia, & quoad hoc Clementis VII. priuilegium locum habet.

7 At neque hoc expedire existimo, nec fieri consulerem ob oppositam cõsuetudinem à Tridentino vsque ad præsens conseruatam & ob rationes n.5. assignatas: præsertimque arbitror nullo modo permittendum, quod ob solam muliebrem deuotiũculam in choro reponatur adorandum Sacramentum, quod in consueto, decentiorique loco satis superque adorari potest, ac decẽtius est: immo nec per aliquod temporis spatium duarum, nec vnius horæ in fenestella illa, in qua communicant Moniales collocandum est: cum extet in oppositum hæc declaratio Cardinalium Conc. interpr. apud Bellarminum *hic: Non potest retineri Eucharistia in fenestra illa parietis, quæ disiungit chorũ ab Ecclesia, & tollatur consuetudo contraria.*

SINGVLARE III.

V. Liceat Monialium Capellano intra clausuram ingredi ad ministrandum Eucharistiam Moniali ægrotanti quoties ipsa eam petierit: etiã si quotidie petat?

1 IN primis certum est Vicario, vel Capellano Moniali ũ pro Sacramentorum administratione assignato licere ingredi intra clausuram quoties pro conferenda Eucharistia, vel confessione audienda necessum fuerit. Hanc autem necessitatem non solum adesse in mortis articulo, sed etiam in infirmitate graui, & in morbi initio: posseque tunc ingredi Monialium Confessores asserunt. Emmanuel *tom. 1. quæst. 47. artic. 4.* Miranda *tract. de Monial. quæst. 2. artic. 17.* Thomas Sanchez *tom. 3. sum. lib. 6. cap. 16. num. 45.* Et probant ex *cap. cum infirmitas. de pænit. & remis.* & ex Pio V. sub grauibus pœnis præcipienti Medicis, vt initio morbi infirmis omnibus suadeant, sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ recipere, tamquam valde conducentia, etiam corporis saluti recuperandæ, ergo a fortiori hoc consulendum erit Monialibus, & ad hoc exequendum ingressuri sunt earum Confessarij.

2 Quod verò non solùm tempore necessitatis, sed in alijs occasionibus possint ingredi Vicarij, & Capellani claustra monasteriorum ad Pænitentiæ, & Eucharistiæ administrationem, expresse concessit Alexander VI. Monialibus S. Claræ, sub Minorum regimine constitutis, dicens: *Pro administratione Sacramentorum tempore necessitatis, & alijs rationalibus causis occurrentibus, prout secundum Deum expedire viderint, clausuras interiores ingredi possunt Confessores.* Sic refertur in compendio *verb. ingredi Monasteria §. 27.*

3 Suadetur hoc; quia si præter vrgentes domus necessitates, aut graues corporis infirmitates licet artifici, aut operario, Medicoque corporali ingredi; cur spirituali non licebit præter graues spirituales necessitates? Heu quoties ad ea, quæ omninò excusari possent opifices, cementarij, pictores, famuluè ingrediuntur, ad dealbandum parietẽ, ad imaginem in illo pingendam, ad exornandum chorum, ad baiulandam sarcinam, quæ ex ianua poterat à famulabus deferri, & ad similia, in quibus vtinam non ita faciles Prælati, & Abbatissæ, aut Priorissæ se se ostenderent: sed vt deberent, scrupulosiùs se agerent, vt huiusmodi ingressus negarent, ac impedirent iusto saltim, & prudenti censurarum metu.

4 Sit 1. Conclusio: Quoties Monialis infirma Eucharistiam petierit, si sunt dies, in quibus ex regula communicare debet, potest Capellanus clausuram, ingredi ad administrãdam communionem Moniali ægrotanti, aut impeditæ. Sic tenent Emmanuel, Miranda, & Sanchez *sup.* & Hieronymus Rodriguez *resol. 36. num. 21.* Ioannes de S. Iuan *de Eucha. q. 8. art. 9. dub. 10.* Ioannes Sanchez *select. disput. 22. nu. 22.* addens ex indulto Leonis X. posse ingredi ad celebrandum pro illa communicanda. *Et quod quandoque Confessarius intra claustra celebrare valeat*, decernitur à S. Congregatione apud Bellarminum *in sess. 25. cap. 10. Trid.* Probatur conclusio quia ibi est casus necessitatis, cum nimis necessaria sit regulæ obseruatio, quæ non minus obligat Monialem ægrotantem, quam sanam, immo magis: cum illa magis indigeat hoc salutari medicamine, pro animæ, & corporis salute recuperanda.

5 Secunda conclusio; Quoties non ex regula, sed ex laudabili Monasterij vsu solent Moniales communicare, si infirma Eucharistiam petierit, ad eam ministrandam poterit Capellanus ingredi. Sic Sanchez, & Emmanuel *sup.* Consuetudo enim circa rem ita animæ fauorabilem vim regulæ, aut legis habet iuxta legem *de quibus. ff. delegat. §. ex*

non

non scripto instit. de iure naturali gent. & ciuil. cap. final. de consu. l. 2. quæ sit longa consuetudo c. consuetudo 1. dist. Nec par est, vt infirma hæc cælesti Pane defraudetur, quando magis eo indiget, & ita laudabiles consuetudines sui monasterij æquum est vt obseruet, quas tūc obseruare facilè valet, nec iustum erit infirmis consolationem spiritualem negare eo tempore, quo sanis conceditur; seu non est æquum, vt loquitur Alexander in Bulla relata apud Emmanuelem *f. 229.* quod *spiritua li consolatione omnino eareant, qua cetera Moniales in receptione Eucharistiæ recreantur.*

6 Tertia conclusio: Quoties Monialis infirma Eucharistiæ perceptione se indigere dixerit, etiam si grauiter non laboret, poterit illi Capellanus eam ministrare. Ita quoad pœnitentiam ministrandam sentiunt Sanchez, Emmanuel, & Hieronymus *sup.* Ergo etiam quoad Eucharistiam concedendum est: cum ratio concedendi ingressum pro pænitentia ministranda, non solùm sit necessitas animæ, vt in statum gratiæ ex peccato redeat (secus examinanda foret hæc necessitas, immo, & pro licentia obtinenda propalandum Superioribus, aut Confessoribus aliquod peccatum) sed etiam vtilitas magna ex Eucharistiæ perceptione proueniens ad tentationes superandas, tristitiam depellendam, percipiendumque spirituale solamen; quæ sufficiunt vt causa rationabilis huius ingressus.

7 Hinc rectè Thom. Sanch. *supra* dixit; *Nec strictè hanc indigentiam sumendam existimo, sed quando ad veram, & propriam consolationē con fiteri Monialis desiderat; quia iustum est tristitiam infirmæ tam salutari medicina leuari.* Et satis hoc suadetur hoc exemplo. Si enim Monialis dicat se indigere Medico, aut Chirurgo, qui ad eius morbum curandum, vel subleuandum, vel vulnus inspiciendum ingrediatur, licèt non grauis, sed leuis sit morbus, permitti potest, vt ingrediatur: ergo potiori iure ad curandos, vel subleuandos animi morbos, vulneraque sananda Medicus spiritualis ingredi valebit quoties monialis ægrotans dixerit, se hoc leuamine indigere. Anima enim pluris est, quàm corpus, ac pro pterea magis illi, quam huic consulendū est.

8 Quarta conclusio; Si Monialis ægrotis solita sit Eucharistiam recipere quotidie, saltim tertio quoque die, ad ministrandam ei Eucharistiam poterit Capellanus ingredi. Consonat huic assertioni Sanchez *sup.* dicens, posse Confessarium ad ministrandam Eucharistiam ingredi Monasteria, *quoties iuxta laudabilem Monasterij vsum solent Moniales confiteri, Eucharistiamq; recipere, vel infirma solita est his Sacramentis vti, quia rationi consonū est infirmas hoc solatio non destitui.* Suadetur hoc ex Vrbano VI. qui in regula S. Claræ c. 7. sic ait: *Cum aliqua Soror tanta fuerit infirmitatis, quod ad locutorium commode venire non possit, & necessitatem habuerit confiteri, vel Dominici corporis, seu alia recipere sacramenta, exhibiturus huiusmodi sacramenta, Confessor, alba, & stola, & manipulo, cum duobus idoneis, & Religiosis Socijs, vel vno ad minus alba, vel saltem superpelicеo vestiti ingrediantur, ac moventur induti, & audita confessione, vel alio tradito sacramento sicut ingressi fuerint, sic egrediantur induti, nec moram ibi faciant longiorem.*

9 Vbi notandum I. cum Emmanuele, & Miranda. *sup.* quoad modum, seu vestitum sociorum non obligare, neque in vsu esse hanc constitutionem. 2. non limitari à Pontifice tempus communionis, sed solùm dicere hoc esse; *Cum illius necessitatem infirma habuerit;* sub nomine autem necessitatis, vtilitas, & profectus, ac solatio comprehenduntur, vt docent Miranda, Sanchez, & Emmanuel, & hic addit: *Obserua verba: Ad locutorium ire non possit, vt hinc discas, regulam hoc solum requirere ad licitum ingressum pro confessione, & communione infirmarum:* Ergo quoties ire non possit præ infirmitate ad locutorium, licèt non iaceat in lectulo, quia non obligat ad id infirmitatis genus, vt non obligat pedum vel cruris fractio, aut læsio grauis impediens solùm motum localē, vt impedit, interdum calcularis morbus, intestinorum, aut renum dolor, vel podagræ vis, si Eucharistiam petat, poterit ei deferri.

10 Existimarem tandem, quod si monialis sit vitæ exemplaris, aut singularis obseruantiæ, & solita quotidie communicare, quotidie ad ipsam deferri liceret Eucharistiam; quia illi huius sumptio necessaria viro prudenti videbitur ad medellam, profectum, & consolationem spiritualem: qui enim hoc cælesti cibo pascuntur tam crebro, eius esuriē ægrè valde ferunt, & cum Psalmista merito clamant *Aruit cor meum, quia oblitus sum comedere Panem meum.* Alexander VI. concedens facultatem Monialibus S. Claræ infirmis, vt etiam extra necessitatē Eucharistia administretur eis, hoc concedere, *vt spirituali consolationi Monialium, præsertim infirmarum circa hoc paterna charitate consulat.* Quis verò dubitabit maximam tristitiam, & spiritualem desolationem huiusmodi Moniali prouenturam si Eucharistiæ plus solito priuetur? Immo è contra ex eius frequenti perceptione maximam lætitiam, & solamē, atque etiam ad ferendam infirmitatē vires hausturam ægram nemo non dicet. Sanchez *sup.*

*sup.*dicens,*Quamuis Rodriguez tantùm censeat posse Eucharistiam ministrari infirmæ Moniali in omnibus Festiuitatibus, in quibus Religiosæ tacentur secundum regulam, Sacram synaxim sumere:rationem satis efficacem non video,quare quotidie non possit porrigi*.

11 Sed oppones Tridentinum *ses.25. de Reg. cap.5.* prohibens ingredi intra septa monasterij sine Episcopi, vel Superiotis licentia. *Dare autem*, inquit, *tantùm Episcopus, vel Superior licentiam debet in casibus necessarijs*.Necessarium autem non est ingredi, pro illa frequēti, aut quotidiana Eucharistiæ receptione,cùm hæc nec ex præcepto,nec ex regula, nec ex consuetudine monasterij obliget; ergò non licet in hoc casu huiusmodi adeò creber ingressus.

12 Respondeo necessariam esse hanc quotidianam receptionem, tùm ob consuetudinem recipientis, tum ob spiritualem eius consolationem, & profectum, vt explicuit Sanchez *sup.* Prætereà addo quod ly *in casibus necessarijs* idem est,ac in casibus non contemnendæ vtilitatis. Vnde rectè Fuscus *de visit.l.2.cap.18. num.26.* ait; *Iuxta decretum Concilij licentia ingredièdi monasteria debet esse rationabilis, & manifesta,vel per vtilitatem, aut necessitatem*. Et in Cōcilio Matisconiensi celebrato anno 580. dicitur *c. 1. Nullus Episcopus,Presbyter,Diaconus,Clericus,vel quicūque secularis in Monasterijs puellarum,nisi probatæ vitæ,& ætatis prouectæ præter vtilitatem, aut pro quacumque necessitate habitare, aut secretas colloqutiones habere præsumant, neque intra salutatorium, aut oratorium ingredi permittantur*.

13 Ecce ex his, quomodo vtilitas, vel quæcumque necessitas sufficiat ad hunc ingressum. Quis autem dubitet necessariam quodammodo, & vtilissimam fore Moniali ægrotanti eam frequentem Eucharistiæ sumptionem? Quod si corporalis Medicus quotidie ingreditur,etiamsi ita necessarium non sit, vt cum nulla Monialis grauiter laborat sed solum sunt leues alicuius curandi,præseruandive morbi,cur ad animæ morbos sanādos,& ægrotantis profectum,& consolationem augendam Medicus spiritualis, ac spirituale medicamentum non ingredientur?

14 Sapienter ad hanc rem in S. Dominici constitutionibus, dum de hoc ingressu *cap.13.*agitur,dicitur.*Quantò præstantior est anima corpore, tanto etiam diligentius procuranda est salus animæ supra salutem corporis;& si ob corporis necessitates introire in monasteria licet, multò magis id licebit Confessarijs. qui curæ animarum Monialium deputati sunt*, & Ioannes Sanchez *sup.*asserens,quotidie posse huic Eucharistiam porrigi,ait, *Nam si ob vtilitatem temporalem conuentus v.g. ob delmiendum parietem,aut solum,permissum est fabris clausura introire,quare ob vtilitatem spiritualem Monialis id negandum erit ministris seruantibus requisita?* Hæc ille.

15 Animaduerte tandem eodem modo, ac frequentia licere Confessario cuicumque, Regulari,vel Sæculari ingredi ad Confessiones Monialium audiendas,si eos ipsæ petierint(habita prout moris est facultate Prælatorum) ac eorum Capellanis; cum æquè in omnibus militet ratio.Sicut eadem est quoad ingrediendum ad confessiones audiendas feminarum sæcularium, quæ commorantur, vel inseruiunt in Monasterijs. Maximèque curent Prælati,& Abbatissæ, vt quoties opus fuerit, consolationisque causa adsit,ingrediantur etiam Confessores pro adiuuandis Monialibus moribundis, necnon sæcularibus feminis, quæ in Conuentibus habitant; hæc enim est sufficièns causa huius ingressus,vt docēt Thom. Sanchez *sup.num.48.*& Llamas *in method. append.§.6.* Quippe id minus est Confessotis,vel Sacerdotis proprium; eo vel maxime quod potest occurrere tunc aliqua animi perturbatio, vel scrupulus,immò & peccatum aliquod nunquam propalatum Confessori, ad quæ ipse sit omninò necessarius.

16 Nota tandem,quod in his omnibus casibus non est necessaria specialis licentia, vt socius Confessoris Regularis ingrediatur; sed concessa tunc, vt Sacerdos principalis ingrediatur; censetur quoque concessa ad socium.Sic Sanchez *sup.num.47.*

SINGVLARE IV.

An requiratur status gratiæ in eo, qui Eucharistiam populo solemniter manifestat, aut publicè in processionibus defert, seu ob aliquam causam Eucharistiæ pixidem,aut spècies sacramentales extra sacrificium immediatè tangit?

1 HAnc difficulatem leuissimè tangit Suarius *disput.27.de Eucharist.sect.* dubiamque relinquit, & si magis propendere videatur in partem affirmantem; quoniam, ait: *Vnde fit, maiorem rationem scrupuli esse in Sacerdote, qui existens in peccato mortali tangit hoc Sacramentum, vel immediatè, vt ab vno in aliud vas mutet; vel mediatè,vt deferēdo in processione, vel in aliū locū transferendo: nam totum hoc munus videtur per*

se proprium Sacerdotis. Quapropter, vt minimùm videtur res dubia, & in Sacerdote reprehendenda, & Villal. 1.*p.tr.*7.*dif.*37.*nu.*3. agẽs de confessione requisita à Tridentino ante communionem ait; *Mas no se ade entender este precepto desuerte que diga, que obliga a que el Sacerdote que esta en peccado mortal se confiesse para lleuar el Sacramento en processiõ, o tocarle, o pasarle de una custodia a otra, que essa no es accion sacramental; ni para administrarle a un enfermo que bastaria para esso contricion*. Ecce videtur exposcere gratiæ statum, cum contritionem exposcat.

2 Confirmatur hæc pars ex sententia Syluestri, Nauarri, Nugni, Toleti, Filiucij, & aliorum apud Dianam 3.*p.tr.*4.*res.*195. docentium, Diaconum, & Subdiaconum ministrantes in mortali mortaliter peccare: ergo à fortiori, qui immediatè, vel mediatè tangunt Eucharistiam in mortali, mortaliter peccabunt: cum sit maxima irreuerentia; quod satis ostendit Ozæ casus, qui morte mulctatus est, eò quod manibus contingere ausus sit Arcam Testamenti, dum ruinam minaretur; licèt causa pietatis id faceret: nam plures accidisse hoc aiunt, eo quod illa nocte rei vxoriæ operam dederat: ergo qui cum mortali peccato tangit Sacramentum maioris reuerentiæ dignum, magnũ piaculũ cõmittet, & maius suppliciũ merebitur.

3 Sit conclusio; Neque in Sacerdote, neque in Diacono, neque in Laico requiritur status gratiæ ad prædictas actiones, siuè immediatè tangant sacramentales species, siue mediatè, manibus proprijs pixidẽ assumendo, vt populo solemniter ostendant, aut in processione deferant. Hanc conclusionem sine dubio amplectuntur omnes Doctores, qui tenent non peccare mortaliter Sacerdotem Eucharistiam in statu peccati mortalis alijs administrantem. Sic docent Gaspar Hurtado, Vazquez, Petrus de Reyna, Ioannes de la Cruz, & Nugnus, quos citat, & sequitur Diana 2.*p.tr.* 14.*res.*23. Quibus adde Posseuinum *de offic. curat. cap.* 5. *num.* 44. & Barbosam *de offic. Paroch. c.*20.*nu.*17. Quamuis oppositum tenent Valentia. Suarez, Coninch. Villalobos, Filiucius apud eundem Dianam. Quibus adde Bonacinã *disp.* 4.*q.*5.*p.*2.*num.*1. Reginaldum *l.*29. *nu.*56. Fagundez *prac.*3.*l.*3.*num.* 10. Lugum *c.*8. *de Euch. sect.*9. Paludanum *in* 4.*dist.*13.*q.*Sotum *ibi ar.*3. ac Syluestrum *Eucharist.*3.*n.*4. & est communior.

4 Fundamentũ prioris sententiæ est, quod Sacerdos ministrans duntaxat, non conficit Sacramentum; sed tantum applicat: si ergo iuxta hos DD. non requiritur in illo status gratiæ, etiã si tunc immediatè tãgat species sacramentales; nec etiam requiritur cum ob præfatas causas tanguntur, vel pixis in manibus assumitur: si non conficiatur Sacramentum, vt tunc non conficitur, sicut nec recipitur. Confirmatur ex Fagundez *sup. cap.* 1. *num.* 12. qui inquit: *Licet Laico reuerenter eleuare Hostiã si in terrã cadat, nec adsit sacerdos, qui id faciat, aut facere velit: nec ad hanc contrectationẽ tenetur esse in gratia, quia nõ est actus, nec ministratio sacramenti, sed tantum contrectatio, & eleuatio, reuerenter facta*. Et idem docuerat Enriquez *lib.*8. *de Euch.c.*54. *num.*3. ergo similiter, cum in actionibus prædictis solum subleuatio, aut contrectatio reperiantur, status gratiæ non requiretur.

5 Immo, etiam si in administratione Eucharistiæ requiratur status gratiæ, non tamẽ in prædictis actionibus cum mediantibus ijs nec Sacramentum administretur, nec iustificatio, aut gratia proximè, vel remotè cõmunicetur, sicut in administratione illa. Hinc est, quod ita concludat difficultatem hanc Suarius; *Nihilominus nõ audeo dicere, hoc esse peccatum mortale, quia res non videtur adeo grauis, neque per se ita requirit Ministrum consecratum, & ex officio ad id deputatum.* Et Filiucius, Enriquez, Nauarrus, Fagundez, Hurtado, Ochagauia, & Bonacina, quos citat & sequitur Leander *to.* 2. *tr.*7. *d.*4. *q.*23. asserunt culpam lethalem non esse, tangere Eucharistiam in peccato mortali ob rationabilem causam.

6 Ad Confirmationem respondeo, longe veriorem, & certiorem esse sententiam affirmantem Subdiaconum, & Diaconum sui Ordinis actus solemniter in mortali exercentes, non peccare mortaliter, & hanc tuẽtur Sotus, Vazquez, Suarius, Valentia, Coninch, Villalobos, & Fernandez de Heredia, quos citat, & sequitur Diana 3.*p. tr.*4. *resol.* 195. quibus cum alijs adde Lugum *d.* 8.*sect.*9. *num.* 152. Qui idem dicit de Sacerdote canente solemniter capitulum, vel orationem in Choro, & de Episcopo consecran te Ecclesiam, vel Calices, aut benedicente corporalia, & ornamenta sacra. Hos ergo omnes, sicut & eos, de quibus in hoc Singulari agimus, sentio venialiter peccare, si has functiones in mortali exerceant, cum aliqua in hoc sit irreuerentia.

7 Et licèt Diaconi, & Subdiaconi peccarent tunc mortaliter, quia exercent actiones intra Missæ sacrificium, maximè, & proximè ad conficiendum, & ministrandum Sacramentum spectantes, non vero peccabunt

bunt mortaliter illi; quia adhoc non tendût actus ostendendi, vel deferendi Eucharistiam, aut eius species mediatè, vel immediatè tangendi. Si verò peccator esset publicus, & notorius, qui hæc exerceret, mortali culpæ Reum propter scandalum forsan existimarem; iuxta sententiam eorum, qui docent, non esse peccatum mortale concionari in peccato mortali occulto; esse verò si quis concionetur, cum sit in peccato mortali publico. Sic Sotus *in 4.d.1.q.5.ar.6.* Vazquez *sup.cap.5. num.52.* Suarius *in 3.p.to.3. disp.16.sec.3.* Valentia *tom.4.disp.3.q.5.p.3.* Cabrera *de sacra. p.64.ar.6.disp.1.§.7.nu.67.* Hurtado *d.f.11.* & alij.

9 Ad argumentum ex Ozæ morte desumptum; Respondeo cum Abulensi *q.10. in l.2. c.6.* eam non euenisse ob tactum Arcæ immundum ex copula vxoria, *quia* inquit, *cum Oza tetigisset, Arcam Domini, ante hoc, scilicet quando ipse, & fratres sui posuerunt eam super plaustrum, perijsset, sed non perijt; ergo videtur quod non fuit mors eius, quia cognouerat vxorem nocte illa.* Alias causas ipse assignat, vel quod cum irreuerentia tetigit, & sine necessitate, ac prophanè tunc se gessit: vel iuxta Nicolaum de Lyra: quia plaustro vehêdam imposuit, cum Leuitarum humeris deferenda esset; vel iuxta Ioseph um *l.7.antiq.* quia nudam tetigit, cum hoc Leuitis illicitum esset, vt patet *Num.4.* vel alias ob similes huius tactus causas; quæ non inueniuntur in præsenti: cum Eucharistia ostendatur, deferatur, & tangatur cum magna reuerentia, & à Sacerdote, cui hæ functiones competût. Ac forsan ex Ozani tactus supplicio non colligitur culpa grauis; quia, vt rectè noster Lugo *num.152.* in simili agens de Diacono, qui coram Carolo Magno solemniter ministrans aranea occisus fuit, dum verba sacra proferret, ait; *Potest dici, Deum punire culpam non mortalem pœna aliqua graui temporali; deinde illa potuit esse pœna peccati præcedentis luxuriæ.*

S I N G V L A R E V.

V. Sub mortali teneantur omnes Sacerdotes sęculares, vel Regulares Eucharistiã accipere de manu proprij Parochi, vel Prælati feria V. in Cœna Domini?

a HAc de obligatione sic Gauantus *in Missal. p.4. tit.8.nu.8. Sacra Rituum Congregatio 27. Septembris 1608. cõmunionem Cleri iubet in hac Missa in memoriã, quod Christus communicauit Apostolos, & hoc est seruandum. Communicent autem Presbyteri cum stola de collo pendente ex Concilio Bracharensi III. can.3. ante altare quidem Sacerdotes, & Leuitæ, extra chorum populus ex Concilio Toletano IV. cap.17. Si tamen stola omittatur non est peccatum mortale ex Doctoribus apud Bonacinam disp.4.q.6. punct.2.nu.2.* Hæc ille, vbi notandum, quod verbum iubet, præceptum importat, vt ex Doctoribus notat Bonacina *de leg. d.1.p.7. à num.7.*

2 Confirmatur 1. *ex cap. in cana dist.2.* vbi Papa Soterus ait; *In Cœna Domini, à quibus perceptio Eucharistiæ negligitur, quæ quoniã in eadem die ab omnibus fidelibus percipienda sit, Ecclesiasticus vsus demonstrat.* Cõfirmatur 2. ex sententia Francolini *1.p.de temp. Horar. can.cap.30.* Azoris *l.10.cap.24.q.5.* Gauanti *sup.num.7.* Bonacinæ *d.4.de Euch. q.vlt. p.2. nu.17.* & aliorum asserentium, non licere Sacerdotibus eo die celebrare ob receptã cõsuetudinem vim legis habentem, faciendi vnũ sacrum solemne, in quo exemplo Apostolorum omnes Presbyteri communicent, vt communicare soliti, de manu sui Pastoris in Missa solemni testatur ipse Marcellus Francolinus *sup.* ex Ordine Romano *c.de Cœna Domini, & in eod.* ex Aluino *de diui. offic.* & statuitur in actis Ecclesiæ Mediolanensis *l.5. de pœnit. tit. 6. cap. 29.*

3 Sit prima conclusio; Nullo modo sub graui culpa tenentur Sacerdotes, nec alij sacris vel minoribus ordinibus initiati Eucharistiam accipere Feria V. in cęna Domini de manu Episcopi, Prælati, Parochi, vel cuiusvis alterius Superioris, nisi præceptum in aliqua Diœcesi, vel Religione sit hac de re, vel nisi consuetudine ita introductum sit vt hæc vim legis habeat, quam sibi persuadeant omnes grauiter obligare.

4 Probatur: quia nullum extat præceptum de hac communione. Nam Congregationis decretum, seu declaratio, licet eam maximè seruari oporteat, & obseruari deceat, doctrinalis est, non decissiua, & obligatoria, vt asserunt Molfesius, Antonius Yañez, Hurtandus de Mêdoza, Layman, & alij apud Dianam *p.5.tr.2.resol.96.* Sanchez, Valerus, Portel, Pontius, Zipæus, Seratius, Vega, & alij, quos contra DD. alios citat Leander à Sacram. *to.2.tr.6. d.1. q.16.* Vt autem vim legis habeât grauiter obligantis; si materia grauis sit, Eminentissimorum Cardinalium declarationes, debent côcurrere hæ conditiones. I. vt de earum authoritate sufficienter constet, & exhibeantur in forma authentica sub sigillo, subscriptioneque Cardinalis, & Secretarij. Secunda, vt in ipsis exprimatur fuisse pronunciatum consulto Ponti-

fico. III, vt Cardinales solùm declarent, & interpretentur: non verò dispensent, aut restringant aliquid, aut amplificent vltra vim verborum, aut Iuris. IV. quod de illis fit notitia publica, & iuridica. Has conditiones requiri, vt in foro interiori, & exteriori obligent, docent Ochagauia *de sacr. tract. de pænit. q. 40. nu. 12.* Torreblanca *pract. iuris Eccl. l. 14. cap. 13. nu. 19.* Coriolanus *de reseru. p. 1. sect. 1. art. 21. num. 5.* Bossius *de Iub. sec. 3. casu 3. §. 7. num. 255.* Sanctius *select. d. 48. num. 1.* Merola *to. 2. disput. 4. dub. 12. num. 174.* & alij. Et per hoc patet ad auctoritatem, qua nititur Gauantus.

5 Ad 1. confirmationem respondeo; Pontificis Soteri præceptum, licèt olim Fideles obligauerit, iam, vt plures Doctores fatentur, non obligat: cum ad tempus Paschatis redactum sit ab Ecclesia *in cap. omnis vtriusque,* &c. sicut & alia, quæ antea Fabianus Papa, *cap. Et si, d. 2.* & Concilium Agathense promulgauerant; vt habetur *c. Sæculares, dist. 2. Quod Sæculares, qui in Natali Domini, Paschate, & Pentecoste non communicauerint, Catholici non credantur, nec inter Catholicos habeantur:* sicut ergo hoc, & illud Fabiani præceptum abrogatum est, vt docent Doctores: ita & illud Soteri.

6 Ad 2. confirmationem; Nego, non licere Sacerdotibus priuatas Missas celebrare in die Cænæ domini: nam licerè tuentur Suarius *disp. 8. sect. 2.* Nauarrus *c. 25. n. 88.* Sotus *in 4. dist. 13. q. 2. art. 2.* Angles *flor. q. 8. de miss. art. vlt.* Vazquez *disp. 232. cap. 2. num. 14.* Reginaldus *lib. 29. num. 107.* Azor *tom. 1. l. 10. c. 24. q. 5. num. 14.* Fagundez *l. 3. prac. 1. cap. 15. num. 14.* Coninch *q. 83. art. 2. dub. 2. num. 110.* Lugo *de Eucharist. dist. 20. sect. 1. num. 14.* ac illi, & Suario communis sententia hæc videtur. Et probatur ex eo, quod huiusmodi prohibitio non extet, nec extiterit, neque etiam consuetudo, quæ vim legis habeat: *Quia licet multi Sacerdotes,* inquit Suarius, *eo die non sacrificant, tamen alij plures docti, pij ac timorati sacrificant sine vllo scrupulo: vt autem consuetudo obliget, oportet, vt sit omnis, & non tantum aliquorum.* Sed nec Prælati licentiam vllam ad hoc requiri, notat Vazquez, addens Romæ, & in Hispania se plures vidisse eo die celebrantes: sed Missa debet dici antequam solemnis finiatur, & Eucharistia in loco designato recondatur: quia iam incipit officium Parasceues.

7 In præsenti etiam sunt plures docti, & timorati, qui eo die nec communicant, nec sacrificant; & qui communicant; ex deuotione, non ex obligatione sciunt, se id facere, sicut de ijs, qui Missam eo die omittunt, notat Suarez, addens, hanc consuetudinem non sacrificandi introductam esse, vel propter occupationes Sacerdotum in audiendis confessionibus, vel propter alias causas: non verò quia aliquod sit illo die mysterium, in hac omissione, sicut est in Parasceue. Et si dicas sufficiens mysterium esse repræsentationem communionis Apostolorum; respondeo 1. hanc communionem potius fuisse laicorum, quàm Sacerdotum: quia Apostoli non vt Sacerdotes, sed vt laici communicarunt: tunc enim non erant Sacerdotes: prius enim illis Christus Sacramentum dedit, & postea dixit: *Hoc facite,* &c. 2. quia si propter hoc mysterium tenerentur Sacerdotes conuenire ad generalem communionem: etiam tenerentur ad pedum ablutionem, sicut Apostolis fuit facta. Hinc rectè Gutierez *l. 1. qq. canon. cap. 30. num. 36.* ait: *Quamuis mos sit, vt in illo die publicè non celebretur, nisi Missa maior, in qua omnes clerici illius Ecclesiæ publicè communicant, hoc tamen non tollit, vt in alijs Ecclesijs particularibus, vel in priuatis capellis alij Sacerdotes celebrare non possint.*

SINGVLARE VI.

V. In die Parasceues Clericis, vel Laicis Eucharistiam accipere in Ecclesijs, etiam Regularium; vel in Sabbato Sancto liceat?

1 Sic Gauantus de hoc dubio *in Missal. p. 4. tit. 9. num. 25: Sacra Rituum Congregatio 9. Maij 1606. respondit, seruandam esse vniuersalis Ecclesiæ præsentem consuetudinem non ministrandi, nisi infirmis die Parasceue Eucharistiam.* Et Barbosa *de Parocho, c. 20. n.* eandem decisionem Congregationis affert, sub 19. Februarij 1622. Confirmatur 1. *ex cap Sabbato d. 3.* vbi Innocentius Papa epist. 1. ait: *Non dubium est in tantum eos ieiunasse biduo memorato, vt traditio Ecclesiæ habet, isto biduo sacramenta penitus non celebrari.* Vbi Glossa. *Non celebrari sacramentum Corporis & Sanguinis Domini.*

2 Confirmatur 2. ex Rubrica 6. Missalis de feria 5. vbi dicitur: *Quod in solemni Missa Feria V. Sacerdos seruat aliquas particulas consecratas, si opus fuerit pro infirmis;* ergo sanis non licet eas recipere, vt non licere asserunt Francolinus *1. p. cap. 30. num. 10. de tempor. Hora. can.* & Gauantus *sup.* Confirmatur 3. Quia vt Lugo *de Euchar. disp. 20. sect. 1. n. 14.* ait: *De feria 6. omnes fatentur, nec publicè, nec secretò id licere,* scilicet Missam celebrare: ergo

go cum eadem sit ratio in communione, ac celebratione, idem in vtroque dicendum videtur.

3 Prima conclusio; In Ecclesijs Regularium, in quibus adhuc viget ex aliquo priuilegio consuetudo Eucharistiam percipiendi in Parasceue, & in Sabbato Sancto, licet Sæcularibus, vel Regularibus, Clericis, vel laicis eam accipere. Probatur; quia hoc ex se opus bonum est, & aliunde ibi non est prohibitum, cum ex priuilegio hoc fiat, vel saltem cum scientia, & tolerantia Prælatorum, vt satis manifestat prædicta consuetudo: ergo ibi licet. Sic in aliquibus D. Benedicti Ecclesijs hac die laicis Eucharistiam ministrari audiui: ex priuilegio, quod vtique non vidi. Quod si illis sine exceptione suppetit; idem omnibus etiam, priuilegiorum communicatione gaudentibus suppetit. Idem dicendum, si in Ecclesijs sæcularibus, Cathedralibus, Collegiatis, Parochialibus, vel Eremitorijs, aut in capellis id inueterata consuetudine, vel legitimo priuilegio introductum sit.

4 Secunda conclusio; In quocumque Regulari, vel Sæculari Ecclesia, Capella, aut Oratorio, si omninò scãdalum absit, potest quilibet in die Parasceues Eucharistiam accipere. Probatur ex Suario *de Euch. disp. 8. sect. 2.* vbi ait; *Existimo probabilius licitum esse per se loquendo eo die Parasceues communicare: nã cùm hoc sit per se bonum, & prohibitio non probetur, non est cur tanquam malum damnetur.* Vazquez etiam *disp. 232. cap. 2. num. 21.* ait; *Ego sanè non inuenio ius aliquod scriptum, aut non scriptum, quo laicis vetita sit communio in Parasceue.* Probatur forsan 2. ex Cruciata, vbi id conceditur: *Nec non Eucharistiam, et alia Ecclesiastica Sacramenta, præterquam in die Paschatis, recipere possint*: ergò cum bulla cõcedat quod à quocumque, & in quacumque Ecclesia, & etiam in priuato Oratorio possint ea gaudentes Eucharistiam suscipere, & solùm excipiat diem Paschatis, ne tunc extra propriam Parochiam communicent, omnibus alijs diebus poterunt extra propriam Parochiam, vel in illa communicare: ergo etiam in die Parasceues, & Sabbato sancto, cum hi dies non excipiantur, sed potius Paschatis diei exceptio firmet regulam in contrarium, ex Cruciata poterunt cõmunicare.

5 Idem argumentum fieri potest ex priuilegio Regularium; nam ijs concessum est, vt excepto die Paschatis, possint omnibus Fidelibus Eucharistiam ministrare, & ipsi eam accipere. Sic Paulus III. concessit Societati nostræ bulla, quæ incipit; *Licet debitũ* edita anno 1548. ibi; *Nec non omnibus, & singulis Christi Fidelibus Eucharistiæ Sacramẽtum quocumque anni tempore, præterquam in festo Paschatis Resurrectionis Dominicæ, & mortis articulo accipere liberè, & licitè valeant.* Si ergo omni tempore, excepto die Paschatis, potest fidelibus ministrari Eucharistia: in triduo etiam hebdomadæ maioris ministrari poterit. Quod verò hæc communio fieri queat sine scandalo, patet, cum ianuis clausis in Ecclesia, vel in sacello, Capella, aut Oratorio, vbi particulæ consecratæ custoditæ sunt pro infirmis, tres, quatuor, aut plures Regulares vel sæculares etiam, simul communicare valent, & si forsan sint alij, qui non communicent, admoneri poterunt, hoc licere.

6 Ad authoritatem Cõgregationis satis responsũm est Singulari antecedenti: neque enim de hac prohibitione præceptum inuenitur, & Congregationis declaratio illud nõ inducit. Ad 1. confirmationem respõdetur; quod Innocentius Papa celebrationem Eucharistiæ prohibet: non verò administrationem: nam *celebrare Sacramenta* non est propriè ministrare, sed conficere. Sic Suarius & Fagundez *sup.* Ad 2. dico, quod solùm pro infirmis seruatur Eucharistia, quia illi ea indigere solent, & ob hanc necessitatem præcipuè custoditur, sed non dicit illicitum esse sanis eam administrare. Hinc Amalarius *lib. 1. de Eccl. offic. c. 11.* non solùm pro infirmis: *sed etiam,* inquit, *pro his omnibus, qui sequenti die communicare voluerint, sacramentum in die Cœnæ Domini reseruari.* & Durandus *lib. 6. c. 75.* dicit: *seruari pro infirmis, & Religiosis.*

7 Nec consuetudo vrgere potest, cum hæc à raro accidentibus sumi, nec per non vsum introduci valeat, nec per hãc prædicta Cruciatæ, & Regularium priuilegia amittuntur; tum etiam quia ille non vsus solùm introductus est, quia omnes ferè communicant feria V., vel quia ob occupationes non potest commodè fieri. Præterea quia consuetudo, si legitima est, solùm publicam in Ecclesijs cõmunionem, non verò occultam in sacello, capella, aut Oratorio secreto vetat. Immo publicam olim fieri solitã Ordo Romanus ostendit: nam in fine officij diei Parasceues dicitur; *Et communicent omnes cum silentio.* & Gregorius Magnus *lib. sacram.* vt Pamelius refert in liturgijs Latinis, inquit, *Communicet Sacerdos, & omnis plebs.*

Ad vltimam confirmationem concedo in Parasceue non licere Missam celebrare ex *c. Sabbato sup.* nam, vt ait Suarius. *sup. Authores omnes sine controuersia ita docent, & decretum illud vim suam retinet.* Vnde eo die celebrare peccatum mortale esse docent Sotus,

tus, Azor, Richardus, Gutierrez, Nauarrus, Maior, Paludanus, & Angles, quos citat, & sequitur Fagundez *infra n.*15. & si antiquissima traditione non priuata sacrificia; sed solemne solùm, & publicum omitti consueuerit; nec solùm ob repræsentationem Passionis Domini cessat in Parasceue celebratio sacrificij: sed quia, vt verbis vtar nostri Ioãnis de Lugo *sup. Officium illius diei fit absque consecratione, & ideo non est Missa, neque eam tenentur audire Fideles, etiam si sit dies festus, vt declarauit sacra Congregatio Rituum die* 19. *Februarij* 1622. Si igitur Missa in Ecclesia vniuersali non est pro eo die, quomodo eam celebrare licebit? Communioni verò non aptantur hæ rationes, & sic illa vti licet illo die.

8 In Sabbato autem Sancto licèt Nauarrus *cap.*25. *num.*88. & Francolinus 1. *p. de Hor. can. cap.*30. asserant esse peccatum mortale priuatim celebrare, & Vazquez *disp.*232. *de Euchar. cap.*2. *nu.*25. id non licere defendat; attamen licitum esse, docent Suarius *sup.* §. *vlt.* Sotus *in* 4. *dist.*13. *q.*2. *art.*2. Gutierrez *l.* 1. *can. qq. cap.*30. *num.*36. Fagundez 1. *præc. lib.*3. *cap.*15. *num.*17. Et addit ad hoc minimè requiri facultatem Episcopi, aut superioris, idem ait Lugo *à nu.*15. Nec prohibitio Innocentij circa hunc diem ita manifesta est: & si solemnis Missa conceditur, non est cur priuata negetur. Nec consuetudo obstat: quia forsã propter occupationes inducta fuit: præter quam quòd, plures huic consuetudini reclamant, & modò celebrant aliqui viri docti, & timorati in sacellis, & Oratorijs, etiam summo mane. Vnde fit, quod à fortiori communicare licebit illo die. Hæc & omnia quoad celebrationem, & communionem intelligenda sunt, secluso scandalo.

9 Post hæc scripta offendi in Ioanne Sãchez hanc sententiam *disp.*22. *num.* 20. *Ex dictis,* inquit, *tota hac disputatione infertur licitum esse laicis fidelibus communicare die Veneris sancti & Sabbati sancti, & consultius acturos communicando, quam abstinendo. Non enim aliquo iure est prohibitum, & consuetudine fulciri nequiquam potest: tum quia ex aliquibus Ecclesijs illo die sacra Synaxis ministratur, cuius testis ocularis sum, in hac enim Curia Matritensi quolibet anno in Parochia S. Martini, & in Ecclesia illi annexa S. Placidi sacra Eucharistia porrigitur omnibus confluẽtibus illo die, qui pene innumerabiles sunt; tum quia esto nullibi illo die ministraretur, non inferendum esset, induci posse consuetudinem positiuam, & prohibitiuam administrationis, sed solum negatiuam quæ potius non vsus est*, &c. statim pro sententia asserente posse in die Veneris Sancti ministrari sanis ad Ecclesiam confluentibus Eucharistiam, citat Sa, Vazquez, Suarium, Hurtadum, Ledesmam, Vegam, Ioannem, de la Cruz, Durandum, Fagundez, Filiucium, Victorelum, Arboledam, D. Perez, Enriqnez, Laymanum, & Syluium. Nec obstat quod post hos decretum relatum, à Cõgregatione manauerit, cũ hoc ob dicta non obliget.

SINGVLARE VII.

An, & quando teneatur Parochus Eucharistiam ministrare infirmo in lecto iacenti, non pro viatico, sed pro sua deuotione illam petenti?

1 TEneri Parochum sub graui culpa aliquoties huiusmodi infirmo Sacram Eucharistiam deferre, & ministrare satis colligitur ex Doctoribus asserentibus, Parochum teneri eam ministrare cuicumque sibi subdito, si rationabiliter illam petat, & non nimis frequenter; sed quatenus conditio, & vita ipsius, reuerentiaque sacramenti postulant. Sic Adrianus *in* 4. *q.*5. *dub.*8. Sotus *dist.*12. *art.* 6. Nauarrus *in cap. placuit. de Pænit. dub.*6. *num.*35. Bonacina *de sacra. d.*4. *q.*1. *p.*1. *num.*14. Reginaldus *l.*29. *num.*96. Fagundez *præcep.*3. *l.*9. *cap.*3. *nu.*4. Barbosa *de Paroch. cap.*20. *num.*15. Suarius *d.*72. *sect.*3. Pitigianus *de Pænit. d.*17. *q. vnica art.*4. Azor *p.*1. *l.*2. *cap.*17. *q.*10. & alij: Si ergo cuicumque sano tenetur ministrare Eucharistiam, non solùm cum præceptum vrget, scilicet in Paschate, sed aliquoties in anno; ægroto etiam tenebitur eam ministrare, non solùm pro viatico, sed aliquando petenti ob deuotionem.

2 Probatur, quia Parochi aluntur à suis Parochianis, non solùm, vt sibi ministrent necessaria, cum implenda sunt diuina, vel ecclesiastica præcepta, sed etiam cum sibi sunt vtilia, & saluti spirituali opportuna, ac ad animæ profectum, immo & consolationem conducentia: sed ægrotis, potius quam sanis ad tolerandos morbi labores, ac superandas dæmonum tentationes, animumque ad mortem præparandum, ac diuinæ voluntati se conformandum, atque ad spiritualem consolationem valde vtilis, ne dicam maximè necessaria est Eucharistiæ sumptio: quia vt rectè Ambrosius *in Psalm.*118. *Hoc sacramentum inebriat affectus fidelium, vt curam sæculi huius, metum mortis, sollicitudinemque deponant*: ergo illis eam ministrare tenetur Parochus, ad quem spectat, vt statuit Paulus V. infra *videre quibus potissimum ten-*

tationibus æger sit subiectus, eique, pro vt opus fuerit, apta remedia prudenter adhibere. Et quod aptius, quam Eucharistia, omnium laborum leuamen, omnium quæ peccatorum, & tentationum antidotum? & sic eam à Parocho ægrotis aliquando administrari iubet idem Pontifex in suo Manuali *tit. de commun. infirm.* sic: *Si æger sumpto viatico dies aliquos vixerit, vel periculum mortis euaserit, & communicare voluerit, eius pio desiderio Parochus non deerit*. Tempus autem, & frequentiam, qua administrari ægro debet Eucharistia, conclusiones sequentes ostendent.

3 Sit I. conclusio; Quoties ægrotus existimauerit necessariam omninò esse Eucharistiæ sumptionem ad vincendam aliquam grauem tentationem, vitandumve aliquod peccatum, aut proximum illius periculum effugiendum, tenebitur Parochus eam ad domum eius deferre, eique ministrare: quia cum tunc ipse ęgrotus ex diuino iure teneatur ad communionem, vt cum communi Doctorum docet Lugo *d. 16. de Euch.* §. 2. *nu.* 25. ad eam ministrandam tenebitur Parochus: nam vt rectè ipse ait *nu.* 28. *Frustra videretur præceptum dirigi ad subditos cum ipsi non possent sibi Eucharistiam accipere, sed debuit ad Pastores dirigi, quibus sic congruit, vt sumant, & dent ceteris*.

4 Immo, si Eucharistiæ sumptio esset necessaria ad vitanda venialia, patienterve ferendos ægritudinis labores, cordisque tristitias pellendas, aut profectum in spiritu obtinendum, tenerentur etiam Parochi ministrare, si non nimis frequenter petatur, & in hoc credendum est ægroto, sicut creditur in confessionis, & aliorum sacramentorum administratione.

5 Secunda conclusio: cum festum aliquod solemne occurrit Christi Domini, vel sanctissimæ Virginis, Natiuitatis v.g. Circuncisionis, Pentecostes, aut Sanctissimæ Trinitatis; seu Conceptionis, Natiuitatis Assumtionis, aut aliquod ex solemnibus B. Virginis, aut Apostolorum, vt S. Petri, & Pauli, aut S. Iacobi in Hispania, cum aliquot dies, puta quindecim, plus, minusve, præterierint post antecedentem communionem, tenebitur Parochus eam concedere ægroto, nisi aliquid obstet: v.g. moralis impossibilitas, aut magna difficultas Eucharistiam ad ægroti domum deferendi.

6 Probatur, quia, tunc non nimis frequenter, & certè rationabilitèr eam petit ratione illius magnæ solemnitatis, in qua solent fideles maiori ex parte communicare, & ita iuxta Doctores *num.* 1. relatos tenetur Parochus eam administrare. Sic Paulus V. *in Rit. tit. de communione infirmorum num.* 2. *Hortetur*, inquit, *Parochus infirmum, vt sacram communionem sumat, etiam si grauiter non ægrotet, aut mortis periculum non immineat, maximè si festi alicuius celebritas id suadeat, neque ipse illam ministrare recusabit*.

7 Tertia conclusio: Si occurrat solemne Iubilæum, v.g. duarum hebdomarum, aut simile, pro quo obtinendo requiratur communio, eam ministrare ægroto tenebitur Parochus. Probatur quia hanc iure, & rationabiliter petit: siquidem Pontifex hortatur, vt illud Iubilæum obtineatur ob graues fines, & sine communione obtineri nequit: nec hæc cõmutari possit in aliud piũ opus, nisi cũ præstari nequeat, iuxta ea quæ docui *in lib. de Iubilæo duarum hebdomarum. c.* 5. *n.* 2.

8 Confirmatur ex sententia Adriani, Soti, Nauarri, & Azoris *sup.* Antonij Fernandez *exam. p.* 3. *cap.* 6. §. 9. *num.* 24. Vgolini *de offic. Episc. cap.* 15. §. 8. Conineh *d.* 8. *dub.* 17. *num.* 129. Molfesij *tom.* 1. *tract.* 7. *cap.* 22. *num.* 36. Barbosæ *de Parochcap.* 19. *num.* 8. Homoboni *resp.* 10. *p.* 2. & aliorum docentium, teneri Parochum per se, vel per alium confessiones subditorum, audire, cum ipsi petierint ratione alicuius festi, Iubilæi, indulgentiarum, aut consuetudinis confitendi v.g. singulis mensibus: aut decimoquinto quoque die: sic proportionaliter de communione dicendum est. Sed forsan non est ministranda ita frequenter ob maiorem difficultatem, & reuerentiam.

9 Quarta conclusio: Præter hos casus, quoties Prudentum iudicio non nimis frequenter, nec irrationabiliter, attẽtis circunstantijs omnibus, petit ægrotus Eucharistiam, eam tenebitur ministrare Parochus iuxta Doctores, & rationes relatas. At non frequẽter, nec irrationabiliter eam petere existimabitur quicumque ægrotus, si singulis mensibus petat, etiam si is, eum sanus esset, non ita frequenter ad cõmunionem soleret accedere, v.g. quarto, aut sexto quoque mẽse; immò etiam si antea vitiis deditus esset; Quia *Quo magis æger, magis indiget Medico*, vt loquitur S. Bonauentura *proce.* 7. *cap.* 7. vt refertur *cap. si non dist.* 12. Ex S. Hilario: *Si non sunt tanta peccata, vt excommunicetur quis non se debet à medicina Corporis, & Sanguinis separare*. Dummodò intellige, à peccatis iam abstinuerit, eaque fuerit cõfessus.

10 Qui verò quarto, octauovè quoque die sanus communicare assueuisset, rationabiliter decimoquinto quoque die, dum ægrotat, Eucharistiam exposcet: nec par est illũ priuare cõsolatione, fructu, vtilitat eq; illius.

Rectè

Rectè sane Ioannes Sanchez *d.47. num.5.* sic Parochum alloquitur: *Nec solùm teneris necessitati succurrere; verùm & vtilitatē, ac profectum tui gregis procurare. Est autem contra euidentem barū ouium vtilitatem, & bonū, eas pastu spirituali, quem è sacramentis reciperent, defraudare*, Et Paulus V. *manuali tit. de visit. infir.* ait: *Parochus imprimis spiritualē ægrotantiū curā suscipiat, omnemque diligentiā in eo ponat, ut in via salutis eos dirigat, atq; à diabolicis insidijs salutarium præsidio defendat, ac tueatur.*

11 Ast ob aliquas circumstantias aliquando excusabitur Parochus Eucharistiam ad hūc ægrotum deferre; vel non ita frequenter. Eæ autem essent, quod eius domus nimis sit ab Ecclesia disita, & viæ ita immundæ, ac luctuosæ, vt sine notabili irreuerentia, & labore deferri nequeat, vel si desit commitatus, & ornatus necessarius, vt decenter deferatur: vel Parochus in alijs sui muneris magis necessarijs occupatur: in audiendis v.g. confessionibus, communicandis moribundis, baptizandis infantibus, & similibus viri sapientis arbitrio discutiendis.

12 Nec labor eos excusabit: cum enim ita seduli sint in exigendo ab ouibus suum victum, cur ita desides in pascendo eas sacramentorum cibo? Sentiant igitur onus qui sentiunt, & commodum. Nec opposita consuetudo toleranda erit; non enim adeò generalis: nam plures Parochi sapientes, & timorati sæpè hos ægrotos ieiunos Eucharistia reficiunt, nec similis cōsuetudo deobligans foret, sed corruptela, suique muneris dessertio esset; cum sit contra ius diuinum, vt oues suas veluti Pastores pascant; contra hoc autem consuetudo præualere nequit, vt probant Baldus *l.2. cap. de vsuris.* Basilius de Leon *l.6. de matr. cap.5. num.2.* Sanchez *d.47. num.7.* & statuitur *cap. Ad audientiam. cap. venerabilis. cap. fin.* vbi communitet Doctores. Grauitet igitur iniustum, & impium erit ægroto Eucharistiam negare, si petat post sextum, immo, & post tertium, & forsan post secundum ægritudinis mensem.

SINGVLARE VIII.

V. Teneatur Parochus deferre Eucharistiam moribundo, si timeat, eam nō posse illi administrare, nisi valde festinet?

1 Negatiue respondet Barbosa *de offic. Parochi cap.20. nu.46.* propter irreuerentiam Sacramenti, indecentiam, & irrisionem Ministri, quæ ex illa festinatione orietur; cum quibus Ecclesiasticum; & diuinum præceptum sumendi Eucharistiam in mortis articulo obligare non videtur.

2 Sed affirmatiuè ego respondendum existimo; nisi eam magnam irreuerentiam festinatio afferat, quæ periculum gignat decidendi in terram Sacramentum, aut Parochū cum illo, vel verum aliquod (nō puerile, aut pharysaicum,) sequatur populi scandalum. Hæc autem rarissimè euenient; nam qui veloci cursu Eucharistiam deferri videat, existimare debet periculum esse in mora. Et si Parochus propterea ab insipientibus irrideatur, non ideo ab administrationis obligatione excusabitur. Si enim iuxta Theologos *in 2.2.q.185.* quilibet tenetur honorem, famam, & vitam prodigere, vt proximo in extrema necessitate spirituali succurrat, cur Parochus illam leuem irrisionem sustinere non tenebitur, cum ex charitate, & iustitia obligatus sit oui suæ in mortis articulo subuenire sacramētorum administratione?

3 Nec irreuerentia ex festinatione orta ea est, vt excuset ab hoc præcepto, eique vtilitas suscipientis, ob quam instituta est Eucharistia, præpōderat, & ob eam cedit quasi iuri suo Sacramentum. Quemadmodum aliquid irreuerentiæ est, quod à Sacerdote non ieiuno Missa celebretur, & tamen potest, ad communicandum alium, vel se ipsum in mortis articulo, vt docent Zambranus *de Euch. cap.3. dub.6. num.1.* Layman *l.5. tr.4. cap.6. num.20.* & Lugo *d.15. sec.4. nu.69.* & alij. Sicut & si quid irreuerentiæ fit, vt Laicus proprijs manibus Hostiam consecratam tangat; potest tamen, & eam sibi in mortis naturalis; vel violētæ discrimine ministrare, si absit aliquis Sacerdos, vel Diaconus, vt sentiunt Filiucius, Suarius, Coninch, Chapeaville, Reginaldus, Granadus, & alij apud Dianam *3.p. tr.4. ref.47. et 5.p. tr.3. ref.47.* contra Hurtadum, Præpositum, Faustum, Tannerum, Fagundez, & Ochagauiam. Hinc patet ad rationem Barbosæ.

4 Immo, & in casu non adeò ingentis necessitatis, leges communes aliquādo transgredi licet administraturo sacramenta. Sic Diaconus, (non alius ipso dignitate inferior) non solùm in mortis articulo, sed in magno festo, v.g. Natiuitatis Domini, aut Conceptionis B. Virginis, vel simili, si Sacerdos absit, poterit ex sacrario Eucharistiam educere, & se ipsum, ac alios communicare. Si enim in tali casu Sacerdoti, qui non potest celebrare hoc conceditur à Suario, Laymano, & Coninch, apud Dianam *sup.* Diacono etiam concedatur, cui in absentia Sacerdotis cōpetit Eucharistiam ministrare.

SIN-

SINGVLARE VIII.

V. Parochus deferens Eucharistiam infirmo longè distanti possit vehi equo, & an Laicus eam deferre tunc valeat?

1 PRimum non posse, nisi loci consuetudo id permitteret, & equus esset mansuetus docent Possevinus *de off. curati c.8.n.4.* & Barbosa *de Paroc. c.2 num.51.* addentes, quod quantumuis sit defatigatus debet non tradere Eucharistiæ pixidem ferendam Laico, sed hinc inde à Laicis ipse humeris sustentetur, vel bursa collo appensa portet Eucharistiam.

2 Ast ego in prima dubij parte sentio, quod nisi prudenter timeatur, pixidē Eucharistię, vel Sacerdotem cum ea in terram casurum, potest ille equitans eam deferre. Quod periculum non aderit, cum in mansueto equo, vel in mula, aut asino iter ageret. Quod si contingat, quod nimis distet ægroti domus, & equus non inueniatur, Parochusque ob debilitatem non possit totius itineris cursu solus deferre, adhibeat sibi alium Sacerdotem, vel Diaconum in Sacerdotis absentia, socium, qui eam etiam deferat, vel, quod facilius est, collo appendat in bursa.

3 Si verò contingeret, quod nec Sacerdos, nec Diaconus adsint, qui possint in hoc casu iuuare deferentem; nec hic queat absque iuuamine Laicus iuuet, ac deferat iuxta sententiam Layman *l.5. trac.4.cap.7. nu.4.* Coninch. *q.2.art.3.num.23.* & Dianæ *3.p.tract. 4.res.47.* docentium, posse laicum Eucharistiam ministrare moribundo, si absint Sacerdos, & Diaconus. Quod probabile reputat Valentia *to.4.d.6.q.10.p.1.* licet intolerabilis opinio vocetur à Soto; sed immeritò: nā id nec naturali, nec Diuino præcepto repugnat: immo nec Ecclesiastico: quia caput *Peruenit, d.2. de consecr.* loquitur extra casum necessitatis. Nec consuetudo obstat, nā hæc adesse in præsenti nequit; quia cum illa sit actuum repetitio; & hic casus rarissime, aut numquam euenerit, nō potest circa eum esse propriè consuetudo. Per quod patet ad secundam dubij partem.

4 Circa modum, quo deferre debent Parochi Eucharistiam ad infirmum longè distantem, animaduertant oportet quod sapienter statuit, Synodus Hispalensis *tit. de Cust. Euch. c.1.* his verbis, *Mandamos à los Curas sopena de excomunion maior latæ sententiæ, que de aqui adelante en saliendo de la Iglesia con el Santissimo Sacramento para el efecto suso dicho, vayan via recta al lugar donde esta el enfermo, sin destra erse, ni diuertirse à otra cosa basta a verle comulgado, y no lleven mas formas de las que fueren menester conforme al numero de los enfermos, que vbieren de comulgar, demanera, que quando vuelva no trayga sacramento. Y Mandamos, que à la ida vaya con mucha deuocion: y compostura, rezando algunos Hymnos, y Salmos.* Et antea dixerat: *Que lleve el Santissimo Sacramento guardado en el pecho.* Hæc excommunicatio imponenda foret meritò in alijs Diœcesibus: semperque curandum est, vt lumen vel ex cera, vel ex oleo, saltem intra lanternam inclusum integro itinere accensum, quoad fieri possit, deferatur.

SINGVLARE IX.

V. Sacerdos in Societate Iesu professionem solemnem in die Natiuitatis Dominicæ emittens, ac de manu Prælati communionem more laici accipiens, postea eadem die semel, aut bis celebrare possit, vel è contra priùs celebrare, & posteriùs communicare? Et an aliquando id liceat?

1 HOc omnino illicitum esse existimo. Fundamentum est, quod nō ad communicandum ter, aut bis, & simul bis, aut semel celebrandum in Natali Domini facultas à iure, & consuetudine conceditur: sed solùm permittitur illa die Sacerdotes ter celebrare, ac per consequēs ter intra sacrificium, & nullo modo extra illud communicare. Sic Innocentius III. Episcopo cuidam interroganti; Vtrum Sacerdos possit celebrare plures Missas eodem die, respondit: *Excepto die Natiuitatis Dominicæ, nisi causa necessitatis suadeat, sufficit Sacerdoti semel in die vnam Missam celebrare.* Affertur *cap. consuluisti de celebr. mis.* ac eadem ex Telesphoro *cap. Nocte Sancta. de consecr.*

2 Hinc rectè Sapientissimus Lugo de hac facultate *disp. 20. de Euch. sec. 1. num. 43.* loquens ait: *Hæc facultas solùm est ad communicandum bis, aut ter in Missa, seu facienda duo, aut tria sacra: per quod solùm dispensatur in prohibitione celebrandi pluries, non verò in prohibitione communicandi bis eadem die.* Et Vazquez, *q.244. cap. 8. num. 30. Tunc concessa est facultas pro illa die solùm ad communicandum pluries, non quomodolibet, prout fieret, si semel, aut bis in Missa, & semel extra Missam communicaret.*

Igi-

3 Igitur in tantùm conceditur Sacerdoti ter eo die communicare, in quantum tres illæ communiones ordinantur ad essentialem integritatem sacrificij, ita vt si celebrare posset sine communione, seu sumptione Hostiæ, non ter, sed solùm semel ex hoc priuilegio Eucharistiam sumere liceret; ergo si deficiat sacrificium, ratione cuius hæ tres communiones conceduntur, illæ fieri nequeunt. Vnde noster Lugo *sup.* asserit, quod Diaconus Cardinalis, qui ministrans Summo Pontifici Natiuitatis die, communicat in ea Missa sub vtraque specie, non potest, si Sacerdos sit, alias duas Missas, nec vnam priuatam celebrare, nec ante, nec post illam communionem, nisi Pontifex cum eo pecula riter, & exprese dispenset. Eo enim ipso, quod, hic, sicut & quiuis Sacerdos more laici Eucharistiam semel sumpserit, ius amisit, quod antea habebat ad eam sumendam bis, vel ter: si bis, vel ter celebraret: nam tunc nec semel communicare, intra, aut extra sacrificium ei licet, sed debet se gerere, ac veluti laicus, vt notauit Vazquez *sup.* Sicut è contra, eo ipso quod semel celebrauerit ius amisit ad communicandum vt laicus.

4 Nec in hoc casu causa esset sufficiens ad illam communionem faciendam, & simul celebrandum, quod Sacerdos emissurus sit professionem; etiam si constitutiones Societatis sub graui peccato ad communionem obligarent in emissione professionis, immo etiam si hæc fine illa foret nulla; quia vel tūc potest in alium diem professio differri, si bis aut ter Sacerdos professurus celebrare vellet, aut si ob grauem causam, Præceptum, aut votum ad profitendum in ea Natiuitatis die cogatur, communicet, & non sacrificet: vel si communio non est aliquid essentiale, vel ad peccatum graue obligans, vt non est in Societate, sine ea profiteatur.

5 Quoad postremam dubij partem, respondeo, eam causam, & solam sufficere ad semel communicandum, & simul bis, aut semel postea celebrandum, vel è contrà in eo Natiuitatis die, quæ sufficeret ad hoc exequendum quolibet alio totius anni die; æquè enim in hoc, atque in illo id prohibitum est propter dicta. Vnde rectè Lugo *sup.* ait; *Obligatio non celebrandi ea die, qua communio accipitur extra Missam, non est ablata vnquam pro illa die Natiuitatis.*

6 Ex casibus igitur, in quibus hoc non solum Natiuitatis, sed quolibet alio die liceret primus est: si post communionem; etiam post cibum acceptum, necessariū sit iterum celebrare ad dandum viaticum ægroto, vt docent Nauarrus, Ledesma, Paludanus, Syluester, Tabiena, Angelus, & Azor, quos citat, & sequitur Fagundez t. *præc. Eccles. lib. 3. cap. 16. num. 8.* Secundus, si post celebrationem Missæ incidat quis vespere in mortis articulum: poterit enim pro viatico eodem die Eucharistiam accipere, sicut etiam poterat laicus, qui manè ex deuotione sua communicauerat, vt asserunt Gaspar Hurtado *de Euchar. d. 10. dif. 2.* citans pro se Vazquez *in manuscriptis*, ac alios grauissimos viros Academiæ Complutensis; & Salmanticensis. Idem tuentur contra alios Hurtado de Mendoza, Turrianus, Ochagauia, & Ludouicus de S. Iuan, quos citat & sequitur Leander à Sactam. *tom. 2. tr. 7. d. 2. q. 6. & 7.* docentes, non solùm posse, sed teneri. Qui intelligendi sunt, primò etiam si non longi temporis interuallum sit inter vnam, & alteram communionem, vna hora, v.g. aut forsan solum spatium sufficiens ad consumptionem specierum sacramentalium communionis antecedentis: secundò, etiam si prior communio fuerit ex præcepto annuæ communionis, per hanc enim non adimpletur Viatici præceptum. An hæc sententia accommodari possit deficienti morte violenta, seu Reo capite plectendo, qui mane pro sua deuotione, non pro viatico communicauit, existimans se illo die non plectendum, & plecti iubetur repentè, tu videas, iuxta dicenda Sing. 12.

7 Alios casus præter hos non admitterem; & licèt Sacerdos habeat facultatem ad celebrandum bis in die Festo, quia solus præest duabus Ecclesijs Parochialibus, si prius vt laicus communicauit in vno oppido, non potest postea in illo, nec in alio celebrare propter dicta n. t. 2. & 3. Nec populus peccabit si tunc Missam non audiat: cum hanc inculpabiliter omittat. Si verò quis ex voto, aut præcepto teneretur ad emittēdam professionem in die Natiuitatis, & ad communicandum in eius emissione; aliunde verò alicui Parochiæ, aut oppido præesset; ita quod alius non esset, qui populo Missam dicere posset; tunc deberet omittere communionem, & sine ea facere professionem; nisi hæc sine illa esset irrita ob singulare Religionis statutum: tunc enim transferre in alium diem professionem, & celebrare debet Sacerdos, vt populus Missam audiat: strictior. n. est hæc obligatio vtpotè ex iustitia, quàm emissio professionis, vel communio: etiam voto, aut præcepto ad illum diem alligata; vnde hæc illi postponenda, quia tunc non obligant. Et hæc strictiùs intelliguntur, si professurus sit Parochus.

SIN-

SINGVLARE X.

An Sacerdos ob Communionem laicam, & celebrationem deinde factam accusati possit apud sanctum Inquisitionis Tribunal; illudque de hoc crimine cognoscere possit?

1 Affirmatiuè respondēdum existimo, cum certum sit Inquisitores cognoscere de ijs, qui sacramentis palam abutuntur: de Confessoribus, v.g. sollicitantibus in Confessione, vel ante, aut post illā, illiusve prætextu, aut loco; de violatoribus sigilli; de cogentibus Pœnitentes, vt sibi reuellent Complicem, sub prætextu, quod nisi reuelent: eos absoluere non possunt; Item de ijs, qui absque ordine Sacerdotali celebrant, aut confessiones audiunt; de ijs, qui sacro ordine initiatis, vel in Religione professis matrimonium ineunt, & de contrahentibus bina coniugia simul, ac de similibus videndis in Edicto fidei quotannis promulgato; ergo cognoscent de hoc crimine: cum bis communicans, aut semel, & semel celebrans in eadem die abutatur sacramento Eucharistię contra rectum Ecclesiæ vsum ab Apostolorum tempore dimanantem, omnibusque Sacerdotibus prohibentem, bis eadem die communicare, vt docent Alexander, S.Thomas, Sotus, Tabiena, Cardinalis, Enriquez, & alij apud Fagundez *3. prac. Eccl. l.3. c.7. num.*11.

2 Probatur 2. Quia quoties quis in aliquo casu, aut in obseruatione alicuius præcepti Diuini, vel Ecclesiastici suspicionem, etiam leuem de hæresi generat, potest in iudicium vocari ab Inquisitoribus, & hi possunt ipsum conuictum punire. Sic Decianus *tract. crim. l. 5. c.*20. Rolandus à Valle, *l.3. cons.8. n.6.* Parisius, *l.4. cons.2. nu.*100. Mascardus *de prob. vol. 2. conc.*861 *nu.*3. Sigismundus Scaccia *de iudicijs, lib.*1. *c.*5. Scio aliquos aliter sentire. Sed hæc doctrina maximè locum habet cum suspicio, seu actus, quo illa gignitur est contra ius & cōsuetudinem Ecclesiæ, vt notāt Suarius *de fide d.*42. *sec.*2 *num.*4. & Castro Palao *tract.4. d.7. punc.*1. *nu.*7. Quis verò dubitet aliquam suspicionem generare de sensu nō iuxta Ecclesiæ doctrinam, & praxim quoad Eucharistiæ sumptionem, qui bis eadem die communicat, aut semel celebrat, & semel communicat?

3 Probatur 3. Quia de propositionibus scandalosis, & offensiuis in ordine ad fidem, vel motes cognoscunt Inquisitores; ergo & de hoc crimine cognoscent; cum in graui materia generet scandalum, & offendat piorū, & doctorum aures, ac oculos, vel videre Sacerdotem eadem die communicantem, & celebrantem, vel hoc de ipso audire, insipientibusque causa ruinæ dabitur; existimabunt enim hoc licere. Vnde offensio, & scandalum non leue erit, iuxta ea, quæ docet Torres *de fide disp.*55. *dub.*3.

4 Probatur 4. Quia minus Ecclesiasticæ, & Catholicæ doctrinæ, ac praxi repugnat accipere ex industria plures, & maiores formas in communione, vt diutiùs duret corpus Christi in stomacho, quàm bis communicare, aut semel communicare, & semel celebrare in eadem die, & tamen primum spectat ad sacrum Tribunal, vt docent Heredia *de Euch. d.2. p.9. dub. vnico, nu.*1. ac Ioannes de la Cruz *p.2. direct. q.4. de Euch. conc.*2. & patet ex Edicto fidei; ergo & secundum. Sicut etiam ipsum S. Tribunal cognoscit de ijs, qui communicant non ieiuni, sicut & de Sacerdotibus, qui sine licentia, excepto Natiuitatis die, bis celebrant: ergo & in nostro casu cognoscet, cum non minus Ecclesiæ vsui, & doctrinæ præfatus Sacerdos opponatur, quam illi.

SINGVLARE XI.

Petrus Euchatistiam pro viatico accepit in Dominica Palmarum; intra illos quindecim dies conualuit: dubitatum est, an in illis teneatur iterum communicare, vt præcepto annuæ Communionis satisfaciat?

1 Sententiam negatiuam suadet. 1. Auctoritas Doctorum asserētium, vnico actu satisfieri posse pluribus, & diuersis pręceptis, vt vnica Horarū recitatione satisfit Ordini sacro, Religiosæ professioni, ac beneficio Ecclesiastico: & vnico ieiunio satisfiet aliquando voto, præcepto, ac sacramentali pęnitentiæ. Sic ex cōmuni DD. Sanchez *l.*1. *sum. c.*14. *n.*5. Bonacina *de leg. d.*1. *q.*1. *p.*4. *n.*4. ergo illa vnica communione satisfecit Petrus præcepto Diuino communicandi in mortis articulo; & Ecclesiastico communicandi in Paschate. Confirmatur, quia illa communio fit intra tempus pro ea assignato ab vtroque præcepto: & verificatur, quod Petrus in mortis articulo, & in Paschate communicauit: ergo verificatur, quod vtrumque preceptum ea communione adimpleuerit, & aliam facere ijs diebus non tenebitur.

Proba-

2 Probatur 2. ex sententia Suarij *d.7.de Euch.sec.3.* Enriquez *l.8.cap.4.* Coninch *ar.11. dub.3.num.93.* Laymani *l.5.tr.4.num.4.* Homoboni *volum.2.p.5.resp.47.* Lugo *d.16.sect. 2.num.3.*& communiter Recentiorum asse-tentium,eum qui paulò ante quam incideret in mortis periculum ex deuotione communicauit, in eo non obligari ad nouam communionem: præsertim si intenderit omnem adimplere obligationem; ergo similiter, qui communicauit in mortis periculo in Paschate, vtrique obligationi satisfecit; cum iam facta sit communio, nō dico paulò ante, sed in ipso tempore à præcepto præscripto.

3 Probatur 3. ex Doctoribus statuentibus eum,qui semel cōfessus est in anno ante 15. dies Paschatis, non teneri ad iterum confitendum in illis: quia hoc præceptum solum obligat ad hoc quod singulis annis confessio fiat grauium delictorum; ergo similiter si non transit annus sine communione; nec tempus Paschale pro ea assignatum, illius præcepto satisfit. Vrgetur,quia aliter si quis in Sabbati, vel Veneris die ante Dominicam in Albis pro viatico communicauiti & ea Dominica mane omnino conualuisset, vt potest contingere, teneretur in Parochia iterum communicare;quod dici nequit; ergo nec, quod Petrus illa communione pro viatico accepta non adimpleuerit Ecclesiæ præceptum.

4 Hæc esse possunt fundamenta pro negatiua sententia, quibus satis vero similis redditur. Pro affirmatiua supponendum est 1. duo esse distincta præcepta hæc; aliud diuinum communicandi in mortis articulo: aliud humanum, seu Ecclesiasticum communicandi quotanis in Paschate. Sic sapienter, vt solet, probat Lugo *d.16. sect.2. & 4.* supponendum 2. hæc duo præcepta dici posse in præsenti casu absolutè concurrere in diuerso tempore: cum primum tunc obliget illo tantùm die Dominicæ Palmarum, & secundum illis quindecim diebus, scilicet ab ea Dominica ad Dominicam in Albis inclusiuè.

5 His positis affirmatiua sententia, cui assentior, sic probatur, Quoties duo præcepta distincta,etiam si earum materia sit eiusdem speciei, sub diuersis temporibus permanent, & obligant, non potest illis satisfieri vnico actu: ergo nec his duobus præceptis, cum distincta omnino sint, & in diuerso tempore concurrāt,& obligent; diuersum enim tempus est vna dies,scilicet Dominica Palmarum,ac quindecim dies ab illa numerati, etiam si in illis Dominica contineatur: quia continens, & contentum distincta sunt absolutè, licet simul secundum quid, idest, secundum exiguam partem eius diei, quam continent quindecim dies, sint idem.

6 Confirmatur, quia si Petro in Pænitentiam iniungeretur, ut intra quindecim dies communicaret, & alias vouisset, ac simul præcepisset Prælatus intra eosdem dies communionem facere; tenebitur ad triplicem communionem faciendam intra illos dies; immo ad quadruplicem si cum eisdem concurreret dies Paschalis communionis, nam vt quadruplici illi obligationi vnica communione satisfaceret necessium erat, vt vel certò, vel probabiliter saltim cognouisset Petrus diuersam non esse communionem impositam à Confessore, vel Superiore præter illam,ad quam ex voto,& præcepto Ecclesiæ adstringebatur.Hanc regulam tradūt Medina *cap.de satisf.q.4.* Sanchez *l.4. sum. cap.14.d num.5.* Salas *deleg.d.2.sec.2.* Suarez *to.4.in 3.p.d.37.sec.6.* Bonacina *q.t.p.9.nu.4.* & alij: ergo cum nec constet,nec prudenter præsumatur,quod Christus,& Ecclesia præcipientes intra illos quindecim dies communionem viatici,& Paschalem, vna pro vtriusque obseruantia contenti sint, duas omnino exigunt.

7 Vrgetur. 1.Quia quando diuersa præcepta ob diuersos fines imponuntur diuersis actionibus impleri debent, si temporis diuersitas non desit, in qua exerceri possint. Sic ex alijs probat Fagūdez *l.2.in 1.præc.Eccl.cap.4. à nu.5.& l.1.in 4.præc.cap.10.nu.7.* Sic diuersus est finis præcepti communionis Paschalis, scilicet, ad nutriendam, conseruandam,& augēdam vitam spiritualem; ac communionis pro viatico, hoc nempe est,ad iter omnium difficillimum,& postremū aggrediendum,ac tentationes superandas, animumque confortandum ad pericula mortis, salubriter subeunda, & aliunde extat temporis diuersitas: ergo non vnica, sed duplici communione satisfaciendum est. Sicut ex aduerso eadem communione duplici præcepto, voto, vel regulæ satisfieret: si in eundem diem vtriusque obligatio incideret, & nulla diferri posset, vt notat Sanchez *sup. num.5.*

8 Vrgetur 2. In opposita casus huius contingentia; quia si quis sanus communioni annuæ satisfecisset Dominica Palmarum,& post duodecim dies,intra 15. videlicet Paschalis communionis, periculosè ægrotaret, certum est teneri ad viaticum accipiēdum; ergo è contra, si prima die viaticum acciperet,cū post duodecim dies extet præceptum

tum annuæ communionis, ad eam tenebitur.

9 Ad 1. fundamentum oppositæ sententiæ R. tunc vnico actu satisfieri pluribus præceptis, cum hoc ex mente legislatoris constat, vel præsumitur, vel cum necessariò ad idem tempus adstringuntur; nihil autem horum inuenitur in nostro casu iuxta dicta. Ad confirmationem aio, tunc non verificari Petrum communicasse in Paschate communioni Paschali, seu pro Paschatis præcepto requisita, cum hæc debeat esse aliàs non debita, sicut qui pro voto implendo in illis 15. diebus communicasset, non verificaretur communicasse pro Paschate.

10 Ad 2. R. minimè mihi placere sententiam illam, sed cum Vazquio *d.* 214. *cap.* 2. Hurtado *d.* 10. *dif.* 2. & alijs sentio, communione præcedenti mortis periculum, satisfieri non posse communioni pro viatico accipiendæ; quia non potest satisfieri præcepto per actū, qui fit antequam præceptum incipiat obligare. Consule Singulare 14. num. 3. Nec intentio adimplendi omnem obligationem illa vnica communione, si adesset in Petro, conduceret ad satisfaciendum cum ea præceptis duplicis communionis: sicut non conduceret intentio satisfaciendi duplici debito vnica solutione.

11 Ad 3. R. discrimen esse non leue inter præceptum annuæ confessionis, & communionis; quia primum solùm obligat ad confitendum semel intra annum, non assignando determinatum anni tempus pro sui impletione: secundum verò duo præcepta virtualiter continet, alterum communicandi saltim in anno, alterum communicandi in Paschate: & quando hoc non impletum est, aut impleri non potuit, perseuerat, & tenetur postea quis communicare, vt docent Suarius, Vazquez, Coninch, Layman, Nugnus, Pitigianus, Fagundez, Azor. Syluius Graffis, & Diana apud Lugum *sect.* 4. *num.* 65. ac innuit Tridentinum *ses.* 13. *can.* statuens, *Teneri Fideles singulis annis, saltem in Paschate ad communicandum iuxta præceptum S. Matris Ecclesiæ*. Ad instantiam R. concedendo sequellam; cum tunc nondum satisfactum sit annuæ communioni ob dicta. Sicut è conuerso: si quis Sabbato ante Dominicam in Albis communioni Paschali, vel voluntariæ satisfecisset; si illa Dominica incideret in mortis periculum, iterum communicare teneretur.

SINGVLARE XII.

V. Parochus valeat, absque vlla prorsus causa, concedere sibi subdito; vt Eucharistiam recipiat in quacumque, etiam Regularium, vel alterius oppidi Ecclesia, aut oratorio: sicque præcepto annuæ Communionis satisfaciat?

1 Consuetudo, optima legum interpres, id Parocho non licere statuere videtur. Huic accedit positiuum ius: cum enim Pontifex in Cruciata concedat, vt in oratorio priuato quis possit Eucharistiam recipere, excipit diem Paschatis, idest, pro Paschalis communionis præcepto, vt cum aliis explicat Lugo *d.* 18. *de Euch. sec.* 2. *nu.* 5. ergo statuit, vt hæc in propria Parochia fiat: exceptio enim firmat regulam in contrarium. Ita etiam declarauit S. Congregatio apud Fagundez *l.* 1. *in* 3. *præc. Eccl. c.* 5. *nu.* 7. dicens: *Nec laicos in Regularium monasterijs seruientes huic præcepto satisfacere, nisi in propria Parochia cõmunicent:* ergo à fortiori omnes alij sæculares non satisfacient. Cum igitur hæc sit lex Pontificia, non potest in ea dispensare Parochus: quia inferior non potest dispensare in legē Superioris, vt ex *l. formam. C. de officijs Præt. cap. cum inferior, de maior. & obed.* docent Bartholus, Surdus, Gonzalez, Cardosus, & alij apud Barbosam *de princ. lit. L. num.* 21. Confirmatur, quia in hoc sensu vulgò dicitur: *Cumplir con la Parrochia:* & si circa locum potest Parochus dispensare, poterit etiam circa tempus, quod est absurdum.

2 Sed id Parochis licere, saluo speciali iure alicuius Prouinciæ, vel Diœcesis, sentio, & probo 1. nam, vt ex *l. Nec non §. quod eius ff. ex quibus caus. l.* 1. *ff. de testibus, l. mutus §. quæritur de procur.* statuunt vtriusque Iuris Doctores: *Concessum dicitur quidquid expressè prohibitum non reperitur:* seu, *Qua non inueniuntur prohibita per legem, permissa censentur:* sed hoc non solùm non inuenitur prohibitum Parochis, sed ex lege videtur concessum: ergo ei concedendum est.

Lex igitur Communionis huius præceptū imponens sancita ab Innocentio III. ita refertur *in c. omnis de pæn. & remis.* vbi *Omnis vtriusque sexus Fidelis postquam ad annos discretionis peruenerit, sua peccata semel saltem in anno cōfiteatur proprio Sacerdoti, suscipiēs reuerenter, ad minus in Pascha, Eucharistiæ Sacramentū: nisi fortè de proprij Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab huiusmodi*

modi perceptione duxerit abstinendum. Vbi nam explicitè, aut implicitè hic decernitur, vt hæc communio in propria Parochia fiat? Immo legis huius fini magis consonum videtur, vt fieret in quacumque Ecclesia de expressa Parochi licentia: cum enim finis sit, vt Parochus, velut Pastor oues suas cognoscat, & hæ illū: melius eas cognoscet, & hæ illum, si subditi præsententur ad hanc licentiam obtinendam, quam si in propria Parochia, à quocumque alio, etiam inscio Parocho, vt sępissimè fieri solet, Eucharistiam accipiant. Et si circa temporis commutationem lex facultatem Parochis tribuit: à fortiori circa commutationem loci.

4 Igitur præceptum hoc Fideles obligat, vt in propria Parochia, vel in alio loco de licentia Parochi Eucharistiam accipiant. Sic Nauarrus, Suarius, Azor. & Reginald. apud Bonacinam *de Euch.d.3.q.7.p.2.num.7.* Expressius hanc sententiam sic proposuit doctissimus Lugo *d.18.sect.2.* *Si quis*, inquit, *in priuato oratorio accipiat Eucharistiam a Parocho, uel de eius licentia in die Paschatis, proculdubio satisfaciet præcepto annuæ communionis*.

5 Nec causa vlla ad hanc licentiam concedendam requiritur; cum non sit dispensatio in lege aliqua; hæc enim non extat, sed solum usus iurisdictionis, quam habet Parochus, vt pro libito suo Eucharistiam per se, vel per alium in hoc, vel illo loco ministret sibi subdito, vt præcepto Paschatis satisfaciat: sicut infirmo in extremis constituto, vt satisfaceret præcepto diuino, & Ecclesiastico, posset Parochus pro libito, & sine causa licentiam concedere, vt pro viatico Eucharistiam reciperet a quocumque Sacerdote Sæculari, vel Regulari; Immo si abesset scādalum, vt potest aliquoties abesset: posset permittere vt ab alia, quam a propria sua Parochia, & ab aliquo oratorio, vbi celebratur, viaticum ministraretur ægroto.

6 Ad consuetudinem in oppositum oblatam R. hanc non ita vniuersaliter adesse, mihi enim constat aliquos doctos, & timoratos Parochos id concessisse: & quamuis ita adesset, nullo modo vim legis haberet, cum ex ignorantia Parochi ea facultate non vterentur: nec par est, ut ob eam, aut per nō vsum sua iurisdictione illi priuentur. In Cruciata illam Pontifex non restringit, sed in exceptione Paschatis solùm intendit, quod pro communione Paschali non detur Eucharistia sine consensu Parochi. Quia vt loquitur Lugo sup. *Facultas illa, Cruciatæ, praescindit a licentia Parochi: & ideo excipit communionem Paschalem: sicut exceptà est etiam in priuilegijs Mendicantium*.

Nec Congregationis declaratio vrget, cum non neget Parocho potestatem hanc: nam ly, *in propria Parochia*, idem est ac *de proprij Parochi licētia*, vt in hoc præcepto explicant Nauarrus, Azor. Enriquez, Emmanuel, & alij apud Fagundez *sup.nu.5.* Preterea certum est ex priuilegijs Alexandri IV., Clemetis IV., Gregorij XI., Leonis X. & aliorum, Sæculares in Conuentibus Regularium seruientes, cum eisque velut familiares habitantes, annuæ communionis præcepto satisfacere in eorum Ecclesiis, aut Capellis cōmunicando: sicut de Viatico & Extrema Vnctione dicemus Tract.5. Sing.3. & 4. Immo quoscunque sęculares adimplere posse hoc præceptū in Ecclesis Mendicantium ex concessione Nicolai V. Pij IV. & Pij V. asserunt Beia *4.p.cas.4.* Rodriquez *to.1.q.56.ar.3.* Sorbus *comp. verb.communic.* & probat Fagundez *num.13.* licet addat: *fauendum esse Parochis, & consuetudini standum.* Et Lugo *d.18. sect.2. num.94.* de hac concessione ait: *Caeterùm si inueniatur per Bullam, vel Breue, non video cur non habeat adhuc suum vigorem*.

7 Ad Confirmationem R. illud, *Cumplir con la Iglesia*, potius confirmat nostram sententiam; cum non sit; *Cumplir con la Iglesia material, sino con la formal, que es el Parocho*, id est Parocho, qui Ecclesiæ nomine intelligitur, quoad debitum annuæ communionis satisfacere; illi enim obseruantiam huius præcepti exigere competit. Sic dicitur *Math.18. num.17.* *Quod si non audierit* scilicet testes *dic Ecclesia, si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi velut Ethnicus, & Publicanus.* Vbi Chrysostomus; *Dic Ecclesiæ, idest, ijs, qui Ecclesiæ praesident*, Lyra, idest, *Prælato per denunciationem publicam. Si Ecclesiam non audierit, præceptum Prælati contemnendo*, &c. Ad vltimum R. cum pręceptum expresè imponatur pro Paschali tempore non potest Parochus dispensare sine causa; cum illa potest, quia illi ibi committitur; sicut & possunt omnes alij Confessores sęculares, vel Regulares, differendo pœnitentis communionem, per interpretationem huius legis: declarando hunc in particulari non obligari hoc præcepto illis 15. diebus.

8 Dixi in conclusione; *Saluo speciali iure alicuius Diœcesis*, qui in hac Hispalensi id Parochis interdicitur in Synodo *de off.Rec.fol.26.* vbi: *Para escusar algunos inconuenientes q̄ somos informados, an sucedido de dar los Curas con facilidad a sus feligreses licēcia para q̄ comulguē fuera de sus Parochias la Pascua de Resurecion, S.S.A. estatuimos y mādamos a los Curas, que de aqui adelante no puedan dar, ni den la dicha licentia à ninguna persona de quaqualquier estado o ca-*

e calidad, que sea sopena de vn ducado para la fabrica ya los que usaren della, no complan con el precepto de la Iglesia, qua a los que tubieren alguna precissa necesidad Nos, ò nuestro Prouisor se la daremos. Circa quam obligationem nota 1. præceptum non imponere verba illa: *Estatuimos, y mandamos* iuxta dicenda Tract. 9. item 2. hanc legem nō obligare Parochos; cum nullum incommodum appareat in concedenda præfata licentia; & eam posse concedi à Parocho cum iusta causa adest, v.g. infirmitatis, distantiæ Parochiæ, temporis incommodè, aut similis iuxta ea, quæ infimi hi diximus Trac. 3. Sing. vlt. si facilis aditus non adest ad Prælatum, vel eius Vicarium.

SINGVLARE XIII.

V. Reo ad mortem damnato ad ipsum supplicij diem Eucharistiæ susceptionem, data opera, differenti Iudex in sequentem diem sententiæ executionem differre teneatur?

1 Teneri sub mortali Iudices ad concedendum tempus necessarium, vt morte afficiendi se præparēt ad Eucharistiam suscipiendam, illamque suscipiant communis ferè est omniū Doctorum sensus, docentque Nauarrus, Maiolus, Angelus, Syluester, Armilla, Robertus Gaguinus, Simancas, Spenceus, Molanus, Antonius Gomez, & Paludanus, quos sequitur, & citat Enriquez *l.8.c.5.num.4.lit.Z.* & idem docent Suarius *q.69. sect.3.* Petrus Nauarra *l.2.de Restit. cap.3. num.* 225. Toletus *l.2. sum.c.*28. Fagundez *in 5. præt. Decal. cap.16. num.*2. Turrecremata *cap. de his 26. q. 6.* Rodriguez *c. 68 num.*1. Reginaldus *l.29. num.*70. Chamerota *de Eucbar. cap.*10. *dub.*1. Bonacina *d.4. q.2. p.1. nu.5.* & plures alij. Præcipi sanè hoc videmus in Motu Pij V. edito anno 1569. vt testatur Enriquez *sup.* & in pragmatica Philippi II. Matriti eodem anno 27. mensis Martij, quæ vagatur extra librum nouæ Repilationis.

2 Nihilominus quidam olim excusabant Iudices à peccato mortali propter consuetudinem, quamuis eam damnarent; Ita Sotus, Victoria, Ledesma, Couarrubias, & alij apud Enriquez. Sed consuetudinem in contrarium vim non habere probat Nauarra *l.2. de rest. cap.3. num.*227. cum sit contra ius Canonicum, immo & Diuinum, & idem tenet Antonius Gomez *tom.3. var. c.14. de delict. num.6.* asserens, ita communiter tenere omnes Doctores *in c.2. de furtis*; & addunt Bonacina, Paludanus, & Fagūdez apud Leādrum à Sacram. *to.2. tr.7. d.2. q.12.* Iudicem teneri Reo concedere tempus sumendę Eucharistiæ, etiam si timeatur fore, vt concesso debito tempore ad illam sumēdam Reus eripiatur ab eius manibus. At Petrus Nauarra *in cap.3. num.225. & 226. lib.2. de Restit.* Syluester *ver. Iudex 1. q.11. dict.6.* Reginaldus *num.*70. Leander, & apud ipsum Nauarrus, & Sotus solùm de confessione hoc docent, quibus assentior.

3 Hoc posito Iudicem teneri ad differendum in sequentem diem supplicium in nostro casu probatur 1. ex l.9. Regni Castellæ *lib.1. tit.1. noua recop.* Sic, *Por quanto N.S.P. Pio V. en conformidad de lo que por los sacros Canones esta estatuido; p.r un propio Motu a proveido, que alos condenados à muerte, en quien se a de hazer execucion de Iusticia, no se les deniegue, antes se les de, el Sanctissimo Sacramēto del altar, mādamos, que a todas las personas, que fuerē cōdenadas à muerte, y se hubiere de executar la iusticia, pidiēdose de su parte, y pareciendole a su Confessor, que se le puede, y deve dar, se les de un dia antes, y en el tal condenado se aya de executar la sentencia:* ergo etiā si malitiosè differat Reus communionem, alius dies ei erit concedendus; præsertim si vera est sententia aliquorum, quos supra citauimus, qui asserunt pridie ante mortem Reis esse ministrandam Eucharistiam; & hanc eis esse negandam à Iudice, si ipso supplicij die experierint, etiam si antea non acceperint. Sic asserunt Corsetus *Sing.*68. Zerola *2. p. prax. ver. Damnatus* Vega *cap.61. casu* 21. Iulius Clarus, & alij apud Dianam *3. p. tract.6. res.*59. Et Gaguinus refert, negatam fuisse Eucharistiam anno 1475. regnante Ludouico X. Comestabili Franciæ Ludouico I euemburgo, illam vehementer peteuti ipso supplicij die, cum ante suscipere non valuisset: quia eò die notificata fuit ei mortis sententia.

4 Probatur 2. ex reuerentia, quæ tanto Sacramento debetur: irreuerentiæ enim *species est,* vt loquitur Nauarrus *sup. ducere ad mortem eum, qui credi potest habere reuerēdissimam Christi humanitatem, eius diuinitati vnitam, qua omni um vita est, intra se latentem, contra Glos. c. tribus gradibus de consec. d.2.* Consonat Gomez Arias *in l.2. Tauri num.72. Valde,* inquit, *honestū est, vt illa die, qua communicauit, Reus vltimo supplicio nō afficiatur in tātū, quod Hostiensis in summa de imm. Eccl. §. in quantum, dicit, quod accipiēs corpus Christi pro ea die erit immunis à pœna mortis.* Ratione huius irreuerentiæ in Gallia, & in Hispania olim negabatur Eucharistia ipso supplicij die, immò; nec pridie dabatur, ex vano timore, ne quis

Reus de ignominiosa sententia monitus, mortem impiâ sui occisione præueniret. Sic testatur Enriquez *sup.* Ne igitur hæc irreuerentia committatur concedendus est dies dictus huic Reo.

5 Adhuc dicendum est,non teneri Iudicem, ad differendum in sequentem diem supplicium; etiam si nullum in dilatione hac periculum appareat, posseque in eodem die, quo plectēdus est, capitaliter damnatus Eucharistiam accipere. Probatur 1. pars, quia ex nulla lege ad hanc dilationem obligatur. Patet,quia non *ex cap. Quæsitum. cauf.13.q.2.* solùm enim ibi cōmunionem Reo huic dandam sic statuitur: *Si omnibus de peccatis suis puram confessionem agentibus, & dignè pænitentibus communio in fine secundum Canonicum iussum danda est: Cur non eis, qui pro peccatis suis pœnam extremam persoluunt?* Nec ex lege nouæ Recopilationis citata; nam ibi dicitur, quod hæc Reorum cautela non permittatur; ita: *Y por que no se come esto por medio para dilatar la execucion de la iusticia,dieiendo los Condenados, o sus Confessores, que no estan bien preuenidos para ello; mandamos a las Iusticias,esten aduertidos, que porsemeiantes cautelas no se difiera la execucion:* ergo iure ipso approbante, non est concedendus dies dilatorius, Reo, ipsum malitiosè petenti.

6 Secunda pars probatur ex eadem lege, *quæ*, vt inquit Ioannes Sanchez *select.disp.* 40. *num.4. interuallum vnius diei exposcit inter Eucharistiæ susceptionem, & suscipientis mortē, non vt omnino necessarium id temporis spatium interuenturum iudicet: sed vt conuenientius facultatem semper Iudicibus relinquens, si causa adsit, Eucharistiam damnato administrare permittat, etiam non expectato tempore illius diei, vt si fortè noluisset Reus die mortem præcedēte suscipere Eucharistiā, & vellet iam ipso die mortis, manifestum est legē illam nequaquam prohibere in tali euentu Eucharistiā dānato ministrari.*

7 Confirmatur hoc ex lege 7.*lib.8. recop. tit.* 13. statuente tempus communionis Reis, qui sagittis cōficiendi sunt, vbi dicitur: *Pro curando los dichos Alcades, como el tal mal hechor reciba los sacramentos, que pudiere recebir como Catolico Christiano.* Quod si lex 9. relata obligaret Iudicem, vt prædictum temporis interuallum, vt necessarium concederet, quod Sanchez non admittit, satis obligationi huic satisfecit: si non per ipsum, sed per Reum stetit, quominus non interueniret hoc spatium, & iure suo priuari voluit, Eucharistiam antecedenti die accipere nollēs; & idem est tenendum etiam si hac die, data opera, id non fecisset, sed aduerteret aliquid comedisset, vel bibisset, & ideo communicare non potuisset. Tunc ergo lege vl- la non vetante posset, vt ipso die supplicij Eucharistiam Reus acciperet; nec irreuerentia esset timenda, si sufficiens spatium ad consumptionem specierum inter supplicium, & communionem intercederet.

8 Vnde probatur hæc pars 2. & simul obiectioni respondetur. Non enim indecens est communicare eo ipso die, quo quis in periculo mortis existit, siue ratione morbi, siue vltimi supplicij, vt docent Nauarrus, Maiolus, Sa, & Sanctius apud Leandrum *sup. q.* 13. ac Villalobos, Zambranus, Enriquez, Suarez, Layman, Syluius, Reginaldus, Coninch. apud Dianam 3.*p. tr.6. resol.5.* si præfatum spatium intermitteretur. Et hoc præcipuè locum tenet; cum Princeps eo die vult omnino Reum suspendi, vt notant aliqui ex relatis, cum Petro de Cenedo *in qq. can. q.3. num.4.*

9 Et licèt indecens esset, vt hic capite plecteretur, adhuc Sacramēti speciebus nondū consumptis; attamen hæ duarum horarum (non quatuor, vt voluit Victorelus *not. ad Tolet.l.2.cap.28.*) spatio intermisso sufficienter consumerentur, immo breuius sufficeret, præsertim si exigua ei particula præberetur, vt præberi consulit Palacios *in 4.d.9.* vt sic longè facilius consumptio fiat. Præterea Sa *verb. Euch. num.2.* & Sayrus *clau. l.6. cap.12.num.9.* docent, posse infirmo morienti ministrari ante vnam horam mortis Eucharistiam: ergo à fortiori licebit ministrari sano, supplicio afficiendo, in quo, cum calor natiuus morbo non sit debilitatus, velocius species absumet. Et id de damnatis ad patibulum exprimunt Fagundez *prac.3. l.1. cap.4. num.3.* & Sayrus *l.6. cap.12.num.9.* Ioan. Sanctius *sup.* Sa. *V. Euch. num.2.* Leander *q.14.* Sotus *in 4.d.12.q.1.art.12.* additque hic, quod nihil irreuerentiæ esset, si illico post susceptam Eucharistiam ad mortem raperetur Reus: ergo post vnam horam minus timenda foret irreuerentia.

10 Confirmatur, quia si statim, ac quis reciperet Eucharistiam, certò sciretur ex sententia Medici, vel diuina reuelatione eum moriturum, ei danda foret, nisi periculum irreuerentię ex alio capite timeretur, vt constat *ex cap. Is, qui q.6.* ibi: *Is, qui pænitentiam in infirmitate petit, si casu dum ad eum Sacerdos inuitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit vel in phrenesim versus fuerit, dēt testimonium, qui eū audierunt, & recipiat pænitentiā, & si cōtinuo crediturr moriturus recōcilietur per manus impositionē, & infundatur ori eius Eucharistia.* Nota id *continuò* & crede nullā huic sacramento

mento ex hac susceptione irreuerentiam irrogari, cum Christus illud instituerit ad nostram vtilitatem, & cum debita dispositione tunc suscipi possit.

11 Vnde etiã si illico post Eucharistiæ susceptionem Reus esset tradendus carnifici, vt eum per vias publicas ad patibulum duceret, immo, vt statim laqueo suspenderet, aut capite plecteret, non dubitarem Eucharistiam ei ministrandam, si differri nolet Iudex supplicium; Sacramenti enim huius necessitas, & vtilitas efficiunt, ne in hoc irreuerentia vlla verenda sit. Quod enim species illius in corpore viuo, vel mortuo absumantur, non est inconueniens, & tunc minima poterit particula Reo dari, vt citius consumatur. At magis indecens videtur, quod in Energumenis, seu in corporibus à Dæmone possessis absumantur, & tamen his conceditur Eucharistia etiam extra mortis articulum, si absit irreuerentiæ periculum, vt probat Ioannes Sanchez *d.16. à num.5.*

SINGVLARE XIV.

V. Reo ad mortem damnato omnibus diebus à sententiæ denuntiatione vsque ad illius executionem labentibus expediat, vel liceat Eucharistiam ministrari: siue sit ieiunus, siue non?

1 Non solum licere, sed etiam magnopere expedire, vt huic damnato omnibus diebus à notificatione sententię labentibus, etiam si ad viginti accederent, administraretur Eucharistia, dummodò ieiunus esset, nemo ambiget: cum eò magis tunc egeat mirificis huius Sacramenti fructibus, & supernaturali gratia, quam alij moribundi, quò vitijs prius irretitus: enormioribusque peccatis inquinatus hactenus fuit: ac mortem terribiliorem subiturus est, eamque non sensuum, aut mentis alienus, sed omnino compos proximè futuram expectat: *Et qui vulnus habet*, vt inquit Ambrosius *l.5. de sacr.cap.4. medicinam requirit, vulnus est, quia sub peccato sumus: medicina est celeste, & venerabile Sacramentum.*

2 At cum proximior morti, ipsomet supplicij die inuenitur Reus, in hoc non denegandam esse Eucharistiam existimo: quantumuis consuetudo reclamet. Nec obstat lex proximo Singulari relata, hæc enim solum disponit quod satis est, vt præcepto præcisè satisfiat; nec maiori vtilitati consulere vetat, & eadem est vis communis consuetudinis, quemadmodum, & similium: sic enim infirmis domi ægrotantibus per duos etiam menses rarissimè, aut numquam Eucharistiam Parochi deferunt, donec eam pro viatico ad præcepti impletionem administrãt: hoc tamen non tollit consultius esse sæpissimè ægrum communicari. Placet hac in re verba Ioannis Sanchez *select. d.40. num.4.* referre. *Et hercle*, inquit, *quãuis pridie ad mortem esset sumpta Eucharistia à damnato; si tamen deuotionis causa ipso die mortis vellet iterum communicare, minus pium esset communionem impedire, immò pij iudices ad suscipiendam hortari deberent, vt puniendi tolerabilius mortem patiantur, & Dæmonis tentationes illa hora maximè turbantes faciliùs superent.* Audiatur etiam Maiolus *de irreg.l.3.cap.34.nu. 15. Ego*, inquit, *nonnullis locis, quibus pro Episcopis magistratum gessi, valdiore auctoritate, qua potui induxi, vt damnatis ad mortem ea ipsa die communio concederetur.* Sic ille, & ita Romæ obseruari testantur Sanctius Consetus *Sing.68.*& Antonius *de iur.non scrip.l.5.c. 210.num.7.*

3 Difficultas verò est, an his damnatis non ieiunis possit his omnibus diebus, vel saltim tribus, qui frequentiùs Hispali intercedunt à sententiæ denuntiatione ad illius executionem, concedi Eucharistia. Affirmatiuæ parti fauere videntur Doctores asserẽtes, posse hanc infirmis non ieiunis in mortis periculo constitutis quotidie ministrari ex iusta causa, vt *si quis assuefactus sit frequẽter cõmunicare, vel sacrificare.* Sic Layman *l.5. tr.4.cap.5.nu.40.*& Gaspar Hurtado *de Euch. d.9.dif.16.fin.* citans Armillam, & Concilium Constantiense; *Quod*, inquit, *videtur indicare, toties posse ab infirmis non ieiunis sumi Eucharistiam quoties à sanis ieiunis.* Negatiuæ par ti fauent Nugnus, Villalobos, Suarez, Enriquez, Fagundez, & Andreas Castaldus apud Dianam *p.2.tr.14.resol.77.* asserentes intercedere debere inter vnam, & alteram communionem ab infirmo nõ ieiuno faciendam octo, vel decem dies: septem ait Syluius *3. p.q.8. art.9.* sex sufficere ex Tabiena, Zambrano, Possenino, & Filiucio docent Diana *sup.* & Bonacina *infr.n.23.* Ludouicus de S. Iuan *to.1.q.7.ar.10.diff.4.* ait, tertio quoquè die ab ipso Eucharistiam ministrari suis ægrotis, idque placuisse Academiæ Complutensi, ac postea Patri Vazquez.

4 Dicendum est nullo modo licere his damnatis non ieiunis sacram Eucharistiam sumere vllo die ex ijs, quibus iã morti addicti sunt (siue pauci, siue multi intercedant) excepto postremo, in quo sunt plectẽdi, de quo

Sing. sequenti) nisi ex infirmitate, alia vel causa ieiuni sumere nequeant. Probatur hoc communi Doctorum sensu, vt testatur Hurtado *sup.* & latè docet Suarius *tom.3. in 3.p.q.8.sect.5.* qui asserunt, Eucharistiam tãquam viaticum sumi posse à non ieiunio, quando sine graui detrimento, aut periculo nequit tempus expectare, vt ieiunius eam sumat. Sic in Constantiensi Concilio *sess.13. Sacrorum canonum authoritas, & approbata consuetudo Ecclesiæ seruauit, & seruat, non posse recipi à non ieiunis, nisi in casu infirmitatis, aut alterius necessitatis à Iure, vel ab Ecclesia concesso, vel admisso.* Reus autem hic potest sine graui, immo sine vllo detrimẽto ieiunus viaticum accipere; ergo lethaliter peccabit, si non ieiunus accipiat; sicut etiam lethaliter peccaret, qui eam illi ita administraret, vt notat Zambranus *cap.3. de Eucb.dub.3.nu.1.*

4 Si verò aliqua ex causa damnati ad mortem non possent communicare ieiuni: v. g. quia diebus post sentẽtiam notificatam deliquia patiuntur, ni summo mane cibum sumant, nec commodè ad eũ ante cibi sumptionem Eucharistia deferri valeret; pridie, vel ipso supplicij die posset Reus tunc non ieiunus communicare; quia infirmus est in mortis periculo constitutus, & tunc casus est, & infirmitatis, & necessitatis assignatus à Concilio Constantiensi. Et animaduertendum est, quod licet possit hic Reus vna vel altera hora post mediam noctem ieiunus accipere hoc Sacramentum, & ampliùs expectare propter deliquia, aut vehementes capitis vertigines non possit, non est propterea necessarium ea intempestiua hora illud recipere, quia nec est in vsu, nec decet reuerentiam tanti Sacramenti, nec sine difficultate id fieri potest. Ita de infirmorum Viatico Zambran. *sup.n.3.* & Suarez *q.8.d.68. sect.5.* idẽque dicendũm addit de viatico morte violenta deficientis. Vnde posse ad mortem damnatos non ieiunos communicare, cum ieiuni non possunt, docent Lugo *de Euch. d.15. sect.4. nu.2.* Fagundez *prac.3.l.3.cap.5. num.21.* Præpositus *in 3.p.q.8.ar.8. dub.2.nu. 42.* Granadus *de Euch. contr.6. tr.10. disp.8. num.9.* Tannerus *to.4. d.5. q.8. dub.4. nu.84.* Hurtado *de Eucb.disp.9. dif.16.* Leander *to.2. tr.7. d.11.* citans Aegidium, Laymanum, Siluium, & Reginaldum; rectéque addit ex Lugo, nullo modo teneri Iudicem ad differendam mortem delinquentis, etiam si commodè possit, vt ieiunus communicet.

5 Maior difficultas est; an si morti damnatus pridie ante supplicium ex deuotione, non pro viatico Eucharistiam sumpsit; nam hoc reseruauit ad ipsum supplicij diem, velit communicare in ipso, ac cibum iam vel ex obliuione, aut inaduertentia, vel ex aliquali corporis infirmitate sumpsit, vtrum possit tunc non ieiunus communicare? Respondeo, posse; quia tunc certè est in mortis periculo, immo & in articulo iuxta Rodriguez *q.62. tom.1. art.7.* præsertim eum ille iam cibum sumpserit, & differendum non sit supplicium, ac proinde non valet ieiunus communicare. Huic sententiæ maximè fauent Nauarrus *lib.5. tit. de pænit. consil.40.* Suarez *sup.* Layman *l.6.tra.4.cap.6.nu.20.* Reginaldus *to.2.l.29.cap.6.* Coninch *q.80.art.8. num.50.* Zambranus *sup.num.3.* Enriquez *l.8. cap.50. num.1.* Bonacina *de Euchar.d.4.p.2. num.22.* Bartholomæus ab Angelo *dial.4.§. 3.* Villalob. *to.1.tr.7. diff.39. tit.11.* Syluius *in 3.p.q.80.art.8.* & alij docentes, sanum damnatum morte, si Iudex nolit expectare, posse, immo debere Eucharistiam non ieiunum accipere eodem supplicij die, si ieiunus non possit. Et ita fecisse cum quodam Reo plectendo Guerrerum Archiepiscopum Granatensem testantur Zambranus, & Enriquez *sup.* Ac ita ego aliquando feci.

6 Sic etiam posse Reum hunc communicare sine vllo priuilegio tempore interdicti vel cessationis docent Calderinus *de interdicto §.visoSyluester interdict.5 q.7.dist.4.* Couarruuias *Cap. Alma mater l.2.§.3.* Zambranus *sup.* & alij. Et addendum est, quod etiam tempore hoc interdicti, vel cessationis potest Sacerdos celebrare ad hunc communicandum, si aliter communio dari non valeat.

7 Præterea adderem: quod si non ieiunus propter aliquam causam accepit pro viatico die ante mortem Eucharistiam; & in ipso supplicij die non solùm ex necessitate, sed etiam ex ignorantia, vel inaduertentia cibũ sumpsit, si vellet iterum Eucharistiam suscipere post cibi sumptionem, posset: immo etiam forsan posset, si aduertens sumpsisset sed postea pænitens facti vellet communicare: quia vtitur Iure suo, & adhuc est in mortis periculo, & incapax recipiendi Euch. non ieiunus. Hæc sentẽtia videtur esse, quam Doctores *n.1.* asserunt, dicentes, duobus, aut tribus diebus, immo, & pluribus sequentibus, si adhuc perseuerat mortis periculum posse infirmum non ieiunum communicare. Quæ sententia magis vrget in hoc Reo, quem certò scitur alio die amplius nõ communicaturum. Sed adde eum Coninch, & Bonacina *supra.* eum, qui aduertit, se eo die plectendum capite, teneri ieiunare, do-

donec sumpserit Eucharistiam, modò ieiunare possit absque notabili incommodo, sicut etiam ægrotus, si commodè potest, tenetur accedere ieiunus ad Eucharistiam sumendam.

9 Opponis: Ratio, ob quam conceditur periculosè laboranti Eucharistia non ieiuno, est propter adimpletionem Diuini præcepti communicandi in articulo mortis, quod ieiunus implere commodè non valet, & cum Diuinum sit, debet Ecclesiastico de nō percipienda Eucharistia, nisi à Ieiuno, præferri: sed damnatus in relatis euentibus iam præceptum adimpleuit: siquidem pridie communicauit: ergo non valet hic Reus nō ieiunus ipso supplicij die Eucharistiam recipere. Maior patet. Minor probatur, quia vt docent Caietanus *verb. communio.* Armilla *ibi. num.* 4. Sa *Eucharistia, nu.* 1. qui in Paschate communicauit, si in articulo mortis non communicet ex negligentia quadam sine contemptu, non peccat mortaliter; ergo à fortiori, si pridie ante mortem communicauit, nequibit ipso die communicare non ieiunus.

10 Verbis Suarij *sup. sect.* 5. §. 2. placet respondere; qui *Nec sola*, inquit, *obligatio diuini præcepti est in causa, vt Ecclesia in eo articulo non obliget ad ieiunium, sed etiam ipsa necessitas, quæ in illo tempore, & periculo maxima est: non est enim verisimile Ecclesiã voluisse hominem maximè indigentem in hoc articulo tanti sacramenti, priuare illius ope, & subsidio; præsertim cum non sit in eius potestate morali ieiunus accedere, & alioquin possent eo tempore multa occurrere, quæ necessitatem augerent, vt v. g. tentationes, peccatorum pericula: ad quæ vincenda, & superanda maximè indiget homo auxilio, & solatio huius Sacramenti.* Hæc ille. Quæ si in moribundis naturali morbo locum habent potiùs habebunt in morte violenta afficiendis; qui multò magis indigent hoc subsidio, & consolatione.

11 Ad minoris probationem fateor, hunc Reum non teneri ad secundam communionem in his euentibus: sed nihilominus posse licitè eam non ieiunum facere iuxta doctrinam traditam, *num.* 2. & 3. Cui consonant Layman *sup. num.* 4. Homobonus *de bon. consul. vol.* 2. *p.* 5. *resp.* 47. & Zambranus *cap.* 3. *de Euchar. dub.* 1. *num.* 6. citant Sotum, Paludanum, & Toletum, & alios. Sententia Caietani, Armillæ, & Sa omninò reijcienda est, vt reijcitur à Laymano *sup.* Fagundez *præc.* 3. *l.* 1. *c.* 3. *nu.* 3. Syluio *in* 3. *p. q.* 80. *art.* 11. & Zambrano *c.* 3. *dub.* 1. ac vniuersalis Ecclesiæ consuetudine damnatur.

SINGVLARE XV.

An dentur aliqui casus, in quibus Iudices non teneantur Reis ad mortem damnatis tempus concedere, vt Sacram Eucharistiam ante supplicium percipiant?

1 Sit primus casus, cum Reus ob aliquam ægritudinem Eucharistiam glutire non valet, aut cū est periculum eam eijciendi ob tusim, aut vomitum, aut cū datur alia irreuerētiæ causa, quæ si in infirmo moribundo Eucharistiæ receptionem iuxta Doctores impediret, etiam in Reo ad mortem damnato: eadem enim est in vtroque ratio, à Sacramenti perceptione in mortis articulo excusans. Posset verò si vellet Iudex, ne sine ex communione moreretur Reus vno, vel altero die expectare, si credit Reum impedimento illo, tusis verbi gratia, aut vomitus liberandum, vt communicet: non verò tenetur, causa enim à perceptione Eucharistiæ Reum excusans, Iudicem excusat.

2 Secundus casus sit, cum tempus concessit Iudex opportunum, vel consuetum, ad communicandum, & noluit Reus in illo, data opera, communicare: non enim teneretur Iudex supplicium differre, vt communicet; cum iure isto voluerit se Reus priuare, & inde daretur alijs occasio procrastinandi communionem, & mortem intra tempus præfixum, ac etiam si possent, supplicium: sicque publica potestas eluderetur, & alia sequerentur incommoda. Iudex quoque iam muneri suo satisfecit concedens tempus consuetum: immò & si intra hoc non ex malitia, sed ex obliuione, aut ignorantia Reus communicaret, non tenetetur, vt arbitror, amplius expectare: cum non obligetur ad credendum hoc inaduertenter factum; aliter alij omnes ad hanc inaduertentiam confugientes, supplicia differrent.

3 Secus est sentiendum de ijs, qui confiteri noluissent, vt statui *tr.* 3. Sing. 27. ob maiorē confessionis, quàm Eucharistiæ necessitatē ad salutem: ac ad Pœnitentiam, & communionem simul: non verò ad hanc seorsim, date debere longius tempus Iudicem in his euentibus docent Bonacina *d.* 4. *p.* 1. *num.* 6. & Reginaldus *lib.* 29. *num.* 71. hicque Petrum Nauarram *lib. de restit. cap.* 3. *num.* 227. pro se afferunt: cuius hæc sunt uerba: *Si vllum scandalum in dilatione: iustitia, nec* dam-

damnum timeretur, etiam si Iudex tempus sufficiens confessionis concedat, vt si esset integer dies à sententia promulgata: & tamen ille nollet eo tempore confiteri: diceret quis posset, quod Iudex illum inconfessum licitè suspendere, vel alio mortis genere afficere posset: quia ex quo tempus sufficiens dedit, sibi non imputatur, sed Reo. Tamen ego putarem, quod si, secluso scandalo, et ereptionis periculo, esset aliqua spes, quod post duos, aut tres dies pæniteret, teneretur Iudex, etiam si ex malitia peccaret, iustitiam ad id tempus differre; lege.n.charitatis tenetur ruinæ animæ proximi succurrere, præcipuè irreparabili, & spiritualem eleemosynam grauiter indigenti conferre, cum spes salutis sit, & aliunde non vrgeat occidendi necessitas. Addit Syluester. *Iudex 1.q.11.dic.6. Confessionem Reo tunc non negandam, nisi crederetur non ex deuotione petere, sed spe ereptionis, quia sub patibulo petijt, qui non petiuit in carcere.* At si nollet confiteri, non tenetur Iudex liberare eum, etiam si certò sciret in peccato mortali moriturum, vt cum Soto docet Nauarra *num.224.* Et hic est tertius casus, in quo Iudex potest denegare tunc tempus falsò petitum ad Eucharistiam sumendam.

4 Quartus casus est, si ex eo, quod Iudex concessisset tempus consuetum ad communionem, prudenter timeretur Reum eripiendum, vel aliud notabile damnum sibi, aut alijs, vel etiam Reipublicæ futurum: tunc enim non tenetur concedere Iudex dilationem ad communicandum. Sic Nauarra *sup. nu.228.* Sit casus; cum insignis Pyrata, fur, vel homicida, aut alius quilibet mortis Reus in itinere capitur: si Iudex timet, eum, si ad populum deferat, vel ab alijs socijs eripiendum, vel in populo seditionem eius accessu commouendam, vel ab aliquibus impediendum supplicium; tunc Iudex posset morte absque Eucharistiæ perceptione Reum plectere, vel suspendere.

5 Neque enim hic illam percipere, nec Iudex eam procurare sub his circunstantijs tenentur: cum Iure naturali, & diuino hæc grauia incommoda euitare debeat Iudex: & tunc Eucharistiæ susceptio in voto sufficiet, vt cùm hac occidatur Reus; cū impossibilis sit moraliter sine graui incommodo realis susceptio: sed hoc faciat, non negata confessione, quam etiam in hoc casu concedendam à Iudice existimo: si adsit copia Sacerdotis; aut hic, sine dictis incommodis afferri potest, vt salutem consequi tutiùs possit Reus. Videatur Tract.3.Sing.27.

6 Quintum casum assignat Enriquez *l.8. cap.5.n.5.* dicens, *Dādam Reo communionem, nisi facinus ingens vrgeat, vt sine dilatione facinorosum debeat suspendere.* Sic Hispali cōtigisse vidi: ad Tribunal.n.Regij Senatus, cū quidā de homicidio accusatus adstaret, vt suæ causæ relationem audiret, ita ex ea, ira accensus fuit, vt cutellum, quem abscōsum ferebat, eximeret, & relationē facienti vulnus infligeret, statimque Regios ipsos Iudices, pro Tribunali sedentes petijt, vt eos vulneraret, immo & occideret; quod euenisset, nisi compedibus impeditus fuisset Tribunalis gradus ascendere: atque tūc in illorū primo compræhensus, pedibus, manibusque ligatus, ac statim, confessione præmissa, ad patibulum ductus est: quò eū cōmitatus sum, cum fortuitò ad carceris ianuam tunc accessissem: cum ex ea ad patibulum Reus egrediebatur. Et si tunc ego aliter faciendū existimauerim: consultius.n.fuisset flagellis seuerissimis eū tunc pro delicto in Tribunali cōmisso cedere, & immediatè post supplicium hoc, pro homicidio, quod patrarat, & iam probatum erat, in carceris sacellum inducere; triumque dierum consuetum tempus ei concedere, ut sacramentum Eucharistiæ reciperet, ac sedula, & lenta præparatione ad mortis supplicium disponeretur.

7 Confirmatur huius 5. casus sententia ex Concilio Eliberitano statuente, ut testatur, Reginaldus *l.29.num.7.* Suarius *d.96. sect.3.* Bonacina *d.4.p.1.nu.6.* & alij posse aliquem peccatorem priuari in articulo mortis Eucharistia ad aliorum exemplum, & correctionem. Sed existimo, nullo modo Reum, quicumque ille sit, & quamtumuis facinorosus, & scandalosus extiterit, dum vere pœnituerit, si Eucharistiam petierit, defraudari ea licite posse; nisi forte timeantur incommoda num.4. relata: Sic praxis docet, & sic ratio persuadet, cum ad hāc percipiendam ex iure diuino teneatur vnusquisque, & alij unde per confessionem, pænitētiæque signa bene dispositus, illa non sit priuandus, præsertim cum huius Sacramenti auxilijs, ac robore ad mortem subeundum, qui moriturus est maxime indigeat. Ita Suarius; Reginaldus, Grafis, & Bonacina, ac apud ipsum, Angles, Grafis, & Chamerota; Quod detestabilius facinus, eo; quod commissum est ab illo, qui in hæresim est relapsus? & tamen his relapsis ad mortem damnatis, si post relapsū reconcilientur, iubetur à Fidei Quæsitoribus, communio ministrari in articulo mortis, vt referunt Simancas *de cath.inst. cap.56.nu. 16.* Alexander *4.in cap.super ea. de haret.in 6.* Paludanus *d.9.q.4.cont.9.* Syluester, & Enriquez *sup.* ac apud hunc Petrus Rauen. & S. Antoninus. Concilium verò Elibertinum *cap.1.can.32.* solùm ait; *Non esse Presbyterorū*

aut Diaconorum communionem, talibus, idest, ijs, qui graui lapsu in ruinam mortis inciderint, prastare, nisi iusserit Episcopus; vbi non absolutè negat, sed cum Episcopi facultate concedit, quam modò non esse petendam, consuetudo, legum interpres, satis ostendit.

SINGVLARE VLTIMVM.

Cum quis ad patibulum duceretur, Sacerdos ad eum accessit afferens in pectore absconsam sacram Eucharistiam, parua pixide inclusam, & illam manifestauit, ac Reus amplexatus est Sacerdotem ostendentem: dubitatum fuit, an ille à supplicio liberandus sit, Ecclesiæque tradendus?

1 Casus hic facto ipso contigit; in cuius solutionem suppono, vt omninò certum, & ab omnibus receptum, eum, qui ad Sacerdotem publicè deferentem sacrosanctam Eucharistiam confugit, perinde immunitate gaudere, ac si ad Ecclesiam confugeret, in eaque existeret. Hoc tuentur Hostiensis, Ioannes, Andreas, Dominus Antonius, Archidiaconus, Ioannes de Vuefchis, Guilielmus de Monte, Oldradus, Angelus, Albertus, Immola, Iason, Corset. Antonius Gomez, Couarruuias, Clarus, & Plaza, quos citat, & sequitur noster Petrus de Gambacurta *l.4.de imm.c.6.n.4.* communemque vocat hanc sententiam Nauarrus *c.4.num.18.* & magis communem esse refert Farinacius *1.p.crim.q.28.nu.11.* Et ita si præfatus casus in publica portatione Eucharistiæ contigisset, non est dubium, quod Reus ille liberari debuisset à Iudicibus.

2 In præsenti ergo difficultate videtur prædictum Reum nec gaudere Ecclesiæ immunitate, nec à supplicio liberandum. 1. Quia Doctores solùm loquuntur de confugientibus ad Sacerdotem publicè Eucharistiam adsportantem, hic autem Sacerdos occultè adsportat. 2. Quia expeditissima via aperiretur Sacerdotibus, vt facillimo negotio liberarent à morte, quẽ maluissent; siquidem exiguam Hostiam consecratam ab ipsis eo die, quo executioni mandandum est supplicium: possent ita occultè custodire & cum eo ad Reum accedere sub prætextu eum exhortandi, vel alio quæsito colore. 3. Quia seditiosis hominibus, ac alijs criminum perpetratoribus ingens occasio daretur ad plura, & grauissima crimina perpetranda; cum mortis supplicium non timerent; siquidem ab eo etiam cum illis desperatæ iam omnino sunt vita, & libertas, nullo negotio euadere possent, si amicũ Sacerdotem, vel Diaconum haberent, qui ipsorum gratia hoc exequeretur, & saltim non deesset, qui pecuniæ præmio stimulatus id faceret; ergo non est dicendum quod in nostro casu immunes euadant; cum tot incommoda sequantur. 4. Quia ipsos Reos non liberat à morte Eucharistia intra proprium pectus recepta: ergo nec liberabit sibi ostensa, & tradita, cum hac dissimulatione.

3 Adhuc dicendum existimo, non minus immunitate gaudere, liberarique deberi à Iudicibus Reũ amplexantem Sacerdotem, qui occultè, vt diximus; Eucharistiam portaret, quàm qui ad eum, qui publicè deferret, confugeret. Ratio est. 1. quia publicitas illa, vt ita dicam, & solemnitas, qua portatur Eucharistia, nõ est causa, ob quam Rei gaudeant immunitate, sed ipsum venerabile Sacramentum, quod eandem dignitatem maiestatem, venerationemque habet, siue publicè, siue occultè deferatur.

4 Ratio 2. Quia potissima causa, ob quam Rei Ecclesiæ gaudent immunitate est, quia in illis Eucharistia consecratur, & populo dispensatur, vel saltim à Sacerdotibus, qui eam conficiunt, sumitur; quia in eis asseruatur, vt & à populis adorari, & infirmis ministrari possit. Atqui ad instar huius est protectio Sacerdotis deferentis Eucharistiam, quam Sacerdotes consecrant, sumunt, & dispensant, omnesque adorant, & sub illa inuenitur Reus; ergo ob eius reuerentiam debet Reus gaudere immunitate, longè meliùs, quam si sub Regis vmbram confugisset. Quod si Ecclesiæ, seu templa ea veneratione, aut immunitate præcipuè sunt digna propter Eucharistiæ existentiam, cur Sacerdos in præsenti propter eandem sibi proximiùs assistentem non dignior erit, vt hac immunitate gaudere debeat Reus in casu nostro sub illius protectione constitutus, & à fortiori ipsamet Eucharistia ibi existens?

5 Confirmatur 1. ex sententia Bartoli, Gomez, Ariæ, Placæ, & aliorum, quos affert Iulius Clarus *l.5.pract.crim.q.98.nu.5.* asserentes, quod si Condemnatus dum ad supplicium ducitur, obuium habet Cardinalem, & hic pileum suum, siue galerũ purpureum in capite ipsius Condemnati poni faciat, liberabitur Reus. Et ita obseruari testantur Paulus de Castro, & alij, quos refert Tiraquellus *de pænit.causa 55.* Idem Paris de Puteo, & Duenas apud Clarum *sup.* Qui addit; *Ego numquam vidi hoc in practica contigisse; si tamen casus contingeret, essem in sententia, vt posset*

set pœna mortis mitigari, Reus ad triremes transmitti, & hoc in reuerentiam amplissimi ordinis Cardinalium, qui æquiparantur Regibus.

6 Sed hoc priuilegio frui Cardinales, asserunt Baldus, Anastasius Germonius, Albanus, & alij apud Dianam *to.5. tr.2. resol.29.* Et Cardinalis Ximenius Archiepiscopus Toletanus hoc modo quemdam liberasse perhibetur, qui ad vltimum supplicium vehebatur. Sic Gomez *de eius reb.l.3.* Item cum Hugo Sāctissimus Episcopus fuisset obuiam magnæ Ministrorum, & Satellitum turbæ, qui Reum quemdam ad extremum supplicium deducebant, iussit illis; vt soluerent, ac liberum abire permitterent, illique liberum omnino abire passi sunt, præmissis tamen protestationibus ad declinandam Regis iram. Ita refert Maphæus *in eius vita*: ergo hoc priuilegium non est vnquam negandum Eucharistiæ.

7 Confirmatur 2. euentu quodam singulari; Cum enim in castris miles quidam scelus morte dignum perpetrasset, cōfugit ad Ecclesiam, seu altare portatile pro Missa celebranda in castro positum. Militum Generalis Gubernator, volens eum ab ista Ecclesia, seu Altari extrahere, vt debitum mortis supplicium inferret; territus est excommunicationis pæna lata à quodam viro docto, Societatis nostræ, Episcopi vices in exercitu, quoad spiritualia, gerenti: si Reum ab Ecclesia, seu Altari illo extraheret: at Generalis dux ne in excommunicationem incideret, & mortis pæna Reum plectere posset, castra in alium locum diuerti iussit, vt diuulso altari, Reum caperet, ac puniret. Sed Societatis Iesu doctissimus vir Ducis Generalis animum penetrans, tradidit Reo Aram, vt quæ est Ecclesiæ præcipuum insigne, & immunitatis, qua Ecclesia gaudet, ratio præcipua; admonens, ne eam à se remoueri permitteret, donec in alio loco altare poneretur. Sic factum est; & Dux Generalis non est ausus capere Reum, vtpotè Ecclesiæ immunitatè gaudentem eo quod secum Aram deferret.

8 Hac de re ipsemet ex nostra Societate, qui hunc nouum immunitatis modum inuenit, consuluit Doctissimum Suarium, qui ei respondit, rectè egisse, probabileque esse valde, Reum illum eò quod Aram secum adsportaret, immunitate gaudere, & puniri non posse: ergo à fortiori deberet gaudere si confugeret ad Sacerdotem Eucharistiam portantem, immo & ad ipsammet Eucharistiam, cum hæc, & ille in quantum ipsam portans, superioris dignitatis sint in ordine etiam ad immunitatem, quàm Cardinalis, Episcopus, & Ara. Denique si cum damnati ad vltimum supplicium vehebantur, liberandi erant ex Romanorum legibus Virginem Vestalem obuiam habentes: quis hoc priuilegium Sacerdoti Eucharistiam quomodocumque portanti, negabit?

9 Ad primam ex rationibus oppositis respondeo; Doctores solùm loqui de Sacerdote publicè semper, & non occultè Eucharistiam portante; nam de frequenter; non de rarò contingentibus loqui debebant: sed cū omnes rationes ab ipsis assignatæ, ob quas Reus tunc immunitate potitur, æquè militent in occulta Eucharistiæ portatione; non est cur in illa idem non sit dicendum. Ad 2. dico. Non ita expeditam dari occasionem Sacerdotibus ad liberandos prædicto modo Reos: cum præter grauissima peccata, quæ committunt in custodienda, & afferenda sic Hostia consecrata, maximo supplicio à Iudice Ecclesiastico infligendo, se exponent. Ad 3. Nec seditiosis hominibus ansa datur ad faciliùs flagitia perpetranda: cum rarò hæc liberatio contingere possit & Iudices Sæculares, si eam timent, cauere facillimè valeant, vel prohibendo ne ad Reum, dum ad supplicium ducitur, præter comitātem, alius accedat Sacerdos, de quo id timeri queat, vel in carcere mortis supplicium inferendo, vt ob similes timores aliquando ego vidi Hispali fieri.

10 Ad 4. respondeo cum Gambacurta *sup. num.7.* Eucharistiam esse suscipienti medicinam ordinariam animæ, non verò corpori, vt à corporis pœnis liberet: aliter omnes è carceribus liberari possent, cum in ipsis possint Eucharistiam suscipere, & suscipiāt immo, & ficte ob hanc causam susciperent: & ita hoc neque consuetudo vnquam recepit, neque Doctorum quispiam dixit. Denique contra nostram sententiam obijci potest in illius casu Iudices non teneri credere illam Hostiam esse consecratam: Respondetur, non secus id licere, ac si idem iudicium fieret de Hostia, quæ publicè defertur, & quæ in Missa eleuatur, consumitur, & adoratur. Credendum ergo est Sacerdoti attestanti cōsecratam Hostiam esse, quam defert; præsertim si probet, quod si egeat probatione, minus vtilis erit hic liberandi modus: sed in suppositione probationis efficax.

FINIS TRACTATVS IV.

AD

AD EXSTREMAM VNCTIONEM QVINTVM ECCLESIÆ SACRAMENTVM.

SINGVLARIVM, TRACTATVS QVINTVS.

SINGVLARE I.

V. Olei non benedicti additio, seu cum benedicto admixtio, quæ in aliquibus Diœcesibus fieri solet: materiam præbeat sufficientem pro Extrema Vnctione administranda?

1 SIc hæc additio in Synodo Hispalensi *de sacra Vnctione cap.2.* facienda decernitur,& in hac Diœcesi obseruatur; *Te gan quenta los Curas con renouar el Oleo Cathecumenorum,& infirmorũ y el Crisma amenudo, y siempre en menor cantidad de la que tiene, echando menos azeite,que ay oleo.* Eadem verba habentur, in Synodo Granatensi sub D. P. Guerrero anno 1572. Consonant Petrus de Ledesma *cap.2.dif.3.* Angelus, Rosella,& alij, quos refert,& sequitur Antonius Marsilius *l.3.de aqua benedicta.* Fuscus *de visit.l.1. num. 10.* Syluester *verb. aqua benedicta q.3.* vbi ait; *In minori quantitate miscendum.* Enriquez *l.3.cap.8.num.2. dum oleo,* inquit, *benedicto fit additio, debet paulatim misceri in minori quantitate.* Ita de aqua benedicta sensisse D.Thomam,Tabienam,Syluestrem,Angelum, Rosellam, & Panormitanum notat Enriquez *lit.L.* Idem docuit Ioannes de la Cruz *sum.dub.2.de Extr.vnct.num.1.*

2 Fundamentum horum Doctorum est; quia ideò minor quantitas olei non benedicti addita maiori quantitati olei à principio consecrati, efficitur benedicta, quia additur maiori parti olei benedicti, & dignius trahit ad se minus dignum, sed etiam in sequentibus vicibus quantitates minores, successiuè adduntur maiori quantitati olei benedicti: ergo omnes manent benedictæ: licet omnes simul efficiant maiorem quantitatem, quam fuit illa, quæ à principio fuit benedicta ab Episcopo.

3 Hinc fit, quod si in principio benedicta fuit quantitas olei v. g. vnius atrobæ, vt ita loquar, postea paulatim, & per diuersas vices addi possit quantitas octo atrobarum, quæ communiter necessariæ sunt huic Hispalensi Diœcesi, in qua de hoc sacro oleo innumeras in Ecclesias, & monasteria oleũ distribuitur, quia tum in hac, tum in alijs Diœcesibus vicinis, sede vacante, ad hanc Metropolitanam sedem conueniunt, vt ex illa Oleum adsportent.

4 Sed hanc sententiam in praxi tenendam non existimo, & probabilius, vetius, & tutius, iudico, quod ad hoc ut oleum maneat benedictum, requiritur, vt quantitas in principio benedicta, sit maior tota non benedicta superaddenda, vel superaddita, siue simul successiuè, siue varijs vicibus fiat totius additio. Sic expresse docet Zambranus *cap. 5. de extr.vnct.dub.5. num.5.* citans Armillã, & supplementum *verb.aqua benedicta.* Hanc etiam tenere videntur, Posseuinus *de Paroc. cap.9.nu.2.* Bonacina *disp.7.de extr.vnct. p.2. num.8.* Granadus *d.2.nu.3.* & alij docentes, Oleum non consecratum, quod additur, futurum minoris quantitatis consecrato. Consonant Zanardus *tom.1. cap.8. num.2.* Ludouicus de S.Iuan *art.2.dif.6.fol.229.* Leander à Sacram. *tom.1 tr. 4. q.9.* & alij, contra Naldum *V.Extr.vnct. num.4.* Hinojosam *direct. fol.49.*

5 Igitur his Doctoribus annuens sentio, quantitatem minorem addendã, commensurandam semper esse cum Oleo à principio benedicto verbi gratia, Oleo vnius libræ benedicto non potest fieri additio Olei nõ benedicti, nisi in quantitate minori libra: duodecim scilicet, aut quatuordecim vnciarũ, vbi libra sexdecim constat, nõ verò septemdecim, immò nec sexdecim vnciarũ, libram vnam constituentium. Hanc tandem sententiam Doctissimi viri ex nostra Societate, & inter eos Didacus Ruiz de Montoya, Ferdinandus de Mendoza, & Matthæus Rodericus Hispali consulti approbauerunt.

Sa-

6 Satis manifestè meo iudicio hoc statuit Paulus V. in Rituali vbi *de extr.vnct.* sic ait: *Sacrum oleum infirmorum singulis annis feria V. in cœna Domini ab Episcopo benedictum, veteri combusto; renouandum est. Id tamen si fortè intra annum aliquo modo ita deficiat, ut sufficere non posse videatur, neque aliud benedictū haberi queat, modico Oleo nō benedicto in minori quantitate, quę sufficiens esset pro totius anni decursu, superfuso, reparari potest.* Vbi notādū 1. præcipi, quod oleū cōsecrandum initio sit in omni ea quantitate, quæ sufficiens esset pro totius anni decursu. 2. Non permitti huic ex non consecrato addi, nisi in casu, quo consecratum non reperiatur; & tunc in minori quantitate. Sic Posseuinus, Bonacina, & Granado *sup.*

7 Confirmatur ex *cap. Quod in dubijs, de consec.* §. 1. ubi dicitur, quod *tabula (ideſt altare) debet denuò consecrari quādo fuerit mota, vel enormiter læsa.* Quia scilicet cum ratione talis læsionis non maneat eadem, non censetur manere benedicta; cum identitas subiecti sit ratio retinendi benedictionem; sed Oleum a principio benedictum ab Episcopo ita enormiter leditur per tot mutationes, vt maior pars illius nō remaneat, immo vix minima supersit: ergo post illas nulla remanet benedictio in partibus super additis.

8 Probatur ratione, quia subiectum huius benedictionis est illudmet Oleum, quod à principio fuit ab Episcopo benedictum: ergo necessum est, vt benedictio conseruetur quod maneat idemmet: quia benedictio nō potest esse sine subiecto, nec ad aliud absolutè diuersum transire; sed quando Olei quantitas etiam in diuersis vicibus addita peruenit ad tantam ex additis factam, vt sit maior illa, cui facta est additio, & initio fuit consecrata, iam non manet absolutè idem indiuiduum physicum Olei, & à principio consecratum: cum vix maneat aliqua pars exigua illius, ob quam dumtaxat dici possit non simpliciter, sed secūdum quid idem: ergo in eo non potest manere benedictio, quæ conseruari non valet nisi seruata identitate subiecti physici.

9 Confirmatur 1. Quia si Oleo consecrato addatur simul, seu vna vice maior pars non consecrati, nullum manet consecratum: quia non manet idem indiuiduum physicum, sed idem est cum diuersis vicibus additur maior pars non benedicti; ergo nec benedictio manet. Confirmatur 2. nam ideo quando minima pars Olei non benedicti miscetur maiori Olei benedicti, totum manet benedictum; quia in commixtionibus maior quantitas debet in se minorem conuertere, vel saltim ad sui identitatem trahere, & ei communicare suas qualitates; sed hoc fieri non potest cum pars addita est notabiliter maior; ergo nec hæc poterit participare benedictionem illius. Quod verò maior pars Olei non benedicti addatur vnica vel pluribus vicibus benedicto, non tollit, quod sit maior pars.

10 Sed respondebis 1. Quod licèt non maneat idem subiectum in ratione indiuidui physici, manet idem in ratione indiuidui moralis, & benedicti, quia totum illud, cui qualibet vice fit additio, semper est benedictum, & in maiori quantitate, quam quod additur. Sed contra, quia non potest manere idem in ratione benedicti, nisi maneat idem in entitate physica; cum hæc sit ratio retinendi benedictionem, & si identitas hæc amittatur in indiuiduo, illud ita notabiliter mutatum est, vt secundum maiorem sui partem sit diuersum, & consequenter nec moraliter idem. Respondebis 2. Ex intentione Ecclesiæ hanc benedictionem extendi ad quodcumque Oleum successiuè miscendum in minoribus quantitatibus. Sed contra, quia hæc benedictio non est ex sola institutione Ecclesiæ, sed ex Iure diuino ex institutione Christi, qui commisit Ecclesiæ, vt hanc benedictionem, adhiberet ad constituendam materiam essentialem Extremæ Vnctionis; at semel posita benedictione non est in potestate Ecclesiæ illam extendere, nec mutare; sicut nec potest reliquas materias, & formas sacramentorum mutare.

11 Ex dictis satisfit obiectionibus, negando fieri additionem minoris partis Olei non consecrati, maiori consecrato: cum ex non consecrato, quod in diuersis vicibus additur simul sumpta, coalescit maior quantitas, quā quæ ab initio consecrata est; & si ita non moderetur, ex exiguo vase Olei, vel aquæ benedictæ innumeræ amphoræ benedici possent, & necessum non erit ita frequenter aquam benedicere.

12 Illud autem axioma *Dignius trahit ad se minus dignum, ex l. quæ religiosis. ff. de rei uendit.* intelligitur in cōmixtionibus corporeis, quando est simul maius in quantitate, quia hæc benedictio non communicatur per solum contactum; sed per hoc, quod id quod admiscetur sit tam paruū, vt nō tollat identitatem indiuidui, cui additur, sed idem reputetur cum illo, & cum illud retineat benedictionem, consequenter illam communicat illi parti, quæ facit unum indiuiduum cum illo. Alioqui si per Oleum contactum com-

communicaretur pars olei benedicti infussa in ingens dolium Olei non benedicti: & minima pars aquæ benedictæ iniecta in mare, redderet totum illud benedictum.

SINGVLARE II.

V. Sub graui culpa teneantur locorum Ordinarij materiam certam prouidere Extremæ Vnctioni: Olei quantitatem ita ad integrum annum sufficientem consecrantes, vel consecrari facientes, vt nullam vel exiguam addi Olei non benedicti sit opus, vel exigua additio sufficiat?

1 Consecrationem, seu benedictionem Olei, quod est materia Extremæ Vnctionis, necessariam esse non solùm necessitate præcepti, sed etiam Sacramenti communis est Theologorum sensus cum S.Thom. 3.*p.quæst.*72.*art.*3.ex Concilijs Florentino *instr.Arm.* Tridentino *sess.*14.*cap.* 1.Vvormacensi *c.*72.& Aquisgranensi *tit.*2. *cap.*8.Hinc Paulus Grisaldus *verb.Extr.Vnctio.num.*7.ait; oppositum esse erroneum. Verum adhuc Caietanus *d.*3.*q.*5.dubitauit, & negauit Victoria *nu.*217. cuius sententia meritò expuncta est à S.Inquisitionis Tribunali in indice anni 1640.

2 Hoc posito affirmatiuè respondendum in hoc dubio omninò existimo, & probo ex communi Doctorum sententia asserentium, Sacramentorum Ministrum sub graui culpa teneri ad applicandam, si potest, materiam, & formam certam, omissa dubia, vel probabili. Sic docent Vazquez 1.2.*d.*63.*c.*3.*nu.*10. Sanchez *l.*1.*sum.c.*9. Salas *q.*21.*tr.*8. Suarius *to.*3.*in* 3.*p.d.*6.*sect.*2. Granado *tr.*2.*de bapt.d.* 1.*nu.*6. & Sayrus *c.*6.*n.*6. addens in hoc omnes conuenire: ergo cum Prælati sit ministrare materiam sacræ Vnctionis, hoc est Oleum benedicere; tenebitur in ea quantitate benedicere, in qua sit materia certa; consecrando Oleum sufficiens ad integrum anni decursum in ea quantitate, in qua necesse non sit maiorem quantitatem addere de non benedicto, si enim infunditur maior quantitas non benedicti minori benedicti, relinquitur materia dubia, seu sub opinione probabili, vt iam probauimus.

3 Igitur cum Prælatus, velut Parochus vniuersalis suæ Diœcesis, & alij singularium Parochiarum Parochi teneantur ad Sacramenta administranda ex pacto inito cum Fidelibus, à quibus ob hanc administrationem accipiunt decimas, primitias, ac alia Ecclesiastica stipendia; non ex charitate tantū, sed ex iustitia etiam tenentur ad vera, & indubitata sacramenta, si possunt administrare, quod enim ex officio debetur ex iustitia debitum est. Nec dubia administratione suæ satisfacient obligationi.

4 Sed dices, hanc obligationem intelligi de Sacramentis necessarijs ad salutem, non verò de Extrema Vnctione, quæ non est obligatoria, nec necessaria, atq; ita in huius administratione non tenebuntur Prælati, & Parochi applicare materiam omninò indubitatam. Sed contra: quia licet Extrema Vnctio non sit obligatoria ex parte recipientiū: non enim grauiter peccant illam omittentes si non adsit contemptus, vt est communis Theologorum: at Ministri v.g. Parochi grauiter tenentur illam ministrare, quando à Fidelibus petitur, vt docent Coninch. *disp.*16.*dub.*10.*n.*31. Bonacina *p.*5.*n.*12. Nauarrus *c.*25.*n.*131. Filiucius *c.*5.*n.*97. Suarez *d.*44.*sec.*2.*n.*1.Layman *tr.*8.*c.*7.*n.*3.Capeauille *c.*5.*q.*1. Posseuinus *c.*9.*n.*9. Barbosa de Paroc.*c.*22.*n.*10. & alij communiter: ac Prælati sub graui culpa debent Ministros, & materiam certam ad illius administrationē prouidere: cum his, & illis ex officio incumbat saluti animarum consulere, & oues proprias Sacramētorum vsu pascere: propterea enim accipiunt supradicta stipendia. Sic in Confirmationis materia docet Suarius *sup.*

5 Nec obstat 1.quod confessarius possit absoluere pænitentem cum attritione cognita; cum nō sit nisi sub opinione, quod tūc conferat Sacramētum suum effectum; nam attritio tunc se tenet ex parte pænitentis, & ipse potest, si vult, se priuare fructu Sacramenti; at Minister non potest illum priuare, quando ex parte sua potest adhibere omnia requisita. Nec obstat 2. Quod Confessarius alijs in casibus licitè vtatur opinione probabili circa materiam iurisdictionem, vel alia necessaria ad valorem sacramenti: quia vel tunc nō potest maior certitudo haberi, quo casu licet vti probabili opinione, vel tunc Ecclesia supplet iurisdictionem, vt optimè Thomas Sanchez *l.*3.*de matr.d.*22.*nu.*27.& 65. Nec obstat 3. Quod in Pontificali Romano in consecratione Olei dicatur, quod Subdiaconus deferat ampullam Olei consecrati; hoc enim non tollit quod plures amphoræ simul cum ampulla deferantur, & consecrentur; licet in harum omnium consecratione non fiant omnes ceremoniæ, quæ in ampulla; sed solum necessariæ ad consecrationis valorem; sicut cum plures formæ in pixide consecrantur, non fiunt omnes ceremoniæ, quæ circa

Hostiam à Sacerdote in sacrificio consecrandam, & consumendam.

6 Efficaciùs hoc probatur: quia tunc Parochi, & Prælati priuant ægrotum omnibus fructibus huius sacramenti, & forsan salute etiã corporali, quæ conferri non potest nisi materia sit certa: & quidem inhumanum est periculo forsan illum suæ damnationis exponere: quia si Sacramentum est nullum defectu materiæ non potest cõferre gratiam sanctificantem ægroto, nec hic iustificari ex vi illius, qui si gratiæ non est restitutus recipien do alia sacramenta, iustificaretur in Extrema vnctioue, & de atrito fieret cõtritus iuxta DD., ac salutem consequeretur æternam, quam alioquin amitteret, & damnaretur.

7 Hæc, & omnia, & quæ Singulari antecedenti stabilita sunt, intelliguntur etiam de Chrismate, & Oleo, quod est materia Sacramenti Confirmationis, propter easdem rationes: sicque sufficiens ad integrum annum consecrari debet, vt materia certa adhibeatur, & ne tot pueri, & adulti periculo exponantur non consequendi gratiam huius sacramenti, careantque auxilijs ei annexis ad fidem roborandam, tentationesque aduersus illam insurgentes, vincendas. Vtinam hæc apud se considerent Prælati, & exequantur: sicut exequi sub graui culpa teneri docuerunt plures viri docti ex nostra Societate P. Didacus Ruiz de Montoia, P. Iacobus Granado, P. Petrus de Auiles, dignissimus nunc Moderator huius Beticæ Prouinciæ, P. Ferdinandus de Mendoza, P. Mathæus Rodericus, P. Ioannes Mendez, P. Christophorus Ruiz, & alij à me Hispali consulti.

SINGVLARE III.

Quibus Sæcularibus licitè Regulares valeant Extremæ vnctionis Sacramentum administrare? Vbi de administratione Viatici.

1 Vppono 1. Regularem Vnctionem administrantem ex Iure diuino Sacerdorem futurum fore, vt constat ex Iacobo *epist. cap.* 5. Florentino *decr. Eug.* & Tridentino *sess.* 14. *cap.* 3. Cabilonensi *cap.* 48. & alijs Concilijs: docentque Theologi *in* 4. *dist.* 23. & ex illis plures notant ex fide hoc tenendum. Vnde grauiter decepti fuerunt Petrus Crespetius *summa cath. fid. verb. vnct. extr. lit. E.* & Vvaldensis *p.* 2. *de sacram. cap.* 163. asserẽtes, posse laicum in necessitate Extremam vnctionem ministrare: cum nec hoc valide posse Diaconum, etiam ex commissione Pontificis, doceant Theologi cum S. Thoma 3. *p. q.* 13. *art.* 2.

2 Suppono 2. Quod si quilibet Regularis, vel sæcularis Sacerdos sine expressa, vel tacita licentia Parochi Extremam vnctionem administret, peccabit mortaliter; cùm alienam sibi vsurpet iurisdictionem. Ita communiter DD. videndi apud Bonacinam *p.* 4. *num.* 5. & Leandrum à Sacr. *tract.* 4. *d.* 4. *q.* 2. Nec audiendus Vazquez *de Euch. d.* 219. *cap.* 5. asserens, hoc licere ex Cruciata, quod optimè impugnat Lugo *de Euchar. dist.* 18. *sect.* 2. *num.* 43.

3 Suppono 3. Quod Regularis, qui sine licentia, vel priuilegio Sæcularibus Extremam vnctionem (idem de Viatico) ministrat, incidit in excommunicationem latam in Clementina 1. *de priuileg.* sic. *Religiosi qui Clericis aut laicis Sacramentum Vnctionis Extremæ, vel Eucharistiæ ministrare, m trimonia vè solemnizare, non habita super his Parochialis Presbyteri licentia speciali, præsumpserint, excommunicationis incurrant sententiam ipso facto, per Sedem Apostolicam dumtaxat absoluendi.* Ita communiter DD. animaduertentes in hanc excommunicationem non incidere Seculares inuito Parocho administrantes Vnctionem; vt non ita rectè sub ea comprehendi excogitaruut Viualdus *de vnct. nu.* 18. Rodriguez *quæst.* 79. *tom.* 3. & Miranda *tom.* 1. *quæst.* 49. *art.* 1.

4 His positis sit 1. Conclusio; Possunt Regulares administrare Sacram Vnctionem omnibus Sæcularibus pro quibus adest licentia non solùm expressa, sed etiam tacita ratihabitio Parochi, aut Episcopi, aut summi Pontificis, vt quando infirmus est in mortis articulo, & Parochus aut non potest, aut non vult eam administrare; cum non sit credibile Ecclesiam velle tunc infirmum priuari tanto Sacramento, quo potest ex atrito fieri contritus, ac consequenter saluari. Est communis Doctorum; innumeros videbis apud Nugnum *q.* 31. *art.* 3. Bartholom. ab Angelis *dial.* 3. §. 149. Bonacinam *punc.* 4. *nu.* 6. & Leandrum *q.* 3. & 4.

5 Hoc intelligendum est: etiam si adsit alius Sacerdos Sæcularis, qui Vnctionem velit administrare; dum non sit Parochus illius Parochiæ, in qua infirmus habitat, etiam si sit alterius: cum hic, neque Sacerdos alius Sæcularis maiorem tunc iurisdictionem habeat, quam Regularis: & omnes nullã aliam præter concessam à præsumpta, aut interpretatiua Parochi, Episcopi, aut Pontificis voluntate; & cum euidenter non constet ab his potius eligendum sæcularem Sacerdotem; quàm Regularem, vtrique ius æquale

le est. immo maius est Regulari ex priuilegio *Sing. seq. numero 6.* afferendo. Si uero constaret ex certis signis, aut consuetudine, Parochum alterius Parochiæ, vel Sæcularem Sacerdotem assignandum esse a proprio Parocho, & non Regularem: tunc ego hunc ab hac administratione abstinere consulerem.

7 At vero etiam inuito Parocho, si ipse, vel alius Sacerdos nolit Vnctionem ministrare, potest Regularis præstare, ut docent Suarius Filiucius Torreblanca, Granado, & alij apud Leandrum *q.4.* & tenetur ministrare, si ægrotus aliud sacramentum suscipere non valeat, vt notant Ioannes de la Cruz *dub.2. 3. cõcl.* & Leander *sup.* Nec obstat quod non sit Sacramentum ad salutem necessarium: cum possit vt diximus, aliquando esse omnino necessarium, & semper sit vtilissimum. Vnde non rectè S. Antoninus, Siluester, Cardinalis Nauarrus, & victoria apud Viualdum *nu.19.* ob hanc rationem, Religiosis hanc administrationem absente Parocho non licere, & excommunicari, si eam exequantur, docuerunt.

8 Secunda conclusio; possunt Regulares Extreman unctionem, nec non Viaticum ministrare omnibus Conuersis, Oblatis, Donatis Nouitijs & Seruitoribus, aut pauperibus in hospitalibus suis degentibus. Sic docent Miranda *sup.* portel *dub. Reg. ver. famuli, & familiares n.1.* Barb. *de Paro. c.22. n.4.* Hyeronimus Rodriguez *ref. 64. n.1.* Villalobos. *diff. 6. de unc. n.3.* & constat hoc expresse ex bullis Alexandri IV. Gregorij XI. & aliorum Pontificum indultis, quæ videri possunt apud Emmanuelem *t.2. qq. reg. q.77. art.1.* Mirandam *n.1. q.49. ar. 1.* & in cõpendio Mendicantium *verb. communio, & Familiaris.*

9 Item Eugenius IV. concessit fratribus Minoribus Obseruantibus prouinciarum Regni Castellæ, ut Prælati, & Confessores ab eis deputati, *possint omnes, & singulos Fratres professos Conuersos, Nouitios, necnon Donatos, seu Oblatos, præsentes, & futuros, & quoscumque pro tempore Familiares, seruitores, officiales, & continuè, commensales domorum, conuentuum, seu Eremitoriorum ab omnibus peccatis, etiam Sedi Apostolicæ reseruatis, & ab omnibus, & singulis huiusmodi censuris supradictis, quas ex ignorantia, vel inaduertentia incurrerint, absoluere, eisque Eucharistiæ Sacramentum, & Extremæ Vnctionis, & alia Ecclesiastica Sacramenta ministrare, toties quoties necessarium fuerit.* Sic refertur *in monum. ordin. 1. impres. f. 61. & 2. fol. 64. conces. 385.* & docet Miranda *sup. art. 1.* aduertitque cum Collectore, hoc extensum esse à Pio II. ad familiam Cisinontanam, & idem concessisse Monialibus S. Claræ Nicolaum V.

Singulare IV.

Practicæ adnotationes circa priuilegia concessa Regularibus quoad Extremæ Vnctionis, necnon Eucharistiæ administrationem?

1 Notandum est 1. quod Villalobos *tr. 10. de Extr. vnct. d. 6. nu. 3.* animaduertit dum de priuilegio immediatè, relato loquens dixit; *Y lo mismo se à de entender aunque el criado sea casado, que de noche se va a su cassa à dormir, que en el conuento se le pueden administrar los sacramentos, y si cayesse malo darle la Extremauncion, como tiene el Padre Portel ver. sacram. administr. nu. 9. compend. D. Hyeron. ver. Euch. §. 2. & 6. por vnos priuilegios de la Orden de S. Gieronimo. Mas si cae malo en su casa a le de dar el Santissimo Sacramento, y la Vncion el Cura de la Parrochia.*

2 Notandum est 2. quod animaduertit Emmanuel *tom. 2. q. 67. art. 1.* docens: quod nomine *famulorum, familiarium, & commensalium domesticorum* intelliguntur, qui in expensis Regularium Commensales continuè existũt, etiam si aliquando pro conuentus negotijs gerendis abesse contingat. Sic constat ex Glossa *cap. fin. de verb. signifi. l. 6.* Immo etiam si non alantur conuentus expensis, sed solùm in eo habitent, seu cum Familiaribus cohabitent, Familiarium nomine intelliguntur, vt in Glosa *in 3. q. 5.* habetur. Et licet ex *cap. Insinuante, de officio deleg. & c. in litteris, de testib. Familiares,* appellantur *Consanguinei, Colonus, Adscriptitius, Mercenarius, Filius in potestate, Libertus, seruus, & omnes habitantes in Domo:* at in præsenti non est ea latitudine accipiendum, vt coloni, mercenarij, & consanguinei Regularium, Familiares illorum quoad hoc cognominentur.

3 Notandum 3. contra Emmanuelem, non excludi ab hoc priuilegio famulos interuenientes particularibus fratribus, ex eorum etiam habito; solùm enim ait in illo comprehendi seruientes toti Communitati, vt Officiales conuentuum, vel si alicui particulari ex statuto, consuetudine, aut licentia Prælatorum seruiant, sed immeritò, cum omnium eadem sit ratiò, omnes enim habitant in conuentu, & in illo sunt commensales. Idem intelligendum est de Seruitoribus in prædijs, seu grangijs Regularium.

4 Notandum 4. est priuilegium, quòd concessit anno 1476. Benedictinis de Obseruantia in Hispania Nicolaus Francus Apostolicæ Sedis Nuntius in Hispanijs cum potestate Legati à latere, dicens; *Quod si qui in-*

fra septa monasteriorum ipsorũ infirmati fuerint Extremam vnctionem dare authoritate Apostolica, cuius legationis officio fungimur in hic parte, tenore præsentium plenariam, & liberam concedimus facultatem. Parochialis Presbyteri, vel alterius cuiusquam, Episcopi, vel Superioris licẽtia, vel assensu nullatenus requisitis. Ita habetur in libro priuilegiorum huius Religionis, impresso Vallisoliti anno 1595. & refertur à Miranda, & Emmanuele *sup.*

5 In quo indulto notandum est 5. conferri Extremam vnctionem posse a Regularibus. I. Familiaribus Regularium, hospitibus iter agentibus, peregrinantibus, qui infirmati fuerint in eorum monasterijs II. ijs Architectis, aut cuiusuis artis, aut officij Officialibus, qui in Monasterio operam dant, siue sint exteri, vel ciues illius vrbis, domiciliumque in ea habentes, si contingat periculoso, & repentino morbo in conuentu corripi; III. similiter ijs, qui Ecclesiæ immunitate gaudentes ibi graui infirmitate corripiuntur; IV. omnibus tandem laicis, quibus contingit intra conuentuum septa repentino casu hoc sacramento indigere. V. etiam ijs, quibus in prædijs, seu grangijs Regularium, hoc euenerit, cum hæc sint velut quædam conuentuum partes, vt videbimus in Appendice: *vbi de Iub. comm. generalis*, & illa sub nomine, *Eremitorium*, comprehendi possunt. Hæc ex ipso priuilegio satis colliguntur, quod, vt recte Emanuel *t.2. q.67. ar.1.* ait, explicari debet, ut aliquid ultra ius commune operetur de ijs qui neque sunt famuli, neque familiares; si his intra septa monasteriorum infirmari, & curari contingat, pro quibus tamen non recurrendum est ad Parochos, vt eis Sacramenta Eucharistiæ, & Extremæ vnctionis possint ministrare, Idem Hyer. Rodrig. *res.63*.

6 Notandum est. 6. non solum ex vrgenti necessitate posse Regulares laicis in his casibus Eucharistiam, & Vnctionem administrare, nolente Parocho, sed etiam ex priuilegio concesso a Sixto IV. in bulla, quæ nuncupatur *Maremagnum*, edita Romæ anno 1484. vbi. *Concedimus*, inquit *ipsis Fratribus Prædicatorum, quibus Rectores præfati sine rationabili causa denegauerint, seu malitiosè distulerint Eucharistiæ, & Extrema vnctionis sacramenta ministrare: saper quo eorũdem Confessoram assertioni stare debent, illa petentibus possint impune exhibere*. Declarauit vero, seu restrinxit hanc concessionem Leo X. in Concilio Lateranensi; vt constat ex eius bulla, quæ incipit; *Dum intra mentis*, edita anno 1516. ita; *Eucharistia, & Extrema vnctionis, aliaque Ecclesiastica Sacramenta illis, quorum etiam infirmorum ac decendentium confessiones audierint, dicentibus proprium Sacerdotem illa sibi dare denegasse, dare nequeant, nisi denegatio sine legitima causa, vicinorũ testimonio probata, aut requisitio corã Notario publico facta diceretur*. Et immediatè addit: *Eorundem vero Fratrumo hsequio insistẽtibus sacramẽta huiusmodi nullatenus ministrare valeant, nisi illorum durante obsequio*. Sed animaduerte in hoc casu nõ esse necessarium, vt ipsi Regulares confessiones audierint sæcularium, quibus administrabunt hæc Sacramenta.

7 Notandum 7. quod omnibus ijs laicis, quibus pro viatico, seu in mortis articulo administrare possunt Regulares Eucharistiã, possunt & Extremam vnctionem, & è contra; eadem enim est in vtroque Sacramento causa, & priuilegium, vt ex dictis patet. Notandum 8. quod omnibus his priuilegijs circa administrationem Eucharistiæ, vel viatici, & sacræ Vnctionis fruuntur non solum ij quibus immediate factè sunt hę concessiones, sed quicunque gaudent priuilegio communicationis, vt hic notat Miranda *sup.* & constat *ex comp. priuil. verb. communicatio*. In nostra vero Societate ijs tantum gaudemus, quæ à P.N. Generali sunt communicata, videriqne possunt in nostro compendio *verb. Extrema vnctio: Familiares, & sacramenta*.

8 Hæc, & alia priuilegia circa hanc administrationem nullatenus sunt reuocata in Clementina *de priuilegijs num.2.* vt constat ex ipsa ad finem sic; *Sane Religiosis illis, quibus est ab Apostolica Sede concessum, vt familiaribus suis domesticis, aut pauperibus in hospitalibus suis degentibus, sacramenta possint Ecclesiastica ministrare, nullum ex præmissis volumus quoad hoc præiudicium generari*. Nec vllum ex his priuilegijs reuocatum scio, per bullas Gregorij XV. & Vrbani VIII. oracula reuocantes, cum ex bullis authenticis constet.

SINGVLARE V.

An lethalis culpa sit sine lumine ad ægros sacrum Extremæ vnctionis Oleum deferri: & sine eo, vel vestibus, & solemnitate ministrari?

1 CVm lumine, superpellicio, stola, cruce, & Ministris deferendum statuit Manuale: cum his ministrandum Rituale Pauli V. & Sinodi Hispalensis, & Granatensis decernunt; quippe hoc decet huius Sacramenti reuerentiam; ergo nefas erit sine lumine illud deferre, & ministrare.

2 Sed hoc tantum esse culpam venialem do-

docent Posseuinus *de Paroc. num.*12. Barbosa *c.*21.*n.*44. & Leander *sup. q.* 23. His assentior; maximè cum videam in Rituali Pauli V. non decerni, vt cum lumine deferatur neque in Sinodis Hispalensi, & Granatensi *c. de vnct.* statui, cum lumine deferendum hoc sacrum oleum cum ex Metropolitana, aut Cathedrali ciuitate ad alia loca adsportatur. Et cum tunc solùm materia remota Sacramenti adsit, & si hæc absque lumine deferatur, sacramento irreuerentia non fit; sicut nec aqua benedicta ad baptisteria, nec chrisma Confirmationis ad locum vbi est administranda; nec aliæ aliorum Sacramentorum materiæ cum lumine deferuntur, aut custodiuntur, ita nec in præsenti.

3 Consuetudo autem, & Synodorum decretum sub veniali Parochos ligabit, si fine lumine deferant. Et idem dicendum est, si sine eo administretur Extrema vnctio: sicut etiam de alijs Sacramentis, si administrarentur sine lumine, excepta Eucharistia, & maiorum Ordinum administratione. Vnde si minores, vel Confirmatio, & matrimonium, sine lumine administrentur, non erit lethalis culpa, sicut nec grauis irreuerentia; & pœnitentiæ Sacramentum sine eo conficitur semper. At cum in communione, & sacris Ordinibus conferendis necessario, vel adsit corpus Christi, vel Missa celebretur lethalem culpam committere sine lumine cōferens hæc sacramenta; tum propter traditionem, seu consuetudinem ab Apostolorum tempore dimanantem, tum propter maiorem reuerentiam præsentiæ Christi D. debitam.

4 At verò absque vestibus, & solemnitatibus ab Ecclesia præscriptis. Extremam vnctionem non licere ministrari, etiam in necessitate sentit Suarius *d.*44.*sect.* 3.*num.*7. dicens: *Nunquam credo licere sine ornatu Sacerdotali debito, & vsitato ministrari Sacramentum hoc quia non est necessitatis, & reuerentia Sacramenti præferenda est semper.* Consonant Bonacina *d.*8.*p.*1.*nu.*6. Barbosa *sup. num.*41. Reginaldus *l.*28.*fine*, & Naldus *extr. vnct. nu.* 1. Sed cum causa, seu in necessitate id licere sentio cum Posseuino *c.*5.*q.*37.*nu.*52. & Leandro *q.*23. statuiturque in Actis Mediolanensis Ecclesiæ 4.*pag.*542. Et licèt non sit ita necessarium hoc sacramentum, vt Baptismus, tamen cum sit valde vtile, & aliquādo necessarium, vt de attrito faciat ægrotum contritum, & præstari interdum nequeat, si ritus obseruentur, sine illis administrandum est: horum enim obseruationi morientis vtilitas est præferenda.

SINGVLARE VI.

V. Femina Sacerdoti Extremam vnctionem conferenti ministrare, seu respondere valeat?

1 Aliquando continget Sacerdotē solùm ad huius sacramēti administrationem sine viro vllo existere; & ægrotus, vel est mulier, vel ita sensibus destitutus, vt respōdere nequeat. Igitur in hoc casu minimè decere, nec licere feminam proximè ministrare, tergendo sensus inunctos, aut respondendo Sacerdoti sacram Vnctionē conferenti, omnino existimo; cum hoc munus alienum nimis à femina sit: iureque, & Ecclesiæ consuetudine ab eo illa arceatur; & Clericis, ac ad summum laicis viris competat; eo modo, quo ex *c.*1. *de cohab. Cleric.* docent Theologi cum S. Tho. 3.*p.q.*83. etiam in casu necessitatis non posse feminam in celebratione Missæ Ministram adhiberi. Sic Suarez, Villalobos, Zanardus, Squillante, Molfesius, Homobonus, Layman; Ioannes de la Cruz, Pitigianus, & alij apud Dianam *p.*2. *tr.*14. *res.*44. & idem dicendum existimo de administratione Baptismi, Confirmationis, & à fortiori Ordinis, & Eucharistiæ.

2 Sed dices: quid igitur tunc facturus est Sacerdos? Respondeo; sibi ipsi respondere debet: quia sine Ministro posse Extremam vnctionem ministrari, communis est Theologorum sensus. Ita Bonacina *d.*8.*p.*1.*nu.*6. Posseuinus *cap.*9. *num.*11. Sa *verb. extr. vnct. num.*9. Toletus *l.*7.*cap.*2. Barbosa *de Paroch. cap.*21. Layman *tr.*8.*cap.*3.*num.*2. Chapeabille *de sacr. adminis. cap.*5. *q.*38. Archangelus *dist.*23. *pag.*283. *col.*2. Paulus Grysaldus *de vnct. fin.* citans Guillelmum, & Hostiensem, Viualdus *nu.*40. *de vnct.* Glossa *in cap. Quæsiuit, de verb. signif.* & ex eodem capite, sic statuit Manuale; *Sacerdos hoc sacramentum administraturus, &c. cum ministris, & Presbyteris, si adsint, alioqui solus, infirmum vngere potest.* Et de vnctione abstergenda sic in Rituali Pauli V. *Minister verò si est in sacris, vel ipsemet Sacerdos post quamlibet vnctionem tergat loca inuncta nono globulo bombacei.* Vbi nec laico, nec in minoribus constituto hoc permittitur: respondere autem licet cuilibet sæculari viro, vt notant Tabiena, & Viualdus.

3 Obijcies: probabile est in casu necessitatis absente viro licere feminæ, respondere Missam celebranti, vt sentit Nugnus *in* 3.*p. tom.*1. *q.*3.*ar.*6. *dub.*1. & Sacerdotem ita celebrantem non peccare lethaliter, vt putat Syluius *ibi art.*5.*respons. ad* 12. ergo cum nul-

lus excogitari valeat vrgentior neceſſitatis caſus, quam is, in quo ſi femina non ſit miniſtra, vel Sacerdos vnctionem extremè ægenti non miniſtrabit, vel miniſtrabit ſine Miniſtro, in hoc caſu poterit femina miniſtrare. R. data, & non conceſſa Nugnij, & Syluij opinione; (maximè enim viris doctis diſplicet) adhuc diſcrimen eſt; cum ita ſtrictiùs requiratur miniſter ad Miſſæ celebrationē, vt ſine eo celebrantem mortalis culpę Reum dicant, etiam in die feſto, Fernandez *exam. Theolog. p.3. c.5. §.4. num.8.* Bonacina *de ſacr. q. vlt. p.9. num.* 33. Bartolomęus ab Angelo *dial.* 5. §.401. Ledeſma, Sotus, Gabriel, Tabiena, Armilla, & alij apud Enriquez *l.9. cap.*30. *num.*1. *lit. C.* licèt Villalobos, Pitigianus, Squilante, Syluius apud Dianam *par.2. tr.*14. *reſ.* 44. & Suarius *to.3. de Euch. d.*87. *ſect.*2. licere ſentiant, vt diebus feſtiuis præcepto ſatiſfiat: & à fortiori, ut viaticum morienti adminiſtretur. Non vero ita ſtrictè, ad Vnctionis adminiſtrationem, requiritur Miniſter, qui ſeruiat: cum in ipſo Manuali ſtatuatur, vt ſi abſit Miniſter, Sacerdos ſolus vngat, & ſibi reſpondeat.

4 Sed ſi inſtes feminam reſpondere, Parocho miniſtranti Matrimonium, ergo & reſpondere poterit miniſtranti Sacram Vnctionem. R. maximam eſſe diſparitatem: cum huius ſacramenti Miniſter ſint ipſa femina, & vir, & ipſi ut tales formam hanc, vel ſimilem exprimunt, *Accipio te in meam vxorem, & accipio te in meum virum*; Parochus autem cuius præſentiam exigit Tridentinum, teſtis ſolum fide digni locum tenet; at in Extrema vnctione ſolus Sacerdos eſt Miniſter.

5 Nihilominus non peccaturam mortaliter feminam Sacerdoti Sacram Vnctionem conferenti reſpondenrem, nec Sacerdotem id ei conſentientem exiſtimo; non enim ita prohibitum, & indecens eſt, vt in Miſſæ celebratione, & aliqualis neceſſitas excuſat, immo, & ſine hac non erit mortale.

SINGVLARE VII.

Parochus quidam initio cuiuſcumque morbi infirmum vngebat, vt ſe ab hac cura expediret: interrogatum eſt, an hic valide, & licitè hoc Sacramentum adminiſtrauerit?

1 PRima concluſio: Si morbus omnino deſperatus ſit, ab initio illius valide, & licite conferri poteſt ſacra Vnctio; licet infirmitas nondum ægrum, & vires eius grauiter debilitauerit; nec mors iam inſtet. Sic docent Petrus de Ledeſma 1.6. *num.*3. Enriquez *l.3. cap.*1. *num.*1. Zambranus *cap.* 5. *dub.*3. *n.*4. & alij. Vnde conferendam eſſe ſtatim in principio peſtis docent idem, Suarius 3. *par. tom.*4. *diſp.* 44. *ſect. vlt. m.* & Barboſa *de Paroc. cap.*21. & ſtatuitur in Concilio V. Mediolanenſi *par.2. de cura peſtis*: ſicut etiam ſecundum Zambranum, & Barboſam in phthiſi iam confirmata cum probabili dubio, an hodie, vel cras, vel breui accidat mors, poteſt miniſtrari, & cum difficilis eſt reſpiratio, & periculum ſuffocationis inſperatæ; quia tunc eadem eſt ratio de principio, ac de medio.

2 Idem exiſtimarem de ſene præ ſenectute deficienti, immo & de eo, cui aliquod vehemens remedium applicandum eſt, in quo timetur poſſe deficere, verbi gratia. Si alicui reſecandus ſit pes, vel manus, aliave corporis pars ob vulneris gangrenam vel venenum ſerpens: in cuius abſciſione de vita periclitatur; vel ſi cui aperiendum eſt magnum vlcus: aut poſtegma; vel ſi mulieri, vnum ex vberibus abſcindendum ſit; vel ventre fœtus, aut infans eſt extrahendus violenter; vel ſi proxima eſt partui, in quo eius mors ob ſpecialem circunſtantiam timetur, vel ex diſpoſitione parientis, vel quia aliàs experta eſt tali tempore periclitari, vel quod eo anno omnes fere in partu moriuntur: quia tunc eſſe mortis periculum docent Sylueſter, Nauarrus, & Alcozer apud Zambranum *prælud.*1. *num.*2.

3 Et idem dicendum eſt cum in aliquo non ita grauiter ægrotanti aliud ſimile exequendum ſit, in cuius executione magnum timetur vitæ diſcrimen, vel quod ex ea infirmitate ita ſenſibus deſtituendus ſit ægrotus, vt debita cum attentione, & deuotione non valeat Extremam vnctionem poſtea recipere; ſicut etiam in prædictis circunſtantijs adminiſtranda his eſt Euchariſtia, licet ieiuni non ſint. Neque in hoc eſt multum ſcrupulizandum, an certò timeatur mors: ſufficit enim prudens timor, aut probabile dubium; quod ſatis generabunt, & remedij violentia, & experientia, ex qua conſtet, vt in plurimum infirmos in ſimili executione obijſſe, aut periclitatos valde fuiſſe. Quod etiam, dicendum eſt, ſi frequenter exanimes, aut minimum relinquit violentia. Sic ſæpius in ſimilibus repetit Zambranus.

Secunda concluſio, in alijs morbis, aut euentibus Vnctionem ſacram miniſtrare cuilibet ægrotanti, communi, & ordinario morbo, ita quod morbus nec in ſpecie, nec in indiuiduo infirmum in mortis periculo, vel

vel prudenter existimato constituat, lethalis culpa est. Sic Suarez *d.42. sect.2.nu.4.* Sotus *in 4. dist.23. q.2. art.2.* Ledesma, & Coninch *infra.* Miranda *to.1.q.49.ar.2. concl.* & alij, docentes hoc requiri, vt minimum ex necessitate præcepti à Concilio Florentino, Ecclesiæ consuetudine, & ratione, ipsius Sacramenti institutioni consona: cum enim hoc sit institutum tanquam extremum remedium hominum infirmorum, & morientium, quo & in grauissimo mortis periculo iuuentur, & ad gloriæ introitum, quoad fieri possit, disponatur, exposcit: hominem ita decumbentem, vt ex tali infirmitate mors possit moraliter timeri quantum est ex natura talis ægritudinis in tali subiecto, & circunstantijs: & cum sit ordinatum ad corporis salutem restituendam per supernaturalem ipsius virtutem, congruum non est, vt in quacunque leui infirmate, cui per naturalia medicamina facile succurri potest, præstetur. Vnde prædictus Parochus toties mortale commisit, quoties non periculosè ægrotantibus sacram ministrauit vnctionem: nisi ignorantia eum excusat, sed nec excusare potuit, cum esset circa rem; quam ratione muneris scire tenebatur.

5 Tertia conclusio: Probabile est, validum esse hoc sacramentum, si conferatur infirmo non periculosè, immo nec grauiter ægrotanti. De non periculosè laborante docet Aegydius *disp.19.dub.7.nu.15.* de non grauiter, ægrotante Pet. de Ledesma *cap.6.concl.3.* Armachanus *l.9.de qq. Arm.* Fabrus *in Dion. cap.7. Eccl. Hier.* Archangelus *dist.23. quæst.* 281. & alij, inter quos Suarius *sup.num.3.* ait, non omnino constare ex Iacobo, neque ex Florentino, & Tridentino requiri periculum mortis in ægroto, vt valide vngatur.

6 Quarta conclusio; illis, qui cum adhuc grauiter, aut periculosè non ægrotarent, adhibita est sacra Vnctio à prædicto Parocho, danda est hæc iterum; etiam si in eadem infirmitate perseuerent, cum ad mortis periculum peruenerint. Patet ex doctrina communi Theologorũ asserentium, quod quamuis hoc Sacramentum in eadem infirmitate, seu in eodem statu infirmitatis, iterari non possit, cum semel susceptum sit medicina sufficiens ad conferendum effectum, quo infirmus indiget, nihilominus, si status eiusdem infirmitatis mutetur; etiam si in eadem perseueret infirmus; vngi iterum potest. Sic S. Thomas, Syluester, Tabiena, Armilla, Nugnus, Philiarcus, Reginaldus, Suarez, Enriquez, Coninch, & alij apud Bonacinam *punc. 6. num.4.* Mutatus verò est in præsenti status infirmitatis: nam primò suscepit Vnctionem leuiter infirmus; cum non egebat effectu Sacramenti, nempe sanitatis conferendi ex supernaturali virtute, & quam re media naturalia facile præstare non valerent: & robotis ad mortis periculum subeundum: iam verò his indiget, cum grauiter, & periculosè infirmatur; sicque reputandus est quasi illa prima Vnctionis administratione, siue irrita, siue valida hæc extiterit, ac sit vnctus non esset; & ita iterum vngi debet.

SINGVLARE VIII.

V. Peccet mortaliter Parochus, qui data opera nollet Extremam vnctionem infirmo administrare, nisi cum iam sensibus est destitutus, ipsiusque omnino desperata est salus?

1 HOc extremum vitæ periculum non expectandum, Extremamque vnctionem conferendam cum sensus, mens, vitæque spes sine miraculo adsunt, concors est Theologorum sensus cum S. Thoma *q. 30. ar.2.* Sic statuitur in actis Ecclesiæ Mediolanensis *p.4. pag.542.* in Synodo Hispalensi *cap.1.* & Granatensi *nu.1.* & in Manuali *can.de Vnct. num.2.* Vbi dicitur quod hoc Sacramentum conferri debet *infirmis in periculo mortis constitutis; nec tamen obseruari debet tempus, in quo sit de salute infirmi desperatum ita vt sensibus carere incipiat: constat enim ad vberiorem sacramenti gratiam percipiendam plurimum valere, si ægrotus liniatur eum in eo integra mens, & ratio vigent, vt fidem, & Religiosam voluntatem afferat.* Vnde hoc tempus expectari derogat reuerentiæ, & vtilitati huius Sacramenti, ipsiusque fecundatio fini, scilicet saluti recuperandæ, si animæ expediat bono, siquidem infirmus iam naturaliter, seu sine miraculo viuere non valet.

2 Difficultas verò est, an lethalem committat culpam Parochus, qui ob negligentiam, obliuionemque grauiter culpabilem hoc tempus expectat. Negatiua pars suadeti videtur, ex eo, quod Parochus non teneatur sub mortali Extremam Vnctionem ministrare: cum illam recipere non teneatur ægrotus, vtpote ad salutem nõ necessariam; ergo nec opportunum illius tempus obseruare, grauiter tenebitur; nam qui ad substantiam rei grauiter non tenetur à fortiori nec ad circunstantias. 2. Quia etiam sub eo statu capax est æger alicuius sacræ Vnctionis effectus, gratiæ nempe ipsius, & aliorum effectuum, quos Theologi assignant, ergo &c.

Sed

Sed grauissimè peccare hos Parochos statuit Chatechismus Pij V. *p.2.de Vnct. cap.6. num.9.* sic; *Grauissimè peccant, qui illud tempus ægroti vngendi obseruare solent, cum iam omni salutis spe amissa, vita, & sensibus carere incipiat.* Sic etiam Naldus *ver.Extr.vnct.n.1.* Ad hanc autem culpam,necesse est, vt hæc dilatio dedita opera, & negligentia graui fiat.

4 Nec ratio in oppositum conuincit; cum certissimum sit,Parochum sub mortali teneri ad Extremam Vnctionem ministrandam fidelibus,eam (vt mos est) petentibus: licèt alia Sacramenta susceperint,& si ipsi ad eam suscipiendam grauiter non adstringantur: cum ex iustitia etiam,saluti subditorum,maximè in mortis articulo consulere teneantur Parochi. Sic Sa *num.5.* Adamus *disp.7. nu.62.* Hurtado *diff.12.* Molfesius *tit.4. cap.3.* Chapeauille *cap.5. q.1.* Barbosa *de Paroch. cap. 22. num.10.* Granadus *d.8.num.6.* Tannerus *dub.3.* Nugnus *q.33.art.2.diff.1.* Cocinh *d.19. dub.10.* Enriquez *l.3.cap.10.num.3.* Posseuinus *cap.9.* Bonacina *num.12.* Suarez *d.44. sect.vlt.* Layman *l.5. tr.8. cap.7.nu.3.* & est communis. Et si aliquo huius Sacramenti fructu tūc sit capax infirmus; alijs eum iniustè priuat Parochus,illud differēdo;ergo,&c.

SINGVLARE X.

V. Parocho liceat domi sacrum Extremæ Vnctionis Oleum custodire,vt commodiùs ex ea ad ægrotos noctu deferat, vel ne Ecclesiam adire sit opus?

1 Sic respondet Barbosa *de Paroch. cap.22.nu....* *Addit Posseuinus cap. 9. nu.12. seclusa Episcopi constitutione, non bene agere eundem Parochum,timentem de nocte se vocandum,pro infirmo periculoso; si vespere ferat Oleum Extremæ Vnctionis ad suum cubiculum,vt vocatus expeditiùs vadat;vel si de nocte reuersus ab Vnctione infirmi,vt se citius expediat,Oleum non referat ad solitum locum, sed retineat domi vsque mane: nullum tamen credit peccatum mortale contrahere citra scandalum,vel periculum alicuius irreuerentiæ.*

2 Non displicet hæc resolutio: præsertim cum videam, neque in Rituali statui, vt seruetur hoc infirmorum oleum, sicut nec Catechumenorum, & Chrismatis in Ecclesia. *Habeat Parochus,* decernit Rituale Paul.V. *de Extr.Vnct.nu.3. loco mundo, & decenter ornato in vase argenteo,aut stanneo diligenter custoditum sacrum oleum infirmorum;* & de alijs Oleis pro Baptismo sic: *Chrisma & Oleum sacrum sint in suis vasculis argenteis, aut stanneis benè obseruatis.*

3 Adhuc, si semper domi eiusmodi oleum retineret,cum vetustissimæ Ecclesiæ consuetudini se opponeret, & scandalum forsan nō leue ob huius consuetudinis transgressionem generet ex eo quod Sacramentum hoc à domo sua ad ægrotum deferri conspiceretur; non auderem eum à mortali excusare: hæc enim custodia in particulari domo irreuerentiam sine dubio, Oleo sacro irrogat. Et sic in Ecclesia, quæ promptuarium est sacramentorum,custodiendum hoc oleum sine dubio etiam supponitur à Rituali,& Manuali. Vnde in Synodo Granatensi sub D. Petro Guerrero *tit.de Extr.Vnct.num.1.* dicitur: *A los que lleuaren Olio, y Chrisma, y el Olio de los enfermos desta Ciudad a sus lugares mandamos lo lleuen con la reuerencia,que conuiene,y si durmieren en algun lugar antes de llegar a su Iglesia, lo lleven a la iglesia del tal lugar, y alli estè de noche, y tambien mientras el comiere, y estubiere en la posada, sopena de dos ducados.* Idem statuitur in Hispalensi Synodo *cap.1.*

SINGVLARE VLTIMVM.

V. Liceat Parocho Sacrum Extremæ Vnctionis Oleum ad infirmos mittere, vt eo vngantur: sicquè sanitatem recuperent?

1 Hoc Oleum infirmorum (sacræ Vnctionis remotam materiam) licitè concedi posse à Parocho, vel Sacrista,vt infirmi debita veneratione eo vngantur, constat ex antiqua Ecclesiæ consuetudine ab Apostolis desumpta,qui *Marc.6.* à Christo Domino mittebātur:*& vngebant Oleo multos ægros,& sanabantur.* Sic Innocentius I.*ep.6.ad Decent.*ait; *Oleo ab Episcopo confecto non solùm Sacerdotibus,sed omnibus vti Christianis licet in sua, aut suorum necessitate.* Vbi Cornelius *in Iacob.5. vers.14.* docet Innocentium loqui de vsu Olei extra Sacramentum ad curandos infirmos.

2 Persuadent hoc Sanctorum exempla, quæ apud Surium, Metaphrastem, & Sulpicium inuenies, ex quibus constat hoc Oleum extra sacramentum sanctos applicasse ægris, eoque miraculosè salutem recuperasse. Sic etiam docent Viualdus *de Vnct.fine.* Molfesius *to.4.c.3.nu.25.* ac alij. Sed adhuc raro,&. prudēter hoc Oleo ad hūc finem vti oportet

FINIS TRACTATVS V.

AD ORDINEM, SEXTVM ECCLESIÆ SACRAMENTVM.

SINGVLARIVM, TRACTATVS SEXTVS.

SINGVLARE I.

Quomodo conferendus sit Ordo Sacerdotalis, vel quilibet alius ijs, qui ob probabile dubium de valore sui baptismi, illum sub conditione iterum susceperunt?

1 Necessariò hos ordines suscipiendos esse ab his, qui de suo baptismo dubij illum sub conditione iterarunt, statuimus *Tr. 1. Sing.* 10. & 11. Restat modo praxis in horum ordinum collatione seruanda; in qua tenendum est 1. circa tempus, non esse necessariò expectandum, quod assignatur à iure pro ordinibus conferendis, sed possunt quouis anni tempore, mense, & die conferri ordines, de quorum valore dubitatur, ob dubium baptismi, vel quid simile. Probatur ex sententia Recentiorum, quorum tacito nomine, meminit, sequutus Granado *controu.9. de ord. tract.2. disp.3.* hi ergo afferunt, eos, qui statutis à iure temporibus, & ceremonijs ordinati sunt: si postea cognoscant aliquem defectum substantialem ad valorem Ordinis in sua ordinatione interfuisse v.g. quia debita materia non fuit; vel non fuit debitè applicata, aut calicem, librumve non tetigerunt, aut abfuit in Sacerdotio manus impositio, posse quolibet tempore eiusmodi defectus suppleri: hoc enim non est Ordinem celebrare, sed perficere, quod imperfectè præstitum est tempore ordinationis; & licèt quando quid Substantiale omissum esset, deberet suppleri statutis temporibus, vt docènt aliqui DD. apud Thomam Sanchez *l.7. consf. cap.1. dub.13. n.7.* at cum iterātur ordines ex dubio primi baptismi, non deberent suppleri ijs temporibus; cum in his ordinibus nihil defuerit, quod debito tempore non sit collatum, & hoc statutum est pro vera, & absoluta ordinum collatione, non pro conditionata.

2 Similiter non est necesse, vt in Ecclesia, aut alio publico loco confetantur, sed sat est in secretiori conferri. Propter hæc ego etiam existimarem licere eodem die omnes Ordines tam minores quam maiores simul iterari: licet consulerem, minores cum Subdiaconatu vno die, & duobus sequentibus, Diaconatum, & Sacerdotium suscipere, nisi aliquod scandalum, aut incommodum notabile ex hoc oriretur; quod quidem vitandum erit, & maximum esset in publicitate, & interstitijs: videre nempe quem Sacerdotem cognouerunt homines, modo sacris initiari.

3 Deinde solemnitates omnes, quibus Sacerdotium, Diaconatus, & Subdiaconatus, vel alij minores Ordines conferuntur non esse necessariò adhibendas in hac conditionali Ordinum repetitione existimo: sed solùm præcisè sub conditione iteranda esse ea, quæ requiruntur ad valorem sacramenti. Ita Granado *sup.* & alij ex Recentioribus ab ipso tacito nomine, relati, asserentes in defectu substantiali iteranda solùm esse ea, quæ omissa sunt, vel de quibus dubitatur, verbi gratia contactus instrumentorum, vel manuum impositio, simul cum prolatione formæ. Quod præcipue obseruari sufficiet in defectu dubio, & in iterando conditionaliter ordine, cuius ceremonias omnes certò scitur esse factas. Consule Trac. 1. Sing. 18. nu. 3. & 4. & Sing. 10. & scito, hæc suppleri posse à quocumque Episcopo.

4 Animaduertendum tamen, quod nullum actum sui Ordinis possunt huiusmodi Sacerdos, Diaconus, aut Subdiaconus exercere, antequam, supposito baptismo, ordines repetantur; secus grauiter peccabunt, vt diximus Trac. 1. num. 8. Singul. 10. & Probatur ex Armilla *ver. irregularitas, num.67.* Syluestro *q.12.* Tabiena *4.5.3.* Soto *sup.* & alijs asserentibus; peccare mortaliter ministrantem in ordine suscepto, antequam solemnitas omissa suppleatur, quod explicant Sotus, & Sanchez *num.4.* quando res omissa est præcipua, vt

vt manus impositio, vnctio, &c. Secus, si sit quid minimum, vt si Canonem cum Episcopo non legat Sacerdos, à fortiori ergo lethalis culpa erit ministrare cum dubio probabili de Ordinum nullitate. Sed in nullo casu ex his incidet ministrans in irregularitatem, cum hæc contrahatur ob administrationem ordinis, quem verè, & absolute quis non habet; vt docent Sotus, Tabiena, Armilla, & Angelus apud Sanchez *num.*5.

SINGVLARE II.

Quidam Episcopus de sui baptismi valore verè dubius, suscitatus est quomodo Ordinem Episcopalem, & alios reualidare valeat?

1 HVnc teneri ad baptismi & Episcopalis ordinis cõditionatam iterationem satis probauimus Tract.1. Singul. 10. & dubium restat quoad praxim quomodo scilicet iterandus sit hic Ordo? Et dicendum est 1. quod licèt non teneatur iterum sub conditione minores ordines, subdiaconatum, & Diaconatum recipere iuxta dicta *Sing.*10.*num.*5.*Tract.* 1. tenetur tamen sacerdotium repetere, quia nihil valebit consecratio Episcopalis, nisi illud supponat vere, vt supponit necessitate Sacramenti: cum ordo Episcopalis nihil aliud sit qua sacerdotium perfectum, & consummatum, iuxta Doctores videndos apud Thomam Sanchez *lib.*7.*c.*1.*dub.*14.*num.*8. qui cum Salzedo, Syluestro, Tabiena, & S. Antonino rectè notat *num.*7. quod licet solum sacerdotium requiratur ad valorem Episcopatus; at si alij ordines subdiaconatus, verbi gratia, & diaconatus deficiant, non debet illud conferri ante illorum susceptionem. Vnde hos repeti etiam in Episcopo hoc deberi sentio propter dicta Sing.10.Tract.1.nu.7. Circa locum verò, tempus, & ceremonias, quibus sub conditione Episcopus accipiet sacerdotium, & alios inferiores ordines, immo, & Episcopatum, obseruanda sunt, quæ singulari antecedenti diximus.

2 Sed in speciali circa Ordinem Episcopalem notandum est 1. in hoc casu & in simili, in quo dubitatur de valida ipsius collatione; quod licet iterari hic valeat sub conditione eodem die cum Sacerdotio; tamen si nullum interueniret incommodum, consulerem iterari sacerdotium in Sabbato, & sequenti Dominica Ordinem Episcopalem. Quod obseruari posse, etiam si absolute conferendi essent ordines hi, docet Thomas Sanchez *sup.dub.*15.*num.*15. ex S. Antonino, Syluestro, Hugo, & Turrecremata.

3 Notat 2. quod licet ex iure consecratio facienda sit in Ecclesia, quam assignat Metropolitanus, vel iuxta Tridentinum fieri possit in Ecclesia Consecrandi, vel in Prouincia, aut curia Romana vt videre est apud Sanchez *num.*8. sed hæc conditionalis consecratio, sicut & alia, in qua aliquis defectus suppletur, nullo modo fieri expedit in vlla Ecclesia; sed in secretiori Oratorio Episcopi, vel Consecrantis, vel Consecrandi, aut alibi absque Arbitris, & Ministris, ne scandalum ex repetitione oriatur. Nota 3. Quod cum de consecrationis essentia non sit quod fiat in Missa, sed solùm de necessitate præcepti, vt tenent Abulensis *cap.*29. *Exodi, q.*18. Glossa, *quod sicut de elect. versu, diuidetur*, & cap. *Ordinatione*, & 1 *dist.*75. *vers.*3. vbi Hugo Turrecremata *nu.*10. & alij, expedit vt extra Missam hæc consecratio fiat, vt Ministrorum notitia, & testimonium excludantur scandalumque euitetur.

4 Propter eandem rationem trium Episcoporum assistentia non est necessaria, nec expediens; tot enim testes huius defectus fugiendi sunt, nec defectum suum propalare tenetur Episcopus de suo baptismo dubius, cum ad valida ipsius consecrationem vnicus Episcopus illam perficiens, sufficiat, vt rectè probant noster Enriquez *num.*24. & Granado *controu.*9.*de ord.Trac.*1. *d.*3.§.1. *num.*5. ac consonant Hostiensis, & Gofredus quos referunt Syluester *consecratio* 1.*nu.*1. & Sanchez *nu.*17. asserentes vnum solum Consecratorem esse, alios verò ex præcepto Ecclesiæ, *c. ordinationes dis.*75. Assistentes, & Coadiutores; sicque solus Christus consecrauit Petrũ, & Petrus reliquos Apostolos.

5 Postremò licet vnctio chrismatis in capite, & manibus non sit de essentia consecrationis, sed de præcepto, vt probat Sanchez *sup. dub.*6. & 12. ex Doctoribus, tamẽ quia est ex principalioribus ceremonijs, & in eius repetitione nullum incommodum inuenitur, illa non est omittẽda in hoc casu; sed nec est necessario facienda, sicut nec reliquæ solemnitates, licet fieri possint, dũ interueniat scandalum: solùm tamen est omninò necessaria ad validam consecrationem impositio manuum Episcopi Consecrantis super caput Consecrandi cum illis verbis: *Accipe Spiritum sanctum*, quæ sunt forma; sicut impositio manuum materia, & tunc infunditur gratia, & character imprimitur, vt sentiunt Theologi communiter, qui etiam asserunt impo-

impositionem libri super caput Episcopi de essentia non esse, sed de præcepto. Vide Sanchez, & Granado *sup.* Atque hanc in conditionali consecratione non relinquendam existimo ob dicta.

SINGVLARE III.

Quid exequi teneatur Episcopus de suo baptismo dubius circa eos, quibus Sacramenta Ordinis, Confirmationis, & Pœnitentiæ administrauit?

1 Supposito quod *tract. 1. Singul.* 10. & 11. statuimus, eos, qui ordines susceperũt ab Episco po de suo baptismo dubio dubios esse debere de valore suorum Ordinum, & omnes, aut saltim Sacerdotium iterari debere: modò dicendum est, eiusmodi Episcopum teneri sub mortali ad præstandam omnem diligentiam sibi moraliter possibilem, vt Sacerdotibus ab eo ita ordinatis Sacerdotij Ordo saltim, sub conditione administretur: & ad hoc tenetur etiam cum periculo vitæ, honoris, & diuitiarum. Probatur 1. quia in graui necessitate tenentur ij, quibus incumbit cura alienæ salutis, eam procurare cum periculo vitæ, vel honoris, vel famæ, vt docent Valentia 3. *p. d. 3. q. 4. punct. 3.* Filiucius *tract. 28. cap. 2. q. 3. num. 36.* Trulench *lib. 1. Decal. cap. 5. dub. 6. nu. 13.* Bonacina *d. 3. de char. q. 4. p. 4. num. 5.* Castro Palao *de char. tract. 6. d. 1. p. 9. num. 12.* Suarez *d. 9. sec. 2. num. 4.* Villalobos 3. *p. tract. 3. dif. 7. num. 7.* & alij. Grauissima autem necessitas est, ne dicam, extrema, in qua ii Sacerdotes inueniuntur, cum sint expositi ad non consecrandum, & non absoluẽdum, & ad ea, quæ Sacerdotis, & Confessoris sunt inualide exercenda, & aliunde alia via non extat, qua ex hoc periculo eximantur, nisi quod diligentia illius Episcopi, cui horum Sacerdotum cura incumbit, eo quod illis ordinem administrauit, licet sint ex aliena diœcesi, iterum ordines recipiant: ergo.

2 Eadem cura incumbit circa eos, quibus hi Sacerdotes Eucharistiam, & pœnitentiam ministrant, quia periculo exponuntur non accipiendi verum Domini corpus, nec absolutionem in suis Confessionibus; si forsan illi verè Sacerdotes non sunt ob defectum Episcopi eos ordinantis. Hinc ergo tenebitur etiam cum vitæ aliquali periculo huic grauissimæ necessitati subuenire, præcipuè cum ipse sit causa, licèt inculpabiliter, huius damni, seu grauissimi periculi spiritualis, & ita ad illud præcauẽdum adstringitur, etiam cum detrimento suo temporali, iuxta ea, quæ Theologi docent in materia de Restitutione, & de Charitate, statuentes cum S. Thoma 22. *q. 26. ar. 5.* teneri homines potius subuenire proximo in bonis spiritualibus, si sit in extrema necessitate, quam sibi in temporalibus. Sic plures apud Suarium *sup. nu. 2.* Bonacinam *nu. 2.* Trulench. *n. 10.* Palao *nu. 9.* Quæ præcipuũ locũ tenent in hoc Episcopo, qui proprius est Pastor Sacerdotis illius; & bonus Pastor animã suã dat pro ouibus suis.

3 Diximus, *cum periculo vitæ, & honoris*, in hoc casu teneri Episcopum ad adhibendam diligentiam. Hoc autem periculum, cui pro diligentia hac præstanda debet se exponere Episcopus. I. non debet esse ita magnum, & certum, ac foret si certò constaret sui baptismi, ac proinde aliorum Sacerdotij nullitas: pro vitando enim damno spirituali sub dubio tantùm existenti, in dubium obligaretur facultatum, & vitæ periculo, non in certo, & absoluto. II. ad iterationem aliorum Ordinum v. g. Minorum, & Subdiaconatus, aut Diaconatus, nulli vitæ, aut famæ periculo se exponere debet Episcopus, cum horum functiones non sint necessariæ ad salutem proximorum, & eminenter contineantur in Sacerdotio: ab eoque suppleantur, & ad illius validam collationem non requirantur.

4 Debet III. diligenter inquirere Episcopus omnes hos, quos Sacerdotio insigniuit, vt nullus, in quãtum fieri moraliter possit absque conditionali iteratione maneat: nam ij, quibus alienæ salutis cura incumbit, non solùm tenẽtur necessitatibus proximorum occurrentibus subuenire, sicut ij, qui hac cura non adstringuntur: sed etiam inquirere eos, qui laborant graui necessitate spirituali, vt eis subueniant. Sic cum S. Thoma 22. *q. 22. ar. 1.* docent Theologi. Vide Bonacinam, & Trulench *sup.* Inquisitionem autem hanc facere oportet computato tempore, ex quo initiare incepit Episcopus in sua Diœcesi, & ex matriculis, in quibus describuntur Ordinandi, ac ex notitia, quam valet adquirere à tempore, ex quo sui Presbyteri sacerdotio funguntur, & ex aliis.

5 Commodè autem hæc inquisitio fieret, & notitia sumeretur, si Diœcesis Vicarij monerentur, vt describant omnes, qui in sua vicaria sacerdotali ordine sunt initiati à tali anno, (eo scilicet, à quo ordinationes facere cœpit) & iuberet, vt secretò illos ad se remitterent aliquo quæsito colore, tunc enim vnicuique seorsim sub conditione administrare posset substantialia ad Sacerdotium necessaria, nisi res ita iam foret diuulgata, vt dubium de baptismo, & Sacerdotiis esset publi-

blicum; nam tunc publicè omnibus, vel ferè omnibus hæc ministrare nullum esset incommodum, aut scandalum. Animaduertat tamen Episcopus, cum secretò ordines iterat, quod præcipiat ita ordinatis, ne hoc diuulgent, & si difficillimum secretum existimem, ac illis non manifestet, hanc iterationem fieri ob dubium valoris sui baptismi: scandalum enim generabit huiusmodi notitia; sed fieri, vt se à quodam scrupulo expediat; illum non declarando; potius enim scrupulosum, quam de baptismo dubium reputari expedit. Circa praxim vero in hac conditionali administratione obseruandam, vide quę antecedenti Singulari, & Tract.1. Singul.18. & 19. adnotauimus.

6 Denique Confirmationes, quas fecit nullo modo iterari expedi: cum enim hoc Sacramentum nec necessitate medij, nec præcepti sit necessarium ad salutem, & ex notitia huius defectus, iterationisque cura non leuis perturbatio, aut scandalum possit oriri, omittenda est repetitio. At circa confessiones, quas hic Episcopus audiuit, idem omnino dicendum, quod diximus Tract.1. Sing. 11. circa eas, quas audiuit Confessor de suo baptismo dubius. Oleum etiam, quod pro Baptizandis, Vngendis, Confirmandis, & Ordinandis ad illum annum consecrauit, consumi faciat, & aliud, etiam ante Feriam V. in Cęna Domini, consecret, mittatque per Diœcesim, ne forsan vere Benedictione illud careat, quam de necessitate Sacramenti requiri diximus iam Tract.5. Aliæ vero functiones, seu actiones non dependentes a charactere Sacerdotali, & Episcopali, sed à iurisdictione Ecclesiæ, valide extiterunt propter titulum coloratum, & errorem communem iuxta ea quæ diximus Tract.1. Singul. 11. à num.4.

SINGVLARE IV.

V. Capitulum, Sede-vacante, possit infra annum concedere literas dimissorias ad accipiendam primam Tonsuram, etiam si beneficium, aut capellania non sit conferenda?

1 Communior est negatiua sententia, quam tuentur Glossa *in c.1. ver. Cleric. de temp. ordin. in 6.* Nauarrus *cons.27. de tempore ordin.* Emmanuel Rodriquez *sum. 1. cap.14. num.6.* Mari. Antonius Genuensis *c.85. num.15.* Quaranta, *verb. capitulum §. decimo quæro.* Barbosa *in Trid. infr.* Maiolus *de irregul. l.4.* & alij inter quos Garcia *tom.1. de benef. p.5. cap.7. num.9.* ait: *ita communiter intelligi, & practicari.* Ac probant omnes ex Trident. *sess.7. cap.10.* vbi dicitur; *Non liceat Capitulis Ecclesiarum Sede vacante infra annum a die vacationis ordinandi licentiam, aut literas dimissorias, aut Reuerendas,* &c. *alicui, qui beneficij Ecclesiastici recepti, siue recipiendi occasione arctatus non fuerit, concedere.* Cum autem prima Tonsura Ordo sit secundum omnes Canonistas, ad illam recipiendam Capitulum intra annum a vacatione Sedis, Reuerendas dare prohibetur.

2 Prima conclusio: Omnibus ijs, qui præsentantur ad quamlibet capellaniam, aut beneficium, etiam si necessitas, aut tempus id eis conferendi non vrgeat: potest sine dubio Capitulum intra primum vacationis annum concedere litteras dimissorias ad primam Tonsuram. Satis id habetur ex Tridentini verbis has dimissorias concedentis illi, qui beneficij Ecclesiastici recepti, siue recipiendi occasione arctatus fuerit. Nam vt rectè dicit Garcia *sup. n.100. Videtur arctatus occasione beneficij recipiendi, qui cum non sit ordinatus prima tonsura, est pręsentatus ad beneficium.* Consule ipsum *p.7. c.1. num.30.* & ita declarauit sacra Congregatio Tridentini, his verbis; *Vicarius Capituli Sede-vacante infra annũ potest concedere dimissorias ad primam tonsuram ei, qui est præsentatus à Patronis laicis ad beneficium Ecclesiasticum iuris Patronatus ipsorum, vt illud obtinere valeat.* Sic refertur a Garcia, & Barbosa. *infra*, & a Bellarmino *Addit. ad Trid. hic num.2.*

3 Secunda conclusio; etiam si nullum beneficium, aut Capellania conferenda sit alicui: nec eam vllo modo habeat, potest Capitulum intra primum vacantis Sedis annum illi dimissorias literas concedere, vt a quocumque Antistite primam Tonsuram accipiat. Hanc sententiam expresse sacra Congregatio Concilij tradidit anno 1586. nam inter alias huius capitis 10. declarationes hanc edidit circa Tridentini Textum, prohibentem Capitulo intra annum has Reuerendas; *Congregatio, censuit textum hunc non comprehendere primam tonsuram, & in minoribus ordinibus Constitutos non suspendi.* Sic refertur a Garcia *sup. num.9.* & a Barbosa. *declarat. in Trid. hic.*

4 Probatur ergo oppositum fundamentum simul euertendo. Nam Concilium solum prohibet Capitulo: ne dimissorias concedat ad ordines suscipiendos, sed prima Tonsura non est ordo; ergo non prohibet dimissorias ad illam: cum solum hic limitetur potestas

testas Capituli Sedé vacante quoad expressa in hoc Tridentini textu, in reliquis autem remanet iurisdictio, quæ ex iure communi illi competit, vt rectè notat Bellarminus *hic in obseruat.n.*1. ex Glossa *in cap.*2. *Sede-vacante*, ex Panuino, Nauarro, Antonino, & aliis apud ipsum. At ex Iure communi ante Tridentinum poterat Capitulum Sede-vacante etiam intra primum annum concedere dimissorias, non ad Tonsuram solùm, sed ad omnes ordines, vt communis est Canonistarum, & Theologorum sententia, & constat *ex cap.cum Nullus* §. *Episcopo. de temp. ordin.in* 6.

5 Quod autem prima Tonsura non sit ordo, sed dispositio, aut introductio ad ordines, est communis omnium Theologorum, quos longum esset recensere, & videri possunt apud Thomam Sanchez *tom.*2.*consil. l.*7. *c.*1.*dub.*6.*nu.*6. & Bonacinam *infra.* solus Maior ex Theologis 4.*d.* 24. *q.* 1. ordinem esse docuit, & per consequens Ecclesiæ Sacramentum, quam sententiam Petrus de Soro *lect.*4.*de ordin.* & Bartholomeus à Ledesma *de ord.dub.*5. temerariam appellant, cui censuræ Sanchez *sup.* & Bonacina *q. un. de ord. p.* 1.*num.* meritò arrident. Quamuis autem sententiam hanc communiter à Canonistis *ex c. cum contingat de æt. & qual.* teneri referant Syluester *ordo* 1.*q.*1. & alij Theologi, immeritò tamen hæc illis iniuria irrogatur: cum plures nunc vtriusque iuris Doctores, & præcipue Canonistæ sint: qui oppositam tueantur, negentque ordinem esse primam Tonsuram. Ita Couarruias *q. pract. cap.*31. *num.*6. Auendannus *lib.*29. *Tauri glossa* 3. *num.* 10. Antonius Cuchus *lib.*5. *tit.*8. *de ord.* Ioannes Altentaisg. *lexic. verb. Tonsura*, Surdus *consil.* 259.*num.*8.*l.*2. Petrus Tolosanus *in cap.*1.*quia nos. de test.num.*8. Menochius *cons.*612.*nu.*21. *l.*10. Vincentius de Francis *decis.*189. *num.*9. Thom. Valasclius 1.*tom.alleg.*3.*à n.*8. Alphonsus de Castelbranco Episcopus Conimb.*tit.*8. *const.*2. & alij.

6 Perperam igitur hæc sententia omnibus Canonistis tribuitur, quod si eorum aliqui ordinem Tonsuram appellant, hos existimo in rigore non loqui, nec quia eam Sacramentum reputent, vt alios ordines: nec quia in ea detur spiritualis potestas ad aliquid, vt datur in aliis ordinibus: aliter essent octo: loquuntur ergo, largo modo, quia est quædam deputatio, aut electio ad chorum, sicut dicitur ordo Religio, quia est deputatio, aut institutio ad diuinũ cultũ sub aliqua regula. Sic rectè ex Concilio Calcedonensi docet Consanguineus meus Dom. D. Antonius de Quinranaduenas Marchio de la Floresta, ac ab Italiæ Consilijs olim in Supremo Senatu Præses, in suo eruditissimo Ecclesiastico *l.*3.*num.*11. Ordinis, aut *Ordinationis*, inquit, *vocabulum, non solùm imitationem, sed etiam electionem, creationem, institutionemque ad aliquid complectitur.*

7 Sed esto illa sit Iuristarum, & Canonistarum opinio, sine dubio præferenda est Theologorum sententia, quam sequimur, nam vt rectè Syluester *verbo opinio q.* 2. *Si Doctores contraria opinantes sunt Theologi, & Canonistæ, vel Legistæ: præferuntur Theologi in materia iuris diuini veteris, & noui: Canonistæ vero in materia Canonica: & Legistæ in legali.* Et Azor tom.1.l.2.c.17.q.3. ait: *Respondeo in re Theologica opinionem Theologorum omnino esse Iuris prudentium sententiæ præferendam.* Consonant omnes communiter. Sed an sit Tonsura Sacramentum, vel non, est res omnino Theologica, & diuini iuris: cum ex ipso Sacramentorum essentia oriatur, & eorum inuestigatio ad Theologos spectet. Igitur cum non sit prima Tonsura ordo, non prohibentur à Tridentino eius dimissoriæ concedi à Capitulo infra annum.

SINGVLARE V.

Quinam ex Sæcularibus ordinari valeãt ab Episcopo, cui Capitulum intra primum vacationis annum facultatem concessit, vt in vacanti Ecclesia ordines celebret?

1 SVppono ex Singularibus sequentibus posse Capitulum licentiam concedere Episcopo, siue Titulari, siue alterius Diœcesis, vt intra primum annum Sedis vacantis ordines celebret, in eoque Regulares omnes posse ordinari. Vnde sit 1. conclusio: omnes illi, qui arctarum beneficium habent: etiam si subditi sint Sedis-vacantis, possunt tunc ordinari. Patet, quia illis potest Capitulum concedere Reuerendas, vt ordinentur a quocumque Antistite; ergo, & licentiam, vt ordinentur ab Episcopo ordines licitè celebranti intra Diœcesim vacantem: cum idem sit Reuerendas concedere alicui, ac licentiam dare, vt ordinetur.

2 Er si roges, qui intelligantur à Tridentino *Arctati occasione beneficij Ecclesiastici recepti, siue recipiẽdi* sic explicat Garcia *to.*1.*de benef. p.*5.*cap.*7.*nu.*97. & 98. *Clarum est*, inquit *illos dici arctatos ratione beneficij Ecclesiastici accepti, qui obtinẽt aliquod beneficiũ, ratione cuius tenentur se promoueri facere, vt qui obtinet parochialem Ecclesiam est arctatus ad Sacerdotiũ intra annum, & qui obtinet Canonicatũ ad ordinẽ illi annexum. Et idem est in aliquibus beneficijs,*

M *seu*

seu Capellanis requirentibus ex institutione seruitium personale, seu aliquem Ordinem. Et nu.99. *Et credo illos dici arctatos occasione beneficij recipiendi, qui habēt ius, seu sunt vocati ad aliquod beneficium vacans, seu capellaniam, quod tamen requirit actu certum ordinem, quo illi carent.* Et *num.*101. & 102. addit, electum in concursu ad beneficium curatū, cuius collatio facienda est a Papa, non dici interim coarctatum, quia non requiritur actu Sacerdotium, neque dici arctatū Præsentatum ad beneficium, aut capellaniam, habentia annexum Ordinem, neque eum, cui aliquis vult resignare beneficium, requirens actu ordinem, quo caret: hoc enim est merè voluntarium.

3 Clarius hoc explicuit Thomas Sanchez *tom.*2. *cons. l.*7. *cap.*1. *dub.*20. *num.*37. tunc beneficium arctari, & obligare ad talem ordinem, ait, *Si ex Fundatoris dispositione ius habeat quis ad capellaniam, quam nequit obtinere nisi sit Presbyter, vel ex statuto, vel constitutione particularis Ecclesiæ beneficium illud exigat certū ordinem. Sic Enriquez, & quidam Doctor Salmantinus.* Aduertas, quod & omnes Canonicatus, & portiones requirunt ordinē sacrum ex Tridentino *ses.*24.*c.*12. coadiutoria Canonicatus, vel præbendæ non requirit, & ita hæc beneficium arctatum non est.

4 Secunda conclusio; omnes illi, qui Dimissorias a suis Episcopis, vel Ordinarij afferunt, ordinari possunt, etiam in prædictis ordinibus. Patet ex declaratione Concilij, & Doctoribus Singulari sequenti referendis, cum his concessum sit ordinari à quocumque Antistite, vel ab hoc determinatè. Subditi etiam ipsius Episcopi Ordines celebrantis, non est dubium, quin etiam ordinari valeant ab illo; sicut & ij omnes qui dimissorias habent ab alijs Ordinarijs sæcularibus iurisdictionem quasi Episcopalem habentibus; quibus ex iure, vel priuilegio competit Reuerendas cōcedere, vt sunt Abbates, Priores, seu Vicarij Ordinum militarium, & alij Prælati in Subditos sæculares eam potestatem habētes. Quos post Tridentinum etiam posse Reuerendas concedere, tenere videntur Aragon 2.2.*q.*88. *art.*12. & Enriquez *l.* 10. *cap.*22. *num.*3. *com. lit. H.* Et docent Ioannes de la Cruz *dub.*4. Ledesma 1.*p. c.*8. *de ord. post* 2. *concl.* Villalobos 1.*p. tr.*11. *dif.*9. *num.*4. Hyeronimus Rodriguez *resolut.* 1. *num.* 26. Molfesius *tit.* 2. *de Ord. cap.*2. *num.* 17. & Thomas Sanchez *sup. num.*6. qui plenè satisfaciunt ijs, quæ ex Tridentino *ses.*23. *de reform. cap.*10. ac ex eius Congregationis declarationibus in oppositum afferri possent.

5 Tertia conclusio: possunt etiam nunc ordinari omnes illi, qui à Pontifice, vel a Nuntio Apostolico litteras dimissorias, aut licentiam habet, etiam si subditi sint Sedis vacantis. Expresse hanc tenent in casu, in quo celebrentur ordines in Ecclesia intra 1. annum vacantem Petrus de Ledesma *l.*8. *de ordinib. dif.*3. Sanchez *sup. cap.*2. *num.*2. & Nauarrus *tom.*1. *consil.*27. *a num.*1. & alij, asserentes posse quemuis ad ordines promoueri cum litteris dimissorijs Legati de latere. Quam sententiam & si Garcia *tom.*1. *de benef. p.*5. *cap.*7. *num.* 105. approbet, intelligendam ait, modo eius probitas, & mores testimonio sui Ordinarij commēdentur; *ad quem effectum,* addit, *non dicetur Ordinarius intra annum Capitulum, seu eius Vicarius Sede-uacante respectu eorum qui non sunt arctati.*

6 Requiri verò in præsenti casu testimonium idoneitatis, & probitatis ab Ordinario præstitum docent Nauarrus, & Ledesma *sup.* ac sine illo non posse ordinari eum, qui obtinuit litteras dimissorias à Nuntio, vt ordinetur intra annum Sedis-vacantis. At hoc testimonium, seu litteras commendatitias, aut idoneitatis ad ordines suscipiendos posse dari à Capitulo Sede-vacante intra annum, seu ab illius Vicario innuit Zerola *prax. verbo Capitulum num.*2. citatque Geminianum, & asserunt Zechius *de Repub. Eccl. cap.*24. *num.*11. Thomas Valascus *tom.*1. *allegat.*5; *num.*15. citans Antonium, & Abbatem *in cap. Relatum num.*4. *de cler. non resid.* Nauarrus, & Ledesma *sup.* Sanchez *dub.*26. *num.*3. Molfesius *sup. num.*29. Fornarius *cap.*5. *de ord.* §.4. Quaranta *verb. ord. fol.*383. Bonacina *de ordin. p.*4. *num.*24. Manuel Rodriguez *to.*2. *cap.* 71. *concl.*19. ac alij; hæ enim testimoniales litteræ non sunt propriè dimissoriæ, quas in præsenti Capitulo dare prohibet Trid. vt docent præfati DD. & illas requiri etiam cum hæc facultas conceditur à Summo Pontifice ad ordines tenent DD.

SINGVLARE VI.

Dum ad ordines generales examina fierent, mortuus est Episcopus feria sexta quatuor temporum: rogatum est an Capitulum Sede-vacante posset tunc concedere licentiam Episcopo Titulari, vel alterius Diœcesis, vt Sabbatho sequenti ordines celebraret?

1 Venit hic casus Hispali anno 1622. cum vita functus est sapientissimus, & meritissimus Præsul D. Petrus de Castro & Quiñones. Pro parte negante videtur stare Tridentin. *ses.*7.*c.*10. cuius verba

ba Sing. anteced. nu. 1. retulimus, in eisque; negat Capitulum, tunc *Ordinandi licentiam, aut litteras dimissorias concedere*. Et vtrumque simul negari probatur, quia illa particula, *Aut* æquiualet ibi copulariuæ *Et*, quæ frequenter ita accipitur, & requirit concursum vtriusque extremi, vt docent ex *l. sæpe ff. de verbor signif. l. cum quidam, vers. melius itaque eod. tit. cap. omnibus vobis. in fine*, & ibi Glossa *verbo Aut*. Cenedus *quæst. Canon. Sing. 6. num. 2.* Franciscus Gallet. *in Margar. casuum verb. dictio* Octauianus Vulpellus *de præposit. & ad verb. pag. 12.* & Pichardus *ad §. Plane 4. nu. 26. instit. de inutil. stipul.* Aliter si disiunctiua esset, ad verificationem illius sufficeret, alteram partem esse veram, & quod si ordinandi non posset concedere facultatem, posset tamen Reuerendas concedere, hanc enim partem, & non illam eligere posset Capitulum.

2 Confirmatur, quia licentia, quam Archiepiscopus Hispalensis tunc dederat Episcopo Titulari D. Ioanni de la Sal, Episcopo de Bona, pro Archiepiscopo Pontificalia exercenti, iurisdictio erat delegata, quæ dum res est integra perit morte concedentis, vt communiter Doctores *ex l. Et quia ff. de iurisd. om. iudic. cap. relatum, & Gratum, & cap. licet de officio delegati.* Res vero Episcopo supradicto commissa, scilicet, Ordinum collatio, omnino integra erat: nihil enim ex ordinum collatione cæptum, nullusque nec maiores, nec minores ordines acceperat; ergo ex vi illius facultatis non potuit Titularis Ordines conferre: & aliunde Capitulum, cum esset intra annum non poterat concedere facultatem eos conferendi.

3 Sed affirmatiuam partem prorsus tenendam existimo. Et probo 1. ex authoritate Congregationis sacræ, pro dubijs Concilij decidendis destinatæ: cuius inter alias hæc declaratio, est. *Capitulum Sede-vacante potest concedere licentiam extero Episcopo exercendi Pontificalia in eorum Ecclesiis, & Ordines conferendi tam Clericis illius Diœcesis quam ceteris habentibus litteras Episcoporum: iuxta tamen formam huius decreti.* Sic refertur a Garcia *t. 1. de benef. 5. p. cap. 7. num. 93.* Barbosa declarat *in Trid. sup.* & ibi a Bellarmino. Quod vero hęc declaratio versetur circa præsentem materiã, & quod in casu proposito in titulo intra primum vacationis annum hanc facultatem concedere possit Capitulum dubium non est, cum post annum illam expresse concedat Tridentinum ex vniuersalis Ecclesiæ consuetudine, & ita de hoc dubium nunquam fuit, nec declaratione hoc indiguit. Immo & ipsa Cõgregatio ibi prius hoc tanquam manifestum ex Tridentino supponit, sicut, & quod beneficio arctatis possit intra annum Capitulum dimissorias concedere.

4 Hanc declarationem ita intelligi supponunt Barbosa, Bellarminus, & Garcia citati, Villalobos *dif. 9. de ord. num. 9.* & Molfesius *sum. tr. 2. cap. 2. de ord. n. 28.* qui ait; *Potest Capitulum infra annum per alium Episcopum exercere Pontificalia, & Ordines conferre, seruata dispositione Concilij Tridentini, vt declarauit sacra Congregatio eiusdem Concilij, vt post Nauar. refert Fornar. in d. 4. notab. ex textu n cap. Si Episcopus. de supplend. negl. Prælat.*

5 Hanc etiam sententiam expresse docet Quaranta *verb. Capitulum. §. vndecimo quæro.* Et expresius Thomas Sanchez *tom. 2. consil. 7. c. dub. 26.* Innuunt Enriquez *l. 10. c. 22.* Barbosa, Bellarminus, & Garcia *sup.* relati; & probatur. Quia Capitulum Sede-vacante fungitur vice Episcopi, & illi succedit in omnibus, quæ sunt iurisdictionis ordinariæ, siue voluntariæ, siue contentiosæ, exceptis casibus in iure expressis, sed Episcopus potest concedere illam facultatem; ergo & Capitulum in quouis tempore Sedis-vacantis. Minor patet. Maior est verissimum Theologorum, & Canonistarum axioma, vt *ex cap. his quæ, cap. cum olim de maior. & obed. & c. eod. in 6.* & ex alijs docent Doctores, innumerosque videbis apud Garciam *de Benef. to. 1. p. 5. cap. 7. à num. 4.* & Suarium *tom. 5. de cens. disp. 50. sect. 5 num. 6.* Sed nullum est expressum ius Capitulo intra vacationis annum prohibens, vt licentiam Episcopo concedat ad Ordines in sua Diœcesi celebrandos, cum in prædicto Concilij decreto non prohibeatur, nec aliud prohibens extet; ergo &c.

6 Quod non prohibeatur in prædicto decreto patet: quia ibi solùm dimissoriarum concessio negatur, vt docent Doctores hanc sententiam tuentes; immo & tradit Congregatio Concilium declarans, non prohiberi ex vi illius, licentiam concedi à Capitulo infra annum, vt in ipsius Ecclesia ordinentur tam Clerici illius Diœcesis, idest, qui beneficium coarctatum haberent, aut dimissorias à Pontifice, vel eius Nuntio afferrent (ideoque postea addit *iuxta tamen formam huius decreti, scilicet Tridentini,*) & alij omnes, litteras Episcoporum suorum habentes.

7 Probatur deinde efficaciter: quia verbum *Ordinandi licentiam* in textu Concilij capitur passiuè, quod patet ex dictione *alicui*, quam statim subiungit. atque ita idem est ac concedendi Reuerendas: & sensus est, quod non liceat Capitulo intra primum annum vacan-

tis Sedis concedere alicui scilicet ex subditis illius Diecesis, vt ordinetur, quod est alicui dari licentiam ordinandi, ac proinde idem, ac litteras dimissorias dare, nisi quod hæ ad ordinationem passiuam extra diecesim diriguntur, vel dictio, *Aut* ibi, expositiua, aut declaratiua est, vt aliquando esse docent Brunor. à Sole *locis comm. verb. alternatiua*.1, Barbosa *de dict. Aut.* dicentes, *poni inter similia, & æqualia*; nam simile, & æquale est, *licentiam ordinandi, ac dimissorias litteras concedere*. Et ita æquiualet dictioni, *seu*, quam expositiuam esse docuit sacra Rota Romana apud Farinacium *dec.570.num.3.*

8 Confirmat hanc explicationem Thomas Sanchez *tom.2.consil.l.7.c.1.dub.26.num.2.* vbi, *Concilium*, inquit, *posuit licentiam, & litteras, ad maiorem claritatem. Dari autem licentiam Episcopo ad ordines celebrandos, non est licētiam conferre, vt aliquis ordinetur: quia iam supponitur, quod ordinandus debeat licentiam afferre, aut illam habere ab Episcopo iam mortuo, vel Nuntio Apostolico.* Et per hæc patet ad argumentum in oppositum. Ad confirmationem R. Episcopum Titularem, vel alium alterius Diæcesis non conferre tunc ordines ex vi facultatis delegatæ ab Episcopo mortuo, sed concessæ à Capitulo.

SINGVLARE VIII.

Quinam ex Sæcularibus Ordinari valeant in casu præcedentis Singularis?

1 SVppono 1. Regulares omnes ordinari tunc posse etiam si nec approbati, nec examinati sint, vt sequenti Sing. patebit. Suppono 2. similiter ordinari posse omnes eos, qui habent arctatum beneficium; nec non Subditos Hispalensis Diæcesis, qui à Nuntio, vel à suo Episcopo, aut Ordinario litteras dimissorias habent iuxta dicta Singularibus præcedentibus.

2 His positis sit prima conclusio; omnes illi, qui ante Archiepiscopi mortem iam ab Examinatoribus, & Prouisore examinati, & approbati erant quoad mores, & quoad scientiam, possunt in casu præcedentis Singularis ordinari ab Episcopo illo, cui Capitulum Sede tunc vacante concessit; vt Ordines celebraret Sabbato immediatè sequenti post Feriam sextam, in qua Archiepiscopus obijt. Probatur 1. Quia illa approbatio facta ob Archiepiscopo, seu illius Vicario idem est, ac Reuerendarum concessio; sed si concessis Reuerendijs moreretur Archiepiscopus ex vi illarum posset ordinari ille, cui fuerunt concessæ; ergo etiam qui est approbatus quoad scientiam, & mores. Maior patet, cum Reuerendæ nihil aliud sint, quam testimonium, in quo Ordinandi *probitas, ac mores Ordinarij sui testimonio commēdantur*: sic enim dimissoriæ à Trid. *ses.23.c.18.* definiuntur, vt notat Zerola *uerb. dimissoriæ, §.4.* dicēs, dimissorias continere Ordinandum, *idoneum & habilem præuio examine repertum*.

3 Minor probatur tum ex dictis in præcedenti assertione, tum ex illo cōmuni Doctorum principio: *Gratia facta nō expirat morte concedentis*, quod habetur *cap. si super Gratia de offic. deleg. in 6. & c. si cui. de Preb. eod. lib.* Et nominatim Reuerendas has esse gratiam factam, & non expirare morte concedentis illas, etiam si non sint præsentatæ, communis est Doctorum sensus. Ita Nauarrus *in c. Placuit nu.163. de pænit. dist.6. & to.1. consil.49. de temp. ordin.* Enriquez *l.10. de ord. c.22.* Bonacina *de ord. d.8. p.4. num.21.* Gutierrez *l.2. can. qq. c.1.* Naldus *v. Ord. num.12.* Ioannes de la Cruz *dub.5. de ord.* Ledesma *c.8.* Sa *ver. dimis.* Sayrus *decis. 52. de temp. ordin.* Gonzalez *ad Regul.8. Cancel. Glossa 12. num. 37.* Sanchez *l. 28. de matr. d.28. num.83.* Quaranta *verb. Capitulum*, Barbosa *in 7. ses. Trid. c.10.* Rebuf. & Geminianus apud Zerolam *verb. dimis. §. ad nonum.* Peréz *c.6. tit.2. lib.3. ordin.* Villalobos *dif.9. num.6.* & alij plures.

4 Præterea, quia sicut dimissoriæ concessæ à Capitulo Sede vacante non expirant per aduentum Episcopi, vt docent Rodriguez *tom.2. c. sum. c.14. concl.5.* Valascus *sup. nu.13.* Ledesma *de ord. cap.8. concl.4.* Quaranta *sup. vers. secundo* Pauinus *de potest. cap. Sede vac. 1. p. pag.18. n.9.* Ledesma, Enriquez, & Ioannes de la Cruz *sup.* ac alij Doctores ibi relati: ita nec Reuerendæ concessæ ab Episcopo ipso mortuo expirant.

5 Si vero ante Episcopi mortem ab illo, vel ab illius Vicario (idem enim quoad hoc vnus, ac alter, cum vnicum, & idem Tribunal vterque constituat) solùm foret facta approbatio, vel scientiæ disiunctim, vel morum, sic dimidiatè approbatus ordinari nequibit; cum vtrumque includant litteræ dimissoriæ, & in eis dicatur, quis idoneus quoad mores, & examinatus & approbatus dimitti: nec concedi communiter dimissoriæ possunt ante præuium examen, & approbationem, vt ex Tridentino *ses.23. cap.3. de Reformat.* notat Sanchez *dub.20. num.10.* Immo hæ iam supponunt beneficij titulum, ætatem, & alia ad ordines requisita approbata esse.

6 Sed cum hoc stat probabilitate non

carere

careat, quod si ab Episcopo demortuo, vel Prouisore eius approbatus quis quoad mores fuerit, licet non quoad scientiam, quia in ea non examinatus est, posset tunc Ordinari præmisso sufficientiæ examine; quia dimissoriales iam habere videtur ex morum approbatione, quæ est dimissorialium præcipua pars, & Capitulum potest tunc dare licentiam ad examen faciendum, vt Sing. sequenti probabimus: secus censeo, è contra, si habuerit approbationem scientiæ, non verò vitæ propter ibi dicenda.

7 Secunda conclusio: Nulli alij subditi Diæcesis vacantis, in casu proposito Singularis præcedentis, ordinari potuerunt, etiam si iam exibuissent scrutinia de genere, & moribus, & ab Officialibus hæc conspecta, & approbata essent: sed non ipsi in litterarũ, & morum examine sunt approbati. Ratio est, quia hi neque ab Archiepiscopo mortuo habent, nec ab alio habere possunt dimissoriales. Et hoc intelligendum est de subditis Sedis vacantis quouis titulo, vt domicilij, beneficij, aut naturalitatis, ac etiam de subditis incolis alicuius oppidi, in quo Capitulum haberet iurisdictionem ordinariam, quia esset illius Dominus, ac Ordinarius Iudex, ab Episcopoque omninò, quoad hoc exemptus. Sic sentiunt Emmanuel *sup. n.* 2. Quaranta, Barbosa *sup.* Enriquez *l.* 10. *c.* 22. *num.* 3. referens ita Episcopum Salmantinum obtinuisse contra Capitulum suæ Ecclesiæ anno 1581.

8 Sed existimo, quòd si Capitulum eam iurisdictionem habeat, vt extra Sedem vacantem cõcedat litteras dimissorias habitatoribus illius oppidi sibi subiectis, possit etiam infra Sedis vacantis annum, illas concedere: sicut de Abbatibus, & alijs Prælatis iurisdictione quasi Episcopali gaudentibus paulò ante dicebamus; tunc enim non concedit illas Capitulum in quantum vacante Sede in Episcopi iurisdictionem succedit, sed inquantum independenter ab ista vacatione iurisdictionem habet exemptam, nec inferioris conditionis debet esse Sede vacante, quam ante vacationem.

9 Nec obstat assertionibus his Tridentinum *cap.* 5. *sess.* 6. ibi. *Nulli Episcopo liceat cuiusuis priuilegij prætextu Pontificalia in alterius Diæcesi exercere, nisi de Ordinarij loci expressa licentia, & in personas eidem Ordinario subiectas tantum*: nam vt rectè inter declarationes cõcilij *hic n.* 3. *Quæ non sunt subiecta illi Ordinario*; additur: *Nisi habeant dimissorias generales a suis Ordinarijs.* Et infra; *Non excluduntur propterea Clerici aliarum Diæcesum (si suas litteras dimissorias habeãt) quominus possint ab Episcopis extraneis in aliena Diæcesi de licentia Ordinarij Pontificalia exercentibus ordinari.* Et animaduerte: Quod nomine *Ordinarij*, vbi non est specialis prohibitio, comprehenditur Capitulum, Sedevacante etiam intra primum annum; & quoad ea, quæ ad Ordinum promotionem spectant; si quidem habet eandem iurisdictionem ordinariam, ac Episcopi. Sic Thomas Sanchez *su. du.* 26. *nu.* 3.

10 Animaduerte etiam non esse necessariam tunc expressam licentiam Capituli, vt ordinentur, qui à suis Episcopis dimissorias litteras afferunt, vt docent Venetus *exam. Episc. l.* 1. *c.* 12. *nu.* 52. Nauarrus, Toletus, Fornarius, quos citat, & sequitur Mauricius Salzedo *prax. Episc. p.* 2. *c.* 5. *nu.* 30. sed sufficit licentia generalis Capituli, & vt Episcopus in eius Ecclesia ordines celebret. Oppositum docent Barbosa, & Miranda apud Dianam *p.* 4. *tr.* 4. *res.* 144.

SINGVLARE VIII.

V. In casu proposito Sedis-vacantis, possent ordinari omnes Regulares, etiam non examinati ante mortem Episcopi?

1 SVpponendum est, vt omnino certum, inueterataque Diœcesum consuetudine confirmatum, Regulares omnes litteris dimissorijs a suo Regulari Prælato, non ab Episcopo Diæcesano concessis ordinari posse a quocunque, Antistite, & de facto ordinari. Sic probant Nauarrus *l.* 2. *Consil.* 22. *&* 23. *de temp. Ord.* Enriquez *l.* 7. *indulg. c.* 26. Miranda *to.* 1. *q.* 39. *art.* 3. Emmanuel Rodrig. *to.* 1. *q.* 18. *art.* 5. & plures alij: ac patet ex Regularium priuilegijs, quæ in eorum compendio *verbo Ordo, & Dimissoriæ*, videri possunt: Ac ita decreuit Congreg. Trid. Martij 15. an. 1596. *ap. Abar. sess.* 23. *c.* 10.

2 Et non solum licere Episcopis ordinare Regulares afferentes suorum Prouincialium, Abbatum, aut Generalium dimissorias, sed grauiter ad id teneri, ex Mandosio, & Nauarro docet Emmanuel *supra*, & colligitur ex Bulla Clementis VIII. quæ incipit. *Vt ea, quæ pro Ecclesiasticarum*, &c. edita anno 1592. vbi conceditur Monachis Beatæ Mariæ. de Alcocaba Cirtercien sibus Regnorum Portugalliæ; *Posse à quibusuis Ordinarijs ad Ordines promoueri, nec non Monachos a Diæcesanorum superioritate, & iurisdictione exempto absque illorum litteris dimissorijs, cũ testimonialibus litteris suorum superiorum tantum, ad omnes etiam sacros, & presbyteratus Ordines admitti debere.*

Et addit postea Clemens: *Hae decreta approbare, eaque per quoscumque Archiepiscopos, Episcopos, vel alios locorum Ordinarios inuiolabiliter perpetuò obseruari debere statumus, & ordinamus.* Affertur ab Emmanueli, *to.1.q.18. art.5.* Et eius meminit Miranda, *sup.*

3 Nota verbum *debere*, quod plerumque inducit necessitatem, & coactionem, vt *in l.Praetor, in princip. ff.de edendo l.1. §.qui magistratum. ff.quod quisque iuris,* ac in Glossa, *verb. debent. in Clem.2. de statu Monach.* notant Tiraquellus *de retract.lig.§.1. glos.15.nu.1.* Burgos de Paz *in l.3. Tauri p.2. conclus.4.n.153.* Hypolitus *cons.60.nu.4.* Menochius *de praesumpt. l.5.q.47.num.9.* Perez *l.1.tit.1. lib.5. ord.pag.25.* Seraphinus *de priuileg.iuram. priuil.33.nu.70.* Ioseph de Sesse *Aragoniae decis. 220.nu.15.* Emmanuel *to.3.q.47.art.4.* Tuschus *lit.D.conc.32.nu.2.* & alij.

4 Sed clariùs haec obligatio declaratur à Gregorio XIII. nam Bulla edita anno 1582. quae incipit: *Pium, & vtile, &c.* & Societati Iesu concessa sic ait: *Omnibus Episcopis, & alijs Antistibus praesentibus, & futuris in perpetuum praecipimus, atque interdicimus, ne ab huiusmodi promouendis, qui licentiam à Praeposito Generali dictae Societatis pro tempore existente, vel ab eo delegatis, habuerint, quidquam praedictorum requirant, vel exigant; sed ipsos etiam absque vlla functione in Ordinibus ipsis, institutorumque ad illos suscipiendos obseruatione, aut inquisitione de cantu, officijs, & ceremonijs Ecclesiasticis, idoneitate, proprij Ordinarij licentia, & alijs in alijs requisitis, &c. ad sacros, etiam Presbyteratus Ordines promoueant.* Et hoc intelligendum esse ante solemnem professionem post biennij vota declarauit, & concessit Paulus III. Bulla edita anno 1546. quae incipit: *Exponi nobis, &c.* Et ipse Gregorius XIII. Bulla anni 1573. quae incipit: *Ex Sedis Apostolicae*: ibi: *Nec non vt ij, qui tria vota praedicta, scilicet post biennium; in eadem Societate emiserint de licentia sui Praepositi Generalis, ad sacros, etiam Presbyteratus Ordines, etiam ante solemnem professionem emissam, promoueri valeant.*

5 Vnde existimo grauiter peccare Ordinarios, qui sine graui causa, forsanque passione moti, ad Ordines non admittunt Regulares quoscumque dimissorias à suis superioribus afferentes; quia grauem illis, & Religioni iniuriam irrogant, priuilegia Pontificia contemnunt, & Pontificis praeceptis in re graui non obediunt.

6 His positis, certum est posse Regulares ordinari ab Episcopo, cui Capitulum infra vacantis Sedis annum concessit, vt in sua Diaecesi Ordines celebraret. Probatur 1. Quia id concessum, vel permissum censetur alicui, quod ei expressè prohibitum non reperitur; sed Capitulo sede tunc vacante hos admittere ad Ordines non est prohibitum; quia nihil aliud ei circa Ordines est prohibitum, nisi dimissorias subditis suae Diaecesis dare; ergo omnia alia, quae ad Ordines spectant; vt concedere quod in sua Ecclesia ordinentur Regulares, est illi concessum, vel permissum. Maior constat, *ex l.Nec non. §.quod eius. ff.ex quibus causis maior. l.1. ff.de testib. l.munus. §.quaeritur, ff.de procurat. l.statuas, C.de Religios. & sumpt. funer. cap.Omnes*, & ibi Glossa *3.dist. cap.1.de translat. Praelati*, vbi Glossa *verbo, non inuenitur, cap.cum illorum 32.vers.7. de sent.excom.* ac docent Alciatus *resp.8. num.18.* Burgos de Paz *cons.8. num.3.* Bertazol. *tract. clausul.instrum. claus.2. glos.1. num.5.* Bobadilla *polit.l.3. cap.4.nu.44.* & alij plures. Minor probata est supra vbi ostendimus, solùm Capitulo dimissoriales concedere intra primum annum esse prohibitum à Tridentino ex communi Doctorum sensu. Ex maiori autem, & minori concessis est euidens consequentia; praesertim cum necessum non sit, vt Regularibus concedat Capitulum dimissorias, nam à suo Regulari Praelato illi eas habent.

7 Probatur 2. Quia Regulares omnes suorum superiorum dimissorias habentes, admitti ad Ordines omnes debent, vel possunt à quocunque Catholico Antistite, Ordines celebrante, vt patet ex priuilegijs relatis: ergo etiam debent admitti à Capitulo, seu ab hoc Antistite Ordines celebrante de ipsius licentia. Confirmatur: quia Superiores Regulares non minus vocantur, & sunt Ordinarij respectu suorum subditorum Regularium; quàm Episcopi, vel alij saeculares Ordinarij respectu suorum subditorum saecularium; sed saeculares afferentes dimissorias suorum Ordinariorum admitti possunt ad praedictos Ordines: ergo & Regulares, si eas afferant à suis Ordinarijs concessas. His, & alijs fundamentis, vt arbitror, nixi docti ssimi Societatis nostrae viri, & inter eos Pater Didacus Ruiz, Iacobus Granado, & Mathaeus Rodriguez à Capitulo Hispalensi consulti anno 1622. in casu relato Sing.6. huic sententiae subscripsere: sicque omnes Regulares ad Ordines omnes tunc admissi sunt à Capitulo.

8 Porro hoc nullo modo prohiberi à Tridentino, *in illis verbis sess.7. cap.10. Non liceat Capitulis Ecclesiarum Sede-vacante infra annum à Sede vacationis Ordinandi licentiam, aut litteras Dimissorias, seu Reuerendas, &c. alicui, qui beneficij Ecclesiastici occasione recepti, vel recipiendi arctatus non fuerit, concedere,* sen-

sentiunt sine dubio omnes Doctores pro nostris sententijs in hoc, & antecedenti Singulari relati. Quibus magis ad rem adde Bellarminum, *in obseruatione ad hoc cap.10.Trid.* ita loquentem. *Concilium videtur loqui de saecularibus Dioecesanis, dum se fundat in ratione beneficij adquisiti, vel adquirendi, quae ratio non militat in Regularibus, quibus non conferuntur beneficia, eum ordinentur ad titulum professionis, & eum eorum superior eum his dispensat, vt ordinentur propter Religionis suae necessitatem, eosque approbet: nihil habet Capitulū gerendi in hoc casu, quoad eius munus pertinet, nisi licētiam dare ad Ordines suscipiendos.* Et infra: *Nisi restringamus hunc textum ad casum cap.10. infra sess.23. Capitula quaecumque, etiam Ecclesiarum Cathedralium, litteras dimissorias aliquibus Clericis saecularibus, vt ab alijs ordinentur concedāt: ubi nihil dicitur contra Ordinantes, vel concedentes licentiam, sed tantum contra concedentes dimissorias. Et quod Regulares, vel exempti non includantur sub hoc textu tenet Cardinalis Toletus l.1. cap.49. vers. Quinta.*

9 Sed obijcies; Dimissoriae concessae Regularibus à suo Superiore non sunt absolute dimissoriae, sicut concessae saecularibus à suo Superiore: hae enim continent approbationem morum, & scientiae; illae vero morum tantummodò; & ita cum his valent tunc saeculares ordinari, non verò Regulares cū suis: nam ex Tridentino *sess.23.c.12.* indigent examine, quod à Capitulo Sede-vacante infra annum nequit fieri; cum sit pars quaedam substantialis dimissoriarum: hae enim ex approbatione morum, & scientiae coalescunt; & ita in eis dicitur ab Ordinarijs; *Examinatum, & approbatum remittimus*, ergo, &c.

10 Respondeo, non minus esse, & vocari debere *Dimissorias*, seu *Reuerendas*, quae Regularibus, quàm quae saecularibus conceduntur, vt patet ex indulto Clementis VIII. supra posito, & ex communi acceptione; & nil aliud prohibetur Capitulo, quam Reuerendas dare: sic vocantur, quae Religiosis dantur. Quod autem examen hae non includant, nil obstat; cum hoc sit minus principalis pars dimissoriarum, & ita etiam si illius testimonium saecularium Reuerendis inferatur adhuc ab Ordinario, in cuius Dioecesi Ordines fiunt saepe examina repetuntur; & repeti posse decreuit Congregatio Tridentini apud Barbosam *in sess.23.cap.10.*

11 Praecipua ergo Dimissorialium pars, est morum approbatio, vt patet in Trident. *sup. c.8. Nisi eius probitas, ac mores Ordinarij sui testimonio commendentur*; & ita *Accessorium sequitur naturam sui Principalis*, Vt ex l. etiam c. *de iur. dot.* & *leg. accessorium 42. de reg. iur. l.6.* docent Menochius *cons.58.nu.13.* Surdus *de aliment. tit.9. q.31.nu.8.* Tuschus *lit. A. concl.76.* Pichardus *ad §. Si quis alium, n.32. instit. de inutilib. stipulat.* Quod maximè verum est, cum Accessorium est à suo Principali separabile, vt Menochius *de interdict. remed.6. recup. poss. nu.45.* docet; sic in praesenti separabilis omninò est approbatio morum à scientiae approbatione: & quia quoad Regulares, huius notitia facile comparari ab Episcopis valet praeuio examine; non verò approbatio morum, quorum cognitio ad eos non spectat: ideo in dimissorijs Regularium haec, non illa approbatio inseritur: sicut in saecularium Reuerendijs. cum cognitio tam illorum scientiae, quàm morum ad suos Ordinarios pertineat.

12 Nec verum est, Capitulum Sede vacante intra annum non posse concedere facultatem ad examen Regularium faciēdum: cum hoc non sit concedere Reuerendas, quarum concessio solùm prohibetur, quae prohibitio cum sit correctoria iuris communis limitari debet iuxta Doctorum Regulas, & sic potest infra annum dispensare ad Ordines suscipiendos, in interstitijs, nec non cum illegitimo sibi subdito, cum corporis vitiato, cum bigamo, & cum alijs omnibus; item in irregularitatibus, in quibus ex ordinaria sua potestate potest Episcopus, & defacto dispensaret Capitulum, si tunc subdito, beneficio arctato concederet, vt potest, Reuerendas ad Ordines suscipiendos. Et tandem excepta dimissoriarum concessione infra annū, tunc & semper omnia, quae Episcopus ex ordinaria iurisdictione potest, Capitulum, Sede-vacante potest quoad promotionem ad Ordines tam respectu suorū sibi subditorum, quam aliorum, siue Regularium, siue saecularium, quia in his omnibus Episcopo succedit, vt rectè docet Thomas Sanchez *t.2. cons. dub. 26.* probans. *Quod Capitulum Sede vacante ante annum elapsum possit licentiam concedere alicui Episcopo, vt in ea Dioecesi ad Ordines promoueat alienos habentes dimissorias Episcopi mortui, vel nuntij Apostolici, vt à quocumque Antistite Ordinetur.* Et idem iudicium ferendum esse de Reuerendis concessis à Praelato Regulari satis ex rationibus, quas effert hic Doctor innuit, & in titulo huic dubio affixo magis declarat.

SIN-

SINGVLARE IX.

V. Examinatoribus liceat ad Sacros Ordines approbare Regularem, seu sæcularem latinæ linguæ prorsus ignarum; qui tamen omnium Ordinum ministeria exercere rectè sciat, & valeat?

1 VIdi nonunquam huiusmodi viros; maximè in diuini cultus ministerijs instructos; qui Epistolas, Euangelia, & Missas rectè legebant, & pronuntiabant, Officijs diuinis in Choro, & extra illum debitè ministrabant, Missæ ceremonias percallebant, in cantu, immo & in organi pulsatione, strenui erant, & tandem omnia, quæ ad Horarum recitationem, Missæ, & Officiorum diuinorum celebrationem spectabant, ita exequebantur ac si in lingua latina existerent peritissimi; & nec primis, vt aiunt, labris eam attigerant. Illos igitur absque vlla latinæ linguæ notitia sacris initiari posse persuadet ratio non leuis; cùm enim ideo huius scientia, seu intelligentia requiratur, à Tridentino, ad ordines etiam sacros, vt eorum ministeria debitè exerceantur, quia vt rectè dicitur ex Hilario *Cap. intelligentia de verb. signif. Intelligentia dictorum ex causis est assumenda dicendi*; si hi debite exercent omnes sacrorum Ordinum functiones, ad illos possunt licite promoueri.

2 Confirmatur 1. ex Innocentio IV. *in Cap. cum in cunctis de electione*. Qui explicans scientiam, quam Ordinandi debent habere *num. 1.* ait: *Cantor debet scire cantum, & sic de omnibus Ordinibus, quod satis colligitur ex ijs, quæ eis dantur, & dicuntur in Ordinatione, & ex potestate, & officio, quod habent, exercere tenentur.* Et cōcludit: *ille habet sufficientem scientiā, quæ sufficit sibi ad faciendum ea, quæ sibi imminent.*

3 Clarius hoc explicuit Thomas Sanchez *to. 2. cons. l. 7. c. 1. du. 40. n. 4. Vt non peccetur*, inquit, *in promotione ad ordines, ea scientia necessaria est, quæ necessaria est ad bonam ministerij Ordinis suscepti executionem: vnde maior scientia requiritur ad vnum Ordinem, quàm ad alium. Ratio, quia cum facultas operantis sit propter vsum, ei rectè facultas traditur, qui ea scit, vti:* Sic ille citans pro hac sententia Sotum vtrumque Ledesmam, Bernardum Diaz, Salzedo, Nauarrum, ac alios. Confirmat hoc. 2. communis Doctorum: nam S. Thomas, Hostiensis, Raym. Goffred. Albertus Magnus, & alij, quos referunt summa confes. *l. 3. trat. 5. q. 2.* & Vibaldus *inf. num. 92.* asserunt Ordinatum teneri scire, quæ *pertinent ad officium, ad quod ordinatur*; seu vt ex Doctoribus loquitur Bonacina *de ord. d. 8. p. 5. num. 16. vt sit sufficiens ad vsum vniuscuiusque Ordinis*, vel vt ex Sayro, Riccio, Vazquio, Suario, & alijs tradit Molfesius *tr. 2. de ord. c. 13. nu. 1.* scientia sufficiens est vt *singuli sciant concernentia ad suum Ordinem*: ergo cum præfati hæc sciant, licitè ordinari poterunt?

4 Adhuc sit 1. conclusio. Huiusmodi Regularis, vel sæcularis ita in Ordinum functionibus instructus licitè non potest sacris initiari, si omnino ignarus sit linguæ latinæ, ita quod vocabulorum significationem, nominum declinationem, & verborum coniugationem, casus, orationesque facillimas ignoret. Probatur, quia hic est inhabilis, & irregularis, vt pote omnino illiteratus. Sic C. illiteratos 1. *dist. 36. Illiteratos, aut aliqua parte corporis vitiatos, vel imminutos nullus præsumat ad Clericatus Ordinem promouere, quia litteris carens sacris non potest esse aptus officijs.* Vbi Glossa: *Illiteratos, scilicet penitus; sufficit, tamen mediocris scientia, vt extra de elect. c. cum nobis olim.* Sic etiam, in *Cap. Præcipimus, dist. 34. cap. finali. de tempor. ordinat. in 6. & cap. Pœnitentes. dist. 55.* vbi Glossa, & omnes vtriusque iuris Doctores docent, Irregularem esse ad Ordines, etiam minores, omnino illiteratum, seu prorsus litteras ignorantem. Sic Aluarus Pelagius, Nauarrus, Ledesma, Rebuffus apud Sanchez *sup. num. 1.* Toletus, Suarez, Filiucius, Reginaldus, & Azor apud Bonacinam *d. 7. de censur. p. 1. q. 2. nu. 2.* Innocentius Papa, *in cap. cum in cunctis.* Cardinalis Immola, Bonifacius *in Clem.* Maiolus *l. 1. de irregul. cap. 32.* Salzedo *pract. crimin. c. 21. verb. Ordinari*, & est communis, vt fatetur Nauarrus *in cap. Quando de Rescrip. except 1.*

5 Vnde communis DD. tenet grauiter peccare Episcopū, & Examinatores, qui omnino illiteratū, sicut & aliàs ex moribus indignum, ad ordines, etiam minores, scienter approbant; quia infideliter in re grauissima munus sibi commissum exequuntur. Ita S. Thomas, Astensis, Tabiena, Ledesma vterque, Sotus, Syluester, & alij apud Sanchez *nu. 2.*

6 Sed dices, non esse omnino illiteratum, ac proinde nec irregularem, qui optime legere scit & pronuntiare, altarive inseruire in functionibus Ordinum, etiam Sacerdotij: ergo hic non comprehenditur in decretis relatis, neque repellitur Doctorum sententia. Respondeo, omitti posse antecedens, & consequens, si præcisè ad iura antiqua attendamus; at eum vel hæc Tridentinum *ses. 23. c. 11.* explicuerit, vel nouum ius condiderit, statuens, vt *Minores Ordines ijs, qui saltem latinam linguam intelligunt, conferantur*: non sufficit prædicta scientia legendi, functionibusque

busque sacris inseruiendi, sed requiritur præterea intelligentia linguæ latinæ, seu cognitio eorum, quæ in Epistolis, Euangelijs, & Missa leguntur; nam vt latinæ linguæ periti, & Rebuffus *de verb. signif. l. nu. 6.* docent, verbum *intelligere significat cognoscere, mente percipere, seu complecti: quia intelligere*, ait latinus Thesaurus, *ex inter, & lego compositum est, quasi interioribus legere, significat videre, & mente percipere.* Et Rebuffus *in l. 33. Quod intelligimus id proprie fit per aures, vel per intellectum, & mentem, dum percipimus aliquid.*

7 Aliter, si sufficeret, vt quis rectè legat, aut pronunciet, aut memoriter sciat ea, quæ in Missa, vel diuino officio dicuntur, vt dicatur scire, aut intelligere latinam linguam: etiam puer, & physitacus dicerentur scire, & intelligere, cum hæc præstant; quod est absurdum. Vnde sapienter Rebuffus *de. verb. signif. in l. 23. Qui tenet*, inquit, *memoriter verba legis, & recordatur, non dicitur scire leges, sed oportet habere sensum eorum, atque affectum: alioqui puer octo annorum, qui memoria commendasset leges, vel physitacus, vel stultus diceretur scire leges: Sed quia sensum legum non habet, licet verba legis mente teneat, & recordetur, scire leges non dicitur.* Hinc rectè explicat Nauarrus *c. 17. sum. hispaua num. 205.* Quis sit idiota. *Para Oedenes menores aquel se dize Idiota, que no sabe aun leer, y para las mayores, aquel que no sabe algo del lenguague, en que estau escritos: los Officios diuinos: como el que no sabe nada de latin entre los latinos, y el que no sabe nada de Griego entre los Griegos.* Reginaldus *l. 30. tr. 2. c. 1. num. 36. ex cap. sin. de ætate, & qualitate*, ait, eum dici illiteratum, *qui nunquam Grammaticam audiuit.*

8 Secunda conclusio: Minor intelligentia requiritur latinæ linguæ in eo, qui ad Ordinum functiones, & Ecclesiæ ministeria benè instructus est, rectèque pronuntiat, quæ legenda, vel canenda sunt, quam in eo, qui ita in his instructus non est; sed tamen in illo aliqualis requiritur. Probatur: quia cum habeat scientiam sufficientem ad vsum, & exercitium Ordinum Diaconatus, aut Subdiaconatus, Sacerdotijve, quibus initiandus est, sitque Ecclesiæ, & diuino cultui vtilis; aliqualiterque licèt defectuossimè, latinam linguam intelligat; huius intelligentiæ defectus satis illa scientia, & vtilitate suppletur; & cum propter illam, scilicet propter rectam Ordinis executionem, latinæ linguæ intelligentia à Tridentino exigatur, eius decreto, & legi rectè dictis satisfit. Nam *Lex non ad verborum formulam, & ritum, sed ad effectum solùm attendit*, vt probat Ferrerius *in consti. Cathalon. glos. 4. num. 66.* Et *Ratio Generalis legis restringitur ex mente, & fine legis*, vt probant Sotdus *decis. 9. n. 13.* & Armendariz *in proem. addit. ad recopil. leg. Nauarræ nu. 131.* Vnde in his sufficiet, quod rudimenta aliqua addiscerint, sciant aliqua nomina, & verba inflectere, aliqua clara vocabula intelligere, facillimas orationes componere; aut saltim quod rudi Minerua earum sensus ex contextus filo non prorsus eos fugiat.

9 Hanc sententiam forsan indicauit Innocentius Papa *in Cap. cum in cunctis de Elect. n. 1. Est*, inquit, *scientia requirenda secundum dignitatem, & locum, & Ordinem, ad quem assumitur*, seu vt explicat Nauarrus *Cap. si quãdo: excep. 13. n. 1. Is dicitur idoneam beneficio habere scientiam, quæ sufficiens est attenta illius dignitate, loco, & Ordine.* Idem docent Felinus, Andreas Sicul. Cardinalis Immola, & Bonifacius, Hugotius, Archidiaconus, & alij ibi, & vt rectè S. Th. 12. q. 76. art. 2. *Omnes tenentur scire communiter ea, quæ sũt fidei, & uniuersalia iuris præcepta. Singuli autem, ea, quæ ad eorũ statum, vel officium spectant.* Ast hic optimè exequi scit quæ ad suum Ordinem, & statum spectant: ergo licitè promoueri valet; & non ita seuerè cum illo, ac cum alijs hæc lex obseruãda est.

10 Clarius hoc docuit Viualdus *candel. p. 2. §. 5. de irregul. nu. 94.* cuius verba libet referre. *Ex quibus, ait, & Maiolo l. 1. c. 32. num. 10. nota, non esse iudicandum Idiotam, & Illiteratũ illum, qui & si litteras multas non didicerit, in rebus tamen Ecclesiasticis, & diuinis officijs dicẽdis ita expertus est, vt quodam magno vsu omnia nouerit, atque multos Sacerdotes in hoc superet: nam tales sic experti ordinandi sunt. Abb. & alij, qui s ibi refert in Cap. final. de æt. & qual. Nam de multis Sanctis legimus, nos propter litteras (quas non habebant) fuisse ordinatos, sed propter Ecclesiasticarum rerum peritiam, ac morum sanctitatem, vt de quodam, cui nomen Sanctulus, scribit S. Gregorius l. 3. Dialogorum c. 37. & de Ioanne Ægyptio Anachoreta tradit Historia Tripartita l. 8. c. 1. & de Didimo Alexandrino refert S. Hyeronymus Catal. script.* Hæc ille; cui libenter subscribo. Nota tamen, quod non dicit hos omnino illiteratos esse, sed quod multas litteras non didicerint.

SINGVLARE X.

Quæ intelligentia linguæ latinæ sufficiat, vt quis sacris initietur?

1 Sit conclusio: Ea notitia Grammaticæ, seu latinæ linguæ sufficiet, vt quis sacris initiari licite valeat, quæ satis sit, vt illum omnino illiteratum, aut Idiotam latinæ linguæ non esse verè dicamus, seu cum

qua

qua non existimetur penitus Grammaticæ, ac rudimentorum eius ignarus à viri sapientibus; quorum arbitrio relinquendum esse iudicium hoc, tradunt Innocentius, Nauarrus, Bonifacius, Ioannes Andreas, & Salzedo *sup.* Sed clariùs id patebit ex iis, quæ in generali ad hos Ordines requiruntur à Doctoribus, ex quibus; *Ad sacros Ordines exigitur*, inquit Sorus *in 4.dist.25.art.4.q.1.* vt *Diaconus, & Subdiaconus, latinè sciat, nempe vt quæ legit, intelligat, quamuis Mysteria non adeò Theologicè calleat. Ad Presbyteratum autem aliquanta Scripturæ intelligentia exigitur.* Ita etiam docent Menochius *l.2. de arbitr. cent.5.cas.425. nu.5.* Bartolomæus à Ledesma *de ord.dub.16. pag.1189.* & Thomas Sanchez, *dub.45.nu.15.* qui ex ipso Ledesma, & alijs Recentioribus addit *nu.16. Ad Sacerdotium, vltra dicta requiritur, vt sacrificium illud intelligat, & sic requiritur, vt bene legat contenta in Missa, & mediocriter intelligat, & vt habeat mediocrè scientiam, vt possit seruare ritè ea, quæ spectant ad Missam conficiendam: vt quod sciat defectus occurrentes in Missa, materiam, & formam consecrationis, dispositionem necessariam ex parte animæ, & corporis.* Explicat item Zanardus *de ord.c.2.* dicens; *Sacerdos vt est deputatus ad diuinum officium tātùm tenetur scire de Grammatica, vt intelligat, quæ legit; vt est minister Sacramentorum debet scire materiam, & formam, & modum dispensandi Sacramenta.* Consonant Reginaldus *l.30.nu.2.c.1.nu.56.* & alij.

2 Ritus verò, & defectus in Missa occurrentes, & alia huiusmodi, quæ in Rubricis Missalis, & Breuiarii inueniuntur, poterit hic addiscere in libris, qui materno sermone scriptis passim habentur, vt in Alcozer, & in aliis hispanè scribentibus, vel ab amico percipere, & experientia comparare. Sic etiam plures Moniales, licèt omnino ignaræ sint latinæ linguæ, omnes Breuiarij Rubricas, & plura ad Missæ celebrationem spectantia rectè sciunt, & exequuntur. Et quamuis cum nulla Grammaticæ notitia posset munera suorum Ordinum debite fungi (quod difficile existimo, sed accidere posse fateor) tamen propter Ecclesiastica præcepta, præcipuè Tridentini, inhabilem ad Ordines constituentia omnino Illitteratum, seu latinitatis ignarum, hæc qualiscumque in prædictis sit, requiritur. Sicut etiam si quis membro aliquo carens, aut viriatus, vel scienter rebaptizās, illegitimus, bigamus, homicida, vel suspectus de hæresi, rectè possent Ordinum sacrorum ministeria exercere; ad illos tamen non admittuntur sine dispensatione, quia irregulares à iure existimantur ob maximam sacro Ordini reuerentiam debitam ex parte corporis, & animæ. Oppositum huius nostræ sententiæ censuit Petrus de Ledesma *c.7.de ord.concl.4.* restringens suam ad Regulares; sed eandem esse horum ac sæcularium rationem ostendunt prædicta, & videbimus singulari sequenti, posteaque agemus de dispensatione cum omnino Grammaticæ ignaro; disputabimusque, an hæc possit dari?

SINGVLARE XI.

V. Inferior intelligentia latinæ linguæ exigatur in Regulari, quam in Sæculari minoribus vel sacris Ordinibus initiando?

1 Affirmatiuam sententiam statuisse videtur Innocentius III. *in Cap. cum in cunctis, de elect. Si autem*, inquit, de Ordinādorum scientia loquēs, *sint, parum scientes, & spes sit, quod possint proficere, promoueri possunt; si autem non sit spes eorum, non debent promoueri, nisi sit talis Ecclesia, quæ numquam debet egere consilio, & auxilio eorum, vel nisi sint Monachi, vel Eremitæ, qui potius egent contemplatione, quam scientia.* Expresse eam docuit Emmanuel Rodriguez *tom.1.q.24. art.6.*

2 Probat. 1. ex Glossa *in cap.legi.16.q.1.verbo, instructus,* vbi agens de requisitis ad sacros Ordines dicit: *Sufficit Monacho, quod tantùm bonus sit, licet sit Illiteratus.* Et ex Soto *in 4.dist.25.q.1.art.4.* vbi dicit: *Inter Religiosos, qui animarum curam non habent, non requiritur alia scientia, quam vt mysterium Sacramenti intelligant.* Idem ex Enriquez, Maiolo, ac alijs asserentibus licitum esse Episcopis, sacris initiare Religiosos bene legentes, & cantantes, etiam si in lingua latina deficiant. Tandem quia Religiosi non ordinantur ad curam animarū, & in eis semper manet spes de scientia comparanda, eo quod inter sapientes, à quibus valent addiscere, commorantur. Et eandem sententiam docuerunt postea Portel *addit.ad dub.verb.ord. 111.* Villalobos, Peirinus, Hyeron. Rodriguez, *resol.31. p.2. tr.16.* Syluester, Grafis Miranda, Barbosa, & Menochius, quos affert, & sequitur Philibertus *tr.1. p.5. c.1.num.9.* ac nouissimè Leander *to.2. q.6.*

3 Nihilominus eandem linguæ latinæ peritiam, & cognitionem rerum omnium, quæ ad rectam Ordinum executionem spectant, exigi in Religiosis, ac in sæcularibus existimo: & probo: Quia tam ex vi præcepti, quam ex vi finis ab eo intenti, eodem modo vter-

vterque debent habere hanc scientiam: ergo non minor requiritur in vno, quam in alio. Antecedens probo: nam præceptum patet, *ex cap.Illiteratos,& cap.Præcipimus. supra relatis; in cap.Nullus. de temp.Ordinat.in 6.* vbi: *Nullus Episcopus infanti, seu illiterato clericalem præsumat conferre tonsuram*: Et cap.Pœnitentes *dist.*55. *Pœnitentes, aut inscij litterarum, aut aliqua membrorum damna perpessi ad sacros Ordines adspirare non audeant*. Et cap. *cum in cunctis. de electione*, dicitur; *Ad omnes sacros Ordines scientiam necessariam esse*.

4 Quæro ergo, vbi nam in his capitibus excipiuntur Regulares, & quoad litteraturam à sæcularibus discernuntur? An quia dicitur: Tonsura Clericalis, & *in cap. illiteratos*, Ordo conferendus nō illiteratis dicitur *Clericatus*? Absit hæc euasio, cum manifestum sit, ibi sub nomine, *Clericorum*, comprehendi,& significari quosuis initiatos; allusione ad nomen Cleros, quod *fors* seu *Hereditas*, dicitur, & dicuntur *Clerici, quia de sorte domini sunt, vt ex cap.Cleros* 21.*dist.* docent Alciatus, Tiraquellus, Prateus, Tholosanus, Cardosus, & alij apud Valascum *to.*1. *alleg.*3.*nu.*1.

5 Item ratio, quare ab Ordinibus *in cap.Illiteratos*, illiterati excluduntur æquè in Regulari, ac in Sæculari militat: *Quia litteris carens sacris non potest esse aptus officijs*. Cur igitur erit aptior illis Religiosus sola ea scientia præditus, cum qua vt ineptus repelletur sæcularis? Et sicut in alijs irregularitatibus, bigamiæ, mutilationis membrorum, homicidij, &c. loquuntur iura indiscriminatim cum sæcularibus,& Regularibus,& illarum dispensatione omnes æquè egent, ita & in hac irregularitate sermo communis est, & dispensatio omnibus necessaria.

6 Quis etiam dubitabit, Concilium Tridentinum æquè decerne re de Regularibus, ac de sæcularibus, vt ad Ordines minores non ascendant, nisi *intelligant linguam latinam sess.* 23.*c.*5. & vt Subdiaconi,& Diaconi *litteris,& ijs,quæ ad Ordinem exercendum pertinent instructi sint, sess.*23.*c.*1. vt Sacerdotes *ad populum docendum ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem,ac administranda Sacramenta idonei reperiantur*? Et si hæc scientia ad alios erudiendos non est necessaria Sacerdoti Regulari, vt Sacerdos est; nec etiam, sæculari; sed alio ex capite, quia vt Parochus in animarum salutem incumbit. Immo vt rectè notat Viualdus *de ord. nu.*30. Concilium dum agit *cap.*12. de Regularibus Ordinandis, ait: *Nec sine diligenti Episcopi examine Ordinentur. Pondera verbum*, inquit, *diligenti examine, quæ verba de alijs Ordinandis Concilium non dixit, sed de Religiosis tantùm*. Et Concilium V. Mediolanense, *sic de initiandis*, circa ea, quæ scire initiandi debent, addit: *Quorum diligens ratio etiam in Regularibus habenda est*.

7 Ex fine præcepti idem patet; Quia si hæc notitia linguæ latinæ, & eorum, quæ ad Ordines spectant, exigitur, vt illorum functiones rectè obeat Ordinandus; licebitne Religioso indebite, aut non ita rectè, ac sæculari eas obire? An quia Religiosus minus instructus, & sapiens esse debet ad Sacerdotij ministeria, minor scientia requiretur in eo? Aut sunt inferioris dignitatis, quæ in muneribus Ordinum exequitur Regularis, quàm quæ sæcularis; vt in his insipientior sit, aut apparere populo possit Religiosus, ac vt in hoc inferior scientia, quam in illo requiratur?

8 Ad 1. fundamentum ex oppositis R. Innocentium VIII. ibi statuere, æquiparandum in scientiæ sufficientia Sacerdotem sæcularem, qui nulli Ecclesiæ est electus, cum Monacho, vel Eremita, qui animarum curam non habet, vt quæ illi sufficit, sufficiat isti; illi quidem, quia eius consilio Ecclesia non eget, isti vero, quia contemplationi vacare, eius præcipuum munus est. Ad 2. dico, quod Glossa illa *cap.legi.* manifestè agit de litteratura requisita ad alios instruendos, quæ Monacho, vt Sacerdoti præcisè, seu vt sacris initiato, & Monacho, non est necessaria. Quod autem hic sit sensus, patet, cum de hoc sit sermo eo in capite; *legi Epistolam*; vbi Augustinus *epist.* 76. scribit Donato ne Monachos ad curam animarum ex monasterio extrahat: *Sed tamen*, inquit, *etiam, atque etiam cogitanti quod sit vtile saluti eorum, quibus in Christo nutriendis seruimus, nihil mihi aliud occurrere potuit, nisi non esse istam viam dandam seruis Dei*.

9 Ad 3. dico Religioso præcisè vt Religiosus est, sufficere, vt ait Sotus, *quod mysterij Sacramentum intelligat*, sed hoc solùm significat non indigere scientia ad fideles instruendos, qui sunt corpus mysticum, sed sufficere illi necessariam ad Mysterium Corporis Christi, i. sacrificium Missæ celebrandum, Religiosum vt Religiosum. Sic constat ex eius verbis, quæ concludit dicens: *Indignè profectò Presbyter diuina illa mysteria tractat, quorum sensum,& gustum non percipit*. Ad 4. aio Enriquez citantem Nauarrum, & Maiolum solùm dicere: *Licebit Episcopo initiare sacris, & Sacerdotio Regularem, qui bene legit,& cantat, quamuis minus sit litteratus*. Sed sic etiam licere initiare sæcularem nos asserimus Singul. anteced. nam vt ipse Enriquez, ibi: lit.V. addit: *Tridentinum generaliter requirit scientiam linguæ latinæ*. Ad rationem

nem R. Sæcularem in communitate, vel extra illam degentem, posse etiam posteà à viris doctis discere, scholas frequentare, libros reuoluere, si velit, & idoneus sit; si vero nollit, vel ineptus sit, nec ipse, nec Religiosus quantumuis inter sapientes versetur, proficiet, vt experientia compertum est.

SINGVLARE XII.

V. Episcopus, vel Pontifex dispensare valeant, vt sacris, aut minoribus Ordinibus initietur Regularis, vel sæcularis latinæ linguæ, vel eorum, quæ ad Ordines spectant, prorsus ignarus?

1 AD huius, & sequentis Singularis decisionem duplex cum Suario *d.*51. *de cens. sect.*1. *nu.* 8. distinguenda est scientia, aut sufficientia ad sacros Ordines necessaria. Alia, quæ requiritur ex iure diuino, seu naturali, ea scilicet quæ absolute est necessaria ad legitimum vsum suscepti Ordinis; nam iure naturæ vnusquisque tenetur non suscipere officium, vel ministerium, quod debitè præstare nesciat: quia ut rectè Iurisconsultus *l.*2.§.*seruus aut. ff. de orig. iuris* ait: *Turpe est Patritio ignorare ius, in quo versatur*. Et hoc esse iuris naturalis, aut diuini docent Cęsar Lambertinus *de iure patron.* 1.*p. l.*2.*art.*4.*q.*9. *nu.*2. Fulnius Pacianus, *l.*2. *c.*34.*num.*79. Suarez *supra*. Grafis. *c.*11.*n.*22. Maiolus, *l.*1. *de irreg.c.* 32.*nu.*13. Reginaldus *l.*30.*tr.*2.*nu.*37. Sayrus *l.*6.*de cens. c.*13.*nu.*9. Ioannes Gutierrez *can. qq.*2.*p.c.*26.*n.*37. Zanardus. *l.*2.*de ord.* Flaminius Parisius, *de resignat. benefic. l.*4.*c.*4. *verb. illiterato* Molfesius *tr.*2. *c.*13. *de ord. num.*7. & innumeri alij, vel expressè asserentes, vel sentire indicantes, hunc defectum omninomodæ ignorantiæ eorum; quæ ad Ordinum functiones requiruntur, esse indispensabilem; cum Pontifex in ius naturale, aut diuinum iurisdictionem non habeat.

2 Quod præcipuè in ordinando Sacerdote intelligitur, vt cum alijs notat Turrecremata *in Cap. Si in laicis*, 48. *dist.* Vnde cum prorsus imperito, v. g. Rustico, qui legere, & requisita ad sacros Ordines exequi omnino nesciat, nec Papa potest dispensare, vt Subdiaconatus, aut Diaconatus, & a fortiori, vt Sacerdotij ordinem accipiat. Nisi forsan, vt notat Suarius, & Molfesius, *sup.* simul obligetur, ne Ordinem suscipiendum, aut susceptum exerceat; donec prius scientiam sufficientem ad illius vsum comparet. Sed hanc limitationem, in Sacerdotij susceptione minimè admitterem; cum ex natura rei, & Christi institutione indecens videatur ad Sacerdotium eligere ineptum; qui etiam postea forsan litteras non addiscet, & in vacuum gratiam Presbyteratus recepisset. Hoc vero admitterem pro minoribus Ordinibus, quorum functiones nec tam necessariæ sunt, nec difficiles scitu, & possunt a laicis exerceri: cum his igitur posset Papa in hoc casu dispensare; immo Episcopus cum prædicta limitatione: & hoc potius erit interpr ætatio iuris diuini, aut naturalis, quam dispensatio.

3 Secunda scientia, aut sufficientia ad Ordines requisita est ab humano iure, seu Ecclesiastico; illa scilicet, quæ supra scientiam à iure naturali, vel diuino stabilitam, exigitur à Canonico iure, v.g. quod sciat linguam latinam, cuius omnimoda imperitia inhabilem, seu irregularem constituit Ordinandum, vt ex Tridentino probant Doctores citati Singulari 9. Et in ignorantia Latinæ linguæ opposita dictæ sufficientiæ posse Pontificem dispensare, etiam quoad sacros Ordines suscipiendos, si aliunde initiandus sufficienter sciat omnia ea, quæ necessaria sunt ad vsum Ordinis accipiendi docent Suarius *sup.n.*10. Turrecremata, *sup. dist.*83. Bernardus Diaz *cap.*22. vbi Salcedo, Nauarrus. *c.* 27.*n.*20. Viualdus. *candel. de ord. fine*. Reginaldus, *sup. nu.*37. Molfesius *sup. num.*8. & plures alij.

4 Ratio est, quia Pontifex in Canonicum, & Pontificium ius habet potestatem; hæc autem scientia, quæ supra ius naturale, aut diuinum exigitur, ex iure Canonico, & Pontificio necessaria est. ergo, &c. Hinc in Episcopis solent Pōtifices dispensare, vt licet non sint Theologi, nec iuris periti possint promomoueri ad Episcopatū, si tamen habeant aliunde sufficientem scientiam ad exequendum munus suum: & ad instruendos populos sibi commissos possint illis adiungi idonei Ministri, vel Cooperatores.

5 An verò Episcopus possit in ea scientia dispensare, dubium est non leue. Imprimisq; Perez ad Villadieg. *c.*16.*pag.*179. Hostiensis *cap. cum in cunctis, de elect.* Vincentius, *cap. illiteratos*, Enriquez *l.*14.*c.*8.*nu.*11. Menochius *de arbitr. casu* 425.*n.*5. Barbosa, *de pot. Episc. allegat.*11.*n.*6. Tamburinus. *de iure Abb. tr.*2.*d.*2.*q.*21.*n.*5. Philibertus *l.*1.*p.*5.*c.*4.*n.*10. Perinus *priuileg. Minim. const.* 16. *Leonis X.* §. 13. Diana. 3.*p. tr.* 2.*resol.* 86. Zanardus. *c.*2. *de ord.* & alij docent, arbitrari, seu dispensare Episcopum posse, vt Ordines minores con-

conferantur ei, qui & si adhuc latinam linguam non intelligit, est tamen bonæ indolis, & pro ætate docilis, nam illiteratus puer dici non debet, qui pro ætate didicit, quique ostendit proficere posse.

6 Consonant huic sententiæ Innocentius *cap.cum in cunctis de elect.* Dominicus *cap.illiteratos. dist.36.* & ibi Turrecremata, & Rebufus *de pacif. possess.n.215.* ac nouissimè Belarminus, qui *in id Tridentini cap.11. Minores Ordines ijs, qui saltim latinam linguam intelligant per temporum interstitia, nisi aliud Episcopo expedire magis videretur, conferantur;* ait. *Hæc exceptio ad totum contextum ferenda videtur, vt Episcopi arbitrio commissa censeatur facultas dispensandi super interstitijs, & super litteratura.*

7 Sed licet re vera cum Nauarro, *cap. si quando, de rescript. excep.13. num.7.* Salzedo, *sup. cap.21.* Sanchez, *to.2. cons.7. cap.1.dub.45. num.14.* Ledesma, *ca.7.con.4.* & Hurtado. *dif.22.* existimem, non dari ibi Episcopis arbitrium, quoad omnimodam latinæ linguæ peritiam, sed quoad interstitia; & ita in tali scientiæ defectu non posse hos absolute dispensare: possunt tamen declarare Concilium ita. Et si enim penes Episcopum, seu Ordinarium non adsit potestas dispensandi in rebus a Cõcilio prohibitis, nisi in casu grauissimæ necessitatis: adest tamen declarandi, seu interpretandi. Et eadem est apud Episcopum, ac apud Sede vacante Capitulum potestas quoad hoc, iuxta dicta Singul.4. Denique etiam ad maiores Ordines promoueri posse parùm scientes, sed spem præbentes docent Innocentius, Hostiensis, & alij *supra* citati, inter quos Grasis, *decis. l.3. c.2. de Episcop.n.24.* ait: *Poterunt tamen promoueri parum scientes, & si spes est quod possint proficere, vt si sunt iuuenes, de quibus spes est, vt studeant, & doctiores fiant.* Sed de his in Singulari sequenti.

SINGVLARE XIII.

V. Episcopus dispensare valeat, vt sacris initietur Sæcularis, vel Regularis linguæ latinæ prorsus ignarus; in Ordinum verò functionibus, diuinisque Officijs celebrandis valde strenuus?

1 SVpponenda est imprimis sententia Doctorum asserentium posse Episcopum (siue per dispensationem, siue per interpretationẽ Tridentini id fiat) ad Ordines sacros, etiam Presbyteratus, admittere illos, qui in Officijs diuinis, Ordinumq; functionibus periti rectè legunt, & cantãt, in grammatica verò parum sunt versati; nondũ enim orationes nectere, sensumq; eorum, quæ in Epistolis, Euangelijs, & Missis leguntur, rectè intelligere didicerũt, quia tantummodò rudimenta prima latinæ linguæ attigerunt, aliquasq; nominum declinationes, & verborum inflexiones, vel vocabulorum significationes rudi, vt aiunt, Minerua assecuti sunt. Sic plures DD. videndi apud Emmanuelem Rodriguez, *to.1.q.24.art.7.* Hyeron. Rodrig. *res.106. num.24.* ac Leandrum *d.7.q.6.* Et hoc intelligendum est, etiam si in his nulla spes appareat, amplius proficiendi in lingua latina.

2 Difficultas autem nunc præcipuè est, an si prædicti in sacrorum Ordinum functionibus valde strenui sint, latinam verò linguam, immo & eius rudimenta prorsus ignorent, ita vt quoad grammaticam absolute illiterati, ac Idiotæ existimentur, quia nunquam nec primis, vt aiunt, labris eam degustarunt, possit Episcopus cum eis dispensare, vt ad sacros, Presbyteratus etiam Ordines promoueantur.

3 Circa quod sit. 1. conclusio: Regulariter, & absolute loquendo id non possunt Episcopi. Probatur ex Doctoribus asserentibus, non posse, absolutè loquendo, Episcopum dispensare in lege vlla Concilij generalis, etiam si ipsa permittat dispensationem. Ita tenent Enriquez, *l.13. c.37. num.1. lit. C.* Franciscus de Molina, *de ritu nupt. l.2. dissert. 11.n.145.* Gutierrez, *de iuram.confir.p.1.c.51. n.24.* Franciscus Leo, *thes.fori Eccl.p.2.c.8.nu.44.* Rebufus *trac.nom.q.50.nu.30.* Gratianus *discep.foren.c.391.num.33.* Reginaldus, *l.31.c.27.nu.202.* & alij: ergo cum huius scientiæ peritia quoad maiores, & minores etiã Ordines requiratur à Tridentino, in ea Episcopus absolutè, & regulariter nòn potest dispensare; sicut non posse in speciali in hoc litteraturæ defectu, seu irregularitate docent Saytus, *l.6.de cens.c.13.num.9.* Suarius, Maiolus, & alij apud Molfesium, *c.13. tract.2. de ord. nu.7.* immo, etiam si posset, si sine causa dispensaret, illicita, & inualida esset dispensatio, sicut omnis alia, quæ sine causa fieret, vt docent Nauarrus, *cap.9.num.15.* Sanchez *l.8. de matr.d.17.nu.4.* Couarruuias, *de spons. p.2.c.6.§.9.num.1.* Gutierrez, *l.1.can.q.cap.9 num.5.* & alij.

4 Sit 2. conclusio: Si adsit causa grauis, vel vrgens, potest Episcopus cum ignaro omnino grammaticæ, in diuinis verò Officijs valde strenuo dispensare, vt ad Sacros, etiam Presbyteratus, Ordines promoueatur. Pro-

batur ex Doctoribus asserentibus posse Episcopum dispensare in lege Concilij generalis, si casus occurrat magnæ necessitatis; præsertim quando Concilium vel permittit dispensationem, vel loquitur impersonaliter; & nec vetando, nec permittendo, nec ponendo aliquam pœnam dispensanti, vel Ordinanti. Sic docent Sanchez, *de matr. l.2. d.4.à n.2.* Cenedus, *qq. pract. q.30.à n.30.* Lambertinus, *de iure patron. p.1.l.2.art.9.q.7.nu.2.* Tiraquellus, *de pæn.tempor. præf.n.13.* Brunor a Sole, *loc. com. ver. dispensatio 1.* Rebuf. *prax. tit. dispens. à n.30.* Spinus *in spec. glos.15.à nu.8.* Humada, *l.5.glos.12. fine p.1.tit.5.* & alij.

5 Sed si roges, quænam esse possit in præsenti causa grauis & vrgens? Respondeo, tunc hanc occurrere, quando Ecclesia alicuius oppidi, aut parochiæ eget Presbyteris, qui diuinis officijs, ac Missæ celebrationi vacent, vel cum quis Ecclesiæ in aliquo officio rectè inseruiret. v.g. Sacristæ, aut Organistæ, & huius stipendio non posset conguenter sustentari, ac ideo Missarum eleemosinis ad sustentationem indigeret, addito quod hic diu, multumque sine ullo fructu in addiscenda grammatica laborasset, nec spes esset in posterum aliqualiter proficiendi; si tamen Ordinãdus in ijs casibus ad omnium Ordinum functiones rectè obeundas latinæ linguæ ignorantia minimè impediretur. Itẽ causa esset sufficiens singularis alicuius Ecclesiæ vtilitas; immo & Ordinandi vtilitas, & necessitas; est enim pauperrimus, ac habet matrem, aut sorores, quibus ad sustentationem necessariò succurrere tenetur; poteritq; si illi Capellania, quæ offertur, conferratur, & hæc Capellanum sacris initiatum omnino requirit: aliter si non initietur, eam amittet.

6 Porro hæc facultas Episcopi non est ad dispensandum, sed ex ratihabitione, nam probabiliter credere potest, Pontificem attentis circunstantiis personæ, temporis, & loci, necessitatisq; aut vtilitatis, ac præcipuè scientiæ, qua initiandus ad sacra Officia ministranda pollet, ratum habiturum, quod sacris initietur, qui grammaticam omnino ignorat. Item ex epicheya, seu interpretatione iuris positiui Tridentino stabiliti: hæc enim locum habet in dubiis, ut cum alis docet Enriquez *l.8. de Euch. c.45.* Et cum Ordinum executio mandata sit Episcopo, ex consequenti ea declarare, quæ ad hanc executionem spectant. Eadem potestas quoad omnia prædicta inest Capitulo Sede vacante, & cuicumque Prælato Iurisdictionem quasi Episcopalem habenti.

7 Finem imponat huic doctrinæ Viualdi ad hanc rem testimonium: *Ego*, inquit, *2. p. §.5. de irregul. vidi in Archiepiscopatu Toletano quemdam, qui numquã litteris latinis operam dederat, propter insignem in Officijs Ecclesiasticis administrandis, & officiandis peritiam, erat enim insignis, diligentissimusq; Sacrista, fuisse ad sacros Ordines admissum.* Hæc ille. Prælati verò prædictis (si necessitas non urget) sacros Ordines differant, vt aliquid ex grãmatica, rudi saltim minerua, addiscant; ne in ea omnino illitterati permaneant, vel si necessario statim fuerit initiandi, hoc seuere eis præcipiant, ac de illa examinandos iterum intra sex menses dicant, nisi forsan ij sint, vt nulla spes nec minimum proficiẽdi appareat. Notandumque est, quod suscepto iam Ordine; Idiota seu ignarus litterarum ex dispensatione Episcopi, non prohibetur ministrare. Ita Enriquez *l.14.c.8.nu.11.* & Perez *ad Villadieg. c.16.p.179.* Sed intellige, si aliunde sciat Ordinum functiones exercere.

SINGVLARE XIV.

Practicæ Adnotationes pro Prælatis, ac Examinatoribus quoad examen Ordinandorum rectè exequendum?

1 PRima ex his fit, maiorẽ latinæ linguæ intelligentiam requiri in eo, qui ad duos ultimos gradus approbatur, quam qui ad duos primos: Sic enim supponere videtur Tridentinum dum *sess.23.c.11.* dicit. *Atque ita de gradu in gradum ascendãt, vt in eis cũ ætate vitæ meritũ, & doctrina magis crescat.* Vnde intelligẽtia latinæ linguæ requisita a Tridẽtino pro minoribus Ordinibus; ad suscipiendos omnes quatuor intelligitur, ac proinde, qui eam non intelligeret, sed solùm illius rudimenta sciret, partes scilicet Orationis, genera, & præterita, licet orationes, efformare, nec de latino in hispanum sermonem clausulam quantumuis claram vertere ignoraret, ad duos primos gradus approbari potest; immo & si rudimenta solum, nominum scilicet inflexiones, & verborum coniugationes, præsertim si sit bonæ indolis, & actualiter scholas frequenter: quia vt rectè Menochius *de arbitr. cas.425. nu.58. 2. cent. 5.* ait: *Illitteratus dici nequit puer, qui pro ætate didicit, & ostendit pro tempore proficere posse.* Curent verò Examinatores, ni rationabilis causa obstet, vt expensæ faciendæ ab exteris, paupertasq; Examinandorum, hos gradus diuidere quoad approbationes, vt secundi

cundi examinis cura adolescentes sollicitet ad exactiorem latinæ linguæ addiscendæ laborem, & sollicitudinem.

2 Secunda Adnotatio est, quam hic afferunt Bellarminus, & Barbosa, ita: *Congregatio Concilij censuit 20. Septembris 1591. homines Regionis illyriacæ, quamuis latini idiomatis rudes, si tamen linguam illyricam intelligant, posse ad Ordines promoueri, nisi aliud canonicum obstet impedimentum.* Sed hoc non est intelligendum generaliter circa notitiam linguæ aliarum Regionum.

3 Tertia: Eam latinæ linguæ intelligentiam in approbandis Prælati, & Examinatores exposcent, quæ sit sufficiens vt communes libros, in quibus grammatica docetur, intelligant, seu ex latino in Hispanum sermonem vertere sciant, v.g. Ciceronis Epistolas, Orationes, & de Officiis, Catechismum Pij V. Concilium Tridentinum, Breuiarij lectiones, Sacræ Bibliæ textum. Nouum Testamentum præcipuè, Missalis Prophetias, Epistolas, & Euangelia; ac similia: cum enim hæc intelligentia requiratur, vt diuina Officia rite peragantur, eos libros intelligere, & sensum eorum percipere sufficiet, in quibus hæc Officia sunt, Breuiarium v.g. Missale, Rituale, & similes.

4 Quarta hinc deducitur; Durum scilicet regulariter esse, ut Ordinandi in Horatio, Martiali, Virgilio, Persio, Salustio, Valerio Maximo, Iustino, & similibus Poetis, vel Oratoribus examinētur, cum hoc examē non fiat, ut in latinæ linguæ, aut Rhetoricæ Magistros assumantur, sed vt loquitur Molfesius *tr. 2. de ord. cap. 13. nu. 3.* de scientia, ad Presbyteratum requisita, *vt Presbyter sciat taliter, vt intelligat illud idioma, in quo est Missam celebraturus.* Ac similiter durum videtur reprobari quemquā in examine, ex eo quod fabulam, historiam, aut antiquum ritum, siue eruditionem, quæ in clausula, quàm cōstruit, continetur, aut huius vel illius vocabuli significationem ignoret; si aliunde sensum clausulæ percipere, latinamque linguam, in libris, Stylo, & vocabulo scitu etiam facilibus, intelligere appareat. Immo etiam si quis orationes efformare ignoret, dummodò latinum idioma quod in prædictis *nu. 3.* libris, vel similibus est, percipiat, etiam ad Sacerdotium approbari licitè poterit.

5 Quinta adnotatio: Exulent omnino ab examine libri illi, in quibus Examinandi præparatas afferre solent lectiones aliquas, quas illi, pro his, quæ ipsis assignantur callidè substituunt, ac malitiosè mutant: illarumque constructionem ita memoriter assiduo didicerunt labore, vt in examine, non leui latinæ linguæ intelligentia prædit videantur: & sæpe (expertus loquor quippe qui in hac Hispalensi vrbe pluribus annis Examinatoris munus obiui) rudissima, vt aiunt, Minerua grammaticæ tantùm rudimenta attigerunt: ac aliquando nec hæc attigisse comperi, facillimas eis oratiunculas interrogans. Libri igitur hi communiter sunt Concilium Tridentinum, & D. Hieronymi epistolæ, & si qui sunt alij, qui ex consuetudine inueterata in aliqua Diœcesi pro examine proponi solent. Examinandi autem recognoscentes se varijs, ac incognitis libris examen subituros, grammaticæ sedulò inuigilabunt, ac fallaciæ illi, lectiones assignatas commutandi, ianua occludetur.

6 Sexta: Curent maximè Prælati, & Examinatores, ne scientia ad Ordines necessaria careant, qui iam grandæua ætate à sæcularibus rerum suarum curis ad Ecclesiasticum statutum confugiunt, potius vt vectigalia, & alia onera, iurisdictionemque sæcularem vitent, quam vt Dei cultui se Sacris in Ordinibus consecrent. De quorum examine recte III. Concilium Coloniense, *p. 1. c. 23.* ait: *Inquirantur de eruditione, & scientia, ne statim à stiua ad Ecclesiastica munia confugiatur: substantia enim diuini Sacerdotij, ait diuinus Dionysius, sunt eloquia diuinitus tradita.*

7 Septima: In examine mysteriorum fidei, & eorum, quæ ad Ordines suscipiendos spectant, ea, quæ ad rem non pertinent, risum adstantibus excitare, & turbationem generare solent Examinandis, vel quæ hi scire non tenentur, nullo modo Examinatores interrogent. Circa doctrinam Christianam de ijs, quæ in Apostolorum Symbolo continentur, intelligentiam exposcant, v.g. Quid doceat Fides de Trinitatis, Incarnationis, & Eucharistiæ mysterio; Quomodo Christus ad inferos descendit, an corpore, vel anima? Quis locus inferorum nomine intelligatur? Quid sit Ecclesia Catholica, Sanctorum Communio, Remissio peccatorum? & alia huiusmodi, quorum notitia necessaria est fidelibus ad salutem, regulariterq; ea existimantur à Theologis: *Quæ credenda; quæ petenda, quæ obseruanda.* Circa Ordines similiter ea, quæ ad suscipiendos pertinent, sciscitabuntur, materiā scilicet, formam, dispositionem, eorumque vsum. Sic Cōcilium Coloniēse III. *p. 1. c. 19.* statuit: *Ordinādi debent instrui de Officio, quod suscepture sunt, ne se illi alligent, cui non possunt satisfacere.* Et Tridentinum, *sess. 25. c. 13. Subdiaconi, & Diaconi Ordinentur habentes bonum testimonium, & in minoribus Ordinibus iam probati, ac litteris, & ijs, quæ ad ordinem exercendum pertinent, instructi.*

8 Vltima Adnotatio. Cum Tridentinum, *cap.*14. de Presbyteris ait quod, *Ad populum docēdum ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, ac ad ministranda Sacramenta diligenti examine præcedenti, idonei comprobentur*; subintelligendum esse, inquit, Gaspar Hurtado de *ord. dis.*12. *Baptismum, & Eucharistiam, & Extremam Vnctionem, non Pœnitentiam, quia ad hāc administrandam noua approbatio requiritur ab ipso Tridentino c.*15. *ex eo vero, quod in articulo mortis possint Pœnitentiam absq; noua approbatione administrare, quando non est alius approbatus non videtur necessarium, ut ante Ordinationem sciant necessaria addit, immo nec post ordinationē quia est casus rarissimus.* Hoc autē non approbo; nec ad Sacerdotium approbarem illum, qui saltim absolutionis formam ignoraret, nec haberet notitiam, quod in hoc casu possit absoluere quicumque Sacerdos; cum res sit tanti momenti, & tunc administratio Pœnitentiæ non minus ad illum spectat, quam ad Parochum.

9 Cognosco sane has omnes Adnotationes præuias esse omnibus Prælatis, & Examinatoribus vt potè doctis viris; sed nè forsan vnus, vel alter non adeo expertus sit, proponere eas libuit; ac omnibus illam Concilij Lateranensis *can.*29. sententiam in memoriam reuocare. *Si ignaros, illis ait, & rudes ordinare præsumpserint, & Ordinatores, & Ordinatos graui decernimus subiacere vltioni.* Meminerint etiam sententiæ illius omnium Theologorum calculo comprobatæ cum Doctore Angelico, 4. *dist.* 24. *q.* 4. scilicet, grauissimè peccare Examinatores scienter approbantes ineptum ad quoscumque Ordines, etiam Minores; cum infideliter dona Dei dispensent, & in re graui non leuem iniuriam Ecclesiæ irrogent. In quod peccarum Consulentes, & Præsentantes etiam incurrere notauit Armilla *verb. Ordo num.*1. Consule Thomam Sanchez *l.*7. *cons. cap.*1. *dub.*45. *nu.*5. & quæ ego in mea pro Ordinandis instructione dixi *p.*2. *§. unico, & p.*3. *proœm.*

SINGVLARE XV.

V. Simoniam committat Examinator approbans ad Ordines illitteratum, vel alias indignum, pecuniæ, aut munerum prætio?

1 IAm Examinatores, quam Examinatos, seu approbatos Simoniam tunc committere, siue ante, siue post examē pecunia, aut munus ob pretium accipiātur, concors videtur esse vtriusque iuris DD. sententia. Sic Farinacius *cons.*15. *n.*13. Franciscus Leo. *Thes. fori eccl. p.*2. *n.*25. Garcia *de benef. c.*2. *n.*368. Gratianus *discep. c.*561. *a n.*21. Vgolinus *de sim. tab.*4. *c.*48. *§.*3. Riccius *prax. p.*4. *res.*76. *nu.*1. Filiucius *tr.*41. *c.* 4. *nu.*161. Petrus Ledesma, *p.*2. *tr.*7. *c.*1. *conc.*7. Bonacina, *q.*1. *de sim. p.*2. *differ.*1. *n.*5. Barbosa, *de pot. Ep. alleg.*6. *nu.*62. & plures alij, qui licet maiori ex parte loquantur de Examinatoribus ad collationem beneficiorum, addentes absolui non posse ea sic obtinentes, nisi prius dimittant: cum tamen eadem sit ratio de examinatoribus ad Ordinum collationem; idem iudicium ferendum est.

2 Clarissime vitium Simoniæ ab his incurri statuit Concilium Nannatense *cap.*11. vbi de Examinatoribus loquēs ait: *Ipsi autem, quibus hoc committitur, cauere debent, ne aut fauoris gratia, aut cuiuscumque muneris cupiditate illecti, a vero deuient, ut indignum, & minus idoneum ad sacros Ordines suscipiēdos Episcopi manibus applicēt; quod si fecerint, & ille, qui indigne accessit, ab altari remoueatur, & illi, qui donum Spiritus S. vendere conati, coram Deo iam condemnati Ecclesiastica dignitate carebunt.* Ecce in hac venditione manifesta est Simonia; cum hæc vt definitur a Theologis apud Bonacinam *q.*1. *num.*2. *sit sacrilegium consistens in studiosa voluntate emendi, aut commutandi rem sacram, seu spiritualem aut spirituali annexam pro temporali.* Approbatio ad Ordines qui quid sacrum, sunt, immo Ecclesiæ sacramentum, ipsis Ordinibus necessario cohæret.

3 Verùm, quamuis hæc sint vera, adhuc stat, posse Examinatores Ordinum, pecunias, & dona recipere, & Ordinandos interdum ea eis dare absque Simoniæ labe. Probo 1. Quia potest confici, seu contrahi hęc datio, & acceptio absque pacto, conuentione, & obligatione iustitiæ, quando autem hæc absunt, simoniam abesse docet ex Doctoribus Castro Palao *to.* 3. *tr.*17. *d.* 3. *p.* 4. *n.*2. nam ipse cum alijs ait. *Emptionem, & venditionem requisitam ad Simoniam ex natura rei necessario debere esse contractum onerosum.* Vnde Examinandus potest sine simonia dare centum argenteos Examinatori absque eo quod ipse aliquid petierit; nec hic contractus interueniat: *Do, vt des, seu approbes.*

4 Præterea, quia ex sentētia Doctorum apud Bonacinam, *par.*2. *num.*9. & Palaum, *par.* 6. *num.*2. realis Simonia non committitur sine mentali, a qua specificatur, nec hæc adest nisi intendatur temporale, tanquam pretium rei spiritualis, vel ècontra: sed examinator potest intendere pecuniam, aut munus ab approbando oblatum nō recipere, vt pretium

tium approbationis,atq;vendendo illam;ac Ordinandus non eo titulo dare, sed pluribus alijs, ex quibus licet hæc dona dare, & accipere: ergo Simonia non committetur.

5 Ex his igitur primus titulus sit *Stipendium* pro labore ad sustentationem Examinatoris Regularis, vel sæcularis, licet aliunde habeat vnde sustentetur. Secundus qui vix a primo differt est *Labor* extrinsecus in examine faciendo, & ijs studendo, quæ ad hoc munus obeundum requiruntur: ob hos enim absq; Simonia posse aliquid temporale pro re spirituali accipi docent communiter Theologi videndi apud Bonacinam *q.6.p.2.num.1. & p.5.* & Palaum, *punc.9. num.1. & p.11. a n.3.* Sic Canonici pro Chori assistentia, Sacerdotes, & Cantores, pro Missæ celebratione stipendium recipiunt.

6 Tertius sumitur a *Scientia*:quia Simoniam non committet Examinator vendendo scientiam, & doctrinam, seu dona spiritualia intellectus,aut eorum exercitium,cum non sint res sacræ, sed naturales, pretio æstimabiles. Sic Theologi cum S. Thoma, 22.*q.*100. *ar.*3. Caietanus, Angelus, Sotus, Lesius, Azor, apud Bonacinam, *q.*4. §.10. *n.*1. ac alij apud Palaum, *p.*10.*num.*10. & apud Suarium, *tom.* 1. *de Rel. l.*4.*c.*8. Vnde Doctores possunt accipere pretium, pacto etiam conuentionali, pro docenda Theologia scholastica, Positiua, aut Morali. Sic Examinator pro scientia, seu eius actu, quem exercet, examinando,& approbando Ordinandum,præsertim si prius adiquet illum, ei construendo, seu explicando antea caput libri illius, in quo illum examinaturus est, vt aliquando contingit, & si profecto irrationabiliter. Verùm in his titulis seruari debet moderatio,nec quçuis quantitas,sed iusta dumtaxat licita est,& a Simonia liberat.

7 Præter hos, & alios titulos; quos fateor potius concludere, quod possit Examinator petere pretium suæ assistentiæ, laboris, & scientiæ ab Ordinario, qui eum examini præficit, & tenetur gratis aut examinare, aut Examinatorem dare; quàm ab Examinando, cui gratis examen dandum est; alij duo tituli inueniuntur ex parte ipsius approbandi ad munera danda Examinatori suo absq; Simonia. Primus est, *Gratitudinis; seu Liberalitatis*, vt hoc munere scilicet, non pro pretio approbationis, sed gratis dato, Examinatorem moueat ad examen mitius faciendum, ad libros faciliores pro eo porrigendos, ad inclinandum illum in approbationem ipsam concedendam, si aliquod dubium exurgat, vt eum in constructione dirigat, si fortè erret, & ad similia. Hunc enim gratitudinis titulum à Simonia excusare docent communiter DD. Caietanus, Nauarrus, Hugolinus, Lesius, Suarez, Filiucius, & alij apud Bonacinam, *q.8.p.1. num.1.* Quod intelligendum, etiam si hoc ante examen hac intentione ab Examinando præstetur; quia vt notaut Suarius, *c.36. n.8.* & Bonacina *n.5.* Qui tradit aliquid temporale intendens, vt sibi aliquid spirituale conferatur titulo gratitudinis Simoniam non cõmittit, cum liceat ab alio petere quod ex naturali obligatione præstare tenetur. Examinator autem munere affectus tenetur esse gratus, & Examinando præstare omnia ea, quæ salua conscientia possit.

8 Secundus titulus est, *Vexatio*; si enim sciret Ordinandus Examinatorem nimis rigidum esse, examenq; ipsius crudum, nisi munus ei conferatur,seq; reprobationis periculo exponi, si non tribuat: immo sciret etiam,illos non approbare, qui ei hæc munera non dant, absq; labe Simoniæ posset conferre, quia vexatio iniusta, vt tradunt DD. *ex cap. Dilectus. de sim.* & probat Bonacina, *q.6.p.5.* excusat à Simonia, dum pecunia datur ad eam redimendam, ac tollendum illius impedimentum. Quod intelligendum est, etiam si Ordinandus sciat ab Examinatore hoc in pretium accipi: cum ipse protestetur se hac intentione non conferre. Secus si vexatio fit iusta, vt tradunt Nauarrus, Reginalus, Suarez, & Azor, apud Bonacinam *num.* 5. Idem de dispensationibus, licentijsq; alijs ad Sacramenta recipienda, vel administranda, ac de approbationibus ad ea dicendum est iuxta Suarium *l.4.c.19.*

9 Nec dictis obstat Tridentinum *sess.21.c.1. de Ref.* vbi ait: *Nihil pro collatione quorũcumq; Ordinum, etiam clericalis Tonsuræ, nec pro litteris dimissorijs, aut testimonialibus, nec pro sigillo, nec alia quacumq; causa, etiam sponte oblatum Episcopi, & alij Collatores, aut eorum Ministri quouis prætextu accipiant.* Vbi sub Ministris comprehendi Examinatores docent DD. *n.* 1. relati, & Concilium Mediolanense, *tit. de exam:* ait: *Examinis causa, aut occasione nihil quidquam, ne minimum quidem, neq; verò post accipiant: alioqui sciant, qui dant, se Simoniæ crimine ex sanctione Tridentina subijsse*: nam hic solùm statuitur, simoniam committi ab his, sicut & ab alijs Ministris, si pecuniam, vel dona accipiunt, vel dent interueniente contractu, ratione emptionis, & venditionis, dando, & accipiendo hæc vt pretium, cum hæc essentialiter requirantur ad Simoniam contrahendam; non verò cum accipiuntur munera, vel pecuniæ aliquo ex titulis relatis. Et iuxta hæc temperanda sunt huiusmodi

decreta, & illatum ex Concilio Nannatensi.

10 Nec obstat 2. quod hæc approbatio sit actus iurisdictionis Ecclesiasticæ quasi delegatæ maximè connexus cum re spirituali; pro quo qui temporale quomodocunque accipit Simoniam esse, tradit ex DD. Bonacina *q.3. §.17. num.3.* quia hi DD. intelliguntur iuxta dicta, quod scilicet nil detur, vel accipiatur pro approbatione titulo emptionis, aut venditionis, sed potest alijs titulis supra recensitis, qui liberant huiusmodi actus à Simoniæ labe. Sic Testis in Ordinis, & Matrimonij informationibus de genere, moribus, ac alijs: Notarius eas conficiens; Aduocatusque, ac alij Ministri in causis Ecclesiasticis per se loquendo non committunt Simoniam accipientes aliquid temporale pro opera, quam impendunt, vt docent apud Bonacinam *p.3. §.17.* Doctores.

11 Tandem cum Simoniæ vitium quoad forum conscientiæ ferè omni ex parte dependeat ab intentione operantis, vt ex *cap. Tua nos, de sim.* tradunt DD. possintque Examinator, & Examinandus dirigere intentionem ad accipiendum, vel dandum pecunias, aut munera aliquo ex pluribus titulis excusantibus à Simonia; non est cur eorum actiones indiscusse damnemus; præsertim cum æquè vtilis sit vtrique res accepta, vel data licito titulo, ac titulo Simoniaco: immo non hoc, sed illo quoad forum etiam externum præsumendum est accipi, & dari in his, & similibus casibus, quando titulus probabilis adest. Tum quia in facto alterius, dum non probatur, non præsumitur delictum *ex l. merito. ff. de pro Socio*. Tum quia factum proximi in meliorem partem, vel intentionem accipiendum est, si illius capax sit factum, vt habetur, *cap. 2. Estote misericordes. de regul. iur. & cap. dudum, ad fin. de præsumpt.* Tum quia quilibet ius habet ad bonam famam, & existimationem sui, & in illius possessione existit, nisi oppositum constet: quare non est tunc priuandus iure suo.

12 Nota tandem, quod si Examinator aliquid accipit in pretium pro approbatione digni, æquè Simoniacus est, ac si id acciperet in pretium pro approbatione indigni; sed hic aliud peccati genus committeret contra fidelitatem, qua debet exercere suum munus, & ob iniuriam, quam irrogat Ecclesiæ, Ministros indignos illi suggerendo: violatorque iuramenti erit, si forsan illud præstitisset de recta huius muneris administratione: sicut fieri debere ab Examinatoribus statuit Synodus Hispalensis *tit. de at. & qual. ordin.* Audiant iam hi S. Pontificem Gregorium hac de re, *l.2. epist.47.* eos, ac Prælatos omnes ita alloquentem: *Nulla, inquit, sit in Ordinatione venalitas, potentia, vel supplicatio personarum; nihil aduersus hæc, quæ prohibemus obtineat: nam proculdubio Deus offenditur, si ad sacros Ordines quisquam non ex merito, sed ex fauore, quod absit, aut ex venalitate promoueatur.*

SINGVLARE XVI.

Petrus in latina lingua parùm versatus Ioannem subrogauit, vt ficto nomine pro se examen ad sacros Ordines subiret: & approbato Ioanne pro Petro, immediatè ante Ordinis receptionem Confessori hoc propalauit: dubitatum est an absolui possit: vel quid ei consulendum?

1 Neque furtivè Petrus in hoc casu Ordines susciperet, si ita Ordinaretur; ac si nõn admissus, neque vocatus, se se Ordinandis ingereret: sicut non minus ille iuxta Doctores furtivè Ordinaretur, qui titulis, & dimissorijs fictis, ac qui sine illis; hi enim æquè furantur Ordines, cum sine Episcopi consensu, immo ipso inuito, nec approbante, nec examinante initientur. Hos etiam in irregularitatem incidere docent Doctores apud Suarium, *de cens. d.42. sect.3. num.4.* seu in suspensionem iuxta alios apud Bonacinam *de cens. d.7. q.3. p.4. n.5.* addens, posse in illa Episcopum dispensare, si ratione delicti occulta fit. Consule Salzedum *pract. c.25.*

2 Ad difficultatem igitur propositam respondeo, Petrum tunc non absoluendum, si ab Ordinis susceptione non desistat, seu desistere proponat; vel si mauult; Confessarius tacito nomine Petri, & ipsius consensu præhabito ob maiorem sigilli obseruationem, licentiam exposcat ab Ordinario, vt ab ipso Confessore examinetur secretò Ordinandus, & tunc si iudicio Confessoris scientiam sufficientem ad Ordinem suscipiendum habuerit Petrus, & Ordinario ita placuerit, eo ipso approbatus, & admissus sit, ac promoueri poterit. Si vero Petrus ineptus inueniatur, ab Ordinibus arceatur; aut si per tempus licet ex matricula deleatur, vel si à Secretario vocetur non accedat ad Ordines, quæsita ad hoc, vel illud præstandum aliqua prudenti occasione, vel colore: ne in quantum fieri possit ipsius delictum detegatur, & aliquo modo confessionis sigillum periclitetur; ob quod

viola-

violationis periculum Ordinandus suum consensum Confessori præstare debet ad exequendum aliquam ex diligentijs enumeratis.

3 Ita factum est aliquando in casu contingenti, & felicissimè euenit: Confessor enim habito consensu modo supra dicto Ordinarij Hispalensis, iam proxime ad Ordinum celebrationem Petrum examinauit, aptum inuenit, approbauit,& vocatus Ordinem suscepit: personamque pro qua hanc licentiam Confessor postulauit, nec Ordinarius, nec alter cognouit.

SINGVLARE XVII.

V. Sub mortali teneantur sacris imitandi Eucharistiam sumere in Missa, in qua Ordines suscipiunt: vel an hi, & qui Minores Ordines suscepturi sunt, teneantur confiteri?

1 IN receptione Ordinis sacri Confessionem, & Communionem Ordinati requiri ex S. Thoma, & Nauarro asserit Viualdus *cand.* §.14. Ad confessionem præmittendam teneri, si sint conscij culpæ lethalis, docet Molfesius *infra*. Dicendum est. 1. Minoribus Ordinibus initiandos non teneri Eucharistiam sumere; nullum enim de hoc extat præceptum, immo & frequens praxis in oppositum; cum vespere communiter hi Ordines soleant conferri. Confessionem vero ad illorum susceptionem præmittere, vel saltim contritionis actum ellicere tenentur, si conscij sint peccati mortalis, in sententia Doctorum affetentium, hos Ordines esse vere Sacramentum, sicut esse existimo, secus in sententia negante. Doctores plures pro utraq; parte inuenies apud Sanchez, *l.7.conf.c.1.du.7.* & in mea instruct. *3.p.* §.5.

2 Dicendum est. 2. in receptione Diaconatus,& Sudiaconatus,etiam in sententia communi statuente esse Ordinis Sacramentum, culpa lethalis non erit, quamuis illius sint conscij Ordinandi, Confessionem non præmittere, nec Eucharistiam non sumere, nisi adsit Superioris præceptum in virtute Sanctæ Obedientiæ. probo, quia in nullo, ne antiquo, nec non Tridentini iure præceptum de hac re extat; nec ad essentiam, aut decentiam grauem susceptionis horum Ordinum spectat; ergo non est cur Eucharistiæ, vel etiam confessionis omissio graui culpæ tribuatur. Sufficiet autem vt Ordinandi se reputent contritos, vt docent Suarez, *to.4.de pænit.sect.1.n.20.* Nauarrus *c.22.n.3.* Riccius *prax.de ord. fine*, Molfesius *tract.2.c.16.n.10.* & alij. Si vero præceptum imponeretur sæcularibus ab Episcopo,& Regularibus a suo Prælato, grauiter hi, & illi tenerentur. cum sit materia iusta, & grauis, maximèq; ad Sacramenti huius decentitiam conducens, ac confessionis præmissione redderentur tutiores ad recipiendũ in statu gratiæ Ordines. Si autem communicaturi sunt, sintq; peccati mortalis conscii,confessio necessario præmittenda est ex Tridentini præcepto *ses.13.c.7.* etiam si ex reuelatione diuina scirent se contritos esse.

3 Dicendum est. 3. Qui Sacerdotio sunt initiandi, videntur grauiter peccare si Eucharistiã non percipiant in ea Missa, in qua Ordinantur, quia cum Eucharistiæ consumptio spectet vel ad essentiam Sacrificij, ut cum Sanct. Thoma, Gabriele, Viguerio, Castro, Cano, Ledesma, & aliis docet Enriquez *de Mis.c.9.* vel ad substantialem illius integritatem, ut cum aliis probant Suarez *d.*275. Vazquez *d.*222. & Lugo, *d.19. sec.5.* Sacrificantes debent in illa Missa consumere Hostiam, quam consecrarunt. Et sicut lethaliter peccaret Sacerdos, qui non consumeret, aliquam ex Hostis quam consecrauerat: proportionaliter etiam Sacerdotio tunc Ordinatus peccat, si non consumat.

4 Nec obstat incertitudo, an Petrus, v.g. consecrauerit, cum non omnino constet, an alius ante ipsum consecrationis verba finierit; hic enim solus consecrauit suam quomodocumque sit, omnes Sacerdotio tunc Ordinati reputantur veluti vnum Sacrificans cum Episcopo in Ordine ad essentialia illius sacrificii peragẽda:& ita omnes debent Hostiam ab omnibus oblatam, & vt prudenter præsumitur, & fieri debet, ab eis etiam omnibus consecratam consumere: ac proinde cõfessio ab his necessario est præmittenda, si peccati mortalis Rei inueniantur propter Tridentini præceptum.

SINGVLARE XVIII.

Petrus ab Ordinario Hispalensi litteras dimissorias obtinuit, ut Sacros Ordines ab Episcopo Gaditano statutis a iure tẽporibus susciperet, ille postea a Nuntio licentiam est adeptus, vt a quocumq; Antistite extra tempora initiaretur: interrogatur, an liceret hac facultate vti sine noua Ordinarij Hispalensis licentia?

Cum

1 CVm hæc scribo, hæc causa agitatur in Hispalensi Tribunali, in qua affirmatiuè respondendum esse duxi: quia Petrus absolutè tunc ordinatur cum dimissorijs sui Ordinarij, & limitationem in eis appositam pro iuris obseruantia, dispensatione sua abstulit Nuntius, qui in illo iure potest dispensare, & est Ordinario superior: ergo noua licentia non requirebatur, nec hæc plus operaretur, cum nec limitationem posset auferre, nec illam non afferre. Confirmatur 1. quia potest quis ordinari facultate à Nuntio concessa, etiam cum Ordinarius ipsius Ordinandi non potest concedere dimissorias, vt non potest Capitulum intra primum vacationis annum: ergo à fortiori in præsenti; cum adsint veræ dimissoriæ.

2 Confirmatur 2. quia si Pontifex, vel eius Nuntius concedat alicui, vt ordinetur extra tempora à suo Ordinario tantum, ordinari poterit ab alio cum dimissorijs sui Ordinarij; vt docent Nauarrus *cons. 33. de temp. ord.* & Sanchez, *to.2. cons. lib.7. cap.1. dub.25. nu.2.* ergo si Ordinarius concedat, vt ordinetur ab Episcopo Gaditano; poterit à quocumque etiam extra tempora, si Nuntius id concedat.

3 Superest verò difficultas, V, Petrus tunc potuerit à Titulari, vel alio Episcopo in Diœcesi Hispalensi extra tempora ordinari cum dicta Nuntij dispensatione, sine noua licentia Ordinarij Hispalensis: & id non licere existimo, nisi ex licentia generali, vel ex consuetudine introducta cum Ordinarij Hispalensis scientia, valeret, aut soleret hic Episcopus sine nouo, & particulari consensu ordinare quoscunque ex alijs Diœcesibus venientes cum dimissorijs sui Ordinarij, vel Pontificis, vel Nuntij. Ratio est, quia licèt Petro sit concessum, vt ordinetur à quocumq; Antistite, & extra tempora, intelligitur iuxta commune ius Tridentini statuens *sess.6.cap.5. & sess.14. cap.2.* quod nullus Pontificalia exerceat in aliena Diœcesi, sine licentia Diœcesani: aliter deordinatio maxima esset, inscioq; Ordinario in sua Diœcesi Ordines celebrarentur; cum hic nullo modo concessisset Petro, vt in Hispalensi Archiepiscopatu initiaretur.

4 Non verò esset necessaria noua licentia Ordinarij Hispalensis. 1. si ipse licentiam generalem illi Episcopo dedisset ad Ordines celebrandos in ijs euentibus pro omnibus tam suæ quam alienæ Diœcesis: secus si suos subditos excepisset. 2. Non esset item necessaria, si Episcopus Titularis, vel alter inuitatus esset ad Ordines in Diœcesi Hispalensi celebrandos. 3. Etiam non esset necessaria si in alia Diœcesi ab eiusdem Diœcesis proprio Episcopo Petrus ordinaretur: nam quicumque Episcopus potest in sua Diœcesi Ordines conferre cuicumq; afferenti dimissorias generales à suo Ordinario, vel à Pontifice, vel à Nuntio, vt eas ab hoc affert Petrus. 4. Nec requireretur prædicta licentia, vt ab Episcopo Titulari, vel non Titulari Ordines in aliena Diœcesi ex facultate Ordinarij illius celebrante. Sic Venerus *exam. Episc. cap.12. num.52.* Toletus, Fornarius, & Nauarrus, quos citat, & sequitur Mauricius Alzedo *prax. Episc. p.2. cap.5. num.30.* sicut nec ab ipso loci Ordinario specialis facultas requiritur, vt ab hoc Titulari, vel alio tunc ordinetur Petrus; sicut & quiuis alius cuiusuis Diœcesis dimissorias generalis habens. Ita sæpe statuit Congregatio Concilii, præsertim die 6. Iulii 1595. & 25. Iunii 1599. & 27. Augusti 1592. vt refert Molfesius *trac. 2. de ord. c.2. n.12.*

5 Si verò Nuntius in facultate concessa expressisset, vt Petrus extra tempora Ordines susciperet ab Episcopo Titulari, qui pro exercendo in Hispalensi Diœcesi Pontificali destinatus est, licèt videatur concessisse tunc quod fieret sine illa noua licentia, adhuc fieri non consulerem; non quidem defectu dimissoriarum, sed ex Tridentino statuente, ne Pontificalia exerceantur in Diœcesi sine consensu Diœcesani. Hæc omnia æquè dicerem si è conuerso casus eueniret, quod prius Petrus licentiam prædictam obtineret, vt à quocumq; Antistite ordinaretur extra tempora: postea Ordinarius Hispalensis huius facultatis inscius, aut certus cum prædictis limitationibus dimissorias concederet. Potest enim Petrus vti priuilegio sibi à Nuntio concesso, nec hoc potest Ordinarius, vtpotè inferior limitare.

6 Denique, si in dimissoriis vel Nuntij, vel Ordinarij concederetur Petro, vt Ordines requireret à quocumque Episcopo in propria Diœcesi ordinante, posset ordinari ab Episcopo in aliena Diœcesi de licentia Ordinarii loci Ordines celebrante. Sic Ledesma *tom.1. de ord. cap.8. con.4. dif.5.* & Diana *3. p. tr.4. res.91.* contra Gutierrez, *qq. can. lib. 1. cap. 16.* Tandem in his, & similibus casibus, sicut & in sequenti nullo modo Episcopus Ordinans, nec Petrus Ordinatus sine noua licentia incidunt in irregularitatem, aut suspensionem latam à Tridentino in eos, qui sine dimissoriis ordinant, & ordinantur, aut in Episcopos, qui sine Diœcesani consensu Pontificalia exercent, cum non cons-

conſtet conſenſum, & Dimiſſorias defuiſſe; immo has, & illum ſufficienter adeſſe ſapientes exiſtimabunt; & hæc lex vti pœnalis, niſi cum delictum expreſsè conſtat, non afficit, aut ligat, ſicut nec aliæ leges pœnales, vt ex dictis, & dicendis ſæpè in hoc volumine patet.

SINGVLARE XIX.

Granatenſis Ordinarius litteras dimiſſorias conceſſit Ioanni, vt ab Epiſcopo Giennenſi ſacros Ordines acciperet; ille verò eos ab Epiſcopo Cordubenſi accepit: dubitatum eſt an hoc liceret?

1 ID non licere, perindeque eſſe ac ſi Ioannes abſque vllis dimiſſorijs Ordinaretur, docent Salcedo, *cap. 26. pract.* Thomas Sanchez, *to. 2. conſ. l. 7. c. 1. d. 22. nu. 6.* Rodriguez *ſum. c. 14. de ord. nu. 1.* & alij. Probant. 1. quia aliter ius non ſeruaretur Ordinario debitum iuxta Tridentinum ſtrictè prohibens, ne quis ab alieno Epiſcopo ordinetur ſine licentia, ſeu dimiſſorijs proprij Ordinarij: tune autem hæ, vel illa non adeſſent; quia *Vnius conceſſio, alterius videtur excluſio*, vt habetur. *cap. Nonne, de præſump. l. cum præter. ff. de iudic.* ſed conceſſum ſolùm eſt Petro, vt ab Epiſcopo Giennenſi ordinetur: ergo licentiam, aut dimiſſorias non habuit, vt à Cordubenſi ordinaretur, & hic tune in perſonas non ſibi ſubditas inuito proprio Prælato iuriſdictionem hanc exerceret.

2 Sit 1. concluſio: Si initiandus poſtulauit ab ordinario ſuo, vt dimiſſorias concederet ad Ordines recipiẽdos ab Epiſcopo Giennenſi; quia ſibi amicus, aut quia ordinationes facere exiſtimabat; ſimilem vel ob eauſam, ſi Epiſcopus hic ordines non celebret, vel initiandus adire vult ad alium, id ei licere exiſtimo, quia ex *l. ſi iudex ff. de minor. Beneficium alicui conceſſum, in eundem minimè retorquendum eſt:* ſed tune retorqueretur in Ordinandum, cuius gratia, & precibus hæc limitatio dimiſſoriis acceſſit: cum in eis hæc clauſula generalis regulariter apponatur: *Vt à quocumque Antiſtite ordinetur:* ergo hic poteſt à quocumque ordinari.

3 Secunda concluſio: Si limitatio hæc ad Epiſcopũ Giennenſem, appoſita fuit, quamuis non ad inſtantiam ordinandi, ob alias tamen cauſas, ex quibus prudenter præſumitur non eſſe ſpecialem rationem, ob quam ad hunc potius, quam ad alium ſacris initiandum hunc ſuus ordinarius remittat; vt ſi remiſit ad Giennenſem, quia credidit ordines celebraturum, vel quia ſibi amiciſſimus, vel vicinior eſt, aut quia ſolet ille ad ipſum ſuos ſubditos remittere, aut ſimiles ob cauſas, in quibus non inuenitur ratio adigens ad hunc potius, quam ad alium; tune etiam poſſet Ioannes à quocumque ordinari. Probatur, quia tunc ordinatur ſub prudenti ſpe ratihabitionis, propter rationes dictas. Cum autem hæc ratihabitio adeſt, poſſe Epiſcopum ordines conferre ſibi non ſubdito, neque incurri irregularitatem, aut ſuſpenſionem latam à Tridentino, *ſeſ. 23. c. 8.* docent Raimundus *ſum. tit. de confec.* Maiolus, *de irreg. l. 4. c. 2. num. 7.* & alij apud Barboſam, *in Trid. hic.*

4 Si igitur, etiam cum nullæ dimiſſoriæ ſunt, ob iſtam ratihabitionem licet Epiſcopo alienum ſubditum ordinare; à fortiori licebit cum adſunt dimiſſoriæ, vt in noſtro caſu, in quo ſtat in concurſum Tridentinum *ſup.* dicens; *Quod ſi Ordinandus à proprio Epiſcopo non Ordinetur, illius litteras teſtimoniales de vitæ probitate afferat:* ſi quidem eas tune initiandus affert. Doctores verò qui ratihabitionem ſufficere negant, loquentur in caſu in quo nullo modo dimiſſoriæ ſunt: alii verò, qui eam concedunt, ſapienter monent non eſſe paſſim illa vtendum: alioquin plura incommoda ſequerentur.

5 Tertia concluſio: Si Ioannes præſumat ordinario ſuo diſplicere ob aliquam inſtam cauſam, vt ab alio, quàm ab Epiſcopo Giennenſi ordines accipiat, ei non licebit ab alio, quam ab illo ordinari: quia contra illius voluntatem ordinaretur, & ei iniuriam irrogaret, vt pote cui competit dare licentiam, vt ordinetur, & aſſignare à quo ſit ordinandus. Sed adhuc in hoc caſu dici non poſſet, quod abſque dimiſſoriis Ioannes ordinaretur: cum abſolutè eas habeat, ſeu litteras teſtimoniales vitæ, ac ſufficientiæ, & ſi non habeat quoad earum circumſtantiam non ſubſtantialem, ſcilicet quoad Epiſcopi ordinaturi determinationem, quam non præſcribit Tridentinum faciendam ab ordinario, vt præſcribuntur alia, v. g. expreſſio ordinis conferendi, probitas, & litteraturæ approbatio: Ioannes ergo tunc abſolutè non deliquit contra Tridentinum, & ita non debet puniri: nam ex *l. Sancimus: C. de pæn. l. abſentem ff. eod. Pœna debet tenere ſolos Auctores, & delinquentes*, & ex *Auth. de non elig. 2. dub. 5. v. ſin autem. Pœna non irrogatur, niſi expreſſè à iure caueatur.*

6 Quarta concluſio: Si Epiſcopus, ad quem remittitur Ioannes, ſit excommunicatus, vel ſuſpenſus, poteſt tune ab alio ordinari: nullo enim

lo enim modo velle præsumitur proprius Episcopus, vt ab illo Ordinetur. Cõfirmatur ex *cap.1. Eos.de temp.ord. in 6.* vbi Glossa, Dominicus, & Francus fauent; nec non ex Rosella, Salcedo, Rebufo, Angelo, Armilla, & Syluestro apud Sanchez *num.29.* asserentibus, posse Clericos Episcopi suspensi sine eius licentia ab alio vicino Episcopo Ordinari; ergo à fortiori, in nostro casu. Tandem si per ignorantiam inuincibilem in quibusuis circunstantijs Ordinaretur Ioannes ab Episcopo non assignato in Dimissorijs, excusaretur à culpa, & ab irregularitate, vt docent Suarius, & Reginaldus *sup.* Sicut & Episcopus Ordinans etiam à quacumque pęna simili excusandus foret.

SINGVLARE XX.

An, & Quomodo qui nondum decimum quartum annum attigit, possit obtinere Capellaniam, quæ verè sit Beneficium Ecclesiasticum?

1 Omnis difficultas oritur ex Tridentini decreto *sess. 23. de reformat. cap.6.* vbi *Nullus prima Tonsura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus ante decimum quartum annum beneficium possit obtinere.* Circa quod supponendum est; quod si beneficium, vel Capellania fundata sit sine Episcopi, vel alterius Ecclesiastici Superioris, authoritate, plurimæ sic fundantur, maximè in Hispania, vt in illa succedant Clerici consanguinei, vel alij à Patronis assignandi, aut aliter vocati, quamuis hæc habeat omnia requisita, quæ habere solent omnes capellaniæ, quæ verè sunt Ecclesiastica beneficia, præter authoritatem, & institutionem, seu prouisionem Ordinarij, adhuc obtineri potest à non attingente decimum quartum annum; quia verè non est Ecclesiasticũ beneficium, de cuius essentia est, quod institutum sit ab Ordinario Ecclesiastico. Ita statuunt Congregatio Concilij, & Rota *decis.482.in fine. p.1. diuers.* vt testatur Gonzalez *infr.num.27.* ac tenent Doctores *in Clement.2.verb.beneficium,* & Salazar *de vsu, & cons.c.12.num.46.* Emmanuel Rodriguez *sum. ma c.4.3.p.2.* Salcedus *ad prax.Beru.Diaz.cap. 18.num.9.* Decius *cons.135.nu.1.* Felinus, *n.2.* Spinus *de test.glos.4. num.42.* Auendanus, *dictiõ.verb.beneficium,* Nauarrus, *cons.5.de præbendis.* Aluarus Velascus *consultat. Lusitaniæ 6.num.12.* Gregorius Tholosanus, *instit.rei beneficio.cap.12.num.10.* Parisius *cons.34.l.4. num.9.* & alij asserentes, hæc beneficia non esse Ecclesiastica, & ita legibus Ecclesiastici beneficij non adstringi.

2 Hoc etiam procederet, quamuis fundator esset Episcopus, & vt particularis, non authoritate Episcopali, capellaniam fundaret ex suis bonis; vt notat Nauarrus, *cons.7 l. n.1. & 2.de præbendis.* Et etiam si fundaret de bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis, vt notant Curtius iunior. *p.1. cons.20. nu.1. & 2.* Rebufus, *de pacifi.possessione, nu 287. ad fin.* Et huiusmodi Capellaniæ possunt obtineri, à laico, viro vel femina, vt statuit Rota *decis. 264. nu.1.* & de his declarauit Congregatio Concilij apud Gonçalez, *de regul. 8.cancell. glos.5.n.29.* vt fiat satis Missis, satis esse quod Heredes eligant Sacerdotem aliquem ex approbatis ab Ordinario, qui Missas dicat: cum hæ Capellaniæ, iure legati relictæ sint cum tot Missarum onere. Vide Velascum, *sup. consultat.60. nu.13.*

Hoc posito, sit prima conclusio: quando Capellania est erecta authoritate Episcopi, vel Ordinarij, vel collatio eius ipsi subijcitur, verè est beneficium Ecclesiasticum, & obtineri non potest nisi à habente decimũquartum annum, nisi aliud statuatur in Capellaniæ fundatione. Hæc est communis Doctorum; tenent Toletus, Riccius, Flaminius, Enriquez, Garcia, Azor, Gutierrez, Ceuallos, & plures alij, qui videri possunt apud Barbosam, *in Remis. Trident.sup.n.1.* Et patet ex decreto Tridentini supra allato. Ratio est manifesta, quia cum Fundator, aliud non exprimit in fundatione, creditur velle se conformare iuri communi: nam iuxta regulam *l.vni. ff. sin autem ad deficientes C. de caduc. tol. Lex si aliud voluisset expressisset.* Vnde iam fundata hoc modo Cappellania, nec illius Patronus, nec Fundator assignare valent illum, qui annum decimum quartum non agat; quia iam legi Ecclesiasticæ stare, & subijci debet; si quidem authoritate Ecclesiastica erecta est, & quoad illius fundationem iam, qui fundauit functus est officio suo.

4 Sed animaduertendum est in his Capellanijs, seu beneficijs Ecclesiasticis non curatis, sufficere decimumquartum annum inchoatum; licèt non completum. Ita Enriquez *li.10.c.19.nu.2.* Lesius, *l.2.c.34.nu.109.* Riccius *decis.collect. 860. vers.limita.* Ceuallos, *comm.cont.commu.q.523.num.4.* Thomas Valascus, *to.1.alleg.8.* & alij; sicque declaratum esse à Congregatione Concilij 16. Martij anno 1596. testantur Barbosa, & Ioannes Guillemer, *in declarat. Trident. hic.*

5 Secunda conclusio: si Fundator Capellaniæ

niæ expressetit obtineri posse à minori quatuor decennio, ut potest fieri, cuicumque; quem Fundator vocauerit, vel Patronus præsentauerit, conferri poterit ante illam ætatem. Hac conditione fundari, sicq; fundatam conferri posse non habenti decimum quartum annum asserunt Riccius *sup. verf. Nunc limita.* Sa *verb. Beneficium. n.* 30. Gõzalez *sup. n.* 91. Barbosa *in Remis hic n.* 1. Campanilus, *in d. c.* 6. *nu.* 2. Macobrius, *prax. requis.* 10. *dub.* 11. *nu.* 30. & tandem sic declarauit Congregatio Concilij, *in illud ante* 14. *annum: Nisi*, inquit, *in fundatione aliter sit statutum, quia fundationi non est derogatum.* Probatur, quia cum Capellaniæ Fundator possit ponere quascumque iustas conditiones, etiam potest & hanc; quia iusta est, & naturæ Beneficij non repugnans, etiam ex iure Canonico, & communi, vt infra videbimus: lexque Tridẽtini iuxta Sapientum interpretationem intellecta, non derogat fundationi huic, nec voluntatem Fundatoris coarctat, ne possit assignare Capellanum, quemcumque maluerit; dummodò iuxta canonicum ius sit capax, alitetque periculum esset defraudandi Ecclesiam plutibus beneficijs Ecclesiasticis sic erectis, & erigendis, in quorum fauorem Ecclesiam suis in decretis statuere præsumendum est.

6 Tertia conclusio; Si aliqua verba, aut conditiones inueniantur in fundatiône Capellaniæ, quæ vetificari, saluari, aut impleri nequeant, nisi conferatur, aut conferri possit Capellania illi, qui nondum decimum quartum annum attigit, probabile est posse tunc illi conferri. Quia illa fundatio est quædam lex stabilita à Fundatore pro obtinenda illa Capellania; at *Generalis lex ex mente, seu intentione Legislatoris est intelligenda*, & practicanda, vt docent Surdus *decis.* 9. *num.* 13. Barbosa, *de princ. iur. lit. L. nu.* 20. Armendariz *in præm. addit. de recopil. leg. Nauarra. num.* 131. *Nec ad verborum formulam, sed ad effectum eorum solùm attendendum est in legis interpretatione*; vt notat Ferrer. *in constit. cathalon. glos.* 4. *num.* 66. Effectum autem non sortietur fundatio prædicto modo facta, nisi conferri posset Capellania decimum quartum annum non attingenti; & ita interpretatio facienda est, ne dispositio fiat illusoria, vt docent idem Ferret. *glos.* 1. *num.* 152. Antonius Monachus Florentinus, *decis.* 1. *num.* 86. & Cardinalis Mantica, *de tacitis, & ambig. conuent. lib.* 2. *tit.* 12.

7 Sed si roges, quæ verba, vel conditiones sunt istæ, quæ sic à lege recessum possint persuadere? Respondeo, sanè eas esse, ex quibus, & ex circunstantijs colligitur voluisse Fundatorem ad Capellaniam obtinendam necessarium non esse in Capellano decimum quartum annum; si enim diceret hanc Capellaniam habeat Petrus simul ac ego moriar, vel veniat ipse Toleto: etiam si hic puer sit, & nondum decimum quartum annum attigerit, illam potest adipisci, eiquè ipsa conferri. Similiter si diceret, quod conferatur statim ac Ioannes legere, & scribere sciat, vel possit minoribus Ordinibus initiari, cum hi Ordines ante prædictam ætatem conferri valeant, vt Doctores communiter docent, & Cõgregatio Concilij in vna Crossetanensi 20. Maij 1592. respondit sic apud Barbosam: *Nulla est à Tridentino præstituta ætas Tonsuræ, & quatuor minoribus Ordinibus, sed ea attendenda, quæ à sacris canonibus præscribitur.* Confirmantur dicta: nam cum Fundator, ita loquens expressit conditionem, in qua tacitè continetur nõ exigi ab eo prædicta ætas, idem ferè est, ac si hoc expressisset; iuxta id iuris principium; *Taciti, & expressi idem est iudicium, l. cum quid. ff. si & pet. l. filius famili. ff. eo. tit.* vbi Doctores, inter quos Tuscus *lit. F. conc.* 7. Marius Antonius *Variarum l.* 2. *resol.* 7. *n.* 72. & alij ab eo adducti, qui hoc intelligendum aiunt, *Quando tacitum includitur in natura expressi*, vt accidit in præsenti.

8 Quarta Conclusio; Quando Capellania iam est erecta Ordinarij authoritate, & vel decimum quartum annum in fundatione exigit, vel nihil in fundatione positum est, ex quo hanc ætatem non exigi præsumatur, si adhuc Fundator superstes est: potest fundationem alterare, vel nouam scripturam concedendo de ipsius fundatione, vel iam conditæ hanc clausulam, vel conditionem addendo, scilicet, quod non requiratur in Capellano ætas quatuordecim annorum. Sed hoc facere nequit sine consensu, & authoritate Ordinarij: cum eius iurisdictioni hoc Ecclesiasticum beneficium, vt potè ipsius authoritate erectum, iam subiaceat. Hanc doctrinam tenent sine dubio Milius *Reperto. verf. Patronus in fundat.* Rochus de Curte, *de iure Patron. verb. pro eo quod num.* 31. *& seq. q.* 13. Lambertinus, *l.* 1. *p.* 1. *q.* 9. *num.* 49. *&* 50. Caputaq. *decis.* 290. *n.* 4. Gonzalez, *ad reg.* 8. *cancel. glos.* 5. *num.* 4. & alij, docentes, Fundantem beneficium cum consensu Ordinarij, non posse postea aliquid alterare, vel immutare sine ipsius Ordinarii consensu: ergo cum illo poterit: cum exceptio firmet regulam in contrarium iuxta, *l. nam quod liquide* §. *fin. ff. de penu leg.*

9 Adde è contra, etiam Episcopum solum non posse regulariter loquendo fundationem

nem alterare fine Fundatoris consensu, illo viuo; mortuo verò nullatenus; nec dispensare in ætate. Ratio est, quia non potest in lege Concilij Generalis dispensare, nisi adsit grauissima, & vrgens causa iuxta dicta Sing. 13.nu.2. Et nominatim quoad hanc dispensationem id asseruit Azor, *par.2.l.6.c.5.q.9.* Præterea, quia nec immutare voluntatem Fundatoris, aut Testatoris valet. Idem dic de Patrono, qui nec de Episcopi authoritate hanc mutationem potest facere; & penes illum solum est præsentatio Capellani, non verò mutatio conditionum Capellaniæ; posset verò, meo iudicio, si Fundator expressam in Capellaniæ fundatione facultatem Patrono concessit ad mutandum, auferendum, addendumvè suo arbitrio quidquid magis expedire iudicaret, sed etiam tunc requiritur consensus Ordinarij.

10 Si roges, quæ ætas requiritur in his casibus, in quibus aliquo ex prædictis modis decimus quartus annus in Capellano non exigitur. Respondeo, septennium sufficere; cum hæc ætas ex iure antiquo requiratur, & sufficiat ad primam Tonsuram, & Beneficium simplex Ecclesiasticum. Sic *cap.nullus*, & ibi Glossa, *verb.infanti, de temp.Ordin. in 6. Glos. penul.in c.si eo temp.de rescrip.eod.lib.* & probat Garcia, *de beneficijs 1.p.c.5.n.127.* addens, modo requiri ex Tridentino decimum quartum annum; & idem tempus requiri in pensione docet ex Doctoribus, quos refert, ac ex Congregatione Concilij, quæ vt ait, *nu.129. in Beneficio idem censuit, ac in pensione*. Et antea, *p.1.c.2.num.3.* hæc dixerat: *Capellania erecta in titulum Beneficij ex bonis alicuius authoritate Episcopi potest ex ordinatione Fundatoris dari puero ante primam tonsuram in titulo sæculari, donec fiat Clericus, qui suo tempore tenebitur ordinari, & fieri Clericus, & cum capax sit, & habilis Horas recitare*.

SINGVLARE XXI.

An puer septennio non completo prima Tonsura possit initiari?

1 Affirmatiuè consultus respondi, dummodò hic iam septennium ingressus ad rationis vsum peruenerit, doctrinæ Christianæ rudimenta, necnon legere in vulgaris saltim linguæ libro, typis excusso, ac rudibus characteribus scribere sciat. Probaui I. quia hæc tantùm à Tridentino in recepturo Tonsuram exiguntur *sess.23.c.4.* nec ab eo ætas præscribitur: ergo, &c. II. Quia in sacris Ordinibus annus inceptus pro completo reputatur, & sufficit, vt recepta praxis, & communis DD. apud Enriquez *c.19.n.2.* manifestant, etiam sufficier in recepturo primam Tonsuram septennium inceptum.

2 Sed oppones Caput *Nullus, de temp.ordin.in 6.* vbi *Nullus Episcopus, vel quiuis alius infanti, nisi fortè Religionem intraret, seu illiterato clericalem præsumat conferre Tonsuram*; vbi Glossa: *Infanti, i. minori septem annorum*; ergo cum infantia vsque ad septennium cōpletum duret *ex l.Si infanti.C.de iure deliberandi*, eo non completo minimè Tonsuram conferre licebit, vt non licere probat ex Syluestro, Armilla, Tabiena, Angelo, Nauarro, & alijs Thomas Sanchez, *to.2.consil.l.7.c.1.dub.23.*

3 R. hanc legem, & regulā generalem statui à iure *c.Nullus*, & à DD. quia, vt in simili notauit Sanch. *l.1.de mat.d.16.n.10.* communiter vsque ad septennium completum (nisi contrarium manifestè appareat) non præsumitur, puerum ad rationis vsum deuenisse, vt probant Mandos. *de æt.min.c.3.n.3.* & *in c.iuuenis.de spons.* Alex. de Neuo, *n.19.* & Anchar. *n.9.* ac alij. Cum autem constaret, vel præsumeretur, vt in præsenti, iam antea deuenisse, non est cur prima Tonsura puero negetur. Ratio n. legis est anima legis. Sic *in c.litteras, & c. accessit. de spons.* & à DD. septennium completum exigitur ad sponsalia contrahenda, vt latè probat Thomas Sanchez *sup. n.2.* & tamen verior, & communior sententia, quam tenent innumeri Theologi, & Iurisperiti apud ipsum *n.9.* videndi, docet valide & licitè contrahi sponsalia ante septennium si malitia, seu rationis vsus suppleat ætatem; nam vt dicitur, *l.in sponsalia 1.ff.de sponsal.* satis est sponsos quod agant intelligere: ergo similiter in nostro casu.

4 Immo ob dicta existimo, quod puer sex tantùm annorū, si ita precox sit ingenio, vt rationis vsu polleat, legere, ac scribere sciat, prima possit initiari Tonsura; ac saltim Episcopus dispensare poterit, vt initietur; licèt enim in ætate ad Ordines requisita dispensare nequeat; vt docent S. Antoninus, Nauarrus, Syluester, Immola, Tabiena, & Armilla, quos citat, & sequitur Sanchez, *tom.2. consil.c.1.du.26.n.18.* cum Tonsura Ordo non sit, vt probaui Sing.4.num.5.& 6. dispensatio in ætate ad illam recipiendam non est ei prohibita; ni mauis hoc per interpretationem iuris, si fortè hoc extat in cap. Nullus, fieri iuxta dicta Sing.13.num.6. Ad Ordines minores septennium completum sufficit, vt cum alijs docet Sanchez *sup.nu.17.* dum alia requisita adsint.

FINIS TRACTATVS VI.

AD SACROSANCTVM,

ORDINIS SACRAMENTVM.

SINGVLARIVM.

TRACTATVS SEPTIMVS.

DE CELEBRATIONE MISSARVM.

SINGVLARE I.

V. Epiſcopus, aut locorum Ordinarius poſſit abſque nouo Sedis Apoſtolicæ decreto cum Miſſa, & Officio Diuino in ſua Diœceſi Sanctos celebrare, quos in eorum Canonizationis indultis Pontifex celebrandos concedit?

1 Congrue ſatis ad Ordinis Sacramentum, Miſſarum Celebrationem, & diuinorum Officiorum Recitationem adnectimus. *His* enim, qui initiantur, ſeu ſacro decorantur Sacerdotio, *diſpenſatio Myſteriorum Dei*, vt S. Iſidorus *lib.7.offi.cap.1.* loquitur, *commiſſa eſt; præſunt enim Eccleſiæ Chriſti, & in confectione Corporis, & Sanguinis Domini conſortes ſunt cum Epiſcopis*. Hinc rectè Concilium Lateranenſe *can.2.* diſtrictè præcipit, vt hi diligenter inſtruantur *ſuper diuinis Officijs, & Eccleſiaſticis Sacramentis, qualiter ea ritè valeant celebrare*. Et Colonienſe III. *p.1.cap.19.* ait: *Ordinandi debent inſtrui de Officio, quod ſuſcepturi ſunt, ne ſe illi alligent, cui non poſſunt ſatisfacere, neuè mentiantur Spiritui Sancto*. Officium verò præcipuum Ordinandorum, ac Sacerdotum maximè duo complectitur, & Miſſarum celebrationem, de qua in hoc Tractatu, & Horarum Recitationem, de qua in ſequenti.

2 Ad huius autem, & aliorum Singularium reſolutionem, vnam vel alteram indultorum clauſulam ex Canonizationum Bullis, in quibus hanc facultatem Chriſti Vicarij conceſſere, proponere neceſſum eſt. Sic ergo Sanctiſſimus D.N. Vrbanus VIII. in Bulla Canonizationis B. P. N. & Societaris noſtræ Fundatoris Ignatij, quæ incipit: *Rationi congruit, &c.* & expedita fuit Romæ anno 1623. idibus Auguſti, loquitur §.4. Canonizationis à SS. Pontifice Gregor. XV. celebratæ anno 1622. mentionem faciens; *Statuens, vt ab vniuerſis Chriſti fidelibus in eius honorem Eccleſiæ, & Altaria, in quibus ſacrificia Deo offerantur ædificari, & quolibet anno dicta die illius obitus, pridie Kalendas Auguſti Feſtum ipſius, & Officium tanquam de Confeſſore non Pontifice, ad formam in Rubricis Romani Breuiarij præſcriptam, ſolemniter celebrari poſſint*.

3 Idem Pontifex in Bulla Canonizationis S. P. N. Franciſci Xaueri Orientis Apoſtoli, ab eodem Gregorio XV. celebratæ anno 1622. ſic loquitur; *Franciſcum Xauerium, de cuius vita ſanctitate, fidei ſinceritate, ac miraculorum magnitudine, & frequentia plenè conſtabat, Sanctum eſſe definiuit* (ſcilicet Gregorius XV.) *& in Sanctorum Confeſſorum Catalogo adſcribendum eſſe decreuit, & adſcripſit, illumque ab vniuerſis Chriſti Fidelibus tamquam verè Sanctum honorari, ac venerari mandauit, ac vt ab vniuerſali Eccleſia in eius honorem Eccleſiæ, & Altaria, in quibus ſacrificia Deo offerantur, ædificari, & conſecrari, & ſingulis annis die ſecunda Decembris, qua ad celeſtem gloriam vocatus eſt, eius Officium, vt de Sancto Confeſſore ad præſcriptum Romani Breuiarij celebrari poſſit ſtatuit, &c.* Et inferiùs in vtraque Bulla addit SS. P. N. Vrbanus: *Apoſtolica authoritate decernimus, quod definitio, decretum adſcriptio, ſtatutum, relaxatio, impartitio, aliaque præmiſſa ſuum debitum ſortiantur effectum*. Eadem inueniuntur in Bulla Canonizationis S. Thereſiæ de Ieſu, egregiæ Carmelitarum Diſcalceatorum Fundatricis, quam edidit Gregorius XV. anno 1621. & S. Philippi Neri, quam edidit S. Vrbanus VIII. anno 1623. ac in alijs aliorum Pontificum Bullis.

4 Dico igitur, Quotieſcumque hæc, & ſimilia Pontificum diplomata extant, poſſe quemlibet Epiſcopum, vel Ordinarium in ſua Diœceſi ſtatuere: vt Miſſa, & Officium

celebrentur de huiusmodi Sanctis, absque nouo Pontificis, vel sacræ Rituum Congregationis decreto. Persuadet hoc potestas, quæ in iure Canonico, & Concilijs, Episcopis conceditur circa Festorum celebrationem. Ita Concilium Ticciense *cap. 1. Per singulas Parochias eas festiuitates, populus obseruare studeat, quas propius eorum Episcopus venerari prædicauerit*, & Lugdunense relatum in *c. Pronunciatum, de consecrat. dis. 3.* ait; *Et illæ festiuitates, quas singuli Episcopi in suis Episcopatibus, cum populo collaudauerint*, vbi Glossa; *Festiuitates intellige de Canonizatis*, An verò requiratur populi, & Cleri consensus ad hæc festa instituenda vide Suarium, *tom. 1. de Relig. l. 2. c. 5.* Azorium, to. 2. *l. 1.* Laymanum, *tr. 7. c. 1. nu. 3.* Fagundez, *inf. num.* 8. & plures apud ipsos.

5 Quod hæc festa instituere possit in sua Diœcesi Episcopus sine noua Pontificis concessione, vel confirmatione docent Suarez, *to. 1. de Relig. l. 2. c. 1* 1. *nu.* 4. Fagundez *l. 1. præcep. 1. c. 3. nu.* 4. ac alij. Festa autem instituere, non solùm dicit, quod dies alicuius Sancti; verbi gratia, S. Ignatij, vt festiuus obseruetur; in illoque ab opere seruili abstineatur, sed quod de ipso Missa, & Officium celebrentur. Incongruum enim videtur, vt festiuus sit in vrbe aliqua alicuius Sãcti dies, & quod ipsi, pensum diuini Officij, & Sacrificij Missæ non impendatur; aut nec mentio in Ecclesijs illius vrbis de illo fiat; cum institutio festorum ad ipsius Sancti cultum ordinetur, & hic præcipuè in Sacrificio Missæ, & diuino Officio consistat, ac ostendatur,

6 Si igitur absque indulto Pontificio licèt Episcopis ex communi iure in honorem cuiuslibet Sancti, dummodò Canonizatus sit, festum instituere: etiam ei licebit statuere in sua Diœcesi, vt in ipsius cultum sacrificium, & officium de ipso, Deo offerantur; præsertim cùm cuilibet, & vbilibet existenti, concedat Põtifex (vt in præfatis Bullis patet) quod liberè, & licitè de ipso recitare, & celebrare possit. Verbum autem *Possit* liberam, & independentem facultatem significat, vt Singul. 9. & 21. ostendemus.

7 Præterea si noua concessio, vel Pontificis, vel sacræ Rituum Congregationis necessaria est ad huiusmodi Missam, & Officium peragendum, nil speciale conceditur in præfatis Bullis in horum Sanctorum honorem, & illis, vt ceteris Sanctis, de quibus nec Ecclesia recitat, nec recitandi facultatem, concedit, cultus duntaxat foret exhibendus: siquidem ad recitandum de his, & illis necessaria esset noua concessio. Et si ex horum diplomatum vi non possumus sine alia noua facultate de his Sanctis celebrare, quem effectum habent verba concedentia recitandi facultatem? Cur Pontifex facultatem liberam recitandi, omnibus dicit, concedere? Quorsum Officium de communi Confessorum assignat? Quomodo ait, velle hanc concessionem suum sortiri effectum? Illusoria sanè, & inanis erit hæc concessio; siquidem nihil operatur. Denique quo pacto dicit Pontifex concedere quod non est concessum? quod enim noua concessione indiget, concessum esse minimè dicendum est.

8 Tandem, vt Ecclesiæ, & Altaria erigantur in honorem Sancti, v. g. S. Francisci Xauerij, non est necessaria noua Sedis Apostolicæ, nec sacræ Rituum Congregationis concessio, vt extra dubium experientia compertum est; ergo nec noua concessione opus est, vt de illo celebretur, & recitetur; eodem enim modo, & sine vlla limitatione vtrumque ibi sic conceditur: *Statuens, vt Altaria ædificari, & Festum ipsius: & Officium celebrari possint, &c.* Dictio *Et* æqualiter copulat, vt idem sit de vno, quod de altero ex copulatis, *l. Si mihi, & Vitio. ff. de verb. obligat. l. Reos. §, cum in tabulis ff. de duobus Reis, & l. si hæredi plures. ff. de condit. instit.* ex Menochio, *cons. 56. n. 35.* Brunot à Sole *loco commun verb. copula n. 2.* Cedeno *canonic. quæst. sing. 50. n. 8.* Rebuso *comment. ad l. coniunct. 29. vers. 1. ff. de verb. significat.* & alijs.

SINGVLARE II.

An sacræ Rituum Congregationis decretum extet, celebrationem horum Canonizatorum prohibens? vbi nonnulla circa illam adnotantur.

1 ADuersus doctrinam traditam Singulari præcedenti obijci posset decretum quoddam sacræ Rituum Congregationis, quod hoc negare videtur. Nã cũ SS. Pontifici Vrbano VIII. supplicaretur prò parte illustrissimi Domini Cardinalis de Sandoual, Episcopi Giennensis, pro declaratione aliquorum dubiorum; hoc propositum fuit his verbis: *Secundo, in Bullis Canonizationum Sanctorum ponũtur hæc verba: statuentes, vt ab vniuersali Ecclesia anno quolibet in die N. Festum ipsius, & Officium, sicut pro Martyre, vel Confessore, &c. ad formã in Rubricis Breuiarij Romani præscriptam deuotè, & solẽniter celebretur: Ex quibus verbis apparet, quod conceditur licentia absoluta, & indistinctè, ut in omnibus Ecclesijs possit recitari de* omni-

omnibus Sanctis Canonizatis; & utendo huiusmodi interpretationibus in aliquibus Episcopatibus, Ordinarij, & Capitula admittunt sanctos sibi benè visos; & de illis recitatur. Quare supplicatur ad tollenda omnia dubia, & opiniones, declarari, quomodo intelligantur illa verba: Ad formam in Rubricis Breuiarij Romani praescriptam; & si Ordinarij, & Capitula poterunt eorum arbitrio recitare de Sanctis Canonizatis sibi bene visis, non existentibus in Kalendario; etiam si non sint Patroni talium Episcopatum, nec minus requiescant in illis corpora, nec notabiles Reliquiae illorum.

2 Ad dubium hoc sic respondit sacra Rituum Congregatio: *Ad secundum, non posse Ordinarium, neque Capitulum, aut aliàs recitare Officium de Sanctis Canonizatis, qui non sint in Kalendario descripti, vel non sint Patroni Ecclesiarum, aut adsint ipsorum Reliquiae insignes iuxta decretum ultimo loco contra abusus emanatum. Die 9. Decembris* 1628.

3 Sed hoc decretum nostrae sententiae non contradicere pro certo existimo. In illo enim solùm statuitur, quod non liceat recitare, de quocumque Sancto, eo ipse praecisè quod Canonizatus sit, seu in Martyrologio descriptus; nisi vel sit in Kalendario Breuiarij, vel adsit Sedis Apostolicae facultas. Hanc autem expressè adesse in Bullis praefatis, & similibus, quis dubitabit? Et hanc dictae Congregationis responsionem sic intellexisse videtur Augustinus Barbosa, *de offic. Parochi c.* 10. *nu.* 21. *De Sancto*, inquit, *Canonizato non potest fieri Officium extra propriam Ecclesiam sine nouo decreto, eadem S. Congregatio sub die 9. Decembris* 1628. Eadem habent Gauātus, *to.* 2. *sec.* 2. *n.* 30. & Nouarius, & *lucern. v. offic. nu.* 9. Nouum verò decretum praeter Canonizationem, seu ab illa distinctum, adest in Bulla, in qua ait Pontifex, vt Officium de aliquo Sancto celebrari possit. Praeterea forsan prohibentur Ordinarij hac declaratione, ne Officia componant, seu à se composita edant, sine noua facultate; sicut prohibetur in decreto, ad quod refertur haec responsio, & de quo Singulari sequenti agemus. Praeterquam quod hoc Congregationis decretum vim legis non habet, quando editū non est annuēte Sāctissimo iuxta dicta Tract. 4. Singul. 19. n. 3. & ex alio capite extat in praedictis Bullis ipsius expressa voluntas.

4 Confirmatur haec explicatio, & huius sententiae veritas, ex consuetudine omnium ferè Ecclesiarum Hispaniae, quae etiam post hoc decretum plures Sanctos, in quorum Canonizationum Bullis praefata facultas conceditur, sine alio ad Romam recursu, admisere, vt in suis Dioecesibus cum Missa, & diuino Officio quotannis celebrarentur. Sic Hispalensis, Granatensis, Palentina, Salmanticensis, Abulensis, Conchensis, Ciuitatensis, Segouiensis, Placentina, Zamorensis, Calagurritana, Asturicensis, Malacitana, Gaditana, & aliae Sanctissimum Patriarcham nostrum Ignatium celebrant; sicut & gloriosissimum Franciscum Xauerium Hispalensis, Placentina, & aliae.

5 Demum animaduertendum est. 1. non solùm Episcopos, sed omnes alios Ordinarios, quales sunt Abbates exempti, Ordinum militarium Priores, seu Vicarij, & alij, qui habent propriam Dioecesim, & in ea iurisdictionem quasi Episcopalem, posse in suis Dioecesibus has solemnitates, seu festa instituere, vt de praedictis Sanctis celebretur, & recitetur. Ratio est, quia in omnibus praeter Pontificalia, ad quae Episcopalis requiritur ordo, pares sunt Episcopis, scilicet quoad iurisdictionem, administrationem, celebrationem festorum, & Ecclesiae regimen, vt videre licet apud Barbosam, *in Trident. sess.* 24. *de reform. c.* 1. & 6. & *ses.* 23. *cap.* 15. & *ses.* 14. *c.* 7. & Lugum, *disp.* 21. *de poenit. sect.* 2.

6 Item Capitula Sede vacante idem possunt; cum eis competat ea omnia exercere, quae pertinent iure communi ad ordinariam Episcopi iurisdictionem, exceptis nonnullis specialiter prohibitis. Sic *ex cap. eum olim, de maioritate, & obedientia, & cap. Sede vacante*. Iurisperiti, & Theologi, Barbosa *de potest. Episc.* 2. *p. alleg.* 36. *nu.* 9. Riccius *prax. resol.* 118. Quatanta, *verb. Capitulum*, Sayrus *claus reg. l.* 6. *c.* 11. Molina, *de iust. nu.* 5. *d.* 1. *nn.* 13. & 10. Suarius, *de cens. d.* 7. *sect.* 2. & alij. Item de Vicario Episcopi idem dicendum est, vt probant Suarez *to.* 4. *d.* 28. *sect.* 5. *nu.* 10. Sanchez, *l.* 3. *de mat. d.* 29. *nu.* 14. Reginaldus, *l.* 1. *num.* 18. Barbosa, *in ses.* 23. *c.* 16. *num.* 6. & alij communiter.

7 Animaduertendum 2. quod non solùm authoritate, aut praescripto horum Ordinariorum, sed propria authoritate potest quilibet Sacerdos priuatim celebrare, & quilibet ad Officia diuina adstrictus, recitare de Sanctis Canonizatis, in quorum bulla praedicta facultas extet; quia vniuersali Ecclesiae, seu cunctis Fidelibus hunc cultum exhiberi posse conceditur, independenter ab Ordinariorum iussu, vel approbatione; & vbi *lex, aut priuilegium conditionem non apponit, nec nos apponere debemus, l. de pretio ff. de public. in rem act.*

8 Animaduertendum est 3. quod licèt in his, & similibus Bullis solùm dicatur, quod *Festū ipsius, & Officium celebretur*, ibi intelligitur

tur concessa facultas ad Sacrum faciendum: nam sub nomine *Festi*, & *officij*, vtrumque comprehenditur: Missa enim officium diuinum est, & *Festum* ibi hanc præcipue continet significationem. Præterea cum ex 1. Missalis Romani Rubrica, Missa debeat conformari Officio; si hoc de S. Ignatio v.g. conceditur, etiam & Missa concessa videtur. Vide quæ pro hoc afferuntur Tract. 8.

9 Et animaduerte 4. Missam votiuam de his Canonizatis dici posse quolibet die non impedito iuxta Rubricam Missalis, §. *de Miss. vot.* Sicut de alijs Sanctis, qui sunt in Kalendario Missalis; eadem enim est de hic, ac de illis ratio; vtrisque enim dies naralis cum Missa, & Officio celebrandus conceditur.

Singulare III.

V. De quocunque Sancto Canonizato: etiam si in Kalendario non sit descriptus, neque in speciali Bulla detur facultas ad illius celebrationem, dummodò sit in Martyrologio Romano, possit Missa votiua celebrari?

1 Supponendum est omnes Sanctos in Romano Martyrologio descriptos, de alijs Martyrologijs Flori, Vndelberti, Aegidij de Damis, Hugonis de Toluis, Hērici de Iserelon, Petri de Tymo, Gôdeberti, Bedæ, Vsuardi, Adonis, Galesini, Molani, Maurolici, & Græcorum Menologij non loquor, Canonizatos esse; cum ij, ut ab omnibus publicè habeantur, & dicantur Sancti, ac vt tales honorentur, in Catalogo Sanctorum, idest Martyrologio describātur, quod clarissimum Canonizationis testimonium est, vt docet noster Bellarminus, *l.1. de sanct. Beatitud. c. 7.* Præterea, quia vt vere, Sancti in choro ad primam recitantur ante vers. *Pretiosa*, omnes, qui pro eo die adscripti sunt in Martirologio Romano iussu Gregor. XIII. edito, & Cardinalis Baronij adnotationibus illustraro. Sic iubet idem Pontifex in Bulla Martirologio affixa, anno 1584. Ianuarij 14. expedita, vbi. *Vetustissimo Ecclesiæ more in choro legendum proponi ad Dei gloriam, ad sanctorum ipsorum, quorum memoria celebratur, laudem, ac eorum, qui legunt, &c.* Et infra; *Mandamus, ut in agendo diurno in choro officio, omni alio Martirologio amoto, hoc tantum nostro utantur, nulla re addita, mutata, adempta*; ergo omnes hi Canonizati sunt. Hoc posito.

2 Affirmatiuam partem sequi posse in praxi absque venialis periculo sic probo I. Ex antiqua Ecclesiæ consuetudine, qua constat Sacrificium offerri solitū in honorem cuiuslibet Martyris, aut Sancti, cuius memoria extaret in libris, seu tabulis, in quibus eorum nomina, & dies, seu Natalitia scribebantur; quas Tabulas *Fastos* appellat Tertullia. *l. 1. de Corona Milit.* & Nazianzenus *carm. de different. vitæ*. *Agapas*. Et sic S. Cyprianus. *epi. ad Episcop. & Presbyt. Eccl. Carthag.* ait. *Dies eorum, quibus excedunt, adnotate, vt commemorationes eorum inter memorias Martyrum, celebrare possitis.* Ac Tertullianus, *sup. Pro Natalitijs annua die facimus*. Vbi Baronius hunc morem ostendes, *notation. Martirologio cap. 4.* ait, *Facere idem esse penes antiquos, quod sacrificare inferius monstramus*.

3 Probatur 2. ex sententia Doctorum asserentium, hunc esse honorem, aut cultum Canonizatis omnibus debitum, seu qui deferri solet, aut exhiberi potest. Sic Bellarminus, *to. 1. contr. l. 1. c. 7.* inter alios honores hunc quarto, & quinto loco sic refert; *Quarto sacrificia tam Eucharistiæ, quam laudum & precum, quod vulgo Officium, seu Horæ Canonicæ nuncupatur, in honorem eorum Deo publice offeruntur. Quinto dies festi in eorum memoriam celebrantur*. Idem Castro Palao, *disp. de fide tr. 4. p. 5. nu. 7.* Ludouicus de Torres, *disp. 17. dub. 1.* & alij communiter. Si ergo solet, & potest hic cultus cuilibet Canonizato exhiberi; etiam si non sit in Kalendario; dummodo sit in Martyrologio, quod est Canonizatorum Catalogus, Missa votiua dici poterit pro libito Sacerdotis de illo. Confirmatur 1. quia si in aliquo die non posset recitari, & celebrari de his Sanctis, frustraretur finis Canonizationis, quæ ad hunc præcipue cultum tendit, atqui finem cuiuslibet actionis semper esse inspiciendum, vt videamus, quid possimus circa illam docent Iurisperiti *in l. diximus. ff. de excusat. tutor.*

4 Confirmatur 2. quia sicut noua, aut Sedis Apostolicæ, aut sacræ Rituum Congregationis facultas non requiritur ad alios honores, quos citati Doctores recensent, & sunt Canonizatorum proprij, eis præstandos, verbi gratia, vt ab omnibus habeantur, & appellentur Sancti; inuocentur publicis precibus; in eorum memoriam altaria, & templa erigantur, certo quodam lumine, aut radijs depingantur, ac eorum Reliquiæ honorentur: ita etiam nec noua facultas requireretur ad celebrandum Missam de ipsis; eodem enim modo, & eum eadem amplitudine loquuntur Doctores omnes de ceteris

teris honoribus, ac de hoc Obiectionibus in oppositum sequenti Singulari satisfiet.

SINGVLARE IV.

V. Iuxta Missalis Rubricas, & sacræ Congregationis decretum, de quocumque Canonizato, etiam in Kalendario non existenti, Missa votiua dici possit? Vbi alia circa ipsius cultum adnotantur.

1 Prædictam horum Canonizatorum celebrationem non repugnare Missalis Rubricis, patet; cum in illis, §.4.n.3. concedatur, vt, *Missæ votiuæ priuatæ dici possint pro arbitrio Sacerdotis quocumque die Officium non est duplex:* ergo diebus Officio duplici nō impeditis, licebit iuxta Rubricas, Missam de quocumque Canonizato celebrare. Quod communem esse Theologorum sensum, praximque Castro Palao, *tr.4.de fide disp.1.§.5.p.5.num.7.* sic docet, *Confirmo*, inquit, *exemplo cuiuslibet Sancti Canonizati, in cuius honorem omnes conueniunt, posse vbilibet, & quolibet die quemlibet Sacerdotem Missam dicere, non quidem propriam, quia fortè nec pro vno die illi est assignata, sed votiuam, iuxta Regulas Missæ votiuæ, eo quod à Sede Apostolica iudicatus est dignus, cui is honor exhibeatur.*

2 Et non solùm iuxta Missalis Rubricas, sed iuxta decreta sacræ Rituum Congregationis hoc fieri posse colligitur; ne dicam, constat ex decreto, quod Singulari sequenti num.5. referemus: nam ibi decernitur, nihil statuendum de Beatis nondum Canonizatis, inconsulta sacra Rituum Congregatione, idest de illis Missam celebrare, & recitare non posse sine huius Congregationis approbatione; (de hoc enim cultu, ibi sermo est) ergo, vt de Canonizatis celebretur, & recitetur noua Congregationis huius consultatio, aut facultas non est necessaria: nam *Excepto firmat regulam in contrarium*, iuxta *l.nā quod liquide. §.fin. l.quæsitum, §.idem respondit.* Menochinm, *de arbitr.l.1.q.30.nu.4.* Surdum, *Cons.303.num.11.* Valascum, *consult.45.nu.1. fine*, & complures alios.

3 Sed obijcies I. Si licet Missam votiuam dicere de quocumque Canonizato, etiam licebit dicere ipso suo Natalis die; cum eadem sit vtriusque ratio; sed hoc non licet; cum quilibet Sanctus ex Kalendario habeat proprium diem, & ab eo excludendus foret; quod est contra Missalis Rubricas, & contra Pij V. mandatum in Bulla. in Missalis principio posita: ergo, nec votiua licebit. Respondeo licere ipso Natalis die, sicut & alijs, de quocumque Canonizato celebrare: dummodò non sit impedita hæc dies Officio duplici: etiam si sit impedita Officio semiduplici Sancti existentis in Kalendario Romano; quia si hunc licet excludere, vt de Canonizato existenti in Kalendario Missa votiua dicatur: etiam vt de non descripto Canonizato dicatur, poterit excludi; cum de vtroque celebrare concessum sit; & per Rubricam Missalis quicumque Sanctus semiduplex excludi valeat ob celebrationem Missæ votiuæ.

4 Obijcies 2. Si hæc sententia esset vera, nullum inuenietur discrimen inter Sanctum Canonizatum descriptū in Kalendario Missalis, & inter Canonizatum non descriptum: sed hoc dici nequit: cum de primo semper recitetur authoritate Ecclesiæ, numquam verò de secundo: ergo vera non est. R. discrimen esse non leue; nam de Canonizato existenti in kalendario aliquando obligantur Sacerdotes celebrare: & Officio Diuino adstricti de illo recitare, ex lege in Bullis, & Rubricis Missalis, & Breuiarij contenta: at de non existenti; ex nulla lege obligantur; licet ex deuotione possint.

5 Hinc rectè Ludouicus de Torres, *disp.17. du.1.* ait; *Non esse de necessitate Canonizationis, vt vniuersalis Ecclesia obligetur ad recitandum Officium diuinum, multi.n. sunt Canonizati, de quibus tamen non obligatur vniuersalis Ecclesia ad recitandum Officium. Requirit tamen Canonizatio declarationem Pontificis, cuius est Canonizare, vt possit honorari Sanctus Canonizatus, sicut alij Canonizati.* Hæc ille, & Palao *sup. num.6. De pluribus Sanctis Canonizatis nemini concessum est Missam propriam, & Officium proprium dicere: & de aliquibus solum concessum est alicui Prouinciæ, vel singularibus personis verùm hæc limitata concessio, non obstat, quominus Missam votiuam, & Officium votiuū quilibet illis exhibere possit; Quia eo ipso, quod illos Sedes Apostolica in Sanctorum numerum retulit, & dignos iudicauit, vt in ipsorū gloriā Sacrificium offerretur, nomine totius Ecclesiæ, consequenter iudicauit posse quemlibet Fidelem si velit, similem eis ex deuotione honorem præstare.*

6 Obijcies vltimò; Plurimi Sancti ex ijs, qui describuntur in Romano Martyrologio, non sunt Canonizati à Pōtificibus, sed ab Episcopis, ergo cum his non cōpetat facultatē concedere celebrandi, & recitādi de Canonizatis, sed solùm Pontifici; de his saltem ab ipsis Canonizatis, non licebit, celebrare. Maior patet. Nam olim si aliquis Martyrio occubuisset, vel eximia sanctitatis laude floruisset, eius ditionis Episcopus rem gestam ad Episcopum Primatem scribebat; à quo maturè adhibitis in Consilium Collegis

Episcopis inter Martyres, vel Confessores recipiebatur, & honorabatur vt talis. Satis hoc probatur ex ijs, quæ S.Augustinus, *in breu.collat.diei* 3.*c*.13.S.Cyprianus *l*.3.*epist*.3. Baronius,*not.ad Martyrolog*.4.*mart*. scribunt. Et hic erat vetustissimus Ecclesiæ canonizandi mos, quem obseruabat quilibet Episcopus in sua Prouincia,vel Diœcesi, vt referunt Vvaldensis, *l.de Sacramental. tit*.14. *c*. 122. Bellarminus,*l*.1.*de beatit.c*.8. Azor.*to*.2. *c*.26.*q*.4. Fagundez, 1.*præc.l*.1.*c*.3.*nu*.6. Torres, *dist*.17.*dub*.6. & alij. Sed Alexander III. & Innocentius III. videntes abusus,qui oriebantur circa Sanctorum cultum ex hac canonizandi facultate, prohibuerunt, ne deinceps aliquis pro Sancto coli inciperet sine Romani Pontificis approbatione, vt constat, *ex c*.1.*&* 2.*de reliq. & venerat.Sanct.*

7 Respondeo, verum esse plures Sanctos in Martyrologio extare hac particulari Canonizatione ab Episcopis facta canonizatos; cum Leo Papa III. vt existimat Bellarminus citatus, videatur fuisse primus,qui solemniter canonizauerit S. Vverdam, & S. Suibertum: & postea Innocentius II. S.Hugonem Episcopum Grationopolit. at Sancti ab Episcopis Canonizati,*non tam lege aliqua,quam consuetudine cœperunt coli ab Ecclesia*, (verbis vtor Bellarmini) *& sicut consuetudines aliæ vim habent legis ex tacito consensu Principis,& sine eo nullam vim habent, vt patet ex B.Thoma* 12.*q*.67. *art*.3. *ita Sancti alicuius cultus ex consuetudine Ecclesiarum generaliter introductus, vim habet ex approbatione tacita, vel expressa summi Pontificis.*

8 Præterea; eo ipso,quod aliqui Pontifices, & postremò Gregorius XIII.Martyrologium Romanum, vetus, & nouum, Ecclesiæ vniuersali proposuerint; illos, qui in eis describuntur, pro canonizatis haberi, & coli statuerunt; dignosque cultu Canonizatis proprio, Apostolica authoritate iudicarunt. Et quis dubitet, non paucos exijs,qui in Kalendario Missalis sunt descripti, & de quibus celebrat quottannis Ecclesia Sacrificium, & Officium recitat,esse ex Canonizatis ab Episcopis, iuxta antiquissimum Canonizationis particularis ritum supra relatum?

9 Vltimò aduertas velim; I. Missam Conuentualem celebrandam non esse de Canonizatis prædictis; cum hæc fieri debeat de tempore; licet celebrari possit solemnis. II. moneo, non eadem libertate,& modo procedendum esse in recitatione, ac in celebratione de his Sanctis,cum ad illam, non ad istam teneamur. III. noto,quod tam quoad recitationem, quam quoad celebrationem ex deuotione, aut votiuam, idem iudicium ferendum est de his Canonizatis, ac de alijs in Kalendario positis; & sicut iuxta Rubricas de his potest quolibet die non impedito Officio duplici Missa votiua dici, sic de illis. Et sicut iuxta non improbabilem sententiam aliquando potest sine graui culpa, etiam sine causa Officium proprium diei in aliud alterius Sancti in Kalendario positi mutari,eodem modo, de quocumque Canonizato in Martyrologio descripto, hoc genere mutationis recitari posse non improbabile credo.

SINGVLARE V.

V. De Beatificato possit Missa votiua dici à quocumque Sacerdote; & Pontificia ab Episcopo: nec non fieri in illius honorem Processio solemnis in aliqua Ecclesia, vel oppido?

1 Vppono, quod aliquod indultum Pontificium concedat alicui particulari Regno, Prouinciæ, Religioni, aut singularibus personis facultatem celebrandi, & recitandi de Beatificato N. De hoc ergo neque alijs, neque alio die,aut loco præter assignata in Pontificio diplomate,celebrare,& recitare licere docet Ludouicus Torres 22.*disp*. 17.*dub*.8.*ex c*.1. *de Reliq. & venerat. Sanctor.* Probatur I. quia nemini licet aliquem absque Sedis Apostolicæ auctoritate cultu publico venerari; sed hic solùm in casu posito tali Regno, Religioni, aut personis conceditur: ergo alijs non licet. II. Quia si omnibus licet, ad quid Pontifex pro tali Religione cultum limitat? III. Quia hæc specialis concessio tali Religioni facta,est priuilegium illi concessum; ergo generalis prohibitio manet integra. IV. Quia ita nullum esset discrimen inter Canonizatum,& Beatificatum; si respectu i cuiuslibet, quilibet cultus liceret: ergo, &c.

2 Hac in re non ex mea, sed ex doctissima P.Ferdinandi de Castro Palao sententia; immo & ipsius verbis resolutionem proferam. Sic igitur ille,postquam prædictas proposuit in oppositum rationes, *tract*.4.*de fide disp*.1.*punct*.5.§.5.*nu*.7. loquitur: *Dicendum est lõge pius,& probabilius esse,posse quemlibet Sacerdotem Missam votiuã,& Officium votiuũ recitare in honorem illius Beatificati,pro quo Sedes Apostolica concessit alicui speciali Religioni, vel Prouinciæ,Missam,& Officium proprium aliquo die celebrare. Probo,quia vna Missa in vno loco*

cius-

eiusdem valoris est, & æstimationis, ac plures Missæ pluribus in locis facta: ergo Sedes Apostolica concedens, vt in honorem alicuius Missa aliqua dicatur, simul declarat dignum esse, in cuius honorem omnes dici possent. Sed hac declaratione facta tollitur probibitio relata in C. 1. de Reliq. & Venerat. Sanct. in quo cauetur, neminem esse venerandum sine authoritate Romanæ Sedis. Nã cum hunc Sanctum ex tua deuotione veneraris authoritate Romanæ Sedis facis, quæ iudicauit dignum esse illa veneratione. Hæc ille.

3 Ad 1. Respondeo, ex eiusdem Palaij mente, quod cum approbetur hic Beatus, vt dignus in cuius honorem Missa, & Officium ab omnibus celebrentur, licet non omnibus concedatur facultas illum celebrandi, ad celebrandum tamen authoritas Apostolica intercedit. Ad 2. dico quod limitatio est, ad non dicendam Missam propriam, & ex obligatione Rubricarum, non verò, ad non dicendam non propriam, sed votiuam. Ad 3. aio, Concessionem illam esse priuilegium, & simul remotionem impedimenti, quod extabat in *Cap. 1. de reliq. & venerat.* ne de quoquam sine auctoritate Apostolica publico cultu celebraretur, quatenus celebratio est approbatio dignitatis & meriti, aut venerationis Sancti Beatificati. Ad 4. dico, discrimen inter Canonizatum, ac Beatificatum esse, quod de S. Canonizato, præcipitur quod, credamus dignum esse in cuius honorem Missa, & Officium celebrentur; de Sancto tamen Beatificato, quod credamus quod id solum permittitur.

4 Circa secundam huius Singularis partem sic idemmet Palao n. 8. respondet: *Concludo posse Ecclesias Cathedrales, & Episcopos cũ suis Cleris. supradictos Sanctos Beatificatos honorare Missa Pontificia, & Officio votiuo, processioneque solemni. Cui opinioni subscripserũt Salmãtica anno Domini 1625. cum hic casus consultus fuit Doctor Balbòa in Ecclesia Salmaticensi Doctoralis, & in Vniuersitate primam Cathedram Canonum regens. D. D. Aluarus de Oeca, & Sarmiento, vespertina Cathedra Canonum moderator, D. Martinus de Bonilla decreti Cathedram regens DD. Petrus de Vega primarius Legum professor. Ex Augustiniana, familia subscripserunt Mag. Basilius de Leon, M. Bernardinus Rodriguez, M. Franciscus Dominguez in Vniuersitate professores; & etiã ex familia D. Bernardi subscripsit M. Angel Manriqua, M. Alfonsus Perez, M. Ludouicus, Bernardus, ex familia D. Benedicti suscripsit, M. Fr. Didac. de Salazar, M. Benedictus de la Cerna. Ex D. Francisco Fr. Petrus de Ladron de Gueuara, Fr. Laurentius de Villareal. Fr. Sebastianus Faxardo. Ex familia Virginis de la Merced supscripsit M. Gaspar de los Reyes. Ex nostra Societate subscripserũt PP. Ioannes de Monte Mayor, Franciscus de Prado, Petrus Pimentel, Ludouicus Roa, Ioannes Martinez, & ego minimus, Aderam enim tunc Salmanticæ.* Hæc ille.

5 Sed oppones decretum a Sacra Rituum Congregatione post prædictam horum Doctorum sententiam editum, & a SS. D. N. Vrbano approbatum, vbi sic dicitur: *De Sanctis Episcopis locorum, Martyribus, Ciuibus, & alijs Festis, de quibus in Kalendario Romano, seu Rubricis Breuiarij nihil habetur, ut etiam de Beatis nondum Canonizatis, nihil propria authoritate, constituatur, sed omnino consulatur Sacra Rituum Congregatio.* Postea additur, hoc approbatum a SS. P. P. Vrbano.

6 Respondeo, quod licèt verum sit, hoc decretum fuisse editum post sententias prædictas, nam in nouo Breuiario SS. D. Vrbani VIII. Antuerpiæ impresso anno 1632. pro quo est Bulla anni 1631. ab ipso SS. imprimi iussum est, adhuc præfatæ resolutioni non obstat, cum in illo solum statuatur, quod *propria authoritate nil de Beatis constituatur*; celebratio verò Beatificati prædicti non fieret propria authoritate, sed Sedis Apostolicæ: cum hæc iam statuerit dignum esse, vt cum Missa, & Officio celebretur; si quidem vtrumque alicui Regno, Religioni, vel personæ concessum est, vt supra dicebamus. Vnde decretum hoc locum habet in illis, qui ita Beatificati sunt, vt in eius honorem nulli, nec personæ, nec communitati concessum sit. Missam celebrare; & de hoc nec votiuam dici posse existimo. Sed consule quæ de Canonizato infra dicemus circa Celebrationem in ipsius die, & circa recitationem Horarum.

SINGVLARE VI.

An, & Quomodo de SS. Confessoribus, & Martyribus Societatis Iesu in ipsorum festiuitatibus Missam celebrare, & Officium recitare liceat ipsis Societatis, & aliorum Ordinum Regularibus, nec non sæcularibus Sacerdotibus?

1 CVm ex Pontificijs indultis cõcessio dimanet ad prędictam celecebrationem, illam in medium proferri necessum est. Et quod attinet ad SS. P. N. Ignatium, & S. Franciscum Xauerium, iam indulta à SS. Gregorio XV. cõcessa, & à SS. D. N. Vrbano VIII. promulgata circa eorum cultum, & celebrationem retulimus Singul. 1. nu. 2. & 3.

Iuxta

2 Iuxta quæ indulta, quæ ibi videre licet, indubitatum est omnes Regulares, & sæculares Sacerdotes; immo & omnes, qui diuini Officij lege adstringuntur, siue ratione sacri Ordinis, siue professionis, siue beneficii, aut Capellaniæ obligatio hæc oriatur; posse Missam celebrare in qualibet Ecclesia, seu totius orbis parte; ac Officium recitare de his duobus Sanctis, & consequenter de omnibus alijs, in quorum Canonizatione, aut Beatificatione eiusmodi indulta extent, sine noua Pontificis, sacræ Rituum Congregationis, aut Ordinariorum licentia: ad hoc enim à summo totius Ecclesiæ legislatore hæc conceditur sine limitatione, aut recursu ad alium Superiorem, & vult hanc licentiam suum sortiri effectum, non autem effectum sortietur, nisi celebretur, recitetur, altare erigatur, & Sacrificium offeratur, &c.

3 De Beatissimo F.N. Aloysio Gonzaga Gregorius XV. Bulla, quæ incipit: *In sede Principis, &c.* edita 2.Octobris 1621. decernit, & concedit: *Vt de dicto B. Aloysio Gonzaga die 21. Iunij, quo ex hac vita migrauit ad cælum; ab omnibus eiusdem Societatis Religiosis, vbique terrarum existentibus, iuxta Rubricas Breuiarij, & Missalis Romani de communi Confessoris non Pontificis, Officium recitari, & Missa celebrari respectiuè libere, & licite valeat: nec non etiam confluentibus eodem die ad eorundem Religiosorum Ecclesias Missam in illis de B. Aloysio Gonzaga, vt supra, celebrare liceat:* Additque hoc *Apostolica authoritate tenore præsentium perpetuò concedimus, & indulgemus. Non obstantibus, &c.*

4 De Beatissimo P.Francisco de Borgia, Societatis Iesu Præposito, sic Vrbanus VIII. Bulla, quæ incipit: *Alias à nobis*, edita 25. Nouembris anno 1624. *Vt idem Dei seruus Franciscus Borgia Beatus nuncuari, de eoque ab omnibus dictæ Societatis Iesu Religiosis vbique existentibus, nec non in ditionibus Familiæ illorum de Borgia, ab omnibus Sacerdotibus tam sæcularibus, quam Regularibus Kal.Octobr. ipso nempe die sui obitus, Missa celebrari, ac Offisium de communi Confessorum non Pontificum iuxta Rubricas Missalis, & Breuiarij Romani recitare liberè, & licitè valeāt, Apostolica authoritate tenore præsentiū perpetuò cōcedimus, & indulgemus.*

5 Postea idem Pontifex in alia Bulla data die 2.Septembris anno 1625. postquam prædictam concessionem retulit, ait: *De eorūdem Fratrum consilio, concessionem, & indultum, desuperque confectas litteras huiusmodi ad quoscumque Sacerdotes sæculares, seu cuiusuis Ordinis, seu instituti Regulares, ad Ecclesias, seu domos Regulares dictæ Societatis accedentes, ita ut Sacerdotes huiusmodi in dictis Ecclesijs, seu Domibus dumtaxat Missam, & Officium huiusmodi, seruata prædictarum litterarum forma, respectiuè celebrare, & recitare possi..s, & valeāt, tenore præsentium extendimus, ac concedimus pariter, & indulgemus. Non obstantibus, &c.*

6 De Sanctis Martyribus nostræ Societatis Paulo Michi, Ioanne de Goto, & Didaco Quizai, sic SS. D.N. Vrbanus VIII. in Bulla, quæ incipit: *Saluatoris, & Domini, &c.* edita 15. Septembris anno 1627. ait: *De eorundem Cardinalium consilio: vt eisdem Martyribus ab omnibus dictæ Societatis Religiosis, vbique existentibus Officium, & Missa de communi plurimorum Martyrum, die eorum Natalis, videlicet, die quinta Februarij, recitari, & celebrari respectiuè, liberè, & licitè possit, & valeat Apostolica authoritate tenore præsentium licentiam, & facultatem concedimus, & impartimur. Non obstantibus, &c.*

7 Huic Bullæ additur hæc sacræ Rituum Congregationis declaratio: *Cum aliàs sub die 3. Iuly 1627. Sacra Rituum Congregatio, annuente Sanctissimo, concesserit, vt de tribus Sanctis Martyribus è Societate Iesu Paulo Michi, Ioanne de Goto, & Didaco Quizai in Iaponia pro Christi fide cruci affixis Officium, ac Missa de communi plurium Martyrum ipsa die eorum martyrij, nempe, V. Februarij, ab omnibus Presbyteris eiusdem Societatis vbique existētibus recitari, & celebrari possit; instante Generali Patrum Societatis Iesu indultum prædictū ad omnes Sacerdotes tam sæculares, quam Regulares ad eorum Ecclesias confluentes extēdi posse, eadem sacra Rituū Congregatio censuit facto verbo cum Sanctissimo; Sanctissimus annuit 26. Septembr.1629.* Hanc declarationem, sicut & omnes præfatas Bullas inuenies in tomo 4. Bullarij ab Angelo Maria Cherubino Monacho Cassiniensi edito Romæ anno 1632.

SINGVLARE VII.

Quo ritu, loco, die, & quibus circunstantijs, & personis celebrare, & recitare liceat de his, & alijs Sanctis Canonizatis, & Beatificatis? Vbi de horum, & similium cultu.

1 Circa hæc Pontificum indulta nonnulla animaduertēda sunt. 1. celebrandum, & recitandum esse ab omnibus Societatis Iesu, & aliorum Ordinum Regularibus, nec non à sæcularibus de omnibus prædictis Sanctis, tam de Canonizatis, quam de Beatificatis tantùm, sub ritu duplici, in Societatis nostræ Ecclesijs:

ijs: omnibus enim illa Breuiarij prima regula præscripta est: *Officium sit duplex in festis Sanctorum, qui apud quasdam Ecclesias, Religiones, vel Congregationes consueuerunt solemniter celebrari:* Cum autem in Ecclesijs Societatis solemniter prædicti Sancti celebrentur; omnes, qui in illis de his Sanctis celebrant, ritu duplici celebrare debent, cum ratione loci; vbi celebrantur, hoc illis conceditur. Recitatio etiam debet esse sub ritu duplici, cum hæc conceditur, semper enim eodem ritu, quo celebratur, recitatur. Hinc dicitur in Rubrica, *de concur. nu.* 2. *quod Festa illorum Sanctorum, qui in proprijs locis, vel Ecclesijs solemniter celebrantur, alijs in Kalendario descriptis præferuntur.* vbi Gauantus, *sect.* 3. *c.* 9. *n.* 3. *Hic appellantur prædicta festa prima, vel secunda classis, vel duplicia maiora, quæ in concursu cum minoribus integras primas, & secundas vesperas habent.*

2 Societatis Regulares, etiam in alijs sæcularium, aut Regularium Ecclesijs, vbique existētibus, de suis Sanctis Beatificatis cum Missa, & Officio celebrare possunt, non verò alij Sacerdotes: vtrumque enim ex indultis præfatis patet; cum his ratione loci, illis verò ratione Religionis, quam profitentur, concedatur. Et si in alijs Ecclesijs præter nostras hi celebrarent; *Si id semel, aut bis fieret*, ait Granado, *infra num.* 17. *non videtur peccatum lethale; quia cum celebratio sit licita, quod solùm mutetur Altare, vel Ecclesia, non videtur grauis inordinatio, nisi ea mutatio toties fieret, vt meritò iudicari posset valdè contraria decreto, & legi summi Pontificis.* Hæc ille, secus de Canonizatis; quia omnibus Regularibus, & sæcularibus de his celebrare conceditur ratione Canonizationis, seu Sanctorum Dignitatis, & absque vlla loci limitatione.

3 Extra diem obitus horum Sanctorum, qui tantùm sunt Beatificati, non licet sæcularibus, nec alterius Ordinis Regularibus celebrare de illis; quia pro his tantùm diebus hoc illis conceditur; immo nec Religiosis Societatis hoc licet, si de ipsis ex consuetudine non celebrent cum octaua, vt celebrare consueuerunt de B. Francisco Borgia, & B. Aloysio Gonzaga iuxta Regulam 1. de octauis vbi; *De octaua sit officium, vel saltèm commemoratio in festo principalis Patroni, vel Titularis loci, vel Ecclesiæ, & in festis aliorum Sanctorum, quæ apud quasdam Ecclesias, Congregationes, & Religiones consueuerunt cum octauis solemniter celebrari; nisi illa festa venerint in quadragesima.*

4 Vnde fit, quod si in die infra octauam, vel ipso octauæ die B. Gonzagæ celebret aliquis Regularis alterius Ordinis, vel sæcularis Sacerdos in nostris Ecclesijs, non potest de S. Aloysio celebrare; non enim est hic dies ipsius Natalis: licèt *sit illius festi prorogatio*, vt loquitur Rodulphus, *propos.* 23. Et hoc intelligitur, etiam si solemnis festi celebratio ad illum diem translata sit. Si verò Sanctus Aloysius esset Canonizatus posset quilibet quolibet octauæ die celebrare de illo, saltim dicendo votiuam Missam. Denique si esset Titularis, vel Patronus Sanctus, de quo celebratur, posset cum octaua celebrari in loco, vel Ecclesia propria, etiam si solùm Beatificatus sit.

5 Si eo die, quo celebratur horum Sanctorum festum concurrat aliud descriptum in Romano Kalendario, vel suæ Diæcesis, aut Religionis proprium; tunc Sacerdotes sæculares, & aliorum Ordinum Regulares, si dignius hoc festum est, seu maius iuxta Rubricas Breuiarij, debent de illo celebrare, omisso Societatis nostræ Sancto; qui si ex Canonizatis sit. v. g. S. Ignatius, transferri potest ad primum diem non impeditum iuxta Rubricam de Translatione festorum. Nam eo ipso, quod concedatur, quod de hoc sine vlla limitatione celebretur, etiam si ex voluntate tantùm, seu deuotione, non ex præcepto fiat, transferri potest; sicut transferuntur, qui sunt in Breuiario, quibus etiam dies obitus pro celebratione assignatur.

6 Si verò sit ex Beatis non potest extra proprium diem extralli Missæ celebratio; aut Horarum recitatio, vt decreuit Sacra Rituum Congregatio, & sensit Cardinalis Bellarminus teste Aloysio Turriano, *to.* 1. *in* 2. 2. *disp.* 13. *dub.* 8. ac docet noster Granado, *in* 2. 2. *contr.* 1. *tr.* 7. *disp.* 4. *sect.* 2. *num.* 19. Qui ait non licere recitare, neque præcepto recitandi satisfieri, si quis deuotionis gratia Officium Beatificati, pro ipsius Natali destinatum ab Ecclesia, alio die recitet. Adderem ego limitationem hanc, quod si recitaret de facto, adhuc non grauiter peccaret recitando ex deuotione; cum ille potius sit priuatus cultus ex proprio recitantis nomine, quam publicus ex Ecclesiæ authoritate exhibitus; & non vt Ecclesiæ præcepto satisfiat: sicut si priuatim recitaret aliquas pias orationes, aut preces à se, vel ab Ecclesia institutas ex deuotione.

7 Secus dicendum existimant aliqui de Missæ celebratione: cum nequeat sine aliqua publicitate, & non nisi ex Ecclesiæ nomine, & Christi, ipsius Capitis, authoritate sacrificium illud offerri. Vnde Granado, *sup. nu.* 18. ait: *Missam in honorem Beatificati non licebit in alijs anni diebus celebrare: immo nec*

comme-

commemorationem, quam vocant, agere; nec auderem à mortali culpa excusare eos, qui secus facerent, nisi bona fides, aut ignorantia excusaret. Hæc ille, sed nimis videtur rigidus in neganda sub graui culpa facultate Commemorationis. Consule, quæ diximus Singul. 5. Et adde, quod his omnibus non obstantibus possit absque graui culpa, immò si causa occurrat, absque leui, dici die quocumque Missa votiua de Beatificato. Hoc probabile existimo iuxta dicta Singul. 5.

8 Sed aduerte, in horum festorum translatione, quod ad Missas in Ecclesijs Societatis à sæcularibus, & alijs Regularibus celebrandas, attendendam esse dignitatem Sanctorum, tum habita ratione Ecclesiæ, in qua celebrantur: tum etiam festi concurrentis. Vnde rectè Gauantus in adnotationibus, *Ad Rubric. de octauis.* approbatis à Congregatione Rituum; *Caue*, inquit: *ne pro digniori accipias eum, qui potiorem habere videtur locum, vbi Octaua celebratur, sed attende classe Festorum, & Octauarum concurrentium, & in pari classe attende ordinem personarum, & earū dignitatem: puta Octaua S. Laurentij cedet Octauæ S. Claræ, non tamen cedet Octauæ Assumptionis B. Virginis, seu Omnium Sanctorū, nec Octauæ alicuius Sācti Patroni loci, seu Titularis Ecclesiæ. Attende quoque dignitatem ex eo titulo, ceteris paribus, quod ab Ecclesia vniuersali celebretur.*

9 Si roges, an licitum sit recitare de B. Aloysio Gonzaga, in cuius die Missam celebrare, non verò recitare conceditur externis confluentibus ad Ecclesias nostras? Respondeo, alicui probabile videri eis licere, tum propter magnam connexionem, quam habet quoad hoc missa cum Horis iuxta Regulam. 1. Missalis: *Missa quotidie dicitur secundum Ordinem Officij, & extra Ordinem officij votiua, vel pro defunctis*; quod non prorsus reijcio, nam probabile videtur iuxta dicenda in simili, Tract. 8. Nec opponitur in Bulla Pontificia dictio. *Tantùm*, vel *solum*: nam ex ea ita expresse recitatio hæc non excluditur, iuxta regulam iuris: *Cōcessum dicitur quidquid expresse prohibitum non reperitur. l. nec non §. Quod eius. ff. ex quibus caus.* Campanilus, *in diuer. iuris Can. dub. 7. c. 5. nu. 1.* Barbosa, *de princ. lit. C. n. 28.* & apud ipsum, *lit. P. n. 60.* plures. Tum quia si celebratio Missæ, quæ est maximus, & præcipuus Beatificati cultus ijs licet: Recitatio, quæ est inferior, cur non licebit? Nā vt iura, & Iurisperiti clamant: *Maius cui licet, non debet quod minus est non licere. l. nō debet. ff. de regul. iur. auth. multo magis, C. de Sacrosanct. Ecclesia cap. cui licet. 53. de regul. iuris l. 6. l. Marcellus. ff. de donat. causa mortis.* Farinacius, *prax. crim. p. 4. consil. 60. num. 109.* Thomas de Thomasetis, *reg. 85.* & alij. Quod præcipuè locum tenet; cum inter maius: & minus datur connexio, vt datur maxima inter Celebrationem, & Recitationem.

10 Immo Granado, *supra num. 16.* valde probabile reputat, si in diplomate Pōtificio fiat Sacerdotibus alicuius Religionis potestas celebrandi in honorem alicuius Beati, & non addatur particula, *Tantum*, vel æquiualens, posse quoscumque alios Sacerdotes celebrare, dummodo id fiat petentibus illis Sacerdotibus, quibus ea potestas concessa est. Quia ex reg. 27. *de regul. iuris in 6. Quod per alios facimus per inde est, ac si per nos faceremus.* Et, vt docet Gonzalez, *in regul. 8. Cancell. glos. 5. a nu. 71.* cum alijs Doctoribus, & Rotæ decisione Cappellanus obligatus ad certum numerum Missarum, satisfacit huic obligationi, si per alios Sacerdotes faciat eas celebrare; ergo qui potestate habet celebrandi in honorem Beati, etiam habere videtur, vt per alium celebret.

11 Sed aduerte in primis hoc intelligi oportere dummodo facultas celebrandi data sit ad celebrandum dumtaxat, in Ecclesijs Religionis, cui celebrandi est concessa potestas. Secundo aduerte, communiorem esse sententiam asserentem, nunquam licere alijs præter eos quibus in Pontificio diplomate conceditur facultas ad celebrandum; nec in alio loco præter concessum, celebrare de Beatificato, v.g. si solùm conceditur celebrare de N. Beatificato certæ Religioni, seu illius Sacerdotibus, alijs aliarum, vel sæcularibus non licebit. Sic Turrianus, *sup.* Gaspar Hurtado *tra. de fide disp. 11. dif. 15.* Molfesius, *tom. 1. tr. 11. c. 6. n. 51.* & alij. Quia publicus cultus nulli deferri licet sine Sedis Apostolicæ facultate, vt habetur, *in Cap. 1. de reliq. & vener. SS.* His autem tunc deferretur dictus cultus publicus ab ijs, quibus non est concessus; immo & de omnibus cuius vis Ordinis Sanctis sacra Congregatio Rituum 19. Nouembris 1622. decreuit: *Quod Missæ certis Regularibus concessæ tantum, puta de Sanctis Ordinis eorum, aut alijs, qui non habentur in Missali Romano, non possunt ab alijs dici, nec etiam in ipsorum Regularium Ecclesijs.* Sic testantur Gauantus. *p. 3. in Missal. tit. 10. pag. 209.* Nauarrus, *v. offici.* & Vander. *in Gau. comp. f. 18. n. 24. p. 1.* Quamuis autem hæc sit frequentior opinio, consule, quæ diximus Singul. 5. & vide quæ subijcio.

12 Licere Missam votiuam de hoc Beatificato dicere probauit Castro Palao, *tr. 4. de fide d. 1. p. 5. §. 5. n. 7.* Singulari 5. relatus, ex cuius verbis, etiam ipso die ipsius Natalitio pro-

propriam dicere ex deuotione satis colligitur; vel si nõ propriam pro Regularibus tantùm concessam; vt Congregatio supra negare videtur; saltem de communi Martyris, vel Confessoris, prout est in Missali Romano.

13 Praeterea externos Sacerdotes ad celebrandum de huiusmodi Beatis non esse impeditos confirmat idem Castro Palao: *Quia nemini*, inquit, *publicum, religiosum cultum ex deuotione alicui exhibendum impeditur, nisi quia is, cui est exhibendus non indicatur à Sede Apostolica dignus illo; sed eo ipso, quod concedit Romana Ecclesia Missam in honorem illius celebrare, illum pro Sancto veneratur, siquidem exhibet illi supremum cultum, quem exhibere potest: ergo hac concessione facta quilibet poterit eodem cultu Sanctum pro deuotione venerari.* Et quidem censerem saltèm sine mortali in praedicto casu haec fieri posse.

14 Vltimò Granado, *sup. n.* 18. ait: *Verum quidem est cum primùm conceditur praedicta potestas* (celebrandi scilicet de Beato) *licere quasi pro initio, & inchoatione festiuitatis Missam celebrare in honorem Beatificati, etiam ante diem à Pontifice praefixum, si dies hac multum distet à tempore, pro quo fit concessio; id enim praxis declarauit hanc esse tacitam voluntatem illius.* Denique de alijs honoribus, sic Castro Palao, *sup. Ex his*, inquit, *infertur, posse quemlibet eius Beatificati imaginem adorare, & adorandam in altari constituere, & publicis processionibus circumferre: hi enim cultus longe inferiores sunt Missa, & Officio. Si ergo eum Pontifex dignum indicauit cultu, qui per Missam, & Officium Canonicum exhibetur, à fortiori dignus indicatus est omnibus alijs.*

SINGVLARE VIII.

V. Quaelibet particularis Ecclesia, tam Saecularium, quam Regularium, possit quottannis celebrare cum Missa, & diuino Officio diem ipsius Dedicationis; etiam si consecrata non sit?

1 Praxis in contrarium est: solùm enim Metropolitanarum, aut Cathedralium Ecclesiarũ Dedicationes communiter celebrari solent: ergo cum consuetudo, aut praxis vim legis obtineat, non potest haec celebratio concedi cuicumque Ecclesiae.

2 Sed quarumuis Ecclesiarum particularium posse celebrari singularem Dedicationis diem, persuadent aliqua Concilia: Oxoniense celebratum anno 1261. *can. de fest. Celebrandum*, ait, *festum Dedicationis cuiuslibet Ecclesiae in sua Parochia, & festum illius Sancti, in cuius honore fundata est Ecclesia* Coloniense III. celebratum anno 1549. c. 11. *Minores Ecclesiae pridie eius diei, qui Dedicationi Ecclesiae summae cuius loci consecratus est, aut die Dominico proximo procedente, suas singulae Dedicationes celebrẽt.* Idem Mogũtinum anno 813. sub Carolo, *cap.* 36. & concilium Toleranum III. anno 589. Licet ergo singulis Ecclesijs suae Dedicationis diem quottannis celebrare.

3 Probatur 2. Quia haec celebratio consonat iuri communi. Nam *c. Solemnitates, de consecrat. dist.* 1. dicitur ex Gregorio Papa. *Solemnitates Dedicationum Ecclesiarum per singulos annos solemniter sunt celebrandae.* Vbi nõ distinguit Pontifex, nec limitat ad Ecclesias Cathedrales: ergo nec nos distinguere, aut limitare debemus. Confirmatur, quia *Dispositio generalis generaliter est intelligenda*, vt probat Tuschus, *lit. D. conc.* 488. & comprehendit omnes casus, etiam si vnius sit maior ratio, quam alterius *l.* 1. §. *Quod autem. ff. de aleat. l. in fraudem in fin.* & ibi Baldus *ff. de test. milit.* Aym. *cons.* 294. *nu.* 4. ergo haec lex Gregorij, *in d. cap. solemnitates*, comprehendit omnes, & singulas Ecclesias.

4 Probatur 3. Quia nec Missalis, nec Breuiarij Rubricae, quae sunt commune ius toti Ecclesiae in celebratione, & recitatione, distingunt hac in re, aut limitant; sed generaliter loquuntur. Sic Rubrica *de offi. dup. n.* 1. ait: *Officium sit duplex in Dedicatione propriae Ecclesiae.* Et Rubrica 7. *de Octauis: Item in festo Dedicationis propriae Ecclesiae, & in festo principalis Patroni, & Titularis loci, vel Ecclesiae:* ergo sicut quaelibet Parochia, & quodlibet Monasterium habet suam propriã Ecclesiã, & celebrat quottannis illius Sanctum Titularem, ita & celebrare poterit suam Dedicationem: *AEquiparatorum enim eadem est ratio*, vt probant Menochius *cons.* 32. *n.* 17. Gratianus, *discep. Forens. c.* 298. *n.* 7. & *Ab aequiparatis validum est argumentum*; praesertim cũ est similitudo in eo, in quo est aequiparatio, vt docent Surdus *decis.* 119. *n.* 16. & 21. & Cardinalis Seraphim, *Rota Roman. decis.* 288. *n.* 5.

5 Ast in his aequiparatis tanta similitudo inuenitur, vt festum Titularis sit quaedam Ecclesiae Dedicatio sub titulo illius Sancti: vtrumque festum in dignitate 1. Classis, in tempore celebrationis, ac in alijs huiusmodi, quae videri possunt apud Gauantũm, *infra*, conueniunt. Denique si fiat ita, inuenietur maior similitudo harum celebritatum cum festo Encaeniorum quotannis apud Hebraeos celebrari solito, ex quo desumpta fuit Ecclesiarum Dedicatio, vt constat ex *cap. Solemnitates*, & eruditè probant Raba-

Rabanus Maurus, *de insti.Cleric.l.2.c.45.* Eusebius *l.9.hist.c.10.* Vvalfridus, *de reb. Eccl. c.9.* Durandus, *l.7.c.1.* Bellarminus, *de cultu SS. l.3.c.5.* & alij.

6 Ex praxi patet etiam, necessarium non esse, vt hoc anniuersarium Dedicationis festum celebretur quod Ecclesia sit consecrata: sicut necessaria non fuit consecratio cum primò fuit dedicata Ecclesia ad primam Dedicationis celebrationem, cum scilicèt, quarumvis Ecclesiarum Dedicationis primum solemnissimum celebratur festum, cum Octaua vbique terrarū & tamen paucæ ex illis consecratæ sunt: ergo similiter de anniuersario festo idem est dicendum, cum idem Officium ab Ecclesia assignetur (paucis mutatis) pro hoc,& pro illo festo: nec minus dicatum est Deo templum cum benedictione, quàm cum consecratione: quod si dignum est, quod celebretur eiusdem Dedicatio ante consecrationem, cum primùm in Dei cultum destinatur, cur non erit dignum, & si consecratio non accedat, memoriam, illius primæ destinationis celebrare?

7 Nec obstat, quod in oratione huius annuæ celebrationis dicatur: *Deus, qui nobis per singulos annos huius Sancti Templi tui Consecrationis reparas diem, &c.* ibi enim, idem est, *Consecratio*, ac *Dedicatio*, vt constat ex linguæ latinæ; peritis. *Dedicare*, enim inquiunt, *idem est, ac consecrare, seu religiosum facere.* Hinc Liuius *lib.1. Multa loca sacris faciendis dedicauit:* Et in Ecclesiasticis Ritibus pro eodem benedictio, quæ fit in Dedicatione,& consecratio vsurpantur. Sic in Pontificali in orationibus, quæ dicuntur ad primum lapidis iactum, promiscuè dicitur: *Benedicere, & Consecrare digneris.* Et Titulus, qui huic solemnitati affigitur in Missali est. *De Dedicatione, seu Consecratione:* vel quia pro eodem reputatur, vel quia ad vtrumque extenditur festum hoc; & tam ad Ecclesiam solum benedictam, quam etiam ad consecratam pertinet, iuxta vim particulæ. *Seu*, quæ disiunctiua est frequenter in iure, *c.de sacrosanc.Eccl.*

8 Ad Rationem dubitandi, R.1. non esse consuetudinem oppositam huic anniuersariæ Dedicationi, quæ vim legis habeat, aut illius executioni obstare possit. Quia forsan in Prouincijs Oxoniensi, dum publice Catholica erat, & in Coloniensi,& Moguntina, pro quibus extant decreta de hac solemnitate, Dedicationes singularum Ecclesiarum celebrabantur, aut modò celebrantur; sicut olim in Hispania iuxta decretum Concilij Toletani III. quod fuit Nationale,& sua decreta obseruari præcepit ab omnibus in Hispania, & obseruandum hoc in Dedicatione cuiuscumque Oratorij (quod certum est non fuisse consecratum) Ioannes Andreas, Antoninus, & Abbas docent, *in cap.vlt.de ferijs*, quoad Officij recitationem, non quoad obligationem populi.

9 R.2. Quia hodie omnes fere Religiones, scilicet Canonicorum Regularium, Præmostratensium, S.Francisci, Sanctissimæ Trinitatis, B.Mariæ de Mercede, Carmelitarum, & aliæ, Ecclesiarum omnium suarum anniuersariam Dedicationem celebrant; & certum est plures, immo ferè omnes non esse consecratas; sed tantùm benedictas. III. Quia ex actu negatiuo, seu non vsu, non introducitur consuetudo, cum ea sit communis actuum repetitio, vt rectè Ioannes Sanchez, *select. disp.50.* Præcipuè cum hæc derogare videatur iure communi, & sit in præiudicium Ecclesiarum, quæ hac annua solemnitate priuantur.

10 Propter hæc existimo, quemlibet, tam Regularem, quam Sæcularem posse absque noua licentia, vel alia Prælatorum authoritate Missam celebrare, & Horas quotannis recitare de Dedicatione Ecclesiæ suæ Parochiæ, aut Monasterij, vt videtur Gauantus docere, *in Rubr.Breui. sect.8.c.5.* vbi *num.5.* ait: *Præter propria Ecclesiæ Dedicationem, celebrari quoque debet anniuersaria Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis in ciuitate quidem cum Octaua ex Decreto sacræ Rituum Congregationis 2.Maij 1619. erit tamen in Diœcesi primæ classis, &c.* Consule ibi ipsum circa huius festi Officium,& Translationem, & ex ipso *sup.* animaduerte, quod occurrentibus Dedicatione propriæ,& Dedicatione Cathedralis Ecclesiæ, præferenda est Dedicatio propriæ, de hac celebrandum.

11 Sed si roges, qua die celebrandæ erunt Dedicationes Ecclesiarum, de quibus non constat dies; immo, nec mensis, in quo prima Dedicatio facta est. R. Dominicam sequentem post Dedicationem Ecclesiæ Cathedralis, seu Maioris pro hac celebritate assignare Concilium Coloniense, *sup.num.2.* aut pridie huius Dedicationis. Sed primum mihi videtur congruentius: æquum enim est, quod sequantur Parochiales, & Regulares Ecclesiæ Cathedralem, vel particulares, vniuersalem illius Diœcesis, & non præcedant in solemnitate.

12 Placet vltimò referre decreta Sacræ Rituum Congregationis circa hoc Dedicationis festum edita. I.est, *Consecrator Ecclesiæ potest in actu consecrationis statuere alium diem pro anniuersaria eiusdem consecrationis.* Sic 19 Februa-

Februarij, anno 1585. idem est de Dedicatione per benedictionem facta iuxta nu.6. & 7. II. *Dedicationis festum extra actum eiusdem non potest mutari ab Episcopo inconsulta Sede Apostolica, 16.oct.1604.* III. *Si accidat quod in Natiuitate B.Virginis, fiat de ea; Missæ duæ cantentur; & infra octauam fiat de digniori.* Sic eadem die vt supra. IV. *Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis habet Octauam in ciuitate tantùm,* 2.Maij 1619. Afferuntur hæc à Gauanto, *initio sui comment. in Breuiar. & sect.8.c.5.*

SINGVLARE IX.

V. Quælibet Hispaniæ Ecclesia absque noua Sedis Apostolicæ, aut sacræ Rituum Congregationis consultatione, & facultate, possit suarum Diæcesum Sanctos Naturales, cum Missa & Officio celebrare?

1 NOnnulla circa huius, & sequentium Singularium materiam, iam in lucem hispanè edidi anno 1637. in Animaduersionibus ad meum de Sanctis Hispalensibus librum ex quo aliqua desumenda duxi, ut vberius diuulgentur. Igitur in præsenti affirmatiuam partem sequendam esse constat ex Bulla Gregorij XIII. pro Hispania concessa, & edita anno 1573. quæ incipit: *Pastoralis Officij*: & habetur in codiculo Sanctorum Hispanorum, eiusque verba ita sunt.

2 *Cum enim Prædecessor prædictus*, scilicet Pius V *indistinctè concesserit, vt Ecclesiæ Hispaniæ possint celebrare Officia propria Sanctorum illius Prouinciæ, &c. Nos declaramus unamquamque Hispaniæ Ecclesiam, eorum tantùm Sanctorum, qui in Breuiario non sunt descripti, Officia propria celebrare possit, qui vel illius Diæcesis sint Naturales, vel eius Ecclesiæ, seu Diæcesis sint Patroni, vel eorum Corpora, seu notabiles Reliquiæ, in ea Ecclesiis, seu Diæcesi requiescunt.* Æquissimum sanè priuilegium, vel potius ius. *Cũ enim,* inquit Ambrosius *ser.77.natal. Tauric. Martyr. omnium Sanctorum Martyrum: Fratres, deuotissimè Natalem celebrare debemus, eorum præcipuè solemnitas tota nobis veneratione curanda, qui in nostris domicilijs proprium sanguinem profuderunt.* Nec incõgrua est D.Leonis Papæ, *serm. de natal. Apostol.* ratio: *Qua vbi glorificatus est exitus, ubi in die Martyrij eorum sit lætitiæ principatus.*

3 Et quod ad horum Sanctorum celebrationem noua licentia, approbatio, aut consultatio Sedis Apostolicæ, vel sacræ Rituum Congregationis non requiratur, satis constat ex verbo, *Possint*; quo hoc conceditur: nam hoc importat facultatem liberam pro voluntate cuiusque, quando affirmatiuè ponitur. Sic ex *l. sæpe ff. de offic. Præsid. l.1. 6. Quomodo, & quando Iudex, & cap. statutum de rescriptis,* & ibi docent Glossa: *verbo possit,* Surdus, *de alim. tit.5. q.4. num.14. & 15.* Gratianus, *discept. forens. tom.1.c.146.nu.15.* Riccius, *prax. decis.720. à nu.1. edit.1.* Pichardus, *disp. de mor. nu.121.* Farinacius, *prax. crim. p.1. l.1. tit.3. q.23. nu.5.* Seraphinus, *de priuileg. priuileg.33. à nu.69.* Sanchez, *de matr. l.6.d.38. nu.20.* Morla, *in emporio iuris p.1. tit.2. præludi num.18.* Castillo, *controu. l.2.c.30. num.4.* Gutierrez, *de tutelis, & Curis p.1.c 7.nu.6.* ac alij. Si ergo plenam habent Hispani facultatem ad celebrandum de his Sanctis, noua licentia; vel facultas non requiritur; aliter illusoria esset hæc facultatis concessio; quæ non posset reduci ad actum; & si alia requireretur, nihil concederetur pro Sanctis Hispanis, quod pro reliquis Canonizatis in Kalendario non positis non haberetur. Vide quæ diximus Singul.2. & 3. & 4.

4 Nec obstat sacræ Rituum Congregationis decretum à SS. D.N. Vrbano VIII. approbatum, & in eius Breuiario anni 1631. excussum, vbi: *De Sanctis, ait, Episcopis locorũ Martyribus, Ciuibus, & alijs festis, de quibus in Kalendario Romano, seu Rubricis Breuiarij nihil habetur; vti etiam de Beatis nondum Canonizatis, nihil propria authoritate statuatur, sed omnino consulatur sacra Rituum Congregatio:* Non, inquam, obstat hoc, nam non propria authoritate Episcopi, vel sua singuli Sacerdotes de his Sanctis Hispaniæ Naturalibus celebrant, sed authoritate Pontificia Gregorij XIII. in præfato ipsius indulto expressa.

5 Immo confirmat hoc decretum nostram sententiam: si enim, ait, nihil statuendum, seu de Sancto nullo celebrandum esse sine consultatione Congregationis, propria authoritate; ergo de illis Sanctis, circa quos, nõ propria, sed Sedis Apostolicæ authoritas adest, celebrari posse ibi statuitur à Congregatione, cũ iuxta leges, & Doctores: *Exceptio firmet regulam in contrariũ* seu, *Exceptio repellat eosdem, quos de iure tenebat actio* vt ex *l. venditãtem 17. cũ l. seq. ff. de excep. l. exceptione doli. C. de euict.* docẽt Tiraq. *de retract. lig. §.1. gl.9. n.33.* Boer. *decis.23. n.3.* Molina *de primog. l.4. c.1. n.20. & 28.* Gomez *l.50; Tauri n.63.* Tuschus *to.3. lit.E. conc.3.75.* & alij: ergo iuxta hoc decretũ celebrandi sunt Sancti Naturales Diæcesum: siquidem ad illos celebrandos inest authoritas Apostolica: & ita eorũ celebratio consultatione, nec cõfirmatione eget.

P Præ-

Præterea si celebrari potest iuxta hoc decretum de Sanctis Naturalibus, de quibus aliquid habetur in Rubricis Breuiarij: ergo cum in Bulla prædicta, quæ est veluti Regula, aut Rubrica Breuiarij pro Sanctis Hispanis, habeatur celebratio, de ipsis etiam ex hoc decreto celebrari potest.

6 Tandem quæcumque Ecclesia, Religio, & Monasterium Hispaniæ, quod habet insignem Reliquiam alicuius Sancti:de illo celebrat, & recitat sine noua consultatione, & facultate, vt experientia, & consuetudine manifestum est: ergo etiam de Sancto Naturali celebrare poterit quæuis Ecclesia Hispaniæ, quia eodem modo ab eodem Pontifice in hac eadem Bulla vtraque celebratio conceditur.

7 Hoc igitur sacræ Congregationis decretum locum habet in alijs Regionibus,& Prouincijs, quibus non est concessum hoc priuilegium,quod Hispaniæ concessit Gregorius XIII. non enim licet illius de Sanctis Naturalibus celebrare sine noua consultatione, & facultate Sedis Apostolicæ. Et in hoc sensu intelligendus est. Ægydius Trulenc. *l.1 in Decalog.c.7. dub.14. nu.14.*vbi: *Ex dictis, inquit, colligitur non posse Episcopos constituere, vt totus Clerus suæ Diœcesis festiuitatem alicuius Sancti celebret eo die, quo iuxta Rubricas Breuiarij Romani de alio Sancto, vel de Feria recitandum erat; nisi quando ille Sanctus signatur in Patronum totius Diœcesis, vel illius Diœcesi est Naturalis, vel eius Corpus, vel notabiles Reliquiæ in Diœcesi requiescunt, vt apertè deducitur ex Bulla Gregorij XIII.quæ apposita est Officio proprio Sanctorum Hispanorum.*Idem docet Castro Palao *to.2.d.2.p.2.n.10.& 11.*

SINGVLARE X.

V. Hispaniæ Ecclesiæ possint cum Missa, & Officio celebrare de aliquo Sancto sui Regni Naturali; si hic neque in Kalendario, neque in Romano Martyrologio existat, neque ipsius extet Canonizationis indultum?

1 NEgatiuam partem absolutè quoad primum decernere videtur Alexander III. *cap.1. de Reliq. & venerat.* SS. dum inquit: Illum *non præsumatis de cetero colere, cum etiam si per eum miracula fierent, non liceret vobis ipsis pro Sancto absque authoritate Romanæ Ecclesiæ venerari:*cum ergo de huius Canonizatione non extet rescriptũ Pontificium, non licebit de illo celebrare.

2 SS. D.N. Vrbanus VIII. in Bulla edita Romæ an.1625. *declarauit statuit, ac decreuit; ne quorumuis hominum cum Sanctitatis, seu Martyrij fama quantumcumque illa sit; imagines, aliaque prædicta,* (scilicet reuelationes, ac miracula, promulgare, aut imprimere; tabulas, imagines, lumina, & Lampades ad Sepulchrum apponere; vt supra enarrauerat) *& quodcumque aliud venerationem, et cultum præ se ferens, & indicans in Oratorijs, aut locis publicis, aut priuatis, vel Ecclesijs tam Saecularibus, quam Regularibus cuiusque Religionis, Ordinis, instituti, Congregationis, aut Societatis apponantur, antequam ab Apostolica Sede Canonizentur, aut Beati declarentur: & si quæ apposita sunt, ammoueantur, pro vt eas statim amouendas mandauit.* Si ergo hæc non licent erga non Canonizatos, à fortiori non licebit Missam in honorem prædictorum SS. Naturalium celebrari: cum hoc sit maximum venerationis testimonium, & de eorum Canonizatione non constet.

3 Confirmatur, quia vt docent Carrasco, *recopil. c.2. n.32.* Sanchez, *sum.l.2.c.43.num.9.* Barbosa, *de pot.Episcop.alleg.*105.*nu.*36.S. Antoninus,*2.p.tit.9.c.7.* Azor,*to.2.c.26.n.4.* Syluester *verb.Dominica,q.1.n.3.*Glossa,*in c.1.de Reliq.n.6.*vbi Dominicus, *n.12.* Francus,*n.3.* Innocentius, *cap.fin.de ferijs nu.1.* & ibi Brunus.*n.4.*Abbas,*nu.4.*Imola,*nu.3.* Erolius.*d.2. num.12.*& alij,non potest Episcopus festum instituere in honorem eius, qui in Sanctorum numero non sit adscriptus, seu qui non est Canonizatus; ergo nec eum ad Missæ cultum vt Naturalem admittere.

4 Dicendum ergo est, non licere Hispaniæ Ecclesijs, neque alijs quibusuis in toto orbe de suarum Diœcesum Naturalibus celebrare, vt de Sanctis, si non sint in Kalendario, vel Martyrologio Romano descripti, vel vetustissima adsit alicuius Catholicæ Ecclesiæ Romanam sequentis, celebrandi de illo consuetudo; vel potius traditio: si verò hæc adsit celebrari hi poterunt. Primum patet ex rationibus iactis. Secundum probatur 1. Quia hi Canonizati supponuntur ex illa antiquissima celebratione, minimè enim hæc vllo tempore in Ecclesia vlla daretur, vel inciperet, nisi supposito sufficienti testimonio, vel Pontificis summi, vel Episcoporum, cum ab illis particulares Canonizationes fiebant, vt diximus Singul. 3. & digni iudicabantur, vt in eorum honorem Missa de his offerretur.

5 Probatur 2. Ex certissimo sensu Patrum, & Doctorum asserentium, plurimos, ne dicam innumeros, Sanctos esse ab Ec-

cle-

clesia Canonizatos, & vt tales olim receptos, qui non inueniuntur in Martyrologio Romano, aut vetustis aliorum. Et ita magnus est horum Canonizatorum numerus, vt iuxta Hieronymum ad Chromatium nullus sit dies, cui non possit vltra quinque millia numerus adscribi: & ad triginta millia accedere quotidie, testatur Genebrardus, ac horum numerum pene infinitum appellat Galesinus *epist. ad Greg. XIII.* & ex sola S. Benedicti familia asserit Trithemius, *de viris Illust. S. Benedict.* cuicumque diei quindecim millia Sanctorum Canonizatorum assignari posse. De his ergo in Martyrologio Romano non assignatis, vel expressis, si iam diu celebratum sit, & Naturales inueniantur, celebrari potest à Diœcesibus, cum Canonizati supponantur.

6 Probatur 3. ab exemplo plurium Ecclesiarum Hispaniæ, & aliarum Nationum: nam hæ plures in Martyrologio non repertos cum Missa, & Officio celebrant. Hispalensis, Placentrina, & Carthaginensis in Hispania celebrant de S. Fulgentio Episcop. Astigitano, mense Ianuarij 14. de SS. Martyribus Syluestre, & Cucufate Compostellana 9. Aprilis: & de S. Rodesindo Episcopo, 2. Martij. In Breuiario Compostellano anni 1569. inuenitur 1. Iunij S. Enechom Abbas: & de hoc, ac de S. Ioanne de Ortega 21 Iunij. & de S. Adalelmundo 30. Ianuarij celebrat Burgensis; & Salmanticensis de S. Ioanne de Pahagun 12. Iunij; Legionensis de S. Froylano Episcopo, & Confessore 5. Octobris: de S. Carolo Magno Ecclesia Aquisgranensis: & sic de alijs, de quibus aliæ celebrant Ecclesiæ, & quorum nomina non sunt in Martyrologio: sicut nec nomina S. Iusti Episcopi de Vigel; S. Martiani Martyris; S. Porcelli, & aliorum, quos semper pro Sanctis suæ Ecclesiæ, coluerunt. De his ergo, & similibus Naturalibus cuiusuis Diœcesis, ab ipsis, vt de talibus celebrari potest, etiam si in Martyrologio non sint descripti.

SINGVLARE XI.

Quem Canonizationis gradum obtinere debet Sanctus, Hispaniæ Naturalis, in Martyrologio non descriptus, vt de ipso celebrari possit: & an de Beatificatis tantum?

1 Existimo necesse esse eos, de quibus, vt de Naturalibus celebrandum est, ad eum Sanctorum cultum, si non sint in Martyrologio ascendisse, quem nõ nisi, vt minimum Beatificatis concedit SS. D. N. Vrbanus VIII. nimirum, quod eorum imagines depingantur in tabella, vota, & lampades ad sepulchra eorum appendantur; miracula impunè diuulgentur, & alia huiusmodi fiant. Sic statuitur in Bulla à Sacra Congregatione S. Romanæ, & vniuersalis Inquisitionis, auctoritate SS. D. N. Vrbani VIII. edita, anno 1625. his verbis; *Declarans quoque Sanctissimus, quod per supra scripta præiudicare in aliquo non vult, neque intendit iis, qui aut per communem Ecclesiæ consensum, vel immemorabilem temporis cursum, aut per Patrum, virorumque Sanctorum scripta, vel longissimi temporis scientia, ac tolerantia Sedis Apostolicæ coluntur.*

2 Vbi obserua, Congregationem, disiunctiuè loqui: quodcumque enim ex his, quæ recenset, sufficit ad prædictum cultum; dummodò aliud non aduersetur: videlicet vel communis Ecclesiæ consensus, vel Patrum scripta, &c. Ad hoc verò, vt ad hunc cultum exibendum, testimonium temporis immemorialis vim habeat, necessum est, vt nihil vnquam fuerit in oppositum. Sic docent Craueta, *de antiq. temp. 4. p. §. materia, nu. 38.* Oldrandus, *cons. 172. nu. 26.* Alexander. *Cons. 16. l. 5. n. 16.* & Tuschus, *verb. Tempus. Concl. 39. num. 4. & 13.* Id enim etiam requiritur, vt tempus immemoriale vim habeat constitutionis, aut legis; vt docent idem Oldrandus, *cons. 296. nu. 3.* Rota, *3. p. nouiss. 3. decis. 254.* Molina, *de primog. 1. p. l. 2. c. 8. num. 15.* & Tuschus, *sup. Concl. 40. num. 1.* ac tantum operatur, tunc, quantum potestas Principis, vt Tuschus, *ibidem*, & Afflictus, *decis. 324. num. 6.* aduertunt.

3 Sed vt arbitror, præcisè hic cultus immemorialis non sufficit ad celebrationem cum Missa, & Officio, quia hic etiam solim Beatificatis, de quibus nondum permittitur celebrari, conceditur: requiritur ergo amplius, quod aliquando Missæ, & diuini Officij cultus, eis etiam præstitus sit in aliqua saltem Ecclesia ex Catholicis; licèt interruptus iam inueniatur, non quidem per sententiam Sedis Apostolicæ, sed negligentia Fidelium, vel aliqua Missalis, vel Breuiarij mutatione, aut solo temporis decursu. Si enim aliquando iudicatus fuit dignus hic Sanctus, authoritate Apostolica, vel statuente, vel permittente, vt in eius honorem Missa offeratur, offerri potest denuò, vt dicebamus, Singul. 5. nu. 2. & 3. Nec interruptio obest, cum hoc iure adquisitum sit per Canonizationem tacitam, vel expressam, cui obesse interruptio non valet; cum semper eodem honore dignus sit Canonizatus.

4 Sed quæres, quot anni requirantur, vt sit tempus immemoriale? Respondeo, licet aliqui, quos referunt Craueta, *sup. §. Absolutis*, & Couarruuias, *2. p. relect. C. Possessor. de regul. iur. §. 3. n. 6. & seq.* maius tempus requirant, quam centum annorum; hoc tamen sufficere, communis est sententia iuxta aliquos apud Couarruuiam supra videndos; & hanc sequitur Mandelus, *cons. 4. nu. 50. & 64.* vocans hoc tempus prope infinitum, & ei, de cuius memoria initium non est, æquiparandum. Idem docent Tuschus *concl. 39. n. 5.* Cabedo *2. p. decis. 17. nu. 3.* & D. Sancho de Quintanadueñas Canonicus Burgensis, Archidiaconus Palenzuelæ, & in Valentiæ Regno meritissimus nunc Inquisitor in sapientissimo Epitome, quam anno 1641. edidit pro iurisdictione Sancti Officij, *art. 1. nu. 21.* Immo ad tempus immemoriale minus quã centum annos sufficere veriorem esse sententiam docet Socinus Iunior *Cons. 76. nu. 91. l. 1.* & eum sequuntur plures apud Couarruuiam, & Crauetam, *sup.* Vide Tuschũ *Concl. 39. & 40.* Et aduerte ad hoc, vt quis pro Sancto colatur, hoc tempus immemoriale dicti cultus requiri: non vero, ut de ipso Missa celebretur, sed sufficit; quod aliquando, seu aliquo tempore, & loco Catholicæ Ecclesiæ, Missæ cultus ei sit exhibitus, vt de nouo ei veluti Naturali concedatur ex Bulla Gregorij XIII.

5 Item, quod de tempore immemoriali dicitur in ordine ad cultum Sanctorum, dicendum eixistimo de legitima, & constanti traditione: si enim ex hac constat alicui proprium Beati, vel Canonizati cultum exhibitum esse, nec oppositum vnquam fuisse factum, hoc est, numquam negatum, si Sanctus sit Diœcesis Naturalis, cum Missa, & Officio celebrari potest. Si autem roges. quænam sit traditio ista? Respondeo: quod neque diuina esse debet a Christo Domino; neque Apostolica ab Apostolis, sed Ecclesiastica à fidelibus deriuata satis est, *Hæc autem dicitur*, inquit Turrianus noster, *disp. 30. de fide dub. 1. consuetudo antiqua, vel à Prælatis, vel à Populis incboata, quæ paulatim tacito consensu populorum vim legis obtinuit*. Vel, vt loquitur Trulench. *c. 1. dub. 1. in decal. nu. 6. Quam Ecclesia mos vsque obseruat, & iam vim habet, quam Ecclesiæ statuta*. Idem Azor. *l. 8. c. 4.* Filiucius, *tr. 22. c. 1. q. 4. nu. 11.*

6 Præterea Beatificatum admitti non posse velut Naturalem, in ordine ad hanc celebrationem, existimo: si nunquam, nullive Prouinciæ, vel Communitati, aut personæ concessum sit, vt de ipso celebretur: at poterit, si hoc pro aliqua persona, vel loco concessum sit à Sede Apostolica. Nam cum ex vna parte iam ab ea iudicatus sit dignus, vt in eius honorem celebretur; & ex alia priuilegium celebrandi de Sanctis Naturalibus Diœcesis alicuius extet, cum & ipse sit illius Naturalis rectè celebrari vt talis ab ipsa poterit, iuxta ea, quæ dicebamus, Singul. 5. & dicemus Singul. 27. Quod ita festum non fit tunc authoritate propria, sed Pontificia. Præterea, quia Episcopus in honorem huiusmodi Beatificati festum potest in sua Diœcesi instituere, vt docent Suarius, *to. 1. de Relig. l. 2. c. 11. num. 4. & 5.* Fagundez, *in præc. 1. Eccles. l. 1. nu. 3.* & alij: ergo potest facere, vt Missa dicatur.

7 Immo Beatificatum etiam, in cuius honorem celebrare nulli, & nullibi expresse concessum est, posse veluti Naturalem admitti, & cum Missa, & Officio celebrari, colligi videtur ex Bellarmino, *l. 1. de beatit. SS. c. 7.* & ex Fagundez *sup. num. 5.* statuentibus, viros Sanctos per Canonizationem obtinere inter alios honores, vt in eorum honorem festa instituantur, & Horæ Canonicæ, & Missæ sacrificia recitentur, ac offerantur: cum autem iuxta hos Doctores, & alios Theologos, ac Rotæ Auditores, vt testatur Trulench. *l. 1. in decal. c. 9. dub. 5. num. 1. Beatificatio sit quædam particularis Canonizatio*; seu vt loquitur Fagundez: *Quædam Canonizatio minori apparatu celebrata*: in qua, vt docet Castro Palao, *de fide tr. 4. d. 1. p. 5. §. 5. n. 4.* eadem certitudine tenendum est non posse Pontificem errare, ac in Canonizatione; consequens est, quod in quadam particulari Ecclesia, seu Diœcesi, in qua extat priuilegium celebrandi de SS. Naturalibus, si ipse Naturalis sit, de ipso celebrari possit; & hoc non obstante, discrimen erit inter Canonizatum, de quo in vniuersali Ecclesia celebrari potest, & Beatificatum, de quo solùm permittitur celebratio in Ecclesia, vel Prouincia particulari, vt docet Castro Palao, *sup. num. 2.* Nihilominus quod supra asserui verius videtur.

SINGVLARE XII.

Quinam Sancti appellentur, & verè sint Hispaniæ Naturales, vt ipsos cum Missa, & Officio Hispaniæ Ecclesiæ celebrare valeant?

1 VAlde vtilis ad has, & alias resolutiones in hac materia, est hæc quæstio, in qua sentiendum est cum vtriusque iuris Doctoribus, multiplicem esse titulum, ratione cuius, quis

quis Naturalis alicuius Regni, Prouinciæ, Diæcesis, aut Ciuitatis sit, vel dicatur. Singulares verò tituli, ratione quorum Sancti dicuntur, & sunt Naturales Hispaniæ (idem de aliis Regnis, Prouinciis, & Diæcesibus) sunt, qui sequuntur.

2 Primus, & præcipuus est *Fælicissimus illorum obitus in Hispania*, seu in aliqua illius Diæcesi, cum enim Natiuitatis locus Naturalem nascentem constituat: potiori iure Naturalem in loco constituet ortus, seu Natiuitas per obitum ad æternam vitam: tunc enim eo in loco ad æternam gloriam Sanctus fæliciori, quam temporali natiuitate natus est, quia, vt inquit Amalarius Fortunatus *l.4.de off.c.35. Natalitia Sanctorum natiuitates eorum monstrant, quibus nascuntur in Societatem nouem Ordinum Angelorum:* Beati ergo Naturales dicuntur, & sunt Prouinciarum, in quibus diem obeũt, & eorum obitus *Natalitia*, seu *Natales dies*, ab vniuersali Ecclesia existimantur. Vnde, *Beatorum Martyrum*, inquit, Eucherius Lugdunensis, *hom.50. in Genes. Passiones Natales vocamus dies, quando est martyrij vita; & gloria fides, dum ingerit morti, genuit æternitati, & perpetua gaudia breui dolore parturijt.* Et Honorius Augustodunensis, seu Gemma animæ *de Ritu Missæ, c.27. Natalitia Sanctorum ideo celebrãtur, quia de hoc mundo in æternam vitam per mortem nascebantur.* Consonat Chrisologus *ser.129. Natalem Sanctorum, cum auditis, Charissimi, nolite putare illum diei, quo nascitur in terram de carne, sed de terra in cælum, de labore ad requiem.* Idem ait Nicolaus Papa, *epist. ad consult. Bulgar.* Albinus Flaccus S. Bedæ discipulus, & Caroli Magni Magister, *de offic. diuin. cap. de Fer.6. in Pasras*, & alij.

3 Hinc vetustissimus apud vniuersalem Ecclesiam, & singulares Diecceses vsus obtinuit, Sanctos cum Missa, & diuino Officio celebrare in sui Martyrij, vel obitus; non in temporalis natiuitatis, die. *Nos itaque*, inquit Origines, *l.3. in Iob. non Natiuitatis diem celebramus, cum sit dolorum, atque tentationum introitus, sed Mortis diem celebramus, vt potè omnium dolorum depositionem, atque omnium tentationum effugationem; quia non moriuntur ij, qui mori videntur.* Et Chrisologus, *sup. Tales Natales Martyrum dignè celebrantur.* Sic Tertul. *l.de Corona milit.* Nissenus, *vita Moysis.* Theodoret. *l.8.de Euang. verit.* Baronius, *notat. Martyr.3.Ioan.* & plures alij. Hinc Pontifices, & Episcopi Notarijs, quibus per Prouincias dispersis olim Martyrum, & Confessorum acta, & exitus scribere commendauerant, diem, & locum mortis adnotare maximè præcipiebant. *Perhibet*, inquit Augustinus, *l.de Virg. c.45. Ecclesiastica authoritas in qua Fidelibus notum est, quo loco Martyres, & quo loco Sanctimoniales recitantur; seu decedant:* Sic Romana Ecclesia, & singulares Diœceses, vt sibi propios, & Naturales Sanctos illos celebrant, qui suis in Prouincijs obierunt, licet in alijs nati, educati, & commorati sint.

4 Secundus titulus *Natiuitas est temporalis*, qua ex materno vtero ad hanc lucem egressi Sancti, in aliquo Regno, vel oppido; nascuntur; in illo ergo, & titulo hoc, vt ceteri hominum, Naturales, & Ciues, immo & Filij constituuntur; patriaque, ac mater Sanctorum nec titulo natiuitatis loca vocantur. Hæc veritas in vtroque iure, & communi sapientium, & insipientium ore, clarior ipsa luce est, nec probatione indiget. Vnde *in legibus nou. Recopil. tit.3.* dicitur: *Ordenamos, y mandamos, que aquel se diga Natural, que fuere nacido en estos Reynos.* Sic etiam Ecclesiarum vsus obtinuit in Hispaniis iam antiqua consuetudine stabilitus, & denuo confirmatus nouo Gregorij XIII. priuilegio, vt de sibi propriis, & suarum Diæcesum Naturalibus celebrare de Sanctis, qui intra suos terminos nati temporaliter sunt; possint Hispani, licet in aliis locis decesserint.

5 Sic Ecclesia Hispalensis SS. Ioannem, Adulphum, Auream, & Floram, Petrum, Vbistrimundum, Vbalabonsum, & Theodomirum Cordubæ Martyrio Coronatos: Legionensis SS. Martyres Faustum, Ianuarium, Martialem, Emethetium, Celedonium, Seruandum, & Germanum, Carthaginensis Leandrum Hispalensem Archiepiscopum, & Florentinam eius sororem: Calagurritana S. Prudentium Tarraconensem Episcopum: Pampilonensis S. Firmium Episcopum Tolosanum; Oscensis S. Laurentium, Burgensis S. Iulianum Episcopum, solemniter celebrant: & tamen hi omnes in alijs Diæcesibus diem obierunt. Quod autem dicitur de Natiuitate in ciuitate, tenendum etiam est de natiuitate in Vico, Castro, Prædio, & aliis ciuitatis Suburbiis, iuxta omnes iurisperitos. Vide Tuschum, *verb. ciues.* Hinc lex 147. *de verb. signif. Qui in continentibus vrbis nati sunt, Romæ nati intelliguntur.* Et 30. *Qui ex vico ortus est, eam patriam intelligitur habere, cui Reipublica vicus ille correspondet.*

6 Tertius titulus est, *Dignitas in aliquo loco obtenta*, constituit enim Dignitas, illa decoratos Ciues loci, vbi dignitas est. Sic *l. Ciues c.de incolis*, vbi, *Ciues quidem origo, manumissio, allectio facit: idest*, inquit Glossa, *delatio honoris in aliqua Ciuitate, vt infra l. proximos.* Vnde *allecti, i, Electi*, vt *ff. de immun. l. penult. in fine.*

 Hinc

Hinc Clericus sortitur domicilium, & ciuis efficitur illius Diæcesis, in qua habet situm suum beneficium, quod est velut quædam dignitas, aut munus; & Senator, aut quilibet alius Officialis perpetuus Principis, est domiciliarius, & ciuis eius loci, in quo perpetuò senatoriam exercet dignitatem, & officium, vt ex pluribus probant Barbosa, *de potest. Episcop. allegat. 4. num. 34. & 43.* & Tuschus, *verbo Ciues*.

7 Ast proximius ad rem nostram, non solùm Ciues, sed veluti Naturales sunt Sancti earum ciuitatum, in quibus adepti sunt dignitates, seu Sæcularem, vt Senatoris, Consulis, Prætoris, vel Ecclesiasticam, vt Episcopi, Archidiaconi, Canonici, & similium; quia assumptio ad has dignitates est veluti quædam natiuitas. Sic Cicero cum Consul factus fuit, *orat. post. Redit. ad Quirit. Aparētibus*, ait, *id quod necesse erat paruus sum procreatus, a vobis natus sum Consularis*. Hinc apud Romanos celebrabatur dies, in quo Imperatores ad imperium euehebantur, vt Natalis, sicque appellabatur. Vide Suetoniū, *in Domic. c. 10. & 26.* Plinium, *epist. ad Traian.* Tacitum, *l. 2. de Augusto*, Roam, *de Natal. c. 16.*

8 Ex more etiam Ecclesiæ, S. Hilarius Papa diem suæ electionis ad Pontificatum *Natalem* vocat *epist. ad Ascan. Lectis ergo in conuentu fratrum, quos Natalis mei festiuitas congregauerat, litteris vestris.* Sic etiam Sixtus Papa, *ep. ad Ioan. Episc. Antioch. Audiuit vniuersa fraternitas, quæ ad Natalis mei conuenerat diem.* Et Anastasius, *apud Cerdam in aduers. c. 167. n. 18.* vitam Adriani scribens ait: *Constituit, vt quatuor vicibus in anno ipsum pharum accenderent, i, in Natiuitate Domini, in Paschate, in Natali Apostolorum, & in Natali Pontificis*. Idem de electione Episcoporum dici solet. Vnde Augustinus *serm. 32. de verb. Dom.* Natalem diem vocat consecrationem Aurelij in Episcopum Carthaginensem, & Cōsecrationes SS. Ambrosij, Basilij Zenonis, & aliorum Episcoporum celebrant, vt Natales Menologia, & Martyrologia.

9 Hinc omnes fere Hispaniæ Ecclesiæ de suis Episcopis celebrant, licèt alibi nati, & mortui fuerint. Toletana de S. Eugenio; Hispalensis de S. Laureano; Astygitana de S. Fulgentio; Pampilonensis de S. Firmino; Saguntina de S. Sacerdote: Zamorensis de S. Atilano, & aliæ tam Hispaniæ, quam aliarum Nationum de alijs suis Episcopis Sanctis, & inter has de viginti sex Episcopis suis Ecclesiæ celebrat Mediolanensis, & hi in Ambrosiano Breuiario inueniuntur.

10 Adde quod non solum titulo dignitatis Episcopalis, sed etiam propter inferiores dignitates celebratur de aliquibus Sanctis in suis Ecclesijs: nam Cæsaraugustana celebrat de S. Vicentio Martyre, eo quod ibi Archidiaconi dignitatē obtinuerit, & eò quod Concionatorum munus ibi exercuerunt S. Torquatus, & Tesiphon in Compostellana fit de illis: de S. Narcisso in Augusta, de S. Saturnino in Pampilonensis, & de alijs in alijs Ecclesijs eodem titulo. Ac ob electionem solam ad Archiepiscopatum Toletanum Tolenata Ecclesia recitat, & celebrat de S. Eulogio Martire.

SINGVLARE XIII.

Alij Tituli, ex quibus Sancti Naturales Hispaniæ constituuntur, vt illius Ecclesiæ de illis cum Missa & Officio diuino celebrare valeant?

1 PRæter assignatos alij restant tituli, Sāctos (sicut & quoslibet alios, Naturales Hispaniæ, sicut & alterius cuiusuis Regni) constituentes. Ex his primus est *Baptismus receptus in aliquo loco*, qui illius loci veluti Naturalem ibi baptizatum cōstituit, licet ibi nec natus, nec educatus sit, nec Domiciliū fixerit; est enim velut quædam natiuitas baptismus. Sic in Iure Castellæ in *part. 4. tit. 24. l. 2.* dicitur: *La nona manera de naturaleza es por tornarlo Christiano; La decena por moranza de diez annos, que faga en la tierra; maguer, que sea natural de otra.* Quod ex pluribus cōfirmat Gregorius Lopez *ibi*: & Thomas Sanchez, *l. 2. cons. c. 1. dub. 1. nu. 7.* citans Rebufum, & Azebedum. Hinc Doctores, *ex cap. Debitum. de Presbyt. Bapt. Cap. post bapt. dist. 4. de cōsec. cap. Qui in maternis*, natiuitati temporali hanc æquiparant: & vt Rebufus *de pacif. possess. n. 17.* Lucas de Penna, *in l. Ciues C. de incolis l. 10.* Barbosa. *de pot. Ep. alleg. 4. n. 3.* Gongalez, *ad regul. 8. Cancel. glos. 9. §. 1.* Gratianus *to. 1. discept. 57. nu. 16.* & alij docent; *Per Baptismum quis efficitur Ciuis, & adquiritur Origo, sicut habemus per Natiuitatem temporalem, tamquàm magis propriam*.

2 Igitur potest celebrari in quacumque Diæcesi, vt de Naturalibus de Sanctis in ea baptizatis, licet in alia nati, educatiue fuerint, vixerint, aut obierint, vt de S. Sebastiano, & alijs Martiribus, de quibus ego in lib. de SS. Hispal. fol. 220.) in Italica iuxta Hispalim Baptizatis, & Romæ passi contigit, Rectèque Vicētius de Protonotarijs suo lexic. *Natiuitas*, inquit, *est triplex, naturæ, gratiæ*

gratia, & gloria; gratiæ est, quando quis renascitur per baptismum.

3 Secundus Titulus est, *Educatio, quæ, secundum Baldum tanta potentia est, quod in ea transformetur naturalitas per natiuitatem*: ita inquit Gregorius Lopez, *in l.1. tit.20. part.2. lit.D.* Et in partita 4. *tit.24.* dicitur; *La tercera manera de naturaleza, es por la crianza*; vbi idem Gregorius: *Naturalis alicuius patria dicetur qui est nutritus in illa*; & virorum illustrium educatione ciuitates illustrari non est dubiũ, Vnde Virgilius, *l.6. Nec Romula quondam;*

Vllis se tantùm tellus iactabat Alumnis.

4 Tertius est, *Domicilium*: Regni enim, vel ciuitatis, vbi Sãctus, sicut & quicũque alius, domicilium fixit, ciuis est, vt *ex l.penult. ff. de Senat. l.filios C.de municip. l.Pupillus §.incola, ff.de verb.signif*, probant Doctores; & Tuschus, *verb. ciues concl.*275. cum Bartolo, Socina, Syluano, & alijs docent, hunc Domiciliarum priuilegijs omnibus, quibus gaudent Ciues, gaudere. Et Naturalem esse Hispaniæ eum, qui decennio in ea habitauit, *ex l.19, tit.3. l.1 nouæ recop.* probaut Perez de Mieres, *de maior.1.p.q.51.nu.*28. Azebedo, *ibi, p.12.* & Sanchez, *l.2. consl.c.1.* Ac vt ex Tridentino, & ex cap. *cum Nullus*, asserunt Rodriguez, Comitolus, Quaranta, Riccius, Lessius, Bonacina, Campanillus, Enriquez, & alij apud Barbosam, *sup.nu.1 dub.9. num.19*, quod Subditus, & Diœcesanus Episcopi quoad Ordines, & alia Ecclesiastica constituitur vnusquisque ratione domicilij, licèt alibi sit natus: ergo quoad celebrationem, & recitationem Ecclesiasticam, Diœcesis alicuius proprij erunt Sancti, qui in ea Diœcesi habitarunt, de eisque vt proprijs, ac sibi quasi Naturalibus poterit celebrari, & hinc Rex Cixila Martyri Tyrso Toleti templum ædificauit, quia habitauit in ea Vrbe.

5 Hoc domicilij genus incolatu decennali acquiri, debereque habitationem decennio durare, vt quis Ciuis, Subditus, & Diœcesanus constituatur, docent, *ex l.1. cum seq. C. de municipal, l.2. C.de incolis l.10. ex c. Nullus, & temp. ordin. in 6. l.32. tit.4. part.3*, Gregorius Lopez *l.2.* citata, *verb. Maguer*, Menochius, *de arbitr. cas.*83. Barbosa, *nu.*7. Socinus, & alij, Hostiensis, Ioannes Andreas, *ap. Auilam, infra*, Sed communis sententia est, quodcumque tempus sufficere; dummodò quoad forum conscientiæ animus habitandi adsit; & quoad contentiosum hic per prudentes coniecturas deprehendatur, Sic Gratianus, *to.1. discept. c.181*, Simon de Pretis, *cons.119.* Farinacius, *decis.642. num.4. tom.2.* Sanchez, *de matr. l.3.d.23.nu.2.* Surdus, *to.3. cons.346.* Auila, *de Domicilio c.2. §.1.* afferens Panormitanum, Philippum Francum, & alios, inter quos Socinus *in cap. final. de paroch. num.25.* ait: *Si animus est expressus vnà cum actu domicilij significatiuo sufficit*; & Dominicus, *ibi nu.11. Vna hora vel momento potest quis adquerire domicilium, scilicet, exprimendo, quod ea intentione ibi se transtulerit*, vt ait Auilla, *c.2. §.1. nu.12.* Idem docent Syluester, *verb. domici.* Nauarrus *l.1. Cons.10.* & Alexander, Lancelot. Abbas, Alciatus, & alij, quos citat, & sequitur Gratianus, *sup.d n.16.*

6 Hinc Sanctus, qui vel vna hora in aliqua ciuitate vixit animo perpetuò habitandi; (huius animi signa vide apud Auilam, *de domicilio.*) Ciuis, & Diœcesanus est illius; etiam si alia in loca, vel peregrinationis, vel alterius rei causa, sit profectus. vt *ex l.ciuis, de incolis l.1. & ex §. Pauonum, instit. de rer.diui.* probant Auila, *sup.nu.9.* Romanus, *consil. 264.n.3.* Campanillus, *c.8.nu.18.* Barbosa, *sup.n.43.* Item Sancti, qui relegati sunt in aliquam ciuitatem, vel locum, illius Ciues sunt, iuxta id, *l. filij liberorum §. Relegatus ff. ad Municip.* ibi: *Relegatus in eo loco in quem relegatus est, interim necessarium habet Domicilium.* Habet etiam in loco, vnde mittitur in exilium vt *ex l. eius, in qui manu missus §. finali ff. ad municip.* asserit Barbosa *nu.25.*

7 Postremus titulus est. *Origo paterna*, quæ filios constituit Naturales, vel ciues illius loci, vbi Pater natus est. Sic l.Filios. *C.de incolis. l. 10.* ibi: *Filios apud Originem Patris non in materna ciuitate, & si ibi nati sint si modo non domicilijs retineantur, ad honores, seu munera posse compelli, explorati iuris est*, Glossa, & DD. in id *Patris, i. vbi pater fuit natus.* Hinc Ecclesiastico iure potest quis ratione paternæ originis Ordines suscipere ab Episcopo locis in quo eius pater natus est. Sic Glossa, *in C. cum nullis verb. Alienigenas.* Praxis Episc. *p.2. verb. Dimissoria*, Comitolus, *l.6. q.45.* Riccius, *resol.157.n.4.* Nauarus *consil.19.* Gutierrez, *de matr. c.63.nu.29.* Campanillus, *c.8. nu.9.* Bonacina, *de ord. p.4.nu.13.* Barbosa, *sup, num.4.* & alij.

8 Hinc duodecim egregij Martyres Cemmetherius, Celedonius, Faustus, Ianuarius, Martialis, Lupertius, Claudius, Victorius, Seruandus, Germanus, Facundus, & Primitiuus, filij S. Martyris Marcelli, Centurionis, qui Astæ, ciuitate in Bætica egregia, hispane Xerez de la frontera, natus est, vt in meo de SS. Hispal. libro fol.370. probaui: Ciues Astæ sunt, ab eaque, & Diœcesi Hispalensi, vt proprij celebrari possunt, & Astenses appellari debent, iuxta l. Assumptio. *ff. ad Municipal. l.10. tit. de incolis*: ibi *Filius ciuitatem, ex qua Pater eius naturalem* origi-

originem duxit, non Domicilium sequitur. Etl. 1. *Municipes ff. eod. tit. Qui ex duobus Campanis parentibus natus est, Campanus est, sed si ex Patre campano, Matre Puteolana Campanus est*.

9 Igitur de quocumque Sancto, qui in aliqua Diæcesi, vel loco natus, aut baptizatus, educatusue sit, dignitatem, seu officium obtinuerit, aut domicilium fixerit, vel diem suum obierit, aut cuius pater in eo natus sit; celebrari potest a quacumque Hispaniæ Ecclesia ex Bulla Gregorij XIII. relata, cum Officio, & Missa, velut de Naturali, aut proprio, Diæcesano, vel Ciuè; id enim sonat in ea Bulla vox, *Naturalis*, vt explicauit sacra Cõgregatio Rituum decreto allato Singul. 5. n. 6. Et ratio persuadet, quia subditus Diæcesanus, & Ciuis sunt de gremio Ecclesiæ loci, vbi subditi, Diæcesani, & Ciues sunt: ergo & ab ea singularem honoris cultum recipere debent, vt pote qui exemplo, & patrocinio Ciuibus suis profuerunt: *Martyr enim*, inquit Ambrosius. *ser. 77. nat. Tauric. Martyr, cum patitur, non sibi tantum patitur, sed & suis Ciuibus, sibi enim patitur ad requiem; Ciuibus ad salutem*.

10 Præterea, quia cum hoc Gregorij XIII. priuilegium Hispaniæ concessum, vt *Principis beneficium, latissimè interpretandum est*, vt vtrumque ius, & Doctores statuunt, *præcipue cum non sit in Tertij præiudicium*, vt notant Pinelus. *in l. 2. C. de rescind. vend. p. 1. c. 2. n. 2.* Pereira, *de nominat. emphyt. q. 21. nu. 56.* Molina *de primog. l. 1. c. 42. n. 24.* quoniam nec Ecclesiæ, nec fidelibus, nec alijs Sanctis præiudicium generatur hac celebratione, sed omnibus Sanctis, & Deo summus honor in cælo, & Christi fidelibus in terra magna vtilitas, inde prouenit, æquum enim est, vt *Sancti vbique colantur, vbique honorentur*, vt in simili docuit Baronius. Nec iniuria irrogatur vni Ecclesiæ ex eo quod de eodem Sancto, diuersa, vel eodem titulo, si res esset dubia ab alia celebretur.

11 Ex dictis colliges, posse vnum Sanctum multiplici titulo v. g. natiuitatis, baptismi, dignitatis, obitus, &c. ad eadem Diæcesim spectare, vt Naturalem; & diuersis titulis ad diuersas Diæceses, immo & Regna. Ita S. Laureanus Archiepiscopus Hispalensis ratione Natiuitatis ad Panoniam, Educationis ad Mediolanum, dignitatis ad Hispalim, Martyrij ad Biterrense Galliæ territorium pertinet. Vnde in ciuili iure constat. ex *l. eius qui, & l. nihil. ff. ad municipal.* eundem diuersis titulis diuersorum locorum posse esse Ciuem. Et Cicero, *l. 2. de leg.* ait. *Ego me Hercule, & illis, & omnibus duas esse censeo patrias, vnam natura, alteram ciuitatis; alteram loci patriam, alteram iuris*: ac Ausonius Gallus de Burdigala ipsius patria loquens, ait l.

Diligo Burdigalam: Romam colo, Ciuis in illa.
Consul in ambabus, cuna hic, ibi sella curulis.

SINGVLARE XIV.

Ex quibus testimonijs cognoscendus, credendusue sit alicuius Diæcesis Naturalis aliquis Sanctus, vt de ipso in ea cum Officio, & Missa celebretur. Vbi quam fidem faciant Martirologia, Breuiaria, Epitaphia, Inscriptiones, Scripturæ, & Libri antiqui.

1 Plura sunt testimoniorum genera, ex quibus cognosci potest, Sanctum Naturalem esse alicuius Hispaniæ Diæcesis, modo aliquo ex assignatis Singul. 12. & 13. Primò, & potissimum est, *Martyrologij Romani*, siue vetus sit, siue nouum, cuius authoritas in assignanda Patria, Martirij loco, Dignitate, & alijs circunstantijs, licet humana, magna tamen, & communiter verissima habetur. Non æqualem, magni vero ponderis, habent auctoritatem alia martirologia, Eusebij, Flori, Egidij de Damis, Vdelberti, Hugonis de Toluis, Henrici de Iserelon, Petri de Tymo Godemberti, & præcipue Bedæ, Vsuardi, Adonis, Galesini, & Maurolici. Videantur de hoc Molanus, *Tractatu ad Notas Adonis*, & Baronius. *in praamb. ad Roman. Martir.*

2 Secundum locum obtinent *Breuiaria*, tam vniuersalis, quàm singularium Ecclesiarum, quorum lectiones Sanctorum patrias, & vitas continentes, cum earum constructio viris doctis, & eruditis commissa sit, generaliter loquendo, fide dignæ censentur; non verò tanta, vt notam erroris, vel temeritatis, aut similem censuram incurreret, qui illis fidem negaret; imò nec peccatum committeret; non aliter, ac qui Historijs alijs humanis fidem negaret: nonnulla enim, & non leuia mendacia in veterum Breuiariorum lectionibus, sicut in Historijs reperta sunt, vt constat, *ex cap. Sacrosancta Romana dist. 15.* Vbi Gelasius Papa has lectiones corrigendas, & ad veritatem summa cura redigendas statuit. At Breuiaria, quibus modo vtimur, omni suspicione carere, nullo modo ambigendum est. Martyrologia ergo, & Breuiaria, vt talia, & antiqui libri, magnam fidem facere, nemo dubitabit iuxta dicenda Sing. seq.

Ter-

3 Tertium locum obtinent *Epitaphia, & Inscriptiones* lapidibus, marmoribus, columnis, plumbo, ære, aliaue materia insculptæ, vt æternitati seruentur, iuxta Tertullianum *Apolog.c.16.* In his ergo si Sanctorum nomina, cognomina, locus natiuitatis, educationis, dignitatis, & obitus reperiantur, magnam fidem illis deberi satis ostẽdit vtrumque ius; Ciuile quidem *l.1.& 2. de albo scribend. l.Si quis. ff.de iurisdict.omn.iudic.* & Canonicum *24.q.2. c.Sane,* vbi dicitur: *Sequi in hoc doctrinam Sanctorum Patrum, qui non solùm viuentes hæreticos condemnauerunt, sed etiã mortuos, & in sacris dicticis scripserunt.* Vbi Glossa explicat: *Dicticas esse tabulas, lapides, & marmora:* ac addit: *Est argumentum, quod si in aliquo lapide, vel columna inueniatur scriptura, fides est adhibenda.* Hinc, plenam conficere probationem horum Epitaphiorum, & Inscriptionum scripta docent Glossa *sup. & in c.Cum causam, verb. per libros,* Paulus Castro *in l.si sepulchrum c.de Relig.& sumpt.funerum nu.6.* Albas *cons.54.nu.27.* Marsilius *rubric. de probat.nu.191.* Decius *cons.135.* Caldera Periera *de script.c.21.n.21.* Barbosa *de Episc. allegat.78.n.51.* Alexander *cons.9.nu.22. vol.6.* Laurentius Calcanc. *cons.9.nu.8.* & est communis. Quæ ad cognoscenda naturalitatis loca, de quibus hic agitur, locum præcipuè tenere, obseruat Rebuf. *in l.147. de uerb.signif.*

4 Quarto loco sunt *Processus, seu Scriptura iuridica,* & publica, quæ vocatur à Iurisperitis: *Probatio probata, & non probanda,* ac Baldus *in l.Quoties in fin. c.de iurisdic.* ait: *Non oportet probari instrumentum esse verum:* & ita probationem plenam facere communis est, DD. sensus, vt ex vtroque iure probat Mascardus *to.1.q.6.à nu.9. & concl.105. à nu.7.* Hinc *in l.desiderium. C.depositi,* dicitur: *Conscriptum instrumentum, quo hanc tibi reddi profiteris, arguit;* Glossa, i, *arguit probat, cũ sit publicum, vt in auth.de fide instr.§.si vero.* Hinc rectè Layman *l.3.tr.5.c.9.n.6.* ait: *Consuetudo obtinuit, vt protocolla, à Notario, vel simili persona in publicis actibus scripta siue alia obsignatione, vel subscriptione fidem faciant; si nulla fraudis suspicio sit, & si agatur de rebus magni momenti.*

5 His Scripturis in rebus antiquis (eæ sunt Sanctorum vitæ; natiuitatis, dignitatis, obitusque eorum loca) pleniorem fidem, quam testibus exhibendam probant Franciscus Aret. *cons.65.n.2.* Alba *cons.6.n.10.* *Cum enim,* vt inquit Imperator Iustinianus *l.Hac consultissime. §.aut cum humana; testium memoriam labilem, atque subinde mutabilem esse contingat, non vero Scripturam:* eadem enim semper perseuetat, quæ ab initio, & cum casus euenit, confecta est. Ideo scripturæ, etiam si dubia res sit, aut testes illi aduersentur, standum est, vt docent Mascardus *sup.* & Neuiza *cons.25. num.16. & cons.160. num.14.*

6 Quinto accedunt *Antiqui libri,* siue typis mandati, siue manu scripti, quorum fidem magnam esse satis ostenditur *c. cum causam de probat.tit.19.* vbi: *Mandamus quatenus secundum diuisiones, quæ per libros antiquos, vel alio modo melius probabuntur in negotio procedatis.* Glossa ibi: *Nota ergo quod scriptura antiquorum librorum fidem facit.* Hancque tribuendam his, probationemque magnam efficere probant Guido *cons.88.nu.2.* Abbas *cons.64.nu.27.* Hieronymus de Monte *tract. fin.c.2.nu.8.* Mascardus *de probat.conc.105. nu.9.* præsertim si sint Chronicorum libri, qui apud veteres fidem obtinuerint: nam vt statuunt Doctores: *Antiquis Chronicis, quibus à Maioribus nostris fides communiter adhibita est, credere debemus.* Sic Glossa *c.inter dilect. de fide instr.* Felinus *ibi col.6.* Guttierez *l.3.q.13.num.23.* Menochius *cons.368. num.8.* & alij, inter quos Cassaneus *catal. p.10.cons.46.* addit: *In tantum sunt vtilitatis Chronica, quod probent in causis decidendis.*

7 Maiorem autem fidem facient, si libri hi inueniantur in publicis Archiuis, cum scripturam, schedulam, librum, & quodcumque aliud scriptum in his repertum, etiam sine testibus, subscriptione, & sigillatione plenè probare doceant Bartolus cum Doctoribus *in c.de fide instr.* Baldus *rubr. eod.tit.* Alexander *cons.138. vol.1.* Castro *Authent. Si quis in aliquo.* Iason *in l.admonendi. nu.97.* Felinus *in c.2. de fid. instr.nu.9.* Abbas *in d.c.2. num.6.* ac plures alij. Et ratio est, quia Archiuus, seu custodia in illo facit illud scriptum Authenticum, etiam si tale aliunde non esset, vt docent Cassaneus *cons.15. num.2.* Bertrandus *cons.172 col.4. vol.2.* Alexander *cons.248. fine col.6.* & Mascardus *cons.111. nu.9.*

8 Igitur de quocumque Sancto, qui alicuius Hispaniæ Diœcesis Naturalis esse reperiretur quocumque ex titulis assignatis, & ex aliquo ex prædictis testimonijs constaret, vt ex aliquo Martyrologio, Breuiario, Epitaphio, Inscriptione, Scriptura, vel antiquo Libro, non est dubium quin in ea Diœcesi, vt de proprio, & Naturali celebrari possit; nisi oppositum euidenter probaretur, aut prædicta testimonia manifestè mendacij suspicione laborarent, vel arguerentur erroris: sed nihil interesset, quod aliqua testimonia inter se contraria inuenirentur, aut aliquis Author ea negaret quæ alius grauis admittit, vt singulari sequenti videbimus.

SINGVLARE XV.

V. Sufficiat testimonium vnius tantum Historiographi, aut Scriptoris, asserentis, aliquem Sanctum alicuius Diæcesis Naturalem esse, vt de eo in ea cum Missa, & diuino Officio celebretur?

1 SVppono tamquam omnino certum non requiri physicam, immo nec omnimodam moralem certudinem de hoc: minusque diuinam, aut Pontificiam irrefragabilem, cum nulla ex his requiratur ad res grauiores, vt ad Reliquiarum approbationem, ad admittendam tutò aliquam iuris diuini, vel humani interpretationem, ad exequenda, vel omittenda licitè plura, in quibus dubitatur, an sit, vel non sit lethalis culpa ea exequi, vel omittere, & ad similia; satis ergo est probabilis aliqua notitia, seu moralis certitudo, cui nil euidens, nec authoritatis, nec rationis apponatur. Hanc certitudinem egregiè ad rem nostram exposuit eruditissimus vir satis de Hispaniæ ob præclata Dextri commentaria benemeritus Franciscus Bibarius Cistercienfis in Carpentanis Mantuanus, in libello supplici, & Apologetico pro L. Flauio Dextro ad SS. D. N. Vrbanum VIII. de SS. Vrgaonensibus, ab Eminentissimo Cardinali Sandoual, Giennensi Episcopo in Naturales, & Patronos admissis, sic loquens §. 6.

2 *Hac semel de Sanctitatis certitudine difficultate sedata; quæ de Patria eorundem Beatorum supererat, mitiùs potuit resolui: ad eam namque decidendam, non requirebatur Diuina, vel Pōtificia irrefragabilis authoritas, sed humana, & probabilis sufficiebat, qualis tūc temporis Chronicon Dextri communiter habebatur. Quod enim quis, vt Sanctus vir colatur, diuinæ prorsus; quod verò ut Naturalis huius, vel illius Vrbis habeatur, humana, vt plurimum, authoritati nititur: quandoquidem etiam si in hoc falli contingeret, nihil inde Catholicæ veritati fidei infferretur detrimenti: quo nihilominus fucaretur grauissimè, si immeritus Sanctitatis præconijs celebraretur.*

3 Eadem profert Magister Fräciscus de Rus Puerta Tractatu pro Sanctis Naturalibus Diæcesis Giennensis punctō 3 nu. 8. sic: *Para que vn Santo se diga Natural del tal lugar, o de tal Obispado, no es necessario, que conste lo es, por autoridad irrefragable de la Iglesia; basta que conste con probabilidad, o por fe humana de Auctores graues, memorias, o papeles, a los quales Varones doctos, y prudentes iuzguen deuer-seles dar fee.* Et infra: *Como la veneracion, y culto que se da à un Santo Natural no mira al Santo, en quanto es Natural, sino en quanto es Santo, tenido por tal, y venerado de la Yglesia; no es necessaria autoridad irrefragable para ser tenido por Natural, como lo es para ser tenido, y honrado por Santo.* Eadem censuere sapientissimi Theologi, & Iurisperiti à sapientissimo D. Petro Bacca de Castro, & Quiñones anno 1620. pro Sanctis Hispalensibus admittendis consulti: sicut & plures alij pro Sanctis Vrgoanensibus ab Eminentissimo Cardinali de Sandoual.

4 Hoc posito sit conclusio. Testimonium unius Historiographi, aut Scriptoris testantis aliquem Sanctum, huius, vel illius Diæcesis esse Naturalem, sufficiens omnino est vt illi fides adhibeatur, ad hoc vt in ea Diæcesi de Sancto illo Missa, & Officium iuxta Hispaniæ priuilegium celebrentur, dummodo authoritate, aut ratione oppositum non conuincatur, aut manifestè constet, vel eius fides, aut veritas vel authoritas non sint prudenter suspectæ.

5 Probatur hæc conclusio I. Quia in casibus nullius, vel leuis præiudicij plenam efficit probationem vnicus testis, vt docent Bartolus *in l. 1. C. Quorum bonorum*. Alexand. *cons. 91. vol. 5.* Iason *in l. Admonendi, ff. 1. de iure iurando. lect. 2. n. 187.* Calcaneus *Consil. 100.* Decius *Consil. 351.* Crauet. *Consil. 158. n. 12.* Marsilius *Singul. 435.* & Mascardus. *de prob. vol. 1. q. 5. n. 118. & 119.* Nullum autem præiudicium imminere; immo emolumentum maximum prouenire cuilibet Diæcesi, si in illa sit Naturalis quicumque Sanctus, & vt talis de ipso in ea celebretur; omnibus patet; quin referat quod alia Diæcesis, eodem titulo, vel simili authoritate, sibi eum ad scribendum præsumat; quæ etiam nullum præiudicium patietur, si Sanctum cum ipsa, vt Naturalem veneretur.

6 Probatur 2. Quia vt ex Baldo *in Rubr. c. de fid. instrum.* Felino *in C. script. n. 33.* Aymon *Consil. 158. n. 9.* & aliis probat Mascardus *L. 1. concl. 390.* *Certissimi iuris est cuicumque libro priuato, accedente probabilitate fidem adhiberi;* ergo ex quocumque Scriptore fide digno constet naturalitas alicuius Sancti, sufficiet vt in eius Diæcesi celebretur de illo. Confirmatur I. ex communibus Doctorum sententijs, quas retulimus Tract. 2. Sing. 12. vbi institutum nostrum est ostendere, fidem, aut probationem plenam facere libros, in quibus Baptismi, Matrimonia, Defunctique vel similia scribuntur: ergo etiam eam facient hi libri Historiarum, vel Chronologorum.

7 Probatur 3. Quia vt statuunt Textus iuncta

iuncta Glossa *in l.2. ff.de excusat.* & Glossa *dict. l.Etiam matris. ff.de probat.* ac docent Bartolus *in d.l.2. vers. Quærit.* Rebufus *comment.constit.rer.gallic.princ.* Mascardus *vol.2. concl.1087. num.6.* libellus, aut memoriale illud, in quo Parentes suorum filiorum Natiuitatem, illiusque tempus, locum, ætatem, nomen, & alia scribunt; plenè probant: sicut etiam ea probant Parentis, aut Aui testimonium, *iuxta l.etiam matris. ff.de prob.* & Parochi schedula, aut depositio illius, aut vnici testis, *iuxta Cap.Paruulos de consecr. dist.4. & c.Placuit.* vbi Glossa: *Creditur ergo testimonio vnius in baptismo, & in consecratione Ecclesiæ*: ergo à fortiori hæc omnia, sed præcipuè locum Natiuitatis temporalis, & spiritualis probabunt libri excussi, aut manu scripti cuiusuis Auctoris, dummodò hic non sit maximè de veritate suspectus, & quod magnam fidem, faciant seu maximam authoritatem habeant libri excussi, probant Bresserus *l.3. de conf.c.3. nu.36.* & Pasqualigius *decis.372.*

8 Probatur 4. Quia cum rei substantia supponitur probata, si circa illius circumstantias dubitetur, non solùm plenè eas probat vnicus testis, sed ipsius partis, aut illius, ad quem res spectat, testimonium iuramento firmatum. Sic asserunt Bartolus, Baldus, Iason, & alij *in l.Admonendi* Corneus *consil. 318. l.4.* Decius *in l.certi conditio. §.quoniam. ff.de in lit.iur.* Crauet. *de antiquit.temp. vers. vidimus.* Oldradus *consil.60. vol.2.* & Albertus Brunus *de reb. dub. col.2. num.12.* Sed in præsenti casu substantia probata est, scilicet, aliquos esse Sanctos, dignosque, vt in eorum honorem sacrificium, & Officium diuinum offerantur; circunstantia verò est, quod nati, educati, mortuivè sint in hoc, vel illo loco: ergo ad huius probationem vnicus Scriptor, etiam si fit eiusdem patriæ, cuius Sanctus est, sufficiet.

9 Probatur 5. Quia in rebus probatur difficilibus præsumptiones, vel coniecturæ sufficiunt, vt illis assentiamur. Sic filiatio alicuius ex his sufficienter probatur, vt ex *l. Lucius. ff.de condit. & demonstrat. l.neque Natales. C.de probat.* docent Paleotus *tract. de spurijs,* Bertrandus *conf.20. vol.1. nu.1. & 2.* Augustinus Bero *q.90.nu.5.* Parisius *consil.10. nu.13.vol.2.* Menochius *tract.de arbitr. iudic.* Alexander *consil.12.vol.6.* Decius *conf.54.* & Mascardus *de prob.concl.487.n.11.& 12.* qui affert pro hac veritate plures, addens: *Quod hoc maximè verum est, si essemus in antiquis, quia in eo casu indicia, & coniecturæ, pro plena probatione habentur*: Sed quid antiquius, quam Natiuitas, vita, & obitus Sanctorum, qui tot mille ab hinc annis, eoque ampliùs floruerunt? Igitur ad probationem patriæ, dignitatis, domicilij, & loci mortis coniecturæ sufficient; vel vnius antiqui Scriptoris testimonium; præsertim si huic etiam in hac re coniecturæ adstipulentur, vt sæpissimè adstipulantur non leues, & præterea alij Recentiores Scriptores eius iudicium referentes, & approbantes, vel saltèm non damnantes: hisque omnibus plenam probationem fieri *ex l.Quæro §.finali* docent Bartolus, Baldus, Salicetus, Albericus, *in gloss.l.2. §.Aetas ff.de excusat. tut.* Antonius Gomez *3.variar.c.12. num.29.* Alexander *consil.20. vol.4.* & alij.

10 Vltimò nota, tanti apud Ecclesiam vnius Testis omni acceptione maioris haberi auctoritatem, vt singulari S.Antonij Abbatis testimonio S.Paulus Primus Eremita; S.Eulogij Martyris tot Martyres Cordubenses; S.Ioannis Damasceni, Barlam, & Iosaphat, Sanctorum cultu honorati sint à Fidelibus.

SINGVLARE XVI.

V. Necessarium sit ex authoritate Romani Martyrologij constare, aliquem Sanctum esse alicuius Diæcesis Naturalem, vt de illo ab ipsa celebretur?

1 NOn esse necessarium ex Romano, aut ex alio Martyrologio constare, Sanctũ alicuius Diæcesis Naturalem esse ortu, educatione, domicilio, dignitate, aut obitu, vt in ea cum Officio, & Missa de illo celebretur, plurium Hispaniæ Ecclesiarum consuetudo satis ostendit; nam de S.Eulogio ob electionem ad Archiepiscopalem dignitatem Toletana celebrat Ecclesia; de Sãctis Carpohoro, Abundio, Aurea, Archadio, Leone, & socijs, de Petro, Vbistrimundo, & Vbalobonso, Theodomiro, Stratone Rufino, & Rufiniano, Theodoro, Oceano, Ammiano, & Iuliano Martyribus Hispalensis Ecclesia celebrat ob Natiuitatem temporalem, vel spiritualem illorum in aliquo suæ Diæcesis loco: Compostelana de SS.Martyribus Vincentio, & Anastasio; quia illius Ecclesiæ Diaconi, & quia S. Iacobi discipuli, & de SS. Martyribus Torquato, Cecilio, Indaletio, & alijs: ob Concionatoris munus, quod ibi exercuerunt; de S. Saturnino Pampilonensis, ob Episcopalem dignitatem; de S. Ephren Asturiensis, ob eandem; de S.Firmino Pampilonensis, ob tem-

temporalem Natiuitatem, & de S. Fulgentio, & S. Florentina Carthaginensis in Hispania; ob spiritualem etiam Natiuitatem ad gloriam, de S.Emeterio, & Celedonio Calagurritana; de S. Marina Asturicensis; de S.Victore Burgensis, & sic de alijs aliæ Diæceses, ob varios titulos, ex quibus Naturales, aut Ciues earum constituuntur; & tamen Romanum, aut aliud Martyrologium nullo modo de his titulis testificantur, aut eorum meminere: ergo non est necessarium prædictum testimonium, vt Sanctos suos quælibet Diæcesis, veluti Naturales admittat, & celebret: cum exempla declarent, regulas, aut leges iuxta *l. præter alias Iulianus. §. quoties. ff. de collat. benef.* & Tuschum *to. 3. lit. E. conc.* 548.

2 Immo, etiam si aliquando contingeret in aliquo Martyrologio, etiam in Romano, locum natiuitatis, domicilij, & obitus assignari diuersum ab eo, quem vel fide digni Scriptores, vel traditio assignant alicui Sancto; licet his, & non illi assentiri; festumque celebrari ab ea Ecclesia, cuius Diæcesis Naturalem dicunt hi Scriptores: quia quamuis recognoscere, & venerari pro Canonizatis debeamus omnes eos, quos Romanum Martyrologium proponit, (nô ita strictè de aliis iudicandum) sicut Bulla Gregorij XIII. initio illius posita indicat; & in hoc Martyrologij Romani authoritatem negare nefas sit; at in circunstantijs prædictis, scilicet, in assignatione dignitatis, professionis, muneris, nationis, & loci, vbi nati, educati, aut mortui sint Sancti, errare potest, vt manifestè ostendit Franciscus de Bibar *in comment. ad Dextr. indicè verbo Martyrolog. Rom.* cum ex humana, & falibili historia hæc constent; & ita illis omnimodam fidem adhibere non tenemur.

3 Confirmatur: Quia etiam si Romanum Martyrologium diceret, Reliquias S. Isidori in hac ciuitate Hispalensi, aut in Legionensi custodiri, si adhuc ex aliis fide dignis testimonijs haberetur, ab aliqua alia Ciuitate possideri; ab ea posset de hoc Sancto celebrari, & à fortiori posset, etiam, si nullam huius possessionis mentionem faceret Martyrologium; immo nec ad earum approbationem, quod est, quid sublimius; eius authoritas requiritur.

4 Ratio autem, ob quam hæc ortus, & obitus loca, non ita frequenter in Martyrologio assignata sunt, aut aliquando non ita diligenter inuestigata, est, vel quia eorum notitiam vetustas consumpsit, vel Notarij, quibus in primis Ecclesiæ sæculis Martyrum, & Confessorum obitus scribendi cura mandabatur, solùm dies in quibus eum Sanctitatis, aut martyrij gloria excedebant, vt celebrarentur, adnotabant; ad quod aliæ circunstantiæ ita necessariæ non videbantur. Quare sic hos admonuit S.Cyprianus *l. 3. epist. 3. Dies eorum, quibus excedunt adnotate, vt Commemorationes eorum inter memorias Martyrum celebrare possimus.* Idem Concilia Africana, & Carthaginensia admonêt, de quorum decretis loquens Adrianus I. *epistol. ad Carol. Magn.* ait: *Passiones Sanctorum Martyrum sacri Canones censuerunt, vt liceat etiam in Ecclesia legi cum anniuersarij dies eorum celebrantur.*

SINGVLARE XVII.

An ob testimonium alicuius, vel aliquorum Scriptorum, negantium aliquem Sanctum alicuius Diæcesis esse Naturalem, de hoc in ea celebrari nequeat?

1 VNius, vel alterius, immo & aliquorum Scriptorum testimonia negantia, si aliud adsit asserens Authoris fide digni, non obstabunt, quominus asserenti adhærendo, possit quælibet Hispaniæ Ecclesia Sanctum quemcumque, vt Naturalem cognoscere, illiusque festum celebrare. Probatur. I. Quia vnicus testis omni acceptione maior fidem, aut probationem plenam facit, etiam si alij inferioris conditionis aduersentur, vt ex pluribus Doctoribus probat Mascardus *to. 1. q. 6. nu. 59. Non enim*, inquit, lex *ob carmen. ff. de test. §. fin. ad multitudinem respici oportet, sed ad sinceram testimoniorum fidem, & testimonia, quibus potius lux veritatis assistit.* Vbi idem docent Baldus *num. 1.* Albertus *nu. 5.* & vt latè probat Farinacius *de opposit. person. test. p. 3. q. 6. nu. 120. Ad multitudinem tantum respicere non oportet, sed ad testium qualitatem.* Et aduerte, quod quamuis regulariter cum æqualis dignitatis sunt Scriptores, maiori illorum numero sit credendum, vt docent Angelus *in l. si idem. ff. de iuridic. §. fin.* Alexander *conf. 13 l. 1 nu. 15.* Mascardus *conclus. 363 num. 10.* & iuxta eundem *nu. 5.* & Purpuratum *in l. ff. de offic. quæst. nu. 157.* ijs, qui validiores rationes, aut coniecturas afferunt, nihilominus credi potest in rebus historicis cuilibet opinionem facienti probabilem.

2 Ratio huius est 2. conclusionis probatio. Quia in moralibus, & ad animæ vtilitatem, vel necessitatem spectantibus vnicus Auctor probatus, seu scientiæ, vt dicitur, & cons-

conscientiæ, opinionem efficit probabilem, quam tutò sequi possumus; etiam si alij plures oppositum sentiant, dummodò euidenter non ostendant id, de quo testantur. Sic Angelus *verb. opinio num.2.* Syluest. *quæst.1.* Nauarrus *sum.lat.c.27. nu.288.* Valentia *1.2. disp.2. punct.4. q.4.* Sa *verb. dubium num.3.* & Thomas Sanchez *to.1. sum.c.9.l.9.num.7.* asserens, maximum esse fundamentum ad sectandam aliquam opinionem viri docti sententiam, sicut ad credendum aliquid Romæ accidisse est sufficiens fundamentum, viri pij, & fide digni testimonium, huicque standum esse. Consule Zachariam Pasqualigium *decis.360.* qui innumeros affert *num.5.* Doctores asserentes, vnum Doctorem efficere opinionem probabilem, si simul firma ratione nitatur, etiam si communiter omnes contrarium sentiant; ergo à fortiori si non datur hic sensus in vniuersum oppositus, vt non datur in prædictis.

3 Probatur 3. Hispaniæ Ecclesiarum exemplo; quarum plures de Sanctis vt Naturalibus celebrant ob titulos, qui ab Scriptoribus aliquibus negantur. Ita de S. Laurentio, & eius fratre Orentio Episcopo Auxunensi in Gallia, celebrat vt de Naturalibus ratione Natiuitatis Ecclesia Oscensis, & tamen Scriptores aliqui Valentiæ del Cid natos dicunt, vt testatur Marieta *l.1. c.2.* De S. Ianuario, Fausto, & Martiali Legionensis Ecclesia recitat, quia in ea nati, & S. Marcelli Centurionis filij extitere, & vtrumque à nonnullis improbatur. Sicut & quod Naturalis sit Palentiæ, qui de eo facit Officium S. Toribius Asturicēsis Episcopus, & eius patria Armenia asseritur. De S. Rufo celebrat 14. Nouembris Ecclesia de Tortosa, velut de primo ipsius Episcopo; & Dorotheus *in Synopsi,* (ex quod id refert Baronius 21. *Nouembris*, nisi duo sint Rufi) Thebanum in Græcia Episcopum extitisse scribit. Et sic plures alios referre poteramus, quorum exemplis hæc res manifestior fieret, iuxta *l.1. ff. de præscript. verb. §. sed eum magis*, & Barbosam *de princ. lit.E. nu.24.*

4 Item circa locum, qui pro Natiuitate, vel dignitate, aut obitu Sanctorum à Martyrologio assignatur varia solent esse Historiographorum, & Chronologorum placita: tuncque quælibet Diæcesis in Scriptorem sibi fauentem inclinari potest, eiusque solum testimonio, si instructus notitijs communiter existimetur, de Sancto aliquo, vt Naturali celebrare potest. Exemplum sit in Martyrologio Romano 15. Maij de S. Iacobi Discipulis dicitur: *Torquatus Acci, Thesiphon Vergij, Secundus Abulæ, Indaletius Vrci, Cæcilius Iliberi, Hesichius Cartaia, & Euphrasius Illiturgi.* Sed non ita constans est inter Scriptores *Vergi* esse quæ nunc *Almeria*. ac *Vrci, Murcia*; & adhuc ab his ciuitatibus vt earum Episcopi Thesipon, & in Daletius, celebrantur: sicut & à Granata S. Cecilius, & *Iliberi*; vrbs ab hac diuersa existimatur, & Almeriam esse Episcopus Gerundensis scribit. *Illiturgim* esse *Aldea del Rio* Carolus Clusius, *Loram* Michael de Villanueua: Beuterus *Iaen*; Florianus, & Morales, *Anduxar* esse testantur; & hæc ciuitas, ac ratione illius totus Episcopatus Giennensis de eo celebrat. Plura his similia inuenies apud eruditissimum, mihique admodùm familiarem Rodericum Carum, ita de Hispania in suo Hispalensi Principatu benemeritum, & in egregijs ad Dextrum Commentarijs; ac apud Bibarium in simili opere.

5 Igitur in his euentibus cum inter varias Diæceses, aut Ciuitates controuersia oritur, ad quam Sanctus ob natiuitatem, dignitatem, domicilium, obitumve, aut alium titulum spectet, de eo in quacunque illarum celebrari valet cum Missa, & Officio; pro omnibus enim adest probabilis opinio, aut aliqualis de suo titulo moralis certitudo.

6 Iuxta hanc ergo, vt omnes asserunt Doctores, operari licet. Sic inter se Nicomedia, & Cumas contendunt de gloriosissimo S. Iulianæ Martyris Theatro, eam sibi vna quæque arrogans: Catanei Cataniæ, Panormitani Panormi S. Agatham natam fuisse contendunt: Sanctorum Martyrum Vincentij, Sabinæ, & Cristetæ Reliquias possidere Abulensis gloriatur Ecclesia; easdem apud se retinere Legionense S. Isidori Monasterium testatur, & de temporali horum Sanctorum Natiuitate Eborensis, & Talaberensis Ecclesiæ; sicut & de S. Vicentij Martyris ortu Cæsaraugustana & Oscensis, pugnant, vt refert Marieta *l.2.c.19.* & tamen in omnibus his Ecclesijs de his Sanctis, vt Naturalibus celebratur: equum enim est, vt in dubio pars ad maiorem gloriam Dei & Sanctorum honorem pronior eligatur, & sic fiat Pontificij huius priuilegij benignior interpretatio iuxta, *l. semper ff. de reg. iur.* & *c. vlt. de transact.* Præterea, quia cum opposita in Chronicis inueniuntur, & nihil manifestè apparet, vtrique assentiri, & credi posse docent *ex l.1. ff. de offi. quæst. c. Nouimus. ff. de verb. signif.* Purpuratus *ibi nu.15.* Mascardus *concl.363. num.18.* & alij.

Q SIN-

SINGVLARE XVIII.

Quam fidem faciant, Historiographi de Rebus Hispaniæ, ij præcipuè, ex quibus Sanctos Hispaniæ Naturales esse probatur, vt in ea de ipsis cum Missa, & diuino Officio celebretur?

1 MAximam fidem facere hos Historiographos, sicut & alios quosuis, communis Iurisperitorum sensus docet, & probatur ex authoritate, quam generalia Chronica habent, quibus credendum esse probant Glossa *in c. inter dilectos. verb. magis.* Bartolus *in l. 1. n. 22. ff. si cert. pet.* & ibi ceteri Doctores, præcipuè Ripa *nu. 72. cum seq.* Alciatus *nu. 28.* Decius *cons. 66. n. 54.* & est communis secundum Lazarum de Molina *de decima vendit. præfat. nu. 22.* Eos sequuntur Auiles *in proem. cap. præt. in glo.* Reyna *n. 9.* Ioannes Garcia *de Nobil. gl. 18. nu. 10.* Et nominatim, quod Historiæ Hispaniæ faciant plenam fidem, asserũt *ibidem* Garcia *gl. 7. n. 18. fol. 195. col. 1. ad med.* Mexia *in l. Regia Tolet. in 24. fund. 2. p. ti. 19.* & plures referens D. Molina de Medrano *allegat. pro Vice Regẽ Arag. nu. 160.* Otalora *de nob. lit. 2. p. c. 4. nu. 3.* Ioannes Gutierrez *pract. qq. q. 13. nu. 23.* & alij.

2 Ergo cum horum Historiæ generales sint; & de Hispania loquantur, illis credendum esse censeo: sicut & alijs, qui de Hispaniæ rebus, & Sanctis in his seculis scripsere, vt Baronius, Mariana, Ambrosius de Morales, Truxillo, & in suis libris inscriptis Flos Sanctorum, Villegas, Marieta, Ribadeneyra, & alij, quos pro Sanctorum Hispaniæ naturalitate probanda afferunt Bibar, & Caro *in Dextrum*, ac ego pro Hispalensibus Sanctis attuli in meo de his Sanctis opere. Quod intelligendum, nisi manifestè oppositum appareat.

3 Enim vero, cum plurium Sanctorum Hispaniæ nostræ Naturalium, loca Originis, Natiuitatis; Educationis, Domicilij, Dignitatis, & Obitus comparuerint ex Chronicis Flauij Dextri; Marci Maximi Episcopi Cæsaraugustani; Euthrandi, seu Luitprandi Subdiaconi Toletani, Diaconi Ticciensis, & Episcopi Cremonensis; ac Iuliani Petri Archipresbyteri S. Iustæ Toletanæ, & Regis Ildephonsi VI. Historiographi: æquum est, vt obiter saltèm eorum authoritatem perpendamus.

4 De illa ergo dubij consulant sapientissimos Scriptores, antiquos, & Recentiores, hos Authores valde commendantes, hi autem videri possunt apud eos, qui nunc in lucem eorum opera Commentarijs, aut adnotationibus illustrarunt. Et quod attinet ad Dextrum, Biuarium consule, ac Rodericum Carum; huncque etiam de Marco Maximo. De Euthrando D. Thomam Tamayo de Vargas egregie de bonis litteris benemeritum consule; ac de Iuliano, Nobilem, ac eruditissimum Regium Senatorem D. Laurentium Ramirez de Prado: hi enim horum Chronica edidere; sapientium Scriptorum testimonia in eorum commendationem initio proponentes. Dubia, calumnias, argumenta, & alia contra Dextri scripta satis dilucide diluit Biuarius duplici Apologia, alia ad calcem Dextri affixa, alia ad SS. D. N. Vrbanum VIII. missa, in quibus, eum vendicat ab omni erroris, & mendacij suspicione.

5 Horum quatuor Historiographorum fides probatur I. ab antiquitate, cum fides adhiberi debeat antiquis Chronicis, vel manuscriptis, vel typo exaratis, vt decernitur *cap. Si ad scripturam. 9. dist.* vbi Doctores; & ex eis probat Mascardus *concl. 105. n. 9. & concl. 398. n. 5.* Probatur II. quia his Historiographis in rebus dubijs, & nouis, etiam fides adhibenda, cum tot certissimæ, & euidentes in eorum Chronicis reperiantur, iuxta Baldum *in l. ea quidem, fol. 4. in fin. C. de accusat.* Mascardũ *concl. 287. n. 6.* Paulum Castrensem *cõs. 301. col. 1. l. 1.* Iassonẽ *in repet. in l. Admonendi. col. 48.* & alios, docentes, quod si libri, siue publici, siue priuati contineant in se multas partitas, si in aliquibus probent, vere præsumuntur quod in alijs etiam probent.

6 III. Quia hi quatuor Hispani sunt, & de Hispaniæ rebus, vel suæ ætatis, vel non longè ab illa contingentibus scripsere. Sic Lesuius *de orig. Italia*; ait. *De Gẽtis antiquitate atq; origine magis creditur ipsis Genti, atque victus, quam remotis, & externis.* IV. Quia hi omnes sæpissimè testantur sua scripta desumpsisse ex Tabulis, Protocollis, Diptycis, Concilijs, Scripturis, & alijs fide dignis testimonijs, in Tabularijs Vrbis, & Ecclesiarum Archiuis repertis, quorum scriptis fidem magnam adhibendam vidimus Singulari 14. & stabilitur in *cap. Peruenit, causa. 30. q. 1. c. ad audientiam de præscript.* vbi Glossa *Instrumento edito, de Archiuo publico creditur.*

7 V. Quia eorum opera in grauissimis Bibliothecis inuenta sunt. VI. Quia sapientissimi Hispaniæ Antistites in suis Bibliothecis horum codices seruarunt, & ex eorum authoritate plures Sanctos vt suarum

Diæ-

Diœcesum Naturales admiserunt, ac de eis celebrarunt. Ex his fuere dignissimi Antistites D. Prudentius de Sandoual Pampilonensis Episcopus; D. Petrus de Castro, & Quiñones Hispalensis, D. Alexius de Meneses Bracharensis; D. Sanctius de Auila; & Cardinalis de Sandoual Giennenses, ac alij plures. Hæc omnia quæ Singularibus his statuta sunt, quoad testimonium probans aliquem Sanctum Naturalem esse alicuius Diœcesis accomoda ad probãdum, fuisse Professorem seu Filium alicuius Religionis: vtrumque enim quoad hoc æquiparatur.

SINGVLARE XIX.

Cui competat, Sanctos Diœcesum quarumcumque Naturales esse declarare, ac admittere, vt de eis cum Missa, & diuino Officio celebretur?

1 Posse hoc Pontificem summũ in vniuersa Ecclesia, vt pote illius supremum Pastorem, non est dubium; cum eos, vt Sanctos, cultuque diuino dignos (quod plus longe est,) declarare valeant. Posseque quemlibet Episcopum, aut Ordinarium Episcopali, aut quasi Episcopali iurisdictione fugẽtem absq; vllo ad sedem Apostolicam recursu, nullo modo ambigendum existimo. I. Quia ex communi Iuristarum, & Theologorum principio: *Omnia illa Episcopo sunt in sua Diœcesi concessa, quæ Pontifici in vniuersali Ecclesia, ijs demptis, quæ sibi specialiter Pontifex reseruauit.* Sic Textus. *in cap. Ad honorem. de auct. & vsu pallij, & in cap. Nouit. de iudicijs.* Sotus *de iust. l.* 10. *q.* 1. *act.* 3. *concl.* 2. Enriquez *l.* 10. *c.* 35. Suarius. *to.* 4. *de pænit. disp.* 23. *sect.* 1. *& de leg. l.* 6. *c.* 14. Barbosa *de potest. Episc.* 1. *p. Allegat.* 1. Zerola *verb. Episc. n.* 27. & plures alij apud Thomam Sanchez *l.* 1. *de matr. disp.* 61. *nu.* 3. Sed hæc declaratio, & admissio non est in iure, nec indulto aliquo Pontifici reseruata, vt patet; immo ab Episcopis semper factam esse, in Hispaniæ Ecclesijs, absque noua Romani Pontificis consultatione, experti sumus; ergo ipsis competit hæc potestas declarandi Naturales, iuxta id iuris principium: *Concessum dicitur quidquid expresse prohibitum non reperitur, l. nec non. §. quod eius ff. de quibus caus.*

2 Probatur 2. Quia Episcopi possunt festa in Sanctorum honorem instituere, vt constat ex *c. conquestus. tit. de ferijs c. Pronuntiatum dist.* 3. *Tridentino sess.* 25. *&* 22. & probauimus Sing. 1. ergo potetũt hæc instituere in honorẽ Sanctorum suarum Diœcesum Naturalium, eos vt tales admittendo, & declarando, ac, vt de ipsis celebretur, & recitetur, præcipiendo. Vnde rectè Panormitanus *in d. c. cõquestus* ait: *Credo, quod vbi populus non habet legitimã causam contradicendi, non obstat contradictio, vt in simili notat Archidiaconus in d. cap. vt animũ. Facit c. de ijs quæ fiunt: puta, quia Episcopus vult præcipere festandum aliquem Sanctum, qui traxit originem de illo loco, vel quid simile facere.*

3 Probatur 3. Quia Episcopo competit ex Tridentino *sess.* 25. Sanctorum Reliquias, vt veras declarare, admittere, venerationique exponere; ergo à fortiori Sanctos iam Canonizatos, vt Naturales admittere, & declarare, in ordine ad celebrandum, & recitandum de illis, quod minus est, & nulli errori, fallaciæ, aut detrimento expositum, sicut Reliquiarum approbatio, & iuxta iuris axioma: *Maius cui conceditur, & minus concedi videtur, l. filiusfam. §. fin. ff. de donat. l. Marcellus, ff. de donat. caus. mortis, l. non debet, ff. de reg. iuris, cap. ex parte 27. de decim.* Præterea, quia potest Episcopus Reliquias Sancti Naturalis approbare, & illius esse declarare, & vtroque titulo, eum in sua Diœcesi proponere, vt de ipso celebretur, immo & sufficeret, vt à quocumque Episcopo hæc declaratio fieret, etiam si esset alterius Diœcesis ab ea, cuius Naturalis est Sanctus, iuxta dicta supra: ac cum hac declaratione in omnibus Diœcesibus, vt Naturalis celebrari quicumque Sanctus posset.

4 Eandem potestatem declarandi, & admittendi Sanctos Naturales habent Capitulum Sede-vacante, Abbates, Priores, & quicumque alij, potestatem quasi Episcopalem habentes; nec non Episcoporum Vicarij, nisi his à suis Prælatis hoc sit limitatum. Id satis probaui in simili Singul. 2. ac consuetudine, legum, & priuilegiorum interprete compertum est. Sic namque Capitulum Hispalense Sede-vacante declarauit, & admisit, vt Naturales huius Diœcesis anno 1624. complures Sanctos, vt de ipsis celebraretur, idemque aliqui Vicarij Hispalenses circa alios fecerunt.

5 Sed si roges, an quicumque priuatus Sacerdos sæcularis, vel Regularis possit celebrare, & recitare de Sanctis Naturalibus suæ Diœcesis ante hanc Ordinariorum declarationem; & admissionem? Respondeo, quod etiam si manifestè constet esse Naturalem aliquo ex titulis assignatis, nisi in Breuiario sit scriptus Sanctus, non licet cui quam priuata authoritate recitare, aut celebrare de illo. Ratio est: quia hæc concessio

non sit personis particularibus, sed Ecclesijs Hispaniæ, ibi: *Nos declaramus, vnamquamque Hispaniæ Ecclesiam posse celebrare, &c.* Vnde ex admissione Sanctorum pro Naturalibus ab Ecclesiæ, seu Diæcesis Prælato facta, dimanare debet hoc priuilegium ad singulares personas.

6 Attamen, qui ante admissionem hanc de Sancto in Martyrologio existenti celebraret, leuiter tantùm delinqueret; & forsan, nec leuiter; præsertim si ob Prælati omissionem, admissio hæc facta non esset; quia priuilegijs Regno, ciuitati, aut communitati concessis priuari non debent illius personæ, sine propria culpa, immo & harum aliquæ communibus priuilegijs frui valent; si aliæ nolint. Prætérea quia ly *Ecclesiam*, in priuilegio nostro, idem est, ac Ecclesiæ membra, aut Ecclesiastici illam efformantes; continens enim pro contento ponitur. Sicut si ciuitas Hispalensis aliquo exoneraretur vectigali, huius priuilegij conscius, etiam ciuitatis senatu inconsulto, posset illud non soluere; licet alij soluerent vectigal, vel ignari, vel scientes, & idem dicendum est de celebratione facienda de Sancto, cuius Reliquia possidetur, si certò constet morali certitudine, esse talis Sancti.

SINGVLARE XX.

Quinam Ritus concedendus sit Sanctis Naturalibus Hispaniæ, & an hic mutari possit ab Episcopis?

1 Sub ritu duplici celebrandum esse de Sancto, cuius insignis Reliquia habetur, constat ex ipsa Gregorij XIII. Bulla, & videbimus Singulari hoc nu. 5. & 6. Ex eadem colligi sub eodem Ritu celebrandum esse de Sancto Naturali patet, cum de illo, ac de S. Patrono, & de eo, cuius Reliquia habetur, eodē modo loquatur Pontifex. Vnde rectè Gauantus *sect. 1 in Breu. c. 5 tit. 2 n. 8.* ait: *Sacra quidem Cōgregatio Rituū die 23. Nou. 1602. decreuit, quod de Sācto, cuius insignis Reliquia habetur, fieri potest Officium duplex in eius festo, dūmodò sit Reliquia approbata, & Sancti, cuius memoria saltèm sit in Martyrologio; ea prorsus regula, qua Gregorius XIII. die 30. Decembris 1573. in Bulla, quam affert Genuensis in praxi Neapol. cap. 65. in 3. edit. 1616. concesserat Ecclesijs Hispaniarum festa Sanctorum Naturalium, & quorum Reliquias insignes haberent sub ritu duplici celebrare posse, licèt in Breuiario non existerent, vel minori ritu haberentur.*

2 Probatur insuper ex 1. Breuiarij Rubrica num. 1. *Officium fit duplex in festis Sanctorum, qui apud quasdam Ecclesias, Religiones, vel Congregationes consueuerunt solemniter celebrari, &c. etiam si prædicta festa in hoc Kalendario non sint descripta:* Igitur semper Ecclesiæ Hispaniæ solemniter de suis Sanctis, Ciuibus, Episcopis, Martyribus, & Confessoribus celebrarunt, ritumque duplicem auctoritate Apostolica eis concesserunt, vt videre licet apud antiqua Breuiaria, & nouissimos vniuscuiusque Diæcesis codices. Hinc Gauantus *sup. sect. 3. c. 3. nu. 4.* ait: *De Sanctis locorum consueuit Sancta Sedes Apostolica in ijs locis, vbi neque nati, neque mortui sunt, neque Reliquiæ insignes extant, concedere Officium semiduplex:* ergo in locis, vbi nati, vel mortui sunt, erit duplex; sicut est vbi extat insignis Reliquia; cum exceptio firmet regulam in contrarium.

3 Scio, Ecclesiam Cordubensem de Sanctis suæ Diæcesis Naturalibus semiduplici ritu solùm celebrare; sed congruentiùs, ni fallor, sub duplici celebraret; cum minor ritus, vt audio, non sit assignatus à Sede Apostolica. Et non solùm in vrbe, vel oppido, vbi nati, mortuivè sunt hi Sancti, de illis potest sub Officio duplici celebrari, sed in tota Diæcesi; ac ita sub ritu hoc in tota Diæcesi Hispalensi celebratur de SS. Naturalibus, & in proprio loco, altiori, vt de duplicibus secundæ classis; vel, si Patroni sint, primæ, in aliis vt de duplicibus communibus, in quo consuetudini standum est, & codicibus pro recitatione cuiusque Diæcesis credendum.

4 Si roges, an si Sanctus Naturalis concurrat cum alio Sancto existenti in Breuiario, de quo sub eodem duplici ritu sit celebrandum, ille sit transferendus? Respondeo, de illo recitandum esse, & transferendum existentem in Breuiario. Sic expressè Gregorius XIII. Bulla præfata, de Sancto, cuius Reliquia habetur: *Possit, inquit, illius festiuitatem celebrare, & Officium duplex facere, & de alio Sancto eodem die occurrenti, si fuerit simplex fiat commemoratio; si verò fuerit duplex, vel semiduplex transferatur in primam diem simili festo non impeditam.* Idem de S. Naturali tenendum est iuxta dicta num. 1. Et consonat Breuiarij Rubrica §. 11. *de concurrentia nu. 2.* sic: *Festa illorum Sanctorum, qui in propijs locis, vel Ecclesijs solemniter celebrantur, præferantur alijs in Kalendario descriptis.* Vbi Gauantus *sect. 3. in Breu. c. 9. nu. 3.* *Hinc appellantur prædicta festa, vel primæ, vel secundæ classis, vel duplicia maiora, quæ in concursu cum minoribus habent integras primas, & secundas Vesperas.*

Hunc

5 Hunc Ritum concessum Sanctis Naturalibus, vel alijs existentibus, aut non existentibus in Breuiario, non potest Episcopus in superiorem, vel inferiorem sibi, vel suis Subditis permutare, vt docet Gauantus *sect. 1. in Breu. c.5. tit.2. nu.7.* Et ratio est; quia Episcopus non potest dispensare in lege Superioris, hoc est, Pontificis, vt docuimus Tract.6.Sing.13.Pontifex autem hunc Ritum assignauit Sanctis Naturalibus.

6 Confirmatur, quia ob hanc rationem in forma, & ritu Breuiarij Romani non possunt Episcopi dispensare, neque concedere, ut alio Breuiario utantur Subditi, vel quod Officiū vnius diei alio die recitent, vel pro alio commutent, & his similia, ut asserunt Nauarrus *cap. 11. de orat. num.* 24. Reginaldus *l.* 18. *nu.*171. Suarez *cap.*11. *num.*6. *&* c.23. *nu.*17. Trulench. *in l.*1. *de cal. dub.*14.*nu.*14. Molfesius *nu.*4. Armilia *verb. Horæ n.*13. Tabiena *nu.*16. Carolus Macignus. *c.*29.*n.*2. Bonacina *q.*3.*p.*1.*nu.*19. & Filiucius *c.*6. *n.*186. Et licet in hoc Episcopus quasi ex lege, aut permanenter non possit dispensare, hoc enim ad Pontificem spectat, at in aliquo particulari casu, pro hac, vel illa vice poterit superiorem ritum, similesque commutationes concedere, vt docent Suarez, Bonacina, Macignus, Gauantus, & alij *supra.* Quod vtique per interpretationem fiet, iuxta dicta Sing.13. Tract.6.

7 Eodem modo, neque de loco ad locum, neque de Diœcesi, ad Diœcesim horum Sanctorum Naturalium, neque aliorum celebritatem potest Episcopus extendere. Sic à sacra Rituum Cōgregatione 16. Ianuar. 1607. statuitur, & asseritur à Gauanto in *initio ad Rubr. Breu.* ita; *Non potest Episcopus extendere Officium de Ciuitate ad Diœcesim.* Poterit verò instituere, vt de Sanctis de quibus celebratur in aliquo suæ Diœcesis loco, in alio etiam celebretur, iuxta dicta Singul.4.5.& 6.& similiter, immo faciliùs poterit, nisi sit expressa prohibitio, aut limitatio Pontificis, permittere, vt fiat aliquod Officium non permanenter, sed aliquando.

SINGVLARE XXI.

V. Omnes Sacerdotes Sæculares, Hispaniæ Incolæ teneantur celebrare, & recitare de Sanctis Naturalibus suæ Diœcesis, & de singularibus illius Festiuitatibus?

1 NOn solùm Regulares, sed nec Sæculares teneri ex vi præfatæ Bullæ Gregorij XIII. nisi adsit singulare suorum Superiorum circa hoc mandatum, vel consuetudo vim legis obtinens, pro comperto habeo: cum hæc Bulla non legem præceptiuam, sed priuilegium tantummodò afferat, quo vti non tenetur priuilegiatus in particulari; aliter quod in ipsius fauorē concedirur, in illius grauamen retorqueretur, contra iuris regulas. Confirmatur, quia Bulla Gregorij XIII. nec præcipit, nec ait, necessariò recitandum esse de his Sanctis; sed solùm quod *vnaquæque Hispaniæ Ecclesia eorum Officia propria celebrare possit*; Verbum autem *Possit* non inducit necessitatem, sed liberam omnino relinquit voluntatem, vt ex iure, & Doctoribus iam antea probaui, & affirmatiuè conceptum, inducit arbitrium, & electionem, vt docent Ferrerius *const. glos.* 1. *num.*321. Barbosa *de Dict. verbo Possum. num.*1. & alij.

2 Dixi, nisi adsit consuetudo, vel mandatum; si enim aliquid horum adsit, non est dubium, quin ij teneantur, quos ad recitandum obligat vel Ordo, vel beneficium, vel status, cum versetur in materia iusta, & ex suo genere graui, & ad huiusmodi mandata edendi suam facultatem concessit Pontifex in hac Bulla Episcopis. Et ab his commu nitet præceptum esse in suis Diœcesibus, constat ex ipsorum Edictis, quæ pro officijs proprijs suæ Diœcesis recitandis Ordinarij ediderunt. Sic Emm. Cardinalis Gaspar de Quiroga, Archiepiscopus Toletanus, & Generalis Inquisitor Edicto Toleti dato die 15. Iunij anno 1584. suo Capitulo, & Clericis, ita hoc intimauit: *Quamobrem vobis vniuersis, ac singulis Clericis nobis subiectis, bis litteris mandamus, ut in festiuitatibus Sanctorum, qui hoc libello continentur, hoc Officio Ecclesiastico, hac precandi ratione, & non alia deinceps tum publicè, tum priuatim utamini.*

3 Sic etiam Hispalensis Ecclesiæ Capitulum Sede-uacante statuto, quo plures Sanctos vt Naturales admisit, deijsque celebrari iussit anno 1624. dicens. *E nos, aquienes pordereçho tocca, &c. Vsando de la facultad, que para ello tebemos los publicamos, y hazemos notorios por este nuestro, edito, y mandamiento a todas las dichas Yglesias, Monasterios, Conuentos y personas referidas paraque todos se conformen en el rezo solemne, ò particular, en el coro, o fuera del, assi en las oras Canonicas, como en la celebracion de la Missa, con el que de nueuo declaramos estar receuido, y establecido, y si es necessario de nueuo estatuimos, y establecemos en esta Sāta Yglesia, y su Diocesi.* Eademque præceperūt suis Edictis D. Philippus de Tharsis Archiepiscopus Granatēsis. & alij Hispaniæ Antistites in suis Diœcesibus, vt videre licēt in Codicibus, quos pro Recitatione suæ Diœcesis edidere.

4 Præterea probatur, quia debent Episcoporum Subditi se conformare in Officiorum celebratione cum Ecclesia Matrice, vt docent Theologi cum S.Thoma *quolib.6.art.*8. & colligitur ex *c.de ijs.d.*13. *& c.Placuit.d.* 14. vbi statuitur: *Omnes Clerici, & Ecclesiæ Prouinciales eundem in psallendo modum teneant, quem Metropolitanam habere cognouerint*: ergo ex obligatione de his Sanctis, de quibus Matrix celebrat, tenentur Officium recitare.

5 Porro quod ad Ordinarios spectet potestas in his rebus circa sæculares, constat ex ijs, quæ Singulari 1. & 10. protulimus. *Quacumque in Diœcesi ad Dei cultum spectant ab Ordinario diligenter curari, atque ijs, vbi oportet prouidere, æquum est*, ait Tridentinum *sess.* 21. *de Ref.c.*8. Et *sess.*24. *c.*2. *Cætera, quæ ad debitum in diuinis Officijs regimen spectant, deque congrua in his canendi, seu modulandi ratione, de certa lege in choro conueniendi, & permanendi, simulque de omnibus Ecclesiæ Ministris, &c. Episcopus non minus quàm cum duobus Canonicis, quorum vnus ab Episcopo, alter à Capitulo eligatur, in ijs, quæ expedire videbuntur, poterit prouidere.* Vbi ex declarationibus Cardinalium additur in vltima recognitione Ioannis Gallemart. *num.*45. quod *Episcopus tenetur consilium hoc petere, non autem sequi: consensus enim Capituli non est necessarius*. Vide Barbosam *allegat.*105.

6 Et si quæras, an sub graui culpa teneantur sæculares de his Sanctis, & Solemnitatibus suæ Diœcesis celebrare, & recitare? Respondeo, idem proportionaliter dicendum esse in hoc, quod Doctores de obseruatione Rubricarum dicunt. Consule de his Suarium Scortiam *to.*3.*d.*48. *sect.*2. Scortiam *de Missa l.*2.*c.*17. Gauantum *to.*1. *p.*3. *tit.*12. & Bonacinam *q.*3. *punct.*1. Raro verò, aut numquam, nisi adsit Antistitum graue præceptum; aut scandalum, peccabit Sacerdos, & quiuis Horarum recitationi adstrictus, qui omissis his Diœcesum Sanctis, de ijs, qui in Romano Kalendario sunt descripti celebrauerit, & recitauerit priuatim. Caput enim de *his*, & caput *Placuit* apertè loquuntur de Officio publico, non de priuato, vt rectè notat Lesius *infra*.

7 Hinc Bonacina *sup.n.*5. ait probabile esse: *Præcisso præcepto in contrarium posse aliquem priuatim relicta consuetudine propriæ Ecclesiæ recitare Officium iuxta Breuiarium Romanum; nam recitans Officium iuxta Breuiarium Romanum conformat se Ecclesiæ Romanæ, quæ est mater omnium Ecclesiarum.* Idem docent Lesius *l.*2.*c.*37. *dub.*12.*n.*74. Sa *verb.Hora.n.*6. Caietanus §.2. Suarez *c.*23 *n.*9. & alij. Posse verò præceptum imponi circa celebrationem horum Sanctorum Naturalium, non est dubium, vt docet Bonacina *sup.nu.*6. cum sit materia iusta, & grauis, potestasque adsit Ordinariis ex Bulla Gregorij XIII. & sic iussum est in virtute S.Obedientiæ à S.Carolo Borromeo in Mediolanensi Diœcesi, recitari iuxta formulam Breuiarij Ambrosiani.

8 Immo, Hispaniæ Episcopos, aut Ordinarios teneri ad procurandum, vt de Sanctis Naturalibus in suis Diœcesibus cum Missa, & Officio celebretur verius existimo: licet enim priuilegium sit tantummodo, quod ad hanc celebrationem ex Bulla Gregorii XIII. habetur, & ita non præcipit, vt celebrentur, sed concedit vt celebrari possint; attamen cum hoc sit cõcessum toti Regno, aut communitati Hispaniæ, non possunt Episcopi illud renunciare, sed tenentur eo vti, & illius vsum procurare, iuxta doctrinam Suarij, Zerolæ, Cenedi, Didaci Perez, Bonacinæ &c. aliorum, quos citamus Singul.33. nu.4.

9 Præterea, quia cum ex omissione, seu non vsu communis priuilegij sequitur aliorum præiudicium, illo tenemur vti, vt docet Bonacina *p.*4. *de priu.* §.1 *num.*3. Præiudicium autem sequutum non leue est accidentalis gloriæ priuatio, qua Sancti ob suarum solemnitatum omissionem defraudantur: ergo vt hoc præiudicium euitetur, statuere, & curare debent Episcopi in suis Diœcesibus, & Prælati in suis Religionibus, vt de Solemnitatibus, & Sanctis propriis, & quorum Reliquias possident, ac de quibus recitare, & celebrare concessum est à Pontifice; recitetur, & celebretur; huius enim priuilegij executio ad eos spectat; dum in illa Bulla dicitur: *Quod vnaquæque Hispaniæ Ecclesia, &c. Quod qualibet Ecclesia, vel Monasterium, &c.* Nomine autem Ecclesiæ, Prælatus præcipuè intelligitur iuxta dicta tract. 4. Sing.12. num.7.

SINGVLARE XXII.

V. Regulares in Hispania teneantur celebrare, & recitare de Sanctis Naturalibus, & Festiuitatibus proprijs suæ Diœcesis?

1 NOn teneri, excepta Patroni celebratione, sentio, idque satis constat ex ipsa Bulla relata Gregorij XIII. vbi postquam Pontifex concessit facultatem recitandi de his, de Patrono, ac de illis, quorum insignes Reliquiæ habentur, ait:

Et

Et quo die celebrabitur festiuitas Patroni vnius Diæcesis, Religiones omnes teneantur eodem die in suis Ecclesijs, intra limites illius Diæcesis existentibus, eandem festiuitatem celebrare, & in hoc cum Ecclesia Matrice se conforment: ergo ad alias ex præfatis festiuitatibus, non tenentur,cum exceptio firmet regulam in contrarium, iuxta *l.nam quod liquide §.fin. primo responso. ff.de pen. legat.*

2 Præterea: quia cum ad horum Sanctorum celebrationem teneantur seculares ex præcepto solùm Episcopi, & hoc præceptum imponi nequeat Regularibus, minimè enim in his illi subiiciuntur, cum ab eius iurisdictione exempti sint; nullo ex capite tenentur ad illam. Hoc etiam manifeste patet ex ijs, quæ ex Tridẽtino nominatim referũtur à Barbosa tota allegatione 105. in quibus hãc materiam nullo modo comprehendi ait: Immo communi iure præcipiente *c. de ijs d.* 13. vt omnes se hac in re conforment cum Matrice, excipi Religiosos docet Glossa ex Hugone, vbi. *In hoc* inquit, *dicitur quod consuetudo in celebrandis Officijs,quam obtinet Metropolitana Ecclesia,debet obseruari in omnibus Ecclesiis, exceptis monasterijs, quibus celebrantur Officia secundum Regulam B.Benedicti.* Hæc vero Officia solum excipiuntur, quia tunc temporis aliæ non erant Religiones.

3 Sed obiicies: Quoad plura spectantia ad celebrationem Missarum subiiciuntur Regulares Episcopis: ergo etiam quoad celebrationem de Sanctis Naturalibus, & Festiuitatibus Diæcesis. Maior est certa I. Quia sub pæna centum ducatorum prohibentur campanas suis in Ecclesiis Sabatho Sancto pulsare, antequam campana Cathedralis, vel Maioris Ecclesiæ pulsetur. Sic Leo X. *const.*17.& refertur à Campanilo *rubr.*12.*c.* 13.*nu.*162. Francisco de Leon *Thesaur. p.*1. *c.*8.*n.*21. & Barbosa *sup.n.*70. Item Trident, *sess.*25.*de Regul.c.*12.ait quod: *Dies etiam festi, quos in Diæcesi sua seruãdos Episcopus praeceperit,ab exemptis omnibus,etiam Regularibus,seruentur*: ergo si præcipit ijs Episcopus, quod celebrent, & recitent de proprijs Diæcesis Sanctis, ad hoc tenebuntur.

4 Respondeo ad primum, obligare per se, quia extat Pontificis decretum Regulares expresse comprehendens: licet hodie, non obligare, consuetudo legum interpres docuerit, & indicat Congregatio Rituum anno 1609. 21. Martij, non exprimens eos, sed solùm dicens;*Campanas non esse pulsandas ante Cathedralis seu Matricis signum*. Et 9. Februarij 1608. *Neque in Diæcesi ante Parochialem,vel qua alijs maior est dignitate.*Sic refertur à Gauanto *p.*4. *lit.H.* & Vbandero *p.*1.*nu.*9.

5 In secundo, solùm subiacent Episcopis Regulares quoad dies festos ab Episcopis institutos seruandos, & in eis ab opere seruili abstinendum, ac Missæ auditionem. Sic vsus, & Doctores interpretantur hanc obligationem; vt notant Barbosa *sup.n.*32. Fuscus *de visit. l.*2.*c.*15.*nu.*65. Riccius *resol.*210. & Emmanuel *to.*2.*q.*20.*art.*1.addens,non teneri, obseruare festa a Clero, & Populo suo voto instituta; etiam si votum confirmatum sit ab Episcopo, dum scandalum absit; nam hæc non sunt ab illo præcepta. At circa celebrationem, & recitationem de Sanctis, quorum festum pręcipit Episcopus seruandum, nullam ipse circa regulares habet iurisdictionem, vt Congregatio Concilij declarauit, teste Barbosa *num.*34. cuius hæc verba sunt.

6 *Congregatio Concilij censuit decretum cap.*12. *vers.dies etiam festi,sess.*25.*de Regul.ita esse intelligẽdum,vt Regularium Ritus illis festis semper permaneant, quoad Missas celebrandas, & cetera diuina Officia, tam publicè, quem priuatim ab ipsis Regularibus in eorum Ecclesijs persoluenda; nec circa hac ab ipsis quoquomodo quicquam in contrarium eisdem Regularibus, in eorum Ecclesijs, præcipi posse; quod si de facto præceperint, Regulares neutiquam ipsis Episcopis obedire teneri.* Huc accedit alia eiusdem Congregationis declaratio à Bellarmino *in Trid.hic* allata, quæ sic se habet: *Regulares, qui seruant festa Ciuitatis, non sunt obligandi seruare ritum, & effectum Cleri, sed seruent suum Regularem.* Item alia est, edita anno 1604. Ianuarij 10. in Salmant., allataque ab ijsdem Bellarmino, & Barbosa in *Trid. hic. nu.*3. vbi: *Congregatio Concilij censuit, debere permanere Regularium Ritus in eorum Ecclesiis, quoad lectiones, Epistolas, Euangelia, & similia; sed in Sacris concionibus, & lectionibus seruari ab ipsis debere illa Euãgelia,& Epistolas, quibus Clerus sæcularis utitur pro more illius Ecclesiæ.* Quomodo vero hoc sit præstandum ignoro; praxim consule, optimam decretorum interpretem.

7 Excipias vero in ijs Regulares, qui sunt sæcularium Ecclesiarum Rectores, & prælati, qui se conformare debent quoad celebrationem, & recitationem cum suis Eccleclesijs; nimis enim absurdum esset, caput suo corpori, aut membris non concordare. Vnde a Sacra Ritum Congregatione 11. Iunij 1605. sic statuitur. *Episcopus Regularis debet Officium recitare iuxta Ritum suæ Diæcesis,non Regulæ,& occurrente festo Regulæ festo Diæcesis, hoc præferri debet.* Sic enim *iustum est*, inquit Conciliũ Bracharense 1.*c.*19. (*& est in cap.de ijs;*) *vt inde vnusquisque sumat*

Regu-

Regulas magisterij, vnde honoris consecrationem accipit. Idem dicendum est de omnibus Regularibus,qui quasi Episcopalem habent dignitatem, & Ecclesijs sæcularibus præsunt, vt Abbates, Priores, & Rectores Ordinum Militarium S. Iacobi, S. Ioannis, Calatrauæ, & Alcantaræ, alijvè similes, qui Ecclesias suæ Diœcesis, his Ordinibus subiectas velut Prælati regunt,& præcipuè hoc obseruare debent in publicis Officijs. Et sic dicitur in *cap.de ijs dist.13. Placuit huic sancto Concilio, vt Metropolitanæ Sedis auctoritate coacti, vniuscuiusque Ciues, Rectoresque Ecclesiarum vnum, eundemque in psallendo teneant modum, quem in Metropolitana Sede nouerint institutum*.

Singvlare xxiii.

V. Regulares in Hispania habentes Monasteria possint celebrare cum Missa,& Officio diuino Festiuitates Sanctorum Naturalium Diœcesis, vbi resident?

1 Posse non est dubium; quoniam hoc priuilegium concessum est à Pontifice Hispaniæ Ecclesijs, seu Hispaniæ Incolis,& cum ipsorum Ecclesiæ sint Hispaniæ, & ipsi in Hispania habitent; ipsis concessum est, & cum omnibus,tam sæcularibus,quam Regularibus in sua Bulla Gregorius XIII. loquitur.

2 Congruum præterea est,vt de his Sanctis celebrent,& quoad fieri possit Ecclesiæ Matrici suæ Diœcesis se conforment: sicut in hac Diœcesi Hispalensi se omnes fere Religiones conformant, de Sanctisque eius Naturalibus celebrant; ac in his Officiorum celebrationibus Metropolitanā Ecclesiam sequuntur,vt Gelasius Papa II. *apud Radulphum prop*.7. Canonicis Regularibus præcepit. Et vt dicitur *c.de ijs dist*.13. *Iustum est iuxta maiorum decreta, vt Sedes, quæ vnicuique Sacerdotalis dignitatis est mater, sit Ecclesiastica Magistra rationis*, i.*celebrationis*. Porro Metropolitanæ Ecclesiæ matres sunt Sacerdotij, quo fruuntur Religiosi.

3 Immo crederem,quod si Religiosi prohiberentur à suis Prælatis de Sancto Naturali, & Festiuitate Diœcesis celebrare; non tenerentur illis obedire; cum eos impedirent vti priuilegio concesso à summo Prælato, & facultate ab hoc concessa vti potest Subditus, etiam inuitis inferioribus alijs Prælatis.Nec obstat priuilegium, quod habent plures Religiones, quod earum subdiri vti non valeant vllis priuilegijs concessis a Sede Apostolica absque consensu, seu communicatione Generalis, quia hoc intelligitur de priuilegijs concessis ipsi Religioni, & de ijs, quæ per communicationem participant, vt expressè constat ex Bulla Gregorij XIII. edita pro Societate Iesu anno 1576.quæ incipit: *Decet Romanum Pontificem*.

4 Sed animaduertendum,quod de alijs Hispaniæ festis a Gregorio XIII. promulgatis in Bulla sæpius relata,vt sunt Festa S.Leocadiæ, Expectationis, Crucis Triumphi, S. Ildephonsi, S.Isidori Archiepiscopi Hispalensis, & Translationis S. Iacobi tenentur Regulares omnes Hispaniæ Incolæ celebrare cum Missa,& Officio,sicut de alijs,quæ in Romano Breuiario sunt descripta: nō enim eorum celebratio est priuilegium, sed præceptum; his verbis impositum: *Item volumus, quod festiuitates sequentes sint in tota Hispania generales, ita quod omnes Ecclesiæ, & Religiones existentes in illa Prouincia recitent de illis, & celebrent propria illorum Festa; quæ sunt, Festiuitas Expectationis, &c*. Idem dicendum de alijs solemnitatibus,de quibus in sua Diœcesi, vel Religione hoc modo celebrari præcipitur, vel à Pontifice, vel à suis Prælatis.

5 Tenentur etiam Regulares celebrare de Patrono principali Diœcesis, vt constat ex hac Bulla,& docent Quaranta *ver.offic.diu*. & Nouarius *ibi nu*.21. non verò de alijs Patronis minus principalibus, v.g.in Hispalensi Diœcesi tenentur facere Officium de S.Isidoro eius Præsule,qui est principalis ipsius, & Hispalis Patronus: huius vero sunt minus principales Patroni S.Ermenegildus SS.Iusta,& Rufina, SS.Seruandus, & Germanus, de quibus vt Patronis celebrare non tenentur: si autem celebrent id fiet de omnibus sub duplici, *ex Rub.de dupl.* ibi: *In festo Patroni vnius, vel plurium alicuius loci; secundæ Classis sit officium*. De principalibus verò fit officium primæ classis cum octaua, ad quam non tenentur Regulares, vt declarauit sacra Rituum Congregatio. Præfertur verò Patronus Sancto Titulari Ecclesiæ;& si incidat in Vigilia de ea non fit commemoratio. Hæc,& alia circa celebrationem Patroni, & Titularis inuenies apud Gauantum *in Breu. sect.3.c.12*.

SIN-

SINGVLARE XXIV.

V. Sacerdotes Hispani, tam sæculares, quam Regulares extra Hispaniam morantes possint celebrare, & recitare de Sanctis Naturalibus suæ Diæcesis in Hispania, deque eius proprijs Solemnitatibus?

1 PRima Conclusio, si hi extra Hispaniam viuant, vt Aduenæ, & Hospites, studij, aut negotiorum causa, possunt de his Sanctis, & Solemnitatibus celebrare, & recitare. Probatur 1. Quia hoc est priuilegium à Pontifice concessum Hispanis, seu Hispaniæ Incolis, seu domiciliarijs, quod vbique terrarum vim habet: in omni enim Diœcesi, quo ad spiritualia Ecclesiasticam iurisdictionem habet Pontifex, vt notum est, ac docet Bonacina *de priuileg. p.6. n.3.q.3.* Confirmatur, quia quicumque potest in alieno territorio frui priuilegio sibi concesso à Pontifice præcipue, etiam si opponatur constitutioni, aut consuetudini illius territorij, cum super illam sit Pontifex.

2 Sed dices, hoc locum habere in priuilegijs personalibus, iuxta Bonacinæ doctrinam *num.8.* at prædictum esse locale: conceditur enim Hispaniæ, & in Hispania existentibus. Respondeo, hoc priuilegium esse mixtum, hoc est personale, & locale, i. personis, & loco concessum: at eo ipso quod hi domicilium non fixerint perpetuum, sed ad tempus tantùm extra Hispaniam versentur, reque vera in Hispania sint domiciliarij, sem per existimantur hi, vt Hospites, & Peregrini, & ibi domiciliū habere, vnde venerunt, & quò reddire in animo sibi est, potius quam ibi, vbi actualiter illi habitant. Sic *ex l. Pauonum instit. de rer. diuisione l. ciues, C. de incolis lib.10.* probat noster Auila *tract. de domic. c.2. §.1 num.9.*

3 Probatur 2. assertio authoritate asserentium, Clericos vnius Prouinciæ in alia, studiorum, aut negotiorum causa versantes, vt qui in Academijs Salmanticensi, Bononiensi, & alijs; vel in curia Philipica, aut Romana, morantur, debere sequi suam Diæcesim, vbi habent firmum domicilium, quia simpliciter sunt illius membra, & Subditi Prælatis, & legibus talis Episcopatus. Sic à quibusdam affirmari probabiliter, docet Suarez *l.4. de Horis cap.23. num.7.* & si oppositum, ipse sequatur, videlicet hos posse sequi Ecclesiam, in qua actualiter residēt: ergo iuxta hanc probabilem sententiam, immo & non sine authoritate doctrinæ Suarez Clerici peregrini v.g. in Italia possunt de Sanctis suæ Diæcesis facere Officium.

4 Hanc nostram sententiam docent Syluester, Reginaldus, Lesius, Molfesius, & Vazquez, vt affirmat Bonacina *de Horis, quæst.3. par.1 num.7.* hos ad hoc teneri existimantes, & ferè omnes ceteri hanc obligationem negantes, non negant licitè posse de his Sanctis, & Solemnitatibus recitare: licet simul affetant, posse Ecclesiam, vbi resident, sequi: ad vtrumque liberam concedentes facultatem. Nec inficior, alios strictiùs loqui, teneri scilicet Clericos sequi Ritum loci, in quo maiori anni parte commorantur. Sic Bonacina, *num.8.* & alij apud ipsum, limitantes, nisi iusta de causa aliud faciant: sed reuera parum hoc refert ad hanc obligationem inducendum, cum domicilium firmum habere hi valcant vbi maiori anni parte non resident, & non firmum vbi sic resident, iuxta ea, quæ de domicilio docet noster Auila.

5 Secunda conclusio; Quicumque Clericus, siue Hispanus, siue Alienigena habens beneficium, seu Capellaniam in aliqua Hispaniæ Ecclesia: licet extra Hispaniam perpetuò commoretur, seu firmum habeat domicilium, potest celebrare, & recitare de Sanctis, & Festiuitatibus Hispaniæ; nec non de alijs Sanctis Naturalibus, & proprijs Festiuitatibus suæ Diæcesis: & de ijs, quorum Reliquias insignes possidet Ecclesia, in qua habet beneficium. Hanc sententiam satis probant ex pluribus Doctotibus ea, quæ asferunt Bonacina *sup. p.2. à num.9.* Suarez *à nu. 5.* Reginaldus *nu.169.* & satis superque probabimus nos Tractatu sequēti, & illam colligi ex Clem. 2. *de Celeb. Missar.* & S. Thoma *quodlib. art.8.* docet Layman *tr.1.c.5. nu.3.*

6 Idem dicendum de Regulari, qui extra Monasterium suum moratur, etiam si sit in alia Prouincia: potest. n. celebrare, & recitare de Sanctis, quorum Reliquias insignes illud habet, & de Festiuitatibus illius v. g. Dedicatione suæ Ecclesiæ, & alijs: æquiualet enim esse alicuius monasterij, & habere in aliqua Ecclesia beneficium.

7 Animaduettendum tamen est, hanc, & antecedentem conclusionem, intelligi debere de priuata Celebratione Missæ, & Horarum recitatione: in publica enim, & intra Choram tam sæculares, quam Regulares se debent conformare Ecclesiæ, in qua commorantur per quodcumque temporis spatium; etiam si alibi, vel perpetuò commorentur, vel domicilium habeant. Hoc

in

indicant omnes Doctores, & hinc rectè notat Lesius *l.2.c.37. num.74.* Caput. *De ijs*,& caput *Placuit dist.12. & 13.* præcipientia Clericis, vt se Metropolitanæ Ecclesiæ conforment, loqui de publico Officio, non de priuato. Ad quod etiam tenentur Clerici, qui nullum habent beneficium, sed ad titulum patrimonij sunt ordinati; immo & in priuata recitatione tenentur sequi Romanum Breuiarium,vt bene notat idem Lesius *num.75.* contra Nauarrum *cap.25. num.107.* & alios asserentes, quoduis Breuiarium approbatum legere posse, & se se cuilibet Ecclesiæ conformare.

8 Verbis Layman ad hoc, & ad alia Singularia pro recitatione Horarum infra edenda hanc secundam, & primam conclusionem concludam: *Quia*, inquit, *consuetudo, & obligatio diuini Officij in Choro cæpta est, ideoque semper aliquem Ordinem ad Chorum publicum retinet, vt tamen si Clerici Regulares, vel sæculares à Choro Ecclesia sua, seu absentes, seu omnino exempti sint, tamen Officium priuatim recitare debent secundum morem Ecclesiæ, vel Ordinis, ad quem ipsi pertinent, seu in quo beneficiati sunt, sicuti benè annotauit Maior in 4. dist.12.q.6. ad 1.*

SINGVLARE XXV.

Quæ Regna, vel Prouinciæ sub nomine Hispaniæ comprehendantur, vt de Sanctis Hispaniæ Naturalibus celebrare valeant?

1 EA Regna, seu Prouinciæ comprehendũtur in hac Bulla Gregorij XIII. concedentis: *Vnamquamque Hispaniæ Ecclesiã eorum Sanctorum officia propria celebrare posse, qui vel illius Diæcesis sunt Naturales, vel eius Ecclesiæ, seu Diæcesis sunt Patroni, seu notabiles Reliquiæ in ea Ecclesia, seu Diæcesi requiescunt*; quæ apud Historiographos, & Cosmographos, aut Scriptores, Hispaniæ adscribuntur. Et de hac sic S. Isidorus Hispalensis Præsul *l.14. orig.c.4. in fine: Hispania habet Prouincias sex, Tarraconensem, Carthaginensem, Lusitaniam, Gallaciam, Bæticam, & transfreta in Regione Africa Tingitaniam*. Onufrius Panuinus sub Hadriano Papa in hæc regna diuisa asserit: *Legionis, Castellæ antiquæ, & nouæ, Aragoniæ, Portugalliæ, Nauarræ, Granatæ, Valentiæ, Toleti, Gallaciæ, Algarbiorum, Murtiæ, Corduba*.

2 Hæc eadem Regna, seu Prouincias sub Hispania comprehendi concors est Scriptorum sensus. Sic ex Sexto Aurelio, Victore, & Sexto Rufo apud Nonium *sup.* ex Plinio *l.1. c.1.2.3.* Strabone *l.4.* Iustino *l.44.* Paulo Orosio *l.1.c.2.* ac alijs antiquis, Ioannes Laet in sua Hispania *fol.12.*, Ludouicus Nonius *c.2.*, Abrahamus Ortelius *sua geographi, uerb. Hispania*, Iosephus de Alderete *Hisp. antiq. lib.1.* Mariana *lib.1.c.4.*, Ambrosius de Morales de Hisp. *to.1.*, Florianus Ocampo *l.1. c.3.*, D. Maurus Castella Ferrer *hist. S. Iacobi l.1.c.15.*,& omnes ferè Cosmographi, & Historiographi de Rebus Hispaniæ. Consule nostrum Andream Scotum *in sua Hisp.* & Dictionaria *verb. Hispania*.

3 Confirmatur hoc ex Bulla Cruciatæ, quæ conceditur Fidelibus in Hispaniarum Regnis consistentibus; vbi sub Hispaniarum Regnis comprehendi prætatas Prouincias Doctores conueniunt. Vide Trulench. *in Cruc.l.1.c.2.* Nec dubitari potest omnes harum Prouinciarum Ecclesias esse Hispaniæ, & Sanctos ad eas aliquo naturalitatis titulo spectare, & priuilegia sæcularia, & Ecclesiastica Hispanis cõcessa, ad omnes has Prouincias, & Regna extẽdi. Cõfirmatur 2. ex Concilijs in Hispania celebratis; in quibus Præsules harum Prouinciarum vt Hispani adfuerũt. Sic videbis apud Loaysam *in Hisp. concil.*

4 Hæc cum ita sint, miror satis, quod à Barbosa *de Paroch.c.10.n.15.& 16.* dicitur: *Dubitatum fuit*, inquit, *ab eadem S. Rituum Congregatione in vna Visen. an in Regno Portugalliæ recitari possit Officium de festis particulariter concessis, vt est festum Expectationis, & alia similia, attento quod Regna sunt diuersa, quãuis sub vnius Regni potestate existãt. Eadem S. Congregatio negatiuè respondit sub die 11. Iunij 1605. cuius resolutio ex eo procedit, quia cõcessio præsuponitur facta tantùm pro Regno Hispanne; si.n.fuisset facta pro Regnis Hispaniarũ in numero plurali, tũc crederem venire Regnum Lusitaniæ, ut tradit Nauar.cõs.1.n.2.de decimis.*

5 Hæc ille, & salua pace tanti viri, de Congregationis decreto dubito, aut saltem de illius forma, aut verbis: cum ita manifestum sit Lusitaniam Hispaniæ, seu Regni Hispaniæ partem tertiam esse, seu Hispaniæ vlterioris Prouinciam: & haberi, & nominari, ita vt in dubium verti non possit. Sic omnes supra allati *nu.2.* Plinius *l.3.cap.1.* & *l.4.c.42.* Strabo *l.3.*, Boterus, & Thuanus *apud Ioan. de Laet. sup.56.* & Ptolomeus *l.2. 1.5.* Ac quoad Ecclesiastica esse Hispaniæ partem, asserunt Dexter *anno 37.* Bibar, & Cato *ibi*: Baronius *in Martyr. 10. Decembr.* Didacus Ximenez *vocab. Eccles. verb. Lusit.* Nonius *cap.29.* & quod maius est, hoc patet ex diuisione facta in Concilijs Hispaniæ. Nam in Concilio Lucensi, tempore Sueuorum,

rum, & septimo eorum Rege Theodomiro Principe, intet Metropoles Hispaniæ, *Bracharensis, & Portugallensis* assignantur, eisque oppida Lusitaniæ subijciuntur.

6 Item in codice Hispalensi D. Laurentij apud Loaysam *not. in Concil.infra* anno 962. Hæc diuisio inuenitur facta à Constantino Imperatore, sic: *Diuisio Prouinciarum Hispaniæ, & earum Sedium: Prouincia Gallacia, Brachara Metropolis, Portucale, Conimbria, &c. Prouincia Lusitaniæ, Emerita Metropolis, Auela, &c.* & alias 4. numerat Prouincias, Carthaginis, Gallæciæ, Bæticæ, Tarraconensis. In C.M.S. litteris Gothicis Ecclesiæ Ouetensis sic: *Numerus sedium Hispaniensium*; & assignat *Metropolim Toletum, Spalim, Meritam, Bracharem*: & his duabus subijcit Tarraconam, & Narbonam; ac addit, *Legionem, & Ouetum nulli Metropoli subiectas*. Et in diuisione Diæcesum Hispaniæ ab Vbamba facta, *Bracharensi, & Emeritensi* Metropolis subijciuntur omnes aliæ Sedes, & loca Lusitaniæ.

7 Vide omnia hæc apud Loaysam *in notis Concilij apud Lucum*, & in memoriam reuoca quoties ad hæc vsque tempora de Hispaniæ Primatu Sedes Bracharensis, & si frustra, contenderit. Recordari etiam possumus à Comosgraphis, & Historiographis pluribus Extremaduram, vel magnam eius partem sub Lusitania comprehendi, immo & Emeritam Prudentius appellat in Hymno: *Lusitanorum caput oppidorum*. Quis verò dubitet nunc, & olim Hispaniæ partem Extremaduram esse? Vide Nonium *cap.3 t.*

8 Incongrua deinde Barbosæ distinctio *Regni, & Regnorum c.6.* est, cum apud omnes linguæ latinæ eruditos, & vtriusque iuris Doctores idem sit *Regnum Hispaniæ*, ac *Regna Hispaniarum*; Nauarrusque immeritò pro hoc discrimine affertur, cum oppositum ex ipso probetur: inquit enim ibi: *In partibus innumeris Hispaniæ, cuius pars est Portugallia, &c.* Præterea, quia in præfata Bulla Gregorij XIII. de Regnis Hispaniarum sermo est in plurali: sic ad initium: *Nonnulla, quæ ad Hispaniarum Regna prædicta duxerit, reformanda, &c.* ad medium: *Festiuitates sequentes sint in tota Hispania generales*: Totum omnes eius partes comprehendit, & ad finem: *In Missali Romano in Hispanis imprimendo*. Barbosam ipsum lege *de pot.Episcop. p.1. tit.2. gloss.11. num.8.* & alibi, Lusitanos suos sæpius Hispanos vocantem inuenies.

9 Hinc aptè pro nostra sententia afferri potest quod ipse Barbosa post dicta num.2. affert: *Post maturam*, inquit, *considerationem semel, et iterū causa proposita fuit, in simili resolutum per Rot. in Bracharen. fructuum 3. Decembr. 1627. coram R.P.D. Pirouano: nam cum ibi acerrimè disputaretur, an Lusitania vti vnū ex Hispaniarum Regnis gauderet generali illa consuetudine Regnorum Hispaniæ, quod Heredes Beneficiorū succedant in fructibus à solo separatis, & nondum exactis, canonizata, & firmata per eādē Rotā quoad Regna Castellæ, Nauarræ, Valentiæ, Aragoniæ, & Comitatus Cathaloniæ, vt in decisionibus ibidē citatis; tādem affirmatiuè fuit responsum ex rationibus ibidem adductis.*

10 Igitur omnes Prouinciæ, & Diæceses, quæ tam in antiqua, quam in noua diuisione, quæ videri potest apud Loaysam, comprehenduntur sub Hispaniæ ditione, & quarum Incolæ Hispani appellantur; & omnes Ecclesiæ, quæ ad Hispaniæ Ecclesias veluti ad Metropolitanam, vel Cathedralem sedem spectant, vt Cathedralis Canariensis ad Hispalensem, & aliæ in Africis oris, vt Ecclesia de la Mamora, y Alarachæ, quæ ad Gaditanam; Ecclesiæ de Melilla, & Peñon, ad Malacitanam, & Ecclesia de Oran ad Toletanam spectantes, possunt recitare de Sanctis Naturalibus, cum Ecclesiæ Metropolitanæ, vel Cathedrali, seu Maiori inferiores Ecclesiæ, quoad fieri possit, se accomodare debeant, vt ex iure Canonico probat Rodulphus *de canon. obseruat. prop.7.* & Glossa *in c.de ijs dist.13.* & sic statutum fuit in Concilio Toletano, *vt omnes Episcopi eundem modum in Officijs seruent, qui in Ecclesia Metropolitana seruabatur*.

11 Nihilominus consule praxim, & si illa non obstat, hoc quod dixi semper seruandum est. At si de aliquibus dubium sit, an Hispaniæ sint loca, seu ad eam spectent; hæc etiam gaudere valent hoc priuilegio recitandi de Sanctis Hispaniæ, & suæ Diæcesis, quia hoc vt pote Principis beneficium latissimè interpretandum est, & in dubio benignior pars est eligenda. Pro alijs tam sæcularibus, quam Ecclesiasticis, & Regularibus priuilegijs, aut legibus poterit hæc notitia, & doctrina deseruire.

12 Denique non pro Hispania solùm, sed pro omnibus etiam Insularum, & Indiarum locis, Hispaniæ Regi subiectis hoc priuilegium recitandi de SS. Naturalibus, sicut & omnia alia ad Missarum Celebrationem, & Horarum recitationem spectantia, concessa esse satis exprimitur in ipsa Gregor. XIII. Bulla *ad finem*, vbi: *Hæc autem omnia, & singula Breuiarium, & Missale concernentia pro Hispaniarum Prouincijs, volumus vt intelligantur etiam concessa Ecclesijs Insularū, & Terræ firmæ Indiarum dicto Regi Catholico subiectarum.* Quæ autem Insulæ, & loca Indiarum hæc

sint

sint Consule Trulench.in Cruc.l.1.§.1.dub.1. quę diximus Tract.2.Sing.6.n.3. Existimo.n. hæc priuilegia concessa esse prò omnibus Regnis,& locis, pro quibus Bulla Cruciata.

SINGVLARE XXVI.

V. In Bætica celebrari possit de Sancto, aut Festiuitate pro Regno Castellæ solùm concessa?

1 SAnctissimum D.N.Vrbanum Papam VIII. Officium de B. Virginis Mariæ Nomine à Sixto V. & Gregorio XV. concessum *extendisse ad Toletanam Ciuitatem, ac Diæcesim,& ad Prouinciam Castellæ*,viuę vocis oraculo facto Cardinalis Borgiæ, testatur Cardinalis Ludouicus, 7.Ianuarij 1623. & sic idem Sanctissimus indulto,quod incipit:*Domini nostri*, Romæ edito anno 1625.Martij 27.ait: *Vt in Regnis vtriusque Castellæ à Presbyteris,& Clericis tam sæcularibus, quàm Regularibus eorundem Regnorũ Officium eiusdem S.Isidori, Agricolæ cum Octaua in festo eiusdem recitari liberè, & licitè possit, Apostolica authoritate tenore præsentium licentiam,& facultatem perpetuo concedimus, & impartimur*.

2 Igitur has, & similes Festiuitates posse in vtraque Bætica, tam superiori, quam inferiori, seu in eius Prouinciis, aut Regnis, nempe Hispalensi, Granatensi, Cordubensi, Giennensi, sicut & in Diæcesibus Malacitana, Gaditana, Guadixensi, Almeriensi, & alijs sub his Regnis contentis,probabile existimo, eo quod ex vulgari loquendi vsu, *Castella* omnes has Prouincias complectitur; earum Reges, *Reges Castellæ*, ab Historiographis nominantur, vt videre licet apud Ioannem Laet,Marianam,Morales,& alios: illarum Incolæ *Castellani*, earumque *lingua*, *Castellana*,vt notat sæpius Alderete *lib.6.de ling.Cast.* Hæc enim propria est vtriusque Bæticæ; non tamen ita propria Regnorum Gallæciæ,Nauarræ,Vizcaiæ,& præcipuè Lusitaniæ. Hinc etiam Scriptores de Nobilitate Bæticæ, vt Argote de Molina, de Nobilibus Castellæ domibus, & styrpibus agunt: Lusitani etiam scribentes de Vniona Lusitaniæ cum Bæticæ,& aliarum Prouinciarum Regnis, *Vnionem* illam vocant *cum Castella*, vel cum Castellæ Corona,aut Regno; denique si consulas D.Isidorum, & alios Singul. antec. n.1.& 2. inuenies, inter Prouincias Hispaniæ Castellam non assignare, eo quod assignent Bæticam: ergo Bætica sub nomine Castellæ comprehenditur.

3 Et vt ad Ecclesiastica magis accedamus, animaduerte,quod S.Rituum Congregatio, cum Regna Hispaniæ nominat, Bæticam relinquens, Castellam exprimit, vtpote sub hac illam comprehendens. Sic Gregorius XIII. ita indulto ad calcem de Officijs SS. Hispanorum appenso,ait: *Quoniam in Regno Castellæ in pluribus Ecclesijs celebratur die 30. Decembris Translatio S.Iacobi Apostoli Hispaniarum Patroni, &c. Quodie in eo Regno celebratur supradicta festiuitas S. Iacobi, &c.* At non solùm in Diæcesibus Castellæ nouæ, & veteris; sed in pluribus Bæticæ,& aliarum Diæcesum locis celebratam esse, & modò celebrari hanc Translationem, patet ex antiquis,& nouis harum Prouinciarũ Breuiarijs,& Codicibus. Codiculus nouus legatur, & in eo reperietur, quod hæc Festiuitas in Toletana, Hispalensi, Burgensi, Ouetensi, Cordubensi;Placentina,Giennensi,Seguntina, Asturiensi, Migdonensi celebratur. Ecce ergo Prouinciæ hæ pro Regno Castellæ, sub eiusque nomine censentur. Et me vidisse testor antiqua Breuiaria,in quibus S.Martyr Hermenegildus, Bæticæ tantùm, seu Hispalis Rex, Castellæ Rex cognominatur.

4 Similiter Ildephonsus Perez de Lara *in lib. Trium gratiarum* §. *Los Reynos fol.*113. Hispanè ait: *Los Reynos, y Prouincias de su Magestad,en que se predica la Bula de la Santa Cruzada: En los Reynos de Castilla, y Leon con las Islas de Canaria: en el Reyno de Aragon,en el Reyno de Nauarra,&c.*eadem repetit Trulench. *l.1.in Cruc.*§.1.*dub.*1.*nu.*3. & neuter Bæticam nominat, eam sub Castellæ regno comprehendens;sicut & ipsam leges Castellæ comprehendunt,& in Bætica obligant, & obseruantur. Tandem in codice pro recitatione, Matriti impresso anno 1636.& in alijs similibus, vbi post Kalendarium generale est hic titulus: *Sancti,quorum Officia, & Missæ vbique in Regnis Castellæ ad libitum celebrari possunt*, assignatur S.Isidorus Agicola cum Octaua, & ibi ponuntur aliqui Sancti, qui in tota Bætica celebrantur. Et hæc est sententia virorum sapientium ex nostra Societate, quos consului.

5 Si roges, quænam Prouinciæ, seu Diæceses comprehendantur sub Castellæ nomine iuxta hanc latam interpretationem; Respondeo, in primis eas omnes comprehendi, quæ in communi acceptione Noua, & Vetus Castella nominantur, scilicet Toletana, Conchensis, Placentina, Abulensis; Oxomensis, Ciuitatensis, Cauriensis, Pacensis, Asturisensis, Zamorensis, Burgensis, Vallisoletana, Segouiensis, Calagurritana, Seguntina, Ouetensis, Zamorensine,Legio snsis,

nenſis, Carthaginenſis, Conchenſis, & ſi quæ ſunt aliæ ad Regna Toleti, Burgorum, & Legionis ſpectantes; & in Eſtremadura exiſtentes. Deinde comprehenduntur omnes ſub Hiſpalenſi, Cordubenſi, Granatenſi, & Giennenſi Regnis comprehenſæ. Denique in Gallæcia, Montaniſque Aſturicenſium ſunt, Compoſtellana, Migdonienſis, Lucenſis.

SINGVLARE XXVII.

Quomodo Hiſpaniæ Eccleſiæ, & aliæ celebrare poſſint de Sanctis, quorum Reliquias habent, & vtrum poſſint, & ſi hi Sancti Beatificati ſint tantùm?

1 Conceſſit, vt Singulari 9. num. 2. vidimus, Gregorius XIII. quod ſingulæ Hiſpaniæ Eccleſiæ celebrare poſſint cum Officio, & Miſſa *de Sanctis, quorum corpora, ſeu notabiles Reliquiæ in ea Eccleſia, ſeu Diæceſi requieſcunt*, & hæc eſt vetuſta Eccleſiæ conſuetudo. Sic enim in Concilio Africano *in cap. Placuit. 1. de conſec. diſt. 1.* dicitur: *Nulla memoria Martyrum probabiliter accipiatur, niſi aut vbi Corpus, & Reliquiæ certæ ſunt; aut ubi origo alicuius habitationis, poſſeſſionis, uel paſſionis traditur.* Idem in Moguntino *c. 36.* & S. Ambroſius *ſer. 77. Cuncti Martyres deuotiſſimè percolendi, ſed ſpecialiter ij venerandi ſunt à nobis, quorum Reliquias poſſidemus.*

2 Sed nonnulla obſeruanda ſunt circa praxim huius priuilegij, & celebrationis. Primum; ſolùm in Eccleſia Parochiali, vel Regulari vbi Reliquia requieſcit, celebrari poſſe de Sancto, cuius ipſa eſt, non verò in tota Diæceſi, nec ciuitate, aut oppido, etiam ſi Eccleſia apud quam eſt Reliquia, Matrix ſit. Sic decreuit Sacra Rituum Congregatio annuente Sanctiſſimo P.N. Vrbano VIII. die 8. Aprilis 1628. decretique verba ſunt: *Inſuper vetuit, & prohibuit celebrari per totã Ciuitatem, uel Diæceſim, etiã de cuiuſque Ordinarij auctoritate, Miſſam, vel ſeſtam cũ Officio de Sãcto, eo quod in loco adſit Eccleſia Parochialis, vel Regularis, aut Abbatialis, aut aliqua Reliquia, ſed tantùm in ipſius Sancti Eccleſia Titulari, ſeu vbi aſſeruatur inſignis Reliquia, ſed non alibi;* Affertur hoc in nouo SS. P. N. Vrbani VIII. Breuiario, & à Gauanto in *Rub. Breu. ſect. 3. c. 3. nu. 5.* ac meminere Barboſa *de Offic. Parochi. c. 10. nu. 17.* & Nouarius in lucerna *v. Offic. nu. 7.* qui pro hoc affert decreta Congreg. dat. 23. Iunij 1617. 24. Sep. 1605. & 25. Nouemb. 1602.

3 Hinc colliges 1. Si Reliquia ſit in Eccleſia Cathedrali, ſeu Matrice non poſſe omnes ciuitatis, aut Diæceſis Clericos, vel Sacerdotes in quibuslibet Eccleſijs aut locis, celebrare, & recitare de Sancto, cuius eſt illa Reliquia, & ſi omnes ſint de gremio Matricis. Ita in praxi; nam in Primare Hiſpaniæ Toletana Eccleſia ſunt Reliquiæ, ac de Sanctis, quorum ſunt, ſola Eccleſia Cathedralis Officium celebrat. Immo hoc ita obſeruandum declarauit S. Rituum Congr. in Calagurr. 1. Sept. 1612. & vrbis theati 3. Iunij 1617. & in Cochenſi 12. Mar. 1618.

4 Secus verò vſus obtinuit Hiſpali, vbi, & in alijs ciuitatibus; ac per totam Diæceſim Hiſpalenſem celebratur ſub duplici ritu de S. Seruando, quia eius corpus in Eccleſia Cathedrali requieſcit, & in eadem de vndecim mille Virginibus propter inſignes illarum Reliquias. Nõ ita ſit, ſi Reliquia ſit in Eccleſia Collegiata, vel Maiori, aut maxima alicuius ciuitatis, aut oppidi; ſolum enim Clerici illi Eccleſiæ adſcripti, vel in ea capellaniam, aut domicilium habentes recitant, & celebrant de Sancto, cuius Reliquia ſeruatur in ea Eccleſia Collegiata, aut Maiori.

5 Obſeruandum eſt 2. Non quamlibet Reliquiam ſufficere, vt de Sancto recitetur, ſed debere eſſe inſignem; quod ſic exponit Gregorius XIII. in Bulla relata. *Item concedimus, quod quælibet Eccleſia, & Monaſterium Hiſpaniæ habens aliquas inſignes, puta caput; brachium, vel crus alicuius Sancti etiam alienigenæ non exſtentis in Breuiario, &c.*

6 *De Sancto vero,* inquit Barboſa ſup. nu. 20. *cuius Reliquia non inſignis habetur, ſi concedatur Officiũ, debet eſſe ſemiduplex, vel prout recitatur in Breuiario Romano, ad differentiam inſignis Reliquiæ, eadem Sacra Rituũ Congregatio in vna Calarat. & in alia viterbien. ſub die 1. Sept. 1612.* Eadem habet Nouarius *ſup. n. 8.* Vtrũ autem hæc declaratio ſupponat poſſe recitari de Sãcto, cuius Reliquia non inſignis habetur, ignoro; ſi vero aſſerat poſſe peti à Põtifice facultaté faciendi Officium: aut ad recitandum de illo, libenter annuo, & quod tũc ſi concedatur, ſolum erit ſub ſemiduplici ritu, vt notat Gauantus *in Breu. ſect. 3. c. 3. n. 3.*

7 Sed in hoc animaduertendum etiam eſt, non ſolum in Hiſpania, ſed etiam extra illam poſſe de Sanctio, cuius inſignis habetur Reliquia ſub ritu etiam duplici celebrari. Sic Nouarius *ſup.* & Gauantus *ſect. 1. cap. 5. tit. 2. num. 8.* vbi aiunt hoc conceſſum eſſe a ſacra Rituum Congregatione 23. Nouembris 1602. Vide Sing. 9. num. 1. Itemque Gauantus *in Rub. Miſſal. 1. p. tit. 11. litt. H.* docet, quod eo ipſo quod in aliqua Eccleſia ſit inſignis Reliquia, & de Sancto ſiat Officium

R duplex.

duplex, dicendum eſt *Credo*; etiam ſi integrum corpus non habeatur, & eſt Miſſalis de hoc expreſſa Rubrica, atque Gauantus, & Nouarius ex Congregationis decretis duplici Officio hos Sanctos celebrandos adſtruunt.

8 De Sancto Canonizato, cuius Reliquia habetur, ſi ſit in Martyrologio Romano, licèt non ſit in Kalendario, non eſt dubium, quod celebrari poſſit; ſicut etiam non dubito de eo poſſe celebrari, qui licet in Martyrologio Romano non ſit, per communem tamen Eccleſiæ conſenſum, vel per immemorabile tempus, cum ſcientia, & tolerantia Sedis Apoſtolicæ cum Miſſæ de eo ſolet celebrari, ſicut dicebamus, Sing.3. & 4. Et dici poteſt huius memoriam in Martyrologio exiſtere, vt requiritur ad eius celebrationem à S. Ritum Congregatione 23. Nouembris 1602. & ita teſtatur Gauantus *in Breu. ſect.* 1. *c.*5. *tit.*2. exiſtit enim generaliter, & confuſe ſub illis verbis, quæ in fine cuiuslibet diei ſemper adduntur, *Et alibi aliorum plurimorum Sanctorum Martyrum, & Confeſſorum atque Sanctarum Virginum.*

9 Beatificatum verò, ſi eius Reliquiam poſſidet aliqua Eccleſia poterit hæc colere cum Miſſa, & Officio; dummodo adſit Pontificia facultas, vt de ipſo apud aliquam Prouinciam, aut Religionem, aut ab aliquibus ſingularibus perſonis celebretur: ſecus vero non, iuxta ea quæ diximus Singul.5. à nu.2. Nam cum Beatificati Reliquias, ſicut & Canonizati poſſe approbari ab Epiſcopo, indubitatum ſit ex ijs, quæ Doctores tradunt Suarius *tom.*1. *in* 3. *p. diſp.*55. *ſect.* 2. Azorius *tom.*1. *l.*9. *c.*8. Barboſa *de Epiſcop. p.*3. *alleg.*97. *n.*10. & alij; ac ex alio capite concedatur facultas, vt de Sancto, cuius Reliquia approbata habetur, celebretur; à Pontificeque hic Beatus celebratione hac dignus ſit iudicatus; conceſſa eſt enim hæc aliquibus; à fortiori Eccleſiæ, in qua eius Reliquia ſeruatur: concedetur, ſeu conceſſa cenſenda eſt.

10 Quod approbata debeat eſſe Reliquia, vt de Sancto celebretur, non eſt dubium, & ſtatuitur à Sacra Rituum Congregatione die 3. Iunij 1617., & 8. Aprilis 1628. Porro de certitudine requiſita in approbandis his Reliquiis plura Doctores docuerunt: moralem verò ſufficere deductam ex probabilibus argumentis, non autem eſſe neceſſariam euidentem, & infallibiliter concludentem communis eſt omnium conſenſus. Vide quæ Ambroſius de Moralas 2. *p. hiſt. Hiſp. l.* 17. *c.*5. Magiſter Franciſcus Rus, & noſter Bernardinus de Villegas pro Sanctis Giennenſis Diœceſis, & pro Reliquiis Sancti Montis Ilipilutani, ſeu Granatenſis Doctor Gregorius Lopez, Madera, & alij ſcripſere. Nec vt in vna Diœceſi: v.g. Hiſpalenſi, Reliquiæ colantur, & de Sancto, cuius ex ſunt, celebretur, neceſſum eſt ab Epiſcopo Hiſpalenſi approbari, ſed à quocumque Orbis Epiſcopo ſufficit: ſolùm enim approbatio requiritur: ſiue ab hoc, ſiue ab illo Antiſtite fiat: debet tamen conſtare Epiſcopo Diœceſis approbatas eſſe ad hunc finem; & licèt non poſſit Reliquiæ ſemel approbatæ veritatem examinare, poteſt tamen, & debet teſtimonia approbationis recognoſcere, vt permittat ei publicum cultum. Vide Sanchez *in decalog.* lib.2. c.43.

11 Præterea, vigore Tridentini *ſeſ.*25. *de Reliq. & venerat. SS.* poteſt quilibet Epiſcopus, etiam extra propriam Diœceſim, & abſque Epiſcopi Diœceſis licentia Reliquias ſuæ Diœceſis approbare, & honorandas proponere, cum hæc non ſit iuriſdictio contentioſa, ſed voluntaria. Ita Barboſa *ſup. nu.*14. & Diana 2. *p. trac.*15. *reſ.*51. Adde his, multo minorem certitudinem requiri, vt Reliquia, quæ conſtat eſſe alicuius Sancti, credatur eſſe talis Sancti, v.g. D. Antonij, & vt Sancti Naturalis ciuitatis credatur eſſe; ac celebretur; quàm vt Reliquia abſolutè approbetur, pro vera alicuius, vel talis Sancti Reliquia; in hoc enim periculum adeſſe poterit turpis erroris; non verò in illo, cum nihil referat ad ipſius cultum, quod ſit huius, vel illius Sancti, ſi verè alicuius eſt; multum verò referat, quod verè ſit, vel non ſit alicuius Sancti.

SINGVLARE XXVIII.

Animaduerſiones pro celebratione Sanctorum, quorum Reliquiæ in aliqua Eccleſia poſſidentur.

1 PRima animaduerſio: Cum in Eccleſia Matrice, Cathedrali, vel Metropolitana eſt Reliquia inſignis, magis conſonum videtur Sacræ Rituum Congregationis decreto ſup. nu.2. allato, vt ſolum Canonici, & alij Clerici Matrici adſcripti (nec non adſcripti, vel capellaniam habentes in capellis, ſeu Eccleſiis ipſi Matrici immediatè ſubiectis; vt Hiſpali ſunt Eccleſiæ S. Bernardi, S. Rochi, S. Crucis, & S. Mariæ la Blanca) celebrent, & recitent de Sancto, cuius Reliquia inſignis habetur; ſic n. celebratur *vbi aſſeruatur inſignis Reliquia, & non alibi*, vt ait ſacra Cõgreg. Sic aliquæ Hiſpaniæ Eccleſiæ hoc exequũtur. Sic S. Eccleſia Toletana

tana de S. Sotero intra Matricem tantùm sub ritu duplici celebrat ob eius corpus in ea seruatum, & extra eam fit de eo, vt in Kalendario: Compostellana etiam, & aliæ de alijs Sanctis, quorum Reliquijs gaudent ita celebrant. Vide quæ de hoc dicta sunt Singulari antecedenti.

2 Quod si in tota aliqua ciuitate de aliquo Sancto celebratur, quia in eius Cathedrali Reliquia existit, immo si in aliquibus Diæcesibus per omnes Ecclesias celebratur de Sancto, cuius Reliquia existit in Matrice, vt in Hispalensi de S. Seruando, de S. Vrsula, & vndecim mille Virginibus; excusare forsan potest recepta per longissimum tempus consuetudo, vbi hæc inualuerit, ex eo quod Ecclesiæ omnes vnius Diæcesis sunt veluti de gremio Matricis, decetq; vt dicitur c. De ijs dist. 13. *vt Metropolitanæ Sedis auctoritate coacti uniuscuiusque Prouinciæ ciues Rectoresque Ecclesiarum, unum, eundemque in psallendo teneant modum, quem in Metropolitana sede cognouerint institutum.*

3 Secundo animaduerto, quod cum de Sancto, cuius Reliquia insignis habetur, celebratur in Kalendario cum alijs Socijs sub ritu simplici, v.g. si Reliquia sit S. Basilidis, de quo ibi cum SS. Cyrino, Nabore, & Nazario 12. Iunij celebratur; de his tribus Socijs solùm commemoratio fiat, & sub duplici de S. Basilide recitetur, & celebretur. Si vero de omnibus sub semiduplici ritu celebratur, transferatur in diem, non impeditum Socius, vel Socij, & de illo, cuius est Reliquia, celebretur. Sic in Toletana Ecclesia de S. Sotero PP. & M. cuius ibi corpus seruatur, fit integrum Officium, & eius Socius S. Caius PP. & M. transfertur, Si vero plures eodem die sunt in Kalẽdario sub duplici communi, & vnius horum sit solum Reliquia, vel alterius in Martyrologio existentis, eo die concurrentis; (quod idem est,) de hoc celebrãdum est, vt pote digniori, & alij transferendi. Sic expressè Gregorius XIII. in Bulla pro SS. Hispaniæ relata, vbi post quam dixit Officium duplex Sancto, cuius Reliquia habetur, concedendum, addit: *De alio Sancto eodem die occurrenti, si fuerit simplex fiat commemoratio: si vero fuerit duplex, vel semiduplex transferatur in primam diem simili festo non impeditam.*

4 Si verò Sanctus sit sine Socio in Kalendario sub ritu duplici communi; ad duplex primæ, vel secundæ Classis, euehendus est. Sic de S. Fabiano, & Sebastiano, sub ritu secundæ Classis, & de festo Sanctissimæ Crucis, & Coronæ domini, quasi de festo primæ in Hispalensi Ecclesia ob Reliquias insignes celebratur. Si vero nec Sanctus, cuius est Reliquia, nec eius Socijs sint in Kalendario, sed solùm in Martirologio: hi omnino omittendi, nec commemoratio de ijs fiet, sed solùm sub duplici de illo, cuius est Reliquia, celebrabitur. Nihilominus in aliquibus Ecclesijs, hæc non ita strictè obseruantur: vnde simul, & sub eodem ritu celebratur de Socijs, & de eo, cuius est Reliquia. Ita Hispali de S. Seruando, & Germano, & de S. Fabiano, & Sebastiano, & de S. Vrsula; & vndecim mille Virginibus fiunt Officia, & tamen solum horum Virginum duo, aut tria Capita, S. Seruandi Corpus, S. Sebastiani Brachium in Matrice seruantur. Hic verò vsus tam ex antiqua consuetudine, quam ex magna interdum horum Martyrum in vita, morte, & martyrio coniunctione, dimanasse creditur, vel quia Sociorum nomina incognita, aut cuius illorum sit Reliquia nescitur, vt contingit in S. Vrsulæ: & Mauritij socijs. Vide hac de re Nouarium, *v. offic. num.* 21. & Gauantum *sect. 31. in Breuiar. cap.* 10. Nec ommittendum est, quod idem asserit, nimirum quod si Socius alicuius Patroni, vel Titularis omittitur, cum de omnibus simul, vt de duplici communi foret agendum, de hoc omisso solum sub ritu semiduplici fiat alio die; est enim hæc doctrina expressa Breuiarij regula post tabellam occurrentium ver su penultimo posita.

5 Tertio noto: Commorantes extra suam ciuitatem, in qua, scilicet: ex professo morantur, vel habent beneficium: seu ad quam aliquo titulo pertinent, possunt celebrare vbicumque reperiantur, de Sanctis, quorum Reliquias ipsorum Ecclesiæ, vel Monasteria, si Regulares sint, possident: & ex aduerso Peregrini, & Aduenæ celebrantes in Ecclesia, eo die, quo de aliquo Sancto ob insignem Reliquiam celebratur, possunt, & ipsi de ipso celebrare; etiam si sint Clerici sęculares; & in regulari Ecclesia sit Reliquia, vel è contra, vel etiam si diuersarum Nationum Regnorum, Prouinciarum, & Religionum sint. Cum enim hoc priuilegium sit concessum illi Ecclesiæ ob Reliquiam, quam habet, in illa celebrantes eo frui poterunt: sicut poterant hi celebrare de Patrono, Titulari, vel Dedicatione eius Ecclesiæ, si in ea celebrarent in propriis his festiuitatibus. Horum probatio patet ex Singul. 24. & 21. & ex Tractatu 8. parebit.

6 Quarto: ut de Sancto, cuius est Reliquia celebretur, non est necesse, vt ipsa manifesta in Ecclesiæ altari omnibus pateat, sed sufficit quod in ea, vel in aliquo Monasterij loco seruetur; solùm enim exigi-

tur in Bulla, quod Ecclesia, vel Monasterium habeat Reliquias: non verò sufficit habuisse aliquando, licet frustum aliquod, seu non insignis Reliquia ex insigni antecedente perseueret. Quia *priuilegium cessat cessante causa concessionis*, vt *l. Nihil interest, ff. de nautico fœnore*, & ex pluribus Doctoribus probant Sanchez *l. 8. de mat. d. 30. num. 16.* Bonacina *de priuileg. §. 8. §. 2. n. 4.* & Azor *l. 1. c. 22. q. 14.* causa autem non fuit alia, quam insignis Reliquia. Benè tamen ex pluribus frustis, seu non insignibus Reliquijs eiusdem Sancti vna insignis, ob quam celebrare de illo liceat, forsan coalescere potest.

7 Si Reliquia sit, vel Christi Domini, vel B. Virginis, vel eminentissimi Sancti, non ita magna pars, aut quantitas requiretur, vt sit insignis, ac si fuisset alterius non ita eximij Sancti. Talis reputabitur vnica Coronæ Spina; Crucis non valde magnum frustum; aliquot B. Virginis Capilli; S. Ioannis Baptistæ, vel S. Petri, S. Annæ, & aliorum insignium v.g. Apostolorum, & Euangelistarum ossa ad palmum, vel quid equiualens; licèt integrum Crus, Brachium, aut Caput non sint: tunc enim defectus quantitatis ab excessu qualitatis suppletur. Hoc videtur non improbabile.

8 Quinto, Gauantus *in Missal. p. 2. tit. 2. lit. A.* & ex ipso Vander. *comp. p. 2. nu. 7.* aiunt: *Quod si Sacerdos transeat ante altare, in quo sit exposita solemniter Reliquia insignis Sancti, de quo sit festum ibidem: conuenit, vt apertum caput inclinet ibi profunde, in alijs Reliquiarum expositarum casibus, habeatur ratio altaris tantùm*, aduertitque Gauantus, non peti flexionem genuum, sed profundam inclinationem, videlicet capitis, cum demissione corporis, & ibidem posci genu vtroque flexionem, cum Sacerdos sacris indutus transit ad altare, & in alio Hostia eleuatur; tunc enim vsque ad Calicis depositionem debet genibus flexis perseuerare. *Vnico vero genu*, ait: *adorabit; si accedens ad altare, in Maiori sit expositum Sanctissimum Sacramentum, vel si aduertat in altaribus minoribus esse post consecrationem.*

SINGVLARE XXIX.

An, si in Cathedrali, & in alia eiusdem vrbis Ecclesia duæ insignes extent Reliquiæ Sanctorum, qui eodem die simul Simplici ritu in Breuiario celebrantur, possint in diuersis celebrari diebus?

1 Exemplum, & resolutio sit; In Cathedrali Hispalensi extat Caput vnius ex vndecim mille Virginibus, quæ cum S. Vrsula Martyrium passæ sunt, aliud item caput alterius ex his SS. Virginibus custoditur in Ecclesia domus professæ Societatis Iesu, eiusdem vrbis: Die igitur Natali harum omnium SS. Virginum, & Martyrum, 21. Octobris celebrabitur in Cathedrali, ac ex consuetudine vetustissima in alijs Ecclesijs, Sæcularibus, & Regularibus, immo & per totam diæcesim, Officium duplex secundæ Classis vnius, seu illius Virginis, & M. cuius est caput, quod Cathedralis possidet, cum commemoratione Sancti Hylarionis, nec non S. Vrsulæ, & aliarum Sociarum; in nostra verò domo professa celebrabitur eadem die festum, etiam duplex secundæ Classis, illius Virginis, cuius caput in ea seruatur, cum commemoratione S. Hylarionis, & aliarum, excepta ea Virgine, cuius est caput, quod in Cathedrali colitur: huius enim festum, vt potè minus dignũ respectu Ecclesiæ nostræ, quæ propriam possidet Reliquiam, videtur transferendum ad primum diem non impeditum Officio nouem lectionum; (sicut transferri debebat, si occurreret cum festo Titularis Ecclesiæ, vel Religionis Patroni) sicque translatum celebrabitur absque commemoratione S. Hylarionis, & aliarum Virg. cum hæc iam facta sit in proprio harum SS. die. Ita etiam videtur si in aliqua Ecclesia Collegiata, vel Abbatiali, vel Parochiali esset aliud caput alicuius ex his virginibus, quod Clerici illi Ecclesiæ adstricti de hac festum prius celebrabunt, & postea de illa, quæ in Matrice colitur.

2 Ratio videtur esse, quia cum concessum sit à Gregorio XIII. *Vt vnaquaque Hispaniæ Ecclesia, vel Monasterium sub ritu duplici celebrare possit Sanctum, cuius insignem Reliquiam habet*; cum Hispali, eiusque in Diæcesi celebratur ea Santa virgo, & Martyr, cuius caput est in Cathedrali, sitque Officium duplex de vna Virgine, & Martyre tantùm & commemoratio aliarum; in domo professa celebrari potest, & debet eadem die, sub ritu duplici, non de prædicta. V. & M. quæ est in Cathedrali, sed de ea, cuius caput possidet: cum ob possessionis titulum dignior sit respectu suæ Ecclesiæ, quam ea, quæ in Cathedrali asseruatur.

3 Et si ita non celebretur, sine debita duplicis ritus celebratione manebit, defraudabunturque immeritò, tam hæc S. Virgo, quam domus professa, iure, quod habent, hæc vt illam celebret, illa, vt ab hac ritu duplici celebretur. Ac similiter, si S. Virgo, cuius caput est in Cathedrali, translata non celebretur in domo professa; hæc actiua celebratione, illa passiua immeritò spolia-

bun-

buntur, *Et iure suo nemo absque culpa priuandus est*: vt statuitur *l.Crimen. ff.de pœnis. l.Sancimus C.eod.tit. cap.2.ad finem,de his quæ fiunt, &c. Cap.2. in princ. de Constit. Cap. non debet. de reg.iur. lib.6.*

4 Sed dices, potius videri dicendum, quod ipso Natali harum Virginum die 21.Octobris, hæ duæ Sanctæ Virgines, & Martyres, quarum sunt prædicta capita, simul celebrentur in domo professa cum Officio duplici maiori de his duabus Virginibus,& M. cum commemoratione aliarum. Respondeo, minimè ita satisfieri; cum ius omninò distinctum, & adæquatum sit, quod habet domus professa celebrandi festum illius S. Virginis, &M.,cuius caput est in Matrice, ac quod habet celebrandi festum illius V. & M. cuius caput possidet, penitusque independens sit hoc ab illo, cum à diuersis, & adæquatis causis, aut titulis proueniat; à Reliquijs, scilicet, quarum quælibet insignis est,distinctæ Sanctæ Virginis,& à diuersis Ecclesijs possessa; & ita quælibet singillatim diuersum festum celebrare potest: & nec potestas est alicui ex duplici festo integro vnum efformare.

5 Consonat his verbum, quo vtitur Gregorius XIII. in hac concessione dicens: *Vnamquamque Hispaniæ Ecclesiam, vel Monasterium celebrare posse Sanctos, quorum insignes Reliquias possidet;* Nam vox, *Vnaquaque;* quæ idem est, ac *Quæcumque,* est distributiua, & *attribuit rem cuilibet in solidum,* vt docent Tiraquellus *de retract. leg. §.31.glos.1.n.12.* Cenedus *pract.q.Sing.85.num.6.* Barbosa *de dict. ha.nu.9.* & Tuscus *to.2. lit.D. concl.269.nu.12.*

6 Neque obstat,quod in eadem die vtraque Virgo concurrat, & in Breuiario celebretur: non enim ideò illæ vniuntur moraliter quoad celebrationem. Nec vllus dubitabit,duobus diuersis diebus, ac solemnitatibus celebrandum fore in domo professa. S. Hylarionem,si in ea insignis esset eius Reliquia, & S.V.& M. ex vndecim mille, cuius caput habet Cathedralis: ergo non obstat, quod eadem die concurrant, vt in diuersis diebus celebrandæ sint duæ illæ SS.Virgines,& Martyres, quod contingit in omnibus festis translatis, quæ cum alijs eodem die concurrunt, & ab illo ob impedimentum ad alium non impeditum transferuntur.

SINGVLARE XXX.

Quid in prædictis obseruandum, si Sancti, quorum Reliquiæ possidentur semiduplici, vel duplici ritu simul celebrentur; & Quid si illæ sint eiusdem Sancti?

1 IDem quod in Singulari antecedenti,dicendum est de celebratione aliorum Sanctorum,qui simul,& eodem die sub ritu semiduplici in Breuiario celebrātur. Exemplum fiat S.S.M.& P.Cornelius,& Cyprianus ,quibus ritus semiduplex assignatur 16.Septembris, cum commemoratione. S.Euphemiæ,Luciæ,& Geminiani. Si Cathedralis habeat Reliquiam insignem S.Cornelij,& Parochialis, aut Regularis S.Cypriani, hæc ritu duplici cum commemoratione . SS. Euphemiæ, Luciæ, & Geminiani (translato S.Cornelio) S.Cyprianum celebrabit illo ipso Natalis sui die, quo illa S. Cornelium eū eadem commemoratione, translato S.Cypriano.Et cū SS.hi translati celebrentur,nulla fiet cōmemoratio prædictorū SS.iam.n.facta est.

2 Si verò Reliquia esset alicuius ex his SS. Simplicibus,v.g. S.Euphemiæ,hæc,translatis SS.Cypriano,& Cornelio, ritu duplici celebrabitur cum commemoratione SS. Luciæ, & Geminiani, iuxta dicta supra,expressaque in codice Martini pro Recitandi ordine edito; cuius in fine hæc habentur: *Si adsit in aliqua Ecclesia alicuius ex Socijs Virginum S.Vrsulæ caput, aut insignis Reliquia, & nomen ignoretur, fiat de ea Officium duplici ritu cum Credo, supposita oratione de Communi in Singulari, tacito illius nomine (quod fit in S.Calixto,& alijs) & fiat commemoratio S.Hylarionis, & SS. Vrsulæ, & sociarum.* Hæc ibi.

3 Enim verò si in Matrice, & in Parochiali, aut Regulari sint duæ Reliquiæ Sanctorum, quibus in eodem die ritus duplex in Breuiario assignatur,vt S.Sebastiani in vna,& S.Fabiani in altera, idem obseruandum erit, ac si semiduplex assignaretur iuxta dicta Singulari 28. Idem etiam proportione seruata fieri debet, cum Sancti celebrantur alijs ex titulis, v.g. quia Naturales, quia Patroni Diæcesis, vel loci,quia Titulares Ecclesiæ,vel quia Religiosi alicuius Ordinis. Animaduertere autem oportet,quoad præsens institutum,eandem rationem habendam Ecclesiæ Collegiatæ,ac si esset Parochialis, vel Regularis.

4 Sed difficultas est,si sint duæ insignes Reliquiæ eiusdē Sācti: v.g.in Cathedrali Brachiū dextrū S.Sebastiani,& in Parochiali, aut Regulari Caput, vel Brachiū sinistrū eiusdē Sancti; an diuersis diebus celebrādi sint, cū quæ-

libet Reliquia ex his ius habeat suum, vt celebretur in propria Ecclesia, & cum celebratur in Cathedrali ob Brachium dextrum, non ob sinistrum, vel Caput, quod est in Parochiali eiusdem vrbis.

5 Sed non posse tunc diuersis diebus celebrari Sanctum illum in diuersis Ecclesijs, insignes eius Reliquias possidentibus, existimo: cum intentio Pontificis ad concedendam hanc Reliquiarum celebrationem, seu potius venerationem, non tendat directè, immediatè, ac principaliter in ipsas Reliquias, sed in Sanctum, cuius eæ sunt, in quantum ob earum possessionem Ecclesia illa singularem, ac sublimiorem ei cultum præstare debet. Hinc Gregorius XIII. non dixit, Ecclesiam celebrare posse Reliquias, quas possidet, sed *Vnamquamque Hispaniæ Ecclesiam eorum Sanctorum Officia propria celebrare posse, quorum Corpora, seu notabiles Reliquiæ in ea requiescunt.*

6 Præterea, quia exorbitat omnino ab Ecclesiastica consuetudine, eundem Sanctum bis in eadem Ecclesia, seu bis intra eundem annum celebrari, præsertim ratione eiusdem tituli. Immo semel tantùm celebrari solet, etiam si respectu illius Ecclesiæ plures titulos ita adæquatos habeat, vt vnusquisque sufficeret ad celebrationem. Sic Sanctus Hermenegildus celebratur in nostro Collegio Hispalensi quadruplici titulo: primo; quia est festum totius Hispaniæ, secundo, quia Hispali Martyrium obijt: tertio, quia Titularis illius Ecclesiæ; quarto, quia hæc insignem sui Capitis Reliquiam habet.

7 Et licet Reliquiæ non sint eiusdem Sancti, sed aliarum rerum, quæ in Ecclesia celebrari solent, idem sentiẽdum est. Exemplum sit; Ecclesia Cathedralis Granatensis duas, vel tres Spinas Coronæ Dominicæ possidet, aliam Collegium nostrũ illius vrbis; Cathedralis Hispalẽsis insignem Reliquiam habet ex Crucis Dominicæ ligno, alterãque possidet domus nostra professa; non ideo duobus, distinctisque diebus celebrabuntur Coronæ, & Crucis Dominicæ festa, altero in Cathedrali: in Collegio, aut domo nostra altero: illæ enim duæ Coronæ Reliquiæ vnam Coronam constituunt, & illa Crucis frusta, vnicam Crucem, sicut omnes Reliquiæ eiusdem Sancti v.g. Crus, Brachium, Caput, &c. moraliter vniuntur ad vnicum corpus constituendum eiusdem Sancti, cui vnica tantùm celebratio intra annum competit.

8 Hinc colliges, quod si in Cathedrali extet Caput vnius ex vndecim mille Virginibus: v.g. & in Parochiali, aut Regulari extet brachium vnius etiam ex his Virginibus: si constet brachium hoc esse illius S. Virginis, cuius est caput, non potest in Regulari, aut Parochiali bis celebrari; si autem constet esse diuersarum Virginum, celebrari bis in ea potest, iuxta dicta. Si autem dubitetur, vt ferè semper continget, celebrari posse probabile est: cũ in dubio fauorabilior pars sit eligenda, & benignior interpretatio facienda, iuxta *l. semper. ff. de reg. iuris. Cap. vlt. de transact.*

9 Hoc potissimè obseruandum est cum caput, & brachium sunt eorum Sanctorum, quorum velut Sociorum non exiguus numerus in Breuiario, vel Martyrologio Romano simul assignatur, vt vndecim mille Virginum: Sancti Mauritij, & sociorum; Quadraginta Martyrum, & Sanctorum Innocentiũ, quos ad quatuordecim millia accessisse in Græcorum Mænologio, Aethiopumque Missa legimus, testaturque Salmeron *tom. 3. tract.* 44. nam tunc præsumi potest diuersas Reliquias diuersorum esse: & in his, in quibus nullum præiudicium alteri prouenit, immo Sanctorum veneratio accrescit, latè, piè, & benignè procedendum est; quia, vt in simili dixit Baronius: *Sancti vbique colantur, vbique honorentur.* In his omnibus viros doctos consului, qui prædictis assertis annuerunt.

SINGVLARE XXXI.

An, si in facultate celebrandi Sacrum in priuatæ domus Oratorio assignetur ciuitas, possit priuilegiatus extra illam priuilegio vti?

1 HAc de re à Vicario Hispalensi ego hoc anno 1640. consultus: indulti formulam exposci mihique hæc tradita fuit; *Cæsar Facbinetus Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus Damiaten, &c. & SS. D. N. Vrbani Papæ VIII. eiusdemque Sedis in Hispaniarum Regnis, cum potestate Legati de latere Nuntius, &c. Dilecta nobis in Christo Dominæ N. de N. viduæ, incolæ oppidi de Medellin Diæcesis N. salutem in Domino. Spirituali tuæ consolationi, quantum in Domino possumus benignè consulere, teque specialis gratiæ fauore prosequi volentes, supplicationibus super hoc humiliter porrectis inclinati, sibi asserẽti, te de nobili genere procreatã, & varijs infirmitatibus obnoxiã existere, quod in priuato domus tuæ solitæ habitationis dicti oppidi Oratorio ad hoc decẽter ornato, et à domesticis actibus libero, ab Ordinario.*

seu

seu discreto viro, licentiato N. Rectore Parochialis Ecclesiæ S. Martini dicti oppidi visitari, & approbari, unam Missam singulis diebus; Paschatis tamen Resurrectionis, Pentecostes, Natiuitatis Domini, aliisque solemnioribus anni festiuitatibus exceptis, & sine iurium Parochialium præiudicio, per quemcumque Presbyterum sæcularem, vel de superioris sui licentia Regularem approbatum, in tua, filiorum tuorum, ac familiæ tuæ præsentia celebrari facere liberè, & licitè possis, & valeas, authoritate Apostolica licentiam concedimus, & indulgemus.

2 Similis est aliorum indultorum tenor; sed dissimilis in assignatione loci Oratorij, solùm enim dici solet: *In priuato domus tuæ habitationis Oratorio.* Propter hanc ergo oppidi de Medellin assignationem, opinati sunt aliqui, non posse hanc viduam Hispali; quo domicilium transtulit, Oratorium erigere, neque id approbari ab Ordinario Hispalēsi, cum Ordinario Diæcesis, vel Rectori Ecclesiæ illius oppidi sit delegata hæc iurisdictio, ac ita personalis sit delegatio, quæ alteri non competit. Et vbi lex limitat, nos extendere non valemus, priuilegiaque tantum valent, quantum sonant.

3 Nihilominus respondeo, quod tunc respondendum duxi, posse viduam hanc Hispali in suæ habitationis domo, Oratorium erigere sine noua facultate, in eoque iam ab Ordinario approbato posse celebrari. Probatur 1. Quia hoc est *priuilegium personale*; si enim hoc, vt definitur ab vtriusque iuris Doctoribus, illud *est, quod conceditur immediatè personæ ratione sui; vt ex l. Priuilegium. ff. de reg. iur.* docent Suarez *l.8.q.3.nu.3.* Azor *1.p.l.5.c.22.q.6.* Bonacina *de priu.p.2.prop.2. nu.6.* Salas *de leg.d.20. sect.17.nu.124.* & est communis DD. Quis dubitet hoc personale esse; cum dicat Nuntius: *Tuæ spirituali consolationi consulere, teque specialis gratiæ fauore prosequi volentes?* Et vt notat Bonacina *sup. p.8.§.1.nu.3.* cum nomen, & cognomen priuilegiati in priuilegio nominatur, sicut in hoc accidit; hoc omnino personale est.

4 Igitur si *personale* est priuilegium hoc *personam semper sequitur, & cum eadem perseuerat, & extinguitur,* vt constat *ex c. Priuilegium, & ibi DD. de reg. iur. in 6.* statuunt Tiraquellus *de retract. lig.§.26.* Menochius *cons. 123.nu.2.* Tuschus *to.6.l.P.conc.746.* Cardosus *prax. iudic. & aduoc. verb. priuil. nu.4.* Marius Antoninus *ver.l.1.resol.109.n.6.* Suarez, Salas, Azor, & Bonacina *sup.* ac est comm. A contrario, si non personale, sed locale foret semper, in domo eius oppidi posset celebrari, siue Nobilis, siue ignobilis, siue sanus, siue infirmus habitarent in ea; quod absurdissimum, & contra praxim omnino est.

5 Probatur 2. quia sicut *cessante omnino causa priuilegij, ipsum cessat,* vt probant Azor *l.5. c.22.q.14.* Sanchez *l.8. de mat.d.30.num.16.* Bonacina *p.8.§.2.num.4.* & alij; sic perseuerante causa eius concessionis, ipsa perseuerat; licèt aliæ circunstantiæ mutentur. Causa autem fuit generis nobilitas, & valetudo infirma; vt exprimit indultum, non autem habitatio in tali oppido: ergo etiam cessante hac illa non cessabit. Sicut si Petro existenti Hispali dispensatio in ieiunio, lacticiniis, aut recitatione Horarum concederetur ob debilem valetudinem, vel cum eo dispensaret Pontifex in tertio gradu affinitatis ad contrahendum cum Maria; quamtumuis illi existenti Hispali indultum concedi assereret, vel Vicario Hispalensi de causis dispensationis cognoscendum committeretur, Quis dubitet, si domicilium Cordubam transferat Petrus, noua illum ad hæc non indigere dispensatione? Sic Doctores Guttierez, Salas, Angelus, Syluester, & alij apud Bonacinam *de dispens. p.10. §.1. prop.3. num.5. & 9.*

6 Probatur 3. Quia in hoc Oratorio Hispali erecto concurrunt omnes circūstantiæ, quas Paulus V. in Bulla super hoc edita 30. Iulij 1618. exigit. I. Quod sit decenter ornatum, & à domesticis actibus liberum. II. Quod sit visitatū ab Ordinario loci, vbi scilicet est oratorium; absurdum enim erat, vt Vicarius Cordubensis, aut Parochus Astigitanus approbarent Oratorium Hispalense; & in alieno territorio iurisdictionem exercerent. III. Concurrit facultas Pontificis, vel eius Nuntij concessa personæ nobili, & impeditæ: IV. Missæ celebratio à Sacerdote approbato: V. Quod non duæ dicantur, nec festis solemnioribus: VI. Quod celebretur coram persona priuilegiata, eiusque familia. Hæc verò solum requiruntur in Bullis Pontificis, vel Nuntij, nec non à Doctoribus. Vide Riccium *prax. decis.528.* Quaranta *verbo Missa fol.303.* Trulench *l.1. in cruc.§.1.dub.4.* Fagundez *l.3.præc.5.c.13.à nu.11.* Barbosam *in Remiss. Trid. sess.22.* & apud illum plures. Ac hæc seruari in hoc Oratorio de nouo Hispali erecto, non est dubium.

7 Ad 1. argumentum Respondetur, illam oppidi assignationem non esse conditionem vel limitationem, sed demonstrationem, quæ proinde materialiter se habet ad concessionem: & ad eum locum Nuntius indultum direxit, quia ab eo vidua illa illud petiuit. Præterea, cum verba sunt dubia non limitativè, sed demonstratiuè sumuntur: vt docent Zephalus *cons.30. num.37.* Decius

cons.

*conf.*183.*nu.*1. & declarauit Sacra Congregatio in vna Squillacensi 4. Mart. 1616. Etsi dubium exter, an locale, vel reale sit priuilegium, personale iudicandum esse docent Menochius *l.*1.*præsumpt.* & plures, quos citant, & sequuntur Sanchez *l.*8. *de mat. d.*27. *nu.*4. & Gurtierez *c.*125.*n.*1.*& 9.*

8 Ad 2. Comissio facta N. Rectori ralis Parochiæ non est cum electione personæ, vel industriæ, etiam si nomen ipsius exprimatur, sed dig itatis solùm, iuxta doctrinam Salas *d.*20. *de leg. sect.*17.*n.*124. Sanchez *l.*8. *d.*27.*n.*12. Gutierez *c.*125.*nu.*9. Bonacinæ *de priuil. p.*8. §.1.*nu.*4. & aliorum, asserentium, commissionem tunc esse personalem, cum eligitur singularis personæ industria, & personalem non esse, cum si talis esset, priuilegium foret inutile: atque vtrumque in hoc casu reperitur. Nam quæ singularis industria scientia, aut experientia, vel necessaria est, vel inueniebatur in Parocho illo ad cognoscendum, an Oratorium esset decenter ornatum, & à domesticis actibus liberum? cum cuilibet hoc palam sit, & aliunde ferè inutile esset hoc priuilegium, si industria personæ requireretur, poterat enim is Parochiæ huius Rector alio se diuertisse, aut impeditum esse, aut diem obijsse, &c. Præterea, probatur quia in hoc disiunctiuè loquitur Nuntius dicens quod Oratorium approbetur *ab Ordinario, seu discreto viro, seu* disiunctiua est, vt probat Barbosa de dict. *seu.*

9 Post hæc præmeditata, Resolutionem eandem inueni apud Dianam 4.*p. tr.*4. *res.* 208. asserentem, eum, qui habet licentiam celebrandi in Oratorio domus suæ in ciuitate Panormi, posse vti hoc priuilegio, si transferat domicilium Messanæ. Affert pro hac sententia Antonium Nouarium *sum. bullar. tit. de orat. priuat. nu.*6. & Magallium. *to.*2. *var. resol.*67.

SINGVLARE XXXII.

Practicæ obseruationes circa celebrationem Missarum in priuatis Oratorijs.

1 PRima obseruatio est visitationem, & approbationem Oratorij posse fieri ab Ordinario cuiusque Diœcesis. Ita nonnulli, quos tacito nomine citat, & sequitur Ludouicus de la Cruz *d.t. in Cruc. c.*5.*nu.*4. asserunt, & probant, ex eo quod ad eligendum Confessarium pro reseruatis ex virtute Bullæ sufficiat approbatio à quocumque Ordinario. Sed ab Ordinario loci, in quo Oratorium est, hanc visitationem faciendam esse statuere videtur Tridentinum *sess.*22. *decret. de obseru.* ita: *Decernit S. Synodus, vt Ordinarij locorum Episcopi, &c. non patiantur priuatis in domibus, atque omnino extra Ecclesiam, & ad diuinum cultum dedicata Oratoria, ab eiusdem Ordinarijs designanda, & visitanda; sanctum hoc Sacrificium à sæcularibus, aut Regularibus quibuscumque peragi.* Nota in his verbis illa: *Ordinarij locorum*; & illa postea, *ab eisdem.* Item Concilium Triburiense *in cap. Missarum, de consecr. dist.*1. ait: *Clericos, qui ministrant in Oratorijs, quæ intra Domos sunt; cum consensu Episcopi loci illius, hoc facere præcipimus.* Sed non ita Tridentinum *c.*15. *de reform. sess.*23. in approbatione ad confessiones audiendas assignat locorum Ordinarios; sed quoscumque.

2 Nec obstat quod in Cruciata, & in aliquibus, vel Pontificis, vel Nuntij indultis pro his Oratoriis concessis: solùm in generali dicatur, vt *ab Ordinario*, seu tantùm *visitanda* dicantur: hoc enim verbum, vt potè ambiguum, secundum commune Tridentini ius est intelligendum, vt statuitur *cap. cum dilectus de consuet.* & docet Barbosa; *de princ. ver. lit. V. nu.*20. Hæc veriora videntur, & si Ludouici de la Cruz sententia probabilis sit, præsertim si ex Cruciatæ priuilegio fiat visitatio, cum solùm ab Ordinario visitandum Oratorium dicatur ibi.

3 Secundò obserua; quod si contingat locum esse decentem, & à domesticis actibus liberum, Oratoriumque rectè ornatum ad arbitrium Sapientis viri, & nolit Episcopus illud approbare, vt in eo celebretur, potest ad id compelli; & si ad huc nolit, & Priuilegiatus lites vitare velit; potest absque Ordinarij facultate Sacrum celebrare, vel celebrare facere. Sic expresse Cruz *sup. nu.*5. licentia enim iustè petita, & iniuste negata, videtur ipso iure concessa, vt ex S. Thoma, Ricardo, Adriano, Angelo, Syluestro, Ledesma, Alexandro, & alijs probant Enriquez *l.*6.*c.*13. *à num.*4. & Cruz *c.*3. *dub.*5. *à nu.*7. Nec Episcopus potest Subditum priuare priuilegio hoc sibi concesso à Pontifice in Cruciata, vel à Nuntio in suo indulto, nec eius vsum impedire, vt rectè Trulench *in Cruc. l.*1. §.*dub.*4. *num.*6.

4 Huic obseruationi adde 1. quod facultatem celebrandi, & Oratorij approbationem rite concessam non potest sine causa Episcopus, immo nec Nuntius reuocare. Sic Barbosa *in declar. Trid. sess.*22.*nu.*5.*& 6.* Adde 2. quod si contingat, Priuilegiatum mutare se ad aliam domum, vbi extabat Oratorium iam ab Episcopo approbatum, & in eo ornatus ille, quo vsus fuit in Oratorio priùs appro-

approbato, collocetur, noua approbatione, aut visitatione non erit opus, cum vtrumque iam approbatum sit, & locus Oratorij & illius ornatus; & si vel locus, vel ornatus aliquando approbatus non sit approbatione indiget; hæc enim ad vtrumque exposcitur.

5 Tertia obseruatio: Sufficit licentia tacita, vel præsumpta Superioris, vt Regulares in priuato Oratorio celebrent; hanc enim ad multo grauiora sufficere docent Doctores, & hæc, vt minimum, semper interuenit cum ad dicendam Missam in Oratorijs eos frequenter Superior mittat, sciatque sæpissime ibi celebrare.

6 Quarta obseruatio. Vnicam tantùm Missam concedit Nuntius in his Oratorijs quotidie dicendam; sed accedente graui causa, aliquando plures dici posse existimo v.g. Cum domus illius Dominus primam non audiuit; & cum quis mortuus est in domo, vbi Oratorium est, & corpore præsenti Missæ plures dicuntur, vt in Nobilium Domibus consuetudo obtinuit, tunc enim non solùm plures Missas dici posse in vno Oratorio arbitror, sed ab Ordinario concedi posse facultatem, vt in eodem domus sacello, tria, aut quatuor altaria, decenter ornata, & ab ipso visitata, pro tunc erigantur, & in ipsis integro mane Missæ plures celebrentur. Sic Hispali sæpe vidi. Et ratio est: quia licet Paulus V. Bulla edita anno 1615. prohibuerit Episcopis, ne concedere possint facultatem celebrandi in priuato Oratorio, hancque concedere, ad solùm Pontificem spectare, & semper post Tridentinum spectasse declarauit, vt probat Trulench. *l.* 1. §. 1. *in Cruc. dub.* 4. *num.* 5. intelligitur de concessione altaris, & Oratorij stabilis. At semel, vel iterum, & in casu necessitatis posse aliquando Ordinarium concedere facultatem, vt in priuatis domibus celebretur, etiam post decretum Pauli V. rectè probat Fagundez, *l.* 3. *in* 1. *prac.* 13. *c.* 13. *nu.* 14. magno Doctorum, & rationum pondere: sufficiens autem necessitas esset obitus Nobilis Viri, & consuetudo celebrandi in his casibus, sicut & administrandi Eucharistiam moribundo, vel viro pio, diu illa priuato vel similis.

7 Quinta obseruatio, Non est necessarium, vt Missa celebretur, quod adsit Dominus, vel Domina, vel Filij eius, sed sufficit quod aliquæ, vel aliqua persona suæ familiæ, sint præsentes: & Missam audiant. Sic innuunt Cruz. *sup. cap.* 5. & Diana 4. *part. tr.* 4. *sect.* 13. Nec obstat particula *Ac*, in Nūtij indultis, & in alijs posita, *in tua, filiorum tuorum, ac familiæ tuæ præsentia*: nam, *Ac*, idē est ac particula *Et*, vt ex vtroq; iure docēt Cenedus *pract. qq. sing.* 16. *nu.* 1. Barbos. *dict.* Ac *n.* 1. & particula, *Et* aliquādo sumitur disiunctiue, sicut *Vel, aut, &c.* Sic Cenedus *Sing.* 50. *nu.* 7. Barb. *dict. Et n.* 18. Gonzal. *ad reg.* 8. *can. glos.* 3. *nu.* 14. Vulpel. *de propos. & aduerb. Sing. dict. Et n.* 2. Rodrig. *to.* 3. *q.* 17. *ar.* 19. Comitol. *l.* 7. *q.* 9. *nu.* 4. Portel. *resp. mor. p.* 3. *cas.* 4. & alij; sicque in his indultis particulam, *Ac*, disiunctiuè sumendam consuetudo docuit.

8 Nomine autem *Familiæ*; Vxorem, filios, nepotes, & famulos comprehendi, immo & familiares, qui licet domi non habitent, Domini verò expensis aluntur, intelligi, satis, colligitur ex Rodriguez, Angelo, Dueñas, & alijs apud Cruz. *sup. c.* 3. *dub.* 3. Et eos intelligi nomine familiæ, qui commitari solent Dominum, vel Dominam, cum ad Ecclesiam pergit probat Auila, *decis.* 5. *p. d.* 4. *sect.* 2. *dub.* 7. & apud illum Nauarrus, Emanuel, Sotus, Enriq. Et ex Bulla præsentia cuiuslibet consanguinei saltim vsque ad quartum gradum inclusiuè sufficiet, & his præsentibus alij qui ex familia non sunt poterunt interesse Sacro in Oratorio, præceptoque Missam audiendi sic satisfacere, saltim ex Cruciata, quæ id, sicut alias Nuntij pro Oratorijs limitationes, non prohibet.

SINGVLARE XXXIII.

Obseruationes aliæ circa celebrationem Missarum in priuatis Oratorijs: Vbi de priuilegio Cruciatæ circa Oratoria.

1 SExta Obseruatio. Cū in prędictis Apostolici Nūtij indultis prohibetur, ne celebretur in priuato Oratorio, *diebus Paschatis Resurrectionis, &c.* primus solùm dies harum solemnitatū intelligitur exceptus. Sic cōmunis sapientiū sensus, & praxis, estque prohibitio hæc, sicut alia, ne in die Paschatis cōmunicēt fideles in Ecclesijs Mendicantiū, de qua Fagūd. in *prac.* 3. Circa solēniores verò anni solēnitates, seu festiuitates, in quibus etiā hæc celebratio prohibetur, sic Gauant. *in Mis. p.* 5. *tit.* 20. *lit. F.* & ex ipso Vander *p.* 1. *n.* 8. *fol.* 5. *In altari priuati Oratorij, cui conceditur ex priuilegio Apostolico celebratio Missæ, exceptis solemnibus festis, nō potest in eo celebrari in Natali Domini, Epiphania, Paschate, Pentecoste, Annuntiatione, Assumptione B.V. fest. SS. Apostolorū Petri, & Pauli, & Omnium SS. ex decreto sacræ Rituum Congregationis* 17. *Nouembris* 1607.

Sed

2 Sed aliquibus visum est sub nomine *Solemniorum Festorum*, intelligi festiuitates, in quibus nec indici, nec sustineri, aut cōtinuari potest interdictum; vt & Festum Corporis Christi, Conceptionis B. Virginis, Patroni Diœcesis, vel locis. Sed declarationi prædictæ Congregationis standum est, & cum hæc extensio ad plures festiuitates sit materia odiosa potius restringenda, quam amplianda est. Sicut è contra cum *in cap. Alma mater* prohibetur, ne interdictum seruetur in Festiuitatibus Natalis Domini, Paschæ, ac Pentecostes, extensio fit ad omnes quatuor, aut tres dies Paschatis, vt docet Auila *sup. sect. 2. dub. 9.* & est communis praxis. Ratio est, quia materia fauorabilis est, licèt primum diem solùm intelligi debere asserant S. Antoninus, Syluester, & Enriquez apud ipsum Auilam *sup.*

3 Septima obseruatio: Illa Clausula in Nuntij indultis apposita, *Sine præiudicio, seu saluo iure iurium Parochialium*, sic in declarationibus in Tridētinum allatis à Barbosa *nu. 6.* exponitur: *Hoc autem præiudicium intelligitur in bis, quæ spectant ad Sacramentorum administrationem, & alia, quæ ipsi Parochiæ de iure debita attinent; in alijs verò non*, seu vt docēt Tuschus *pract. concl. to. 1. lit. C. concl. 330.* Farinacius *sacr. Rotæ Rom. decis. 226. nu. 1. to. 1. p. 2. Quando dicitur, sine præiudicio alieno, præseruatur ius alienum, seu alteri competens, ne lædatur*. Adde ex Seraphino Rotæ Rom. *decis. 398. num. 18.* & Barbosa *claus. 91. num. 10.* quod intelligitur hæc clausula; *In omnibus Concessionibus, quando potest stare cum principali dispositione*.

4 Hinc colliges, quod si ob iustam causam habens Oratorium non potest Ecclesiam addire, vt in Paschate Eucharistiam, ad implendum præceptum, recipiat, petita à Parocho licentia, & iniustè negata, vt in eo adimpleat, si habet Bullam Cruciatam, potest adimplere; quia tunc in Oratorio eam recipiendi facultatem habet à Pontifice ex Cruciata, & sic à Nuntio non impeditur, ac aliunde Parochiam addire non valet intra terminum pro præcepto assignatum.

5 Octaua obseruatio, Quod licet ex virtute Indulti à Papa, vel Nuntio obtenti in priuato Oratorio vnica solùm Missa quotidie dici queat, & nec vnica diebus exceptis *nu. 1.* nec à Regulari, sine sui Prælati licentia; Omnia hæc ex Cruciata licent, eo ipso, quod supponatur, vt supponi debet, Oratorij priuilegium à Papa, vel eius Nuntio concessum, & ab Ordinario approbatum: hoc enim non prohibetur in Cruciata, vt docent Rodriguez, *§. 5. num. 4. & addit. ad §. 2. num. 1.* Enriquez *l. 7. c. 3. nu. 4.* Trulench, *l. 1. §. 3. dub.* & est totius Hispaniæ praxis *sup. num. 9.*

6 Immo aliqui docent, hoc etiam concedi in Cruciata in ea summarij clausula: *Possint in priuato Oratorio ad diuinum cultum, tantùm dicato, ab Ordinario visitando, & designando, etiam in tempore interdicti; cui ipsi causam non dederint, &c. Etiam per horam antequam illucescat dies, & per horam post meridiem; in sua ac familiarum, & domesticorum, ac consanguineorum suorum præsentia Missas, & alia diuina Officia per se, si Presbyteri fuerint, vel per alium celebrari facere, & Eucharistiam, & alia Sacramenta, præterquam in die Paschatis, recipere, &c.* Sic docent Ludouicus à Cruce, *disp. 1. cap. 5. dub. 1. num. 1.* & alij tacitè nominati à Trulench. *sup. num. 6. & num. 12.*

7 Tandem Alphonsus Perez de Lara, *lib. trium gratiar. pag. 59.* ait: *El Comissario de la Cruzada tiene facultad de dar licencia para dezir Missa en Oratorio particular, siendo primero visitado por el Ordinario, y en altar portatil.* Sed hanc facultatem ignoro præcipuè post decretum Pauli V. De alia verò de qua in præsenti obseruatione sermo est, *Supposita Oratorij approbatione, & concessione*, inquit Trulench, *num. 12. videtur concedere Pontifex per Bullam Cruciatam, vt possit in eo celebrari absque limitationibus supradictis, eo quod talis licentia absolutè, & sine temporis, & personarum differentia in Bulla concedatur*.

8 Nona obseruatio, In his priuatis Oratoriis possunt Regulares ministrare Eucharistiam sæcularibus non obstante Episcopi prohibitione. Sic Portel *resp. part. 3. cap. 39.* Diana, *4. part. tract. 4. resp. 14.* Quia habent priuilegium Pauli IV. anno 1557. & aliorum Pontificum ad dandam Eucharistiam sæcularibus extra Conuentus suos, ac proinde sæculares ad eam accipiendam etiam licentiam habent; Episcopus verò non valet impedire Pontificis priuilegia. Neque hinc irrogatur Parocho iniuria; cum non sit danda in mortis articulo, nec in die Paschatis. Consule Rodriquez *tom. 1. quæst. 61. art. 3.* Suarez *de Relig. to. 4. l. 9. c. 3.* & Portel *supra*; Sed nihilominus Regularibus consulerem, ne id faciant inuitis Episcopis. Hoc etiam illis consulit Sixtus IV. quoad vsum amplissimi priuilegij concessi Fratribus Ordinis Prædicatorum ad administrandam Eucharistiam sæcularibus, vt habetur Bulla, quæ incipit: *Sedis Apostolicæ*, edita anno 1577.

9 Vltima obseruatio: Episcopi, seu Ordinarij possunt dare licentiam, vt si Oratorium priuatæ domus habeat ingressum publicum, seu omnibus patentem celebretur in ipso: Tridentinum etiam sess. 22. & Paulus

lus V. in decreto anni 1615. celebrationem tantùm in priuatis Oratorijs prohibent: hoc autem est commune publicum, authoritate Episcopi erectum, & approbatum. Sic Pasqualigius *decis*.173. addens in hoc celebrari posse ianuis clausis, ita vt accedant tantum Domini,& quos ipsi voluerint,quia non præcipitur,quod publicè celebretur, sed quod in Ecclesia, seu Oratorio publico.

SINGVLARE XXXIV.

Practicæ adnotationes circa Regularium priuilegia ad altaria,& Oratoria erigenda, in quibus Missa celebretur.

1 POsse Regulares in suis domibus,aut conuentibus, immo & in suis prædijs oratoria erigere, in eisque Missas celebrare, Ordinarij facultate, aut approbatione minimè requisita, etiam post Concilium Tridentinū, probant Hieronym. Rodriguez *comp.qq. reg. res.9.nu.*17. Azor *to.*1.*lib.*10.*&* 28.*q.*9. Fagundez *l.*3.*in prim.præcep.c.*14.*nu.*17. Villalobos *infra*: Emmanuel Rodriguez *tom.*2. *q.*75. *art.*1. Pasqualigius *decis.*174. *num.*2. & plures apud ipsum ex concessione Alexandri VI.Vrbani V.,Gregorij XIII.,& Nicolai Nūtij in Hispania. Nam vt Hieronymus Rodrig.*res.*9.*nu.*7.rectè ait: *Concilium Tridentinum Episcopis mandans,vt non permittant Missas celebrari omnino extra Ecclesiam in domibus priuatis,non reijcit capellas, Oratoria, & altaria portatilia erecta in infirmarijs, aut grangijs monasteriorum ad diuina celebranda, iuxta priuilegia Regularium,de quibus in Bullario,cum nomine Ecclesiæ veniant monasteria, & eorum grangiæ, & loca,quæ habent eandem immunitatem, quam habent Ecclesiæ eorundem Regularium ex priuilegio Eugenij IV. in comp. Cisterc. titulo grangiæ* §.2. Idem docet Villalobos *tr.*8.*diff.* 33. *num.*7. Emmanuel *sup.* Pasqualigius, & alij apud ipsum *decis.*174.*&* 175.

2 Circa Oratoria verò Paulus III. Bulla,quæ incipit: *Licet debitum*, anno 1548.concessit Societati,& eius Presbyteris; *In locis, in quibus degunt, & eos pro tempore morari contigerit, habere oratoria, & in eis, ac quocumque alio honesto, & congruenti loco in altari portatili, etiam tempore interdicti, Missas, & alia diuina Officia celebrare,&c.* Altaris huius portatilis vsum concesserant antea Sixtus IV. in Bulla Maris magni nuncupata,edita anno 1484. & Gregorius XI. Fratribus Prædicatoribus Bulla incipienti: *Virtute conspicuos, &c.*

3 Ad horum priuilegiorum vsum notandum est. I. Non requiri visitationem, aut approbationem Ordinarij loci, sed sufficere,vt Oratoria in conuentibus,aut in prædijs erecta, visitentur,& approbentur à Prouinciali. Sic Azor,& Fagundez *supra* Suarius *to.*3. *in* 3.*p. disp.*81.*sect.*3. Enriquez *l.*9.*de Missa c.*27.*nu.*2. & constat ex Bulla Gregorij XIII. Societati concessa anno 1575. quæ incipit: *Decet Romanum, &c.* ibi: *Postremò considerantes,quanta Societati huiusmodi curæ sit perfectio diuini cultus, quamque etiam sæpe, remotis in locis Collegia, & Residentias habeat, volumus, vt in Oratorijs, & capellis, quæ ipsius Societatis Prouinciales per se in domibus, Collegijs, & alijs locis, vbi aliqui Societatis residebunt, approbauerint,& ad diuinū dumtaxat cultum deputauerint:Missa,& alia diuina Officia,alterius licentia desuper minime requisita, celebrari possint.*

4 Notandum 2.Hanc approbationem,& visitationem posse committi alteri, vel ex Societate,vel externo:quia licèt dicat,quod per se approbet; cum hæc iurisdictio Prouinciali cōpetat ex ordinaria potestate, æquè potest eam delegare; sicut Ordinarij locorum eam delegant alijs Regularibus, vel Sæcularibus; licèt Tridentinum dicat; *Ab eisdem Episcopis dessignanda,& approbanda*. Præterea quia commune est vtriusque iuris axioma: *Facere per se videtur, qui per alium facit, l.*1. §.*deiecisse. ff.de vi,& vi arm.c.Qui per alium* 72. *de reg. iuris l.*6. Menochius, Flamminius, Thuscus, Riccius, & alij plures apud Barbosam *de princ.iuris lit.T.num.*1. At in altaribus,quæ pro Missionibus eriguntur, non est necessaria Prouincialis approbatio; sed ei, qui ad missionem mittitur, hæc committi videtur, cum nec adesse, nec adiri,aut consuli tunc Prouincialis valeat.

5 Notandum 3. Quod in Oratorijs conuentuum, & prædiorum non solùm Regulares, sed Seculares etiam Sacerdotes possunt celebrare: in altari verò portatili Regularibus concesso, ij solum possunt, vt constat ex indultis relatis, & docent Suarius, & Fagundez *sup.* Priuilegium enim celebrandi in Oratoriis prædictis est locale, factum in gratiam ipsarum domorum,& prędiorum;aliud autem altaris portatilis est personale ipsis Regularibus concessum.

6 Notandum 4. Hæc priuilegia Societatis quoad Oratorium, & altare portatile communicantur aliis Religionibus, & Religiosis communicatione priuilegiorum gaudentibus. Ita plures Doctores apud Pasqualigium *decis.* 174. illos enim non excludunt Pontifices, & cum excludere volunt ali-

quos à participatione alicuius priuilegij exprimunt. Sic Gregorius XIII. in Bulla, quæ incipit: *Pium, & vile*, edita anno 1582. vbi præcipit omnibus Antistibus, vt Religiosos Societatis nostræ; etiam extra tempora à iure statuta, tribusque Dominicis; vel alijs festis diebus etiam continuis, ad Sacros, etiam Presbyteratus, ordines promoueant; addit: *Præsentis autem gratiæ communicationem omnibus alijs, qui sua priuilegia cum ipsa Societate copiose participant, participareque poterunt, quomodolibet in futurum, fieri omnino prohibemus.* Scio oppositum circa hoc priuilegium sentire aliquos Doctores apud Leandrum à Sactam. *to.2.tr.6.d.11.q.23.* Sed immeritò, vt docent Peirinus, Suarez, Miranda, Vazquez, & Hurtado apud ipsum Leandrum.

7 Notandum vltimò ex Pasqualigio *decis.* 174. & 176. Quod ex vi priuilegiorum prædictorum, & præsertim ex priuilegio Pij IV. concesso Canonicis Regularibus anno 1565. possunt Regulares cõmunicatione gaudentibus, erigere altaria in locis, seu cellis, vbi decumbunt infirmi, vt possint è lecto audire Missam, & Eucharistiam recipere: nec necessum est, vt infirmitas sit magni momenti, sed sufficit vt infirmus exire à cubiculo non valeat. Tunc autem Superiorem locale altare approbaturum sentio, siue ex propria authoritate, siue ex ratihabitione, aut commissione Præsumpta Prouincialis. Addit Pasqualigius *decis.* 177. quod Regulares infirmi extra claustra degentes possunt facere celebrare in suis cubiculis: secus si sæculares ægrotarent in Monasterio, quia, inquit, hoc est priuilegium personale non locale, sed existimo, quod tunc in horum etiam cubiculis possent Superiores altare ad celebrandum erigere ex priui legijs relatis, cum erigantur in suo Monasterio.

8 Addit 2. *sup. & decis.* 178. Pasqualigius, quod Moniales sub Regularium regimine viuentes possunt frui, & vti hoc priuilegio, si Regulares, quibus subijciuntur, eo gaudeãt, vel in eo communicent cum aliis Religionibus, quia prædictæ Moniales participant priuilegia concessa Regularibus, nec non priuilegium communicationis, quatenus capaces sunt, cum sint veluti quid accessorium Regularibus, & pars eiusdem Ordinis. Sic etiam Castro Palao *par.1.tr.3. de priuileg. d.4. p.2. §.9. nu.1.* Sed animaduertas non decere, hoc priuilegium ita facilè ad praxim reduci, sed ratò, & cum approbatione, & licentia eorum, qui eam ad ingrediendum Monasterium, concedunt.

SINGVLARE XXXV.

V. Sacerdotes in Hispania teneantur in Missis dicere Collectam: Et famulos tuos?

1 ALiquos audiui nimis in hoc scrupulosos, sub mortali obligãtes ad huiusmodi Collectam, propter consuetudinem tot annis introductam, vel saltem eos, qui sæpè, aut frequenter omittant illam, culpæ mortalis damnantes; eò quod hæc omissio frequẽs videatur illis grauis materia.

2 Sed verius est, nullo modo sub mortali teneri ad illam dicendam I. Quia solùm tenetur quis dicere, & seruare quæ in Rubricis Missalis continentur; hæc autem inter Rubricas non inuenitur. II. Quia non extat præceptum, neque in Hispania, neque extra illam: ergo nec obligatio. III. Quia consuetudo hæc non est ita generalis, pluries enim Collectam hanc omittere, præcipue in solemnioribus festis viros doctos, & timoratos vidi; & ad hos attendendum est potius, quàm ad illiteratos, vt expendatur, an consuetudo vim legis habeat: vt cum Gregorio Lopez, & alijs probat Ioannes Sanctius *in Selectis disp.54. num.33.* Ab Illiteratis enim introducta consuetudo non habet vim legis, & consequenter non obligat, vt idem *ibidem & disp.51. num.10.* docet; nisi introducatur sciente Legislatore, & in sibi proficua, vt *disp.55. nu.3.* probat, proficuum autem non est, sed onerosum, Collectam hanc ter repetere in Missa.

3 Præterea, quia si semel, aut iterum hanc omittere non est peccatum graue; nec erit pluries, aut frequenter omittere; cum omissio vnius diei non vniatur alterius omissioni, vt plures possint materiam grauem constituere: hac enim de causa quotidie in Officio diuino vnum, aut duos psalmos omittere, aut semper horum omissionem proponere, non est peccatum mortale; nec ille, qui voto adstrictus recitandi circulum Virgineum, si quatuor, aut quinque Salutationes Angelicas quotidie omitteret, non peccaret mortaliter: immo si solùm vnam Salutationem Angelicam vouisset, & illam omitteret semper, & omittendi haberet propositum, non committeret mortale, vt probat Thomas Sanchez *l.2. sum.c.4. nu.13. & 14.* Paruitas enim materiæ in voto à mortali excusat, sicut etiam in præcepto Prælatorum, vt probat D. Sancho Arias de Quintanadueñas Frater meus, in doctissima Iuris Allegatione, quam in lucem edidit proban-

bans: Abbatissas non posse Monialibus suis præcipere in virtute S.Obedientiæ, vel Spiritus Sancti *puncto 3. à num.1.* Vtinam opera, quæ hic Sapientissimus Iurisperitus prælo parata habet quam citius diuulgentur.

4 Igitur hanc Collectam dicere non consuetudo, sed priuilegium est, concessum toti Regno, aut communitati Hispaniæ; eoque vti debemus iuxta doctrinam Suarij *l.4. defens. fid. ad Reg. Angli. c.31.* Zerolæ *praxi 1. part. §. exemptio. nu.6.* Tuschi *de visit. l.2. c.20. n.11.* Enriquez *l.7. c.25. nu.1.* Cenedi *pract. q.26. num.9.* Didaci Perez *l.3. tit. l.2. pag.467.* Bonacinæ *de priuileg. punct.4. §.1. num.3.* Rodriguez *addit. Bul. §.9. num.43.* & aliorum asserentium, priuilegiatum non posse renunciare suo priuilegio, seu debere illo vti, quando illud concessum est, non personæ, sed Communitati, vt istud videtur concessum Communitati Sacerdotum Hispanorum, seu toti Hispaniæ Regno.

5 Sed si quæras, sub qua culpa teneamur vti hoc priuilegio, seu Collecta? Non dubito quod non sit mortale illam non dicere iuxta dicta num.2. sed forsan erit veniale. Ratio huius est, quia licet priuilegio Communitati concesso, iuxta dicta nuper, singulæ personæ illius tenentur vti; hoc graue solum erit, cum ex non vsu sequitur aliorum præiudicium, seu damnum Successorum, vt omnes Doctores citati asserunt: at ex eo quod hic, aut ille, aut plures Sacerdotes non dicāt hanc Collectam, non oritur graue damnum Successoribus, cum facultate illam dicendi, illos non priuent: nec inde priuilegium amittant, nec ex se grauis materia est, iuxta nu.3. ergo, &c. Confirmatur quia Religiosi propter dicta non tenentur vti innumeris priuilegijs, quæ circa Absolutionem, Communionem, Celebrationem Missarum, Recitationem Horarum, Ieiunia, & innumera alia suæ Religioni, seu Communitati concessa sunt, & frequenter ita ad arbitrium eorum permissum est, vt nec venialis culpa sit illis non vti: immo sæpius perfectius est illis non vti, & iuri communi se accommodare: ergo à paritate rationis culpa saltem grauis non erit, in Hispania Sacerdotem in Missa non vti priuilegio, non dicendo Collectam.

6 Culpa autem venialis esset, eam non dicere, tum, quia aliquod, licèt leue, præiudicium Regibus, & Regno Hispaniæ infertur ex omissione huius orationis, cum illius impetratione, & fructu priuentur ij, pro quibus dicitur; tum quia sæpe omittitur ob aliquam negligentiam, vel pigritiam, aut nimiam in celebrando celeritatem, & non se accommodat Sacerdos vsui, vel aliquali consuetudini reliquorum, seu Ecclesiæ Hispaniæ. Si autem iusta adesset causa illam omittendi, vel ob capitis dolorem, aut fragilitatem, vel ob magnam festiuitatem, v.g. cuiuscumque Paschatis, vel festi primæ classis; tunc nec venialis esset; immo in his solemnibus festis omittendam forsan consulerem, vt omittuntur aliæ orationes, seu commemorationes aliæ in honorem tantæ solemnitatis.

7 Postquam hæc scripsi ad me peruenit libellus, in quo decreta Sacræ Rituum Congregationis in Ordine ad Missam cum selectis obseruationibus Gauanti, congessit D. Laurentius Vvander Hammen, & inter alia, hæc circa præsentem Collectam habet *par.5. fol.301. Additio hæc: Et famulos tuos, &c. ex concessione S.D.N. Papæ Pij V. & Gregorij XIII. confirmatione potest diei in omnibus Regnis Hispaniæ, tam per Sacerdotes sæculares, quam per Regulares, & tam in priuatis Missis, quam in conuentualibus, quamuis sint ex solemnioribus, & colendis. Neque obligat, sed ad libitum tantùm, & dicitur in prima oratione Missæ, in secreta, & in oratione post communionem. Et eum talis facultas sit localis, possunt non solùm Hispani, verum etiam Itali, & reliqui omnes, quando in his Regnis celebrant: quod extra degentibus non licet, sicut nec dicentibus addere quidquam.* Hæc ille: Vbi nec veniali culpæ huius Collectæ omissionem arrogare, nec improbabiliter, videtur.

8 Sed quoad postremum, quod addit, ego existimatem posse Sacerdotem Hispanum extra Hispaniæ Regna hanc Collectam dicere in Missa; nam non solùm locale priuilegium iudico, sed personale etiam; ac congruum est, vt pro suo Rege, & Regina Hispanus Sacerdos semper, & vbique celebrans singulares in Missa effundat preces, iuxta id Pauli *1. ad Timoth.2. Obsecro fieri obsecrationes, orationes, &c. pro Regibus, & omnibus, qui in sublimitate sunt.* Et ita in Italia, Gallia, & alijs Prouincijs, aut Regnis exteris illam eis dicere licet (nisi scandalum esset) iuxta ea, quæ docent Suarez, Salas, Sanchez, & alij apud Bonacinam *de priuileg. d.1. q.3. p.6. nu.4.* Et Nauarrus *to.1. l.3. conf.4.* id in speciali licere docet; & addit: *Quia etiam ipso Pio viuente, & postea in hunc diem omnes Hispani seruant illam consuetudinem, & addunt illam particulam, & Regem nostrum N. Principem cum prole Regia, in hac ipsa vrbe in tribus Ecclesijs S. Iacobi, B. Mariæ Monserrate, quæ est Aragonum, & S. Antonij, quæ est Lusitanorum.* Sed & in omnibus alijs Romæ, ac aliorum Regnorum Ecclesijs id Sacerdotibus Regis Hispaniæ subditis similiter licere, non dubito.

9 Circa vsum huius Collectæ vlterius addit Vander *fol.306.* Si *in Missa dicitur Oratio, A cunctis, in additione; & Famulos tuos,omittitur; Pacem, & salutem nostris concede temporibus, & ab Ecclesia tua cunctam repelle nequitiam,& gentes Paganorum, & Hæreticorum dextera tua potentia conterantur. Si verò dicitur Oratio: Ecclesiæ,omittitur tantùm: Et ab Ecclesia tua cunctam repelle nequitiam,& gentes Paganorum,& Hæreticorum dexteræ tuæ potentia conterantur.* Hæc ille, quæ frequenter non obseruantur, quia ignorantur, aut quia in opinione sunt posita.

SINGVLARE XXXVI.

Quæ Personæ,& cum quibus circunstantijs nominandæ sunt in hac Collecta: *Et famulos tuos;* & an liceat quidquam ei addere?

1 IN primis, Pontificis nomen est exprimendum,v.g.hodie *Papam nostrum Innocentium*; Nec est necesse, nec in vsu addere numerum,v.g.Decimum,Sede autem vacante; sicut & quando in Missa dicitur secunda,vel tertia Oratio pro Papa, verba illa prædicta omittuntur. Sic Vander in Regulis Gauanti. *fol.304.* Sed ego Sede vacante nullam pro Papa Orationem in Missa dicendam iudicarem. Addit ipse;*Quod dictum est de Pontifice dicendum est etiam de Rege, Regina, vel Principe mortuo: nam tunc non sunt nominandi.* Aduertatque nomen solummodò Regis esse exprimendum, non verò Reginæ, aut Principis,vt constat ex Collectis impressis non apponentibus pro his duobus litteram N. & ex cõmuni vsu. In Canone autem nomen etiam Regis exprimunt plures, dicentes: *Vnà cum famulo tuo Papa nostro N. Antistite nostro N. & Rege nostro Philippo;* quod vltimum addere non audent alij; cum non adsit priuilegium ad hoc:& in Canone, vtpotè sacratissima Missæ parte, nil vel minimum tollendum, nec etiam addendum est.

2 Sed animaduertat Episcopus, Archiepiscopus, aut Patriarcha celebrantes, se dicturos; *Et indigno seruo tuo;* ac cum quilibet Sacerdos Romæ celebrat, hæc verba omissurus est. Sic ex Missalis Rubricis notat Villalobos *infra*. Sed primum non de Episcopo Anulari intelligas, sed de habente iurisdictionem, siue intra, siue extra suam Diœcesim existente; etsi Sacerdos diuersetur in aliena. Addit Gauant. *p.2.Rubr.ad Missal.tit.8.l.7.*& ex ipso Vander *p.1.fol.13. Quod neque nominandus est Abbas exemptus,sed Episcopus vicinior,ad quem pro ordinatione itur,neque enim Abbas est Antistes.* Sed an hi,vel omnes alij Prælati Diœcesanam Iurisdictionem,seu quasi Episcopalem habentes,siue Regulares, siue Sæculares sint, nominari in hac Collecta possint; in secundo Singularium tomo, Deo fauente, discutiam.

3 De Antistite verò sic Vander. *infra, Antistes semper nominandus est suo proprio loco, sicuti in Canone, & in feria VI. in Parasceue, & in Sabbato Sancto, etiam in Monasterijs, Ecclesijs, & Capellis Regijs,vel exemptis, & quamuis celebretur coram Imperatore, Rege,vel Principe maximo.* Sic ille. Circa quod Diana, *p.2. art. 14.ref.40.* asserit, peccare mortaliter Regularem,qui pro nomine Episcopi poneret nomen Generalis suæ Religionis: sic enim declarauit Congregatio Cardinalium consulta à Cesare Episcopo Nouatiensi, in Hispanijs Nuntio,anno 1615. Nouemb.17. At Emmanuel Rodriguez, *tom.4.sum.c.51.num.13.* Villalobos, *p.1. tr.7. dif.31. num.3.* Portel *dub. regul. verb.Missa,num.14.* Eum à mortali excusant ex ignorantia huius declarationis, quam ipsi afferunt. Hieronymus Rodriguez, de Missæ celeb.*num.14.* ait: *Regulares non obligare hanc declarationem, quia nec proponitur authentica,nec sufficienter promulgata, & intimata ipsis.*

4 Ego verò addo,quod etiam si hæc concurrerent, & vim legis haberet ista declaratio, adhuc sub mortali obligare non posset,si abfit contemptus, quia materia leuis est, quæ sub mortali cadere non potest. Si enim est materia leuis aliquem Sanctum eorum,qui in Canone ponuntur,data opera omittere: immo & omittere ea, quæ interponuntur in *Communicantes*,aut in actione: *Hanc igitur*, tempore Paschali,vt docent Filiucius,*tom.1. tr.6.cap.5.num.155.*& ipse Diana *sup.ref.49. & 59.*ex Homobo.contra Nugnum, *3.p.to.1. q.83. art.4.dub.2. concl.2.* nec mortale erit ob materiæ paruitatem tollere, *nomen Antistis*, & loco illius *nomen Generalis* apponere: nam tam ablatio, quam additio vnius nominis quid leue est; circa quod non potest ferri lex obligans sub mortali: in materia enim leui talem obligationem lex non potest imponere, vt docent Valentia, Salon, Salas, Reginaldus, Sà, Sanchez, Azor, Beccanus, Vazquez, & alij apud Bonacinam de *leg. d.1. q.1. 5.§.4. num.13.*

5 Circa secundam difficultatem sic statuitur in eadem Congregatione consulta à dicto Hispaniæ Nuntio; Sancta Sedes Apostolica *respondit eos mortaliter peccare;* (cum scilicet loco Episcopi in Canone ponebant Superiorem Ordinis) *cum sit ad vnguem Missale obseruandum*. Nec in Collectis Missæ pos-

se

, se aliquid addi sub eadem pœna (præter Orationem solitam pro Rege, & eius prole, & exercitu.) Dicunt aliqui. Sed & aliquid addi in his Collectis non esse mortale probant rationes nuper allatæ, & sic vidi viros doctos nostræ Societatis ijs verbis, *exercitu suo*, iungere, *Societatem nostram, & nos, &c.* pluresque docti, ac pij Regulares in Missis solemnibus addunt: *Ordinem nostrum*. Et si lethale non committeret, qui ex deuotione quartam aliam Orationem post tres ante Epistolam, in Secreta, & post Communionem adderet, vt docti Theologi à me consulti asserunt: cur peccabit mortaliter, qui adderet aliquid in hac Collecta, quæ non continetur inter communes, & vsitatas Missæ partes? Præsertim cum forma huius non sit ab Ecclesia, sed ex dispositione piorum Virorum, & nec apud omnes Diœceses, nec semper vniformis.

6 Neque obstat Pij V. præceptum in sua Bulla, initio Missalis sic impositum. *In virtute Sanctæ obedientiæ præcipientes, &c. ne in Missæ celebratione alias ceremonias, vel preces, quàm quæ hoc Missali continentur, addere, vel recitare præsumant.* Nam in additione supradicta solùm, paruitas materiæ inuenitur; & vt ex Soto Tabiena, & Suario, inquit Ioannes Baptista Scortia, *l. 2. de Missa, c. 17. nu. 1. Non dicitur is, qui secretò ex sua deuotione, vti priuata persona, aliquid recitat, ipsi Missæ officio addere, quamuis imprudenter faciat, sacrum mysterium interrumpendo.* Et si quis aliquam Orationem ex tribus, immo, *Gloria*, aut *Credo* scienter ommitteret, non peccaret ex materiæ leuitate, vt docent Filiucius, *to. 5. tr. 5. c. 5. nu. 155.* & Diana, *p. 2. tr. 14. ref. 59.* nec qui addit quid æquiualens huic quantitati, dum sit extra Canonem.

SINGVLARE XXXVII.

Quam Missam dicturus est Sacerdos, qui diei, vel Sancti propriam in Missali non inuenit?

1 Sæpius hoc accidit, cum Missæ festiuitatum, quæ de nouo, ex institutione præcipuè SS. D. N. Vrbani VIII. celebrantur, in antiquis Missalibus non inueniuntur; & in pluribus ex recenter editis, sint festa SS. Nominis Iesu, Nominis B. V. Mariæ, Coronæ Domini, Angeli Custodis, impressionis Sacrorum Stigmatum, & similes, quæ desunt in alijs Missalibus. Tuncque ego Missas illis festiuitatibus similiores dicendas semper consului, & postea inueni apud Gauantum, *p. 3. tit. 10. num. 16. ad Rubr. mis.* & apud Laurentium Vanderum *p. 1. nu. 48. fol. 40.* de hac re hoc idem decreuisse Sacram Rituum Cōgregationem die 20. Nouembr. 1628. his verbis. *Si nulla est Missa in missali Romano; quæ concordet cum Officio Monialium* (de illarum Capellanis loquitur Congregatio) *puta de Nomine Iesu, de Spinea Corona, & similibus: eo casu Missam de Cruce, vel de passione recitare poterunt, vel certè pro debita licentia adeant sacram eandem Congregationem?*

2 Idem igitur faciat quicumque Sacerdos, qui propriam diei Missam in Missali non habet v. g. Pro Missa Nominis Iesu; Missam celebret de Circuncisione; & si dicenda foret de Nomine Mariæ, dicat de Annunciatione; si de Corona, votiuam de Passione; si de Angelo Custode, votiuam de Angelis, aut de S. Michaele; si de S. Gabriele, de Annunciatione, si de Sacris stigmatibus, quæ est de S. Francisco, & sic de alijs, eas semper pro alijs dicendo, quæ illis magis concordant.

3 Similiter; si Missæ propriæ de Sanctis non inueniantur in Missali, v. g. de S. Isidoro Agricola, S. Carolo, S. Philippo Nerio, S. Elisabeta Portugaliæ Regina, S. Birgita, S. Brunone, S. Casimiro, S. Ioachimo, S. Conrado, & aliis, qui paucis ab hinc annis celebrantur; Missam dicat de communi Martyris, vel Pontificis, vel Confessoris, vel Virginis, aut non Virginis, iuxta qualitatem Sancti, de quo celebratur: & tempus, in quo celebrat, si Paschale sit, vel extra, attendere debet, vt Missam de communi iuxta temporis qualitatem etiam dicat. Idem dicendum est circa Horarum recitationem; sæpius enim contingit propria Officia his annis edita à Recitaturo non haberi: & tunc supplendum est Officium ex communi, aut ex similiori.

SINGVLARE XXXVIII.

An, & quando liceat, aut expediat Nominibus proprijs Sanctorum, de quibus celebratur, cognomina addere in Missæ Sacrificio?

1 Vtilis videbitur alicui hæc quæstiúcula, sed immeritò; cum vel minimum Iota, vel simplex apex ad Augustissimum Missæ Sacrificium spectās, magni habēda sit. Igitur hoc nunquam expedire, nec licere persuadere intendūt nonnulli.

2 Quia Ecclesiæ consuetudini opponitur prædicta cognominatio. II. Quia indecen-

tia, videtur generis, vel patriæ, aut similis adnotamenti commemoratio, in omnium grauissimo Ecclesiæ Sacramento, & stupendo Sacrificio III. Quia superflua est huiusmodi additio, cũ satis, superque constet, quis nam ille Sanctus sit, in cuius honorem Missa celebratur. IV. Quia Pius V. in Bulla Missalis initio posita, edita anno 1570. præcipit, in Missæ celebratione nihil addere, vel demere aut mutare: ergo non licet addere cognomina.

2 Sed ex iisdem primis tribus capitibus non solùm licere, sed aliquando expedire probo. I. Ex Ecclesiæ vsu, quæ in Missæ sacrificio quãdoque cognomina, aut notamenta aliqua nominibus proprijs addit; tunc scilicet, cum propter proprij nominis similitudinem cum aliorum Sanctorum nominibus, non ita clarè ostenditur, quis nam sit ille, in cuius honorem Sacrificium Deo offertur. Sic omnibus quinque SS. Ioannis nomine insignitis quos Ecclesia celebrat, notas addit, ex quibus in Missæ sacrificio cognoscantur. De Euangelista: *Ecclesiam tuã, Domine, benignus illustra, vt B. Ioannis Apostoli tui, & Euangelistæ, &c.* De Baptista: *Sumat Ecclesia tua, Deus, B. Ioannis Baptistæ, &c.* De alijs: *Ecclesiam tuam quæsumus Domine B. Ioannis Chrisostomi Confessoris tui, &c. Intercessio nos quæsumus Domine, B. Ioannis Gualberti Abbatis commendet.* S. Ioannes Martyr ex socio Paulo discernitur: *Quæ de B. Ioannis, & Pauli glorificatione procedit.*

3 Similiter tribus Paulis singularia apponuntur signa, ex quibus dignoscantur: Paulo Apostolo: *Deus qui multitudinem gentium B. Pauli Apostoli prædicatione docuisti, &c.* Eremitæ: *Deus, qui nos B. Pauli Confessoris tui, &c.* Martyris, vt supra. Sic duplici Petro Apostolo, & Martyri; duplici Martino Martyri, & Confessori: duplici Stephano Protomartyri, & Pontifici, & Martyri; duplici Thomę Apostolo, & Aquinati; duplici Catherinæ, Martyri, & Virgini Senensi, &c. notas, & signa nominibus proprijs in eorum orationibus addit Ecclesia, vt manifestè pateat, quis nam sit, de quo loquitur, & ob eandem rationem Maria Magdalena similiter, *Magdalenæ* nota distinguitur ab alijs.

4 Probatur II. Quia nullo modo indecens est quod cognomina Sanctorum, & eorum singulares actiones, aut signa in Missæ sacrificio referantur. Omnia enim, quæ ad Beatos spectant, digna sunt veneratione: nec necessarium est, quod omnia, quæ in Missa dicuntur, sint sacræ Scripturæ verba. Sic de S. Francisco Assisio, de S. Martino Episcopo, S. Ioachimo, & aliis referuntur in Graduali aliqua ex ipsius vita, non ex sacra Scriptura, & in Post communionem, de S. Ignatio Martyre. Quod si cognomina Sanctorum addere in Missa non liceret, quia hæc eadem habent interdum viri improbi; etiam nec liceret pronuntiare nomina, cum alijs hæc eadem talium interdum sint, & cognomen non minus proprium est personæ, quam nomen, vt docet Alciatus *l.3.c.1.*

5 Nec superfluum est, addere interdum cognomina, vel quid simile; nam si *Cognomen, siue cognomentum*, vt loquitur S. Isidorus *l.... orig.c.7. est quod nomini cognitionis causa superadditur, siue quod cum nomine est*, illa Sanctis apponere necesse, aut saltèm expediens erit, vt cognoscantur quinam sint illi, de quibus celebratur: sæpius enim contingit nomen proprium Sancti in Orationibus audiri, v.g. SS. Petri, Pauli, Francisci, & omnino ignorari à circũstantibus, & Sacrum audientibus, quis sit ex Beatis hoc nomine insignitus, de quo tunc celebratur.

6 Igitur quoties hoc dubium euenerit, licebit, immo expediet cognomina, vel quid simile, vnde dignoscantur Sancti, nominibus proprijs addere. Sic Bartolus *in consil.1. ff. versic. quæro nunquid*, ait: *Cognomina debent poni, quando ex nominibus proprijs resultat incertitudo.* Vnde nostris Sanctis Francisco Xauerio, & Borgiæ, tum vt inter se, tum vt ab alijs SS. Franciscis discernantur, hæc sua cognomina in eorum orationibus addere expediet; cum non habeant Orationes proprias, ex quarum serie dignosci possint; sicut habét alij duo Francisci, Minorum, & Minimorum Fundatores. Immo & forsan B.P.N. Ignatio adderet aliquis cognomen *Loyolæ*, vt in solemni ipsius Beatificationis Sacro apud oppidum de Fregenal addidit Illustrissimus D. D. Andreas de Cordoua Episcopus Pacensis, vir doctissimus, & in his rebus maximè versatus; Romæ enim duodecim annis Rotæ extitit Auditor, & de hoc interrogatus, respondit, se id scienter fecisse, Romæque circa alios Sanctos hoc fuisse agitatum, & resolutum, licere cognomina addere Sanctorum nominibus in Missæ sacrificio, ne cum alijs synonomis confundantur. Sed forsan notæ Confessoris, & Martyris, vtrumque Ignatium in Ecclesia abunde discernunt, & ideo cognomen Loyolæ superfluit.

7 Ad vltimum fateor esse ex suo genere materiam grauem addere, sicut & adimere in Missæ celebratione nouas preces, vel ceremonias, vt docent Sotus *to.4. d.13.q.2.art.4.* Syluester *Missa q.2. & 3.* Suarez *d.85. Secl.3. & d.84.Secl.2.* Nauarrus *de orat.not.16.n.76.* & alij: at hi docent, quod si id, quod in Missa additur, vel tollitur, est quid leue, lethale non sit, etiam si scienter fiat.

SIN-

SINGVLARE XXXIX.

V. Peccaret mortaliter Sacerdos, qui Prophetias semper omitteret in Missis quatuor Temporum; vel Sequentiam in festis; aut pro his Missis alias diceret?

1 Affirmatiue respondendum videtur I. Quia tunc magnam partem Missæ celebrans omitteret, quod est culpa lethalis iuxta Theologorum sensum, vt probant Enriquez *l.9.c.35.* Azor *l.10. c.29.* Suarez *to.3. d.84. sect.2.* & Scortia *de Missa l.2.c.27. nu.1.* Probatur II. Quia sicut non licet Officium Resurrectionis, aut Spiritus S. pro Officio Feriæ, vel nonem lectionum recitare, vt plures apud Barbosam *de Paroc. c.10.nu.10.* docent, & mihi indubitatum est; quia nimis illud ab hoc exceditur; ita nec Missas, quæ notabiliter maiores fiint alijs, quæ fine Prophetijs dicũtur, in eas commutare. III. Quia si quis in alijs Missis partem æquiualentem Prophetijs, immo & minorem omitteret. v.g. Epistolam, aut Euangelium, aliamve similem partem, vt tuetur Suarius *infra*, peccaret lethaliter: ergo qui & Prophetias. IV. Quia in re graui violaretur præceptum Pij V. in Bulla initio Missalis posita, vbi ait: *Mandantes, & strictè omnibus, & singulis Patriarchis, Administratoribus, &c. in virtute S. Obediẽtiæ præcipiẽtes, vt Missam iuxta ritum, modum, & normam, quæ per Missale hoc à Nobis nũc traditur, decantent, & legãt*: ergo, &c.

2 Sed adhuc lethale in his non committi, saltim si Missæ sint priuatæ, & scandalum absit, existimo, & probo 1. ex Granado *contr.6. de Euchar. tr.14. nu.3.* statuente: *Quando pars, quæ omittitur non esset necessaria ad ordinariam Missæ integritatem, quia solet non dici, vt Symbolum, vel Gloria, vel tres Orationes, facilius posse à culpa mortali excusari eius omissionem*: ergo, cum Prophetiæ, vel Sequentiæ dici non soleant in ordinarijs Missis; immo semel, aut iterum in totius anni decursu tantùm dicantur, & sine illis integra Missa dicatur, harum omissio venialis solùm culpa erit sine causa, & cum hac nec venialis. Præterea, quia Sequentiæ non ex præcepto, aut decreto, sed ex priuilegio Nicolai Papæ introductæ sunt, vt refert Durandus *l.4. de Rit. c.22.* ergo non erit lethalis earum omissio.

3 Commutare verò Missas, vbi Prophetiæ dicuntur, pro alijs, seu loco earum votiuas priuatim dici posse de Festiuitate, aut Sancto, etiam animo laborem effugiendi, concedit in Rubricis Missalis §.4. *num.3.* ibi: *Hæ Missæ, & omnes aliæ votiuæ in Missis priuatis dici possunt pro arbitrio Sacerdotum quocumque die Officium non est duplex, cum commemoratione eius, de quo festo est Officium*: ergo cum hæ Prophetiarum Missæ duplices non sint, pro illis votiuas dicere licet.

4 At si quis Missas votiuas, vel pro defunctis in festis duplicibus celebraret, lethale non committeret, vt docent Miranda *tom.1.q.41. ar.21. conc.3.* Llamas *p.3. meth.c.5. §.14.* Suarius *d.83. sect.3. conc.1.* Hurtado *dif.12.* Villalob. *p.1. tr.8. dif.31. num.5.* & Diana *p.2. tr.14. res.30.* ac iuxta hos duos, etiam in festis Apostolorum, B. Virginis, & Domini N. committeret verò veniale, si sine causa fieret, vt sentiunt Archidiaconus *in cap.2. de celebr. Miss.* & Syluester *Miss.1 nu.4.* esset enim contra Rubricam, consuetudinem, & decretum Sacræ Congregationis 2. Augusti 1627. vt testatur Gauantus *1. p. tit.4. lit. O.* docens *nu.3 lit. P.* idem tenendum de Dominicis. Pro re tamen graui poterunt cantari Missæ votiuæ etiam in festis duplicibus non maioribus, cantata item altera de die, vt notat Gauant. *sup. lit. O.* immo si non solet dici in aliqua Ecclesia, nisi vnica Missa Maior, seu solemnis, poterit tunc hæc dici votiua etiam in Dominica; vel etiam pro solemni festo.

5 Ad I. rationem ex oppositis R. non esse attendendum in omissione hac, an sit magna, vel exigua pars, seu quantitas, quæ in Missæ celebratione omittitur, sed an sit ex substantialibus, vel ad sacrificium conficiendum, vel ad integram Missam ex ordinariis perficiendam. Hinc omittere scienter in Canone pauciora verba, aut preces; v.g. ab illis: *Nobis quoque peccatoribus*, vsque ad: *per Christum D.N.* vel aliquod ex duplici Memento cum clausula ei annexa, esset lethale, quia & in Canone, & semper dicuntur; non verò esset, si in eodem ommitteretur id quod in ordinarijs Missis dici non solet, sed in singularibus Festiuitatibus Paschatis, Ascensionis, Natiuitatis, Epiphaniæ, &c. v.g. id quod additur precibus, *Hanc igitur*, ac precibus; *Communicantes*. Sic Filiucius *to.1. tr.5. c.5.* & Diana *p.2. tr.14. res.59.* Sicut nec iuxta hos DD. esset lethale omittere *Gloria*, & *Credo*, quia sine his integra Missa ex ordinariis dicitur, secus Epistolam, vel Euangelium, cum sine his non dicatur: nam sunt, vt cum Suario *d.88. sect.3.* loquar, *velut membra principalia, & necessaria huius corporis atherogenei.*

6 Ad 2. R. concesso antecedenti, negando sequellam; quia *magna differentia est*, vt verbis vtar Suarij *sup. sect.3. inter Missam, & diuinum Officium: nam ad hoc dicendum tenentur Sacerdotes; & ideo mirum non est, quod obligentur ad dicendum singulis diebus illud Officium,*

cinm, (adde, vel æquiualens.) *Quod pro vno quoque signatur: in Missa verò non ita. Et hoc confirmat consuetudo, nam sine scrupulo solet hoc fieri à viris timoratis, & doctis.* Ad 3. patet responsio ex dictis num. 2. & 5.

7 Ad 4. R. in his omissionibus, & commutationibus saltim grauiter non violari præceptum Pij V. Quia vt inquit idem Suarius sup. *Tunc reuera, & in rigore non prætermittitur ritus dicendi Missam, neque videtur esse latum præceptum propriè & in rigore de Missa dicenda de Feria, aut de Sancto; nam cum Sacerdos absolutè non teneatur hodie, v.g. Missam dicere, non est cur obligetur ad hanc determinatam, si Missam vult dicere.* Præterquam quod, præceptum hoc Pij V. non ad singulares personas, sed Patriarchas, Prælatos, & alios, quibus Ecclesiarum regimen incumbit, dirigitur, vt palam in eo est. Vnde de solemni, ac conuentuali, non de priuata Missarum celebratione potissimè intelligendum, iuxta cap. *Quidam, & cap. Cum creatura. de celebrat. Miss.*

8 Animaduertendum tamen, quod ratissimè, aut numquam fient prędictæ, aut similes omissiones, & commutationes in Missis, sine culpa veniali, nisi adsit causa iusta deuotionis, petitionis, vel similis in votiuis; necessitatis, difficultatis, aut impotentiæ in aliis. Sic Doctores de ijs, qui Missam diei propriam in aliam commutant, Panormitanus, Azor, Rodriguez Tabiena, Armilla, Suarez, & alij apud Bonacin. *de Missa d. 4. p. 7. §. 7. n. 2.* Quia par est, vt sēper Missalis normę se Sacerdos accōmodet, & Missa votiua, vt statuitur in Rub. §. 4. n. 3 *nō fiat nisi rationabili de causa, & quoad fieri possit Missa cum Officio conueniat.*

9 Nec obstat prædictis Ecclesiæ antiqua consuetudo in legendis Prophetijs, & dicendis Sequentijs; à tempore nempe Nicolai Papæ, SS. Ambrosij, Augustini, ac aliorum antiquorum, vt videre licet apud Rodulphum *prop.* 23. Durandum *l. 2. c. 22.* Thritemium *l. 4. c.* 22. & Ioannem Roiche *comp. sem. c. 71. col. 3.* quia quantumuis vetustissima, sub mortali obligare non valet iuxta sæpius dicta, & dicenda in hoc 1. volumine. Sic antiquissimus obtinuit mos, vt ab introitu Missa audiretur, & qui ab Euāgelio audiret, nō peccaret grauiter diebus festis, sicut nec Sacerdos qui *Gloriam*, aut *Credo*, omitteret: ergo similiter, &c.

Singvlare XL.

V. Missæ Hebdomadæ Sanctæ, in quibus legitur Passio D. possint sine illa celebrari, dicta solùm postrema parte, quæ Euangelij loco reponitur: vel pro his Missis alias votiuas dicere liceat?

1 Hanc primam omissionem lethali culpæ tribuendam, si foret sine causa, existimo, cum versetur in re graui, quia integra Passionis lectio pro Euangelio reputatur, & substituitur in hac Missa: postrema verò pars potius est Euangelij continuatio, quā Euangelium; tam quoad textum Euāgelistarum, seu contextum historiæ, vt patet, quàm quoad Missæ celebrationem; vnde in ea parte nec *Sequentia*, nec *Secundum*, nec *Signatio* fiunt: ergo iuxta doctrinam Singularis præcedentis, lethalis culpa erit Passionis lectionem omittere. Præterea, quia eam legendam tempore, quo legitur, à quatuor Euangelistis scriptam statuit Alexander Papa, vt testantur Durandus *l. 6. de ritib. c. 68.* & Gauantus *p. 4. in Missal. tit. 7. num. 9.* Et ob tam sacratissimi temporis venerationem hanc omissionem maximè dedecere nemo dubitabit, & si publicè fiat non leue scandalum generabit, & in solemnibus, aut conuentualibus Missis nullo modo licere, indubitatum est.

2 Quod verò pro his Missis possit Missa votiua priuata (non solemnis, aut conuentualis) dici, minus ambigo; cum hæc dici queat quocumque die, dum Officium non sit duplex; & licèt Officium hebdomadæ sanctæ sit maius, & duplicibus etiam festis pręferendum; attamen duplex non est in eo gradu, quo Missæ propriæ excludunt votiuas, itaut hæ regulariter dici nequeant. Vnde Emmanuel Rodrig. *tom. 1. q. 43. art. 8.* ex Nauarro *cons. 16. num. 8.* ait: *Pro Missa longa de Passione satis implet Sacerdos, si celebret de Festo, etiam semiduplici, aut infra octauam.* Consulam tamen Sacerdotem, vt tunc non publicè, sed in priuato Oratorio celebret.

3 Et licèt iuxta Emmanuel. *t. 4. q. 4. 3. ar. 9.* Hieronym. Rodriguez *res. 25. nu. 7.* ac Portel *ver. Missa nu. 11.* non satisfaceret qui stipendium accipiens pro Missa hac de Passione aliam diceret, hoc non proueniret ex eo, quod similis commutatio non liceat, sed ex infidelitate, & iniuria, quæ fieret petenti, & eleemosynam elargienti pro talis Missæ celebratione, vt docent Suar. *d. 83. sect. 3.* Angel. Armilla, & Bonacin. *de Mis. d. 4. p. 7. §. 3. nu. 4.*

Attamē licet hęc ita speculatiuè se habeāt, cōsultius, & tutius in praxi est, ac fieri omnino suadeo, Missas votiuas non celebrari in prædictis ferijs 3. & 4. sanctæ hebdomadæ, vt ordini Romani antiquo, necnō decreto S. Cōgreg. 28. Aug. 1627. iuxta explicationē Gauanti *p. 1. tit. 3. §. 4.* perfectius inhæreamus. An sit veniale peruertere ordinē celebrādi Missas in Rubricis assignatum, consule Hurtadū *diff. 12. de Miss.* & Dianam *2. p. tr. 14. res. 30.*

SIN-

SINGVLARE XLI.

Ad quem in Cathedralibus Ecclesijs spectet mortuo absente, vel impedito, aut nolente Episcopo solemnem pedum ablutionem Feria V. in Cena Domini facere, & ad quem in alijs Ecclesijs?

1 AD Episcopum præcipuè hanc ablutionem spectare nulli dubium est; constatque ex Rubrica Missalis Romani, quo nunc vtimur: de hac enim ablutione agens ait: *Prælatus, seu Superior singulorum pedes lauet.* Sub nomine autem Prælatorum, primo loco Archiepiscopos, & Episcopos intelligi patet *ex cap. decreuimus, 2. de iudicijs.* Episcopisque hanc competere actionem expressè decernitur in Rituali, quod *Ordo Romanus* inscribitur: vbi; *Dicta oratione Episcopus ponat vestimenta sua, & præcinctus linteo præparet se ad lauandos pedes Discipulorum suorum.* Idem statuitur in Ceremoniali reformato à Clemente VIII. *cap. 24.*

2 Hanc ablutionem minimè omittendam mortuo, vel absente, aut impedito, vel nolente Episcopo satis suadent SS. Patres, & Interpretes in *Ioan. 13.* ac Concilia: Aquisgranense l. *cap. 14.* Bitterense sub Innoc. III. *cap. 18.* & Toletanum XVII. *cap. 3.* & expressè statuitur in Ceremoniali relato vbi *cap. 24.* dicitur: *Seruetur omnia supra dicta absente Episcopo, & in Collegiatis seruentur Rubricæ Missalis.* Hinc in libro inscripto. *Sacrarum ceremoniarum, seu Rituum Ecclesiasticorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ lib. 2.* à Pontifice tredecim pauperum pedes abluendos statuitur, & *cap. sequenti*, cuius titulus; *De lotione pedum tredecim pauperum absente Papa*, dicitur: *Paratur in aula consueta pro tredecim pauperibus lauandis credentia, deinde venit Cardinalis lauaturus &c.* Idem proportione seruata de alijs Ecclesijs Collegiatis, Parochialibus, vel Regularibus, in quibus hæc ablutio fieri solet, sentiendum est: absente enim proprio Prælato; vel Superiore, illi, qui illius vicem gerit, hæc ablutio competit: nam vt colligitur ex ijs verbis Rubricæ Missalis, *Post lotionem Superior, vel qui alijs abluit pedes, lauat manus, abstergit alio linteo, &c.* necessum non est quod semper sit proprius Prælatus, qui abluit, sed aliquando potest esse, vel qui illius vicem gerit, ipso absente, vel alius quiuis ab ipso designatus, sed communiter Prælatus ipse hunc Ritum adimplere congruit.

3 Sed vt ad huius Singularis institutum perueniamus, dicendum est; mortuo, absente, vel impedito Episcopo, seu ipso renuente, hanc pedũ ablutionem in Ecclesijs Cathedralibus ad Decanum, seu eum, qui toti præest Capitulo, spectare probatur ex iure Canonico; in quo functiones Episcopales Ordini Episcopali non annexas ad Decanum pertinere absente Episcopo decernitur. Sic *cap. 5.* de officio Archipresbiteri: seu Decani; *Si Episcopus defecerit (exceptis ijs, quæ prohibita sunt) Archipresbyter prouideat cuncta, quæ Sacerdotum ministerio perfici debent, fontes benedicere, infirmum oleo perungere, pænitentem reconciliare, pænitentiam cunctis alijs Sacerdotibus iniungere, in præcipuis festiuitatibus ipse celebrationem Missæ solemniter impleat.* Vbi Glossa verbo: *ministerium*, ait: *Archipresbyter in absentia Episcopi debet omnia officia Episcopi supplere, exceptis ijs, quæ ei prohibita sunt.* Prohibita autem ea solùm esse, quæ Ordinem Episcopalem exposcunt, explicant Glossa, & Doctores, & exponuntur *in dist. 68.* Episcopos scilicet, & Ecclesias consecrare, Ordines conferre, & similia. Ob hanc causam appellatur Archipresbyter, Episcopi Vicarius, vt docent Hostiensis, & Vasconcelos, *in cap. perlectis. 25. dist.* Cardinalis *in Clem. 1. q. 7. de præbend.* Zeeheus *tit. 24. de Officio* Archipre. *nu. 14.* Petrus Greg. *Sintagm. iur. cap. 21. à num. 11.* Azor *p. 2. lib. 5. c. 15.* Anton. Faber *tit. de benef. à nu. 30.* Sebastianus Cesar *de Ecclesiast. Hyerarch. 3. p. disp. 12. num. 5.*

4 Et quod idem sit Archipresbyter, ac Decanus constat ex *cap. ad hæc de off. Arch.* ibi: *Archip. qui à pluribus Decani nuncupantur*, vbi Glossa, & c. *Nullus d. 6.* in cuius tit. *Archipr. vel Decanus.* Consule Azorium, Vascone. & Fabrum *sup.* ac Barbos. *de Ep. col. 3. c. 3. nu. 7.*

5 Probatur 2. ex sacra Rituum Congregatione, in cuius decisionibus ita statutum esse testatur Augustinus Barbosa *lib. 1. de iure Eccles. cap. 21. nu. 98.* vbi: *Dignitas prima post Pontificalem potest absente, vel impedito Episcopo celebrare Missas solemnes, & alias functiones facere, quas Episcopus celebraret, seu faceret, si præsens esset, quocumque nomine prima Dignitas appelletur, dummodo sit in ordine Sacerdotali constitutus. Sic decisum est à Sacra Rituum Congregatione in Callien. 18. Ianuarij 1605. & in Valisoletana. 11. Iunij. 1605. & in Brundensina 16. Iulij, & in Barens. 16. Ianuarij 1608. & in Pisauren. 12. Martij. 1609. & in Aretina 30. Ianuarij, ac in Ciuitatensi. seu S. Seueri 25. Iunij. 1611. & in Hydruntina 15. Martij. 1614. & in Lamacen. 11. Nouemb. 1614. & in Alexandrina 18. Augusti. 1618. & in Masenensi 25. Ianuarij. 1621. Idem facere potest eius Coadiutor, vt declarauit eadem sacra Congregatio in Pientina. 8. Maij 1621.* Hæc ex Barbosa *supra.*

Quod

6 Quod Decanus sit prima post Pontificalem Dignitas, probat Barbosa de potestate Episcopi, *alleg.57.tit.3.nu.9. In Lusitaniæ, inquit, & in tota fere Hispania Decanus in Ecclesia Cathedrali maiorem dignitatem habet.* Idem testatur Rodericus Zamorensis, *spec vitæ. lib.62. cap.18.* Cassaneus 4. *p. Catal. consi.37.* Riccius *praxi p 4.resol.394.* Roman. *lib.3.rerum public. cap.* 10. Sandoual *p.5. cap.3.* & alij apud Barbosam *sup.*, estque omnium fere Ecclesiarum praxis, quam in harum Dignitatum cognitione, vt regulam omnino sequendam, docet idem Barbosa *lib. de iure Eccles. cap.21. nu.16.* additque *cap.26. nu.5.* hãc Dignitatem, primam post Pontificalem esse, quoad Officia præcipue diuina, Chorique obeũda munia statutum esse à Sacra Rituum Congregatione, in una Placentina 19. Maij 1604. Sic in constitutionibus antiquis Ecclesiæ Hispalensis, *fol.2.* dicitur: *Decanus post Archiepiscopum primum locum tenet,* & §. sequenti: *Statuimus, quod Decanus in Ecclesia Hispalensi post Archiepiscopum habeat primam vocem.* Cum igitur hæc pedum ablutio, mortuo, absente, vel nolente Episcopo primæ post eum Dignitati, seu iuxta Missalis Rubricas Prælato competat, Decano competit, vt pote primæ Capituli Dignitati, ipsiusque Prælato. Et quod Decanus verè sit Prælatus, ordinariamque. iurisdictionẽ habeat, constat ex *cap. dilectis de appellat. c. dilect. de sent. excom.* & ex alijs. Consule Barbosam. *de iure Eccl. c.25. nu.7.* & antiquas Hispal. Ecclesiæ constitutiones *fol.2.* & 8.

7 Hæc resolutio executioni mandata est his annis præteritis in Ecclesia Metropolitana Hispalensi, cui cum abesset Eminentissimus S.R. Ecclesiæ Cardinalis. D. Gaspar de Borja, & Velasco huius Diæcesis Archiepiscopus, grauibus inuigilans curis, tum Romæ, tum Matriti: D.D. Franciscus de Monsalue huius almæ Ecclesiæ Decanus hanc solemnem pedum ablutionem fecit. Imò cum hoc anno 1644. iam Hispali adesset Eminentissimus Cardinalis, morboque impeditus ad hoc munus exequendum inueniretur, seque ab illud obeundo excusaret; Decanus illud est executus, absque vlla ipsius Archiepiscopi facultate, aut beneplacito; hoc enim minimè requiri indubitatum est; eo enim ipso, quod Archiepiscopus, vel mortuus, vel absens sit, aut impediatur, vel nolit hanc sacrã peragere functionem, Decano competit ipso iure, nulloque modo fas est Archiepiscopo alium pro se subrogare, aut substituere ad illam peragendam.

8 Hinc colliges, hanc, & similes functiones Episcopales, quæ in diuinis Officijs Episcopo competunt, ipsius Vicario minimè competere, neque hunc pro illis ab Episcopo assignari, seu delegari posse. Sic statutum est à sacra Rituum Congregatione varijs decisionibus, quas affert Barbosa *de iure Eccles. lib.1. cap.21. num.102. in Marugion.25. Januar.1603. in Brundisin. 2. Iunij, & 16. Iulij 1605. in Valuen.26. Nouemb.605. in Neritonen.25. Februarij 1606. in Adrien.9. Maij 1606. in Neocastren. 16. Ianuarij 1607. in Baren.19. Ianuarij 1608. in Matrina 22. Ianuarij 1618.* Quod intelligendum, etiam si sit Vicarius ab Apostolica Sede constitutus, vt eadem S. Congregatio *in Brundisina 15. Februarij* decidit, & etiam hoc est intelligendum, etiam si sit Vicarius in Sede-vacante, nisi aliunde sit Canonicus, vel vna ex Dignitatibus, cui hæc competerent, vt Canonico, vel Dignitati, licèt Vicarius non esset.

9 Enim verò, si Episcopus Episcopum alium Coadiutorem in sacris his functionibus à Sede Apostolica constitutum habeat; ille hanc ablutionem exequetur, cum Episcopus aut nolit, aut non possit exequi, iuxta Cap. *Pastoralis de Clerico ægrotante*, ibi: *Sancimus;* ait Bonifacius VIII. *Vt Episcopus senio, aut valetudine corporali grauatus, vel etiam alias adeo impeditus perpetuò, vt officium suum nequeat exercere, possit de sui consilio, & assensu Capituli, vel maioris partis ipsius vnum, vel duos authoritate Apostolica Coadiutores assumere ad dictum Officium exequendum.* Ex quibus verbis colliges, Episcopo Titulari (vulgo de anillo) vel Episcopo alterius Diæcesis (etiam suffraganeo) ab Archiepiscopo, v.g. Hispalensi assumpto pro exercendis functionibus Pontificalibus duntaxat, non competere ipso iure hanc pedum ablutionem, nec similes functiones, quæ Ordinem Episcopalem non requirunt, exercerique solent ab alijs Canonicis, aut Dignitatibus Archiepiscopo absente, vel impedito. Hic enim Titularis, vel alterius Diæcesis Episcopus ad Pontificalia exercenda assignatus, non est propriè Archiepiscopi Coadiutor, nec à Sede Apostolica constitutus, eo modo, quo petitur in prædicto capite *Pastoralis*.

SINGVLARE XLII.

Vtrum Coadiutor Decani in ipsius absentia prædictam pedum ablutionem, similesque functiones, quæ Episcopo, & ipsius loco, Decano competunt, exercere valeat?

1 AFfirmatiue respondendum esse colligitur ex decisione facta à sacra Rituum Con-

Congregatione *in Pientina* 8. *Maij*. 1621. quam affert Barbosa *lib.1. de iure Eccles. c.21. nu.98.* & nos Singul. antecedenti retulimus. Ratio est, quia *Officium Coadiutoris est*, vt loquitur Glossa *in cap. Pastoralis, ea facere quæ pertinent ad officium eius, cui deputatus est*: ergo, cum hæc ablutio ad Decanum pertineat, si Episcopus eam non exequatur in absentia Decani, illam Coadiutor exequetur, ac similiter omnes alias similes propter eadem rationem.

2 Probatur 2. ex Hieronymo Gonzalez *in reg. 8. Cancellar. Gloss.* 5. §. 9. *n.97.* qui ait: *Semper in modernis Coadiutorijs dici solet, quod Coadiutor habere debeat omnes, & singulas prærogatiuas, præminentias, & honores in Choro, Altari & Capitulo, ac processionibus, nec non in actibus Capitularibus tam intra, quam extra Ecclesiam, quas, & quos prædictus N. ratione talis dignitatis, vel canonicatus, & præbenda habet, & si præsens esset haberet*: ergo cũ hæc vt prærogatiua Decani, ipsius Coadiutori competit dummodo statutum, aut consuetudo vim legis habens non opponatur (sic enim prædicti Doctores sunt intelligendi) sicut in præsenti non opponitur. Nec obstat Rubrica Missalis, in qua statuitur, quod *Prælatus, seu Superior singulorum pedem lauet*, quia vt inquit Gonzalez *sup. n.2. & 3. Coadiutor est Prælatus, et ut talis habet curam animarum, plenam, & liberam administrationem.* Probatque hoc pluribus iuris Canonici testimonijs, & addit. *nu.4. Hoc procedere non solum in temporalibus, sed etiam in spiritualibus.*

3 Sed prædicta sententia limitanda, aut intelligenda est; dummodo Coadiutor Decani (seu cuiusuis alterius Dignitatis) sit Sacerdos. Sicut etiam de Decano statuitur à S. Congregatione iuxta dicta Sing.41. nu.5. Quia vt rectè Gonzalez sup. num.6. ait: *In Coadiutore requiritur eadem idoneitas, ac sufficientia, quæ requiritur in titulari*: ad fruendum scilicet dignitatis suæ prærogatiuis. Et licet hæc fruitio secundum se considerata sacerdotalem, immo nec sacrum ordinem exigat, sicque à Monialibus exerceri videamus, & à fidelibus etiam laicis fieri solitam in Ecclesijs testantur. S. Augustinus *de off. Eccles. cap.12.* Albinus Flacus Magister Caroli magni. *tit. de cœna Domini*, at eo ritu, & solemnitate, qua iuxta Rubricas Missalis Romani fieri debet in Ecclesijs Cathedralibus, & in Collegiatis, Parochialibus, & Regularibus virorum, necessum est vt Sacerdos sit, qui eam exequatur; cum vestibus Sacerdotalibus ministrisque Diacono, & Subdiacono in ea vtatur.

SINGVLARE VLTIMVM.

Cui competat hæc solemnis pedum ablutio in Ecclesijs Cathedralibus, si Episcopus, Decanus, aut eorum Coadiutores nolint, vel non valeant eam exequi?

1 Decisa est similis controuersia à sacra Rituum Cõgregatione, vt testatur Augustinus Barbosa, *lib.1. c.21. de iure Eccles.* his verbis: *in tantũ spectat ad primã Dignitatẽ, & alias successiuè Missas celebrare solẽnes, & alias functiones Episcopales facere absente, aut impedito, vel nolente Episcopo eas habere, vt non possit alteri Dignitati, vel Canonico sibi benè viso, seu Vicario dictas functiones delegare. Sic in vna Adrien. 20. Decembr. 16. & in alia 9. Maij. 1606. & in Mediolanensi 28. April. 1607. & in Adrien. 22. Ianu. 1618. & in Alexandrina 18. August.* Igitur iuxta Missalis Romani Rubricas Prælatus, seu Superior hanc pedum ablutionem facere debet, & ipso nolente, nõ ex delegatione, quæ ei denegata est, sed ipso iure Dignitati illi, seu Canonico, qui in Choro, seu diuinis Officijs præest, & præcedit omnes, qui in Choro tunc adsunt, hæc competit. Nam Superiores, inquit Rebufus, *ex l.51. de verb. signif. sunt qui supra nos sunt, vt Liuius conf. ff. de grad. Et Prælatus dicitur*, inquit Iodocus Loricus, *lexic. qui præfertur alijs*.

2 Vnde impedito, vel nolente Decano, & ipsius Coadiutore ad Archidiaconum Cathedralis, vel Metropolitanæ Ecclesiæ spectat: & hoc impedito, vel nolente ad Cantorem, seu Chantre; post hunc ad Thesaurarium, deinde ad Magistrum Scholæ. Hos sequentur Archidiaconi particularium locorum iuxta Dignitatum suarum præcedentiam; ac iuxta morem cuiusque Ecclesiæ.

3 His deficientibus Canonicus antiquior, & sic alijs subsequentes. Regula igitur generalis est, hanc pedum ablutionem, & reliquas functiones ad Episcopum primariò, & per se in Cathedralibus spectantes, non verò Episcopalem ordinem exigentes, fieri debere a Dignitate; vel Canonico, qui tunc alijs præest, & dignitate, ac sede alios præcedit; dummodo Sacerdos sit, vt supra diximus, & inueterata non obstet consuetudo, aut singulare ius, vt infra dicemus. Sic decisum esse à S. Rituum Congregatione *num.1.* vidimus, & sic in simili in constitutionibus Hispalensibus statuitur, *fol.19.* ibi: *E no celebrando el Perlado por ser absente, o nose hallar dispuesto en los dichos dias, celebre el Dean,*

el Dean, ò vna de las Dignidades, que se fallare dispuesta segun su orden. Et *fol.20.E si por ventura la Dignidad mayor no pudiere, celebre la siguiente. Esto se entienda no queriendo celebrar el Arzobispo en los tales dias, del Dean, &c.* Et postea additur id etiam obseruandum à Canonicis: *Cada vno segun su antiguedad.*

4 Sed rogabis, vtrum in Ecclesia Hispalensi hæ, & similes functiones post Decanum, ipsiusve Coadiutorem competant Priori Eremitarum, cum ad ipsum spectet (si simul sit Canonicus, vel Portionarius, vulgo Racionero, vel horum Coadiutor) in absentia Decani choro præesse; alias vero vltima sit in honore, & sede omnium aliarum Dignitatum Dignitas, & nisi præbenda potiatur in Choro locum nullum habeat? Ita statuitur in relatis constitutionibus editis anno 1261. à D.D. Raymundo huius Ciuitatis Archiepiscopo primo, post expugnationem illius à SS. Rege Ferdinando III. factam, cuius hæc sunt verba. *Item volumus, & Sancimus, quod sit Prior in Ecclesia, qui sit Canonicus, uel Portionarius, et per Archiepiscopum creatus: Qui circa officiũ diuinum cura peruigili sit intentus, & in absentia Decani solicitet omnes in Choro, vt officium diuinum cum timore Dei, & silentio peragant; renuentes, & nolentes obtemperare circa prædicta suis monitis puniat per substractionem portionis secundum quod viderit expedire; nullamque volumus, quod habeat ratione Prioratus aliam potestatem.*

5 Respondeo, consuetudini, quoad hoc omnino standum, fuisse, si esset. Sed huius nullum ad huc extat exemplar. Existimarem ego (saluo meliori iudicio (post Dignitates omnes hanc ablutionem, & similes functiones Priori, vt pote vltimæ Dignitati absolutè competere. Quod enim hac constitutione in diuinis Officijs regimen absente Decano illi mandetur, non constituit ipsum absolutè Superiorem, vel Prælatum omnium, qui Choro adsunt, cùm Superiores absolutè sint omnes aliæ Dignitates, & munere, & loco, & ita hic non debet præferri in his functionibus.

6 Vltimò addendum est pro hoc, & alijs duorum antecedentium Singularium resolutionibus, omnia supra dicta intelligẽda esse, nisi inueterata consuetudo temporis decursu, & Prælatorum scientia, & consensu confirmata perseueret, ex cuius vigore hæc, & similes functiones alijs personis, siue ex Dignitatibus, seu Canonicis, aut Portionarijs: siue ex alijs Sacerdotibus non capitularibus in aliquibus Ecclesiis competat; Tunc.n. consuetudini stãdum erit; nam vt rectè Gregorius Pontifex, *epist. ad Felicem Episcopum*, & affertur causa 25.q.7. *Absit hoc à me, vt statuta maiorum cum Sacerdotibus in qualibet Ecclesia infringam: mihi iniuriam facio, si fratrum meorum iura perturbo.* Et in simili S. Bernardus scribẽs ad Canonicos Legionenses: *Contra Ecclesiæ ritum præsumpta nouitas mater est temeritatis, soror superstitionis, & filia leuitatis.*

7 Hinc sacra Rituum Congregatio decreuit obseruandam omnino consuetudinem cuiusque Ecclesiæ in his functionibus: ita quod si Canonico hebdomadario, vel alicui Dignitati ex immemorabili consuetudine competunt, nihil immutetur. Sic decreuit, *in Hebensi 25. Ianuarij 1602. in Hydaunt 30. Ianuarij 1616. in Metropolitana 3. Septembris 1616.* Consule Barbosam *de iure Eccles. cap.21. nu.* 101. Idem sentiendum, si extet in hoc casu speciale ius; aut constitutio alicuius Ecclesiæ; Cuilibet enim siue Cathedrali, siue Collegiatæ, Parochiali, aut Regulari virorum, horum Singularium doctrina proportione seruata aptanda est, semperque à nouitatibus inducendis abhorrendum; in his enim *ipsa mutatio consuetudinis*, vt verbis Augustini *epist. ad Casulum* vtar, *etiam qua vtilitate adiuuat, nouitate perturbat.*

FINIS TRACTATVS VII.

AD

AD SACROSANCTVM, ORDINIS SACRAMENTVM. SINGVLARIVM.

TRACTATVS OCTAVVS.

DE RECITATIONE HORARVM.

SINGVLARE I.

V. Possint Episcopi pro suis Diœcesibus, & Regulares Prælati pro suis Religionibus, Officia propria Sanctorum, quos celebrant, condere, vt ea: à sibi Subditis sine Sedis Apostolicæ approbatione recitentur?

1 Affirmatiuam partem sequi videtur Emmanuel Rodriguez *to.1.qq.q.42.art.11.* dicens: *Posse in Religionibus recitari Officia propria de his Sanctis* (scilicet, quos Religio celebrat) *etiam si hæc Officia à Sede Apostolica non sint approbata: dummodo digna sint, vt approbentur, vel Religio eis vtatur, animo ea à Sede Apostolica confirmandi*. Idem de Episcopis in suis Diœcesibus iudicare existimandum est; cum ampliori hi, quàm illi fungantur potestate; præcipuè circa Diuini Officij celebrationem. Nec illorum iurisdictionem excedere videtur, pro Sancto in sua Ecclesia colendo condere, & approbare Officium: vel saltem lectiones, cum talis approbatio non fit ex causis grauioribus, quas Sedes Apostolica sibi reseruare solet.

2 Sed negatiuam partem statuit Pius V. oppositam consuetudinem sic damnans, sua ad Breuiarium affixa Bulla, edita ann. 1568. *In Prouincias*, ait: *paulatim irrepserat praua illa consuetudo, vt Episcopi in Ecclesijs priuatum sibi quisque Breuiarium conficerent*. Et inferius: *Statuentes, Horas ipsas diurnas, & nocturnas, ex huius Romani Breuiarij præscripto; & ratione omnino teneri; neminemque ex ijs, quibus hoc dicendi, psallendique munus necessario impositum est, nisi hac sola formula satisfacere posse*: ergo prohibentur Prælati, Officia subditis concedere: & si illa recitent, non satisfacient obligationi recitandi.

3 Nouissimè hoc clariùs, prohibitum est à SS.D.N. Vrbano VIII. in decreto Congregationis Rituum ab ipso approbato, die 29. Nouembris 1603. quod sic habet; *Sacra Rituum Congregatio declarauit, & decreuit, non potuisse post Bullam Pij V. de Breuiario Romano, nec posse locorum Ordinarios, tam sæculares, quam Regulares addere Kalendarijs, etiam proprijs Sanctorum Officia, nisi ea dumtaxat, quæ Breuiarij Romani Rubricis, vel sacræ Rituum Congregationis, seu Sedis Apostolicæ licentia conceduntur; neque propria authoritate quouis prætextu mutare Ritum, qui habetur in Kalendario Romano, seu Rubricis Breuiarij in altiorē Ritum, neque extendere Officia de loco ad locum*. Et post alia decreta additur; *Facta demum relatione horum decretorum Sanctissimo Domino Vrbano Papa VIII. ea laudauit, & approbauit, atque ab omnibus vbique sub prædictis seruari præcepit, nec non in nouis Breuiarijs de mandato Sanctitatis suæ imprimendis apponi iussit*. Sic habetur in Breuiario SS. D. N. impresso Antuerpiæ anno 1632. ac in aliis Romæ, Venetiis, & alibi excussis; ac huius decreti meminere Barbosa de Parocho, *cap. 10.num.12.* & Gauantus *in Breuiar. sect.1.c.5. tit.2.num.9.*

4 In quo aduerte non prohiberi, Ordinarios Sanctos, vel Canonizatos, vel Hispaniæ Naturales celebrare, vel in sua Diœcesi celebrari facere; ad hoc enim, vt tractatu antecedenti Sing. 9. & 10. dicebamus. Sedis Apostolicæ licentia adest: sed Officia ab illis, vel ab aliis condita, absque eo quod ab ipsa Sede Apostolica approbentur, apponere, adhoc vt ipsi recitent, vel recitari faciant; & hæc Officia damnantur, & prohibentur, quasi libri prohibiti, & sub pœna non satisfaciendi obligationi recitandi Diuinum Officium; vt eadem S. Rituum Congregatio declauit 8. Aprilis, & 28. Octobris 1628. vt testantur Barbosa *sup.* & Gauantus *num.1.* addens: quod, *Præter peccati mortalis reatum,*

quo

quo afficitur illo, qui prædictis Officijs vtitur, iudicio Episcoporum seuerè puniatur: quod certè expressè habetur in Regula 10. in fine, et in Bulla Pij IV. 24. Martij 1564. pro eodem indice data. Quod si Officijs prædictis vti prohibitum est, à fortiori Missa non approbata à Sede Apostolica erit prohibita; cum hæc quid sacratius sit, & cuius compositio, editio, approbatio, & vsus magis ad Pontificiam authoritatem, seu illorum, qui ipsius hac in re vices gerunt, in Sacra Rituum Congregatione spectant.

5 Hinc vsus obtinuit, post Bullam Pij V. in Breuiario positam, vt suarum Ecclesiarum singularia Officia Ordinarij componant, seu à viris doctis componi faciant, & antequam illis vtantur ad Sedem Apostolicam, vt approbentur, remittant; sicque approbata suis in Diœcesibus recitanda proponant. Ita fecit D. Gaspar de Quiroga Archiepiscopus Toletanus, cuius Ecclesiæ Officia ab eodem remissa, approbauit Gregorius XIII. & Cordubensis Ecclesiæ ab eodem Pontifice approbata sunt, & à Sixto V. ea, quibus Hispalensis Ecclesia vtitur, ac Archiepiscopus D. Rodericus de Castro remisit Romam: alijque Episcopi fecerunt similiter.

6 Et licèt neque Ordinarij, neque qui vis in particulari possint recitare Officia à Sede Apostolica non approbata; approbatis nihilominus, vel pro vniuersali Ecclesia, vel pro aliqua Diœcesi, possunt pro sua singuli vti. Vnde cum Gregorius XIII. Officia, & lectiones particulares de Sanctis Martyribus Ioanne, Adulpho, Aurea, Petro, Vbistrimundo, Theodomiro, & Vbalabonso, pro Ecclesia Cordubensi, in qua sanguinem suum fuderunt, approbauerit; potest Ecclesia Hispalensis, quæ hos omnes Sanctos, vt Naturales, seu in ipsius Diœcesi natos, vt latè in meo libro de Sanctis Hispalensibus probaui: celebrat, vti ijsdem lectionibus, & Officijs, quæ Cordubensi Ecclesiæ sunt concessa. Hoc sensu, & non alio approbat Laym. *l.4. cap.5. num.6.* sententiam Emmanuelis supra relatam: *Et placet, inquit, mihi hæc doctrina Rodriguez, si lectiones de Sanctis proprijs, omni suspicione falsi carentes, ante hac in Ecclesia recitari consuetæ fuerant: sin verò lectiones de Sancto nouiter introducantur, satis apertè significatur in citata Rubr. 1. opus esse approbatione Sedis Apostolicæ.*

SINGVLARE II.

V. In Matutinis Vigiliæ nocturnæ plusquam per triginta horas inter se sine iusta causa, absque lethali culpa diuidi possint: & ita Recitantes diuino Officio, ac præcepto satisfacere valeant?

1 Supposita sententia, quam in nostra Ordinandorum instructione, 5. p. §. 2. *num.* 15. cum Thoma Sanchez *to.2. consil.to.2 l.7. dub.3.* secuti sumus, videlicet, Matutinum cum Laudibus sequentis diei secunda hora post meridiem recitari posse; vel tertia cum Barbosa, Gauanto, Sà, & Enriquez *apud Dianam p.1. tract.12. res.14.* Supposito etiã, quod vsque ad horam noctis duodecimã diei sequentis, vel potius proprij inclusiuè, recitandi Horas præceptum impleri potest ex communiori ferè Doctorum sententia, negatiua pars tenenda videtur. Nam si interruptio in Horarum recitatione sit notabilis, & sine iusta causa, est peccatum mortale, nisi repetatur postea Officium, vt docent Nauarrus, Suarez, Azorius, Reginaldus, Vazquez, Squillante, Molfesius, Ragucius, Paulus Comitolus, Ioannes de la Cruz, Homobonus, & Carolus Macignus, quos citat Diana *sup. resolut.4.* ergo etiam erit interruptio Nocturnorum per triginta horas, cum vnicam Horam ex septem tres Vigiliæ nocturnæ in Matutinis constituant, & interruptio fiat non solùm per maximum tempus, quale foret à tertia post meridiem vnius diei ad nonam, vel vndecimam diei sequentis; sed etiam per diuersos dies.

2 Præterea, quia si hæc interruptio licet inter eiusdem Matutini Nocturna, etiam inter Psalmos eiusdem nocturni, & Laudum, licebit; quod omnino absurdum videtur, cum per eam temporis distantiam non vniantur moraliter Psalmi priores cum posterioribus; immo nec nocturnæ Vigiliæ inter se; nec vnicam efficiant Horam, qualis est Matutinorum. Vltimò, quia si tres Vigilias nocturnas per vnam, vel duas, aut plures horas seiungi à se iusta de causa fas esse docent Nauarrus *de orat. cap.3. num.64.* & Azor *to.1. l.10. c.8. quæst.4.* ergo sine causa, & per triginta horas interrumpere nefas erit, & magnum peccatum.

3 Nihilominus arbitror, non peccare lethaliter eum, qui Nocturna prædicto modo diuideret: hoc est per triginta horas inter se, etiam sine vlla causa, nec teneri repetere die

die sequenti Vigiliam Nocturnam, vel Nocturnas Vigilias, quas ab hora secunda diei antecedentis recitauit. Probo ex sententia Doctorū afferentium, interruptionem etiam magnam, & sine causa, non esse lethalem, nec repetendum quod antea fuerat recitatum; sed solùm venialem, quia verè tunc quoad substantiam adimpletur præceptum, & licèt sit magna interruptio, est eadem hora continuata moraliter propter intentionem, quæ habetur, supplendi quod deest intra eundem diem. Sic Aragon 2.2.*q.*83.*ar.*12. Rodriquez *to.*1.*c.*143.*nu.*3. Pelcanus *l.*3.*de bon.oper.c.*6. Zechius *sum.c.*83. *de Offi.num.*80. Zanardus *p.*2.*c.*23. *m* 3.*prac.* Lesius *l.*2. *c.*37. *dub.*10. *nu.*57. Villalobos *to.*1.*tr.*24. *diff.*11.*nu.*4. Bonacina *de hor.d.*1.*q.*3.*p.*2.§.1.*nu.*29. Thomas Sanchez *to.*2.*cons.* *l.*7.*c.*2.*du.*19.*nu.*15. & alij.

4 Enim verò licèt in psalmorum eiusdem Horæ recitatione, v.g. Laudum, ea magna triginta horarum interruptio neganda esset; non tamen in prædicta Nocturnorum diuisione; cum singularis pro hac ratio occurrat; consuetudo, scilicet, antiquissima diuidendi nocturnas Vigilias in multis Ecclesiis per magnum (in solemni etiam recitatione) temporis spatium. *Antiquitus*, inquit, S.Thomas *lect.*6.*nu.*1. *Corinth.*14. *dicebantur Nocturna diuisim secundum tres Vigilias noctis.* Hanc consuetudinem olim viguisse asserunt S.Isidorus *l.*1. *de diuin.off.* Valerianus *l.*1. *de offi.c.de matut.* Amalarius *lib.de ordinat. Antiphon.* Vvaldensis *de sacram.c.*24.*&* 28. Hugo de S.Victore *c.*6. 2.*de officij.* *c.*9. *&* 10. Suarez *l.*4.*de horis.c.*4.*n.*8. Nauarrus *de orat.* *c.*3.*nu.*7. Layman *l.*4.*tr.*1.*c.*2.*nu.*2. Filiucius *to.*2.*trac.*23.*c.*3. *nu.*122. Bonacina *infra nu.*5. Gauantus *in Breui.sect.*4.*c.*1.*n.*9.& alij; nam has Vigilias Ecclesia obseruabat instar Vigiliarum, quas obseruabant milites, ut uidere est apud Cæsarem 1.*bell.gall.* & apud Barradam *to.*2. *l.*10.*c.*3.

5 Igitur in primitiua Ecclesia (verbis vtor Gulielmi Durandi *l.*5.*de Ritibus.c.*3.) *Ministri Ecclesiæ ter de nocte interpollatim surgebāt ad diuinum Officium celebrandum. Surgebant enim primò paulisper circa primum somnum, quando vulgus solet ire dormitum; secundo circa mediam noctem; tertiò ante diem; sic ordinantes, vt Officium nocturnum, & finitæ lectiones cum suis responsorijs perlectæ essent priusquàm lucesceret: apparente verò aurora, pulsatis campanis cantabatur: Te Deum Laudamus, & Matutinæ Laudes.* Ecce inter initium primi Nocturni, & finem tertij plusquam octo horæ intercedebant, & Nocturna cum maxima interruptione, etiam in solemni Officio, in choro decantabantur. Quod in priuata recitatione cuilibet modò liceat se accommodare, primævæ institutioni, docent Nauarrus *c.*3.*nu.*75. & Layman *c.*3.*nu.*7. & rationes allatæ suadent: ac proinde quamlibet interruptionem licere cum causa, & sine illa solùm esse venialem.

6 Confirmatur, & præcipuæ obiectioni respondetur; quia non est dubium, quin liceat sine culpa lethali; etiam sine causa, hora secunda post meridiem Matutinum priuatim recitare, & die sequenti, hora vndecima noctis, Laudes dicere: Et tamen in Romana Ecclesia Laudes matutinæ cum Nocturnis non solùm iunguntur, & olim iungebantur, vt ex Clementina vnica *de reliq. & venerat.* Amalario, & Hugone probat Layman *sup.* sed etiam vnicam tantùm Horam constitui ex Nocturnis, seu ex Matutino, & Laudibus, communior est, & verior sententia, quam tuentur, septem tantummodo Horas Canonicas recensentes, vt Sotus, Garcia, Filiucius, Molsesius, quos citat, & sequitur Bonacina *d.*1.*q.*1.*p.*3.*n.*3. Item Sylnester, Angelus, Tabiena, & alij apud Suarum *c.*6. *num.*6.

7 Ad secundum Respondetur: Doctores, & rationes in argumento allatas non solùm loqui de magna Nocturnorum inter se, sed etiā de interruptione inter psalmos, & alias eiusdem Horæ partes; tum quia per intentionem eas continuandi, prius recitatæ cum alijs postea recitandis moraliter vniuntur; tum quia, vt loquitur Lesius *sup. num.*57. *Singuli psalmi, immo singuli pene versiculi per se suum habent pondus, & completam significationem; suntque per se vel precatio quædam, vel laudatio, vel sententia non habens necessariam cum alijs connexionem.* Et vt doctissimus quidam Societatis nostræ Magister mihi dixit: Hora, vel pars quælibet cuiuscumque Horæ, semel recitata, etiam sine alia, seu ab alia diuisa, ita quasi characterem (vt sic loquar) imprimit, vt non sit necessaria illius repetitio.

8 Ego verò, cum magna existit interruptio inter psalmos eiusdem Nocturni, vel Laudum, præcipuè cum hæc diuersis diebus contigit, & sine causa; ac in eodem die in Horis Minoribus, consulerem vt ab initio saltèm Nocturni, psalmi repeterentur, vt monent Nauarrus *c.*19.*n.*70. Comitolus *l.*1. *q.*66.& Laym.*c.*5.*nu.*7. licèt, hoc non sit necessarium, vt obligationi satisfiat, etiam si per magnum tempus interruptio fiat sine causa, & etiam si fiat cum animo repetendi, & non satisfaciendi cum parte iam recitata; quod docent præter Doctores *sup. n.*3.relatos, Paulus Squillas *p.*2.*dub.*12. Vaz-

quez. *opusc. de benef. c. 4. §. 1. dub. 7. nu.* 114. Molfesius *trac. 5. c. 2. nu. 40. & 52.* Garcia de benef. *tr. 1. p. 3. c. 1. nu.* 198. Valentia *to. 3. d. 6. q. 2. p. 10.* Naldus *verb. Officium, num. 3. & 8.* Filiucius *to. 2. tr. 23. c. 8. q. 1. nu.* 251. Enriquez *de Miss. c. 25. num. 6.* Francolin. *de temp. c. 27.* Macignus *c. 87. num. 26.* Reginaldus *l. 18. nu.* 150. & alij. Circa causas excusantes à veniali interruptionem, consule Azorium *to. 1. l. 10. c. 8. q. 3.* & Sanchez. *sup. num. 2.*

SINGVLARE III.

V. Lectiones in Matutinis diuidi possint à Psalmorum recitatione per quodcumque temporis spatium?

1 SIc hac in re sentit Layman *tr. 1. c. 5. nu. 7. fine. Si quis dictis psalmis matutinis non habeat sermones ad manum, vel eos ratione itineris, v. g. legere non possit; atque instet causa, siue necessitas aliqua exsoluendi se penso canonico, permissum ei est sermones differre, & caetera, etiã Laudes, persoluere, teste Philiarco p. 1. l. 1. c. 6. cõcl. 1. Eademque ratio est, si commemoratio de festo, vel aliquid simile ad manũ non sit.*

2 Dicendum posse absque culpa graui, sine causa, & cum hac absque vlla culpa diuidi Lectiones siue tres, siue nouem sint; à Psalmodia eiusdem Matutini per quodcumque temporis spatium à secunda hora post meridiem vnius diei, ad vndecimam noctis diei sequentis; vt de nocturnis dicebamus, rationesque fere omnes pro resolutione Singularis praecedentis allatae persuadent hanc assertionem, & tenent ex consequenti, & à fortiori Doctores relati, qui magnam etiam inter Psalmos eiusdem Horae interruptionem licitam esse concedunt: maior enim connexio datur, & maior vnitas moralis debet dari inter versus eiusdem psalmi, immo inter psalmos eiusdem Horae, quàm inter psalmos nocturnorum, & lectiones; hae enim respectu psalmorum sunt velut quid ethetogeneum, & versus illorum inter se sunt velut quid homogeneum.

3 Quo forsan attendens Ecclesia psalmos omnes, versusque eorum cum Antiphonis cantari dicit; sermones verò, & historias, vel prophetias, librosque Scripturarum non canni, sed legi; immo & audiri sufficit, siue in Choro, siue extra illum, cum ab alijs cantantur, vel leguntur, vt notant Nauarrus *c. rot. de orat. n.* 16. & Layman *n.* 8. Hinc Lectiones appellantur, vt notant Durandus *l. 5. c. 2.* & Gauantus *in Breu. sect. 5. c. 12. n. 1.* Adde quod harum lectionũ vsus (quem antiquissimum esse ex Gregorio XII. Gelasio. I. Cõcilio III. Cartaginẽsi *c. 47.* & Laodicensi probat Suarius *l. 4. de hor. c. 2. nu. 16.*) originem duxit à Lectionibus, quae fiebant in Scholis Patrum, vt notat Amalarius *l. 4. c. 9.* vel iuxta Isidorum *l. 1. de offic. c. 10.* ab Hebraeis, qui certis diebus legebant de lege, & Prophetis in Sinagogis; & in vtroque euentu, sine Psalmis legebantur. Vnde videtur colligi lectiones diuini Officij, ad praedictarum instar institutas, in Officio non ita magnam connexionem cum Psalmis habere: ergo ab ipsis separabilissimae sunt.

4 Sed oppones: Psalmi separati à Lectionibus non sunt Officium diuinum, nec illius pars, sed Psalterij, aut Bibliae fragmentum: ergo in Officij diuini recitatione ab illis separari nequeunt. Probatur hoc ex sententia Garciae *de benef. to. 1. p. 3. num.* 221. Malderi 2. 2. *tr. 10. c. 2. dub. 5.* Nauarri, & Suarij apud Filiucium *to. 2. tr. 23. nu.* 287. qui ait: *Si quis non habens Breuiarium possit recitare memoriter totum Officium, vel integram aliquam Horam, tenetur: si autem psalmos tantùm sciat, non autem lectiones, orationem, & capitula, non tenetur. Ratio est, quia illi psalmi vt sic, non sunt Hora canonica, ad quam Clericus tenetur.*

5 R. Psalmos vt sic, sine vlla relatione ad lectiones, & orationes non esse Officium diuinum; esse verò cum relatione ad illas. Cum ergo qui Psalmos recitauit intentionem habeat recitandi: postea intra terminum ab Ecclesia, vel à Doctoribus assignatum, lectiones; illi psalmi intentionaliter perseuerantes, moraliter cum illis vniuntur, & constituunt vnum morale diuini Officij corpus, vt Singulari antecedenti dicebamus.

SINGVLARE IV.

V. Sacerdos Hispanus, Regis Hispani subditus, & extra eius Regna commorans, possit vti Bulla Compositionis quoad fructus beneficiorũ ex omissione Horarum Canonicarum restituendos?

1 SVpponenda est in primis facultas circa hanc compositionem Cõmissario Cruciatae concessa, quae sic in Bulla latina habetur: *Item etiã datur facultas Commissario componẽdi cum his, qui ad restitutionem fructuum ex omissione Horarum canonicarum tenentur, ita vt quãtitas cõpositionis pro medietate Ecclesijs, vel alijs locis, quorũ vel quarũ ratione Horas praedictas recitare debẽt; & pro altera medietate in subuentione huius negotij detur.* Et hoc in summario hispano sic explicatur: *Item se puede* com-

componer sobre los fructos de beneficios, y otras Rentas Ecclesiasticas mal avidas, y llevadas por defecto de no auer rezado las Oras Canonicas. conque demas, y allende de los dos Reales, que se an de dar en limosna por la composicion de los di chos dos mil marauedis, aya de dar la persona, que assi se compusi re de los dichos frutos, otros dos Reales, a la Fabrica de la Iglesia de donde fuere el tal beneficio, porque hiziere la composicion; y al mesmo respeto de lo que mas se compusiere, y por el orden susodicho, y declarado.

2 In quibus aduertas 1. Singulis Bullis valorem duorum millium marapetinorũ componi vsque ad centum millia marapetinos, & si hanc excedat quãtitatem restitutio facienda, ad Commissarium recurrendum erit vt huic excessui componendo singularem concedat facultatem. Sic ex Bulla constat; & late explicant Trulench. *l.3.cas.2.dub.3.* & Lodouicus à Cruce *disp.3.in proam.*

3 II. Quod non licet hæc compositio in quotidianis distributionibus perceptis a Canonico, qui Choro non adfuit Ecclesiæ Cathedralis vel Collegialis; hæ enim ipso facto, & ex quo Prębendatus non interest cedunt alijs, & distribuuntur inter reliquos Canonicos, vel Præbendatos præsentes, vt præcipitur *in c.1. de Cleric.non residentib.* & in Tridentino. Nec etiam locum habet compositio quando lex, vel consuetudo vigent, vt similes absentium, aut malè percepti fructus in aliqua pia opera consumãtur. Nec etiam cum quis non resider in proprio beneficio, in quo tenetur residere: tunc.n.talis non facit fructus suos vt ex *c.Conquerente, de Cleric.non resid.* & Tridẽtino *sess.6.c.1.et sess.21.c.1.* cõstar. Hęc omnia probata inuenies ab Emmanueli in hac Bulla §. *unico n.16.et* 18. Enriquez *l.7.c.136.* & Ludouico de la Cruz *d.2.dub.8.* Denique nec licet hæc cõpositio, cum ex illius fiducia recitationẽ quis omisit, vt dicemus Singulari sequenti.

Sed sanè, de horum DD. sententia, quoad posteriorem partẽ vehementer ambigo, nec adhuc assentiri possum, quod Bulla accepta in Hispania nomine Alienigenæ, qui nec in ea cõmoratur, nec ad eã, vt Bullã acciperet, declinauit, nec beneficiũ habet in ea, nec est sub ditus Regis Hispani, illi Bulla ꝓsit. Vnde hoc ex professo discutiendũ viris doctis relinquo.

4 His positis, negatiuam partem satis ostendere videntur ipsamet Bullæ verba, cum illius concessio facta sit, vt præfatur Pius V. in ea, quæ incipit: *Cum antea Respublica, &c.* edita anno 1571. *Ipsi Philippo Regi, huic operi incumbẽti; praterea omnibus, & singulis Christi fidelibus, in Hispaniarum Regnis, & illis adiacentibus, nec non Sardinia insulis consistentibus, et ad illa declinantibus.* Sic etiam habet Bulla Pauli V. anno 1619. & Vrbani VIII. 1629. Et in hispano summario exprimitur: *Bulla de la S. Cruzada concedida por la Santidad del Papa Paulo V. de feliz recordacion, y mandada publicar por N.muy S.P. Vrbano VIII. para en los Reynos de España, e Islas a ellos adiacentes, y en los Reynos de Sicilia, y Cerdeña, en fauor de los que ayudaren en la guerra, y gastos della al Rey Filipe IV. N.S.* Igitur, si pro consistentibus in Hispaniæ Regnis conceditur hæc Bulla Cruciatæ, & Bulla compositionis, (quæ est eadem, seu quædam Cruciatæ pars) & ijs, quibus illa, hæc etiam conceditur, vt supponunt Doctores, Rodriguez *hic num.12.* Enriquez *l.7. de indulg. cap.34. num.3.* Trulench. *dub.2. num.1.* & alij, extra illa Regna degentes illius priuilegij minimè frui valent: aliter omnes Fideles, totius orbis Incolæ Bulla hac fruerentur, quod est absurdum.

5 Dicendum est 1. Sacerdos, vel quiuis alius Horarum recitationi adstrictus, siue sit Hispanus, siue Exterus, accipiens Bullam in qualibet Hispaniæ, vel Insularum adiacentium parte, si postea se Romam, v.g. aut ad aliam orbis plagam. Pro qua non conceditur Bulla, se conferat, potest ibi præfata compositione vti, sicut & alijs Bullæ Cruciatæ, Compositionis, & Defunctorum priuilegijs excepto ouorum, & lacticiniorum esu. Ita docent Emmanuel Rodriguez *in Bulla §.1. dubio 3. & addit. §. 6.* Antonius Gomez *in Bul.c.3.nu.1.* Villalobos *tom.1. tra.27. claus.1.nu.1.* Enriquez *l.7. de indulg. c.20.n.6.* Vega *to.1.sum.l.3.casu* 274. Diana *1. p. tr.11.resol.1.* Fernandez *exam.p.3.c.9.§.2. nu.3.* Suarez *deleg.l.8.c.26.nu.4.* Trulench. *in Bul.l.1.§.1.dub.5.nu.3.* & vt ipse ait, communiter Doctores, ac ex Bulla constar; siquidem ipsa conceditur ad Regna Hispaniæ declinantibus: sufficit enim, vt docent hi, & alij Theologi, quod sint in Hispaniæ regno, cum accipiunt Bullam.

6 Immo si quis Gallus, v.g. aut Italus veniret in Hispaniam animo solùm accipiendi Bullam, & ea accepta statim in patriam reuertatur, posset illius priuilegijs gaudere; quia Bulla non requirit, vt in Hispania commoretur, vel subsideat, sed quod in ea sit, dum accipit, vt patet ex verbis, *vel ad illam declinantibus*, ex quibus declinasse satʼest: declinare autem, est deflectere, accedere. Sic Liuius: *Si quo inde agmen declinare voluissem.* Sic *Numer.21.* dicitur: *Non declinauimus in agros.* & *1.Machabeor.5. Declinauit in Ioppen* 1.accessit, & *Cantic.c. At ille declinauerat, atque trãsierat.* Nec Bulla distinguit, an hac, vel illa causa accedat; & *Vbi lex, aut priuilegium non distinguit, nec nos distinguere debemus.*

7 Hoc negant Cruz *d.1.c.1.dub.3.* Trullench. *l.1.§.1.dub.5.n.2.* sed immerito; nam absolutè non est in fraudé legis, quod acceptu-rus Bullam, accipiendi causa declinauerit in Hispaniam, quia sic accipiens Bullam vtitur iure suo; siquidem illa solùm requirit, vt existat intra Hispaniam cum accipitur; quã-uis solùm existat, vt eam accipiat, & occasione priuilegiorum faciliùs in peccata labatur. Ita etiam si quis Hispaniæ Domiciliarius Bullam acciperet, vel iubilæum lucrari vellet, vt eius fiducia in reseruata labi posset, & laberetur re ipsa, iuxta communiorem sententiam posset vti his indultis. De iubilæo ita Filiucius, Ledesma, Lugo, Villalobos, Sanchez, Diana; ac de Cruciata Bellarminus, Sa, Curiel, Acosta, Cordoua; & alij, quos attuli *tract. de iubil. duar. hebdomadarum. c.22. num.4.*

8 Dicendum est. 2. Probabile esse, quemlibet Sacerdotem, vel adstrictum Horis Canonicis, subditum Regis Hispaniæ, vti posse prædicta compositione, & gaudere Bullæ priuilegijs, excepto lacticiniorum:& ouorum essu, etiam si existat extra Hispaniæ Regna, & extra illa commoretur; dummodo alius pro prædicto Bullam in Hispania accipiat. Probatur. I. Quia in ipsa Bulla latina solùm excipiuntur, seu arcentur à priuilegijs vescendi oua, & lacticinia, atque etiam carnes de vtriusque Medici consensu ij, qui extra Regna hæc commorantur: *Item,* inquit, Pius V. in Bulla relata, *vt dicto biennio durãte intra ipsa Hispaniarum Regna, & non extra, carnibus de consilio vtriusque Medici, temporibus ieiuniorum totius anni, etiam quadragesimalium vesci, ac pro eorum libito ouis, & lacticinijs, &c.* ergo reliqua priuilegia poterunt illis prodesse, cum *Exceptio, seu casus exceptus firmet regulam in contrarium, l. nam quod liquide. §. fin. primo responso. ff. de pena lega. l. Quæsitum. §. idem respondit, & ibi Glossa verbo, non potest. ff. de fund. instructor. c.2. de coniugio leprosor.* Menochius *de arbitr. l.1. q.30. num. 4.* Surdus *conf.303. n.11. Cardinalis Seraphinus Rotæ Rom. decis. n.7.* Farinacius *prax. p.4. conf. 65. n.74. & apud eum decis.51. n.10.* Rota Romana.

9 Confirmatur; Quia, vt Vega *sup.* & alij Doctores docẽt, ideo prohibetur hoc extra Hispaniam, quia scandalum oriretur; cum publicè fiat apud Exteros; sed nullum orietur ex hac compositione, cum secreto fiat, & in conscientiæ foro tantùm: ergo fieri potest.

10 Probatur 2. Quia ad indagandam vim legum, & priuilegiorum. *Causa finalis diligenter inspicienda est,* iuxta vtriusque iuris Doctores *in l. verum, de furtis.* Vnde communis Iurisperitorum, & Theologorum statuit, quod *Cessante causa finali leges in totum, cessat ipsa lex.* Sic Alphonsus à Castro, Syluester, Suarius, Azorius, Couarruuias Aragonius, Gutierez, Salas, & alij apud Bonacinam *de leg. d.1. q.1. p.10. §.1. n.1. & 2.* & de priuilegijs docet ipse cum alijs *d.1. de priuil. q.3. p.8. §. 2. n.4.* sed causa finalis, seu finis præcipuus concessionis Cruciatæ, & Compositionis, est subsidium Regi Catholico probelli expensis impensum, vel à suis Subditis, vel ab aliis, qui tamen ad eiusdem Regis regna declinent; ergo licet extra Hispaniarum regna cõmmorentur, dummodò sint Vassalli, seu Subditi Regis Catholici, non est cur Cruciata priuentur; æquè enim finis concessionis persistit: siue ij existentes in Hispania, siue extra illam pecunias in subsidium belli contribuant.

11 Doctrina de cessante, aut non cessante fine, præcipuè locum habet, vt docent Ludouicus Rodolphinus *var. qq. l.2. q.35. num.16.* & Barbosa *de princ. Iur. lit. C. n.11.* cum causa expressa est in lege, statuto; aut priuilegio, vt expressa est in hac Bulla; & sic in summario latino Pij V. dicitur: *Concedit insuper omnibus prædictis, nec non his, qui nec ibunt, nec mittunt, si ex bonis à Deo sibi collatis, in hanc expeditionem liberaliter pro Religionis defensione contulerint, &c.* Clariusque in hispano: *Bulla della Cruzada, &c. En fauor de los que ayudaren, o siruieren en la guerra, o gastos della al Rey don Felipe Quarto, &c.*

12 Confirmatur 1. Quia hæc Bulla præcipuè concessa est in fauorem Nationis Hispanæ, illiusque Regis: ergo vbicumque inueniatur quicumque Hispanus gaudere illa valebit; sicut vbicumque inueniatur Religiosus frui potest priuilegiis concessis in fauorem suæ Religionis. Confirmatur 2. Quia sæpius continget, plures Hispanos Ecclesiasticos, Regulares, & Sæculares detentos esse in Italia, Gallia, Anglia, & alijs orbis plagis: vbi Bulla non est, in rebus magni momenti, & in ordine ad obsequium Regis Catholici, nec non rectam bellorum contra Turchos, & alios infideles expeditionem; vt cum in his regnis pro Hispania legatione funguntur Comites, Duces Episcopi, ac alij viri nobilissimi. Quis igitur dubitabit, hos priuandos non esse Bullæ Cruciatæ priuilegijs; cum hæc concessa fit tum Regi Catholico, tum ipsius Vassallis ad bellorum subsidium concurrentibus: cum hi, & sint Vasalli, & Regi, ac bello ijs in Regionibus maximè deseruiant? Aliter priuilegium hoc pro Rege, & ipsis obsequentibus in bellorum expeditione concessum in

in ipsos retorqueretur contra iuris regulam: *Beneficium propter aliquem concessum in eundem minimè retorquendum: l. Si iudex. ff. de mino.* Aliæ probationes, & ad oppositum fundamentum responsio sequenti Singulari proponentur.

13 Sed ne videatur hæc sententia absque vllo authoritatis adminiculo nunc prodire, Ludouicus de la Cruz legatur, qui testatur esse aliquorum Doctorum. Sic dub. 3. cuius titulus est: *Vtrum Bulla accepta nomine Hispani subditi Regis, sed extra eius ditionem commorantis prosit illi: atque idē quæritur de eo, qui nec Regis Hispaniarū subditus est, nec in eius Regnis commoratur, &c.?* Respondet n. 1. *Nōnulli Recentiores tenent partem affirmatiuam.* Et n. 4. *Hæc opinio videtur mihi probabilis.*

SINGVLARE V.

V. Italus habens beneficium in Hispania, & in Italia commorans, vel ipse, aut Hispanus habens beneficium in Italia, & in Hispania commorans, possint vti Bulla Compositionis quoad fructus suorum beneficiorum restituendos, ex omissione Horarum iniustè adquisitos?

1 POsse his hanc compositionē, immo & alia Cruciatæ priuilegia prodesse, existimabunt sine dubio Recētiores immediate à Ludouico de la Cruz relati, siquidē ad fruendum Cruciatæ priuilegijs neque in Subdito, neque in non Subdito Regis Catholici præsentiam, aut existentiam in Hispania requirunt.

2 Igitur, quod Italus, Gallus, aut Anglus, alijue Exteri habentes Ecclesiasticum beneficium, aut capellaniam in Hispania; & extra illam commorantes; dummodò alius pro ipsis Bullam in Hispania sumat, ad bellique subsidium eleemosynam impendant, possint compositione præfata gaudere, probatur. 1. Quia si ipsi ad Hispaniam accedant, & in illa sumant Bullam, poterunt. ergo poterunt, si alius pro ipsis in Hispania eam sumat; cum non sit necessarium, vt quis per se ipsum, sed sufficit vt per allium sumat Bullam; vt cum communi Doctorum probant Cruz *disp. 1. cap. 1. dub. 1.* & Trulench. *lib. 1. §. 1. dub. 3.* Et quemadmodum nihil refert quod per se, aut per alium Bullam accipiat; sic nec quod non sit Subditus Regis, vel non Hispanus, aut sit Alienigena, obstat (præcipuo Bullæ fini) ad quem attendendum in his concessionibus diximus supra qui est subsidium peccuniarum Regi impensum ad bellum contra infideles; dummodò aliquis impendat pro Bulla eleemosynam taxatam; ergo, &c.

3 Porro hæ rationes, quæ etiam militant in Alienigena, non habente in Hispania beneficium; in habente vrgentiores erunt, & de his nominatim probatur. 1. Quia per beneficium; aut capellaniam constituitur Clericus Domiciliarius, & Ciuis illius Diæcesis, vel loci, & a fortiori illius Regni; in quo situm est beneficium, dum illud possidet. Sic Bartolus *in l. hæres absens. §. proinde. n. 5. ff. de iudic. & in l. 1. n. 13. ff. ad municipal. Præl. in repet. rub. §. 39. n. 1.* Boerius *decis. 260. n. 20.* Cardosus *prax. iudic. verbo. domic. n. 6.* Tuschus *verb. Ciues conc. 275.* ac plures alij Iurisperiti.

4 Ex ijs, & Theologis, innumeri docent, ratione beneficij, sicut & Originis, & Domicilij Subditum, & Diæcesanum Episcopi, quemlibet constitui. Sic Emanuel Rodriguez *to. 1. q. 18 art. 4.* Comitolus *respons. moral. l. 6. q. 46.* Fornar. *de ord. cap. 5. num. 6.* Praxis Episcop. *p. 1. c. 1. à n. 8. pag. 27.* Enriquez *l. 10. c. 24. n. 1.* Quaranta *verb. ord.* Lesius *l. 2. c. 44. dub. 19. num. 92.* Riccius *prax. decis. 298. in edit. 1.* Campanillus *diuers. iur. Canonic. rub. 9. c. 8.* Bonacina *de sacr. d. 8. q. vn. p. 4. n. 8.* Garcia *de benef. p. 7. c. 9. n. 22.* & alijs: ac habetur. *c. cum nullus, de temp. ordinat. l. 6.* & in Tridentino *c. 6. sess. 23. de reform.* Igitur, si hic Italus ratione beneficij est Domiciliarius, Ciuis, Subditus, & Diæcesanus Hispaniæ, quoad Ecclesiastica, seu quoad Ordines, Bulla concessa pro Hispanis, & in Hispania consistentibus, illi proderit, quantum ad Ecclesiasticam Horarum recitationem, ita cum Ordinibus connexam.

5 Probatur. 2. Quia vt Singulari 4. dicebamus, Quilibet Capellanus, aut Beneficiarius est pars, & membrum illius Ecclesiæ., in qua possidet beneficium: & illius Ecclesiæ priuilegijs gaudet, etiam si alibi existat: ergo Italus, etiam si in Italia degat, membrum erit Ecclesiæ Hispaniæ, in qua beneficium habet, & Bulla Compositionis in fauorem Ecclesiarum, & beneficiorum Hispaniæ concessa, gaudere valebit. Et si potest, ac iuxta aliquos tenetur, se accommodare in Horarum recitatione Ecclesiæ sui beneficii, vt ibi diximus, etiam se poterit accommodare illi Ecclesiæ in modo restitutionis faciendæ ex recitationis omissione.

6 Posterior Singularis huius pars probatione non eget: cum enim Bulla concedat compositionem prædictam consistentibus

intra Hispaniæ Regna, & non distinguat, an hi sint alienigenæ, vel Hispani, vel an beneficium, de cuius fructibus iniustè adquisitis compositionem concedit, sit in Hispania, vel extra illam, sed generaliter de omnibus personis consistentibus, & de cunctis fructibus loquatur sine vlla limitatione, aut distinctione, non est à nobis addenda, vel fingenda. Nam vbi lex non distinguit, nec nos distinguemus.

7 Ad fundamentum oppositum huius, & Singularis antecedentis resolutioni R. verum esse Bullam concedi Regi, & in ipsius Regnis consistentibus; sed ad hoc non requiritur, quod cum quis Bullæ priuilegio actualiter fruitur, in Hispania existat corporali præsentia; quod patet in eo, qui in Hispania eam accepit, & Italiam statim adiens, ibique in casus reseruatos incidens, & vota emmittens: tunc virture Cruciatæ in Italia à casibus absolui potest, & vota eius commutari, vt iam docuimus. Neque necessarium iudico ad fruendum his priuilegijs, quod ipse corporaliter existat in Regnis Hispaniæ, cum Bulla pro ipso accipitur nam si Hispali. v. g. pro illo existenti Romæ, amicus Bullam accepit, & tunc ipse eo anno Hispalim accedit, potest tunc Bulla vti, vt asserit cum Recentioribus, quos tacitè nominat Trulenc. *dub.3. n.1.* Igitur ly *Consistentibus in Hispania Regnis*, forsan est idem, ac ad Hispaniæ Regem, aut illius Regnum aliquo titulo pertinentibus, vt pertinent Vassallus, Beneficiarius, & Capellanus Hispaniæ etiam si extra illam existant.

8 Nec leuis coniectura pro hac explicatione est verbum *Dominijs*, quod in suis Bullis addidere Paulus V. & Vrbanus VIII. Bullam concedentes; *Philippo Hispaniarum Regi, ac omnibus, & singulis Christi fidelibus in Regnis, ac Dominijs Hispaniarum consistentibus* nam ly, *in Dominis*, idem est ac *Sub Dominijs*; sæpissime enim propositionem *In* pro, *Sub*, latina lingua vsurpat. Cum ergo Clericus Hispanus, de quo Singulari antecedenti, vel Alienigena habens in Hispania beneficium, de quo in hoc, ratione originis, natiuitatis, aut beneficij sit Domiciliarius, Subditus, & quasi Ciuis Hispaniæ, in dominio, & sub dominio illius Regni, & Regis est.

9 Præterea pro Alienigenis, nec in Hispania commorantibus, nec ad illam declinantibus, nec in ea beneficium possidentibus, sic Recentiores proposito, & opposito fundamento satisfaciunt apud Ludouicum à Cruz *dub.3. num.3. Neque obstare videntur,* inquit, *si dicas in Bulla solùm fieri mentionem de ijs, qui in Regnis Hispaniarum cõmorantur, ac de ijs, qui ad ea Regna declinant. Respondetur enim Pontificis intentionem solùm esse, quod in prædictis Regnis dumtaxat fieret publicatio cum Bulla expediatur in fauorem Regis Hispaniarum; huic tamen fini maximè consonum est, vt quicumque velit, ibi diploma accipiat, siue personaliter adueniat, siue pro se alium mittat.* Hæc ille. Denique *Priuilegij, & legis finis, & legem ferentis intentio, aut mens magis sunt attendenda, quam verba*, vt statuunt lex *Scire leges. ff. de legib.* lex, *non aliter. ff. de legat.3. l. nominis, & rei §. verbum ex lex de verb. signif.* Surd. *dec.35 n.14.* ac Marcus Antonius Genuensis *in pract. Eccles. q. 144. nu.3.* ergo idem curandum est in priuilegijs Cruciatæ; ac constat, quod salua hac sententia, sibi, & intentioni priuilegij fieri satis superque, & si non adeo verbis.

10 Nec deest aliqualis consistentia, aut præsentia moralis huiusmodi Alienigenis, vel Hispanis ab Hispania absentibus; cum in illa pro ipsis amicus, vel consanguineus accipit Bullam; nam moraliter quoad voluntatem & quasi potestatem, aut authoritatẽ recipiendi adsunt; cum ipsi hanc actionem amico, v. g. commendant, & quasi facere existimãtur: nam *Facere per se videtur, qui per alium facit*, vt ex *l.1. §. deiecesse. ff. de vi, & vi arm. l. ita. §. quod si quis. ff. de administrat. tutor. l. si per alium. ff. ne quis eum, & alibi* docent Flaminius *de confident. q.28 n.83.* Gomez, *verit. to.3. c.3. n.39.* Riccius *prax resol.564 n.3.* Et vt *ex l. hac edicta. §. si vero plus. c. de secund. nupt.* docet Barbosa *de princ. Iuris lit. F. n. 1. Paria sunt facere per se, aut per interpositam personam.* Sic cum quis per Procuratorem audirur, & litigat, aut matrimonium ducit; præsens adesse existimatur.

11 Confirmatur hæc, & prioris Singularis resolutio ex Suatio *de relig. to. 1 l.6. c.16 n.3.* Enriquez *l.6. c.16 n.3.* Villalobos *to.1. tr. 27.* Raphaele, de la Torre *in 22. to.2. q.88. ar.12. disp. vlt n.2.* Diana *tra.11 p.1 resol.98.* Trulench. *proem. dub.8. n.4.* & alijs asserentibus, priuilegia Cruciatæ, vt pote Principum beneficia, ad absolutionem melius consequendam, conducentia, late interpretenda, & ad casus, similes expressis extendenda esse.

12 Porro, quod in his fructibus iniustè ex omissione Horarum perceptis, sicut, & in allijs rebus, circa quas conceditur compositio, locum hæc non habeat, si ex praua huius Bullæ confidentia iniustè fuerint acquisitæ, statuit ipsa dicens: *Con tanto que el que se vuiere de cõponer, no aya auido las cosas, de que asse compusiere en confianza desta composicion; porque entõces estará obligado a restituyr a la sãta Cruzada.* Enim verò tunc adquiritur aliquid ex confidentia huius Bullæ, cum illa, seu

seu propositum illam sumendi, est causa totalis positiuè mouens ad acquirendum, ita vt non moueretur v.g. ad omittendas Horas, nisi quia videt facilem esse per Bullam compositionem: secus erit cum notitia huius Bullæ solùm est causa facilitans, vt quando quis iam decreuerat iniustè omittere Horam, & adquirire, & ex Bulla suscepta, vel suscipienda faciliùs omittat, ac ex confidentia, etiam cum peccato, retineat. Sic explicant Cruz *d.3. dub.5.* Trulenc. *l.2. dub.2. num.2.* & Enriq. *l.7 de indulg.c.34.num.3.*

SINGVLARE VI.

An restituere teneatur Capellanus non recitans, si alius pro ipso recitet; vel si ipse ex bonis patrimonialibus Capellaniam erexit; vel recitet alio die pensum prætermissum?

1 Vtriusque dubij resolutio constabit ex decreto Concilij Lateranensis sub Leone X. *sess.9.* exposito à Pio V. in Bulla edita Romæ anno 1571. & affertur à Quaranta verb. *Hora Canonica*, ac sic se habet: *Ex proximo Lateranensi Concilio pia, & salubris sanctio emanauit, vt quicumque habens beneficium Ecclesiasticum cum cura, & sine cura; si post sex menses quàm illum obtinuerit, diuinum Officium, legitimo cessante impedimento, non dixerit: beneficiorum suorum fructus pro rata omissionis Officij, & temporis, suos non faciat, sed eos tanquam iniustè perceptos in fabricas ipsorum beneficiorum, vel pauperum eleemosynas erogare teneatur, &c.* Postea statuit quantitatem restitutionis commensurandã quantitati Horæ, vel Horarum omissarum. Vide circa hanc commensurationem Suarium *de Horis l.4.c.30.* Vazquium *opusc. de benef.c.4.§.1.art.1 dub.8.& 9.* & quæ dixi in Ordinandorum instructione *p.3. §.6. à num.11.*

2 Hinc colligitur 1. resolutio: cum enim qui non recitat per seipsum, non faciat suos fructus beneficij, vel capellaniæ, quantumuis alius pro ipso recitet, non solùm mortaliter peccat, sed tenetur restituere; quia cũ ij fructus, vt cum DD. vtriusque iuris docet Menochius *de arbitr.iud. l.2.cent.2. cas.429.* dentur loco mercedis, operæ, & laboris, iuxta id *num.18. Filijs Leui dedi omnes decimas Israel in possessionem pro ministerio, quo seruiunt mihi,* & ad Pauli; *Qui altari seruit de altari viuat*: non dicit vnus viuat, & alius seruiat; Capellani, qui laborem non impendunt in recitatione, non possunt fructus percipere; & si percipiant, debent vt iniusti possessores restituere ijs, quibus competunt.

3 Secunda resolutio: etiam si ex bonis patrimonialibus, vel ipse Capellanus, vel Parentes ipsius, siue viui, siue mortui, capellaniam erexerint, tenetur, si non recitat, restituere; quia cum bona, seu fructus, qui anteà proprij erãt sæcularium, vel Ecclesiasticorum, in beneficium Ecclesiasticum transierint, illorum dominium capellaniæ Fundatores amiserunt, & in Ecclesiam transijt; sicque possessio, & distributio penes illam sunt; cum ergo illa hos fructus Capellano tribuat pro labore, seu mercede recitationis; si ipse non recitet, illos non valet percipere: & si percipiat, iniustè percipit, restituereque tenetur, vt patet ex decreto relato, ac ex doctrina omnium Doctorum de hac restitutione agentium, Suarij, Nauarri, Filiucij, Reginaldi, Bonacinæ, & aliorum.

4 Sed adhuc in casu vtriusque resolutionis Capellanus, seu Beneficiarius, qui peccauit omittendo Horas alijs ex capitibus poterit à restitutione excusari. I. Si diuinũ Officium ab alio ex sua intentione recitatum, pro eleemosyna defunctis applicanda, seu applicata contribuat. Probatur ex sententia Nauarri *cap.25. num.122.* Reginaldi *l.30. sect.4. num.45.* Suarij *to.2. de relig.l.4.c.30.num.48.* Filiucij *to.2.tr.23.c.10.nu.325.* Bonacinæ *de horis d.1.q.5.p.4.n.4.* & aliorũ asserẽtium, restitutionem hanc fieri posse in celebrandis missis, vel alijs suffragijs pro defunctis offerendis; ipsi enim verè sunt pauperes suffragio nostro maximè indigentes. Hæ igitur Horæ à quocumque recitentur, suffragia sunt, & eleemosynæ valde vtiles defunctis, pro quibus offerri possunt à Capellano, vt inquiunt DD. vel, vt ait Filiucius, pro Fundatoribus capellaniarum, sicut erit eleemosyna data pauperi Sacerdoti recitanti pro Capellani intentione.

5 Nec obstat quod sit diuersus à Capellano, qui debitum hoc soluere debet: ille scilicet, qui ex ipsius intentione recitat: quia etiam iuxta DD. citatos, & alios plures. Beneficiarius, & Capellanus satisfacient Missarum debitò, sufficienterque restituent, si alij Sacerdotes Missas celebrent pro defunctis, stipendia illis erogando; sicut erogare valent his pro recitatione Horarum, & si Sacerdotes recitaturi velint gratis Horas recitare, satisfaciet ita Capellanus, eo modo, quo satisfaceret, si Sacerdos sæcularis, vel Religiosus vellet pro hac intentione Sacrum gratis offerre. Et idem dicendum, & si alia pia opera satisfactoria pro defunctis intuitu huius restitutionis fierent, vt auditio Sacri, flagellatio, indulgentiarum, & Iubilæorum lucratio,

tio, & his similia recitationi omissæ æquiualentia.

6 Secundò excusari potest à restitutione Capellanus, vel Beneficiarius, si verè ipse pauper est, sibique vt verò pauperi, aut cognatis pauperibus in eleemosynam, alijs pauperibus quantitatem restituendam, applicet. Ita huic restitutioni satisfieri docent Nauarrus *supra Verb.Beneficio, n.5* 1. Suarez *n.21*. Filiucius *nu.136*. Bonacina *nu.9*. Macignus *c.28.nu.28*. Lesius *l.2.c.34. dub.32.nu.1122*. Petrus Nauarra *l.2.c.2.nu.191*. Toletus *l.2. cap. 12.nu.5*. Reginaldus *supra nu.45*. Molfesius *c.5.nu.22*. Naldus *verb.Officium,nu.3*.& alij. Ratio est, quia non est deterioris conditionis Beneficiarius alijs pauperibus; quamuis enim peccauerit Officium omittendo, tamen cum restitutio sit pauperibus facienda, & ipse sit pauper, non est cur illi hæc eleemosyna sit deneganda: nec tunc sibi retinet pecuniam restituendam, sed applicatam vt eleemosynam accipit, & applicatam à summo Pontefice.

7 Nec indiget ad hanc applicationem consilio, aut iudicio Confessarij, vt Suarez, & Reginaldus indicant, sed absque hoc, si sibi de sua, vel de suorum paupertate constet, potest inconsulto Confessore sibi, vel eis applicare. Sicut ille, cui constaret de necessitate edendi carnes, aut lacticinia, vel non ieiunandi diebus prohibitis, non indigeret Medici, aut Confessarij licentia, seu potius declaratione: hæc enim necessaria est, cum dubium est de causa in his, & similibus casibus: attamen consulatur Confessor, vt sic Capellanus tutiori conscientia maneat.

8 Sed hæc, & antecedens additio intelliguntur, dummodò ex consuetudine, vel statuto particulari non sit facienda restitutio applicatione facta in aliquod certum opus, vel alijs Canonicis, aut Clericis illius Ecclesiæ, nō cedat; vt accidit in distributionibus quotidianis *ex c.Vnico, de Clericis non residentibus*, & ex Tridentino *sess.2.c.3.& sess.24.c.12*. Quia nec Lateranense, nec Pius V. abrogarunt huiusmodi statuta. Ita Aragon *2.2.q.83. art.13*. Naldus, Molfesius, & Toletus, *supra*, Suarez *n.17*. Filincius *n.324*. Rodriguez *1.p.c.146.n.3*.& alij apud Macignum *c.28.n.27*.& Garciam *3.p.c.1.num.35*.

9 Nota vltimò ex Suario *num.20*. & Reginaldo *num.43*. Beneficiarium, aut Capellanum posse sibi, vt pauperi quantitatem restituendam applicare, etiam si Naturalis, & Domiciliarius non sit illius Parochiæ: aut etiam populi, in quo situm est beneficium, aut capellania. Omnes enim pauperes in Christo Christiana charitas complectitur, & vbi lex Pontificia non distinguit, nec nos distinguere debemus. Itemque suppleri potest hæc restitutio per eleemosynas, quas Beneficiarius de fructibus sui beneficij fecerit pauperibus, cum ex cuiusdam anticipatæ solutionis vim habere possint.

10 Ad vltimum dubium, teneri ad restitutionem fructuum, qui alio die supplet defectum in recitatione Diuini Officij, docuerunt Enriquez *l.13.cap.13*. Petrus Nauarra *l.1.de restitut.cap.2. num.180*. Aragon *supra*, & alij. Quia sicut non satisfacit præcepto Missæ, aut ieiunij, qui alio die non præscripto ab Ecclesia ieiunat, vel Missam audit, quia est onus diei præceptum illud, sic qui alio die recitat.

11 Sed verius videtur non teneri ad restitutionem supplendo alio die pensum Horarum, aut compensando alijs operibus. Sic tenent Maior, Paludanus, Ledesma, & alij apud Enriquez *num.2*. Suarez *supra cap.27. nu.5.& cap.9. num.11*. Molfesius *cap.5. num.17*. Filiucius *cap.10.num.307*.& alij; tum quia rependit æquale; tum quia Capellanus, qui vno die tenetur ex onere capellaniæ celebrare, si alio die celebret, non tenetur per se loquendo restituere: ergo neque qui Officium alio die recitat. Ad rationes dubitandi respondeo admittendo, quod Capellanus, qui semel omittit, nòn satisfacit præcepto recitationis, sed satisfacit oneri contracto alio die recitando, hæc enim non est affixa diei, in quo recitandum erat. In Missæ verò auditione, & in ieiunio cum non detur restitutio sed præcepti adimpletio diei alligata, non potest hæc in alium diem transire. Sed animaduertas oportet, idem omninò dicendum esse si pensum omissum, verbi gratia hodie, recitet post duos, aut tres menses, aut aliud tempus; immo & si recitet ante tempus, in quo recitandum erat, soluens anticipata solutione.

SINGVLARE VII.

An Sæcularis Sacerdos, Monialium Capellanus licitè possit se in recitatione Horarum accommodare cum illis: recitans de Festiuitatibus, & Sanctis, de quibus ipsæ ob specialem suam professionem recitant?

1 FRequens est hic casus pluribus in locis, sed præcipuè Hispali, vbi plura extant Monialium monasteria, quæ & si Ordinariorum

rum iurisdictioni, & regimini subiecta; Ordinum tamen tam Monachalium, quàm Mendicantium regulam sequuntur, & in horum Breuiarijs singularia Officia, ac festiuitates propriæ sunt, scilicet eius Ordinis, quem profitentur. Sic Monasterium, S. Paulæ, quod est S. Hieronymi, Monasterium S. Mariæ de las Duenas, quod est. S. Benedicti; seu Cisterciense, Monasterium purissimæ Conceptionis, quod S. Francisci, seu S. Claræ est. Monasteria S. Leandri, & SS. Nominis Iesu, & S. Mariæ de la Paz, quæ sunt S. Augustini: Monasteria S. Mariæ vulgo *la Real*, & S. Mariæ de los Reyes, quæ sunt S. Domini, institutum obseruant, suorum Ordinum Sanctos, & singulares Festiuitates celebrant, vel iuxta Romani Missalis, & Breuiarij ritum, vel iuxta singularem vniuscuiusque Ordinis. Interrogatur ergo; an possint se his accommodare proprij horum Monasteriorũ Capellani, quoad recitationem Horarum, recitantes de ijs Solemnitatibus, & Sanctis, de quibus, vt sui Ordinis proprijs, ipsæ Moniales recitant?

2 Negatiua sententia persuadetur 1. ex *cap. cum creatura, de celebrat. Missar.* vbi: *Mandamus quominus, & pro anniuersarijs defunctorum, & pro festo, & feria secundum temporum congruentiam, Missarum solemnia conuentualiter celebretis.* II. Ex præceptis Pij V. Bulla in Breuiarij initio posita, & edita anno 1568. vbi: *Omnes Presbyteri, & Clerici sæculares, & Regulares vtriusque sexus, nec non Milites, & exempti, quibus Officium dicendi, aut psallendi quomodocumque iniunctum est, vt ex huius nostri Breuiarij formula, tam in choro, quam extra illum dicere, & psallere procurent.* Deinde in Rubricis. §. 5. *de Ferijs, num.* 1. dicitur: *Item per annum fit Officium de Feria illis diebus, quibus infra hebdomadam in Kalendario non ponitur aliquod festum duplex, semiduplex, vel simplex; & non occurrit aliqua octaua.* Igitur cum hi Sancti, de quibus apud prædictas Moniales, vt earum proprijs celebratur, vel non inueniantur in Kalendario, vel sub diuerso ritu in eo sint: Breuiarij ordo inuerteretur ab his Capellanis, si de ipsis recitent: ergo recitare non possunt. III. Quia celebrare de his Sanctis. v. g. de S. Monica, vel S. August. S. Benedicto, Bernardo, & aliis cum octaua, quibusuis qui cuilibet Religionis existunt, est priuilegium solùm certi Ordinis professoribus concessum; ergo Sacerdotibus sæcularibus non licet illo vti.

3 Sed affirmatiuam sententiam in praxi tutam probabile existimo: supponoque in præsenti nos loqui, non de quocumque Capellano, v. g. de eo, qui frequentat Monialium Ecclesias, vt in eis celebret, vel pro se, vel pro aliis, vel pro ipsis Monialibus; nec de eo, qui earum audit præcisè confessiones, etiam si ad hoc licentiam habeat ab Ordinario, sed de eo, qui est præcipuus illarum Capellanus, veluti illarum Parochus, & illis, illarumque Ecclesiæ quoad diuina Officia, & Sacramentorum administrationem præfectus est, vocaturque *Capellanus Maior*. Huic ergo licere, se accommodare in recitatione Officij suarum Monialium: etiam si nullam in earum Ecclesia habeat capellaniam, vero simile, ac tutum arbitror.

4 Probo 1. ex ipsius Pij V. Bulla anno 1570. initio Missalis affixa, vbi dicitur: *Ad debitas Deo persoluendas laudes, Breuiario castigato omnino, vt Breuiario Missale responderet, vti cõgruũ est, & conueniens; cum vnum in Ecclesia Dei psallendi modum, vnum Missæ celebrandi ritum esse maximè deceat, &c.* Missa, & Officium debent conformari. Quod clariùs habetur in I. Missalis Rubrica: vbi: *Missa quotidie dicitur secũdùm ordinem Officij, de festo duplici, & semiduplici, de Dominica, vel Feria, vel Vigilia, vel Octaua, & extra ordinem Officij votiua, vel pro defunctis.* & §. 4. nu. 3. *Quoad fieri possit Missa cum Officio conueniat.* Igitur si prædicti Capellani Missam Conuentualem dicturi sunt, vel ad eos dicere spectat, de Sanctis Ordinis, quem Moniales profitentur, de ipsarum festiuitatibus etiam, recitare aut debent, aut possunt; si quidem Missa debet concordare cum Officio, iuxta Rubricas allegatas: & Officium cum Missa, propter connexionem, quam ex Ecclesiæ institutione, præcepto, & vsu habent inter se Missa, & Officium.

5 Porro, si his Capellanis licet Missam de prædictis Sanctis celebrare; etiam de illis recitare licebit; nam *Corelatiuorum, seu connexorum idem est iudicium, l. 3. §. iudicio contrario ff. de contrar. act. tutel. l. proinde. ff. ad leg. Aquil. l. cum actum. ff. de negat. gest. C. Translat. de constit. cap. præterea de Offic. delegat.* Sic etiam Hier. Fernand. *l. repet. c. fin. & post num. 6.* Tusc. *litt. C. concl. 626.* Hypol. *sing. 25. num. 7.* Escob. *de ratioc. cap. 13. num. 11.* Mendez à Cast. *praxi, l. 5. c. 1. num. 43.* & alij: seu vt loquitur Surd. *de alim. tit. 9. quæst. 31. decis. 199. n. 13. Connexa dicuntur indiuidua,* seu vt Statius *de appellat. q. 17. limit. 21. nu. 25. Connexa reputantur vnum.* Et si Moniales in recitatione se accommodant Missæ, cui inseruiunt; Capellanus, se in illa accommodare poterit Missæ, quam celebrat.

6 Probo 2. ex sententia Hostiensis *dist. 12.* Syluestri *verb. hor. num. 2.* Reginaldi *l. 18. num. 169.* Glossæ *in c. dierum, de celebrat. Miss.* & aliorum docentium: quod Monachus præfectus Ecclesiæ sæculari, sequitur consuetudinem

nem Ecclesiæ, ad quam transit, quoad Officium diuinum: ergo Secularis præfectus Ecclesiæ Regularis, sequitur consuetudinem Ecclesiæ Regularis; *Cum contrariorum eadem sit disciplina,l.1.ff.de his, qui sunt sui. l.finali,ff. de legat.*3. Aristoteles *lib.*7. *Topic.c.*1. Surdus *cons.*1. *num.*92. Acacius Anton. *comment. ad Rub.ff.de condit.& demon.c.*1 *num.*56. Pichardus *ad princ.inst.de his,qui sunt sui.* Ioseph de Sesse *Aragon.decis.*52.*nu.*38. & alij. Tum quia in vtroque ratio est eadem, quod scilicet Ecclesia, cui vnusquisque præficitur, est sicut propria, & quisque vere tenetur recitare iuxta morem Ecclesiæ suæ. Hinc decreuit sacra Rituum Congregatio 11. Iunij 1605. vt testatur Gauantus *in Missal.tit.*2.*sect.*1.*c.*5.*nu.*2. quod Episcopus Regularis debet Officium recitare iuxta ritum suæ Diœcesis, non Regulæ; & occurrente festo Regulæ cum festo Diœcesis, hoc præferri debet.

7 Probatur 3. quia quicumque Parochus cuiuscumque Ecclesiæ propter eandem rationem recitat de Sanctis proprijs illius Ecclesiæ, v.g.de Patrono, de Titulari, de eo, cuius Reliquiam insignem habet Ecclesia; etiam si in illa capellaniam non habeat: ergo cum Capellanus, seu Vicarius prædictus Monialium, sit verè illarum, & illius Ecclesiæ Parochus, ab Ordinario constitutus, immo à Summo Pontifice, ex eo quod illius authoritate Monasterium sit erectum, & Ordinariorum iurisdictioni submissum, recitare potest, ac forsan debet de Sanctis illius Ecclesiæ, cui præsidet. Confirmatur, quia vt statuit sacra Rituum Congregatio 8. Septemb. 1602. vt testatur Gauantus, *supra num.*2. *Qui sunt de gremio alicuius Ecclesiæ debent recitare Officium, quod in choro dicitur, & licet extra Ecclesiam, vel Diœcesim morentur, decet eos recitare Officium proprium Ecclesiæ ipsorum.* ergo decet Capellanum, seu Vicarium, qui verè est Monialium Parochus, recitare Officium, quod hæ in suo choro dicunt.

8 Probatur 4. ex sententia Suarij *lib.*4. *de horis,cap.*23, *num.*6. Filiucij *tr.*23. *cap.*7. *quæsito* 1.*num.*221. Bonacina *d.*1.*q.*3.*p.*1 *nu.*9. Reginaldi *supra*, & aliorum, quos citat, & sequitur Carolus Macign.*c.*22.*nu.*32. *& seq.* qui afferunt, quod Clericus, & Beneficiarius recitare debet iuxta morem Ecclesiæ, in qua residet, etiam si in alia habeat capellaniam, aut beneficium: quia expedit imitari mores eorum, inter quos viuimus, & ad hoc potentius est vinculum residentiæ, ac domicilij, quàm beneficij. Immo etiam si Clericus commoraretur, non vt absolutè domiciliarius, aut Ciuis alicuius ciuitatis, sed ratione studij, litium, aut alterius causæ, posset se accommodare Breuiario illius loci, in quo prædictis titulis residet; vt docent idem Suarius *num.*7. Filiucius *num.*221. Bonacina, *num.*11. & alij quia tunc habet ibi quasi domicilium, & in spiritualibus vtitur Sacramentis, & ministris illius Ecclesiæ: ergo cum Capellanus resideat in Ecclesia Monialium, tum ex assignatione Ordinarij, tum ex vera, & continua residentia, se conformare poterit cum illis, seu cum illius Ecclesiæ consuetudine, quoad diuina Officia; sicut quoad hæc se accommodant omnes Clerici cum Parochia, in qua resident.

9 Ad 1. & 2. fundamentum partis negatiuæ satis, superque apparet ex dictis, nimirum id quod defendimus non solùm non aduersari, sed valde conformari decretis Pij V. Nam si hæc præcipiunt, vt Missæ celebrentur iuxta temporum congruentiam, & de Sanctis suis Moniales, ipsarumque Capellani iuxta sui Kalendarij tempora celebrent, & ex alio capite Pius V. statuit, Missarum celebrationem cum Officij recitatione conformandam fore: ex consequẽti vult, vt de ipsis Sanctis, de quibus celebratur, recitetur. Nec obstat quod hi in Kalendario communi non sint, vel sub diuerso ritu sint descripti; cum ipse Pontifex in Rubricis Breuiarij §.5. *de ferijs*, decernat, quod de ferijs fiat, quando non occurrit festum duplex, semiduplex, aut octaua, *Vel aliquod festum solemne, aut consuetum in aliqua Ecclesia celebrari; quamuis in Kalendario huius Breuiarij non sit descriptum.* Et hoc modo de Sanctis, de quibus à Monialibus celebratur, vt de proprijs consuetum est in earum Ecclesijs celebrari.

10 Ad 3. fundamentum R. quod & si omnes Doctores afferant Rubricas Breuiatij, & Missalis obligare recitantes, dummodò absit priuilegium, vt notat Suarius *d.*84. *de Euch. sect.*2. hoc autem his Capellanis adest: nam & si principaliter, absolutè & immediatè concessum sit Monialibus: illarum Capellanis mediatè, accessoriè, & dependenter ab illis censetur concessum, quatenus illarum Parochi, & Præsides sunt, præsertim quoad celebrationem Missarum, quæ habet maximam connexionem cum Recitatione, vt in Singulari sequenti dicemus. Præterea, quia dici potest concedi priuilegia hæc Ecclesiis Monialium, quibus ipsarum præcipui Capellani præsunt. Et certè valde absurdum videtur, quod toties diuersum à Missa Officium hi recitent, cum Missa neque pro defunctis, neque votiua ab his celebretur, in quibus tantummodò Officium à Missa discordare posse statuitur in Rubrica 1. allegata, & in aliis debet concordare.

Sed

11 Sed animaduertas:semper tunc celebrandum, & recitandum esse ab his Capellanis iuxta normam Breuiarij Romani, etiam si diuersum ritum seruent Moniales in celebratione,& recitatione Sanctorum sui Ordinis;nam sic strictiùs praxi, ac decretis,& Rubricis Pij V. adhærebunt, & Sacræ Rituum Congregationi obedient, quæ die 29. Nouembris 1628. statuit. *Vt Capellani Monialium Breuiario vtentium non Romano, dicere possint Missam de Sancto Ordinis, de quo Moniales Officium,sed cum Missali Romano, vt in proprijs de Sanctis, vel de Communi*. Sic testantur Gauantus *p.3. Missal.tit.* 10.*num.*16. Nouarius *verb. Miss. nu.*8. & Laurentius Vander *in decretis Congr. Rituum fol.*39. Idem ergo de recitatione Horarum dicendum est. Sed sub eodem ritu duplici, vel semiduplici debent recitare ex priuilegio, quo ipse Moniales recitant, quia cum accessoriè ab his communicato recitent,debent earum solemnitatem sequi, iuxta id iuris principium; *Accessorium sequitur naturam sui principalis. leg.etiam. c.de iure dot. l.Accessorium.*42. *de regulis iuris in 6.* vbi Socinas *reg.*5.Menoch.*cons.*58.*nu.*13. Tuschus *tom.*1.*lit.A. concl.*76. Pichardus *ad §.si quis alium num.*32. *inst. de vtilibus: stipulat.* Ioannes Franciscus *in Thesauro fori Eccles. p.* 2.*c.*16.*num.*30. & alij.

12 Denique præfatæ Rubricæ, & rationes persuadent, posse huiusmodi Capellanos, & illos, de quibus in sequenti Singulari loquemur,recitare in Sabbathis non impeditis Officio nouem lectionum, de Conceptione Beatæ Mariæ, & in quintis ferijs similiter non impeditis de Eucharistia, cum de his recitent Moniales iuxta ea, quæ infra trademus.

SINGVLARE VIII.

Vtrum Sacerdos sæcularis habens beneficium, vel Capellaniam si tam in Ecclesia Regularium, tam Fratrum, quàm Sororum, possit celebrare, & recitare de Sanctis, & Solemnitatibus illius Ordinis, in cuius Ecclesia habet beneficium?

1 NEgatiuam Sententiam persuadêt omnia,quæ in proximo Singulari similem huic suadebant; sed affirmatiua mihi verior videtur, & tuta in praxi. Hanc asserere videtur S.Thomas *quodlibet.*6. *art.*8. vbi ait; *Licèt Clericus in sacris obligetur ad diuinum Officium absolutè, tamen vt Clericus Beneficiatus in hac Ecclesia,tenetur ad dicendum Officium secundum modum illius Ecclesiæ*. Hinc Syluester *verb.Hora q.*1.*dicto* 4.Tabiena, *Hora q.*10. & 16.Angelus.*Hora num.*12. & 14. Auctor Directorij *lib.*1.*tit.*8. Azor 1.*p.lib.*10.*cap.*11.§.2. Reginaldus, *lib.*18. *num.*169.Molfesius, *tr.*5. *cap.*2.*num.*47.Macignus,*cap.*20.*num.*32. & alij,quos videtur tacito nomine refere Suarius,*lib.*4.*de Relig.cap.*23. *num.*5. docent Beneficiarium,aut capellaniæ alicuius Ecclesiæ addictum, teneri morem illius sequi in recitãdo,vbicumque resideat, Vnde saltem posse habentem capellaniam,vel beneficium in Ecclesia Regularium recitare Officium illius Ecclesiæ ad minus cum his Doctoribus concedendum est.

2 Et probatur I. Quia sicut obligatio recitandi diuinum Officium oritur ex beneficio in Beneficiarijs, seu Capellanis, cum hi sacris non sunt initiati, ita etiam obligatio recitandi Officium iuxta talem formam oritur ex beneficio existenti in tali loco, in quo diuinum Officium recitatur iuxta talem vel talem formam: ergo Capellani, vel beneficiarij in Ecclesia Regularium tenentur ad eam formam, quæ in illa seruatur. II. Quia iuxta Sotum, *de iust.* 10. *q.*5. *art.* 3. Beneficiarius illam Ecclesiam sequi debet,cui tenentur inseruire; inseruit autem Ecclesiæ, in qua habet beneficium, siquidẽ,qui de illius beneficio viuit, illius altari seruit, argumento a contrario ex illo Pauli: *Qui altari inseruit, de altari viuat*, ergo, &c.

3 III. Quia ratione beneficij in vna Diœcesi, ita constituitur quilibet Subditus, vel quasi pars, & proprium membrum illius Diœcesis, ac si in illa habitaret; etiam si sit alterius Diœcesis origine, natiuitate, & habitatione:ac ita ab Episcopo Diœcesis,in qua habet beneficium ordinari poterit, vt potest illius habitator. Sic *cap. cum nullus, de tempore Ordinationis*, in 6. ibi: *Cum nullus Clericorum Parochiæ alienæ, præter superioris ipsius licentiam debeat ordinari; Superior intelligitur in hoc casu Episcopus,de cuius Diœcesi est ille, qui ad Ordines promoueri desiderat, oriundus,seu in cuius Diœcesi beneficium obtinet Ecclesiasticum: seu habet (licet alibi natus fuerit) domicilium in eadem*. Vide Barbosam *de potest. Episcopi, allegatione* 4. *num.*2. & 54. Auilam *de domicilio cap.*4. §.2. ergo ratione beneficij in Ecclesia, Regularium constituitur quis membrum illius, perinde ac si in ea resideret. Ecclesiæ autem, in qua quis residet posse; immo & teneri se accomodare in recitatione Horarum, iam probauimus Singulari antecedenti.

IV.

4 IV. Quia si haberet beneficium in Ecclesia sæculari, recitare deberet iuxta illius normam: v.g. si esset in Parochia Diui Martini cum octaua de S. Martino recitaret, & si in illa esset insignis Reliquia alicuius Sancti, de illa etiam recitaret; ergo eodem modo cum Capellania est in Ecclesia Regulari, tenetur dicere Officium illius, quia ratio beneficij, æqualiter in vtraque procedit, & *Vbi est eadem ratio, eadem debet esse iuris dispositio, l. illud. ff. ad leg. Aquil. l. ad sacros Eccles.* Præterea, quia lex constituens aliquem Subditum alicuius Diœcesis, vel Ecclesiæ ratione beneficij non distinguit de Ecclesia sæculari, vel Regulari. Confirmatur denique ex eo quod hic sit de gremio Ecclesiæ Regularium, cuius est Capellanus iuxta dicta Singulari antecedenti.

5 Sed aduerte, quod etiam si hic Capellanus resideat in alia Diœcesi, diuersam recitandi formam habente, eo quod habeat beneficium in Ecclesia prædicta Regularium, potest adhuc de Solemnitatibus, & Sanctis suæ regularis Ecclesiæ recitare. Doctores enim *sup. num.* 1. relati, etiam in hac suppositione loquuntur. Et quamuis ita tenue esset beneficium, seu capellania, vt non sufficeret ad tertiam sustentationis partem, nec vt ad titulum illius sacris initiaretur Capellanus; idem posset; hoc enim beneficium quantumuis tenue sufficit, vt quis ratione illius subditus, & membrum constituatur alicuius Diœcesis, ab illiusque Episcopo ordinetur, vt probant Enriquez *de ordine cap.* 22. *n.* 1. & Auila *supra n.* 3. Et etiam si ad titulum illius non sit ordinatus ob eandem rationem recitare dicto modo poterit.

6 Idem dico si habeat aliud beneficium in alia Ecclesia dignius, aut pinguius, vel in ea resideat; potest enim Ecclesiæ, vbi est beneficium magis tenue se accommodare. Item si æquale: vel Ecclesia vtraque dignitate æqualis est, cui maluerit poterit. Sic ex S. Thoma *quodlibet.* 1 *art.* 13. Tabien., Angel., Syluester, Azot, & Reginaldus *supra*. Et aduerte hic, vt aduerti Singulari præcedenti, quod etiam si Beneficiarij possint de Solemnitatibus, & Sanctis Regularium, in quorum Ecclesia beneficium habent, recitare, & celebrare: non verò possunt se accommodare singulari eorum recitandi Regulæ: si ipsi Romanum Pij V. Breuiarium non sequantur; vel ex priuilegio, vel ex inueterata consuetudine ducentorum annorum: sed Breuiario Pij V. se accommodantes, recitabunt de Sancto: vel Solemnitate iuxta ritum duplicis, vel semiduplicis, quem sequuntur ipsi Regulares, sumendo Officium de communi Sanctorum: si de illo Sancto nil speciale sit in Breuiario Romano. Nam licet beneficij titulus sit sufficiens, vt Capellanus; veluti pars, aut membrum eius Ecclesiæ, priuilegio illius vtatur circa celebrationem prædictam; non verò vt aliam recitandi normam, quam præscripiam à Pio V. pro Ecclesia Romana sequatur, vt diximus.

7 Aduerte etiam, hoc esse intelligendum, dummodò in executione huius doctrinæ, non sit scandalum, quia verbi gratia Missa omitteretur propria alicuius diei, vel alia ex causa, & dummodò celebratio, & recitatio Sancti, qui celebratur, non sint restrictæ à Sede Apostolica, vt essent, si de Beatificato solùm concederetur celebrare Regularibus, vel aliquibus singularibus personis, & locis. Tandem nota quod hæc procedunt, etiam si Capellanus non celebret, vel quia non est Sacerdos, & forsan nec in Sacris, quoniam potest de Sancto recitare, qui celebratur in Ecclesia Regulari, vel sæculari vbi suum beneficium est.

8 Ex his audiui viros doctos probabiliter inferre, Sæculares cum Regularibus conuiuentes, vt domesticos, ac familiares in eorum domibus habitantes, seu sub eorum regimine, vt existunt Collegæ, v.g. sæculares tam Hispani, quam Exteri, qui in nostris Collegijs, ac seminarijs, & sub regimine nostræ Societatis educantur, studiorum causa; posse recitare & celebrare in ferijs quintis de Eucharistia, & in Sabbatis de Conceptione B. Virginis: nec non de Sanctis Canonizatis, & Beatificatis, si non est expressa prohibitio, aut limitatio, de quibus nos recitamus: tum quia Ecclesijs nostris hoc priuilegium concessum videtur, in quibus ipsi resident, & quibus se in Officio diuino possunt accommodare, iuxta dicta Singulari antecedenti, tum quia, & si nobis, aut alijs Regularibus sit primario, & principaliter concessum de his recitare, sed illis accessoriè, & consequenter concedi videtur, vt notant Corduba *in priuileg. Mendicant. verb. communicatio quoad Fratres*, §. 39. & Sanchez *to.* 2. *Consil. lib.* 9. *cap.* 9. *dub.* 9. *n.* 3. de priuilegiis, quibus Religionum familiares, seu domestici fruuntur. Nomine verò Domesticorum, & Familiarium qui intelligantur, colligitur *ex cap. sicut nobis, de verb. significat. sic. Verè tui Clerici familiares existunt, & in tuis expensis continue domestici commensales; etiam si quos ex illis aliquando pro suis gerendis negotijs abesse contingat.* Vide Bartolum *in l.* 1 *in princ. ff. ad Syllan. & in l.* 2. *cap. de testibus*, & Felinum *in cap. cum oporteat, verbo. Nec obstat*, ac Consule Tract. V. Sing. 3. & 4.

9 At verò, vt hac ſententia tutiùs, ac liberiùs vti poſſint prædicti, nec non alij quilibet ſæculares extra Regularium domos habitantes, ſocij fiant in Horarum recitatione Regularibus, & ſic de eorum Solemnitatibus, ac Sanctis, etiam cum Octaua recitare poterũt, quia vt rectè inquit Enriquez, *lib.7. num.30. de indulgentijs, num.4. Priuilegium eius, qui olim poterat. Breuiario breui vti, aut nunc poteſt ante tempus recitare Horas, extenditur ad ſocium. Sic in priuilegio, & lucro ſocij in contractu ſocietatis docent Summiſtæ verb. ſocietas, Aſtenſus l.3.tit.12.* Item quia quod *Lex, aut priuilegium diſponit in vno ex correlatiuis extenditur ad aliud correlatiuum*: ſeu *correlatiuorum idem eſt iudicium, l.fin. ff.de acceptilat. l.fin. c.de indicta viduit. l.ſi quis ſeruo, c.de furtis, l.de tranſact.l. 1.c.de crupreſs. lib.11.* vbi Euerardus *in topic. loco a relati nu.8.* Farinacius *praxi cri.p.7. lit. E.num.235.* Tuſchus *lit.C. concluſ.1041.* Bettazol. *repet.l.ſi quis maior, c.de tranſ.act.nu.44.* Perez *in l.3.& fin.tit.1.l.5.ordin.* & in moralib. Nauarrus *c.22.n.47.* & alij.

10 Nec neceſſarium eſt, vt ſocius Regularis, ratione cuius ſæcularis hoc fruitur priuilegio, ob ſenectutem, viſus carentiam ægritudinem, aut aliam ob cauſam ſocio indigeat ad recitandum, vt exiſtimauit Emmanuel *to.1. qq.q.42. art.10.* Sed ſufficit velle ſibi adhibere ſocium in recitatione: vt hæc commodior ſit: quia in omni caſu æquè liberum, & vſitatum eſt, ac præcepto ſatisfit cum ſocio, vel ſine illo recitando. Quod ſi ad recitãdum de hoc, vel illo Sancto cõceditur priuilegium Regulari: conceditur etiam ad recitandum quomodocumque recitandi Officio ſatisfit, & recitari ſolet tam intra, quam extra chorum: & vbilibet cum ſocio recitatur.

SINGVLARE IX.

V. Ille, qui ob errorem, aut obliuionem de Feſto duplici, vel ſemiduplici, die proprio non recitauit, recitare poſſit de eo, primo die non impedito Officio nouem lectionum?

1 NEgatiuam partem ſuadent. I. Quia recitatio de hoc feſto eſt onus alligatum diei, ſicut ieiunium diebus Vigiliarum, ac quadrageſimæ: & Miſſæ auditio feſtis; ergo tranſacto die proprio, non eſt recitandum de illo II. Quia ſi tunc liceret de Sancto duplici, vel ſemiduplici poſtea recitare, etiam de ſimplici, ac de Feria liceret; cum æquè ſtatuatur in Rubricis de omnibus his in proprijs diebus recitare: ergo ſi hoc non licet, nec illud. III. Quia aliter ſi quis ob infirmitatem, aut iuſtam cauſam à recitatione excuſantem; non recitauit pluribus feſtis, poterit poſtea cum conualuerit, de illis recitare; ſed hoc videtur abſurdum; ergo. IV. Quia eſſet maxima Officij diuini peruerſio, & Rubricarum tranſgreſſio; ergo nequit fieri. V. Quia caſus, in quibus translatio licet, recenſetur in Rubricis Breuiatij; & nulla ſit mentio huiuſmodi caſus; ergo in eo non licet.

2 Propter hæc veriorem iudico hanc negatiuam ſententiam; ſed adhuc affirmatiuam probabilem, ac tutam exiſtimo; & probo. I. Quia tunc transfertur à proprio die in alium non impeditum Feſtum duplex, aut ſemiduplex cum proprius dies eſt impeditus, ſed in eo caſu obliuio, & error, ſunt impedimentum ad recitandum tunc de illo feſto, cum hoc ſit obſtaculum, aut retardatio alicuius operis, *iuxta cap.pia.§.fin.de exceptione, l.6.* ergo ille dies iudicandus eſt impeditus; & ipſius feſtum transferri poteſt ad diem non impeditum. II. Quia *Ignoranti non currit tempus*, vt ſtatuunt lex *Quandiu. C.qui admittit ad bonorum poſſeſ.* Flaminius *de reſignatione l.5.q.4.num.34. cum ſeq.* & Caldera Pereira *de renouatione emphyt.q.7.num.3. cum ſeq.* ergo cum ad alicuius notitiam peruenit, ſe recitaturum fuiſſe die, vel diebus antecedentibus de hac feſtiuitate, perinde eſt, ac ſi eius proprius dies non pertranſiſſet, & die non impedito poterit recitare.

3 III. Quia *Iure ſuo nullus priuandus eſt abſque culpa ſua.* Sic *l.crimen.ff.de pœnis, l.ſancimus, C. eodem tit.c.2.ad finem, de his, quæ fiunt, &c. in c. 2.princip.de conſt.cap.non debet.12. de reg.iuris, l.6.* ſed Sanctus, & Recitans ius poſſident, vt de tali Feſto quotannis recitetur ſemel; ergo abſque illorum culpa priuari non debent hoc iure. Obliuio autem, error, aut ignorantia non eſt Recitantis culpa; & adhuc ſi eſſet, non inueniretur hæc in Sancto, de quo recitandum eſt, & cui defertur hic ſingularis eius ſolemnitatis cultus. Vltimò quia nulla Rubrica eſt, quæ expreſsè huic ſententiæ aduerſetur; immo ſimilis videtur hæc translatio aliis, quæ in Rubricis exprimuntur.

4 Ad 1. rationem in oppoſitum R. Quod licèt obligatio recitandi ſeptem Horas, vt ſic, ſit onus diei, & ita eo tranſacto recitari non debeat: at recitatio de tali Feſto non eſt alligata ipſi diei, in quo feſtum incidit: cum ex inſtitutione Eccleſiæ transferri poſſit, & ſæpè transferatur, ſed ieiunium, &

Missæ auditio transferri non solent. Ad 2. cum non transferatur Officium de Feria, aut de Sancto simplici, sicut rransfertur de duplici, aut semiduplici; ideo si de illo, proprio die non est recitatum, omittendum omnino videbitur. Ad 3. Quia qui ob infirmitatē, aut aliam causam eo die, quo de festo recitandum erat, ad recitationem non tenebatur; ideo obligatio, vel ius ad recitandum de illo Sancto non perseuerat; nec adfuit error, aut obliuio, ob cuius impedimentum concedimus istam translationem.

5 Ad 4. Maior peruersio videbitur, & veluti iniustitia, negare alicui Sancto cultum à Pontifice concessum semel in anno, vel die ipsius obitus: aut si bic impeditus est, in proximiori non impedito, quàm recitare, verbi gratia die Iouis, quod recirandum erat die Martis, facta huius recitationis omissione sine culpa, immo impedito per errorem, aut obliuionem die Martis. Et sicut non peruertitur Ecclesiasticus ordo, ob tot Festorum translationes, quas experimur ex varijs causis, & aliquando ad longum tempus; ob vnam, vel alteram huiuscemodi non peruertetur. Ad 5. R. Non fieri mētionem huius causæ ad transferendum in Rubricis, quia hæ, veluti leges solùm attendunt ad communiter, non ad rarò, & per ignorantiam, aut errorem accidentia; nec ad omnes casus singulares se extendunt.

6 Sed nota, hic loqui de priuata recitatione, non tamen de solemni, & in choro: aliter enim iudicandum omnino est in illa. Qui enim priuatè errauit, probabiliter potest se accommodare dictæ sententiæ, vel si libet, choro suæ Ecclesiæ, aut Monasterij, etiam si transuertatur hic ordo, & de Sancto omisso non recitet: præpondetat enim tunc vniformitas, publici cultus. Et forsan si in hac solemni recitatione, vel celebratione alicuius Ecclesiæ, vel Monasterij erratum est; locum poterit aliquando habere etiam in choro, sententia affirmans, nisi scandalum adsit, ad quod euitandum in Ecclesiasticis Officiis attendi debet.

SINGVLARE V.

Quid sit facturus, qui hodie recitauit de Festo, de quo die sequenti, vel sequentibus recitaturus erat?

1 HAc de re ita Villalobos 1. *p. trac.* 22. *n.* 3. *El que oy rezò del Santo, que caya mañana, por yerro, y despues cayo en la cuenta, no haze bien mañana en rezar del Santo, que cayo, oy, sino que vuelba à rezar del mesmo Santo; porque menos mal es errar un dia el Officio diuino, que dos.* Hæc sententia mihi arridet, vt conformior regulis Breuiarij, & præcepto Pij V. in Bulla sæpe citata; sed eam referens Trullench. *l.* 1. *in Decalog. c.* 7. *dub.* 14. *nu.* 11. ait; *Attamen existimo, posse die sequenti de Sancto omisso recitare; ne maneat illo anno sine recitatione, & hoc esse minus malum, quam illud, quod à Villalobos recitatur.* Sed Trulenchus Villalobij dubium minimè tetigit, sed potius soluit nostrum, quod antecedenti Singulari agitabamus, defendens sententiam affirmatiuam, quam ibi retulimus.

2 In hoc igitur dubio posset quis dicere, forsan non improbabiliter, quod, qui hodie recitauit de Sancto, de quo die, vel diebus sequentibus recitaturus erat; non debet de ipso recitare die ad ipsius recitationem assignato. Fundamentum esse potest, quod iam illi Sancto diuini Officij pensum solutum sit; & quod debitum anticipata solutione solutum fuerit, plenissimæ solutionis rationem non tollit. Præterea, quia inusitatum videtur quod bis, vel pluries (exceptis Agnetæ 2. & Octauis,) de eodem Sancto recitetur; sicut inusitatum est, quod idem debitum eidem bis soluatur.

3 Sed si in hoc sentiendi modos roges, de quo recitandum sit in die huius Sancti, vel Festi, de quo iam anticipatè recitatum est? Respondeo, quod de Festo, vel Sancto assignato, in illo die, in quo recitatum est de Sancto nondum incidente; sic enim vtrique debitum Officij pensum soluitur, nullusque defraudatur à suo cultu, quod maioris momenti videtur, quam quod dies solutionis commutentur. Si verò recitandum erat de Feria, aut Sancto simplici die, in quo præuenta est recitatio de Sancto, tunc non poterit de his recitari, cum non transferantur: sed recitandum erit forsan ab eo, qui præter regulas in has angustias se vult redigere, de S. Simplici, aut de Feria, quæ incidit in eam diem; & sic iusta velut compensatio dabitur.

4 Denique in hac probabili sententia circa Missam, & publicam recitationem obseruanda sunt quæ notauimus antecedenti Singulari num. 6. addendumque. Quod si quis incipiat hodie per errorem recitare de Sancto, de quo die sequenti, vel sequentibus recitaturus est, vel de quo antea recitatum est, si solùm Vesperæ cum Completorio recitatæ sunt, reliqua de Sancto illius diei proprio recitet: nec necessarium est, vt Vesperas repetat, sed commemorationem Sancti, de quo debebat recitare, faciat; cum de ipso postea recitaturus non est, iuxta

Sin-

Singulare antecedens. Idem dic si iam Matutinum cum Laudibus, vel Matutinum solum recitauit. Et si forsan non deerit qui iuxta sententiam relatam, dicat, tunc prosequendum esse inceptum Officium, & Missam de illo celebrandam: nam maior pars debet trahere ad se minorem, vt constans est Doctorum axioma. Sed quoad celebrationem Missæ attinet, inspiciatur, ne in Ecclesia adsit scandalum, vel sit magnæ solemnitatis dies. vt Natiuitatis, Assumptionis, & aliarum Virginis; Christi. D. Apostolorum, aut Sancti maxime in loco celebris.

5 Pro his, & alijs mutationibus aduertenter, vel inaduertenter factis verba Lesij. *lib.2. c. 37. nu.77.* libet referre. *Notandum est; inquit quinto, mutationem Officij, etiam dedita opera, non esse peccatum mortiferum, & si loco Officij de feria dicatur de Sanctissima Trinitate, vel de venerabili Sacramento, vel de B.Virgine, aut contrà, loco officij de Festo, dicatur de Feria. Ita Caietanus verb.Hora c.2.* Syluester *num.15.& alij passim. Et* Azorius *l.10.instit. c.20. dub.2. dicit hanc esse communem omnium sententiam, &c. Vnde qui etiam prudens omisso proprio aliud recitauit, non tenetur repetere, vt rectè* Syluester *supra, quia quæ ad substantiam legis pertinent, & si cum peccato veniali, iam impleuit; multo minus tenebitur; si per inaduertentiam mutauit. Valde tamen laudabile est repetere vel totum Officium, si aliud per errorem, vel sponte recitatum est, vel saltèm ea, quæ ad proprium Officium pertinebant, etiam si solùm esset Hymnus, vel Antiphona, vel Lectio aliqua.* Hæc ille.

SINGVLARE XI.

V. In quintis Ferijs possint Mendicantes, & qui illorum priuilegijs fruuntur, Missam celebrare, & Officium recitare de augustissimo Eucharistiæ Sacramento?

1 HVius priuilegij notitia, nec non huius casus resolutio constat ex concessione, quam fecit Pius V. Fratribus Minoribus de Obseruantia, speciali Bulla Romæ expedita 8.Ianuarij anno 1568. quæ ab Emmanuele Rodriguez affertur *tom.2. Bullarij*, ac eius meminit ipse *qq.reg. tom.1. q.42. art.16.* & Hieronymus Rodericus *resolut.24.nu.15.* sicque incipit: *Dilecti fili salutem, &c.* ac sic se habet: *Nos piùm hoc vestrum desiderium plurimùm in Domino collaudantes, ac huiusmodi supplicationibus inclinati, vobis, & vestrum cuilibet vbilibet existentibus, vt qualibet quinta feria, qua totius Quadragesimæ, & Aduentus non fuerit, & in qua aliquod festum, seu octaua non inciderit, omisso occurrenti Officio, illud de Corpore Christi, iuxta illud, quod in præsenti Breuiario Romano, in eius solemnitatis die recitandum proponitur, recitare liberè, & licitè valeatis: ita tamen, quod illud sic recitando, debito ad quod adstricti estis, in omnibus, & per omnia perinde satisfacere censeamini, ac si Officium pro tempore occurrens, & vobis à Romana Ecclesia propositum, recitaretis.*

2 Nonnulla circa tempus, & qualitatem huius priuilegij dubitari, aut animaduerti possunt. Circa tempus supponendum est vt certum, primò in quintis Quadragesimæ, & Aduentus ferijs hoc priuilegio vti non licere; cum hæ excipiantur. Secundò, in omnibus quintis ferijs, in quas Vigiliæ solemnitatum, aut Sanctorum inciderint, quantumuis solemnibus; de Eucharistia celebrare, & Officium recitare posse Regulares hoc priuilegio fruentes, manifestum est; cum has illud non excipiat, *& vbi lex* (priuilegium autem iuxta DD. est priuata lex) *non distinguit, aut excipit, nec nos excipere, aut distinguere debemus.* Tertiò, occurrente in quinta feria festo semiduplici, vel Sancti, vel solemnitatis alicuius, siue sit totius Ecclesiæ, siue singularis Diœcesis, loci, aut Religionis non licet hoc vti priuilegio, cum huius exceptio fiat expressa in illo.

3 Item occurrente S.Simplice quintis ferijs, de Eucharistia recitandum est; cum ita ex consuetudine optima priuilegiorum interprete habeatur, vt testatur Emmanuel sup. & omnes testari possumus, ac constat ex Codiculo quorannis edito, vbi pro festis aliquorum Ordinum sic habetur: *De Sacramento semid. exceptis Aduentu, & Quadragesima, & Officio nouem lectionum.* Ac ita expressè Clemens VIII. concessit Fratribus Eremitis, S.August. in Bulla, quæ in Codice suorum Officiorum affertur initio, & incipit: *Decet Romanum Pontificem,* ac edita est die 5.Martij anno 1596. vbi dicitur: Quod Officia SS. Nominis Iesu die 14.Ianuarij, & Archangeli Gabrielis 18. Martij, *Ac quintis ferijs extra Aduentum, & Quadragesimam non impeditis duplici, vel semiduplici festo, aut aliquo alio impedimento Officium SS. Corporis Christi iuxta Rubricas Breuiarij dicti Ordinis, tùm ab eodem Cardinali emendati, & ad formam Romani Breuiarij redacti recitare consueuerunt, &c.* Postea ait Pontifex: *Nos eiusdem Andreæ votis, ac supplicationibus super hoc humiliter porrectis benignè annuentes, omnibus, & singulis vtriusque sexus eiusdem Ordinis Eremitarum S.Augustini Religiosis, tam Fratribus, quàm Monialibus, quibuscumque mundi partibus existentibus, vt Officia SS. Nominis Iesu, S.*

Gabrielis Archangeli, & SS. Eucharistiæ Sacramenti, diebus, modo, & forma prædictis, tam in choro, quàm extra recitare, atque ita obligationi diuini officij recitandi satisfacere, liberè, ac licitè valeant, authoritate Apostolica tenore præsentium perpetuò concedimus, & indulgemus. Non obstantibus, &c. Vbi nota festum duplex, & semiduplex excipi tantùm: ergo simplex non excipitur; cum exceptio firmet regulam in contrarium.

SINGVLARE XII.

An recitare possint de Eucharistia Regulares omnes in quintis etiam ferijs Aduentus, & Quadragesimæ?

1 Affirmatiuæ partis resolutio fundari potest duplici Bulla: prima cōcessa à Sixto V. Fratribus Discalceatis de Monte Carmelo, edita Romæ 11. Iulij 1587. quæ incipit: *Reddituri de commisso*, & affertur ab Emmanuele Rodriguez in Bullario *fol. mihi* 488. ac huius Bullæ clausula sic se habet.

2 *Cum itaque (sicut accepimus) dilecti filij, Fratres Ordinis gloriosissimæ Dei genitricis, semperque Virginis Mariæ de Monte Carmelo, Congregationis Discalceatorum, singulis quintis ferijs, festo nouem lectionum vacantibus, Missam de Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, vel de festo, aut feria celebrare solent. Nos hanc cæptam laudabilem, & salutiferam cōsuetudinem Apostolica authoritate tenore præsentium approbantes, & confirmantes, monemus, & hortamur in Domino Fratres Discalceatos prædictos, & vbique eādem consuetudinem prosequentes, suis prædicationibus populos ad fidem, deuotionem, & frequentem vsum huius sacrosancti Sacramenti allicere, & inuitare diligenter studeāt.* Et infra: *Fratribus Discalceatis, & Christi fidelibus prædictis, qui illorū Ecclesijs, & præfatis quintis ferijs Missæ adfuerint, cētum annos de eis iniunctis pœnitentijs relaxamus.* Et addit Pontifex: Hoc obseruari posse: *Non obstantibus quibuscumque in contrarium facientibus.* Vbi nota, hanc Bullam editam esse post Bullam Pij V. excipientem Aduentum, & Quadragesimam.

3 In primis clausula hæc concedit his Regularibus Missam celebrare de Eucharistia: confirmatio enim alicuius consuetudinis, vel facti, facta à Superiore per legem, aut statutum; legi, & statuto, vel concessioni æquiualet; nam vt in vtriusque iuris Lexicone habetur: *Confirmare est alicui iuri, vel facto firmitatem præstare, vt colligitur ex cap. inter dilectos, de fide instrum.*

4 Præterea cum à Pontifice approbatur, & conceditur, Missam de Eucharistia celebrare singulis quintis ferijs, Officio nouem lectionum non impeditis; concedere etiam de ipsa recitare, aliquis probabiliter præsumere poterit; cum ipse Pontifex statuat in r. Missalis Rubrica, quod, *Missa quotidie dicitur secundum ordinem Officij, de Festo duplici, & semiduplici, de Dominica, vel Feria, vel Vigilia, vel Octaua, & extra ordinem Officij votiua, vel pro defunctis.* Et §. 4. nu. 3. *Quoad fieri possit Missa cum Officio conueniat*: ergo si à Pontifice conceditur ijs diebus Missa de Eucharistia, ac ipse præcipit, vt hæc cum Officio conueniat; concedere, videtur Officium de Eucharistia, ijs diebus, quibus Missam concedit.

5 Nec hæc votiua dici poterit, aliter nil speciale afferret hæc Discalceatorum consuetudo, & hæc concessio Pontificia illis facta nil operaretur; cum omnibus liceat omnibus diebus nō impeditis Missam votiuam de Eucharistia, vel de alio mysterio, aut Sancto celebrare; sed cum priuilegia sint stricti, & singularis iuris, aut communis correctiones, hoc priuilegium aliquid singulare afferet: & cum non limitet pro Aduentu, & Quadragesima, limitandum non est.

6 Accedit huic indulto aliud Ordini SS. Trinitatis cōcessum à Clemente VIII. quod incipit: *Vestræ pietatis*, editum Romæ 18. Octobris 1597. & affertur in Epitome priuilegiorum huius Religionis *cap. 3. art. 15. nu. 1.* cuius concessio sic se habet: *Vt singulis hebdomadis, diebus tamen duplicibus festis non impeditis, vno scilicet SS. Trinitatis, & altero SS. Sacramenti Officium in Ecclesijs vestri Ordinis publicè, & priuatim recitare possitis, & valeatis; dummodo Officia prædicta iuxta Breuiarij Romani ritum recitetis, & à Congregatione sacrorum Rituum fuerint approbata, authoritate Apostolica præsentium, perpetuò concedimus, & indulgemus. Non obstantibus, &c.*

7 In quo notandum est I. Non excipi tempus Quadragesimæ, ac Aduentus: & vbi priuilegium non excipit, nec nos excipiemus. II. Ex hoc priuilegio notetur, recitari posse de Eucharistia vno die, quicumque ille sit, semiduplici etiam Officio impedito, in qualibet hebdomada, excepta Dominica die, quia dies hæc, nec in hoc, nec in simili casu pro die hebdomadæ reputatur. III. Notetur, hunc diem eligi posse ad arbitrium recitantis, ac similiter variari; ita vt interdum dies electus in vna hebdomada sit feria 2. in alia feria 3. vel 4. Congruentius autem erit ad celebrandum, & recitandum de Eucharistia, vt feria V. vt

potè

potè eius institutioni sacrata, eligatur, & quod non varietur, in publica præsertim recitatione: sed si hæc Officio duplici impediatur, anteponi, vel postponi valebit.

SINGVLARE XIII.

An extet priuilegium concessum Minoribus, & ijs, qui cum eis priuilegiorum communicatione fruuntur, Missam celebrandi, & diuinum Officium recitandi de B. Virginis Conceptione in Sabbatis nouem lectionum Officio non impeditis?

1 HOc priuilegium concessum fuisse, sed reuocatum esse aliqui indubitanter affirmant; nam ex viuæ vocis oraculo solùm haberi, probant ex ipsius forma, quæ in Codice, seu Ordine recitandi Officij pro Minoribus edito sic habetur: *Paulus Papa V. sua viua vocis oraculo coram Illustriss. Cardinali Aragonia Ordinis Protectore, die 19. Ianuarij 1609. vt in omnibus Sabbatis festo nouem lectionum non impeditis Fratres nostri Ordinis possint facere Officium immaculatæ Conceptionis Virginis Mariæ, quod incipit: Sicut lilium, sub ritu semiduplici.* Idem Oraculum affertur in Codice Officiorum S. Augustini; concessumque esse dicitur ad supplicationem Fratris Ludouici à S. Ioanne Euangelista, eius Ordinis Commissarij. Idem testatur Cardinalis Pompeius Aragonius titulo S. Sabinæ, 21. Ianuarij 1609. Cum igitur S. D. N. Vrbanus VIII. Bulla edita Romæ anno 1631. omnia viuæ vocis Oracula Religionibus, ac Religiosis concessa, etiã sigillo munita, & manu Cardinalis subscripta reuocauerit, & annullauerit, hoc reuocatũ, & annullatum manere videtur: cum aliunde ex Bulla non habeatur.

2 Censeo igitur priuilegium hoc firmum perseuerare, ita vt eo vti possimus, non ex prædicto Oraculo, vel similibus, sed ex noua Bulla expedita à S. D. N. Vrbano VIII. anno 1625. pro fundatione cuiusdam Monasterij Monialiũ ab Apostolicæ Sedis Nuncio Iulio Episcopo Grauinensi executioni mandanda, & Excellentiss. D. Gasparis de Guzman Ducis de Sanlucar la Mayor Comitis de Oliuares, & ipsius vxoris Comitissæ D. Agnetis de Zuniga, sumptibus erigenda; in qua inter alia hoc ita concedit Pontifex: *Quæ Moniales omnes inibi diuina Officia iuxta Rubricas Missalis, & Breuiarij Romani, nec non Officia Sanctorum, dicti Ordinis, ex illius etiam Breuiario desumenda, singulis Sabbatis diebus, Officio duplici, vel semiduplici non impeditis, etiam Officium Conceptionis Beatæ Mariæ, prout in Ordine Sancti Francisci fieri consueuit, singulisque diebus in completorio Antiphonam; Conceptio tua cum eius oratione recitent, cantent, & celebrent.*

3 Hinc patet hoc priuilegium Ordini S. Francisci concessum, hoc authentico diplomate confirmari, & inde ex Bulla constare, ac de nouo per illum concedi. Vnde etiam si non esset Oraculum, nec illius mentio fieret nullibi: eo ipso quod huiusmodi Monasterij Monialibus in Bulla concessum fit, conceditur omnibus Religiosis, Mendicantibus, & in illorum priuilegiis communicantibus, vt constat ex communicatione priuilegiorum, quam omnes habent, & videre licet in pluribus Bullis Sixti IV. Bonifacij VIII. Innocentij VIII. Alexandri IV. Iulij II. Leonis X. Clementis VII. Eugenij IV. Gregorij XI. Adriani VI. & aliorum Pontificum in fauorem Benedictinorum, Carthusiensium, Minorum, Minimorum, Carmelitanorum, Augustiniensium. Prædicatorum, Trinitariorum, ac aliorum Ordinum, quas affert Rodriguez in suo Bullario, & earum compendium inuenietur apud Mirandam *tom. 2. manualis, quæst. 46.* apud vtrumque Rodriguez Emmanuelem *qq. reg. tom. 1. q. 55.* Hieronymum *resol. 116. num. 38.* Ildephonsum de Castarubios, & Hieronymum Sorbum *in Compendio priuileg. verb. Communicatio.* Et inter ceteras specialiter videndæ sunt Bullæ Sixti IV. Iulij II. Leonis X. in quibus conceditur Fratribus Minoribus, vt fruantur omnibus indultis, gratijs, immunitatibus, & alijs concessis, tum Sororibus sui Ordinis, tum earum domibus, Ecclesijs, & monasterijs. Nec non ea videatur quæ Pius V. Societati Iesu concessit anno 1571. & incipit; *Dum indefessæ*, pro communicatione omnium priuilegiorũ cum Mendicantibus.

4 Hinc fit, quod etiam si huic tantum modò Monasterio, & illius solùm Monialibus hoc priuilegium sit concessum, vt illa verba exprimere videntur, *Quæ Moniales omnes inibi diuina Officia, &c.* adhuc illo vti possunt omnes Mendicantes, vt ex prædictis Bullis constat.

5 Et in particulari dari hanc communicationem in Religionibus quoad recitationẽ, & celebrationem quorundam Festorum, vt Nominis Iesu, & Mariæ Eucharistiæ, Conceptionis, & similium, probant Emmanuel, *tom. 1. quæst. 69. artic. 2.* Hieronymus Rodrig. *resolut. 65. num. 2.* & Portel *par. 3. casu 28. num. 3.* Hoc verò intelligendum non est de Sanctis proprijs cuiuslibet Ordinis, sed de prædictis

dictis festis, ac alijs toti Ecclesiæ generalibus, vt praxis, & Sapientium vsus docent. Et si alicubi Gauâtus oppositum sentire videatur, in hoc sensu percipiendus est.

SINGVLARE XIV.

An in Sabbatis Aduentus, & Quadragesimæ, nec non quatuor Temporum, & Vigiliarum possint Regulares vti prædicto priuilegio celebrandi, & recitandi de Conceptione B. Virginis?

1 Nonnullos viros timoratos, & doctos inueni in omnibus prædictis Sabbatis de Conceptione Virginis recitantes: & hi eo nitebantur fundamento, quod hoc priuilegium sine limitatione horum dierum concessum fuit, vt testatur Emmanuel *to.3. sum. c.195. n.6.* vbi post quam retulit indultum relatum Pauli V. ait: *Como sin limitacion alguna conced* (Pauli V.) *que en todos los Sabados puedan rezar los Frayles Menores de la Concepcion de la Madre de Dios, no estando impedidos con Santo doble, o semidoble, tambien pueden rezar della en los Sabados de Aduiento, y Quaresma; que si su Santidadno lo quisiera conceder, lo dixera claramēte.* Idem docet F. Laurentius Lobo eiusdem Ordinis *in comp. Rubr. Breuiar.* edito anno 1632. *c.29.* Et videtur patere hoc ex illius forma, singulari antecedenti relata *n.1.* Deinde, quia limitationem ipsi Fratres addiderunt. Vnde post priuilegium supra relatum in Ordinis Officio positum sequitur; *Officium Conceptionis B. Mariæ recitari potest quolibet Sabbato anni, extra Aduentum, & Quadragesimam, non impedito Officio nouem lectionum, etiam translato.*

2 Alij nituntur diplomate supra relato Monialibus Monasterij ab Excell. Duce de Oliuares impetrato, in quo non excipiuntur Sabbata Quadragesimæ, & Aduentus, Vigiliarum, & quatuor Temporum: sed solùm, quæ Officio nouem lectionum sunt impedita; & vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus. Alij ex consuetudine optima legislatrice, ex qua constat SS. Francisci olim, & S. Augustini modò Religiones in Quadragesima hoc vti priuilegio.

3 Adhuc dicendum est, in Sabbatis prædictis nō licere celebrare Missam, & recitare Horas Canonicas de immaculata Virginis Conceptione; quia hos dies excipit priuilegiū Pauli V. iuxta Sacræ Congregationis Rituū: immo, & ipsius Pontificis declarationem, quæ sic habet: *Cum alias sub die 20. Ianuar. 1609. Sanctissimus D.N. Paulus Papa V. concessit Fratribus Obseruantibus Ordinis S. Francisci, vt singulis Sabbatis non impeditis festo nouem lectionum, possint recitare Officium immaculatæ Conceptionis Deiparæ Virginis Mariæ. Quæ gratia, cum etiam Fratribus Conuentualibus sub die 14. Ianuarij, & Fratribus Capuccinis sub die 7. Iulij 1613. de voto Congregationis Sacrorum Rituum ab eodem Sanctissimo D.N. concessa fuerit: & eandem gratiam non esse simpliciter intelligendam: sed indigere aliqua declaratione, in eadem Sacra Rituum Congregatione ab Illustrissimo, & Reuerendissimo D. Cardinali Bellarmino propositum fuerit.*

4 *Placuit eidem Sacræ Congregationi, vt dicta gratia in Sabbato recitādi, declaretur esse intelligenda eo modo, quo intelligitur Rubrica de Officio S. Mariæ in Sabbato, vt excipiantur Sabbata occurrentia in Aduentu, Quadragesima, quatuor Temporibus, & Vigilijs. Et facto de prædicta declaratione verbo cum Sanctissimo D.N. placuit Sanctitati suæ Congregationis declaratio, vt dicta gratia prædictis Religiosis concessa intelligatur cum supradicta moderatione; & ita in futurum à prædictis Fratribus Obseruantibus, Conuentualibus, & Capuccinis Ordinis S. Francisci Officium Conceptionis B. Mariæ in Sabbato eadem Sacra Rituum Congregatio recitandum esse censuit, & declarauit die 10. Nouembris 1612.*

5 Vbi nonnulla notanda sunt in hac declaratione pro huius priuilegij praxi. I. nota Rubricam de S. Maria in Sabbato: *In omnibus Sabbatis per annum extra Aduentum, & Quadragesimam, aut nisi quatuor Tempora, aut Vigiliæ occurrant, fit Officium de S. Mariæ:* & eodem modo dicitur faciendum esse Officium de Conceptione. II. Quoties Sabbato occurrit festum duplex, vel semiduplex, vel Octaua cuiuslibet festiuitatis, vel Sancti, siue generale festum totius Ecclesiæ, siue speciale alicuius Diœcesis sit, de Conceptione non recitatur. III. Nec etiam recitabitur, si festum duplex, aut semiduplex translatum fit in diem Sabbati; cum enim hic sit proprius, aut quasi proprius dies talis celebritatis translatæ ex institutione Ecclesiæ statuentis in Rubricis §.10. nu.1. celebrari debere prima die non impedita festo duplici, vel semiduplici, & Sabbatum hoc non sit absolutè impeditum respectu totius Ecclesiæ, nec ex eius generali iure, sed secundùm quid, ex priuilegio & respectu singularium personarum, scilicet, quorumdam Regularium, non potest ab hoc Conceptionis Officio excludi aliud de Translato.

6 Sed oppones, prædictam limitationem potius esse declarationem Ca...alium, seu Congregationis Rituum, quàm Pontificium decre-

decretum; Cardinalium autem declarationes, aut Congregationum illorum, seu quibus illi præsident, vt Concilij, Rituum, Regularium, & aliorum, non habent vim legis obligantis pro aliquo foro, vt docent Ledesma, Thomas Sanchez, Valerus, Pontius, Zipæus, Serarius, & Bonacina, quos citat, & sequitur Diana, *1.p. tr.10. res.29.* hæ enim non sufficienter promulgantur, illisque desunt plures conditiones ad rationem legis requisitæ, vt cum pluribus probat Diana, *to.5. tr.2. res.29.* & solùm sunt Cardinalium declarationes doctrinales, & probabiles, maximique momenti: ergo hæc non obligabit.

7 Respondeo, omittendo an habeant vim legis Cardinalium Declarationes, vt habere docēt plures apud Dianam, *p.1 tr.10. res.29.* Sed hoc Speciale habet hæc Rituum Congregatio, quod ad declarandum, definiendumque de Ritibus, Ceremonijs, Solemnitatibus, ceterisque, quæ ad Celebrationem, & Recitationem spectant, omnem habet authoritatem. Præterea, nam in hoc casu limitatio hæc non est apposita à Congregatione tantùm, sed ab ipso Paulo V. qui priuilegium concessit: vt patet ex ijs verbis: *Placuit Sanctitati suæ, &c.* & ex mente Legislatoris, legis obseruatio, & intelligentia sumendæ sunt: *Illius enim voluntas anima est legis*, vt docent Iurisperiti; & legis verba sunt intelligenda non secundùm quod sonant: sed secundum mentem, & intentionem proferentis, *l.non omnis. in princ. ff.si cert.pet. l.3. §.si quis hoc interdicto. ff.de itinere l.scire oportet.§.aliud.ff.de excusator.* Nauarrus *man.c.23. num.38.* Tiraquellus *in l.si vnquam.nu.48.c.de reuocand. donat.* Franciscus Mol. *de ritu nupt. l.3. q.85. num.50.* ac alij.

8 Ad authoritatem Emmanuelis Roderici respondeo verbis Hyeronimi Rodrig. *resolut. 24. nu.16.* quia ait, *Licet Emmanuel to.1. qq. regul.q.42. art.14. & 15. & in summa to.3. cap. 195. nu.6. resoluerit posse recitari dictum Officium Conceptionis in Aduentu, & Quadragesima, quia id sine limitatione in dicto priuilegio indultum est; postea tamen cōtrarium fuit declaratum per suam Sanctitatem, & ita vsus obtinet, vt in Aduentu, & Quadragesima non fiat dictum Officium Conceptionis. Immo nunc ex declaratione Congregationis sacrorum Rituum in Sabbatis quatuor Temporum anni, idem prohibetur, ne scilicet fiat Officium de Conceptione.* Hæc ille.

9 Testimonium allatum ex Bulla concessa Monialibus prædictis, potius hāc veritatem confirmat, quam denegat. Si enim Vrbanus VIII. concedit in illa, vt hæ recitent singulis Sabbatis Officio duplici, vel semiduplici non impeditis Officium Conceptionis Beatæ Mariæ Virginis *prout in ordine S.Francisci fieri consueuit*, & in hoc Ordine non consueuit fieri Sabbatis Aduentus, Quadragesimæ, Vigiliarum, & quatuor Temporum; nec his Monialibus, nec aliis Regularibus ex communicatione huius priuilegij licebit his Sabbatis recitare.

10 Sed dices, illud *Prout*, appellari supra qualitatem Officij, vt scilicet recitent id, quod in Ordine S. Francisci consueuit recitari, quod incipit: *Sicut lilium*, non verò supra tempus. Respondeo, quod cum hoc priuilegium, vt potissimam materiam respiceret tempus, in quo recitandum esset Officium Conceptionis, cur potius particula, *Prout*, appellare debet supra qualitatem, quàm supra tempus? Immo ad hoc potissimè attendisse Pontificem credendum est. Præterea, particula *Prout*, vtrumque cōplectitur: quia denotat *omnimodam similitudinem*, vt docent Glossa *in c.quamuis de offic. Ordinarij l.6.* Octauianus *de propos. & ad verb. verbo prout*, Bertazol, *de Clausul. instrum. claus. 5. glos. 2. num. 1.* Menochius *consil. 1. nu.20.* Surdus *consil. 335. num. 38.* & Barbosa *dict. proue. nu.3.* Et sic ea significatur, talem similitudinem inter se hęc priuilegia habere, vt potius vnum existimandum sit, quàm duo. *Item quia inducit repetitionem qualitatum, & conditionum præcedentis* iuxta Galganet *de condit. p.2. c.1. q.18. nu.13.* & Barbosam *num.6.*

11 Tandem, *Prout*, æquiualet particulæ, *Perinde*, ac *Eodem modo*, & natura sua stat limitatiuè, & restrictiuè, vt constat ex *l. Si testamentum c.de instit. l.1. c.de honor. possess.* & docent Maranta *p.3. nu.122.* Brunot. *commu. opin.l.9. tit.34. num.62.* Menochius *consf.177. num.26.* Surdus *cons.379. num.33.* Azeuedo *l.1. nu.50.* Gratianus *Marcb.212. nu.20.* Barbosa *num.2.* Tempus igitur limitatura est hæc dictio *Prout*, potiùs quam qualitatem duplicis, vel semiduplicis, aut Recitationem Officij: *Sicut lilium*: præsertim cum hæc potiùs assignentur, quàm limitentur. Immo sapientes viri existimant, magis consonum esse menti Pontificis concedentis hoc priuilegium, vt his Sabbatis Officium de Conceptione, prout est in Romano Breuiario, recitetur, quàm illud singulare apud Minores visitatum; nam Breuiario potius in omnibus, quàm Religionis vsui conformari tenemur, ex Bullis Pij V., Clemētis VIII., & Pauli V. nisi aliud expressè constet. Ex sic omnes fere Ordines commune in Ecclesia Conceptionis Officium recitant, ac ex ipso Breuiario recitandum esse etiam à Monialibus, quibus concessum est hoc priuilegium, aliqui docent.

Præ-

12 Præterea notandum est pro hoc,& sequenti Singulari, quod in concessione prædicta facta Minoribus, & Monialibus prædictis duplex priuilegium inuoluitur, aliud est recitandi de Conceptione in Sabbatis non impeditis, aliud recitandi illud Officium, *Sicut lilium*, non canonizatum pro tota Ecclesia. Vnde primo sine secundo quiuis vti potest, quia concesso toto partes conceduntur diuisæ, si separabiles sint, vt in simili ex pluribus DD. probat Sanchez *l.8.de matr. disp.1.num.35.*

SINGVLARE XV.

An probabilis sit opinio afferentium, Sabbatis Aduentus, & Quadragesimæ posse Regulates recitare Officium immaculatæ Conceptionis?

1 Licet proposita sententia verior, & probabilior sit, declaratione, & consuetudine optima legum, & priuilegiorum interprete firmata; adhuc oppositam probabilem,& in praxi tutam sentiunt aliqui viri docti, quos illam sustinere; immo & practicare vidi: tàm propter testimonia prædicta Emmanuelis, ac Hieronymi Rodriguez, quàm ipsiusmet Rituum Congregationis, asserentia, absolutè hoc indultum concessum esse à Paulo V. vt ex ipso patet: ergo nos, aiunt, restringere non valemus, siquidem Legislator non restrinxit. Præsertim cum Religiones Mendicantes, & quæ eorum priuilegijs fruuntur, vti valeant omnibus facultatibus,gratijs,indultis, &c. concessis cuicumque Religioni eo modo, quo à Pontificibus concessa sunt, non vt ijs singulares Religiones vtuntur, seu vt illa restringunt, vt ex ipsorum Bullis communicationem priuilegiorum concedentibus, patet.

2 Nec huic opinioni probabilitatem fortè auffert sacræ Congregationis Rituum declaratio relata I. Quia vim legis non habere iam vidimus. II. Quia limitatio hæc quoad Sabbata Aduentus, & Quadragesimæ non est declaratio, seu decretum à Paulo V. dimanans; solùm enim in eo dicitur propositum fuisse Summo Pontifici,& illi placuisse; *Placuit Sanctitati suæ Congregationis declaratio; vt dicta gratia prædictis Religiosis concessa intelligatur cum supra dicta moderatione*. Verbum autem *Placet*, non legem imponit, vt verbum *Ordinare, Mandare, Statuere, Iniungere, Præcipere*, & his similia, quæ videri possunt apud Bonacinam *de leg.d.1.q.1.p.7.* §.4. solùm enim significat *alicui gratum fore, aut bene videri*, vel ad summum,*arbitrari*, seu in arbitrio,vel libito actum ponere, vt *in l. Thais ancilla. §.sorore ff.de fidei commis. l.fidei commissaria,de fidei comiss.* Hinc vtriusque iuris Lexicon verbum, *placere* ait: *Placere licèt videatur importare omnimodam voluntatem proferentis, tamen includit arbitrium boni viri.*

3 Vnde verbum *Placuit*, non de sententia Iudicis, lege, aut statuto Superioris, sed de boni viri arbitrio intelligitur, vt docent Benedictus Aegydius Lusitanus *in repet. leg.ex hoc iure.ff.de iust.& iure p.1.c.8.nu.60.* & Barbosa *dict.placere nu.1.* Sic igitur aliud est legem, aut illius declarationem Principi placere; aliud illam sancire,intimare,proponere obseruandam. Declarationem verò hanc, & decretum, (licet placuerit Pontifici) dimanasse à Congregatione, ab ipsaque factum, expresè testatur ipsa illis verbis: *Et in futurum à prædictis Fratribus obseruantibus, Conuentualibus, & Capuccinis Ordinis S.Francisci Officium Conceptionis B.Mariæ in Sabbato eadem sacra Rituum Congregatio recitandum esse censuit, & declarauit.*

4 Igitur si hæc declaratio approbata esset à Pontifice,vel de Pontificis mandato edita,vt aliæ conduntur his, aut similibus verbis: *Et hanc declarationem Sanctitas sua probauit, & obseruandam dixit*, vel, *ex suæ Sanctitatis mandato hæc declaratio facta est*; nullo modo ambigerem vim legis habere, illique parendum esse, vt de his declarationibus sufficienter promulgatis, & consultatione, ac approbatione Pontificis editis expresè tenent Garcia *de Benef. proem. to.1.* Rodriquez *to.1.qq. regul.q.11.art.2.* Salas *de leg.d.25. sect.9. nu.53.* Enriquez *l.7.de indulg. cap.29.nu.4.* Coriolanus *de reseru. fol.mihi 104.num.5.* Ochogauia *tr.de confes. num.12.*& alij.

5 Adde, quod etiam si à Pontifice dimanasset hæc declaratio, cum facta sit anno 1612. respectu Minorum, & Capuccinorum, non aliarum Religionum, vt ex ipsa constat, & iam ab anno 1609. in quo facta est gratia recitandi de Conceptione singulis Sabbatis sine hac limitatione communicata sit, seu per communicationem concessa alijs, eo modo quo ab initio emanauit; saltem aliæ Religiones absolutè, & sine limitatione præfatæ declarationis ea vti possunt. Præterea, quia probabile est sine hac temporis limitatione concedi hoc priuilegium Monialibus præfatis, & ly, *Prout*, supra qualitatem Officij solùm appellare. Deinde quia in primis concessionis huius priuilegij annis mos fuit obseruatus à Minoribus, vt ipsi testantur, vt non excluderentur

rentur Aduentus & Quadragesimæ Sabbata, quod signum est, sine huius temporis exclusione verificari ly *Prout in ordine S. Francisci fieri consueuit*: ergo.

6 Nec huic etiam opinioni probabilitatem auffert, quod hoc priuilegium sit contra ius commune à Pontifice pro vniuersa Ecclesia sancitum, & Breuiario insertum; ac iuxta omnes Iurisperitos: *Priuilegium contra ius commune strictè accipiendum sit*, vt ex Doctoribus probat Thomas Sanchez, *lib. 8. de matrim. disp. 1. num.* 3. Quia hæc regula exceptionem patitur, cum priuilegium cedit in Religionis, & piæ causæ fauorem; quia tunc latissimè est interpretandum. Sic Castro Palao *to. 1. tr. 3. d. 14. de leg. punc.* 10. *n.* 5. Salas *de leg. d.* 14. *sect.* 8. *n.* 52. *reg.* 8. *& sec.* 6. *nu.* 44. ac apud ipsum Doctores alij: nec non Suarez *lib.* 8. *c.* 27. *de leg. n.* 9. Sanchez *lib.* 8. *de Matr. d.* 1. *nu.* 13. Rodriguez *qq. reg. q.* 11. *to.* 1. *art.* 6. Oldradus *cons.* 300. *nu.* 4. Enriquez *l.* 7. *de indulg. c.* 2. *n.* 3. *& cap.* 24. *n.* 4. alios referens. Et vt notant Sanchez *nu.* 7. & Palao *supra*, quando priuilegia conceduntur in perpetuum, reputantur ac si in corpore iuris essent. Hoc autem priuilegium in fauorem Religionis cedit, & ex certa scientia concessum est Præfatis Monialibus; & quæ *ex certa scientia* conceduntur latissimè interpretantur, etiam si sint contra ius commune, vt sentiunt Palao, & Sanchez *supra*, & apud ipsos plures. Quod si ad huc dubium de hac lege & priuilegio perseuerat, Suarius *de leg. lib.* 5. *c.* 2. *num.* 13. ait: *In dubio legis, & priuilegij sit ne fauorabile, vel odiosum; præferendum esse fauorem, & legem ampliandam*.

7 Nec obstat etiam consuetudo a Fratribus Minoribus siue introducta, siue obseruata. I. Quia priuilegium concessum pluribus non perditur per non usum alicuius, nec vsui vnius præiudicat, aut præiudicare potest non usus alterius, vt tenent Panormitanus *in cap. cum accessissent, de const. in fin.* Siluester *priuileg. q.* 21. & alij. *Vnde*, inquit, rectè Miranda, *manu to.* 2. *q.* 46. *art.* 8. *Cum Religionum priuilegia, eo ipso quod communicantur, fiāt communia, & propria earundem Religionum, quibus communicantur; per non vsum alicuius Religionis, cuiuspiam priuilegium non amittitur, aut deperditur, iusque habent aliæ Religiones ad ipsum: nam in priuilegiorum communicatione non communicatur usus, sed ius vtendi. Hæc conclusio est certa, & manifesta.*

8 Secundò, quia, vt mihi retulit P. Petrus de Vrteaga grauissimus nostræ Societatis vir, & concionator egregius, ipse a quodam graui, & sapienti viro Augustinianæ familiæ audiuit, in sua Prouincia omnibus Sabbathis etiam Aduentus, & Quadragesimæ de Conceptione celebrari, & recitari. In cuius rei confirmationem ostendit illi Codicem pro suæ Religionis recitandi ordine institutum authoritate Apostolica, & in illius initio ipse vidit, pro omnibus totius anni Sabbathis, non exceptis Aduentu, & Quadragesima Officium Conceptionis assignari. Ego etiam vidi hunc Codicem Matriti impressum anno 1622. Et apud me habeo testimonium R. P. F. Mathæi Caro Prioris S. Augustini Hispalensis, & aliorum octo Patrum eiusdem conuentus, testantium, subscriptioneque sua affirmatiuum in totius huius Bæticæ Prouinciæ conuentibus sui Ordinis de Conceptione recitari, Sabbatis etiam Aduentus, & Quadragesimæ. Sic subscribunt Hispali 13. Ianuarij 1642.

9 Et licèt nulla Religio adhuc vsa esset hoc priuilegio, amissum non esset, neque amitti posset; quia requiritur ad hoc, vt priuilegium concessum Ecclesiis, Monasteriis, & Religionibus amittatur per non vsum, vt 40. annis illo non sint vsæ, vt constat, *ex c. accedentibus. de priuileg.* & docent omnes Doctores. At nondum tot anni transierunt, nec vsque ad annum 1649. complebuntur, tum quia requiritur scientia priuilegij, & voluntas illo non vtendi; vt probat Miranda, *tom.* 2. *manual. q.* 46. *art.* 8. Nemo verò, vt opinor, existimabit priuilegium ita fauorabile, & in B. Virginis gloriam, & cultum cedens, bene notum, reiectum esse à Regularibus.

10 Accedit. Quod Frater Laurentius Lobo *su.* censuit, etiam post statutum factum in Capitulo generali Minorum celebrato anno 1612. ad cuius instantiam Declaratio præfata emanauit, posse ipsos, saltem priuatim recitare de Conceptione, Sabbatis Aduentus, & Quadragesimæ, solùm enim solemnis recitatio ipsis tunc, inquit, prohibita est. Suffragatur denique consuetudo recitãdi etiam prædictus Sabbatis, iuxta quam ex Rubrica 1. Breuiarij n. 1. etiam si detur prædicta limitatio, possent Minores, vt aliquis opinatur recitare de Conceptione, Item Ioannes Maria Nouarius, qui opus suum, edidit anno 1638. sic hoc asserit, *Officium Conceptionis B. M. vt singulis Sabbatis festo nouem lectionibus non impeditis à Fratribus Obseruantibus S. Francisci recitetur, concessit, S. Rituum Congregatio anno* 1609. *& eadem idem concessit Fratribus Conuentualibus.* Ecce nullam limitationem apponit. *in sua lucer. V. Offic. nu.* 34.

11 Sed si roges, an Religiosi nostræ Societatis vti possint prædictis priuilegijs recitandi de Eucharistia quintis ferijs, & de Con-

Conceptione Sabbatis non impeditis? R. posse eos, quibus P. N. Generalis hæc communicauerit: sine illius enim communicatione nullo priuilegio nostræ Societati; vel alteri Religioni concesso frui possumus, vt constat ex Bulla Gregorij XIII. quæ incipit: *Decet Romanum Pontificem*, Romæ edita anno 1575. Scio hæc priuilegia communicata esse à R.P.N. Mutio Vitelleschi Prouinciæ Peruanæ, necnon multis Europæ, nominatimque nostræ Bæticæ, nomine enim eius Congregationis Prouincialis celebratæ anno 1628. P. Iacobus Granado postulauit de his recitari extra Aduentum, & Quadragesimam, seu iuxta priuilegia concessa alijs Ordinibus: & R.P. Generalis respondit 1629. *Quantum in me situm est, & per me licet, id quod petitur libentissimè concedo in Nomine Domini*. Vnde eo modo, quo communicatum est, hoc priuilegio vti possumus. Et forsan quis opinabitur hæc, & similia, priuilegia spiritualia posse communicari etiam à Visitatore, cum in eius Instructione num. 7. dicatur: *In foro interiori amplissima facultas ei relinquitur*. Prouinciali autem communicatio alicuius priuilegij conceditur, cum est periculum in mora, vt constat ex proemio nostrorum priuilegiorum.

SINGVLARE XVI.

V. Omnes Moniales cuiuscunque Ordinis sub Ordinariorum regimine viuentes, possint vti priuilegio recitandi quintis ferijs de Euchatistia, & Sabbatis de immaculata Conceptione B. Virginis Mariæ: vbi an alijs priuilegijs, Religionibus Mendicantibus concessis fruantur?

1 Certum est hoc priuilegio, sicut & iam exposito recitandi de Eucharistia quintis Ferijs, gaudere omnes Religiones habentes communicationem priuilegiorum, vt habent omnes tam Mendicantes, quàm non Mendicantes. Ita ostendit Compendium Mendicantium *verb. Priuilegiorum communicatio*, & probant Emmanuel Rodriguez *to. 1. qq. 55.* Miranda *in manuali tom. 2. quæst. 46.* ac Hieronymus Rodriguez *qq. reg. resolut. 116. à num. 38.* Quod vero eo gaudere possint etiam prædictæ Moniales, probatur ex indultis summorum Pontificum, qui absolutè, & sine limitatione hac, quod sub regimine Regularium viuant, conceduut omnibus Monialibus cuiuscunque Ordinis communicationem priuilegiorum cum Regularibus, quorum Ordinem profitentur: Et *Vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, l. de pretijs, ff. de public. in rem act. l. non distinguemus. ff. de recep. arbitr.* Et *lex generaliter loquens generaliter est intelligenda, l. in fraud. §. vltim. de testam. milit. l. 1. §. generaliter, ff. de legat. præstan.*

2 Extat de hac communicatione inter alias, Leonis X. Bulla, quæ incipit: *Dudum per Nos*, edita anno 1519. die 10. Decembris vbi sic ait: *Nos ad singulos Ordines prædictos, singulasque ipsorum Ordinum domos, vbi religiosè viuitur indifferenter absque acceptione personarū deuotionis affectum æqua lance gerentes, omnes & singulas gratias, concessiones, indulgentias, peccatorum remissiones, prærogatiuas, fauores, immunitates, exemptiones, facultates, priuilegia, indulta tam spiritualia, quam temporalia, qualiacūque illa essent, quæ Prædicatorum, Minorum, Eremitarum S. Augustini, Carmelitarum, Seruorum B. Mariæ, ac Minorum Fratrum, &c. Fratribus etiam, & Sororibus, & Monialibus. Conuersis quoque, Oblatis, ac vtriusque sexus personis de Pænitentia nuncupatis, & alijs singulorum Ordinum prædictorum; motu proprio, & ex mera nostra scientia, & liberalitate, de Apostolicæ authoritatis plenitudine communicauimus, illaque omnia, & singula interdictorum Ordinum personas pariformiter communia fuisse, & esse volumus, prout in singulis litteris prædictis plenius continetur.* Affertur hæc Bulla a Confectio in cōpendio *fo. 132.*

3 Sed vrgentius, & specialius probatur hoc ex Bulla Fratribus Eremitarum S. Augustini à Clemente VIII. anno 1596. die 5. Martij, data, vbi ait: *Nos omnibus, & singulis vtriusque sexus eiusdem Ordinis Eremitarum S. Augustini Religiosis, tam Fratribus, quàm Monialibus, quibuscumque mundi partibus existentibus, vt Officia S. Nominis Iesu, S. Gabrielis Archangeli, & SS. Eucharistiæ Sacramenti, diebus modo, & forma prædictis, tam in choro, quam extra, recitare, ac ita obligationi diuini Officij recitandi satisfacere libere, & licite valeant, authoritate Apostolica tenore præsentium concedimus*: ergo quoad recitationem idem est vtriusque sexus priuilegium, nec in eo distinguitur, an Moniales sub Fratrum, vel sub Ordinariorum loci cura degant.

4 Probatur 2. quia prædictæ Moniales, & eorum Monasteria gaudent alijs priuilegijs, quibus gaudent Fratres sui Ordinis, etiam si sub illius cura non sint, v.g. Circa decimarum solutionem, Sacramentorum susceptionem, Indulgentiarum lucrationem, & similia: ergo & hoc gaudebunt circa diuini Officij recitationem; præsertim cum videamus

mus illas in hac sequi normam, & indulta Ordinis, quem profitentur. Hinc rectè Hieronymus Rodriguez, *qq.reg.ref.24.n.23.* ait: *Moniales gaudeat omnibus priuilegijs, & facultatibus concessis Fratribus circa recitationem diuini Officij.* Idē probat Emmanuel *to.1. q.42. art.20.* & neuter distinguit an sint, vel non sub regimine Fratrum.

5 Probatur 3. ex consuetudine optima legum,& priuilegiorum interprete; nam Moniales Augustinienses v.g. Monasteriorum S.Leandri, SS. Nominis Iesu, S. Mariæ de la Paz Hispalensium, Benedictinæ, aut Cisterciensis Monasterij S.Mariæ de las Dueñas; S.Hieronymi Monasterij S.Paulæ; Franciscanæ Conceptionis Virginis,(vulgò la Concepcion de S.Iuan) Dominicanæ S.Mariæ de la Real, celebrant omnes festiuitates Sanctorum Ordinis, quem profitentur, etiam si sub Ordinariorum regimine viuant; & recitant de illis,eo ritu, & modio, quo sui Ordinis Religiosi; immo,ac ipsorum Breuiariis, aut recitandi Codicibus vtuntur; & rationi hoc congruit, nam vt rectè dicitur in Bulla Clementis VIII. relata: *Conueniens est,vt qui in habitu,& regula sunt conformes, in laudibus etiam recensendis eundem seruent modum, ac muritu;* ergo de Conceptione, & Eucharistia Sabbatis, & quintis ferijs possunt ex ex prædictis priuilegiis recitare: sicut aliqua horum Monialium Monasteria recitant, etiam in Aduentu,& Quadragesima, & consilio virorum sapientium, & sui Ordinarij approbatione.

6 Probatur 4. quia hæc, & alia priuilegia conceduntur in gratiam Mendicantium, quia Mendicantes sunt; sed etiam Moniales sunt Mendicantes, vt rectè notat Ludouicus à Cruce *in Cru. d.1. c.9. dub.4.nu.4.* ergo etiam conceduntur in gratiam Monialium, quia *Vbi est eadem ratio, eadem debet esse iuris dispositio.* Nec ex eo,quod Religioni Mendicanti non subiiciantur, Mendicantes desinunt esse, cum Mendicantium sequantur Institutum,ex cuius obseruantia hic titulus, aut Religionis dignitas desumitur. Confirmatur, quia priuilegia concessa viris, intelliguntur etiam concessa feminis, quando ad ipsas pertinere possunt; habent enim extensionem, seu deductionem à masculino sexu ad femininum. Sic docent Menochius, *de adipiscenda possess.remedio 4. num.61. & 63.* Rebufus *in l.1. ff.de verb. signif.* Trulench. *sup. nu.5.* Cruz *sup.nu.5.* Tiraquellus *de tract. Consanguin.§.1.glos.9.num.221.* & alij apud ipsum,& communiter Doctores *in cap. cum plantare. §.Ecclesias. de priuileg.* Nec obstat quod hæc priuilegia dicantur concedi Fratribus, seu Superioribus Mendicantium; quoad suos Fratres; quia etiam intelliguntur concedi eisdem in ordine ad suas Sorores, vt docent Trulench *nu.5.* & Cruz *num.4.* Vnde heres,quem Testaror obligat ad restituendum aliquid suis Fratribus, manet etiam obligatus ad restituendum Sororibus, vt docent Iurisperiti, *cap. Raynutius verbo declaratio. de testam. & l.Lucius. §.quæsitum. ff.de legat.3.*

7 Probatur 5. Quia in Bullis concessis, vel in primo limine fundationis, seu erectionis horum Monasteriorum, vel in exemptione eorum à Regularibus, quibus antea subiiciebantur, concedit Pontifex huiusmodi Monialibus eadem priuilegia, quibus potiuntur Regulares, quorum institutum profitentur. Sic in Bulla in qua SS. D. N. Vrbanus VIII. Moniales Monasterij Spiritus Sancti ciuitatis de Xerez de la Frontera, Hispalensis Diœcesis, eximens à regimine Fratrum Prædicatorum, & Ordinariorum iurisdictioni subiiciens, eisdem etiam sic exemptis omnia priuilegia Fratrum concedit his verbis: *Illas moderni, & pro tempore existentis Archiepiscopi Hispalensis superioritati, iurisdictioni, visitationi, correctioni, curæ,& gubernio, in eisdem spiritualibus, & temporalibus authoritate,& tenore præsentium perpetuò committimus, subijcimus, & supponimus; eisdemque nunc, & pro tempore existentibus Abbatissæ, seu Priorissæ,& Monialibus, vt subditi Archiepiscopi Hispalensis obedientia viuent, omnibus, & singulis indulgentijs, gratijs, indultis,& priuilegijs, quibus aliæ eiusdem Ordinis Moniales de iure, vsu, consuetudine, & aliàs quomodolibet vtuntur, fruuntur,& gaudent, ac vti, & gaudere possunt, & poterunt quomodolibet in futurum pari modo,& sine vlla prorsus differentia, exemptione à iurisdictione Ordinarij præsenti excepta, vti, frui,& gaudere, perinde ac si sub Magistri Generalis, ac Superiorum, & Fratrum Prædicatorum cura, & gubernio vt prius existerent, liberè, ac licitè possint, & valeant autheritate, & tenore similibus concedimus,& indulgemus.* Similem concessionem, seu communicationem vidi in aliis Bullis Monasteriorum Hispalensium Ordinario subiectorum, vt in Bullis pro Monasterio S.Leandri, Incarnationis, ac aliorum.

SIN-

SINGVLARE XVII.

V. Sacerdotes sæculares ex Tertio S. Francisci, Prædicatorum, Augustiniensium, & Carmelitarum Ordine, possint recitare Officium, & Missam celebrare de immaculata Virginis Conceptione in Sabbatis, & de Eucharistia in ferijs quintis, in quibus Regulares: vbi an alijs eorundem Ordinum fruantur priuilegijs?

1 TErtiarios Ordinis B. Francisci in Congregatione viuentes, tria vota essentialia vt potè veros Religiosos emitentes, hoc, & aliis omnibus priuilegiis spiritualibus, & temporalibus, quibus gaudent Minores obseruantiæ, gaudere indubitatum est, vt patet ex Bullis Pij V. Innocentij VIII. Leonis X. Sixti IV. Gregorij XIII. & aliorum Pontificum, quæ habentur in Compendio priuilegiorum, & in monumento Ordinum *verbo Tertiarij*. Et idem dicimus de Monialibus Tertiarijs viuentibus in communitate, vt patet in Bulla Sixti IV. *quæ est* 25. & Leonis X. *Bul.* 16. *in Bullario* Cherubini. Quod intelligendum est etiam de Monialibus Subditis Ordinario, & si sub regimine Regulari S. Francisci non viuant, iuxta dicta, & dicenda in Appendice.

2 Intelligitur etiam de Tertiariis, quæ sunt Beatæ quædam castitatem vouentes, & in priuatis domibus degentes. Hæc enim, quamuis non sint veræ Religiosæ, nec tria substantialia Religionis vota emittant, gaudent priuilegijs omnibus quoad spiritualia, & temporalia, sui Ordinis, vt constat ex Bulla Leonis X. quæ est 16. in Bullariũ, vbi generaliter, & indistinctè ait Pontifex illas *In omnibus, & per omnia gaudere priuilegijs, & immunitatibus Fratrum.* Vnde apertè videtur deduci, quod illas à tributis, & aliis oneribus, solui solitis à laicis; eximit Pontifex, aliaque indulta Fratribus, communia concedit, vt docent Emmanuel, *to.* 1. *q.* 55. *art.*4. Trulench. *l.* 1. *in Bulla, §.*9. *dubio* 3. Hyeronimus Rodriquez. *qq. reg. resol.* 136. *n.*8. & Portel *verbo Tertiarij n.*7. afferentes decretus Congregationis Concilij anno 1608. id declarans. Idem dicendum omnino est de Tertiarijs Fratribus, & Sororibus Ordinis Prædicatorum, & Eremitarum S. Augustini, Carmelitarum, & alterius cuiusuis Ordinis Tertiarijs, Corrigiatis, Pinzocharis, Cordellatis, & Mãtellatis, de omnibus n. loquitur Leo X. in Bulla telata, quæ incipit: *Nec in Sacro Lateranensi*, edita anno 1518. & Congregatio Concilij Tridentini in declaratione anni 1608. id statuit.

3 Si igitur hæ Beatæ, & Tertiarij huiusmodi, vel in communitate, vel in proprijs dominibus vitam Cælibem, virginalem, aut vidualem ex voto agentes sub regula prædicta, adstricti essent recitationi diuini Officij, vel ex sacro Ordine, vel ex voto, vel ex alia obligatione, possent ferijs quintis de Eucharistia: & Sabbatis non impeditis de Cõceptione celebrare, vel recitare, sicut & alijs suorum Ordinum priuilegiis frui.

4 Dubium verò præcipuum in hac materia est, an gaudeant prædicto priuilegio recitandi de Eucharistia, & Conceptione, ac aliis priuilegiis Sacerdotes, & alii, qui ob sacrum Ordinem, beneficium, capellaniam, aliamuè causam ad Horarum recitationem sub mortali obligati sunt, si hi Tertiarii. S. Francisci sint, seu huius Tertii Ordinis habitum acceperint; & vt sæculares (tales enim vere sunt) immo; vt coniugati illum accipiunt, in propriis domibus habitantes, nullo nec castitatis voto sub prædicta regula ligati, neque iurisdictioni, aut obedientiæ fratrum Minorum subiecti, sed solum directioni illorum sponte submissi sub cura spirituali illorum versantur. In quo dubio probabile existimo hos Tertiarios posse vti hoc priuilegio, illoque, & aliis, quoad spiritualia, suo statui non repugnantibus, frui.

5 Probatur ex Bulla Pauli II. quæ incipit: *Exposcit vestræ deuotionis, &c.* expedita anno 1470. vbi postquam Prælatis Eremitarum, S. Augustini concessit facultatem dandi Laicis habitum nigri coloris, habitui eiusdem Ordinis Fratrum conformem, addit: *Ipsis Laicis, quibus taliter Mantellum, seu habitum huiusmodi exhibueritis, quod omnibus, & singulis priuilegijs, exceptionibus, immunitatibus, & indultis tã spiritualibus, quam temporalibus præfatus vestro Ordini, & Congregationi Apostolica, & alia quauis authoritate in genere concessis, ad instar aliorum Mantellatorum prædictorum, etiã gaudere possint eadem authoritate concedimus, & indulgemus.* Eadem concedit iisdem Clemens IV. Bulla anni 1474. quæ incipit: *Et vt virginis, &c.* est 9. in priuileg. Mendic. Et Monialibus Tertiariis, & Carmelitarum Nicolaus V. in Bulla, *Cum nulla*, anno 1452.

6 Deinde Leo X. in Bulla edita anno 1518. statuit, prædictos Tertiarios teneri ad recipiendam Eucharistiam die Paschatis, & extremam Vnctionem in mortis articulo a proprio Parocho, ad onera Laicis imposita

sita, & à diuinis excludendo tempore interdicti, si illi causam dederint. Vnde colligitur, quoad reliqua frui priuilegiis Fratrum, vt in Lateranensi concessum fuerat, nam exceptio firmat regulam in contrarium. Insuper Nicolaus IV. & Innocentius VIII. vt testatur Collector priuileg. *verbo Tertiarij nu. 4. & 11.* extendunt gratias, & indulta concessa Fratribus, & Sororibus Tertij Ordinis in communi viuentibus, etiam ad illos, qui viuunt in particulari.

7 Et licet hi, sæculares reputentur, & verè sint, remaneantque subiecti iurisdictioni sæculari in omnibus, quæ ad forum exterius spectant, ac Regulares non sint, quia tria Religionis vota nullo modo emiserunt, vt docent Rodriguez, *in Bull. §. 12. num. 9.* Ioannes de la Cruz *l. 2. c. 3. dub. 5. conclus. 1.* Ludouicus à Cruce *in Bull. d. 1. c. 9. dub. 4. nu. 9.* Trulench. *lib. 1. sess. 9. dub. 3. n. 6.* & alij; nihilominus hæc spiritualia, seu in spiritualibus priuilegia illis concessit Pontifex, exprimens etiam se laicis concedere illa.

8 Sed aduerte, hos Tertiarios, vt his priuilegiis possint gaudere, debere portare habitum assignatum à Pontificibus, vt describitur à Hieronymo Rodriguez *sup. num. 6.* qui nimirum sit vilis in pretio, & in colore, nec omnino albo, nec omnino nigro, sitque honestus, & à Prælatis benedictus. In Italia, & Hispania quoad formam afferunt Tertiarij vestes non omnino dissimiles vestibus aliorum sæcularium, quoad colorem verò ad instar Fratrum Minorum subcinericium.

9 Postremò quod Pontifices prædicti, nec ad huiusmodi habitum recipiendum, nec ad fruendum priuilegiis Ordini sui habitus concessis, exceptis ijs, quæ à Leone X. supra excepta retulimus: non exposcant, vt huiusmodi Tertiarij, aut Mantellati castitatis voto ligentur; patet ex Bulla Clementis IV. anno 1268. ibi: *Et vt virgines, viduæ, & coniugatæ personæ Mantellatæ, seu Pizoeberæ dicti Ordinis Eremitarum S. Augustini, &c. eisdem personis concedimus, quod omnibus, & singulis priuilegijs, immunitatibus, & fauoribus, gratijs, & indultis spiritualibus, & temporalibus Ordini, & Fratribus prædictis concessis, & concedendis, &c. potiri & gaudere, ac participes esse possint, & debeant.* Eadem habet Sixtus IV. in Bulla edita anno 1474. Et licet Nicolaus V. Tertiarios Ordinis Prædicatorum, Viduas, & Virgines continenter, & honeste victuras dicat in Bulla relata, & edita ann. 1452. tamen eas castitatis voto adstringendas non meminit.

SINGVLARE XVIII.

V. Sæculares in sacris, portantes chordam S. Francisci, vel corrigiam S. Augustini, aut habitum paruum, vulgo (Abico,) Carmelitarum, aut S. Mariæ de Mercede, aut S. Trinitatis, possint gaudere priuilegio recitandi in quintis ferijs de Eucharistia, & in Sabbatis de Immacolata Conceptione? Vbi an alijs horum Ordinum fruantur priuilegijs, & indulgentijs?

1 HVius dubij resolutio pendet omnino ex Pontificiis indultis cōcessis Confratribus chordæ S. Francisci, & corrigiæ S. Augustini, seu Corrigiatis, aut Chordigeris, siue portantibus, *Chordam cinctam, susceptam, & benedictam per Superiores Fratrum Minorum*, vt loquitur Sixtus V. qui Bulla, quæ incipit: *Ex supernæ dispensationis*, ait: *His Confratribus omnes, & singulas Indulgentias, & peccatorum remissiones, & relaxationes Archiconfraternitati Confalonis B. Mariæ Virginis in Ecclesia S. Luciæ de Vrbe institutæ, nec non prædicto Ordini, & illius Fratribus, & personis quandocumque, & per quoscumque Romanos Pontifices, ac etiam per Nos concessas, quoad illas tantùm, quæ hactenus reuocatæ non fuerint, motu, & auctoritate, ac tenore similibus etiam perpetuò concedimus, & elargimur, ac communicamus.* Eadem concedit idem Sixtus in Bulla, quæ incipit: *Diuinæ charitatis*, edita anno 1587. & in vtraque plures Indulgentias plenarias his Confratribus concedit, pro die nempe quo Confraternitatem ingrediuntur, pro mortis articulo, & pro alijs diebus.

2 Item Gregorius IV. in Bulla, quæ incipit: *Cum sicut accepimus*, anno 1599. 15. Decemb. dixerat: *Cum sicut accepimus dilecti filij Confratres vtriusque sexus fidelium Corrigiatorum nuncupati Diui Augustini, vti, frui, & gaudere possint indulgentijs, & participes fieri omnium gratiarum spiritualium Ordini ipsius S. Augustini concessarum, omniumque operum, quæ in dicto Ordine in tempore fiunt, &c.* Vide Emmanuelem *sup. art. 2.* qui eam affert, adnotans non esse necessarium, vt huiusmodi Confratres afferant zonam ab aliquo Prælato Augustiniensium concessam, vt eorum potiantur indulgentijs.

3 Cum ergo in his, & aliis Bullis tam harum duarum Confraternitatum, quam (ut existimo) aliarum in Monasterijs, seu

Ecclesijs Prædicatorum, Carmelitarum, B. Mariæ de Mercede, & aliorum Ordinum, solùm concedatur Confratribus habitū paruum vulgo, *El Abico de la Merced, ò del Carmen*, portantibus indulgentiæ, & peccatorum remissiones, vel aliquæ in particulari, vel in generali omnes, quibus Regulares eiusdem Ordinis, in quo Confraternitas sita est, fruuntur; priuilegia illa celebrandi; & recitandi quintis feriis de Eucharistia, & Sabbatis non impeditis de Conceptione, minimè concessa censentur, nec etiam conceduntur priuilegia alia circa Missarum celebrationem, & Horarum recitationem, quibus fruuntur huiusmodi Regulares. Fundamentum huius doctrinæ est, quia cum ex pluribus concedendis vnum solùm exprimitur in concessione, cetera, quæ tacentur, negantur ex communi doctrina Iurisperitorum: sed ex omnibus priuilegiis, quæ Corrigiatis, & Chordigeris his concedi possent, solùm exprimuntur indulgentiæ, & remissiones; ergo cetera non conceduntur.

4 Sed oppones viuæ vocis Oraculum factum ab Innocētio VIII. die 3. Iulij anno 1490. authoritate, & testimonio Cardinalis DD. A. tit. SS. Ioannis, & Pauli munitum, quod affertur à Confectio, *in collect. priuileg. fol. mihi* 42. & in quo conceditur: *Vt suscipientes habitum Mantellatorum, siue Mantellatarum Ordinis S. Augustini, licet habitum illum cum licentia Prioris non retineant, neque continuè deferant, corrigiam tamen retinentes, ac deferentes, iisdem priuilegijs, immunitatibus, & indulgentijs gaudeant, quibus ipsi Mantellati gaudent, & gaudere possunt*. Hos verò etiam si Laicos, priuilegiis Ordinis gaudere, vidimus Singulari antecedenti.

5 Respondetur I. hoc viuæ vocis Oraculum reuocatum esse ex Bulla Vrbani VIII. quam sæpe retulimus. II. Licet reuocatum non esset, adhuc corrigiam portare non sufficeret, cum Mantellati habitum suscepisse, & aliquando deferre ad fruendum priuilegiis necessum sit. III. Et si in prædicto modo Corrigiati omnibus priuilegiis fruantur, non verò Chordigeri, & portantes habitum, seu abitillo del Carmen, aut de Mercede, aut alterius Confraternitatis sitæ in alia Religione, quia inter Confraternitates non datur communicatio priuilegiorum, sicut datur inter Religiones.

6 Igitur concedendum solùm est omnibus Sacerdotibus, aut sacris initiatis, qui [illegible]rum Confraternitatum Fratres sunt, quive corrigiam, chordam, aut habitum prædictum portant, quod fruantur omnibus indulgentiis, & Iubilæis, quibus sui Ordinis Regulares, cum quibus in indulgentiis communicant, fruuntur in Missæ celebratione, & Horarum recitatione, sicut & pro aliis operibus, quæ videri possunt in Appendice huius operis, ac in Compendio priuilegiis, *verbo Missa, officium, & indulgentia*, hæc enim solùm præfati Confratres possunt lucrari; quia hæc, & non alia priuilegia ipsis conceduntur.

SINGVLARE XIX.

V. Institui valeat Capellania collatiua, quę verè sit Beneficium Ecclesiasticum, ad integram Capellani sustentationem sufficiens, cum ea conditione à Fundatore expressa, vt Capellanus non teneatur diuinum Officium recitare?

1 Supponendum est tamquam omnino certum, omnes capellanias sine prædicta conditione institutas, etiam si in eis diuini Officij onus nō exprimatur, cum illo onere erigi, & ab eis non posse separari: nam Fundator semper censetur velle se conformare cum dispositione iuris communis, seu vniuersalis consuetudinis, vt ex *l. 2. C. de hæred. instit. l. cum quidam. §. quemadmodum, C. de impuber.* docent Aymon *cons. 25. num. 15.* Rojas *de succes. cap. 32. à num. 11.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. glos. 5. num. 81.* Gutierrez *cons.* 18. *num. 7.* Hojeda *decis. 18. de caus. possess.* Graffis *decis. 1. num. 3.* Pureus *decis. 297. num. 81. l. a.* Rota *decis. 11. num. 1. & decis. 550. par. 1. diuers.* & alij. Vnde nec Episcopus, nec Fundator semel iam sic fundata capellania possunt tollere hanc obligationem à Capellano, nisi forsan locum tunc habeat sententia, quam retulimus Tract. 6. Singul. 21. nu. 8. Posse fundatorem cum Ordinarij consensu addere hanc conditionem fundationi iam conditæ.

2 Deinde, non posse institui capellaniam cum prædicta conditione non recitandi diuinum Officium, suadetur I. ex Concilio Agathensi, & habetur *cap. 1. de celebratione miss.* ibi: *Presbyter mane matinali Officio expleto pensum seruitutis suæ, videlicet Primam, Tertiam, &c. persoluat.* II. ex Concilio Lateranensi III. sub Leone X. *sess. 9. can. 9. Statuimus, & ordinamus; vt quilibet habens beneficium cum cura, vel sine cura, si post sex menses ab obtento beneficio diuinum Officium non dixerit, legitimò impedimento cessante, beneficiorum suorum fructus non faciat.* Et infra; *Si verò vltra dictum tempus in* simili

*simili negligentia contumaciter permanserit, legitima monitione præcedente,beneficio ipso priuetur cū propter Officium detur beneficium.*Suadetur IV. ex Pij V. Bulla edita ann. 1571. in qua, postquam decretum Lateranense innouauit,& modum, quo restitutio facienda sit, assignauit, addit; *Declarantes præstimonia, præstimoniales, & alia quæcumque beneficia, etiam nullum seruitium omnino habentia obtinentes cum prædictis pariter conueniri.*

3 Suadetur. V. ex communi Theologorum docentium, Clericum teneri ad diuinum Officium ratione capellaniæ dummodò sit collatiua, & erecta auctoritate Episcopi, sitque beneficium Ecclesiasticum, Ita Docent Medina, Nauarrus, Reginaldus, Suarius, Macignus. Garcia, Aragon, Azor, Molfesius, Malderus, Syluester, Vazquez, Filiucius, & alij plures apud Bonacinam *de horis can. d. 1. q. 2. p. 4. n. 6.* ergo si necessariò ex Ecclesiæ institutione, seu canonico iure annexa est hæc obligatio huiusmodi cappellaniæ, nequit hæc institui cum prædicta conditione, cum nequeat contra iuris cōmunis statuta Fūdator capellanias, sicut nec alia opera pia instituere, & separare inter se, quæ ex Ecclesiæ iure sunt connexa.

4 Suadetur VI. ex definitione Beneficij Ecclesiastici, quam tradunt Corrasius 1.*p. c.2. n.1*.Pechius *in reg.benef.n.2.* Garcia de benef. 1.*p.c.2.n.3.*Toletus *l.5.c.76.*& alij. *Beneficium est ius percipiendi fructus ex bonis Deo dicatis, Clerico, seu personæ Ecclesiasticæ propter diuinum Officium competens.*Vbi Toletus; *Officium in Laudibus diuinis consistit, in sacrificio Missæ, & sacrorum administratione:* ergo si ex natura beneficij affertur Officium diuinum, tamquam quid essentiam illius constituens, iuxta *cap.fin.de rescript.in 6.Beneficium datur propter Officium;* non potest institui beneficium, seu capellania,quæ verè sit beneficium, quæ non habeat annexum Officium.

5 Adhuc affirmatiua pars placet,& probo I. ex ipsa beneficij definitione. Sic enim eam tradit Gregorius Tholosanus, *l.17.Syntagm. c.2. Beneficium Ecclesiasticum est portio iurium Ecclesiasticorum distincta, & spirituali muneri coniuncta,vt perpetuò per Prælatum ad vitam vtendo Clerico legitimè assignetur.* Clariùs, & perfectiùs definitur à Do. Antonio de Quintanadueñas in Italiæ Consilio supremo Consiliario, qui *l.1. Ecclesiasticon c.3. n.1.* inquit: *Beneficium est ius vtendi, seu fruendi Ecclesiasticis rebus, tam spiritualibus quàm prophanis, quod Sacerdoti, vel Clerico ob sacrum ministerium in perpetuum conceditur.*

6 Ex his, & alijs definitionibus, quæ videri possunt apud Nauarrum, *de redit.eccl.1.q. monito.55.n.4.* Hojedam *de incompat. benef. præf.n.2.* Bartholomæum Vgolinum *de cens. tab.4.de susp.c.8.n.1.* & alios apparet non esse de ratione benefici Ecclesiastici, quod habeat annexam obligationem recitandi Officium; sed tantùm, quod sit ius ad exercendas functiones Ecclesiasticas, ratione cuius habeatur etiam ius ad percipiendos redditus, quibus Beneficiarius sustentetur: ergo non repugnat quod instituatur beneficium cum obligatione solùm celebrandi Sacrum: sic enim verificatur id, quod in secunda definitione additur: *Ob munus spirituale,*& in tertia, *Ob sacrum ministerium:*Missæ enim hæc competunt. Immo & id primæ definitionis,*Propter diuinum Officium,*tale namque est sacrificium Missæ, etiam iuxta explicationem traditam à Toleto,disiunctiuè loquente, & rationem Officij diuini in quocumque ex tribus rebus, quas assignat, saluari asserente. Quod etiam est iuxta cōmunem acceptionem. Vnde S. Isidorus, Rupertus, Albinus, Durantus, & alij, qui de Missæ celebratione scripserunt, de diuinis Officijs scripsisse dicuntur.

7 Probatur II. Quia omnes conditiones, quæ reperiuntur,& assignantur pro vera ratione beneficij Ecclesiastici, inuenientur in ista capellania instituta absque conditione recitandi. Has enumerat ex Doctoribus Gonzalez *ad reg.cancell.glos.5. à num.6.* & has sex assignantur. I. Quod sit fundata Episcopi auctoritate. II. Quod habeat quid spirituale annexum, tale est Missæ celebratio, seu obligatio. III. Quod Clerico,non laico conferatur. IV. Quod non nisi ab Ecclesiastica persona conferatur. V. Quod sit perpetua. VI. Quod conferens non possit sibi conferre, nec retinere.

8 Hæc sex requisita, esse tantummodò substantialia in Beneficio Ecclesiastico tradunt Felinus,*in cap nostra num.9.in princ.de rescript* Lambertinus *de iure patron.quæst.9.art.3.num. 10.*Rebufus *in praxi requis.ad bonam Collatio. nu.287.* Gonzalez *sup.nu.16.* Et tandem ita decidit Rota, *decis.508.nu.3.& 4.p.1.diuers.* & latissimè, in vna Vlisiponensi administratione capellæ, 16.Ianuar.1591. coram R. P. D. Pegna; & in alia Hispalensi Eremitorij 4.Decemb.1596. coram Sapientissimo Pamphilio, vt testatur Gonzalez *sup.* Vbi nam ergo inter hæc requisita inuenitur onus recitandi? ergo saluatur sine illo essentia beneficij Ecclesiastici; aliter si non saluaretur quodcumque beneficium quantumvis tenue obligaret ad recitandum, & haberet annexum Officium diuinum,quod hodie est contra communem sententiam Theologorum,

vt potè dominus illorum bonorum voluit hanc celebrationem tantum sibi esse sufficientem satisfactionem: siquidem expressè aliam non petijt, & eam, quæ dari solet, exclusit; beneficio ex suis bonis instituto sufficienter satisfieri statuens, si tot Missæ à Capellano per se, vel per alium celebrentur; ac scienti, & volenti non fit iniuria.

16 Sed si roges, an sine prædicta conditione possit Fundator, non solùm aliis omnibus, & Consanguineis, vel non Consanguineis instituere capellaniam, sed etiam sibimet ipsi? Respondeo, æque sibi, ac aliis posse; nō enim ipse deterioris conditionis debet esse respectu sui, quam respectu aliorum, & eandem potestatem habet in conditionibus assignādis pro fundatione capellaniæ sibi instituendæ, quam aliis; nec enim ex natura beneficij, nec ex iure communi hoc interdicitur: cum ex vtroque capite solùm habeatur beneficio Ecclesiastico annexam necessariò esse aliquam obligationem spiritualem, aut Ecclesiasticam, siue hæc sit celebratio Missarum per se vel per alios facienda, siue recitatio Horarum, aut aliarum precum, siue administratio Sacramentorum, vt Toletus. *l.5. cap. 76.* docuit.

Singulare XX.

V. Episcopus, teneatur, vel saltèm possit admittere, & authoritate Ecclesiastica erigere prædictam capellaniam sine obligatione recitandi fundatam?

1 Affirmatiuam partem satis indicat Tridentinum *sess.22. de refor.c.8.* vbi *Episcopi tanquam sedis Apostolicæ Delegati in casibus à iure concessis omnium piarum depositionum, tam in vltima voluntate, quam inter viuos sint executores*: ergo huius capellaniæ, quæ est pia dispositio, executor debet esse, eam admittendo, & erigendo. *Et sess.25.c.5. Quando ex beneficiorum quorumcumque erectione, seu fundatione, aut alijs constitutionibus qualitates aliquæ requiruntur, seu certa illis onera sunt iniuncta, in beneficiorum collatione, seu in quacumque alia dispositione eis non derogetur*, Vbi ait Barbosa, *in declarat. Congregatio Concilij censuit non licere Episcopo post Concilium, etiam accedente Patronorum consensu derogare qualitatibus in beneficij fundatione appositis*; ideoque si *beneficium in fundatione certam ætatem requirat, non posse Episcopum illud ei conferre, qui nequaquam fuerit huiuscemodi ætatis*; ergo nec ei licebit obligare ad recitationem in capellania fundata sine hac conditione, cum licitè sine ea fundari queat; nec poterit capellaniæ erectionem, & collationem negare; cū iniuriam irroget Fundatori illū priuans iure, quo fruitur ad fundandam capellaniam conditionibus licitis, quas maluerit, & Capellanū priuans illo beneficio, quod obtinere licitè tunc valet sine prædicto onere recitandi.

2 Probatur 2. quia Episcopus tenetur Ecclesiæ, cui præest, vtilitati tēporali, & spirituali attēdere: ac proinde acceptare donationes, quæ in illius vtilitatem cedunt; sed hæc donatio cedit in augmentum bonorum Ecclesiasticorum, & alio modo, quàm sub prædicta conditione Fundator sua bona Ecclesiæ donare non vult: ergo cum hæc donatio ex se licita sit, acceptari debet ab Episcopo.

3 Probatur 3. Quia si aliqua Ecclesia ita egeret, vt non posset sustentare Sacerdotē quotidie celebrantem (vt cōtingit in multis oppidulis) & aliquis ex suis bonis instituere vellet capellaniam, & alicui donare, sub prędicta conditione, vt Capellanus non teneretur recitare Officium, donec sacris initiaretur, sed cum onere, vt cum Sacerdos fieret quotidiè, vel aliquoties in hebdomada; vel omnibus diebus festiuis celebraret, vt populus haberet Sacrum, vel institueret cum onere tantùm, vt eius populi confessiones audiret; sine dubio tunc Episcopus posset, & deberet eam institutionem cum prædicta conditione acceptare, propter bonum temporale, & Spirituale Ecclesiæ, maximamque habitatorum illius oppidi vtilitatem spiritualem, cui tenetur incumbere; & hæc acceptatio maximè grata esset Pōtifici, ergo potest, & tenetur hanc capellaniam admittere.

4 Semel tandem hoc modo acceptata capellania, & Capellano collata, nec Episcopus, nec Fundator ipse illum possunt obligare, vt recitet diuinum Officium, quia nouum onus ab eo quod in fundationis limine impositum est, & in collatione à Capellano acceptatum fuit, imponi post modum non potest, & ita Capellanus non tenetur recitare; quia nullum habet stipendium pro recitatione designatum; cum institutor non voluerit redditus capellaniæ esse stipendium Recitationis, sed Missarum tantum, vel curæ illas celebrandi per se, vel per alium; quia Capellanus non tenetur recitare Officium, nisi pro ipsa recitatione habeat stipendium, vel sit sacris initiatus.

FINIS TRACTATVS VIII.

AD MATRIMONIVM, SEPTIMVM ECCLESIÆ SACRAMENTVM.

SINGVLARIVM.

TRACTATVS NONVS.

SINGVLARE I.

V. Ex priuilegio aliquo valeant Regulares in impedimento occulto Affinitatis dispensare ad contrahendum, vel reualidandum matrimonium?

1 Affirmatiue respondet Ildefonsus à Veracruce: *Spec.coniugat.ar.17.f.474.* his verbis: *Confirmatur expressa concessione Leonis X. qui dedit Fratribus Ordinis S. Augustini, quod cum his, qui in primo affinitatis gradu scienter, aut ignoranter contraxerunt, modo notorium id non fuerit, neque in iudicium productum, dispensare valeant, vt de nouo contrahant, & in eodem contractu matrimonio remaneant, prole quin etiam legitima. Hac adducuntur à Roffensi in libello Matrimony Regis Angliæ in principio, &c.* Et addit: *Hæc est magna concessio, & quoad forum conscientiæ in casibus grauissimis multum necessaria post Concilium Tridentin. quia cum omnia Religiosorum priuilegia sint confirmata à SS.Papa Pio V. per proprium motum in illis, quæ non contradicunt definitionibus Concilij, & hæc dispensatio quoad animæ forum est ablata, poterunt Religiosi ea vti, maximè in nouo orbe, vbi specialiter data sunt, & concessa quædam, quæ in antiquo orbe non sunt permissa, neque sunt ita necessaria.* Hæc ille, cui vt potè Augustiniano de priuilegiis S. Augustini Ordinis concessis fides adhibenda esse videtur.

2 Huius etiam priuilegij meminit Enriquez, *lib.2.de Mat. c.3.n.3.* qui postquam dixerat, posse Episcopum dispensare in primo gradu affinitatis fornicariæ, in foro conscientiæ, quamuis ad Papam esset facilis aditus: dummodò vtrique constet Matrimonium fuisse nullum, quamuis causam nullitatis ignorent: velintque denuo renouatis consensibus legitimè contrahere, addit: *Idem fertur habere quosdam ex Religiosis Mendicantibus per concessionem Leonis Papæ, si impedimentum occultum procedat ex fornicatione, etiam primi gradus. At sanè id priuilegium non concedit amplius, quam dispensare, vt incestuosus contrahat cum alio, aut vt licitè debitum petat, non obstante incestu commisso post Matrimonium.*

3 Hoc priuilegium, & si aliquando extiterit, modò non extare, seu vim non habere tenendum est. I. Quia concessum est ante Tridentinum, quod *sess.25.cap.23.de Regular.* annullauit omnia priuilegia concessa Regularibus, si opponantur omnibus, & singulis decretis huius Concilij. Item omnia priuilegia, & confirmationes priuilegiorum post Concilium à Pontificibus concessæ, qualis est confirmatio illa Pij V. cuius meminit Veracruz, & aliæ factæ à Gregorio XIII. & Paulo V. quarum meminit Hieronymus Rodriguez, *in compend. qq. Regul.resf.72.* intelliguntur, quatenus non aduersantur Tridentino. Hæc autem dispensatio illi aduersatur, hanc affinitatem impedimentum dirimens esse statuenti, *sess.24.c.4.de reform.* & eius dispensationem, cui ex iure communi competit, committendam supponenti *c.2.* Pontifici autem ex iure communi solùm competit, & cum Episcopus eã, vel similem concedit, ex Epicheia facit, aut præsumpta voluntate Pontificis, ob vrgentem necessitatem, difficilemque aditum ad ipsum, incontinentiæ periculum, scandalum graue quod timetur, sicut & impedimenti huius secretum, vt latè Sanchez, *lib.2.de Matr.disp.40.*

4 Secundo; quia forsan viue vocis Oraculo concessum est illud priuilegium, cuius est indicium vehemens, quod non reperiatur scriptum apud eos, qui diligenter priuilegia Mendicantium collegerunt, vt notat Enriquez, *sup.in Glossa lit.A.* Hos omnes ego sedulus resolui, & neque in Bullis, nec in Oraculis Leonis X. vllum vestigium similis priuilegij reperi. Si igitur viuæ vocis Oraculum fuit, iam reuocatum est a Gregorio XV. & Vrbano VIII. aut forsan,

ſan, vt ait Enriquez, videtur tantùm fuiſſe conceſſum à Leone X. diſpenſare in affinitate inceſtus, quæ ſuperuenit matrimonio, de quo priuilegio Sing.3. & 4. agemus. Niſi credamus ſolùm conceſſum fuiſſe, pro nouo Indiarum Orbe, vt denotare videtur Veracruz *ſupra*, & hoc magis rationi congruit ob maiorem difficultatem adeundi Pôtificem, aut Epiſcopum, & ob frequentiam, qua Regularibus illius Orbis oppida in eorum Miſſionibus circumeuntibus, occaſio frequens ſe ſe offeret hac diſpenſatione vtendi. Ad quam dandam nullo frui priuilegio Regulares in terris Fidelium verſantes, praxis oſtendit, cum pro illa ſemper ad Ordinarios recurrant.

5 Notandum eſt priuilegium Leonis X. pro fratribus Minoribus in Bulla, quæ incipit: *Alias, &c.* anni 1521. & affertur ab Emmanuele: nam in illa conceditur in partibus Infidelium *degentibus, vt ſe his mancis, vel qui aliàs nouiter eſſent conuerſi, vxores ſuas, cum quibus in gradibus à lege diuina non prohibitis ſunt coniuncti, retinere valeant*. Et Paulus III. in Bulla anni 1549. concedit; *Cum iis, qui ab infidelitate conuertuntur, tantùm, & in locis remotiſſimis, qui prius in gradibus non licitis, tamen lege diuina non prohibitis, matrimonia contraxerant, vt in eiſdem manere poſſint, diſpenſare*, & modo his frui poſſe Minores docet Hieronymus Rodriguez *reſol.*127. *num.*12.

6 Sed ſi opponas, Regulares poſſe diſpenſare in caſibus Epiſcopo reſeruatis iuxta priuilegia Singulari 4. referenda: ergo poſſunt in hoc, qui eſt caſus Epiſcopalis, ſeu in quo poteſt Epiſcopus: Reſpondeo, poſſe quidem, tali priuilegio fruentes diſpenſare in caſibus, qui ex ordinaria ſolùm iuriſdictione, vel à iure, vel conſuetudine Epiſcopo competunt abſolutè, non verò in ijs, qui ratione vrgentis neceſſitatis, vt docent Enriquez *lib.6. de pœnit.cap.*14. *num.*7. Manuel *in Cruc.* §.9. *num.*118. & Sanchez *lib.*2. *de Matr. diſp.*40. *nu.*9. Et licèt hæc iuriſdictio ſit Epiſcopo ordinaria, quia non ex Principis priuilegio ineſt perſonæ, ſed perpetuò dignitati, vel Officio, & ideo eam vt potè talem poteſt ille delegare, etiam generaliter, vt ex pluribus Doctoribus probat Sanchez, *ſup.n.*14. *ad* 17. contra alios, non ideò abſolute eſt caſus Epiſcopalis exercitium huiuſmodi poteſtatis diſpenſandi in caſu grauiſſimæ neceſſitatis, ſed Pontificium, quia Pontifici abſolute, & Epiſcopo ſecundum quid, ſeu ratione neceſſitatis, competit; & ita Vicarius eius ex generali commiſſione ſibi conceſſa diſpenſandi in impedimentis, hanc facultatem non habet, niſi ei ſit ſpecialiter commiſſa, vt cum alijs docet Sanchez, *num.*12. Nuntius vero Apoſtolicus, vt potè Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum, poteſt hanc ſubdelegare.

7 At commiſſarius Bullæ Cruciatæ, qui pro foro conſcientiæ habet poteſtatem diſpenſandi in affinitate conſurgenti ex copula fornicaria, in primo, & ſecundo gradu, etiam ſi Pontifex eſſet præſens, & etiam poſt matrimonium initum, ac ſimiliter legitimandi prolem ſuſceptam, dummodò concurrant quatuor conditiones, quas Sanchez, *lib.*8. *d.*6. *num.*23. & 24. aſſignat, non poteſt ſubdelegare hanc facultatem; propriè enim ille Delegatus eſt, & non ad vniuerſitatem cauſarum.

SINGVLARE II.

V. Poſt reuocationem viuæ vocis Oraculorum poſſint Confeſſores Regulares diſpenſare ad petendum debitum cum eo, qui vòto caſtitatis ligatus Matrimonium contraxit, vel iam contracto vòtum emiſit?

1 SVpponendum eſt I. poſſe Epiſcopum diſpenſare ad petendum debitum cum eiuſmodi Coniugato, qui matrimonium inijt voto perfectæ, & abſolutæ caſtitatis ligatus. Sic plures Doctores, quos citat, & ſequitur Thomas Sanchez, *lib.*8. *de Matr.diſp.*12.*n.*4. quibus adde Valentiam *diſp.*5.*q.*5. *p.*5. Leſium *li.*2.*c.*40.*dub.*28. Baſilium Legionẽſem *lib.*8. *de Matr.c.*9.*à nu.*2. Caſtrum Palaum *to.*3. *tr.* 15. *diſp.*2.*p.*12. Quorum præcipua ratio eſt, quia licet attento iure hæc diſpenſatio ſit ſolius Pontificis: at conſuetudine, quæ iuriſdictionem præbet: *cap.cum contingat de foro compet.* obtentum eſt, vt Epiſcopis competat, præcipuè cum excuſari nequeat in hoc caſu diſpenſatio ratione vrgentis neceſſitatis propter cohabitationem, & incontinentiæ periculum, quod in omnibus fere æquale ſemper adeſt. Nec audiendus Gaſpar Hurtado *diſp.*16.*de Matr. dif.*2. *num.*9. id immeritò negans.

2 Supponendum eſt II. poſſe Epiſcopum diſpenſare ad petendum debitum, & etiam abſolutè in voto caſtitatis emiſſo à Coniuge ſine conſenſu alterius; immo & cum conſenſu, & etiam quando vterque ſeorſim continentiam vouit, habita ab altero licentia; non tamen permodum contractus, & reciprocæ conuentionis. Sic plures Docto-

ctores, quos citat, & sequitur Sãchez, *disp.* 11. *a n.*4. cui addo posse a quocumque Confessario commutari absolutè huiusmodi vota ex virtute Bullæ, vel Iubilæi, cum non sint omnimodæ, ac perfectæ castitatis. Sic Sanchez, *lib.*4. *sum. cap.* 40. *num.*8. *&* 51. Diana 1.*p.tr.*1 *t.res.*72. Ludouicus de la Cruz *in Bul. d.*1. *c.*6 *dub.*14. Trulench. *in Cruciat. lib.*1. §. 7.*c.*3. *nu.*12. & Enriquez *lib.*7.*c.*3.*nu.*12.*& de indulg. c.*30. *nu.*6.

3 At vero quando vterque Coniux communi consensu continentiam perfectam, omnimodam, & absolutam vouit per modum contractus, & reciprocæ conuentionis vtriusque, quæ explicatur, facio vt facias: in voto hoc Episcopus non potest absolute dispensare, nec Confessarius illud commutare ex Iubilæo, aut Cruciata; quia est absolutæ castitatis, vt docent Sanchez *disp.* 11. *num.*10. Lesius *sup. n.*125. Layman *lib.*4. *tr.*4. *c.*8. *nu.*15. Sayrus *c.*11. *nu.*53. Nauarrus *c.*10. *n.*59. Trulench. *n.*16. Cruz *nn.*9. Diana *sup.* Enriquez *lib.*11 *n.*10. Castro Palao *sup. n.* 10. Oppositum quoad dispẽsationem absolutam sentiũt Maior 4. *dist.*23. *q.*2. *col.* & alij, quos tacito nomine refert Sanchez, *nn.*8. Et Hieronymus Rodriguez *qq.reg. res.*32. *nu.*30. Basilius *nu.*2. *&* 3. & Lesius *n.*126. probabile iudicant.

4 At posse Episcopum dispensare cum his ad petendum debitum, non solum cum adest periculum incontinentiæ, vt cum Syluestro, Stunica, Palacios, Enriquez, Aragon, & alijs probat Sanchez, *n.*10. sed etiam sine hoc periculo, docent Sa *verbo debitum coniugale, n.*2. Emmanuel *to.*1. *qq.reg.q.*63 *art.* 12. & alij doctissimi Neoterici, vt testatur *Sanchez nn.*9. quorum ratio, & si ab ipso improbetur, mihi non displicet: quia licèt non possit Episcopus dispensare in voto absoluto castitatis, nisi magna vrgente necessitate, seu incontinentiæ periculo: at poterit in petendo debitum, quia hoc non est propriè dispensare in toto voto; sed in effectu, aut parte illius ad tempus; sed dispensatione non interueniente, vterque, si in luxuriam incidat, est sacrilegus, & cum sola ad petendum debitum, eo matrimonio soluto ad aliud non valet transire. Denique omnis potestas relata quoad has dispensationes, non minus adest in Ordinario iurisdictionem Episcopalem habente, vel Capitulo, seu illius Vicario, Sede-vacante, quàm in Episcopo iuxta Doctorum doctrinam, quàm retulimus Trac.7. Sing.19. num.4.

5 His suppositis; posse Confessarios Regulares ex priuilegio à Pontificibus illis concesso, dispensare ad petẽdum debitum cum ijs, qui voto castitatis ligati matrimonium contraxerunt, asserunt Sanchez, *disp.*12 *lib.*8. *n.*4. *& disp.*16. *nu.*3. Hurtado *sup.* singillatim de Religiosis Societatis Iesu, *to.*1. *q.*63. *ar.*12. Hieronymus Rodriguez *sup. n.*30. Cordoua *sum. q.*13. *p.*2. Enriquez *lib.*12. *de matr. c.*2. *n.*9. Sorbus *annotat. ad priuileg. verb. dispens. nu.*17. *fol.*207. Hinc in nostro compendio, *verbo dispensatio* §.9. dicitur: *Possunt nostri Confessarij, si sint viri docti, & iuxta formam Concilij Tridentini approbati, ex commissione Prouincialis dispensare ad petendum debitum cum his, qui post votum simplex castitatis matrimonium contraxerunt. Concessit Pius V. Franciscans* 26. *Octobris anno* 1569. *vt in manu scrip. fol.*79.

6 Sed hoc priuilegium Pij V. non extenditur, vt notauit vterque Rodriguez, ad dispensandum in petitione debiti, quando votum emissum est post contractum matrimonium; immo prorsus reuocatum est, si attendamus ad concessionem eius, vt hactenus est relata: quia est viuæ vocis Oraculum, & vt Oraculum refertur à Veracruz *spec. art.*12. *fol.*102. & ab Emmanuele in Bullario, *fol.*980. ac ideo reuocatum est iuxta sæpius dicta, & dicenda. Igitur ex alia concessione petenda est vis huius priuilegij, nam aliqui Neoterici illud iam negant propter reuocationem dictam Oraculorum; sed hoc non assererent, si attendissent ad authenticas Bullas, quibus concessum est Regularibus Mendicantibus, immo & aliquibus non Mendicantibus facultas ad dispensandum in omnibus votis, in quibus dispensare potest Episcopus; cum autem hic dispensare possit ad debitum petendum cum prædictis Coniugatis, qui votum castitatis ante, vel post contractum matrimonium emisere, vt probauimus num.1. & 2. ex consequenti possunt Regulares omnes.

7 Igitur Bulla extat Eugenij IV. concessa Benedictinis Vallisoleti concedens quod, *Prior, & Monachi ab eo deputandi cum confluentibus ad monasterium, & cum eorum quolibet dispensare super votis, etiam Episcopo reseruatis, & ea commutare in alia pietatis opera, toties, quoties deuotioni prædictorum videbitur expedire, authoritate Apostolica liberè, & licitè possint, & valeant.* Affertur hæc ab Emmanuele in Bullario fol.102. & est 25. huius Pontificis, expedita anno 8. sui Pontificatus, Ferrariæ Nonas Ianuarii.

8 Est item Iulij II. alia Bulla, quæ affertur ab Emmanuele *fol.*251. & est 23. huius Pontificis, in qua hæc facultas conceditur Benedictinis Vallisoletanis sub iisdem etiam verbis; & in compendio Societatis nostræ *sup.* §.10. eadem concessio à Martino V.

facta

facta inuenitur, sicut etiam in compendio priuilegiorum S.Hieron. *tit.dispens.per commun.*§.3. Sed an hæ concessiones sint Oraculo la ignoro; vnde sufficit Bulla dicta Benedictinis concessa ab Eugen.IV. & ad maiorem abundantiam eiusdem Eugenij Bullam Singulari sequenti referemus.

SINGVLARE III.

V. Sit reuocatum Priuilegium olim concessum Regularibus ad dispensandum in petitione debiti coniugalis cum eo, qui Consanguineam Vxoris suæ cognouit?

1 HOc priuilegio frui Regulares Mendicantes, & non Mendicantes, qui in priuilegijs eorum communicant, testantur Veracruz, *1.p.spec.art.*23.Palacios *4.dist.*31.*disp.*2. Emmanuel *in Cruc.* §.9. *n.*143.*&* 13.*n.*17.Sanchez *lib.*8.*de mat.d.*16. *n.*8. Enriq. *lib.*11.*de matr.c.*15.*nu.*11. Sorbus *comp.priu.ver.absolutio* 2.*quoad secul. concl.*9. Trulenc. *in Bull. li.*2. §.4. *dub.*3.*n.*4.& alij. Sed asserunt, hoc priuilegium haberi per declarationem quandam à Iulio II. editam per concessionem Martini V. factam Monachis Benedictinis, & per aliam Pij V. viuæ vocis Oraculo factam anno 1569. & in compendio Mendic. *verb.dispen.nu.*17. dicitur, idem ab Innocentio VIII.fuisse Minoribus concessum,& à Leone X. omnibus Regularibus testatur Enriquez, *sup.nu.*3. *lit.A.*

2 Sanè concessiones prædictæ Martini V. Innocentij VIII. Leonis X. probabiliter creduntur, fuisse tantummodò viuæ vocis Oracula; siquidem Bullæ, siue indulta earum non producuntur ab eis, qui diligenter priuilegia Mendicantium collegerunt, vt de priuilegio Leonis X. notat Enriquez,& de aliis Corduba cum Doctore Ortiz, *in addit. ad collect.verb.dispens.*§.17. Ideò vt ita facta reuocata esse dicendū est,& similiter Oraculum Pij V. Vnde ex vi harum concessionum tutum non est vti hoc priuilegio, cum Gregorius XV. Bulla,quæ incipit: *Romanus Pontifex*.edita Romæ 2.Iulij anno 1622.sic Oracula §.1. reuocauerit: *Omnia,& singula indulta, facultates,& priuilegia, gratias,& concessiones quascumque, spirituales, & temporales, tam ad forum interius, quàm ad exterius spectantes, ac tã ad supplicationem partium quàm motu, scientia,& potestatis plenitudine similibus, à Sede Apostolica, quæ tamen viua vocis oraculo hactenus quandocumque, & qualitercumque, ex quauis etiam de necessitate exprimenda causa,quibusuis Collegijs,Capitulis,Ordinibus tam Mendicantium, quàm non Mendicantium,Societatibus, etiam Societati Iesu, ac Congregationibus quibuslibet siue eorum,& earum respectiue, Præpositis, Decanis, Magistris, Ministris,Prælatis,Prioribus, Rectoribus, Generalibus, vel Prouincialibus,quocumque nomine nuncupatis Superioribus,etiam quomodolibet exemptis,ac Sedi prædictæ immediatè subiectis,cuiuscumque dignitatis,præeminentiæ,aut quouis priuilegio munitis;nō tamen ad supplicationem Regum concessas,in ijs videlicet, quæ non sunt sortita effectum,tenore præsentium reuocamus,cassamus, tollimus,abrogamus, & annullamus, &c.*

3 Et §.2.addit: *Firmis tamen,& in suo robore permanentibus, S.R.E. Cardinalium manu firmatis pro ipsis, vel alijs factis, & de quibus idem S.R.E. Cardinales testimonium in scriptis præbuerunt*. Et postea §.5. apponitur clausula communis: *Non obstantibus*. Affertur hæc Bulla à Laertio Cherubino, *to.*4.*Bull.fol.*131. pro 27. huius Pontificis.

4 Sed S.D.N. Vrbanus VIII. sua Bulla,quæ incipit: *Aliàs feliciis*: edita Romæ 20.*Decembr.*1631.reuocat omnia viuæ vocis Oracula, etiã si sint testimonio, sigillo, & subscriptione cuiuscunque Cardinalis munita, *& ad instantiã Imperatoris,Regũ,& Principũ concessa.*

5 Aduertendum est, quod Gregorius XIII. Bulla,quæ incipit: *Ex benigna sedis,&c.* edita Romæ anno 1575. & Paulus V. priuilegia omnia Minorum confirmarunt, & innouarunt,vt testatur Hieronymus Rodriguez *qq. reg.res.*77. Vnde probabile existimant Lezana *qq.reg.c.*3.*n.*21. Peyrinus *to.*3.*c.*12.*cõst.*18 & alij, Oracula facta ante hos Pontifices, vt potè per has Bullas confirmata,& innouata, seu denuò concessa, non esse reuocata per Bullas Gregorij XV. & Vrbani VIII. ac ex cõsequenti nec priuilegium ad hanc dispensationem non reuocatum existimarent. Sed doctrina hæc non contemnendas difficultates continet, quo circa desserenda est. Nec vnquam ego eam admisi:in meo enim libello duatum hebdomadarum.*cap.*16.*n.*12.non ex mea sed ex Lezanæ, & Peyrini sententia sum locutus,quã nullo modo approbo. Vnde ad hoc Bulla authentica inuestigãda est.

SINGVLARE IV.

An extet Bulla Pontificia concedens Regularibus prædictam facultatem?

1 EXtare hanc Bullam testatur Cardinalis Ludouicus Tituli S.Marcelli in Iulij II. declaratione facta Benedictinis, vt iã retulimus. Eius testimonium est anno 1.Pontific. Iulij II. in eoque dicitur

Abba-

hoc priuilegium constare. Prima est, quæ dicitur nona huius Pontificis, & affertur ab Emmanuele in Bullario *fol.8.* & incipit: *Regularem vitam:* edita Bononiæ anno 1536. & concessa Benedictinis de obseruantia, S. Iustinæ. Vbi circa medium *num.9.* dicitur: *Ne prædictæ Congregationis Monachi ab eorũ quiete distracti Romanam curiam pro crebris obtinendis licentijs frequentare cogantur, quod in omnibus casibus, in quibus de iure cõmuni Prælatis, & Monachis dictæ Congregationis, authoritas, siue licentia, seu dispensatio Ordinarij esset necessaria; si ab eisdem exempti non essent, Prælatis, Abbatibus, Prioribus, & Rectoribus huiusmodi, qui pro tempore fuerint, vna cum eorum Conuentibus authoritate Apostolica, absque eo quod ad Sedem Apostolicam habeant recursum, huiusmodi licentiam, & authoritatem tenore præsentium indulgemus;* ergo si hic conceditur facultas ad ea omnia, in quibus *Dispensatio Ordinarij*, requiritur; cum ad dispensationem in debiti coniugalis petitione requiratur; ad hanc etiam conceditur; & cũ hæc sit dispensatio, quæ frequenter occurrere potest Regularibus in confessionibus audiendis, ne pro obtinenda ea ex monasterio frequenter exeant, ac curiam Pontificis, aut Episcoporum palatia frequentent; par est, vt eis ad hanc dispensationem facultas concedatur.

7 Secunda Bulla, quæ apud Emmanuelem vndecima est eiusdem Eugenij IV. & affertur *fol.83.* & incipit: *Et si quaslibet:* edita etiam Bononiæ 1536. eandem facultatem sic concedit, *nu.11.* iis Benedictinis S. Iustinæ: *Liceat dictæ Congregationis Prælatis, siue Monachis deputatis à suis superioribus ad audiendas huiusmodi personarum* (scilicet recurrentium ad eos) *confessiones accedere, illasque audire, & absoluere ab omnibus, & singulis peccatis, præterquam Sedi Apostolicæ dũtaxat reseruatis, necnon à quibuscumque excommunicationum, suspensionum, & interdicti sententijs, alijsque Ecclesiasticis censuris, & pœnis. Insuper, & vota omnia permutare, ac in omnibus, & singulis casibus, etiã Ordinarijs, ac per synodales, seu Prouinciales constitutiones reseruatis cum eis dispensare.* Vbi notandum, quod non solum *absoluere*, sed etiam *dispensare*, cõceditur in casibus Ordinario reseruatis, seu in quibus ille potest. At vnus ex eis, & præcipuus est prædicta dispensatio cum impeditis, vel ob votũ, vel ob affinitatem ad petẽdum debitum.

8 Quod verò hæc dispensatio sit casus competens Episcopis, vel Ordinarijs, possintque illi dispensare in debiti petitione, cum impedito ad illam ob affinitatem contractam ex incestu, communis est Doctorum. Innumeros citat, & sequitur Thom. Sanchez, *disp.12. lib.8. nu.13.* & praxis ipsa id testatur, ac ex cõsuetudine iam præscripta, & vim legis habente, id eis absolutè, & sine vlla limitatione competit. Neque audiendi sunt Syluester, Margarita confessorum, & Ludouicus Lopez apud Sanchez, *nu.11.* hanc facultatem Episcopis concedentes tantummodò cum facilis aditus non patet ad Pontificem, estque periculum incontinentiæ; quia neutrum requiritur ad hanc dispensationem, vt de Regularibus in illa dispẽsantibus dicam Singular.9. Nec obstat quod copula sit scelestissima, vt cum Socru, vel Sorore vxoris, vt obstare visum est Soto *4. dist.137. q.vn. art.3.* & Graffi *1. p. l.2. c.81. nu.3.* quia consuetudo, aut lex in hoc casu Episcopis facultatem non limitauit sicut nec Religiosis limitant eorum priuilegia circa hoc concessa.

SINGVLARE V.

Quæ conditiones concurrere debeant, vt qui Consanguineam vxoris suæ cognouit, dispensatione indigeat ad petendum debitum?

1 PRima conditio est, vt quam cognouit Maritus, sit in primo, vel secundo gradu Consanguinea vxoris suæ, quia vltra illum non contrahitur affinitas impediens petitionem debiti. Vnde qui cognouit Consanguineam vxoris suæ in tertio, vel quarto gradu, non priuatur iure petendi debitum. Ita Nauarrus *l.4. cons.5. de Sangui. & affi. nu.3. & 4.* Ponze *l.7. c.33. nu.6.* Hurtado *disp.10. dif.7.* Veracruz *specul. art.23. de imped. affin.* Gutierrez *lib.1. can. qq. c.13. nu.16.* Petrus de Ledesma *q.55.* Sanchez *l.9. d.67. n.14.* Bonacina *de imp. q.3. p.12. num.18.* Manuel Rodriguez *to.1. q.63. ar.1.* & apud illum Blancus Archiepiscopus Compostellæ, Enriquez *l.12. c.20. nu.1.* Viualdus *eadẽ de matr.* addens, quod ita cõsulti tenuerunt Magistri Salmanticæ, & Compluti, ac Guerrero Archiepiscopus Granatensis. Ita etiam declarauit Congregatio apud Bonacinam *sup.* & Barbosam *in sess.24. c.4.* Ratio est, quia cum Tridentinum impedimentum affinitatis ex copula illicita vltra secundum gradum non extendat ad matrimonium contrahendum; cõsequenter ad illius iam contracti vsum non extendit vltra hos duos gradus; vt expressè declarauit Congregatio Cardinalium ex mente S. D. N. Gregorij XIII. vnde immeritò etiam in tertio, & quarto hoc impedimentũ reperiri docuit. Comitolus *l.1. q.138. n.2.*

2 Secunda est, quod detur copula carnalis; vnde si semen alicuius viri defferatur à Dæmone, vel alio modo inducatur sine carnali copula intra vas naturale feminæ, non contrahitur affinitas, ac proinde non resultat impedimentum ad perendum debitum. Sic Basilius Ponze *c.23.nu.2.* Scio communiter oppositum docere Doctores, vt testatur Hurtado *disp.2. de mat. dif.1. num. 1.* Quia adhuc sine copula ex commixtione vtriusque feminis fiunt vir, & femina vna caro, & vnus sanguis. Sed reuera non fieri sine coniunctione personarum, ratio ipsa significat: quia verificari non valet tunc de his, quod fiat duo in carne vna, nec locum habet deffinitio affinitatis tradita à Theologis apud Syluestrem *infra*, & ipsum Hurtado *num.1.* sic: *Affinitas est personarum propinquitas prouenient à copula carnali*.

3 Idem dicendum est, si copula habita post extractum membrum a vase feminę naturali, emittat extra illud semen vir, licet postmodum casu in vas naturale labatur; nulla enim tunc consurgit affinitas, nec eius impedimenta, vt notat idem Pontius, quia vt consurgat necessum est, vt ab ipso membro immediatè fluat intra vas semen, ex se aptum ad generationem; quia vt rectè inquit Hurtado, *n.3. Ad affinitatem requisita est immissio feminis prolifici viri, & non sufficit semen Eunnuchorum, quia hoc ineptum est generationi; neque sufficit immissio feminis prolifici sodomiticè facta, quia non est apta ad generationem, vt potè non facta intra matricem feminæ*. Idem dicendum est si femina aliquo modo posset feminare intra vas alterius feminæ. Si verò per accidens non est apta immissio feminis ob infirmitatem, veneficium, vel sterilitatem; affinitas consurget.

4 Tertia conditio est, quod femina etiam intra proprium vas feminet, ita quod detur vtriusque feminis commixtio. Sic Innocentius, Hostiensis, & Hugo apud Syluestrem, *verb.Matrim.*8.*q.*15. Caietanus *in 2.2.q.154. art.2.* Ludouicus Lopez *2.p.instr.c.50.* Ioannes Suarius *Enchi.casu. l.5.verb.affin.* & Hurtado *sup.* quia, inquit: *Galenus, & Auicena docent, quod etiam feminatio feminæ est necessaria ad generationem; & sane semen feminæ non videtur ad aliud à natura institutum*. Oppositum docent Sanchez, Basilius, Syluester, Flotonus, 28.*sup.* & Finelus *de cas.res.cap.10. num.9.*

5 Quarta conditio est, quod in ea copula, ex qua contrahitur hæc affinitas, recipiatur semen virile intra vas naturale; aliter non erit copula perfecta, nec formalis incestus, & ita nec affinitas contrahetur, nec impedimentum orietur ad petitionem debiti. Sic Veracruz, Rodriguez, & Enriquez *sup.* Sotus *de iust. l.1.q.7. art.vlt.* Sanchez *l.9.d.27.nu.1.* Hyer.Rodrig. *ref.32. num.29.* & Trulench. *d.1.bul.q.3. p.5.*

SINGVLARE VI.

Aliæ conditiones, quæ concurrere debent, vt qui Consanguineam vxoris suæ cognouit, dispensatione indigeat ad petendum debitum.

1 Vinta conditio est, quod copula sit voluntaria ex parte illius, cui impedimentum superuenit. Sic Enriquez *lit.I. c.15. nu.11.* Quia sicut non erit peccatum formaliter, nec incestus, nisi materialis, inde non contrahetur affinitas formalis, nec impedimentum, quod cum sit in pœnam peccati, non orietur vbi peccatum non datur, de cuius ratione est esse voluntarium. Vnde si femina per vim à Fratre, vel Patre viri sui, vel ab alio intra secundum gradum consanguineo viri sui carnaliter cognoscatur, potest debitum petere, vt rectè Sanchez, *c.9. d.81. num.1.* At si leui metu femina conniuerer incestui, priuaretur debiti exactione, vt idem *num.2.* docet.

2 Sexta conditio est, vt vir sciat feminam, quam carnaliter cognoscit, esse Consanguineam vxoris suæ non in generali, seu in quocumque gradu, sed in prohibito, quoad debiti petitionem; scilicet primo, vel secundo, si enim hoc non sciebat, non contraxit formalem affinitatem quoad hoc; nec in illius impedimentum incurrit. Sic Enriquez *sup. lit.G.* Et satis probatur ex ijs, quæ Sanchez docet *l.9. d.32. & l.7.d.15. num.9.* Et cum ignorantia excuset ab incestu in generali eum, qui nullo modo sciebat esse Consanguineam, ita etiam ab incestu tali, scilicet intra secundum gradum excusabit eum, qui intra hunc se coire cum Consanguinea ignorauit. Et ita etiam excusat eum à pœna imposita pro tali incestu, scilicet petitione debiti. Sicut sacrilegium non committit, nec in sacrilegij pœnas incurrit qui Sacerdotem percutit, vel occidit, ignorans Sacerdotem esse, vel qui feminam Deo per votum sacratam carnaliter cognouit voti ignarus. Ita ex cap. *cum voluntate de sent.excom.* dicitur: *Voluntate, ac proposito maleficia distinguuntur:* vbi Glossa quorundam: *Iniuriam inferens, erransque circa personam, non amplius sua existimatione puniendus est*.

3 Septima conditio est; quod sciat prohibitio-

bitionem iuris; si enim ignorauit, cum incestum patrauit, sancitum esse iure, vt qui Consanguineam vxoris cognosceret, priuaretur iure petendi debitum, potest sine dispensatione petere. Sic docet Basilius Pontius *de matr. l.*10.*c.*6.*nu.*10. Sanchez *l.*9.*d.*32.*n.*49. Enriquez *l.*12.*c.*15.*n.*1. Diana 3.*p.tr.*5.*res.*12.& alij contra Cordubam, *q.*12.*art.*1.& Rodriguez *to.*1.*c.*242.*n.*11. Sic in cap. *Propositi d.*82. quod est Innocentij I. ad Exuperium Toletanum, *Epist.*3.*c.*1. deciditur, Clericos incontinentes non deponendos esse iuxta constitutionem Sicirij Pontificis, quia eam ignorabant: *His*, inquit, *ignorantibus venia non negabitur.* Vbi Glosa: *Quia decretum ligat ignorantes.*

4 Octaua conditio: Nec sufficit, quod sciat hoc à iure sancitum in generali, dumtaxat, & non in particulari priuandum iure petendi debitum. Sic Diana, & Portel *sup.* Castrus Palaus *to.*1.*tr.*2.*disp.*1.*p.*17.*num.*8. Et hoc similiter procedit in pœna excommunicationis, suspensionis, & irregularitatis, ad quas incurrendas non sufficiet, quod sciam esse prohibitum à iure, hoc vel illud sub aliqua pœna, sed est necessarium, vt sciam prohibitum sub tali pœna, scilicet excommunicationis. Ita Portel, Nauarrus, Rodriguez, Curiel, Valentia, Enriquez, Suarez, Auila, Sayrus, Durandus, Coninch, ac Bonacina apud Dianam *sup.* Adde Thomam Sanchez. *l.*9. *de matrim. d.*32. *num.*31. dicentem, *Existimo ignorantiam, etiam moraliter culpabilem sine iuris, siue facti, modo non sit crassa, excusare à censuris, & pœnis; & idem dico licet adsit sententia legis si adsit ignorantia non crassa censuræ.* Ignorantia autem crassa, seu supina ea est, quando ignorans, & dubitans de pœna, aut nullam, aut valdè modicam adhibuit diligentiam, vel vt ait Grafis, 1.*p.decis. l.*4.*c.*8. *num.* 20. *Quæ ex malitia, vel ex nimia negligentia procedit.* Et iuxta alios: Quando est latissima culpa, quæ dolo æquiparatur, & hæc vocatur etiam ignorantia vincibilis, quæ potest esse vel iuris, vel facti.

5 Item, si post commissum incestum: pœnam, vel cognationem feminæ cum vxore sua vir cognouit, non verò ante incestum, vel in ipso incestu, etiam non indiget dispensatione, cum incestum formalem non commiserit. Sicut qui cognouit nuptam existimans solutam, cum postea scit nuptam esse, non imputatur ei adulterium formale, nec de illo, sed de fornicatione, accusari in confessione debet. Et qui iurauit quod verum esse credebat, & postea falsum fuisse inuenit, periurium non commisit. Et qui occidit Sacerdotem existimans feram, vel sæcularem esse, non eget absolutione ab excommunicatione: etiam si postea sciat. Sacerdoti enim iniuriam non irrogauit formaliter, ideo nec pœnam incurrit. Argumento. *l.cum, qui* 18. *§.si iniuria vers. at cum aliquis ff. de iniurijs*, ibi: *Cum aliquis filium familias, patrem familias putat, non potest videri iniuriam Patri facere: magis quam viro, si mulierem viduam esse credebat: cum affectus iniuriam facientis in hunc tamquam Patrem familias consistat.* Hinc *c.fælicis, vers. illud*, de pœnis in 6. dicitur; *Iudex pœnam metiatur ex culpa.* Et *c.*2.*fin. de his, quæ fiunt. Nec pœna sit vlterius protrahenda, quam delictum fuerit.*

6 Propter has conditiones ex voluntate libera, & cognitione procedentes: si puer ante vsum rationis, (etiam si seminate potuisset) vel amentes, aut dormientes, Consanguineam vxoris suæ cognoscerent, possent petere ab ea debitum, vel possent in matrimonium ducere Consanguineam eius, quam antea hoc modo carnaliter cognouerunt. At verò, si cum amenti, dormienti, vel puella ante vsum rationis, vir rem habeat, si vterque seminet, contrahet vir affinitatem: & generaliter notandum est pro omnibus his conditionibus, quòd cum hæc reseruato dispensationis sit materia odiosa, restringenda est, & ad casus, in quibus impedimentum hoc non comprehendatur manifestè, ampliandа non est.

7 Nona conditio, apud Angelum, *verb. incestus num.*4.& Syluestrem *verb. luxuria, q.*4. est quod incestus sit publicus, vt ex eo contrahatur affinitas, impediens debitum matrimonij iam contracti. Sed sine probabilitate hoc asseritur, vt norat Sanchez, *l.*9.*d.*27.*n.*2. æque enim consurgit affinitas ex copula occulta, ac ex publica; cum non nitatur scandalo, quod ex incestu oritur, sed copula cum commixtione seminis viri, & feminæ consanguineæ vxoris suæ. Vnde prædicti Doctores, & Abbas, Sotus, Sà, Ludouicus Lopez apud Sanchez *l.*7.*d.*15. *num.*13. audiendi non sunt, quatenus asserunt ex incestu occulto non consurgere impedimentum matrimonium contrahendum dirimēs; quia vt rectè Sanchez ibi; *Hoc nullo iure probatur, & cum incestus sit eius naturæ, vt semper occultè committatur, rarò esset locus huic impedimento.*

8 Igitur quæcumque ex his octo conditionibus deficiat, potest quis absque dispensatione debitum petere, seu potius dispensatione non indiget ad eius petitionem cum non sit contracta affinitas, nec commissus incestus cum qualitate sufficienti ad impediendam hanc debiti exactionem.

Vnde rectè Hostiensis, *cap. à nobis el 1. de senten. excomm.* ait; *Nec aliquem, & si obligatur ad culpam, quia facit rem illicitam, ducam obligatum ad pœnam: quia ad ipsam non adstringitur, nisi sciens.*

SINGVLARE VII.

Quibus in casibus liceat viro ab vxore sua debitum absque dispensatione petere, cum tamen Consanguineam vxoris intra secundum gradum cognouerit?

1 SVppono, vt omnino improbabilem sententiam Ildephonsi de Veracrux asserentis, *spec. coniug. p. 3. art. 27.* quod si, *Incestuosus cum consanguineis vxoris debitum petat seclusa contemptu, absque dispensatione, non videtur mortale: sicut neque contrahere post incestum sine dispensatione.* Innuunt Henricus *in c. Rursus, n. 4.* & Hieronymus Mangiara, *in arbor. consang. § in nomin. n. 55.* cum expresse à Doctoribus oppositum asseratur, vt videre licet apud Thomam Sanchez. *l. 9. de matr. d. 27. à n. 9.* & sit contra consuetudinem, ac ius commune grauissimè iuxta omnes obligãs. Sic enim cap. 1. *de eo qui.* prohibetur: *Si quis cum filiastra sua scienter fornicatus fuerit, nec à matre debitum petere, nec filiastra, nec illi vllo vnquam tempore poterunt se alijs matrimonio copulare.* consonat Tridentinum *ses. 24. de refor. mat. c. 4. & 5.*

2 Igitur in quatuor casibus liceret vti hac opinione, quæ absolutè prolata improbabilis reputanda est. Primus, iuxta aliquos, cum vterque coniux affinis effectus est per copulam cum alterius consanguineis mutuam; tũc enim vtrique licere debitum fine dispensatione exigere, facta hinc inde compensatione, sentiunt sine dubio Vicentius, & Gotfredus *cap. si vir. de cognat. spi.* & Ioannes de Triburgo *sum. confes. l. 4. tit. 7. q. 2.* & innuit Bassolis *4. d. 42. q. vn. art. 3.* asserentes; id licere cum vterque coniux impedimento cognationis spiritualis laborant, & idem dicerent de impedimento affinitatis, cum eadem prorsus militet ratio. Sed hanc sententiam minimè tenendam rectè probat cum pluribus Doctoribus Sanchez, *l. 9. d. 28. à num. 2. & nu. 5. & 6.* explicans ibi, quomodo vtrique liceat reddere debitum.

3 Secundus casus, in quo vir potest sine dispensatione petere debitum, est: cum sit, non in gratiam sui, nempe vt suo apetitui morem gerat, sed gratias vxori placendi, & non reddendi matrimonium graue, & onerosum. Hoc probat Sanchez cum S. Thoma & alijs *l. 9. d. 7. à nu. 1.* asserens, simul idem tenendũ, de eo, qui voto castitatis sit ligatus. Et circa hoc Ledesma *2. p. 4. q. 66. art. 1. ad fin.* ait; *Virum, qui vouit, posse animum concipere exigendi quater, vel aliquoties in mense, ne reddat vxori matrimonium onerosum.* Victoria *de matr. n. 293.* ait: *Posse petere quandocumque sibi videtur honestum accedere ad vxorem.* Et Sanchez *sup. Quarè* ait: *cum quadam femina alijs in Venerem propensiores sint, atque ita frequentius concubitum appetant viri: ab alijs sæpius quam quater, ab alijs rariùs in mense exigere licebit.* Et *nu. 4.* docet, hoc non ita licere feminæ, si ipsa impedita sit ob votum, cognationem, vel affinitatem, ac addit: *Si tamen maritus talis esset, vt more femina non audeat petere, tunc idem dicendum est de femina, cui petere est interdictum.*

4 Tertius casus, in quo sine dispensatione exigere debitum licet impedito, siue feminæ, siue viro, est, cum in alio coniuge non impedito sentit periculum incontinentiæ, quia hoc est quodammodo reddere, & nec lex hæc, nec votum obligant ad non petendum cum dispendio vitæ spiritualis alterius coniugis. Sic ex pluribus probat Sanchez, *nu. 5. & 6.* Quartus casus mihi non improbabilis est, quem assignabo Singulari 12. Et circa hos omnes animaduerte licere coniugi, cui interdicta est petitio debiti, alteri coniugi suum impedimentum significare, ne suam petitionem expectet, reddaturque ei matrimonium onerosum; & si impedimentum est ob votum castitatis, non tenetur, qui illud emisit, indicare suum votum alteri coniugi, vt à petendo abstineat.

SINGVLARE VIII.

V. Possint Regulares dispensare in petitione debiti coniugalis cum eo, qui spiritualem cognationem contraxit cum propria vxore ob receptionem in Baptismo, aut in Confirmatione?

1 QVomodo, & quando contrahatur spiritualis cognatio à Viro, & Vxore inter se, latissimè agunt Doctores, præsertim Sanchez *l. 7. de matr.* vbi de hoc impedimento, & Hispalensis noster Melchor Gallego, qui de spirituali cognatione librum integrum edidit. In præsenti difficultate, partem negatiuam tenent Sanchez, *l. 7. disp. 16.* & Trulench. *l. 2. in Cruc. § 4. dub. 3. n. 4.* Sed Emmanuel *addit. ad Bullam. § 13. n. 17.* posse dispensare affirmat. Ducitur 1.

tum

tum ex priuilegio relato Pij V. concedentis dispensationem hanc cum eo, qui affinitatem carnalem contraxit ex incestu. Vnde, ait, à fortiori colligi, posse dispensare cum eo, qui spiritualem affinitatem contraxit ex subleuatione propriæ prolis; cum hæc non ita propriè sit affinitas, ac illa. Ducitur 2. ex eo, quod, hoc sit priuilegium fauorabile, & ita extendi debet, & ex concessione vnius ellici concessio alterius; ergo.

2 Mihi placet Emmanuelis sententia, sed displicet eius ratio, Quia in his, quæ ex mera Pontificis voluntate, & concessione dimanant, & in facultate ad dispensandum præcipuè, quamtumuis fauorabilis hæc sit, non licèt extensio ad casus, qui sub concessionis verbis non comprehenduntur. Sic Felinus, *cap. fin. nu.* 8. *limit.* 1. Gambara *de auth. legati l.* 10. *n.* 230. Sanchez *l.* 8. *de matr. d.* 2. *n.* 2. Impedimenta autem cognationis spiritualis, & affinitatis carnalis, diuersæ omnino rationis sunt, & ita facultas dispensandi in vna, quoad debiti petitionem, non potest comprehendi in alia; separabiles etiam sunt, & inconnexæ, sicut & impedimenta; ergo vna non inuoluitur in alia, aut affertur. Nec refert, quod impedimenta eundem sortiantur effectum, scilicet prohibitionem petendi debitum, omnia enim impedimenta dirimenmentia etiam eundem sortiuntur effectum, scilicet matrimonium dirimere, & tamen in potestate delegata (qualis ea est, quæ ad has dispensationes Religiosis, vel alijs per indulta competit) ad dispensationem in vno, non comprehenditur potestas ad dispensandum in alijs. Porro fauorabiles facultates sunt ampliandæ ad casus, qui implicitè comprehenduntur, vel prudenti ratione connectuntur cum casu expressè concesso; quod in præsenti non accidit.

3 Probandum igitur est hoc priuilegium alia via, scilicet ex Bullis Singulari 4. relatis, in quibus Eugenius IV. Monachis Benedictinis, ac proinde omnibus eorum priuilegia participantibus, concedit authoritatem in omnibus casibus, in quibus de iure communi, authoritas, siue licentia, seu dispensatio Ordinarij esset necessaria. Quis autem dubitabit, hanc dispensationem ad petendum debitum, non obstante cognatione spirituali contracta post matrimonium, casum esse, in quo auctoritas Ordinarij necessaria est, & sufficit ad dispensandum? Et quod hic ex consuetudine, vim legis habente dispensare valeat in prædicto casu, seu impedimento cognationis spiritualis ad petendum debitum, docent plurimi Doctores, quos citat, & sequitur Sanchez, *l.* 8. *d.* 12. *num.* 14. licet *disp.* 15. *num.* 13. contra Emmanuelem *sup.* hanc potestatem deneget Commissario Cruciatæ; cui ego negandam etiam existimo: nam ex facultate sibi concessa ad dispensandum in debiti petitione cum impedito ex affinitate, ob incestum, seu fornicationem contracta, non colligitur huiusmodi facultas; nec hic habet priuilegium simile concessum Religiosis, vt dispenset in casibus Episcopo reseruatis.

4 Animaduertendum est, probabilem esse sententiam, quæ docet, hunc, qui prædictam spiritualem cognationem contraxit, dispensatione nullo modo indigere ad petendum debitum: quia valde dubium est, an cognatio spiritualis superueniens matrimonio impediat debiti petitionem, vt ait Sanchez *disp.* 12. *num.* 15. & in dubio, an casus reseruatus sit, vel indigeat dispensatione, illa non egere tenent Castro Palao, *to.* 3. *disp.* 6. *punt.* 15. *num.* 10. & Trulench. *in Decalog. l.* 2. *de voto dub.* 12. & alij.

5 Hoc sine dubio concedent Sanchez, Suarez, Enriquez, Sà, Bañez, Ioannes Vviggeis, Coninch, & Lorca, quos citat, & sequitur Diana, 4. *p. tr.* 3. *res.* 15. docentes, posse coniugem dubitantem de valore matrimonij reddere, & petere debitum, si post sufficientem diligentiam adhibitam, ad huc dubium perseuerat; ante illam verò teneri reddere, sed non posse petere. Nam possessor bonæ fidei, si dubitat post diligens examen rem, quam possidet, esse alienam, potest retinere, & ea vti: quia in dubio melior est conditio possidentis. At non posse tunc petere, sed teneri reddere asseruerunt Basilius Pontius, Montesinus, Rebellus, Hurtado, Turrianus, & Pesantius, apud eundem Dianam *ibi.* Denique de dubio impedimenti ad contrahendum idem docet Ioannes Sanchez, *select. disp.* 43. *num.* 4. *Dubitans,* inquit, *an impedimentum matrimonij habeat, facta sufficienti diligentia, potest illud inire absque dispensatione, quia possessio stat pro libertate ad contrahendum, dubium vero impedimento fauet; at absque certo iure nemo spoliandus est sua possessione.* Ergo à fortiori in dubio hoc facta diligentia licet vsus matrimonij post illud contractum.

(.§.)

SINGVLARE IX.

V. Requiratur specialis causa in coniugato, qui votum castitatis emisit, vel qui Vxoris suæ Consanguineam cognouit, aut cognationem spiritualem contraxit, vt dispensetur cum eo ad petendum debitum?

1 Communis Theologorum sententia cum S.Thoma. *q.88.art.12. ad 2.* & Iuristarum cum Glossa, *cap.Non est,de voto.* docet illicitam, & inualidam esse dispensationem sine iusta causa factam. Sufficere tamen dubiam esse hanc, vt Prælatus validè,& licitè dispenset, sentiunt Syluester, *verb.dispens.q.14.nu.20.* Palacios *in 4.d.38. d.3.vers.est igitur.* Sanchez *l.4.sum.c.45.num.10.* Diana *1.p.tr.10.resol.31.* & Layman *l.4.tr.4.c.8.nu.5.* Et idem dicendum existimo de Confessore in omnibus casibus, in quibus ex iure communi, vel ex priuilegio potest dispensare, cum sit in hac re veluti Prælatus,& vt notat Palao *3.tom.tr.15.p.9.nu.2.* dispensationis actus est iurisdictionis spiritualis Ecclesiasticæ, vel potius diuinæ à Christo Domino Petro, & illius successoribus concessum, illis, *Math.16.* verbis: *Quodcumque solueris super terram erit solutum, & in cælis.* Quæ iurisdictio Confessoribus competit. Immo si bona fide concessa, & acceptata fuit dispensatio in voto, ieiunio, &c. si postea hæc sine causa sufficienti facta deprehendatur, adhuc rata erit, vt docent Sanchez. *c.44.nu.10.* Lesius *l.2.c.40.dub.17.num.119.*

2 Igitur ad dispensandum in debiti petitione impeditis ob votum: aut affinitatem requiri causam aliquam, qualis esset periculum incontinentiæ, aut transgressionis; grauis difficultas in eius obseruatione, damnum aliquod familiæ, vel similes probat ex Sanchez, Laymano, & Lesio Castro Palao, *1.p.tr.3.de leg.d.vlt.nu.12.* Sed nullam requiri specialem, solùmque rationem matrimonij initi, seu cohabitationis, aut prolis generandæ sufficere, etiam si nulla immineat ruina, nec sit periculum incontinentiæ, vt cum vterque senex est, nec aliud oriatur incommodum, sentio; & ratio est, quia cum matrimonij vsus debitis circunstantijs exercitus, sit ex se actus virtutis, & ad prolem ordinatus; ac præterea cohabitatio debita sit Coniugatis, sufficiens causa adest dispensationis, etiam si nulla alia sit, & cum hac saluatur, quod dispēsatio non detur sine causa.

3 Præterea dispensatio in voto castitatis, v.g. ante matrimonium initum est absoluta: at cum solùm ad petendum debitum dispensatur, non est absoluta, vt notat Enriquez. *l.2.de matrim.cap.2.num.9.* cum adhuc votum perseueret, & si vxor decedat, manet, seu reuiuiscit obligatio seruandi integram castitatem; & si cum alia copuletur, voti reus sacrilegus est, nec potest sine noua dispensatione cum alia matrimonio coniungi; & si coniugatur, dispensatione etiam noua ad petendum debitum indigebit. Vnde coniugum impedimentum ad illud petendum non est absolutum, sed quasi suspensio executionis, seu obligationis à voto dimanans, quoad illum effectum petendi debitum, quæ tollitur per dispensationem, manente voto firmo quoad omnia alia, vt notat Palao *tr.15.d.2.par.12.num.9.*

4 Similiter dicendum est de dispensatione in affinitate contracta ex incestu, & in cognatione spirituali, quia per dispensationem ad petendum debitum in Coniugato non tollitur absolutè affinitas, sed expeditur eius effectus debitum petendi ab vxore sua, consanguinea fœminæ, quam cognouit: & sic emortua vxore manet, seu reuiuiscit prædicta affinitas, & non potest in matrimonium ducere feminam, quæ sit intra secundum gradum consanguinitatis cum ea, quam per incestum præteritum cognouit: & si eam cognoscat reus est noui incestus, etiam si dispensatus antea sit ad petendum debitum à propria vxore.

SINGVLARE X.

Practicæ obseruationes circa dispensationes dandas impeditis ob votum castitatis, vel cognationem spiritualem, vel incestus affinitatem ad petendum debitum?

1 Ad harum dispensationum praxim nonnulla obseruanda sunt I. Quod in alijs Religionibus, extra Societatem Iesu, eo ipso quod Sacerdotes Regulares constituantur ad audiendas sæcularium confessiones, cum Episcopi approbatione, possunt, sine noua facultate, aut communicationem hanc dispensationem concedere; non enim hæc expresse requiritur in prædictis indultis. Secus in Societate Iesu, cum ex Præpositi Generalis facultate priuilegiorum vsus suis Religiosis dimanet; & in nostro compendio de facultate ad dispensandum in petitione debiti cum incestuosis, & cum ligatis voto castitatis,

tis, necnon in votis omnibus Episcopo reseruatis, dicitur; *Facultas hac conceditur Prouincialibus, & alijs Confessoribus, quibus ipsi per se, vel per alios commiserint*. Idem obseruandum in aliis Religionibus, in quibus hæc facultas ita concedatur.

2 II. Quod si votum fuit absolutæ, & omnimodæ castitatis, ita quod propterea in illud commutatio non cadat, sed solùm ad debitum petendum dispēsatur, admoneatur pænitens, quod si coniux sit superstes, manet obligatus ad seruandam omnino castitatē. Moneatur etiam qui ob affinitatem contractam ex incestu dispensatur in petitione debiti, quod non potest Consanguineam illam vxoris suæ, quam cognouit, ducere sine noua dispensatione, neque prior dispensatio nisi ad petendum debitum non prodest. III. Neque hæc ita concessa vnquam nisi ad forum conscientiæ valet.

3 IV. Quod extra confessionem possunt fieri hæ dispensationes ad debitum petendum: immo & si illas confessio nec præcedat, nec subsequatur, sicut de votorum commutatione facienda ex Bulla, Iubilæo, priuilegio, vel iurisdictione ordinaria sentiunt Enriquez, Sotus, Rodriguez, Ludouicus de la Cruz, quos citat, & sequitur Trulench. *l.* 1. *in Bul.* §. 7. *c.* 3. *dub.* 10. *nu.* 2. Connexionem enim non habet commutatio, aut dispensatio votorum cum peccatorum confessione.

4 V. Quod ille Confessor Regularis solùm est sufficienter approbatus ad dispensandū cum impeditis ad petendum debitum, seu in alijs votis Episcopo reseruatis: qui est sufficienter ad commutanda vota virtute cuiuslibet iurisdictionis ordinariæ, vel delegatæ, seu virtute Cruciatæ, aut Iubilæi.

5 VI. Priuilegia Regularium supra allata, ad hoc vt possint dispensare in votis, & casibus etiam Episcopo reseruatis, intelligi debent de iis votis, aut casibus, qui ordinario iure, vel ex consuetudine vim legis habente, Episcopo competunt, non de ijs, qui per se ad Pontificem solum spectant.

6 VII. Quod omnes Religiones Mēdicantes, & non Mendicantes communicationē priuilegiorū habentes, fruuntur prædictis priuilegiis ad dispensandum, vt notant Doctores.

VIII. Obserua. Quod potest Regularis dispensare cum his omnibus ad debiti petitionem quamuis ad Pontificem, Episcopum, vel Commissarium, aliosve potentes dispensare, sit facillimus additus; quia sine limitatione hac illis in præfatis priuilegiis conceditur hæc facultas, vt de Episcopo asserit Sanchez, *d.* 13. *n.* 14.

7 Vltimò obserua: Etiam si contracta sit affinitas ex copula cum Consanguinea vxoris, vel spirituali cognatione, antequam consummetur matrimonium, dummodò ratum sit, poterunt Regulares dispensare ad petēdum debitum, perinde ac si consummatum esset; quia tunc similiter tenetur reddere, nisi Religionis ingressum eligat, ad quam minimè obligatur, vt probat Sanchez, *l.* 9. *d.* 3. *num.* 8. ac proinde versabitur in magno incontinentiæ periculo, petitione debiti sibi interdicta. Propter hanc rationem Emmanuel *to.* 1. *sum. edit.* 2. *c.* 242. & Sanchez. *d.* 12. *n.* 6. asserunt, Episcopum posse dispensare ad petēdum debitum ante consummatum matrimonium cum eo, qui voto castitatis ligatus illud contraxit.

SINGVLARE XI.

An Confessor sæcularis, vel Parochus possint dispensare in petitione debiti coniugalis cum impeditis ad petendum, ob votum, affinitatem, aut cognationem spiritualem: & Quomodo cum his se gerere debeant?

1 DIco I. Nullus Confessor sæcularis, nec etiam Parochus (nisi sit Ordinarius habens iurisdictionem quasi Episcopalem) potest dispensare ad petendum debitum cū impeditis ob incestū, aut cognationem spiritualēm; quia a iurisdictione ordinaria illi competit: nam hæc ad Pontificem solùm per se spectat: nec consuetudine; nam sic est solius Episcopi, seu Ordinarii, nec ex delegata potestate, aut priuilegio illi, aut pænitentibus concesso; hoc. n. nullibi inuenitur.

2 Et licèt in Iubilæis duarum hebdomadarum, & in Cruciata concedatur, vt quilibet Confessor approbatus possit commutare omnia vota (vltramarino castitatis, & Religionis dumtaxat exceptis,) & ex vi huius concessionis possit quilibet Confessor sæcularis commutare vota castitatis à Coniugatis emissa, quando hæc fiunt sine consensu alterius coniugis, vel & si fiant cum consensu, seorsim non tamen ab vtroque per modū cōuentionis, vel fiunt cōditionata, vel pænalia, aut non perpetua, vel non omnimodæ castitatis, vt coniugalis, vel non petendi debitum, vel similia, quæ non sunt absolutæ, & perfectæ castitatis vota, vt ex Sanch., Trulench, Crux, & Dian. docui *tract. Iubil. duar. hebdom. c.* 16. Attamen non potest commutare votū absolutæ castitatis, ex conuentione ab vtroque Coniuge factum nec in supra dictis votis Coniugatorū, quæ potest sæcula-

ris Confessor commutare; dispensare valet.

3 Ratio est: Quia diuersa omnino est potestas ad commutandum, ac ad dispensandū: & quidem concessa facultate prima, negatur secunda, vt potè maior, neque vllo modo est contenta sub illa. Sic Syluester, Azor, Angles, Lopez, & Suarius, quos citat, & sequitur Trulench. *sup. dub.1. n.7.* Contra verò, concessa potestate ad dispensandum, conceditur ad commutandum: nam hæc vt pote inferior in illa superiori continetur, iuxta Regulam iuris: *Cui licet quod est plus, licet vtique quod est minus.* Sic Sotus *de iust. q.4. art.3.* Lessius *l.6.c.11.n.94.* Basil. Leg. *l.8. de mat. c.10. n.3.* Barbosa *nu.13.* Trulench. *n.7.* Castro Palao *n.4.* Laym. *l.4. tr.4. c.8. nu.10.* Sa *verb. dispensatio 19.* & alij contra Nauarrum *c.12. nu. 79.* Valentiam *22. d.6. q.6. punct.7.* Azorium *1. p. l.11. c.10. q.4.* Sāchez *l.8. de mat. d.2. n.15.*

4 Parochus igitur, vel quilibet sæcularis Confessor si ad eum accedant Coniugati impedimentis his ad petendum debitum ligati, petat facultatem ab Ordinario, tacito nomine pœnitentis, & si hic commodè adiri nequeat, remittat eos ad Regulares fruentes priuilegio ad dispensandum. Si verò nec Ordinarius, nec Regularis facilè adiri valeant, vel Coniugatus impeditus eos adire recuset, si stimulis carnis agiterur, sitque non leue periculum incidendi in grauia peccata, permittere illi poterit, vt perat, vel se ad reddendum insinuet, iuxta dicenda Sing. seq. vel ab Ordinario, aut à Regulari per Epistolam petat hanc dispensationem, tacito illis nomine personæ impeditæ, ita vt minimè in illius notitiam deueniat. Nec necessum est exprimere, an ex voto, vel ex affinitate, aut spirituali cognatione resultet impedimentum, sed solum in generali, quod dispenset cum impedito ad petēdum debitum. Quam dispensationem etiam Laicus potest petere; cum non petens eam, sed Ordinarius, vel Regularis, à quibus petitur, dispensent.

5 Si verò impeditus sit coniugatus ad reddendum debitum ob emissionem alicuius voti ex prædictis, quod non est perpetuæ, perfectæ, & absolutæ castitatis, ex conuentione ab vtroque coniuge nuncupatum; vel dubitatur an tale sit iuxta dicta Sing. 10. licèt non dispenset Confessor sæcularis; quia dispensatio ei est interdicta; tamen commutet ex Cruciata; nam commutato, petere poterit Coniux, siquidem votum iam extinctum est. Nec causam vllam præter cohabitationem, aut vsum matrimonij, siue petitionem Coniugati requirat, iuxta dicta Sing. 9.

6 Sed si roges; an Confessor, vel Prælatus Regularis possint committere, aut delegare sæculari Confessario facultatem, quam habent ad dispensandum in petitione debiti cum huiusmodi impeditis ob votum, affinitatem, aut cognationem spiritualem? Respondeo, minimè posse; cum hæc facultas sit illis delegata, non ordinaria, vt constat ex eius concessione in Bullis relatis; & delegatus, nisi ad vniuersitatem causarum, subdelegare nequit. Nec obstat, quod sint Prælati, quia hi non habent iurisdictionem ordinariam, nisi in suos subditos Regulares; alia verò, quæ eis competunt in sæculares circa administrationem Sacramentorum, votorum commutationem, dispensationem, &c. vt Papæ delegati illis hæc priuilegia concedentis, exequuntur.

7 Immo & si Doctores asserant, & in priuilegijs nostris dicatur; quod *Facultas hæc ad dispensandum in petitione debiti conceditur Prouincialibus, & alijs Confessoribus, quibus ipsi per se, vel per alios eam commiserint,* hoc non ita intelligendum est, vt illi quasi ordinariam circa hoc habentes iurisdictionem, eam delegent Prælati, etiam Generales, suis subditis, vel quod vt delegati subdelegare possint; sed quod Pontifex illam concedit, aut delegat subdito Regulari, præcedente, & requisita, tum approbatione Ordinarij ad audiendas sæcularium Confessiones, tum consensu, aut communicatione sui Prouincialis, aut Superioris immediati ob priuilegium tali Religioni ab ipso Pontifice concessum, quo vti non licet, sine notitia, & consensu Superiorum; aut saltèm in Societate Iesu, non licet priuilegijs vti, nisi ea communicauerit Præpositus Generalis.

8 Episcopus verò potest delegare hanc facultatem cuiuis Confessario, etiam generaliter, & quoties occasio ea vtendi se se obtulerit; quia hæc ei competit ex iurisdictione ordinaria, quam consuetudo præscripta ipsi concessit: & cum ita delegar, necessum est, vt persona delegata sit Ecclesiastica, cum hæc dispensatio sit actus iurisdictionis Ecclesiasticæ, hæc verò subdelegare nequit. Ille ergo, qui iuxta Doctores capax fuerit iurisdictionis Ecclesiasticæ, quoad censuras, & pœnas Ecclesiasticas inferendas, & ab eis absoluendum, aut dispensandum, commutandumvè in votis; erit capax fruendi facultate dispensandi in debiti petitione, & illam delegandi, si Ordinarius index sit, etiam si Sacris initiatus non sit. Secus est de Religiosis, quibus, nisi sint Confessores approbati, non concedit Pontifex in suis Bullis hanc facultatem; sicut nec commutandi, aut similium. Poterat tamen illis, etiam si in Sacris constituti non essent,

essent, hanc potestatem Ordinariis delegare, sicut & saecularibus Ecclesiasticis.

9 Tandem animaduertant tam saeculares, quam Regulares Confessores, si forsan facultatem ad dispensandum cum Coniugatis in petitione debiti non habent, probabile esse sententiam asserentem, votum viri de non petendo debitum, aut de continentia, factum sine consensu Vxoris non obligare illum ad non petendum, ac proinde dispensatione non indigere; quia vir vouens imponeret vxori graue onus. Affert Enriq. *l.2.de matr.c.2.n.9.Glossa l.1.* pro hac sententia Nauarrum, Victoriam, Mancium, Penam, Gallum, Ledesmam, & Abulensem, Alii addunt, quod quamuis fiat votum continentiae de licentia vxoris, potest vir petere, non verò exigere, i. iure compellere, vt licitè petit adulter, qui exigere non potest. Sic apud eundem Enriquez Hostiensis, & Cardinalis, Rossella, & Veracruz. Mihi verò hoc non probatur, quia votum illud in communi acceptione omnium, & ipsius vouentis vtrumque complectitur, nec petere, nec exigere, & solùm reddere ab illo excipitur.

10 Nec etiam mihi probatur sententia Veracruz, 1.p.art.15.concl.2. dicentis: *Licet post votum simplex continentiae contrahens mortaliter peccat, matrimonium consummando, exigendo debitum, non tamen post quotiescumque petat, mortaliter peccat.* Quia quoties fit contra votum grauiter obligans, toties grauiter peccatur, dum votum perseuerat, sed tunc quoties petitur fit contra votum continentiae, quod petitionem omnem debiti, seu actum quemcumque carnalem etiam propriae Vxoris excludit, & adhuc perseuerat: nam per consummationem non est ablatum, nec suspensum; ergo quoties petit, toties peccat. Haec autem doctrina locum non habet: cum quis post votum Religionis matrimonium contrahit; nam tunc peccat prima vice matrimonium consumando, eo autem consummato licet illi, & reddere, & petere; sed mortuo coniuge tenetur Religionem ingredi, ex voto pristino non extincto, sed suspenso, quoad effectum propter matrimonii impedimentum. Sic communiter Doctores.

SINGVLARE XII.

V. Coniugatus impeditus ad petitionem debiti, ob votum, aut incestum, aut cognationem spiritualem possit petere quoties vehementibus Carnis stimulis agitatur, ne periculo exponatur in grauia luxuriae peccata labendi?

1 Communis satis sententia negatiuam partem tuetur. Sic Couarruuias 4. *dec.2.p.cap.* 7. §. 2.*nu.*5. Antonius Cucus *l.* 2. *instit.maiorum.tit.*1 *1.n.* 123. Gutierrez *l.1.q.can.c.23.n.6.* Marienco *l.1.recopil.tit.1.rubr.gl.1.n.*103. Sanchez *l.9.d.7.n.*7. alij, Sed affirmatiuam sequor, si ita vehementibus carnis stimulis Coniugatus agitetur, vt proximo periculo se exponat incidendi in peccatum fornicationis, vel aliud turpius, nisi debitum petat.

2 Probatur haec sententia quoad petitionem debiti in illo, qui cognouit Consanguineam suae Vxoris intra secundum gradum; Quia huius petitionis priuatio est lex quaedā pure Ecclesiastica in materia indifferenti de se, vt supra vidimus; sed lex Ecclesiastica non obligat cum proximo periculo grauis damni, seu cum periculo violandi legem naturalem, aut diuinam: ergo haec non obligabit cum periculo incidendi in aliquod peccatum luxuriae, v. g. pollutionem, fornicationem, tactus impudicos, & similia, quae contra legem diuinam, & naturalem omnino sunt. Maior est certa. Minor stabilitur ex communi Doctorum a Bonacinā *d.* 2. *de legib. q.* 8. *p.*2. *nu.* 1. his verbis. *Metus, seu probabile periculum grauis damni regulariter loquendo excusat à trangressione legis humanae, & consequenter a peccato. Hinc ille, qui timeret prudenter se occisurum Petrum, vel proximè exponi ad consensum adulterij, vel ad alia peccata patranda, si Ecclesiam adeat die festo, Missam auditurus, certum est nō teneri ad eius auditionem.* Et si leges pure Ecclesiasticae non obligant cū detrimento, aut detrimenti periculo considerabili vitae, salutis, honoris, & rei temporalis iuxta communē Doctorum; a fortiori non obligabunt cum periculo detrimēti salutis spiritualis, & vitae aeternae.

3 Confirmatur 1. Ex eo iuris principio, quod probant Caesar Angel, *de contradictore legitimo q.* 19. *num.* 72. & Barbosa *de princip. lit. l. num.* 25. *Lex non debet esse iniquitatis vinculum*, Vinculum autem, scandalum, & occasio, ruinae, ac grauissimae iniquitatis, esset lex Ecclesiastica, impediens debiti petitionem in casu, in quo ex eius obseruatione, grauissimo, & proximo luxuriae periculo, quis exponeretur: ergo non est credibile Legislatorem obligare voluisse cum tātò detrimento. Confirmatur 2. Ex alio iuris principio, nimirum; *Periculum vbi maius intenditur, ibi plenius consulendum.* Sic ex l. 1. *& si quis. ff. de carb. edic. l. manifestissimè c. de furtis l. addictos c. de appell. c. vbi pericul. de elect. l.* 6. probant Bertazol. *repit. l. si quis maior. C.* *de*

de transact. n.6. Tuschus.*to.6.lit.P. concl.*281. Gratianus *March.decis.*133.*n.*19.Farinacius *prax.Crim.p.*4. *conc.*65. *n.* 115. Maximum autem periculum est in eo, qui vehementibus tentationibus agitatur,ne incidat in grauem luxuriam,cui periculo a lege consulitur, permittendo, vt ab eo sine peccato euadat, Vxore sua vti, etiam si cum consanguinea rem habuerit.

4 Idem probatur in illo, qui post contractum matrimonium; vel ante illud castitatem vouit, quia sicut votum ex communi Doctorum cum S. Thoma, 2.2. *q.8.art.*1. *&* 2. debet esse de re meliori, ita etiam obseruatio voti,vt illud obliget: si enim illicitum, aut inualidum est votum in prima sui emissione; illicitum, & inualidum erit in eius obseruatione, sed votum, & eius obseruatio in prædictis circonstantijs non erunt de re meliori, ergo non obligant. Maior est certa, & satis probatur ex iis,quæ a Thoma Sanchez, *l.*4. *de calog.c.* 1. *a nu.*1.& Azorio. *l.*11. *c.* 14.*à q.* 10. docentur.Minor est certa: quia cũ ex obseruatione voti periculo quis proximè exponatur incidendi in peccata aliqua luxuriæ intrinsicè mala; & tunc non obseruatio voti, scilicet debitum petere à propria vxore,non sit intrinsice malum: manifestum est, nec votum, nec obseruationem voti esse de re meliori;*Tunc enim est votum de re meliori*, inquit Thomas Sanchez, *sup. n.*1.*quando maioris virtutis Officium est, quod in votum cadit, quam eius contrarium*; maioris autem virtutis non est, quod in illo casu vir non petat, immo melius multum est, quod vir matrim onio cõiunctus castitatem secum,& cum alijs feminis seruet; ad hoc enim ex iure naturali, & diuino obligatur, quam quod eam veluti non seruet cum propria vxore; cum hac enim non tenetur ex iure diuino, & naturali se continere, sed ex mero Ecclesiæ, & humano iure.

5 Confirmatur hæc sententia ex Doctoribus asserentibus, licere coniugi impedito exigere debitum ab altero, cum in ipso periculum incontinentiæ sentit. Sic docent de coniuge, qui affinitatem contraxit, plurimi, quos citat, & sequitur Sanchez. *l.9.d.* 7.*num.* 5. adstruens tunc id habere locum, quando spes est,quod ex copula periculo incontinentiæ subueniat, vel vbi id prudenter dubitaretur. Rationem adhibet,quia votum non obligat ad non petendum cum dispendio ruinæ alterius coniugis: ergo nec etiam obligat cum dispendio animæ illius, qui illud emisit; cum non minus, sed multo magis teneatur hic suæ saluti spirituali prospicere, quam saluti vxoris suæ; & matrimonij vsus post lapsum ordinetur, vt huic incontinentiæ subueniatur.

6 Nec obstat, si dicas, quod ea se medicina voluntariæ priuauit, qui matrimonio ligatus castitatem vouit, vel iniquè affinitatem contraxit, Consanguineam vxoris suæ cognoscens;nam in quocumque statu hic inueniatur, nec lex humana, nec votum; legisve, aut voti obseruatio; aut denique cuiusvis iuris renuntiatio ad illius destructionem & perniciem tendere debent, sed ad ædificationem, & spirituale emolumentum; & sic cum actio, circa quam votum, & lex versantur, non sit intrinsece mala, illa licet, dum ex eius obseruatione graue damnum spirituale sequitur obseruanti. Sic docet Homobonus, *volum.* 1.*res.*28. probabile esse, eum, qui votum Religionis, vel non nubendi emisit, ad id non teneri, si maximè in incontinentiam procliuis est, vehementibusquè luxuriæ tentationibus concutitur; quia huic melius est nubere, quam vri,& illi grauissimo periculo frequenter exponi. Innuit huic Diana 4.*p. tr.* 4.*res.*110. consulens simul, vt dispensationem petat.

7 Limitanda verò est prædicta sententia, vt tutius procedat, vt tunc ea vtatur coniux, cum commodè dispensatio ad petẽdum debitum haberi nequit, vel est periculum in mora ipsius petitionis. Vnde in oppidis vbi nec Parochus, aut sæcularis Confessor potestatem delegatam habent ad hanc dispensationem concedendam,nec Religiosus adest, qui eam concedere valeat; aut noctu suboritur vehemens stimulorum tempestas cum præfato periculo potest etiam hoc impedimento ligatus, ab vxore debitum petere. Consultius verò erit quod si potest, ad has occasiones se præueniat, dispensationem ad cautelam antea impetrans, cum ad ciuitatẽ, vel locum diuertit,in quo sunt illi, qui eam possunt concedere.

8 Sed ne scrupulis ansam præbeamus, adde,quod licèt hoc tutius sit;valde probabile est,nullo modo dispensationem esse necessariam tunc, etiam si facilè obtineri possit, cum hæc sententia nitatur in eo, quod tunc nec lex,nec votum obligant,seu ille casus nõ cadat sub lege,nec sub voto ob rationes assignatas. Eo modo, quo Doctores apud Bonacinam, *deleg. d.* 1.*q.*1.*p. vlt.num.*8.docent, legis obligationem cessare in ijs casibus, qui per Epicheiam, seu æquitatem, & prudentiam non censentur comprehendi in lege, etiam si verba legis illos comprehendere videantur.

9 Confirmantur hæc, & præcedens doctrina, ex ea, quam docet Castro Palao, 3.*tom.*

*tri*15,

*tr.15.d.2.punc.6.n.11.*vbi ait: *Animaduertunt tamen communiter Doctores votum continentiæ, vel non petendi debitum emissum à Coniuge absque alterius beneplacito, regulariter illicitũ esse, & indiscretum; tum quia molestum alteri, tum & præcipuè ob periculum violationis. Nam non possit diuerso lecto cubare quin alius permutat, difficilè se continere poterit. Sic Lesius. §.4. dub.15. fine. Immo neque ex licentia Coniugis, nisi sint senes, & periculum absit, tale votum consulendum est, vt indicauit Paulus I. ad Corint.7. Reuertimini in idipsum, nec tentet vos Satanas; & notauit Layman l. 4. tr.4. c.7. nu.16.* Hæc ille, qui addit ex Laymano, Sanchez, Enriquez, & alijs posse ab Vxore irritari votum Viri ad non petendum debitum, quia eam cogit ad semper petendum, quod nimis onerosum est, & verecundiæ mulierum valdè contrarium. Vnde colligo quod etiam poterit irritare votum castitatis, quoad petitionem debiti.

SINGVLARE XIII.

Quid sentiendum de eo, qui falsis testibus à matrimonio solutus, in Religione professionem fecit Sacerdosque est initiatus?

1 CAsus sic euenit: Titius adulterium ab vxore sua commissum esse cognoscens, ac falsis testibus matrimonium solutũ comprobans, Religionem ingressus est: sole nnemque in ea professionem fecit. Postea Sacerdos factus celebrauit, & Confessoris munus cum licentia obiuit. Hic igitur à me interrogauit, an grauiter peccauerit, validaue fuerit, professio; ac vtrum in censuram aliquam incurrerit, vel possit prosequi in Missis celebrãdis, & cõfessionibus audiendis?

2 Prima in hoc casu resolutio à me tradita fuit: Si morali certitudine cognouit Titius adulterium commisisse vxorem suam, etiam occultè, licitè potuit, quoad forum internum, non expectata diuortij sententia, dimittere eam, & Religionem ingredi, ac Sacros Ordines suscipere; nisi aliunde ratione scandali, aut aliter damnum aliquod, vel iniuria Religioni, Ordiniue timeretur, ex eo quod coniux repetitura foret virum, & restituendus ei professus, aut Sacris initiatus: nam in hoc casu præcedere debuit sententia diuortij. Ratio est, quia cum adulterium ex iure diuino *Math.5. & 19.* & Canonico *cap. dixit dominus 32. q.2.* sit causa sufficiens diuortij, seu diuertendi ab vxoris cohabitatione, nullam iniuriam vxori, vel matrimonio irrogauit Titius accipiendo statum incomparibilem cum cohabitatione vxoris adulteræ. Sic docet cum alij Sanchez, *l.10. d.10. n.12.* qui etiam quoad facultatem liberam Ordines suscipiendi innumeros Doctores affert *num.15.* nam ius coniugale æque obstat ingressui Religioni, ac susceptioni Ordinis, quod iure omnino destituta est Adultera.

3 Secunda resolutio: Quoad forum externum necessaria fuit ad Religionis ingressum, & à fortiori ad professionem, aut Sacros Ordines suscipiendos, sententia diuortij iuxta plures DD. apud Sanchez, *nu.7. & d.12. nu. 11.* sed addunt alij apud eundem, *num.12. & d.1. num.8.* tunc etiam quoad externum forum sufficere adulterium esse notorium, ne innocens a Religione, vel ab Ordine sacro suscepto ad vsum coniugalem reuocetur, & consequenter ad licitè diuertendum a coniugis cohabitatione, impediendamque restitutionem. Hi autem consequenter dicent hanc notorietatem sufficere ad professionem in Religione, Ordinesque sacros suscipiendos. In quo gradu notorietas hæc sufficiat, Sanchez ibi consule.

4 Tertia resolutio: Grauiter peccauit Titius falsos testes inducens, qui se à matrimonio solutum esse iurarent, & grauiter ipse peccauit, si interrogatus de hoc cum iuramento, vel sine illo, veritatem negauit. Sic docent in simili Manuel, *to.1. sum.c.240. n.3.* Nauarrus *l.4. cons.3. tit. de diuort.* ac Sanchez *d.11. n.12.* qui *n.14.* addit: *Quando moraliter in partibus remotissimis nullus esset timor damni Religionis, si nullum sit statutum contrarium in illa Religione posse hunc rogatum negare, se coniugatum; quia respondet ad mentem interrogantium; quia re vera non est talis coniugatus, qualis non possit admitti.* Et infra: *Atque similiter possetis respondere Episcopo ad Ordines promoturo, vel literas dimissorias concessuro, se non esse coniugatum in casu dicto, quamuis sciret fore, vt Episcopus Ordines, aut litteras dimissorias minime concederet.*

5 Quarta resolutio: Illa professio fuit valida, si non erat aliquod statutum in ea Religione non solùm prohibens, sed etiam irritans talem professionem. Quod intelligitur, etiam si admittens illum non admitteret, si sciret coniugatum esse; dummodò in admissione hunc actum non habuerit: *Nolo admittere hunc, si est coniugatus.* Ita Sanchez *nu.14.* Ratio est, quia ius coniugis dimissæ, quod irritaret professionem, tunc non potuit, cum illo ob adulterium ipsa spoliata fuerit in foro conscientiæ, & liber fuerit innocens ad mutandum statum, vt docent Nauarrus, *l.3. cons.5. de conuers. coniug.* Nata

cons.

*conf.*116.*n.*11. & alij communiter. Nec irritaret hanc professionem voluntas conditionata admittentis, quia hæc cum absoluta voluntate admittendi compatitur, & solùm affert, quod non admitteret si sciret, non tamen quod actu non admisisset. Nec statutum prohibens, non verò irritans aliquid ope raretur; quia multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent; vt in voto simplici castitatis patet, quo prohibetur matrimonium inire, sed initum tenet.

6 Quinta resolutio: In nullam excommunicationem, irregularitatem, aut aliam censuram, aut pœnam Ecclesiasticam incurrit Titius in omissione illius professionis, nisi forsan sit censura lata authoritate Pontificia in aliqua Religione contra eos, qui quomodocumque coniugati in ea solemniter, vel non solemniter profiteantur: quam in nulla Religione scio esse; & si esset; ac eam ignoraret professionem emittens, non incurreret in eam, iuxta dicta Sing.6. Et si hæc lata esset contra cõiugatos, qui professionem emitterent, Titium forsan non comprehenderet, cum, vt pote lex in materia odiosa, illos solum coniugatos comprehenderet, qui licitè non possent à cohabitatione vxorum diuertere, vt potuit Titius.

7 Sexta resolutio. Idem dicendum est de eo, qui sacros Ordines hoc modo suscepit; cum nulla excommunicatio contra taliter promotos in iure inueniatur; sicut nec irregularitas, aut suspensio, Decreta autem, quæ ad Ordines suscipiendos, vel susceptis vtendum Irregulares, aut Suspensos faciunt non fundantur in hoc impedimento, sed in alijs, vt in defectu legitimitatis, scientiæ, dimissoriarum, lenitatis, examinis, generis, capellaniæ, vel in aliquibus delictis, defectibus, aut vitijs.

8 Septima resolutio: Licitè potest Titius sine noua licentia, occultando etiam se esse coniugatum, celebrare, & confessiones audire; siquidem licitè Sacerdos factus est, & Confessor: Et sicut vsus Ordinis, & Confessoris muneris capax est coniugatus, qui vel sententia diuortij præmissa, vel licentia præhabita alterius coniugis superstitis, & in sæculo cum voto castitatis, si senex sit, vel si iuuenis in Religione remanentis. Sacerdotio initiatus est, ita etiã Titius, qui ob adulterium vxorem dimisit: cum non minus liber maneat in foro conscientiæ ab illius cohabitatione, nec minus aptus sit ad mutandum statum, quam ille.

9 Sed valde notandum est pro harum, & similium sententiarum praxi, & sensu; quod si Titius adulterium etiam patrauerat, non poterit statum mutare, cum non possit dimittere vxorem suam, vt habetur *ex cap. Significasti, de diuortio*, & probat Sanchez *l.*10.*d.* 5. *num.*2. vbi latè agit, an etiam hoc locum habeat quando vir est causa adulterij vxoris, aut ipsa violenter fuit oppressa; fallaciaue interueniente, aut casu alio simili; Et *d.*7. *num.*4. ipse probat ex pluribus Doctoribus, quod quando vtroque coniuge fornicante, & reconciliatione non præmissa, hic est emendatus, alter vero non; potest emendatus, si alius admonitus adhuc in adulterio persistat; diuortium celebrare, ac consequenter poterit in Religione profiteri, aut Ordines suscipere; nec admonitionis præmissionem plures Doctores apud eundem *num.* 3. ad hoc requirunt. Si verò reconciliatione facta, Coniux reconciliatus in adulterium relabatur, poterit alter, non obstante illa priori reconciliatione, ob nouum illud adulterium, diuortium celebrare, ob illudque a cohabitatione liber manebit: quia præcedens venia non trahitur ad futura delicta, sed solum præterita respicit, *Argumento l. non alias* §.1. *ff. de iudici.* Sic Sanchez *d.*5. *l.* 10. *num.*20. quem circa hos, & similes casus consule *à disp.*4. *ad* 10.

10 Vltimo notandum est, quod si Titius erat Bigamus. Vel ex vera bigamia, quia duplex legitimum matrimonium ipse inijt; vtrumque consummans, vel ex bigamia interpretatiua; quia scilicet duo matrimonia de facto iniuit; vel vnum, vel vtrumque irritum, vel viduam, aut corruptam duxit; matrimonium consumans; aut virginem à se ductam, & adulterij ream carnaliter cognouit, iuxta ea, quæ latè docet Sanchez, *l.*7. *de matrimonio d.*83. *&* 84. non poterit Ordines suscipere, etiam Minores absque dispensatione in irregularitate hac; quæ ex bigamia contrahitur; & in qua dispensare nequeunt Prælati Religionum, etiam Generalis, vt constat ex Mendicantium priuilegijs, in quorum Compendio, *Verbo dispensatio à num.*9. videmus Sixtum IV. Iulium II. & alios Pontifices concedentes Religionum Prælatis facultatem ad dispensandum cum sibi subditis in omni irregularitate, excepisse irregularitatem prouenientem ex homicidio voluntario, bigamia, & mutilatione membrorum.

11 Sed tunc reccurrere poterit Titius ad Episcopum, si bigamia occulta sit, iuxta sententiam Paludani, Gabrielis, Tabienæ, Armillæ, & Turrecrematæ apud Sanchez, *lib.*7.*disp.*86.*n.*12. asserentium, posse in bigamia occulta Episcopum, ad Ordines, etiam Maiores, dispensare, vel iuxta sententiam Duran-

Durandi, Alberici, Syluestri, Armillæ, Alberti Magni, Enriquez,& Vibaldi apud eundem *num.*13. asserentium, absoluté posse Episcopum dispensare in bigamia,etiam publica,si bigamus ad Religionem traoseat. Et tandem animaduerto, ex priuilegio Gregorij IX. concesso Minoribus,& Nicolai IV. Fratribus Prædicatoribus, in terris Infidelium posse Regulares dispensare cum omnibus Irregularibus, vt constat ex Compendio, *verbo dispensatio num.*1.

SINGVLARE XIV.

An in casu antecedenti liceat Coniugato illi ad propriam Vxorem redire, vt cohabitet cum illa; saltimque vt debitum reddat?

1 Breuissime respondeo triplici conclusione. Prima est: Non licet Titio iam professo, vel Sacris initiato ad vxorem redire,etiam si illi ignoscat,& remittat adulterium commissum,& ipsa velit cum eo cohabitare; nec licet ei reddere debitum. Ratio est,quia nullum ius Titio Superfuit in vxorem, ex quo statū immutabilem,& incompatibilem cum hac cohabitatione elegit,tradiditque se Religioni per professionem, aut Ecclesiæ per Ordines; nec potest ab hoc statu resilire, & repetere vxoris cohabitationem; nam ex tunc omni huiusmodi iuri renuntiauit,& renuntiatione illud amisit. Sic Ioannes de Triburgo, *sum.Conf.* *l.4.c.*22.*q.*14. Palacios *4.d.* 35. *disp. vnica, dub.*2. Filiucius *tract.*10. *de matr.c.*10.*nu.*382. Consonant Rosella *verbo diuortium,nu.*14. Syluester *q.*10.Armilla *nu.*8. docentes, fas esse Adultero profiteri,si innocens est professus; quibus ego addo, vel etiam quando Ordines Sacros accepit.

2 Secunda Conclusio: Si postquam Titius professionem emisit, vel Ordinem Sacrum suscepit, cognosceret se deceptum esse,vxoremque suam minimè adulterium commisisse; si ipsa petat,vt cum ea cohabitet, teneretur in foro conscientiæ redire ad cohabitandum, & si Vxor probaret iuridicè suam innocentiam, tenerentur Religio, & Ecclesia eum vxori restituere; etiam si antea lata esset diuortij sententia: tunc verò Titius teneretur reddere debitum, sed petere non posset; quia votum illud castitatis in Religione, vel Ordine emmissum obligauit illum, in quantum obligare potuit absque alterius Coniugis præiudicio.

3 Sic quoad professionem, & Ordinem Sacrum docent DD. plures, quos citat, & sequitur Sanchez *l.*10. *d.9.nu.9.* Immo idem dicendum est ob eandem rationem, quamuis solùm simplici castitatis voto adstrictus esset, vt docent Sotus, *4.d.36. q.vn. art.*5. & *d.*3. & Triburgo *sup.* Vt in simili dicitur, *cap. placuit de Coniug.* de eo, qui existimans alterum Coniugem defunctum esse,est professus; & in nostro casu Rosella, *sup. nu.6.* eam repetitionem minimè desiderari asserit.

4 Si verò cohabitaret hoc modo cum vxore Titius, certum est illum non adstringi tūc Religionis legibus: nec posse celebrare, aut confessiones audire. Si tamen illicitè celebraret, valide consecraret; sed valide non absolueret; quia ex cohabitatione suspensus manet ad exercendum Confessoris munus, ablataque ei omnino est iurisdictio. Ast in mortis articulo, valide, & licitè, si alius non inueniretur, quoad venialia verò semper valide in sententia aliquorum, sed nunquam licitè absolueret.

5 Tertia Conclusio: Si non solùm Titius esset professus, sed etiam ipsius Vxor, existimans vtetque ritè diuortium esse celebratum; quia ille adulterium commissum morali certitudine, licet falsò, credidit, & hæc ex ignorantia ob diuortium factum profiteri posse existimauit; etiam falsitate detecta, neuter posset alterum ad cohabitationem repetere; quia vterque sciens alterius ingressum, videtur facto ipso licentiam concessisse ad profitendum. Secus verò foret, quando ignorantia ingressus alterius adesset, error verò, dolus, aut fallacia, in quocumque, & vel in vtroque inuenta, circa causam professionis emittendæ non irritarent professionem, quamuis aliàs minimè facienda esset, si fallacia priùs detegeretur, vt latè probat Sanchez, *disp.*4. *à num.*12. & præcipue *num.*20.

6 Æquiparatur ergo professio matrimonio, quod irritum non est ex quocumque errore dante causam contractui, modò non sit error personæ, vel conditionis. Ita similiter dum non sit error circa, substantialia, v.g. si quis putans profiteri in Societate Iesu, profiteretur in Religione alia Clericorum, vel Fratrum; aut quando esset notabilis deceptio circa institutum, & substantialia regulæ. Secus est de voto simplici, quod comparatur sponsalibus, quæ non ob solum errorem personæ, sed ob multos alios errores irrita sunt. Nec audiendi sunt Rosella *num.*7.& Astensis, *lib.8.sum.p.tr.34.art.2.q.5.* asserentes in hoc casu vtrumque posse repetere, quia professio eo errore facta fuit inualida.

SIN-

AD SACROSANCTVM, POENITENTIÆ SACRAMENTVM

APPENDIX.

CELEBRIORA CHRISTIANI ORBIS IVBILÆA CONTINENS.

1 AD singularia, in quibus egimus de Clauium potestate, qua homo in Sacramento pœnitentiæ soluitur à culpis congruum est, *Appendicem Celebriorum Iubilæorum* attexere; in quibus singulari quadam Clauium potestate extra Sacramentum ita soluitur homo à pœnitentiis iniunctis in ipso Sacramento, & à pœnis pro peccatis confessis, aut commissis, in Purgatorio luendis, vt si quis verè Iubilæa illa, vel illorum aliquod lucratus fuerit, omnium peccatorum suorum remissionem, ac indulgentiam omnium pœnarum ita sit consecutus, ac si rectè dispositus, iam adultus baptismum recepisset: hoc enim importat *Iubilæum*, quod idem est iuxta Doctores, ac *Indulgentia plenaria, plenior, & plenissima*, vt docent Bellarminus, *l.1. de Indulgen. cap.9.* Valentia, *to.4. disput.7. q.20. punct.3.* Conink. *disput.12. num.5.* & Doctores communiter; importareque asserunt peccatorum omnium, etiam eorum, quæ in confessione oblita, aut pro quibus iniunctæ pœnitentiæ, non sunt impletæ, remissionem, ita vt quantumuis grauissima, ac plurima sint, nil pœnæ luendum restet in eo instanti, in quo, quis verè Iubilæum lucratus est, seu vltimam illius diligentiam perfecit. Sic S.Thomas, *dist.2. q.1. artic.3.* S.Bonauentura, *2.p.q.2.* Suarius *to.4. de pœnit. disput.5. sect.4. à num.5. ad 10.* Toletus *l.1. cap.24.* Bonacina *disp.6. q.1. p.1. n.5.* Enriquez *l.7. de indulg. c.9. num.4.* & innumeri alij. Hocque ostendunt verba illa, quæ in Iubilæis, quæ explanamus, & in omnibus aliis legimus: *Plenissimam, vel plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam concedimus.*

2 Et si Indulgentiæ nomen scrutemur, relaxationem, veniam, condonationem, remissionem significare inueniemus, vt docent SS. Patres, ac Doctores, immo & Christus docuit, cum proferret illud Isaiæ 61. *Vt mederer contritis corde, & prædicarem captiuis indulgentiam; Lucæ 4.* vertit. *Captiuis remissionem.* Hinc Theologi Sotus, Ledesma, Caietanus, & Nauarrus apud Enriquez *c.1. n.3.* Indulgentiam ita definiunt; *Indulgentia est pœnæ pro peccato debitæ relaxatio, quæ fit extra Sacramentum ex applicatione Thesauri Christi, & Sanctorum.* Et Plenariæ nomen sic explicatur à Cardinali Tuscho, *tom.4. verbo Indulg. Indulgentia plenaria importat, quæ nihilo caret, & in nullo deficit, & absoluit quoad omnia peccata, quantumuis enormissima.*

3 Iubilæum verò, vel Iubilæus (vtroque enim modo inuenitur apud Doctores) idem est, ac Indulgentia plenaria, vel plenissima Indulgentia, seu remissio, iuxta id *Leuit.25. Sanctificabisque annum quinquagesimum, & vocabis remissionem cunctis habitatoribus terræ tuæ: ipse est enim Iubilæus.* Sicque quodcumque Iubilæum omnia quantumuis enormia, & plurima peccata, quoad pœnam illud lucranti remittit, vt docent Toletus, Conink, Bellarminus, Valentia citati *num.1.* Sotus, Nugnus & Grafis, quos citat Bonacina *sup. num.5.* Differt tamen aliquando ab indulgentia plenaria, quod in illo concedi solet facultas commutandi vota, & absoluendi à reseruatis, quam non nisi in Iubilæo duatum Hebdomadarũ, & rarissimè in vllo alio inueniemus. Igitur cum de Iubilæis, & indulgentiis plenariis, & non plenariis, in communi, innumeri Auctores antiqui, & moderni latè egerint; nos qui dicta ex professo non inculcare, aut repetere profitemur, celebriora quædam Iubilæa explicare consultius duximus pro Sacramenti Pœnitentiæ complemento.

AD IVBILÆVM COMMVNIONIS GENERALIS singulis mensibus in Societate Iesu, ac in alijs Religionibus occurrens.

TRACTATVS PRIMVS.

DVBIVM I.

Quod Nomen, Quod Initium, Quæ Formula huius Iubilæi?

1 Sicut singulare est, quoad aliquas circumstantias, Iubilæum hoc; ita & singulare nomen obtinuit: *Communionis Generalis Iubilæum* nuncupatur: conceditur enim lucrãdum vna ex Dominicis cuiuslibet mensis, qua Communio generalis agetur. Non verò hæc sic vocatur, vt aliqui existimarunt, quia omnibus Fidelibus generaliter conceditur hoc Iubilæum; reliqua enim omnia, vel ferè omnia omnibus Christi Fidelibus conceduntur; sed quia ad hanc Communionem faciendam eodem tempore, scilicet, eadem Mensis Dominica, in qualibet ciuitate, vel oppido, ac eodem loco, scilicet, Ecclesia Societatis, vel alterius Religionis, aut si plures, sint simul in ijsdem omnibus. Sic dicitur *Concilium Generale*, omnium, quibus ius est ad sententiam dicendam conuocatio eodem tempore, & ad eundem locum, v.g. ad Tridentinam ciuitatem, vt habetur *in cap. Romana 15.dist.cap.satis euidenter 96.dist.* Turrecremata *l.3.sum. c.12.* Gutierrez *thes.relig. c.52. §.7.* Et hoc singulare est huic Iubilæo; alia enim communiter, vel non exposcunt Communionem, vel si postulant eam, non est necesse vt fiat eodem die, & loco, quo lucranda sunt.

2 Huius Iubilæi exordium à Societatis nostræ sollicitudine dimanauit, illiusque prima illius concessio facta est à Paulo V. anno 1616. Aprilis 30. die; vt constat ex ipsius Bulla hoc anno, & die expedita ad septennium valitura. Mirum est quanta alacritate, deuotione, concursu, & quod plus est, quanta animarum vtilitate his primis annis Christi Fideles in omnibus ciuitatibus, & oppidis hoc Iubilæum lucrati sint. Testor me vidisse in hac Professorum Hispalensi Domo ad viginti, & viginti duo, & viginti quatuor millium numerum, ac supra exercuisse eorum, qui in nostra Ecclesia Eucharistiam accipiebant. Hoc exemplo sollicitatæ, & eo, quo in Proximorum salutem ardent zelo, succensæ aliæ Religiones, similia impetrauerunt Iubilæa, quorum formulæ, cum similes, aut ferè similes sint formæ Iubilæi nobis concessi, dubia, ac illorum solutiones de hoc proposita illis deseruient. Formula igitur posterioris huius Iubilæi à SS.P.N. Vrbano VIII. Societati concessi anno 1634. ad quindecimum valituri, est, quæ sequitur.

VRBANVS PAPA VIII.

VNIVERSIS CHRISTI Fidelibus, &c.

1 *AD augendam Fidelium religionem, & animarum salutem cælestibus Ecclesiæ thesauris pia charitate intenti; Omnibus vtriusque sexus Christi Fidelibus; verè pœnitentibus, & confessis; qui aliquam Societatis Iesu, vel quamcumque aliam sæcularem Ecclesiam, vbicũque existentem vna ex Dominicis cuiuslibet mensis, qua Communio Generalis sollicitudine dilectorum filiorum Clericorum Regularium dictæ Societatis, & quoad Ecclesias sæculares de licentia Ordinariorum locorum, illarumque Rectorum consensu agetur, deuotè visitauerint, & ijs Dominicis in prædictis Ecclesijs Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, ibique pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint; plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem, quam animabus Fidelium Defunctorum appliẽare possint misericorditer in Domino concedimus. Volumus autem, quod si pro præsentatione, ad missione, seu publicatione præsentium aliquod vel minimum detur, aut sponte oblatum recipiatur, præsentes nullæ sine eo ipso; vtique etiam præsentium transumptis etiã impressis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica cõstitutæ munitis, eadẽ prorsus fides adhibeatur, quæ præsẽtibus adhiberetur, si forent exhibitæ. Dat. in Arce Gandulphi die 10. Maij 1634. Pontificat. nostri anno vndecimo.*

DV-

DVBIVM II.

Quomodo Computandi sunt Menses pro Iubilæo isto lucrando?

1 AD tria capita reduci possunt fin gularia dubia, quæ in isto Iubilæo offerri possunt. Primum est *Tempus*; secundum *Locus*, tertium *Diligentiæ* ad illud lucrandum necessariæ. Circa Tempus, quod fit, *Vna ex Dominicis cuiuslibet mensis*, statuit Pontifex. Ad cuius intelligentiam supponendum est, duplicem esse mensium rationem, seu computationem: aliam lunarem, physicam, seu mathematicam: moralem aliam, Ecclesiasticam, seu vsualem. Lunaris, seu mathematica est, quæ apud Hebræos fieri solebat, apud quos, inquit S. Isidorus Archiepiscopus Hispalensis, *l.5. orig. c.34. Menses legitimi ex Solis circulo, sed ex Luna cursu enumerātur, quod est de noua ad nouam*. Sic mensis ab ipso Isidoro *de nat. rer. c.4.* definitur, quod sit; *Luminis lunaris circuitus*; seu secundum Antiquos: *Quandiu Luna Zodiacum circulum perducit.* Cum enim, inquit Isidorus, *de nat. c.19. Terris vicina Luna breuior orbe conuertitur, & iter, quod Sol in diebus 365. peragit, ista per triginta dies percurrit: vnde & Antiqui menses in Luna: annos v ro in Solis cursu posuerunt*.

2 Mensium moralis, Ecclesiastica, seu vsualis computatio non dierum numero mensuratur, sed iuxta Ecclesiæ ritus, & communem acceptionem, illorum distinctio, & enumeratatio fit, siue paucos, siue plures dies complectatur vnusquisque. His suis nominibus diuersis nuncupantur, v.g. Ianuarius, Februarius, Martius, Aprilis, &c. Quorum nominum distinctio, & vsus apud Romanos à variis eorum Diis, vel causis summebantur, v.g. Ianuarius à Iano, seu quod Ianua sit anni; Februarius à Februo, seu Plutone, cui hoc mense sacrificabatur; Martius à Marte, Romuli Parente; Aprilis à Venere, quæ est Afrodis, & sic de aliis, vt videre licet apud S. Isidorum, *l.5. Orig. c.33. & donat. rer. c.4.* Vnde in hac computatione non debent triginta dies, nec determinatum tempus inter vnum, & alium mensem fluere: sed iam plures, iā pauciores.

3 Hæc igitur Ecclesiastica, & moralis computatio ad hoc Iubilæum facienda est; ita quod in quolibet mēse quælibet ex quatuor, vel quinque Dominicis, quas afferre solet, assignari possit, etiam si Dominica Iubilæi vnius mensis, v.g. Februarij non distet 30. diebus, nec viginti, nec duodecim à Dominica alterius, scilicet, Martij. Immo etiam si vnicus solus dies intersit inter vnum, & alium mensem; quia Sabbatum fuit vltimus dies Februarij, & Dominica sequens prima dies Martij: vel è contra, etiam si quinquaginta plus, minusvè intercedant, quia in Februario prima Dominica, & in Martio vltima assignata fuit pro Iubilæo.

4 Quod hæc computatio obseruari possit probatur, quia Pontifex solùm statuit; quod *Vna ex Dominicis cuiuslibet mensis*, hoc Iubilæum possint lucrari Fideles: ergo quæcumque Dominica, siue prima sit, siue secunda, siue tertia pro quolibet mense assignari potest, & in vno, v.g. Aprili tertia, vel quarta; & in vno, v.g. Nouembri, secunda, aut prima: *Vbi enim lex non distinguit, nec limitat, nec nos distinguere, aut limitare debemus*; Præsertim cum propriissimè in qualibet ex singulis mensibus assignata verificetur formula Iubilæi, quod scilicet lucratur, *Vna Dominicis mensis*.

5 Vnde etiam si consuetudine, seu longo temporis spatio, aut ab exordio Iubilæi huius, consensuque Superiorum in aliquo oppido stabilitum fuerit hoc Iubilæum in determinata mensis Dominica, v.g. prima, aut secunda: pro arbitrio, sine vlla causa potest alia in aliis annis; immo & diuersæ in singulis mensibus eiusdem anni assignari possunt; quia contra expressam voluntatem, mentem, legem, & priuilegium Principis, quale est hoc, non potest consuetudine præscribi, nec in legem consuetudo conuerti. Lunaris, verò aut mathematica computatio obseruari non potest frequenter: cum rarò inter Dominicam vnius mensis, & aliam sequentis, triginta dies, nec plus, minusve intercedant. Hæc igitur nostra computatio similis est illi, quam pro anno durationis Bullæ Cruciatæ statuunt plerique Doctores; non enim hic reputatur, vt cum Rodriguez. §.5. *num.2.* aliqui tenuere, Solaris, aut mathematicus; sed more Ecclesiastico a publicatione in publicationem alterius Bullæ; licèt aliquando plures dies habeat, aliquando pauciores hic publicationis annus. Sic etiam contingit in anno Confessionis, & Communionis à Paschate vsque ad Pascha. Ita Enriquez *l.7. cap.20. num.2. lit. O.* qui refert consultus hac de re Doctores Salmanticenses, & multos Theologos ex varijs Religionibus id sensisse. Idem sentit Trulench. *in Cruc. l.1. §.1. dub.2. num.3.* Ludouic. à Cruce *d.1.* Ioannes Sanchez *selec. d.55. num.22.* & Diana *p.1. tr.11. resp.91.* Ita similiter à Dominica Iubilæi vnius mensis ad Dominicam alterius sequentis, iam plures, iam pauciores dies possunt intercedere.

6 Sed si roges; an si dies Dominicus, v.g. Februarij sit vltima huius mensis dies, hæc pro Martij mense possit assignari ad Iubilæum; vel si sit Dominicus dies prima Martij, dies hæc assignari possit pro Iubilæo Februarij? Videbiturque ita fieri posse; parua enim est, v.g. unius diei distantia in 30. diebus vniuscuiusque mensis, vel 60. vtriusque, & ita pro paruitate materiæ reputanda est, & parum in moralibus pro nihilo reputatur, ac etiam iam finitum Februarium, vltima eius die, & inceptum Martium indicare possumus, sicque in hac die Iubilæum Martij lucrari poterimus; præsertim cum in iure annus tãtummodò inceptus pro completo reputetur, *l. qua ætate ff. de test.* vt iuxta DD. patet in annis, qui pro Sacris Ordinibus à Tridentino *sess. 23. c. 12.* exposcuntur.

7 Respondetur nihilomininus, nullo modo posse Iubilæum mensis, v. g. Februarij obtineri prima die Martij, quæ sit Dominica, nec è contra, quia expresse statuit Pontifex lucrãdum, *Vna ex Dominicis cuiuslibet mensis*; Dominica autem Martij, etiam si illius prima dies sit, nec mathematico, nec morali, aut Ecclesiastico modo est Dominica Februarij, aut è contra: distantia vero vnius diei, licet parua sit respectu 30. aut 60. dierum, est talis conditionis, vt omninò menses distinguat. Hinc contractus, & Officia, vota, vel obligationes, quæ pro vno anno, aut mense præfiguntur, certum est, non transire ad primum diem, immo nec horam, aut quadrãtem alterius anni, aut mensis sequentis, nec è contra; etiam si tam exigua distantia quanta est vnius quadrantis, inter vnum, & alium interueniat. Denique annus inceptus, vel mensis pro completo reputatur in fauorabilibus, sed nec inceptus, nec mediatus, nec fere finitus tunc erit in vltimo die, cum pro alio mẽse, aut anno reputatur: quod erat necessarium ad præsentem materiam, in qua ad nouum Iubilæum nouus mensis exigitur a Pontifice.

DVBIVM III.

Quid nomine Diei intelligendum sit in hoc Iubilæo; & an necessariò futurus sit dies Dominicus?

1 Consideranda est in præsenti duplex Diei acceptio; prima vulgatis, seu vsualis, pro tempore: *Ab oriẽte Sole vsque ad occidentem*, vt loquitur S. Isidorus *l. 5. orig. cap. 30.* seu vt Plinius *l. 2. cap. 77.* *A luce ad tenebras*, iuxta id Genesis 1. *Diuisit Deus lucem à tenebris, appellauitque lucem Diem, & tenebras Noctem.* Hanc diem Naturalem vocat Censorinus, & illius meminit te Plautus, & Ascanius apud Alciatum, *de verb. signif. l. 2.* Atque hic Dies definitur ab Isidoro *sup.* quod sit, *Præsentia Solis, siue Sol super terras, sicut Nox sub terras.* Huius nominis vsus ab ipso sic proponitur: *Vocatus autem dies à parte meliori; unde & in usu est, vt sine cõmemoratione noctis numerum dicamus dierũ. Is Dies*, verbis vtor Alciati *sup. vulgo semper horarũ duodecim erat, qua cum ipsa luce, vel augebantur, vel minuebantur.* Huic vulgari loquendi, & vtendi modo se accomodauit Christus cum dixit *Ioan. 11. nu. 6. Nonne duodecim sunt horæ diei* vbi Maldonatus noster: *De die loquitur, quem vsualem vocant.*

2 Naturalis verò, mathematicus, & verus, integerque Dies lucem, & tenebras complectitur, viginti quatuor horis constans, *Dies legitimus*, inquit Isidorus *sup. viginti quatuor horarum est, vsque dum dies, & nox spatia sui cursus ob oriente vsque ad alium orientalem Solem cæli volubilitate concludat.* Frequẽtiorque hæc est in diuinis litteris vsurpatio. Sic *Genes. 2.* dicitur: *Quocumque die comederitis, morte moriemini. 87. Vt ignorem diem mortis meæ*, & alibi sæpissime.

3 Præter hæc, triplex est in Ecclesiasticis diei computatio: prima, vt ab occasu Solis incipiat, & in sequentem occasum finiatur. Sic *cap. 2. de ferijs.* Secũda est, à vespera vsque ad vesperam; & hæc obseruatur more Iudæorũ in diebus festis celebrãdis, vt notat noster Peretius, *in 1. Gen. vers. 5.* ac constat ex Ecclesiasticis Ritibus, & Solemnitatum vsu. Tertia est à media nocte in mediam noctem, scilicet ab hora duodecima noctis antecedentis iuxta hispanum horologium ad duodecimam noctis subsequentis, iuxta illud à Tuscho *verb. dies conc. 407.* allatum:

Incipit Ecclesia medio sub tempore noctis

Et hæc computatio attenditur ab Ecclesia in festorum obseruatione, Horarum recitatione, Ieiuniorum præceptis, in abstinentia à carnibus, & laticiniis pro diebus prohibitis, & in similibus, quæ obseruari debent, vt in votorum adimpletione, in iuramentorum obligatione, in debitorum solutione, in contractuum dissolutione, & alijs ad certũ diẽ sancitis. Hoc etiã in ciuilibus, præcipuè in fauorabilibus obseruari debere docẽt cõmuniter Iurisperiti, *ex l. more. ff. de ferijs.* Sic Alciat. & Tuschus *sup.* Ægidius Bellam. *Consil. 1. n. 3.* Alexander *cons. 190. n. 20. li. 6.* & alij Licet in odiosis aliquãdo obseruari possit designatio diei de luce ad tenebras, iuxta Federicum *cons. 44. & 156.* Iulium Clarum, *prax. crim. verb. statutum. 9.* ac Tuschium *sup.*

Igitur

4 Igitur hæc postrema Diei acceptio, quæ naturalis, mathematica, seu Astrologica vocari potest, obseruanda est in hoc nostro Communionis menstruæ, & in similibus Iubilæis, vel indulgentiis pro determinato, aut determinatis diebus concessis; vt scilicet illa lucrari possimus, diligētiasque facere à duodecima hora noctis ad duodecimam noctis subsequentis; (nisi aliud forma Iubilæi exprimat) & in quacumque hora harum vigintiquatuor potest fieri quælibet diligentia, v.g. visitatio Communio, & aliæ si quæ sunt. Probatur: quia hoc Iubilæum pro die Dominico conceditur; dies autem Dominicus ab ea hora, in qua in horologio Hispano duodecima noctis Sabbathi sonuit, incipit, & ad duodecimam vsque noctis subsequentis, eodem modo durat: & sic ab hac ad illam horam ab opere seruili abstinemus; ergo pro toto illo spatio 24. horarum conceditur Iubilæum, & illius diligentiæ fieri possunt; cum in quacumque harum verificetur proprissimè tam moraliter, quam physicè, quod opus fiat, & Iubilæum lucremur in vna ex Dominicis mensis, vt Pontifex vult.

5 Quod verò aliæ acceptiones attendendæ non sint probatur; quia si à primis vesperis Dominicæ diei ad secundas concederetur, Sabbato posset fieri saltem visitatio Ecclesiæ, quod est contra expressam Pontificis mentem, statuentis, & Dominico die visitandam, & eodem Dominico communicandum: ibi: *Qui aliquam Societatis Iesu Ecclesiam vna ex Dominicis, qua Communio generalis, &c. visitauerint:* Quod etiam nec considerandus sit dies à luce ad tenebras, seu à Sole oriente ad occidentem, probatur. Quia reliquæ horæ noctis non minus sunt partes diei Dominici, quàm aliæ: ergo non minus in his, quam in alijs indulgentiam concessam lucrari possumus.

6 Sed si roges, cur hoc Iubilæum non sit concessum, sicut communiter alia plura, à primis vesperis vsque ad occasum Solis? R. Quia cum hæc concedantur in honorem aliquarum festiuitatum Christi D., B. Virginis, & aliorum Sanctorum, seu solemnitatum, vt Dedicationis templi, ac similium: & hæ festiuitates iuxta Ecclesiasticos ritus, & mores à primis vesperis ad secundas celebrentur; Iubilæum pro hoc tempore conceditur. Menstruum verò Iubilæum non pro festiuitate, sed pro vno die cuiuslibet mensis est concessum; & ita in illo non solemnitatum ritus, sed legitimi diei 24. horarum consideratio obseruatur.

7 Sed pro hoc, ac pluribus aliis præcipuè pro præceptis Ecclesiasticis, verbi gratia, ieiunij Ecclesiastici, etiam naturalis, pro obseruatione festi, abstinentiæ à cibis prohibitis, & pro obligationibus votorum, contractuū, iuramentorum, ac similium, animaduerte, non ita Mathematicè, aut Physicè obseruandam esse computationem diei a media nocte ad aliam mediam, vt a momento ad momentum accipiatur, sed moraliter; ita quod si diuersa sint horologia, & ex vno sonuerit hora duodecima mediæ noctis, ex alio (ex rectè moderatis intellige) non sonuerit; huic stare potest quilibet. Sic in mea Ordinandorum instructione, 5. p. §. 9. *num.* 2. notani ex Thoma Sanchez, *de matrim. to.* 1. *l.* 2. *disput.* 41. *num.* 4. Fagundez *præc.* 4. *l.* 1. *cap.* 10. *n.* 5. Ioanne Sanchez, *selec. disput.* 4. *num.* 18. Villalobos *tr.* 1. *dif.* 21. *num.* 7. ac Diana *to.* 3. *tr.* 4 *res.* 36. *&* *p.* 4. *tr.* 3. *res.* 19. Et hæc obseruanda similiter sunt pro omnibus Iubilæis, pro aliquo anno, mēse, hebdomada, ac die concessis. Vnde horum diligentiæ fieri possunt nocturno tempore, vt benè cum Enriquez aduertit Ludouicus de la Cruz, *disp.* 1. *in Bul. c.* 8. *dub.* 13. *num.* 2. sicut etiam in Iubilæis à primis vesperis vsque ad occasum Solis, illa nocte intermedia visitatio, & aliæ diligentiæ fieri possunt.

8 Denique licèt Dies Dominica ad lucrandum Iubilæum hoc in prima illius Bulla à Paulo V. concessa non exigatur; at in hac S. P. N. Vrbani exigitur, cum dicat, lucrandum *Vna ex Dominicis*, & sic nullo alio hebdomadæ die, etiam si festiuus sit, lucrari potest; quia non seruatur Iubilæi forma, iuxta illud Iurisprincipium: *Tempus legis, qui non obseruat, non dicitur formam legis obseruare. l. obseruare. §. post hæc. ff. de offic. Procons.* Rebuf. *tr. non. in q.* 14. *nu.* 6. Gam. Lusit. *decisione* 337. *n.* 4. Cardosus *prax. iudic. verb. tempus nu.* 1. & alij.

DVBIVM IV.

An vbi sunt plures domus Societatis (vel alterius Religionis) lucretur in omnibus Iubilæum hoc?

1 Affirmatiue respondendum esse iuxta formulam Iubilæi à Paulo V. concessi anno 1617. docuerunt viri docti ex nostra Societate: ibi enim Communionem faciendam, *in Ecclesijs Societatis* statuitur. Sed iuxta nouam SS. D. N. Vrbani VIII. concessionem maior difficultas esse videtur; nam Iubilæum conceditur ijs, qui aliquam Ecclesiam Societatis visitauerint, & in ea communicauerint: ergo non in omnibus visitatio, & Communio fieri

valet. Præterea si in omnibus posset lucrari non iam vna Communio generalis quolibet mense fieret, vt in eadem Bulla dicitur; sed plures in eodem mense, & loco, tot scilicet quot Ecclesiæ, seu domus sunt Societatis in illo loco. Demum, quia cum omnes vnius vrbis, vel oppidi possint ad vnicam Ecclesiam conuenire, non est credibile omnes Ecclesias illius loci assignare voluisse pro Iubilæo isto Pontificem.

2 Nihilominus dicendum est, in omnibus Ecclesiis collegiorum, vel domorum, etiam si plures in eadem vrbe existant, vt Romæ, Neapoli, Vlysipone, Hispali, Matriti, & aliis amplissimis ciuitatibus existunt, Iubilæum hoc loco habere. Probatur 1. quia illud concessum est Ecclesiæ, aut Ecclesijs Societatis: at quælibet illarum, quæ in hac ciuitate, v. g. Hispalensi, est, ita absolutè est, & dicitur Ecclesia Societatis, ac si illa sola Hispali existeret, & quod aliæ simul hic existant, nec denominationem, nec rationem Ecclesiæ Societatis alteri tollit: ergo. II. Quia si concessum est hoc Iubilæum Fidelibus orantibus, & communicantibus in aliqua Societatis Ecclesia, cur in quacumque communicauerint, siue sit hæc, siue illa, illud non consequentur? III. Quia non debent esse deterioris conditionis Religiosi habitatores vnius domus, vel collegij, quàm alterius ad fruendum indulgentia Iubilæi, forentque si hi in sui collegij Ecclesia celebrantes, aut communicantes, & non illi in sua, lucrentur Iubilæum. Et sanè Pontifex pro vniuersa Societate sine distinctione, aut limitatione illud concedit.

3 IV. Quia non est maior ratio, quare in hac, quam in illa domo locum habeat Iubilæum, cum omnes sint eiusdem ciuitatis, ac Religionis, & in omnibus Sacramentum Confessionis, & Eucharistiæ administretur: Communioque generalis fieri possit. V. Quia alia Iubilæa nostræ Religionis, verbi gratia, Sanctorum Parentum Ignatij, & Xauerij, ac similium in omnibus Ecclesiis nostris eiusdem ciuitatis possunt Fideles lucrari; sicut & similia Iubilæa aliorum Ordinum in omnibus sui Ordinis Ecclesiis, & cum aliter conceditur, à Pontifice exprimitur, vt infra videbimus.

4 Ad præcipuam rationem dubitandi ex Iubilæi formula desumptam, R. ex illa colligi forsan manifestè, hoc Iubilæum in omnibus eiusdem loci Societatis domibus, seu Ecclesiis lucrari posse: si enim statuit frui Iubilæo hoc qui visitauerit aliquam Societatis domum, i. *Alguna Iglesia, o de las Iglesias de la Compañia*: ergo qualibet visitata, dum sit Societatis, siue hæc, siue illa, siue domus professæ sit, siue collegii, siue domus probationis, (omnes enim æqualiter sunt Societatis Ecclesiæ,) Iubilæum proderit visitanti, & in ea Communicanti: quia verificabitur, quod in aliqua Societatis Ecclesia visitatio, & communio fiunt; quod solùm petitur in formula Iubilæi.

5 Præterea, quia hæc vox, *Aliquis*, inquit Auctor Thesauri linguæ Latinæ, *incertam personam significat, & est idem, ac quispiam*. Sic Terentius, *Andr. 4. 6. 18. Simul arbitror, tam esse aliquem amicū deffensorem ei, i. Quasi vnùm aliquem*, ait Thesaurus, *quisquis ille sit*. Sic si vna aliqua Societatis Ecclesia visitetur, quæcumque illa sit, aliqua visitatur. Et iuxta linguæ Latinæ peritos, vt est in Thesauro: *Aliquis vim habet pluralem, quamuis singulariter dicatur; non enim est aliquis nisi de multis*.

6 Confirmatur, quia in iure hæc vox. *Aliquis est vniuersalis, & omnia comprehendit*. Sic Glossa *Cap. si propter. de Rescriptis, in 6.* Surd. *cons. 383.* Brunor. à Sole *loc. comm. verb. Dictio n. 4. p. 336.* Tuschus *lit. d. conc. 243. n. 1.* Cenedus *quæst. Sing. 1.* Melchior Phebo *decis. 9. n. 850. 1.* Barbosa *dictio Aliquis*: ergo clausula: *Aliquam Ecclesiam Societatis visitent*, omnes ita comprehendit, vt ex omnibus aliqua, seu vna sufficiat visitari. Et iterum confirmatur ex Tiraquello, *in l. si vnquam verb. omnia, nu. 14. c. de reuoc. donat.* & Surdo *de alim. tit. 9. q. 26. nu. 16.* qui docent, quod terminus, cui adiicitur dictio, *Alquis*, intelligitur latè, & contra propriam significationem: ergo si Ecclesiæ nomen vnam solam significat, latè acceptum non vna, sed omnes simul Societatis sensu præfato significantur. Præterea, quia sumitur disiunctim, & distributiuè iuxta DD. apud Barbosam, quod Singulæ Ecclesiæ à Singulis visitentur, vt in Iubilæo duarum hebdomadarum.

7 Ad 2. R. vnam Communionem generalem dici, etiam si in pluribus Ecclesijs Societatis fiant plures Communiones, quia omnes vniuntur physicè quoad tempus, scilicet, quoad eandem Dominicam, in qua fiunt quoad eandem ciuitatem: & moraliter quoad eandem Ecclesiam, in qua, & personas, per quas fiunt; quia Ecclesiæ, & Religiosi, licèt aliorum collegiorum sint, eiusdem tamen Religionis sunt, vnicumque corpus mysticum, aut morale efficiunt, & omnes Communiones sunt per modum vnius conuiuij.

8 Ad vltimum R. Quod licèt omnes vnius ciuitatis possent ad vnam Societatis Ecclesiam pro hoc Iubilæo lucrando confluere, quod quidem in amplissimis ciuitatibus,

v. g.

v.g. Hispali, Neapoli difficillimum; immo moraliter impossibile est; tamen, vt id commodiùs, & faciliùs fiat præ populi multitudine, & Ecclesiarum distantia, congruum est, & Pontificis menti, semper intendentis ab omnibus omnia Iubilæa lucrari, magis consentaneum, vt in Singulis Ecclesijs Societatis omnes possint lucrari Iubilæum, vt vnusquisque proximiorem, & commodiorem eligat.

9 Confirmatur ex illo iuris principio, *Lex, aut Legislator si aliud voluisset, expressisset, l. un. §. fin. autem ad deficientis. C. de caduc. nol. l. Si seruus §. prater ait. verf. non dixit. ff. de acquirend. hared. cap. ad audientiam 2. de decimis*, & tradunt Tiraquellus, Menochius, Surdus, Gonzalez, Gutierrez, Cardosus, Tuschus, & alij apud Barbosam, *de princ. lit. l. nu. 32.* & sic cum voluit Pontifex obseruandum, quod in vna tantùm Ecclesia Iubilæum valeret, expressit, vt expressit Gregorius XIII. in Bulla, quæ incipit: *Quanta in vinea, &c.* edita anno 1578. vbi concedit indulgentiam plenariam, *Omnibus, & singulis vtriusque sexus Christi fidelibus, verè pœnitentibus, & confessis, & sacrosancta Eucharistia cibo refectis, qui Circuncisionis Dominica, vel alio per præfatum Eurardum, seu visitandi loci Superiorem semel pro semper nominando die, quamlibet ex dictis Societatis Ecclesijs, seu Capellis, aut pijs locis, vbicumque Societatis huiusmodi Religiosos habitare contingerit, dummodo si plures Societatis Ecclesiæ in eadem ciuitate, terra, vel loco fuerint, vna tantùm ex eis ad id per illius Generalem Præpositum statuatur: & inibi quinquies orationem Dominicam, & totidem Salutationem Angelicam recitauerint.* Ecce vti voluit, expressit. Tandem nostet P. Generalis Mutius Vitelleschus, cui in hoc magna authoritas inest, hâc esse Pontificis mentem, & Iubilæi intelligentiam declarauit, vt constar ex eius epistola ad P. Bartholomæum de Chaues, Rectorem domus probationis Hispalensis, anno 1630. Iunij 20. cuius hæc sunt verba: *Lo que sienten muchos, y se practica en no pocas partes, es que este Iubileo del mes se puede ganar en qualquiera Iglesia de la Compañia, aunque sean dos, o tres, o mas en una Ciudad, como sea en todas ellas en la mesma Dominica. Si yo viere, que ay razon para dezir, que no se puede en todas lo auisaré paraque no se gane en mas que en una. Pero mientras no uviere razon que oblique à ello; yo no puedo, ni esta en mi mano limitar lo que por el parece concede su Santidad.*

10 Sed animaduerte 1. non lucraturum Iubilæum eum, qui in vna Societatis Ecclesia communicaret, & aliam visitaret; expressè enim Pontifex statuit in eadem Ecclesia Communionem, & visitationem, seu orationem faciendam. Animaduerte 2. minimè posse lucrari in diuersis Dominicis Iubilæum intra eundem mensem; in primo v.g. Hispali in domo professa, vna Dominica; & in secunda in collegio, & quarta in probationis domo, &c. Sed eodem die Dominico in omnibus Societatis domibus vnius ciuitatis simul celebrandum; quia Pontifex pro vnoquoque mense, in vnoquoque loco vnam tantùm ex Dominicis ad lucrandum concedit; aliter quattuor, & aliquando quinque Iubilæa essent in mense; cum quattuor, aut quinque Dominicæ in mense, & domus Societatis in ciuitate esse possent. Et iam non vna sed plures Communiones generales fierent; cum hæ omnino in tempore distinctæ forent. Et sic semper obseruatum fuit; nam eadem Dominica in omnibus Societatis domibus vnius ciuitatis semel celebrari solitum est.

DVBIVM V.

V. In Ecclesijs Seminariorum Societatis Iesu celebrari possit hoc Iubilæum?

1 Seminaria hæc sunt collegia, in quibus vel Alumni variarum Nationum, Angli nempe, Hiberni, Germani; vel alij Sæculares educantur, & gubernantur à Nostris, simul cum illis habitantibus; & in horum collegiorum Ecclesijs Iubilæum hoc, vt in alijs Ecclesijs Societatis Iesu locum habere probabilissimum existimo I. Quia hæ sunt verè Ecclesiæ Societatis; ergo illis hoc Iubilæum est concessum. Probatur antecedens, quia vel sunt Ecclesiæ Regulares, vel Sæculares; nequit enim dari medium; non Sæculares, cum Ordinatiorum potestati non subiaceant, nec ab illis visitentur, aut regantur: ergo Regulares sunt; sed non alterius Religionis; nisi Societatis: ergo, &c. II. Quia illæ Ecclesiæ dicuntur Regulares, quæ subiacent iurisdictioni Regularium, ab illisque gubernantur; sed hæ subiacent iurisdictioni, & regimini Superiorum Societatis, id est Prouinciali, & Rectori; ergo Regulares sunt; quia absurdum esset, vt statuit lex, *eum principalis. ff. de reg. iuris*, caput esse Regulare, & Ecclesiam, seu corpus esse sæculare. Et iuxta caput *In Sede vacante*, Ecclesia, vnita sortitur naturam, & priuilegia Ecclesiæ, cui vnitur?

2 III. Quia hæc seminaria sunt simul collegium, domus, seu habitatio Religiosorum Socie-

Societatis,& fine hac habitatione illa admitti non poſſunt, vt decernitur, *can.13. Congreg. II.* vbi *Seminaria Epiſcoporum gubernanda ne admittantur; ſi tamen fundatio perpetua, & inſignis ita fieret, vt ſimul etiam coniunctum colleg.um noſtrum valde promoueretur, vel de nouo inſtitueretur, &c.* ergo & Eccleſia eorumdem Religioſorum: ergo cum omnibus noſtris Eccleſijs Iubilæum hoc eoncedatur, etiam & his eonceſſum intelligitur: prudenter enim credi poteſt nolle Pontificem Religioſos horum Seminariorum habiratores his gratijs priuari, aut eorum Eccleſias, cum in ipſis, per prædictos Regulares, aut eorum ſollicitudine, Communio generalis Fidelium celebrari valeat. Propter has, & alias rationes P. N. Generalis Mutius Vitelleſchius, apud quem eſt authoritas declarandi noſtrum inſtitutum, & poteſtas communicandi noſtra priuilegia, interrogatus ab aliquibus horum Seminariorum Rectoribus, declarauit, in ipſorum Ecelefijs lucrari hoc Iubilæum; & ſic etiam exiſtimo lucrari alia in omnibus Societatis Ieſu Eccleſijs conceſſa, in feſtis Sanctorum Patentum Ignatij, Xauerij, & ſimilium.

3 Sed ſi opponas, quod Rectores horum Seminariorum non ſunt abſolutè Rectores Societatis, nec ea propriè ſunt domus Societatis, ſed Sæcularium; quia ob hanc cauſam hi Superiores non habent ius ſuffragij in Congregationibus Prouincialibus, ad quas admitti debent omnes legitimi Rectores Collegiorum, & domorum Societatis; vt conſtat ex formula approbata à Congregatione IV. R. Domos, & collegia horum Seminariorum Regularia eſſe abſolutè ob dicta. Quod autem Rectores illorum non admittantur ad Congregationem non obſtat, nam hoc pertinet ad ſpecialem diſpoſitionem iuris huius Religionis, quæ quibus viſum fuit conceſſit ius ſuffragij, attenta præſertim fundationis perpetuitare. Hae etiam, vel ſimili ratione ad Congregationem non admittuntur Superiores Reſidentiarum, ſeu collegiorum non perfectorum. At nemo ambiget hæc eſſe propriè domos Societatis, & in eorum Eccleſijs Iubilæum hoc vim habere; ſicut & eetera pro Eccleſijs Societatis conceſſa.

4 Præterea, quia in formula præfatæ Congregationis approbata à IV. Generali, admittuntur horum, aut ſimilium Seminariorum Rectores ſic: *Intererunt quoque* (Prouinciali Cógregationi) *eodem modo Rectores collegiorum Societatis, & domorum probationis; itemque Rectores, qui præſunt Seminarijs, vel Conuictorum Collegijs; dummodò nouem de Societate, vt minimum in huiuſmodi Seminarijs, & Conuictorum Collegijs ordinariè habitent, & ipſa immediatè Prouinciali ſubiecta ſint.* Licèt autem in VI. Congregatione, & in recognitione eiuſdem formulæ in VI. & VII. Congregatione, reuocatum hoc ſit, non tamen propterea non probat, quod domus, & Eccleſiæ Regulares Societatis ſint.

DVBIVM VI.

V. In Sacellis, Oratorijs, & Capellis, domorum, aut collegiorum Noſtrorum poſſit fieri Communio ad lucrandum hoc Iubilæum?

1 Reſponderunt affirmatiuè omnes fere viri docti ex noſtra Societate hac de re conſulti, & inter eos PP. Iacobus Granado, Mathæus Rodericus, Ferdinandus de Mendoza, Ioannes de Pineda, & alij. Probatur 1. Quia vt ex iure ciuili, & canonico, ac DD. infra probabo, cum de Iubilæo ſeptem, vel quinque Altarium, & Eccleſiarum agam: Capellæ, Sacella, & Oratoria, ab Ordinario pro celebratione Miſſarum approbata, vel authoritate Pontificis ex priuilegio à Superioribus Religionum erecta, ſub Eccleſiæ nomine; præcipuè in fauorabilibus, comprehenduntur: ergo cum hæc ſint Eccleſiæ, vel partes eius, & non Sæcularis, nec alterius Religionis, quàm Societatis; Iubilæum quod in Eccleſijs Societatis lueratur, in illis locum habet. Nec neceſſarium eſt, vt in illis Euchariſtia ſeruetur, ſed ſufficit, quod celebretur. Nee item neceſſaria eſt approbatio Ordinarij, ſed Prouincialis ſufficit, iuxta dicta Tract.7. Sing.34.

2 Probatur 2. Quia nomine Eccleſiæ Monaſterium, ſeu Religioſa domus comprehenditur, & intelligitur, præcipuè in fauorabilibus, (non in odioſis) vt cómuniter tenent vtriuſque iuris Doctores, Tuſchus, *ver. Eccleſia conc.9. num.4.* Alexander *conſ.145. nu.13.l.7.* Couarruuias *c. Alma mater p.2. §.4. num.2.* Calderinus *concil.293. num.2.* Panormitanus *c. conqueſtus e. ad hac de relig. dom.* Geminian. *conſil.131. nu.2.* Federic. *de ſen. conſ.201.* Innocentius *apud Sylueſtr. ver. Hoſpitale num.4.* Sa. *verbo Eccleſia n.1.* Manuel *to.2. qq.q.38. art.2. & q.75.* vbi refert, ita dici eommuniter in Rubrica de rebus Eccleſiæ non alienandis: ergo Iubilęa conceſſa Eeeleſijs Societatis toti domo conceduntur, & in illa vbicumque celebretur poterunt id lucrari.

3 Probatur 3. Quia in his Oratorijs poteſt Euchariſtia miniſtrari non ſolùm Noſtris,

ſed

ſed etiam ſæcularibus ſine licentia Ordinarij, vt patet ex noſtris priuilegijs, *verbo Euch.* §.2. *&* 3. & ex monumentis Minorum, *fol.*114. 149. *&* 150. ac ex compendio Mendicantium, *verb.communicare.*§.13. ergo poteſt in illis fieri Communio neceſſaria huic Iubilæo, & de ijs, qui in illis communicauerint, verè dici poteſt, quod in Societate Ieſu, ſeu eius domo, aut Eccleſia communicauerint. Et quis dubitabit, quod ſi ibi Noſtri celebrent, vel communicent Dominica Iubilæi, vt contingit, illud lucrabuntur? Confirmatur, quia nõ eſt dubium, quod non ſolùm noſtri Religioſi, ſed etiam Famuli, aut Seruitores noſtrorum collegiorum, quibus ob communicationem ex priuilegiis Alexandri IV. & Clementis IV. Martini V. Pauli III. vt conſtat, *ex comp.Mendic. & Societ. verb.Familiares*, poſſumus adminiſtrare Sacramenta, ſicque adminiſtraris ipſi Communionis annuę pręcepto ſatisfaciant communicantes in noſtris Eccleſijs, ſi in ſacellis, aut Oratorijs noſtrarum domorum communicent, huic præcepto ſatisfacient: ergo etiam communioni Iubilæ expoſcentis illam fieri in noſtris Eccleſijs.

4 Hinc fit I. eos, qui in altari Atrij, ſeu clauſtri Religioſi, vbi celebraretur, Communionem acciperent, vt ſæpiſſime in atrio domus profeſſa Hiſpalenſi factum eſt, hoc Iubilæum lucraturos eſſe: quia atrium eſt pars domus; & quia magis ſpecialiter ſub Eccleſiæ nomine comprehenditur, illiuſque immunitate gaudet, vt aſſerunt Romanus, *Conſil.*227. & Tuſchus *verb. Eccleſ. concl.*9. *num.*7. & immunitas illius, & porticus decernitur, *cap.ſi quis in atrio, & cap.id conſtituimus* 17. *q.*4. Idem ipſe dico quoad immunitatem de cæmeterio, vt ex Ambroſino, Deciano, Farinacio, Suario, & alijs probat Bonacina, *ſup. num.*7.

5 Deduco II. Quod Religioſi noſtri ægroti, qui in valetudinario, aut in cubiculis communicarent die Iubilæi huius, illud lucrabuntur, quia valetudinarium, & cubicula ſunt pars Monaſterij, quod totum cadit ſub nomine Eccleſiæ, vt docent Alexander, *ſup.* & Tuſchus, *verb.Monaſt. conc.*338. Sed nota quod ad lucrandum alias indulgentias conceſſas viſitantibus noſtras Eccleſias, non eſſet neceſſaria Communio, ſed ſolùm dicere quinquies Pater noſter, & Aue Maria, quo priuilegio fruimur Nos, & aliæ Religiones fruentes priuilegijs Mendicantium ex conceſſione huiuſmodi facta ab Innocentio VIII. Fratribus Minoribus, vt ſcilicet dum infirmi in ſuis infirmarijs, & cellis & etiam lectulis (quando commodè aliter facere non poſſunt) valeant promereri Indulgentias ſtationum, & alias conceſſas in proprijs, ſeu ſuis Eccleſijs, dicendo quinquies Pater noſter, & Aue Maria. Sic Hieronymus Sorbus *comp. verb.Infirmi num.*3.

6 Infertur III. Quod ſi propter accedentium ad Iubilæum magnam multitudinem, aut aliam cauſam; immo etiam ſine illa altaria erigerentur in Eccleſiæ ambitu, in ſpatio circum circa triginta paſſuum, probabile videtur, quod in illis poſſet fieri Communio conducens ad Iubilæum hoc: quia hic ambitus ſub nomine Eccleſiæ comprehenditur, præcipuè in fauorabilibus, illiuſque immunitate fruitur, vt ex *cap.Sicut antiquitas*, probant Iulius Clarus *praxi crim.* §.*fin.q.*30.*n.*2. Romanus *conſ.*227. Alexander *conſ.*145. Tuſchus *verb.Eccleſ. conc.*9. *num.*1. Farinac. *de carcer. & carcerat. q.*28. *nu.*70. Ambroſinus *c.*10. *num.*5. *&* 6. Suarius *to.*1. *de relig. tr.*2. *l.*3. *c.*8. *num.*3. *& c.*9. *num.*8. & plures alij.

7 Vltimò nota, prædictas rationes probare non ſolùm Communionem, ſed etiam viſitationem, ſeu orationem requiſitam ad hoc Iubilæum poſſe exequi in his ſacellis, capellis, & oratorijs intra collegia, & domus exiſtentibus: omnia enim cum principali Eccleſia vnam Eccleſiam conſtituunt. Nihilominus omnino ſecurius erit quod quando commodè poſſit, vtrumque in Eccleſia principali, aut in capellis intra ipſam contentis, & non alibi fiat.

D V B I V M VII.

V. In Sacellis, Capellis, aut Oratorijs noſtrarum villarum, ſeu prædiorum lucrari poſſit hoc Iubilæum?

1 SVppoſitis Pontificum indultis, ex quibus conſtat, conceſſum eſſe Religioſis, in ſuis prædiis Oratoria erigere, in quibus Euchariſtia miniſtretur, iuxta dicta Trac.7. Sing.34. in præſenti dicendum eſt, non carere probabilitate, quod hoc Iubilæum poſſit in huiuſmodi prædiorum capellis, ſeu Oratoriis lucrari. Probatur I. Quia hæc ſunt fundata authoritate Pontificis, & Religionibus ab ipſo conceſſa, ac ſub Eccleſiæ nomine comprehenduntur, non minus quam fundata auctoritate Epiſcopi; ergo cum ſit Societatis Iubilæum Eccleſiis conceſſum; etiam & illis Capellis prædiorum conceſſum cenſendum eſt. II. Quia hæc ſacella, ſeu Capellæ comparan-

parantur ab Eugenio IV. Atriis Ecclesiarum, & quod illorū instar immunitate gaudeant, his verbis Cistercienfibus cōceffit; *Quod grangia monasteriorum, ficut Ecclefiarū atria a prauorum hominum incursu, & violentia libera, & quieta debent esse, ita vt nemo in eis hominem capere, spolium, aut ruinam exercere præsumat in virtute spiritus S. inhibendo statuit.* Sic habetur in compendio. *Ord. Cist. tit. grangiæ.* §.2. ergo ficut in atrij Societatis lucratur Iubilæum, vt probaui *sup.* fic in prædijs.

2 Probatur III. Quia *Prædium*, seu Grangia, inquit Tuschus, *lit.G. conc.*48.*n.*1. ex Federico desen. *consil.*151. *est membrum suppositum Monasterio, in quo extat oratorium ad celebrandum.* ergo si in toto Monasterio, seu domo Societatis potest Iubilæum lucrari, poterit etiam in Grangijs, quæ sunt pars Monasterij.

3 Probatur IV. Quia omnia suburbia, prædia, villæ, vici, horti, viridaria, grangiæ, & alia loca fubiacentia alicui ciuitati comprehenduntur sub nomine illius ciuitatis in fauoribus, illiusque priuilegijs potiuntur tam in fæcularibus, quam in Ecclefiasticis, vt probabo ex vtriusque iuris testimonijs, & Doctoribus cum de Iubilæo Missionum agam: ergo hæc prædia, cum sint domus Societatis, fruentur hoc spirituali Iubilæi priuilegio, quod in ciuitate fruuntur domus Societatis, quibus subiacent.

4 Confirmatur I. Quia *Accessorium sequitur naturam sui Principalis.* vt ex *l. etiam de iure dot. reg. Accessorium de reg. iur. l.6.* constat, & probant Socinus, Menochius, Surdus, Tuschus, Pichardus: & alij apud Barbosam, *de princip. iur. lit. A. nu.*7. Accessorium autem est quod adiacens est alteri, seu quod necessarium, aut vtile, aut connexum principali, vt explicat vtriusque iuris lexicon: ergo cum hæc prædia sint quid accessorium, vt potè vtile, connexum, aut etiam necessarium Monasterio; illius naturam, & priuilegia sequentur. Confirmatur 2. Quia Ecclesia Societatis in ciuitate, v.g. Cordubensi est velut caput omnium sacellorum, capellarum, & oratoriorum tam intra collegium, quàm extra in suis prædijs existentium; ergo indulta, & gratiæ concessæ illi, his concedentur. Hinc probat Franciscus Marcus, *decis.q.*365. *nu.*22. *ex l.*2. *cap. de Episcop. & Cleric. & cap. licet de priuileg. l.6. & Cap. final. de verb. signif. eod. tit.* quod priuilegium concessum Romanæ Ecclesiæ, vt capiti, se extendere debet ad Ecclesias; quæ sunt sub Romana.

5 Sed obiicies I. Necessarium est, vt fiat Communio Generalis in Ecclesia eadem, in qua Iubilæum est lucrandum: ergo cum illa non possit fieri in Oratorijs prædiorum, tum propter exiguam illorum capacitatem, tum propter difficultatem illuc conueniendi; non poterit in illis hoc lucrari. R. Non esse necessarium, vt omnium Communio in eadem Ecclesia fiat, sed quod vnusquisque Ecclesiam visitet, in qua communicat, vt constat ex formula, ibi: *Qui Ecclesiam visitauerint vna ex Dominicis, qua communio generalis peragetur*; licèt necessarium sit, quod qui in hac Ecclesia communicauit, eandem visitet.

6 Addo II. Communionem generalem in eadem Ecclesia fieri, cum fit aliqua in Ecclesia, seu Oratorio prædiorum, quia hoc cum Ecclesia principali Societatis in vrbe existentis vnam moraliter componit Ecclesiam, vt dicebamus. Nec distantia loci obstat, cum sub nomine ciuitatis veniant prædia, aut territoria, etiam si longè, v.g. per sex, aut octo, aut plures leucas à ciuitate distent, & in præsenti; patet, nam vnio moralis, quæ inter prædium Societatis, & illius domum est, cum fiat ratione dependentiæ, & connexionis, & subiectionis, distantia nec tollitur, nec minuitur.

DVBIVM VIII.

Quid sub nomine Ecclesiæ Sæcularis, quæ assignari valet pro hoc Iubilæo lucrando intelligatur?

1 Non solùm in Societatis Ecclesijs, sed & in aliis sæcularibus lucrari posse hoc Iubilæum constat ex ipsius tenor, ita: *Christi Fidelibus qui aliquam Societatis Iesu, vel quacumque aliam sæcularem Ecclesiā, vbicumque existentem, vna ex Dominicis cuiuslibet mensis, &c. visitauerint, & ijs Dominicis in prædictis Ecclesijs Eucharistiæ Sacramentum sumpserint.* Vbi nota I. excludi Ecclesias aliorum Regularium, nam expressio sæcularium firmat Regulam in contrarium. II. In eadem Ecclesia, & orandum esse, & communicandum deberi. III. Quod Ecclesia hæc sæcularis assignanda est à locorum Ordinariis, vt sequenti dubio dicemus.

2 Igitur Ecclesia Sæcularis, quæ assignari potest ad lucrandum hoc Iubilæum, est illa, quæ distinguitur à Regulari: Regularis verò, quæ excluditur ab hac electione, est illa quæ est propria Monasteriorū, Collegiorum, Conuentuum, vel Domorū cuiuslibet Religionis, à Summo Pontifice approbatæ, ac Regulariū iurisdictioni omnino subiecta; seu

seu vt docent Abbas,& Innocentius, *in cap. cum inter nu.2. Quæ ad Regulares eo pleno iure ita spectat, vt nullum ius Episcopale in ea habere, vel exercere Ordinarius valeat, præter illud, quod specificè super Regulares Episcopo, vel Ordinario in iure, vel in Concilio conceditur*: & quæ dicitur ab illius iurisdictione exempta, etiam si sit intra suam Diœcesim, pro vt habetur, *in cap. cum Episcopus*, & ibi Glossa ac Geminianus, *de Officij ord. l.6.*

3 Iuxta hanc Doctrinam sæcularis Ecclesia erit illa, quæ subiacet potestati Episcoporum, seu Ordinariorum sæcularium. in illaque ius, seu iurisdictionem habet; & licèt Episcopus, seu Ordinarius sit Regularis, vt contingit in pluribus Ecclesijs Catedralibus, & Parochialibus, Ordinum præsertim Militarium, cum Superiores sint harum Ecclesiarum, non in quantum Regulares ipsi sunt; cum sæculares interdum, ac sæpe illis præsint, hæ absolute sunt sæculares, vt à nu. 4. videbimus.

4 Hine fit, quod Ecclesiæ sæculares, quæ pro hoc Iubilæo lucrando assignari possunt, sunt I. Ecclesiæ Metropolitanæ: II. Cathedrales; III. Collegiatæ. IV. Parochiales, quia hæ omnes Episcopi potestati subiacent, & ab illo gubernantur, & visitantur, proillisque ex communi iure ad Episcopum, seu loci Ordinarium ius præsentandi, instituendi, similesque iurisdictionis actus exercendi spectant, & quamuis aliquæ sint immediatæ Pontifici, non ideò desinunt esse sæculares, sicut sunt in Romana vrbe existentes.

5 Propter has etiam rationes, omnes Ecclesiæ, Capellæ, Oratoria, Sacella, Eremitoria suburbiorum, Confraternitatum, Hospitaliorum, & similium locorum; dummodo Ecclesiæ nomine proprie gaudeant, & inter Ecclesias Regularium, illisque subiectas, non sint, sed Ordinariorum iurisdictioni; poterunt eligi pro hoc Iubilæo: quia & sunt Ecclesiæ, & sunt seculares; naturamque, ac priuilegia Ecclesiæ, vel Catedralis; vel Parochialis, aut Collegiatæ, cui immediate subiacent, sequuntur.

6 De Oratorio domus priuatæ ego minime assererem eligi posse ad hoc Iubilæum, quia licet quoad aliqua fauorabilia sub Ecclesiæ nomine comprehendatur; attamen; non est talis conditionis, qualis in præsenti exigitur à Pontifice; cum dicat, *Rectoris Ecclesiæ eligendæ consensum expectandum*: & Oratoria non dicuntur habere Rectorem, seu Parochum. Præterea, quia exigitur Ecclesia, ad quam populus, etiam copiosus cõcurrere, & in qua Eucharistiam suscipere commode valeat, vt in his non valet. Quæ quidem absolutè Ecclesiæ non sunt, quæ communes esse debent, ac ideo immunitate non gaudent.

7 Difficultas verò superest: an eligi valeat pro hoc Iubilæo Ecclesia Parochialis, Regularibus subiecta, vt sæpè esse contingit, vel quia Regulares sunt Domini in temporalibus, & spiritualibus aliquorum opidorum, vt olim erant plura; modo aliqua sunt Religioni Benedictinæ subiecta, vel in spiritualibus tantùm, vt contingit in plurimis noui Orbis Ecclesiis; vel Ecclesiæ, & oppida exempta sunt ab Episcopali iurisdictione quoad spiritualia, & Ecclesiastica; vt sunt oppida, & Ecclesiæ Ordinibus Militaribus D.Iacobi, S.Ioannis, necnon Alcantaræ, & Calatravæ subiectæ; quæ ab horum Ordinum Regularibus Sacerdotibus gubernantur, vel quia in locis Episcopo subiectis, alicui Religioni tradita est aliqua Parochia ad regimen illius, & Sacramentorum administrationem, suntque Beneficiarii, aut Curati Regulares, sicut & Matriti Parochia S. Martini, & in oppido Naual camero Parochia illius loci, & Romæ non paucæ, ac alibi aliæ similes.

8 Circa hanc difficultatem dicendum omnino est, posse has Parochias, seu Ecclesias eligi pro Iubilæo isto; quia hæ absolutè sunt sæculares, vel saltèm potius sæculares, quàm Regulares. I. Quia hæ erectæ sunt ad ministrandum Sacramenta omnia sæcularibus, ad idque ex iustitia tenentur; ergo ad illos potius, quàm ad Regulares spectant. II. Quia his Ecclesiis competunt iura Parochialia, quæ à sæcularibus soluuntur, qualia sunt, vt declarauit Sixtus IV. *in monument. Minor. fol.* 102. & asserit Emmanuel Rodriguez, *tom.2.q.75.* primitiæ, & decimæ; ergo sunt sæculares.

9 III. Quia in his Ecclesiis potest Episcopus suam iurisdictionem exercere, tum in Clericos illi Ecclesiæ addictos; tum in Regulares ipsos, quatenus Sacramentorum administrationi, & diuinorum Officiorum celebrationi incumbentes, vt ex Tridentino, *sess.25. cap.11.* tradit Zerola, *verbo exemptio, & excommunicatio vlt.* tum in Sæculares ea Sacramenta recipientes. IV. Quia cum omnium Parochianorum cura, & iurisdictio apud Episcopum sit, etiam omnes Parochiæ, & Parochi, quantumuis exempti quoad hanc partem, aliquomodo illi subsunt. Vide Paulum Fuscum, *de Regim. Eccles. l.2. c.8.* vbi plura inuenies de iurisdictione; quam habet Episcopus in has Ecclesias, etiam exemptas.

Idem

10 Idem dicendum est de Ecclesijs Canonicorum Regularium, qualis fuit olim S. Ioannis Lateranensis Fratrum S. Augustini, & modò sunt aliæ in Europa, vt videre licet apud Federicum de Sen. *cons.* 19. *nu.* 4. & Tuschum *lit. R. conc.* 91. Sed intellige quod Ecclesiæ hæ sæculares sunt ad hunc effectum; dummodò in his, & similibus Ecclesiis, vel Collegiatis, vel Parochialibus, (etiam si Regularibus sint subiectæ, & ab ipsis gubernentur) adsit cura personarum sæcularium; nam sic in has, & similes Ecclesias iurisdictionem competere Episcopis statuit Tridentinum *sup.* Consule ibi Barbosam: & animaduerte sub clausula, *Quamcumque Ecclesiam sæcularem*, quàm ibi apponit Pontifex, comprehendi omne genus Ecclesiarum Sæcularium, quia vniuersalis est, & a casus etiam improprios extenditur, vt ex Rota, Menochio, Anto. Monacho, & alijs docet Barbosa, *dicta* 260. *&* 266.

DVBIVM IX.

Quæ obseruanda sunt in assignatione Ecclesiæ sæcularis pro isto Iubilæo?

1 Obseruandum est I. Quod cum assignatur Ecclesia aliqua sæcularis pro hoc Iubilæo, non manet locus ad lucrationem eius illo mense in vlla Societatis Ecclesia illius vrbis, vel oppidi: disiunctiuè enim loquitur Pontifex dicens: *Aliquam Societatis Ecclesiam, vel quamcumque aliam sæcularem, &c.* Obserua II. Quod licèt vbi sunt plures Ecclesiæ Societatis, vt Romæ, Neapoli, Hispali, &c. in omnibus hoc Iubilæum simul eodem die valeat; non tamen ideo vbi plures Ecclesiæ sæculares sunt, omnes, seu tot, quot sunt Ecclesiæ Societatis, assignari possunt, vt in eis eodem die Iubilæum lucremur: nam cum hoc sit Societati ratione Religionis talis concessum; & omnes Ecclesiæ Societatis vnam constituant, in omnibus simul vnum Iubilæum est, & simul vim habet: at ex pluribus sæcularibus Ecclesijs regulariter non fit vna, sicut quoad hoc manifestè non fit. Nec in vna sæculari, & in alia ex Societate potest simul Iubilæum lucrari propter eandem disiunctionem verborum Pontificis.

2 Obserua III. Quod etiam si in vrbe, vel oppido non sit Ecclesia, vel domus Societatis, potest assignari vna Ecclesia sæcularis ad hoc Iubilæum; cum prædicta conditio, vt sit ibi domus, vel Ecclesia Societatis, nullo modo apponatur à Pontifice, qui statuit aptam esse quamcumque Ecclesiam sæcularem, & vbicumque existentem: cum dictio, *Vbicumque* ibi apposita, vt ex *cap. Ad honorem, de vsu palij*, notat Tuschus *tom. 2. lit. D. conc.* 391. *num.* 1. sit vniuersalis, & omnia loca sine exceptione generaliter comprehendat. Vnde in Missionum locis potest hoc Iubilæum lucrari. IV. obserua, quod Ecclesiæ Monialium Episcopo, seu loci Ordinario subiectarum eligi possunt: cum absolutè sint sæculares, quatenus sæculari iurisdictioni subiacent; licèt secundum quid sint Regulares, quatenus Religiosis feminis deseruiunt.

3 V. obserua, quod si aliquando contingat, vt contigisse scio, quod in oppido aliquo, in quo Ecclesia sæcularis erecta non sit, vel vsui non expedita, Parochi, & reliqui Clerici in Regulari virorum, vel feminarum, regiminique Regularium subiectarum Ecclesia, diuina Officia celebrent, ac Sacramenta populo administrent, in omnibusque alijs pro Parochiali deseruiat, poterit hæc tunc assignari pro isto Iubilæo, quia quoad vsum, & exercitium hæc Parochialis est, & cum alia non sit, priuarentur Fideles his Indulgentijs; ac aliunde hæc assignatio, vt potè fauorabilis, amplianda est. Sed nihilominus tutius esset vt tunc, si alia Ecclesia sæcularis esset, etiam si Capella foret, vel Eremitorium, eligeretur.

4 Demum aduerto, quod in his omnibus ecclesijs sæcularibus, siue vrbium, in quibus Societatis domus sunt, siue oppidorum, in quibus non sunt, vt contingit in Missionum locis, Communio huius Iubilæi debet fieri, *Sollicitudine Clericorum Regularium dictæ Societatis*, vt Pontifex loquitur; cura scilicet, superintendentia, præsentia, & regimine Societatis Iesu, seu aliquorum ex illa, qui Confessionibus, & Communionibus adsint. Hoc enim verbo, *sollicitudine* comprehenditur iuxta latinæ linguæ peritos. Hinc Cicero, *ad Attic. l.* 6. *Sollicitudine Prouincia maximè vrgebamur*, idest, moderamine, & cura. Sic Romæ vna ex Parochijs sæcularibus pro hoc Iubilæo eligitur, illamque Religiosi Societatis adeunt, vt Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ Fidelibus ministrent, similiterque in alijs locis, ac præsertim in Missionibus fit.

DVBIVM X.

A quo assignanda sit sæcularis Ecclesia pro hoc Iubilæo; cuiusuè licentia, aut consensus requiratur?

1 SIc habet clausula. *Et quoad Ecclesias Sæculares de licentia Ordinariorum locorum, illarumque Rectorum consensu agetur.* Vbi nomine Otdinariorum intelligit Pontifex Archiepiscopos, Episcopos, Capitula Sede vacante, illorum Vicarios, & omnes habentes Episcopalem, vel quasi Episcopalem iurisdictionem in suis Diæcesibus, aut territorijs, vt ostendimus Tract. 7. Singul. 2.

2 Nomine verò Rectorum Ecclesiarum præcipuè intelliguntur Parochi, seu curam habentes animarum intra limites alicuius oppidi, vel Parochiæ, vt docent Petrus Gregorius, *Syntagm. iuris l.* 15. *c.* 24. *nu.* 6. *&* 7. Rebufus *concord. tit. de Collat.* §. *Statuimus, n.* 2. Gonzalez *ad regul.* 8. *cancel. glos.* 6. *n.* 39. Lelius Zechius *de Repub. c.* 18. *nu.* 2. Barbosa *de Paroch. c.* 1. *nu.* 14. colligiturque ex *c.* 1. *de Capell. mon. cap. cum singula, de præbend. l.* 6. & ex Tridentino *sess.* 21. *c.* 4. *de Reform.* Vnde Rectores in præsenti sunt omnes Parochi, & Beneficiarij curam animarum habentes; Vicarij etiam foranei constituti per loca Diæcesum, etiam quoad hoc, Rectores Ecclesiarum suarum iudicandi sunt, sicut & illi, qui iurisdictionem, & regimen habent super Ecclesias.

3 Hoc positio dicendum est I. Non esse necesse, vt Ecclesia sæcularis, in qua lucrandum est Iubilæum assignetur ab Ordinario; solùm enim à Pontifice præscribitur, quod de eius licentia sit in Ecclesia sæculari locus huic Iubilæo. In quo supponi videtur electio, seu assignatio illius iam facta, & quod licentia, vel confirmatio huius electionis præstanda sit ab Ordinario. Vnde existimo, electionem; seu assignationem hanc ad nullum alium spectare, nisi ad Superiorem domus Societatis loci, vbi assignatur, vt Romæ ad Præpositum Generalem, seu Vice Præpositum domus professæ Romanæ illius vices gerentem, aliumvè alterius domus Superiorem, & Hispali, alijsvè locis, vbi domum professam habemus, aliasque domos, vel collegia ad Præpositum, aliosvè Prælatos, Rectores, vel Vice Rectores.

4 Dicendum est II. Ordinarij licentia ad hoc, vt in tali Ecclesia sæculari electa à Superiore Societatis Iesu, Fideles lucrentur hoc Iubilæum, ita est necessaria, vt sine illa valide illud non celebretur, quantumuis à Societate assignetur, & in ea Fideles communicent, ac preces fundant; quia est expressa conditio à Summo Pontifice requisita, sine qua nihil ritè fit; nec illa Ecclesia locus aptus est, & perinde se habet, ac reliquæ Ecclesiæ sæculares pro Iubilæi lucratione non assignatæ; iuxta illud Iuris principium. *Conditio inducit formam, qua omissa dispositio non sortitur effectum.* Sic *l. Meuius. l. qui hæredit. ff. de condit.* Gironda *de Priuileg. explicat. n.* 667. Caldera Pereira *de potest. eligend. c.* 4. *num.* 30. Rota Romana apud Farinacium, *decis.* 515. *n.* 8. *to.* 2. *p.* 1. & Barbosa *de princ. lit. e. n.* 30.

5 Sufficit autem hanc facultatem præsumtam esse, vel tacitam, aut esse ratihabitionem de futuro. Consultius tamen erit semper expressam adipisci, cum potest fieri; ne sub opinione Iubilæi lucratio existat. An verò si iniustè negetur, poposcisse sufficiat, vide quæ diximus Sing. 12. Tract. 3. nu. 6. & in præsenti accomoda.

6 Dicendum est III. Præter licentiam præfatam Ordinariorum requiritur consensus Rectoris, seu Parochi Ecclesiæ sæcularis, quæ ad hoc Iubilæum eligitur. Constat ex clausula relata: *De licentia Ordinariorum, illarumque Rectorum consensu.* Coniunctio autem *Que*, vt potè æquiualens *Et* iuxta latinæ linguæ vsum copulatiua est, & iuxta iuris peritos collectiua, vt docet Barbosa, *dict.* 264. Nec superfluus est hic consensus, etiam si adsit Ordinariorum licentia cum hæc concedatur cum respectu ad consensum Parochi; prudenter enim hunc requirit Episcopus in ijs, quæ ad eius Ecclesiam spectant.

7 Sed animaduertendum est, quod si Parochi consensus, vel haberi nequit, quia abest, vel iniuste negatur (vt iniuste negatus præsumi potest cum manifesta ratio, aut grauis causa in oppositum non apparet) tunc celebrari poterit Iubilæum in illius Ecclesia, præcedente sola Ordinarij licentia, præsertim si ab eo determinate illa Ecclesia fuit concessa. Sicut si licentia Ordinarij tacita, vel præsumpta iniuste negatur, potest celebrari Iubilæum iuxta dicta Tract. 3. Sing. 11. num. 6. & 7. Nec ideo deficit conditio hæc à Pontifice requisita; nam tunc ipsius consensus, vt potè supremi omnium Ordinariorum, & Parochorum Principis, prudenter præsumitur.

8 Sed ne tunc Societatis Superiores, vel Operarij litibus, aut molestijs se interferant; itaue, ac discordiæ, quæ venenum est spiritualis culturæ detur locus, consulerem, vt renuente Parocho vnius Parochiæ ad

aliam Iubilæum deferant; & si alia non sit, vel illius Parochus etiam renitatur, Iubilæum non promulgent, sed alia in ea Societatis ministeria exerceant, si in missionibus versantur; & si nec hæc exercere Parochi patiuntur, oppida, & loca deferant; iuxta id Christi præceptum Apostolis ad prædicandum missis, *Math.* 10. datum: *Cum persequentur vos in ciuitate ista, fugite in aliam.* Et antea. *Quicumque non receperit vos, neque audierit sermones vestros, exeuntes foras de domo, vel ciuitate, excutite puluerem de pedibus vestris.* Quam persecutionem aliquando patiuntur nostræ Societatis Operarij, cuius motores rigidè punire debent, & solent Episcopi, cum inde tot, tamque copiosis fructibus eorum oues fraudentur. Consule, quæ de his persecutionibus nouissimè edidit P. Michael de S. Roman in Expeditionibus missionum, *lib.* 5. *à cap.* 3. *ad* 7.

9 Sed rogabis, quid si duo sint Parochi vnius Parochiæ, & vnus renuit alter annuit? R. sufficere vnius consensum; licèt enim dicatur, *illarumque Rectorum consensu*: non ideo dicitur, quia omnium Rectorum vnius Parochiæ consensus requiratur; sed quia de pluribus Ecclesijs ibi est sermo, & ita vt in pluribus Iubilæum celebretur plurium Rectorum requiritur consensus; hunc enim in sua quilibet exhibiturus est. Ab antiquiori ergo Parocho primo exposcatur, & si hic tunc abest, ab alio quocumque. Quod si vnus annuit, & alter renuat, ad Vicarium illius loci deferatur discordia, & illius sententiæ standum. Sed semper obseruetur, ne cum contradictione Parochorum illud promulgemus, etiam si valide, & licitè id possimus.

10 Si verò in Ecclesia non sit Parochus, quia Parochialis non est, non requiritur consensus Capellani, vel alterius ibi celebrantis; sicut nec Confratrum, si ibi sit Confraternitas; quia hi propriè Rectores non sunt; & cum hæc sit materia odiosa, strictè est interpretanda. Administrator verò Hospitalis, Rector Ecclesiæ existimari potest, quia in eo, & in eius Ecclesia curam gerit animarum.

DVBIVM XI.

V. Laici communicantes, & Sacerdotes celebrantes extra Societatis Iesu, vel sæculares designatas Ecclesias pro hoc Iubilæo, illud lucrentur, si in illis sub illius intentione preces fundant?

1 Negatiue omnino respondendum est: nam hoc expressè poscitur a SS. Vrbano VIII. ibi: *Qui aliquam Societatis Iesu, vel quancũque aliam sæcularem Ecclesiam vna ex Dominicis cuiuslibet mensis, & ijsdem Dominicis in prædictis Ecclesijs Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint.* Et antea à Paulo V. ita poscebatur: *Omnibus Christi Fidelibus, qui tempore Communionis generalis per Clericos Regulares Societatis Iesu in eorum Ecclesijs, extra Vrbem vbilibet, semel in mense dumtaxat faciendæ, sanctissimã Eucharistiam sumpserint, etc. plenariam omnium peccatorum indulgentiam concedimus.* Ergo cum expressa adsit hæc cōditio, nequit indubiũ verti, an sit adimplenda, vt Iubilæum fructum habeat: præsertim cum, vt actus, vel contractus valeant, conditio impleri debet in forma specifica, vt ex *l. qui hered. & l. Manius. ff. de condit.* docent Surdus *decis.* 209. Valascus *consl.* 82. *num.* 11. Ceballos *commun. contra com. to.* 4. *q.* 90. *n.* 58. Tuscus *to.* 2. *lit. C. conc.* 595. *num.* 4. Cardolus *prax. iudic. ver. condit. nu.* 3. & alij. Hoc denique praxis, & consensus omnium Sapientium in vniuerso Orbe confirmant.

2 Hinc infero, omnes eos, qui vel communicare absolutè nequeunt, vt pueri, aut vomitum patientes, ac non ieiuni, vel qui nequeunt Ecclesias Societatis ad communicandum adire, vt ægroti decumbentes in lecto, incarcerati, absentes, Moniales, &c. non posse lucrari hoc Iubilæum; cum hæc Communio, immo & sæpissime alia diligentia visitationis executioni mandari ab his non possit; nec commutari queat, non enim hæc commutatio in Iubilæi huius indulto conceditur; sicut concedi solet in Iubilæo duarum hebdomadarum, aut simili. Quod pro alijs Iubilæis obseruandum est.

3 Nec quod omnes in eadem Ecclesia pro hoc Iubilæo communicent eadem die difficile alicui videatur in magnis vrbibus; cum incessanter in pluribus altaribus Eucharistia laicis administretur: & si Ecclesia Societatis non ita capax sit, eligi potest ex sæcularibus omnium maxima. Sacerdotes verò, etiam sæculares celebrare incipiant ab Auroræ crepusculis, ita vt Missas finiant hora vna cum dimidia ante Solis ortum; ac Regulares ex priuilegio suo vna hora ante Aurotam eas ita possunt incipere, vt plusquam duabus horis ante Solis ortum finire faciant. Sic Doctores aliqui apud Dianam, 1. *p. trac.* 1. *res.* 33. Ac tempus celebrationis prorogari posset propter hanc causam multitudines, &

cele-

celebritatis Iubilæi vsque ad primam horam cum dimidia, post meridiem, plus minusue, iuxta doctrinam Suarij, *de Euch. sect.4.* Ledesmæ *c.4.* Villalobos *dis.22.nu.2.* Laici verò communicare possunt quacumque hora post meridiem, siue quarta, siue quinta, dummodo sint ieiuni, & scandalum absit: non enim hoc est prohibitum, licèt consuetudini regulariter standum.

4 Et licet Sacerdotes Communionis Paschalis præcepto satisfaciant in quacumque Ecclesia celebrantes;immo & Laici communicantes in quacumque de licentia Parochi, non ideo lucrabuntur Iubilæum hoc nisi in Ecclesia Societatis celebrent, vel communicent; quia ad primum sufficit celebrare, vel communicare in quacumque Ecclesia, vel Oratorio de licentia saltem præsumpta Parochi,vel consuetudine, iuxta dicta Tract.4. Sing.12. vt in Sacerdotibus datur: ad Iubilæum verò expresè depoſcitur à Pontifice, vt fiat Communio in Ecclesia Societatis, vel alia sæculari assignanda iuxta dicta. Immo nec Religiosi habentes priuilegium lucrandi Iubilæa aliarum Ecclesiarum, si propriam visitent, iuxta dicenda in hac Appendice, hoc lucrabuntur, si in nostra non communicent,quia non exequuntur diligentiam requisitam, scilicet Communionem in tali Ecclesia.

Dvbivm XII.

Quæ circunstantiæ seruari debent in Confessione,& Communione pro hoc Iubilæo requisitis: vbi & quæ pro alijs Iubilæis?

1 Qvoad Confessionem ita dicitur in huius Iubilæi Bulla:*Christi Fidelibus verè pænitentibus, & Confessis.* In qua,& in similibus clausulis non requiri veniallum confessionem,docent Zanardus, Filiucius, Ludouicus de la Cruz,Enriquez,Suarius, Nauarrus, Comitolus, Bonacina,Coninch, Lugo, & Villalobos, quos refero in hebdomadarum duarum Iubilæo *c.18.* Ratio est, quia hæc exigitur à Pontifice ad acquirendum gratiæ statum, in quo existimatur esse, qui conscius non est lethalis culpæ; sufficiet ergo tunc, quod quis confessus fuerit pro adimplendo Ecclesiæ præcepto.

2 Requiri confessionem, & non sufficere contritionem,si culpa lethalis adsit,ex vi huius clausulæ, sentiunt Nauarrus, Angelus, Peyrinus, Cordoua,Caietanus, Adrianus,& Sotus,quos citat Cruz. *c.8.dub.6.n.7.* E contrario contritionem tunc sufficere docent Syluester, Angelus, Rosella,Torquemada,& alij, quos affert Enriquez, *l.7. de indulg. c.2.* Paludanus,Gerson, Ioannes Andræas,& Felinus,quos citat Suarius, *to.4. de Pænit. d.52. sect.3. num.12. & 13.* ac plures alij,quos citat Cruz, *sup.nu.7. & dub.7. nu.5.*

3 Probant hoc II. Cruz,& Suarez, *sup.n.13.* quia confessio non requiritur tunc vt conditio,sicut posceretur, si diceretur, *Præmissa, aut facta confessione*,sed vt quis tollat obicem peccati ad lucrandum Iubilæum,quod tollitur per contritionem, ergo, &c. III. Quia si copulatiue hæc verba, *Pænitentibus, aut contritis,& confessis:* intelligerentur,semper cum confessione esset necessaria contritio perfecta,quod non est dicendum, sed si detur imperfecta contritio, quæ est attritio cum hæc non sufficiat ad statum gratiæ sine confessione, confessio requiretur. Sensus ergo est distributiuus,vel disiunctiuus, idest,tam verè pænitentibus,seu contritis, quàm confessis, vt explicant Suarius, & Cruz. Addo tamen Suarij,*n.13.* consilium: *Consulendum semper,inquit,erit, vt quoties forma Indulgētiæ,seu Iubilæi huiusmodi fuerit, actualis confessio præmittatur, si fieri possit,vt omne dubium tollatur.*

4 De Communione licet Doctores Corduba, *q.35.de Indulg.* Grafis,*c.5.nu.55.* & apud eum Astensis,& Hostiensis,Turrianus, *select. disp.31.p.2.dub.64.* Diana *3.to.tr.4.resol.166.* & alij tueantur,vnicam sufficere ad plura Iubilæa obtinenda eodem die in diuersis Ecclesijs,cum hæc conceditur ijs,qui post confessionem,& Communionem, seu *Confessi,& sacra Communione refecti fuerint; & idem dicendum esset,* addit Lugo, *de pænit. d.27. 5.6. nu.93. licet secunda Indulgentia non eadem die, sed sequenti intra debitam distātiam occurreret:* at hoc Iubilæum ita requirit Communionem eodem die, vt nullo modo quisquam illud lucrari valeat, nisi in Dominica Iubilæo dicata, & in Ecclesia, vbi celebratur, communicauerit; quantumuis antecedenti Sabbato communicasset in Ecclesia Societatis, vel eadem Dominica assignata in alia Ecclesia cum intentione illud lucrandi. Posset verò Communione istius Iubilæi postea eodem die, immo,& sequenti lucrari alia alterius generis, scilicet concessa ijs, qui post confessionem, & Communionem Ecclesiam aliquam visitauerint; quia pro his non exigitur, vt singularis diligentia Communio,sicut in Iubilæis mensis, & duarum hebdomadarum; sed solùm dispositiuè, seu præsuppositiuè: tunc enim vnica Communione lucrari quis poterit omnia Iubilæa

vt dispositionem eam exigentia intra eundem, & sequentem diem, & forsan intra alium, si verificetur ad illud Iubilæum communicasse.

5 Omnia hæc breuiter, & dilucidè vt solet, exposuit noster Lugo, *sup.* dicens: *Quando Communio exigitur directè, prout in quibusdam Iubilæis solemnioribus exigi solent Communio, ieiunium, eleemosina, ac preces intra eandem hebdomadam; aut quando conceditur Indulgentia ijs, qui singulis mensibus in tali Ecclesia communicauerint; tunc vnica Communio non posset deseruire ad duplicem Indulgentiam simileem; posset tamen deseruire illa eadem Communio ad aliam indulgentiam, ad quam Communio non directè, sed præsuppositiuè exigeretur.*

6 Rursus animaduertendum est, non requiri, quod Communio suscipiatur de manibus Sacerdotum Societatis Iesu, per se ipsos ministrantium Eucharistiam, sed sat est vt suscipiatur à quocumque Sacerdote sæculari, vel Regulari cuiusuis Ordinis: solùm enim dicitur in Bulla hac, quod peragatur Communio generalis, *Sollicitudine Clericorum Regularium dictæ Societatis:* in quibus verbis non exigitur, quod immediatè per se ipsos Communio ministretur, sed quod eorum cura, studio, & diligentia id fiat: has enim significationes importat verbum Sollicitudo. Sic *ad Corinth.2.c.11.* vbi est, *Instantia mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum*; alia versio: *incumbens mihi quotidiana cura omnium Ecclesiarum. Et cap.8. Abundatis in omni sollicitudine,* alia versio, *Omni diligentia,* & infra; *Sed per aliorum sollicitudinem,* alij, *Per aliorum studium.* Immò in Iubilæo hoc, & similiter Pauli V. vbi dicebatur: *Tempore Communionis generalis per Clericos Regulares Societatis Iesu faciendæ*: omnes viri docti PP. Iacobus Granado, Didacus Ruiz, Ferdinandus de Mendoza, Matthæus Rodericus, Ludouicus Ramirez, & alij vno ore dixerunt, ac noster egregius Concionator, supremæque Inquisitionis Censor P. Didacus Dauila Hispali in concionibus promulgauit, hanc Communionem posse fieri per quoscumque Sacerdotes; quia *Per se facere dicitur, qui per alios facit. l.1. §.deiecisse. ff.de vi, & vi ar.*

Dvbivm XIII.

Quæ preces pro hoc, ac pro aliis Iubilæis exposcantur?

1 QVod ad preces attinet, ita in hoc, & in alijs Iubilæis communiter clausula apponitur: *Ecclesiam visitauerint; ibique pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac Sanctæ matris Ecclesiæ exaltatione, pias ad Deum preces effuderint.* Et in primis has preces mentales esse sufficit, iuxta Filiucium, *tract.8. de sacrif. p.3.c.10. nu.257.* Nauarrum *de Indulg. not.47.* Trulench. *in Cruz. l.1.§.6.dub.2.num.7.* Laurentium à S. Francisco, *notab.8. de Iub. num.13.* & alios: licèt oppositum tueatur Ludouicus à Cruce, *in Cruc. l.1.c.8. dub.13. num.6.*

2 Sed sentio, quod quamuis certum sit, quod possint Pontifices Indulgentias concedere, ad earumque lucrationem actus interiores, v.g. mentalem orationem, conscientiæ excussionem, contritionem, & similes exigere, vt probant Suarius, *to.4.de Relig. d.52. sect.4. n.5.* & Lugo, *sup.d.27.sect.6.n.86.* attamen tutius est in his, & similibus Iubilæis vocales preces fundere, scilicet aliquem numerum Orationum Dominicarum, aut Salutationum Angelicarum, vel dicere aliquot Salue Regina, aut Rosarium, aut Litanias, Psalmosve aliquos, aut alias Orationes ab Ecclesia approbatas, vel ab ipso lucrante, vel à pio viro ex proprio penu compositas: quia vocalium effusio, non est dubium, quin sufficiat, aliarum verò mentalium solùm, non ita certum est: consultiusque etiam erit mentalem orationem vocali admisceri, vt notat Lugo, *sup.d.27.sect.7.nu.3.* addens: *Nec obstat per Rosarium orari B. Virginem; in Bulla autem exigi, quod oretur Deus; nam orando B. Virginem, oratur Deus mediatè, cum à Virgine petamus, quod pro nobis apud Deum intercedat.*

3 Deinde precum numerum, seu quantitatem quamlibet sufficere pro his Iubilæis docent Filiucius, *sup.c.6.nu.164.* Bosius *de Iub. p.1. cap.18.nu.8.* & alij. Sed hi intelligendi sunt, aiunt aliqui, iuxta Emmanuelem *in Bull. §.7.num.13. Quamcumque orationem sufficere, dummodo non sit notabiliter modica.* Modica autem esset vnica tantum Oratio Dominica, vel Salutatio Angelica, aut quid simile: sufficiens verò esset, trium Orationum Dominicarum, vel Salutationum Angelicarum; Psalmus etiam quicumque ex Psalterio, vt Psalmus *Miserere*, *Benedicite*; aut quilibet alius ex Horis canonicis, excepto minimo, vt *Laudate Dominum omnes, &c.* Ego verò censeo, quod qui hunc Psalmum recitaret, vel semel Dominicam Orationem cum Salutatione Angelica, vel hanc, aut illam seorsim, lucraretur hoc, & similia Iubilæa, cum verificetur, quod preces fuderit.

4 Probari potest hoc ex Iubilæo, quod Societati nostræ Paulus III. in Bulla, quæ incipit: *Licet debitum*, edita anno 1549. in hunc modum concessit: *Omnibus, & singulis Christi fidelibus vtriusque sexus, vbilibet commorantibus*

verè

verè pœnitentibus, & confessis, seu temporibus à iure statutis, confitendi propositum habentibus, qui aliquam Ecclesiam, aut alium pium locum dicta Societatis semel singulis annis (prater annum Iubilai) in die ab ipso dicta Societatis Præposito eligendo à primis vesperis, vsque ad occasum Solis eiusdem diei inclusiuè, deuotè visitauerint, & inibi orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam recitauerint, plenariam omnium peccatorum suorum Indulgentiam, ac remissionem in forma Iubilai, auctoritate Apostolica, tenore præsentium misericorditer concedimus, & elargimur. Si ergo vnicam tantùm orationem Dominicam cum Salutatione Angelica assignat Pontifex pro Iubilæi precibus, Communionem non requirentibus, pro isto hanc exigente hæ orationes sufficient, & aliqua breuior oratio sat erit. Ego verò semper in his, & in alijs Iubilæis quinquies Pater noster cum totidem Aue Maria, recitari consului.

5 Denique licèt Manuel *sup.* Bosius *de Iub. sect.4.casu 17.nu.15.* Cruz *in Cruc. l.1.c.8.dub. 11.* Layman *l.5.tr.7.c.8.num.13.* Comitolus *lib.1.q.38.* Sanctarelus *de Iub.c.4. dub.10.* & alij afferant, operibus, etiam alids, vel ex voto, vel ex præcepto debitis, posse quemlibet lucrari Iubilæum, vt eleemosina; (si hæc in eo petatur) quæ ex obligatione naturali extremè indigenti debetur, & recitatione diuini Officij, ob sacrum Ordinem, vel Ecclesiasticum Beneficium debita, satisfieri precibus à Iubilæo exactis; semper tamen consulendum, & seruandum est, vt opere supererogationis, seu nullo modo debito Iubilæi diligentiæ fiant.

6 Sed aduertas, non esse necesse, vt ante aram maximam hæ preces fundantur, nam in quocumque altari, immo etiam si in nullo fundantur, si funduntur in Ecclesia, vel ad ianuam ipsius sufficiet, iuxta dicenda. Nec genuflexo, aut vlla alia circunstantia speciali addita, sufficiet, quia vt rectè Filiucius, *supra ait: Nulla peculiaris forma orandi, tanquam necessaria præscribitur,* oratio verò hæc fieri potest, vel ante, vel post Communionem, vel mane, vel vespere, vel noctu; dummodo fiat à prima hora post mediam noctem illius diei vsque ad duodecimam noctis sequentis iuxta dicta Dubio tertio.

DVBIVM XIV.

An, & quomodo possit hoc Iubilæum applicari Animabus purgatorij, vbi nonnulla pro harum indulgentijs consequendis adnotantur?

1 Non posse applicari indulgentiam, nec Iubilæum pro defunctis, nec illis prodesse, nisi in concessione illius exprimatur, communiter sentiunt Theologi cum S.Thoma. *dist.45.* vt notant Nauarrus, *notab.22. de indulg. nu.29.* & Trulench. *l.4.in Cruc.dub.9. nu.6.* Ratio est, quia nemo potest lucrari pro alio indulgentiam, nisi expresse in concessione habeatur, vt docent Rodriguez, *in Bull.§.8 nu.13.* Cruz *d.2. dub.6.nu.10.* Trulench *sup.* & Suarez *de pœn.d.53. sect.1. num.7.* qui optimè addunt, quod cum conceditur Iubilæum omnibus Fidelibus, non comprehenduntur ibi Animæ purgatorij, sed solùm Viatores; nam ij sunt immediatè subditi Pontifici, ob idque in concessione pro defunctis communiter additur: *Fidelibus viuis, & defunctis,* vel quod lucrari possint indulgentiam, *Pro Animabus purgatorij,* & vt habetur in Cruciata, sumentibus eam conceditur, vt omnes, & singulas indulgentias stationum Vrbis, tam pro se, quàm per modum suffragij pro defunctis, pro quibus visitauerint (quinque scilicet altaria) consequantur, vel quid simile. Sic etiam exprimitur in hoc Iubilæo, in cuius Bulla ait SS. D.N. Vrbanus VIII. *Plenariam omnium peccatorum suorum Indulgentiam, & remissionem, quam pro Animabus Fidelium Defunctorum applicare possint misericorditer in Domino concedimus.* Hanc applicationem non concesserat Paulus V. pro hoc Iubilæo.

2 Noster sapientissimus Lugo, *de pœnit. d. 27. sect.5.* refert, refellitque varios modos, quibus Pontifex possit Animabus purgatorij indulgentias concedere, seu applicare: & tandem docet *num.64.* ex S.Thoma, *in 4. dist.45. q.7. art.3. q.2.* Indulgentias concedi defunctis non directè, & principaliter, sed tantùm secundariò, & indirectè; *Ac si dicamus,* explicat ipse, *num.70. Pontificem tunc non concedere immediatè indulgentiam defuncto, nec etiam viuenti sed solùm ex Thesauro Ecclesiæ eleuare opera pia Fidelium viuentium, ita ut non solùm sint satisfactoria ex opere operantis, sed etiam ex opere operato; seu vltra condignum, si pro defuncto offerantur.* Et *num.71.* addit: *Eleuat autem non diuisibiliter, sed indiuisibiliter*

totum opus, vt in fine operis detur totus fructus ex opere operato. Consule ipsum hac in sectione, & Trulen. *dub.9.* qui optimè probat ad hanc concessionem necessum non esse Pontificem auctoritatem habere in Animas purgatorij, sed sufficere, vt habeat in Ecclesiæ thesaurum, cuius dispensatio, ipsi à Christo commissa est in vtilitatem Fidelium, omnibus modis conuenientibus iuxta varios illorum status, quorum vnus modus est, vt fiat per modum suffragij; in quo non requiritur suffragantis iurisdictio super personam, cui suffragatur, vt patet in suffragijs priuatis, quæ fiunt inter amicos.

3 Hinc inferes, Iubilæum, aut Indulgentiam determinatè pro defunctis solùm concessam, non valere pro viuis, neque pro ipso lucrante, qui diligentias exequitur. Item II. deduc, non posse defunctis concedi Indulgentias, nisi viuo interueniente. III. Quod fructus Indulgentiæ, v.g. remissio peccatorum, non prius percipitur à viuo diligentias exequenti, vt postea defunctis applicetur, sed immediatè illis applicatur medio opere viui ad hoc eleuato. IV. Requiri intentionem determinatam applicandi Indulgentiam pro defunctis in lucrante illam. V. Quod cum conceditur liberatio Animæ purgatorij, pro qua dicatur Missa, vel recitetur Corona, aliudve simile opus fiat, tunc necesse erit substantiam operis, idest, Missam, vel Coronam, seu satisfactionem ex opere operantis ex illa prouenientem, applicari à lucrante: quando verò dicitur, *Quoties dicat Coronam, vel Psalmum, liberabit Animam Purgatorij*, probabile est non requiri talem applicationem specificam operis. VI. Collige, non requiri acceptationem suffragij ex parte Animæ purgatorij, vt ei prosit, huiceque, etiam si Cathecumeni, vel amentis sit, posse applicari. Hæc omnia probat Lugo, *d.27.*

4 Sed petis, an requiratur gratiæ status in viuo lucrante hoc, & similia Iubilæa pro defunctis, & licet Lugo *nu.75.* & Rodriguez *in Bulla.* §.8. ac alij requiri asserant; tamen non requiri docent Gabriel, *in Cano. missæ lect.* 57. Toletus *l.5. nu.5. Portel. de Iub. num.*24. Reginaldus *to.1. l.7. c. vlt. nu.*195. Fabrus *in* 4. *d.19. d.3. c.8. nu.*256. Ioannes Præpositus *in* 3. *p. q.14. dub.10. n.93.* Naldus *verb. Indulg. n.7.* Trulench. *lib.1. in Cruc.* §.6. *dub.4. nu.3.* Hieronymus Rodriguez, *resolut.77. nu.67.* Granados *in 3. p. contr.12. tr.5. dub.5.* Nauarrus *notab.22. nu.31.* Suarius *to.4. d.53. sect.4.* Villalobos *tr.28. nu.3.* & alij; quia tunc non satisfacit pro se, sed pro Anima purgatorij, quæ est in gratia, & cui applicatur à Pontifice opus ab ipso factum, tanquam ab Ecclesiæ Ministro, cum ex Pontificis indulto ob illius diligentias, & Christi, ac Sanctorum satisfactionem, Ecclesia, seu Ecclesiæ caput applicet Indulgentiam. Qui autem, vt Minister Ecclesiæ offert pro defunctis suffragium non est necesse, quod sit in gratia, vt cum S. Thoma *quodlib. q.2. art.1. q.3. & 3. p. q.82. art.8.* docent Theologi. *Sed omnino tutius est*, vt cum Bellarmino *l.1. de indulg. c.14.* loquar, *vt qui cupit pro mortuis Indulgentiam obtinere, prius det operam, vt ipse Indulgentiam à culpa per Sacramentum confessionis obtineat.*

5 Rogabis iterum, an cum verè pro Anima Purgatorij hoc, vel simile Iubilæum, aut plenariam Indulgentiam, aliquis lucratur, illa ab omnibus pœnis libera statim ad cœlum euolet, quantumuis magnæ pœnæ in extensione, & intensione soluendæ restent etiam si sint vsque ad iudicij diem duraturæ. Respondeo affirmatiuè cum communi fere Theologorum sententia. Ita enim docent Sotus, *4. dist.21. q.2. art.3.* Valentia *to.4. d.7. q.20. p.5.* Suarius *to.4. d.53. sect.3. num.3.* Coninch. *d.12. dub.70. n.45.* Nauarrus *notab.22. nu.18.* Tannerus *to.4. d.6. q.8. dub.4.* Trulench. *l.4. in Cruc. dub.9. nu.4.* Hieronymus Rodriguez *nu.68.* Cruz *d.27. dub.4. nu.6.* Ledesma *to.2. p.4. q.29. art.3.* Lugo *d.27. sect.5. nu.59.* & plures alij, constatque ex Bulla Leonis X. in Bulla contra Lutherum, quæ incipit: *Exurge Domine, &c.*

6 Nec ideo comparato hoc Iubilæo, v.g. pro vno defuncto ab alijs comparandis desistendum est, cum certò non constet omnia requisita posita esse ad valorem illius, siue ex parte sua, siue ex parte lucrantis, aut diligentiarum. Et si iam libera Anima euasit, ad illius accidentalem gloriam conducet Iubilæorum lucratio pro illa: semperque intentio adsit, quod si Anima, pro qua Iubilæum lucramur, eo non indiget, alteri indigenti applicetur.

7 Notandum tandem est, quod licèt, vt quis lucretur hoc Iubilæum, sicut & alias quascumque Indulgentias plenarias, & non plenarias indigeat Cruciata in Regnis, vbi hæc promulgatur; non verò indiget ea, vt has, & illud lucretur pro Animabus purgatorij, quia, vt docent Martinus Carrillo, *in Bul. defunct. p.2. c.9.* & Trulench. *in Cruz l.1.* §.9. *dub.4.* Indulgentiæ concessæ pro Animabus purgatorij non suspenduntur per suspensiones generales, v.g. per promulgationem Iubilæi in anno sancto; nec per Cruciatam, vt etiam ex ipsius Summario constat; nam in eo ait Commissarius: *Suspendimus omnes Indulgentias perdictæ*

Regna,

Regna, Dominia, Insulas, quibuscumque Ecclesijs Hospitalibus, & locis pijs Vniuersitatibus, & Confraternitatibus, & singularibus personis concessas. Indulgentiæ vero concessæ pro Animabus purgatorij non comprehenduntur sub hac clausula: cum neque loca, aut communitates prædictæ sint, neque pro singularibus personis in communi loquendi modo accipiantur.

8 Enim verò quis vnquam purgatorij Animam personam nominauit? Licet enim physice loquendo hæc sit: *Rationalis naturæ indiuiduæ substantia*, semper vero iure ciuili, & Canonico, ac in Pontificijs Bullis, in statutis, alijsque iuridicis, & non iuridicis decretis, sub *Personæ* nomine intelligitur, vel viuens modo, vel qui olim viuebat, vt viuebat, & comprehenditur masculus, ac fæmina, vt notant Azebedo, *ad l.1 num.175. tit.5. lib.8. nouæ recopil.* Gratianus *disceptat. forens. c.58.n.19.* Barbosa *remiss. ad ordinat. Regni lusitanor. l.4. tit.36.nu.2.* Nec altari priuilegiato proprie Indulgentia conceditur, sed Animæ purgatorij, quæ eius fructum, scilicet solutionem pœnæ debitæ, percipit, & ita non suspenduntur Indulgentiæ pro Animabus concessæ, seu potius alligatæ talibus Ecclesiis, altaribus, confraternitatibus, &c. Tum quia ex Summario constat, quod solùm suspenduntur illis, respectu quorum reualidantur, qui solùm viatores sunt, cum ij tantùm Cruciatam sumant.

DVBIVM XVI.

Vtrum tempore Interdicti possint solemniter pulsari campanæ ad commonendum populum de hoc Iubilæo Communionis generalis?

1 AD huius Iubilæi notitiam spargendam campanæ solemniter pulsari solent in nostra Societate, Sabbato antecedenti, meridiano, & nocturno tempore; nec non summo mane in ipsamet Cõmunionis Dominica; sæpeque contingit, (vt cũ hæc scribo) tunc obseruari locale Interdictum: dubitaturque à plurimis, an tunc prædicta pulsatio liceat? Partem negatiuam probo 1. quia ex capite, *Alma mater*, tempore Interdicti ad nullum diuinum Officium pulsari fas est: sed administratio Eucharistiæ solemniter facta à Sacerdote, vel vestibus sacris, vel extra sacrificium superpelliceo, & stola induto, vt fit in hoc Iubilæo; est Officium diuinum: ergo ad illam, vt potè tale, extenditur prohibitio illa, quod celebrari nequeat pulsatis campanis. Maior cõstat ex illo capite. Minor probatur ex Surio, *de interdict.d.33.sect.3.num.1.* asserente: *In celebratione diuinorum certum esse includi ministrationem Sacramentorum ex Officio;* immo & ex communi Doctorum, qui vt ait Filiucius, *to.1.tract.18.c.3.n.78.* docent: *Sub nomine diuinorum Officiorum omnia illa prohiberi, quæ substantialiter diuina sunt, & non exercentur, nisi ab Ecclesia Ministris ad id deputatis*, seu vt loquitur Rodriguez *to.2.q.109.* qui sunt *Actus specialiter deputati sacro Ordini*. Talis absque dubio hæc administratio est: ergo, &c.

2 Secundò, quia administratio hæc laicis tunc sanis facienda, expressè prohibetur, ad illamque admitti nequeunt, vt constat ex capite *Alma mater*, ergo non potest laicorum populus ad illam campanarum sonitu conuocari. Sicut quia populus non est admittendus ad diuina Officia; ad illa non est vocandus illo publico signo, nec alio æquiualenti, quo solitum fit vocari, vt communiter Doctores asserunt. Tertiò, ex consuetudine probatur: cum enim hoc Iubilæum tempore Interdicti aliquoties sit celebratum, & hinc inde exagitata sit hæc controuersia, numquam viri docti, & timorati ausi sunt pulsationem hanc consulere, & ad praxim reducere: ergo. Quartò; quia si solemniter fit hæc Communio campanarum sonitu, Interdicti per Ecclesiam transeuntes ad eam ingrediantur, administrationique Eucharistiæ aderunt: ergo ita non est facienda.

3 Nihilominus partem affirmatiuam, probabiliorem, ne dicam certam, existimo. Primò, quia licitum esse pulsare campanas tempore Interdicti generalis ad conuocandum populum ad aliquas actiones, seu munia, etiam Ecclesiastica, aut sacra, indubitatum est apud omnes, inter quos Bonacina, *d.5. de interd. p.4. nu.7.* ait: *Campanas pulsare licitum esse ad conuocandum populum ad concionem, ad comitandum Eucharistiam, quæ ministratur infirmis, vel ad Salutationem Angelicam, vel ad indicandam populo festi diei solemnitatem, ad ostendendas Reliquias.* Consonant Enriquez *lib.13.cap.46.nu.1.* cum Villadiego, *reg.39.nu.12.* Auila *de cens. p.4. d.4. sect.2. dub.19.* additque vterque, *Pro aduentu Regis, aut Prælati*, pulsari posse: & Nauarrus ex Calderino, *de Interdicto membro 6. col.16.cap.27.nu.177.* ait: *Lo sexto, que no se pueden tañer campanas, ni campanillas, para las horas Canonicas, aunque si para otros fines, como para la Aue Maria, o para mostrar Reliquias, o para notificar horas, o otra cosa, o para predicacion, o otra cosa que no sea Officio diuino.*

Igitur

4 Igitur si ad indicandum, & notificandum populo aliquam rem, quæ non sit Officium diuinum, possunt pulsari campanæ, pulsari licebit etiam ad notificandum populo, Societatem nostram, v.g. habere hoc indultum concessum à Pontifice, vt omnes, qui in nostra Ecclesia communicauerint, lucrentur indulgentiam plenariam: & ad notificãdum solemnitatem Dominicæ sequentis, in qua solemniter manifestabitur Eucharistia, & ad excitãdam memoriam, & animos fidelium, vt ad confessionem Sacramentalem, quæ prohibita non est tempore interdicti, se præparent, ac disponant ad lucrandum Indulgentiam plenariam: cuius lucrationi absolutè vt tali, non opponitur Interdictum, licèt per accidens hæc exposcat Communionem.

5 Secundò, quia manifestatio solemnis Eucharistiæ, & illius adoratio extra sacrificium, etiam ad campanæ sonitum, sine dubio licent tempore interdicti. Sic ex Doctoribus Enriquez, *lib.* 13. *cap.* 45. *num.* 2. ait: *Deferenda est Eucharistia ad infirmos reuerenter cum solemnitate, & pulsu campanulæ, & lumine; possuntque recitari Psalmi, & preces, aut Hymni à Sacerdote cum alijs, dummodo non recitet Horas Canonicas, & in reditu ab infirmis licet Eucharistiam ostendere populo, vbi mos erit*. Citat, præcipuè quoad campanulæ pulsationem, S. Antoninum, Calderinum, Syluestrum, Angelum, Tabienam, Armillam, & alios. Consonant Suarius, Vgolinus, Saytus, Coninch, & Philiarcus, quos refert, & sequitur Bonacina, *disp.* 5. *par.* 3. §. 2. *num.* 1. Quibus adde Rodriguez, *tom.* 2. *quæst.* 109. & Ludouicum de Torres, *l.* 6. *d.* 48. *dub.* 2.

6 Quoad publicationem vero, & solemnem Eucharistiæ manifestationem, ait Viualdus, *de interd. nu.* 208. *Non est de actibus prohibitis per interdictum conspectus Sanctissimi Sacramenti, nisi in Missa*. Eadem habet Nauarrus citans Calderinum. *Sum. hisp. num.* 178. & Armillam. §. 45. adduntque hic, nec non Enriquez, *lit. T.* Hyeron. Rodriguez *resol.* 80. *n.* 14. hanc Eucharistiæ publicam manifestationem licere, etiam coram Interdictis; quia hi non prohibentur *Videre, & adorare Eucharistiam*: non, quia hæc actio consequens sit ad illum comitatum à iure nunc permissum, quo defertur Eucharistia ad infirmos, vt nescio quis excogitauit, sed *quia videre*, vt inquit Hyeronimus Rodriguez ex Emmanueli, *sup.* & afferunt Doctores *supra*, *& adorare sacrosanctum Christi Domini corpus extra Missam non est assistere diuino Officio, nec Sacramentum recipere*.

7 Igitur si hæc publica, & solemnis Eucharistiæ ostensio, cultus, adoratio, & oratio tempore interdicti coram omni populo, ianuis apertis, etiam Interdictis, seu non habentibus priuilegium non exclusis, liceat; licebit etiam campanas pulsare ad conuocandum populum ad hanc ostensionem faciendam, ad hanc venerationem, & cultum exhibendum, & ad preces fundendas coram Eucharistia, quæ vespertino tempore solemniter manifestatur in Ecclesiis Societatis nostræ, vbi tunc concio etiam fit? Et huic venerationi, sicut & concioni assistere possunt etiam Interdicti; & actioni solemni, qua Eucharistia in Sacrario includitur, vulgò, *Al encierro del Santissimo Sacramento* si fiat eo modo, quo dubio vltimo dicemus.

8 Nec obstat quod populus intelligat ex campanarum pulsatione excitari animos Fidelium ad recipiendam Eucharistiam pro lucrando illo Iubilæo; cum enim dentur aliæ causæ, quæ omnino adæquatæ, & sufficientes sint ad hanc pulsationem licitè tempore interdicti præstandam pro omni populo, licitè hæc fieri potest; quia ex causa aliqua de nouo superueniente licitum est ab omni dispositione recedere, iuxta *l. de ætate. §. ex causa. ff. de interrogat. act. cap. non debet. de consanguinitate, & affinit. cap. suggestum. de decimis.* & Decium, *consil.* 335. *volum.* 2. Sicut ex eo quod campanæ pulsentur, vt tempore interdicti pulsantur, eo singulari sonitu, interdictum indicante, tempore quo Horæ celebrantur; vel ex eo quod tuba, aut ligneo instrumento, vulgo *matraca*, aut alio signo Canonici, & Ecclesiastici ad eas celebrandas conuocentur, cognoscit populus tunc celebrari; & tamen non ideo à pulsatione abstinetur. *Nihil enim refert*, vt inquit Suarius, *d.* 34. *sect.* 1. *nu.* 16. *quod populus intelligat tunc diuina celebrari; quia hoc non est prohibitum*.

9 Similiter, quis dubitabit, pro admonendis Fidelibus de defuncti morte, vt pro eius anima orent, indulgentiasque lucrentur, pulsari posse campanas, *Doblando por los Difuntos*, licèt populus intelligat tunc celebrari, vel celebrandum esse pro eo Officium defunctorum? Sicut ad concionem pulsatur, etiam si ex pulsatione hac intelligat populus simul Diuina Officia facienda, siquidem concio fit inter celebrandum, & ante celebrationem, vel immediatè, vel hora certa, iam assueta, & populo nota ad concionem pulsatur. Et quis dubitabit, pulsandas esse campanas pro ingressu Episcopi in aliquam Ecclesiam, etiam si ex illo sonitu cognoscat populus benedictionem Episcopalem cum baculo, mytra, & omni solem-

ſolemnitate ab ipſo dandam? Quæ actio; iuxta plures, prohibita eſt coram Interdictis, vt pote diuinum Officium.

10 Igitur quoties, ex aliquo fine licèt aliquis actus: ex hoc iudicandus eſt, & approbandus; non ex alio illicito; quia *Actus ſimpliciter geſtus cenſetur factus, eo modo, quo debuit*, iuxta *l. Gallus. §. quidam rectè. ff. de lib. & poſth. l. ſi hæreditas. §. Seruus alienas. ff. de teſtamen. tutel.* Et ſi dubitetur ad quem finem ordinetur hæc pulſatio, quæ ad plures fines indifferens eſt, ad eum, qui licet, ordinari credendum eſt, nam iuxta legem, *eum creditur. ff. de furtis. Actus indifferens in meliorem partem accipi debet*. Præterquam quod non eſſe prohibitam campanarum pulſationem ad adminiſtrationem, & receptionem Euchariſtiæ mox videbimus.

11 Adde, quod pulſatione ad Communionem huius Iubilæi facienda, non conuocantur, nec conuocari poſſunt ex inſtituto, ſeu natura ſua alij præter eos, qui admitti poſſunt tempore interdicti, tam ad Communionem, quam ad Officia diuina: quia ſolum conuocantur habentes Bullam Cruciatæ: hi enim tantummodò capaces ſunt Iubilæum hoc obtinendi, etiam extra interdicti tempus: ergo conuocari poſſunt campanarum ſonitu, & pulſatione, quia iuxta Doctores omnes ideo pro Miſſa, & pro Horis Canonicis campanæ non pulſantur, quia ad eas admitti non poteſt populus tempore interdicti, ſicut extra illud tempus, & ſimilis pulſatio pro generali populi pulſatione inſtituta eſt: ergo pulſatio, quæ ſolùm fit pro iis, qui priuilegium Cruciatæ habent ad Iubilæi lucrationem neceſſarium, ſolùm pro iis inſtituta eſſe dicetur, ac ſimul pro eis conuocandis eam licere.

Dubium XVII.

Rationibus in oppoſitum allatis ſatisfit, & nonnulla pro ſolemnitate huius, & ſimilium Iubilæorum, Euchariſtiæque manifeſtatione tempore interdicti adnotantur.

1 AD primam rationem propoſitam dubio præcedenti in oppoſitum. R. comprehendi quidem ſub diuinorum Officiorum appellatione, adminiſtrationem Euchariſtię ſolemniter factam, vt debet fieri, & ſolet in hoc Iubilæo: ſicut etiam ſub hac appellatione comprehendũtur omnes actus Sacro Ordini deputati, precibuſque ſacris faciẽdi, qui videri poſſunt apud Vvaldenſem §. 2 *num.* 225. Emmanuelem, *to. 2. q. 19. ar. 19.* Hieron. Rodrig. *reſ. 8. n. 12.* Trulenc. *l. 1. in cruc. dub. 2. n. 1.* & alios, attamen campanas non prohiberi.

2 Probatur ex ipſo capite, *Alma mater*, vbi prohibitio his verbis extat. *Adijcimus præterea quod ſingulis diebus in Eccleſijs, & Monaſterijs, Miſſæ celebrentur, & alia dicantur diuina Officia, ſicut prius: ſubmiſſa tamen voce, ianuis clauſis, Excommunicatis, ac Interdictis excluſis, & campanis etiam non pulſatis.* Vbi ſub appellatione diuinorum Officiorum, ad quæ campanarum pulſatio prohibetur, intelligi ſolùm *Horas Canonicas*, & non alias preces, ſeu actiones, etiam ſi pro diuino Officio aliàs reputentur, mihi probabile videtur ex ipſo capitis contextu; cum ibi ſolùm agatur de Officio diuino, in cuius aſſiſtentia diſtributiones quotidianas Canonici, & Clerici lucrantur. Vnde immediatè additur: *Et tam Canonici, quàm Clerici Eccleſiarum in quibus diſtributiones quotidianæ illis, qui horis interſunt Canonicis, tribuuntur, ſi ad Officia non venerint ſupra dicta, diſtributiones eaſdem amittant, ſicut interdicto perderent non extante, ſi diuinis Officijs non adeſſent.* Canonicis, & Clericis ſolùm pro Horis Canonicis Regulariter loquendo, diſtributiones hæ competunt, non verò pro alijs ſupra dictis, nec pro adminiſtratione Euchariſtiæ, ad quam numquam vocantur campanæ ſonitu. Vnde hæc clauſula ſubſequens antecedentem declarat, vt moris eſſe in vtroque iure, docet Tuſchus *to. 1. lit. C. verbo. clauſula. fol. 464.*

3 Confirmatur ex illo verbo, *Supra dicta*, ibi *ſi ad Officia non venerint ſupra dicta*. denotat enim hic fieri ſermonem de ijs Officiis, pro quibus campanæ pulſatio prohibita fuit, nam hæc dicta *ſtat repetitiuè, ac relatiuè ad omnia, quæ ſupra dicta fuerunt*, vt docent Veral. *Roman. deciſ. 42. nu. 2. p. 2.* Flaminius *de reſign. to. 2. lib. 11. q. 11. nu. 23.* Menochius, *conſ. 160. nu. 33.* Maſcardus *de probat. concluſ. 1265. nu. 34.* & alij. Nec deſunt Doctores, qui huic interpretationi ſuffragentur; nam Hieronymus Rodriguez. *reſ. 8. nu. 13.* ait: *Proceſſionis pertinere ad Miſſas, & Horas Canonicas, quorũ celebrationem Pontifex omnino remouet in dicto priuilegio.* Expreſſius Couarruùias, *2. p. relect. c. Alma mater, c. 4. §. 3. Intelligenda*, inquit, *eſt hęc prohibitio cymbalorum, & campanarũ, quæ hic fit, quoad Horas Canonicas dicendas, & quoad Miſſarum ſolẽmia celebranda: non tamen quoad alia*. Ergo cum pulſatio, quæ meridie, & nocte antecedenti ad Iubilæum, & quæ ipſius die, pro matutino, meridiano, & veſpertino tempore fieri ſolet, præcipuè in no-

ſtra

ſtra Societate, nullo modo ſit, nec intelligi valear, quod fiat ad conuocandum populum ad Miſſam, nec ad Horas Canonicas audiendas, aut recitandas, quia hæ publicè non celebrantur in noſtra Eccleſia, nec tali pulſandi modò, vulgò. *Con tal repique;* nec eo tempore ad Miſſam, & Horas Canonicas pulsari vnquam ſolear, minimè credendum eſt prohiberi.

4 Sic huius interpretationis confirmatio, ſecundæque obiectionis reſponſio Reginaldi ſententia, & explicatio, qui *lib.32.tract.3.c.28.nu.33.* ait; *Quartum eſt; concesſionem illam in illo cap. Alma mater, §. adycimus, factam, ſic accipiendam eſſe, vt non extendatur ad Sacramentorum adminiſtrationem, quoniam de ea ſermo non eſt in illo paragrapho, cum in præcedentibus iam eſſet de ea diſpoſitum;* ergo licet ex ſe ſit Officium diuinum, & prohibita Euchariſtiæ adminiſtratio tempore Interdicti, adhuc ad illius receptionem in hoc Iubilæo faciendam conuocari poterit populus: quia hæc conuocatio campanarum ſonitu non prohibetur in eo §. iuxta dicta, nec in alio inuenitur ſimilis prohibitio.

5 Adde ex Enriquez, *lib.13.c.45.n.2.* verba illa: *Dum Priuilegiatus communicat poteſt populus intereſſe.* Cui conſonat Bonacina, *ſup. §.2. n.2.* dicens: *Addo cum Armilla, & alys poſſe miniſtrari Euchariſtiam coram Interdicto: tunc enim Euchariſtia non miniſtratur perſonæ interdictæ, nec in loco interdicto, ſed in præſentia perſonæ interdictæ, quod non eſt prohibitum.* Et licet videantur loqui hi Doctores de Communione infirmi, eadem eſt ratio de Communione ſani extra ſacrificium Miſſæ, vel illi non intereſſendo. Nec obſtar quod fiat in Eccleſia: æquè enim tunc prohibetur Horis Canonicis, & Miſſæ adeſſe in Eccleſia, ac extra illam: ſumitur enim hæc prohibitio à ſubſtantia actionis huius, non à loco: & hic, etiam ſi ſit extra Eccleſiam, interdictus etiam eſt, ſicut & Eccleſia. Addit Enriquez (fides ſit apud ipſum) quod: *Quidam Regulares ex abundanti, priuilegium habent, vt tunc coram alys poſſint recipere, & dare Sacramentum.* Igitur ſi Priuilegiati poſſunt communicare, & Interdicti aſſiſtere Communioni extra Miſsam, vt fieri communiter ſolet in noſtro Iubilæo; populus, qui ex illis tantùm conſtat, conuocari poterit campanarum ſonitu; ad hanc Communionem illi; & ad hanc aſſiſtentiam iſti: præſertim cum ex dictis; alij tituli extent ad hanc pulſationem.

6 Nec obſtat caput, *Licèt de priuilegijs.* Vbi non ſolum Miſsæ, & Horæ Canonicæ prohibentur, ſed *Omnia diuina;* ſub quibus Sacramentorum adminiſtratio comprehenditur. I. Quia caput *Alma Mater,* illa omnia ad Miſſam, & Horas limitauit, cum ſit iuxta Gloſſam, & Doctores. *Reſtrictiuū iurium præcedentium.* II. Quia in dicto capite campanarum pulſatio non prohibetur, etiam ad illa diuina: nam dicitur. *Licet vobis conceſſum exiſtat, vt Interdicti tempore ianuis clauſis, excommunicatis, & Interdictis excluſis, ſic voce ſubmiſſa diuina celebrare poſſitis, ad ea tamen aliquos & ſi aliunde venerint, niſi ſuper hoc priuilegiati exiſtant recipere nullatenus debetis.* Idem ſentiendum circa verba *ca, c. ſententia, de ſent. exc.* ibi: *Cum diuinorum auditio, & Sacramentorū perceptio populo, aut vniuerſis tunc cōpetant.*

7 Ad tertiam obiectionem R. non adeo conſtantem eſſe conſuetudinem: teſtis enim ocularis ſum in Vrſoanenſi, & Baecenſi Vniuerſitate ſenſiſſe viros doctos ad ſolemnitatem noſtri Iubilæi indicandam poſſe campanas pulſari: ſicut pulſatas ibi fuiſse memini, & cum ſolemni campanarum ſono Euchariſtiam manifeſtatam, & recluſam fuiſse. Et licèt conſuetudo hæc diu viguiſset, ſi ex errore, aut ignorantia forſan iuris fuit orta, cur huic ſtandum erit? *Conſuetudinis cum, vſuſque longæui non leuis authoritas eſt: verum etiam non vſque eſt ſui valitura momento, vt aut rationem vincat, aut legem ſcriptam,* inquit Imperator Conſtantinus. *tit. Quæ ſunt longa conſuetudine.* & affertur. *diſt.11. cap.4.* Sic in titulo, *de conſuetudine*, plura abrogantur circa ritus Eccleſiaſticos; quæ longa conſuetudine in aliquibus Eccleſiis ſtabilita erant.

8 Præterea, quia nec conſuetudo, immo nec præſcriptio, quæ fundantur in ignorantia, vel impediunt actum Religionis, qualis eſt cultus hic exterior pro Euchariſtia exhibendus vim legis habēt, vt docet Ioannes Sanchez, *diſp.26. num.13. d.54. num.33. d.51. num.19.* & vt ipſe probat, *d.50. num.14.* ex actu negatiuo, ſeu non vſu (campanarum videlicet ad hunc finem) non introducitur conſuetudo, cum ea ſit, *Communis actuum repetitio,* & Doctores, qui non ſunt auſi hanc ſententiam ad praxim reducere, ſeriò eam non tractarunt, rationes ponderando, ad quas potiùs, quàm ad illos reſpicere oportet. Nam vt Dominicus de Sancto Germano, *diſt.9. cap. ego ſolis,* dixit; *In opinionibus approbandis non debet haberi reſpectu ad auctoritates Doctorum, ſed ad rationes vrgentes, iuxta id; Non te moueat docentis auctoritas, ſe iuris ratio.* Prætcrquam quod, cum nullus ex Scriptoribus hanc excuſſerit quæſtionem, nullus negauit.

9 Ad vltimum Reſpondeo, non ſequi neceſſariò ex campanarum pulſatione Interdictos ingreſſuros Eccleſiam, cum miniſtratur Euchariſtia; cum enim ſciant tunc

Miſsas

Missas celebrari, cognoscunt pariter aditum illis esse prohibitum; sicut & cognoscunt ex eo quod ianuas clausas aspiciant. Praeterea, quia, vt verbis Dianae, 5.*p. tract.* 10. *resol.*72. vtar; *Ego puto probabiliter posse Interdictum ab ingressu Ecclesiae, transire per Ecclesiam dum celebrantur diuina Officia, y hazer oracion de passo. Ita ex Nauarro docet Auila. p.*5.*d.*4.*dub.* 5.*conclus.*6. Haec ille, sed immeritò citat Auilam *ibi.*

DVBIVM XVIII.

Praxis pro celebrando hoc, & similibus Iubilaeis tempore Interdicti, quo ad campanarum pulsationem, & alias solemnitates, & Eucharistiae manifestationem, iuxta Societatis Iesu, & aliarum Religionum morem.

1 IN primis Sabbato antecedenti ad duodecimam diei horam solemniter pulsantur, seu pulsari possunt campanae: vt solent extra tempus interdicti, ac similiter nocte eadem post recitationem Salutationis Angelicae: nec non in Dominica Iubilaei summo mane hora solita. Deinde dum Missae celebrātur, & administratur Eucharistia lucraturis Iubilaeum, clausae sint omnes ianuae Ecclesiae, tam quae ad publicas vias, quàm quae ad domum, seu ad atrium respiciunt. Hae autem claudentur, vt verbis vtar Suarij, *d.*34. *sect.*1.*num.*13. *Quando patet aditus ad ipsum claustrum, qui aditus tempore interdicti non solet esse impeditus, quia ratione finis, & ratione verborum legis comprehenduntur*; Campanula non pulsetur ad *Sanctus*, nec ad eleuationem Eucharistiae in Missa, & licet iuxta dicta posset pulsari pro ostensione Eucharistiae, cum post sacrificium, vel extra illud haec administratur; consultius tamen erit non pulsari, cum simul in eadem Ecclesia Missae celebrentur: & ne turbatio, aut scandalum, licèt leue, oriatur: nec ita necessaria haec est pulsatio ad cultum Eucharistiae, vt ommitti non possit.

2 Meridie pulsari etiam poterunt solemniter campanae, vt moris est extra interdicti tempus pro indicanda populo Eucharistiae manifestatione, & excitanda memoria eorum, qui mane communicauerunt, ne obliuiscantur preces fundere in Ecclesia ad lucrandum Iubilaeum necessarias, si forsan iam non fudere, & pro publicanda denique vltima illius diei solemnitate. Item cum ex Sacratio Eucharistia in folio suo collocatur, & populo ostenditur, si sine vllo Officio diuino fiat, etiam si antecedat confessio generalis, vt solet; & Sacerdos indutus cum pluuiali, vel cum superpelliceo, & stola eam manifestet, pulsari possunt solemniter campanae, & campanulae ab Acolytis, cum tunc Missae non celebrentur, pulsenturque item more, & tempore solito ad concionem vespertinam.

3 Tempore autem, dum Eucharistia in solio manifesta cum pompa, & solemnitate consueta adest, possunt cantari in choro, vel extra à Cantoribus quibuscumque Hymni, vel Psalmi aliqui, aut carmina deuota; tum vulgari lingua, quae vulgo dicuntur, *Chanzonetas, y motetes a lo diuino*, vel latina vt *Pange lingua, &c. Sacris solemnijs iuncta sint gaudia*, & similia, organis etiam, vel alijs musicis, Ecclesiasticisque instrumentis sonantibus: immo & Litaniae sine oratione, & solemnitate dicta dici possunt eo modo, quo docet Emmanuel, *to.*2.*q.*10.9. *art.*2. Et haec omnia fient apertis ianuis, cum omnis populus, etiam Interdicti possint his interesse, & venerationi Eucharistiae solemniter ostensae adesse, vt vidimus sup. *Non enim est prohibitum*, vt cum Armilla *nu.*45. loquar, *inspicere Hostiam extra pyxidem, & adorare tempore interdicti*. Illis etiam Hymnis, Psalmis, & carminibus adesse posse patet, cum eo modo cantata non fiunt Officium diuinum. Vnde omnes Doctores conueniunt posse haec cantari tempore interdicti, dum per vias publicas Eucharistia ad infirmos defertur.

4 Et praeterea *Leo X. concessit Fratribus Minoribus, quod tempore interdicti ordinarij possint praedicti Fratres Minores facere processiones per claustra sua, dicendo litanias, vel hymnos, aut alia deuota carmina; dum tamen aliquod diuinum Officium non dicant*. Ita habetur in Ordinis supplemento, *fol.*62. & in compendio Mendic. *tit.interdict.*1. §.2. Circa quod priuilegium consule vtrumque Rodriguez, Emmanuelem, *to.*2. *q.*109. *art.*2. Hieronymum *resol.*80.*num.*13. Et meo iudicio nihil vltra ius commune concedit, vt innuit Emmanuel; sed ad rem nostram in eo satis ostendit Pontifex haec omnia Officium diuinum non esse: ergo dum illa dicuntur, manifesta Eucharistia, poterunt etiam Interdicti adesse.

DVBIVM VLTIMVM.

Praxis pro Eucharistia eo tempore, & Iubilæo, solemniter in Sacrario recludenda.

1 POst hæc, concio sequitur, pro qua audienda tempore Interdicti vocari populum cāpanarum sonitu semper in Ecclesia constitit. Post concionem etiam alij Hymni, Psalmi, vel carmina ecclesiastica coram Interdictis cātari possunt. Difficultas verò est, an illis liceat adesse functioni, qua Eucharistia solemniter recluditur à Sacerdote vestibus sacris, vel saltem cum superpelliceo, & stola, preces sacras, & orationem cum *Dominus vobiscum*, dicantur, quæ omnia diuinum Officium constituunt? Circa quod dicendum est, hoc licere iuxta sententiam probabilem declaratam Dub. 17. quæ asserit, quod possit populus vocari campanarum sonitu ad omnia diuina Officia præter Missas, & Horas Canonicas: quod si vocari potest, etiam adesse; quia eadē ratio est de vtroque: imò de omnibus illis conditionibus, de quibus fit mentio, *in cap. Alma mater*: videlicet: *Non pulsatis campanis, submissa voce, ianuis clausis excommunicatis, ac interdictis exclusis*, cum æquè omnia hæc, vt limitatio antiqui iuris, & priuilegium noui, stabilita sint in dicto capite, *Alma mater*, §. *Adijcimus*. Vnde solùm pro celebratione Missarum, & recitatione Horarum; non verò pro aliis, quæ sub diuinorum Officiorum appellatione comprehendūtur, ex iure isto nouo caludendæ sunt portæ, vox demittenda, & Interdicti, seu non priuilegiati excludendi, si causam Interdicto non dederint.

2 Nihilominus, si aliquis sit scrupulosior, quàm par est, ianuæ claudantur, dum functio Eucharistiam sacram recludendi exercetur; moneanturque, si videbitur, à Concionatore è suggesto Fideles, ne quis huic functioni adsit, nisi habeat Bullam Cruciatæ; & si monitionem hanc necessariam non existimem, cum videamus apertis ianuis inter Solemnia concionari, & licèt finita concione Missa solemnis, & aliæ immediatè celebrentur, de hoc non admonetur populus, ne sine priuilegio intersit.

3 Et vt scrupulis locus, non detur, animaduertendum est, hanc eandem functionē cum simili solemnitate, ea Hymni parte decantando: *Tantum ergo Sacramentum*, cum versiculis: *Panē de cælo, &c. & Dominus vobiscum*, nec non cum oratione, *Deus qui nobis, &c.* iuberi ab Ecclesia, fieri à Sacerdote, quando redit à ministranda Eucharistia infirmo, & publicè, solemniterque fieri posse coram Interdictis, praxis, vsusque receptus docent, sentiuntque Doctores relati, *dub. 16. num. 5.* Nec ideò hæc fiunt, & licent, quia in iure cōceditur administratio Eucharistiæ pro infirmis, & consequentia sunt ad illam administrationem; sed quia non sunt prohibita, & par est, vt Eucharistia cum omni decentia, cultu, & solemnitate eat, redeat, & recludatur. Cum igitur eadem ratio militet in nostro casu, etiam hæc in illo licebunt, cum extra Missam, & Horas Canonicas fiat hęc functio.

4 Ex dictis fit, campanas pulsari posse pro hac functione recludendi Eucharistiam, seu vt vulgo dicitur. *Repicar al encierro del SS. Sacramento*; ad exhibendum maiorem cultum Eucharistiæ, ac solemnitatem Iubilæo. Similiter pulsari licent ab Acolytis campanulæ, dum ostenditur populo Eucharistia, antequam recludatur intra Sacrarium; cum hæc pulsatio extra Missam, & Horas Canonicas non prohibeatur à Doctoribus: sicut non prohibetur pro ostensione Eucharistiæ pro reditu ab infirmo: nec cum hæc per vias, ac plateas defertur. Et sanè meo iudicio huiusmodi pulsatio etiam in Missa potius ex consuetudine, quàm ex iure prohibita inuenitur, vt sentit Ludouicus de Torres, *l. 6. d. 149. dub. 1.* cum in illa cesset ratio prohibitionis; quia illud signum non datur ad conuocandum populum, sed ad excitandum mentes audientium, vt illi attentiùs adstent, Corpusque Domini deuotiùs adorent. Et ad has functiones manifestandi, & recludendi Eucharistiam per campanas licere conuocare Clerum, vel Religiosorum cætum ex dictis satis colligitur.

5 Non dubito placituram Sapientibus veritatem huius resolutionis, sed forsan aliquos ad illius executionem, vel timor, vel nouitas retrahet: *Ibique trepidabunt, vbi non est timor*. Sed si hoc exequi nolunt, quia nullus præcedit exequendo; cur non erunt Duces in re, quæ ex principijs à Doctoribus traditis ita probabilis à Sapientibus iudicari debet? Et si probabilis. *Praxim tamquam obiectum respicit*, vt docent Thomas Sanchez, *d. 4. num. 5. lib. 2. de matrim.* & Ioannes Sanchez, *d. 44. num. 63. & d. 54. num. 1.* Existimoque hactenus in suis Iubilæis, & in materia præsentis casus Prælatos Religionum se gesisse, sicut Doctores, in suis decisionibus sæpissime, de quibus sapienter Decius, *consil. 481. nu. 12. Doctores imitantur aues, quia quando vna volat, omnes aliæ Sequuntur, & pecudum more vnam sequuntur.*

FINIS TRACTATVS I.

AD

AD IVBILÆVM QVADRAGINTA HORARVM, *APPENDICIS.*

TRACTATVS SECVNDVS.

DVBIVM I.

Quænam huius Iubilæi formula?

1 Mysterijs scaturientem Quadragenatium Numerum ex sacra pagina Sancti Patres, & Interpretes venerandum cognoscunt, hæcque Mysteria videri possunt apud Sanctum Isidorum, *de Eccles. offic. lib. 1. cap. 37.* & Petrum Bongum *lib. de mysterijs Numeror. verbo, Quadraginta.* Christi igitur Vicarij hūc Numerum, seu diuina illius mysteria, qua par est, veneratione colentes; ad ipsorum honorem, Christi Domini gloriam, & Christiani populi vtilitatem, quadraginta horarum Iubilæa instituerunt. Pro horum exemplaribus indultum Domui professæ Hispalensi Societatis nostræ à SS.D.N.P. Vrbano VIII. concessum sufficiat: omnia enim similia sunt, vel si in aliquo differunt, eorum explicatio ex huius interpretatione patebit; ac sic se habet.

VRBANVS PAPA VIII.

VNIVERSIS CHRISTI Fidelibus, &c.

2 *AD augendam Fidelium religionem, & animarum salutem cælestibus Ecclesiæ thesauris, pia charitate intenti; omnibus vtriusque sexus Christi Fidelibus verè pænitentibus, & confessis, ac sacra Communione refectis, qui Orationi quadraginta horarum de licentia Ordinarij, in Ecclesia Domus professæ Presbyterorum Societati Iesu Hispalensis, instituenda, per aliquod temporis spatium deuotè interfuerint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione, pias ad Deum preces efuderint; plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem misericorditer in Domino concedimus. Præsentibus ad septennium valituris. Volumus autem, vt si aliàs Christi Fidelibus in dicta Ecclesia præmissa peragenti aliquam aliam indulgentiam perpetuò, vel ad tempus nondum elapsum duraturam, concesserimus; quodque si pro præsentatione, admissione, aut publicatione præsentium aliquid, vel minimum detur, aut spōtè oblatum recipiatur, penitus nullæ sint. Dat. Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die 4. Decembris 1634. Pontificatus nostri anno 12.*

DVBIVM II.

Quid circa Locum, Tempus, & Orationem huius Iubilæi sentiendum sit?

1 Circa Confessionem, & Communionem ad obtinendum huiusmodi Iubilæū necessariā, idem omnino tenendum, quod circa alia hanc clausulam continentia: *Verè pænitentibus, & confessis, ac sacra Communione refectis*: statuimus Tract. 1. Dub. 3. Circa *Locum*, non est dubium, quin Iubilæum hoc non obtineatur in alijs Ecclesiis Societatis nostræ Hispali erectis, vel erigendis; cū non est in generali pro omnibus Societatis Ecclesijs, vt in Iubilæo Communionis generalis, sed pro Ecclesia tantum huius Domus professæ, concedatur; immo nec in Oratorijs, aut Capellis domus huius, aut ipsius prædiorum obtinetur: cum in illis non instituatur hæc Oratio quadraginta horarum, secus de Capellis Ecclesiæ.

2 Maior difficultas est circa *Tempus, & Orationem*, Nullum tempus à Pontifice præfigi, à quo inchoanda sit hæc oratio, ac proinde huius Iubilæi lucratio, satis constat ex prædicta formula: secusque est in alia, in qua idē SS. septem annos ad alios prorogauit illud, 31. Augusti anno 1641. his verbis: *Qui orationi quadraginta horarum continuatarum, non autem interpollatarum, de licentia Ordinarij in Ecclesia domus professa, Societatis Iesu Hispalensis, Dominica quinquagesima instituenda, per aliquod temporis spacium deuotè interfuerint.* In qua clausula docemur inchoandam esse orationem, & Iubilæum à qualibet hora Dominicæ Quinquagesimæ. Aptiorem autem horam vesperarum, seu tertiam pomeridianam ego iudicarem, vt ita extenderetur ad septimam matutinam Feriæ tertiæ, sicque

Iubilæum tres eos complecteretur dies, & vt eos complectatur necesse est: siquidem noctu, diuque continuandæ sunt horæ.

3 Aliter verò existimandum est in Iubilæo, quod explanamus; cum enim continuationem hanc horarum illud non exprimat, interruptionem pati posse videtur: vbi enim lex non distinguit, nec nos distinguemus. Vnde diurnas solum horas assignare pro illo licebit; vt si incipiat Dominica Quinquagesimæ mane ab hora sexta, vsque ad sextam vespertinam: & Feria secunda, & tertia ab hora quinta vsque ad sextam, ita quadraginta horæ constituuntur.

4 Dubitarunt aliqui, an necesse sit orationem esse continuam per has quadraginta horas, ita vt in Ecclesia, vbi hoc Iubilæum obtinetur, semper aliqui, vel saltem aliquis orationi insistat? Sic enim verum erit in hac Ecclesia, *Orationem quadraginta horarum*, haberi. Sed continuationem hanc orationis non exposci à Pontifice ad obtinendum hoc Iubilæum manifestum est; tum ex verbis illis; *Qui orationi quadraginta horarum instituendæ interfuerint*. *Instituere* autem ibi, non continuare, aut perficere significat, sed *Incipere*, iuxta latinæ linguæ vim. Sic Cicero *pro Cluen. Vt facere instituistis benigne, attenteq; audiatis.* Hinc *Institutor* dicitur alicuius artis, qui eam inuenit, aut eam exercere cœpit. Confirmatur hæc declaratio ex formula similis Iubilæi, quod pro vniuersis Christi fidelibus edidit idem sanctissimus die 22. Octobris anno 1624. vbi; *Piam quadraginta horarum orationem in Ecclesia Lateranensi, &c. inchoandam, & semel pro qualibet Ecclesia peragendam indicimus, & instituimus*.

5 Præterea, si hæc continua oratio sine vlla interruptione, tamquam conditio, aut diligentia requireretur, nullus sciret, an diligentias necessarias præstitisset ad lucrandum hoc Iubilæum; nec in ipsius esset potestate eas exequi: siquidem ignorat, an cōtinuata sit oratio, nec eam continuari facere posset; & quod vnus lucraretur Iubilæum à plurimorum voluntate, & diligentia penderet; quod est absurdum.

6 Igitur terminus, vel vox *Continuatio* quadraginta horarum orationis, non supra Orationem, sed supra tempus appellat; sensus enim est, hoc Iubilæum concedi, aut durare per quadraginta horas continuatas, iuxta vltimam formulam, vel si, vellimus, discontinuatas, iuxta primam, in quibus omnibus, seu in quocumque harum horarum interuallo, quicumque Fidelis, qui præmissa confessione, & Communione: vel postposita, per aliquod temporis spatium preces fuderit, pro fidei exaltatione, &c. indulgentiam plenariam consequitur. Satis declarauit hoc idem Pōtifex in Iubilæo proximè relato anni 1624. dum ait; *Monialibus similiter verè pænitentibus, & confessis, ac sacra Communione refectis, quæ tempore orationis prædictæ in suorum monasteriorum Ecclesijs similiter, vt supra orauerint, plenariam, &c.* Et certum est in prædictis Monialium Ecclesijs continuam per quadraginta horas orationem non requiri, sed tempus solum quadraginta horarum, in quo, seu in cuius aliqua particula, vnaqueque Monialium orare, & lucrari valeat Iubilæum, assignatur; sicut duæ hebdomadæ, in illarum Iubilæo; assignantur, & tempus intercedens à primi vesperis, vsque ad occasum Solis, in omnium ferè solemnitatum Iubilæis.

7 Temporis autem spatium, in quo orandum esse Pontifex lucranti Iubilæum statuit, fixum non est; *Sed prout vnicuique suggeret deuotio*; vt ipse Pontifex exprimit in Iubilæo relato anni 1624. *per aliquod temporis spatium preces fundat*, iuxta ea, quæ diximus Tract. 1. Dub. 14. Denique circa licentiam Ordinarij ad hoc Iubilæum requisitam, consule eiusdem Tractatus 1. Dubium 10. Minimè etiam ad illud lucrandum manifestationem augustissimi Eucharistiæ Sacramenti exigi, [vt fieri solet in his tribus Bachanalium diebus à Dominica Quinquagesimæ ad feriam tertiam subsequentem] ex formula patet; vbi nec huiusmodi manifestationis, nec orationis coram illius Tabernaculo faciendæ, nec Eucharistiæ mentionem, aut verbum vllum inuenies. Immo si in Ecclesia pro hoc Iubilæo assignata, Eucharistia non seruaretur, ad illius lucrationem non obstaret: sicut nec necessarium est, in ara maxima, in qua his diebus manifestatur, sed in quocumque altari, vel Ecclesiæ loco sufficiet.

8 Hæc tamen dicta sint attento verborum rigore; nam alicui forsan praxis, vnde optima legum, & indultorum interpretatio sumitur, nos obseruare docuit, quod Romæ, & vbique terrarum, vbi 40. horarum oratio instituitur, Eucharistia manifesta est illo toto tempore. Sed adhuc pro lucratione Iubilæi hanc manifestationem non requiri existimo, sicut non requiritur quæ semper, & vbique fieri solet tempore vespertino in Iubilæo Communionis menstruæ iam explicato. Hæc autem manifestatio introducta, & conseruata est in his Iubilæis pro celebriori illorum promulgatione, cultu, & solemnitate, nec non maiori concursu, deuotioneque Fidelium.

Dv-

DVBIVM III.

A quo tempore incipiat, & in quo terminetur concessio huius Iubilei? Ad illam clausulam: *Præsentibus ad septennium valituris?*

1 SVppono, vt omnino certum, ante notitiam huius Iubilæi factam ijs, in quorum gratiam conceditur, septennij tempus non incipere; nam *Ignoranti non currit tempus*, vt ex *l. Quandiu. c. q^ui admitti ad bon. possess.* docent Flaminius *de resignationibus. lib. 11. q. 4. nu. 38.* Calder. Pereira *de renouat. emphit. q. 7. nu. 13. cum sequentibus*, Barbosa *de princip. lit. T. num. 4.* & sicut epistolæ Pontificiæ non habent vim legis, nisi publicentur eo modo, quo publicari solent, vt probat Bonacina, *disp. 1. de leg. p. 4. nu. 12.* ita horum Iubilæorum indulta, quæ magnopere Pontificijs epistolis assimilantur, vt potè missa ad vniuersos Christi Fideles, illis in litteris fauores spirituales impertiendo; valorem non habebunt, antequam ipsis à quibus, executioni mandanda, & quibus concessa sunt, constent.

2 Vnde si Pontifex Iubilæum concessit anno 1640. in gratiam alicuius Ciuitatis Ecclesiæ, vel personæ ad quatuor tantùm annos valiturum, & ad Ciuitatis, vel Ecclesiæ Rectores vsque ad annum 44. indultum non peruenit; vel quia Romæ, aut alibi retardatum est, & vel ob iniuriam temporum, aut obliuionem Curialis, aliamve causam, de illo non constitit; per quatuor annos sequentes, & vsque ad annum 48. valebit: deest enim huic indulto publicatio necessaria, quo vsque ad notitiam perueniat, vt illius tempus currere incipiat: est enim priuilegium, in hoc instar legis: nullam autem legem, siue Ciuilem, siue Ecclesiasticam, sine publicatione, aut promulgatione obligationem inducere concors est Theologorum sensus cum S.Thoma 1.2. *q. 90. art. 4.*

3 Maior autem difficultas est; an septennium huius Iubilæi necessariò computandum sit, ex quo ad notitiam peruenit eorum, in quorum gratiam est concessum: vel pro ipsorum arbitrio differri valeat post duos, aut tres annos, & post hos per septem annos integros duret? In quo dubio non sine probabilitate in hunc secundum modum hos annos computandi propendeo: Pōtificis enim intentio esse videtur, vt Fideles per septem annos huius Iubilæi gratia in hac Ecclesia fruantur, nec determinat hos potius, vel illos annos futuros, & mediatè, vel immediatè sequentes concessionem, vel publicationem: cum non dicat: *Præsentibus ad septennium subsequens valituris*; sed tantùm; *Præsentibus ad septennium valituris*. Et sensus est; hoc Iubilæum, seu huius Iubilæi concessionem per septem annos duraturam esse, ac si dicat: Concedo, vt septem annis hanc indulgentiam plenariam septies lucrentur Fideles in singulis annis. Sicut si Rex absolutè alicui concederet, vt per septem annos vectigalium onere eximeretur, annos verò, quoad illorum initium non determinaret, aut limitaret, posset Priuilegiatus eligere septem annos, quos vellet.

4 Si verò in Iubilæorum indultis exprimeretur, quod anni inciperent à die editionis litterarum Apostolicarum, vel à die publicationis ipsarum in singulis locis, vt exprimitur in Cruciata; non est dubium, quin ab eo die inciperent: intentio enim Pontificis indulgentias concedentis tunc pateret. Et licèt hæc ita se habeant, consulerem, vt quàm primùm Iubilæi indultum ad eos, in quorum gratiam, siue ad quorum instantiam conceditur, perueniat; publicari, & obtineri faciant, ita vt primus annus incipiat, si fieri posſit, à primo anno, in quo Apostolicæ litteræ sunt receptæ. Si verò Iubilæi concessio sit prorogatio alterius, cuius septenium: v.g. nondum sit elapsum, donec elapsum sit, non incipiet prorogationis tempus.

5 Animaduertenda verò sunt tria. I. hos septem annos non interpolatos, sed continuatos debere esse, sic enim receptum est in praxi, ex qua Pontificis intentio apparet; & aliter maxima confusio esset, tum in annorum computatione, tum in Iubilæi lucratione. Secundum nota, hos annos non solares, seu naturales, à concessione; vel publicatione Iubilæi computandos; sed morales, aut Ecclesiasticos, incipiendo à die, qua in primo anno obtinetur Iubilæum ad diem, illi correspondentem in septimo anno, iuxta ea, quæ Villalobos, *tract. 27. clau. 4. nu. 8.* Ludouicus à Cruce, *in Bul. disp. 1.* Enriquez *lib. 7. ca. 20. num. 2. lit. O.* & Trulench *in Bull. l. 1. §. 1. dub. 2. nu. 8.* afferunt circa annum Ecclesiasticum, quo Cruciata à publicatione in singulis locis durat; & iuxta ea, quæ nos docuimus, *Tract. 1. dub. 2.* Vnde posset contingere non intercedere septem annos solares integros, & compleri Ecclesiasticos, quoad durationem huius Iubilæi; cum semper obtinendum sit iuxta formulam secundam, & iuxta consuetudinem obtineri soleat à Dominica quinquagesimæ; quæ nec diem, nec mensem fixum habet.

6 Conceditur igitur hoc Iubilæum pro septem Dominicis quinquagesimæ cum diebus sequentibus per quadraginta horas, aut pro septem diebus Sancti Iosephi; siue sex, siue septem, siue octo anni solares hos dies immediatè subsequentes complectantur. Tertium aduerto: quod si ante septennium præfixum Pontifex, vt potest, reuocaret Iubilæum: non obstante reuocatione, si hæc non perueniat ad aures eorum, quibus concessum fuit, adhuc illud durat. Pontifex enim non præsumitur illud reuocare, donec reuocationis notitia habeatur: alioqui fieri posset, vt multi opera præscripta ad Indulgentiam consequendam exequentes, illa absque ipsorum culpa defraudarentur. Sic Graphis, *cap.8. nu.18.* Reginaldus *lib.7. nu.167.* Sa *verbo Indulg. nu.9.* Bonacina *disp.7. q.1. p.7. num.8.* Corduba *q.36. propos.3.* Suarez *disp.57. sect.2. num.8.*

Singvlare IV.

Vtrum valeat prædictum Iubilæum, si pro eodem tempore in eadem Ecclesia aliud extet iam concessum? Ad illam clausulam: ***Volumus autem, vt si alias Christi fidelibus in dicta Ecclesia, præmissa peragenti aliquam aliam Indulgentiam perpetuò, vel ad tempus nondum elapsum duraturam concesserimus, præsentes nullæ sint.***

1 Fvndatur hæc clausula in regula 57. Cancellariæ, statuenti, vt notauit Suarius, *disp.57. &c. Indulg. sect.2. nu.12.* duas Indulgentias esse incompatibiles in eodem loco, si nulla facta fuit mentio prioris in impetratione posterioris: tunc autem non excludit posterior priorem, sed potiùs posterior est nulla; eo quod posterior per subreptionem impetrata censeatur. Sed ad intelligendam præfatam regulam, subiectamque clausulam explicandam, statuendum est, tunc nullam esse indulgentiam, seu Iubilæum vltimò concessum, quando aliud omnino simile; hoc est, concessum pro eodem loco, tempore, festiuitate, & personis, ac cum eisdem diligentijs, & alijs requisitis extat. Si enim quoad aliquas, vel aliquam circunstantiam magni momenti diuersum est, vltimum valet.

2 Vnde si vnum conceditur, v.g. visitantibus singulare altare; aliud visitantibus, vel aliud altare, vel Ecclesiam in communi. Vnum conceditur à primis vesperis vsque ad Solis occasum; aliud per viginti, aut quadraginta horas, vel per totam octauam. Vnum conceditur omnibus Christi fidelibus aliud peculiaribus personis, vel communitatibus, Religionibus, vel Confraternitatibus: vnum audientibus sacrum, aut communicantibus, aliud recitantibus psalterium, aut specialem orationem dicentibus. Vnum conceditur pro Festiuitate S. Ioannis Baptistæ, seu in ipsius honorem; aliud eisdem circunstantijs, sed pro alia festiuitate, v.g. in honorem B. Mariæ: vnum visitanti hoc altare, aliud recitanti coram imagine, quæ est in illo altari, & independenter ab illo. His igitur casibus regula Cancellariæ non habet locum, atque adeò si in vnica tantum ex his circunstantiis vnum Iubilæum ab alio differat, licèt in alijs conueniat, vtrumque perseuerat, & pro diuerso habetur.

3 Ita accipiendam esse eiusmodi clausulam ex consuetudine, optima legum, & priuilegiorum interprete, constat. Quis enim negare audeat, in vna, eademque die, ac Ecclesia plures, & diuersas concurrere, indulgentias, vel plenarias, vel non plenarias, ac posse lucrari, & solere, diuersis titulis, diligentijs, ac personis concessas? V.g. in die Conceptionis B. Mariæ Virginis in Ecclesia nostræ domus professæ concurrunt tria, vel quatuor Iubilæa; aliud pro vniuersis Christi fidelibus; aliud pro Congregationibus in ea domo erectis; aliud, vel potius alia pro visitantibus quinque altaria ex virtute Cruciatæ; alia pro visitantibus septem ex virtute indulti, infra ponendi. Iubilæum etiam pro vno quoque mense poterat concurrere cum alijs, & pro Regularibus alia, &c. Consule Petrum Martyrem *Tract. de mirabil. Romæ*, ac Bernabe Verges, libello, qui inscribitur: *Norte Espiritual*; & inuenies plurimas esse Romæ Indulgentias plenarias, & non plenarias pro eadem Ecclesia eodem die, ac personis eisdem concessas.

4 Sed oppones verba illa: ***Aliquam aliam indulgentiam***; in quibus omnes aliæ indulgentiæ similes, vel dissimiles ab illa Ecclesia eo die videntur excludi, cum sint nomina vniuersalia omnes indulgentias complectentia. Respondetur, quod licèt pluribus in clausulis nomina, ***Aliquis & Alius***, ita accipiuntur, vt ex vtriusque iuris Doctoribus probat Barbosa, *dictione 14. & 17.* & in pluribus alijs dictio, ***Aliquod***, vel ***Aliquid*** in modico verificatur, & ad quid minimum refertur; vt ex *l. si seruus. §. Prætor ait. ff. de acquirenda hæreditate*, ex Titaquello, Menochio, Surdo, Bertazol, Francisco à Sousa,

Zeca-

Zenedo, Gratiano, Benedicto Aegidio, & aliis probat idem Barbosa, *supra dict.14.* Similiter dictio *Alius*, similitudinem denotat, & est repetitiua similium, vt idem docet d.17. *ex l.quidam relegatus*, ex Bartholo, Tiraquello, Menochio, Azebedo, Manuele Roderico, Surdo, Flaminio, Tuscho, Iosepho de Sesse, Azorio, Zenedo, Valasco, & pluribus aliis. Vnde hæc, & similis clausula intelligenda est in præsenti, ita vt, *Aliquam aliam indulgentiam*; idem sit, ac cum eisdem circumstantiis, seu omnino similibus, quoad locum, tempus, personas, diligentias, &c. Et satis hoc innuit Pontifex, dum dicit: *Vt si aliàs Christi fidelibus in dicta Ecclesia præmissa peragenti aliquam aliam, &c.* Præterea cum hæc gratia, fauor sit Principis, latè intelligenda est; & latè explicandam esse Indulgentiarum concessionem affirmant Suarez, *d.52.num.2.* Enriquez *lib.7.cap.30.* Nugnius *q.27.art.4.dif.3.* & Bonacina *disp.6.p.1. q.1. num.4.*

DVBIVM V.

Vtrum pro huiusmodi Iubilæorum expeditione aliquid dare, vel accipere liceat? Ad illam clausulam: *Volumus autem, quod si pro præsentatione, admissione, vel publicatione præsentium aliquid, vel minimum detur, vel sponte oblatum recipiatur, præsentes nulla sint re ipsa?*

1 FRequenter in Iubilæis hæc clausula reperitur, ad cuius explicationem, dubiique huius resolutionem placet nunc prælibare vnum, vel alterum decretum Pontificum hac de re. Pius igitur IV. Bulla Romæ euulgata anno 1562. Nouembris die septima, quæ affertur à Laertio Cherubino *to.1. Bullarij*, est 381. ac incipit: *Decet Romanum Pontificem*; sic ait: *Motu proprio, & ex certa scientia S.R. Ecclesiæ vice Cancellariis, Scriptoribus, Refrendario, Abreuiatoribus, solicitatoribus, &c. aliisque Romanæ Curiæ Officialibus, & personis cuiuscumque qualitatis, & conditionis existant, ac quocumque nomine appellentur, in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub maioris excommunicationis latæ sententiæ ipso facto incurrendis pœnis præcipimus, & mandamus, quatenus Officiales litteras Apostolicas, tā sub plumbo, quam sub forma Breuis super gratiis Indulgentiarum, & peccatorum remissionibus, etiam plenariam, tam pro viuis, quam pro defunctis, tam ad tempus, quam perpetuo pro quibuscumque particularibus personis, seu Ecclesiis, Monasteriis, Confraternitatibus, &c. facultatem eligendi Confessorem cum votorum commutatione, in se continentibus, concessis, & concedendis, construendis gratys pro Deo, vbique per eorum officia absque alia taxa Regalium, seu localium, aut cuiusuis alterius generis solutione, vel exactione, &c. expediant, & expeditas tradant, & consignent.*

2 Similem constitutionem edidit Pius V. in Bulla, quæ incipit: *Et Domini gregis*, data Romæ anno 1566. & est in Bullario Cherubini Laertij trigesima huius Pontificis, in qua grauissime prohibet: *Vigore indulgentiarum, aut pro earum expeditione, aut communicatione lucrum temporale quærere, ac Indulgentiis abutentes, quæstum ex illis particularem facere.*

3 Ergo iuxta decreta hæc exponendam esse clausulam prædictam, Iubilæis fere cunctis affixam, sentio. Prohibet igitur Summus Pontifex, clausula hac quamcumque exactionem, solutionem, lucrum, quæstum, quæ quòuis modo redoleant emptionem aut venditionem, in Iubilæorum, ac indulgentiarum concessione, aut expeditione; & ita hoc prohibet, ac prohibetur in iure, *cap.1. de Simonia*, aliquid dari ab eo, qui ordinatur, & in *cap.sicut Episcopum 1.q.2.* quod Episcopus, ac ministri eius aliquid petant, & *in cap. 1.§.penult. de censibus, in 6.* Prælato Diœcesim suam visitanti dicitur, *Caueat, ne ipse, aut quisque suorum aliquod munus, quodcumque sit, & qualitercumque offeratur, præsumat accipere.* In his enim, & similibus, nōn qualibet datio, vel acceptio, vt Simoniaca prohibetur, sed ea tantùm, quæ fiat intuitu religionis, & iustitiæ in tali materia; & quæ aliquomodo spectat ad commutationes voluntarias sacrarum rerum, vt tales sunt, cum vilipendio, & iniuria earum.

4 Verba autem, quibus Pius IV. & V. vsi sunt, genus quoddam pretij, emptionis, aut solutionis innuunt: nam *Exigere*, vt habetur in Vocabulario vtriusque Iuris, *propriè est ab initio extorquere. ff.de legatis tertio. l.fidei commissa. §.si rem vel à soluente recipere, vt e.de furt. l.falsus.* Et *Solutio*, secūdum Gotfredum, *est rei, quæ debetur redditio, vel ab obligatione liberatio. Instit.quibusmodis tollitur obligatio, in principio.* Lucrum etiam, & quæstus emptionem, & venditionem sonant. Sic Cicero. Tusch.5. ait: *Alij emendi, aut vendendi quæstu, & lucro ducerentur.* Hinc si aliquid, aut pro præsentatione, admissione, vel publicatione Iubilæorum daretur, aut acciperetur, eo modo, vel intentione, vt pro spirituali indulgentiarum fauore, siue indulto, dari aut accipi intelligeretur, Simonia committeretur, irritaque maneret Iubilæi concessio.

4 Hinc colliges, pluribus titulis posse aliquid dari, & accipi pro præsentatione, admissione, aut publicatione horum Iubilæorum. I. titulo Gratitudinis, quia scilicet gratum me exhibere volo Notario, Abrebiatori, Refrendario, vel cuivis alteri Officiali, quia sine vlla mora, & alacriter præsentauit, expediuit, aut publicauit Pontificium indultum indulgentias continens. Nec censendum est, Pontificem voluisse, mea vertere à gratitudinis actu, aut illius virtutis exercitio. II. titulo Laboris in ea impensi; nimis enim defatigatus est in Iubilæo præsentando, & publicando, ac ita dignus est mercede sua. III. ratione Sustentationis; ex officio enim præsentandi, aut publicandi has indulgentias alitur Officialis, & salarium aliunde signatum non habet. IV. titulo redimendæ Vexationis; scio enim Notarium, aut Officialem hunc minimè litteras expediturum: immò eas indulgentias impediturum, ni ei donum, aut pecunias porrigam. Nec credendum est, Pontificem velle, vt ob Officialis auaritiam, aut iniustitiam, fauore ego priuer indulgentiarum: neque, quod ipse Officialis præmio, scientiæ, ac corporali ipsius labori, debito, & ad victum necessario, priuetur. Horum probatio colligitur ex ijs, quæ *supra Tract.6. Singulari 15.* diximus.

5 Neque obstant verba illa: *Vel sponte oblatum*: eadem enim apponuntur in Tridentino, *sess. 21. de Reform. c. 1.* vbi dicitur: *Quoniam ab Ecclesiastico ordine omnis auaritiæ suspicio abesse debet, nihil pro collatione quorumcumque Ordinum, etiam Clericalis Tonsuræ, nec pro litteris dimissorijs aut testimonialibus, nec pro sigillo, neque alia quacumque de causa, etiam sponte oblatum, Episcopi, & alij Ordinum collatores, aut eorum ministri, quovis prætextu accipiant*: Et tamen aliquo ex titulis assignatis aliquid dare, vel accipere posse pro Ordinum collatione, aut examine, probatum est Singulari 15. Tract.6. & Reginaldus hanc Tridentini prohibitionem explicans dicit: *Post ipsam collationem Ordinis liberaliter, ac sponte, non in compensationem oblatorum, recipi potest aliquid ab Episcopo, dummodo absit scandalum, ex cap. sicut Episcopum, 1. q. 2. & ex cap. dilectus, 2. § finali, de Simonia.* Similiter Ordinarij, & alij Officiales, quibus à Sede Apostolica committuntur dispensationes matrimoniales, & aliæ, prohibentur, ne quid, etiam sponte oblatum, recipere; & non solùm recipere, sed exigere hos posse pro labore, receptione, & examinatione testium docent Thomas Sanchez, *lib.8. de matr. d.15. nu.11.* & Salas *de leg. d.20. sect.10.* quod quidem introductum est consuetudine: nam vt ex horum DD. mente Castro Palao, *to.3. tract. de Simonia d.3. punc.12. nu.12.* (licèt oppositum sentiat) ait: *Et si in rescripto harum dispensationum habeatur, vt omnis spes cuiuscumque muneris, & præmij, etiam sponte oblati deponatur, non ob inde fit, non posse laboris impensi stipendium recipi, nam stipendium non habet propriè rationem muneris, neque præmij.*

6 Tandem nullus Sapiens sibi persuadebit, Pontificis mentem, & intentionem esse, quod res ita magni momenti, ac est indulgentiarum, & Iubilæorum lucratio pendeat, tum ex re ita exigua, vt est largitio, vel acceptio munusculi liberaliter dati, & iustè ex iusto labore accepti: tum ex improba Officialis voluntate, nolentis indulgentiarum indultum præsentare, vel publicare, nisi ipsius labore satisfiat, aut ex ignorantia munus, aut solutionem impendentis; vel ex ipsius liberalitate, & gratitudine. Præsertim cum omnibus palam sit, nihil expediri nisi, vel munera, vel pecuniæ intercedant. Dubiumque sanè maximum de omnium Iubilæorum hanc clausulam continentium valore, extaret, si omnis omnino, & quovis titulo acceptio prohibita esset per illam.

FINIS TRACTATVS II.

AD IVBILÆA PRO CHRISTI D. B. VIRGINIS, ET Sanctorum Festiuitatibus concessa;

APPENDIX.

TRACTATVS TERTIVS.

DVBIVM I.

Quænam horum Iubilæorum formula?

1 CVM nihil in nobis Deo gratius nihil Virgini iucundius, nihil Beatis suauius sit, quã animus noster puritate candens, vita immaculata, conscientia pura; hoc potius cultu, quam alijs, siue corporis nostri, siue exteriorum operum honoribus, eorum solemnitates nos venerari par est. Nam vt inquit Rabanus Maurus, *de institut. Cleric. lib. 2. cap. 43. Honorandi sunt Sancti propter imitationem, honorandi sunt charitate*. Hanc ergo ob causam Christi Vicarij pro his Festiuitatibus plurima Iubilæa, & indulgentias Fidelibus concesserunt, quarum præ nio ipsi allecti, sanctissimis Pænitentiæ, & Eucharistiæ Sacramentis sanctificantem gratiam acquirere, acquisitam augere, peccatorumque reatus, seu pænam debitam, indulgentijs abolere curent; frequentantesque huiusmodi Patronorum templa, honorem ipsis impenderent, diuinumque à Domino, eorum intercessione auxilium pro Ecclesiæ exaltatione, fidei propagatione, ac Principum pace implorarent. Satis hæc omnia in editis pro harum solemnitatum Iubilæis Põtifices summi indicarunt. Horum formulam vnam, vel alteram proponam, quorum instar exponendæ sunt reliquæ, quas omnino, vel ferè omnino similes esse inuenimus. Primum igitur locum habeat formula Iubilæi pro immaculatę Conceptionis B. Virginis Festiuitate, in domo nostra professa Hispalensi lucran di, quæ sic se habet.

VRBANVS PAPA VIII.

VNIVERSIS CHRISTI Fidelibus, &c.

AD augendam fidelium religionem, & animorum salutem cælestibus Ecclesiæ thesauris piæ charitate intenti, omnibus vtriusque sexus Christi fidelibus verè pænitentibus, & confessis, ac sacra Communione refectis, qui Ecclesiã domus professæ Societatis Iesu Hispalensis, die festo Conceptionis B. Mariæ Virginis à primis vesperis vsque ad occasum Solis festi huius singulis annis deuotè visitauerint, et ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac sanctæ matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem misericorditer in Domino concedimus. His vero, qui in festo S. Iosephi dictam Ecclesiam vt supra, visitauerint, septem annos, & totidem quadragenas de iniunctis eis, siue aliquo modo debitis pænitentijs in forma Ecclesiæ consueta relaxamus. Præsentibus ad septennium tantum valituris. Volumus autem, &c. Datum Romæ 12. die Decembris, 1634. Pontificatus nostri anno duodecimo.

3 Plurimas hic congerere poteram indulgentias plenarias, & non plenarias pro hoc Conceptionis festo. Consule Emmanuelem Rodericum, *tom. 1. q. 57. & to. 2. q. 87. art. 4.* qui inter alia indultum affert in Bullario, *fol. 146.* in quo Sixtus IV. concedit omnibus dicentibus Officium Conceptionis nouiter ordinatum, & qui interfuerint Officio eiusdem festi Indulgentias, quæ in festo Corporis Christi.

4 Iubilæa concessa pro alijs Christi D. ac B. Virginis festiuitatibus similia sunt Iubilæo posito; vel si dissimilia in aliquo, discrimen

men facilè ex eorum Bullis patebit. Iubilæorum verò pro sanctorum Apostolorum, Martyrum, Confessorum, aut Virginum festiuitatibus, exemplar sit Iubilæum concessum prò diebus festis SS. Ignatij de Loyola, & Francisci Xauerij, quod sic se habet.

GREGORIVS PAPA XV.
Ad perpetuam rei memoriam.

1 S*Plendor paternæ gloriæ, qui suum mundum illuminat ineffabili claritate, pia vota Fidelium, de clementissima eius pietate sperantium, tunc præcipuè benigno fauore prosequitur, cum deuota ipsorum humilitas Sanctorum precibus, & meritis adiuuatur. Volentes igitur omnes, & singulas Ecclesias Presbiterorum Societatis Iesu, vel earum aliquam vbique existentem aliquo spirituali munere illustrare; de omnipotentis Dei misericordia, ac Beati Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate cōfisi; omnibus, & singulis vtriusque sexus Christi Fidelibus verè pænitentibus, & confessis, ac sacra Communione refectis, qui easdem Ecclesias, vel earum aliquam in Sancti Ignatij, vltima Iulij, ac Sancti Francisci Xauerij, secunda Decembris mensium celebrari solitis, festis diebus, à primis vesperis, vsque ad occasum Solis, festis huiusmodi singulis annis deuotè visitauerint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, quo die prædictorum id egerint, plenariam omniū suorum peccatorum indulgentiam, & remissionem misericorditer in Domino concedimus. Præsentibus, perpetuis futuris tēporibus valituris. Volumus autem, quod præsentium transumptis, etiam impræssis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem sub annulo Piscatoris, die 8. Iun. 1622, Pontificatus nostri anno secundo.*

DVBIVM II.
Quibus in Ecclesijs lucrari possint Fideles prædicta Iubilæa, vel similia?

1 IVbilæum pro immaculatæ Virginis Conceptionis festo supra positum non nisi in Ecclesia domus nostræ professæ Hispalensis lucrari posse patet ex ipsius formula. Secusque foret, si pro vniuersis, vel Societatis, vel alterius cuiuslibet Religionis Ecclesijs concederetur, vt concessum fuit à Sixto V. *Pro omnibus Ecclesijs Monasteriorum Conceptionis B. Virginis Mariæ, quorum Moniales sub regula Ordinis Minorum, ac gubernio, & administratione superiorum illius degunt, & omnibus Christi Fidelibus, verè pænitentibus, & confessis, qui in festo Conceptionis à primis vesperis, vsque ad occasum Solis, eiusdem festi annis singulis deuotè* (eas scilicet) *visitauerint, & ibi pro pace inter Principes Christianos conseruanda, ac sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione hæresumque extirpatione pias ad Deum preces fuderint, si eo die Sanctissimum Eucharistiæ Sacramētum sumpserint, indulgentiam plenariam perpetuò concedimus, & elargimur.* Ita Sixtus V. in Bulla, quæ incipit: *Expositum nobis*, edita Romæ 18. Octobris annō 1586. & affertur à D. Laertio Cherubino, *to. 1. Bullarij*. Vnde ad hoc Iubilæum lucrandum visitanda est Ecclesia Monialium Sancti Francisci B. Virginis Conceptioni sacrata.

2 Sed latiùs patet, quoad Ecclesias indulgentia hæc in Consilio Basiliensi, celebrato anno 1439. pro hoc festo, concessa; ibi: *Statuimus, & ordinamus, eandem celebritatem* [s. Conceptionis] *præfata die in omnibus Ecclesijs, Monasterijs, & conuentibus Christianæ religionis sub nomine Conceptionis festiuis laudibus colendam esse, cunctisque Fidelibus verè pænitentibus, et confessis ea die Missarum solemnijs centum; primis autem, vel secundis vesperis totidem, sermoni verò verbi diuini, de ea festiuitate interressentibus, centum quadraginta dies, concessione perpetuis tēporibus duratura, de iniunctis sibi pænitentijs hac Sancta Synodus elargitur.* Affertur ab Emmanuele in Bullario. *fol. 104.*

3 Iubilæum supra positum, prò die sanctorum Ignatij de Loyola, & Francisci Xauerij lucrantur Fideles in quibuslibet Societatis Iesu Ecclesijs iuxta dicta Tract. 1. à Dub. 4. ad 7. Ex quibus colliges lucrari in Ecclesijs Residentiarum, & Seminariorum nostrorum, in nostrarum domorum, & prædiorum cappellis, & oratorijs: hæc enim sub nomine Ecclesiæ, præsertim in fauorabilibus comprehendi ibi probauimus. Animaduertas tamen aliqua. I. non esse necessarium Ecclesia S. Ignatio, aut S. Francisco Xauerio dicatam esse; immo etiam si ijs Sanctis, vel eorum cuilibet sit dicata Ecclesia secularis, vel Regularis alterius Ordinis extra Societatē Iesu; in illa non habebit locum Iubilæum hoc: non enim titulo Dedicationis Ecclesiæ, sed Religionis ipsius ratio habita fuit in concessione huius Iubilæi. II. hoc Iubilæum æquè lucrari in Ecclesijs iam erectis ante concessionem, ac post illam perpetuò erigendis; cum de his æquè, & semper verificari valeat, quod sint Eccle-

siæ

stræ Societatis Iesu. Sic exprimitur in Iubilæo à Sixto V. pro festiuitatibus Sanctorum Francisci, Antonij de Padua, Bonauenturæ, Ludouici Episcopi, ac Bernardini, Ordinis Minorum concesso visitantibus illius Ordinis Ecclesias, *tam erectas*, inqu it, *quàm erigendas, vel earum aliquam*.

4 III. nota; quod si plures Ecclesiæ sint in eadem vrbe, vt sunt Hispali, Societatis Iesu, in omnibus, seu in earum qualibet æquè conceditur lucratio, vt constat ex Tract. 1. Dub. 4. IV. Quod si in aliqua vrbe, vel oppido, Societatis Iesu Religiosi commorentur, fundationis, vel alterius rei causa, ibique habeant Ecclesiam, vel capellam aliquam propriam non alienam, pro suis ministerijs obeundis accommodatam, licèt in ea sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum nondum positum sit, nec Collegium fundatum, adhuc in illa Iubilæum hoc locum habebit; cum verificari queat, eam esse Societatis Iesu Ecclesiam: non enim exprimit Pontifex, huiusmodi Ecclesiam debere esse domorum, aut Collegiorum, sed tantùm Societatis. V. Aduerto, eandem doctrinam quoad Ecclesias obseruandam, in Iubilæis concessis visitantibus Ecclesias cuiusuis Ordinis quocumque die, vel quacumque ex causa, dummodò clausula sit in eandem formam concepta.

DVBIVM III.

A qua hora incipiat lucratio horum Iubilæorum; ad illam clausulam: *A primis vesperis vsque ad occasum Solis?*

1 Frequentissima est hæc clausula in omnibus ferè Iubilæis pro Christi D. Beatissimæ Virginis, ac Sanctorum festiuitatibus concessis. Enim verò *Vesperarum* nomen in præsenti, non vt apud Poetas, & apud Antiquos, ac Latinos accipitur: nam apud hos sæpissime pro vltima diei parte vsurpatur, qua stella hæc *Vesper*, vel *Vesperus* cognominata, incipit apparere, vt notat S. Isidorus *infra*, & Statius, *lib.* 10. accinit.

Sed vesper opacus.

Lunares iam ducit equos.

Et Virgilius 3. *Geor.*

Solis ad occasum.

Cum frigidus aera Vesper temperat.

Hinc olim vesperæ decantabantur ad Solis occasum, & Lucernaris hora dicebatur, vt constat ex Cassiano, *lib.* 3. *de can. c.* 3. eo quod *Dum lucerna accenderentur, preces vespertina persolui solebant*, ait Azor *lib.* 10. *cap.* 20. *q.* 10. Vnde Isidorus *de Eccles. offic. cap.* 12. *Vespertinum, ait, diurni Officij finis, & alterius lucis occasus est.* Consule Maldonatum nostrum *in c.* 28. *Math. nu.* 1.

2 At modò cum vespertinæ preces incipiant paulò post meridiem, & longè ante Solis occasum: hoc tempus significat Vesperum, ac comprehendi sub vocabulo *Vesperis*, vel *Vesperarum*, hoc ipsum tempus ex *Mathæi* 14. probat Iansenius *concordia cap.* 57. & alij Interpretes ibi. Ad rem ergo veniendo, Iubilæa prædicta incipiunt à primis vesperis, hoc est ab illo tempore, in quo celebrantur, aut in choro cantantur, vel cantari solent preces vespertinæ: quia ab hoc incipit festum celebrari, in cuius honorem Iubilæum conceditur. Hinc Nauarrus, Medina, Suarius, Enriquez, Rodriguez, Coninch, & Reginaldus, quos citat, & sequitur Bonacina, *d.* 5. *de interd. p.* 4. *nu.* 15. asserunt, festiuitates à iure exemptas, quantum ad suspensionem interdicti, incipere a primis vesperis, quæ cantantur in earum vigilijs.

4 Sed ad praxim notanda sunt aliqua. I. Quod Vesperarum hora non est mensuranda ex hora qua in hac, vel in illa Ecclesia Vesperæ recitantur, sed ex hora, qua in Ecclesia Matrice (siue Metropolitana sit, siue Cathedralis, aut Parochialis) in aliqua ciuitate, aut oppido, recitari solent communiter iuxta vniuersalem Ecclesiæ, vel rectum Prouinciæ, Ciuitatis, vel oppidi illius vsum. II. Quod hæc hora incipit nō solum à tempore, in quo Vesperæ in choro inchoantur, sed ab eo etiā, quo ad Vesperas campanæ pulsantur, aut pulsari solent, v.g. Hispali in hyeme à secunda hora post meridiem, & in vere à tertia: tunc enim verificatur iam Vesperarum tempus adesse, seu accessisse.

4 III. Quod cum in quadragesima; à secunda, nempe feria hæbdomadæ primæ Quadragesimæ, vesperæ tam feriales, quàm festiuitatum dicantur ante meridiem, post Missam, scilicet, conuentualem, aut solemnem pro solemnitate tunc occurrente si concedatur Iubilæum incipiens a primis vesperis: puta pro festiuitate Dominicæ Incarnationis, SS. Iosephi, aut Ioachimi illud incipiet a tempore, quo feriales, vel solemnitatum vesperæ dicuntur, seu inchoantur, aut inchoari, vel dici solent. Si verò pro festiuitate occurrente feria secunda Quadragesimæ Iubilæum concedatur, cum die Dominica præcedente non dicantur nisi a secunda hora post meridiem Iubilæum ab istâ hora incipiet. Probatur hoc ex Doctoribus. quos citat & sequitur Auila *infra*, docentibus, quod in Paschate Resurrectionis incipit à Missa vigiliæ suspensio Interdicti pro hoc festo concessa.

IV. Quod

Annuntiationis, Natiuitatis, Purificationis, & Assumptionis B. Mariæ Virginis, ac Beatorum Francisci, & Antonij Confessorum festiuitatibus, & per octo dies festiuitates ipsas immediatè sequentes, unum annum, & quadraginta dies de iniũcta sibi pœnitentia misericorditer relaxamus. Affertur hæc ab Emmanuele Rodriguez in Bullario, *fol.*48. vbi addit, quod: *Habetur originaliter in Conuentu S. Francisci Salmantino, & ea per communicationem gaudēt omnes Conuentus Ordinis Minorũ; nec non omnes Conuentus Ordinũ Mendicantiũ, quoad festiuitates Virginis.*

6 Quod verò sub nomine *Festiuitatis*, seu *Dierum festorum*, quoad harum indulgentiarum tempus, & lucrationem intelligatur festiuitas, & dies festus à primis vesperis, vsque ad occasum Solis, ipsimet Pontifices satis explanarunt. Sic enim Sixtus V. in Bulla, quæ incipit; *Cum à primæua, &c.* data Romæ die 28. Septembris 1585. ait: *Concedere indulgentiam plenariam, pro diebus festis Sancti Francisci, Sancti Antonij de Padua, &c. & in die festiuitatis Sanctæ Claræ ijs, qui visitauerint prædictas Ecclesias à primis Vesperis vsque ad occasum Solis eorundem dierum.*

7 Idem dicendum est, si indulgentia non sit plenaria, & pro aliqua festiuitate, seu festiuitatis die concedatur. Sic Clemens IV. in Bulla, quæ incipit: *Loca Sanctorum*, & est in Bullario *fol.* 134. & 14. huius Pontificis: *Concedit omnibus verè pænitentibus, & confessis, qui Ecclesias Fratrum Ordinis Minorum in Dedicationibus ipsarum, ac anniuersario Dedicationum earum die vsque ad octo sequentes, nec non B. Mariæ Virginis, SS. Francisci, Antonij, & Claræ, etiam aliorum Sanctorum, in quorum honore altaria maiora in Ecclesijs ipsis constructa sunt; festiuitatis causa visitauerint, centum dies de iniunctis sibi pænitentijs, annis singulis.* Igitur non naturales dies 24. horarum, à duodecima nempe hora antecedentis noctis ad duodecimam subsequẽtis intelligendi sunt, quoad durationem, in his Iubilæis pro festiuitatibus, aut festinis diebus concessis, sed tempus à primis Vesperis vsque occasum subsequentis diei, nisi aliud in ipsorum indultis exprimatur.

8 Consonant his, quæ Medina *de interd.* & Viualdus nu. 246. docent, quod in solemnitatibus, in quibus Interdictum suspenditur, intelligitur suspendi vsque ad Completorium inclusiuè; ita tamen, quod si in Matrice hoc dici soleat hora tertia post meridiem, & in Monasterio aliquo hora quinta; licèt in Matrice imponatur Interdictum finito Completorio; poterit hoc dici in Monasterio illo hora quinta consueta, & postea seruari Interdictum.

DVBIVM V.

An, si Festiuitatis celebritas à proprio die extrahatur, & in alium transferatur, in illum transferri valeat Iubilæum pro ipsa Festiuitate concessum?

1 Negatiuam partem omnino tenendam esse mihi non est dubium, etiam si Missa, & Officium diuinũ transferantur, eo quod proprius dies sit impeditus. Sic tenent Azor, *to.*2. *inst. moral. l.* 1. *c.* 28. & Fagundez 1. *præcep. Eccl. lib.* 1. *c.* 2. *nu.* 10. Animaduertit verò rectè vterque, hoc ita esse, nisi aliter exprimatur in indulto talis Iubilæi. Ratio est, quia hoc conceditur lucrandum in die præfixo pro gloriosissimo horum Sanctorum transitu, & ita huic affixum est Iubilæum; & in alium transferri nequit. Vnde frequenter ipsum diem, in quo ad æternam patriam euolarũt, exprimit Pontifex, indulto concessionis Iubilæi. Et si non exprimat, sed solùm dicat, illud concedere, in *Festiuitatibus*, vel in *Diebus festis*, vel in *Festo* horum, vel illorum Sanctorum, sub horum nominibus minimè alius dies, à die proprio festiuitatis, seu transitus illorum intelligendus est: hic enim ipsorum Festum, & Festiuitas iuxta Ecclesiæ ritus propriè, & simpliciter dicitur. Sic Rabanus Maurus, *de institut. Cleric. lib.* 2. *cap.* 43. ait: *Dicuntur quidem Sanctorum Festiuitates Natalitia, & merito. Quomodo enim nasci dicitur, cum quis de vtero matris procedens in lucem egreditur: ita rectissimè potest natus dici, qui à vinculis carnis solutus ad lucem sublimatur æternam. Et inde mos obtinuit Ecclesiasticus, vt dies Beatorũ Martyrum, siue Confessorum Christi, qui de sæculo transierunt, Natales vocitemus, eorumque Solemnia, non Funebria, sed Natalitia dicantur.*

2 Igitur cum hic dies sit Festiuitas, Festum, Solemnitasque propria Sanctorum, dictus à sacris, quæ in ipsorum transitus die, ac in eorum honorem peragũtur, & mutari non debent, iuxta Isidorum, *lib.* 6. *Etymolog. cap.* 18. Iubilæum pro horum festis, aut festiuitatibus concessum, pro hoc transitus die tantùm concessum erit, & immutari nequibit: aliter pro libito suo quilibet Superior Ecclesiæ, vel Religionis posset Iubilæorũ dies immutare, cum interdum possit celebrationem festi transferre, quod absurdum est: & soli Pontifici tempus indulgentiarum assignare, sicut & ipsas indulgentias cõcedere, cõpetit. Nec ideo Fidelium numerus, qui ad Eccle-

siam

sentibus adhiberetur si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud S.Petrum sub annulo Piscatoris die 22. Decembr.1638. Pontificatus nostri anno 16.

DVBIVM VI.

Quæ Notatiorum requiratur Subscriptio, vt huius Iubilæi; & aliorum Bullis fides adhibeatur. Ad illa verba: *Volumus autem, quod præsentium transumptis, etiam impressis, & manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ.*

1 NOtarius publicus est, qui conficit notas, à notisque nomen deductum est, qui & Fabularius nuncupatur, inquit Rebufus in *l.9. de verb.signif.* probatque ex *l. generali c. de tabula li.1.* Hic etiam vocatur Seruus publicus, *in l.non enim.ff.de adopt.*creatur verò à Papa, vel Imperatore, seu à supremo Principe, vt ex Oldrado, Felino, Alexandro, & alijs probat Tuscus, *to.5.lit.N.concl.7.* addens ex Oldrado, Hostiensi, Ioanne de Immola, & alijs à Regibus creati posse Notarios: nec non ab Episcopis, seu Ordinarijs in sua Diœcesi; Rectoribus Prouinciarum, ac Vniuersitatum, quin & vniuersim ab omnibus Iudicibus, ab omnibusque Superioribus iurisdictionem habentibus, ac ab illis, quibus statutum, aut consuetudo hoc concessit.

2 Igitur dubitari meritò in præsenti poterit, an Notarij Regij, vel pro sæculari foro deputati subscriptio sufficiat ad hoc, vt omnes transumptis horum Iubilæorum, seu Bullarũm præfatam clausulam continentium, fidem adhibeant: insufficiens enim videtur; cum ad longè diuersam iurisdictionem, & Tribunal iste Notarius spectet, & in Ecclesiasticis causis sæcularis fori Iudices, Ministri, vel Officiales minimè se ingerere valeãt.

3 Respondeo: huius Notarij subscriptionem sufficere in præsenti; cum enim in generali loquatur Pontifex, statuens cuiuslibet Notarij manu subscriptum transumptum, & non exprimat, quod Notarius sit Ecclesiastici fori, aut sæcularis, generaliter statutum accipiendum est; nam *Lex generaliter loquẽs; generaliter est intelligenda:* vt ex *l.pretio. ff.de public.in rem act. l.in fraudem. §.vlt. de testamento militari. l.1.§.generaliter. ff.de leg.præst.* ex Angelo, Surdo, Valasco, Riccio, Ioanne Narbona, & alijs docet Simon Barbosa, *princip.iuris lit.L. num.29.* & hanc generalitatem ostendit etiam dictio: *Alicuius,* quæ singillatim comprehendit omnes personas absque vlla distinctione, secundum Glossam. *in Clement.1.verbo,aut eorum parte.de foro compet.* Augustinum Barbosam *de dict. dict.14.* & Cald.Pereiram *de potest. eligendi. cap.1. nu.1.* & non solùm personas diuersi muneris, aut status complectitur, sed etiam diuersi sexus, masculos scilicet, & feminas, vt docent Auiles, *dict. ca.1. Prætorum, in glossa, de ninguna persona num.8.* Surdus *de alimentis tit.1.q.31. nu.18.* Gratianus *discept.forens.cap.58.d n.19.* Tiraquellus, Cauallinus, Antonius Gabriel, & Matientius, quos citat, & sequitur Zenedus, *pract.& Canonic.qq. Singul.5. num.10.* ergo à fortiori complectitur personas eiusdem officij, licet diuersi fori, cum æquè omnibus conueniat nomen, & officium Notarij, & Notarius absolutè sit, etiam fori sæcularis.

4 Confirmatur ex sententia Baldi, *in margarita decret. lit.N. verbo Notarius:* ibi: *Quæro, an Notarius Imperiali auctoritate possit exercere officium in terris Ecclesiæ, vel in causis spiritualibus; vel Notarius Papæ in terris Imperij in temporalibus? Et crederem quia sic, quoad hoc est officium, non iurisdictio:* ergo licèt aliquis Notarius sit fori sæcularis, in Ecclesiasticis, & spiritualibus, qualia sunt hæc indulgentiatum indulta; suum munus exercere valebit. Præterquam quod non est merè Ecclesiastica, ac spiritualis actio, circa quam hic Notarius officium exercet, hęc indulta subscribendo: cum solùm sit testificatio quædam ad fidem humanam inducẽdam de veritate litterarum Apostolicarum: nam, vt ait Rebufus *infra: Subscriptio apponitur in signum auctoritatis. cap.cum Redemptor in fine.12.q.2. Nempe Notarius subsignat instrumentum, vt auctoritatem illi det. l.hac consultissima. c.de testam.* Hæc autem testificatio Ecclesiasticam personam non exigit necessariò, sed testem qualificatum facit ratione muneris, & insuper quilibet Sæcularis, etiam femina, in causis Ecclesiasticis: v.g. in matrimonialibus, & in illis, quæ ad redditus Ecclesiasticos, dispensationes, Ordines factos, Capellaniarum fundationes, & similia, quam plurima spectant, testis esse potest, vt ex praxi constat. His non obstantibus semper consulerem, vt hæc Iubilæorũ, & Apostolicarum litterarum indulta, Ecclesiasticorum, & Apostolicorum Notariorum manibus subscriberentur.

5 Dubitabis 2. An Notarius, siue sæcularis, siue Ecclesiasticus huius Regni, v.g. Hispaniæ, vel Prouinciæ, aut Diœcesis, v.g. Hispalensis, possit subscribere Bullis Aposto-

licis, hanc clausulam continentibus, ita vt illius subscriptio fidem faciat, seu auctoritatem habeat in alio Regno, Prouincia, aut Diæcesi. Respondeo affirmatiuè: Pontifex enim indefinitè loquitur; nec limitat hanc auctoritatem ad Notarium Prouinciæ, in qua fides adhibenda est Pontificio indulto: & vbi legislator non limitat, nec nos limitare valemus. Præterquam quod, communis est Doctorum sensus: Notarium à Papa mediatè, aut immediatè creatũ, seu Notarium Apostolicum, per vniuersum terrarum orbem posse conficere instrumenta, & exercere officium Notariatus, vt docent Felinus, Purpuratus, Bertrandus, Surdus, Lucas de Penna, & plures alij, quos citat, & sequitur Tuscus, *t.5.lit.N.conc.72.* Quiuis autem Notarius ad hunc effectum constituitur à Papa, ex eo quod statuat, quod hæc sua Iubilæorum, & similium indulta subscribi possint à quocumque Notario, vt fidem faciant: ergo eam facient in vniuerso Orbe. Sic omnes Tabelliones Regij cuiuscumque Ciuitatis fiut, fidem faciunt in omnibus locis Regali ditioni subiectis.

6 Aduertas verò; quod non solùm Notarius, sed Secretarius etiam, vel dignitatis Episcopalis, vel alicuius Religionis, hæc, & similia indulta potest subscribere, eiusque subscriptio fidem faciet; tunc enim Notarij munus exercet, illiusque vicem supplet, seu pro illo subrogatur. Vnde eius auctoritatem, & qualitatem habet, iuxta id principium: *Subrogatum sapit naturam eius, in cuius locum subrogatur*, vt ex Baldo, Bartolo, Euerardo, Petro Andrea, Francisco Leone, Tusco, & aliis docet Simon Barbosa, *de princip. lit.S. num.16.* Nisi malis dicere, vtrumque officium non pro diuerso, sed pro eodem in pluribus Religionibus, & causis reputari. Nam nonnulla Iubilæa, & Pontificia diplomata prædictam clausulam continentia, vidi à Secretariis, vel curiæ Romanæ, vel Cardinalium, vel Religionum aliquarum subscripta, & in Diæcesibus Iubilæa, quæ ex Pontificis iussu publicantur, & decreta plurima, quæ ab Ordinarijs eduntur ab Archiepiscopatus, vel Episcopatus Secretario subscribuntur. Sed in his consuetudini standum.

7 Et si roges, quid sit *Subscribere*? Respondeo, esse *Subnotare*, & *subsignare* proprio Notarij nomine subiecto; hoc est: *Firmar con el proprio nombre, y sobrenombre lo escrito.* Sic Cicero ad Athic. lib.8. *Litteras tibi à L. Domitio ad XIIII. Kal. Martij allatas esse, earumque exemplum subscripseras.* Hinc Subscriptio dicitur; *La firma del nombre proprio.* Idem Cicero pro Cluen. *Quare quidquid de subscriptionibus eorum mihi dicendum erit, eo dicam animo.* Vnde non sufficiet: quod Notarius signũ illud, seu notulas, quas adijcere solet ad subscriptionem suam, quod vulgo dicitur, *El signo, o Rubrica del Notario, o Escriuano.* Iubilæi indulto apponat, sed subscribere nomen suum proprium cum cognomine necesse est, nam subscriptione nominis Testis, vel Notarius robur dant instrumento, vt docet Rebufus ad legem illam 39. *de verb. Signif.* ita: *Subsignatum dicitur, quod ab aliquo subscriptum est: nam veteres subsignationis verbo, pro subscriptione vti solebant.* Quomodo probetur aliquem esse Notarium agit Innocentius in cap. veniens, de verb. signif.

DVBIVM VII.

Quisnam dicatur in Dignitate Ecclesiastica constitutus, cuius sigillo Iubilæorum indulta munienda sunt?

1 DVpliciter sumitur Dignitas Ecclesiastica, latè, & strictè: latè sumitur pro quolibet honore Ecclesiastico. Sic *cap. Denique, dist.4.* dicitur: *Sacerdotes, & Diaconi, & reliqui omnes, quos dignitas Ecclesiastici gradus exornat.* vbi Glossa: *Hic habet, quod quilibet ordo Ecclesiasticus dicetur dignitas, vel honor,* & Ecclesiast.41. *Vt sit illi Sacerdotij dignitas in æternum.* Hoc modo Doctores, Capellani, Beneficiarij, & similes, in Dignitate Ecclesiastica dicentur constituti. *Dignitas* verò *Ecclesiastica* strictè sumpta, *est quædã prærogatiua, seu præminentia in Ecclesia.* Sic definitur à Glossa *in cap. quia nonnulli, de Clericis non resid.* à Federico de Sen. *Consil.25. nu.4.* Tuscho *to.2. lit.D. concl.419.* ac aliis. Et ita accipi *in c. statutum, de Rescriptis. lib.6. & in cap. eũ dignitates,* asserit Zerola, *prax. verb. dignitas.* Ita similiter accipitur, *in Trid. sess.24. c. 12. de Reform.* vbi dicitur: *Cum Dignitates in Ecclesiis, præsertim Cathedralibus, &c. Signa verò cognoscendi dignitatem*, inquit Tuschus *sup. num.2. sunt tria: primum, quando is, qui habet officium præest administrationi cum iurisdictione. Secundum, quando nomen officij sonat dignitatem, prout Archidiaconus, Archipresbyter, & Primicerius. Tertium, quando ex consuetudine, vel constitutione pro dignitate habetur.* Consonat his Innocentius, *in lib.3. decret. cap. de multa, nu.6. & 7.*

2 Iuxta hanc doctrinam, cum plures sint in Ecclesia Dignitates, plures dicentur personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ; vide-

videlicet summi Pontifices, Patriarchæ, Primates, Cardinales, Archiepiscopi, Episcopi, Archipresbiteri, Decani, Archidiaconi, Primicerii, Thesaurarij, Præcantores, seu Scholarum Magistri, Cancellarij, Geminisiarchæ, Præpositi, Priores, Abbates, & omnes illi, qui vt inquit Tuschus, *sup.n.*18. *Habent Dignitatem, quando vel in Cathedrali habent præminentiam cum iurisdictione, siue sint Præpositura, siue Decanatus, siue Cantoria; vel quocũque alio nomine: idem quando caput Collegij constituunt*. Et addit Innocentius, *sup.num.6.* Personam, esse in Dignitate, *si vocetur aliquo nomine Dignitatis, si etiam persona in Dignitate constituta reputetur, licèt nullum ministerium Dignitatis faciat, puto etiam in hac constitutione contineri*.

3 Sed hæc non habere locum in Ecclesijs Collegiatis innuunt Federicus de Sen. *Cons.* 112. Tuschus *nu.*7. Zerola *prax. verb.beneficium.*§.1. Emmanuel. *qq.regul.q.*1.*art.*2. Verum oppositum tenendum est iuxta Nicolaum Garcia, *de Benef.p.*17.*cap.*4.*n.*59.*&* 62. *cum seq.* Sic Sacta Cardinalium Congregatio, vt refert Barbosa, *in rem ss.ad Trid.supra*, censuit Dignitates, de quibus supra loquitur Tridentinum, etiam in Ecclesijs Collegiatis inueniri, & satis indicat Tridentinum, dicens: *Præterea in eisdem Ecclesijs Cathedralibus, aut Collegiatis Dignitates, Canonicatus, Prabendas, aut Portiones, &c.*

4 Hinc etiam colliges Canonicatum non esse Dignitatem, ideoque ab ea illum distinguit Tridentinum, & cum illa compatibilis est in eadem persona. Si vero Canonicatus esset Dignitas, incompatibilis esset cum Dignitate illa, iuxta caput, *Quia nonnulli, de clericis non residentibus.* Vnde Canonicum etiam Ecclesiæ Cathedralis, non esse in Dignitate constitutum, ex omnium sententia, *in cap. Statutum de rescript. lib.6.* asserit Zerola *verbo dignitas;* licèt Felinus *in cap.Pastoralis nu.* 12. largè loquendo Dignitatem dici opinetur. Capitulum etiam siue Cathedralis, siue Collegiatæ Ecclesiæ Dignitatem habet, vt docent Baldus, *consil.*1. *in fine lib.*1. Federicus de Sen.*cons.*8.*nu.*2. Tuschus *sup.n.*4. Priores item omnes, aut Rectores Ordinum Militarium, non est dubium quin in Dignitate constituti sint: non verò sunt in ea constituti Qualificatores, vel Consultores Sanctissimæ Inquisitionis, vt aliqui volunt.

5 Præterea omnes Prælati Religionum, qui verè Prælati sunt, & habent iurisdictionem, vel ordinariam, vel delegatam, & toti Religioni, vel Prouinciæ, vel domui præsunt, personæ sunt in Dignitate Ecclesiastica constitutæ: illorum enim officiis propriissimè conueniunt omnes conditiones suprapositæ ad Dignitatem Ecclesiasticam constituendam, cum habeant præementiam, & Officium cum iurisdictione supra alios, Dignitatemque sonent illorum offitia; præsertim cum *Dignitas sit;* vt ait Rebufus, *in l.*125.*de verb. signif. de iure Canonico præminentia quædam cum iurisdictione, ex cap. de multa, de præbendis,* & vt ex Federico de Sen. *Consil.*4. Tuschus *num.*7. ait: *Vbi est conuentus, ibi sit Dignitas.* Hinc omnium Religionum Generales, Vicarii, Commissarij, Visitatores, Prouinciales, Præpositi, Abbates, Commendatores, Priores, Guardiani, Rectores, & omnes alij Prælati quocumque nomine appellentur, qui auctoritate, & iurisdictione præsunt religiosæ Communitati. Prouinciæ, vel domui, personæ sunt in Dignitate Ecclesiastica constitutæ.

6 De Vicecommissariis, Viceprouincialibus, Vicerectoribus, & omnibus aliis, qui Superioris proprij vices gerentes Religionis, prouinciæ, vel domus, præeminentiam, & iurisdictionem, vel Ordinariam, vel delegatam exercent; idem sentiendum est propter dicta. Secus de aliis, qui post Prælatum in religiosis domibus locum tenent, v.g. Sub priores in ordine S. Augustini, S. Dominici, & Priores in ordine S.Benedicti, Ministri in Societate Iesu, ac similes. Quæ omnia intelligenda sunt de omnibus Religionibus à Sede Apostolica approbatis, siue sint Monachales, siue Eremiticæ, siue Mendicantes, siue non Mendicantes, aut Militares, etiam si eorum Prælati Sacerdotes non sint; vt in Religione S.Ioannis de Deo, omnium enim Religionum Superiores præeminentiam, & iurisdictionem Ecclesiasticam habent. Quare immerito Zerola, *verbo dignitas part.* 2. cum *Prioratum Mendicantium*, docet Dignitatem esse; prælationem non Mendicantium à ratione Dignitatis videtur excludere.

7 Hinc colliges: Quis sit in Dignitate Ecclesiastica constitutus, vt iuxta Bullam Gregorij XIII. anno 1572. Societati concessam ipsa in suos Iudices Conseruatores eligere possit, *Omnes, & singulos Archiepiscopos, & Episcopos, Ac Abbates, nec non alias personas in Dignitate Ecclesiastica cõstitutas, ac Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Canonicos, ac eorũdem Archiepiscoporum, & Episcoporum Vicarios in spiritualibus: & Officiales generales vbilibet constitutos*. Colliges item: Quid nomine Dignitatis, & Prælationis intelligatur in voto simplici à Professis Societatis iuxta formulam Congregationis III. *ex* 10. *par.const.* ita emisso: *Promitto numquam actuum, vel prætensurum, ne indirectè quidem, vt in*

aliquam Prælationem, vel Dignitatem in Societate eligar, vel promouear. Promitto præterea numquam me curaturum, prætensurumve extra Societatem Prælationem aliquā, vel Dignitatē.

8 Vbi nota, quod in Societate Iesu, idem est. *Prælatio*, ac *Dignitas*; nulla enim Dignitas in ea est, quæ non sit Prælatio; nec è contra. Vnde dictio, *Vel*, ibi sumitur declaratiue pro eodem ac *seu, siue, idest*; ita enim sæpè hanc dictionem, *Vel*, accipi docent Menochius, *consil.*347.*nu.*19.Portel *de consort.cap.*1. Barbosa *de dict.*360. & decisum est in Rota Romana apud Farinacium *decis.*300.*nu.*26.*to.* 1.*p.*59. Et hinc rectè ex mente Sixti V. asserit Suarius, *to.*4.*de relig.tract.*10.*lib.*6.*cap.*8.*num.* 14. ministeria legendi, vel docendi, & etiam gradus Magistri, aut Doctoratus in Religionibus, non esse Dignitates; neque in Societate officia Assistentium, Consultorum, etiam Prouinciæ, Magistri Nouitiorum, & Ministri, cum prælatione careant; & ita horum sigilla, ad prædicta Iubilæorum indulta nihil auctoritatis habebunt.

9 Extra Societatem verò, cum detur Dignitas Ecclesiastica sine prælatione, & iurisdictione: v.g. Cardinalatus, & Archidiaconatus, &c. non solum prælationes, sed etiam has Dignitates, quæ sine illa dantur, prætendere prohibentur Professi Societatis. Vnde vbi agitur de non ambiendis his Dignitatibus, particula, *Vel* sumitur *copulatiuè*, æquiualetque particulæ *Et*; sic enim illam interdum accipi testantur Menochius *cons.*178. Barbosa *supra* Gonzalez *ad reg.*8. *Cancellariæ, Glossa* 3. *num.*15. Aloysius Riccius *in decis.curiæ Archiepisc.Neapol. decis.*72.*nu.*6. Zenedus *pract.& Canonic. quæst. Sing.*19. *num.*2. Consule, quæ circa hoc votum Suarius tradit *d.c.*8.

Dubium Vltimum.

Quo sigillo, & quo modo munienda sunt Indulta prædicta Iubilæorum?

1 Sigilli significationes, variæ sunt, & interdum pro Deorum, atque hominum simulachris vsurpatur, & pro paruis statuis, *vt in l. ceter a.* §.*penult. in fine. ff.de leg.*1. *l.quæsitum*, §.*Papinianus.de fundo instructo*, vel pro cera inscripta instrumentis, *vt in l.*1. §.*si pecunia in* 2.*ff.de posit.* Sed has, & alias acceptiones omitto, quæ videri possunt apud Rebufum *in l.*39.*de verbor. signif.* In præsenti autem *Sigillum* sumitur pro signo, quod vel in cera, vel in alia re imprimimus alicui chirographo, instrumento, chartæ, indulto, vel scripturæ, aut scripto proprio, vel alieno, iuxta, *l.videamus*, §.*qui vinum*, ibi: *Signatum tuo, vel alterius sigillo*, vt illi auctoritatem conferamus, *iuxta* 12.*q.*2.*c.cum Redemptor*, & in signum testimonij, iuxta, *l.cuius.ff.de pign.act.*

2 Sed pro sigillandis huiusmodi indultis notanda sunt nonnulla. I. non exposci à Pontifice, vt simul cum sigillo subscriptio apponatur personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ: nec vt ipsa testetur sigillum suum apposuisse; licet enim ex *l.hac consultissima. l.in testamentis, l.iubemus*, ac ex aliis doceat Innocentius, *in c.scripta.de fide instrum. num.*2. non sufficere sigillum apponere chartæ: nisi ille; qui apposuit dicat se illud apposuisse; hoc in præsenti sufficienter suppletur: tum ex eo, quod Pontifex dicat sigillandum esse indultum à tali persona: tum ex eo, quod in ipsius sigillo appareat cuiusnam sit, nam communiter in omnium Prælatorum sigillis sculptum inuenitur aliquid indicans personam, aut Dignitatem, cuiusmodi sunt verba; v.g. *Sigillum Præposit. Generalis Societatis Iesu. Sigillum Rectoris Collegij Hispalensis Societatis Iesu*, & sic de ceteris, & in his litteris rectè saluatur id, quod in huiusmodi sigillatione desiderat Innocentius *sup.n.*3. *Quod scilicet semper in littera debet exprimi ad quid sigillum apponatur, & cuius sit, & à quo apponatur. Ita c. fin.*29.*dist.* Quare rectè addit: *Sed si in litteris non dicitur qualitercumque, dummodo hoc scire possit, videtur sufficere.* Quod verificatur illa inscriptione sigillo insculpta.

3 Sed si roges, quid faciendum, quando qui sigillaturus est indultum, non habet sigillum proprium sui officij, vel Dignitatis, cum quo, & non cum proprio personæ, seu suæ nobilitatis, seu stemmatum, nec eum alio alicuius Dignitatis sigillandum est? Respondeo verbis Innocentij, *sup.n.*2. dicentis; *Si autem nullum sigillum vnquam haberet, vel saltem tunc, cum sigillare oportet non haberet sigillum, poterit alieno sigillo sigillare, sed tunc etiam necesse est, hoc ipsum dicere, scilicet, cuius sigillo signet. Et est ratio in l.quia turbatum esset sigillum, ff.de test.ad testium.* Hæc ille. Vnde Viceprouinciales, & Vicerectores, si proprium horum officiorum non habeant sigillum, sigillo Prouincialis, & Rectoris sigillabũt; & personæ constitutæ in Dignitate Ecclesiastica; v.g. Archidiaconus, Cardinalis, &c. si suorum stemmatum sigillum habeant, & non Dignitatis, poterunt cum illo sigillare. Animaduertendum tamen verbis aliquibus, Dignitatis, vel nobilitatis suæ sigillum esse.

FINIS TRACTATVS III.

AD IVBILÆA, ACINDVLGENTIAS Regularibus, eorumque Ecclesijs concessas.

APPENDICIS. TRACTATVS QVARTVS.

DVBIVM I.

Quæ Iubilæa, ac Indulgentiæ Regularibus sint à Pontificibus, & præsertim à Paulo V. concessæ?

1 Plurimas, ne dicam innumeras, indulgentias plenarias, & non plenarias Religiosis omnibus, eorumque Ecclesijs, Festis, Benefactoribus, Famulis ac Cognatis concessas fuisse à Pontificibus, satis manifestant Mendicantium Compendium, *verbo indulgentia à fol. 273. ad 311.* & Hieronymus Rodriguez *qq. reg. resol. 77.* Sed cum ad magnum numerum eæ accreuissent, ac de illarum omnium testimonijs non ita clarè constaret, SS. D. N. Paulus V. anno 1606. per suam Bullam in forma Breuis reuocauit omnes, & singulas indulgẽtias per Antecessores suos concessas omnibus Regularibus cuiuscumque instituti, & sexus, illasque annullauit, & loco earum alias de nouo concessit, priores non mediocriter limitando. Tenor autem huius reformationis, aut reuocationis, & nouæ concessionis, sic habetur in constitutionibus Prædicatorum. *c. 30. f. 379.*

2 *Pro spirituali solatio omnium Religiosorũ quorumuis Ordinũ intra claustra, aut extra cum licentia suorum Superiorum legitima de causa illis concessa degentium, concedit eis S. D. N. Paulus Papa V. infrascriptas indulgentias, & gratias.*

3 *Ceterùm omnes, & singulas indulgentias quibuscumque Ordinibus, Institutis Regularibus, etiam Mendicantibus, & quibuslibet personis Regularibus, tam vigore priuilegiorum, & litterarum Apostolicarum, quàm viuæ vocis oraculo, aut alias quomodo per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores suos, ac per ipsummet, & Apostolicam Sedem hactenus concessas, confirmatas, & innouatas, auctoritate, & tenore prædictis perpetuò reuocauit, cassauit, annullauit, & abrogauit, & ad præsentium suarum litterarum præscriptum modum reduxit, & moderatus est. Quæ indulgentiæ vult Sanctitas sua, vt omnes etiam concessæ sint omnibus Religiosis, Monialibus, Regularibus cuiusuis Regulæ approbatæ, & intra claustra cum tribus votis solemnibus viuentibus, et perpetuam clausurã seruantibus, tam Ordinarijs locorum, quam Regularibus cuiuscumque Ordinis, regulæ, & instituti subiectis, suffragari. Præsentibus perpetuis temporibus duraturis. Non obstantibus, &c.*

4 *I. Omnibus Christi fidelibus, qui canonicè, & iuxta ordines cuiuslibet Religionis, & cõstit. Apostolicæ, habitũ regularem à legitimis Superioribus causa profitendi in illo susceperint, die primo eorum ingressus in ipsam Religionem; si verè pœnitentes, & confessi, Sanctiss. Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, plenariam concedit.*

5 *II. Cuilibet Nouitio qui pœnitens, & confessus, ac sacra Communione refectus fuerit, post completum probationis annum professionem emiserit, etiam plenariam.*

6 *III. Cuilibet Religioso intra claustrum Monasterij viuenti; qui in festo principali sui Ordinis confessus, ac sacra Communione refectus fuerit, aut Missam celebrauerit, & pro Christianorum Principum concordia, hęresum extirpatione, Romani Pontificis salute, ac S. M. Ecclesiæ exaltatione, pias ad Deum preces effuderit, etiam plenariam.*

7 *IV. In cuiuslibet mortis articulo si pariter verè pœnitẽs, & confessus, ac sacra Communione refectus, vel quatenus id facere nequiuerit, saltem contritus nomen Iesu, ore si poterit, sin autem corde, deuotè inuocauerit, etiam plenariam.*

8 *V. Qui verò ad Presbyteratus ordinem canonicè promotus, & confessus primam Missam celebrauerit, nec non etiam ijs Religiosis, qui pariter confessi, ac Communione refecti, eidem Missæ interfuerint, aut ipso die Missam celebrabunt, etiam plenariam.*

9 *VI. Ii vero Religiosi, qui de suorum Superiorum licentia à negotijs per decem dies alieni in cella commorabuntur, aut ab aliorum conuersatione separati in piorum librorum lectione, & aliarum rerum spiritualium considerationi operam dederint, addendo sæpe considerationes, & meditationes Mysteriorum fidei catholicæ, &c.* plenariam, &c. iuxta dicenda Dub. vlt. n. vlt. vbique hic desunt.

10 *VII. Iidem Religiosi intra claustra viuentes, qui suã Ecclesiã deuotè visitauerint, & vt præfertur, orauerint consequentur easdem indulgen-*

tias, quas visitando Ecclesias Vrbis, & extra eam, diebus Stationum consequuntur, in omnibus diebus, perinde ac si ipsas Vrbis Ecclesias visitassent.

11 *VIII. Omnibus Religiosis intra claustra, vt supra, viuentibus, qui quinquies orationem Dominicam & toties Salutationem Angelicam ante altare eorum Ecclesiæ dixerint in quolibet die, quinque annos, & totidem de indulgentia concedit.*

12 *IX. Iis, qui de suorum Superiorum licentia in itinere existentes, aut extra claustra degentes, tamquam Prædicatores, & Lectores, quinquies eandem orationem Dominicam, & toties Salutationem Angelicam ante quodlibet altare similiter dixerint, etiam quinque annos, & totidem quadragenas.*

13 *X. Eisdem Religiosis, qui per mensem integrum singulis diebus spatio mediæ horæ orationem mentalem fecerint, ac confessi, & sacra Communione, vltima Dominica mensis huiusmodi refecti fuerint, sexaginta annos, & totidem quadragenas.*

14 *XI. Qui contrito corde, & pœnitentes, eorum culpas, & peccata, ac imperfectiones in Capitulis culparum accusabunt, & spiritualiter Communicabunt, & exercitium virtutum facientes, tres annos, & totidem quadragenas.*

15 *XII. Iis, quotiescumque de licentia summi Pontificis, & suorum Superiorum in ditiones, & terras Infidelium, aut Hæreticorum ad concionandum, aut Catholicos docendum, vel Infideles, & Hæreticos ipsos ad fidem conuertendum, & Ecclesiæ gremio reducendum missi fuerint, si pœnitentes, & confessi, ac sanctiss. Communione refecti fuerint, vel Missam celebrauerint, vt melius ad huiusmodi opus se parare valeant, pro duobus vicibus, videlicet, quando itineri se accinxerint, & quando in Prouinciam, vbi prædicta opera eis exercenda erunt, ingressi fuerint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem elargitur.*

16 *XIII. Cum Superior in visitationibus generalibus, orationes quadraginta horarum pro bono visitationis progressu collocare voluerit, ijs Religiosis, qui dictis Orationibus, saltem spatio duarum horarum in diuerso tempore interfuerint, & ibi pro Principum Christianorum concordia, hæresum extirpatione, Romani Pontificis salute, & S.M. Ecclesiæ exaltatione, nec non disciplinæ, & obseruantiæ regularis augmento, pias ad Deum, vt supra dictum est, preces effuder int si confessi, & sacra Communione refecti fuerint, aut Missam celebrauerint, plenariam similiter omnium peccatorum indulgentiam, & remissionem, vt præfertur, conceditur.*

DVBIVM II.

Practicæ obseruationes circa reuocationem, seu reformationem prædictam: Vbi plurima Iubilæa modo Religiosis concessa notantur?

1 PRima obseruatio, quam vt probabilem, tuetur Hieronymus Rodriguez, *qq. reg. resol. 77. n. 45.* est, quod adhuc post hanc Bullam Pauli V. in suo vigore manent omnes indulgentiæ à Prædecessoribus suis; quia post illam ipse Paulus aliam Bullam edidit, in qua ait; *Se confirmare priuilegia, gratias, & indulta spiritualia* (sub quorum nomine veniunt indulgentiæ) *ac de nouo concedere priuilegia confirmata à Clemente VIII. cum omnibus suis clausulis, & decretis.* Clemens verò VIII. expressè concedit indulgentias in sua Bulla confirmatoria, & decretum innouans intelligendum est iuxta tenorem decreti innouati. *l. in testam. ff. de condit. & demonst. Authent. constitutio innouans. §. Vnde, vers. in illis. col. 3.* Confirmatque Rodriquez, quia Paulus V. ait, *Hæc se confirmare, & innouare ex certa scientia*, quod habet vim nouæ concessionis, redditque de non valido validum, iuxta Glossam, *in cap. quia diuersitatem, de concess. præbend. c. 1. de transact.* Tum quia addit Paulus V. clausulas: *Ac si de verbo ad verbum nil penitus ommisso, insererentur, &c.* Et *Non obstantibus*, in quibus comprehenditur eius reuocatio. Oppositum docet Portel. *in dub. regul. verb. indulg. nu. 12.* & innuit Emman. Rodrig. *addit. ad sum. t. 3. c. 10. n. 1. & c. 1. n. vii.* Et licèt hoc certius existimem, probabilitate illud non caret.

2 Secunda obseruatio: In hac reformatione Pauli V. nullo modo reuocantur indulgentiæ, quæ competunt Religiosis, vt sunt Fideles, vel habitatores talis loci, sed quæ ratione suæ Religionis illis cõcessæ erant, aliter deterioris conditionis essent, quàm Sæculares, etiam quoad spiritualia. Item non reuocantur, quæ conceduntur eorum Ecclesijs, Monasterijs, Capellis, &c. v.g. Iubilæa, & indulgentiæ cõcessæ Visitantibus Ecclesias cuiusuis Ordinis in festis suorum Sanctorum, aut in alijs festiuitatibus. Quas plurimas esse plenarias, & non plenarias inuenies in Cõpendio, *sup. verb. indulgentiæ quoad sæculares 1. & 2. à fol. 291. ad 299.* Et apud Hieronymum Rodriguez, *sup. à nu. 48.* qui inter alios refert *nu. 72.* ex indulto Innocentij VI. & Iulij II. concessum esse omnibus recitantibus Psalmum Miserere, cũ oratione, *Deus qui inter Apostolicos Sacerdotes, &c.* vel si litteras ne-

nesciant, quinquies Pater noster cum Aue Maria in Ecclesijs principalibus Minorum, seu illis annexis, quod consequantur indulgẽtias Vrbis,& Orbis. Nec reuocãtur cõcessæ exhibentibus aliqua charitatis opera fratribus Minoribus, Carmelitis, & alijs Religiosis,quæ videri possũt,ibi *à f.299.ad* 302.

3 Tertia obseruatio. Non reuocantur item concessæ Patribus, Fratribus, Cognatis, Benefactoribus,Seruitoribus,Religiosorum, ac alijs huiusmodi personis ad eos spectantibus: cum enim hæ non sint Religiosis concessæ, sed intuitu tantum illorum; reuocatæ non sunt à Paulo V. qui indulgentias Fratribus immediatè, & directè concessas solum reuocauit. Sic notat Hieronymus Rodriguez n.57. circa indulgentiam Eugenij IV. qui concessit, vt Procuratores Fratrum, eorumque Substituti, Liberi, Parentes, Fratres,& Sorores possint promereri indulgentias Stationum,& alias Fratribus concessas, dicendo in eorum Ecclesijs quinque Pater Noster,& totidem Aue Maria pro felici statu Romanæ Ecclesiæ, & addit; *Nec hoc fuit reuocatum per Paulum V.quia non fuit concessum Fratribus, sed intuitu Fratrum.*

4 Ob eandem rationem ipse *num.*45.Et Emmanuel *to.*3.*sum.c.*1 1 *nu.vn.*docent, non esse reuocatam indulgentiam plenariam concessam à Clemente VIII. Parentibus Fratrum Minorum in mortis articulo. Et *nu.*55. ait Hieronymus, non esse reuocatam plenariam indulgentiam concessam Animabus Parentum,Benefactorum,& Fratrum,ac hospitantium eosdem Religiosos, dicendo pro eis vnam Missam defunctorum, in conuentu,in quo moratur talis filius Religiosus,aut in oppido Benefactoris, aut hospitantis.

5 Quarta obseruatio: Reuocatæ non sunt indulgentiæ concessæ Religiosis pro Animabus purgatorij v.g. vt tali Missa, vel oratione, vel in tali die liberent vnam Animam a purgatorio. Huiusmodi indulgentias plures inuenies apud Hieronymum Rodriquez, *resol.*77. *à n.*62. Et animaduerte,quod etiam si Anima purgatorij sit Religiosi cuiusuis, & Pontifex concedat, quod quicumque siue Sæcularibus, siue Regularis hoc, vel illud opus pro illa effecerit in Ecclesiis Regularium,aut in eorum altaribus priuilegiatis,liberet eam,non est censenda hæc indulgentia ei applicanda,quia viui opera hæc exequuntur, & indultum hoc non est concessum Religiosis, quatenus Religiosis sunt, sed ratione Ecclesiæ, vel altaris: & Paulus V. non reuocauit indulgentias Regularium Ecclesijs, vel altaribus concessas, sed tantum concessas immediate, & directè ipsis Regularibus viuis, qui propterea de eius foro erant. Immo, & si nominatim Pontifex exigere, vt Missa pro Anima Regularis defuncti à Regulari celebretur, vt defunctus à Purgatorio liberaretur,adhuc hęc indulgentia meo iudicio non esset reuocata a Paulo V. qui, vt tetigi, solùm indulgentias viuis, & pro viuis concessas, illisque tantum applicandas, reuocasse existimandus est.

6 Idem a fortiori dicendum est de indulgentijs concessis pro Animabus Regulariũ absque vlla aliorum Regulariũ, vel Sæcularium diligentia. Huiusmodi est ea, quam concessit Ordini B.Mariæ de Monte Carmelo Ioannes XII. & confirmarunt Alexander V. Clemens VIII.& Gregorius XIII.vt testantur vterque Rodriguez, Hieronymus *sup.n.*71. & Emmanuel *apud ipsum*,vt scilicet Sabbato sequenti post obitum Fratrum, Monialium, & Confratrum ipsius Ordinis,meritis, & intercessione B. Virginis ipsorum Animæ a pænis purgatorij liberentur per modum suffragij, seu impetrationis à Deo. Consule ipsum Hieronymum, qui rectè cum Emmanuele,& Nauarro notat: quod ad liberandam Animam à Purgatorio in Altari priuilegiato, sufficit cuiuslibet Missæ celebratio, siue sit de Sancto, siue de Feria, aut defunctorum nisi in Bulla expresse caueatur,quod dicenda sit de Requiem.

7 Quinta obseruatio. Indulgentiæ omnes concessæ, vel confirmatæ tum à Paulo V. post prædictam Bullam, tum ab aliis Pontificibus eius Successoribus, non sunt reuocatæ; Talis est plenaria, quam Paulus V. concessit Minoribus recitantibus coronam B. Mariæ, vt referunt Hieronymus Rodriguez *n.*47. & Portel *n.*1. & celebris illa indulgentia Stationis Sanctissimi Sacramenti concessa Minoribus recitantibus ante illud sex Pater Noster, & Aue Maria, cum Gloria Patri ad finẽ cuiuslibet,& Aue;& his recitatis ita, lucrantur quilibet Religiosus omnes indulgentias Stationum Romæ, Ierusalem, S.Iacobi in Compostella,& Portiunculæ. Quod concessum fuisse à Paulo V. ac cõfirmatum, de nouoque concessum a SS. D. N. Vrbano VIII. dummodò Statio fiat ante altare principale Ecclesiæ, ex authoritate grauium virorum testatur ipse Rodriguez, *nu.*47.

8 Sexta obseruatio: Nec re vocatæ sunt indulgentiæ, quas possunt Regulares concedere tam Regularibus, quam Sæcularibus pro aliquo opere; solùm enim pro se ipsis concessæ reuocantur hic. Huiusmodi est, illa, quam Fratres Minores, & Prædicatores, ac similiter communicantes in eorum priuilegijs, prædicantes in suis domibus quocum-

que

que anni tempore, possunt concedere suis Auditoribus, nimirum decem, & octo annos, ac trecentos, & Viginti duos dies Indulgentiarum; extra verò suas Ecclesias vltra dictos 18. annos 222. dies tantùm. At tempore Quadragesimæ in suis domibus Prædicantes in feria secunda, quarta, & sexta centum quinquaginta sex annos, & quingentos viginti quatuor dies Indulgentię, authoritate Apostolica valēt concedere ex indulto Gregorij IX. & aliorum Pontificum; de quibus in Compendio Minorum, *tit. Indulgēt. quoad sæculares.* §. 5. & Emmanueli *to.2. q. 95. art.1.* ac, vt ipse *q.99. art.5.* testatur, ex indulto Pauli III. & aliorum Pontificum in partibus Indiarum possunt Religiosi alias Indulgentias concedere.

9 Septima obseruatio: Iubilæa, & Indulgentiæ cōcessæ viuæ vocis oraculo Regularibus, & eorum Ecclesijs in ordine ad Sæculares, & ipsis Regularibus, immediate, aliundeque non reuocatæ per hanc Pauli V. Bullam; etiam non sunt reuocatę Bullis Gregorij XV. & Vrbani VIII. omnia viuæ vocis oracula annullantium, vt vidimus Sing.3. Tract.9. quia in illis non exprimuntur indulgentiæ, seu de illis quoad reuocationem non fit specifica mentio, qualis requiritur ad reuocationem, vt pote priuilegij priuationem. Et licet in eis dicantur reuocari indulta spiritualia, sub horum nominibus in odiosis non sunt intelligendæ Indulgentiæ, licet in fauorabilibus intelligantur: nec hæ reuocari existimantur à Sapientibus, nisi expressè nominentur. Sic doctiss. P. Ferdinandus, & Mendoza.

DVBIVM III.

V. Nouitij, ac Religiosi Societatis Iesu post vota biennij fruantur Iubilæis, & Indulgentijs, ac priuilegijs pro ipsorum Religione concessis?

1 Sermonem instituimus de Indulgentijs concessis Religiosis vel in vniuersum, vel in particulari Religiosis talis Religionis, in qua Nouitius existit, (de alijs enim, quæ generaliter omnibus Christi fidelibus conceduntur, tam Nouitij, quam Professi eodem modo fruuntur, ac Sæculares.) Et his Nouitij omnes frui, nisi expressè notetur, Professis concedi, non dubito: I. Quia hæ conceduntur Religiosis, vt patet in Bulla Pauli V. Dub.1. allata: sed in communi loquendi modo; immo, & iuxta stylum Cancellariæ Apostolicæ, Nouitij dicuntur Religiosi, & censentur tales in fauorabilibus, vt notat Rebufus, *l.1. de praxi benefic. tit. de dispensat. cum regul. pag.422.* & probant Ludouicus à Cruce, *lib.1. in cruc. disp.1. c.9. dub.5. n.2.* & Trulench. *l.1. §.9. dub.3. nu.4.* ac alij: ergo eis conceduntur, sicut iuxta prædictos Trulench., & Cruz, Emmanuelem Rodriguez *§.1. nu.6.* & Villalobos *tr.27. claus.12. nu.12.* Nouitij sine Bulla Cruciata possunt frui priuilegiis, gratiis, Indulgentiis, & facultatibus concessis Mendicantibus, quia in ordine ad ipsos non suspenduntur per Bullam iis verbis, *Exceptis tamen*, scilicet quoad suspensionem, *gratijs, & Indulgentijs, quæ concessæ sunt Ordinum Mendicantium Superioribus quoad eorum Fratres*; vbi nomine *Fratrum*, seu Religiosorum Nouitios venire in fauorabilibus ex communi Doctorum tenendum asserunt Trulench., & Cruz *sup. nu.4.* Consule Thomam Sanchez *tom.2. sum. lib.6. c.10.* vbi late probat Nouitios gaudere priuilegio fori, immunes esse à gabellarum solutione, initiari posse ab Episcopo, in cuius Diæcesi sunt in probatione, a Iudice Ecclesiastico non posse puniri, & instar Religiosorum conueniri debere, ac alijs fauoribus frui qui Religiosis competunt.

2 Si vero Indulgentiæ dicantur concedi Professis in Religione, Nouitijs non competunt; competunt vero omnibus, qui in Societate nostra vota biennij emiserunt, nam vt loquitur Gregorius XIII. Bulla edita anno 1583. quæ incipit, *Quanto fructuosius, &c. Ii omnes, qui post biennum nouitiatus dicta tria vota simplicia emiserint, ac in corpus Societatis coaptati, illiusque meritorum, & priuilegiorum non secus atque ipsi Professi, participes effecti, &c. verè, & propriè Religiosi existunt.* Vnde sub nomine professorum in his, & omnibus alijs fauorabilibus nostri Sacerdotes, ac Scholastici, qui trium, vel quatuor votorum solemnem professionem in his, & omnibus alijs non fecerunt, sine dubio comprehenduntur; Quia, vt rectè noster Suarius, *tom.3. de Relig. lib.6. c.1. num.1.* ait: *In communi vsu Ecclesiæ accomodata est hæc vox Professio, vt significet actū illum, quo is, qui vult Religiosus fieri, statum illum publicè, solemniter, ac firmiter assumit, quo sensu, & frequentissimè in iure Canonico, & decretis, & abstrahit à professione facta per vota solemnia, vel simplicia, &c.*

3 Nec huic, & antecedenti conclusioni obstant verba illa posita in Bulla relata Pauli V. in qua Indulgentias concedens, ait: *Quæ vult Sanctitas sua, vt omnes etiam concessæ sint omnibus Religiosis, Monialibus, Regularibus cuiuscuis regulæ approbatæ, & intra claustra cum tribus votis solemnibus viuentibus, & perpetuam clausuram seruantibus, &c.* Nam vel in

illis

illis verbis *Cum tribus votis solemnibus*, sermo est de Monialibus tantùm, vt indicant ea verba: *Perpetuam clausuram, &c.* & suppletur dictio *Et*; dicereque vult Pontifex, quod hæ Indulgentiæ conceduntur non solum viris Religiosis, sed etiam feminis Monialibus solemniter profitentibus. Vel solemnitas, de qua ibi est sermo, non est alia, quam est, quæ à Suario, *to.3. de Relig. l.2. c.5.* ex S.Thoma *q.88. art.7. ad 3.* vocatur accidentalis, consistitque in externo apparatu, multitudine Testium, seu publica votorum emissione, vel ceremonia, aut traditione publica, qua quis iuxta suæ Religionis constitutiones Deo, & Religioni se tradit; conuenitque hæc traditio illi, quæ fit in Societate Iesu per biennij vota. Et in hoc sensu solemnia hæc vocari possunt. Sic *in cap. Per tuas, de voto*, de quodam, qui vouit dato Chitographo dicitur: *Solemniter fecisse votum in quadam Ecclesia, & in præsentia Prælati*; cum tamen illud votum, vt notat Suarius, *c.5. nu.9.* solùm simplex esse potuerit. Sed forsan aptiùs dicemus, has Indulgentias concedi Religionibus approbatis, in quibus tria vota solemnia emittuntur; licet non ab omnibus, sed ab aliquibus saltim emittantur, vt contingit in Societate.

DVBIVM IV.

V. Regulares itinerantes, vel extra claustra degentes fruantur Indulgentijs concessis Regularibus, & eorum Ecclesijs: Vbi an etiam alijs priuilegijs gaudeant?

1 AD huius dubij decisionem distinguendum est duplex genus Indulgentiarũ: aliæ sunt Religiosis concessæ independenter à loco; cuiusmodi est, plenaria Indulgentia concessa ab Innocentio VIII. Minoribus celebrantibus diebus Dominicis, & in solemnitatibus Christi D.B.Mariæ, & Sanctorum sui Ordinis, ac Fratribus laicis tunc communicantibus, vt habetur *in comp. Indulg. quoad fratres num.5.* & sunt similes quæ conceduntur recitantibus Coronam, Psalmos, vel orationes aliquas, aut in articulo mortis inuocantibus nomen Iesu, quas ibi videre licet. Has igitur lucrari posse Religiosos omnes extra claustra ex obedientia viuentes, vbicumque diligentias exequantur, non est dubium; cum ipsis eas exequentibus ratione sui status concedantur independenter à quacumque alia conditione, vel loco.

2 Aliæ Indulgentiæ sunt Religiosis concessæ dependenter à loco; V.g. cum exigitur ad eas lucrandum, quod preces fundant in suis Ecclesijs. Huiusmodi est concessio Sixti IV. facta Minoribus, vt habetur *in cor. supplem. fol.97. pag.2. conces.351.* & nostræ Societati communicata, vt est in comp. nostro. §.1 t. *verb. Indulg.* Quod omnes Indulgentias plenarias, & non plenarias, quæ sunt Romæ in singulis Ecclesijs quocumque tempore, & die, eodem tempore possint lucrari Regulares, quibus communicantur in suis Ecclesijs, & similiter aliæ, pro quarum lucratione ab eis exigitur visitatio Ecclesiarum suarum, vel quod viuant intra claustra.

3 Verùm has omnes posse lucrari Regulares iter agentes, aut extra claustra ex obedientia viuentes, constat ex priuilegiis eorum. Nam Iulius II. Indulgentias omnium Stationum Vrbis, quas Religiosi possunt lucrari visitando in suis Ecclesijs quinque altaria, vel in vno recitando quinque Psalmos; aut qui nesciunt legere alias orationes dicendo, concessit Minimis, vt lucrarentur visitando aliquam Ecclesiam in loco, vbi pro tempore ex obedientia esse contigerit, si inibi ante illius altare maius, quinquies orationem Dominicam, & toties salutationem Angelicam dixerint. Ita habetur in compendio Minor. *verb. Indulgentia station. quoad fratr. num.10.*

4 Idem concessit Minoribus, & Prædicatoribus Innocentius VIII. & quod omnes alias Indulgentias, quas in suis Ecclesiis cõsequerentur, consequantur qui extra cõuentus, aut domos per obedientiam reperiuntur, dicendo quinquies Pater Noster, & Aue Maria in quacumque Ecclesia, & loco dixerint pro intentione illius Indulgentiæ. Similiter quod has Indulgentias lucrentur Infirmi eadem recitãdo in valetudinariis, & cellis, ac etiam lectulis, quando commodè aliter dicere non possunt. Habetur in Monumento *fol.69. conces.160. & in supp. fol.100. conces.390.* & communicantur hæc omnia Religiosis Societatis Iesu, vt patet in suo Compendio, *verb. Indulg. §.2.* vbi post hæc additur. *Et generaliter quando aliqua necessitate, vel infirmitate essent præpediti, vel in itinere constituti, ita quod ad Ecclesias pro consequendis Indulgentijs, & alijs gratijs Societati concessis, adire non possunt, illas consequentur, dicendo dumtaxat illud, quod in Ecclesia dicturi erant. Habetur in Summario priuilegiorum S. Iustinæ in priuilegijs impressis fol.121. pag.2.*

5 Notandum est tandem. I. Id intelligendum esse, siue per paucos, siue per plures dies;

dies, aut menses moram extra conuentus traxerint; nam concessio tempus non limitat. II. Etiam suspicor; id intelligendum non solùm de indulgentijs, quæ concessæ sunt directè, & immediate Regularibus, & nullo modo Sæcularibus visitātibus suas Ecclesias, sed etiam de ijs, quæ concessæ sunt Sæcularibus visitantibus Regularium Ecclesias, v.g. In die Portiunculæ, in die S.Francisci, S. Dominici, S. Ignatij, & aliorum Ordinis cuiusuis Patriarcharum, ac Sanctorum, nisi præter visitationem Ecclesiæ, aliam in ea Ecclesia diligentiam necessario faciendam exigat Iubilæum, v.g. Communionem, vt exigunt Iubilæa Doctrinæ Christianæ, & generalis Communionis. III. Aduerte, quod hæc priuilegia non sunt annullata in reuocatione indulgētiarum facta à Paulo V. in ea enim solùm indulgentiæ reuocantur, non vero indulta ad eas conducentia, quod scilicet vice huius Ecclesiæ, in alia ad earum lucrationem orare sit satis. Vnde hæc priuilegia intelliguntur versari circa Indulgentias non reuocatas.

Dvbivm v.

V. Religiosi facti Episcopi fruantur Indulgentijs, ac priuilegijs suæ Religionis?

1 ALiquis forsan probabiliter existimabit, Religiosos factos Episcopos frui indulgentiis, ac proinde priuilegiis aliorum Regularium, saltem iis, quæ Religiosis vt sic, abstrahendo ab hoc, quod in claustris, vel extra claustra viuant, conceduntur; cum ipsi non solum veri Religiosi sint, ad triaque vota substantialia, quatenus Episcopali dignitati non obstāt, teneantur, eo modo, quo late probat Thomas Sanchez, *tom.2. sum l.6. c.6.* sed etiam ad obseruantias regulares, ad mortale, vel veniale obligantes, quæ Pontificio muneri non opponuntur, licet pœnis pro earum transgressione impositis non subiaceant; vt ex S.Thoma, S. Antonino, Angelo, Syluestro, Tabiena, Turrecremata, Emmanuele, Fuluio, & aliis tradit Sanchez, *sup.num.18.* Qui ergo hæc suæ Religionis onera portare coguntur, commoda illius, scilicet priuilegia, & indulgentias æquum est vt sentiant.

2 Ita ego generaliter tenendum existimarem, nisi obstaret Motus proprius Sixti IV. qui affertur ab Emmanuele, *tom.2. qq. regul. q.80. art.3.* in hunc modum, *Sixtus IV. statuit, vt si aliqui Fratres Minores, aut Prædicatores obtinuerint habitationem ad habenda beneficia Ecclesiastica, & quod interim, vel postquā eam habuerint valeant residere in domibus dicti Ordinis, & ibidem camaras, ac vocē actiuā, & passiuam in Capitulis generalibus habere, & priuilegijs dictorum Fratrum, & Ordinum gaudere; quod isti tales postquam aliquod beneficium pacificè adepti fuerint, aut pro Capellanis in aliquibus Ecclesiis deseruire cœperint, cōcessionibus prædictis nequeāt gaudere, aut alys consimilibus Ordinē concernentibus, nisi de Prælatorū consensu.* Et addit Emmanuel: *Idem statuit de promotis ad Cathedrales, ac alias Dignitates Ecclesiasticas. Ita habetur in Monumentis ordin. c. 1. fol.66. concess.365.* Hinc ipse ibi, Mendosius *de priuileg. ad instar. glosa 3 nu.11.* & Sanchez *sup. nu.33.* asserunt, Episcopum Religiosum non gaudere priuilegiis suæ Religionis, sicut non subiacet regulæ obseruantijs, iugoque monasticæ disciplinæ.

3 Sed non ita generaliter hoc asserendum esse sentio. I. Quia si solùm prohibetur in prædicto Sixti IV. decreto, quod Minores, & Prædicatores ad Dignitates Ecclesiasticas promoti Regularium priuilegiis fruantur, extendi non debet ad Regulares aliorum Ordinum, quia pœna, seu lex Pœnalis, qualis hæc prohibitio est, extendi non debet ad alios casus, vel personas præter assignatas, etiam si inter has, & alias similitudo rationis inueniatur, vt probant Ioannes Andræas, *in reg. odia, de reg. iuris l.6.* Imola *in l.si vero. §.de vero col.8. ff solut.matr.* D. Antonius de Quintanadueñas *regu.287. Ecclesiastic.* Gironda *de priuileg. explicat num.540.* & alij. Nec hic locum habet priuilegiorum communicatio, cum hæc prohibitio, potius sit eorum priuatio, quam concessio. Et vt rectè notat Hieronymus Rodriguez, *qq. reg. resol. 116. num.50.* cum aliis: Religiones non communicant cum aliis in pœnis, & restrictionibus, sed in fauoribus, ac priuilegiis. Vnde deducit; quod alij Regulares possunt vti priuilegiis Societatis per communicationem absque beneplacito sui Generalis, nisi illis expresse hoc prohibeatur. Consule Suarium, *de leg. l.8. c.17. à nu.5.*

4 Deinde addo quod etiam Minoribus: & Prædicatoribus factis Episcopis concedere possunt Prælati suæ Religionis, vt gaudeant prædictis priuilegiis, vt infra videbimus, & innuit Sixtus IV. dum ait; *Gaudere non posse priuilegijs, nisi de Prælatorum consensu.* Igitur indulgentias omnes Regularibus in generali concessas, si hæ non petant lucrantes viuentes intra claustra, huiusmodi Episcopos, etiam Minorum, & Prædicatorum Ordinum (de aliis enim non dubito) frui exis-

timo

timo, quia non est credibile eos priuare illis velle Superiores Religionum: Sed tacitè saltem concedunt. Nec æquum est, vt qui Pontifici obediendo, perfectiorem statum assumit, tot spiritualibus diuitijs ab ipso Pontifice priuetur.

DVBIVM VI.

V. A Religione Expulsi fruantur Iubilæis, & Indulgentijs pro Religione concessis; vbi an etiam alijs priuilegijs fruātur?

1 Sit I. Conclusio: Expulsi legitimè è Societate Iesu post vota biennij emissa, nec indulgentijs, nec alijs priuilegijs fruuntur: quia nullo modo Religiosi manent, sed ad sæculum redeunt liberi à votorum obligatione, non per dispensationem, irritationem, aut commutationem: sed quia vota simplicia in Societate ab initio iuxta Societatis Constitutiones, & Bullas imbibitam habent hanc conditionem: ipsa valitura, seu duratura quandiu emittentes Societas retinuerit, vt docet Sanchez *to.1. sum. l.4.c.24. num.11.* Ergo cum neque Religiosus, neque Nouitius sit, non potest indulgentiis, & priuilegiis concessis Religiosis frui.

2 Secunda conclusio: Quicumque Professus Regularis cuiuslibet Ordinis, & instituti sit, qui iniustè fuit dimissus, aut expulsus à sua Religione, eius priuilegijs, ac indulgentijs gaudet. Ratio est; quia sicut dimissio fuit contra iustitiam, ita vt teneatur monasterium eum repetere, vt ex pluribus probat Sanchez, *to.2. l.6.c.9.nu.7.* & 8. contra iustitiam etiam est, illum spoliare priuilegijs, & fauoribus, quibus fruuntur ceteri Religiosi in monasterio viuentes; & ita ad illa, & vsum eorum expeditum ius habet. Præterea, quia hæc priuatio, aut spoliatio pœna quædam est non leuis: ergo cum *Pœna præsupponat culpam,* vt docent Theologi cum S.Thoma, *2.2. q.108. art.4.* hæcque solos Auctores, & delinquentes comprehendat, vt statuitur *l. sancimus. c. de pœnis, l. Absentem. ff. eod.* vbi, vt in hoc casu culpa abest, nec adsit Auctor illius punibilis, pœna subsequi non debet. Aliter iudicarem, si indulgentia expresè requireret, quod actualiter intra claustra, vel in habitu, & vita Regulari degat, qui eam lucraturus est, vel priuilegium eius conditionis sit, vt extra claustra frui nemo queat.

3 Tertia conclusio: Qui iustas ob causas à Religione sua in perpetuum expulsus fuit, eius indulgentijs, & priuilegijs non gaudet. Probatur quia cū ratione Religionis, quam profitetur, & cuius disciplinæ iugo subiacet, hæc Religioso competāt, qui professionem, & iugum deseruit, spoliari debet eius commodo, & honore. Hinc rectè Suarius, *to.3. de Relig. l.6. c.15. num.6.* ait: quod *Electus à Religione, & habitu Religionis priuatus, priuilegium exemptionis amittit, ideoque redit ad ius antiquum, & Episcopo subiectus manet.* Deinde cum per expulsionem cessauerit reciproca obligatio inter Religionem, & Religiosum, hūc illa priuat suis priuilegijs, siquidem ille à suo onere est exoneratus. Et licèt verus Religiosus maneat solemniter professus, expulsus à Religione, etiam à Societate, adhuc illius indulgentijs, & priuilegijs non gaudet; cum hæc concedantur, non ob tria vota precisè, quatenus constituunt verum Religiosum, sed quatenus vitam in communi, regulamque complectuntur. Licèt autem Religiosi regulas non obseruent, aut irreligiosè viuant, si in Religione perseuerent, cuius meritis indulgentiæ, & priuilegia conceduntur, sintque membra vnita corpori, & si ægra, illis in vtroque foro fruuntur, vt notarunt Miranda, *tom.2. quæst.43. artic.3.* & Hieronymus Rodrig. *resolut. 116. num.34.*

4 Quarta conclusio: Qui ad tempus habitu Regulari dimisso ex obedientia extra claustra iustas ob causas degit, probabile est lucrari omnes indulgentias Religiosis in communi concessas; nòn verò eas, quæ expresè conceduntur intra claustra viuentibus, v.g. Qui vt Parentibus in grauissima necessitate constitutis subueniat, vel vt periculosissimæ infirmitati medeatur, cum Superiorum facultate in sæculo viuit; non est cur, cum verus Religiosus sit, & inuitus sine culpa sua, immo vt humanæ, diuinæque obligationi satisfaciat, extra claustra viuere cogitur, vitamque illam cum Superiorum facultate ducit, priuetur his indulgentijs: nam hęc priuatio Religioso, vt pote pœna ob culpam obuenire debet, & *Vbi culpa non est, nec pœna esse potest, l. si putatur, ff. ad l. Aquil. cap. sine culpa de reg. iur. in 6.* Thomas de Thomassetis *reg.283.* Ioseph Alderete *de relig. discipl. tuenda l.2. cap.10. num.8.*

5 De alijs priuilegijs piè, & probabiliter idem crederem, dummodò sint eiusmodi, quibus vti quis possit, ac practicare extra claustra, suoque statui, dum in sæculo viuit, non repugnent; vt quæ pro concionibus, pro recitatione Horarum pro Missarum celebratione, & similibus, concessa sunt; quia hic adhuc dici potest membrum Religionis,

cum

cum, & ab illa absolutè dimissus non sit, siquidem cum licentia in sæculo degit, & ad Religionem redire tenetur cum causa egressus cessauerit. Nec refert, vtrum sit habitu dimisso, vel retento, quia; *Habitus non facit Monachum, sed Monachus facit habitum, & sola professio regularis*, vt dicitur. *§. si quando, vers. rendi eam, auth. vt nulli iud. collat. 9. c. consuluit qui cleric. vel vouen. c. vt clerici, & c. porrectum 13. de regular. vbi glos. vers. habitus.* Sed huiusmodi in sæculo degentes ab vsu priuilegiorum, quæ iurisdictionem habent annexam, v.g. circa administrationem Sacramentorũ, dispensationem in votis, in petitione debiti, & similibus omnino abstinere debent; cum hæc vt potè maioris momenti nec Pontifices, nec Religionis Superiores dimissis etiã ad tempus concedere præsumi potest, sed tantùm ijs, qui actu vitæ Religiosæ iugo subiacent: alia verò leuiora concedi probabiliter ob dicta creduntur, v.g. Quod tali hora celebrare: quod Sabbatis de Conceptione, & quintis ferijs de Eucharistia recitare valeant, & similia. Quod obseruandum est pro Regularibus factis Episcopis. Consule Sanch. *l.6. sum. c.8. num.35.*

Dvbivm vii.

V. Apostatæ, & Fugitiui à Religione, lucrentur eius Iubilæa, & Indulgentias, ac priuilegijs gaudeant?

1 De Apostatis non dubito, quod eo ipso quod Religionẽ, quam professi sunt, deserant, eum animo ad eam non reuertendi, nec transeundi ad aliam; priuentur indulgentijs, ac priuilegijs suæ Religioni concessis; cum velut separatum ab ea membrum existimentur à suis Prælatis, & à Pontificibus, eos excommunicantibus, vt excommunicarunt Innocentius IV. Clemẽs IV. Sixtus IV. ac Societatis Apostatas, qui post biennij vota ita eam desseruerunt, eorumque Receptores, Fautores, & Consultores Pius V. & Gregorius XIII. Et congruum est, vt qui ob Apostasiam à Religione separati, eius communione priuantur: gratijs etiam, & priuilegijs, Religionis, quam ita grauiter peccantes, & quantum ex se maxima ignominia afficientes, deseruerunt, priuentur.

2 Ob hanc rationem Horatius Mandosius *sup. num.3.* rectè asserit, non esse dubium, quod Apostata non gaudeat Religionis priuilegijs. Consonant Sanchez, *sup. num.34.* & Hieronymus Rodriguez *qq. reg. res.11. nu.29.* Crederem tamen quòd Apostata ab eo tempore, quo resipuerit, & intentionem habuerit ad Religionem redeundi, potest, si in gratia sit, saltem per contritionis actum, lucrari omnes indulgentias Religiosis viuis concessas, & etiam si in peccato mortali sit, dum hunc animum redeundi habeat, lucrari omnes, quas pro Animabus purgatorij possunt suæ Religionis Alumni, iuxta dicta Dubio 2. & 3. Et idem tunc de priuilegijs saltem quoad forum conscientiæ opinari poterimus.

3 De Fugitiuis verò, ijs scilicet, qui è Monasterio recedunt absque Superiorum licentia, vt extra ipsius potestatem, & obedientiam sint, iuxta *l. quis fugitiuus. ff. de ædilitio edicto*, licet non ita strictè quoad aliqua sentiendum sit, ac de Apostatis; cum hi recedant animo excutiendi obedientiæ iugum in perpetuum, deserendique religiosum institutum: illi verò ad tempus tantùm recedant, vt ex Angelo, Syluestro, Bañez, Nauarro, Valentia, Azote, & alijs docet Thomas Sanchez, *sup. cap.8. num.2.* tamen quoad præsens institutum attinet eodem modo iudicandum existimo de vtrisque, cum Fugitiui, ipsorumque Receptores, & Retentores non secus, ac Apostatæ, & eorũ Receptores, & Auxiliatores excommunicati sint ab Innocentio, Clemente, & Sixto IV. vt videre licet apud Mirandam *tom.1. q.51. art.2.* Portel *verb. Apostata*, Nauarrum *c.27. num.55. & l.3. consil.69. num.1. de Regul.* ac Hieronymum Rodriguez *sup. nu.7.* ac ita hos velut separatos à Religione; eius priuilegijs, & indulgentiis à Pontifice, ac Prælatis Regularibus priuari credendum est.

4 Nisi forsan quis probabiliter opinaretur in defunctorum gratiam, hos, & etiam Apostatas frui indulgentijs concessis pro Animabus purgatorij, ac pro Parentibus, & Cognatis ipsorum Apostatarum, ac Fugitiuorum; cum hæ potius illis, quam istis conceduntur: aut istis conceduntur per illorum diligentias, seu dependenter ab his, vt dicebamus Tract.1. Dub.15. Nec congruum est, vt hi puniantur hac pæna, scilicet indulgentiarum, seu suffragiorum carentia, ex illorum delicto contra illud *Ezech.18. Anima, quæ peccauerit ipsa morietur*. Quod refertur *in cap. iam itaque 1. q.4.*

5 Sed oppones: Apostatæ, & Fugitiui tenentur recitare ex obligatione sui status, ac ex illo recitare etiam de Sanctis, & festiuitatibus sui Ordinis; ergo & possunt frui priuilegiis, & indulgentiis circa recitationem, vt priuilegio ad recitandum de Eucharistia in quintis feriis, & in Sabbatis de

de Conceptione, ac indulgentias omnes illorum recitationi, & alijs operibus annexas lucrari; R. concesso antecedenti, quia recitare etiam de suis solemnitatibus onus est; negando consequentiam, quia recitare in Sabbato de Conceptione, & indulgentias prædictas lucrari commodum est, & Apostata, ac Fugitiuus tenentur ad omnia onera suæ Religionis; quæ possunt tunc subire, & priuari debent omnibus commodis, & fauoribus propter grauissima peccata Apostasiæ, vel fugæ, vt videre licet apud Thomam Sanchez, *to.2. sum. l.6. cap.8.*

DVBIVM VIII.

Quomodo detur communicatio in Iubilæis; & Indulgentijs inter Regulares, eorumque Ecclesias, siue eiusdem, siue diuersi Ordinis?

1 Dari hanc communicationem, sicut datur in priuilegiis inter omnes Religiones, priuilegiorum communicationem habentes, non est dubium, constatque ex pluribus Bullis, & indultis Sixti IV. Innocentij VIII. Alexand. VI. Iulij II. Leonis X. Clementis VII. Eugenij IV. Gregorij IX. Pij II. & V. quæ videri possunt in Compendio Mendic. *verbo communicatio*, apud Emmanuelem *tom.1. q.55.* Mirandam *tom.2. q.46.* Leo X. anno 1519. sic communicationem omnibus Mendicantibus côcessit.

2 *Nos ad singulos Ordines prædictos, singulasque ipsorum Ordinum domos, vbi religiosè viuitur, indifferenter absque acceptione personarum, deuotionis affectum aqua lance gerentes, omnes, & singulas gratias, concessiones, indulgentias, peccatorum remissiones, prærogatiuas, fauores, immunitates, exemptiones, facultates, priuilegia, indulta, tam spiritualia, quam temporalia, qualiacumque illa essent, quæ Prædicatorum, Minorum, Eremitarum, S. Augustini, Carmelitarum, Seruorum B. Mariæ, ac Minorum Fratrum in domibus, & illorum Ecclesijs, Oratorijs, ac Ecclesias ipsas, & Oratoria pro tempore Visitantibus, cuiuscumque status, aut sexus existerent, seu pro eorum manutentione, & ornatu côtribuentibus, nec non domibus, Fratribusque, & Sororibus, nec non Monialibus, & conuersis, oblatis, ac vtriusque sexus personis de pænitentia, seu Tertij habitus nuncupatis, à dictis Prædecessoribus, aut ab alijs, ipsisque Successoribus, aut aliàs auctoritatem habentibus coniunctim, vel diuisim in genere, vel in specie concessa fuerint, aut in posterum concedentur; illa, & omnia singula, &c. illis Ordinibus, Ecclesijs, Oratorijs, & Ecclesias, ac Oratoria visitantibus cuiuscumque status, & c. pariformiter communia esse volumus.*

3 Hactenus communicatio facta à Leone X. & similes sunt omnes ab alijs Pontificibus concessæ. In cuius explicatione non leuis difficultas est: an indulgentias, vel Iubilæa omnia, quæ à Pontifice conceduntur Fidelibus visitantibus Ecclesiam alicuius Religionis in aliquo die, lucrentur visitantes eodem die, vel diuerso cuiuslibet diuersæ Religionis Ecclesiam.

4 Affirmatiua pars quoad côcessionem, seu lucrationem, horum Iubilæorum, saltèm in diuersis diebus in omnibus Religionibus, probari videtur ex Iulio II. in Bulla, quæ affertur ab Emmanuele *to.1. qq.55. art.20.* vbi postquam declarauit, & concessit reciprocam communicationem priuilegiorum inter Prælatos Ordinis Prædicatorum, & Prælatos Ordinis Minorum, addit: *Et quod de Prælatis ad Prælatos dictum est, ita de Congregationibus vnius Ordinis ad Congregationes alterius Ordinis, & de Fratribus priuatis, idest sine prælatura, ad Fratres priuatos, & de Festiuitatibus ad Festiuitates in his casibus, in quibus Congregationibus, vel Fratribus priuatis, ac Festiuitatibus alterius Ordinis, aliquid concessum est nunc, vt pro tempore respectiuè concessa intelliguntur. Ita quod ea, quæ in honorem Sanctorum Dominici, Petri Martyris, Thomæ de Aquino, Catherinæ de Senis Fratribus, vel locis Prædicatorum sunt concessa: omnia illa Fratribus Minoribus præfatis, eorumque locis, ac Festiuitatibus Sanctorum Francisci, Antonij, Ludouici, Bernardini, Bonauenturæ, quinque Martyrum dicti Ordinis, qui apud Marrochium coronam adepti sunt, & S. Claræ, ac in alijs festiuitatibus dicti Ordinis Minorum, licèt sint in maiori numero, quàm festa ipsorum Fratrum Prædicatorum, sint concessa.*

5 Ad præsentem difficultatem Emmanuel supra ita respondet ex côcessione præiecta: *Ex qua concessione colligo primò, quod cum in Festiuitatibus D. Francisci, Antonij, Ludouici, Bernardini, Bonauenturæ, Didaci, & S. Claræ aliquam Ecclesiam Ordinis Minorum visitantibus contritis, & confessis, ac Sâcta Corporis Domini communione refectis indulgentia plenaria conceditur, eriã eadem met indulgentiæ censentur concessa Visitantibus, contritis, & confessis, ac Communione refectis Ecclesias Prædicatorum in festiuitatibus Sanctorum Dominici Petri Martyris, Thomæ de Aquino, Catherinæ de Senis, ac Hiacynti.* Et Hieronym. Rodriguez, *qq. reg. resol.116. n.52.* Emmanuelem sequens ait: *Vnde indulgentia plenaria concessa à Sixto V. visitantibus Ecclesias Fratrum Minorum in festis suorum Sanctorum, eadem censetur concessa pro Ecclesiis Prædicatorum in festis suorum Sanctorum, & è contra.* Iuxta hanc ergo explicationem dictæ Bullæ eædem indulgentiæ conceden-

cedentur Societati in festis S. P. N. Ignatij S. Francisci Xauerij, S. Francisci de Borgia, S. Ludouici Gonzagæ, & trium Martyrum nostrorum Ioannis, Pauli, & Didaci, qui Iaponio Regno pro fide cruci sunt affixi; quæ concessæ sunt Religionibus Minorum, & Prædicatorum in suis festis: Et idem poteſt dici eodem tenore in alijs Religionibus priuilegiorum communicatione fruentibus; ita quod Iubilæa concedantur de Patriarcha vnius Religionis ad aliarum Patriarchas; de SS. Confessoribus ad Confessores; de Martyribus ad Martyres, de Beatificatis ad Beatificatos.

6 Sed hæc explicatio à praxi omnino abhorret, & eam detestatur consuetudo: secundum quam priuilegia esse interpretanda communis est Doctorum sententia, vt docet Miranda, *tom.2. q.44. art.4.* siquidem ea declarat, quando lex obligat, vel non obligat, vt cum S. Thoma, *22. q.97. art.3. & q.186. art.9.* docent Theologi, & consuetudo iuxta hos, & Iurisperitos vim legis habet: & si sit rationabilis, & præscripta iudicandum est secundum ipsam in iudicio, & foro contentioso; etiam si interdum sit contraria Iuri scripto, vt ex Glossa, *sup. c. consuetudo d.1.* probat Syluester *verb. consuetudo q.19. 20. & 21.*

7 Quis igitur vnquam cogitauit, quod virtute Iubilæi concessi in die S. Bonauenturæ, lucrentur Fideles illud in die S. Hyacinti in Ordine Prædicatorum, S. Francisci Xauerij in Societate nostra, S. Nicolai de Tolentino in Ordine S. Augustini, & sic in alijs? Quomodo præterea aptanda est ista communicatio: si pro Sanctis Confessoribus concessa sint vni Ordini quinque Iubilæa, & septem sancti Confessores tantum celebrentur in alio? Cur duo ex his priuandi sunt illis, & cur potius hic, quam ille Iubilæo carebit? Erit ne tunc in arbitrij nostri potestate hos Sanctos, ac hos dies potius, quam illos pro Iubilæorum lucratione eligere, quod sane omnino ad Pontificem expectat? Quis denique dixit quod Portiunculæ Iubilæum lucrari possunt Fideles vel hoc, vel alio die in Ecclesiis Societatis Iesu, aut quod Iubilæum Doctrinæ Christianæ, & Communionis singulis mensibus faciendæ lucrentur, in Ecclesiis S. Francisci, S. Dominici, B. Mariæ de la Merced, & aliorum Ordinum? Vel quod Iubilæum Missionum, sine interuentu, & solicitudine Societatis nostræ alicubi lucrari possit? Præterea, cum hæc omnia Iubilæa ad tempus concedantur, debent eo ipso, quod tempus Iubilæi pro S. Francisco concessum, finiatur, simul finiri omnium Patriarcharum Iubilæa, ni aliunde ea concessa habeantur. Hæc & plura absurda, quæ praxi, ac communi omnium sensui omnino repugnant ex hac communicatione sequentur: ergo non est concedenda.

DVBIVM IX.

Communicatio Iubilæorum, & Indulgentiarum inter Regulares, ac eorum Ecclesias visitantes statuitur, & expenditur?

1 Tribus conclusionibus sequentibus hæc communicatio aptè exponetur. Sit igitur prima: Omnia Iubilæa, & indulgentiæ concessæ immediatè, & directè Religiosis, vel eorū Oblatis, Parentibus, Cognatis, Procuratoribus, benefactoribus, Seruitoribus, & similibus personis ad Ordinem aliquem spectantibus, inter ipsos ita communicantur, vt Regularibus Prælatis, priuatis Religiosi, eorum Parentibus, Cognatis, Procuratoribus, Benefactoribus, & similibus personis cuiusuis alterius Ordinis communicatione gaudentis intelligantur concessæ. Ita Iulius II. ac ex ipso vterque Rodriguez *sup.* Et hæ personę ita visitantes Ecclesiam sui Ordinis, lucrabuntur omnia Iubilæa cōcessa Visitantibus eodem die Ecclesias omnium aliorum Ordinum iuxta dicenda infra Dubio 10. Hincque verificabitur communicatio à Leone X. Iulio IV. & alijs Pontificibus facta.

2 Sit II. conclusio Omnes indulgentiæ, & Iubilæa concessa, immediatè, & directè Sæcularibus quibuslibet, seu omnibus Christi fidelibus visitantibus Ecclesiam aliquam alicuius Ordinis, conceduntur, seu communicantur visitantibus quamlibet Ecclesiam eiusdem Ordinis, nisi oppositum in Iubilæi indulto exprimatur: in Ecclesijs verò aliorum Ordinum possunt illud Regulares lucrari, non Sæculares iuxta dicenda Dubio 14. Et ita etiam verificabitur communicatio Iubilæorum, vel indulgentiarum inter Regulares à Pontificibus concessa, cum largiuntur, quod omnia priuilegia, & indulgentiæ Religioni, ac eius Ecclesiis, locisque concessæ, omnibus Religionibus, ac earum Ecclesiis, locisque concessæ intelligantur, quoad Regulares tantùm, qui in suis Ecclesiis omnes indulgentias Ecclesiis aliorum Ordinum concessas lucrari possunt. Quoad Sæculares autem indulgentiæ concessæ Ecclesiæ singulari alicuius Ordinis extendantur, ac communicentur Ecclesiis omnibus illius Ordinis, iuxta concessionem Pij V. factam Ordinis

S. Hie-

S. Hieronymi in Hispania, quod *Omnia priuilegia, gratias, &c. singulis, cuius Monasterio concessas, ad omnia, & singula Monasteria Ordinis tam virorum, quam mulierum in omnibus, & singulis extendit.*

3 Sit III. conclusio: Omnes indulgentiæ, & Iubilæa concessa generaliter Visitantibus Ecclesiam aliquam Regularem, nullo modo lucrantur Sæculares, si aliam ab assignata in Iubilæo visitent: non enim respectu Sæcularium datur inter Ecclesias diuersorum Ordinum communicatio Iubilæorum, vel indulgentiarum. V.g. Iubilæum concessum Ordini Minorum pro die S. Francisci, aut S. Bonauenturæ non communicatur Ecclesiæ Societatis pro die S. Ignatij, aut S. Francisci Xauerij. Quod ex præiactis, ac ex praxi omnino patet. Ratioque præcipua est, quod hæc Iubilæa non Regularibus, sed Sæcularibus, seu omnibus Fidelibus directè, immediatè, & præcipuè concessa sunt; ad hos enim litteræ Apostolicæ diriguntur, sicque earum inscriptio est: *Vniuersis Christi Fidelibus præsentes litteras inspecturis, &c.* Et quamuis fauor Religionis sit solemnizatio suæ festiuitatis, lucrum, quod est potissimus fauor, Fidelium est, vt Fideles sunt, intuituque Regularium, ac dependenter ab eorum Ecclesiarum, visitatione est concessum.

4 Exempli instar, vt hoc manifestius appareat, formulam Iubilæorum pro Sanctis Ordinis Minorum libuit proponere, quæ sic habet: *Sixtus Papa V. Vniuersis Christi Fidelibus, &c. Nos, vt ipsorum Fidelium deuotio non modo conseruetur, sed in dies magis augeatur, animarumque saluti vberius consulatur, precibus dilecti filij Clementis, Bontadosij, Ordinis Fratrum Minorum Magistri Generalis, super hoc nobis humiliter porrectis inclinati, tam omnibus, & singulis dicti Ordinis Minorũ Conuentualium, Capuccinorum, & de obseruantia nuncupatorum Fratribus, & Monialibus, quam ceteris vtriusque sexus Christi fidelibus, qui verè penitentes, & cõfessi ac Sanctissima Cõmunione refecti, diebus festis S. Francisci, Antonij de Padua, Bonauenturæ, Ludouici Episcopi, & Confessoris, ac Bernardini, prædictorũ eorundem Fratrem Minorum Conuentualium, Capuccinorũ, & de Obseruantia; necnon die Festiuitatis S. Claræ, Monialium dicti Ordinis Monasteriorum vbilibet constitutorum Ecclesias tam erectas, quam erigẽdas visitauerint, vel eorum aliquã à primis Vesperis vsque ad occasum Solis eorũdem dierum singulis annis deuotè visitauerint, & ibi pro Christianorum Principũ concordia, hæresum extirpatione, & S. Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, quo die præfatorũ id egerint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem misericorditer in Domino cõcedimus, & elargimur. Non obstantibus, &c. Datum Romæ die 27. Septembr. 1585.* Affertur hæc à Cherubino, *to. 2. Bullarij fol. 39.* & ab Emmanuele explicatur, *tom. 2. q. 69. art. 1. & q. 87. art. 5.*

DVBIVM X.

Prædicta Iubilæorum Communicatio stabilitur.

1 Ne gratis propositæ conclusiones assertæ videantur, illarum veritatem statui à Leone X. sine dubio existimo; quia postquam Bulla relata dub. 8. num. 2. concessit, communicationem priuilegiorum, & indulgentiarum inter Regulares, eorum Ecclesias, ac eas visitantes, addit immediatè ad dicta.

2 *Et deinde sicut accepimus, nonnulli Fratres dictorum Ordinũ volentes sapere plusquàm oportet, atque ad ipsorũ nutum verba interpretãtes, diuersis tam Sæcularibus, quam etiam alijs personis publicè, & priuatè suggesserint, quod ipsi sæculares visitãdo vnam dictorum Ordinum domum, omnes, & singulas indulgentias, & remissiones peccatorum per dictos Prædecessores nostros, quam per Nos domui B. Mariæ de Populo de vrbe concessas consequi poterant, perinde ac si prædictam domũ S. Mariæ de Populo visitarent, quod præter ipsorum Prædecessorum, & nostram mentem fuisse, & esse dignoscitur. Attendentes igitur, quod indulgentia intuitu Religionis concessa ad Sæculares extendi nõ debet, volentes mentem Prædecessorum, & nostram declarare, & omnem ambiguitatẽ, & occasionem tollere; Motu proprio, & ex certa nostra scientia volumus, & Authoritate Apostolica declaramus, quod vniuersi, & singuli dictorum Ordinum Fratres, & Moniales, Tertiarijque omnes vtriusque sexus, & Familiares, tantùm dumtaxat; omnibus, & singulis indulgentijs, gratijs, per eosdem Prædecessores, & Nos B. Mariæ de Populo, de vrbe, vt præfertur concessis, & concedendis, vtantur, potiantur, & gaudeãt, vti, potiri, & gaudere possint, quomodolibet in futurum, perinde ac si dictã domũ B. Mariæ de Populo his diebus, & festiuitatibus, quibus indulgentiæ huiusmodi concessæ fore dignoscũtur, personaliter visitarẽt; quodque vigore prædictarum litterarũ Sæculares gratijs, & indulgentijs huiusmodi, vti, & gaudere non possunt. Inhibentes nihilominus in virtute S. Obedientiæ, & sub excomunicationis latæ sententiæ pœna, eo ipso per contrafacientes incurrenda, omnibus, & singulis Fratribus cuiuscumque Ordinis existentibus, & quibuslibet alijs personis, ne deinceps indulgentias, & gratias huiusmodi S. Mariæ de Populo de Vrbe ad Sæculares extendi prædicent, aut publicè; vel priuatè nuntient.*

3 En Pontifex statuit indulgentias intuitu Religionis vnius concessas ad aliam non extendi quoad sæculares. Concessas autem esse his, & non Regularibus primariò omnia Iubilæa, Regularium Ecclesias visitantibus, aut in eis communicantibus, ipsorum tenor satis manifestar. Ecce præterea Iubilæa, quæ sæculares lucrantut in Ecclesia S. Mariæ de Populo, quæ est Augustiniensium, non lucrari in alijs Ecclesijs alterius Ordinis; lucrari vero posse in alijs eiusdem. En reuocat quidquid in oppositum sit concessum addens: *Non obstantibus præmissis, aut quibusuis alijs Apostolicis constitutionibus, priuilegijs quoque, & indultis dictis Ordinibus concessis, quæ quoad præmissa reuocamus cassamus, & annullamus, ceterisque in contrarium facientibus quibuscumque.*

4 Sed forsan Iulius II. non intendit communicare alijs Religionibus indulgentias vnius, quoad sæculares, sed alia priuilegia, & ideo illarum mentionem non facit ibi; quia vt inquit Emmanuel ex ipsius Bulla: *Declarauit, & concessit in prædicta priuilegiorum, gratiarum, & indultorum præfatorum communicatione, &c.* Ea autem priuilegia communicar, quæ magis propriè, immediatè, & directè conceduntur ipsis Regularibus, ac eorum Ecclesijs, non vero Sæcularibus, vt prædicta Iubilæa. Hocque communicationis genere gaudere existimo, & inde priuilegia aliqua concessa pro festiuitaribus, seu diebus, aliquorum Sanctorum communicari asserit. V.g. Quod quædam concessa pro Festiuitate S. Dominici communicentur seu extendantur ad Festiuitatem S. Francisci, S. Ignatij, ac aliorum Patriarcharum; & quædam cõcessa pro die S. Hiacynti, S. Thomæ, & aliorum SS. Confessorum, vel Martyrum ad dies S. Bonauenturæ, S. Didaci in Ordine Minorum, & in nostro ad dies SS. Francisci Xauerij, ac Borgiæ; & aliorum Confessorum, ac Martyrum cuiusque Ordinis, proportione seruata. Quæ autem sint hæc priuilegia communicata, vno vel altero exemplo prodam.

5 Concessum est Minoribus à Clemente VIII. vt in Festiuitate S. Didaci possint ipsi, & Moniales S. Claræ suspendere Interdictum in suis Ecclesijs, vt testatur Emmanuel, *su. & to. 2. vbi de interdict.* hoc ergo communicabitur Prædicatoribus pro Festiuitate S. Hyacinti, vt ipse asserit, & Societati Iesu, pro Festiuitate S. Francisci Xauerij. Præterea Sixtus IV. concessit Minoribus, vt in Festiuitatibus Sanctorum sui Ordinis, & S. Claræ possint dicere *Credo*; & quod suos quinque Martyres Marochij passos sub Officio duplici celebrent, & Alexander VII. concessit, quod festum omnium Sãctorum sui Ordinis sub vna solemnitate possint dicti Fratres celebrare, Missam de eis dicere, ac recitare, vt habetur in compendio Minor. *verb. Festiuitas nu. 9. 8. & 13.* & similia videnda: hæc ergo priuilegia possunt extendi ad solemnitates Sanctorum aliarum Religionum, nisi noua adsit prohibitio Sedis Apostolicæ, qualis adest contra priuilegium Alexand. IV. Minoribus concessum, quod in solemnitatibus Sanctorum proprias eorum historias, & si in Breuiario non sint, dicere, & recitare valeant.

6 Nec obstat, quod conclusione 1. asseruimus, dari indulgentiarum communicationem inter Oblatos, Seruos, Famulos, Procuratores, & Parentes Regularium, similem illi, quæ datur inter ipsos Regulares. Discrimen enim est, quod hi Oblati, Serui, &c. pertinent aliquomodo ad corpus Religionis, ac ita indulgentiæ istæ absolutè Religioni, & Regularibus dicuntur concessæ, ac inter concessas his ennumerantur à Pontificibus. Sæculares verò, vel ij, in quibus hic, aut similis titulus specialis vnionis cum Regularibus non adest: ad Religionem non spectant; ac ideo prædicta communicatio non est eis permissa de indulgentijs pro Regularium Parentibus, Procuratoribus, &c. Consule Hieron. Rodrig. *res. 77.* Hac communicatione gaudere Moniales Ordinario subiectas Tract. seq. probabimus.

DVBIVM XI.

Quæ Iubilæa, & Indulgentias possint lucrari omnes Regulares sine Bulla Cruciatæ: Vbi quas etiam possint sine illa lucrari Sæculares?

1 AD huius dubij solutionem necessarium est præmittere Bullæ Cruciatæ clausulam, hac de re loquentem. Hæc igitur, vt in ipsius extat Summario à Pio V. anno 1571. edito, sic habet: *Item vt suspendere possit* [scilicet Commissarius] *dicto biennio durante omnes similes, aut dissimiles indulgentias, aut facultates ab eodem Sanctissimo D. N. & Sede Apostolica, vel eius authoritate quibusuis Ecclesijs, Monasterijs, & in fauorem Fabricæ Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe Vniuersitatibus, Hospitalibus, pijs locis, Confraternitatibus, & singularibus personis in dictis Regnis concessas; etiam si clausulas contra suspensionem continerent,* ita

ita vt interim nulli suffragari, nec publicari possint; exceptis tamen concessis Ordinum Mendicantium Superioribus, quoad eorum Fratres. Gratias verò, & indulta quaecumque vigore cuiuscumque Bullae Cruciatae nuncupatae in dictis Regnis concessas, idem Sanctissimus Dominus noster expressè reuocauit.

2 Deinde certa priùs supponamus, vt ex his ad incerta, aut dubia fiat progressus. In primis certum est omnes vtriusque sexus Regulares, immo & Fideles, extra hæc Hispaniarum Regna degētes posse sine Bulla Cruciatæ lucrari omnia Iubilæa, & indulgentias, (non loquor de concessis ex ipsius Bullæ vigore.) Hæ enim solùm suspenduntur vt sæpius in Summario repetitur, in Regnis Hispaniæ, pro quibus Bulla promulgatur, ac conceditur; quæque videri possunt apud Trulench. *l.1.§.1. dub.1.*

3 II. Certum est, indulgentias concessas ab Episcopis, & Archiepiscopis, etiam in his Regnis, non suspendi, & ita has lucrari posse Regulares, & Sæculares absque Cruciata; quia solùm in Cruciata suspenduntur, quæ à Pontificibus, vel ab alijs ex delegata Sedis Apostolicæ facultate sunt concessæ. Sic Ludouicus de la Cruz, *in Cruci.d.1.c.9.n.1.* Episcopi autem non ex delegatione, sed authoritate ordinaria, & iure suo possunt indulgentias concedere, vt docent Theologi cum S.Thoma 4.*dist.*20. dependent tamen à Pontifice in harum concessione; quia earum potestas limitata est in iure, *cap.Nostro, & cap. cum ex eo, de panit.* Concedunt hi in Ecclesiæ Dedicatione integrum annum. Capitulum verò in Sede vacante, Vicarius Episcopi, Religionum, Prælati, etiam Abbates, ex potestate ordinaria nullas indulgentias possunt concedere, vt docet Granado, *tr.4. de indul. cap.3. num.2.*

4 III. Certum est, quod transacto tempore, ad quod Bulla Cruciata conceditur. v.g. in Bulla Pij V. biennio; omnes Regulares, & Sæculares in Hispaniæ Regnis possunt lucrari sine illa omnia Iubilæa, & indulgentias, quia vltra assignatum tempus non valet Commissarius illas suspendere, vt patet ex ipsa Bulla, & ex illo Doctorum, & iuris principio; *Concessa ad tempus vltra tempus censentur prohibita*, ac ex Summario Hispano hoc apertè constat.

5 Certum est IV. indulgentias concessas ipsis Regularibus, seu ipsorum Religionibus intuitu ipsarum, & illis directè, ac principaliter, posse sine Cruciata obtineri ab ipsis. Patet ex verbis relatis Pij V. *Exceptis tamen concessis Ordinum Mendicantium Superioribus quoad eorum Fratres, i,* Prælatis Mendicantium pro sibi Subditis, vel Religiosis huiusmodi pro se ipsis. Ita communiter Doctores, Rodriguez, §.12.*num.*4. Nugnus 3.*p.to.*2. *tr. de Bul.* §.14. Ludouicus à Cruce *sup.nu.*6. Ioannes à Cruce *epit. l.2. c.7. dub.3. concl.2.* Trulench *l.1. in Cruciat.§.9.dub.3.num.1.* Sed negat absque fundamento Acosta, *in Bul. exposit. q.*108.

6 Idem de priuilegiis hoc modo Religionibus, & Religiosis concessis tenent prædicti Doctores, & declarauit, ac concessit Leo X. cui per Superiores Ordinum Minorum de obseruantia hoc ita propositum fuit: *Dignetur. S.V. concedere, & declarare, quod virtute Bullarum Cruciatæ contra infideles, vel aliarum generalium quascumque reuocationes, aut suspensiones priuilegiorum Ordinum, etiam Mendicantium, continentium, numquam intelligantur reuocata neque suspensa indulta priuilegia, & gratiæ concessa quoad personas Fratrum Minorum de obseruantia, & quo ad suspendendum interdictum in festiuitatibus Sanctorum sui Ordinis, nisi de his specificè, & nominatim facerent mentionem.* Respondit Pontifex: *Fiat.* Hoc indultum habetur in supplemento Ordinis, 1.*par. fol.*60. *concessione* 177. & illo gaudent omnes Regulares communicationem priuilegiorum habentes, vt notat Ludouicus à Cruce *sup. num.*8.

7 Hæ autem indulgentiæ sunt omnes, quæ in Compendio Mendicantium, *verbo indulgentia quoad fratres*, & in compendio cuiuslibet Ordinis quoad Regulares concessæ reperiuntur, nisi reuocatæ sint. Item quæ habentur ex Bulla Pauli V. edita anno 1606. in qua Pontifex nouas indulgentias pro omnibus Religiosis concessit: & an antea concessas annullauerit vide Dubio 2. Item ad has reducuntur aliæ indulgentiæ, seu Iubilæa, quæ licèt pro Sæcularibus concessa directè, & principaliter sint, non minus directè, & principaliter pro Regularibus conceduntur. V.g. Iubilæa plenissima concessa à Paulo V. & Vrbano VIII. omnibus Christi fidelibus, ad quos Societatis Iesu Religiosi pro fructificando in vinea Domini, mittuntur, & ipsis Religiosis mittendis, item concessa à Gregorio XIII. ijs, qui Doctrinæ Christianæ explicandæ ad esse consueuerint, & ipsis Religiosis, qui eam docuerint, & his similia, quæ Regularibus pro labore in his rebus impendendo conceduntur.

.

DVBIVM XII.

V. Regulares valeant sine Cruciata Indulgentias, & Iubilæa pro suis Ecclesijs, ac Monasterijs, necnon vniuersis Christi Fidelibus in generali concessas lucrari?

1 ALia Iubilæa, & indulgentiæ sunt, quæ conceduntur pro Monasteriis, & Ecclesiis Regularium, seu quas in illis lucrantur omnes Fideles, v.g. Visitantes horum Ecclesias in die suorum Fundatorum, aut Titularium, in Festiuitatibus Christi D.B.Mariæ, & aliorum Sanctorum. Et has etiam lucrari, posse sine Cruciata omnes Religiosos, etiam in Regnis Hispaniæ sentit Ludouicus à Cruce *in Cruc.disp.1.c.9.dub.1.nu.9.* Qui cum dixisset ex Nauarro, *de iub. notab.33.* nomine facultatum indulgentias comprehendi, ibi addit: *Hinc multi Salmaticenses doctissimi per Ioannem à Cruce epit.l.1.c.6.dub.12.conc.5.relati, asseruere, quod quando Bulla post suspensionem omnium indulgentiarum, gratiarum, & facultatum excipit, concessa Superioribus Mendicantium quoad suos Religiosos, exceptio ista intelligitur respectu indulgentiarum dumtaxat; & videtur deduci ex contextu, dum dicitur, quoad sibi subditos: Id enim de indulgentijs potius verificari debet, nempe de indulgentia plenaria concessa visitantibus Ecclesias nostri Ordinis in præcipuis eiusdem festiuitatibus, quæ quoad Sæculares suspenditur, non verò quoad Religiosos.* Consonat Ludouicus Miranda, *manual.q.45. art.7.* vbi: *Neque etiam per Cruciatam suspenduntur concessiones Religionum factæ pro ipsis Religiosis; nam quamuis ibi dicatur de Monasterijs, intelligendum est de indulgentijs concessis Sæcularibus visitantibus Monasteria.*

2 Ad secundum aliqui censent, posse Religiosos sine Cruciata lucrari omnia Iubilæa, & indulgentias cócessas omnibus Fidelibus, v.g. in granis, imaginibus, & quæ conceduntur recitantibus Psalterium, circulum Virgineum, Horas Canonicas, Officium B.Mariæ, & alias preces; Communicãtibus, Celebrantibus, Ieiunantibus, vel alia pia opera exercentibus, certis diebus, & his similia. Ita Ludouicus à Cruce *disp.1.c.9.dub.1.n.13.* rationem hanc assignans: *Quia huiusmodi indulgentiæ non conceduntur singularibus personis, sed toti populo Christiano, nec Monasterijs, Ecclesijs, Hospitalibus, Confraternitatibus, aut alijs pijs locis quibuscumque sed cunctis Fidelibus Christianis, & consequenter non sunt de numero gratiarum, quæ in Bulla suspenduntur.* Item, quia cum hæc Bulla loquatur cum Fidelibus in Hispaniarum Regno existentibus, prout in illis existẽtibus, non prout Fideles sunt; nam aliter omnes aliorũ Regnorũ Incolas comprehenderet; nequit suspẽdere indulgentias, quæ illis, vt Fidelibus vt sic, competunt.

3 Præterea, quia vt ex cap. *Primum 22.q.2. & ex l.Nec auus C.de emancipationibus, & l.2. §.Merito.ff.Ne quid in loco publico,* & ex vtriusque iuris Doctoribus patet: *Non est de mente Principis tribuere beneficia in alterius iniuriam,* id est, vt in eodem. §.*Meritò,* ait Glossa; Tribuendum est beneficium sine iniuria, i, *sine damno,* & addit; *Beneficium Principis sine cuiusquam iniuria interpretari oportet:* sed si Religiosi in Hispaniarum Regnis existentes [idem de pauperibus sæcularibus nonnulli sapientes Theologi tenendum asserũt,] non possent sine Bulla lucrari indulgentias cunctis Fidelibus extra Hispaniam sine illa concessas, Beneficium Pontificis, tributum censeretur non sine iniuria, & damno; seu beneficiorum congeries, hoc est Bullæ concessio esset in iniuriam, seu damnum Fidelium, siquidem damnum quod indulgentiarum lucratione euitatur, remissione pœnæ in purgatorio soluendæ, ipsi paterentur, aut quia non vitarent sine Bulla, amitterent vitandi majus commodum: in quo iniuria est, & damnum, iuxta id legis. 2. §. *Damnum: Damnum autem pati videtur, qui commodum amittit; quod ex publico consequebatur, quale, quale sit.*

4 Item ex *l. si Iudex in fin. ff.de mino. Beneficium propter aliquem concessum, in eundem minimè retorquendum est,* sed Bulla est Beneficium concessum vassallis Regis Hispaniç, seu Hispaniarum Incolis, vt docent Enriquez *l.7.de indulg.c.20.n.6.* Manuel §.1.n.8. & alij, ac patet ex ipsa Bulla, nam Pius V. in Bulla relata sic ait: *Ipsi Philippo Regi, huic operi incumbenti, præterea omnibus, & singulis Christi fidelibus in Hispaniarum Regnis, &c.* & Paulus V. in Bulla anni 1619. sic: *Philippo Regi Hispaniarum Catholico Genitori tuo, & singulis Christi fidelibus in Regnis, & dominijs Hispaniarum,* sic etiam in Bullis Gregorij XIII. Sixti V. Gregorij XIV. Clementis VIII. & Vrbani VIII. ergo hoc beneficium non est retorquendum in Hispaniæ incolas, seu Vassallos: ergo & in Hispanorum Regularium, quibus conceditur, iniuriam retorqueretur, quia deterioris essent conditionis, quam alij extra Hispaniam habitantes, quibus non conceditur, siquidem cum onere Bullæ ipsis Iubilæa concederentur.

5 Confirmatur: nam concessum vniuersis non suspenditur suspensione particularium; sed suspensio, quæ fit à Comissario,

est

est concessionum particularium, vt patet ijs verbis. *Suspendemos qualesquiera gracias, è indulgencias concedidas a todas, y qualesquier Igl sias, y Monasterios, y Hospitales, Cofradias, y lugares pios, y personas particulares*; ergo non suspenduntur indulgentiæ concessæ vniuersis Fidelibus in generali; vt sunt indulgentiæ granorum, & imaginum, &c.

6 Placet in horum comprobationē verba Ludouici de la Cruz *sup. n.* 13. *&* 14. referre; *Vero simile*, inquit, *est, Pontificem dum dictas indulgen tias cōcedit toti populo Christiano, nolle cū maiori onere, seu minus liberaliter eas concedere in Regnis, seu Prouincijs, vbi Bulla Cruciatæ publicatur, quam alibi. Igitur sicut carentes Bulla extra dicta Regna lucrari possunt memoratas indulgentias, ita & ibi. Et quidem valde dicendum videtur, quod Religiosi omnes, etiam Mendicantes, & tot Pauperes sæculares in ijs Regnis priuentur indulgentijs toti populo Christiano cōcessis, nisi pro se, & singulis suæ familiæ filijs, aut seruis singulis singulis annis Bullas accipiant. Facit autem pro hac sententia responsum quod grauissimi Recētiores referūt misisse ex Curia Romana Cardinalem Pachecum Archiepiscopum Burgensem, dicendo non esse de mente Summi Pontificis reuocare, vel suspendere per Bullā dictas indulgentias. Addo id vt minimū, videri probabilius respectu Mendicantium, nam sicut Pontifex in Bulla ait, non velle reuocare, vel suspendere indulgentias, seu imaginibus, coronisue affixas, saltem respectu illorū, sed Sæcularium dumtaxat, etiam si tales indulgentiæ non solum ipsis, sed toti populo Christiano fuerint concessæ*. Hæc ille.

7 Sed si opponas, ex his sequi, nullam indulgentiam suspendi per Bullam quoad Regulares, omnesque sine illa posse lucrari, perinde ac si Bullam accepissent, & vt lucrantur omnes, qui eam accipiunt. Respondeo, negando, quod possint lucrari omnes indulgentias. Nam I. si aliquibus Religiosis, vt particularibus personis in Hispania existentibus concedantur aliquæ à Pontifice: illis sine Bulla non fruentur, qui eam non habuerint, vt notat Trulench. *sup. nu.* 3. II. Iubilæa, & indulgentias concessas Secularibus, & sæcularium Hospitalibus, Ecclesiis, Confraternitatibus, altaribus, & piis locis Hispaniæ, etiam non possunt lucrari sine Cruciata Regulares. III. Iubilæa concessa pro solemnitatibus Ecclesiarum sæcularium. Nec indulgentias singulares concessas assumentibus ipsam Bullam.

8 His addo, omnes etiam has indulgentias concessas assumentibus Cruciatam, sine ea lucrari posse omnes Regulares communicatione priuilegiorum gaudentes ex concessione Pauli III. qui *viuæ vocis oraculo concessit Fratri Antonio de Ortiz Prouinciali Prouinciæ S. Gabrielis, & eius socio Ioanni de Aguila facultatem, vt omnes Fratres Ordinis* (scilicet Minorū) *possent comedere oua, & lacticinia in diebus ieiunij, & lucrari omnia alia, quæ conceduntur in Bulla Cruciatæ* [*excepto quod nō possint absolui à casibus reseruatis modo Fratres Sacerdotes duas missas celebrēt, & Choristæ suos Psalmos pænitentiales cum suis litaniis, & Conuersi ducentos Pater noster cum totidem Aue Maria. Et quando suspenduntur Bullæ omnia prædicta reiterando*. Extare fertur hæc concessio ab Emmanuele *to.* 1. *q.* 21. *art.* 10. asseritque se vidisse in suo Conuentu del Abroio subscriptam per Patrem Garciam de Castillo, virum magnæ authoritatis, & sanctitatis. Et licet quoad priuilegium lacticiniorum, & similium reuocata sit hæc concessio, vt pote viuæ vocis oraculum per Bullas SS. D. Gregorii XV. & Vrbani VIII. relatas Singul. 3. Tract. 9. at quoad indulgentiarum lucrationem, ac concessionem non est reuocata, vt diximus Dub. 2. & mihi modo ita testatus est Doctissimus Magister meus, P. Ferdinandus de Mendoza, qui de his Oraculis opus tanti viri, & nostræ Societatis sanè dignum typis mandandum scripsit, & apud se nullum dubij vestigium de hoc manere dixit.

9 Notandum, præterea est, posse Nouitios Religionis cuiuslibet frui sine Bulla omnibus indulgentiis (sicut indultis, priuilegiis, &c.) quibus fruuntur alij Religiosi professi; posse etiam Moniales ordinum Mendicantium, vt probant Ludouicus de la Cruz *in Cruciat. d.* 1. *c.* 9. *dub.* 5. *num.* 2. *& du.* 4. Trulench. *l.* 1. *§.* 9. *dub.* 3. *nu.* 4. & Diana *par.* 2. *tr.* 11. *resol.* 88. citans Nugnum. Secus dicendum est de Seruis, & Famulis Regularium, sicut etiam de Oblatis, vulgo *Donados*, hi enim non comprehenduntur, vt Nouitii sub Religiosorum nomine. Sic Cruz *dub.* 5. *nu.* 5. nam sæculares sunt. Sic etiam sine Bulla non possunt indulgentias lucrari Sæculares, qui corda S. Francisci, vel corrigia S. Augustini cincti, seu habitu cuiuscumque Religionis induti pro sua deuotione incedunt, vt docent Cruz *dub.* 2. *nu.* 12. Rodriguez *in addit. §.* 12. *num.* 6. Villalobos *ead. claus. nu.* 7. & alii. Nec etiam Tertiarii, vel Tertiariæ coniugatæ in suis domibus, & familiis viuentes. Hi enim subiiciuntur iurisdictioni sæculari, & in omnibus Sæculares iudicantur; vt docent Rodriguez *sup.* Cruz *dub.* 4. *nu.* 9. Trulench. *n.* 6. *& in decalogo l.* 7. *sect.* 3. *c.* 8. *dub. ult. nu.* 26. Ioannes de la Cruz *l.* 2. *c.* 3. *dub.* 5. *conclus.* 1. *vers.* 12. & alij.

10 Sed si roges vltimo: Quænam Religiones

nes sint Mendicantes? Respondeo iuxta textum *in c. finali de Religiosis domibus, & c. 1. lib. 6. eod. tit.* esse quatuor, nimirum Diuorum Augustini, Francisci, & Dominici, ac Carmelitarum; iam verò septem sunt, quia illis additæ sunt tres, quarum vna est Ordo noster Clericorum Regularium Societatis Iesu, vt constat ex Bullis Pontificijs, quas refert Rodriguez in suo Bullario. Sed animaduertas, quod omnes, aut omnes ferè Religiones Monachales ac Regulares Clericorum, priuilegijs, & indulgentijs omnibus Mendicantium fruuntur. His etiam omnibus frui Fratres S. Ioannis de Deo concessit SS.D.N. Vrbanus VIII. Bulla, quæ incipit; *Sacrosanctum Apostolatus officium*, edita anno 1624.

Dvbivm xiii.

V. Omnes vtriusque sexus Regulares possint in suis Ecclesijs lucrari omnia Iubilæa, & indulgentias concessas pro omnibus totius Christiani orbis Ecclesijs, locis, ac stationibus? Vbi de reuocatione indulgentiarum facta à Paulo V.

1 HAc in re Sixtus IV. concessit, *Fratribus Minoribus obseruantia, & Monialibus S. Claræ, atque Tertiarijs utriusque sexus, & seruitoribus Fratrum, & seruitricibus Monialium in Ecclesia exteriori, vel vbi quæstando extiterint, indulgentiam Sanctæ Mariæ de Angelis, atque quascumque alias indulgentias generales, tam tam plenarias, quam non plenarias almæ Vrbis, dicendo quinque Pater noster cum totidem Aue Maria in suis Ecclesijs, ac si visitarent loca personaliter, vbi sunt istæ indulgentiæ diebus suis.* Ita habetur in compendio Minorum, *ver. indulg. quoad fratres*, & in Monumentis Ordinis, *1. impress. fol. 64. & 68. concess. 136. fol. 67. & concess. 123. & 114.* & affertur ab Emmanuele Rodrig. *to. 1. q. 58. art. 3.* qui ibi, *& to. 2. q. 87. art. 7.* similia alia indulta affert Leonis X. quoad indulgentias stationum Vrbis, Hyerosolimæ, & S. Iacobi: concessamque esse à SS.D.N. Vrbano VIII. huiusmodi indulgentiarum lucrationem testatur Hieronymus Rodrig. *resol. 77 num. 47.*

2 Et si tamen hæc omnia indulta deessent, sufficeret concessio facta Societati Iesu à Gregorio XIII. in Bulla, quæ incipit: *Cum sicut accepimus*, & edita anno 1579. vbi: *Vniuersis*, inquit, *& singulis dictæ Societatis personis, nunc, & pro tempore in qualibet mundi parte existentibus, vt ante altare sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti in ipsius Societatis Ecclesijs orationes ad Deum pro sanctæ Romanæ Ecclesiæ exaltatione, hæresum extirpatione, & inter Principes Christianos fouenda pace, aut alias pro cuiusque peculiari deuotione fundendo, omnes & singulas indulgentias etiam plenarias, & peccatorum remissionem consequantur, quam scilicet consequerentur, si indulgentiarum ipsarum diebus Ecclesias, & loca pia bis decorata in locis, in quibus eosdem Religiosos moram habere contigerit, visitarent, de Omnipotentis Dei misericordia, ac B. Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, tenore præsentium concedimus, & largimur: contrarijs non obstantibus quibuscumque.*

3 Sed si his opponas, quod Paulus V. per suam Bullam anni 1606. reuocauit omnes, & singulas indulgentias per Antecessores suos concessas quibuslibet Regularibus, ac Monialibus cuiusuis Ordinis; ergo iam non possunt hi lucrari omnes prædictas concessas pro alijs locis, & Ecclesijs visitãdo propriam Ecclesiam. Respondeo in præfatis indultis non concedi Regularibus indulgentias, sed facultatem ad lucrandum iam concessas Sæcularibus, seu omnibus Christiani orbis Fidelibus; ne scilicet Regularibus necessarium sit ad Ecclesias, & pia loca accedere, ac ea visitare, quibus sunt concessæ: sed satis sit, vt loco harum Ecclesiarum propriam visitent; in Bulla autem prædicta solùm indulgentias Religiosis directè, & principaliter concessas reuocat Paulus V. non verò indulgentias Sæcularibus concessas, nec priuilegia, & indulta Religiosis concessa, siue circa indulgentias, siue circa alia.

Dvbivm Vltimvm.

Quæ obseruanda sint in lucratione Iubilæorum omnium, dum ea Regulares in suis Ecclesijs lucrantur.

1 NOnnulla obseruanda sunt ad rectum præfati priuilegij vsum I. Quod si ad lucrandum indulgentias, aut Iubilæa in Ecclesijs, in quibus conceduntur, requiratur Communio, (vt in Iubilæo Communionis menstruæ) aut alia singularis diligentia, præter orationem, ad hoc vt in suis Ecclesijs lucrentur illas Regulares, necessum est, vt eam Communionem, aut singularem diligentiam in Ecclesia assignata exequantur, priuilegium enim istud solum in eo consistit, quod pro Visitatione aliarum totius orbis Ecclesiarum, propriæ Ecclesiæ visitatio Regularibus sufficiat. Obseruãdum est.

est. II. Quod quilibet Religiosus in quacumque Ecclesia sui Ordinis, etiam si in Monasterio illo non sit Conuentualis, immo nec ex ea Prouincia; has indulgentias lucrabitur.

2 Obseruandum est. III. Quod hoc priuilegium non comprehendit Iubilæum duarum hebdomadarum, vt in eius Tractatu, *c.7.n.6.* dixi; nec alia similia: *v.g.* Anni sancti; hæc enim velut singularia, & rara sub hac, vel sub generali lege, aut priuilegio nō comprehenduntur. IV. Quod fruuntur isto priuilegio Famuli, Oblati Conuersi, Tertiariique omnium Ordinum vtriusque sexus, qui illorum priuilegijs gaudent, immo, & chordam S. Francisci, & corrigeam S. Augustini portantes, vt patet ex his, quæ retulimus Singulari 21. & 22. Tract.8. Aduerte V. ad singula Iubilæa, seu indulgentias lucrandas, singulas requiri visitationes suæ Ecclesiæ, & eo tempore faciendas, v. g. à primis vesperis vsque ad secundas, vel intra diem naturalem, vel toties quoties, iuxta Iubilæi formulā, & modum, quo in proprijs Ecclesijs cōcessum est.

3 Obseruandum VI. quod etiam si Religiosi extra claustra degant, vel itinerentur, vel in locis, vbi sui Ordinis monasteria non sunt, commorentur, possunt omnia hæc Iubilæa, & indulgentias lucrari. Nam Innocentius VIII. *concessit, quod Fratres Minorum, Prędicatorum, & alij, qui per obedientiam reperiuntur extra Conuentus, & loca possint promereri indulgentias Stationum, & alias eisdem Fratribus concessas in suis Ecclesijs, dicendo quinquies Pater Noster, & Aue Maria in quacumque Ecclesia, & loca ea dixerint, pro intentione, & proposito illius indulgentiæ: prout illi, qui in prædictis suis locis dicunt: Ac etiam infirmi in suis infirmarijs, & cellis, & etiam in lectulis, quando commodè aliter dicere non possunt.* Sic habetur in Monumentis Ordinis, *fol.69.conc.160. & fol.100. conc.39.* & in Compendio Minorum *verb. indulg. quoad fratres, n.9.* Idem concessit Sixtus IV. & extendit ad seruitrices Monialium pro quæstu, hoc est eleemosyna conquirenda, euntes. Sic in eodem Compēdio *n.5.* dicitur: *Quod Moniales eodem modo, ac Fratres sui Ordinis fruantur indulgentijs omnibus,* & constat ex concessionibus Pij II. Sixti IV. Leonis X. & aliorum Pontificum, quæ videri possunt in Monumentis, & compendijs allegatis *verbo indulgent, & communicat priuileg.* Vide Dub.4.

4 Huic adiectam VII. concessionem Leonis X. Qui *Omnibus Fratribus Minoribus regularis obseruantiæ, ac Monialibus S. Claræ, & Tertij Ordinis concessit quod dicendo quinquies Pater Noster cum Aue Maria, & in fine cuiuslibet Gloria Patri, & pro Sanctitate sua vnum Pater Noster cum Aue Maria, similiter cum Gloria Patri, lucrentur Stationes, Indulgentias, & remissiones tam Vrbis, quam etiam Portiunculæ, siue Hierusalem, ac S. Iacobi in Compostella, & quod quacumque hora diei, vel noctis, et quocumque loco dicant, scilicet choro, Ecclesia, Claustro, Oratorio, ac cella lucr entur illas.* Ita habetur in Supplemento *f.5. conces.18.* & refertur ab Emmanuele *to.2. q.87. art.7.* & Hieronymo Rodrig. *resol.77.n.47.* qui addit, etiam concessas à SS.D.N. Vrbano VIII. Corduba *addit. ad comp. tit. indulg.* ait; impetratum esse à Paulo III. quod has gratias consequeretur quiuis Regularis in quocumque loco hæc recitaret. De indulgentijs Stationum vide Tract.7.

5 Tandem pro Iubilæo concesso Regularibus spiritualia Exercitia facientibus, de quo Dubio 1.n.9. adde, quæ ibi immediatè sequuntur in concessione Pauli V. scilicet addi debere, *Considerationes diuinorum beneficiorum, quatuor Nouissimorum, Passionis D.N. Iesu Christi, ac aliorum exercitiorum orationem orationum iaculatoriarum, aut vocalium, saltem per duas horas in diem, & noctem orationibus mentalibus sese exercendo, faciendo eodem tempore confessionem generalem, aut annualem, aut ordinariam, sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, aut Missam celebrauerint, toties pro quolibet prædictorum exercitiorum, plenariam similiter omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem consequantur.* Hæc Exercitia fieri possunt in domibus, ac prædijs, tam Regularium, quam secularium. Hocque Iubilæum consequuntur omnes Regulares cuiusque Ordinis, qui per decem dies Exercitia faciunt spiritualia, prout traduntur in Societate Iesu, ac continentur in libello planè aureo Exercitiorum à SS.P. N. Ignatio composito; *Cui hæc Exercitia Deum reuelasse: immo per Gabrielem Archangelum non nemini fuisse à Deipara significatum, se Patronam eorum, fundatricem, atque adiutricem fuisse, docuisseque Ignatium, vt ea sic conciperet, quo nomine se huic operi dedisse initium,* refert Ludouicus de Pōte vir omni exceptione maior, in vita P. Balthasaris Aluarez *c.43.* fidaque traditione inde vsque à P. Iacobo Lainio altero Societatis Iesu Præposito Generali hoc acceptū haberi. Ita n. refert Philippus Alegambè *in Societatis Bibliot. fol.1.* qui meritò appellat hunc libellum: *Magnitudine exiguum, fructu vero maximum, qui aduersus graues multorum oppugnationes inuictus semper stetit, semper stabit, Auctoritate S. Sedis Apostolicæ munitus.*

FINIS TRACTATVS IV.

AD IVBILÆVM
S. MARIÆ DE ANGELIS,
nuncupatum de Portiuncula;
APPENDICIS.
TRACTATVS QVINTVS.

DVBIVM I.

Quis celebre Portiunculæ Iubilæum concessit; Quas diligentias requirat; Quibus in Ecclesijs Fratrum,& Sororum S. Francisci illud lucrentur Fideles?

1 Concessum esse hoc Iubilæum B. Francisco à Christo Domino in Ecclesia Ordinis Fratrum Minorum, sita in monte Aluerniæ, Auertinæ Diæcesis, non solùm traditione cōstat, sed declaratione Summorum Pontificum, Benedicti XI. & XII. Bonifacij VIII. Sixti IV. Gregorij XV. ac aliorum, qui illud confirmarunt, & in perpetuum valiturum statuerunt, ad omniaque Ordinis Minorum monasteria, extenderunt; vt constat ex ipsius Monumentis, *fol.261. concess.668.* & Supplemento *fol.190. concess.455.* viderique potest apud Portel *addit. ad verb. indulgent. nu. 1.* ac vtrumque Rodriguez, Emmanuelem *tom.1. quæst.87. art.6.* Hieronymum *resolut. 77. num.50.*

2 Neutri tamen assentior asserenti, hanc plenissimam indulgentiam non esse Iubilæum, quia in ea non conceditur facultas ad absoluendum a reseruatis: nam hoc non requiritur ad essentiam Iubilæi, hoc enim nil aliud est, quàm Remissio, vt in Proemio huius Appendicis docuimus.

3 Diligentiæ verò adhibendæ ad lucrandum hoc Iubilæum, eæ sunt: confessio, visitatio cuiuslibet Ecclesiæ Fratrum Minorum, etiam Monialium: item precum essusio in ijs Ecclesiis, quæ fieri potest, ac debet a primis vesperis primæ diei mensis Augusti, vsque ad secundas vesperas subsequentis diei, pro deuotione, & voluntate cuiuscumque, iuxta dicta Tract.2. Dub.3. & 4. & Tract.1. Dub.6. Et has diligentias præstantibus indulgentiam, & remissionem omnium suorum peccatorum concessisse Benedictum VIII. & testatur, & de nouo concessit Sixtus IV. in Bulla incipienti: *Pastoris æterni, &c.* anno 1473. & in alia: *Ex iniuncto Nobis, &c.* 1475. vbi: *Idem Bonifacius omnibus Christi Fidelibus verè pænitentibus, & confessis, qui dictam Ecclesiam, 17. die Mensis Septembris, in qua annis singulis, huiusmodi Stigmatum solemnitas celebratur, deuotè visitauerint, annuatim illam indulgentiam, & peccatorum remissionem concessit, qua visitantibus Ecclesiam sanctæ Mariæ de Portiuncula. Assisinatæ Diæcesis, à primis vesperis primæ diei mensis Augusti, vsque ad secundas vesperas sequentis diei, annuatim erat concessa, &c. Nos indulgentiam huiusmodi plenius approbamus.* Animaduerte autem Communionem à Sixto IV. non exposci, nec etiam exposcitur ab aliis Prædecessoribus Pontificibus. An verò modò exposcatur à Successoribus ignoto: faciendam verò consulo.

4 In omnibus Fratrum Minorum, & Monialium, etiam Tertij Ordinis, Ecclesiis eiusdem obedientiæ, hoc Iubilæum lucrari, constat. I. ex extensione, quam vt supra retulimus, fecerunt Pontifices, vt testatur vterque Rodriguez, II. Excommunicatione priuilegiorum, & indulgentiarum, quam plurimi Pontifices concesserunt omnibus Monialibus S. Francisci, etiam de Pænitentia, seu Tertij Ordinis sub Regularium cura degentibus, & earum Ecclesiis, Monasteriis; *In omnibus, & per omnia prorsus, ac sine vlla differentia, ac si eisdem Monasterijs, locis, & personis, Syndicis, Procuratoribus, &c. expressè concederentur,* vt loquitur Sixtus IV. in Bulla Aurea, quæ affertur ab Emman. in Bullario.

5 Fratres verò Ordinis Minorum, & Moniales ægrotantes posse in suis valetudinariis consequi hoc Iubilæum constat ex Bulla Leonis X. quæ incipit: *Cum sicut Nobis, &c.* data 1515. vbi sic ait; *Præterea cum asseratur piæ memoriæ Innocentium VIII. &c. infirmi in grauatus suis dicendo quinquies Pater Noster cum Aue Maria, habeant eandemmet indulgentiam quæ est 2. Augusti in S. Maria de Angelis, &c.*

6 Ad Ecclesias erigendas extenditur, iuxta con-

concessionem Clementi VII. factam Minimis S.Francisci de Paula [quæ communicatur alijs Religionibus, quæ participatione fruuntur priuilegiorum] in Bulla incipienti: *Deuotionis augmentum*, edita anno 1532.& sic se habet: *Omnia,& singula priuilegia,immunitates, indulgentias,exemptiones, & indulta, vni, aut pluribus domibus Ordinis huiusmodi specialiter concessa,ad omnes,& singulas ipsius Ordinis domos de nouo susceptas,& suscipiendas; eadem authoritate Apostolica per præsentes de nouo extendimus,& ampliamus,ipsasque domos susceptas,& suscipiendas eisdem priuilegijs, immunitatibus gratijs,& indulgentijs,alijs domibus specialiter concessis pariformiter,& æquè principaliter potiri,& gaudere,ac si de singulis domibus susceptis,ac suscipiendis,& Christi Fidelibus illorum Ecclesias visitantibus specialiter concessa fuissent.* Affertur à Confectio *folio* 141.

Dvbivm II.

V. Tertiarij sæculares S.Francisci; S.Augustini,& aliorum Ordinum,vel qui eorum chordam, corrigiam, aut paruum scapularium, vulgo (Abitillo,) portant, possint Portiunculæ Iubilæum in Ecclesijs aliorum Ordinum lucrari: Et quoties hoc Iubilæum eadem die lucrari valeat, ac defunctis applicari?

1 DVplici concessione supposita, quarum primam produximus Tract.3. huius Appendicis dubio 14. & concedit, quod omnes Regulares lucrētur in suis Ecclesiis omnes indulgentias, ac Iubilæa, quæ in alijs totius Orbis sunt:secundā protulimus Tract.8.Singulari 17.& 18.& continet, Tertiarios sæculares frui priuilegijs, & indulgentijs illius Ordinis, cuius Tertiā profitentur regulam,indulgentijs verò tantummodò fuit portantes chordam,corrigeam,& scapularium ,sequitur, & probata manet affirmatiua huius dubij resolutio.Si enim prædicti Tertiarij,& Confratres gaudent omnibus indulgentijs, quibus præfati Regulares; etiam lucrabuntur in suis Ecclesijs Iubilæum Portiunculæ, sicut & omnia alia concessa visitantibus omnes alias Ecclesias.

2 Sed Emmanuel *to.1.q.58.art.7.* Hieronymus Rodriguez, *qq.reg.ref.21.nu.4.* specialiter docent; Corrigiatos S. Augustini lucrari hoc Portiunculæ Iubilæum visitantes altare à Prælatis Augustiniensibus assignatum, ex priuilegio Sixti IV. concedentis. *Hanc,atque quascumque alias indulgentias plenarias almæ Vrbis Fratribus Minoribus Obseruantiæ,et Monialibus S.Claræ,atque Tertiarijs vtriusque sexus, seruitoribus Fratrum,& seruitricibus,Monialibus,& sororibus,dicendo quinque Pater noster cum totidem Aue Maria in suis Ecclesijs, ac si visitauerint loca personaliter, vbi sunt istæ indulgentiæ.* Additque Emmanuel,quod hi lucrabuntur ita indulgentias; *Cum secundum Bullas superiori articulo allegatas, ingressi istam Confraternitatem omnes indulgentias consequantur, quas consequuntur ipsi Augustinienses*, & idem dicendum de alijs Confraternitatibus habentibus prædictam communicationem indulgentiarum.

3 Ad secundum dico, quod licèt Iubilæum annuatim concessum pro Festis, & solemnitatibus singularibus semel tantùm in assignato die lucrentur Fideles; de hoc tamen Collector priuilegiorum Minorum, & Mendicantium *verb.indulgentia, notab.6. fol.mihi* 324. sic ait: *Indulgentias,quæ sunt temporales, vt stationes, quæ habent in anno suos dies determinatos,nequit quisquam lucrari,nisi semel quolibet die; licet nō desint aliqui Doctores, vt refert Angelus in summa,qui dicunt,quod etiam indulgentias temporales potest quis lucrari toties,quoties sic die suo, faciendo opus, pro quo conceduntur,& ita practicatur in S.Maria de Portiuncula, seu Angelorum apud Assisium, vbi quoties in die suæ Dedicationis à primis vesperis vsque ad secundas ingrediuntur illam Ecclesiam; toties credunt firmiter,quod lucrantur indulgentiam, posset tamen dici, quòd ibi fortè habetur ad hoc specialis concessio, quia etiam ibi faciunt aliud insuetum alibi, scilicet applicare indulgentiam viuis, & defunctis.*

4 Notandum est,quod si toties quoties ingrediuntur,& orāt in hac Assisij Ecclesia lucrantur Fideles Iubilæū singulare,seu distinctum (de alijs Iubilæis concessis pro festiuitatibus,vel diebus alijs minimè hoc sentiendum) & hoc applicari potest Animabus purgatorij;eodem modo etiam lucrari poterūt, & applicare in omnibus Ecclesiis Minorum, tam Fratrum, quàm Sororum; siquidem eo modo,quo vni domui,& Ecclesiæ concessum est priuilegium, conceditur etiam per communicationem alteri domui,aut Ecclesię ipsius Ordinis,vt inter alios Pontifices concessit Leo Papa Bulla anni 1519. quæ incipit: *Dudum per Nos, &c. Illuque omnia & singula priuilegia interdictorum Ordinum personis pariformiter communia fuisse, & esse volumus.*

5 Ad vltimum, pro Animabus purgatorii applicari non posse hoc Iubilæum semper iudicaui, & iudicabo, donec mihi ostendatur Pontificium indultum, in quo hæc applicatio concedatur,iuxta dicta Tr.1.du.15.

Dv-

DVBIVM III.

V. Iubilæum hoc possint omnes Fideles lucrari in Ecclesijs Monialium, etiam Tertij Ordinis, S. Francisci regulam profitentium: sub Ordinariorum verò, non Regularium obedientia, ac regimine viuentium; Vbi an hæ, & aliæ Moniales gaudeant priuilegijs Regulariũ?

1 Negatiuam partem secuturi necessariò sunt Hieronymus Rodriguez, *qq.reg. q.*137.*num.*10. Ludouicus de Miranda *in regul. Tertiariorum cap.*11.& alij asserentes, Moniales Tertiarias S.Francisci, (idem est de alijs Ordinibus) non frui priuilegiis concessis Fratribus Minoribus,nisi sub obedientia,& regimine illorum viuant. Probant hoc acriter pluribus S.M. Pontificum indultis, qui expressè asserunt, se concedere, & communicare facultates, indulgentias,& alia priuilegia Fratrum Alumnorum,& aliorum Ordinum Monialibus Tertiariis, seu Tertij Ordinis, nuncupatis de Pœnitentia, quæ sub eorundem Fratrum obedientia, & regimine viuunt.

2 Sic Sixtus IV. in Bulla Aurea anni 477. & in alia anni 1478. Bonifacius VIII. vt refertur in Monumentis Ordinis *fol.*32.Gregorius XIII. in ea, quæ incipit: *Ex benigna*, anno 1575. & Leo X. in Bulla, *Cum sicut à Nobis*, anno 1515. qui non solùm omnia priuilegia Fratrum; sed hanc in particulari indulgentiam, de Portiuncula lucrandam concedit Monialibus Tertij Ordinis,quæ sub Fratrum regimine viuunt:ergo;si non sub hoc,sed sub Ordinariorum obedientia viuant,non fruentur hoc priuilegio, neque aliis;cum exceptio firmet regulam in contrarium.

3 Probatur II. ex consuetudine optima priuilegiorum interprete. Nusquam enim, & numquam vidimus hoc Iubilæum lucrari Fideles in prædictis Ecclesiis, seu Monasteriis. Probatur III. quia hoc est contra expressam voluntatem Fratrum Minorum, quibus primariò hoc Iubilæum concessum est: ergo.

4 Adhuc dicendum existimo: Fideles posse lucrari prædictum Iubilæum in Ecclesiis Monialium, quæ regulam S.Francisci profitentur,licèt non sint sub Fratrum,sed sub Ordinariorum obedientia. Probatur I. quia, vt testantur Emmanuel, *tom.*1. *qq.reg.q.*58. *art.* 3. Hieronymus Rodriguez, *qq.reg. resol.*77. *num.*50. & Miranda *tom.*2.*q.*46. *art.*7. ac habetur in Monumentis Ordinum 1.*impr. fol* 68.*concess.*136.*& fol.*67.*concess.*123.*& fol.*96.*concess.*333. Sixtus IV. ad omnes Ecclesias Ordinis S.Francisci sine vlla exceptione, extendit hoc Iubilæum; ergo & extendit ad Ecclesias harum Monialium; cum hæ, & earum Monasteria absolutè nominentur, & sint S.Francisci; illum enim in Ecclesiasticis ritibus, & disciplina religiosa, vt Patronum, & Patriarcham cognoscunt; & id circo Franciscanæ Moniales appellantur; sicut Augustinianæ,& Benedictinæ, quæ regulam S.Augustini,& Benedicti sequuntur licèt non degant sub Eremitarum, & Monachorum huius instituti obedientia. Consule Tract.8. Sing.16.

5 Probatur II. quia ex concessione Iulij II. Pii II. Leonis X.& aliorum Pontificum,vt videre licet in Compendio Mendicantium, *verb. communicatio priuileg.* in Emmanuele *q.*58.*art.*18. Miranda *q.*46.*art.*7. Hieronymo Rodriguez *resol.*116. *num.*51. & aliis; priuilegium,facultas, & indulgentia, seu quodlibet indultum, tam spirituale, quam temporale concessum cuidam particulari Monasterio, omnibus,& singulis eiusdem Ordinis Monasteriis vtriusque sexus fit commune: quamuis ipsis in specie cõcessum non fit: ergo cum Monasteria hæc sint Ordinis S.Francisci; eo quod illius Ordinis sint, sub cuius instituto Ordo ille à Pontifice approbatus est, & cum alicuius debeant esse, & non alterius, nisi S. Francisci; in illis lucrantur Fideles hanc indulgentiam. Hinc indiscriminatim Hieronymus Rodriguez, *resolut.*116.*num.*15.ait; *Vnde illud magnum indultum concessum conuentus B.Mariæ de Portiuncula apud Assisium, omnibus vtriusque sexus Monasterijs Ordinis Minorum sit commune.*

6 Placet etiam conclusionem ex hoc principio ab Emmanuele Rodriguez illatam supra *q.*58.§.4.*art.*8.referre ad nostram resolutionem, & maiorem huius Iubilæi dilucidationem. Hæc sunt eius verba; *Ex quo infertur, quod Iubilæum Portiunculæ concessum B. Patri nostro Francisco per intercessionem B.Virginis Mariæ; cum ipsa eum eius Filio D. N. Iesu Christo in Eremitæ V. Maria Angelorum ciuitatis Assisij assisteret, prout refert D.Antoninus Florentinus 3.p.tit.24. c.7.§.4. & refertur etiam in Chronicis nostræ Religionis, vt quicumque visitauerit Ecclesiam dicti Monasterij contritus,& confessus, in die secundo mensis Augusti, in quo authoritate Apostolica Festum Portiunculæ, i, Dedicationis dictæ Ecclesiæ celebratur, indulgentiã plenariam consequatur: infertur,inquam, quod dictum priuilegium omnibus vtriusque sexus Monasterijs Ordinis sit commune. Et sic contriti, & confessi visitantes Ecclesiam Monasteriorum Ordinis P.N.Francisci,tam virorum,quã mulierum, hanc eandemmet indulgentiam consequan-*

sequan-

sequantur sine eo quod Confraternitati chordæ P. N. Francisci sint conscripti. Nam per communicationem omnia indulta concessa vni Monasterio dicti Ordinis, omnibus alijs dicti Ordinis, Monasterijs tam virorum, quam mulierum fiunt communia. Hæc ille, & similia refert Miranda *sup.*

Dubium Ultimum.

Oppositis Fundamentis satis fit.

1 Ad fundamentum potissimum oppositæ sententiæ respondeo, verum esse Pontifices in relatis Bullis concessisse priuilegia, facultates, & indulgentias Fratrum Minorum, Prædicatorum, & aliorum Ordinum Monialibus sub obedientia eorum degentibus; sed ijdem Pontifices, & alij in Bullis aliis sine hac limitatione, aut conditione absolutè concesserunt hanc communicationem omnibus Monasteriis eiusdem regulæ; quidquid sit num degant, vel non sub Fratrum regimine.

2 Clemens VII. in Bulla incipiente: *Dum fructus vberes*, anno 1525. sic ait: *Ipsosque Fratres, & Moniales [Ordinis Minorum, S. Claræ, ac Tertij de Pœnitentia nuncupato] sorores, personas, Monasteria, domos, Ecclesias, & alia loca huiusmodi, omnibus, & singulis priuilegijs, immunitatibus, exemptionibus, concessionibus, indultis, indulgentijs, peccatorum remissionibus, et gratijs, quibusuis Congregationibus dictorum Ordinum, aliorumque Ordinum Mendicantium quomodolibet concessis, & concedendis, nec non etiam quibuscumque facultatibus, & gratijs, suæ professioni non contrarijs regulari obseruantiæ, alijs Ordinibus quibuscumque non Mendicantibus quomodolibet concessis, & concedendis vti, frui, atque gaudere debere in omnibus, & per omnia, ac si eis generaliter concessa fuissent.* Affertur ab Emmanuele *fol.* 317. sicut & *fol.* 50. alia affertur Bonifacii VIII. quæ incipit: *In sinu sedis*, ac eadem priuilegiorum, & indulgentiarum communicatio indiscriminatim facta conceditur à Leone X. in Bulla allata Tract. 8. Singulari 16. *num.* 6.

3 Cum ergo hæc, & similia indulta extent, & à nullo Pontificum sint in speciali reuocata; reuocata censeri non debent in generali illius clausulæ verbis: *Non obstãtibus quibuscumque priuilegijs*, & quia necessaria erat specifica priuilegiorum horum reuocatio de verbo ad verbum, vt ex Doctoribus docet Bonacina, *de priuileg. d.* 1. *q.* 3. *punct.* 8. §. 3. & vt Leo côcessit Minoribus: nullæ reuocationes, & præcipuè circa indulgentias intelliguntur factæ priuilegiorum Ordinum, nisi de his specificè, & nominatim fieret mentio. Sic habetur in supplemẽto Ordinis 1. *impres. fol.* 60. *concess.* 177. & docet Ludouicus à Cruce *in Cruciat. d.* 1. *c.* 9. *dub.* 1. *num.* 8. ac vt docent Mendosius *regula cancell.* 13. *q.* 8. *num.* 6. Suar. *l.* 8. *de leg. cap.* 38. *num.* 2. Hieronym. Rodrig. *q.* 116. *num.* 30. & alij in reuocatione generali priuilegiorum, non censentur reuocata Regularium; quia sunt concessa ob merita. Præterquam quod, indulta concedentia communicationem priuilegiorum Monialibus degentibus sub cura Fratrum Minorum, non denegant eam non viuentibus sub illa, & cum ex alijs Bullis id absolutè omnibus Monialibus huius Ordinis concedatur, illis hoc competit.

4 Ad secundum fundamentum R. quod licèt hæ Moniales in suis Ecclesiis vsæ non sint hoc priuilegio, tempore sufficienti ad præscriptionem, & amissionem, scilicet 40. annorum, vt docent Doctores, *in cap. accedentibus, de priuilegijs*, non ideo per huiuc non vsum illud amisserunt I. quia priuilegium quod non vergit in grauamen alterius, sed conceditur absque aliorum detrimento, regulariter loquendo nullo tempore, quantumuis longissimo, in foro conscientiæ, vel externo amittitur per non vsum, vt probat Bonacina, *de priuilegijs disp.* 1. *q.* 3. *punct.* 5. §. 5. *n.* 3. Nullum verò detrimentum patitur Ordo Minorum in eo quod in Monialium Ecclesijs sibi non subditis lucrentur fideles hoc Iubilæum: immò hoc cedit in magnum eorum honorem, quod aliæ Ecclesiæ, quasi de micis suarum gratiarum hac fruantur. II. Quia, vt Corduba *adnotat. ad priuileg. verb. absolutio quoad facul. ad* §. 9. docet *ex c. si de terra, vers. detrahere voluistis, &c.* necessarium est: vt per non vsum perdatur priuilegium, quod ille, cui concessum est, habeat sciẽtiam illius, & voluntatem non vtendi ac vtrumque deficit in prædictis Monialibus, vt cuicumque manifestum erit.

5 Ad tertium R. quod etiam si Fratres Minorum huius priuilegij vsui repugnent, [quod minimè credo] illisque obesse prætendant, & re vera eis noceat, adhuc vti illo possunt dictæ Moniales cum iuxta sentẽtiam Cordubæ *sup. verb. communicatio, fine*, Mirandæ *manuali to.* 2. *q.* 46. *art.* 9. Emmanuelis *to.* 1. *q.* 55. *art.* 21. Suarij *l.* 8. *de leg. c.* 23. *nu.* 4. Hieronymi Rodriguez *resol.* 1. 16. *nu.* 53. & aliorum, factum sit proprium independenter ab aliis, ac si illis in speciali fuisset concessum.

FINIS TRACTATUS V.

AD IVBILÆA CONCESSA VISITANTIBVS septem, vel quinque Altaria, aut Ecclesias;

APPENDICIS.

TRACTATVS SEXTVS.

DVBIVM I.

Quænam sit horum Iubilæorum formula?

1 FRequentissima sunt huiusmodi Iubilæa in pluribus Ecclesijs tam sæcularibus, quam regularibus; pro quarum Altarium, vel quinque, vel septem, visitatione plurimæ indulgentiæ plenariæ, seu Iubilæa concessa sunt. Horum exemplar sit, quod SS. D.N. Papa Innocentius X. concessit visitantibus septem Altaria in Ecclesia Domus professæ Societatis Iesu Hispalensis, simulque est ijs indultis, quæ pro visitatione quinque, vel septem Altarium in aliis Ecclesiis communiter conceduntur, ac sic se habet.

INNOCENTIVS PAPA X.

VNIVERSIS CHRISTI Fidelibus, &c.

2 *AD augendum Fidelium Religionē, & Animarum salutem cælestibus Ecclesiæ thesauris pia charitate intenti; Omnibus vtriusque sexus Christi Fidelibus, qui septem Altaria, quatenus sita sint in Ecclesia, Domus professæ Presbyterorum Societatis Iesu Hispalensis, per Ordinarium loci semel tantùm designata, deuotè visitauerint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione ac sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, vt quoties id egerint, eas omnes, & singulas indulgentias, & peccatorum remissiones, ac pænitentiarum relaxationes, consequantur, quas consequerentur, si septem Altaria in Basilica Principis Apostolorum de Vrbe designata personaliter deuotè visitarent, Apostolica auctoritate tenore præsentium concedimus, & indulgemus. Regula nostra de non concedendis indulgentijs adinstar, ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque, Præsentibus ad septennium tantùm valituris. Volumus autem quòd si pro impetratione, præsentatione, admissione præsentium aliquid, vel minimum detur, aut sponte oblatum recipiatur, præsentes nullæ sint eo ipso. Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris, die 10. Octobris 1644. Pontificatus nostri anno primo.*

3 Plures etiam indulgentiæ plenariæ, seu Iubilæa conceduntur iis, qui habentes Bullam Cruciatam quinque Altaria, aut Ecclesias visitauerint, vt patet in eius textu, qui, vt extat in Bulla Latina Pii V. edita anno 1571. sic se habet: *Et si vltra voluntaria ieiunia, vel pia opera prædicta, & preces prædictas, etiam deuotè visitauerint in loco, vbi eos morari contigerit, singulis quadragesimalibus, & alijs anni temporibus, & diebus Stationum almæ vrbis, & extra illius muros, quinque Ecclesias, siue Altaria, seu si ibi tot Ecclesiæ, seu Altaria non fuerint; quinquies vnum, vel vnam Altare, seu Ecclesiam, precesque ad Deum similiter pro vnione, & victoria prædictis, deuotè fuderint: omnes, & singulas indulgentias, tam per se, quam per modum suffragij pro personis, quæ in Christi charitate decesserunt, pro quibus visitauerint, consequantur; quas consequi possent, si ijsdem temporibus, & diebus singulas Ecclesias dictæ Vrbis, & extra illius muros huiusmodi pro eisdem Stationibus, & indulgentijs consequendis deputatis personaliter visitarent.*

4 Circa hæc Iubilæa dubia non leuia proponenda sunt, quæ maximè deseruient ad alia Iubilæa intelligenda.

DVBIVM II.

Quid sub nomine Ecclesiæ, quæ, vel cuius Altaria ad lucrandum hæc Iubilæa visitanda sunt, comprehendatur; vbi an Oratoria?

1 PRima Conclusio: Nomine Ecclesiæ comprehenduntur in præsenti non solùm Ecclesiæ Catedrales, Collegiatæ, Parochiales, & Regulares, siue consecratæ, siue benedictæ dumtaxat sint, ad quas populus

pro

pro concionum, & Missarum auditione concurrit, sed etiam quæcumque Templa, Capellæ, Eremitoria, Hospitalia, ac Monasteria, tam virorum, quam fœminarum; si hæc omnia sint ab Episcopo approbata in cõmunem vsum ad Missarũ celebrationem. Hæc enim omnia in fauorabilibus cõprehendi sub nomine Ecclesiæ pro immunitate Ecclesiastica, aut Missarum celebratione Doctores probant in cap. *Alma Mater* Bonacina *to. 1. d. 3. de immunit. q. 7. §. 2. & d. 5. p. 4. prop. 1.* Suarius *de interdicto d. 34. sec. 1. n. 9.* Trulench. *lib. 1. in Bulla* §. 3. *dub. 2. nu. 7. & 9.* & alij complurimi. Quod intelligendum est, etiam si Ecclesiæ, Capellæ, Eremitoria sita sint in carceribus, in suburbiis, prædiis, agris, hortis; dũ modò fiat ab Episcopo approbata in communem fidelium vsum, quia hæc etiam in ordine ad immunitatem sub nomine Ecclesiæ comprehendi docent Alexander, *Consilio* 145. *nu* 13. Cardinalis Tuschus *verb. Eccles. concl. 8. nu. 5.* ergo etiam in ordine ad lucrationem indulgentiarum comprehendentur, cum non minus hæc fauorabilis materia sit, quàm immunitas.

2 Secunda conclusio; Probabile est, quod priuata Oratoria, quæ in priuatis domibus approbata sunt ab Episcopo pro Missarum celebratione, & si non in communem vsum; iuxta formam Tridentini, *ses. 22. decret. de obseru.* comprehenduntur etiam in præsenti sub nomine Ecclesiæ, possintque in illis hæc Iubilæa lucrari. Fundamentum est. I. Quia comprehenduntur hæc in ordine ad immunitatem, & modum celebrationis tempore interdicti, vt docent Suarius, & Trulench. citati, Bonacina *apud hunc verb. immunitas. 1. num. 2.* & alij contra Iulium Clarium *prax. crim. §. fin. quæst. 30. init. col. 2.* Sanctium *lib. 7. de matrim. d. 8. num. 13.* Rodriguez *addit. ad Bullã. §. 1. nu. 1.* oppositum asserentes: ergo debent comprehendi in ordine ad indulgentias lucrandas. II. Nam indulgentiæ hæ concessæ sunt Ecclesiæ, vel Altari: quia sunt domus Dei, & orationi ad hunc finem ab Episcopo dicatæ, sed Oratorium est locus priuatus destinatus de licentia Episcopi ad adorandum, & celebrandum, vt docent Tuschus, *verb. Orator. conc. 175. nu. 1.* Lapa *alleg. 42. nu. 2.* ergo ei conceduntur indulgentiæ.

3 Nec obstat, quod in his Oratoriis sacra Eucharistia non seruetur, quia hoc non requiritur ad constituendam essentiam Ecclesiæ, neque in Bulla, aut indultis hoc exigitur ad has indulgentias lucrandas, neque dicitur, quod in Ecclesijs, vbi seruatur Eucharistia diligentiæ fiant. Propter eandem rationem, non etiam obstat, quod hæc Oratoria in perpetuum nõ sint diuino cultui sacrata: frequenterque in profanos vsus conuertatur eorum locus, vt cum is, qui oratorio gaudet, habitationem mutat, quia quælibet Ecclesia sæcularis, vel regularis potest conuerti in vsus sæculares, & aliquando te ipsa conuertitur. Confirmatur ex ipsis Suario, Syluestro, Bonacina, & Trulench citatis, asserentibus, quod omnia priuilegia concessa Ecclesijs, extenduntur ad Hospitalia authoritate Episcopi fundata, ac etiam extendi ad huiusmodi Oratoria ex Couarrubia, Innocentio, Sayro, & aliis innuit Bonacina *de immunit. prop. 2. §. 2. nu. 7.* ergo extenduntur quoque indulgentiæ, ac Iubilæa. Consule Tractatum 1. Dub. 6. & 7.

4 Tertia conclusio: in Ecclesia auctoritate Episcopi fundata, licèt nondum benedicta sit, nec in ea diuina officia sint celebrata possunt lucrari indulgentiæ, aut Iubilæa cõcessa visitantibus Ecclesiam, seu quinquies Ecclesiæ Altaria, vt conceditur in Cruciata. Ratio est, quia absolutè hæc Ecclesia est, gaudetque priuilegiis concessis absolutè Ecclesiæ, vt immunitate, aliisque similibus, vt tenent Iulius Clarius, *disp. 3. fin. q. 30. num. 4.* Tuschus *verb. Eccles. concl. 9. num. 8.* dicens esse communem, Syluester *Immunit. 1. num. 3.* citans Paludanum, & Hostiensem Bonacina *ses. §. 2. num. 2.* & alii, ex *l. omnia priuilegia c. de Episc. & Cleric.* Idem dicendum est, si Ecclesia interdicta, violata, aut polluta iuxta Tuschum, Bonacinã; & Syluestrum *sup.* Angelum *verb. Eccles.* Suarium *to. 1. de Relig. tract. 2. l. 3. c. 9. num. 2. & 6.* in huiusmodi enim Ecclesiis omnia Iubilæa, & indulgentiæ pro harum visitatione concessæ lucrari possunt; quia Ecclesiæ in generali denominationem, essentiam, & priuilegia ad hunc effectum non amittunt.

5 Quarta conclusio; Non omnia loca, quæ gaudent priuilegio immunitatis sub nomine Ecclesiæ comprehenduntur in ordine ad lucrandum indulgentias Ecclesijs, vel Altaribus concessas. Probatur quia plura sunt huiusmodi, quæ nec sacra loca, nec Altaria, nec Ecclesiæ pro Missarum celebratione censentur, vt sunt, Palatia ab Ecclesia 40. passus non distantia; Scholæ, Principum Statuæ, Ambitus Ecclesiæ, Cæmeterium, Campanile, & Domus Ecclesiis contiguæ per 30. passus, nec non domos Parochorum, Canonicorum, aliorumque Ecclesiasticorum. Sic docent plures Doctores apud Bonacinam, *sup. n. 8.* Tuschum *n. 12. & 13.* Iulium Clarium *nu. 25.* & Lapam *allegat. 12. nu. 4.* licet ex his nonnulla non sint in vsu.

6 Igitur loca, quæ sub Ecclesiæ nomine comprehenduntur ad effectum lucrādi indulgentias, sic ennumerat Trulench *lib.* 1. §. 6. *dub.* 2. *Quæres.* 1. *quid hic nomine Ecclesiæ intelligatur? Respondeo, intelligi Templa ad diuinum cultum dedicata, Monasteria, Hospitalia, Oratoria priuata, tum etiam Eremitoria. Vnde potest quis indulgentias Stationum, visitando Oratorium priuatum, lucrari; quia, vt docet Enriquez l. 7. de indulg. c.* 10. *nu.* 1. *lit. B. in iure, præsertim in fauorabilibus censetur Ecclesia. Vnde vir nobilis visitādo quinquies Oratorium suum ab Episcopo designatum, & approbatum, lucrabitur hanc indulgentiam.* Hæc ille; eadem fere Emmanuel *addit. ad Cruz.* §. 8. *nu.* 1. & hoc intelligendum est, etiam si possit quis visitare Ecclesiam, vel in ea quinque Altaria, vt notat Trulench. *num.* 2. vtitur enim iure suo. Similiter etiam lucrabitur si visitet Oratorium approbatum alterius domus, siue proximæ, siue longè distantis. Sed consulo, vt Ecclesiam visitet.

DVBIVM III.

Quid nomine Altaris, quod visitandum est ad lucrandas has indulgentias, intelligatur?

1 Si huius nominis Etymologiā indagemus: *Altare*, inquit S. Isidorus. *l.* 15. *orig. c.* 4. *ab altitudine constat esse nominatum, quasi alta Ara*, seu, vt habetur *de consecrat. dist.* 1. & Archidiaconus ibi docet: *Altare dicitur, quasi alta res, vel alta Ara, in qua Sacerdos incensum adolebat, vel quia in eo sacrificia ardebant, & fiebant.* Sed in præsenti Altaria visitanda ad indulgentias Cruciatæ, vel similes lucrandas sunt omnia, quæ sunt in Ecclesijs Catedralibus, Collegiatis, Parochialibus, Regularibus, Eremitorijs, Hospitalibus, Monasterijs, priuatis domibus, & in aliis locis, quæ in dubio antecedenti recensuimus; & sub nomine Ecclesiæ comprehendimus; dummodò hæc sint ab Episcopo approbata ad Missæ celebrationem. His enim omnibus cōpetit nomen, & essentia Altaris; & nominatim cōpetere Altari cujuscumque Oratorij approbati expressere Ludouicus à Cruce *disput.* 1. *c.* 8. *dub.* 13. *n.* 2. Trulench *l.* 1. §. 2. *dub.* 2. *n.* 2. Enriquez *l.* 7. *de indulg. c.* 10. *lit. B.* & Manuel *addit. ad* §. 8. *n.* 1. *sic. Por nombre de Altar para ganar esta indulgencia, se entiende tambien el Oratorio visitado de el Obispo, señalado para que en el se pueda dezir Missa.* Idem dicendum de Altaribus in naui, prædiis, carceribus, & similibus locis, in quibus cum Episcopi, vel Pontificis licentia celebratur.

2 Sed non solùm Altaria auctoritate Episcopi consecrata, aut erecta: sed etiam erecta pro Missarum celebratione ab ijs, qui facultatem habent, vel consecrandi, vel erigendi Altaria; sunt apta, vt ea visitantes lucrentur Iubilæa concessa visitantibus absolutè Altaria. Ratio est, quia hæc erecta dicuntur auctoritate Pontificis, cum ex eius, vel priuilegio, vel delegatione erigantur. Hac facultate erigendi altaria fruuntur Abbates, & Coabbates Ordinis Cisterciensis in locis sui Ordinis concessa ab Innocentio VIII. anno 1489. & à Gregorio XIV. anno 1591. vt testatur Rodriguez *to.* 1. *q.* 28. *art.* 1. & nostræ Societatis Presbyteris concessit Paulus III. in Bulla edita anno 1549. *Vt in locis remotissimis Infidelium, vbi Episcoporum copia non habetur, possint Altaria consecrare.* Idem dicēdum de Altari portatili, hac auctoritate erecti, iuxta dicenda Tractatu de Iubilæo Missionum.

3 Sed aduertas etiam vellim, adhunc effectum lucrandi visitatione indulgentias non esse necessarium, quod habeat Altare aram: *Satis est*, inquit, *sup.* Enriquez, *visitare oratorium designatum pro celebratione Missæ, licèt aram non habeat, quia in iure censetur Ecclesia.* Idem Trulench §. 6. *nu.* 3. Nec necessarium est, quod actu celebretur, vel celebratum sit aliquando in eo Altari: sufficit enim quod approbatum sit ad celebrandum; huic enim præfata Altaris essentia conuenit. At si contingat perseuerare in priuata domo aliquod Altare, seu Oratorium, in quo antea celebrabatur, seu celebrari poterat; sed iam non potest, quia habens priuilegium celebrandi, vel celebrare faciendi ad aliam domum diuertit; tunc crederem, quod visitans illud, harum Stationum indulgentias non lucraretur; quia non est pro tunc, seu sub illis circumstantijs approbatum ab Episcopo pro Missarum celebratione; cum sine noua licentia, visitatione, & approbatione, Missa in eo dici nequeat: quod requiritur in Altaribus, quæ in Ecclesijs, domibus, & alijs locis visitanda sunt pro his indulgentiis consequendis, quod scilicet, & si non celebretur in illo, tamen licentia sit, & approbatio ad celebrandum, seu quod sine noua licentia celebrari possit.

4 Insuper, si contingat, quod destruatur omnino Altare in Ecclesia, alioue loco erectum, qui locum, vbi erat, visitaret, non lucraretur indulgentias concessas visitantibus Altare, quia iam tale non est; lucraretur verò concessas visitantibus Ecclesias, si locus, vbi Altare fuit, est Ecclesia: si autem Altare, vel Templum, quod paulatim

tim destruitur, & paulatim reædificatur aliquis visitet, lucrabitur indulgentias, quia idem Altare, & Templum perseuerare censentur, vt docet Corduba. Nugnius, Suarius, & Pinellus, quos citat, ac sequitur Bonacina *de indulg. d.6.q.1.p.8.nu.4.* addens cum aliis, etiam perseuerare indulgentias si Ecclesia destruatur [non auctoritate Superioris; sed aliqua alia ex causa] & in eodem loco alia ędificetur; vel si ad alium locum transferatur, dummodò ipsi templo, ratione sui, concessa sit indulgentia.

DVBIVM IV.

Quæ, quot, & quomodo Altaria visitanda sunt ad lucrandas has indulgentias?

1 Ad lucrandum Iubilæa, seu indulgentias a Bulla Cruciatæ concessas, seu virtute illius, quascumque Ecclesias Sæculares, vel Regulares, aut quæcumque Altaria potest quis visitare; optio enim datur inter Ecclesias, vel Altaria: licet æquè facile vtrumque fieri possit, vt notant Rodriguez. §.8.*num.9.* & Trulench *l.1.§.6.dub.2.num.3.*Cruz *d.1.c.8.dub.13.nu.1.* & Diana *1.p.1.tract.11.res.* Possunt etiam visitari vel omnia quinque Altaria in vna Ecclesia, vel tria, aut quatuor, in vna, & duo, aut vnum in alia: siue summum sit Altare, siue inferiora, aut collateralia; solum enim exposcitur, quod visitentur quinque Altaria, nec distinctio, aut limitatio vlla apponitur in ceteris.

2 Secus est in visitatione septem Altarium domus nostræ professæ, vel alterius Ecclesiæ similis indulti: nam hæc assignari semel debent pro indulgentijs consequendis, vt constat ex Bullæ tenore, vbi dicitur: *Qui septem Altaria in Ecclesiæ Domus professæ Presbyterorum Societatis Iesu Ciuitatis Hispalensis per Ordinarium loci, semel tantum designata.* Circa quam assignationem consule, quæ diximus Tract.1. dub.9.& 10. ac animaduerte, quod si, cum primum hoc indultum, & Iubilæa admittuntur, assignantur hæc septem Altaria ab Archiepiscopo Hispalensi, vel eius Vicario, aut a Capitulo in Sede-vacante: etiam si nouus Archiepiscopus, seu Ordinarius aduieniat, illo, qui assignauit amoto, vel mortuo, non est necessaria noua assignatio: hoc enim denotatur ab illa particula *Semel*.

3 Septem Altaria ex vi indulti relati, & quinque ex vi Cruciatæ visitanda sunt, cum ita sit præscriptum à Pontifice, & si vnum omittatur, indulgentia non valebit: vniuscuiusque enim visitatio est quædam singularis diligentia, ac quacumque diligentia omissa non fiunt diligentiæ necessariæ ad lucrandum Iubilæum. Ad lucrationem verò indulgentiæ quinque Ecclesiarum, vel Altarium, si non est nisi vnica Ecclesia, vel vnum Altare, sat est hoc, aut illam quinquies visitare: nam sic expresè habetur in Cruciata: *Y sino vbiere cinco Iglesias, y cinco Altares, visitese cinco vezes vna Iglesia, o vn Altar.* Si vero in Ecclesia sint tantum tria Altaria, toties hæc tria visitare, & loco aliarum, quæ deficiunt, visitationes repetere in eisdem Altaribus, vel supplere in aliis alterius Ecclesiæ, donec quinque visitationum numerus impleatur: sicque faciendum docet Trulench *sup.* Probabile tamen reputat Diana sufficere, si tunc vnum Altare quinquies visitetur & idem docent Nugnius *3.p. to.2. tr.de Bull.* §.10. & Cruz *dub.13. num.3.* Idem probabiliter existimo in visitatione ex vi indulti indulgentiarum pro visitantibus septem Altaria.

DVBIVM V.

V. Requiratur corporeus motus in Ecclesiæ visitatione; vel hæc fieri valeat ab Ecclesiæ ianua; vel interrumpi per aliquod tempus?

1 Non est necessarius ad lucrandas indulgentias Cruciatæ, vel alterius priuilegij præfato similis, corporeus motus de vno Altari in aliud; sed sufficit, vt quis vno loco fixus preces fundat versus quinque Altaria, solo cordis motu, & intentione quinque, aut septem visitationes faciens. Ita Enriquez *l.7.de indulg.c.10.nu.1.* & Bonacina *de sacr.d.6.q.1.pun.5.nu.25.* & apud hunc Grafis & Azor, Sà *verbo indulg.nu.6.* Villalobos *to.1.tr.27.dif.8.nu.6.* Cruz *d.1.c.8.dub.13.nu.4.* Vega *to.2.c.7.cas.6.* Diana *sup.* & alij. Et licèt Trulench *sup.* id probabile reputet, aliquem motum corporalem, & si modicum consulit: sic, & ego.

2 Intelligendum autem est, non requiri motum hunc, etiam si commodè fieri possit, quia nihil eum impedit. Ita Lugo *d.27. pen, sect.6.num.98.* vbi sic ait, non requiri motum corporis. *Si in eo loco, & situ sis, in quo moraliter censeri potes orare ad quodlibet ex illis altaribus, & si sis in loco apto, vt in medio Ecclesiæ: vellem tamen aliquo gestu, vel conuersione capitis, vel corporis significari conuersionem animi ad singula altaria.* Hoc & ego vellem.

3 Hinc notandum est. I. non requiri, vt cum quinquies visitat quis idem altare in

eadem Ecclesia, vel oratorium in cubiculo quod quinquies introeat, vel exeat ab Ecclesia, vel à cubiculo, sed sufficit, quod quinque visitationes, cordis intentione, ac orationum distinctione efficiat. Sic Rodriguez *addit. ad §. 9. num.* 1. Cruz *num.* 4. & Trulench *num.* 1. Notandum II. quod si præ personarum multitudine Ecclesiam quis ingredi nequeat, & ab ostio, vel cæmeterio quinque Altaria videat, ab hoc loco ea visitare sine dubio cum fructu indulgentiarum possit; sicut sufficiet, si visitatio Atæ maximæ pro Iubilæo obtinendo exposcatur, & ea ab ostio pateat.

4 Si verò Altaria omnia non videantur ab ostio, sed vnum, vel alterum, aut nullum; quia hominum multitudo hoc impedit, adhuc existimo sufficere ab ostio orare, & pro his indulgentiis quinque Altarium, ea ab ostio visitare; dummodò visitans adesse censeatur moraliter his Altaribus; ad quam moralem præsentiam non est necesse Altaria videre: sed sat est in loco, vbi Altaria esse dicuntur precari intentione directa ad visitandum ea singillatim; qui locus Ecclesia est ab ostio ad extremum parietem. Ita quis adesse præsens moraliter dicitur Missæ, quæ celebratur in Ecclesiæ Altari, licèt illud, nec Sacerdotem ob distantiam videat, nec eam audiat, sicut præsens adest qui Cæcus, & Surdus est.

5 Porro vnusquisque ab ostio potest non solùm corde, & intentione, sed etiam corporis, vel capitis inclinatione, ac motu versus quinque Altaria conuerti, cum sciat vbi sit vnum quodque eorum. Scio oppositum sentire Nugnum, Trulench, & Lugum *sup.* sed nostræ sententiæ fauent Ludouicus à Cruce, *l.* 1. *cap.* 18. *dub.* 13. *num.* 5. Corduba *l.* 5. *de indulg. q.* 21. Villalobos *tract.* 25. *dif.* 24. *num.* 27. Sà *num.* 12. & Bonacina *d.* 6. *q.* 1. *p.* 5. *num.* 25. citans Suarium, Grafim, & alios. Immo ipsemet Lugo *num.* 97. & Trulench in simili innuunt, cum asserant extra portam visitari posse Ecclesiam pro lucrando Iubilæo illam visitantibus concesso.

6 Denique non est necesse, vt continuatæ sint Altarium visitationes, possunt enim interrũpi quocumque temporis spatio, etiam per totum diem, vt si visitentur mane duo, vel tria, & vespere eiusdem diei alia; & in eadem, vel in diuersa Ecclesia. Sed si diuersis diebus quis visitaret Altaria, lucraretur solùm indulgentias omnes vni diei, non omnibus alligatas. Ratio horum est, quod solùm exposcitur, quod quinque, vel septem Altaria visitentur, non verò exprimitur, quod simul, ac in eadem Ecclesia.

DVBIVM VI.

Quo tempore, quibus, & quo precum numero visitanda sunt Altaria ad lucrandum hæc Stationum Iubilæa, & quoties quisque ea lucrari valeat?

1 QVoad Tempus attinet, non est dubium, quouis tempore, siue die, siue noctu visitari posse hæc Altaria ad lucrandas indulgentias has; nam indeterminatè seu indistinctè dicitur in indulto, quod qui quicunque septem Altaria visitauerint, indulgentias has, vel illas lucrabuntur. At si in indulto exprimatur, quod lucretur quis indulgẽtias, in aliquo die, quas lucraturus esset, si eo die visitaret Ecclesias singulas Romæ, vel Ecclesiam S. Petri, visitando in illo die in Ecclesia aliqua quinque, aut septem Altaria; tunc dies non intelligitur Ecclesiasticus à primis vesperis vsque ad occasum Solis, sed naturalis, seu communis, viginti quatuor horarum, quæ incipiunt post primam mediam noctem, ad mediam noctem sequentem exclusiuè. Sic Cruz *in Cruz, d.* 1. *c.* 8. *dub.* 13. *nu.* 2. Rodriguez *addit. ad* §. 8. *num.* 1. & Mandosius *tit. de indulg. fol.* 69. Ac ita noctu, diuque visitari possunt Altaria pro lucratione indulgentiarum, quæ illi diei annexæ, seu concessæ sunt; non verò pro lucratione aliarum, quæ determinatè alijs diebus sunt concessæ. Consule Tractatum 1. Dub. 3.

2 Quoad Preces spectat, singulares, & distinctas in vno quoque Altari, seu pro vnaquaque visitatione fundendas esse non est dubium, cum distinctio visitationum in ordine ad distinctionem precum attendatur, vt patet cum idem Altare quinquies, etiam sine situs mutatione, vel corporis motu visitatur. Deinde vocales potius, quam mentales preces consulo fundendas: illas enim extra dubium sufficere constat; in his verò aliqui dubitant. Vtrum vnica oratio Dominica, vel Salutatio Angelica pro vnoquoque Altari, seu visitatione sufficiat, satis probabile est, & asserit Trulench *l.* 1. §. 6. *num.* 6. Sed tres, aut quatuor recitentur.

3 Cum intentione, saltèm virtuali, lucrandi has indulgentias (similiter de alijs dicendum) visitationes, & orationes faciendæ sunt pro vnione, & concordia inter Principes fideles, victoriaque contra infideles, &c. Quod si quis ignoret pro qua re offerendæ sint preces, vt Rusticis, & simplicibus contingit, dicatur eis, vt orent pro inten-

intentione Pontificis, seu Iubilæi in huiusmodi concessione. Hæc & similia notant Rodriguez. §.9. & Trulench. *sup. dub.*2. Denique Communio, & confessio pro his indulgentiis non requiruntur, requiritur vero gratiæ status in lucrante, saltem cum perficit vltimam diligentiam; v.g. cum visitat vltimum Altare; licèt in alijs quatuor in peccato mortali exstiterit. At etiam si in eo sit, indulgentias pro defunctis lucrabitur iuxta dicta Tract.1. dub.15. num.4.

4 Quoties autem hæ indulgentiæ lucrari possint, ex virtute indulti concessi visitantibus septem Altaria Ecclesiæ alicuius, colligendum est. Atque in Ecclesia domus professæ non est dubium, quin quoties in quacumque die, vel hora ea visitauerint, toties Iubilæa lucrentur, nam in concessione dicitur. *Quoties id egerint, eas omnes indulgentias consequantur, quas consequerentur si septem altaria in Basilica Principis Apostolorum de vrbe visitauerint.* Hancque vim habet dictio, *Quoties*, quæ est repetitiua, & numerum respicit, vt ex *l.sicut. ff.quemadmodum seruit. amit. l.*3. *ff. quibus modis seruit. amit.* notant Vulpellus *de prap. dict.quoties, pag.* 100. & Barbosa *dict.* 288.

5 Indulgentiæ verò Cruciatæ, & aliorum indultorum, plenariæ, vel non plenariæ, si conceduntur, vt lucrentur tempore determinato, v. g. tali die, vel tali hora, semel tantùm possunt in illa die, vel hora, lucrari. Ita Ludouicus à Cruce *sup.num.*10. & Lugo *de Pænit. d.*28. *sect.*6. *num.*69. Ac in hoc sensu, ait Cruz, intelligendos esse S.Thomam S Antoninum, Paludanum, Syluestrum, Cordubam, Felinum, & alios apud ipsum, negantes lucrari huiusmodi indulgentias toties, quoties in eodem die quis visitauerit Altaria. Si verò indulgentiæ concedantur indeterminate, & quasi perpetuò sub hac forma; *Quicumque visitauerit talem Ecclesiam, vel Altare*, tunc potest quis eas lucrari toties, quoties visitauerit. Sic etiam Cruz, & Lugo *supra*, Suarez *d.*57.*de pænit. sect.*1. *nu.*7. ac Bonacina *d.*6.*de Sacram. q.*1.*p.*5.*n.*32. qui alios referunt, ac pro hac sententia adduci possũt Angelus, Nauarrus, Rodriguez, Villalobos, & Diana, quos citat, & sequitur Trulench. *sup. dub.*3. *nu.*2. asserentes, posse pluries in die huiusmodi indulgentias lucrari.

6 Sed valde notandum est circa indulgentias concessas visitantibus septem Altaria, quod illæ, quæ Romæ in Basilica S. Petri semel tantum in die lucrari possunt, semel tantum lucrabuntur in Ecclesia, in qua septem Altaria visitantur, nam ad instar illarum conceduntur, & vt lucrentur visitando talem Ecclesiam, ac si Romæ visitaretur Basilica D. Petri, vt constat ex ijs verbis. *Qui septem Altaria visitauerint, indulgentias consequantur, quas consequerentur, si septem Altaria in Basilica Principis Apostolorum personaliter visitauerint.* Idem dicendum est de indulgentiis, quæ ex virtute Bullæ, aliorumue similium indultorum conceduntur; nam in ea etiam dicitur: *Qui visitauerint, indulgentias consequantur, quas consequi possent si ijsdem temporibus, & diebus singulas Ecclesias dictæ vrbis personaliter visitauerint.*

Dvbivm VII.

Quæ Iubilæa, & indulgentias lucrentur qui visitauerint septem Altaria in Ecclesia, cui concessum est præfatum indultum, & an eas pro animabus Purgatorij applicare valeant?

1 Ex concessionis clausula hęc cõstant. Iis, qui septem hæc Altaria visitauerint, inquit Pontifex, *eas omnes, & singulas indulgentias, & peccatorum remissiones, ac pænitentiarum relaxationes consequentur, quas consequerentur si septem Altaria in Basilica Principis Apostolorum de vrbe personaliter, & deuotè visitarent misericorditer in Domino concedimus.* Quæ autem Iubilæa & indulgentiæ Basilicæ præfatæ Altaria, vel Ecclesiã visitantibus concedantur, inueniuntur collectæ, & ex ipsius Ecclesiæ Archiuo, grauibusque Scriptoribus decerptæ per Franciscum Mariam Torrigium, ac Romæ impressæ per Antonium Facciosum anno 1637. & sunt quæ sequuntur.

2 Hæc septem Altaria visitantes fruuntur in primis omnibus, & singulis indulgentijs, & peccatorum remissionibus, quibus fruuntur visitantes septem Ecclesias intra, & extra muros Romæ, quæ quidem festiuis diebus duplo sunt maiores. Sic inuenitur in antiqua tabula instructionis Peregrinorum, & refertur a Camilo Benne, & vt testatur Archãgelus Ballosinus pro his Ecclesijs plurimæ indulgentiæ tam plenariæ, quam non plenariæ omnibus diebus, horis, & momentis sunt concessæ. Iacomus, seu Iacobus Maria in libro Romæ, & postea Mediolani excuso anno 1616. qui inscribitur, *Indulgentiæ, dona, & gratiæ, &c.* ait, quod quoties, seu quocumque die, & hora, & temporis puncto quamcũque ex his Ecclesiis quis contritus, vel confessus ingreditur, & orat in ea, plenariam omnium peccatorum suorum remissionem lucratur.

Hæc

3 Hæc eadem concessio refertur in libello quodam Fanni Impresso 1602. & vt testatur Archangelus Ballosinus; in eadem S. Petri Ecclesia (quæ vna est ex septem numeratis) quotidie est plenaria indulgentia, & omnium peccatorum remissio. Eandem concessam fuisse hanc Basilicam visitantibus à pluribus Pontificibus affirmat Nicolaus IV. in Bulla, quam pro D. Petri Basilicæ indulgentiis edidit, quam Bullam confirmatam fuisse à Bonifacio VIII. Vrbano VI. & Nicolao V. narrat Onuphrius Panuinus, *Tract. de septem Eccles.* & addit Paulum IV. dixisse, omnes, & singulas indulgentias, quibus gaudent Ecclesiæ Romanæ, in vna Ecclesia Vaticana S. Petri vnitas reperiri.

4 Indulgentias etiam concessas in diebus Stationum in hac Basilica lucratur ille, qui septem Altaria Ecclesiæ hoc priuilegio fruentis visitauerit. Stationum autem celebriores dies in hac S. Petri Ecclesia sunt Dominica 3. Aduentus, Sabbata quatuor temporum, Natiuitas Domini, Epiphania, Dominica in quinquagesima, omnes sextæ feriæ mensis Martij, Dominica in Passione, secunda dies Resurrectionis, Dominica 2. post Pascha, dies S. Marci, Vigilia, & dies Ascensionis, dies Pentecostes, Catredæ S. Petri, ipsius vigilia, & dies, ac S. Pauli, S. Andreæ; Dedicationis huius Ecclesiæ, quæ 18. Nouembris celebratur, & dies octauarum horum Apostolorum: Item dies SS. Simonis, & Iudæ, S. Gregorij Papæ, & Corporis Christi, S. Marci, & in 2. Iulij Dominica; in his omnibus diebus Iubilæa plenissima ibi proponuntur: nec non indulgentia plenaria omnibus diebus, in Capella Sixti IV. intra Ecclesiam hanc fabricata, & innumeræ aliæ, quæ videri possunt apud Petrum Martirem, *Tractat. de reb. Rom.* cum de hac Ecclesia agit *fol.* 10. Quas anno 1605. Paulus V. confirmauit, ac item de nouo concessit omnes alias à suis Prædecessoribus concessas.

5 Hæc septem Altaria in memoriam septem Stationum, quas Christus Dominus in sua passione peregit, erecta fuisse, & venerari traditio est, testaturque S. Carolus Borromæus libro edito Romæ anno 1584. qui inscribitur, *Monita illustrissimi Cardinalis Caroli Borromæi*. Hæ autem Stationes, aut peregrinationes sunt. I. ad Hortum Gethsemani. II. ad Domum Pontificis Annæ. III. ad Caipham. V. ad Pilatum. V. ad Herodem. VI. ad Pilatum iterum. VII. ad Caluariæ montem; & ibi dicitur quod in visitatione horum Altarium tot indulgentiæ conceduntur, quot vix explicari valent. Omnes igitur conceduntur visitantibus septem Altaria Ecclesiæ nostræ Domus professæ Hispalensis, vel cuiuslibet, cui simile priuilegium concessum est.

6 Denique ex his omnes illæ indulgentiæ possunt Animabus purgatorij applicari à visitãte has Ecclesias priuilegiatas, quæ possunt applicari à visitantibus Altaria, vel Ecclesiam dictam S. Petri Romæ, & sine dubio aliquæ eiusmodi erunt; immo & multæ; quia visitantibus hæc septem Altaria conceduntur omnes indulgentię concessę visitantibus septem Ecclesias celebriores Romæ, vel quamlibet earum, & in harum visitatione plurimas indulgentias esse pro defunctis inueniemus, si recoluerimus earum catalogum, atque Pontificum concessiones: siquidem Ecclesiæ hæc sunt quæ maiori veneratione dignæ, copiosioribusque Reliquiarum thesauris coluntur.

7 Hæ autem septem Ecclesiæ sunt. I. Ecclesia S. Ioannis Lateranensis. II. S. Petri in Vaticano. III. S. Pauli extra muros. IV. S. Mariæ Maioris. V. S. Laurentij extra muros. VI. S. Sebastiani extra muros. VII. S. Crucis in Hierusalem. De harum antiquitate, veneratione, Reliquiis, ac indulgentiis consule Petrum Martirem, *Tract. relato*, & antequam septem Altaria in Ecclesia priuilegiata visitaueris, generalem intentionem habe lucrandi omnia Iubilæa, & indulgentias, quas in ea visitatione lucrari potes, seu concesserunt Pontifices tam pro viuis, quam pro defunctis. Ac similiter eam intentionem lucrandi omnia Iubilæa, & indulgentias, quæ eo die lucrantur in alijs Ecclesijs, habeant Regulares, dum preces in propria fundunt.

DVBIVM VLTIMVM.

Quæ Iubilæa, & indulgentias lucrentur, qui ex Bullæ cruciatæ priuilegio quinque Altaria visitauerint, & an eas defunctis applicare possint?

1 STationum Romanæ Vrbis indulgentias sic concedit Pontifex: *Is, qui deuote visitauerint singulis diebus Stationum almæ Vrbis quinque Ecclesias, vel Altaria, &c. omnes, & singulas indulgentias Stationum Vrbis, tam pro se, quã per modum suffragij pro defunctis pro quibus visitauerint, cõsequatur*. Stationũ dies erãt olim illi in quibus Christiani ad Basilicas, seu sepulchra Martyrum,

tyrum, vel Apostolorum orabant, sumptaque vox fuit ex appellatione Militum Stationariorum, dicebanturque Milites Stationarij, qui stantes excubias in præsidium faciebant. Modo autem Stationes in his, ac in Ecclesiasticis Ritibus sunt processiones, quæ ad aliquam Ecclesiam eunt, vel in gratiarum actionem beneficii à Deo accepti, vel in venerationis signum Sancti, ad cuius Ecclesiam Stationem facimus. Consule de his Onuphrium Panuinum *li. de stat. Romæ*, Durandum *Ration. l.7. ca.1*. Enriquez *c.7. de indulg. cap.9. lit. O. & P.* Harum Stationum primus institutor Gregorius Papa I. fuisse refertur à S. Bonauentura *q.25. art.2.* Caietano de indulg. *c.1.* Turrecremata in *c. mensuram de pænit. dist.1.* ac Suario *d.49. sect.2. nu.2.*

2 Ast inter innumeras indulgentias, quas Fideles lucrantur in Stationum diebus, celebriores sunt in Ecclesia S. Ioannis Lateranensis, de quibus Bonifacius VIII. vt testatur Sorbus, *verb. indulg. Station. nu.6.* dixit: *Indulgentiæ Ecclesiæ Lateranensis numerari non possunt nisi à solo Deo, & ego omnes illas confirmo.* Ad hanc ergo Basilicam plures fiunt Stationes: & per annum integrum sunt in Basilica D. Petri singulis diebus, & in eis conceditur indulgentia plenaria, vt refert Trulench. *l.1. in Cruc. §.6. dub.1. nu.7.* Et Sorbus de Stationum indulgentiis loquens ait: *Quod Romæ est quotidie ad minus in tribus locis remissio plenaria omnium peccatorum.* Ipsum consule, & vtrumque Rodriguez, Emmanuelem, *to.2. qq. q.8. art.1.* & Hieronymum *resol.* 77. in quibus plurimas pro Stationibus indulgentias inuenies.

3 Harum Stationum dies, & numerum in Summario hispano Bullæ inuenies. Sed adhuc esse plures multò existimo, & Alphonsus Perez de Lara, *l.3. trium grat. à pag.20.* vsque ad centum circiter Stationes enumerat, Panuinus solùm 87. dies Stationum. Ecclesias, ad quas fit Statio, 44. Franciscus Cabrera Morales, libello, quem Romæ anno 1600. edidit, & inscripsit: *De las Iglesias de Roma, con todas la Reliquias y Estaciones,* & 193. Stationes ennumerat, sed Petrus Martyr; qui solerter, & curiosè de Rebus Romæ scripsit, & plusquam 220. Stationes ennumerat, & singillatim suum vnicuique assignat diem in aduentu, quadragesima, ac mensibus singulis.

4 Sed obseruandum est. I. solùm concedi in hac Bulla indulgentias concessas pro Stationibus, seu ipsarum intuitu, aut illi Stationis operi annexas, non vero quot quot Romæ lucrantur in Stationum diebus, siue in Ecclesia illa, vbi Statio fit, siue in alijs, nam solùm ait cōcedere Stationum indulgentias, nō indulgentias dierum Stationum. Et à fortiori, nec indulgentiæ, quæ alijs diebus, & festiuitatibus Romæ sunt, conceduntur.

5 II. Obseruandum est contra Cordubam *q.4. de indulg.* Enriquez *l.7. c.10. nu.2.* Nauarrum *§. in leuitico notab.9. nu.15.* Sorbum *verb. indulg. station. fol.289.* Ludouicum à Cruce *in Bull. disp.1. c.8. dub.2.* & apud ipsum *n.9.* Suarium *to.4. in 3. p. disp.52. sect.8. n.12.* & Alphonsum de Leone *tract. de Iub. p.1. q.6. nu.229.* ac nostrum Patrem Ildephonsum Rodriguez in manuscript. *tract. de indulg. dub. vlt. concl.4.* non solum concedi in Bulla Cruciatæ indulgentias non plenarias, sed etiam plenarias: de quo minime ambigendum esse ostēdunt, verba illa Pontificis: *Omnes, & singulas Stationes Vrbis,* nam qui omnes dicit, nullas excludit, & dispositio generalis generaliter est intelligenda, vt probat Tuschus *lit. D. conc.488.* atque rectè docent Glossa *in ca. vt circa post med. vers. omn. & sing.* Marius Alter. *de cens. to.1. disp.15. l.5. c.1. lit. C.* Barbosa *de Claus. claus.51. nu.2.* Hæc ergo clausula omnia, & singula, includit prorsus omnia absque vlla limitatione. Præterea constat hoc manifestè ex Summario hispano.

6 Nec ratio, nec curiæ stylus huic sententiæ aduersantur: eamque tuentur Rodriguez *§.8. nu.8.* Villalobos *tract.27. claus.8. nu.3.* & Trulench. *supra num.5.* dicens, ita communiter sentire Recentiores. Quod obseruādum etiam est pro antecedentis dubij resolutione. Denique posse has indulgentias defunctis applicari non est dubium, cum expresse concedatur, quod Fideles tam pro se quam per modum suffragii, pro defunctis, pro quibus Ecclesias, vel Altaria visitauerint, consequantur, Indulgentia autem per modum suffragii est dispensatio thesauri Ecclesiæ facta existenti extra forum Ecclesiæ, qui se ipsum iuuare non potest, sed indiget potius ab aliis aliquo opere iuuari, seu quod aliquis illi suffragetur opus efficiendo, quod ipse efficere non potest. Sic explicant Emmanuel *in Bull. defunct. §. vnico, num.1.* & Cruz *disp.2. dub.4. num.13.* Consule, quæ diximus Tract.1. dub.14. Addeque hic non solùm applicari posse pro defunctis indulgentias, quæ in Stationibus Romæ defunctis applicari concesserunt Pontifices vt dub. antecedent. nu. vltim. dicebamus, sed omnes etiam pro viuis concessas, omnes enim concedit Bulla pro defunctis per modum suffragij, quod in indulgentijs septem Altarium non exprimit.

FINIS TRACTATVS VI.

AD IVBILÆVM MISSIONVM SOCIETATIS IESV, APPENDICIS.

TRACTATVS SEPTIMVS.

DVBIVM I.

Quænam Missionum Societatis Iesu Origo, Vsus, Dignitas, Ministeria, & Fructus?

1 PLVRA sunt spiritualia Ministeria, quibus Societas Iesu in Proximorum salutem impensè incumbit: eorum præcipua summatim proponit instituti nostri formula, quæ in Iulij III. Pontificis Maximi Bulla I. anni 1550. inserta, ab eodemque confirmata, & probata, sic se habet: *Quicumque in Societate nostra, quam Iesu nomine insigniri cupimus, vult sub Crucis vexillo Deo militare, & soli Domino, ac Ecclesiæ ipsius Sponsæ sub Romano Pontifice, Christi in terris Vicario seruire, post solemnem perpetuæ Castitatis, Paupertatis, & Obedientiæ votum, proponat sibi in animo, se partem esse Societatis ad hoc potissimum institutæ, vt ad fidei defensionem, & propagationem, & profectum animarum in vita, & doctrina Christiana per publicas prædicationes, lectiones, & aliud quodcumque verbi Dei ministerium, ac spiritualia exercitia, puerorum, ac rudium in Christianismo institutionem, Christi Fidelium in confessionibus audiendis, ac ceteris Sacramentis administrandis spiritualem consolationem præcipuè intendat: & nihilominus ad dissidentium reconciliationem, & eorum, qui in carceribus, vel in hospitalibus inueniuntur, piam subuentionem, & ministerium, ac reliqua Charitatis opera, prout ad Dei gloriam, & commune bonum expedire visum erit, exequenda gratis omnino, & nullo prorsus in prædictis omnibus stipendio accepto, se vtilem exhibeat, &c.* Horum ministeriorum excellentiam, & explicationem sapienter proponunt nostri Petrus de Ribadeneyra libro de Societatis instituto, Iulius Nigronius *in Regul. Societ. tit. par. 3. à num. 12.* Suarius *tom. 4. de Relig. l. 1. de inst. Societ. cap. 3. à num. 10. & per totum caput 9.* & Ioannes Eusebius Noriemberg. *in vita S. Ignatij, vbi de eius zelo à fol. 160.*

2 Horum omnium exercitia, Missionum ministerium amplectitur, nobilissimum locum inter omnia Societatis nostræ munia obtinens, maximèque in illa, vt ex VI. & VII. Congregatione constat, commendatum; vt pote ex præcipuis illius functionibus iuxta Canonem 14. Congregationis V. tantique ab initio nascentis Societatis apud illam, summosque Pontifices habitum, vt Professi illius, nobilior Societatis pars, seu vt iura nostra *exam. c. 1. §. 8.* loquuntur, *Primæ classis viri*, votum singulare, & solemne emittant obedientiæ summo Pontifici circa Missiones siue ad Fideles, siue ad Infideles absque vlla tergiuersatione, & absque vllo viatico obeundas, admissum, probatum, & confirmatum à Paulo II. Bulla anni 1549. à Iulio III. Bulla anni 1550. De hoc voto consule Ribadeneiram *sup. ca. 20.* Suarium *l. 6. c. 4.* & Sanchez *to. 2. sum. l. 6. c. 18.* & nouissimè Pasqualigium *decis. 274.* qui immeritò asserit contra Suarium, hoc votum cessare in Episcopo è Societate Iesu assumpto.

3 Enim verò si harum Missionum, & omnium aliarum Societatis originem indagemus, ortæ videntur à Christi Domini, & Apostolorum doctrina, vita, & exercitijs; dum per ciuitates, villas, & vicos discurrebant, euangelizantes Regnum Dei. Hanc vitam, & exercitia professuram Societatem Iesu prædixit plures ante annos suæ fundationis Ioachimus Abbas Monasterij Florensis, qui viuebat anno 1195. spiritu prophetico insignitus, vt probat Blasius Viegas, *Apoc. 3. comm. 2. sect. 3.* qui postquam aliqua de Societate protulit, [vt Rutilius Benzonius Episcopus Lauretanus, *l. 1. de Iub. c. 8.* arbitratur] *l. 5. concordiæ*, & in *Apoc. p. 1. c. 3. fol. 83.* in *p. 4. c. 14. sect. 7. fol. 175.* addit: *Hic Ordo futurus perfectorum virorum seruantium vitam Christi, & Apostolorum, &c.* dixerat antea: *fol. 83. Hic est ipse Ordo, quem designat Iesus, qui videlicet Ordo infra limitem quidem secundi status initiandus est, hoc est, in tempore sexto.* Et prædictum votum Professorum sic *in cap. 1. Hieremiæ*, adumbrat: *Reuelandi sunt in Ecclesia Doctores, Prædicatoresque fideles, qui terrena, ac carnalia corda omni plaga percutiant; atque erectis, ac tumidis magisterijs silentium studijs suis imponant. Et bene Filius Melchiæ Heremias describitur, quia*

Ille Ordo futurus ad obedientiam Summi Pontificis dirigitur. Hi sunt Professi nostri: *Viri prudentes in Christo, & in Christiana vita puritate, ac litteris conspicui*, vt eos appellat Iulius III. in Bulla relata.

4 Ab initio nascentis Societatis exordium sumpsere Missiones nostræ, earumque exercitium, & ministeria ingenti proximorum vtilitate SS. Patriarcham nostrum, eiusque Socios fecisse Romæ, Parmæ, Senis, in Gallia, Italia, Germania, ac Hispania, nec nō in alijs Orbis plagis constat ex Orlandino *l.2. hist. Societ.* ad annum 1539. 1548. 1550. & 1552. Legantur Ribadeneyra *l.3. cap.16. & l.4. cap. vitæ S.Ignat.* ac liber nouissimè editus, *Imago primi Sæculi Societatis* inscriptus *l.6.*

5 Noui orbis Missionum Auctor fuit SS. Vir Franciscus Xauerius, *Nouus Indiarum Apostolus, aliorum Dux diuina prouidentia constitutus, qui ob signa Apostolatus nouarum gentium Apostolus, vnanimi totius Christiani Orbis consensu meruit appellari*. Verba SS.D.N. Vrbani VIII. in Bulla suæ Canonizationis. Innumeros, quos his in plagis Christo, ac Ecclesiæ per Euangelium filios Xauerius genuit, liceat, mihi proferre verbis Thomæ Bozij Eugubini *lib.6. de Sign. Eccl. c.3. fol.221. Vniuersi*, inquit, *Heretici ab Ecclesia Christiana constitutione per tot Sæcula, per annos mille quingentos, & amplius, haud traduxere ad hæreses suas tot Gentes, aut Idolatras, aut aliunde à cultu Christi alienas, quot vnus Xauerius ad cultum Christi annis vndecim; tot enim fuit in Indijs vir iste admirandus.* De alijs nostræ Societatis viris huic ministerio sacratis Pius V. in Bulla edita anno 1571. quæ incipit: *Dum indefessæ*, ait: *Quod non contenti terrarum finibus vsque ad Orientales, & Occidentales plagas penetrauerint, ac eorum aliquos ita Domum amor perstrinxerit, vt etiam proprij sanguinis prodigi, vt Verbum Dei inibi efficaciùs plantarent, martyrio voluntario se supposuerint.* Hæc vestiga reliquos Societatis filios sequutos omnes vtriusque orbis Regiones, Prouincias, Ciuitates, & loca vsque in præsentem diem peragrasse, nostræ, & externæ Historiæ proclamant. *Decet enim, vt quodcumque*, sic Lirinensis *comm. in c.30.* loquitur, *in hac Ecclesia Dei agricultura fide Patrum satum est, hoc idem Filiorum industria excolatur, & obseruetur: hoc idem floreat, & maturescat, hoc idem proficiat & perficiatur.*

6 Missionum Dignitas ex dignitate finis, & mediorum, quibus ad illum consequendum vtitur Societas Iesu, cognoscenda est iuxta S.Thomæ doctrinam 22. *q.188. art.6.* Finis Missionum est, vt statuitur in constitutionibus nostris *p.7. c.1. Maior Dei gloria, & animarum auxilium*: Et vt R. P. N. Generalis Claudius *in instruc. nu.2.* explicuit: *Finus Missionum est auxilium animarum, quæ ex ignoratione rerum ad salutem suam necessariarum cum æterna damnationis periculo versantur.* De huius finis sublimitate egregia cumulant SS. Bernardus *serm. ad Fratr.* Basilius *const. c.2. & 5.* Nazianzenus *orat.20. & 23.* Augustinus *l.2. contra Faus. cap.54.* & alij inter quos Areopagita *de Hyerar.* ait: *Omnibus diuinius esse Dei cooperatores fieri.* S.Gregorius Magnus *in Ezech. hom.12.* docet: *Nullum sacrificium esse Deo magis acceptum, quam sit zelus animarum.* Chrisostomus *hom.34. ad pop.* ait: *Qui propter proximi vtilitatem occasionem martyrij vel differt, vel etiam omittit, magis probari apud Deum.*

7 Quam egregiè hunc finem consequatur Societas nostra in Missionibus palam faciunt aptissima media, seu ministeria, quibus in illis vtitur. Quæ & si omnia ea sint quæ excercet in locis, vbi domos, vel collegia habet, quæque ex Bulla Iulij III. num.1. retulimus: ardentiori sanè spiritu, & frequentiori vsu hæc vigent in Missionibus, in quibus à summo mane, & sepe sæpius ante Aurotam vsque ad meridiem sine intermissione, confessionibus audiendis Operarij missi in templis incumbunt, similiterque post meridiem vsque ad noctem, noctuque plures horæ consumuntur in excipiendis virorum, præcipuè Rusticorum, confessionibus. Conciones quotidiè vespere fiunt: in quibus Doctrina Christiana, Mysteria fidei, ac præcepta legis diuinæ, Ecclesiæque explanantur. Festiuis diebus inter solemnia concio fit, & hora, pomeridiana competenti, vt post vesperas cantatas processio publica, in qua per plateas, & vias oppidi, omnes cuiuscumque gradus, & dignitatis tam sæculares; quam Ecclesiastici viri [nam feminæ prorsus excluduntur] doctrinam Christianam cantantes procedunt. Hæc omnia fiunt, in nostris Missionibus, ac fieri statuunt earum Regulæ 11. & 12. ac Instructio num.5. & 7.

8 Quot autem, & quales semper extiterint & modo extent Missionum Fructus longissimum esset recensere. Consulantur nostræ, & externæ Historiæ, Orlandinus, Trigacius, Maphæus, Acosta, Luzena, vterque Guzman, Ribadeneyra, & nouissimè Liber inscriptus *Imago primi sæculi Societatis Iesu*, præcipuè *lib.6.* Eusebius Noriembet *libris de vir. illust. & in suis Expedit.* P.Mich. Roman. Immo & Bullæ Summorum Pontificum Pij V. Gregorij XIII. Pauli III. ac aliorum pro nostra Societate editæ. Omitto vberrimos fructus, quos in Missionibus Infidelium eorum-

eorumque, ac Hæreticorum conuersione percepit Societas.

9 Sed liceat mihi hac in re inclyti Imperatoris Ferdinādi II. sensum proferre verbis, quibus iam iam moribundus in suo Testamento ipse Successoribus sic allocutus: *Præ omnibus*, inquit, *seriò, & summopere cum feruore, & zelo commendamus nostris Successoribus plurimùm venerandam Societatem Iesu, eiusque Patres, considerando quantum Ecclesiæ Catholicæ, non solùm in his nostris Austriacis, sed in omnibus ceteris totius Christianitatis Regnis, & Prouincijs prosint, quantumque studio, feruore, & fidelitate pro conseruanda, & plantanda vbique terrarum Religione Catholica præ ceteris omnibus laborent, & quod è contra huic peruerso, & ingrato mundo magis sint odiosi, maioresque persecutiones patiantur, quàm quiuis alij, & hinc etiam maiori præsidio, & protectione indigent & merentur. Quod certè à nostris Heredibus, & Successoribus factum iri confidimus. Et hæc est nostra inuiolabilis voluntas, in cuius fidem similiter hunc codicillum propria manu subscripsimus, & nostro sigillo muniuimus, & per quosdam nostros Consiliarios subscribi curauimus in nostra Vrbe Viennensi, 10. Maij. 1621.*

10 Quot fructus in Europæ, aliarumque Fidelium Regionum plagis perceperint Nostri excursionibus his, experientia docet, ac experti testantur, nullum ministerium, seu ministeriorum congeriem aptiorem, & vtiliorem his esse saluti animarum procurandæ. Hinc Ecclesiæ Prælati suæ gregis amore ardentes, vt suam exonerent cōscientiam, perpetuò Missiones pro suis Diœcesibus à Superioribus Societatis petunt, magnum in eis solamen, satisfactionemque esse prædicantes: illud meritò ex Pauli III. ore vsurpantes: *Quantum in vinea Domini fructuosa opera Societatis Iesu quotidie verbo, & exemplo in populo Christiano attulerit, continuosque labores, quos pro diuini Nominis gloria, & exaltatione Fidei catholicæ Presbyteri prædictæ Societatis supportant, cordi nostro prouenit satisfactio.* Sic in Bulla anni 1549. quæ incipit: *Licet debitum*. De his omnibus scilicet Missionum Origine, Vsu, Dignitate, Ministerijs, & Fructu latè egit P. Michael de San Roman in libro nunc edito, ac inscripto: *Expeditiones Missionum Societatis Iesu*.

DVBIVM II.

Quænam sit Iubilæi Missionum formula, & qualis eius promulgatio?

1 Vberrimos fructus, & egregia Missionū ministeria Christi Vicarij agnoscentes, tum Religiosis qui ad eas mittuntur, tum Christi Fidelibus, ad quos mittuntur plenissimum Iubilæum concesserunt, à tempore saltem, Reuerendissimi Patris N. Generalis Claudij Aquavivæ, qui ab anno 1581. ad 1615. sapientissimè Societatem rexit. Ad ipsius instantiam Paulus V. anno 1608. Ianuarij die 8. hoc Iubilæum ad quadriennium valiturum concessit, (forsan antea aliud concessum fuit) Ad idem tempus hoc etiam expediuit anno 1615. Augusti 18. idem Pontifex ad instantiam R. P. N. Ferdinandi Alberi, Vicarij Generalis. Postea R. P. N. G. Mutius Vitellescus ab eodem Pontifice prorogationem huius Iubilęi anno 1619. Iunij. 1. obtinuit, ad septennium, similiterque à SS. D. N. Vrbano VIII. anno 1625. Decembris 20. Ac tandem idem Pontifex anno 1639. Iubilæum hoc ita concessit, ac prorogauit.

VRBANVS PAPA VIII.

VNIVERSIS CHRISTI Fidelibus, &c.

1 *Coelestium munerum thesauros, quorum Dispensatores esse Nos voluit Deus libenter ijs impartimur quos pro sua in Deū, & Proximos charitate, & Christianæ Religionis zelo animarum salutem omni studio procurare intelligimus. Quo in genere cum Societatis Iesu Religiosos habeamus, eosque in primis, quos dilectus Filius Mutius Vitellescus eiusdem Societatis Iesu Præpositus Generalis ad hanc causam hoc ipso, & consequentibus annis in diuersas Christianæ Reipublicæ Prouincias mittere constituit. Nos sanè eorundem Religiosorū pietatem, ac operam, eorumque, ad quos illi mittendi erunt, religionem, & deuotionem spiritualibus gratijs, prout alias per nostras in simili forma Breuis expeditas litteras ad tempus iam elapsum fecimus, confouere, atque augere cupientes: eiusdem Mutij Præpositi Generalis precibus humiliter Nobis super hoc porrectis, inclinati, piamque illius deliberationem, quantum cum Domino possumus promouere cupientes, de omnipotentis Dei misericordia, ac B. Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus, & singulis dictæ Religionis mittendis, & alijs vtriusque sexus Christi Fidelibus, ad quos ipsi mittēdi accesserint, nostram, & Apostolicam benedictionem per præsentes impartimur: nec non eisdem verè pœnitentibus, & confessis, ac sacra Communione refectis, qui pro S. Romanæ Ecclesiæ exaltatione, Principū Christianorum vnione, Infidelium conuersione, hæresum extirpatione, prout vnicuique suggeret deuotio, pias ad Deum preces effuderint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem, auctoritate Apostolica tenore præsentium, pro vna vice duntaxat, concedimus, & elar-*

tes venerabiles Fratres Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, & alios Ecclesiarum Dei Prælatos, & Rectores, ac verbi Dei Prædicatores, vt in suis quisque Ecclesijs, cum populus frequentior fuerit præsentes litteras, ac omnia in eis contenta publicent, & publicari faciant, ac omnem eisdem Religiosis fauorẽ, & auxilium in præmissis præstent. Volumus autem quod præsentium transumptis etiam impressis, manu alicuius Notarij publici, seu dictæ Societatis Secretarij subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica cõstitutæ, seu Prępositi Generalis dictæ Societatis obsignatis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostẽsæ Præsentibus ad septẽnium tantùm valituris. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem sub annulo piscatoris die XIII. Iulij M. DC. XXXIX. Pontificatus nostri anno 16.

3 Huius Iubilęi tenor, idem est, ac aliorum quæ antea sunt à Paulo V. concessa; itaque clausulas alijs Iubilęis communes iam explicui in *hac Appendice*; singulares verò in sequentibus Dubijs explanabo. Circa ipsius autem transumpti authoritatem, & fidem, vide, quæ diximus Dub. 6. 7. & 8. Trac. 3. Solùmque addam litteras has, vt fidem plenam faciant, non solùm subscribendas fore à Notario, vel Secretario Societatis, aut Generalis Prouinciæ cuiuslibet, seu Prouincialis Socij Societatis, seu qui in Societate Secretarius est; sed etiam obsignandas simul (particula enim Et, vtpote copulatiua; vtrumque exposcit.) sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ iuxta Tr. 3. Du. 7. & 8. Quibus adde quod Superioris Residentiæ in Societate sufficeret sigillum, vt arbitror, cum sit verè Prælatus, vt dicebamus Snig. 19. Tract. 3. num. 3. ac in Dignitate constitutus, iuxta doctrinam Tract. 3. d. 7. à num. 5. ac proinde eius munus ambire esset contra votum Professorum de non ambienda dignitate, vel Prælatia.

4 Circa promulgationem huius Iubilæi nil speciale proponendum occurrit, præter modum, quem in eo specialiter promulgando obseruari iubent Cruciatæ Commissarij, ex quorum licentia, Iubilæorum promulgatio in locis, vbi Bulla conceditur, pendet, sicque istam, huius Iubilæi, faciendam iubent, *Y damos licentia, y facultad para que puedan publicar y ganar las dichas indulgencias, contãto que la publication se haga sin solemnidad alguna de trompetas, atauales, ni pregon, mas que se pueda dezir en los pulpitos de las Iglesias y ponerse para ello cedulas de mano, y no impressas, en las quales al principio se ponga, diga y declare, que las personas que vbieren de ganar las dichas indulgentias an de tomar, y tomẽ la Bulla de la santa Cruzada de la predicacion del año, los que assi las hubieren de ganar: porque de otra manera no las ganan, ni consiguen.*

5 Circa praxim verò ob Operarijs nostris seruandam in hac promulgatione, & Missionum introductione, regula generalis nequit assignari omnibus in locis, diuersus enim est promulgationis modus. In Villulis namque, pagis, seu paruis oppidis, simul atq; accesserint, siue mane, siue vespere [opportunius autem erit vespertinum tempus, vt se noctu Oppidani ad confessionem prępar ẽt:] consulto Paroc ho conuocabunt populum campanæ pulsu, & vtile erit per se, vel per alios ostiatim monere Oppidanos, vt ad Ecclesiam mane, aut vespere tali hora confluant, [aptamque assignent vt Rustici ex agro possint venire] ibique designata hora breuem, vel è sella, vel è pulpito, aut stantes habeant concionem, in qua causam sui aduentus, Iubilęique maximam indulgentiam proponant, eosque ad lucrandum illud, veramque confessionem faciendam, in qua omnia detegant peccata, quantumuis grauia turpia, & inueterata. immo, & in pluribus annis, & confessionibus occultata, suauibus, & efficacibus verbis, ac exemplis diuinæ iustitiæ vindictam, & misericordiæ veniam proponentibus, excitent, horam confessionum, & concionum sequentes in dies assignando.

6 Si verò ciuitas, vel oppidum sit copiosum, & frequens duobus diebus, aut saltem vno ante Dominicam, vel festiuam diem accedere curent, vt in illis Ordinarios loci, vbi sunt, aut Vicarios, aut Parochos, aut quosuis alios, tam Ecclesiasticos, quam Sæculares, quorum authoritate, & fauore opus habeant ad vberiorem Missionis fructum, visitent, beneuolosque sibi facere studeant, vt Regula 7. Missionum præcipit, & Religionum Prælatos, si qui inibi existant, adeant.

7 Die autem festo, conuocato à nocte præcedenti campanæ signo, populo, inter solemnia concionetur vnus ex Sacerdotibus missis, & ante concionem aduentus sui causam, & voce tenus, Pontificias Iubilæi litteras declarabunt, vel quod ad rem magis erit; maximamque erga populum venerationẽ, & deuotionem conciliabit, vulgari lingua transumptum Iubilæi legent, & in alijs Ecclesijs, si eo die aliquis concionetur schedula tradatur Concionatori, vt Missionem, Iubilæumque promulget; & in Ecclesiarum valuis, in plateis, alijsque publicis locis Iubilæi notitia in papyro grandiusculis caractetibus scripta affigatur. Consonant hæc ijs, quæ in Missionum instructione P.N.G.,

 Clau-

Claudius Operarijs missis. Sic *num.* 5. præscribit.

8 *Quo die ad locum peruenerint, in quo subsistere debent procuretur quam primùm commoditas populi conuocandi: conuocetur autem mane, ac vespere fiatque exhortatio vna in qua primum differatur de necessitate Doctrinæ Christianæ, & de malis, quæ peccato mortali adiuncta sunt: vt ex eo intelligatur necessitas confessionis. Deinde exponatur causa, & finis aduentus ipsorum, bona cum venia, & facultate Ordinarij, promulgeturque Iubilæum à sua Sanctitate concessum, potestas absoluendi, &c. atque hæc omnia Societatem nostram ex instituto suo facere; cui conuenit hoc munus doctrinæ Christianæ, confessionũ, &c. Significetur etiam nullum hinc lucrum quæri, nec pecunias, immo ferri ad ipsos munuscula quædam rerum piarum. Nulli proinde se graues futuros, cum à Superioribus suppedieaea eis sint necessaria. Significent præterea horis matutinis audituros confessiones eorum, qui conscientias suas subleuare desiderant: A prandio doctrinam Christianam tradituros feminis, & pueris, ac puellis: vesperi autem viris post salutationẽ Angelicam explicaturos. Hortentur itaque vt veniant, & domesticos, ac familiares mittant, &c.* Hæc de præuijs ad Missionum Iubilæi dubia animaduertere duxi pro huius ministerij gloria, & Operariorum instructione; ad alia iam procedamus.

DVBIVM III.

Quibus Religiosis ex Societate Iesu concedatur Iubilæum Missionum vbi; an Fratres Scholastici, ac Temporales Coadiutores ad illas mitti possint: ac earum Iubilæum lucrari?

1 Ac in re dicendum est, non omnibus Religiosis Societatis hoc Iubilæum generaliter, aut specialiter concedi, sed solum *Mittendis*, ex illis verbis, *Omnibus & singulis dictæ Religionis mittendis*, hoc est qui missi fuerint, dum Missionibus incumbunt: non enim sufficit ad has assignatos, vel etiam iter arripuisse, vel ad oppida peruenisse; nam illorum in Missionum functionibus operam, & ibidem in Iubilæo lucrando diligentias Confessionis, Communionis, & Orationis requiri, satis declarant illa Iubilæi verba; *Nos sanè eorundem Religiosorum pietatem ac operam, &c. spiritualibus souere, atque augere cupientes, &c. Nec non eisdem verè pænitentibus, & confessis*, &c. Et Missionis actus non dicitur perfectus, quãdo est solùm partim factus, vt iter, aut accessio, non autem incepta sunt Missionis ministeria, & diligentiæ, iuxta legem 2. *ff. de orig. iur.* Gonzálcz *ad reg. Cancel. Glos.* 63. *num.* 31.

2 Secundo dicendum est, hoc Iubilæum concedi omnibus Societatis Sacerdotibus, non solum solemniter professis trium, vel quatuor votorum, sed etiam spiritualibus coadiutoribus, qui gradum certum, & specialem in Societate obtinent, & ad spiritualia in Proximorum salutem exercitia destinantur, iuxta Bullam Pauli III. quæ incipit: *Exponi Nobis* Iulij III. quæ incipit: *Exposcit debitum*, & Gregorij XIII. *Ascendente Domino*. Immo conceditur etiam omnibus alijs, qui post biennium tria vota Castitatis, Paupertatis, & Obedientiæ emiserunt, cum hi iuxta Apostolica indulta veri Religiosi sint oppositumque asserere, temerarium, ac erroneum iudicetur à Suario tom. 4. de Relig. l. 3. cap. 3.

3 Tertio dicendum est, hoc Iubilæum concedi Sacerdotibus Nouitijs Societatis, (etiã si tria vota, quæ deuotionis gratia ad primum probationis annum emittere solent; non emiserint) si mittantur, vt mitti possunt: apti enim sunt ad omnia Missionum ministeria exercendum. Ratio est, quia in fauorabilibus Nouitij sub Religiosorum nomine veniunt *cap. Religio* §. *quamuis*, illisque conceduntur omnes indulgentiæ, ac Iubilæa aliis Religiosis professis concessa, vt probaui Tract. 4. dub. 3. & pro nostris Nouitijs exprimitur *in Comp. priuileg. verb. indul.* §. *vlt.* ac probat Suarez *sup. l.* 10. *cap.* 6. *num.* 9.

4 Quartò dicendum est, Scholasticos, & Coadiutores ad Missiones mitti posse, earumque Iubilæum pro mittendis concessum lucrari. Probatur 1. quia Pontifex Societatis Iesu Religiosos mittendos esse, illisque Iubilæum concedi decernit; ait enim: *Omnibus & Singulis dictæ Religionis Religiosis mittendis*: non specificando Sacerdotes, aut sacris, aut minoribus initiatos. Nec Constitutiones nostræ illos à Missionibus excludunt: *Nam Præpositi Societatis*, inquit Pars 7. c. 2. §. 1. *iuxta facultatem eis à Summo Pontifice concessam mittere quosuis è Societate poterunt.* Et licet ibi in Declarationibus dicatur; *Mitti viros magis dilectos, quibusque magis confidatur, oportet*. Item: *Ad populum, vt plurimum aptiores erunt, qui talento prædicationis, & audiendarum confessionum pollent*. Quia hoc solùm denotat, quod communiter fieri expedit, non verò quod si alij mittantur, Iubilæum non lucrabuntur. Præterquam quod Scholastici, & Coadiutores possunt aliis Sacerdotibus ex Societate adsociari, quibus Pœnitentiæ, & Eucharistiæ administratio

ac

ac prædicationis munus incumbat. Sed hæc etiam fieri possent in Missionibus per alios Sacerdotes etiam Sæculares, vnde ipsi Scholastici, & Coadiutores sine Sacerdote Societatis mitti possent, licèt nec fieri soleat, nec expediat.

5 Probatur.2.cōclusio: Quia prædicti, etiamsi nec prima tonsura initiati, exercere possunt plura ministeria Missionum propria, qualia sunt, quæ in Regula 11. & 12. Missionum assignantur: *Exercitiorum spiritualium traditio, dissidentium reconciliatio, Christianæ doctrinæ ad pueros, ac alios rudes publica declaratio. Corporalibus etiam pietatis operibus quantum spiritualia permittent: & vires patientur. incumbere poterunt, vt infirmos, præcipuè in Xenodochijs, iuuando, & pauperes, ac in custodijs detentos subleuando*: ergo hi mitti poterunt. Prætera, quia Gregorius XIII. in Bulla anni 1584. concessit, vt Scholastici Nostri: *Prima tonsura tantùm insigniti, valeant Dei Verbum Populo vbique prædicare*. Quod cōcedi etiam Nouitijs nostris probat Suarius *to.4. de Relig.l.9.cap.1.nu.*18. & *num.6.* & quod ex Bulla Pauli III. anni 1545. possunt etiam in Ecclesijs solemniter, seu inter solemnia prædicare, dum Episcopus, & Parochus annuant, seu non contradicant. Coadiutores verò licèt non ita; priuatim tamen, seu non solemniter, quia vt ait Suarius *num.*19. *Ad catechesim, & instructionem doctrinæ Christianæ, aut aliquid huiusmodi concio non est probibita laicis, neque est per se indecens, præsertim Religiosis*. Hinc Regula 24. ex communibus hos monet, vt *Pro ratione sui gradus pijs colloquijs proximos ad bona opera promouere, præsertim ad confessionem excitare, studeant*. Sic in plurimis Occidētalium, & Orientalium Regionum Missionibus Coadiutores nostri temporales simul cū Sacerdotibus versati sunt, & modò versantur: immo inter Infideles pro verbi diuini prædicatione, qua plurimos ad fidem adduxerūt, sanguinem fuderunt suum.

DVBIVM IV.

Qui Religiosi Societatis mitti dicantur, vt Iubilæum lucrari possint?

1 Dicendum est I. omnes illos ad hunc effectum mitti, qui iussu, vel facultate Præpositi Generalis Missiones obeunt. Sic constat ex Iubilæi Bulla, vbi: *Quos dilectus Filius Mutius Vitellescus Præpositus Generalis, &c. mittere constituit*. Idem de Successore iuxta *p.9. const. ca.3.* & Bullas Pauli, & Iulij III. ac de Vicario, & Commissario Generali, ac Visitatore, de quorum potestate consule Suarium *sup.l.2. cap.2. num.6.* Dicendum est II. Superiores Societatis ex commissione nō solùm Pontificis, sed etiam Generalis posse mittere, vt constat *ex p.7. const. cap.1.* ibi; *Siue à Summo Pontifice. siue à Superioribus Societatis per diuersa loca mittamur*. Et in declarationibus *cap.2.lit.B.* dicitur: *Vt potest Præpositus Generalis reliqua munera per se ipsum, & per inferiores, ita & hoc mittendi suos*. Consonat Ius commune *l.edictali. §.si vero plus. C.de secund.nupt. Paria sunt aliquid facere vel per se, vel per interpositam personam*.

2 Dicendum est III. Pontificis Legati, seu Nuntij Apostolici hanc etiam potestatem mittendi habent; cum in omnes Religiosos, etiam exemptos, iurisdictionem exerceant intra suam Prouinciam, *ex c.nimis. de excess.* & eis vt Papæ obediendum dicatur *cap. si Abbatem, de elect. in 6.* De Vicario Pontificis, seu Vrbis idem dicendum, cum ille vnicum cum Papa tribunal constituat, plenaque potestate etiam in Regulares polleat, ex Bulla 21. Clementis VIII. quæ incipit: *Dilecto.* & 28. *Licet Ecclesiæ*, ac ex alijs Pauli III. vide Zechium *de Præl. cap.2.* Qui verò ex nostris à Cardinalibus, Patriarchis, Episcopis, & aliis Prælatis Sæcularibus, vel Regularibus alterius Religionis mitterentur, Iubilæum non consequerentur, nisi à Pontifice, vel Societatis Superiore id eis committeretur, vel ex præsumpta horum commissione illi mitterentur.

3 Dicendum est IV. Congregatio Generalis, cum magnam habeat potestatem in Societatem, vt ex Bullis, & cōstitutionibus probat Suarius *l.10.cap.4.num.3.* eligere, & mittere quoslibet ad Missiones poterit. Secus de Congregatione Prouinciali, cū nulla propriè iurisdictio illi competat, vt ipse Suarius *num.2.* docet. Præpositus verò Prouincialis hanc potitur, sicque in suis Regulis *c.13. reg.106.112.* ac 109. vbi; *Optimi quique, & maturiores, ad proximos iuuandos quā commodè fieri mittantur*. Eandem habet Vice Prouincialis. Præpositi verò domus professæ, Rectores, & Superiores Residentiarum nō adeo absolutam, & amplam habent, sed eam, quæ conceditur à R.P.N. Claudio in instructione pro varijs occupationibus à Societate approbata vbi §.3. *Possunt fieri Missiones ad loca vicina per duos, aut tres dies hebdomadæ*.

4 Vice-Præpositi, & Vice-Rectores constituti ob mortem, depositionem, renunciationem, aut longam, aut considerabilem absentiam Præpositi, aut Rectoris, eandem habent potestatem, sicut & iurisdictionem tum ex iure communi *l.2. de offic. eius qui gerit*

rit vices: tum in alijs fere omnibus Religionibus, vt probant Collector *titulo vicarius* §. 5. Emmanuel. *to.3.q.76.art.1.* & Suarius *l.2. cap.2.* ac in Societate statuitur, in formula Congregationis Prouincialis in IV. Generali approbata: ibi §.5. *Nomine autem Prouincialis, Præpositorum localium, & Rectorum intelligantur etiam Vice Prouinciales, Vice Præpositi, & Vice-Rectores, qui toto principalium Superiorū officio funguntur,* & §.8. quod Ij plenè vices eorum gerunt. Ministri autem Societatis non habent iurisdictionem mittendi vllo modo, cum Superiores absolutè nō sint, vt docet Suarius *l.2.cap.2.num.8.* Si vero hi, aut alij ad breuissimum tempus trium, aut quatuor dierum ob modicam Rectoris, aut Prępositi absentiā extra Vrbem, curam domus habeant, licèt absolutè Nostros mittere nequeant, poterunt tamen, si necessitas mittendi vrgeat, ex præsumpta sui Superioris, vel prouincialis voluntate.

5 Sed si roges, an si qui à nullo superiore mittantur, vti possint priuilegijs, & Iubilæo Missionum, cum hæc ijs concedantur, qui à Superioribus assignati mittuntur? R. posse. cum ex præsumpta Prouincialis, aut alterius Superioris licentia obire possint Missiones in pluribus casibus, vt cum quis in aliquo oppido, vbi Societatis domus non est, ad tempus, vel longum, vel breue, negotiorum, aut ægritudinis, aliave causa existat. Tunc autem Missio absque Superioris licentia fieri non dicetur, iuxta doctrinam Nauarræ, Vialdi, Sa, Armillæ, Valentiæ, Medinæ, Angeli, & aliorum, quos citat Sanchez *l.7.sum. cap.19. num.4.* Quod intelligendum, etiam si superior adiri, facultasque exposci valeat absque periculo in mora, vt cum DD. notat Sanchez *n.5.* Et huiusmodi Missiones concedi Nostris videntur in declarationibus *constitut.7.cap.2.§.1.* vbi: *Particularibus autem securius est, si eum Superiorum suorum obedientia, quam si pro arbitratu suo, (etiam si id possunt) & non ab ijs missi proficiscerentur.*

6 Idem dicendum, si à Superioribus missi alia ab assignatis loca peragrent ob rationabilem causam, v.g. quia in oppido assignato comperiunt paulo ante missionem factam fuisse, aut illius Incolas ita negotiis, litibus, seditionibus, aut occupationibus, &c. distractos, seu Parochos ita contradicentes, vt nullus, vel exiguus fructus ex nostris ministerijs speretur, tunc non est dubium, quin Missionum Iubilæum in aliis locis præter assignata promulgari, & lucrari valeat, ex præsumpta Superiorum, & Pontificis voluntate. Hinc in regula 12. Missionū dicitur; *Si in locis designatis diutius residendum erit, excursiones aliquas facere, si eas cum fructu fore iudicabunt non erit inconueniens.* Idem existimo, etiam si hæc oppidorum electio ab Operarijs facta, sit omnino damnanda, & vetæ obedientiæ, nostroque instituto opposita. Ratio est, tum quia hi absolutè à Superioribus missi sunt, materialisque videtur locorum assignatio, & *Religiosis Societatis mittendis* conceditur Iubilæum, nec limitatur ad mittendos ad loca à Superioribus assignata; tum quia illis hoc conceditur laboris & ministeriorum causa, quæ in præfatis Missionibus exercent: ergo cum hæc in illis non desint, nec aliæ diligentiæ, illud lucrabuntur; sicut etiam Fideles, qui illius diligentias exequantur; non enim credibile est, tunc velle Pontificem hos nullis culpæ reos indulgentiis istis priuari: quæ ab ipso sine limitatione vlla conceduntur *Omnibus Christi Fidelibus, ad quos ipsi accesserint.*

DVBIVM V.

An Religiosi omnes, Aduenæ, Peregrini, ac commorantes in suburbiis, villis, & aliis locis oppido, in quo Missio fit, adiacentibus, illius Iubilæum lucrentur?

1 SIt conclusio; Omnes Religiosi Societatis, ac cuiusuis alterius Ordinis, etiam Nouitij, si aliquam ob causam inueniantur, siue ad longum, siue ad breue tempus, in locis, vbi fit Missio, vel ad illum accedant ex oppido, vel prædio vicino, aut distanti ad lucrandum Iubilæum, illud lucrabuntur, sicut & reliqui Sæculares, qui ibi existunt, aut inueniuntur: Omnibus enim Fidelibus conceditur, qui in loco Missionis diligentias huius Iubilæi exequantur: nec sunt Religiosi deterioris conditionis, quàm Sæculares. Idem propter eandem rationem tenendum omnino est de omnibus Monialibus, etiam Ordinatio loci subiectis.

2 Nec obstat, quod aliqui Religiosi sint infirmi, vel impediti, & quod Moniales sint clausæ, ita vt Religiosos nostros Missionem obeuntes, nec Ecclesiam, vbi obeunt, adire valeant; quia non est necessarium, vt infra statuemus, Operariorum conciones audire, cum illis confiteri, determinatam aliquam Ecclesiam visitare: omnesque diligentias huius Iubilæi in suis domibus, aut monasterijs exequi valent. Præterquam quod Regulares vtriusque sexus possunt in suis Ecclesijs, domibus, vel valitudinarijs confe-

qui

qui Iubilæa, quæ lucrantur in Ecclesijs alijs loci, vbi adesse contigerit, iuxtà dicta Tra.4. dub.4. & 13. An Cruciata indigeant Regulares ad hoc Iubilæum lucrandum consule Tract.4. dub.12. ex dub.11. num.5. constar, Operarios missos, seu Missioni incumbentes ea non indigere, docentque Emmanuel *addit. Bul.* §.12. *num.*4. & Laurentius à S.Francisco *Thesau. notab.*9. *num.*6.

3 Aduenas, Peregrinos, Vagos, Hospites, & alios iter agentes per oppidum, in quo fit Missio, illius Iubilæum lucrari non est dubium: cum non minus ad hos accedant Religiosi missi, quàm ad incolas, ciues, aut oppidanos: nec Pontifex hos solùm admittit, & illos excludit: sicque lucrari similiter possunt Iubilæa omnia oppidorum, in quibus vt Aduenæ inueniuntur; immo ad hoc solùm ex diuersis locis ad locum Missionum confluere valent, & sæpe solent.

4 Degentes in suburbijs, prædijs, hortis, pagis, hospitijs, stabulis, castris, castellis, villis, ac alijs locis vicinis, adiacentibusque Vrbi, vel Oppido, in quo fit Missio, etiam si ad illud non accedāt, probabile est Iubilæum hoc lucrari. Ratio est, quia omnes præfati Ciues, aut Oppidani ciuitatis, seu oppidi Missionis dicuntur, & reuera sunt, & nominatim ad aliquam illius populi Parochiam spectāt: ergo omnibus ei conceditur Iubilæum, quod Ciuibus, & Oppidanis concessum est. Antecedens constat ex vtroque iure. Ex ciuili Lex 47. de verb. sig. ait; *Qui nascitur in Castro, Vico, vel Municipio subdito ciuitati, censetur eiusdem ciuitatis*. Et Lex 147. *eod. tit. Qui in continentibus Vrbis nati sunt, Romæ nati sunt*. Item Lex *qui ex vico, ff. ad municipal.* vbi Glossa: *Dicitur nasci in ciuitate qui in territorio nascitur.* Item Lex 166. Lex 190. Lex *Alphenus l. Ædificia. de verb. signif.* & aliæ leges idem statuunt, ac Franciscus Marcus *de cession. q.*365. Tuschus *verb. ciuitas*, pluresque alij rectè probant, omnia prædicta loca sub ciuitatis appellatione venire, & illius veluti capitis membra partes esse. Idem ex Canonico Iure *cap. Statum de rescript. in 6. & cap. si ciuitas, de sent. excom.* docent Canonistæ: Ergo, si omnes sunt partes ciuitatis, priuilegia, gratiæ, seu Iubilæa illi concessa, ipsis etiam eodem modo concedentur: *Cum omnia hæc tanquam accessoria, debent sequi magis principale, ac illius priuilegia*; vt loquitur Baldus, *apud Marcum sup. num.*3.

5 Secus in odiosis, vt tenent Baldus *in l. si in aliqua ff. de offic. Proconſ.* & Franciscus Marcus *sup. num.*25. tunc enim nomine *Ciuitatis* solùm *Vrbs* muris circumdata intelligitur, seu quæ in murorum ambitu finitur, vt sæpius sic accipi testantur Oldradus *cons.*121. Menochius *consil.*498. *num.*34. Tuschus *sup. conc.*280. ac Rebufus *in l.*5. *de verb. sign.* Et in vtroque iure sic aliquando sumitur, vt *cap. si ciuitas, de sent. excom. l. singularum. C. de ædific. priu. l.*2. *ff. de verb. sign. l. Pupillus* §. *vrbs. eod. tit.*

6 Necessarium autem non esse, vt prædicti accedant ad oppidum, in quo fit Missio, vt eius Iubilæum lucrentur, probatur, ex eo quod ad eius lucrationem necessum non sit, Operatiorum sermones audire, illos alloqui, vel videre, aut cum illis confiteri, vel ab eis Eucharistiam accipere, precesve effundere pro Iubilæi fine in Ecclesia oppidi in quo fit Missio: has enim diligentias præstare valent in suis vicis, & territorijs, ac in eorum capellis, aut oratorijs, pænitentiam, & Eucharistiam ab alijs Sacerdotibus, etiam sæcularibus, recipiendo, vt infra probabo. Præterea, quia Religiosi Societatis missi ad eos, eorumque territoria, aut habitationem accedere dicuntur moraliter, seu communi, ac humano loquendi modo, quatenus physicè accedunt ad locum, ad quem reducuntur: nec necessum est quod ad omnes partes, vicos, domiciliaque loci, vbi fit Missio, accedant, neque ad eius habitatores, cum necessum non sit quod hi, neque ciuitatis, vbi fit Missio, incolæ Nostros videant, immo nec domum, vbi habitant, aut Ecclesiam, cui assistunt, etiam à longè adspiciant vt Iubilæum lucrentur. Accessio ergo hæc moralis est iuxta eam Psalmi 33. *Accedite ad eum, & illuminamini*; Accessione, scilicet, morali, gressibus animæ, ac desideriorum, & operum motu.

7 Eadem doctrina proportione seruata tenenda est in Insulis, Fluuiis, Mari, & Portibus Ciuitatis, seu Oppidi, in quo fit Missio; nam *Vrbis appellatione*, inquit Rebuffus *l.*3. *de verb. signif. vel ciuitatis, seu oppidi non venit mare, vel portus adiacens ciuitati in odiosis: diuersum est in fauorabilibus per Glos. sing. in cap. vbi periculum* §. *Porro. de elect. in 6. & ibi Dominicus dicit, quod relegatus à Ciuitate non erit relegatus à portu Ciuitatis, quem Barba sequitur in cap. Rodulphus num.*37. *de rescrip. quia portus sunt de iure Gentium publici* §. *Flumina. de rerum diuis.* Hæc ille. Quid autem significent, & contineant Suburbia, Hortus, Fundi, Castrum, Vicus, Pagus, Prædia, Villæ, Castella, Territoria, Portus, & alia loca Ciuitati, aut oppido principali subiacentia, consule S. Isidorum *l.*2. *Ætymol.* & Rebuffum *in l.*147. 198. 185. *& alias de verb. signif.*

DVBIVM VI.

V. Missiones fieri possint intra Ciuitates, & Oppida, in quibus domos, aut Collegia habet Societas IESV: in ijsque vim habeat Iubilæum hoc?

1 CVm his annis Missiones factæ sint in huius Beticæ Prouinciæ Vrbibus, & Oppidis, vbi Societas nostra domos habet, Hispali præcipuè, Cordubæ, Granatæ, Gienni, & Astigi non sine ingenti Episcoporum laude, ac omnium plausu, frequentia, & fructu, nonnullos vidi hæsitantes, an hæ sint propriè illæ Missiones, pro quibus hoc Iubilæum conceditur. Rationem dubitandi præbuit. I. *Missionis* nomen: nam *Mitti* in vnum locum est ex vno in alium proficisci. Hinc caput 3. *p.7. const.* in quo de Missionibus agitur, inscribitur; *De libera ad hanc, vel illam partem profectione.* Et *c.2.* §.1. dicitur: *Præpositus Generalis in huiusmodi Missionibus curet, in suis ad hanc potius, quàm ad illam partem mittendis,* &c. Et in declaratione ibi: *Mittere quocumque eis videbitur inter Fideles, etiam in Indos, & inter Infideles.* Confirmatur ex Missionibus Apostolorum. Math. 10. ibi: *Cum persequentur vos in ciuitate ista, fugite in aliam.* Lucæ 10. *Ecce ego mitto vos, nolite portare sacculum, neque peram, & neminem per viam salutaueritis,* &c. *Misit illos binos ante faciem suam in omnem ciuitatem; & locum, quo ipse erat venturus:* ergo Missiones fieri debent in loco diuerso, ab eo, in quo Missi habitant, vel à quo mittuntur.

2 II. Quia Pontifex ait concedere Iubilæum ijs, ad quos Societatis Religiosi accesserint: *Accedere* autem ad alium, est ex aliquo loco distanti ad illum peruenire. III. Quia Missionum ministeria non sunt necessaria in locis, vbi habet domos Societas, cum sine Missionibus ea in eis à Nostris exerceantur, & vtiliùs fient in alijs locis; ergo pro illis non est concessum Iubilæum iuxta Iuris axioma: *Actus dispositio interpretari debet, vt videatur promissum causa magis necessaria, & vtili.* Ex *l.1. cum ex pluribus ff. de solut.* Bartol. *in l.tritic. ff. de verb. oblig. & in l. vtile. C. de alim. pupil.* Menochius *cons. 195. num. 5.* & alij.

3 Nihilominus affirmatiua pars omnino tenenda est, probaturque ijs rationibus, quibus impugnatur, I. Nam vt verbum *Missio*, & *Mittere* verificetur, sufficit, quod aliquid, vel aliquis mittatur de domo in domum, aut de persona in personam. Sic Dauid 2. *Reg. 11. num. 4.* cum de solario domus regiæ Bersabem lauantem se ex aduerso vidisset: *Missis nuntijs ad eam, tulit eam.* Et infra; *Ipsa mittens nuntiauit ad Dauid.* Et Math. 22. intra eandem ciuitatem; *Rex misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias.* Immo intra eandem domum datur Missio; vt Math. 27. *Misit ad eum vxor eius*, Scilicet, Pilati; ergo etiam si Operarij Societatis sint intra eandem ciuitatem conuenienter in præsenti mitti dicuntur de domo Societatis ad Parochiam, & de vna ad aliam.

4 Et licèt primariò, & per se Societatis Missiones iuxta ipsius institutum, sint ad loca, vbi Societas non residet; non tamen instituto repugnat, vt fiant in locis vbi residet. Hinc in declarationibus constitutionum, quæ eandem authoritatem, & vim habent, ac ipsæ, vt constat ex parte *6. c.1.* S.P.N. Ignatius *p.7. cap.2.* de Missionibus agens, ait: *Vbi magis debemus, vt in locis, in quibus domus, vel Collegia Societatis sunt, vel aliqui ex ea, qui student, & beneficentia populi iuuantur [si paria essent cetera, quæ ad spiritualem perfectum attinent] magis conueniret aliquos nostros Operarios versari* [scilicet in Missionibus] *& huiusmodi loca tandem ob causam iuxta ordinem perfectæ charitatis alijs præferri.* Vnde R.P.N. Generalis Mutius Vitellescus, qui nostrum institutum apprimè caluit, harum Missionum, in nostra Betica factarum conscius, magnopere eas laudauit, ad earumque prosecutionem suis epistolis ardenter nostros excitauit.

5 Ad Confirmationem R. Christum Dominum Missiones; seu earum exercitia in locis, vbi morabatur, præstitisse, vt in Capharnau *Math. & Luc. 4.* & dum in Nazareth permanēter habitaret, vt notauit Chrisostomus *hom. 3. in cap. 9. Mat.* missum se esse dixit ad Nazareos, incepitque prædicationem illo *Isaia 61.* vt testatur S. Lucas *c.3.* *Spiritus Domini super me, propter quod vnxit me, euangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde, prædicare captiuis remissionem, & cæcis visum, dimittere confractos in remissionem, prædicare annum acceptum, & diem remissionis.* Aptissimum sanè Thema ad promulgandam Missionem, illiusque Iubilæum. Similiter de Apostolis, & Discipulis sentiendum, qui Hierosolymis, Romæ, Antiochiæ, Achaiæ, & alijs in vrbibus, vbi residebant, Regnum Dei euangelizabant, vt constat ex Actibus Apostolorum.

6 Ad 2. similiter dicendum est, *Accedere*, non necessariò importare distantiam oppidorum eius, qui accedit, & illius ad quem fit accessus, sed intra eandem vrbem, & domum vnus dicitur ad alium accedere: nam signi-

significat *Appropinquare*. Sic intra eandem ciuitatem *Matth.28.Accessit ad Iesum Centurio rogans*. Et 27.Ioseph ab Arimathia. *Accessit ad Pilatum*. Intra eandem domum Mat.28. *Accessit* ad Petrum *alia ancilla. Accessit ad Iesum mater filiorum Zebedæi*. Intra idem cubile. *Gen.27*. Isac dixit Iacobo: *Accede huc, vt tangam te, fili mi*, &c. *Accessit ille ad Patrem*.

7 Ad 3. Experientia manifestè ostendit in gentem, ac singularem fructum in ijs Missionibus percipi: cum ea ministeria, quæ in illis exercentur, & feruentiora sint, quàm ea quæ communiter fiunt in nostris Ecclesiis, & quid peculiarius præ se ferant, quotidie docendo Doctrinam Christianam, ac frequentando crebras conciones, & conciunculas in quibus,& validis rationibus, & exemplis diuinæ Misericordiæ,ac Iustitiæ peccatores alliciuntur ad pœnitentiam, ardentemque peccatorum contritionem, ad hæc penitus eradicanda; ad valide ac fructuose confessiones, quæ ob occultata diu peccata sacrilegæ fuerant,eorum propalatione faciendas, aliaque similia,ad quæ non adeò frequenter, aut impense hortari, attendereque solent Concionatores extra Missionem.

DVBIVM VII.

Quæ diligentiæ, & quo loco faciendæ sint ad luctandum hoc Iubilæum Missionum?

1 Iubilæi huius diligentiæ tantummodo sunt Confessio, Communio, ac Oratio, aliæ verò Ieiunij, Eleemosinæ, auditio Verbi Dei, aut concionum, quas nostri operarij pro Iubilæo promulgando, Doctrina Christiana edocenda, aut pro confessionibus bene conficiendis facere tunc solent, minimè requiruntur, vt apertè constat ex ipsius indulto dub.2. allato. Circa Confessionem nil speciale occurrit addendum iis quæ Tract.1.dub.12.tradimus. Notetur tamen, quod nullus ad lucrandum hoc Iubilæum tenetur confiteri, cum aliquo ex Nostris, vel ex aliis, qui Missionem peragunt: sed sufficit confiteri cum quocumque Confessore Sæculari, vel Regulari, & cuiuscumque Diœcesis sit, qui habeat facultatem ad illum absoluendum, nec tenetur confiteri in ipso Missionis loco, sed sat est in quocumque maluerit, etiam alienæ Diœcesis.

2 Circa communionem, idem dicendum quod Tr.1.dub.12. statuimus addendumque est, non esse necessarium, quod hæc fiat in Ecclesia, in qua Nostri Missionis ministeria exercent, sed sufficere, vt fit in quacumque Regulari, vel Sæculari, immo & in Oratorio priuato, aut in oppido vicino, etiam si sit diuersæ Diœcesis; dummodò Oratio fiat in Missionis loco; solùm enim exigitur in Bulla, vt ij, ad quos Religiosi nostri accesserint, *Confessi, & sacra Communione refecti* preces fundant. Et à fortiori necessum non est, vt à Nostris Eucharistiam lucraturi Iubilæum accipiant.

3 De qualitate precum,quæ fundendæ sunt, consule quæ diximus Trac.1. dub.14. Solùm hic superest animaduertendum, non esse necessarium, vt hæc Oratio fiat in Ecclesia in qua Nostri Missionis ministeria exequuntur, vel in alia quacumque illius loci, dummodò fiat in oppido Missionis, siue domi, siue in templo, siue in quocumque alia parte sacra, aut prophana: non enim, sicut in aliis Iubilæis, exigitur in hoc, vt Ecclesia visitetur, ibique preces fundantur: sed solùm, vt oretur, sine determinatione,aut assignatione loci precum. Oratio ergo fieri poterit,& debet intra terminos loci Missionis, in parte, in qua verificetur Missionem ibi à Nostris fieri; Iubilæum enim hoc partim locale est,quia pendet à loco, ac in alio quam in loco Missionis lucrari non valet; & simul est personale, quia ad personas quomodocumque existentes in illo loco, & vndecumque ad illum accedentes spectat. Vnde Moniales, ægroti, incarcerati, & omnes alij impediti, si in locis, vbi sunt, orent, absque dubio Iubilæum lucrabuntur. Attamen consulant Operarij, vt non impediti in Ecclesia, in qua Missionis ministeria ipsi exercent, Orationem,& Communionem faciant.

4 Notandum verò est,eodem modo,quo exequi debēt has diligentias Cōfessionis, Communionis,& Orationis,omnes Sæculares, ac Regulares cuiusque Ordinis, debere etiam exequi eas Religiosos Societatis,qui in Missionibus versantur; ab omnibus enim Pontifex exigit easdem diligentias, vt illa ostendunt verba: *Omnibus, & singulis Religiosis mittendis, & alijs vtriusque sexus fidelibus benedictionem impartimur; nec non eisdem verè pœnitentibus, & confessis*, &c. Nam dictio: *Nec non* resoluitur in copulatiuam, vt notant Flaminius *de resig.l.5.q.6.num.*22. & Gonzalez *ad Reg.8.Cancel. Glos.3. num.3. & Glos.5. §.7.num.78.* Vbi etiam dicunt, quod dictio hæc repetit omnes qualitates præcedentes. Idemque ostendit dictio *Eisdem*, cum sit relatiua, & repetat Personas & qualitates in præ-

præcedenti dispositione expressas, iuxta legem *A filio,§.testatur. ff.de his;qui sunt sui,vel alieni iuris,*& notant Vulpellus *de præposit.& aduerbio.sing.dict.1.p.41.col.2.* Tiraquellus *de retract. lig.§.1.glos.9.num.24.* ac vt loquitur Tuschus *pract.concl. tom.2. lit. D. conc.288.nu.1. Importat omnino eandem, etiam in diuersis casibus,censuram, aut decisionem.*

DVBIVM VIII.

Quando incipiat,& finiatur hoc Iubilęum, & quoties lucrari valeat in eodem,vel in diuersis locis.

1 Circa tempus, obseruare oportet Iubilæum hoc incipere in quolibet loco ab illa die, vel hora, in qua ad illum Missionis causa accedunt Societatis Religiosi. Vnde si quis ante Missionis, & Iubilæi promulgationem publicam, seu solemnem, vt dub.2. proposuimus,diligentiam aliquam ex faciendis,vel omnes exequeretur,dummodò ei constaret, iam Pàtres ad Missionem illuc accessisse; lucraretur Iubilæum;quia eo ipso,quod iam ad locum illũ peruenerint, eius habitatoribus conceditur Iubilæum, si illius diligentias exequantur,vt ex illis verbis constat: *Et alijs vtriusque sexus Christi Fidelibus,ad quos ipsi mittendi accesserint.* Nec mentio vlla ibi fit de promulgatione, vel ordine aliquo seruando in diligentijs,antea,vel post faciendis,sed de sola accessione,seu peruentione:& sępè præcipuè in exiguis oppidis, nulla alia publicatio,quàm accessio fit, cuius, & causæ notitia habeatur. Consulendum verò est, vt diligentiæ ante publicam, quæ fieri solet, promulgationem, non fiant.

2 Sicut autem per accessum ad Missionis locum incipit Iubilæum, per recessum ab eo finitur, si missi recedant animo non redeundi ad continuandam Missionem, nam si ob aliquas causas occurrentes interrumperetur Missio, vel potius eorum ministeria, vt interrumpi possunt, etiam per multos dies,iuxta regulam 12. Missionis, perseueraret in illis Iubilæum, dummodò vnus saltem ex Operarijs ibi maneret, qui aliquo modò Missionem continuare, seu illi incumbere diceretur, licèt eius exercitia confessionum, concionum,& similium non frequentarentur.

3 Quod verò ad aliud punctum attinet, respondeo, in quolibet loco toties obtineri Iubilæum hoc, quoties distincta in eo Missio fit; quia pro qualibet Missione, seu ductso ad illam accessu Religiosorum nostrorum,conceditur Iubilæum, & cum à Pontifice non coarctetur, quod semel tantùm in oppido fiat Missio singulis annis, sed bis,& ter fieri potest, ita nec quod semel tantum obtineatur,sed bis, aut ter potest obtineri, si duæ,aut tres Missiones, numero omnino distinctæ fiant.

4 Sed æquum est, vt in eodem oppido, vel ciuitate vnica tantum singulis annis fiat Missio, nisi ob illius magnitudinem diuersas fieri in eodem anno oporteat in diuersis Parochiis valdè distitis;vt Hispali contingit. Et tunc ijdem, qui in vna Parochia lucrati sunt Iubilæum hoc; possunt in alia accedentes ad eam, iterum lucrari: etiam si immediatè sequerentur lucrationes hæ, & Missiones fierent ab iis Religiosis vna post aliam, immo si simul in duabus, vel tribus Parochiis intra eandem ciuitatem duę,aut tres Missiones fierēt,posset quilibet,siue ex quacumque ex his, siue ex alus Parochiis, aut oppidis illud Iubilæum ter lucrari, si in eodem etiam die tres illas Parochias visitet: aut in eorum termino ter oret: & ad lucrandum hæc tria Iubilæa vnica Communio sufficiet: verificatur enim tunc, quod in qualibet visitatione, seu oratione ex tribus sacra Communione refectus preces fuderit. A fortiori,qui modò in vno loco,vbi Missio fiebat,lucratus est illud, potest immediatè, si in alio proximiori loco illa fit,iterum Iubilæum lucrari,& sic plures in eodem anno,vel mense,si in pluribus diuersis oppidis inueniatur, in quibus Missio fiat.

5 Idem dicendum de nostris Religiosis, qui toties Iubilæum hoc lucrantur quoties in diuersis Missionibus inueniuntur. Religiosi etiam aliorum Ordinum, & Sacerdotes Sæculares, etiam si Missionum curæ, & ministeriis cum Nostris incumbant, toties etiam lucrabuntur Iubilæum, quoties in eius diuersis Missionibus reperiantur: sed non lucrantur, quatenus sunt Missionum Operarij, vt Nostri missi, sed quatenus existunt, sicut ceteri Seculares, & Regulares in Missionum locis, Iubilæique diligentias exequuntur.

6 Moniales verò, incarcerati, morbo oppressi, & alij, qui, vt Ecclesiam vel Missionis locum adeant, sunt impediti, toties lucrabuntur Iubilæum hoc,quoties in oppido, vel in Parochia, in qua habitant,fit Missio. Nec dictis obstat, quod Pontifex in hoc Iubilæo dicat illud concedere, *Pro vna vice dumtaxat;*nam ibi sensus est,quod vnica tantùm vice in vnica tantùm Missione obtineri valet, hoc est, non bis, aut ter in eadem Missione, etiam si bis, aut ter fiant illius diligen-

diligentiæ. Præter hoc Iubilæum, duo alia.s. Communionis generalis, & Doctrinæ Christianæ in Missionibus aliquorum dierum indici possunt.

Dubium IX.

Quibus facultatibus, & priuilegijs præueniri, ac vti debent pro Missionibus, earumque Iubilæo Operarij nostri?

1 In duplici differentia hæ facultates, ac priuilegia sunt; alia ab Ordinarijs loci, à Superioribus Societatis nostræ obtinenda alia. De illis sequenti dubio, circa hæc primum priuilegium est absoluendi quoscumque Sæculares ab omnibus peccatis, & censuris Episcopo, ac Pontifici reseruatis, iuxta ea, quæ tradidimus Tract.3. Sing.16. Cum autem ex vi huius priuilegii non possint nostri Confessarii absoluere Excommunicatos generaliter ab homine, nisi à suis Superioribus specialem ad hoc licentiam obtineant, vt exprimitur in ipsis priuilegiis, curent vt ab ipsis concedatur, seu communicetur; quia in Missionibus; præsertim vbi Bulla Cruciata non promulgatur, necessarium esse solet: sicut etiam priuilegium omnibus nostris Confessariis, independenter à Superioris communicatione in priuilegiis nostris concessum ex Bulla Pauli III. edita anno 1545. *Commutandi omnia vota, exceptis vltra marinis, S. Petri, & Pauli de Vrbe, S. Iacobi in Compostella, Castitatis, & Religionis, etiam si iurata sint*, iuxta extensionem Gregorii XIII. in Bulla edita anno 1575. *dum non fiant in præiudicium Tertij*. Quæ autem peccata, ac censuræ absolui, & quæ vota commutari valeant: & quæ non valeant ex vi huius priuilegii, ac Cruciatæ consule Libellum nostrum de Iubilæo duarum hebdomadarum, qui pro Missionibus obeundis valde vtilis erit.

2 Qui extra Hispaniam Missionem facturi, communicari sibi à Prouincialibus curent priuilegium absoluendi extra illam ab hæresi in foro conscientiæ iuxta concessionem Iulij III. in Bulla anni 1552.

3 Curent prætetea Operatij nostri, vt sibi cõmunicetur à suis Superioribus priuilegium à Gregorio XIII. cõcessum in Bulla anni 1582. quod: *Etiamsi Magisterij, vel Doctoratus, aut alijs gradibus insigniti non sint, possint aperire litteras sacræ Pænitentiariæ destinatas Magistris in Theologia, vel in iure Canonico Doctoribus, & additis confessionibus recurrentium ad ipsos, imposita illis pænitentia in litteris expressa, vel de iure infligenda, eos absoluere, ac in foro conscientiæ, quascumque sibi verbo, vel scripto commissas absolutiones, dispensationes, & pænitentiarum iniunctiones excipere, & exequi.* Ita habetur in nostris priuilegiis *verb. Confessar.* §. 3. Huius priuilegii vsus aliquando mihi in Missionibus occurrit. Frequentius verò vsus priuilegii ad dispensandum ad petendum debitum cum iis, qui consanguineam suæ vxoris, vel consanguineum viri sui carnaliter cognouerũt; vel cum iis, qui post votum simplex castitatis matrimonium contraxerunt: de quibus priuilegiis, ac eorum praxi plura diximus Tract.9. a Sing.2. ad 12. illisque vti non posse Nostros nisi a Prouincialibus communicentur constat ex Compendio *verb. Dispensatio* §. 8. *& 9*.

4 Priuilegium illud, quod quatuor Bullis authenticis, quæ videri possunt in Compendio Mendic. *verb. Absolutio quoad Sacul.* §. 16. 17. 18. & 19. innititur, conceditque *Facultatem ad dispensandum in omnibus votis, etiam Episcopo reseruatis, seu in quibus potest Episcopus dispensare*, à suis Superioribus communicari Nostris necessum est, vt illo vti valeant, sic *verb. dispensat.* §. 10. Sicut ab ipsis communicari necessum est illud à Gregorio XIII. concessum in Bulla anni 1579. quod Nostri *Missas per horam ante Auroram, & infra horam post meridiem, itineris, vel alterius legitimi impedimenti causa celebrare valeant*. Consule *Tract.* 1. *dub.* 11. *num.* 3. Alijs priuilegijs anteponendi, vel postponendi diuinum Officium, recitandi ante Solis occasum, vel mane totum vsque ad Completorium, liberè vti possunt Nostri absque vlla Superiorum communicatione: immo & si priuilegia abessent, ob Missionis occupationes sine vllo scrupulo his vti valerent.

5 Animaduertant nostri Confessarij 1. Facultates absoluendi ab hæresi extra Hispaniam, ac dispensandi in petitione debiti à Prouincialibus tantùm, seu Vice-Prouincialibus, aut Visitatoribus communicari posse; non verò à Præpositis, Rectoribus, Vice-Præpositis, Rectoribus, & alijs Superioribus localibus, alias verò hic assignatas ab his possunt communicari. Sic in nostro Compendio, ac in eius prologo dicitur: *Reliquis Residentiarum, & Missionum Superioribus eorum Superiores, à quibus vel mittuntur, vel sub quorũ cura, & directione viuunt, eas ex sibi concessis facultates iuxta Cõstitutiones communicare poterunt, quas pro ratione locorũ, temporum, & personarum communicandas iudicabunt.* Sed nota, quod; quando Residentia est quasi inchoatio collegij, ac perpetua Nostrorum habitatio, eius Superior habet, & communicate

nicare potest easdem facultates, ac Rector Collegij, iuxta Sing. 19. Tract. 3.

6 Animaduertant II. quod harum facultatum concessio, seu communicatio facta à Generali, vel à Prouinciali, vel Superiore locali durat vsque ad reuocationem factam à Successore. Sic in 7. Congregatione Canone 10. ibi: *Demortui Generalis Ordinationes, responsa ad Prouincias, priuilegia, particulares concessiones, eiusque generis alia, eandem vim habent, quam viuo Generali habebant, donec à Successore reuocentur.* Et *Can.* 11. Idem de alijs Superioribus statuitur, vt vidimus Tract. 4. Sing. 21. num. 5.

7 Vsus Altaris portatilis aliquando mihi in Missionibus necessarius fuit ad Eucharistiam præbendum pro Iubilæo isto, tum Aegrotis in Xenodochijs, tum detentis in carceribus, tum pluribus commorantibus in territorio, seu pago, à quo longè distabat Ecclesia, vel Capella. Huius priuilegium Missionarijs nostris ita cõcessum à Gregorio XIII. in Bulla, quæ incipit: *Dilecte Fili*, edita anno 1579. ibi: *Vsum Altaris viatici Societati vestræ à felic. record. Paulo Papa III. concessum: deinde à Concilio Tridentino vniversè sublatum, vobis eatenus restituimus, vt inter Missiones, quæ à Superioribus fiunt, Presbyteri vestri seruata alias forma dictæ concessionis Missæ sacrificium licitè valeant celebrare super huiusmodi Altare vbique gentium, etiam in Castris militum, modo loca & si communia, & prophana, tuta, & honesta sint, & Generalis, aut per eum Prouincialis Præpositus eo tunc vtendum indicauerint: itidemque possint ibi Præsbyteri ipsi Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ministrare Fidelibus.*

8 Circa hoc priuilegium rectè Pasqualigius *decis.* 53. *num.* 2. ait: *Ex quo fit quod in ordine ad hoc cesset authoritas Episcoporum, quam habent ex decreto Concil. Trid. sess.* 22. *quo tribuitur facultas impediendi Regulares, ne celebrẽt in Altari portatili: cum enim Pontifex tali decreto deroget in ordine ad Missionarios, cessat etiam auctoritas collata per decretum.* postea *dec.* 54. probat posse, etiam post Tridentinum, quoscumque Regulares vti Altari portatili in quolibet decenti loco, nisi ab Episcopis prohibeantur: affertque *num.* 3. pro hac sententia vtrumque Rodriguez, Ledesmam, Ioannem à Cruce, Lugum, Portelum, & Marchinum contra alios num. 1. ab ipso citatos. Nota tandem, quod facultas, ac approbatio Prouincialis pro Altari portatili in Missionibus erigendo, commissa, ac concessa supponitur Missionario, iuxta dicta Tract. 7. Sing. 34. num. 4.

DVBIVM VLTIMVM.

Quas facultates à locorum Ordinarijs exposcent Missionarij pro Missionibus obeundis, præcipuè ad ratificandum matrimonia nulla: & quomodo hæc ratificanda?

1 IN primis postulare debent à Diœcesum Prælatis litteras, seu epistolas suas ad Vicarios, aut Parochos oppidorum, (in quibus Missionẽ sunt obituri) eos exhortantes, vt Patres missos benignè suscipiant, foueant, atque in omnibus adiuuent, vt sua ministeria rectiùs, & liberiùs exequantur. His litteris, & alijs ad Missiones necessarijs præueniri debere Operarios nostros innuit Constitutio, *p.* 7. *c.* 2. *§.* 2. vbi; *In hoc ergo, sicut in alijs suarum, Patentium, aut Sedis Apostolicæ Litterarum, & in alijs rebus, quæ possunt esse necessariæ prouidebit Superior.*

2 Facultatem item concionandi, & audiendi confessiones virorum, & feminarum; ac similiter absoluendi ab omnibus casibus Ordinario loci reseruatis, commutandique omnia vota, necnon in illis dispensandi, quæ ipse Ordinarius commutare, ac in quibus dispensare valet, nisi aliunde habeant Missionarij ex suis priuilegijs iuxta dicta *dub. anteced.* ab eo expofcent & in scriptis accipiẽt. Animaduertant verò priuilegium, in quo concessit Gregorius XIII. Bulla quæ incipit: *Exponi nobis*, &c. anni 1575. *Omnibus, & singulis Societatis Prædicatoribus, ac Confessarijs ab aliquo Ordinario semel approbatis & à suis Superioribus ad huiusmodi munera deputatis, vt quandocumque siue mari, siue terra iter fecerint, populos [non repugnantibus tamen Curatis Parochialium Ecclesiarum] prædicatione verbi Dei instruere, & quorumcumque Christi Fidelium confessiones audire (dummodo id non faciant in ipsis locis, in quibus Ordinarij existunt; nisi eorum licentia desuper obtenta) liberè, & licitè valeant.*

3 Circa quod sapienter in nostris priuilegijs verb. *Confess.* §. 2. ita obseruatur: *Qui è Nostris mittentur fructificaturi in aliqua Diœcesi, & si in itenere poterunt, sicut & reliqui Societatis Operarij, vti hac facultate, etiam intra eandem Diœcesim, ad quam destinati sunt, per eam tamen excurrere non debent, antequam rectè ad Episcopum, vel eo absente ad eius Vicarium, tendant; se se offerant, & facultatem fructificandi obtineant, quod si longè absint, petant per litteras.*

5 Facultas dispensandi in irregularitatibus, in quibus Episcopi dispensare possunt, nec

ab

ab ipsis exposci, nec communicari solet Missionarijs. Exposcenda verò ab ipsis, & procuranda est facultas ad dispensandum pro foro interiori in impedimentis matrimonium dirimentibus, in quibus Episcopi dispensare possunt: cum scilicet iam matrimonium publicè contractum est, impedimentum est occultum, in thori separatione scandalum interuenit, aut periculum incontinentiæ, difficilisque aditus ad Pontificem, aut ad Nuntium Apostolicum habentem potestatem ad dispensandum, propter inopiam; aliasve causas, iuxta ea, quæ docet Thomas Sanchez *l.2.disp.*40.*à nu.*2.*ad* 8. Hoc frequentius contingit cum vir accessit ad Sororem, aut matrem vxoris suæ antequam nuberent, aut ad fratris sui filiam: [vsque ad secundum gradum hoc affinitatis currit impedimentum] vel è contra, & sine dispensatione contraxerunt: tunc autem cum nullum sit matrimonium illud ratificari, aut perfici curabit Missionarius dispensatione ab eodem accedente ex potestate sibi à Prælato Coniugatorum commissa, quam ab eo posse delegari probat Sanchez *à num.*13. *ad* 17.

5 Vt matrimonium hoc ratificetur non est necessarium, vt impedimentum illud dirimens, aut nullitatem matrimonij in generali coniugi ignoranti declaretur, etiam si fieri posset absque graui periculo, sed sat est, sublato impedimento, vxorem eius ignaram ita consentire, vt velit matrimonium deinceps esse validum. Potest enim vir ea occasione expectata, cum sibi inuicem placent, & concupiscunt ardentius, vxori hæc, vel similia verba dicere: (idem est de vxore erga virum) *Si mihi non nupsisses, nonne modo nuberes?* vel, *Nonne me vt sponsum diligis, accipis, ac habes?* vel dicat ei, se scrupulis angi de suo matrimonio, & roget, vt consensus renouet: Sic Caietanus *opusc.* Rebellus *l.q.9. art.*4. & Bonacina *q.*8.*p.*9.*num.*7. ac hæc sufficiunt, præsertim si sequatur affectu maritali copula, vt notat Enriquez *l.*11. *cap.*3. *num.*9. Si autem videat vir vxorem resilire velle, negando petitum assensum, instruat eam, sine magno secuturo scandalo resilire non posse; quia res occulta est, & matrimonium semel confectum publicum.

6 Præterea necessarium non est, vt ratificetur coram Parocho, & testibus, quia hi iam adfuerunt externo contractui, & horum præsentia requiritur quando matrimonium contrahitur secundum omnes partes; non verò quando suppletur aliquis defectus. Sic Enriquez *cap.*3.*num.*6. Rodriguez *cap.* 208. Riccius *decis.*246. Reginaldus *l.*31.*nu.* 133. & Bonacina *num.*15. contra Doctores alios. Idem dicendum est de Benedictionibus nuptialibus, & alijs ritibus, qui substantiam matrimonij non attingunt. Vnde rectè Moure 3.*p.*§.8.*nu.*2. ait: *Si ob impedimentum occultum nuptiæ inueniuntur nullæ, amoto impedimento domi celebrandæ sunt secreto inter ipsos solos contrahentes.*

7 Idem obseruandum, cum nullum fuit matrimonium ex defectu consensus alterius, aut vtriusque coniugis, vel ex impedimento iam sublato, quodque proinde nulla tunc indiget dispensatione: v.g. quia vir secundò nupsit prima superstite vxore, quæ iam emortua est cũ matrimonium perficere intendit; vel quia illud contraxit, cum vel dubius de valore, aut certus erat de nullitate sui, vel vxoris suæ baptismi, & iam hic sub conditione, vel absolutè iteratus est, vt debet iterari, ac post iterationem reualidari matrimonium, adhibito, si certò constaret impedimentum ab initio extitisse, vtriusque coniugis consensu, vt docent Doctores apud Sanchez *disp.*3. Qui sufficienter adhibetur modo dicto num.5. Sed admoneat Confessor pœnitentem, ne cum vxore rem habeat, aut periculo habendi se exponat ante prædictã ratificationem matrimonij. An possit vxor, aut vir reddere, vel petere debitum cum dubius est de impedimento ante; vel post factam diligentiam, vt se à dubio expediat, consule Bonacinam *q.*9. *p.*4. & Sanchez *l.*2. *d.*41.*num.*41. & 46.

8 Tandem notanda est doctrina aliquorum Doctorum, quam pro Missionarijs P. Michael de S. Roman *l.*2. *Expedit. cap.*9. ita animaduertit; *Ego*, inquit, *crederem, si ambo ignorent impedimentum, satius esse cum sua bona fide eos relinquere. Sæpè confitentur incestum, aut alia narrant, quæ obstans impedimentum indicant, non tamen eo fine, vt eo liberentur, quasi cognoscerent statum suum. Tunc quidem nulla aperienda est eis via, vt à tali nodo eximantur, ne inde maiora insurgant, incommoda.* Hæc ille, quæ intelligenda sunt iuxta doctrinam Thomæ Sanchez *lib.*2.*de Mat. d.*38.

FINIS TRACTATVS VII.

AD IVBILÆVM ANNI SANCTI; APPENDICIS.

TRACTATVS OCTAVVS.

DVBIVM I.

Quænam huius Iubilæi institutio, & ad Annum quinquagesimum, trigesimum tertium, ac denique vigesimum quintum reductio?

1 PRIMVM huius Iubilæi Authorem Polydorus Virgilius *lib.8. de rerum. invent. cap.1.* Florentius *1.p. tit.10. cap.3. §.36.* Ioannes Andreas, quem citat, & sequitur Cordoua *de indulg. l.5. q.11.* & alij aiunt fuisse Bonifacium VIII. qui anno VI. sui Pontificatus, illud celebrari mandauit centesimo quoque anno, vt constat ex eius Extrauaganti, *Antiquorum. de pænit. & remiss.* &c. Sed antiquiorem huius Iubilæi institutionem esse testantur Martinus Alfonsus *in Candelab. nu.20. de indulg.* & Glossa *ibi.* seu Glossæ Author Ioannes Monachus, qui tunc Cardinalis erat; cuius hæc sunt verba: *Quod autem Summus Pontifex non in anno quinquagesimo, sed in centesimo indulgentiam istam concederet [sicut ego ex ore ipsius audiui] duplex ratio mouit: primò, quia vulgatum est, quod talis indulgentia in annis centesimis à Natiuitate Christi olim concedi solebat,* &c. Consonat Iacobus Sancti Georgij, *in velabro Cardinalis,* qui in *lib. de Iubilæo,* testatur ad hoc Iubilæum anno 1300. lucrandum plurimos ex longissimis etiam Regionibus Romam tunc adiisse, *Cuius rei,* inquit, *causam esse dicebant centesimi anni tempus; & tunc prouectæ ætatis hominem fuisse, qui recordaretur, patrem suum superiore centesimo venisse Romam ad consequendas indulgentias,* Consule Zerolam *verb. Annus Sanct.* & Ioannem Triburgensem *q.6. de indulg.*

2 Postea Clemens VI. in Extrauaganti *Vnigenitus. eod. tit.* ob multas rationes, ibi expressas, hoc Iubilæum ad quinquagesimũ quemque annum reduxit, & anno 1350. primo sui Pontificatus, celebrari, & obtineri Romæ promulgauit. Ad hunc annum quinquagesimum ab initio ferme nascentis Ecclesiæ reductum esse hoc Iubilæum, satis ostendunt S. Nazianzenus *orat. in S. Pentecost.* S. Ambrosius *serm.5. in Psal.185.* S. Gregorius *lib.1. moral. cap.11. & lib.6. cap.26. & lib.17. cap.7.* S. Clemens *1. lib.7. const. Apost. cap.36.* Refertur iuxta hos Sanctos, ac DD. ad Iubilæum Hebræorum, quinquagesimo quoque anno in Leuitico expressum, in quo secundum legis præceptum clangebant Sacerdotes tubis & remittebantur debita, ac peccata. De quo plura Marcus Antonius Sabellicus *lib.5. Aeneidos 1.*

3 Post Clementem VI. & alios ipsius Successores, Vrbanus VI. *Prouidè considerans,* verbis vtor Pauli II. in Bulla, quæ incipit: *Inefabilis, &c. quod ætas hominum ampliùs solito in dies laberetur pauciores, ac desiderans, quàm plurimos eiusdem indulgentiæ fieri participes, cum ad annum quinquagesimum propter breuitatem vitæ plurimi hominum minimè perueniant, & alijs non minoribus causis, annum quinquagesimum ad trigesimum tertium reducens,* &c. Hoc indixit Iubilæum in anno 1390. & statuit, vt deinceps de 33. annis in triginta tres annos Fideles illud consequerentur. Secuti sunt Vrbanum Martinus V. & Nicolaus V.

4 Postea verò. Paulus II. anno 1470. ad 25. illud reduxit, hocque innuit Bulla relata. *Nos igitur, &c. Ex præmissis, & quibusdam alijs non minoribus causis annum trigesimum tertium huiusmodi de venerabilium Fratrum eorundem consilio, & ipsius potestatis plenitudine ad annum vigesimum quintum reducentes, statuimus, & ordinamus, quod perpetuis futuris temporibus annus Iubilæi de viginti quinque annis in 25. annos debeat ab omnibus Christi fidelibus frequentari, ac etiam celebrari.* Deinde Iubilæum indicit. Hanc Bullam edidit Paulus II. anno 1470. sed morte præuentus (nam obijt anno 1471.) Iubilæum celebrare nequiuit.

5 Pauli II. vestigia sectati sunt alij Pontifices eius Successores, vsque ad S.D.N. Vrbanum VIII. qui omnes Iubilæum hoc de viginti quinque annis in viginti quinque annos indixerunt. Et in primus Sixtus IV. Iubilæum iam indictum à Paulo II. innouauit, confirmauit, celebrarique iussit anno 1475. vt constat ex Extrauaganti. *Quemadmodum,*

modum, edita anno 1473. Postea Alexander VI. Iubilæum hoc publicauit pro anno 1500. Clemens VII. pro anno 1525. Iulius III. pro anno 1550. præcedentium Pontificũ indulta pro hoc Iubilæo memorans. Gregorius XIII, 1575. Horum diplomata inuenies tom. 1. Bullarij Cherubini Laertij: Clemens VIII. pro anno 1600. & tandem SS.D. N. Vrbanus VIII. pro anno 1625.

Dubium II.

Huius Iubilæi formula edita à Sanctissimo D.N. Vrbano VIII. Quoad suspensionem Facultatum, & Indulgentiarum extra Romam.

1 Cum omnia huius Iubilæi indulta à Sixto IV. & alijs Successoribus edita, similia ferè sint, & molestum, ac inutile foret ea omnia huc transcribere formulam tantùm, postremo editam à SS.D.N. Vrbano VIII. proponendam, & explicandam eligam, vtpote, quæ omnes clausulas contineat, quæ reperiri solent in similibus Iubilęis, & reperientur, vt existimo in proximè futuro, promulgando pro anno 1650. Si aliqua forsan in hac desiderentur, quæ in alijs inueniuntur, data occasione explanabuntur. Tenor igitur prædictæ Bullæ sic se habet.

Vrbanus.

Episcopus Seruus Seruorum Dei.

2 *Cum nuper Sancti Iubilæi celebrationem à vigilia Natiuitatis D.N. Iesu Christi anni proximi venturi inchoandam, & vsque ad finem eiusdem anni duraturam vniuerso populo Christiano de venerab. Fratrum N. S. R.E. Cardinal. assensu indixerimus, ac omnibus vtriusque sexus Christi fidelibus verè pœnitentibus, & confessis qui B. Petri, & Pauli Basilicas, & S. Ioannis Lateranensis, ac B. Mariæ Maioris de vrbe Ecclesias visitarent, plenissimam omnium suorum peccatorum indulgentiam, remissionem, & veniam concesserimus, prout in nostris nuper desuper confectis litteris pleniùs continetur. Cupientes, vt Christianæ Nationes ex omnibus terrarum orbis locis in alma Vrbe nostra in fidei, ac Religionis vnitate congregatæ, eodem pietatis, ac deuotionis spiritu, Basilicas, & Ecclesias prædictas, quo maximo fieri poterit concursu, durante eodem Iubilæo, visitent, & frequententur. Multorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum exemplo adducti, omnes, & singulas indulgentias, & peccatorum remissiones, ac facultates, & indulta absoluendi, etiam in casibus Sedi Apostolicæ reseruatis; etiam in litteris die Cœnæ Domini legi solitis cõtentis, quibusuis Ecclesijs, Monasterijs, Hospitalibus, etiam S. Ioannis Hierosolymitani, Domibus, Militijs, Ordinibus, etiam Mendicantium, Congregationibus, Confraternitatibus, & Laicorum Vniuersitatibus, & pijs locis, illorumque Ordinibus, Capitulis, Cõuentibus; Magistris, Superioribus, quàm quorumuis, etiam Mendicantium Ordinum Regularibus personis, coronisque, granis, imaginibus, & numismatibus ex metallo, seu quacumque alia materia confectis, tam singulariter, quam vniuersaliter, per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac etiam Nos, etiam ad instantiam Imperatoris, Regum, Ducum, & aliorum Principum, aut aliàs etiam Imperatori, Ducibus, Regibus, & Principibus, vel alijs quacumque alia mundana; vel Ecclesiastica dignitate, & speciali nota digna fulgentibus, etiam ad instar Iubilæi, aut aliàs quandocumque, & ex quibusuis causis, & occasionibus, sub quibuscumque tenoribus, ac formis, ac quibuscumque clausulis, & decretis, etiam motu proprio & ex certa scientia, ac aliàs quomodolibet concessis, Quorum omniũ tenores, formas, derogationes, & decreta præsentibus pro expressis haberi volumus, Apostolica auctoritate, & nostrorum Fratrum consilio, & assensu, ac Apostolicæ potestatis plenitudine suspendimus, & suspensas esse declaramus, easque, & ea eodem anno durante nulli prodesse, aut suffragari debere. Irritum quoque, & inane decernimus, si secus super his à quoque quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contingerit attentari. Quo circa per præsentes auctoritate Apostolica præcipimus, & mandamus ne interim aliæ, quã indictæ à nobis prædicti Iubilæi indulgentiæ, siue publicè, siue priuatim quouis prætextu, vbiuis locorũ, & gentium sub excommunicationis eo ipso incurrendæ, alijsque ab arbitrio Ordinariorum infligendis pœnis publicentur, vel nuntientur, aut in vsum demandentur. Non obstantibus, &c. quibuscumque constitutionibus, indultis, priuilegijs, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac quibuscumque clausulis, & decretis, & ex quibusuis causis, cõfirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & si in illis caueatur expressè quod sub similibus, vel dissimilibus suspensionibus, nequaquam comprehendatur, nisi de illis specialis, & indiuidua mentio fiat; illis alias in suo robore permansuris, ad effectum præsentium hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus, ceterisque contrarijs, &c. Datum Romæ, apud S. Petrum. Anno 1624. Sexto. Nonas Maij. Pontificatus nostri anno 1.*

DVBIVM III.

Vtrum vxores absque virorum suorum consensu possint Romam adire ad lucrandum Iubilæum hoc, vel an illos comitari teneantur, si ipsi adeant?

1 Negatiuè quoad primum respondendum est: nullo enim modo hæc facultas côceditur vxoribus in huius Iubilæi indulto; licèt enim Pontifex testetur, se cupere, vt durante hoc Anno Iubilæi Basilicas, & Ecclesias Romæ pro illo assignatas Fideles visitent, & frequentent; hoc intelligitur, saluo iure vniuscuiusque, & absque præiudicio Tertij, & seruato iustitiæ, ac debitæ obedientiæ ordine. Aliter Regulares, qui clausuram profitentur, vt Cartusiani, & alij Monachales, ac Moniales ipsæ, immo & mancipia, & ij, qui in carceribus detinentur, ius ad eundum Romam allegarent, contra eos, quorum interest, quod non eant. Tenentur ergo in his, & similibus, & Religiosi suis Superioribus, & vxores viris suis obedientiam debitam præstare; præsertim quoad cohabitationem, & obsequium: nam vt statuitur in *l. sicut. 48. ff. de operis libert. Hac cum matrimonio co[n]iuncta in officio mariti esse debet*: Ab hac autem cohabitatione, & obsequio, quæ iuris diuini, & humani sunt, vt probat Thomas Sanchez *lib. 1. de Matrimonio d. 41. à num. 1.* omnino deficeret vxor: & graui se exponeret iacturæ tum famæ, tum domesticæ gubernationis, quibus ex omni iure attendere debet.

2 Nec obstat 1. quod viri absque vxorum consensu Romam adire possint in Anno Sancto; quia cum vir sit caput feminæ iuxta Paulum *ad Ephes. 5. & ad Corinth. 11.* ipsius est gubernare, & eligere domicilium, aut peregrinationem; non autem vxoris, quæ viri gubernationi subesse debet. Sic in simili Hostiensis, Abbas, Angelus, Syluester, Tabiena, & alij apud Sanchez *lib. 1. d. 41. num. 5.* & si valde longa esset peregrinatio, & grauiter nimis ferret vxor, vt vir eius Romam, v. g. iret ad lucrandum hoc Iubilæum, sine ipsius licentia adire nequit ob cohabitationis obligationem, & alia incommoda non leuia, quę vxori ex longa viri absentia oriri necesse est iuxta ea, quæ Doctores apud Sanchez relatum docent.

3 Quoad secundum; vtrum vxores teneantur Romam ire pro lucrando isto Iubilæo, si viri eis præcipiant, vt eos comittentur? Ratio dubitandi est, quod ex vna parte grauissimum onus sit, adstringi mulierem ad hoc iter; ex alia verò causa iusta lucrationis Iubilæi cum obedientia coniugis eam adstringere videtur: cum dicatur *in cap. vna quaque 13. q. 2.* quod *Vnaquaque mulier sequatur virum suum, siue in vita, siue in morte*. Sed respondeo cum distinctione hac; si longum futurum sit peregrinationis iter, & ex consequenti aliquibus non leuibus difficultatibus, & laboribus expositum, non tenebitur vxor virum suum comitari: secus si breue, & non adeo difficile. Sic in simili ex DD. Thomas Sanchez *l. 1. d. 41. num. 8.* Cui addo, quod etiam si breuis sit peregrinatio, si adhuc est difficillima vxori, ob infirmitatem suam, ob prædones, quibus scatet iter, vel quia virum sequi non valet sine graui detrimento, aliasue ob causas, non tenetur eum sequi, ut ex ipso Sanchez *num. 3.* colligitur, & ex Soto *4. d. 35. q. vnic. ar. 1. ad 2.*

4 Sed si roges, quantum debeat domicilium vxoris distare à Roma, vt dicatur longa esse peregrinatio, ad quam ipsa non teneatur? Respondeo, arbitrio prudentis relinquendum; nec ego dubitarem, quinquaginta, aut etiam quadraginta, vel triginta leucarum spatium longam constituere debili sexui femineo peregrinationem. Circa hoc consule Iurisperitos *in l. aut. longa peregrinatio, ff. de procuratoribus*: & animaduertas, quod si vir velit Romam ire, non vt statim ad proprium domicilium redeat, sed vt ibi ad tempus, v. g. ad tres, aut quatuor annos commoretur, tenetur vxor eum sequi, etiamsi peregrinatio longa sit, vt ex Abbate, Alexandro de Neuo, Henrico, & alijs docet Sanchez *sup. num. 10.*

5 Idem proportione seruata dicendum est de filijs, qui sub potestate patria degunt, & præcipuè de filiabus, quibus sine licentia parentum minimè licet, neque decens foret sine illis Romam ire ad hoc Iubilæum obtinendum; tum quia plurima, & grauissima pericula honoris, & animæ sese solent offerre in adeo longa peregrinatione; tum quia sub mortali tenentur Parentibus obedire in rebus grauibus, spectantibus (talis hæc existimabitur à Sapientibus) ad domus gubernationem, morum correctionem, famæque conseruationem, & alia huiusmodi, vt docent Toletus *lib. 5. summa cap. 1. num. 6.* Nauarrus *man. cap. 14. num. 12.* Fagundez *lib. 4. in cap. 4. prac. dec. c. 4. num. 1.* & omnes communiter.

DVBIVM IV.

Vtrùm Religiosi absque licentia suorum Superiorum possint Romam adire ad lucrandum Iubilæum hoc?

Negatiuè omnino respondendum esse, satis constat tum ex ijs, quæ antecedenti Singulari dicta sunt, tum ex aliis fundamentis. Primum est: quia nullo modo conceditur hæc licentia Regularibus in Bulla huius Iubilæi, vt ex ipsa patet: ergo si ipsi illam non habent à Pontifice; debent habere à suis Superioribus; alioquin si sine illa decedant, vt obedientiæ transgressores ita puniendi sunt, ac si aliud iter sine licentia aggrediantur. Confirmatur ex Glossa *in Extrauag. Antiquorum de pænit. & remiss.* in qua Bonifacius VIII. Fidelium animos ad huiusmodi Iubilæum non minus, quàm D.N. Vrbanus VIII. sollicitat: Glossa tamen supponit, non concedi Regularibus facultatem Romam adeundi pro hoc Iubilæo obtinendo.

2 Fundamentum 2. Quia etiam si esset de hac Pontificis facultate dubium cum Prælatus per votum obedientiæ voluntatem Subditi possideat, melior debet esse conditio Prælati, iuxta illud: *Melior est conditio possidentis, l. si debitor. ff. de pign. l. is. qui destinauit. ff. de rei vend. c. pro possessore 36. de reg. iur. l. 6.* vbi Tiraquellus *de iure primog. q. 17. opin. 1 t. num. 20.* Surdus *cons. 73. num. 36.* & alij. Ergo &c. Tertium; Quia si Regularibus liceret absque licentia suorum Superiorum deserere Monasteria, & Romam adire, magna fieret iactura cultus Diuini, ministeriorum circa salutem animarum, & disciplinæ Religiosæ, vt ex se patet, quod omnino ingratum foret Pontifici, & Iubilæum potius in detrimentum, quàm in lucrum animarum verteretur.

3 Sed Rogabis 1. an sufficiat in præsenti licentiam peti, licet non obtineatur? Respondeo, minimè sufficere; cum enim petita, iustè possit denegari, necesse est, vt concedatur: atque tunc sufficit licentia petita, & non obtenta, quando secundum ius debet à Prælato concedi, & ille malitiosè, iniustè, & proteruè eam semel, & iterum requisitus negat. Sic ex cap. *licet. de Regul.* docet Thomas Sanchez *tom. 3. sum. lib. 6. cap. 7. à num. 32.* Enim verò in præsenti licentia iustè denegabitur ob rationes allatas, & alias, quas in vnoquoque Prælati considerabunt. Nec hic habet locum licentia præsumpta Pontificis, vel Generalis Religionum: nullo enim modo hæc prudenter præsumi potest: cum peregrinatio hæc tot spiritualibus incommodis pateat. Quando verò adesse intelligatur hæc tacita, seu præsumpta licentia, vide Sanchez *sup. lib. 7. cap. 19. à num. 4.*

4 Rogabis 2. An expediat: quod facultas prædicta concedatur? Affirmatiuè respondet Glossa *sup.* tum propter indulgentiam maximam, quam lucrabitur Religiosus: tum quia *Actus peregrinandi*, vt loquitur Glossa, *compatitur secum omnia illa, quæ sunt essentialia Religioni, & ideo cum vtrumque, Religio & peregrinatio sint maius bonum, quàm alterum tantùm, scilicet obseruantia Religionis tantùm, &c.* Sed absolutè, & generaliter loquendo non expedit, vt hæc licentia concedatur propter rationes dictas: hæc enim peregrinatio potius in spirituale detrimẽtum, quàm emolumentum Religiosorum erit. Idcirco rectè ait Hieronymus *in Epist. Summæ stultitiæ est renunciare sæculo, dimittere patriam, & Monachum profiteri, & inter maiores populos viuere peregrè.* Nec indulgentiæ plures, etiam plenariæ Regularibus deerunt, cum concessæ Religionibus non suspendantur, & has non vagantes, intra claustra poterunt lucrari. Si verò vnus, vel alter Religiosus ætate maturus, & virtute conspicuus hanc licentiam ex magna deuotione peteret, præsertim cum non longè distaret ab Vrbe monasterium, ipsi concedendum existimarem: nisi alij ex hoc ansam sumerent ad petendum, vel aliud singulare incommodum appareret, quod Superiorum prudentiæ relinquendum est.

DVBIVM V.

A qua die, & hora Romæ incipiat hoc Iubilæum, & quousque duret?

1 Sic tempus assignatur à D. N. Vrbano VIII. *Cum nuper Sancti Iubilæi celebrationem, à vigilia Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi anni proximi venturi inchoandam, & vsque ad finem eiusdem anni duraturam, vniuerso populo Christiano indixerimus.* Circa quod dubitari meritò posset: an in ipsomet peruigilio Natiuitatis obtineri valeat, ita quod hic dies includatur intra Iubilæi tempus? Aliquis negatiuè respondendum existimabit: cum dictiones istæ *A*, vel *Ab* regulariter excludant, & denotent terminum *à quo*, vtpotè suapte natura exclusiuæ, & separatiuæ, vt docent Tiraquellus, Rebuffus, Gratianus, Vulpellus, Riccius, Sigismun-

dus; & alij, quos cum decisionibus etiam Rotæ citat Augustinus Barbosa *dict. r. num.* 1. Hinc statutum illud, vt à pulsu campanæ quietis, vulgo *de la Queda*, de nocte nullus ineedat cum armis, vel vadat per vicos sub certa pœna intelligitur exclusiuè, idest, post pulsatam campanam, vt notauit Gratianus *Marth. decis.c.*161. *num.*23. & exprimitur in lib.6. nouæ Recopilat. *lib.6. tit.6.* & apud Lusitanos *lib.*5. *ordin. reg.tit.*79. *ibi; Depois do sino de recocher.*

2 Ast affirmatiuè respondeo, ipsum scilicet vigiliæ Natiuitatis diem includi intra Iubilæi tempus, &. in illo fieri posse diligentias ad obtinendum illud; quia hæ etiam dictiones; *Si materia subiecta postulauerit, vel natura contractus, aut mens disponentium, aut fauor, seu odium persuadeant, vel vt euitetur absurdum, vel correctio, stabunt inclusiuè;* sic loquitur Barbosa *sup.num.*1. & docent Tuscus, *tom.*2. *lit.D.concl.*278.*num.*7. Riccius *collect.decis. p.* 2. *collect.*389. Cenedus *pract.qq. singul.*1. *à num.*1. Tiraquellus *de retract.lig.§.1.gloss.*11. & Gratianus *num.*21. Quod locum habet præcipuè in re fauorabili, vt notat Vulpellus *de proposit.dict.A.num.*6. Vndè statutum, vt à pulsu campanæ de manu quilibet possit incedere cum armis; vel exire, intelligitur inclusiuè, idest, eo etiam tempore, quo durat campanæ pulsatio. Cum autem fauor sit non exiguus huius Iubilæi concessio. *Ly: A vigilia Natiuitatis*, intelligitur inclusiuè; Sicut cum dicitur in alijs Iubilæis: *A primis vesperis*, tempus vesperarum etiam includitur.

3 Sed dubium adhuc non leue restat, an iuxta formulam hanc, *A vigilia Natiuitatis* quæ etiam inuenitur in Iubilæis Sixti IV. & Clementis VIII. incipiat Anni Sancti Iubilæum ab integro die Vigiliæ, an à primis vesperis vigiliæ, & sententiæ afferenti, quod ab integro die incipiat, fauet communis loquendi vsus, iuxta quem, sub Vigiliæ Natiuitatis nomine integer dies, ante Natiuitatem immediatus, cōprehenditur, tam quoad ieiunium, quam quoad Officium Ecclesiasticum, quod à Matutinis incipit, & in Missæ celebratione, reliquisque Horis, vsque ad Nonam occupatur; vt videre licet apud Rabanum Maurum *lib.*2. *de institut. Clericorum cap.*9. Amalarium Fortunatum *de ordin. Antiph. cap.*60. & Gauantum *in Rubric. offic. sect.*4. *cap.*7. *& sect.*6. *cap.*4. Tum, quia fauorabilius erit, vt à dimidia nocte illius diei incipiat, quam quod à vesperis Natiuitatis, seu vespertinæ illius diei hora.

4 Sed pro sententia afferente, quod incipiat à vesperis, quæ decantantur in peruigilio militant omnium ferè huiusmodi Iubilæorum formulæ, quæ hoc exprimunt. Sic Paulus II. *Omnibus vtriusque sexus Christi Fidelibus, qui anno Domini* 1455. *incipiendo à primis vesperis vigiliæ Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi* 1454. *& vt sequitur finiendo, &c.* Idem etiam exprimunt Alexander VI. pro Iubilæo anni 1500. Clemens VII. pro anno 1525. & Gregorius XIII. pro anno 1575. expressit his verbis Iubilæi celebrationem proximè sequenti anno 1575. *A primis vesperis, quæ vigiliæ est diei festi proximè futuri Natiuitatis Domini Nostri incipiendam, & per totum annum ipsum finiendam.* Et hùc attendisse videtur Bonifacius VIII. dùm dixit. Iubilæum hoc inchoari *A festo Natiuitatis*, vel vt ex Vrbano VI. & Clemente VI. refert Paulus II. celebrari in anno *A Natiuitate Domini*, cum *Natiuitas*, seu festum Natiuitatis Ecclesiasticum à primis vesperis, quæ in vigilia ipsius decantantur, incipiat, vt probaui Tractat.3. dub.3. Hinc ergò sententiæ ablatæ, vt potè à Pontificibus ipsis approbatæ; qui in hac vesperarum hora portam Basilicæ S. Petri solemniter aperiunt, vt infra videbimus, & à tempore apertionis Iubilæum incipere nulli dubium est, vt videre licet apud Nauarrum *notab.*24. *num.*2. & Zerolam *verb. Annus S.*

5 Sed si roges, cur incipiat ab hoc potius, Natiuitatis festo, & die 24. Decembris, quã à festo Circumcisionis, quod dies primus est totius anni? Respondeo, antiquum esse morem Romanæ Ecclesiæ à die Natiuitatis D. 25. Decembris, annum computare, & hunc eo die inchoari, secundum supputationem 72. Interpretum ex Eusebij Chronico probat Baronius *in martyrologio* 25. *Decembris*, ex S. Augustino, Hieronymo, & Iuliano; Origene, Iulio Africano, Epiphanio, Eusebio, Orosio, Albino, Flaco, & alijs: cum ergo festum hoc Natiuitatis à vigilia quo ad Ecclesiasticos ritus computetur, ab hac inchoari debuit Iubilæum Anni Sancti, & finiri in sequenti vigilia, in primis ijsdem vesperis festi. *Ea tamen est diuersitas*, vt loquitur Filiucius *Tract.*8. *de satisf. cap.*10. *num.*250. *quod vesperæ initio anni dicuntur post apertionem portæ: vnde iam ab earum initio ceptus est Iubilæus, at in fine dicuntur, antequam porta claudatur.* Vnde perdurat Annus vsque ad finem vesperarum. Consonat Nauarrus *notab.*32. *&* 24. reputaturque pro vno, & eodem anno, quoad celebrationem huius Iubilæi à vigilia in vigiliam, vt ex verbis relatis Vrbani VIII. patet.

DVBIVM VI.

Quibus Ceremonijs hoc Iubilæum incipiat, Basilicarumque portæ pro illo obtinendo aperiantur?

1 Ex sacris Ritibus, quibus Iubilæo huic initium datur, celeberrimi sunt ij, quibus Basilica S. Petri aperitur. Quam ceremoniam sic executurus testatur Alexander VI. pro hoc Iubilæo indicendo ad annum 1500. in Bulla, quæ incipit; *Inter curas*, edita anno 1499. *Omnibus, & singulis vtriusque sexus Christi Fidelibus per vniuersum Orbem constitutis nuntiamus, & declaramus ipsum Annum Iubilæi in vigilia, & primis vesperis Natiuitatis eiusdem D.N. Iesu Christi proximè venturæ incohoare; quo tempore portam dictam Basilicæ B. Petri, centesimo quoque anno Iubilæi pro maiori Fidelium deuotione aperiri solitam astantibus venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Collegio, ac maxima Prælatorum, Cleri, & populi multitudine, proprijs manibus aperiemus, faciemusque aperiri alias Basilicæ S. Pauli, ac Lateranensis, & B. Mariæ Maioris de dicta Vrbe Ecclesiarum portas, etiam de more, Iubilæi Anno aperiri consuetas.* Eadem habet Clemens VII. in indictione Iubilæi huius ad annum 1525.

2 Porta hæc, quæ aperitur est Basilicæ S. Petri in Vaticano, quæ muro obstructa est, & adstantibus Pontifice induto cum suo pluuiali, Cardinalibus, & Prælatis, qui in processione ex sacro Palatio cum candelis accensis venerant, post decantatos aliquos Psalmorum versiculos, ab Architectis in ictu oculi, murus diruitur, ablatisque lapidibus, ac ruinis, Pænitentiarij induti presbiteralibus vestimentis, cum aqua benedicta lauant postes portæ huius, & inter alias preces, dicta à Pontifice oratione illa: *Deus, qui per Moysem famulum tuum*, &c. ponitur crux in manu ipsius, qui genuflexo ante portam sanctam intonat; *Te Deum laudamus*, & intrat, prosequentibus Cantoribus *Te Dominum confitemur*, &c. & post alias ceremonias incipiuntur per Pontificem vespere consuetæ Natiuitatis.

3 Eadem die, & hora accedunt tres Cardinales ad alias tres portas Basilicarũ, S. Pauli, S. Ioannis Lateranensis, & S. Mariæ Maioris, qui singuli singulas ceremonias exequendo, & preces decantando, vt præmittitur, singulas portas sanctas ipsarum Ecclesiarum aperiunt; sicque omnes per integrum Iubilæi Annum apertæ, & patefactæ reperiuntur, vt Christi Fideles eas visitent, in eisque pro obtinendo Iubilæo orent.

DVBIVM VII.

Quæ, & quoties Ecclesiæ pro hoc Iubilæo obtinendo, Romæ sunt visitandæ?

1 Domus amplæ, causarum cognitioni destinatæ dicebantur olim Basilicæ vt ex Plinio *in epistolis*, Cicerone *lib. 2. ad Atticum*, & Vitruuio *lib. 5.* constat; at pro domo, seu palatio Regio propriè vsurpari, indeque ad Ecclesiam significandam transferri docent Doctores *ex cap. Non oportet. 43. q. 2. cap. omnes Basilicæ de Relig. domibus, 16. q. 7.* & Glossa *in Extrauagante Antiquorum. de pænit. & remiss.* ait; *Basilica propriè est Domus Regia, vel Palatium Regum, sed modo per translationem dicitur Ecclesia, quia est Palatium Summi Regis.* Consule Eusebium *l. 2. hist.* & Baronium 18. *Nouemb.* Hinc Pontifices sæpè in suis indultis & Iubilæis Ecclesias Basilicas appellant, vt appellare eas conspicimus in hoc SS. D. N. Vrbanum, *Qui B. Petri, & Pauli Basilicas, & S. Ioannis Lateranensis, ac B. Mariæ Maioris Ecclesias de Vrbe visitarent*, &c.

2 Visitationis modum expressit ipse Pontifex dicens §. 2. *Quo ipso Iubilæi Anno durante omnibus vtriusque sexus Christi Fidelibus verè pænitentibus, & confessis, qui Ecclesiam Lateranensem, B. Petri, & Pauli Apostolorum, necnon S. Mariæ Maioris de Vrbe Basilicas, semel saltem in die per triginta continuos, aut interpolatos dies, si Romani, vel incolę Vrbis si vero peregrini aut alias externi fuerint per quindecim saltem dies deuotè visitauerint, & pro ipsorum fidelium, ac totius Christiani populi salute pias ad Deum preces fuderint plenissimam omnium peccatorum suorum indulgentiam, remissionem, ac veniam concedimus.*

3 Huius explicationem vide apud Ioannem Monachum *in Glos. ad Extrauag. Antiquor. de pænit. & remis.* & à n. 4. ad 49. notab. 33. apud Nauarrum *de indul.* Iubilæum Gregorij XIII. exponentem: atque apud eundem inuenies; Qui sub nomine *Romanorum, Incolarum, & Externorũ, seu Peregrinorum* cõprehendantur, necnon quomodo hæc dierum & visitationũ continuatio, aut interpolatio sit intelligẽda. Denique hic Doctor n. 41. circa ea verba, *Semel saltem*, &c. ait: *At illa verba, qui quatuor Ecclesias semel saltem in die visitaunt, de proprio, & communi sensu eorũ requirunt; vt visitatio earum semel in die fiat, tũ quia dicitur in die, numero singulari, & non diebus in plurali; tum quia aduerbium semel adiunctum diei, significare videtur, vt vno, & eodem die fiat. Eadem ratione dicendum posse videtur, non posse quem duas visitationes eodem die facere ad effectum satisfaciendi duorum dierum visitationi.*

Hæc ille, asserens, ita declarasse Gregorium XIII. in suo Iubilæo, quod pro tutiori lucratione obseruandum censeo. Filiucius verò docet oppositum *trac.8. p.3. cap.10.nu.255.* dicens: *Satisfacere eum, qui vnam, atque alterã Ecclesiam visitaret vna die, & altera, vel tertia aliam, vel alias; sic.n.respondisse fertur Gregoriũ XIII.* Consonat huic Ioannes Monachus *gl. ad cap. Antiquorum, de panit. & remiss.* subdens, ita declarasse Bonifacium VIII.

DVBIVM VIII.

Quænam alia obseruanda pro hac Ecclesiarum visitatione, alijsque diligentijs præstandis, & an pluries hoc Iubilæum obtineatur?

1 Ircunstantiæ omnes, quibus visitari Ecclesias has oporteat, videri possunt Tr.1. dub.14. & Tr. 6.dub.4.5.& 6. ac in libello nostro de duarum hebdomadarũ Iubilæo *c.6.* & 7. Ex quibus colliges, quolibet huius Anni mense, hebdomada, die, diù vel noctu visitari posse has quatuor Ecclesias, siue eadem die omnes quatuor, siue intermissis diebus, aut continuatis. Visitandæ tamen sunt omnes Ecclesiæ a Pontifice assignatæ: cum intentione saltem virtuali lucrandi Iubilæum; nec satis erit visitare alias pro illis, nisi auctoritate Pontificis alicui in particulari assignẽtur, opusque non est quod præcedant confessio, & Communio, ast vero iuxta DD. in gratia vltima Iubilæi diligentia, vel saltem posterior pars vltimæ in gratia fieri debet. Quod si concursus visitantium impediret ingressum, satis esset à porta vel cæmeterio visitare, vt tradidi Tract.6. dub.5. Hinc Bonifacius VIII. vt *Ad Basilicas accedant*, & Clemens VI. vt *Ad prædictas Basilicas, & Ecclesias accedere teneantur*, exigunt. Vnde rectè Filiucius *tract.8. cap.10. num.260.* de hoc Iubilæo ait: *Quamuis pium sit, & sanctissimum ingredi eiusmodi portas, tamen non est necesse ad Iubilæi consecutionem, sicut neque visitatio septem Altarium.* Adde etiam non esse necessarium Ecclesias visitare eo ordine, quo in Iubilæo assignantur, sed primò visitari valet Ecclesia S.Mariæ, & vltimò S.Petri, pro vniuscuiusque arbitrio.

2 In hac Ecclesiarum visitatione preces fundendas exprimit Vrbanus, ac expressit etiam Gregorius XIII. Et licet alij Pontifices non ita declarent, innuunt tamen, dicentes, *Reuerenter*, vel *Deuotè visitent*: nam *Deuotio est*, vt inquit Ambrosius *lib.3. de virg. nostris conatibus excitanda in oratione*. Et de harum precum quantitate iam diximus *Tr.1. dub.14.* Nauarrus *notab.32.num.46.* ait: *A fide dignis accepi, S.D.N.Gregorium XIII. cum prædictas visitationes faceret, varijs, ijsque secretis precandi formulis vsum fuisse, quod ipse quoque feci, & facio.* In qualibet Ecclesiæ parte, vel altari fundi hæ preces possũt, nisi aliud exprimatur, vt in Iubilæis Alexandri VI. & Clementis VI. vbi dicitur; *Ecclesias, earumque altaria maiora semel in die visitari debere*; idest, altaria maiora Ecclesiarum: non enim exiguntur duæ visitationes, altera Ecclesiæ, altera altarium, sed dictio, *Quė*, ponitur declaratiue, vt de simili dictione, *Et*, docent Gonzalez *glossa 3.num.9. & 10.* Surdus *decis. 124.num.9.* Cenedus *singul.50.num.12.* Et vt ex Gutierrez *lib.3. pract.q.13.num.61.* inquit Barbosa, *dict. Et num.7. Quando ponitur inter duo, quorum vnum alteri inest, ambo in vnum soluuntur*; Sic in præsenti.

3 Circa confessionem verò nihil addendum est ijs quæ diximus Tract.1.dub.13. à num.1. ad num.4. Animaduertendum verò est pro hoc Iubilæo, necessarium non esse, vt lucraturi illud, Romæ confiteantur: nam vbicumque sufficiet, dummodò verificetur, quod Anno durante verè pænitentes, & confessi, Ecclesias visitarunt. Communio denique non requiritur, quia non exigitur à Pontifice, vt nullus rationis capax quantumuis ad Communionem impeditus hoc Iubilæo priuetur. Has denique diligentias, non potest Confessarius in alias etiam impeditis commutare, aut in eis dispensare: non enim hanc facultatem concedit Pontifex; sicut in Iubilæo duarum hebdomadarum.

4 Non solùm semel, aut iterum, sed pluries, seu toties quoties visitationes Ecclesiarum repetitæ fuerint durante Anno, obtineri posse Iubilæum hoc, sentiunt Nauarrus *notab.32. num.46.* Benzonius *dub.4.* Naldus *verb.indul.num.4.* & Filiucius *supr.num.261.* Probatur: nam verba concessionis secundum propriam significationem hanc interpretationem patiuntur, & Iubilæum, vt potè beneficium Principis, alteri non præiudiciale, latissimè interpretandum est: præcipuè cum iuxta Doctorũ sententiam indulgentia in tempus aliquod concessa visitantibus aliquam Ecclesiam adquiri possit pluries ab eodem. Sic Paludanus *d.20. q.4.col.6.* Angelus *indulg.§.4.* Corduba *quæst.33.de indulg.* & plures alij. Consule, quæ diximus Tractat.6. dubio 6. & Tractat.7. dub.8. Et hoc æquè intellige de ijs, qui Romæ Iubilæum hoc lucrantur, ac de ijs, qui extra Romam, vt Moniales, Eremitæ, Carcerati, & Infirmi; iuxta ea, quæ dubio sequenti proponam.

DUBIUM IX.

Verum Romam adire impediti Iubilæum hoc lucrarentur?

1 Sit prima conclusio: Omnes Moniales, Anachoretæ, Eremitæ, Carcerati, & Infirmi, etiam si Romã non adiissent, lucrarentur Iubilæum editum pro anno 1625. S.D.N. Vrbani VIII. vt cõstat ex eius Bulla data Romæ, 28. Ianuarij 1625. quæ incipit: *Pontificia sollicitudo*, & §. 4. sic se habet: *Omnibus, & singulis Sãctimonialibus, nec non Anachoretis huiusmodi, nec non vtriusque sexus Christi Fidelibus, tam Carceratis, quam Infirmis prædictis tantùm, & qui alias impedimentis longæ carcerationis, ac diuturnæ infirmitatis cessantibus ad hanc almam Vrbem pro thesauris spiritualibus huiusmodi consequendis vẽturi fuissent, verè pænitentibus, & confessis, quod in locis, vbi eos esse contigerit, pia Christianæ pietatis, & charitatis opera iuxta formã ab Ordinarijs locorum, seu Sãctimonialium, & Anachoretarum, Eremitarũque huiusmodi Superioribus, vel de eorũ mandato à prudente Confessario, in alma verò Vrbe à dilecto filio nostro Vicario, seu eius Vice gerente tãtùm præscribenda, pro cuiuslibet statu, ac cõditione ac loci, & temporis ratione habita exercẽdo, & alia nostris in literis indictionis Anni Iubilæi contenta adimpleudo; omnes, & singulas indulgentias, & peccatorum remissiones, etiam plenissimam consequẽtur vt consequi possent si in hoc præsenti Anno Iubilæi, diebus ad id statutis, quatuor ad id deputatas Basilicas, & Ecclesias almæ Vrbis, & extra illius muros, pro quibus visitãdis Iubilæũ, et indulgẽtiæ prædictæ cõcessæ sunt, personaliter visitarẽt, & eorũ quilibet visitaret.*

2 Circa quã concessionem notandum est I. hanc factã fuisse nõ pro Italiæ solùm, sed pro totius Orbis Monialibus sub quocumque regimine subiectis; pro Anachoretis, & Eremitis, Carceraris, & Infirmis vbique terrarum, vt §. 3. magis expressum fuit: *Vtriusque sexus Christi fideles*, &c. *nõ solùm in alma Vrbe nostra, & Italia, sed alijs etiam Regionibus, Prouincijs, & locis reperiantur*. II. Sanctimonialium, & Eremitarũ, & Anachoretarũ Nouitios in hac concessione cõprehendi, sentio; cum in fauorabilibus sub nomine Religiosorum comprehendantur. III. Non est necessarium, quod hi prædicti tunc, alias ituri essent Romam ad Iubilæum consequendum.

3 Noto IV. Quod Eremitæ in præsenti intelliguntur, qui vitam religiosam profitentes in ordine viuendi à Papa, vel ab Episcopo approbato, sub obedientia Prælati degentes, personæ Ecclesiasticæ reputantur, foriqne, & Canonis priuilegio gaudent, de quibus *in cap. vnico de excess. prælat. in 6. & in cap. quis verò 16. q. 1.* & ex ijs quidam sunt Anachoretę, id est: *Solitarij apud desertum procul ab hominibus vitam degentes. Alij Cœnobitæ in congregatione viuentes*. Et vtrisque Eremitis concedit Pontifex hoc priuilegium, non alijs, qui Eremitarum nomen sibi arrogant, & vel per mundum hinc, inde vagantur, vel qui in medijs populis habitant: nam cum hi vitam hanc solitariam, vel contemplatiuam non profiteantur, sed externis alijs ministerijs in Vrbibus se occupent, eos Pontificis ratio non comprehendit, ob quam priores excusat, nimirum, vt *Superuarum rerum*, sic loquitur Pontifex §. 2. *contemplationi securiùs vacent*. Et quia vt infra addit: *Tam ipsi quam prædictæ Sanctimoniales perpetuæ viuunt clausura mancipatæ*. Comprehenduntur, seu exprimũtur in hac excusatione Cartusiani omnes, Benedictini, ac Basiliani, & alij Religiosi, qui in desertis vitam Eremiticam, solitariam, aut cõtemplatiuam in aliquibus Monasterijs, vel Eremitorijs profitentur, & de quibus in Concilio Calcedonensi *cap. 4.* dictum est. *Qui verè, pureque solitariã eligũt vitã, digni sunt cõuenienti honore*; igitur omnes pertingit huius Iubil. priuilegiũ.

4 Secus est de alijs qui Eremitæ Sæculares sunt, siue vxorati, siue non vxorati sint; etiam si votum castitatis emiserint, & in Eremitorijs procul ab oppidis habitent: de his enim non loquitur Pontifex: cum nec clausuram profiteantur, nec Superiorem absolutè habeant, & hi potius sint, & vocentur *Pænitentes*, seu *Conuersi seculares*, vt ex Emanueli Rodriguez, Zauarela, & Greg. Lopez docet Hieronymus Rodriguez *resol. 61. num. 5.* De Eremitarum, & Anachoretarum, statu consule Emanuelem *to. 3. q. 49. ar. 4.* Suarium *to. 4. de Reli. lib. 1. cap. 2.* Bellarm. *li. 2. de Monac. c. 39.* Boerium *de vita Erem. nu. 3. 22. & 23.* & Siculum *in Clem. cupientes. de pœnit.*

5 Nota V. Quod, vt Carcerati, & Infirmi, lucrentur hoc Iubilæum, necesse est, ipsos intentionem habituros, vt si impediti non forent, Romam ad illud lucrandum adirent. Sic expressit Pontifex §. 3. *Qui ait: & quæ respectiuè impedimentis huiusmodi remotis pro percipiendis præsentis Anni Iubilæi fructibus ad almam Vrbem nostram omnino venirent*. VI. Addo, quod si initio Anni huius aliquis ex his Carceratis, aut infirmis semel, immo, & pluries iuxta dicta lucratus esset hoc Iubilæum; à carcere, vel infirmitate postea liber, non tenebatur Romam ire: at existimo in libertate in residuo Anni iterum illud non posse consequi extra Vrbem

VIII

VII. Tam hi quam Moniales, & Eremitæ debebant præstare diligentias à suo Superiore, vel de ipsius consensu à Suo Confessario assignatas; in quas commutabat Pontifex, & Romanam profectionem, & Basilicarum visitationem. VIII. Omnibus his tandem hoc modo impeditis facultatem concedebat Pontifex ad eligendum Confessorem approbatum, qui eos absolueret ab omnibus censuris; & peccatis, iuxta formam, qua concedi solet in Iubilæo duarum hebdomadarum, & ego meo libello *à cap.* 19. *ad* 23. explicui.

6 Secunda conclusio: Omnes alij, siue Regulares, siue Sæculares, siue viri, siue feminæ præter expressos, quocunque essent impedimento, etiam inuoluntario, & iustissimo, ac Reipublicæ vtilissimo detenti, si Romam non accederent, vel ad ipsam iter non susciperent, iuxta dicenda dubio sequenti, Iubilæum hoc non lucrarentur; tum quia hos solùm excipiebat Pontifex, & exceptio firmat regulam in contrarium, tum quia non sufficit velle diligentias requisitas ad indulgentiam facere, vt hæ prossint, sed necessum est reipsa facere; & si vnica tantùm omittitur, etiam ex naturali obliuione, ignorantiave inuincibili, impedimento, aut impotentia, Indulgentia non contingit, vt communiter docent Theologi, S. Thomas, S. Antoninus, Paludanus, Cordua, Reginaldus, Viualdus, Toletus, Nunius, Graphis, Valentia, Suarius, Conich, Bonacina, Enriquez; Bellarminus, & alij, quos refero in meo libello relato *cap.4. num.1.* Nec satis est diligentias, v. g. visitationem Basilicarum. & similes per Commissarium facere, quia sunt personales lucrantis Iubilæum, vt cum alijs notat doctissimus Lugo *d.27. de pænit. sec.6. num.6.*

DVBIVM X.

Vtrum, qui post susceptum iter ad Vrbem Romanam accedere non valuerunt, lucrati sint Iubilæum hoc?

1 QVoad huius dubij partem sic concessit. S. D. N. Vrbanus VIII. §. 3. *Quoniam euenire potest, vt ex his, qui hac de causa iter aggressi fuerint, vel ad Vrbem se contulerint, aliqui in via, vel etiam in ipsa Vrbe morbo, vel alia legitima causa impediti, aut morte præuenti, finito dierum numero non completo, ac nequidem fortasse inchoato, præmissa exequi, ac Ecclesiam, & Basilicas huiusmodi obire nequeant. Nos piæ, promptæque illorum voluntati, quantum in Domino possumus, benignè fauere capientes, eosdem verè pænitentes, & confessos prædictæ Indulgentiæ, & remissionis participes, perinde fieri volumus, ac si Ecclesiam, & Basilicas prædictas diebus à Nobis præscriptis reipsa visitassent.* Similem concessionem inueniens in Iubilęis Clementis VI. Gregorij XIII. Alexandri VI. & Clementis VII. Addunt tamen hi duo postremi: *Qui pro consequenda indulgentia huiusmodi post iter arreptum, vel post præparationem ad veniendum ad dictam vrbem per eos factam impediti legitimè fuerint, quominus ad eam ipsam vrbem dicto Anno Iubilæi valeant peruenire, &c.*

2 Vbi notandum I. quod etiam si quis vnicam leucam, immo, & dimidiam, vel quartam partem illius ex itinere obijsset, si instaret ibi impedimentum, vel mors superueniret, Iubilæum lucraretur. II. Quod etiam illud lucraretur Romę degens, si in ea præpeditus iuxta dicta, Ecclesias, non visitasset, dummodò intentionem habuisset illud lucrandi. III. Nullam aliam pro ijs, & alijs, qui vt supra essent impediti diligentiam requisitam fuisse, nisi quod pęniterent, & confiterentur, iuxtà dicta Dub. 8. & 9. quamuis etiam preces fundere in iubilæo assignatas tutum consilium foret; & ad has fundendas nec morbus, neque alia impedimenta obstarēt. IV. Quod ille, qui iter hoc non esset aggressus, haberet autem aggrediendi intentionem, si impediretur, non lucraretur Iubilæum, iuxta indultum SS. D. N. Vrbani: secus iuxta indulta relata Alexandri VI. & Clementis VII. & hoc satis constat ex huius Bullæ tenore, qui semper in legibus, & priuilegijs est attendendus, vt probat Franciscus Molina *de ritu nupti. lib.1. cap.2. num.7.*

3 Rogabis, vtrum pleniorem indulgentiam obtineant ij, qui ex remotissimis à Romana Vrbe Regionibus ad Iubilæum consequendum, maximis cum laboribus, & expensis accedunt, quàm ij, qui cum exiguis, & ex propinquis locis, vel qui ipsius Romæ sunt Incolæ? Respondeo, quo ad indulgentiam omnes esse æquales, vt docent Bonacina *d.6. de indulg. q.1. p.5. num.* 18. & Filiucius *tom.1. tra. 8. p.3. cap.6. num.163.* cum omnes plenissimam consequantur, eam scilicet, qua liberi omnino manent à quacumque, vel grauissima pæna in purgatorio luenda: etiam si satisfactio nulla ex impositis à Confessore facta fuerit, vt cum DD. docet Suarius *de pænit. sect.3. & 4.* Cum quo stat, quod eo plus gratiæ, & gloriæ quis mereatur, quo plus laboris, & expensarum impenderit, ac plus deuotionis habuerit. In quo sensu Bonifacius VIII. in suo Iubilæo dixit, *Vnusquisque*

quę tamen plus merebitur, & indulgentiam efficacius consequetur, qui Basilicas amplius, & deuotius frequentabit.

4 Sed si opponas Pontificum stylum, hi enim in Bullis concedunt vltra indulgentiam plenariam tot dies, vel quadragenas indulgentiæ; ergo illa non remittit totam pœnam. Verbis R. Cordubæ *lib.5. de indulg. q.11. art.1.§. vlt.* hoc ita fieri; *Tum vt sit abundans cautela propter opiniones suprà positas, ideo manet stylus Curiæ, quando illæ opiniones vigebant; tum vt si causa indulgentiæ non sufficiens fuerit ad indulgentiam saltem lucretur illos dies, vel quadragenas, is, cui talis Bulla conceditur:*

DVBIVM XI.

Vtrum Romæ suspendantur omnes aliæ Indulgentiæ durante Iubilæi Anno Sancto?

1 Generalis indulgentiarum suspensionis clausulam dub.2. posuimus, quæ Romæ locum habere videtur ex §. 2. Bullæ Vrbani VIII. vbi præcipitur, nè, *Vbiuis locorum, & gentium aliæ indulgentiæ, quam prædicti Iubilæi publicentur, aut in vsum mandentur.* Dictio verò, *Vbique locorum, & Gentium*, cum idem sit, ac *Vbicumque, Vbique;* seu *Quolibet in loco*, est vniuersalis, & omnia loca comprehendit, vt *in cap. ad honorem, de vsu pallij*; notant Tuschus *tom.2. lit.D. concl.3.q.1.* Vulpellus *dicto vbi fol.126.* ergo Romam non excludit: ergo in ea suspenduntur indulgentiæ.

2 Nihilominus has Romæ non suspendi sentio 1. Quia cum legis mens, & finis attendendi potius sint, quàm verba, *ex l.scire. ff.de legibus*, *l.non aliter. de legat.* finis autem, & mens huius suspensionis sint, quòd omnes extra Vrbem degentes omnibus indulgentijs priuati, Romam confluant, minimè credendum est, Pontificem indulgentias obtinendas in Vrbe Romana suspendere hoc Anno; præsertim cum magis alliciantur Fideles Romam accedere pro his insuper consequendis simul cum Iubilæo.

3 II. Quia quidam Pontifices has non cessare expresserunt. Sic Gregorius XIII. *Indulgentijs Basilicarum, & aliarum Ecclesiarum Vrbis nihilominus in suo robore duraturis.* III. Quia cum tot laboribus, ac expensarum impendijs Peregrinis, & Exteris stet Romæ accedere, par est, vt non solùm Iubilæi huius indulgentiam, sed etiam omnes alias, quas habent aliæ Basilicæ, & in stationibus, aliisque vijs lucrari soleant; & possint, si non esset Annus Iubilæi, lucrentur: aliter deterioris esset conditionis hic Annus, etiam pro adeuntibus Romam, quam alij. Ita sentit Filiucius *Tract.7. c.10. num.251.* Quod intelligendum est; si Pontifex aliud non expresserit.

4 Nec obstat dictio, *Vbiuis gentium*: nam hæc intelligitur de loco idoneo, sicut de dictionibus, *Vbique, & Quolibet loco*, obseruat Tiraquellus *de retract.lig.§.1.glos.7.num.30.* & cum Tuscho *sup.* notat de dictione *Vbicumque* Barbosa. Hæc igitur limitatur, cum profertur, ex materia, quæ per alia iura est restricta ad quædam loca, vt in præsenti per rationem huius indulti est restricta hæc suspensio ad omnia loca, scilicet, extra Romam; in qua solemniùs fiet celebratio Iubilæi, si non solùm ipsum, sed aliæ omnes indulgentiæ ab Incolis, & Exteris obtineantur.

5 Animaduertas tamen, non solùm obtineri has indulgentias, quæ sunt concessæ in omnibus Ecclesijs, Basilicis, Oratorijs, & aliis locis pijs infra Romæ muros contentis; sed, vt innuit Nauarrus *notab.33. num.4.* quæ in suburbijs, vicis, pagis, prædijs, & alijs Romæ subiacentibus, & quæ sub Vrbis appellatione comprehenduntur; iuxta ea quæ diximus Tract.8. dub.5. num.4. Quoad facultates absoluendi idem dicendum, ac de indulgentijs, non enim illas suspendi intra Romam hoc Anno præfactæ rationes æquè persuadent.

DVBIVM XII.

Quænam Iubilæa, & indulgentiæ extra Romam in hoc Anno Sancto suspendantur, & an etiam suspendantur quoad impeditos Romam adire?

1 In clausula huius suspensionis dub. 2. apposita cognosces, omnes & singulas indulgentias suspendi à SS. Vrbano VIII. Sed pro eius mente expendenda aliqua singillatim expendere oportet his conclusionibus. Prima sit: Per hanc Bullam suspenduntur omnes indulgentiæ plenariæ Fidelibus viuis absolutè, siue ad tempus, siue in perpetuum, & siue singularibus personis, siue Communitatibus religiosis, vel non religiosis gratuitò concessæ. Suspenduntur similiter plenariæ concessæ Granis, Imaginibus, Crucibus, Numismatibus, &c. etiam in honorem Sanctorum v.g. S.Caroli Borromæi, & S.Ignatij de Loyola, Xauerij, Philippi Nerij, S.Isidori Agricolæ, & Theresiæ:

& quæ

& quæ concessæ sunt ad instantiam Principum: vt quæ sunt in cultum SS. Eucharistiæ, ac Immaculatæ Conceptionis; & eæ pariter, quas ad Procuratorum Societatis Iesu instantiam concesserunt Pontifices; similiterque plenariæ concessæ recitantibus circulum Virgineum, Horas Canonicas, Christi Coronam, vulgò Camandulam: aut alias orationes. Constatque ex praxi, ac ex ipsis Bullæ verbis, *Et vbi verba sunt clara, non est opus alia interpretatione.l.Imperator.ff.de leg.1.* Cardinalis Seraphinus *Rota Rom.decis.762. num.1.* & Tuschus *tom.8. lit.V. concl.*108.

2 Hoc intelligendum est, etiam si clausulas habeant harum indulgentiarum concessiones, dicentes, non reuocari, nisi de illis specialis mentio fiat. Sicut in Summario pro indulgentiis S.Caroli Borromæi statuitur, *num.7. Y se entienda no ser reuocadas, sino es que en la reuocacion se biziesse expressa mencion de todos los capitulos sobre dichos.* Tum quia hæc non est reuocatio absoluta, sed suspensio ad tempus: tum quia expressè in hac Bulla suspenduntur quæcumque sub quibuscumque clausulis, formis, &c. & cum clausula: *Quorum omnium tenores, formas, &c. pro expressis haberi volumus*, quæ tantam vim habet, ac si tenor esset insertus, vt probant Ioseph Sesse *decis.93.nu.15.* Tuschus *lit.C.concl.350.nu.3.* Leo *Thesaur.p.1.c.13.nu.21.* Farinacius *decis.666. nu.7.tom.1.p.2.* Martha *p.1, claus.123. num.1.* & alij.

3 Secunda conclusio: Suspenduntur etiam omnia Iubilæa pro viuis concessa Altaribus, vel Ecclesiis, nec non pro quibuscumque festiuitatibus Christi D. B.Virginis, & Sanctorum, etiam Titularium, ac Fundamentorum Religionum, v.g. quæ concessa sunt pro diebus S.Dominici, S.Francisci, S.Ignatij, S.Francisci Xauerij, & cuiusuis alterius Sancti, vel pro quacunque alia Religione, occasione intuitu, & causa eius. Necnon singularia Iubilæa, quæ exposuimus. Religionum, Missionum Societatis Iesu, Communionis generalis saltem quoad viuos, Portiunculæ, Quadraginta Horarum, Doctrinæ Christianæ, & similium, quæ comprehenduntur iis verbis. *Etiam ad instar Iubilæi, aut alias quomodocumque.* Hanc enim vim affert dictio. *Ad instar*, vt docent Tuschus *tom.2. lit.D. conclus.*296. & Barbosa *dict.142. instar.* Et vt in præsenti inquit Nauarr. *notab.26. de indulg. nu.2. Quod habet instar rei iudicatæ, virtutem habet rei iudicatæ, vt innuit. l.instar. C.de iure fisci, lib.* 10. *Et priuilegia concessa vni Academiæ instar priuilegiorum alterius perinde valent, ac illius priuilegia, secundum Baldum.l.omnia, C.de Episc. & Clericis.*

4 Tertia conclusio: Omnes plenariæ indulgentiæ singularibus personis quomodocumque concessæ, etiam suspenduntur iis verbis; *Et tam sæcularibus, quam quorumuis, etiam Mendicantium Ordinum personis.* Sic Nauarrus *notabili 33.num.3.* explicans similem suspensionem à Gregorio XIII. sic factam: *Et alijs cuiusque dignitatis, gradus & conditionis personis Ecclesiasticis, ac sæcularibus per vniuersum Orbem constitutis, etiam per modum communicationis, extensionis*, &c. Additque hanc suspensionem, quoad personas, factam non fuisse à Sixto IV. in suo Iubilæo.

5 Addo, quod non solùm quoad non impeditos Romam adire, si non adeant, sed quoad impeditos etiam iuxta dicta dub.9. suspensio hæc indulgentiarum procedit: cum vniuersaliter in eo suspendat Pontifex indulgentias concessas; *Imperatori, Ducibus, Regibus, & Principibus, & alijs quacumque alia mundana, vel Ecclesiastica dignitate, & speciali nota digna fulgentibus.* Et certum est ex his vel omnes, vel saltem plurimos iustissimè impeditos esse; immo & procedere quoad positos in mortis articulo expressit Sixtus IV. Iubilæo suo. Nec obstat, quod hi non possint Romam ire, & videatur cessare ratio legis; hoc enim vim non habet quando Legislator suam explicat mentem, vt in præsenti, exprimendo personas impeditas. Tum quia huius legis, vel suspensionis finis est non solùm vt maiori cum frequentia celebretur hoc Iubilæum, sed etiam vt omnes admoneantur se pendere à Romana Ecclesia, vt constat ex Bulla indictionis Iubilæi. Vnde licèt prima ratio in impeditis deficiat, non verò secunda; lex enim si duplici nititur ratione, quamuis vna deficiat, sustinetur tamen decisio propter alteram, vt *ex §. Affinitatis. institut. de nuptijs* probat Valascus *cons.6.num.6.*

DVBIVM XIII.

Vtrum indulgentiæ non plenariæ, & ab Ecclesiasticis Prælatis concessæ, seu concedendæ suspendantur hoc Anno durante?

1 HAs non suspendi probabile existimo, & probo 1. ex Nauarro, qui *notab.25.* explicans suspensionem similem a Sixto IV. factam ijs verbis: *Suspendimus indulgentias omnes, & singulas, plenarias, etiam ad instar Iubilæi*, & à Gregorio XIII. illis: *Suspendimus omnes, & quascumque indulgentias plenarias,*

narias, etiam ad instar Iubilæi: & coniungendo illud verbum plenarias, cum ijs: *Etiam ad instar Iubilæi*: nullo apice interposito: asserit n.1. & 2. non plenarias in his Iubilæis non suspendi, sicque ex Gregorij XIII. mente sibi declarasse Mathæum Contarellum Datarium, virum in ijs Romanæ Curiæ rebus peritissimum.

2 Dubium ergo, quod existit simile huius in Bulla SS. D. N. Vrbani VIII. statuenti suspendi: *Omnes, & singulas Indulgentias etiam perpetuas*, eodem modo decidendum existimo præsertim cum ipse. SS. Vrbanus dicat, se *Multorum Romanorum Pontificum prædecessorum exemplo adductum*, hanc facere suspensionem. Prædecessores autem; præcipuè immediatè, Sixtus IV. & Gregorius XIII. Indulgentias Plenarias solùm suspenderunt, & expressiùs Clemens VIII. in Iubilæo anni 1600. dicens: *Omnes, & singulas Indulgentias plenarias, etiam perpetuas, & peccatorũ remissiones, &c. suspendimus.* Hanc sententiã sustinent Zerola *prax. verb. Annus S.* §.30. & Filiucius *tract.*8. *cap.*10. *num.*251. Neque verba adeò vniuersaliter loquentia obstant; quia hæc quamuis generalia restringuntur ad habilia, vt ex *l. vt gradatim ff. de muner. & honor. l.*1. *C. de sacros. Eccles.* docent Menochius *de adipisc. possess. remed.*4. *num.*755. Surdus *decis.*112. *num.*2. Franciscus Molina *de ritu nuptiarum. lib.*3. *q.*85. *num.*61. Habiles autem, aut propriæ Indulgẽtiæ, de quibus in præsenti, sunt solùm plenariæ, vt pote quæ ab alijs Pontificibus suspensæ, & quæ si non suspenderentur, profectionem ad Romam retardarent, ac Iubilæi frequentiam minuerent.

3 Quod attinet ad Prælatos, plures sunt, qui possunt Indulgentias tam sibi, quam alijs Regularibus, & Sæcularibus concedere, facultate à Summo Pontifice dimanante. Nam Legati, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, & Episcopi possunt concedere 40. dies intra terminos suæ iurisdictionis; in Dedicatione verò Ecclesiarum vnum annum; vt *ex cap.* 2. *de const. lib.*6. *cap. cum ex eo, & cap. cum nostro, de pænit. & remiss.* docent Doctores videndi apud Bonacinam *d.*6. *q.*1. *p.*3. *à num.*2. & hoc, etiam si solùm sint electi, & confirmati; immo, & possunt committere hanc facultatem non solùm suo Vicario, sed etiam cuilibet Ecclesiasticam iurisdictionem habenti. Non possunt autem concedere Indulgentias Capitulum Sede-Vacante, Abbates, & alij Prælati Religionum, etiam Generales, vel quasi iura Episcopalia habentes: nisi illis hæc facultas, quæ actus est iurisdictionis extraordinariè à Pontifice, vel ab Episcopis committatur. Centum dies posse Cardinales Episcopos concedere testatur Zerola *prax. verb. Indulg.* nullas verò posse Cardinales non Episcopos ex Graphio, Valentia, Suario, & Cordoua docet Bonacina *num.*22.

4 Dicendum ergo omnino est, omnes Indulgentias concessas, vel concedendas ab his omnibus Pontifice inferioribus, nullo modò suspendi per hoc Iubilæum: quod expressit SS. D. N. Vrbanus VIII. dicens, indulgentias suspendere *Per se, ac per Romanos Pontifices, suos prædecessores concessas*; scilicet immediatè; ergo non suspenduntur concessæ per alios Prælatos. Hac ratione ducti Doctores apud Trullench. *in Cruc. lib.*1. §.9. *dub. num.*5. docent, per reuocationem à Commissario Cruciatæ factam non auferri Indulgentias concessas ab Episcopis.

DVBIVM XIV.

Vtrum suspendantur in hoc Anno Sancto Indulgentiæ concessæ in Cruciata, & omnes aliæ directè, vel indirectè pro Defunctis concessæ: vbi de Iubilæo Communionis generalis singulis mensibus occurrenti, quoad Defunctos?

1 SVspendi has Cruciatæ indulgentias per hoc Iubilæum existimarunt Nauarrus *notab.*33. *num.*3. Ludouicus Lopez *to.*2. *cap.* 10. Fabrinus *de Iub. cap.*21. ducti, ex eo quod omnes generaliter indulgentias suspendit, etiam concessas singularibus personis, prout sunt quæ conceduntur ijs, qui Bullam accipiunt. Sed has non suspendi omnino tenendũ est, vt communiter tenent Doctores Enriquez *lib.*7. *cap.*21. *num.*3. Rodriguez *in Bulla* §.12. *dub.*6. *num.*8. Thomas Sanchez *lib.*8. *de matrim. d.*33. *num.*10. Fernãdez *exam. the. p.*3. *cap.*9. §.10. Bonacina *de leg. d.* 1. *q.* 3. *p.* 8. §.3. *num.* 13. Portel *dub. Regul. verb. Bull. Cruci. num.*2. Villalobos *to.*1. *tract.* 27. *claus.* 12. *num.* 8. Salas *de leg. d.* 20. *sect.* 10. Leon *tract. de Iub. p.* 1. *q.*6. *num.*229. Zerola *de Anno Iubilæi lib.*19. *q.*2. & alij. Ac ita declarasse Clementem VIII. in suo Iubilæo Anni 1600. in quo eam clausulam suspensionis, tam quo ad omnes Indulgentias, quàm respectu singularum personarum inuenitur, testantur Rodriguez, & Sanchez *sup.* Additq; Diana 1. *p. tract.* 11. *resolut.* 97. sibi D. Franciscum de la Riua. Vicarium generalem Eminentiss. Cardinalis ab Auria asseruisse SS. Dom. Nostrum Vrbanum VIII. ita etiam decla-

declaraſſe Commiſſario Cruciatæ pro hoc Iubilæo Anni 1625.

2 Ratio eſt, quia priuilegia Bullæ conceduntur per modum contractus, vt ex ijs verbis patet: *Porque dais tanta limoſna os concedo* &c. in hac autem ſuſpenſione, nec Pontifex facultatum per modum contractus conceſſarum mentionem facit, nec eleemoſynam contributam reddi iubet, & vtrumque neceſſarium erat ad reuocationem priuilegij per modum contractus conceſſi, vt ex Azenedo, Suario, Bolognero, Matienzo, & Gregorio Lopez probat Sanchez *ſupra, num.8. & 9.* addens: *Nec poteſt dici modica eleemoſyna, quæ pro Bulla contribuitur: nam licèt vnuſquiſque modicam tribuat, at tota ſumma, quæ quotannis pro Bullæ eleemoſyna contribuitur, excedit ottingenta aureorum millia.* Igitur contractus hic ſubſiſtere debet, quia *Licèt contractus ab initio ſit voluntarius, ex poſt facto neceſſitatis; vt ex l. ſicut ab initio, C. de act. & obligat. l. in commodato. §. ſicut. ff. de cõmod.* ac ex alijs legibus, nec non Doctoribus. Tiraquello, Flaminio, Cardoſo, Tuſch. & Rota probat Barboſa *de princip. lit. C. nu.57.* Quod obſeruā pro alijs facultatibus, & priuilegijs Cruciatæ.

3 Præterea per hoc Iubilæum non ſuſpendi Indulgētias vllas pro ſolis Defunctis directè, & abſolutè conceſſas, mihi certū eſt, & Tractatu 1. dub. 15. per errorē 14. num.7. & 8. probaui ex Martino Garrillo, & Trulench; rationibuſque ibi videndis ſtabiliui, quibus addo aliam ſumptam ex fine huius ſuſpēſionis, expreſſo in ipſa Bulla SS. D.N. Vrbani VIII. vt ſcilicet, *Baſilicas, & Eccleſias prædictas, quò maximo fieri poterit concurſu, durante eodem Iubilæo viſitent, & frequentent:* ergo cum hanc viſitationem exequendi omnino incapaces ſint Purgatorij Animæ, in illis ceſſat finis, ſeu ratio legis, ac proinde ipſa lex.

4 Hæc de Indulgentijs pro Defunctis ſolùm conceſſis; maior difficultas eſt de ijs, quæ viuis conceduntur, cum facultate, vt eas applicare valeant pro Defunctis. Huiuſmodi ſunt Indulgentiæ conceſſæ Granis, Imaginibus, Coronis, Crucibus, Numiſmatibus benedictis, à Clemente VIII. ad inſtantiam Patrum Societatis Ieſu Peruanorum 30. Auguſti 1596. & à Paulo V. ad inſtantiam Patrum Societatis Ieſu in ſua Congregatione Generali 5. Nouembr. 1615. & ad inſtantiam Procuratorum Canonizationis S. Caroli Borromæi Anno 1616. & à Gregorio XV. 12. menſis Martij Anno 1622. ad inſtantiam Procuratorum Canonizationis SS. Ignatij, Xauerij, Nerij, Iſidori, & Thereſiæ; & à S.D.N. Vrbano VIII. 3. Nouembris 1623. necnon à Leone X. Gregorio XIII. & Sixto V. Coronæ Chriſti D. vulgo *Camaldule*, & ſimiles, in quarum ſummario hæc verba habentur: *Las ſobredichas Indulgentias ſe pueden tambien aplicar por las animas de los fieles Defuntos por modo de ſufragio.* Similiter applicari poſſe Iubilæum Communionis ſingulis menſibus occurrens conſtat ex eius formula: vt iam vidimus Tract. 1. dub. 14. ſeu 15.

5 Igitur has omnes, & ſimiles indulgentias non ſuſpendi quoad Defunctos per hoc Anni Sancti Iubilæum, ſatis probatur ex rationibus, quibus oſtenditur, quod pro ſolis Defunctis conceſſæ non ſuſpendantur. In primis, quia eodem modo hæ conceduntur à Pontifice, & applicantur à Fidelibus, ſiue illis competant cum hac facultate eas applicandi pro Defunctis, ſiue ſi pro Defunctis tantùm ſint conceſſæ. Ratio eſt, quia de omnibus his indulgentijs *Per modum ſuffragij* [idest auxilij; & adiutorij Eccleſiaſtici applicati, vt explicant Viualdus, Corduba, Coninc, Nauarrus, Valentia, Reginaldus, & alij apud Bonacinam *de Indulg. d.6. q.1. p.6. num.6.*] ſolùm Defuncto conceſſis, vel de applicandis illi, licèt viuo conceſſis æquè verificatur, quod S. Thomas ait: *4. diſt.45. q.2. ar.3. q.2.* quod *Non directè, & principaliter, ſed tantùm ſecundario, & indirectè Defunctis conceduntur.* Inde docent Coninch *d. 12. dub. 10* & Suarius *d. 24. ſect. 3. num. 12. & ſeq.* Nam Pontifex non abſoluit Defunctum à pœna, vt pote in eum non habens iuriſdictionem, ſed ſolùm ſoluit, offerendo ex Theſauro pretium æquiualens pro illo, vel, vt alij aiunt apud noſtrum Lugum *d.27. de pænit. Sect. 5. num.66.* hæ Indulgentiæ conceduntur directè, & immediatè viuentibus; cum facultate, vt eas ſicut propriam ſatiſfactionem transferant ad Defunctos; vel vt ipſe *num.70.* explicat, nec viuenti, nec Defuncto immediatè conceduntur, ſed vt addit *num.7. Pontificem, quando concedit indulgentiam pro Defunctis, ita eleuare ex Theſauro Eccleſiæ opus bonum, & ſatiſfactorium, quod exigit ab aliquo viuente, vt poſſit habere effectum ſatiſfactionis vltra condignum.* Ergo quoad hanc ſuſpenſionem eadem eſt vtriuſque Indulgentiæ ratio, non in quantum viuis conceſſa, ſed in quantum pro Defunctis applicanda. Præterea, quia applicatio *Per modum ſuffragij* quam concedūt Pontifices in relatis indultis idem eſt, ac cōceſſio pro Defunctis, quia vt ex Suario notat Eminentiſſ. Lugo; *Nunquam conceditur Indulgentia per modum ſuffragij pro viuis, quia viuus eſt ſubditus, & capax abſolutionis, cuius Defunctus non eſt capax.*

Pro-

6 Probatur denique ex Nauarro ita sentienti: *Si concessione vnius Papæ esset concessa Indulgentia Plenaria ob aliquod opus bonum, & ob idem concessione eiusdem, vel alterius dimidia, vel alia aut aliquot apars ei us, aliquorum dierum, & annorum, iuste posset facere illud ad quaerendam non plenariam: licèt non ad quaerendam plenariam: publicare item non plenariam, tacendo plenariam, vel eam non quæri posse monendo*; Ergo similiter, si ob idem opus potest obtineri indulgentia pro viuis, & pro defunctis, pro istis poterit hæc obtineri, & publicari, licèt non possit pro illis. Denique ex his deducetur, quod non suspendantur, Indulgentiæ, quæ singulis Personis, & Altaribus conceduntur pro Missa; qua Animæ liberari à purgatorio valent, iuxta, dicta *Tract.1.dub.15.* Hæc in Defunctorum fidelium gratiam probauimus; cauendum tamen est in vsu eorum, quæ dicta sunt, ne Iubilæa, & Indulgentiæ prædictæ ita publicentur, & obtineantur, vt vel scandalum oriatur, vel offendantur Prælati, vel adhùc pro viuis non suspensæ intelligantur.

DVBIVM XV.

Quando incurratur excommunicatio lata in Bulla huius suspensionis contra publicantes hoc Anno alias Indulgentias præter eas, quæ in ipso Iubilæo conceduntur?

1 Clausula huius prohibitionis sic se habet: *Præcipimus, & mandamus, ne interim alia, quam indicti à nobis prædicti Iubilæi Indulgentiæ, siue publicè, siue priuatim, quouis prætextu, vbiuis locorum, & gentium sub excommunicationis, eo ipso incurrenda, aliisque arbitrio Ordinariorum infligendis pœnis, publicentur, vel nuntientur, aut in vsum demandentur.* Vbi notandum I. verbum *Præcipimus*, ibi præceptum ad mortale obligans importare, vt in Iubilæo Gregorij XIII. adnotauit Nauarrus *notabili 33. num. 6.* & probauerat *notabili.32. num. 51.* Notandum est II. *Publicare* iuxta latinæ linguæ peritos, idē esse, ac *Publicum facere; Publicè manifestare, & diuulgare. Nūtiare* verò strictiorem inducit obligationem; nam idem est ac *Proferre* etiā in paruis conuentibus. Vnde nec è suggesto nec in priuatis colloquijs, nec coram multis, nec coram paucis, nec coram vno, nec scripto, nec verbo, nec domi, nec extra asserere, aut dicere licet; Indulgentias alias hoc Anno extare, præter eas, quas affert hoc Iubilæum: Et qui aliter fecerit scienter in hanc excommunicationem ipso facto incurrerit. Constat ex dictione *Alia*, quæ est indefinita, vel vniuersalis, vt docent Menochius *cons. 156. num. 24.* & Escobar *de ratiocinijs cap. 18. n. 2.* Et sic Gregorius XIII. dixit: *Ne vllæ aliæ, quam prædictæ à Nobis Iubilæi Indulgentiæ*, &c.

2 Idem dicendum est de illo, qui dubitans, an sit suspensa aliqua Indulgentia, illam temerè, & absque fundamento rationabili publicat, aut ennuntiat. Est enim inobediens Pontifici, & contumaciter illi resistit. Qui verò disputationis gratia de valore alicuius Indulgentiæ dubiæ dissereret, non incurreret, vel si ipse ignoraret censuram; iuxta dicta Tract. 3. Sing. 11. n. 1. Incurreret verò ille, qui scienter diligentiam faceret ad lucrandum similes Indulgentias: hæc enim sub eadem pœna prohibentur, sub illis verbis; *Aut in vsum demandentur* vbi prohibetur ius in illis Indulgentijs, aut eas, earumve lucrationem, seu diligentias, lucrationis gratia, executioni mandare. Hæc enim sub verbo *Vsus*, cadunt iuxta ea, quæ docent Archidiaconus *de offic. delegati. c. quamuis, lib. 6.* Rebufus *l. 25. de verb. signif.* Alexander Scotus *vocab. vtriusque iuris. verb. vsus.*

3 Secunda conclusio: Qui probabiliter existimaret aliquas Indulgentias pro hoc Anno suspensas non esse: neque grauiter peccatet, nec excommunicationem incurreret eas manifestando publice, vel priuatim: tum quia licet sequi; & exequi opinionem probabilem: & iste probabiliter iudicat se non facere contra voluntatem Pontificis: tum quia in eo non datur contumatia quæ requiritur ad hanc censuram incurrendam: quia probabiliter iudicans posse, operatur: tum quia hæc, vtpote pœna grauissima non est extendenda ad earum Indulgentiarum publicationem, quæ vero similiter, & probabiliter creduntur non suspendi à Pontifice, sed potius restringenda ad manifestationem earum, quas manifestè constat ab ipso suspensas, iuxta ea, quæ docet Burgos de Paz *cons. 8. n. 2.* Denique, quia in legum interpretatione molliendæ sunt potius pœnæ quā nimis exasperandæ, *ex cap. pœnæ de pæn. dist. 1.* seu in pœnis benignior fieri debet interpretatio *l. pœna. de pænis. c. in pœnis de reg. iuris. l. 6. c. ex litteris. de constit.* Et Tiraq. *in l. si vnquam n. 246. C. de reuocād. donat.* Riccius *prax. resol. 303. num. 2. in 2. edit.* Thomas de Thomassetis *resol. 158.* Vgolinus *de offic. Episcopi. c. 6. §. 1. n. 3.* & alij. Hæ autem indulgentiæ, quæ possunt nūciari, vel promulgari (attēta semper Prælati debita veneratione, euitandi scā-

dali occasione ac prudentia in his adhibēda) sunt, quas diximus d. 13. & 14. non suspendi.

4 Tertia Conclusio: Qui assereret per hanc Bullam non suspendi facultatem absoluendi in casibus Sedi Apostolicæ reseruatis, iuxta dicenda dubijs sequentibus, aut ab illis tētaret absoluere, licet inique ageret, & contra expressam voluntatem Pontificis, facultatem hanc suspendentis, non tamen incurreret excōmunicationem latam in hac Bulla, neque similiter illam incurreret, qui assereret non suspendi facultatem dispensandi, & commutandi vota; & dispensandi; aut componendi se super malè ablatis ac incertis: & eligendi Confessarium cum potestate absoluendi à casibus Pontifici reseruatis, etiam si hæc in hac Bulla suspenderentur, vt suspensa fuisse a Sixto IV. pro suo Iubilæo constat ex eius indulto, quod affertur a Nauarro *notabili* 28. & notatur a Filiucio *tract.8. cap. 10. num.5.* Ratio est, quia excommunicatio tantùm fertur in publicè, vel priuatim publicantes; aut in vsum demandantes Indulgentias: ergo nō est extendenda ad publicantes huiusmodi facultates: quia pænæ non sunt extendendæ ad alios casus, vel personas, præter expressas; etiam si extensio fiat ex similitudine rationis, vt probant Ioannes Andræas *reg. odia: l.6.* Immola *in l. si vero. §. & viro. col.8. ff. soluto matrim.* D. Antonius de Quintaduenas *Ecclesiast. reg.* 287. Gironda *de priuileg. explic. num.* 540. & alij.

D V B I V M XVI.

V. Suspendatur per hoc Iubilæum facultas, quam habent Episcopi, & Regulares Prælati ad absoluendum a casibus Sedi Apostolicæ reseruatis?

1 SVspensionis huius hæc sunt verba; *Facultates, & indulta absoluendi, etiā in casibus Sedi Apostolicæ reseruatis, etiam in litteris die Cænæ Domini legi solitis; contentis, suspendimus* &c. Circa quæ fit prima conclusio: Facultas concessas Episcopis per Tridentinum *ses.24. cap.6.* ad absoluendum, & dispensandum cum suis Subditis in omnibus casibus occulti Sedi Apostolicæ reseruatis, vel ordinaria facultas illorum ad commutandum, vel dispensandum in votis non reseruatis Papæ: & facultas dispensandi in irregularitatibus, & impedimentis matrimonij, aut petendi debitum, aliæve, quæ ex iure communi, illis competunt, non suspenduntur per hanc Bullam. Ita expressè docet Zerola *ver. Annus S. §.4.*

2 Ratio est, quia hæc facultas per Tridentinum concessas est ordinaria; vt docent Thomas Sanchez *lib.2. sum. cap.11. num.23.* ac latè *lib.4. de matr. d.40. num.* 14. Suarez *tom.5. decens d.41.* Emmanuel *tom. 1. q. 61. art.9.* & plures alii. Per hanc autem Bullam suspēduntur facultates ex priuilegio concessæ non autem ordinariæ, quæ iure communi competunt: immo etiam si essent ex priuilegio, in iure communi contento, quales sunt, quæ in Concilio generali conceduntur, non suspenderentur, si nulla fieret de illis, seu illarum concessionis mentio, quod est necessarium ad hanc suspensionem, vel reuocationem, vt bene Sanchez *lib. 2. sum. cap.12. nu. 17.* Idem intelligitur de facultatibus his hoc modo concessis Vicario Episcopi, Capitulo Sede Vacante, & Superiori iurisdictionem quasi Episcopalem habenti, iuxta ea, quæ Barbosa cum pluribus DD. tradit *ad ses.24. cap.6.* Tridentini ...

3 Secunda conclusio: Facultates, quas iure communi, & ratione sui officij habent Prælati Regulares, Generales scilicet, Prouinciales, & Superiores locales ad absoluendum suos Subditos a peccatis, & censuris Papæ, & Episcopis reseruatis; nec non ad dispensandum in irregularitatibus, & votis, ac ea commutandum, non suspenduntur per Bullam huius Iubilæi. Ratio est eadem: cum facultates hæ ordinariæ sint in his Prælatis, vt probant Sanchez *lib. 8. de matrimonio d. 3. numer.9.* Nauarrus *lib. 1. cons. de temp. ordinat. cons.62. num.9.* & alii. Hi ergo Superiores habent circa suos subditos hoc Anno omnes facultates absoluendi, commutandi, dispensandique quas circa suos habent Episcopi, possuntque eas delegare. Et licèt Sanchez *lib.8. de matr. d.1. num.13.* Suarius *tom. 4. in 3. p. d.30. sect.2. num.7.* & alii apud Barbosam *in Trident. sess.24. cap.6.* existiment, hanc facultatem illis competere, saltem Generalibus, & Prouincialibus per cōmunicationem priuilegij concessi à Pio V. Patribus Dominicanis: probabilius est, facultatem, quam Tridentinum ibi concedit Episcopis, extendi etiam ad Prælatos Religionum exemptarum; sunt enim ij respectu suorum Subditorum Pastores ordinarij, sicut Episcopi respectu Sæcularium; habentque quasi Episcopalem iurisdictionem. Ita Emmanoel *to.1. q.61. art.9.* Nauarrus *lib.5. cons.23. de priuileg.* Beia *4. p. cas.37.* ac alii.

4 Enim verò Pius V. non ideo his Prælatis hoc concessit, quia iam non esset cōcessum per Tridentinum, sed ad tollendas opinio

mones,& ſcrupulos,& ad extendendum hoc cum maiori certitudine ad Superiores locales. Si igitur ex iure communi Tridentini hanc facultatem habent per hanc generalem ſuſpenſionem: nec illa ſuſpenditur, nec reuocatur nec minuitur: Nam *verba generalia reſcriptorum, aut ſtatutorum reſtringuntur ſecundum ius commune*, vt probat Garcia Gironda *de priuileg. explic. num.*275. *&* 276. Circa alias facultates Prælatorum ad irritanda, & diſpenſanda vota ſuorum ſubditorum,atque etiam ad diſpenſandum cum illis in irregularitatibus, & alijs inhabilitatibus, ſiue hæ ex iure communi, ſiue ex priuilegio habeantur, dubium non eſt, quod in hoc Sanctiſs. D.N. Vrbani Iubilæo non ſuſpendebantur: cum ſolùm ſuſpenderetur facultas in ordine ad abſoluendum a caſibus prædictis.

DVBIVM XVII.

Vtrum ſuſpendatur in hoc Iubilæo facultas, quam habent Regulares ex vi ſuorum priuilegiorum ad abſoluendum Sęculares in caſibus Sedi Apoſtolicæ reſeruatis?

1 Affirmatiuam partem tenet Emmanuel Rodriguez *expoſit. Bulla.* §.12. *in* 2.*edit. dub.*6. Sed negatiuam tuentur Nauarrus *notab.*33. Enriquez *lib.*5.*cap.*28.*nu.*7.*&* *cap.*31. *num.*3. Villalobos *tract.*27.*clauſ.*12. Filiucius *tract.*8.*cap.*10. Benzonius *lib.*4. *de Iub. cap.*8. *dub.*3. Sanchez *lib.*4.*ſum.cap.*54.*nu.*62. Diana 1.*p.tract.*11.*reſol.*10. citans Bartholomæũ a S.Fauſto Lugo *diſ.*20. *ſect.*8. *de pænit.num.* 145. & Leander a Santiſs.Sacramento *tom.*1. *tract.*5.*q.*56. Ratio potiſſima eſt, quia cum in hac ſuſpenſione intentio Pontificis ſolum ſit ſuſpendere facultates abſoluendi, indulgentiarum ſolum cauſa conceſſas, quia aliæ non retardarent Fideles a Romana profectione, euiſque Eccleſiarum frequentatione pro Iubilæo obtinendo; & facultates, quæ Regularibus ad abſoluendum competunt, non ſint conceſſæ intuitu indulgentiarum, ſed ob alias cauſas; ne ſcilicet Religioſi conſtringerentur, vel Romanum Pontificem; vel Epiſcopos pro hac facultate conſequenda adire, eorumque palatia frequentare, & ne Fidelibus difficilis adeò foret hæc abſolutio, vt patet ex Singul.4. Tract.9.num.6. non ſuſpenduntur.

2 Hanc fuiſſe ſuam mentem ſatis expreſſit Sixtus IV. in ſua Bulla, quæ incipit: *Quemadmodum,* &c. *Nos, ne propter aliarum indulgentiarum hactenus à Nobis; ſeu eodem Paulo, vel alijs Prædeceſſoribus noſtris conceſſarum, huiuſmodi conceſſionem hoc ſanctum opus, ac remiſſionis, & gratia Annus Iubilæus intermittatur, aut Fideles ipſi à tanto munere reddantur expertes, omnes, & ſingulas indulgentias,*&c. *ac etiam commutandi vota, aut ſuper eis, & malè ablatis incertis, aut per vſurariam prauitatem, vel alium illicitum modum extortis, diſpenſandi confeſſores, cum poteſtate abſoluendi etiam in caſibus à Sede Apoſtolica reſeruatis,*&c. *Suſpendimus,*& Gregorius XIII. in ſua Bulla, quæ incipit; *Quoniam Sancti Iubilæi,*&c. *Suſpendimus omnes, & quaſcumque Indulgentias plenarias, etiam ad inſtar Iubilæi, & earum cauſa, facultates, conceſſiones, & indulta quæcumque.* Et infra. *Ex quibus cauſis conceſſas,* &c.

3 Hanc etiam fuiſſe huius Pontificis mentem, ſic teſtatus eſt Nauarrus *notab.*33.*nu.*3. *Qua de re,* inquit, *conſului R.D.Datarium Mathæum Contarellũ, Romanæ curiæ peritiſſimum, qui mentem SS.D.N. propriùs alijs nouit: iſque reſpondit: Intentionis S.D.N fuiſſe per prædictam clauſulam ſuſpendere ſolas, & omnes Indulgentias plenarias, & ſola; & omnia earum quærendarum cauſa conceſſa, & indulta: ita quod nulla indulgentia, quæ non eſſet plenaria, nec vlla facultas, quæ non eſſet cauſa Indulgentiæ plenariæ quærendæ conceſſa, cenſeatur ſuſpenſa. Quòd conſequitur quatuor facultates, ſcilicet eligendi Confeſſarios cũ poteſtate abſoluẽdi ipſos à cenſuris, et alijs pænis, & commutandi vota, vel in eis, et ſuper rebus malè ablatis, & incertis diſpenſandi, eaque certo modo remittẽdi, quo indulgentia plenaria commodius quæreretur.* Hactenus ille.

4 Immo etiam ſi in ſuſpenſionibus Bullæ non adderentur verba illa; *Indulgentiarum cauſa*; ſicut non ſunt addita in Bullis Clementis VIII. ac Vrbani VIII. adhunc eandem explicationem admitteret ſuſpenſio, eamdemque mentem his, & aliis Pontificibus, fuiſſe exiſtimandum eſt. In quorum elucidationem verba ſapientiſſimi noſtri Lugo placet potius referre, quam propria proloqui. Sic ille *diſp.*20.*de pænit. ſect.*8. *num.*145. *Magis*, inquit, *dubitari poterat, attenta Bulla Clementis VIII. Anno Sancto* 1600. *in qua illa verba: Indulgentiarum cauſa, ommiſſa fuerant. Sed idem Pontifex interrogatus, dixit, eandem fuiſſe intentionem ſuam, & ad tollendum dubium edita fuit iterum eadem Bulla additis eiſdem verbis. Denique anno* 1625. *in Bulla SS.D. N. Vrbani VIII. ommiſſa fuerunt eadem verba, fortè quia ex Bulla Clementis VIII. tranſcripta fuit illa clauſula; Quare cum iterum de hoc dubitaretur; ego dixi non fuiſſe reuocatam Regulariũ facultatẽ: Primò quia, Vrbanus ibi dicit, ſe ſequi*

Hæc ille, afferens, ita declaraſſe Gregorium XIII. in ſuo Iubilæo, quod pro tutiori lucratione obſeruandum cenſeo. Filiucius verò docet oppoſitum *trac.8.p.3.cap.10.nu.255.* dicens: *Satisfacere eum, qui vnam, atque alteram Eccleſiam viſitaret vna die, & altera, vel tertia aliam, vel alias; ſic.n. reſpondiſſe fertur Gregoriũ XIII.* Conſonat huic Ioannes Monachus *gl. ad cap. Antiquorum, de pænit. & remiſs.* ſubdens, ita declaraſſe Bonifacium VIII.

DVBIVM VIII.

Quænam alia obſeruanda pro hac Eccleſiarum viſitatione, alijſque diligentijs præſtandis, & an pluries hoc Iubilæum obtineatur?

1 Circunſtantiæ omnes, quibus viſitari Eccleſias has oporteat, videri poſſunt Tr.1. dub.14. & Tr. 6. dub.4.5. & 6. ac in libello noſtro de duarum hebdomadarũ Iubilæo c.6. & 7. Ex quibus colliges, quolibet huius Anni menſe, hebdomada, die, diù vel noctu viſitari poſſe has quatuor Eccleſias, ſiue eadem die omnes quatuor, ſiue intermiſſis diebus, aut continuatis. Viſitandæ tamen ſunt omnes Eccleſiæ à Pontifice aſſignatæ: cum intentione ſaltem virtuali lucrandi Iubilæum; nec ſatis erit viſitare alias pro illis, niſi auctoritate Pontificis alicui in particulari aſſignētur, opuſque non eſt quod præcedant confeſsio, & Communio, aſt vero iuxta DD. in gratia vltima Iubilæi diligentia, vel ſaltem poſterior pars vltimæ in gratia fieri debet. Quod ſi concurſus viſitantium impediret ingreſſum, ſatis eſſet à porta vel cæmeterio viſitare, vt tradidi Tract.6. dub.5. Hinc Bonifacius VIII. vt *Ad Baſilicas accedant*, & Clemens VI. vt *Ad prædictas Baſilicas, & Eccleſias accedere teneantur*, exigunt. Vnde rectè Filiucius *tract.8. cap.10. num.260.* de hoc Iubilæo ait: *Quamuis pium ſit, & ſanctiſſimum ingredi eiuſmodi portas, tamen non eſt neceſſe ad Iubilæi conſecutionem, ſicut neque viſitatio ſeptem Altarium.* Adde etiam non eſſe neceſſarium Eccleſias viſitare eo ordine, quo in Iubilæo aſſignantur, ſed primò viſitari valet Eccleſia S.Mariæ, & vltimò S.Petri, pro vniuſcuiuſque arbitrio.

2 In hac Eccleſiarum viſitatione preces fundendas exprimit Vrbanus, ac expreſsit etiam Gregorius XIII. Et licet alij Pontifices non ita declarent, innuunt tamen, dicentes, *Reuerenter*, vel *Deuotè viſitent*: nam *Deuotio eſt*, vt inquit Ambroſius *lib.3. de virg. noſtris conatibus excitanda in oratione*. Et de harum precum quantitate iam diximus *Tr.1. dub.14.* Nauarrus *notab.32. num.46.* ait: *A fide dignis accepi, S.D.N. Gregorium XIII. cum prædictas viſitationes faceret, varijs, vſque ſecretis precandi formulis vſum fuiſſe, quod ipſe quoque feci, & facio.* In qualibet Eccleſiæ parte, vel altari fundi hæ preces poſsũt, niſi aliud exprimatur, vt in Iubilæis Alexandri VI. & Clementis VI. vbi dicitur; *Eccleſias, earumque altaria maiora ſemel in die viſitari debere*; id eſt, altaria maiora Eccleſiarum: non enim exiguntur duæ viſitationes, altera Eccleſiæ, altera altarium, ſed dictio, *Què*, ponitur declaratiuè, vt de ſimili dictione, *Et*, docent Gonzalez *gloſſa 3. num.9. & 10.* Surdus *deciſ. 124. num.9.* Cenedus *ſingul.50. num.12.* Et vt ex Gutierrez *lib.3. pract.q.13. num.61.* inquit Barboſa, *dict. Et num.7. Quando ponitur inter duo, quorum vnum alteri ineſt, ambo in vnum ſoluuntur*; Sic in præſenti.

3 Circa confeſsionem verò nihil addendum eſt ijs quæ diximus Tract.1. dub.13. à num.1. ad num.4. Animaduertendum verò eſt pro hoc Iubilæo, neceſſarium non eſſe, vt lucraturi illud, Romæ confiteantur: nam vbicumque ſufficiet, dummodò verificetur, quod Anno durante verè pænitentes, & confeſsi, Eccleſias viſitarunt. Communio denique non requiritur, quia non exigitur à Pontifice, vt nullus rationis capax quantumuis ad Communionem impeditus hoc Iubilæo priuetur. Has denique diligentias, non poteſt Confeſſarius in alias etiam impeditis commutare, aut in eis diſpenſare: non enim hanc facultatem concedit Pontifex; ſicut in Iubilæo duarum hebdomadarum.

4 Non ſolùm ſemel, aut iterum, ſed pluties, ſeu toties quoties viſitationes Eccleſiarum repetitæ fuerint durante Anno, obtineri poſſe Iubilæum hoc, ſentiunt Nauarrus *notab.32. num.46.* Benzonius *dub.4.* Naldus *verb. indul. num.4.* & Filiucius *ſupr. num.261.* Probatur: nam verba conceſsionis ſecundum propriam ſignificationem hanc interpretationem patiuntur, & Iubilæum, vt potè beneficium Principis, alteri non præiudiciale, latiſsimè interpretandum eſt: præcipuè cum iuxta Doctorũ ſententiam indulgentia in tempus aliquod conceſſa viſitantibus aliquam Eccleſiam adquiri poſsit pluries ab eodem. Sic Paludanus *d.20. q.4. col.6.* Angelus *indulg.§.4.* Corduba *quæſt.33. de indulg.* & plures alij. Conſule, quæ diximus Tractat.6. dubio 6. & Tractat.7. dub.8. Et hoc æquè intellige de ijs, qui Romæ Iubilæum hoc lucrantur, ac de ijs, qui extra Romam, vt Moniales, Eremitæ, Carcerati, & Infirmi; iuxta ea, quæ dubio ſequenti proponam.

DVBIVM IX.

Vtrum Romam adire impediti Iubilæum hoc lucrarentur?

1 Sit prima conclusio: Omnes Moniales, Anachoretæ, Eremitæ, Carcerati, & Infirmi, etiam si Romã non adissent, lucrarentur Iubilæum editum pro anno 1625. S.D.N. Vrbani VIII. vt cõstat ex eius Bulla data Romæ, 28. Ianuarij 1625. quæ incipit: *Pontificia sollicitudo*, & §. 4. sic se habet: *Omnibus, & singulis Sãctimonialibus, nec non Anachoretis huiusmodi, nec non vtriusque sexus Christi Fidelibus, tam Carceratis, quam Infirmis prædictis tantùm, & qui alias impedimentis longa carcerationis, ac diuturnæ infirmitatis cessantibus ad hanc almam Vrbem pro thesauris spiritualibus huiusmodi consequendis vẽturi fuissent, verè pœnitentibus, & confessis, quod in locis, vbi eos esse contigerit, pia Christianæ pietatis, & charitatis opera iuxta formã ab Ordinarijs locorum, seu Sãctimonialium, & Anachoretarum, Eremitarũque huiusmodi Superioribus, vel de eorũ mandato à prudente Confessario, in alma verò Vrbe à dilecto filio nostro Vicario, seu eius Vice gerente tãtùm præscribenda, pro cuiuslibet statu, ac cõditione ac loci, & temporis ratione habita exercẽdo, & alia nostris in literis indictionis Anni Iubilæi contenta adimplendo; omnes, & singulas indulgentias, & peccatorum remissiones, etiam plenissimam consequẽtur vt consequi possent si in hoc præsenti Anno Iubilæi, diebus ad id statutis, quatuor ad id deputatas Basilicas, & Ecclesias almæ Vrbis, & extra illius muros, pro quibus visitãdis Iubilæũ, et indulgẽtiæ prædictæ cõcessa sunt, personaliter visitarẽt, & eorũ quilibet visitaret.*

2 Circa quã concessionem notandum est I. hanc factã fuisse nõ pro Italiæ solùm, sed pro totius Orbis Monialibus sub quocumque regimine subiectis; pro Anachoretis, & Eremitis, Carceratis, & Infirmis vbique terrarum, vt §. 3. magis expressum fuit: *Vtriusque sexus Christi fideles*, &c. *nõ solùm in alma Vrbe nostra, & Italia, sed alijs etiam Regionibus, Prouincijs, & locis reperiantur*. II. Sanctimonialium, & Eremitarũ, & Anachoretarũ Nouitios in hac concessione cõprehendi, sentio; cum in fauorabilibus sub nomine Religiosorum comprehendantur. III. Non est necessarium, quod hi prædicti tunc, alias ituri essent Romam ad Iubilæum consequendum.

3 Noto IV. Quod Eremitæ in præsenti intelliguntur, qui vitam religiosam profitentes in ordine viuendi à Papa, vel ab Episcopo approbato, sub obedientia Prælati degentes, personæ Ecclesiasticæ reputantur, forique, & Canonis priuilegio gaudent, de quibus *in cap. vnico de exeeſ. prælat. in 6. & in cap. qui verò 16. q. 1.* & ex ijs quidam sunt Anachoretæ, idest: *Solitarij apud desertum procul ab hominibus vitam degentes. Alij Cænobitæ in congregatione viuentes*. Et vtrisque Eremitis concedit Pontifex hoc priuilegium, non alijs, qui Eremitarum nomen sibi arrogant, & vel per mundum hinc, inde vagantur, vel qui in medijs populis habitant: nam cum hi vitam hanc solitariam, vel contemplatiuam non profiteantur, sed externis alijs ministerijs in Vrbibus se occupent, eos Pontificis ratio non comprehendit, ob quam priores excusat, nimirum, vt *Superuarum rerum*, sic loquitur Pontifex §. 2. *contemplationi securiùs vacent*. Et quia vt infra addit: *Tam ipsi quam prædictæ Sanctimoniales perpetuæ viuunt clausura mancipatæ*. Comprehenduntur, seu exprimũtur in hac excussatione Cartusiani omnes, Benedictini, ac Basiliani, & alij Religiosi, qui in desertis vitam Eremiticam, solitariam, aut cõtemplatiuam in aliquibus Monasterijs, vel Eremitorijs profitentur, & de quibus in Concilio Calcedonensi *cap. 4.* dictum est. *Qui verè, pureque solitariã eligũt vitã, digni sunt cõueniẽti honore*; igitur omnes pertingit huius Iubil. priuilegiũ.

4 Secus est de alijs qui Eremitæ Sæculares sunt, siue vxorati, siue non vxorati sint; etiam si votum castitatis emiserint, & in Eremitorijs procul ab oppidis habitent: de his enim non loquitur Pontifex: cum nec clausuram profiteantur, nec Superiorem absolutè habeant, & hi potius sint, & vocentur *Pænitentes*, seu *Conuersi seculares*, vt ex Emanueli Rodriguez, Zauarela, & Greg. Lopez docet Hieronymus Rodriguez *resol. 61. num. 1.* De Eremitarum, & Anachoretarum, statu consule Emanuelem *to. 3. q. 49. ar. 4.* Suarium *to. 4. de Reli. lib. 1. cap. 2.* Bellarm. *li. 2. de Monac. c. 39.* Boerium *de vita Erem. nu. 3. 22. & 23.* & Siculum *in Clem. cupientes, de pænit.*

5 Nota V. Quod, vt Carcerati, & Infirmi, lucrentur hoc Iubilæum, necesse est, ipsos intentionem habituros, vt si impediti non forent, Romam ad illud lucrandum adirent. Sic expressit Pontifex §. 3. *Qui ait: & quæ respectiuè impedimentis huiusmodi remotis pro percipiendis præsentis Anni Iubilæi fructibus ad almam Vrbem nostram omnino venirent*. VI. Addo, quod si initio Anni huius aliquis ex his Carceratis, aut infirmis semel, immo, & pluries iuxta dicta lucratus esset hoc Iubilæum; à carcere, vel infirmitate postea liber, non tenebatur Romam ire: at existimo in libertate in residuo Anni iterum illud non posse consequi extra Vrbem

VIII.

VII. Tam hi quam Moniales, & Eremitæ debebant præstare diligentias à suo Superiore, vel de ipsius consensu à Suo Confessario assignatas; in quas commutabat Pontifex, & Romanam profectionem, & Basilicarum visitationem. VIII. Omnibus his tandem hoc modo impeditis facultatem concedebat Pontifex ad eligendum Confessorem approbatum, qui eos absolueret ab omnibus censuris;& peccatis,iuxta formam, qua concedi solet in Iubilæo duarum hebdomadarum, & ego meo libello *de cap.* 19. *ad* 23. explicui.

6 Secunda conclusio: Omnes alij, siue Regulares, siue Sæculares, siue viri, siue feminæ præter exceptos, quocunque essent impedimento, etiam inuoluntario, & iustissimo, ac Reipublicæ vtilissimo detenti, si Romam non accederent, vel ad ipsam iter non susciperent, iuxta dicenda dubio sequenti, Iubilæum hoc non lucrarentur; tum quia hos solùm excipiebat Pontifex, & exceptio firmat regulam in contrarium, tum quia non sufficit velle diligentias requisitas ad indulgentiam facere, vt hæ prossint, sed necessum est reipsa facere; & si vnica tantùm omittitur, etiam ex naturali obliuione, ignorantiave inuincibili, impedimento, aut impotentia, Indulgentia non contingit, vt communiter docent Theologi, S. Thomas, S. Antoninus, Paludanus, Cordua, Reginaldus, Viualdus, Toletus, Nunius, Graphis, Valentia, Suarius, Conich, Bonacina, Enriquez; Bellarminus, & alij, quos refero in meo libello relato *cap.*4. *num.*1. Nec satis est diligentias, v. g. visitationem Basilicarum. & similes per Commissarium facere, quia sunt personales lucrantis Iubilæum, vt cum alijs notat doctissimus Lugo *d.*27. *de pænit. sec.*6. *num.*6.

DVBIVM X.

Vtrum, qui post susceptum iter ad Vrbem Romanam accedere non valuerunt, lucrati sint Iubilæum hoc?

1 Quoad huius dubij partem sic concessit. S. D. N. Vrbanus VIII.§.3.*Quoniam euenire potest, vt ex his, qui hac de causa iter aggressi fuerint, vel ad Vrbem se contulerint, aliqui in via, vel etiam in ipsa Vrbe morbo, vel alia legitima causa impediti, aut morte præuenti, finito dierum numero non completo, ac nequidem fortasse inchoato, præmissa exequi, ac Ecclesiam, & Basilicas huiusmodi obire nequeant. Nos piæ, promptæque illorum voluntati, quantum in Domino possumus, benignè fauere cupientes, eosdem verè pænitentes, & confessos prædictæ Indulgentiæ, & remissionis participes, perinde fieri volumus, ac si Ecclesiam, & Basilicas prædictas diebus à Nobis præscriptis reipsa visitassent.* Similem concessionem inueniens in Iubilæis Clementis VI. Gregorij XIII. Alexandri VI. & Clementis VII. Addunt tamen hi duo postremi: *Qui pro consequenda indulgentia huiusmodi post iter arreptum, vel post præparationem ad veniendum ad dictam vrbem per eos factam impediti legitimè fuerint, quominus ad eam ipsam vrbem dicto Anno Iubilæi valeant peruenire, &c.*

2 Vbi notandum I. quod etiam si quis vnicam leucam, immo, & dimidiam, vel quartam partem illius ex itinere obijsset, si instaret ibi impedimentum, vel mors superueniret, Iubilæum lucraretur. II. Quod etiam illud lucraretur Romę degens, si in ea præpeditus iuxta dicta, Ecclesias, non visitasset, dummodò intentionem habuisset illud lucrandi. III. Nullam aliam pro ijs, & alijs, qui vt supra essent impediti diligentiam requisitam fuisse, nisi quod pęniterent, & confiterentur, iuxtà dicta Dub. 8. & 9. quamuis etiam preces fundere in iubilæo assignatas tutum consilium foret; & ad has fundendas nec morbus, neque alia impedimenta obstarēt. IV. Quod ille, qui iter hoc non esset aggressus, haberet autem aggrediendi intentionem, si impediretur, non lucraretur Iubilæum, iuxta indultum SS.D. N. Vrbani: secus iuxta indulta relata Alexandri VI. & Clementis VII. & hoc satis constat ex huius Bullæ tenore, qui semper in legibus, & priuilegijs est attendendus, vt probat Franciscus Molina *de ritu nuptl. lib.*1. *cap.*2. *num.*7.

3 Rogabis, vtrum pleniorem indulgentiam obtineant ij, qui ex remotissimis à Romana Vrbe Regionibus ad Iubilæum consequendum, maximis cum laboribus, & expensis accedunt, quàm ij, qui cum exiguis, & ex propinquis locis, vel qui ipsius Romæ sunt Incolæ? Respondeo, quo ad indulgentiam omnes esse æquales, vt docent Bonacina *d.*6. *de indulg. q.*1. *p.* 5. *num.* 18. & Filiucius *tom.*1. *tra.* 8. *p.*3. *cap.*6. *num.*163. cum omnes plenissimam consequantur, eam scilicet, qua liberi omnino manent à quacumque, vel grauissima pœna in purgatorio luenda? etiam si satisfactio nulla ex impositis à Confessore facta fuerit, vt cum DD. docet Suarius *de pænit. sect.*3. & 4. Cum quo stat, quod eo plus gratiæ, & gloriæ quis mereatur, quo plus laboris, & expensarum impenderit, ac plus deuotionis habuerit. In quo sensu Bonifacius VIII. in suo Iubilæo dixit, *Vnusquisque*

quę tamen plus merebitur, & indulgentiam efficacius consequetur, qui Basilicas amplius, & deuotius frequentabit.

4 Sed si opponas Pontificum stylum, hi enim in Bullis concedunt vltra indulgentiam plenariam tot dies, vel quadragenas indulgentiæ; ergo illa non remittit totam pœnam. Verbis R. Cordubæ *lib. 5. de indulg. q. 11. art. 1. §. vlt.* hoc ita fieri; *Tum vt sit abundans cautela propter opiniones suprà positas, ideo manet stylus Curiæ, quando illæ opiniones vigebant; tum vt si causa indulgentiæ non sufficiens fuerit ad indulgentiam saltem lucretur illos dies, vel quadragenas, is, cui talis Bulla conceditur.*

DVBIVM XI.

Vtrum Romæ suspendantur omnes aliæ Indulgentiæ durante Iubilæi Anno Sancto?

1 Generalis indulgentiarum suspensionis clausulam dub. 2. posuimus; quæ Romæ locum habere videtur ex §. 2. Bullæ Vrbani VIII. vbi præcipitur, vt, *Vbiuis locorum, & gentium aliæ indulgentiæ, quam prædicti Iubilæi publicentur, aut in vsum mandentur.* Dictio verò, *Vbique locorum, & Gentium*, cum idem sit, ac *Vbicumque, Vbique*; seu *Quolibet in loco*, est vniuersalis, & omnia loca comprehendit, vt *in cap. ad honorem, de vsu pallij*, notant Tuschus *tom. 2. lit. D. concl. 3. q. 1.* Vulpellus *dicto vbi fol. 126.* ergo Romam non excludit: ergo in ea suspenduntur indulgentiæ.

2 Nihilominus has Romæ non suspendi sententio 1. Quia cum legis mens, & finis attendendi potius sint, quam verba, *ex l. scire. ff. de legibus, l. non aliter. de legat.* finis autem, & mens huius suspensionis sint, quod omnes extra Vrbem degentes omnibus indulgentijs priuati, Romam confluant, minimè credendum est, Pontificem indulgentias obtinendas in Vrbe Romana suspendere hoc Anno; præsertim cum magis alliciantur Fideles Romam accedere pro his insuper consequendis simul cum Iubilæo.

3 II. Quia quidam Pontifices has non cessare expresserunt. Sic Gregorius XIII. *Indulgentias Basilicarum, & altarium Ecclesiarum Vrbis nihilominus in suo robore duraturis*. III. Quia cum tot laboribus, ac expensarum impendijs Peregrinis, & Externis stet Romæ accedere, par est, vt non solùm Iubilæi huius indulgentiam, sed etiam omnes alias, quas habent aliæ Basilicæ, & in stationibus, aliisque vijs lucrari soleant; & possunt, si non esset Annus Iubilæi, lucrentur: aliter deterioris esset conditionis hic Annus, etiam pro adeuntibus Romam, quam alij. Ita sentit Filiucius *Tract. 7. c. 10. num. 351.* Quod intelligendum est; si Pontifex aliud non expresserit.

4 Nec obstat dictio, *Vbiuis gentium*: nam hæc intelligitur de loco idoneo, sicut de dictionibus, *Vbique, & Quolibet loco*, obseruat Tiraquellus *de retract. lig. §. 1. glos. 7. num. 30.* & cum Tuscho *sup.* notat de dictione *Vbicumque* Barbosa. Hæc igitur limitatur, cum profertur, ex materia, quæ per alia iura est restricta ad quædam loca, vt in præsenti per rationem huius indulti est restricta hæc suspensio ad omnia loca, scilicet, extra Romam; in qua solemniùs fiet celebratio Iubilæi, si non solùm ipsum, sed aliæ omnes indulgentiæ ab Incolis, & Exteris obtineantur.

5 Animaduertas tamen, non solùm obtineri has indulgentias, quæ sunt concessæ in omnibus Ecclesiis, Basilicis, Oratorijs, & aliis locis piis infra Romæ muros contentis; sed, vt innuit Nauarrus *notab. 33. num. 4.* quæ in suburbijs, vicis, pagis, prædijs, & aliis Romæ subiacentibus, & quæ sub Vrbis appellatione comprehenduntur; iuxta ea, quæ diximus Tract. 8. dub. 5. num. 4. Quoad facultates absoluendi idem dicendum, ac de indulgentijs, non enim illas suspendi intra Romam hoc Anno præfactæ rationes æquè persuadent.

DVBIVM XII.

Quænam Iubilæa, & indulgentiæ extra Romam in hoc Anno Sancto suspendantur, & an etiam suspendantur quoad impeditos Romam adire?

1 In clausula huius suspensionis dub. 2. apposita cognosces, omnes & singulas indulgentias suspendi à SS. Vrbano VIII. Sed pro eius mente expendenda aliqua singillatim expendere oportet his conclusionibus. Prima sit: Per hanc Bullam suspenduntur omnes indulgentiæ plenariæ Fidelibus viuis absolutè, siue ad tempus, siue in perpetuum, & siue singularibus personis, siue Communitatibus religiosis, vel non religiosis gratuitò concessæ. Suspenduntur similiter plenariæ concessæ Granis, Imaginibus, Crucibus, Numismatibus, &c. etiam in honorem Sanctorum v.g. S. Caroli Borromæi, & S. Ignatij de Loyola, Xauerij, Philippi Nerij, S. Isidori Agricolæ, & Theresiæ; & quæ

& quæ concessæ sunt ad instantiam Principum: vt quæ sunt in cultum SS. Eucharistiæ, ac Immaculatæ Conceptionis; & ex pariter, quas ad Procuratorum Societatis Iesu instantiam concesserunt Pontifices; similiterque plenariæ concessæ recitantibus circulum Virgineum, Horas Canonicas, Christi Coronam, vulgò Camandulam: aut alias orationes. Constatque ex praxi, ac ex ipsis Bullæ verbis, *Et vbi verba sunt clara, non est opus alia interpretatione.l.Imperator.ff.de leg.*1. Cardinalis Seraphinus *Rota Rom.decis.*762. *num.*1. & Tuschus *tom.*8. *lit.V.concl.*108.

2 Hoc intelligendum est, etiam si clausulas habeant harum indulgentiarum concessiones, dicentes, non reuocari, nisi de illis specialis mentio fiat. Sicut in Summario pro indulgentiis S.Caroli Borromæi statuitur, *num.*7. *Y se entienda no ser reuocadas, sino es que en la reuocacion se hiziesse expressa mencion de todos los capitulos sobre dichos*. Tum quia hæc non est reuocatio absoluta, sed suspensio ad tempus: tum quia expresse in hac Bulla suspenduntur quæcumque sub quibuscumque clausulis, formis, &c. & cum clausula: *Quorum omnium tenores, formas, &c. pro expressis haberi volumus*, quæ tantam vim habet, ac si tenor esset insertus, vt probant Ioseph Sesse *decis.*93.*nu.*15. Tuschus *lit.C.concl.*350.*nu.*3. Leo *Thesaur.p.*1.*c.*13.*nu.*21. Farinacius *decis.*666. *nu.*7.*tom.*1.*p.*2. Martha *p.*1. *claus.*123.*num.*1. & alij.

3 Secunda conclusio: Suspenduntur etiam omnia Iubilæa pro viuis concessa Altaribus, vel Ecclesiis, nec non pro quibuscumque festiuitatibus Christi D. B.Virginis, & Sanctorum, etiam Titularium, ac Fundamentorum Religionum, v.g. quæ concessa sunt pro diebus S.Dominici, S.Francisci, S.Ignatij, S.Francisci Xauerij, & cuiusuis alterius Sancti, vel pro quacumque alia Religione, occasione intuitu, & causa eius. Necnon singularia Iubilæa, quæ exposuimus. Religionum, Missionum Societatis Iesu, Communionis generalis saltem quoad viuos, Portiunculæ, Quadraginta Horarum, Doctrinæ Christianæ, & similium, quæ comprehenduntur iis verbis. *Etiam ad instar Iubilæi, aut alias quomodocumque*. Hanc enim vim affert dictio. *Ad instar*, vt docent Tuschus *tom.*2. *lit.D. conclus.* 296. & Barbosa *dict.*142. *instar*. Et vt in præsenti inquit Nauarr. *notab.*26. *de indulg. nu.*2. *Quod habet instar rei iudicatæ, virtutem habet rei iudicatæ, vt innuit. l.instar. C.de iure fisci, lib.* 10. *Et priuilegia concessa vni Academiæ instar priuilegiorum alterius perinde valent, ac illius priuilegia, secundum Baldum.l.omnia, C.de Episc. & Clericis*.

4 Tertia conclusio: Omnes plenariæ indulgentiæ singularibus personis quomodocumque concessæ, etiam suspenduntur iis verbis; *Et tam sæcularibus, quam quorumuis, etiam Mendicantium Ordinum personis*. Sic Nauarrus *notabili* 33.*num.*3. explicans similem suspensionem à Gregorio XIII. sic factam: *Et alijs cuiusque dignitatis, gradus & conditionis personis Ecclesiasticis, ac sæcularibus per vniuersum Orbem constitutis, etiam per modum communicationis, extensionis*, &c. Additque hanc suspensionem, quoad personas, factam non fuisse à Sixto IV. in suo Iubilæo.

5 Addo, quod non solùm quoad non impeditos Romam adire, si non adeant, sed quoad impeditos etiam iuxta dicta dub.9. suspensio hæc indulgentiarum procedit: cum vniuersaliter in eo suspendat Pontifex indulgentias concessas; *Imperatori, Ducibus, Regibus, & Principibus, & alijs quacumque alia mundana, vel Ecclesiastica dignitate, & speciali nota digna fulgentibus*. Et certum est ex his vel omnes, vel saltem plurimos iustissimè impeditos esse; immo & procedere quoad positos in mortis articulo expressit Sixtus IV. Iubilæo suo. Nec obstat, quod hi non possint Romam ire, & videatur cessare ratio legis; hoc enim vim non habet quando Legislator suam explicat mentem, vt in præsenti, exprimendo personas impeditas. Tum quia huius legis, vel suspensionis finis est non solùm vt maiori cum frequentia celebretur hoc Iubilæum, sed etiam vt omnes admoneantur se pendere à Romana Ecclesia, vt constat ex Bulla indictionis Iubilæi. Vnde licèt prima ratio in impeditis deficiat, non verò secunda; lex enim si duplici nititur ratione, quamuis vna deficiat, sustinetur tamen decisio propter alteram, vt ex §.*Affinitatis.institut.de nuptijs* probat Vallascus *cons.*6.*num.*6.

DVBIVM XIII.

Vtrum indulgentiæ non plenariæ, & ab Ecclesiasticis Prælatis concessæ, seu concedendæ suspendantur hoc Anno durante?

1 HAs non suspendi probabile existimo, & probo 1. ex Nauarro, qui *notab.*25. explicans suspensionem similem a Sixto IV. factam ijs verbis: *Suspendimus indulgentias omnes, & singulas, plenarias, etiam ad instar Iubilæi*, & à Gregorio XIII. illis: *Suspendimus omnes, & quascumque indulgentias plenarias*,

narias, etiam ad instar Iubilai: & coniungendo illud verbum plenarias, cum ijs: *Etiam ad instar Iubilai*: nullo apice interposito: asserit n.1.& 2. non plenarias in his Iubilæis non suspendi, sicque ex Gregorij XIII. mente sibi declarasse Mathæum Contarellum Datarium, virum in ijs Romanæ Curiæ rebus peritissimum.

2 Dubium ergo, quod existit simile huius in Bulla SS. D. N. Vrbani VIII. statuenti suspendi: *Omnes, & singulas Indulgentias etiam perpetuas*, eodem modo decidendum existimo præsertim cum ipse. SS. Vrbanus dicat, se *Multorum Romanorum Pontificum prædecessorum exemplo adductum*, hanc facere suspensionem. Prædecessores autem; præcipuè immediatè, Sixtus IV. & Gregorius XIII. Indulgentias Plenarias solùm suspenderunt, & expressiùs Clemens VIII. in Iubilæo anni 1600. dicens: *Omnes, & singulas Indulgentias plenarias, etiam perpetuas, & peccatorũ remissiones, &c. suspendimus.* Hanc sententiã sustinent Zerola *prax. verb. Annus S.* §.30. & Filiucius *tract.*8. *cap.*10. *num.*251. Neque verba adeò vniuersaliter loquentia obstant; quia hæc quamuis generalia restringuntur ad habilia, vt ex *l. vt gradatim ff. de muner. & honor. l.*1. *C. de sacros. Eccles.* docent Menochius *de adipisc. posses. remed.*4. *num.*755. Surdus *decis.*112. *num.*2. Franciscus Molina *de ritu nuptiarum. lib.*3. *q.*85. *num.*61. Habiles autem, aut propriæ Indulgẽtiæ, de quibus in præsenti, sunt solùm plenariæ, vt pote quæ ab alijs Pontificibus suspensæ, & quæ si non suspenderentur, profectionem ad Romam retardarent, ac Iubilæi frequentiam minuerent.

3 Quod attinet ad Prælatos, plures sunt, qui possunt Indulgentias tam sibi, quam alijs Regularibus, & Sæcularibus concedere, facultate à Summo Pontifice dimanante. Nam Legati, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, & Episcopi possunt concedere 40. dies intra terminos suæ iurisdictionis; in Dedicatione verò Ecclesiarum vnum annum; vt *ex cap.* 2. *de consi. lib.*6. *cap. cum ex eo, & cap. cum nostro, de pænit. & remis.* docent Doctores videndi apud Bonacinam *d.*6. *q.*1. *p.*3. *à num.*2. & hoc, etiam si solùm sint electi, & confirmati: immo, & possunt committere hanc facultatem non solùm suo Vicario, sed etiam cuilibet Ecclesiasticam iurisdictionem habenti. Non possunt autem concedere Indulgentias Capitulum Sede-Vacante, Abbates, & alij Prælati Religionum, etiam Generales, vel quasi iura Episcopalia habentes: nisi illis hæc facultas, quæ actus est iurisdictionis extraordinariè à Pontifice, vel ab Episcopis committatur. Centum dies posse Cardinales Episcopos concedere testatur Zerola *prax. verb. Indulg.* nullas verò posse Cardinales non Episcopos ex Graphio, Valentia, Suario, & Cordoua docet Bonacina *num.*22.

4 Dicendum ergo omnino est, omnes Indulgentias concessas, vel concedendas ab his omnibus Pontifice inferioribus, nullo modò suspendi per hoc Iubilæum: quod expressit SS. D. N. Vrbanus VIII. dicens, indulgentias suspendere *Per se, ac per Romanos Pontifices, suos prædecessores concessas*; scilicet immediatè; ergo non suspenduntur concessæ per alios Prælatos. Hac ratione ducti Doctores apud Trullench. *in Cruc. lib.*1. §. 9. *dub. num.*5. docent, per reuocationem à Commissario Cruciatæ factam non auferri Indulgentias concessas ab Episcopis.

DVBIVM XIV.

Vtrum suspendantur in hoc Anno Sancto Indulgentiæ concessæ in Cruciata, & omnes aliæ directè, vel indirectè pro Defunctis concessæ: vbi de Iubilæo Communionis generalis singulis mensibus occurrenti, quoad Defunctos?

1 SVspendi has Cruciatæ indulgentias per hoc Iubilæum existimarunt Nauarrus *notab.*33. *num.*3. Ludouicus Lopez *to.*2. *cap.* 10. Fabrinus *de Iub. cap.*21. ducti, ex eo quod omnes generaliter indulgentias suspendit, etiam concessas singularibus personis, prout sunt quæ conceduntur ijs, qui Bullam accipiunt. Sed has non suspendi omnino tenendũ est, vt communiter tenent Doctores Enriquez *lib.*7. *cap.*21. *num.*3. Rodriguez *in Bulla* §.12. *dub.*6. *num.*8. Thomas Sanchez *lib.*8. *de matrim. d.*33. *num.*10. Fernãdez *exam. the. p.*3. *cap.*9. §.10. Bonacina *de leg. d.* 1. *q.* 3. *p.* 8. §.3. *num.*13. Portel *dub. Regul. verb. Bull. Cruci. num.*2. Villalobos *to.*1. *tract.* 27. *clauf.* 12. *num.* 8. Salas *de leg. d.* 20. *sect.* 10. Leon *tract. de Iub. p.* 1. *q.*6. *num.*229. Zerola *de Anno Iubilæi lib.*19. *q.*2. & alij. Ac ita declarasse Clementem VIII. in suo Iubilæo Anni 1600. in quo eam clausulam suspensionis, tam quo ad omnes Indulgentias, quàm respectu singularum personarum inuenitur, testantur Rodriguez, & Sanchez *sup.* Additq; Diana 1. *p. tract.* 11. *resolut.* 97. sibi D. Franciscum de la Riua. Vicarium generalem Eminentiss. Cardinalis ab Auria asseruisse SS. Dom. Nostrum Vrbanum VIII. ita etiam decla-

declarasse Commissatio Cruciatæ pro hoc Iubilæo Anni 1625.

2 Ratio est, quia priuilegia Bullæ conceduntur per modum contractus, vt ex ijs verbis patet: *Porque das tanta limosna os concedo* &c. in hac autem suspensione, nec Pontifex facultatum per modum contractus concessarum mentionem facit, nec eleemosynam contributam reddi iubet, & vtrumque necessarium erat ad reuocationem priuilegij per modum contractus concessi, vt ex Azeuedo. Suario, Bolognoneto, Matienzo, & Gregorio Lopez probat Sanchez *supra, num.8. & 9.* addens: *Nec potest dici modica eleemosyna, quæ pro Bulla contribuitur: nam licèt vnusquisque modicam tribuat, at tota summa, quæ quotannis pro Bullæ eleemosynæ contribuitur, excedit ottingenta aureorum millia.* Igitur contractus hic subsistere debet, quia *Licèt contractus ab initio sit voluntarius, ex post facto necessitatis; vt ex l. sicut ab initio, C. de act. & obligat. l. in commodato. §. sic ut. ff. de cōmod.* ac ex alijs legibus, nec non Doctoribus. Tiraquello, Flaminio, Cardoso, Tusch. & Rota probat Barbosa *de princip. lit. C. nu.57.* Quod obseruа pro alijs facultatibus, & priuilegijs Cruciatæ.

3 Præterea per hoc Iubilæum non suspendi Indulgētias vllas pro solis Defunctis directè, & absolutè concessas, mihi certū est, & Tractatu 1. dub. 15. per errorē 14. num.7. & 8. probaui ex Martino Garrillo, & Trulench; rationibusque ibi videndis stabiliui, quibus addo aliam sumptam ex fine huius suspēsionis, expresso in ipsa Bulla SS. D.N. Vrbani VIII. vt scilicet, *Basilicas, & Ecclesias prædictas, quo maximo fieri poterit concursu, durante eodem Iubilæo visitent, & frequentent:* ergo cum hanc visitationem exequendi omnino incapaces sint Purgatorij Animæ, in illis cessat finis, seu ratio legis, ac proinde ipsa lex.

4 Hæc de Indulgentijs pro Defunctis solùm concessis; maior difficultas est de ijs, quæ viuis conceduntur, cum facultate, vt eas applicare valeant pro Defunctis. Huiusmodi sunt Indulgentiæ concessæ Granis, Imaginibus, Coronis, Crucibus, Numismatibus benedictis, à Clemente VIII. ad instantiam Patrum Societatis Iesu Peruanorum 30. Augusti 1596. & à Paulo V. ad instantiam Patrum Societatis Iesu in sua Congregatione Generali 5. Nouembr. 1615. & ad instantiam Procuratorum Canonizationis S. Caroli Borromæi Anno 1616. & à Gregorio XV. 12. mensis Martij Anno 1622. ad instantiam Procuratorum Canonizationis SS. Ignatij, Xauerij, Nerij, Isidori, & Theresiæ; & à S.D.N. Vrbano VIII. 3. Nouembris 1623. necnon à Leone X. Gregorio XIII. & Sixto V. Coronæ Christi D. vulgo *Camaldule*, & similes, in quarum summario hæc verba habentur: *Las sobredichas Indulgentias se pueden tambien aplicar por las animas de los fieles Defuntos por modo de sufragio.* Similiter applicari posse Iubilæum Communionis singulis mensibus occurrens constat ex eius formula: vt iam vidimus Tract. 1. dub. 14. seu 15.

5 Igitur has omnes, & similes indulgentias non suspendi quoad Defunctos per hoc Anni Sancti Iubilæum, satis probatur ex rationibus, quibus ostenditur, quod pro solis Defunctis concessæ non suspendantur. In primis, quia eodem modo hæ conceduntur à Pontifice, & applicantur à Fidelibus, siue illis competant cum hac facultate eas applicandi pro Defunctis, siue si pro Defunctis tantùm sint concessæ. Ratio est, quia de omnibus his indulgentijs *Per modum suffragij*, [idest auxilij, & adiutorij Ecclesiastici applicati, vt explicant Vinaldus, Corduba, Coninc, Nauarrus, Valentia, Reginaldus, & alij apud Bonacinam *de Indulg. d.6. q.1. p.6. num.6.*] solùm Defuncto concessis, vel de applicandis illi, licèt viuo concessis æquè verificatur, quod S. Thomas ait: *4. dist.45. q.2. ar.3. q.2.* quod *Non directè, & principaliter, sed tantùm secundario, & indirectè Defunctis conceduntur.* Inde docent Coninch *d. 12. dub.10* & Suarius *d. 24. sect. 3. num. 12. & seq.* Nam Pontifex non absoluit Defunctum à pœna, vt pote in eum non habens iurisdictionem, sed solùm soluit, offerendo ex Thesauro pretium æquiualens pro illo, vel, vt alij aiunt apud nostrum Lugum *d.27. de pænit. Sect.5. num.66.* hæ Indulgentiæ conceduntur directè, & immediatè viuentibus; cum facultate, vt eas sicut propriam satisfactionem transferant ad Defunctos; vel vt ipse *num.70.* explicat, nec viuenti, nec Defuncto immediatè conceduntur, sed vt addit *num.7. Pontificem, quando concedit indulgentiam pro Defunctis, ita eleuare ex Thesauro Ecclesiæ opus bonum, & satisfactorium, quod exigit ab aliquo viuente, vt possit habere effectum satisfactionis vltra condignum.* Ergo quoad hanc suspensionem eadem est vtriusque Indulgentiæ ratio, non in quantum viuis concessa, sed in quantum pro Defunctis applicanda. Præterea, quia applicatio *Per modum suffragij* quam concedūt Pontifices in relatis indultis idem est, ac cōcessio pro Defunctis, quia vt ex Suario notat Eminentiss. Lugo; *Nunquam conceditur Indulgentia per modum suffragij pro viuis, quia viuus est subditus, & capax absolutionis, cuius Defunctus non est capax.*

Pro-

6 Probatur denique ex Nauarro ita sentienti: *Si concessione vnius Papa esset concessa Indulgentia Plenaria ob aliquod opus bonum, & ob idem concessione eiusdem, vel alterius dimidia, vel alia aut aliquot apars eius, aliquorum dierum, & annorum, iuste posset facere illud ad quærendam non plenariam: licèt non ad quærendam plenariam: publicare item non plenariam, tacendo plenariam, vel eam non quæri posse monendo*; Ergo similiter, si ob idem opus potest obtineri indulgentia pro viuis, & pro defunctis, pro istis poterit hæc obtineri, & publicari, licèt non possit pro illis. Denique ex his deducetur, quod non suspendantur, Indulgentiæ, quæ singulis Personis, & Altatibus conceduntur pro Missa; qua Animæ liberari à purgatorio valent, iuxta, dicta *Tract. 1. dub. 15.* Hæc in Defunctorum fidelium gratiam probauimus; cauendum tamen est in vsu eorum, quæ dicta sunt, ne Iubilæa, & Indulgentiæ prædictæ ita publicentur, & obtineantur, vt vel scandalum orialur, vel offendantur Prælati, vel adhùc pro viuis non suspensæ intelligantur.

DVBIVM XV.

Quando incurratur excommunicatio lata in Bulla huius suspensionis contra publicantes hoc Anno alias Indulgentias præter eas, quæ in ipso Iubilæo conceduntur?

1 CLausula huius prohibitionis sic se habet: *Præcipimus, & mandamus, ne interim alia, quam indicti à nobis prædicti Iubilæi Indulgentiæ, siue publicè, siue priuatim, quouis prætextu, vbiuis locorum, & gentium sub excommunicationis, eo ipso incurrenda, aliisque arbitrio Ordinariorum infligendis pænis, publicentur, vel nuntientur, aut in vsum demandentur.* Vbi notandum I. verbum *Præcipimus*, ibi præceptum ad mortale obligans importare, vt in Iubilæo Gregorij XIII. adnotauit Nauarrus *notabili 33. num. 6.* & probauerat *notabili. 32. num. 51.* Notandum est II. *Publicare* iuxta latinæ linguæ peritos, idê esse, ac *Publicum facere; Publicè manifestare, & diuulgare. Nũtiare* verò strictiorem inducit obligationem; nam idem est ac *Proferre* etiã in paruis conuentibus. Vnde nec è suggesto nec in priuatis colloquijs, nec coram multis, nec coram paucis, nec coram vno, nec scripto, nec verbo, nec domi, nec extra asserere, aut dicere licet; Indulgentias alias hoc Anno extare, præter eas, quas affert hoc Iubilæum: Et qui aliter fecerit scienter in hanc excommunicationem ipso facto incurrerit. Constat ex dictione *Alia*, quæ est indefinita, vel vniuersalis, vt docent Menochius *cons. 156. num. 24.* & Escobar *de ratiocinijs cap. 18. n. 2.* Et sic Gregorius XIII. dixit: *Ne vlla alia, quam prædicta à Nobis Iubilæi Indulgentia*, &c.

2 Idem dicendum est de illo, qui dubitans, an sit suspensa aliqua Indulgentia, illam temerè, & absque fundamento rationabili publicat, aut ennuntiat. Est enim inobediens Pontifici, & contumaciter illi resistit. Qui verò disputationis gratia de valore alicuius Indulgentiæ dubiæ differeret, non incurreret, vel si ipse ignoraret censuram; iuxta dicta Tract. 3. Sing. 11. n. 1. Incurreret verò ille, qui scienter diligentiam faceret ad lucrandum similes Indulgentias: hæc enim sub eadem pæna prohibentur, sub illis verbis; *Aut in vsum demandentur* vbi prohibetur ius in illis Indulgentijs, aut eas, earumve lucrationem, seu diligentias, lucrationis gratia, executioni mandare. Hæc enim sub verbo *Vsus*, cadunt iuxta ea, quæ docent Archidiaconus *de offic. delegati. c. quamuis, lib. 6.* Rebufus *l. 25. de verb. signif.* Alexander Scotus *vocab. vtriusque iuris. verb. vsus.*

3 Secunda conclusio: Qui probabiliter existimaret aliquas Indulgentias pro hoc Anno suspensas non esse: neque grauiter peccaret, nec excommunicationem incurreret eas manifestando publice, vel priuatim: tum quia licet sequi; & exequi opinionem probabilem: & iste probabiliter iudicat se non facere contra voluntatem Pontificis: tum quia in eo non datur contumacia quæ requiritur ad hanc censuram incurrendam: quia probabiliter iudicans posse, operatur: tum quia hæc, vtpote pæna grauissima nòn est extendenda ad earum Indulgentiarum publicationem, quæ vero similiter, & probabiliter creduntur non suspendi à Pontifice, sed potius restringenda ad manifestationem earum, quas manifestè constat ab ipso suspensas, iuxta ea, quę docet Burgos de Paz *cons. 8. n. 2.* Denique, quia in legum interpretatione molliendæ sunt potius pænæ quã nimis exasperandæ, *ex cap. pæna de pæn. dist. 1.* seu in pænis benignior fieri debet interpretatio, *l. pæna. de pænis. c. in pænis de reg. iuris. l. 6. c. ex litteris. de constit.* Et Tiraq. *in. l. si vnquam n. 246. C. de reuocãd. donat.* Riccius *prax. resol. 303. num. 2. in 2. edit.* Thomas de Thomassetis *resol. 158.* Vgolinus *de offic. Episcopi. c. 6. §. 1. n. 3.* & alij. Hæ autem indulgentiæ, quæ possunt nũciari, vel promulgari (attẽta semper Prælati debita veneratione, æuitandi scã-

mones,& scrupulos,& ad extendendum hoc cum maiori certitudine ad Superiores locales. Si igitur ex iure communi Tridentini hanc facultatem habent per hanc generalem suspensionem: nec illa suspenditur, nec reuocatur nec minuitur: Nam *verba generalia rescriptorum, aut statutorum restringuntur secundum ius commune*, vt probat Garcia Gironda *de priuileg. explic. num.* 275. & 276. Circa alias facultates Prælatorum ad irritanda, & dispensanda vota suorum subditorum,atque etiam ad dispensandum cum illis in irregularitatibus, & alijs inhabilitatibus, siue hæ ex iure communi, siue ex priuilegio habeantur, dubium non est, quod in hoc Sanctiss. D.N. Vrbani Iubilæo non suspendebantur: cum solùm suspenderetur facultas in ordine ad absoluendum a casibus prædictis.

Dvbivm XVII.

Vtrum suspendatur in hoc Iubilæo facultas, quam habent Regulares ex vi suorum priuilegiorum ad absoluendum Sæculares in casibus Sedi Apostolicæ reseruatis?

1 Affirmatiuam partem tenet Emmanuel Rodriguez *exposit. Bullæ.* §.12. *in* 2.*edit. dub.*6. Sed negatiuam tuentur Nauarrus *notab.*33. Enriquez *lib.*5.*cap.*28.*nu.*7.& *cap.*3 *t. num.*3. Villalobos *tract.*27.*clauf.*12. Filiucius *tract.*8.*cap.*10. Benzonius *lib.*4. *de Iub. cap.*8. *dub.*3. Sanchez *lib.*4.*sum.cap.*54.*nu.*62. Diana 1.*p.tract.*11.*resol.*10. citans Bartholomæũ a S.Fausto Lugo *disp.*20. *sect.*8. *de pænit.num.* 145. & Leander a Santifs.Sacramento *tom.*1. *tract.*5. *q.*56. Ratio potissima est, quia cum in hac suspensione intentio Pontificis solum sit suspendere facultates absoluendi, indulgentiarum solum causa concessas, quia aliæ non retardarent Fideles a Romana profectione, euisque Ecclesiarum frequentatione pro Iubilæo obtinendo; & facultates, quæ Regularibus ad absoluendum competunt, non sint concessæ intuitu indulgentiarum,sed ob alias causas; ne scilicet Religiosi constringerentur, vel Romanum Pontificem; vel Episcopos pro hac facultate consequenda adire, eorumque palatia frequentare, & ne Fidelibus difficilis adeò foret hæc absolutio, vt patet ex Singul.4. Tract.9.num.6. non suspenduntur.

2 Hanc fuisse suam mentem satis expressit Sixtus IV. in sua Bulla,quæ incipit: *Quemadmodum*, &c. *Nos, ne propter aliarum indulgentiarum hactenus à Nobis; seu eodem Paulo, vel alijs Prædecessoribus nostris concessarum, huiusmodi concessionem hoc sanctum opus, ac remissionis, & gratiæ Annus Iubilæus intermittatur, aut Fideles ipsi à tanto manere reddantur expertes, omnes, & singulas indulgentias*,&c. *ac etiam commutandi vota, aut super eis, & malè ablatis incertis, aut per vsurariam prauitatem, vel alium illicitum modum extortis, dispensandi confessores, cum potestate absoluendi etiam in casibus à Sede Apostolica reseruatis*,&c. *Suspendimus*,& Gregorius XIII. in sua Bulla, quæ incipit; *Quoniam Sancti Iubilæi*,&c. *Suspendimus omnes, & quascumque Indulgentias plenarias, etiam ad instar Iubilæi, & earum causa, facultates, concessiones, & indulta quæcumque*. Et infra. *Ex quibus causis concessas*, &c.

3 Hanc etiam fuisse huius Pontificis mentem, sic testatus est Nauarrus *notab.*33.*nu.*3. *Qua de re*, inquit, *consului R.D. Datarium Mathæum Contarellũ, Romanæ curiæ peritissimum, qui mentem SS.D.N. propriùs alijs nouit: isque respondit: Intentionis S.D.N. fuisse per prædictam clausulam suspendere solas, & omnes Indulgentias plenarias, & sola; & omnia earum quærendarum causa concessa, & indulta: ita quod nulla indulgentia, quæ non esset plenaria, nec vlla facultas, quæ non esset causa Indulgentiæ plenariæ quærendæ concessa, censeatur suspensa. Quòd consequitur quatuor facultates, scilicet eligendi Confessarios cũ potestate absoluẽdi ipsos à censuris, et alijs pænis, & commutandi vota, vel in eis, et super rebus malè ablatis, & incertis dispensandi, eaque certo modo remittẽdi, quo indulgentia plenaria commodius quæreretur*. Hactenus ille.

4 Immo etiam si in suspensionibus Bullæ non adderentur verba illa; *Indulgentiarum causa*; sicut non sunt addita in Bullis Clementis VIII. ac Vrbani VIII, adhunc eamdem explicationem admitteret suspensio, eamdemque mentem his, & aliis Pontificibus, fuisse existimandum est. In quorum elucidationem verba sapientissimi nostri Lugo placet potius referre, quam propria proloqui. Sic ille *disp.*20.*de pænit. sect.*8. *num.*145. *Magis*, inquit, *dubitari posset, attenta Bulla Clementis VIII. Anno Sancto* 1600. *in qua illa verba: Indulgentiarum causa, ommissa fuerant. Sed idem Pontifex interrogatus, dixit, eandem fuisse intentionem suam, & ad tollendum dubium edita fuit iterum eadem Bulla additis eisdem verbis. Denique anno* 1625. *in Bulla SS.D.N. Vrbani VIII. ommissa fuerunt eadem verba, fortè quia ex Bulla Clementis VIII. transcripta fuit illa clausula; Quare cum iterum de hoc dubitaretur; ego dixi non fuisse reuocatam Regulariũ facultatẽ: Primò quia, Vrbanus ibi dicit, se sequi*

exemplum Praedecessorum, in illa reuocatione, cum ergo Praedecessores non reuocassent omnes facultates, sed concessas causa Indulgentiarum, de his solis intelligendum est. Secundò, quia postea non imponit praeceptum, nec excommunicationẽ, nisi contra publicantes alias Indulgentias; ergo de illis solis agebat. Denique postea idem Sanctissimus interrogatus hoc ipsum respondit, & dixit, hanc solam fuisse suam intentionem. Quare de hoc non fuit amplius dubitatum. Hæc Hispalensis noster Cardinalis.

DVBIVM XVIII.

Quousque duret hæc Indultorum, & Indulgentiarum suspensio?

1 SVspensionem hanc, tam Indultorum circa absolutiones quàm Indulgentiarum, tandiu vbique extra Romã durare, quandiu Iubileũ ipsum; per integrũ scilicet Annum, satis superque expresserunt Pontifices: ac præsertim Vrbanus VIII. vt vidimus dub. 2. Durabit igitur hæc suspensio in Iubilæo pro Anno 1650. promulgando à primis vesperis Vigiliæ Natiuitatis Anni 1649. ad secundas inclusiuè Anni 1650, seu à portę sanctæ apertione [*Post hanc enim*, vt loquitur Nauarrus, *not.32. illico incipiunt, & satagunt eam intrare, & visitare, & esse primi, vel cum primis,*] vsque ad occlusionem, seu post decantatam à Pontifice orationem illam: *Deus, qui in omni loco Dominationis tuæ*, &c. qua actio claudendi solemniter portam S. Petri finitur.

2 Porro hæc suspensio aliquando fieri solet à Pontifice illis verbis: *Ad Nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum*; Quæ, si strictè interpretemur, faciunt suspensionem, vel concessionem tandiu durantem, donec reuocetur: vel nisi sit suspensio à Sede, vsque ad suspendentium mortem. Sic docent Riccius *prax. decis.68.* Martha *de claus. p. 2. claus.1. nu.1.* Gonzalez *ad Reg.8. Cancel. §.1. proem. num.9.* Valascus *de iure emphith. q.34. num.7.* Gutierrez *lib.1. q.11. num. 19.* Sanchez *de matrim. lib. 8. disp.28. num. 51.* Enriquez *lib.7. cap.21. nu.5.* & alij. Si verò fuerit alicuius dignitatis, vel officij, donec hoc, vel illa finiantur, vt probat Nauarrus *de Indulg. notab. 28. à nu.28. ad 51.*

3 Ego verò sentiendum existimo, hanc suspensionem solùm quoad Annum Iubilæi durare, hancque esse Pontificis mentem: etiam si prædictam clausulam apponat: *Ad Nostrũ, & Sedis Apostolicæ beneplacitũ.* Quod satis indicant verba Sixti IV. & Gregorij XIII. ille enim ait; *Nos, ne propter aliarum indulgentiarum hactenus à Nobis, vel alijs Prædecessoribus nostris concessarum, Annus Iubilæus intermittatur, aut Fideles ipsi reddantur expertes: omnes, & singulas, &c. Indulgentias suspendimus.* Hic verò: *Nos pro consequenda eo Anno Indulgentia, quæ dictis litteris expressa est, suspendimus ad Nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum*, &c.

4 Igitur, si ratio, ob quam indulgentiæ hæ suspenduntur; est, ne illarum lucratio Anni Sancti celebritatem, Iubilæumve minuat, concursusque ad Basilicas Romæ visitandas retardetur, cum transacto Anno huiusmodi celebritas, Iubilæumque non deutur, ac proinde concursus non exposcatur à Pontifice, suspensio earum, Anno transacto, cessabit: nam legis ratione cessante cessat ipsa lex, vt sçpe ex vtriusque iuris Doctoribus inculcaui. Quod axioma præcipuè locum habet in odiosis, & onerosis. Vnde iuxta Doctores, concessio tributi cessat cessante causa, ob quam fuit impositum.

5 Praxis denique hoc ostendit: transactis enim Iubilæorum Annis, quæ à Sixto IV. & Gregorio XIII. promulgata fuere, omnes Christi Fideles Indulgentias, & Iubilæa lucrati sunt; ac si nulla antecessisset suspensio, nec noua illius reuocatione expectata, quam vsque ad hodiernam diem nunquam factam fuisse omnibus cõstat: at si reuocatione opus esset iuxta sententiam oppositam, nullæ Indulgentiæ obtineri à prima Sixti suspensione hactenus valide potuissent, quod est absurdissimum. Igitur quæcumque clausula ex prædictis, aut similibus apponatur his Iubilæis; omnes Indulgentiæ, & facultates per illam suspensæ, transacto eo Anno redeunt ad suum pristinum vigorem absque alia noua concessione. Et sic Nauarrus *notab. 33. num.7.* in Iubilæis Sixti IV. & Gregorij XIII. Datarium declarasse testatur.

DVBIVM VLTIMVM.

Vtrum hæc suspensio promulgetur, & æquè duret quoad omnes Christi Fideles, tam Romam adeuntes, quam non adeuntes, aut adire impeditos?

1 SIt prima conclusio: Hæc suspensio comprehendit per integrum hunc Annum omnes Christi Fideles, vbiuis gentium existentes, quicumque illi sint, dum Iubilæum non lucrantur, etiam si Romæ degant. Patet ex clausula suspensionis apposita dubio 2. Sit secunda conclusio; Suspensio hæc etiam

for-

fortitur effectum in impeditis Romam adire: dum in hac adeunda non dispensantur. Probatur, quia lex, seu suspensio hæc generaliter loquitur, & ita omnes comprehendit etiam impeditos, tũ quia expresse SS. D.N. Vrbanus VIII. suspendit omnes indulgentias concessas Principibus, Prælatis, Gubernatoribus, & aliis personis, quæ verè impeditæ sunt, & Sixtus IV. etiam concessas existentibus in mortis articulo. Consule Dubium 12. num.5.

2 Tertia conclusio; Qui ad finem intentum a Pontifice in Iubilæo hoc Romam se conferunt, postquam ad illam peruenerunt,& Basilicas assignatas visitarunt, possunt lucrari omnes indulgentias,quæ suspensæ erant per Iubilæi Bullam,& à peccatis,ac censuris Sedi Apostolicæ reseruatis absolui perinde poterant,ac antequam hæc suspenderentur. Et omnes isti, non solùm cum Romæ morantur, sed etiam in itinere, dum ad suas patrias redeunt, & in illis habitant, his frui possunt: iam enim voluntati Pontificis satisfecerunt, Romam adeuntes, & ita significantes se ab ea suprema Sede pendere: Vnde in illis cessat vtraque ratio legis, ac proinde ipsa lex, seu suspensio.

3 Quarta conclusio, quoad Moniales, Anachoretas, Carceratos, infirmos, & eos, qui post iter arreptum Romam accedere non valuerant, iuxta dicta *dub.9. & 10.* probabile existimo, non suspẽdi prædictas indulgentias. Ratio est, quia cum his dispensat Pontifex in adeunda Vrbe, Iubilæumque hoc concedit,& iam satisfactum est voluntati, & fini intento à Pontifice: ac proinde eadem regula regulandi sunt, qua præcedentes, qui postquam Romæ Iubilæum obtinuerunt, nullam habent, etiam eo Anno durante, siue intra, siue extra Romam, suspensionem Indultorum, ac Indulgentiarum.

4 Concludo igitur, Iubilæi huius explicationem sententia, ac verbis Vincentij Candidi ex Illustrissimo, ac Sapientissimo Prædicatorum Ordine; qui *disquisit.25. dub.26.* ait: *Qui tempore Iubilæi Anni Sancti, in peccato mortali impleret visitationes Ecclesiarum, si postea Anno durante, qui incipit à primis vesperis Natiuitatis Domini, & in eisdem inclusiuè resoluto Anno finitur, confessus, in Dei gratiam rediterit, quamuis etiam in patriam fuisset reuersus, consequeretur talis fructum Iubilæi Anni Sancti.*

5 Adderem ego, quod etiam Anno Iubilæi transacto, eum fructum consequetur vbicumque sit, qui vltimam diligentiam in hoc Anno v.g. Ecclesiæ visitationem Romæ perfecit in peccato mortali, iuxta sententiam Syluestri *verb. indulgentia. nu.7.* Paludani *dist. 20.q.4.* Enriquez *lib.7.de indulg.cap.9.num.3.* Nauarri *notab.17.num.2.* Granadi *in tertiam partem de sacram.contro.12. tract.5.d.2.nu.5.* & aliorum asserentium, Iubilæorum etiam tempore transacto, eorum fructum,& remissionem percipi ab eis iam ad gratiam reductis, qui tempore assignato non perceperunt, eo quod vltimam diligentiam in statu peccati mortalis fine executi: licèt oppositum doceant Suarius *disp.25. num.13.* Coninch *dist.12.dub.7.nu.37.* Reginaldus *lib.7. num.169.* Sa *num.2.* & alij.

6 Hæc sunt, quæ pro casibus in Anni Sancti Iubilæo ad annum 1650. diuina gratia promulgando, occurrent; forsan se offerre poterunt alia aliis Iubilæis communia, & hæc ex dictis in hac Apendice facillimè constabunt. Singularia etiam nonnulla v.g. quod ad illius lucrationem Bulla Cruciatæ non sit necessaria, sicut nec processioni, aut sanctarum portarum apertioni à Pontifice, ac Cardinalibus præstandæ adesse, & similia, ex his quæ edidi in meo libello de duarum hebdomadarum Iubilæo colligentur.

FINIS TRACTATVS VIII.

AD IVBILÆA PRO MORTIS ARTICVLO TAM SAECVLARIBVS QVAM REGVLARIBVS CONCESSA.

TRACTATVS NONVS.

DVBIVM I.

Quænam communiter extent huiusmodi Iubilæa?

1 Ex plurimis; & variis Iubilæis, seu plenariis indulgentiis, quæ pro vniuersis Christi Fidelibus in mortis articulo concessæ sunt, aliquas referam, quæ frequentius, & facilius obtineri valent, & solent. Primum locum obtinet Iubilæum concessum in Bulla Cruciatæ; cuius hæc sunt verba; *Concedimus, vt possit eligere Confessarium ab Ordinario approbatũ*, &c. *& ab eo quorumcumque peccatorum, & censurarum plenariam indulgentiam, & remissionem semel in vita, & iterum in articulo mortis obtinere*, & infra: *Item si dicto Anno durante contingat, vel ob repentinam mortem, vel Confessorum absentiam sine confessione decedere, modo contriti decesserint, & prius statuto tempore confessi fuerint nec huius concessionis fiducia negligentiores fuerint, plenariam, vt supra, remissionem consequantur.*

2 Secundum locum obtinent g. indulgentiæ plenariæ, quæ sunt concessæ Moribundis habentibus Grana benedicta, aut Imagines, vulgo, *Quentas, o Medallas benditas*, quibus applicatæ sunt huiusmodi indulgentiæ. Quarum vnum, vel alterum exemplum apponam, sicut in Hispanis harum Indulgentiarum catalogis impressis, vulgò inueniuntur. Sic indulgentiis concessis à Paulo V. Coronis, Crucibus, Imaginibus, &c. quas concessit ad instantiam Patrum Societatis Iesu, qui ad Congregationem generalem Romæ conuenerunt anno 1615. habetur nu. 8. *Concede su Santidad à qualquiera persona, que teniendo qualquiera de las cosas dichas, dixere en el articulo de la muerte, Iesus, con la boca, o con el coracon, gane indulgẽtia en forma de Iubileo.* Idem Pontifex eandem Indulgẽtiam cõcesserat Coronis, Rosarijs, Crucibus, & Imaginibus benedictis ad instantiam Procuratorum Canonizationis S. Caroli Borromæi. 3. Nouembris 1610. & postea 1619. easdem confirmauit ad instantiam Patrum Societatis Iesu ex Peru, his verbis: *Qualquiera, que in articulo mortis dixere con deuocion, y vna sola vez Iesus col el coracon no pudiendo con la boca: siendo si quiera contrito, no pudiendo confessar, y comulgar, gane indulgentia plenaria en forma de Iubileo.*

3. Idem Iubilæum Paulus V. concessit ad instantiam Philippi III. Regis Hispaniarum Imaginibus Sanctissimi Sacramenti, Bulla edita 17. Aprilis 1612. his verbis: num. vlt. *Item concede su Santidad a todos los fieles Christianos, que en el articulo muerte tubieren en la mano la insignia del Santissimo Sacramento, y dixere con deuocion: Alabado sea el Santissimo Sacramento, y no pudiendo con la boca, con el corocon, indulgencia plenaria y remission de sus pecados.* Idem Iubilæum pro Immaculatæ Conceptionis Imagine est concessum a Leone X. sic: *Todas las personas, que tubieren consigo esta imagen, y en la hora de la muerte dixeren tres veces, Iesus Maria: si con la boca no pudieren: con el coraçon y aunque no lo puedan dezir, teniendola consigo, alcançan indulgentia plenaria y remission de todos sus pecados en forma de Iubileo.* Item Gregorius XV. idem concessit pro Coronis, Rosarijs, Crucibus, & Imaginibus benedictis ad instantiam Procuratorum Canonizationis Sancti Isidori, Ignatij, Xauerij, Theresæ, & Philippi Nerij his verbis *num. 10. Qualquiera q en el articulo de la muerte tubiere consigo vna de las cosas sobredichas, y dixere el nombre sanctissimo de Iesus con el coracon, no pudiendo con la boca, y se encomendare en la mexor manera que pudiere a Dios, gane indultia plenaria de todos sus pecados en forma de Iubileo, estando cõfessado, y comulgado, y no pudiendo, a lo menos.* Et in formula Indulgentiarum quas concessit D. N. Vrbanus VIII. 3. Nouembris. 1623. Coronis, Rosariis, Crucibus, Imaginibus benedictis, sic habetur *num. 15. Tambien a quel que estando en el articulo de*

la

la muerte tubiere alguna de las sobredichas cosas, y deuotamente con la boca, o con el coraçon encomendare su anima à Christo N.S. consiga indulgencia plenaria de todos sus pecados. Sic plures alias formulas referre poteram.

4 Tertium locum obtinent Iubilæa plenissima concessa pro mortis articulo ijs, qui in Confraternitates, aut Congregationes SS. Eucharistiæ, aliorumve mysteriorum Christi Domini, ac B. Virginis Mariæ, præcipuè sub titulo *Psalterij*, aut *Rosarij*, aut sub nomine aliquorum Sanctorum, ingressi sunt. Sic igitur incipit Summa Indulgentiarum; quas lucrantur, qui ad Congregationes, in domibus Societatis nostræ authoritate Apostolica sitas, admissi sunt. *Primeramente todos los que legitimamente fueren recibidos el dia de la entrada comulgando en aquel dia ganan indulgentia plenaria, y remission de todos sus pecados. II. En el articulo de la muerte Indulgencia plenaria.* Eadem conceditur Corrigiatis Sancti Augustini, & Chordigeris Sancti Francisci inuocato nomine Iesu ore, vel saltem corde, vt testatur Hieronymus Rodrig. *ref.* 30. *num.* 1.

5 Quartum locum habet Iubilæum concessum omnibus Regularibus pro mortis articulo, quod in Bulla Pauli V. relata *Tract.* 3. *dub.* 1. sic se habet num. 4. *In cuiuslibet mortis articulo, si pariter verè pœnitens, & confessus, ac sacra Communione refectus, vel quatenus id facere nequiuerit saltèm contritus, nomen Iesu, ore si poterit, sin autem corde deuotè inuocauerit, etiam plenariam,* &c.

6 Quinto loco ponenda sunt Iubilæa concessa Sæcularibus moribundis intuitu Regularium, ex quibus in Compendio priuilegiorum. *verbo indulg. quoad Sæcul.* 8. *nu.* 1. vnum sic habetur; *Calixtus III. concessit plenariam indulgentiam pro Patribus, & Matribus omnium Fratrum Minorum præsentium, & futurorum defunctorum, etiam in purgatorio existentibus.* Circa quod consule Emmanuelem Rodriguez *tom.* 2. *q.* 91. & *tom.* 3. *q.* 27. *art.* 2. Nec silentio prætereo Iubilæum, quod sic affertur in eodem Compendio. *V. indulg. quoad sæcul.* 7. *num.* 6. *Leo X. concessit quod morientes in habitu Fratrum Minorum consequantur Indulgentiam plenariam.* Et num. 13. *Leo X. & Adrianus VI. decedentibus in habitu SS. Trinitatis, aut Scapularium dicti Ordinis de manu alicuius Prælati, etiam absque alicuius voti emissione, suscipientibus, & deferentibus in Regnis Castellæ, Legionis, & Granatæ consistentibus concesserunt omnes, & singulas Indulgentias, & peccatorum remissiones Fratribus prædicti Ordinis concessas.*

DVBIVM II.

An in vero, vel in præsumpto mortis articulo, aut illius periculo hæc Iubilæa concedantur?

1 Articulus mortis, dici solet, quando quis ita est proximus morti, vt proximè, & sine vlla spe credatur futura. Sic ex S. Antonino, Nauarro, Angles, Couarruuias, Corbuda, Enriquez, Suario, & alijs Zambranus *de casib. occurrent. in artic. mortis præludio* 1 *num.* 7. Deinde articulus mortis verus ille erit, in quo quis verè moriturus est: & præsumptus, in quo quis moriturus præsumitur, sed verè non moritur. Igitur Indulgentiæ plenariæ concessæ pro mortis articulo independenter ab applicatione Confessoris, vel à ministerio alterius, per quem ea debeant in tali articulo concedi, quales sunt omnes relatæ (præter concessam in Cruciata) pro vero mortis articulo concessæ tantùm intelliguntur. Sic Bonacina *de indulg. d.* 6. *q.* 1 *p.* 8. *nu.* 10. Nauarrus *miscelan.* 18. *num.* 4. Trulench *in cruc. lib.* 1. §. 7. *cap.* 2. *dub.* 29. Reginaldus *lib.* 7. *num.* 156. & est communior Doctorum; quia finis, & intentio concedentis est, vt Infirmus ab hac vita euadat absque onere luendi pœnas in purgatorio. Huic autem fini satisfit solùm in vero mortis articulo. Præterquam quod verba, quibus vtitur Pontifex in omnibus ferè huiusmodi concessionibus apertè ostendunt de vero articulo mortis ipsum loqui; nam in illis, vel dicitur; *Cum decedant ex hac vita, vel vt corde si ore nequeunt nomen Iesu inuocent.* Probabile tamen existimo pro omni articulo mortis concedi, iuxta ea, quæ ex Suario statuemur *dub. vlt. nu.* 2. cum propositio indefinita æquiualeat vniuersali, sicque articulus mortis indefinitus pro omni tam vero, quam præsumpto accipiendus videtur.

2 Si verò Indulgentiæ lucratio, aut concessio dependeat ab applicatione Confessoris, vel alterius ministerio, articulus mortis accipi potest non solùm pro vero, sed etiam pro præsumpto. Sic in Cruciatæ Indulgentia, à Confessore applicanda sentiunt communiter Doctores, vt testatur Trulench *lib.* 1. §. 7. *cap.* 2. *dub.* 9. *nu.* 8. cui non assentior, dum addit; *Vnde probabiliter moriturus potest vti hac indulgentia: atque postquam semel eam fuerit lucratus, vel eam semel sibi applicari fecerit, siue in primo, siue in secundo, aut alio mortis articulo præsumpto: iam non poterit eam lucrari amplius, nec illa Bulla gaudere, aut vti ad idem; quia sortita est totum effectum.* Consonat

nat Reginaldus *cap.7. num.156.* dicens, quod hæc indulgentia *in articulo mortis præsumpto vsurpata consumatur; nec ipsa remaneat pro vero mortis articulo.*

3 Hæc, inquam non placent; quia cum contingere frequenter possit, quod quis per annum bis in articulo mortis præsumpto existat, & tertio incidat in verum, si in duobus primis mortis præsumptæ articulis iam illi applicata, & concessa est Indulgentia virtute duplicis Bullæ, quam accepit; cum tertia accipi nequear, omnino defraudabitur ab illa indulgentia: frustrabiturque intentio Pontificis, quæ est, vt virtute huius Indulgentiæ concessæ in mortis articulo accipiens semel in anno Bullam, ex hac vita decedat absque onere luendi pœnas in purgatorio. Quem finem à Pontifice intentum esse in alijs indulgentijs concessis pro mortis articulo docent Doctores. Vnde illa Indulgentia esset deterioris conditionis quam istæ; nec Pontifex in ista ita liberaliter se gereret.

4 Igitur dicendum omnino est, hanc indulgẽtiam Cruciatæ, & similem aliam pro mortis articulo concessam dependenter à ministerio Confessoris, aut alterius, suscipiendam esse pro vero mortis articulo tantùm, vel pro hoc, & pro quocumque alio præsumpto: Ita vt in omnibus lucretur Moribundus Indulgentiam plenariam vnica tantùm Bulla. Probatur, quoad primam partem; quia dictio illa: *Iterum semel in vita, & iterum in articulo mortis obtinere:* sonat vnica tantum vice concedi hanc indulgentiam Moribundis, seu in morte; sicut vnica tantùm vice conceditur sanis, seu in vita. Sic Bartholus *in l.fideicom. num.1. ff.de legat.2. l.fin. ad finem.* Gloss. ibi; *verbo: Quamuis ff.de bonis authorit. iudicis possid.* Zenedus *prae.qq.Sing.57.nu....* Octauianus *de aduerb.dict.item verf.iter.* Barbosa *dict.iterum.* 160. & alij ex *l.fideicommiss. §.si quis alicui,* docentes, quod hæc dictio, *Iterum est repetitiua eiusdem actus pro vna vice tantùm.* Ita in præsenti. Vnde in Summario Hispano dicitur; *Vna vez en la vida, y otra en la muerte, &c. ayan plenaria indulgentia dellos.* Si igitur vna vice tantùm conceditur hæc Indulgentia pro mortis articulo; pro quo alio nisi pro vero, qui semel tantum contingit, concessam esse iudicandum erit, præsertim, cum pro præsumpto inutilis sit concessio ad finem à Pontifice intentum?

5 Probatur conclusio; quoad secundam partem ex significatione etiam particulæ, *Iterum,* quæ, vt docet Alexander Scotus in *lexicon. Quandoque ex natura actus, cui adijcitur, exponitur, idest, quoties opus fuerit, & Glossa, & ibi Doctores in cap.sua nobis de appellat. & Angel. Aretin. in procemio institut. verb.quorum, & Doctores in l.veluti de Eden. & l.fideicom. §.si quis decem. ff.de legat.3.* Consonant Octauianus, & Barbosa *sup.* addentes; *Ita præcipuè accipi quando iteratio non tendit in grauamen alterius,* in præsenti verò in maximum emolumentum Fidelium hæc acceptio tendit, maioremque Pontificis largitatem ostendit, cuius vt pote supremi Principis fauores, vt sunt Indulgentiarum concessiones largè sunt iuxta Doctores interpretandi. Præterea, quia praxis Sapientium hoc docet, qui indulgentiam hanc applicant, in quocumque mortis articulo independenter ab eo; quod iam sit applicata aliquoties in illo anno. Vnde nihil circa hoc interrogant, cum eam applicare volunt: Et ita etiam periculo frustrationis defectu Confessarij applicantis non ita facilè exposita erit hæc indulgentia, & sic Suarius *tom.4. de Relig. lib.2. cap.19. num.12.* Cordoua *lib.5. de indulg.q.36.* & Gerson *2.p. to.de absol. §.quæris vlterius,* sentiunt de simili indulgentia Regularibus pro mortis articulo concessa, de qua infra.

6 Huic sententiæ adherent Sanctus Antoninus, Gerson, Gabriel, & alij Doctores, quos citat, & sequitur Emmanuel *§.9. dub.3.* asserentes; hanc Indulgentiam concedi absolutè pro articulo vero, & præsumpto, nec limitant ad vnam, vel ad plures concessiones. Sed pro tutiori huius Indulgentiæ consecutione posset Confessarius ita conditionatè in articulo præsumpto eam applicare, vt si semel tantùm concedatur a Pontifice, concessio reseruetur pro vero articulo iuxta ea, quæ docent Moure, Nauarrus, Corduba, Vega, & Villalobos apud Dianam *tract. de Bulla, resol.106.*

7 Porro ex hac sententia videtur sequi illa, quæ, vt refert Trulench *l.1.§.7.d.19. num.11.* docet, concedi etiam hoc Iubilæum, & applicandum esse in mortis periculo: quod tunc est, quando adest *casus, in quo frequenter, & vt in plurimum mors solet accidere;* vt ex Ioanne de Medina, Couarrubia, Angelo, Victoria, Nauarro, & alijs definitur à Zambrano *prælud.1. num.1.*

DVBIVM III.

V. Requiratur applicatio Confessoris, vel alterius ad hæc Iubilæa obtinenda?

1 Sit conclusio; Nullum ex Iubilæis pro mortis articulo assignatis dubio antecedenti prærequirit applicationem Confessoris, aut ministerium alte-

alterius, vt patet ex verbis concessionis ipsorum ibi relatis. Ast Iubilæum concessum moribundis in Cruciata hanc applicationem exposcere communis est Theologorum sensus apud Trulench. *l.*1. §.7. *cap.* 2. *dub.*9. Sed re attentè perpensa probabile existimo, nec in hoc applicationem per Confessorem faciendam requiri. Probo nam in Bulla Hispana dicitur concedi accipientibus, *Que puedan elegir confessor, qae los pueda absoluer vna vez en la vida, y otra en e l articulo de la muerte de qualquiera peccados, &c. que consigan, y ayan plenaria Indulgentia dellos.* Vbi nota non dici; *Que les pueda conceder, ò applicar la Indulgentia*; sed quod ij eam consequantur, & in latina eundem sensum efficit verbum, *Obtinere*, & ly *Abeo*, cadit super absolutionem tantùm, non super lucrationem Indulgentiæ: Item certum est in omni sententia posse Moribundum ab vno absolui à peccatis, & ei ab alio applicari Indulgentiam, qui potest non esse eius Confessarius: ergo ad consecutionem applicatio Confessarij, minusque eius, à quo absoluitur, non requiritur.

2 Vnde meo iudicio duplex priuilegium vnum ab altero independens in prædictis verbis conceditur: alterum absolutionis à peccatis, & censuris, ad quam necessarium omnino est ministerium Confessoris; alterum concessionis, seu lucrationis Iubilæi in mortis articulo, ad quam non requiritur huius, vel alterius ministerium; sicut etiam vt Indulgentia prosit non requiritur quod præcesserit, aut detur confessio in eo articulo, si lucraturus nullum peccatum in se cognoscit mortale, & ita tunc nec confiteri vult nec indiget absolutione à censuris, & peccatis. Atque quod ad lucrandum indulgentias Cruciatæ non sit opus confessione docent Suarius, Zanardus, Lorichius, Reginaldus, Enriquez, Molfæsius, Bonacina, Grafis, & alij apud Dianam 1. *p. trac.*11. *res.* 107. Ex qua sententia sequitur, quod indulgentia Moribundo, qui confiteri nequit, ob repentinum morbum, applicari potest, & debet, vt rectè Suarius *d.*56. *sec.*1. *nu.*7.

3 Præterea probatur, quia si absque applicatione non prodesset indulgentia hæc, sæpe frustraretur, cum deficiat, qui applicet, vel memoria petendæ, aut faciendæ applicationis. Et durum sanè est, lucrationem huius Iubilæi ita vtilis, immo, & necessarij, vtpote vltimi quod in hac vita lucrari poterit Moribundus, pendere à memoria, voluntate, vel malitia, aut ignorantia alicuius. Hinc rectè Moure 3. *p. exam. cap.*9. §.10. *num.* 4. interrogans; *V. si Confessarius ex malitia non absoluit, lucror ne indulgentiam? Resp. lucror. ita* Curiel de *Iubil. p.*33. *absolutè de qualibet Indulgentia, ac nostræ Bullæ textus est clarus circa hunc euentum.* Idem docet Emmanuel de hac Indulgentia §.9. *d.*8. *num.*43. ergo ad valorem Indulgentiæ non requiritur applicatio. Cum autem hanc requiri asserunt DD. aliqui, eam sub nomine Absolutionis forsan intelligunt: vel deberi Indulgentiam applicari à Sacerdote tradunt, cum applicatur simul cum absolutione peccatorum, vel ab eo, qui hanc concedit; & regulariter loquendo ea applicari solet intra Sacramentum pænitentiæ, vel immediatè post absolutionis verba. Ast si (iuxta aliquos) absolutionis sacramentalis sit incapax Moribundus, post absolutionem à censuris applicetur ei Indulgentia, vt docēt Nauar. Enriq. Villal. Diana, & alij apud Trul. *l.*1. §.7. *c.*2. *du.*9.

4 Seruandam autem necessariò non esse in hac applicatione, cum sit, formam, quam summarium assignat, sed quamlibet sufficere, conueniunt Doctores. Quare sufficiet, quod applicans dicat: *Concedo tibi Indulgentiam prout in Bulla continetur*, vel *concedo omnes Indulgentias, quas virtute Bullæ concedere possum.* Sic Diana *resol.* 106. Emmanuel *num.*4. Moure *num.*2. Reginaldus *num.* 157. Trulench. *num.*13. Leander à SS. Sacramēto *tom.*1. *de sacram. tract.*5. *q.*274. In aliquibus autem Ritualibus hæc forma præscribitur: *Concedo tibi, & applico Indulgētiam Plenariam virtute Bullæ Cruciatæ facultate mihi commissa, & tibi concessa.*

5 Addo cum Diana, Reginaldo, & Trullench. quod Infirmi iam iam morituri his verbis, *Absoluo te*: possunt absolui à censuris, & peccatis, & eis applicari indulgentia; si absoluens intendat: sed hoc fieri nequit nisi in confessione sacramentali: non autem sufficiet actus interior Sacerdotis (si applicatio necessaria est aut facienda) quia hæc potestas exterior est, vtpote Ecclesiæ visibili concessa: sufficerent verò nutus, vel signa, vt si pænitens interrogaret Sacerdotem, num sibi applicaret indulgentiam? ipseque capite, vel alio signo annueret. Posse vero hanc indulgentiam [sine absolutione peccatorum] applicari Moribundo absenti, affirmant Trulench. *sup. d.*19. *num.*7. & Diana 5. *p. tr.*3. *resol.*134. quibus adhæret Leander *sup. q.*173. addens: *Non solum in articulo mortis, sed etiam extra illum posse absolutè, & per se Indulgentiam applicari absenti.*

6 Notanda tamen est hic sententia Abbatis, Syluestri, Auilæ, Armillæ, Ledesmæ vtriusque Ioannis de la Cruz, Ragucij, & Valerij, quos nouissimè editus Thom. del Bene citat

citat *l.de comitijs dub.4.subsec.32.num.1.* quique asserunt quod in defectu Sacerdotis alius inferior, Clericus, scilicet primæ tonsuræ, immo, & Laicus à censura excommunicationis in mortis articulo absoluere potest, & Indulgentias applicare, ad hoc, vt Defunctos possit sepeliri in loco sacro, & pro ipso Missa celebrari. Oppositum docent Paludanus, Sotus, Nauarrus, Couarruuias, Suarez, Garcia, Villalobos, & Coninch. apud eundem num.2.

DVBIVM IV.

Vtrum Moribundi lucrentur omnia Iubilæa pro mortis articulo concessa: etiam si eorum non recordentur, aut illa ignorent: vel sensibus sint destituti, aut sine intentione opera iniuncta exequantur?

1 Contingit sæpe sæpius, plurimas Indulgentias Plenarias ob plures titulos posse simul lucrari Moribundum, vel quia habet plura Grana, Cruces, Imaginesue, quibus illæ sunt applicatæ; vel titulo suæ Religionis, Confraternitatis, & similium. Has autem, vel earū aliquas ille ignorat, aut nō recordatur in eo articulo, pro quo sunt concessæ. Has autem non posse obtineri à Moribundo, nec ab aliquo alio cum hac ignorantia, aut obliuione, docent Rodriguez, Trulenc, Leo, Corduba, Vega, & Bosius apud Leandrum *sup. tract.5.d.14. q.37.* qui oppositam sententiam probabiliorem iudicat, pro eaque affert Portelum, Ludouicum de Molina, Dianam, Sanctarellum, Laymanum, & Villalobus. Huic assentior cum limitatione, quam Lugo *d.27. sect.6. num.82.* ita addit; *Dummodò non exigantur certa opera pro aliqua speciali necessitate applicanda; v.g. orationes pro auxilio diuino imploranda contra talia pericula imminentia: non potest enim opus fieri cum tali intentione, sine aliqua illius notitia.*

2 Igitur, qui haberet Grana, & Imagines prædictas, simulque esset Religiosus, aut Confrater alicuius Congregationis, vel decederet cum habitu Religionis, exequens diligentias requisitas ad obtinendum iubilæa ob hos titulos pro mortis articulo concessa, v. g. inuocaret nomen Iesu, &c. omnia tunc obtineret, etiam si omnino ignoraret, aut non recordaretur, ea fuisse sibi concessa. Ratio est, quia cum sine dubio Pontifex Indulgentias concedere possit, quas lucrentur, etiam earum ignorantes, verisimile est eā intentionē habuisse, præcipuè pro mortis articulo, in quo tot defectus aduertentiæ, & memoriæ euenire inculpabiliter solent; & pro quo, cum ita liberaliter segerant Pontifices, quoad absolutionem à peccatis, & censuris: liberalissimè etiam se gerere quoad concessionem indulgentiarum credendum est; præsertim cum iam ad alias obtinendas aliqua opera satisfactoria exhibenda vix tempus, & occasio vlterior illis detur.

3 Confirmat hanc sententiam Suarius *d. 56. sect. num.7.* dicens: *Vlterius infero, non esse necessarium vt is, cui talis Indulgentia conceditur percipiat, & intelligat sibi concedi; quia neque hoc est necessarium ad efficacem actum absolutionis, absoluitur enim à peccato, & à censura, is qui nihil intelligit: ita etiam absolui potest, etiam quoad Indulgentiam. Satisque est quod verba, vel signa de se sufficient.* Et *num. 8.* Idem de concedente, seu applicante statuit. Vnde obiter patet ratio, cur non sit necessarium, quod Moribundus petat sibi Bullæ Indulgentiam applicari: semper enim supponere in eo debemus voluntatem interpretatiuam, vt notat Suarius *sup.*

4 Hinc deducitur, & sentiunt plurimi, quod Moribundo sensibus destituto, vel amenti post rationis vsum facto, possunt applicari Indulgentiæ Cruciatæ pro vita, vel mortis articulo concessæ. Ita DD. videndi apud Dianam *1.p. tract. 11. resol.* 108. Consulam verò, quod Confessores Indulgentiam applicent cum mentis compos existit infirmus. Emanuel *§.9.n.39.* Monre *3.p. cap. 9. §.10. nu.3.* & alij notant, salubre consilium esse, eam applicare, cum Moribundus peccare nequeat moraliter iuxta Prudentis iudicium vt ita absque pæna purgatorij in cælum aduolare valeat. Ad lucrationem verò aliarum Indulgentiarum, quæ pro mortis articulo concessæ requirunt aliquem actum ex parte Moribundi, v.g. vt inuocet nomen Iesu, vel Mariæ, ore, aut corde, vt dicat. *Alabado sea el Sanctissimo Sacramento,* & similia, certius est vsum rationis requiri, cum actum rationalem, & humanum exigant pro Iubilæi lucratione exequendum. Quod satis innuunt verba illa concessiònis; *Qualquiera que en el articulo de la muerte dixere con deuotion y vna sola vez Iesus, &c. y deuotamente con la voca, ò con el coraçon encomendare su anima à Christo.*

5 Vnde solerter attendant Confessores, vel qui Moribundos adiuuant, in mortis articulo, vt eos intra illum (qui per vnum, immo, & duos, & tres aliquando dies durare solet) ad inuocationem nominis Iesu, &

Ma-

Mariæ, ac Sanctissimi Sacramenti laudem verbis relatis sæpissimè excitent, intentionem lucrandi hæc Iubilæa illis in memoriam reuocantes. Et cum probabile sit, quod pro periculo mortis probabili, & articulo præsumpto concedatur etiam Cruciatæ Indulgentia, vt diximus, non multum erit retardandæ applicatio: sed applicari poterit quando infirmus iudicio Medicorū confiteri debet ad suscipiendum viaticum, vel paulo post, ne interdum concessio morte superueniente, frustretur. Sic ex Nauarro, Reginaldo, & Nugnio notat Bonacina *d.6.q.1.p.1.p.8.num.12.* Cui ego adderem, quod etiam si tunc applicata fuerit Indulgentia: iterum in administratione Extremæ Vnctionis, vt statuitur in Ordinario Romano, & in vero, & proximiori mortis articulo applicentur; etiam si sensibus destitutus sit Aegrotus, vel vt loquitur Compilator Priuilegiorum *verbo indulg.fol.319.* concedatur: *Quando iam vult exhalare spiritum, seu referunt vsque ad vltimum punctum, vel propè.*

6 Intentionem virtualem ad lucranda hæc Iubilæa sufficere communis est DD. Hanc autem inueniri semper in præsenti nullus dubitabit: tum quia intentio cuiuslibet Moribundi Christiani præsumitur esse lucrari omnes indulgentias concessas pro mortis articulo, quarum est capax: tum, quia eo ipso, quod quis, scienter, & mentis compos accepit Bullam, vel Confraternitatem ingressus est, aut Religionem professus, nec non Grana, Cruces, & Imagines benedictas, accepit, habitumve alicuius Religionis, vt eo sepeliretur, petijt, intentionem habuisse creditur lucrandi omnes indulgentias intuitu harum rerum concessas. Quare eas consequetur, licèt nouam, formalem, & actualem intentionem in eo articulo non habeat, nec illarum recordetur: nec diligentias faciat, v.g. inuocet nomen Iesu formali, & actuali intentione lucrandi Iubilæa explicata; Pontifex enim ad illa lucranda non intentionem formalem, immo nec notitiam iuxta dicta, sed opera in eo articulo facta exigit, & sicut applicatur satisfactio Christi per sacrificium Missæ, & etiam non intendenti, nec scienti prodest; sic applicata hæc per Indulgentias proderit non intendenti, ac nescienti, vt argumentatur Doctissimus Lugo *sup.num.81.* additque *num.82.* quod *Aliquando Pontifex omnibus præsentibus in Basilica post Missam à se celebratam Indulgentias concedit, licèt non omnes ibi præsentes id audiant, vel sciant.*

DVBIVM V.

Quid circa diligentias requisitas ad lucrandum hæc Iubilæa sentiendum, & executioni mandandum est?

1 Confessionem, & Communionem, ant Contritionem exposci in aliquibus ex huiusmodi Iubilæis ipsorum cōcessiones, dubio 1. relatæ, ostendunt. Sic Indulgentiæ pro Sancti Caroli Canonizatione, ibi: *Y siendo siquiera contrito no pudiendo confessar, y comulgar.* Et pro Regularibus; *Si pariter verè pœnitens, & confessus, ac sacra Communione refectus, vel quatenus id facere nequiuerit, nomen Iesu, &c.* In alijs nulla mentio Cōfessionis fit. Circa quæ breuiter notandū est, eum qui non habet conscientiam peccati mortalis, non indigere confessione ad hæc, & similia Iubilæa, confessionem non pro conditione, seu diligentia, sed pro dispositione, vt hæc, & fere omnia, petentia. Sic Suarius, Zauardus, Comitolus, Lorchins, Enriquez, Molfesius Benzonius, Ægydius, Filiucius, Lugo, Lublinus, Nauarrus, Layman, Sāctarelus, & innumeri alij videndi apud Leandrum *sup. d.14.q.79.* qui pro opposita alios affert.

2 Immo etiam si quis incidat in peccatum mortale non tenebitur ad confessionem ad lucranda Iubilæa concessa omnibus verè pœnitentibus, & confessis, vel contritis, & confessis, sed sufficeret vera, & perfecta contritio cum confessione in voto, aut cum proposito confitendi tempore debito iuxta Ecclesiæ præceptum. Ita docent Suarez, Enriquez, Filiucius, & Ludouicus à Cruce, quos citat, & sequitur Diana *p.5.tract.12.resol.30.* probabileque putat Lugo *disp.27.num.94.* licèt oppositum plures alij tueantur. Ego verò faciendam confessionem in hoc casu semper sanis lucraturis has Indulgentias consulerem, & in articulo mortis Moribundum ad eam obligarem pro lucranda Indulgentia tunc concessa, quia ad eam alias tenetur tam ratione status infirmitatis, & periculi, quàm præcepto in articulo illo. Consule Tract.1. dub.12. Ad lucrandum verò alia Iubilæa prædictam clausulam non habentia, siue cum confessione, siue cum contritione quis decedat, necessium non erit præcessisse confessionem.

3 Circa Communionem, quæ in aliquo ex his Iubilæis requiritur, idem dicendum videtur, quod in aliis exigentibus Communionem: videlicet non vt diligentiam, sed vt dispositionem iuxta dubium 13. Tract.1. At Communio, de qua hic igitur illa est, quæ

quæ pro Viatico fit. Hæc enim præsupponi ad inuocationem nominis Iesu denotatur. Sed si Moribundus Eucharistiam nequit accipere, vel ob vomitus, quos patitur, vel quia nondum ad sufficientem maturitatem peruenit, vel ob defectum Ministri, indulgentiam nihilominus consequetur; hæc enim non negatur communicare nequeuntibus, vt constat ex indultis relatis. Sic in simili Enriquez *lib.7.c.10. nu.8.* Sanctarelus, & Grafis, quos citat, & sequitur Diana *tom.2. tract.4.resol.152.*

4 Circa inuocationem nominis Iesu, vel Mariæ, quæ requiritur in omnibus ferè Iubilæis pro mortis articulo concessis, notandum est, quod ore in primis, si Aegrotus possit, inuocare debet Iesu, vel Mariæ nomen ad has indulgentias lucrandum; si verò præ ægritudinis molestia, aut impotentia ad loquendum, vocem etiam quantumuis tenuem, aut submissam efformare nequit; corde inuocet hæc sacratissima nomina, hoc est mente, aut cogitatione, voluntate, aut affectu: Sic enim corde credimus in Deum, ipsi loquimur, ac eius auxilium imploramus. Hinc Dauid *Psal.118. Clamaui in toto corde meo exaudi me Domine*, & ad Roman.10. dicitur: *Corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem.* Vbi interpretes; *Corde, idest, mente, & voluntate*, vt cum alijs exponit Lorinus. Sicque inuocatio ista licet non petat actum fidei, supponit tamen illum, iuxta id Pauli: *Quomodo ergo inuocabunt, in quem non crediderunt?* Nec necesse est, vt oratio perfecta efficiatur dicendo: *Iesu adiuua me*, vel *Iesu miserere mei*: cum solùm inuocatio, seu nominis Iesu prolatio à Pontifice exigatur. Quando autem in formula dicitur: *Ore, vel saltem corde*: sufficiet corde inuocare, etiam si ore possit fieri inuocatio: nam dictio *Saltèm* est subsidiaria, & diminutiua, vt ex cap. *statutum §.cum verò, de rescript.lib.6.* docent Cornelius *cons.190. vol.1.* Octauianus Vulpellus *de præposit.21.aduerb.dict. saltem.pag.104.* Surdus *cons.447.nu.27.* Tuschus *tom.2. lit.D.conclus.367. num.4.* & alij.

5 Sed notandum I. Quod si Moribundus pro nomine *Iesu, aut Mariæ* poneret, aut inuocaret nomen *Christi*, aut *Virginis*, aut *Matris Dei*, frustrationis periculo Indulgentiam exponeret: cum sint, & sonent quid diuersum, vt pote nomina propria illa, non hæc, & formalis horum deuotio, ac inuocatio est diligentia petita ob peculiares titulos, ac præcipuè ob singularia beneficia, quæ Moribundis communicat, vt de Nomine Iesu videre licet apud Carolum Stengelium, & de Nomine Mariæ apud me ipsum in libro, quem anno 1640. edidi. Secus existimarem si quoad substantiam, & sensum verba mutarentur: vt si loco; *Alabada sea el Santissimo Sacramento*, diceretur: *Ensalzada sea la sagrada Eucharistia*: nec enim hac locutione, diuersa excellentia, aut beneficium explicatur. Nec obstat vulgatum axioma: *Indulgentiæ tantum valent, quantum sonant*: quia hoc solû significatur, tantum pœnam remitti, quantam sonat concessio; seu quod ad id valent ad quod sunt cõcessæ: Sic Graphis, Coninch, Suarez, Nugnius, Corduba, Viualdus, & alij apud Bonacinam *d.6.q.1.p.7.num.1.* Adhuc semper consulam, vt vel in minimo phrasis, aut verba à Pontifice assignata, non mutentur.

6 Notandum 2. In quocumque temporis spatio, in quo verificetur, infirmum in mortis articulo existere, etiam si ab animæ exhalatione, per tres, aut quatuor dies distet, poterit diligentias præstare, v.g. Nominis Iesu inuocationem, ad lucrandum Iubilæa prædicta. Vnde, vt quis obtineat Indulgentiam illam, in qua Paulus V. concessit; *A todos los fieles Christianos, que confesados, y comulgados dixeren Alabado sea el Santissimo Sacramento, por cada vez que lo dixeren ganen Indulgencia plenaria, y por las cinco primeras vezes pueda sacar cinco Almas de purgatorio*, non est necessum, vt immediatè post Communionem, aut Missæ celebrationem hæc dicat, sed post aliquot horas à communione sufficiet. Immo si interposito die, in quo quis communicauit pronuntiet verba, siue diuisim, siue coniunctim per quinque vices, Indulgentiam consequetur, Animasque à Purgatorio liberabit: cum verè tunc dicat: *Confesado, y comulgado*: nec immediatè ad Communionem dici petatur, sed à Confessis; & Eucharistia refectis, iuxta dicta Tr.1.dub.13.

DVBIVM VI.

Practicæ obseruationes circa Iubilæa, & Indulgentias concessas intra, & extra mortis articulum Granis, Crucibus, Imaginibus, Rosarijs, & Coronis benedictis.

1 PRima obseruatio est ea, quam à viro docto aliquãdo audiui, scilicet, non requiri Cruciatam ad lucrandum Iubilæa, & Indulgentias prædictas; cum Bulla solùm suspendat Indulgẽtias locales, & personales; concessas, scilicet locis, communitatibus, aut personis singularibus, vt constat ex eius verbis: *Item prædicto Cõmissario, & Recep-*

tori

tori Generali datur facultas, vt suspendere possit, dicto anno durante omnes similes, vel dissimiles Indulgentias, & facultates ab eisdem, & Sede Apostolica, vel eius auctoritate, quibusuis Monasterijs, Hospitalibus, pijs Locis, Vniuersitatibus, Confraternitatibus, & singularibus Personis, in Regnis, Insulis, locis, & dominijs præfatis concessas. Et in hispana sic eas suspendit Commissarius: *Y nos el di ho Comissario, &c. Suspendemos durante el año de la publicacion, y predicacion della todas, y qualesquiera gracias, Indulgencias, y facultades, semejantes, o diferentes concedidas por su Santidad, o per otros Summos Pontifices, &c. a todas y qualesquiera Iglesias, y monasterios, hospitales, y otros lugares pios, vniuersidades, y cofradias, y singulares personas*. Indulgentiæ vero, Crucibus, Imaginibus, & Granis concessæ, nec locis, nec communitatibus, nec personis singularibus conceduntur: ergo non suspenduntur.

2 Confirmatur, quia in pluribus harum Indulgentiarum Summarijs, ait Pontifex eas non reuocari, nisi earum expressa mētio fiat; cum igitur, nec in generali, nec in particulari sint in Cruciata reuocatæ, per ipsam non suspenduntur. Præterea, quia alienum omnino ab intentione, liberalitate, & pietate Pontificis videtur, vt homo pauperrimus, qui pecuniam non habuit ad Bullam accipiendam, si habeat [vt habere facillimum est] aliquod granum, vel imagiunculam benedictam, priuetur his indulgentijs, præsertim in mortis articulo, in quo illis ita indiget, & adeo pius, & liberalis ostenditur Pontifex.

3 Hanc sententiam expendant viri docti, ego enim illi assentiri vix auderem, cum praxis oppositum doceat, & in summarijs in Regno Hispaniæ impressis frequenter addatur: *An de tener la Bulla de la sancta Cruzada*: licèt in exemplaribus aliquibus id non inueniatur, & in Cruciata Indulgentiæ suspendi dicantur, etiam si clausulas aliquas contra suspensionem facientes contineant. Quod ad naturam harum Indulgentiarum attinet, nec locales, nec personales absolutè esse, sed reales tantùm rectè docet noster Lugo *de pænit. d. 27. sect. 8. num. 130.* vt pote illis Granis, Imaginibus, & Coronis annexas, & non concessas solum intuitu illius Grani, sed principaliter in cultum alicuius Sancti, vel ob aliquam necessitatem, vel ob merita egregia alicuius Principis Christiani erga Ecclesiam Dei. Aditque; *Ipsum granum multum conducere ad pietatem qua in ipso profitemur, & veneramur auctoritatem Summi Pontificis, à quo mediatè fuit benedictum*.

4 Secunda obseruatio est, quod Granum. Imaginem, aut Crucem benedictam secum habere debet Moribundus in articulo mortis, vt ratione illius Iubilæum lucretur. Sic in concessionibus dicitur: *Concede su Santidad a qualquiera persona, que teniendo qualquiera de las cosas dichas, &c. todas las personas, que tuvieren consigo esta imagen, &c.* Circa quod notanda est significatio verbi: *Habere*, quod est generale, & comprehendit tam dominium, quam possessionem, & de facto detentionem; *l. stipulatio §. hi qui. ff. de verb. obligat. l. habere, duobus modis ff. de verb. sign. l. 2. §. 1. ff. de relig. & sumptib. funer.* Rebuffus *ad l. 113. ff. de verbor. signif. p. 523.* Bertazol *de clauf. 26. glos. 4. num. 2. & 3. & clauf. 35. glos. 3. num. 1.* Barbosa *dict. 110.*

5 Igitur, vt tutius Indulgentia obtineatur, Imaginis dominium, possessionem, ac apud se, seu iuxta se retentionem habeat Moribundus, non tamen necessarium est, vt collo appensa, brachio obuoluta, manuve apprehensa, aut corpori ligata existat imago, aut granum [licet aliquem ex his modis habendi ego semper consulerem,] sed sufficiet, vt in lecto, vel ita iuxta Moribundum sit, vt morali, seu vulgari loquendi modo verificetur, *Que tiene consigo la Quenta, Rosario, o Medalla*, licèt, nec videat, nec tangat; immo iuxta dicta antecedenti Dubio, vel obliuiscatur, vel ignoret eam apud se retinere. Quod intelligendum est, nisi aliud exprimatur in concessione, vt in Iubilæo pro Eucharistiæ veneratione exprimitur, ibi: *Que en el articulo de la muerte tubieren en la mano la insignia del Santissimo Sacramento*.

6 Sed rogabis, an sufficiat, quod commodatam habeat Moribundus imaginem, in mortis articulo, vt Iubilæum lucretur, seu quod non dominium, sed vsus tantùm pro illa hora Moribundo detur? Respondeo sufficere, sic enim verificatur, *Que tiene consigo en el articulo de la muerte aquella Medalla, ò Quenta*; Et verbum *Habere*, sine dominio rei, si vsus adsit illius; proprijssime saluatur. Sic Rebuffus *in l. 143. de verb. signif. fol. mihi 723.* ait, *Verbum habere non solùm dicitur de Dominio, sed de detentione, & possessione, etiam propriè. l. hoc senatusconsultum; nō solùm ad eum pertinet, qui pecunia vsum fructum, vel cæterarum rerum quas habuit, legauit, verū etiam si fuerint alienæ. ff. de vsufructu earum rerum. l. 1. §. quod autem*.

7 Nec necessum est, quod illam Imaginem apud se Moribundus retineat vsque dum vltimum spiritum exhalet; sufficiet enim eam habere in aliquo articuli mortis spatio, & in ipso nomen Iesu inuocare. Consulam nihilominus, vt omnes imagines, vsque ad animæ eflationem retineat, & quod non commodatam, sed propriam possideat;

infirmus,quod si quis donauerit ad vitam, poterit Imaginem à defuncto repetere,vt liberalis esse videatur. Quod autem de commodato dictum est, intelligitur,nisi in concessione exprimatur non sufficere imaginem commodatam habere. Ex aduerso autem certius erit commodatam habere,satis esse, si id exprimatur, vt exprimitur in Indulto indulgentiarum pro S.Carolo Borromæo,& pro quinque Sanctorum Canonizatione,his verbis *nu.17. Y para Ganar las dichas Indulgencias basta tener qualquiera de las dichas cosas, o suya propria,o prestada.* Et additur. *Y si alguna se perdiesse,ò quebrasse se podra poner otra no bendita en su lugar* (& pro vna scilicet vice) *y terna las mismas Indulgencias,las quales valgan por todo el mundo.* Eadem clausula habetur in indulto indulgentiarum, quæ pro Canonizatione quinque Sanctorum ad instantiam Patrum Societatis Iesu del Peru, Anno 1596.& Patrum Procuratorum Congregationis 1615.& 1622.sunt concessæ.

8 Tertia obseruatio; Si infirmus plures imagines, cruces, aut grana benedicta habeat, quibus applicatæ sint plenariæ indulgentiæ, siue intuitu eiusdem, siue diuersarum concessionum: toties plenariam consequetur in articulo mortis (idem in decursu vitæ) quoties in eo inuocationem nominis Iesu repetierit,aut diligentiam exequatur requisitam. Sic Suarez *d.52. sect.8. num.19.* & Granado *cont.12.de indulg. tract.6.d.2. num.8.* Omnes autem comparari non posse vnico actu; sed singulis singulas, quia vnaquæque postulat actum ad talem finem, afferunt Filiucius Ægydius, Layman, Bonacina, Villalobos, & Diana apud Leandrum à SS. Sacramento *to.1. tract.5.disp.4.q.17.* Sed oppositum affirmant Corduba *q.35.*& Enriquez *cap.17.§.5.* Astensis,& Hostiensis apud ipsum, Faustus *de Iubil. lib.2. quæst.30.* Sanctarelus *cap.5. dub.1.*ac innuit Granados *sup.* dicens: *Quando opus pro pluribus indulgentijs requisitum determinato loco,& tempore adstrictum fuerit,ita quod semel tantum fieri possit, illud sufficiet ad omnes indulgentias, dummodo aliunde sit causa sufficiens tamæ concessionis.* Et licèt vnica tantum plenaria Indulgentia tunc verè obtenta sufficiat,vt efflato spiritu statim hic euolet in cælum, adhuc Moribundum hortetur Confessarius,vt indulgentias omnes lucretur, quæ omnibus vijs,& variis indultis sibi sunt pro illo articulo; immo & pro decursu vitæ concessæ, vt si forsan vnam non fuerit lucratus ob defectum aliquem, aliam lucretur, certiusque purgatorij pœnas euadat.

9 Vltimò notandum, quod licèt necessum sit, vt Imaginibus, Crucibus, Reliquiis, & Granis applicatæ sint benedictiones,seu indulgentiæ,quas Pontifex vnicuique côcessit, semel applicatæ remoueri non possunt ab his rebus. Et vni,eidemque imagini plures & diuersæ benedictiones, aut indulgentiæ applicari valent: attamen indulgentiæ concessæ Imaginibus Conceptionis, aut SS.Sacramenti his benedictionibus non indigent, sed sola effigie, aut figura Conceptionis,aut Eucharistiæ impressa, censetur benedictio, seu indulgentia adhærere, vt constat ex indulto hispanè vulgato, in cuius titulo dicitur: *Indulgencias concedidas por el Papa Leon X. a las Imagines de la limpissima Concepcion de Nuestra Señora*,& Imaginis huius materia,& forma postea à Pontifice in hûc modum declaratur; *La imagen de la Concepcion de Nuestra Señora se à de traer en vn circulo redondo de metal qualquiera q̃ sea, vestida de los rayos del sol, coronada de estrellas,con la luna a los pies, y el cordon de San Francisco al rededor.* Et in SS.Eucharistiæ indulto à Paulo V. anno 1614.ad instantiam Philippi III. ita conceditur: *Item concede su Santidad indulgencia plenaria, y cien dias de perdon,à qualquiera persona,que truiere en medalla, o en estampa la insignia del Santissimo Sacramento, y esçruio en ella: Alabado sea el Santissimo Sacramento.* Ad alias vero indulgentias côcessas, ijs,qui protulerint: *Alabado sea el Santissimo Sacramento*, vel ijs, qui hæc verba domi scripta habuerint, aut prolata, fuerint venerati,necesse non est effigiem Eucharistiæ habere.

DVBIVM VLTIMVM.

Quæ sint notanda circa Iubilæa concessa pro mortis articulo Confratribus, Religiosis, eorum Parentibus, aut Sæcularibus cum Religioso habitu decedentibus.

1 Circa indulgentias,quas Confratres cuiusuis Confraternitatis, aut Sodales Congregationum nostrarum lucrari possunt intra,& extra mortis articulum: notandum est I. Has non lucrari nisi eos,qui legitimè iuxta regulas cuiusuis Côgregationis, aut Confraternitatis, de facto admissi fuerint; quantumuis eas frequentent.II. Hac admissione facta, licèt sæpissimè à suis Congregationibus, earumque conuentibus, & Capitulis absint, nullumque opus pium sui instituti exerceant: immo etiam si degât, aut moriantur in locis, vbi eiusmodi Congregationes, nec similes existunt, earum Indulgen-

gentias lucrabuntur; cum hæ ratione totius Congregationis, aut erectionis eius, cuius membra sunt, concedantur; sicut de Regularibus dicebamus Tract.3.dob.4. & 6. num.3. & in Summario Indulgentiarum pro nostris Congregationibus edito, dicitur: *Item que todas las diebas indulgentias las puedan ganar en qualquiera parte del mundo, que estubieren.*

2 III. Si iustè quis dimissus fuerit à Confraternitate, cum iam illius membrum non sit, indulgentias non lucrabitur; secus si iniustè. Priuatio enim harum, vt pote pæna dari nequit si non præcessit culpa; quemadmodum de Regularibus iustè, vel iniustè expulsis probauimus Tract.3. dub.6. IV. Ad hoc vt Cordigeri S. Francisci, & Corrigiati S. Augustini lucrentur hanc, pro mortis articulo, & alias indulgentias sibi concessas, requiritur, vt illi Chordam deferant, ac hi corrigiam benedictas ab aliquo Prælato. Sic Hieronymus Rodrig. *reso.31. nu.2. & 3.*

3 Circa indulgentias Regularibus concessas nihil occurrit addendum ijs, quæ diximus Tractatu 3. Pro mortis vero articulo, notandum, quod licèt in Compendio Mendicantium; *verb. indulg. quoad frat. nu.1.* dicatur quod *Martinus V. Eugenius IV. Nicolaus V. Calixtus III. Pius II. ac Sixtus V. concesserunt omnibus Fratribus Minorum de obseruantia, quod possint eligere Confessorem, qui ipsis possit concedere indulgentiam plenariam in articulo mortis:* hanc tamen applicationem per Confessarium electum, aut nõ electũ, &c. iam non requiri certum est: eo quod postea Paulus V. sine illa, hanc indulgentiam concesserit. Obtineri autem hanc à Nouitijs non dubito iuxta dicta *Tract.3. dub.3.* Mirorque Suarium *tom.4. de Relig. lib.2. cap.19.* de hoc, vt in Donatis, seu Oblatis, ita in Nouitijs dubitare; cum magnum sit inter hos discrimen. Illi tamen assentior dum asserit, hanc indulgentiam Regularibus concedi pro quocumque mortis articulo, siue vero, siue præsumpto, ac quod in quocumque; etiam si multiplex sit, suum sortietur effectum. Cui consonant Gerson *2. p. tract. de abs. Alph.33. lit.* K. & Corduba *lib.5. de indulg. q.39.*

4 Circa indulgentias verò concessas Patribus, & Matribus Regularium consule quæ diximus Tract.3. dub.2. & concessas ante Paulum V. cognosces perseuerare: necnon & concessas Sæcularibus, qui cum habitu Regularium moriuntur, vel in Ecclesijs, aut cœmeterijs illorum sepeliuntur: quas videre licet in compendio Mendicantium, *verb. indulgentia quoad Sæculares 6.* in quo hæc habentur num.7. *Idem Leo iterum confirmauit concessiones supra dictas, & addit, quod morientes, & sepeliendi in habitu Fratrum, ac Sororum tertiæ Regulæ eiusdem S. Francisci sub obedientia Ministrorum Generalium, & Prouincialium degentium consequantur indulgentiam plenariam.* Et num.8. *Idem Leo declarauit, sufficere habitum prædictum petere, ac super se vsque ad mortem habere, ac in eo sepeliri, etiam si ante mortem non induantur.*

5 Circa hæc notandum est I. in his indulgentijs dari communicationem inter omnes Ordines Religiosos esse satis probabile, iuxta dicta Tract.3. dub.89. & 10. Ita quod Sæcularis, qui moreretur in habitu cuiuslibet Religionis ex approbatis communicatione priuilegiorum gaudentis, consequeretur indulgentias plenarias, & non plenarias concessas morientibus in habitu S. Francisci, etiam si prædicti habitus aliorum Ordinum benedici non soleant: non enim petitur à Pontifice ista benedictio. II. Idem dicendum est de indulgentia, quam Ioannes XXIII. osculantibus habitum Fratrum Minorum & Prædicatorum concessit: quinque nempe annorum & totidem quadragenarum de iniunctis pœnitentijs, scilicet duo millia, & 75. dies, vt habetur in Compendio relato *num.* vbi dicitur: *Lucrantur hac osculantes habitum Fratrum Minorum, & aliorum Mendicantium ratione communicationis.*

6 Notandum est III. non esse necessarium, quod in ipso mortis articulo habitus à Moribundo petatur: Sufficiet enim si antea vel intra, vel extram infirmitatem id faciat; immo, & quod aliquando hoc significarit, licèt semper consulendum sit Moribundo vt habitum petat. IV. Nota, non esse necessarium ita supra se habitum habere, dum in mortis articulo perseuerat, aut vltimum spiritum exhalat, quod totum corpus tegat aut lectulum cooperiat, sed sufficiet si supra lectulum sit, aut Moribundo aliquomodo adhæreat, ita vt illum habere dicatur, iuxta dicta Tr.8. dub.6. Non enim credibile est Pontificem ab adeo leui circunstantia indulgentiam ita fructiferam pendere voluisse. V. Aduerte quod si contingat, quod post quam Ægrotus petijt habitum, cum illoque mortuus, & post mortem indutus est, spolietur postea illo, etiam antequam sepeliatur, adhuc lucrabitur indulgentiam, tum quia, in concessione prima Leonis relata *dub.1. num. vlt. Morientibus in habitu Francisci, & decedentibus in habitu Sanctissimæ Trinitatis* conceditur indulgentia: tum quia iam eam lucratus est Moribundus, cum spiritum exhalauit.

COROLLARIUM.

An prædicta obseruanda sint in omnibus alijs Iubilæis? Vbi speciale Iubilęi quod Hispali lucratur, exemplar proponitur: & breuissimè expenditur.

1 HAec omnia in his Iubilæis expositis tradita, in habentibus easdem, vel similes formulas obseruanda esse non est dubiũ: *Ratio* enim *legis vbi militat, ibi lex loquitur, & idem disponit, ac regulat ipsam legem*, vt probat Tuschus *to.6. lit.R. conc.31. & 32.* ac Barbosa *de priui. lit.R. nu.4.* Aſt si Iubilæi indultum singulare sit, his regulis non est metiendum: quia vt in lege *Quod verũ ff. de legib.* statuitur: *Ius singulare non trahitur in consequentiam*. Pro cuius veritatis ellucidatione, fineque huic Appendici imponendo placet proponere specialissimum exemplar Iubilæi, quod in Hispalensi Monasterio Monialium B.Mariæ de Gratia, Ordinis Prædicatorum pro Dominica in Albis concessit Pius IV. ac sic se habet.

2 *Omnibus, & singulis, vtriusque sexus Christi Fidelibus verè pænitentibus, & confessis, seu statutis a iure temporibus firmum confitendi propositum habentibus, qui Ecclesiam Monasterij huiusmodi die Dominico in octaua Pascha Resurrectionis D.N.Iesu Christi, à primis vesperis vsque ad occasum Solis, eiusdem diei inclusiuè, deuotè visitauerint, & qui senes, aut valetudinarij, seu aliquo alio impedimento detenti fuerint per alios visitari fecerint, ac Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam pro exaltatione fidei Catholica, ac pacis inter Principes Christianos conseruatione recitauerint, quoties id fecerint, toties plenariam Indulgentiam, & remissionem omnium peccatorum suorum in forma Iubilæi, prout in anno eiusdem Ecclesiarũ almæ Vrbis concedi solet, cõcedimus, & elargimur. Præsentibus, quas sub quibusuis suspensionibus, reuocationibus, limitationibus, et derogationibus similiũ, vel dissimiliũ indulgentiarum, etiam in fauorem Basilicæ Principis Apostolorum, de dicta vrbe, & Cruciatæ S. ac S.Spiritus in Saxia de eadem vrbe, & quorumcumque aliorum piorum locorum concessarũ, pro tempore factis nullatenus comprehensas esse, & censeri debere decernimus, perpetuus futuris tẽporibus duraturis. Dat. Rom. anno 1561. sept.4.*

3 Ecce in pluribus differt ab explicatis Iubilæis Iubilæum hoc. Nam conceditur, vt Senes, Valetudinarij, & Impediti illud lucrentur; si alij pro ipsis Ecclesiam hanc visitent. *Senes* autem sexagenarios intelligo, etiam si viribus ita polleant, vt sine difficultate vlla Ecclesiam visitandam adire valeant, iuxta ea, quæ Sãnctius *l.7. de mat. d.52. num.17.* Sa *ieiun. nu.9.* Angles *q.6. dif.6.* & Fagun. *4. præc. l.1. c.8. n.9.* docent, hos, scilicet, omnes quantumuis robustos à lege ieiunij excusari. Et si quidem indultum hoc absque limitatione, & distinctione loquitur, ad omnes illos, qui iuxta DD. *in l. si pater. §.2. de test. C. de suis qui non imple. stipen. l.2.* & Felinum, & Panormitanum *c. Quoniam. vt lite.* sub *Senum* nomine comprehenduntur, extenditur.

4 *Valetudinarij*, inquiunt Albericus de Rosate, & Alexander Scotus *in lexic. Infirmi sunt, qui frequenter ægrotant, vel qui laborant per lucida interualla, vt qui modo sani sunt, post horam Infirmi.* Vnde indultum hoc non solùm ægrotos, qui in lecto decumbunt, sed omnes eos qui ea aduersa valetudine laborant, vt sine aliquali detrimento, aut difficultate, Ecclesiam adiri nequeãt pro Iubilæo isto comprehendit, iuxta, ea [& forsan non ita strictè] quæ Doctores tradũt apud Fagundez *cap.9. num.2.* cum ægritudinem à præcepto audiendi sacrum excusare docent. Et hic *Valetudinariorum* nomine propriè ij, quos hispanè *Conualecientes* nominamus intelliguntur, seu qui conualescere incipiunt.

5 *Impedimento aliquo detentij* erunt, qui propter aliquam rationalem causam, aut incommodum è domo egredi, vel ad Ecclesiam, in qua Iubilæum obtinetur, accedere non valent, seu eam personaliter visitare impediti sunt. Impedimenta autem hæc sine dubio omnia ea erunt, quæ apud DD. in Fagundez *sup. cap.9.* videndos, à præcepto audiendi sacrum excusant; qualia sunt, vestitus competentis carentia, viduitas intra annum iuxta patriæ morem: incarceratio; distantia loci; bonorum spiritualium, aut temporalium iactura, seu eius timor, & similia, & nec adeò rigidè de his, quoad præsens institutum iudicandum. Hinc scies, quod pro quocumque, in alia etiam regione commoranti, potest qui Hispali adest Ecclesiam hanc visitare. Et licèt necessum sit quod ille, pro quo visitatio fit, tunc sit in gratia; non verò, quod in ea sit visitans, cum non huic sed illi applicetur Iubilæum; sicut non est necesse, vt sit in gratia famulus, qui pro Domino eleemosynam porrigit in Iubilæo duarum hebdom. vt docet Reginaldus *l.7. num.13.* Circa Visitationes consule Cardin. Lugum *d.27. sect.6. num.95. de pen.*

F I N I S.

Omnia S.R.E. ac S.Inquisitionis Tribunali submittimus.

APPENDIX

EORVM, QVÆ OB INCVRIAM AMANVENSIS, vel Typographi omissa sunt ex originali; addendaque sunt signatis suis quibusque locis.

In Tractatu 1. Singul. 3. post num. 5. & ante 6. omissus est triplex numerus 6. & 7. & 8.

SEd obijcies, hoc Concilium reprobatum esse à Pontif. Cornelio, & Stephano: ergo non est ad rem prostabilienda hac sententia. R. Concesso antecedenti, negando consequentiam: nam quod reprobatur in hoc Concilio; scopus illius est; quod scilicet, baptismum validum conficere non possent Hæretici, etiam si debitam intentionem haberent; veramque materiam, & formam applicarent; quam quidem sententiam, vt omnino damnatam ego num. 1. reijcio; solumque assero, suspectos esse Hæreticos de necessaria materiæ, formæ, & intentionis applicatione; ac proinde baptismata ab ipsis collata sub conditione iteranda, quod longè diuersissimum est à reprobato Concilij huius sensu. Igitur, vt hanc Hæreticorum suspicionem probem, præfatum Concilij testimonium assero, in quo ipsorum fides, intentio, animus, ac vita damnantur: *vna Fides, vnum baptisma, non apud Hæreticos* (ea nempe puritate, veritate, aut securitate, administratum, qua apud Catholicos: nam in Hæreticis *spes vera, & vita nulla est, & fides falsa*, &c. Sic etiam alij Episcopi, qui huic Concilio adfuerunt alia de Hæreticis dixere: Nemesianus dixit: *Hæretici falsi Christi sunt, & falsi Prophetæ: dicente Domino; Qui fidens est in falsis, hic pascit ventos.* Secundinus: *Cum D. N. Christus dicat, qui non est mecum, aduersus me est: & Ioann. Apostolus hos, qui ab Ecclesia exeunt, Antechristos dicat: indubitanter Hæretici hostes Christi, quique Antichristi nominati sunt.* Nonne hæc egregiè hæreticorum fidem, & famam lædunt, suspicionemque de valore baptismi ab eis collati excitant? Ad hanc igitur famæ læsionem, & suspicionem præfatum Episc. Cæcilij testimonium prodo, vt constat ex num. 4. & 5. immediatè antecedentibus, nec non ex alijs subsequentibus, quorum hic scopus, hæc materia est, & testimonia, seu verba iuxta immediate subiectam materiam sunt intelligenda *l. cum pater §. donatum ff. de legat. 2. cap. constitutus de relig. dom. 6.* ac iuxta intentionem, & mentem proferentis *l. non omnis ff. si cert. petat. c. intelligentia, & c. propterea de ver. signif.*

Nec illicitum est testimonijs libri, aut Concilij reprobati, seu apocryphi vti; dummodo sanam, aut veram doctrinam contineant, nec propterea liber approbatur ab eo, qui eis vtitur. Sic probat Bellarminus tom. 1. lib. 1. cap. 18. contra Magdeburgenses, qui S. Iudæ Epistolam. Canonicam non esse contendebant, eo quod referret Apostolus in ea Altercationem inter Michaelem, & diabolum super Moysi corpore, & vaticinium Henoch, quæ apocrypha habentur, *Cæterum* (ait Bellarminus) *vt Hieronymus in cap. 1. ad Titum, & Augustinus lib. 15. de Ciuit. Dei c. 23. & lib. 15. c. 38. dicunt, etiam in apocryphis esse aliquid veri, & hoc Iudam protulisse, nec tamen propterea totum librum approbasse. Sicut etiam Paulus Act. 17. 1. Cor. & ad Titum 1. profert testimonia ex Ethnicis Poetis Arato, Menandro, Epimenide: nec tamen idcirco Poetas illos consecranit*. Sed instabis, vt Catholicum hoc Concilium, non vt reprobatum à me citari, vt ostendit dictio illa: *Egregie*. R. Hanc aptari huic testimonio, quatenus deprauatam Hæreticorum fidem, & vitam egregie ostendit; ac eorum suspicionem in sacramentorum administratione generat: non vero quatenus ex his sententiam postea damnatam ellicit Cæcilius, ex eodem enim antecedenti, consequentia diuersa, vel opposita etiam elicitur, & interdum Cathol. ab vno, & errонea ab altero. Sic Cæcilius rebaptizationem absolutam non rectè colligit ex pessima Hæreticorum fide, & vita; ego vero recte conditionatam iuxta dicta. Nec ideo hoc Concilium approbo. Sic Caietano obijcienti quod *Iudas librum Henoch non vt apocryphum, sed vt propheticum citabat*. R. Bellarminus *sup.* dicens: *Respondeo cum Augustino lib. 15. de Ciu. c. 23. sine dubio credendum esse Henoch aliquid prophetici, & diuini scripsisse, & eius vaticinium insertum fuisse in eo libro, quem Iudas citat, sed eum librum propterea apocryphum esse, quod multa incerta, & fabulosa contineat simul cum hoc vero vaticinio quod Iudas citat.* Hæc in præsenti huic Concilio accomoda; ex quo refero, quod sanum, & verum est, scilicet Hæreticorum famam in fide, & moribus deprauatam esse; & sententiam reuocatam in eo ego damno.

Animaduertendum est pro hac sententia stabilienda apocryphos libros [ij sunt de quibus vera aliqua sumpsit S. Iudas] esse, qui errores admixtos habent, vt Origenes, Hieronymus, & Augustinus, apud Bellarminum *cap. 20. supra*, docent, seu vt Gelasius, eos, qui sunt editi ab Auctoribus Hæreticis, vel certe suspectis. Et sanè Cæcilius, & alij Episcopi, qui huic Concilio interfuere, cui S. Cyprianus Martyr præfuit, Catholici erant, nec tunc in hæresim inciderunt, decernendo Hæreticos non posse baptismum ministrare: quia tūc, anno scilicet 254. in quo celebratum fuit hoc Concilium, damnatus non erat error hic, vt postea damnatus fuit ab Stephano Papa, cuius auctoritate permoti, vt refert ex S. Hieronymo, Bellarminus *tom. 2. lib. 1. c. 26.* sententiam suam Cyprianus, & alij Episcopi reuocarunt, addens hos pro Hæreticis non haberi; quia cum eam definierunt, oppositam non videbant Ecclesiæ definitionem; sicut & è contra, Donatistas hæreticos haberi, quia post eam definitionem in Concilio generali, hunc errorem defendebant, quod est Hæreticorum proprium. Catholicorum igitur Episcoporum sanam doctrinam continens testimonium profferre etiam cum laude æque potui. Nec alienum est à Catholicis, etiam Hæreticorum dictis, si sana sint, vti iuxta regulas pro librorum correctione à Clemente VIII. & Sixto V. necnon alias Tridentini fini affixas. Ac sæpe vidimus Theologos, præsertim, qui de controuersijs scripsere, Hæreticorum libris, & testimonijs vti, ad eos redarguendos, veramque doctrinam confirmandam. Vnus pro alijs loquatur, N. Ferdinandus de Salazar, qui *lib. de Concept. cap. 42. num. vlt.* Mahometi ad Virginis laudem vtitur testimonio dicens: *Hic ergo in suo Alcorano Virginis Innocentia non parum fauet:* sic *enim habet:*

bet: Nullus de filijs Adam nascitur, quem non tangat Satan, & idea plorat vociferans ex eius metu, prater Mariam, & Filium eius.

Eodem Tract. 1. post num. 3. omissus est 4. sic.

SEd obijcies, ad valorem Baptismi in Adulto recipiente sufficere intentionem habitualem: ergo non requiritur actualis, vel virtualis. R. Sub virtuali comprehendi, seu eum ea confundi habitualem iuxta doctrinam S. Thom. vt docent Reginald. *tom. 2. lib. 26. num. 38.* & Card. Lugo *d. 8. de Sacram. sect. 5. num. 72.* quia *vtraque*, vt loquitur Cardinalis, *nu. 75. videtur esse voluntas praterita, & in vtroque casu non recordor actus voluntatis praterita cum operor*; ideo eam in præsenti Doctores aliqui non exprimunt. Sic Filiucius *tom. 1. tr. 1. cap. 3. num. 111. Si sit Adultus rationis compos debet habere intentionem formalem, vel virtualem recipiendi sacramenta. Est communis Theologorum, ex Suario disp. 14. sect. 2. & eam docet Innocentius c. Maiores.* Granado *de Bapt. contr. 4. d. 1. nu. 8. Aduertendum est hanc voluntatem, seu intentionem, qua ex parte recipientis requiritur ad veritatem baptismi, non debere esse necessario formalem: sat enim est virtualis.* Suarez *de sacr. q. 64. d. 14. sect. 2. Dico 1. ad valorem sacramenti necessarium esse vt recipiens habeat intentionem, seu voluntatem formalem, aut virtualem, seu interpretatiuam. Hac conclusio colligitur ex communi sententia Theologorum, qui hoc specialiter docent de baptismo, vt patet ex D. Thoma.* Hanc autem intentionem, quam Suarius vocat *Interpretatiuam*, longè distare ab ea quam *Habitualem* modò vocant Theologi probat Lugo *sup. nu. 72. & 73.* ac plures eam, quæ datur in phrenetico, vel dormiente, qui antea baptismum petijt, virtualem esse, docent; ac ita eam appellant. Sic Angles *q. 2. de bapt. art. 5. diff. 4. concl. 3. ait: vt Baptismus, sic sacramentum in Adultis actualis, siue virtualis voluntas illum suscipiendi desideratur. Definita est cap. Maiores de bapt. vbi legitur, dormientes, & amentes, &c.* Enriquez *de bapt. c. 24. num. 3. in Adulto satis est intentio virtualis, vt si petijt baptismum, & non reuocato animo dormiens, vel in phrenesim versus baptizetur.* Idem Villalobos *tom. 1. tr. 5. diff. 15. nu. 11.* & alij. Igitur hi DD. intelligendi sunt, vt sub virtuali intentione habitualem comprehendant. Et circa hanc intentionem animaduerte; metum grauem iustum, vel iniustum, qui baptismum inualidum reddit, talem debere esse, vt omnino auferat intentionem, & consensum verum recipiendi baptismum, vt scilicet *cum quis*, sic loquitur Reginaldus *sup. num. 50. omnino inuitus baptismum suscipit aut per vim absolutam suscipere cogitur.*

In Tractatu 1. Sing. 4. post numerum 6. adde.

HAnc suspicionem satis innuit Archiepiscopus Toletanus Siliceus in Tractatu pro Toletano statuto, vbi inter alia, de infectis hoc sanguine circa hãc suspicionem, ita sentiebat, vt ex ipso refert M. August. Salucius suo Tractatu hispano iamdiu excuso *c. 10. f. 21.* in hunc modum. *Tres, a quatro vezes repite Siliceo, que cada dia se vian reconciliar, y quemar muchos por Iudayzantes, en Cordoua, y en Cuenca, donde dize, que cada año se quemaba vn gran numero. Y añade, que de los Sacerdotes confesos avia rezelo, y sospecha, que no consagrauan en la Missa, y que era puesta en razon tener por sospechosos de la fe a todos los Confesos de la mesma manera que a los Moriscos.* Hæc ille.

Singul 17. in fine num. vlt. adde.

IMmo, & in ministro huius baptismi conditionati seruandum esse ordinem, quem DD. num. 5. relati pro absoluto assignant, omnino persuadeo, & consultius, ac tutius in conscientia esse censeo, animaduertendo propter hanc conditionatam rebaptizationem, siue à Sacerdote, siue à non Sacerdote, siue scienter, siue ignoranter, siue cum necessitate, siue sine illa factam, non incurri irregularitatem; vt docent Nugnus, Valeros, Yriburna, Fernandez, Cabrera, Syluius, Posseuinus, Auila, Toletus & alij, apud Dianam *3. p. tr. 4. res. 9.* An sit lethale laicum extra necessitatem absolutè baptizare, consule Leandr. à Sacram. *tr. 2. de Bapt. q. 6.*

Tract. 2. Singul. 1. num. 6.

NOtandum ea verba: *Qua sufficiens esset pro totius anni decursu*, posita in testimonio Rituali Pauli V. non textualibus caracteribus, vulgo, *letra cursiua*, imprimenda; non enim sunt verba Ritualis, sed explicatio illius.

Singul. 7. nu. 12. in fine, ommissum est.

SEntentia, quæ in hoc, & præcedenti Singulari proponitur, vti tutior ad Confirmationis, & sacræ Vnctionis valorem eligitur; nec ideo oppositam, ac communem Ecclesiarum in hac sacri Olei consecratione praxim; aut consuetudinem improbare contendo. *Neque enim nostrum est*, vt verbis Damasceni *de Nat. V.* vtar, *antiquas regulas adulterare, aut nouos ritus innuere.* Propono autem Ecclesiæ Prælatis fundamenta hæc, vt attentè meditentur, & meditanda viris sapientibus tradant, vt iudicent, an expediat quantitatem olei sufficientem, vel ferè sufficientem pro totius anni decursu in singulis Diœcesibus consecrare, & consuetudinem antiquam mutare. Quod in similibus consuetudinibus nouum non erit, vt patet ex iure Canonico, *cap. vt ieiunia de consecr. dist. 5. & in decretal. sæpe tit. 4. de consuetud. d. l. 1. Clem. pænit. & remis. cap. Nullus de temp. ord. in 6. cap. non debet, dist. 65. cap. debent 11. q. 3. cap. Non debet de consanguin. & affinit. cap. si consue. dist. 18.* vbi: *si consuetudinem fortassis opponas, aduertendum est, quod Dominus dicit: Ego sum veritas, & via, non dicit: Ego sum consuetudo, sed veritas, & certè vt B. Cypriani vtamur sententia; qualibet consuetudo, quantumuis vetusta, quantumuis vulgata veritati est postponenda, & vsus contrarius abolendus.*

Tractatu 3. Sing. 23. post num. 12. f. 86. adde.

NEc hæc decreta, & resolutio opponuntur doctrinæ traditæ nu. 4. Posse, scilicet, Superiorem Societatis eligere Confessarium, qui eum absoluat à reseruatis, quæ vt pecularis persona commisit, nam tūc, iuxta duplicem casum, quem committere valet, & vt Superior, & vt particularis, duplicem induit personam, & particularis, & Superioris, & in quantum talis sibi vt particulari eligit, aut concedit Confessarium pro reseruatis, quæ vt particularis commisit, sicut concedit cuilibet particulari suæ domus; pro illis verò, quæ vt Superior commisit, indiget licentia Superioris, respectu cuius, ipse etiam prout Superior, est particularis, aut Subditus. Vnde semper habet specialem facultatem Superioris ad absolutionem cuiuslibet reseruati, vel à se ipso vt Superiore sibi concessam, vel ab alio sibi Superiore. Ac ita decreto Gregorij XIII. satisfieri sensit,

ac de-

ac decreuit N. P. G. Mutius epiſtola relata, poſt hoc decretum miſsa, vt ex ea conſtat. Sic quilibet Prælatus cum ſe ipſo in ieiunio, aut Horis diſpenſat, & Pontifex cum Indulgentias ibi concedit, hanc duplicem perſonam induunt.

In Tract.7. Sing.5. in fine nu.vlt.omiſſum eſt.

SEd licet dicta in hoc, & antecedentibus Singularibus, necnon dicenda in ſequentibus circa celebrationem, & recitationem de ſanctis canonizatis, & beatificatis vera ſint, iuxta Doctores ibi citatos; & citandos: attamen in praxi ſemper ſtandum eſt Decretis ſacræ Congregationis Rituum, ac quantum fas ſit vbique ſe Fideles Romano capiti, ſeu Ritibus Romæ obſeruatis accomodent.

Tractatu 7. Sing.10. poſt num.6. p.17. adde.

ET de omnibus ferè his non extat, licèt de vno, vel altero extet, vt de S. Ioanne de Sahagun, & ſi quis eſt alius.

Singul.6. num.11. in fine, adde.

SEu nota Typographum in aſſignandis allegationibus Suarij, & Filiucij errasse: nam Suarius citandus eſset *tom.2. l.4. de Relig. cap.30. nu.*18. & Filiucius *num.*325. vbi illi docent, Beneficiarium non recitantem etiam poſt menſes quoad reſtitutionem ſatisfacere iuxta Bullam Pij V. per ſuffragia pro Fundatoribus Capellaniæ iam emortuis, ſeu pro defunctis; hæc enim ſunt eleemoſyna ſpiritalis iſtis, tanquam pauperibus valde his auxilijs indigentibus applicata, idem docet Reginaldus *tom.2. lib.30. num.*45. Caſtro Palao *tom.2. tr.7. diſ.7. num.*11. Bonacina *d.1. de hor. q.5. p.4. nu.*4. Nauarrus *cap.25. nu.*122. Barth. à S. Fauſto *de hor. l.2. q.*297. & alij. Igitur cum Officium diuinum quocumque die recitetur à Beneficiario, fit ſuffragium Eccleſię, hoc enim, vt iuxta S. Thomam in *3. diſt.*45. & DD. definitur ab Ægydio Coninch *d.11. de purg. dub.7. nu.* 50. *eſt omne opus, quo vnus alteri ſuffragatur, ſiue eum adiuuat ei obtinendo remiſſionem pœnæ, aut aliquod ſpirituale commodum*, qui Officium prætermiſsum hodie, cras idem pro omiſso recitat; per ſuffragiũ ſoluit æquale eius quod omiſſit. Hinc Diana *2. p. tract.12. reſol* 1. proponens; *An Beneficiarius, qui alio die ſupplet defectum in recitatione Officij commiſſum liberetur ab onere reſtitutionis*, ait: *Affirmatiuè reſpondet Molfeſius Sum. tom.1. tract.5. num.17. & hanc ſententiam probabilem eſſe exiſtimat Bonacina d.1. q.5. punct.2. num.*4. Et licet verum ſit quod cum Suarius *ſup. cap.27. num.* 11. & Filiucius *ſup. num.* 307. aſserunt, Beneficiatum non teneri ad reſtitutionem ſupplendo alio die penſum horarum, aut compenſando alijs operibus, loquuntur de harum omiſſione intra ſex primos menſes facta, ac ex reſtitutione facienda attento naturali iure; attamen cum locis ſuperius citatis ſimul aſſerant omiſſioni commiſsæ etiam poſt ſex menſes ſatisfieri quoad reſtitutionem per ſuffragia; & ſuffragium ſit officium diuinum, ſequitur, quod Capellanus ſi recitat alio die penſum, quod antecedenti omiſserat, ſufficienter reſtituat quoad ius naturale, quia rependit æquale, ſicut Capellanus, qui ratione Capellaniæ hodie tenetur celebrare, & non celebrauit, ſi alio die celebret: tum quoad poſitiuum Pij V. quatenus id, quo reſtituit, eſt eleemoſyna ſpiritualis pauperibus deffunctis impenſa, quæ iuxta DD. plures, ſufficit cũque ea ſatisfit etiam iuxta Pij V mentem. Vnde omnes, qui aſserunt per ſuffragia reſtitutioni ſatisfieri, ſententiam noſtram docent, vel ſaltem non obſcure indicant. Hinc Filiucius, & Suarius pro ea expreſsè citantur à Bonacin. *d.1. q.5. p.2. num.*5. vbi. *Quæritur V. ille teneatur ad reſtitutionem fructuum, qui alio die ſupplet deffectum in recitatione diuini officij commiſſum, Reſpondetur enim teneri. Ratio eſt, cum quia, &c.* Et aſſignat duplicem rationem, additque tertiam dicens: *Tum quia in Bulla Pij V. habetur enim qui non recitat ſuo tempore, non facere fructus ſuos. Ita Enriquez, Pet. Nauarra, Aragon, & alij contra Maiorem, Paludanum, Ledeſmam, & alios, apud Enriquez, quibus adhæret Suarez c.27. num.5. & c.9. num.* 11. Molfeſius *c.5. nu.*17. & Filiucius *c.10. q.2. num.*307. *aſſerentes non teneri ad reſtitutionem ſupplendo illo die penſum Horarum, aut compenſando alijs pijs operibus. Quæ opinio probabilis eſt.* Molfeſius *tr.5. c.5. num.*17. ait: *Inſuper poſſet Beneficiarius diuinum officium omiſſum compenſare recitando tot vices officium quod omiſſit, vel per alia bona opera ſpiritualia, vt bene cum communi ſententia probat Suarius lib.4. c.29. nu.11. &* 12. Quia ſcilicet hi, Suarius nempe, & Filiucius locis citatis ex vna parte iuri naturali; ſupplendo deffectum per recitationem eiuſdem penſi alio die ſatisfieri aſserunt: ex alia iuri poſitiuo Pij V. ſupplendo penſum per ſuffragia ſpiritualia, ac talia eſse offic. diuinum tam deffunctorum, quàm aliarum feſtiuitatum, aut ſanctorum, nemo ambiget. *Vide Ouiedum de Republ. Regul. par.1. tract.7. cap.6. q.15. num.*71.

Sing.25. poſt num.vlt. p.193. adde.

LIcet alij has tres Diœceſes ſub Regno Caſtellæ non comprehendant: aut ſaltem quoad ſimilia indulta.

Sing.29. poſt num.7. p.197. adde.

SEd animaduerte, omnes Sanctos, quorum Reliquiæ inſignes poſſidentur, ac ſimiliter Naturales, celebrandos ſub ritu duplici Maiori in ſuis Eccleſijs iuxta dicta Sing.20. num.4. Quod ſi ſub altiori in aliquibus celebrantur, v.g.1. vel 2. claſſis, hoc proueniet ex alio titulo, vel ex ſingulari indulto, vel ex vetuſtiſſima conſuetudine Eccleſiæ alicuius, vt contingit in Hiſpalenſi. Vnde non duplex 2. claſſis (vt num.2. inaduertenter excuſsum) ſed duplex Maius eſt feſtum vndecim mille V. & M. & Nobis dignius feſtum noſtræ domus, tum ob ſublimiorem poſseſſionem, tum ob inſigniores Reliquias: poſſidet enim quatuor earum capita cum pluribus oſſibus ex grandioribus.

Sing.36 poſt num.1. p.206. adde.

SEd immeritò, cum extet priuilegium; nam vt Gauantus *in Miſ. p.2. tit.8. nu.2.* ait: *Pro Regibus orandum hoc loco,* Canonis ſcil. *ſcribit Innocentius III. l.5. de cel. Miſ. in eorum locis, ac prouincijs inquit. Azorius l.10. c.36. q.13. & verè habetur hic ritus in prædicto c.12. S. Clementis, & Liturgijs S. Baſilij, & Chriſoſtomi. Pius tamen V. qui nil addi voluit, conceſſit nominari in Hiſpanijs.*

Nota tandem, quod aliquando in hoc opere *ſaltim* pro *ſaltem* inaduertenter excuſsum.

INDEX
COPIOSISSIMVS RERVM,
QVÆ IN HOC VOLVMINE CONTINENTVR.

Littera T. Tractatum, S. Singulare, D. Dubium [hoc solum in Appendice inuenitur] N. Numerum Singularis vel Dubij: P. Paginam significant, Cum autem T.S.D. aut P. non reperitur immediatè præcedentia intelliguntur.

Coro-

Quæ

R

PRINCIPIA

Iuris vtriusque, quæ in hoc primo volumine proponuntur, & ellucidantur.

ac

CLAVSVLÆ IN BVLLIS, AC

Præcipue in Iubilæis Pontificijs communes, seu obuiæ, quæ in hoc Volumine explanantur.

F I N I S.

DICTIONES IN COMMVNI IVRE,

LEGIBVS, AC STATVTIS, TAM PONTIFICIIS,

Quam Cæsarijs præuię, quæ in hoc Volumine iuxta vtriusque iuris Doctores explicantur.

FINIS.